

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

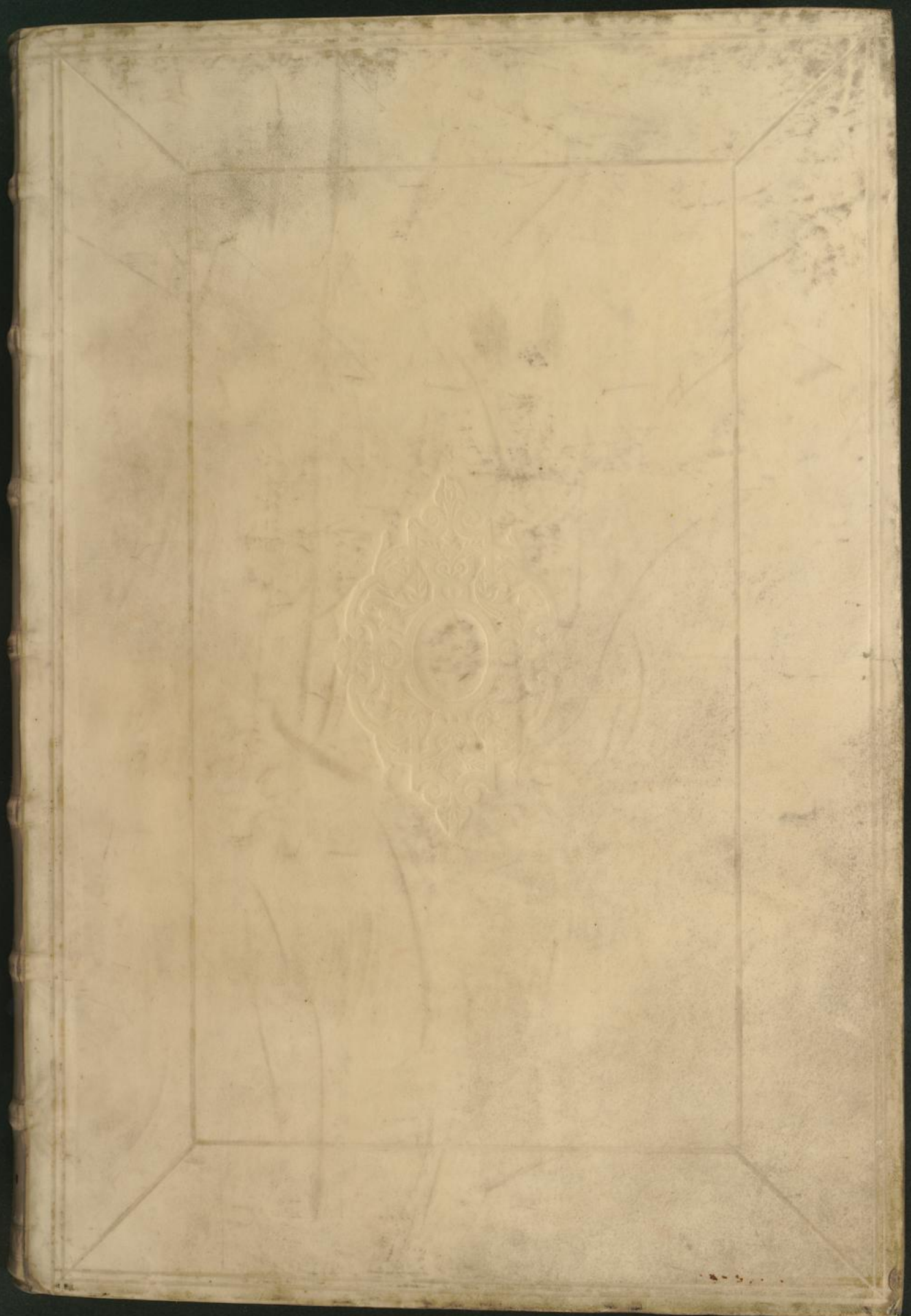
Conciliorvm Omnivm Generalivm Et Provincialivm Collectio Regia

Ab anno DLIII. ad annum DLXXVII.

Parisiis, 1644

urn:nbn:de:hbz:466:1-15324

Th. 1001 a.

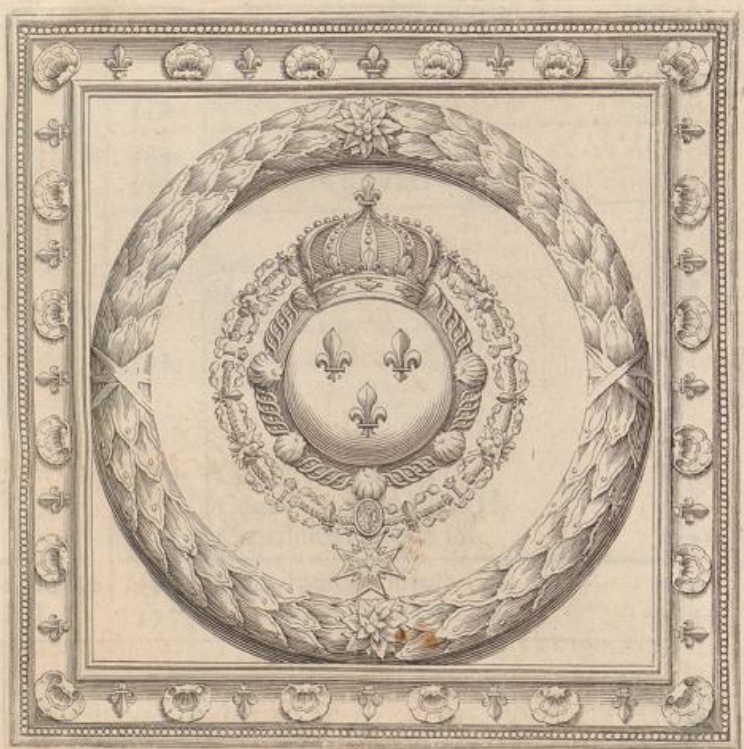

CONCILIORVM

TOMVS DVODECIMVS.

Ab anno DLIII. ad annum DLXXVII.

PARISIIS,
E TYPOGRAPHIA REGIA.

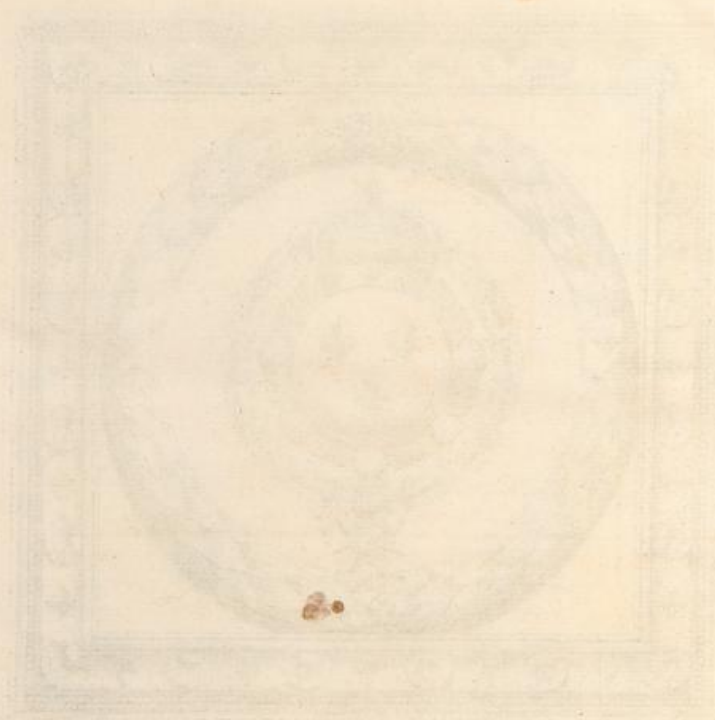
M. DC. XLIV.

*FERNANDVS Dei et Apostolicae sedis gratia Epus Paderbornensis
Coadiutor Monasteriensis, S. L. L. Princeps, Comes
pyrmontanus, Theodoriano Solsseu Collegie
Paderbornae donavit
Anno 1673. 29 Decr.*

CONCILIORVM

TOMVS DVODECIMVS

Ab anno D. M. CC. LXX. VII.

P A R I S I I S .
E TYPOGRAPHIA REGIA

M. DC. XLIV.

Handwritten text in a cursive script, likely a library or ownership mark.
Bibliotheca Regia
Paderbornensis
Venerabilis Patris
Abbas
Paderbornensis
1744

INDEX CONCILIORVM

QVÆ IN HOC TOMO XII. CONTINENTVR.

<i>Pontifices.</i>	<i>Anni Christi.</i>	<i>Concilia.</i>
VIGILIUS PAPA.	553	CONCILIVM CONSTANTINOPOLITA- NVM II. GENERALE V. <i>pag.</i> Concilium Hierosolymitanum. 436 Concilium Aquileiense. 437 Concilium Arelatenſe V. 497
PELAGIVS P. I.	555 557	Concilium Pariſienſe II. 530 Concilium Pariſienſe III. 534
IOANNES P. III.	559 560 563 567 569 572	Synodus Landauenſis I. 557 Synodus Landauenſis II. 558 Synodus Landauenſis III. 559 Concilium Bracarenſe I. 567 Concilium Santonenſe. 582 Concilium Lugdunenſe II. 584 Concilium Turonenſe II. 590 Concilium Lucenſe I. 627 Concilium Bracarenſe II. 656 Concilium Lucenſe II. 669
BENEDICTVS P. I.	573 577	Concilium Pariſienſe IV. 699 Concilium Pariſienſe. 709

Concil. Tom. 12.

ā ij

INDEX EPISTOLARVM.

Breniarius Liberati diaconi de causa Nestorii & Eutychetis.
pag. 437

PELAGII papa I. vita.	500
Epistola I. Pelagii papa I. ad Vigilium episcopum.	502
Epistola II. Pelagii papa I. ad Narsesem.	507
Epistola III. Pelagii papa I. ad eundem.	508
Epistola IV. Pelagii papa I. ad eundem.	510
Epistola V. Pelagii papa I. ad eundem.	511
Epistola VI. Pelagii papa I. ad episcopos Tusciae.	512
Epistola VII. Pelagii papa I. ad uniuersum populum Dei.	513
Epistola VIII. Pelagii papa I. ad Sapaudum episcopum Arelatensem.	516
Epistola IX. Pelagii papa I. ad eundem.	516
Epistola X. Pelagii papa I. ad Childebertum regem Francorum.	517
Epistola XI. Pelagii papa I. ad Sapaudum episcopum Arelatensem.	520
Epistola XII. Pelagii papa I. ad eundem.	521
Epistola XIII. ad Childebertum regem Francorum.	522
Epistola XIV. Pelagii papa I. ad eundem.	523
Epistola XV. Pelagii papa I. ad Sapaudum episcopum Arelatensem.	524
Epistola XVI. Pelagii papa I. ad Childebertum regem.	525
Childeberti regis constitutio.	529
IOANNIS papa III. vita.	544
Epistola Ioannis papa III. ad episcopos Germaniae & Galliae.	549
Clotharii regis constitutio.	555
Epistola I. Nicetii episcopi Treuironum ad Iustinianum imperatorem.	561
Epistola II. eiusdem ad Chlodosuindam reginam Longobardorum.	563
Capitula Martini episcopi Bracarensis.	670
BENEDICTI papa I. vita.	693
Epistola Benedicti papa I. ad David episcopum.	695
Epistola sancti Germani episcopi Parisiensis ad Brunichildem reginam.	706

ANNO
CHRISTI
553.

HISTORIA QVINTÆ SYNODI CONSTANTINOPOLITANÆ II.

DVERSUS orthodoxam fidem, quam va-
riis laborantem procellis Calchedonense Con-
cilium providentissimis decretis, velut an-
coris, tranquilla pace fundauerat, haud
multo post noua rursus exorta tempestas
eosdem fluctus, hoc est, Eutychianos ac
Nestorianos, sed & exoletos iam errores
Origenis excitauit. Ab horum trium offi-
cina, seu voragine potius, iterum magni per omnem ecclesiam mo-
tus: atque ut seorsim pauca de singulis, Eutychianus primum
furor, qui in multorum animis metu potius quam voluntate re-
pressus latebat, ubi licuit, e suis erupit latebris, turbulentissime-
que tres commouit patriarchatus orientis, Alexandrinum, An-
tiochenum, Constantinopolitanum. Alexandriæ siquidem au-
dito statim obitu Marciani imperatoris, qui dum superstes fuit
Calchedonensem fidem & legibus & armis strenue vindicabat,
ea soluti formidine sacrilegum extulere caput quicumque Dio-
scoro fauebant, quorum antesignani tunc erant^a Timotheus AElu-
rus, & Petrus Moggus. Hi primum stipati turbis hæretico-
rum adoriuntur Proterium, ex Calchedonensi decreto tunc episco-
pum Alexandriæ, ingulant in ecclesiæ baptisterio latitantem,
dilaniant, in ignem iniiciunt, cinerumque reliquias in ventos dis-
sipant. AEgerrime id tulit Leo imperator, qui Marciano suc-
cesserat: cumque accepisset Alexandrinos ita furere ex odio Cal-
chedonensis Synodi, de ea Synodo singulos episcopos qui eam cele-
brauerant per literas interim rogauit: qui per eam occasionem ho-

^a Ex Liberato
cap. 15. hæc om-
nia.

Concil. Tom. 12.

A

norificentissimis Synodum testimoniis prosecuti sunt: extantque eorum ad Leonem imperatorem epistolæ. Paulo ante Proterii cædem episcopatum inuaserat AElurus: aduersus quem licet & episcoporum consensus, & pietas imperatoris multa seuerissime decreuerit, perficere tamen non potuit, quin ex eo tempore Alexandrina sedes in duos episcopos multis annis diuisa fuerit, catholicum unum, alterum Eutychianum: nam Petrus etiam Moggus, aliique illi similes ea dignitate potiti sunt, non sine grauibz catholicorum vexationibus & ærumnis.

^b Euagr. lib. 3. c. 33. & Nicephor. lib. 16. cap. 29.

Hæc Eutychiani debacchati sunt Alexandria: neque segnius Antiochiæ auctore Seuero; qui^b Sozopoli Pisidiæ ortus, Beryti forensibus studiis aliquando operam dedit, mox ex causidico monachus, ex monacho factus Eutychianus, eamque ob rem monasterio eiectus ab abbate Nephelio, Constantinopolim venit, ubi Anastasii imperatoris & senatorum adeptus gratiam, & collectitiis perditorum hominum copiis septus, Flavianum pium & catholicum episcopum^c Antiocheno deturbat episcopatu, eiusque occupat sedem. Vixdum ea potitus, sanctam Calchedonensem^d Synodum contra iuramentum suum publice anathematizat, populatur ecclesias, furit aduersus pios terroribus, exilio, verberibus: trecentos^e in primis monachos, quorum nec potuit minis nec blanditiis labefactare constantiam, nefario scelere trucidat, inhumatos nocturnis canibus prædam relinqui iubet: tandem luctu, cruore, cadaueribus funestat omnia. Mirum est ab uno homine & quot hominum cædes, & quam multiplex hæreseon colluuiæ.

^c Liberat. c. 19. Niceph. lib. 16. cap. 29. ^d Synodus Constant. sub Mena, act. 1.

^e Epist. monachorū ad Hormisdam papā.

^f Liberat. c. 16. & 17.

^g Synod. Constant. sub Mena, act. 1.

^h Liberat. c. 21.

Has fere Eutychianorum furias Antiocheni passi sunt, neque vero minus infestas Constantinopolitani, primum quidem sub Acacio episcopo, qui^f Petri Moggi in Alexandrino episcopatu retinendo callidus fautor, & Calchedonensis fidei fraudulentus proditor, dolosis artibus diu Romanorum pontificum eludere conatus est vigilantiam: deinde^g sub Anthimo, qui abdicato Trapezuntis episcopatu, Constantinopolitanum per summum scelus arripuit, ac nefastis hæreticorum ritibus vitiisque sædauit. Quæ cum grauitè ferret^h Agapetus Romanus pontifex, qui per id tempus Theodati Gothorum regis causa Constantinopolim venerat, non modo Anthimi consalutatione, omnique communionē abstinuit, sed & eum, obsistente licet Theodora Augusta, patriarchatu deiecit, Mena spectatæ pietatis viro in illius locum suffecto, quē & sua ipse manu consecrauit in sanctæ

ANNO
CHRISTI
555.

Mariae basilica, toto plaudente populo ac senatu. Eaque acta omnia postmodum recepta sunt tum in prouinciali Synodo, quam Menas praesentibus apostolicae sedis legatis coegit, tum Iustiniani imperatoris consensu ac sanctione: quibus duabus rebus repressa vis quorundam haereticorum aliquantum conquieuit. Haftenus de Eutychianis.

Sed & nihilo minus transuersum agebat orientem Nestoriana haeresis, quam magnopere fouebant libelli quidam a tribus auctoribus editi, quorum primus fuit Theodorus Mopsuestiae episcopus, qui ante Ephesinam Synodum contra¹ Eunomium & Apollinarem assertores naturae unius in Christo, ita scripserat, ut unam tamen Christi personam, & Deum carne indutum, & Mariam Dei fuisse matrem, ^k palam inficiaretur. Itaque cum Nestorianae segetis ac lolii sementem fecisse videretur, multa de eo fuerat olim inter Proclum Constantinopolitanum, Cyrillum Alexandrinum, & Ioannem Antiochenum disceptatio. Nestoriani autem damnato Nestorio, cum eius¹ libros catholicis interdictos esse perspicerent, ne deesset unde populus Nestorianum venenum haurire posset, Theodori Mopsuesteni euulgarunt opuscula, neque Graeco solum idiomate, sed Syrorum etiam, Armeniorum, atque Persarum. Alter fuit Theodoretus Cyrensis episcopus, qui duodecim Ephesinae fidei capitibus a Cyrillo conscriptis totidem obiecerat anathematismos. Tertius Ibas Edeffensae ciuitatis episcopus, qui scripta ad Marim Persam epistola, coarguit Rabulam decessorem suum, quod immerito Mopsuestenum, quem de ecclesia optime meritum, doctoremque fuisse strenuum in multis aduersus haereticos dimicationibus aiebat, anathemate damnasset. Fuit haec epistola compluribus offendiculo, trahebaturque rudiores ad Mopsuesteni ac Nestorii partes, quorum dogmata continebat. Quae cum renuntiata fuissent Proclo Constantinopolitano episcopo, veritus ne quid inde detrimenti pateretur ecclesiae, Ioannem Antiochenum per literas hortatur ac rogat, ut Ibam velut ex insidiis scelus anhelantem coerceat. Neglexit Ioannes, Domnus etiam successor eius. Itaque res integra^m deferretur ad imperatorem Theodosium iuniorum, & Flavianum Constantinopolitanum episcopum, quorum iussu Photius & Eustathius episcopi coacta Synodo Beryti in Phoenicia, de Ibae praesentis causa cognoscunt. Credi vix potest, quot & quae flagitiorum genera suo episcopo clerus Edeffensus obiecerit. Sed rebus ultro citroque diligenter discussis,

Concil. Tom. 12.

A ij

¹ Liberat. c. 10.

^k Quinta Synod. Const. collat. 4. & Iustinian. in edicto de confess. fidei.

¹ Liberat. c. 10. Quinta Synod. Const. collat. 1. in epist. Iustiniani ad Synod.

^m Synod. Chalcedon. act. 10. ex Synodo Beryten.

placuit Synodo, ut ille & anathema Nestorio diceret, & retineret episcopatum. Verum longe immitius egit Dioscorus, eiusque sectatores, qui Ibam duas Christi naturas prædicantem aduersus Eutychem, crudeliter persecuti sunt, tamquam ab Ephesina Synodo & a Cyrillo dissidentem. Quocirca absentem & inauditum, variisque afflictum carceribus condemnarunt. Quæ res cum multorum deinde contentionibus agigaretur, non sine graui ecclesiæ perturbatione, prouocauit Ibas ad Calchedonense Concilium: quod relictis Berytensibus actis, Ibam anathema Nestorio dicentem, communioni ecclesiæque suæ restituendum duxit. De illius tamen epistola ad Marim Persam nihil distincte atque enucleate, nihil communi & unanimes iudicio definiuit. Illa igitur quasi nondum per ecclesiam damnata, in suam aliorumque perniciem complures utebantur. Hæc de Eutychis & Nestorii aut clientibus aut patronis.

* Cyrill. monachus in vita S. Sabæ. Iustinian. imp. in epist. ad Menā contra Orig. Niceph. lib. 17. cap. 27.

Accessit iis & tertia calamitas ex duobus^a monachis nouæ Lauræ (erat id sancti Sabæ monasterium in Palæstina) Nonno & Leontio Byzantino. Hi licet imperitissimi, collectos ex Origenis voluminibus maximos quosque errores in omnem disperferunt orientem, quorum hæc summa est: Ante corpus ipsum, aiunt, anima est, quæ quidem in cælis peccata commiserit. Ad hæc, cælum, Solem, Lunam, stellas, & aquas quæ supra cælos sunt, animatas & rationales quasdam virtutes esse. Præterea, quod in resurrectione, corpora hominum rotunda & orbiculari specie excitabuntur: Et quod omnium impiorum hominum, ipsorumque etiam dæmonum tormenta, finem habebunt: Quodque impii & dæmones in priorem suum ordinem & statum restituentur: Insuper quod pro dæmonibus quoque Christum crucifigi, atque id ipsum sæpius sæculis futuris pati oportebit a spiritibus malignitatis qui in cælo sunt. Horum amentia, ac veluti furiale malum ne latius manaret in dies, suppliciter id postulantibus^b monachis quibusdam Hierosolymitanis, Pelagio diacono Vigilii papæ apocrisiario, & Mena Constantinopolitano patriarcha, Iustinianus imperator non modo sanctissimis legibus Eutychianos, sed etiam Origenistas seuerissimo coercuit edicto, quod postea patriarcharum omnium, & Vigilii papæ potissimum suffragio comprobatum fuit, in quo præter alia illud habetur, ex Origenis opusculis Manetem, Arium, ac fere plerosque omnes hæreticos, tamquam immanes feras e caueis, erupisse.

* Liberat. c. 23.

^a Liberat. c. 23. & 24.

Eam condemnationem haud parum dolenter audiuit^c Theo-

ANNO
CHRISTI
553.

dorus Cæsareæ Cappadociæ episcopus, quippe addictissimus Origeni, secta Acephalus, & Pelagio diacono valde insensus. Vt igitur, quas posset, Origeni & Acephalis ferret suppetias, Iustiniano imperatori, cuius gratiam & familiaritatem sibi conciliauerat, in primis suadet, ne tot se laboribus curisque conficeret in Acephalis insectandis, & Calchedonenſi Synodo tuenda: facili negotio res posse componi, si Mopsuesteni libellos, Ibæ epistolam, & Theodoreti anathematismos publico edicto damnaret. Nec enim alias ob causas, aiebat, quicumque cum Eutyches faciunt, licet in varias sectas diuisi, a Calchedonenſibus actis abhorrent, nisi quod primum ea Synodus Theodoretum & Ibam propter hæresim suis deiectos sedibus, in eisdem reposuit: deinde quod Ibæ epistolam Theodori laudes continentem approbavit. His itaque si maculis expurgaretur, sanctissimam Synodum ab vniuersis receptum iri. Hæc Theodorus Iustiniano, & quidem mendacissime, sed & vaferrime. Nec enim Calchedonenſis Synodus Theodoreto & Ibæ, nisi post dignos pœnitentiæ fructus, & publicam fidei professionem, episcopi dignitatem restituit: nec Mopsuesteno honorem ullum haberi voluit. Cum enim de eo priuatim ac proprie nihil tunc quæsitum fuisset, nec definitum quidquam fuit: sed si qua eius mentio facta est in iis quæ Ibæ scripserat, ea tantum historice recitata sunt, quo modo multæ & priuatorum & episcoporum epistolæ in Conciliis legi solent. Nec enim parum differunt conciliaris disquisitio, & recitatio simplex: quia si de singulis quæ recitantur iudicandum esset, in infinitum res abiret. Quocirca Theodorus episcopus Cæsareæ mala fide cum Iustiniano agebat, nec ut ecclesiæ pax redderetur, sed ut Calchedonenſi Concilio, quod expurgandum esse contendebat, fidem abrogaret.

Hæc igitur cum suis affectis annitebatur Theodorus. Sed obstrepabant Nestoriani, eo quod per Nestorii libros cum nequirent venenum suum populis propinare, id conabantur efficere per ea quæ Mopsuestenus, Theodoretus & Ibæ scripta reliquerant. Magnas igitur tunc altercationes & contentiones excitarunt hæc tria capitula: primum quidem de libris Theodori Mopsuesteni, alterum de Theodoreti anathematismis aduersus Cyrillum, tertium de Ibæ epistola. Ea namque probabantur a multis, a plerisque vicissim ut impia reiciebantur. Iustinianus imperator de iis absentes interrogauit episcopos, qui per literas ea capitula grauissime detestati sunt. Verum post eam detestationem cum plurimi a defendendis tribus capitulis dimoueri non possent, auctoritate primum Vi-

Quinta Synodus Constantinopolitana, coll. i. in epist. Iustin. imp.

* Epist. Vigili
papæ, & Euty-
chii ad Vigiliū
in quinta Sy-
nodo Con-
stantinopolita-
na, coll. 1.

† Zonar. in Iu-
stiniano.
Photius de 7.
Synodis.

† Quinta Sy-
nod. Constant.
coll. 2. & 3.

† Leo epist. 13.
& 45.

† Collat. 6.

† Can. 13.

gilit^r papæ, cuius in ea re primæ partes erant, deinde Iustiniani imperatoris hortatu, ea capitula ad œcumenici Concilii disquisitionem deducta sunt, sicut & Acephalorum & Origenistarum causa: quos ne ullo loco consistere paterentur episcopi, ipsorummet episcoporum frequentissimo Senatu illos condemnari par erat. Itaque Iustiniani imperatoris anno 27. post consulatum Basilii anno 12. Constantinopolitana quinta Synodus indicitur. Adfuere Eutychius Constantinopolitanus episcopus, qui Menæ demortuo successerat, Apollinaris Alexandrinus, Dominus Antiochenus, tres qui Eustochii patriarchæ Hierosolymitani vices gerebant, videlicet Stephanus, Georgius, Damianus: omnes fuerunt centum sexaginta quinque episcopi. Vigilius papa per id tempus Constantinopoli versabatur. Qui ut Synodo interesset, etiam atque etiam rogatus est, primum quidem a tribus patriarchis & septemdecim episcopis, id nomine totius Concilii suppliciter orantibus: deinde a tribus patriciis cum episcopis ab imperatore missis: nullis tamen precibus adduci potuit, ut a maiorum suorum, qui Synodus generalibus abstinerant, consuetudine recederet, eo præsertim, quod ex apostolicæ sedis dignitate non videbatur esse, inter externos fere episcopos considerare: paucos enim secum duxerat ex Italia, quippe qui non ad Synodum, sed ad imperatorem profectus fuerat. Prolixe tamen suam voluntatem & assensum pollicitus est rebus omnibus quæ sacro approbante Concilio legitime definitæ forent.

Quæ simul ac Synodus accepit, patres in secretario Concilium auspicantur quarto Nonas Maii, ac principio actum est de Theodoro^x Mopsuesteno: & in medium productis hinc eius libris, illinc Cyrilli, Procli, Rabulæ disputationibus adversus eum, anathema Theodoro Mopsuesteno eiusque libris conclamatum est, definitumque (quod tunc inter plurimos controuersum erat) hæreticos etiam post mortem ab ecclesia posse damnari. Itum deinde est ad epistolam^y Ibæ, & cum ea collatis Calchedonensibus actis, placuit illam ut abhorrentem a recta fide, anathemate notatam tolli de medio. Idem constitutum^z in anathematismos Theodoret, præterea vero nihil, eo quod cum Nestorium palam eiurasset, fuerat is a Leone & a Calchedonensibus patribus in communionem receptus. His peractis editi sunt 14. Canones, quibus orthodoxa fides adversus Nestorium, Acephalos, aliosque qui ab Eutychæ & Severo erant, explicata fuit. Atque hæc sunt quæ colliguntur ex actis quintæ Synodi quæ ad nos perueniunt.

ANNO
CHRISTI
553.

Actum etiam fuit in hac Synodo de erroribus ^aOrigenis, ^bDydymi, & ^cEuagrii, lectisque Eulogii, Cononis, Cyriaci, & Pan-
cratii monachorum libellis, quos illi contra impietatem Origenis
Synodo obtulerant, prolatisque in medium scriptis quæ aduersus
Origenem a Iustiniano edita, & a Vigilio papa confirmata erant,
omnes patres uno ore Origenis errores damnarunt, eiusque impie-
tatem communi suffragio detestati sunt.

Hanc porro quintam Synodum grauissimis sententiis approba-
uerunt Romani pontifices, primum Vigilius, (cuius ^bauctori-
tate celebrata fuit.) deinde ^cPelagius, qui insignem epistolam in
eius defensionem scripsit: tum S. Gregorius ^dmagnus, Nicolaus
^eprimus, Leo ^fnonus, ceterique: Synodi quoque œcumenicæ sex-
ta & septima, & reliquæ. Illam tamen apostolica auctoritate
confirmatam, Iustiniani etiam imperatoris armatam præfidiis
non veriti sunt plerique variis ^gincessere calumniis, quod a Cal-
chedonenſi Synodo dissentisset: quod innoxios aliquot episcopos,
etiam vita functos, vexasset immerito: quod tria capitula longo
usu recepta sustulisset. Itaque tam late disseminatum hoc malum
fuit, ut non modo aliquot episcopi seorsim illam repudiarent, sed
etiam priuata quædam ^hSynodus ex Istriae, Liguria, Vene-
tiarum, aliarumque Italiae urbium episcopis, atque in primis
Paulinus ⁱAquileiensis, & Honoratus Mediolanensis ausi fue-
rint eam Synodum decretis publicis execrari, non modo inconsul-
to Romano pontifice, sed etiam palam aduersante. Quare coactus
fuit ^kPelagius agere cum Narsete patricio, & totius Italiae mo-
deratore, ut tam perditam hominum perniciam principis au-
thoritate compesceret. Paulinum vero & Honoratum nefarii schi-
smatis auctores militum custodiæ traditos Constantinopolim mit-
teret. Ea res plus adhuc excitauit incendii, donec postea beatorum
^lpontificum Gregorii & Sergii sanctissimis monitis atque decretis
ita sedata res est, ut quintam Synodum qui reiciebant episcopi
venerarentur.

^a Niceph. lib.
17. cap. 17.

^b Sexta Synod.
act. 18.

^c Euagr. lib. 4.
c. 29. Niceph.
lib. 17. c. 27.

^d In epistolis
ad Narsetem.

^e Lib. 1. epist.
24. lib. 2. epist.

^f 10. & 36. lib. 3.
epist. 37.

^g Epistola ad
Mich. imp.

^h Epist. ad Pe-
trum Antioch.

ⁱ Ex Gregor.
lib. 3. epist. 2. 3.
4. & 37. & lib.

12. epist. 7.

^j Pelag. epist.
ad Narsetem.

^k Paul. diac. lib.
3. cap. 12.

^l Beda lib. de
sex ætat.

^m Pelag. epist.
ad Narsetem.

ⁿ Paul. diac. lib.
4. cap. 4.

QVINTA SYNODVS GENERALIS
CONSTANTINOPOLITANA II.

CONSESSIO SEV COLLATIO PRIMA.

IMPERII Domini Iustiniani perpetui Augusti anno
X XVII. post consulatum Basilii anno XII. die IV. No-
nas Maias, indiçtione I. confidentibus in secretario ve-
nerabilibus episcopis huius regiæ ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis nouæ
Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ ci-
uitatis,

* Domnino sanctissimo patriarcha * Theopolitanæ magnæ ciui-
tatis, * Dom-
no

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ, &

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, &

Damiano religiosissimo episcopo * Sozuzæ, vicem agentibus Eu-
stochii sanctissimi episcopi Hierosolymitani, * id est,
Sozota-
næ,

Benigno religiosissimo episcopo Heracleæ * Pelagoniæ, vicem * id est,
Macedo-
niæ, alibi

Theodoro religiosissimo episcopo Cæsareæ primæ Cappadociæ
prouinciæ, Paphla-
goniæ,

Andrea religiosissimo episcopo Ephesi,

Sextiliano religiosissimo episcopo Tunicensi, vicem agente Pri-
mosi religiosissimi episcopi Carthaginis,

Megethio religiosissimo episcopo Heracleæ Thraciæ,

Anastasio religiosissimo episcopo Tabiæ, vicem agente Dorothei
religiosissimi episcopi Ancyræ,

Ioanne religiosissimo episcopo Iliensi, vicem agente Euprepî re-
ligiosissimi episcopi Cyziceni ciuitatis,

Eusebio religiosissimo episcopo Tyri,

Ioanne religiosissimo episcopo Nicomediæ,

Stephano religiosissimo episcopo Nicææ,

Constantino religiosissimo episcopo Calchedonensi,

Petro religiosissimo episcopo Tarfi,

Ioanne religiosissimo episcopo Cucuforum, vicem agente Palla-
dii religiosissimi episcopi Melitenæ,

Ioanne religiosissimo episcopo Cæsareæ Palæstinæ,

Pompeiano religiosissimo episcopo Byzacii,

Amazonio religiosissimo episcopo Edessæ,

Alexandro religiosissimo episcopo Gangrorum,

Thoma religiosissimo episcopo Apameæ Syriæ,

Euphranta

ANNO
CHRISTI
553.*Theo-
doto

Euphranta religiosissimo episcopo Tyanorum,
Theodoro religiosissimo episcopo Hierapolis Syriae,
Bosphorio religiosissimo episcopo Neocæsareæ,
Ioanne religiosissimo episcopo Bostræ,
Philippo religiosissimo episcopo Myrorum,
*Theodoro religiosissimo episcopo Seleusiæ Isauriæ,
Iuliano religiosissimo episcopo Sardiensi,
Theodoro religiosissimo episcopo Gortynæ,
Eustathio religiosissimo episcopo Damasci,
Theodosio religiosissimo episcopo Rhodi,
Firmo religiosissimo episcopo Tipason Africanæ prouinciæ,
Theodoro religiosissimo episcopo Antiochiæ Pisidiæ.
Phoca religiosissimo episcopo Stalienfi,
Eulogio religiosissimo episcopo Pergæ,
Seueriano religiosissimo episcopo Aphrodisiadis,
Cyriaco religiosissimo episcopo Amidæ,
Seuero religiosissimo episcopo Synnadorum,
Petro religiosissimo episcopo Sidæ,
Abraamio religiosissimo episcopo Sergiopolitano,
Asignio reuerendissimo episcopo Traianopolitano, vicem agen-
te Ioannis religiosissimi episcopi Laodiceæ Phrygiæ Pacatianæ,
Ioanne religiosissimo episcopo Adrianopolitano Thraciæ,
Cresconio religiosissimo episcopo Cuiculi,
Theodosio religiosissimo episcopo Iustinianopolitano secundæ
Cappadociæ,
Stephano religiosissimo episcopo Laodiceæ, siue Theodoriadis,
Auxanone religiosissimo episcopo Hierapolis Phrygiæ,
Eustathio religiosissimo episcopo Maximianopolitano,
Ætherio religiosissimo episcopo Anazarbi,
Dometio religiosissimo episcopo Chalcidis,
Valeriano religiosissimo episcopo Obbæ Africanæ prouinciæ,
Dionysio religiosissimo episcopo Seleuciæ Syriae,
Theodoro religiosissimo episcopo Dryziparorum,
Seuero religiosissimo episcopo Pompeiopolitano Paphlagoniæ,
Georgio religiosissimo episcopo Iustinianæ Cypselitanorum,
Romano reuerendissimo episcopo Gabalorum,
Gregorio reuerendissimo episcopo Iustinianopolitano Armeniæ,
Ioanne reuerendissimo episcopo Nyssæ,
Basilio reuerendissimo episcopo Iustinianopolitano Camulianorum,
Ioanne reuerendissimo episcopo Barculorum,
Cresconio reuerendissimo episcopo Zatarensi, prouinciæ Numidiæ,
Sergio reuerendissimo episcopo *Cynon secundæ Ægypti,
Christophoro reuerendissimo episcopo Arcadiopolitano Asiæ,
Theodosio reuerendissimo episcopo Bybli,
Leontio reuerendissimo episcopo Arcæ,
Ioanne reuerendissimo episcopo Myrinæ,
Alexandro reuerendissimo episcopo Amphipolitano,

Concil. Tom. 12.

B

* id est,
nouæ Iu-
stinianæ
secundæ

Stephano reuerendissimo episcopo Clysmatis,
 Thoma reuerendissimo episcopo Berisæ,
 Aristodemo reuerendissimo episcopo Philomeli,
 Thalelæo reuerendissimo episcopo Adrianopolis Pisidiæ,
 Theoctisto reuerendissimo episcopo Erythrorum,
 Diogeniano reuerendissimo episcopo Sozopolitano,
 Basilio reuerendissimo episcopo Thamiateni,
 Anatolio reuerendissimo episcopo Cymæ,
 Diogene reuerendissimo episcopo Cratiæ,
 Restituto reuerendissimo episcopo Mileon Africanæ prouinciæ,
 Theodoro reuerendissimo episcopo Leontopolitano Ægypti,
 Æmiliano reuerendissimo episcopo Antipyrgi,
 Conone reuerendissimo episcopo Magoedeni,
 Theoctisto reuerendissimo episcopo Prusæ,
 Georgio religiosissimo episcopo Ptolemaidis,
 Sotero reuerendissimo episcopo Aulonis,
 Zosimo reuerendissimo episcopo Antandri,
 Cypriano reuerendissimo episcopo Coryci,
 Elia reuerendissimo episcopo Diocletianopolitano,
 Theona reuerendissimo episcopo * Cysson,
 Theodoro reuerendissimo episcopo Lymirorum,
 Gennadio reuerendissimo episcopo Zenopolitano,
 Asyncretio reuerendissimo episcopo Aradi,
 Stephano reuerendissimo episcopo Botryon,
 Philippo reuerendissimo episcopo Phelli,
 Mena reuerendissimo episcopo Demyriangelis,
 Genethlio reuerendissimo episcopo Dorylæi,
 Thoma reuerendissimo episcopo Constantinæ,
 Theodoro reuerendissimo episcopo * Leontopolitano,
 Seuro reuerendissimo episcopo Taborum,
 Theoctisto reuerendissimo episcopo Halicarnassi,
 Cosma reuerendissimo episcopo Malli,
 Dionysio reuerendissimo episcopo Megarensi,
 Callinico reuerendissimo episcopo Opuntis,
 Paschasio reuerendissimo episcopo Ægii,
 Erasmo reuerendissimo episcopo Cibyæ,
 Ioanne reuerendissimo episcopo Neocæsareæ Euphraten sis,
 Nonno reuerendissimo episcopo * Daufarorum,
 Stephano reuerendissimo episcopo Balaneon,
 Thoma reuerendissimo episcopo Circesii,
 Anatolio reuerendissimo episcopo Sebastæ,
 Constantino reuerendissimo episcopo Midaii,
 Macario reuerendissimo episcopo Prymnesiæ,
 Megalo reuerendissimo episcopo Myrenorum.
 Thalelæo reuerendissimo episcopo Isindorum,
 Niceta reuerendissimo episcopo Epiphaniæ,
 Alexandro reuerendissimo episcopo Dionysii,

* id est,
Cussita-
norum

* id est,
Heleno-
polita-
no,

* Dau-
ron,

ANNO
CHRISTI
533.* id est,
Antinoi,* id est,
Colonicum,* id est,
Cæsarenorum,

* Daborum,

Pelagio reuerendissimo episcopo Azanorum,
Hierone reuerendissimo episcopo Anastasiopolitano Phrygiæ,
Glaucio reuerendissimo episcopo Alionorum,
Procopio reuerendissimo episcopo * Antenon,
Petro reuerendissimo episcopo Domitiopolitano,
Ioanne reuerendissimo episcopo * Colonia,
Vranio reuerendissimo episcopo Trallienfi,
Ioanne reuerendissimo episcopo * Cerasuntis,
Phronymo reuerendissimo episcopo Sinnai,
Macedonio reuerendissimo episcopo Iustinianopolitano Bithyniæ,
Eddicio reuerendissimo episcopo Teni insulæ,
Eulogio reuerendissimo episcopo * Danaborum,
Theodoro reuerendissimo episcopo Coradensium,
Elpidophoro reuerendissimo episcopo Anastasiopolitano Cariæ,
Cyrione reuerendissimo episcopo Dadimorum,
Theodoro reuerendissimo episcopo Laodiceæ,
Sila reuerendissimo episcopo Tiberiopolitano,
Diogene reuerendissimo episcopo Augustopolitano,
Theodoro reuerendissimo episcopo Ingelon,
Iuliano reuerendissimo episcopo Zeugmatis,
Dorymenio reuerendissimo episcopo Adraon,
Ioanne reuerendissimo episcopo Lari,
Theodoro reuerendissimo episcopo Gargaron,
Theodoro reuerendissimo episcopo Comanorum,
Rufino reuerendissimo episcopo Sebastie Armeniæ,
Conone reuerendissimo episcopo Semneon,
Cyriaco reuerendissimo episcopo Casatanorum,
Sifinnio reuerendissimo episcopo Præneti,
Iuliano reuerendissimo episcopo Batnon,
Anastasio reuerendissimo episcopo Rachlæ,
Theodoro reuerendissimo episcopo Porthmi,
Paulo reuerendissimo episcopo Stectorii,
Stephano reuerendissimo episcopo Amasiæ,
Paulo reuerendissimo episcopo Adrassi,
Euandro reuerendissimo episcopo Gnidi,
Mena reuerendissimo episcopo Carpathii,

Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Theodorus vir spectabilis silentiarius ante religiosissimum vestrum secretum est, missus a piissimo & Christianissimo imperatore, & suggerimus ad quod placuerit. Sanctissimus archiepiscopus & patriarcha Eutychius dixit: Ingrediatur. Quo facto, sanctissimus archiepiscopus & patriarcha Apollinarius dixit: Pro qua causa vestra magnitudo ad nos venit? Theodorus vir spectabilis silentiarius dixit: Pii-

Concil. Tom. 12.

B ij

mus & Christianissimus noster Dominus misit me ad vestram beatitudinem dare vobis piissimam formam legendam ante sanctam vestram Synodum. Sanctissimus archiepiscopus & patriarcha Dominus dixit: Piissima forma, cuius mentionem fecit Theodorus magnificus, competenter suscepta recitetur. Et cum suscepisset Stephanus diaconus & notarius & instrumentarius, recitauit.

IN NOMINE DOMINI DEI NOSTRI IESU CHRISTI.

Imperator Caesar Flavius Justinianus, Alemanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vandalicus, Africanus, Pius, Felix, Inclytus, Victor, ac Triumphator, semper Augustus, beatissimis episcopis & patriarchis, Eutychio Constantinopolitano, Apollinario Alexandrino, Dominino Theopolitano, Stephano, Georgio & Damiano religiosissimis episcopis vicem agentibus Eustochii viri beatissimi archiepiscopi Hierosolymitani & patriarchæ, & reliquis religiosissimis episcopis ex diuersis prouinciis in hac regia vrbe degentibus.

SEMPER studium fuit orthodoxis & piis imperatoribus patribus nostris, pro tempore exortas hæreses per congregationem religiosissimorum episcoporum amputare, & recta fide sincere prædicata, in pace sanctam Dei ecclesiam custodire. Quapropter & Constantinus piæ recordationis Ario blasphemante & dicente, non esse Filium consubstantialem Deo Patri, sed creaturam, & ex non extantibus factum esse, congregauit Nicææ ex diuersis diocæsibus trecentos decem & octo sanctos patres: & cum ipse etiam Concilio interfuisset, & adiuuisset eos qui consubstantialem Filium Patri confessi sunt, condemnata Ariana impietate, studium habuit rectam fidem obtinere. Expósito itaque sancto symbolo, vel mathemate fidei, per hoc sancti patres confessi sunt consubstantialem esse Filium Deo Patri, quod vsque tunc apud plurimos dubitabatur. Sed & Theodosius senior piæ recordationis, Macedonio negante deitatem sancti Spiritus, & Apollinario vel Magno eius discipulo in dispensatione incarnati Dei Verbi blasphemantibus & dicentibus, sensum humanum non recepisse

ANNO
CHRISTI
553.

Deum Verbum, sed carni vnitum esse animam irrationali-
bilem habenti : congregatis in regia vrbe centum quin-
quaginta sanctis patribus, cum & ipse particeps fuisset
Concilii, damnatis prædictis hæreticis vna cum impiis
eorum dogmatibus, fecit rectam prædicare fidem. Secu-
ti enim iidem sancti patres expositam rectam fidem a tre-
centis decem & octo sanctis patribus, explanauerunt de
deitate sancti Spiritus, & perfecte de dispensatione in-
carnati Dei Verbi docuerunt. Iterum Nestorio impio a-
lium dicente Deum Verbum, & alium Christum, &
hunc quidem natura Filium Dei Patris, illum autem gra-
tia filium impie introducente, & sanctam gloriosam sem-
per Virginem Dei genitricem esse negante, cum pene
omnes orientales partes sua impietate adimpleffet idem
Nestorius, Theodosius iunior piæ recordationis congre-
gavit priorem Ephesinam sanctam Synodum, cui præsi-
debant Cælestinus & Cyrillus sancti patres, & directis iu-
dicibus, qui deberent Concilio interesse, compulit &
ipsum Nestorium ibi peruenire, & iudicium propter eum
procedere : & tali examinatione facta, secuti iidem san-
cti patres per omnia ea quæ de fide definita sunt ab ante-
rioribus sanctis patribus, condemnauerunt Nestorium
vna cum eius impietate. His ita subsecutis, cum insurre-
xissent contra Cyrillum sequaces Nestorii impii, festina-
uerunt (quantum in ipsis fuit) refutare condemnationem
contra Nestorium factam : sed prædictus piæ recorda-
tionis Theodosius, vindicans ea quæ ita recte contra Ne-
storium & eius impietatem fuerant iudicata, fecit firmi-
ter obtinere contra eum factam condemnationem. Et
post hæc iterum cum Eutyches demens emerisset, ne-
gando consubstantialem nobis esse carnem Domini, mul-
tis interea motis, tam Constantinopoli, quam Ephesi, tan-
ta pro illo facta est hæreticorum circumuentio, vt etiam
eiiceretur propter eum Flavianus religiosæ memoriæ re-
giæ vrbis episcopus. Piæ autem recordationis Marcianus
congregavit Calchedone sanctos patres, & magna con-
tentione inter episcopos facta, non solum per suos iudi-
ces, sed etiam per seipsum in Concilium peruenit, & ad
concordiam omnes perduxit. Qui sancti patres in omni-
bus secuti ea quæ pro fide definita sunt a prædictis tribus

B iij

sanctis Conciliis, & quæ iudicata sunt de hæreticorum damnatione & impietate eorum, damnauerunt & anathematizauerunt Eutychen dementem, & impia eius dogmata, nec non & Nestorium cum impiis eius dogmatibus, quoniam tunc festinauerunt quidam defendere Nestorium & impia eius dogmata. Super hæc autem iidem in Calchedone sancti patres anathematizauerunt eos qui aliud symbolum tradiderunt aut tradunt, præter hoc quod expositum est a trecentis decem & octo sanctis patribus, & explanatum a centum quinquaginta sanctis patribus. His itaque omnibus per diuersa tempora subsecutis, prædicti piæ recordationis nostri patres ea quæ in vnoquoque Concilio iudicata sunt, legibus suis corroborauerunt & confirmauerunt, & hæreticos qui definitionibus prædictorum sanctorum quatuor Conciliorum resistere, & ecclesias conturbare conati sunt, expulerunt. Defuncto autem Marciano diuæ recordationis, cum contentio esset per diuersa loca de Calchedonensi sancto Concilio, Leo piæ recordationis ad omnes vbiq[ue] sacerdotes scripsit, vt vnusquisque eorum propriam sententiam manifestaret de eodem sancto Concilio, & cum alius alium episcopum non expectasset, ad hoc quod interrogati sunt, responderunt. Exiguo autem tempore transacto, iterum insurrexerunt Nestorii & Eutychis sequaces, & tantas turbas in sanctis Dei ecclesiis fecerunt, vt diuisiones & schismata in eis fierent, & nullam communionem ad se inuicem ecclesiæ haberent. Nec enim præsumebat aliquis de ciuitate ad ciuitatem veniens communicare, nec clericus ex alia ciuitate in aliam ciuitatem veniens in ecclesiam procedere. Cum autem secundum suam misericordiam Dominus Deus reipublicæ gubernationem nobis credidit, initium & fundamentum nostri imperii fecimus, coniungere diuisos sacerdotes sanctarum Dei ecclesiarum ab oriente vsque occidentem, & omnem contentionem amputantes quæ contra Calchedonensem sanctam Synodum ab Eutychis & Nestorii impiorum sequacibus mouebatur, fecimus prædicare eandem sanctam Synodum cum prædictis aliis sanctis tribus Conciliis in Dei ecclesiis, certe scientes, quod ea, quæ ab eade fide exposita sunt, consonant per omnia aliis tribus

ANNO
CHRISTI
553.

sanctis Conciliis: & multis quidem ad eandem sanctam Synodum contradicentibus satisfecimus; alios autem qui perseverauerunt eidem sancto Concilio contradicentes, expulimus sic a sanctis Dei ecclesiis & venerabilibus monasteriis, ut concordia & pace sanctarum ecclesiarum & earum sacerdotum firmiter custodita, una & eadem fides, quam sanctæ quatuor Synodi confessæ sunt, in sanctis Dei ecclesiis prædicetur. His ita pro firmitate sanctarum quatuor Synodorum Deo propitio per nos factis & obtinentibus in sancta Dei ecclesia, Nestorii sequaces propriam impietatem applicare volentes sanctæ Dei ecclesiæ, & non potentes hoc per Nestorium facere, festinauerunt eam introducere per Theodorum Mopsuestenum doctorem Nestorii, qui multo peiora Nestorio blasphemauit, & super alias innumerabiles suas blasphemias contra Christum Deum nostrum factas, alium dixit Deum Verbum, alium Christum, nec non & per impia conscripta Theodoret, quæ contra rectam fidem & Ephesinam primam sanctam Synodum, & contra sanctæ memoriæ Cyrillum & duodecim eius capitula exposuit, & insuper sceleratam epistolam, quam dicitur Ibas ad Marin Persam scripsisse, quæ plena est omni impietate Theodori & Nestorii. Per hanc etenim impiam epistolam non solum impietatem, sed etiam ipsas personas Theodori & Nestorii, quas maxime laudat & iudicat, eadem impia epistola festinauerunt condemnationem liberare, dicentes eam susceptam esse a sancta Calchedonensi Synodo. Hoc autem dicunt non pro defensione sanctæ Synodi, sed nomine eius, sicut putant, suam impietatem confirmare festinantes. Certum autem est, quod impia intentio est ista vindicantium, ut si eis euenerit, non prædicetur Deus Verbum homo factus esse, nec sancta gloriosa semper virgo Maria Dei genitrix prædicetur. Hæc enim Theodorus & Nestorius in suis conscriptis impie exposuerunt, & qui epistolam scripsit, in ea blasphemar. Nos igitur sequentes sanctos patres, & volentes rectam fidem sine * quodam macula in Dei ecclesiis prædicari, & impiorum conatum refecare, primum quidem & in vestris vos degentes ecclesiis interrogauimus de prædictis impiis tribus capitulis, & vestram nobis voluntatem ma-

*for. ali-
qua

nifestam fecistis, pro qua & comprobauimus vos, quod indubitanter & cum omni alacritate rectam fidem confessi estis, & impiam condemnastis. Quoniam vero & post condemnationem a vobis factam, in eisdem ipsis permanent quidam, eadem impia tria capitula vindicantes, ideo vocauimus vos ad regiam urbem, hortantes communiter conuenientes, quam habetis pro his voluntatem, iterum manifestare. Et Vigilio enim religiosissimo papæ antiquioris Romæ, cum peruenisset ad hanc regiam ciuitatem, de tribus capitulis subtiliter omnia manifestauimus, & interrogauimus eum quid sapit de hoc: & ipse non semel nec bis, sed etiam sæpius in scriptis & sine scriptis anathematizauit impia tria capitula. Quod vero eiusdem voluntatis semper fuit de condemnatione trium capitulorum, & per plurima alia declarauit, & per condemnationem Rustici & Sebastiani aliquando diaconorum antiquioris Romæ, qui cum primum suscepissent factum ab eo iudicatum, in quo anathematizauit eadem impia capitula, postea susceperunt & defenderunt eorum impietatem. Sed etiam Valentiniano episcopo Scythiæ, & Aureliano Arelati, quæ est prima sanctissimarum Galliarum ecclesiarum, scripsit & manifestauit de condemnatione istorum capitulorum, & præcepit eis nihil suscipere quod a condemnatis diaconis scribitur contrarium prædicto iudicato: & compendiose dicere, semper in eadem voluntate perseuerauit. Et hæc omnia per suum tempus vobis manifesta faciemus. Quomodo vero postea, cum peruenissetis, sicut dictum est, ad hanc regiam ciuitatem, scripta facta sunt adinuicem a vestra sanctitate, & a Vigilio religiosissimo papa antiquioris Romæ, ut omnes vos vniti conueniatis, & propter illos qui siue ex ignorantia, siue scientia impietatem capitulorum defendunt, congruum iudicium eis quæ a sanctis quatuor Synodis pro fide definita sunt, proferatis; mandauimus illi etiam per nostros iudices, & per quosdam ex vobis, ut vna cum omnibus conueniret, & communiter disceptaret de prædictis capitulis, ut forma daretur rectæ fidei conueniens, & quod & ipsum & vestram sanctitatem in scriptis interrogauimus de hoc, ut aut tamquam impia capitula ab omnibus condemnarentur, aut si putat recta esse, aperte suam manifestaret

ANNO
CHRISTI
553.

ANNO
CHRISTI
535

nifestaret voluntatem. Alienum enim est Christianorum, cum recta fide impia suscipere, & non a malis recta discernere. Illa vero nobis mandavit, quod de prædictis tribus capitulis per semetipsum faciens, porriget nobis. Adhortamur igitur etiam vos de his disceptare. Scire etenim vos volumus, quod nos ea quæ a sanctis quatuor Conciliis, Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino primo, & Calchedonenſi, de vna eademque fide exposita & definita sunt, & de ecclesiastico statu regulariter disposita ſeruamus, & defendimus, & ea ſequimur, & omnia quæ conſonant iſtis ſuſcipimus & amplectimur. Quidquid autem non conſonat iſtis, vel a quacumque perſona ſcriptū inueniatur contra ea quæ de vna eademque fide a ſanctis quatuor Conciliis vel vno ex his definita ſunt, hoc tamquam alienum omnino pietatis execramur: ſequimur autem in omnibus ſanctos patres & doctores ſanctæ Dei eccleſiæ, id eſt, Athanaſium, Hilarium, Baſilium, Gregorium theologum, & Gregorium Nyſſenum, Ambroſiū, Theophilum, Ioannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Auguſtinum, Proculū, Leonem, & omnia quæ ab his de fide recta & ad condemnationem hæreticorum conſcripta & exposita ſunt ſuſcipimus. In prædictis igitur omnibus permanentes, illos patres & ſacerdotes ſuſcipimus, qui ea quæ a ſanctis quatuor Conciliis de fide exposita ſunt, & a prædictis ſanctis patribus prædicata ſunt, ſeruant & prædicant in ſancta Dei eccleſia. Quando vero hæretici per omnia Theodorum & Neſtorium & eorum impietatem vindicare volentes, ſicut prædictum eſt, & ſuſceptam eſſe dicunt a ſancto Calchedonenſi Concilio impiam epiſtolam quæ ad Marim Perſam ab Iba ſcripta eſſe dicitur; hortamur vos conſiderare ea quæ a Theodoro impie tam in aliis ſcripta ſunt, quam in Iudaico ſymbolo, quod & Ephesi & Calchedone prolatum, anathematizatum eſt ab vtraque Synodo cum his qui ita ſapuerunt, vel ſapiunt: conſiderare autem & quæ de ipſo & eius blaſphemiis ſancti patres conſcripſerunt, & antecēſſores noſtri promulgauerunt, nec non & quæ eccleſiaſticarum hiftoriarum ſcriptores de eo expoſuerunt. Ex his etenim omnibus cognoscetis, quod ab illo tempore condemnatus eſt tam ipſe, quam blaſphemix eius a ſanctis patribus, &

Concil. Tom. 12.

C

Chryso-
stomum intel-
ligit.

Ioan. 3.

quod propter istas superioribus temporibus deletum est & nomen eius a sacris diptychis ecclesiæ, cuius fuit episcopus. Hortamur autem etiam illud disceptare, quod vane profertur ab eis qui dicunt non oportere post mortē hæreticos anathematizari; & sequi in hoc doctrinam sanctorum patrum, qui non solum viuentes hæreticos condemnauerunt, sed & post mortem, vtpote in sua impietate mortuos, anathematizauerunt, sicut eos qui iniuste condemnati sunt, reuocauerunt post mortem, & in sacris diptychis scripserunt: quod factum est & in Ioanne, & in Flauiano religiosæ memoriæ episcopis Constantinopolitanis. Scit enim vestra reuerentia, quod positum est a Domino in euangelio de ipso: *Quod qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit in eum, iam iudicatus est, quod non credit in nomine unigeniti Filii Dei.* Manifestum autem est, quod hoc non tantum de viuis, sed etiam de his dictum est qui in sua impietate mortui sunt. Insuper autem hortamur vos inspicere & quæ impie scripta sunt a Theodoro contra rectam fidem & Ephesinam primam sanctam Synodum, & contra sanctæ memoriæ Cyrillum, & contra duodecim eius capitula, & quæ impie idem Theodoretus conscripsit pro Theodoro & Nestorio & blasphemias eorum contra sanctæ memoriæ Cyrillum. Examinare autem & de impia epistola, quæ dicitur ab Iba ad Marim Persam scripta esse: in qua scriptor eius abnegat, Deum Verbum hominem factum esse: & sanctam gloriosam semper virginem Mariam Deigenitricem esse. Condemnat autem eadem impia epistola & Ephesinam primam sanctam Synodum, tamquam sine iudicio & quæstione Nestorio condemnato: & sanctæ quidem memoriæ Cyrillum ecclesiæ doctorem, hæreticum vocat, & impia dicit duodecim eius capitula; Theodorum autem & Nestorium & eorum impietatem defendit & laudat. Et quoniam, sicut dictum est, præsumunt quidam dicere, & epistolam quæ prædictam impietatem continet susceptam esse a Calchedonensi sancto Concilio, hortamur vos conferre ea quæ dicta sunt ab eodem sancto Concilio in definitione pro fide exposita, cum his quæ in impia epistola continentur, vt vndique recta quidem confirmantur, impia autē condemnentur.

ANNO
CHRISTI
555.

Omnia igitur prædicta cū omni subtilitate disceptantes, sicut sacerdotes decet, in mente habentes Dei timorem & futurum iudicium, & nihil pietati & rectæ fidei & veritati & Dei gloriæ & honori præponentes, in mente autem habentes & apostolicam pronuntiationem, quæ contra eos qui contraria rectæ fidei tradunt, prolata est, manifeste dicentem, *quod licet nos vel angelus de cælo euangelizauerit vobis præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & modo iterum dico: Siquis vobis euangelizauerit præterquam accepistis, anathema sit*: Scientes autem & Petri apostoli præceptum dicentis: *Parati semper estote ad satisfactionem omni petenti vos rationem de spe quæ in vobis est; celeriter de his quæ interrogauimus, vestram manifestate voluntatem*. Cum enim qui de recta fide interrogatur, diu protrahit, nihil aliud est nisi abnegatio rectæ confessionis. In interrogationibus enim & responsis quæ de fide sunt, non est primus vel secundus, sed qui in recta confessione paratior inuenitur, acceptabilis apud Deum est. Diuinitas vos seruet per multos annos, sancti ac religiosissimi patres. Datum IV. Nonas Maias, Constantino- poli, imperii Domini Iustiniani perpetui Augusti anno XXVII. post consulatum Basilii viri clarissimi anno XII.

Stephanus & Georgius & Damianus religiosissimi episcopi, vicem agentes Eustochii sanctissimi patriarchæ Hierosolymitani, per vnum ex ipsis, Stephanum religiosissimum episcopum Raphiæ, dixerunt: Theodorus vir magnificus exeat, cum satisfecerit piissimi imperatoris iussioni. Et cum exisset vir spectabilis silentiarius, sancta Synodus dixit: Certis constitutis, quæ lecta imperiali forma continentur, quoniam inter nos & Vigilium sanctissimum antiquioris Romæ papam scripta quædam facta sunt ad præsentem causam respicientia, necessarium esse putamus ante alia omnia hæc lectione manifestari. Et cum suscepisset Stephanus notarius & instrumentarius, recitauit.

*Sanctissimo & beatissimo Domino & consacerdoti Vigilio
Eutychie.*

SCIENTES quantorum bonorum causa est pax Dei, custodiens corda & sensus fidelium, & colligens eos

Concil. Tom. 12.

C ij

vt vnum idemque sapiant in recta fidei confessione, & ad perficienda diuina mandata, & propitium Deum faciens in his quæ recta sunt concordantibus: ideo festinantes vnitatem conseruare ad apostolicam sedem vestræ beatitudinis manifestum facimus, quod nos semper & seruauimus & seruamus fidem ab initio traditam a magno Deo & saluatore nostro Iesu Christo sanctis apostolis, & ab illis in omni mundo prædicatam, & a sanctis patribus explanatam, & maxime ab his qui in sanctis quatuor Synodis congregati sunt, quos per omnia & in omnibus amplectimur & suscipimus: id est, trecentos decem & octo sanctos patres qui Nicææ congregati sunt, & sanctum symbolum siue mathema fidei exposuerunt, & Arianam impietatem anathematizauerunt, & eos qui similia eis sapuerunt vel sapiunt. Suscipimus autem & centum quinquaginta sanctos patres Constantinopoli congregatos, qui idem sanctum mathema explanauerunt, & de deitate sancti Spiritus dilucidauerunt, & hæresim Macedonianam, sanctum Spiritum impugnantem, & impium Apollinariū condemnauerunt, cum his qui similia illis sapuerunt vel sapiunt. Suscipimus autem & sanctos ducentos patres in Ephesina prima Synodo congregatos, qui per omnia secuti sunt idem sanctum symbolum siue mathema, & condemnauerunt Nestorium impium, & impia eius dogmata, & eos qui similia ei aliquando sapuerunt vel sapiunt. Ad hæc autem suscipimus & sexcentos triginta sanctos patres Calchedone congregatos, qui etiam ipsi per omnia consenserunt prædictis tribus Synodis, & secuti sunt prædictum symbolum siue mathema a trecentis decem & octo sanctis patribus expositum, & a centum quinquaginta sanctis patribus explanatum, & anathematizauerunt eos qui aliud præter prædictum symbolum præsumunt docere, aut exponere, aut tradere sanctis ecclesiis Dei. Condemnauerunt autem & anathematizauerunt & Eutychem, & Nestorium, & impia eorum dogmata, & eos qui similia eis sapuerunt vel sapiunt. His ita se habentibus, certum facimus, quod omnia quæ a prædictis sanctis quatuor Synodis iudicata & definita sunt, & seruauimus, & seruamus: quia etsi per diuersa tempora prædictæ sanctæ quatuor Synodi fa-

ANNO
CHRISTI
553.

et sunt, tamen vnam eandemque confessionem fidei seruauerunt, & predicauerunt. Suscipimus autem & amplectimur & epistolas praefulum Romanae sedis apostolicae, tam aliorum, quam Leonis sanctae memoriae de recta fide scriptas, & de quatuor sanctis Conciliis, vel vno eorum. Cum igitur praedicta omnia & seruauimus & seruamus, & in his nobis ipsis inuicem consentimus, necessarium est conferri de tribus capitulis, vnde quibusdam quaestio nata est. Et ideo petimus, praesidente nobis vestra beatitudine, sub tranquillitate & sacerdotali mansuetudine propositis sanctis euangeliiis, communi tractatu eadem capitula in medio proponenda, quaeri & conferri, & finem quaestioni imponi Deo placitum, & conuenientem his quae a sanctis quatuor Conciliis definita sunt: quoniam ad augmentum pacis & concordiam ecclesiarum pertinet, ut omni de medio dissensione sublata, quae a praedictis quatuor sanctis Conciliis definita sunt, inconcussa seruentur, sanctarum Synodorum reuerentia in omnibus custodita. His autem & subscripsi incolumis in Domino. Ora pro nobis, sanctissime & beatissime frater.

Ego Eutychius misericordia Dei episcopus Constantinopolis nouae Romae omnibus superscriptis subscripsi.

Item reuerendissimus Stephanus recitauit.

*Dilectissimo fratri Eutychio & episcopis sub te constitutis,
Vigilius.*

REPLETVM est gaudio os nostrum, & lingua nostra exultatione, quod discordiae confusione submota, pacem Deus suae reformatuit ecclesiae, ut impleretur quod dictum est: *Ecce quam bonum & quam iucundum habitare fratres in vnum.* Valde enim nos in Domino exultare conuenit, quod caritatis vestrae scripto nobis est oblata professio, cuius tenor ita sese habet: *Scientes quantorum bonorum causa est pax Dei, custodiens corda & sensus fidelium, & colligens eos ut vnum idemque sapiant in recta fidei confessione, &c.*

His autem & subscripsimus, huius professionis orthodoxae claritatem libenter amplexi, eadem nos per omnia & in omnibus approbantes, custodituros atque inuiola-

Reliqua ut
in epistola
Eutychii ad
Vigilium,
de praefata
subscriptione,
quae hic al-
liis verbis
sequitur.

C iij

biliter seruatu-
ros Deo nostro profite-
mur auctore. Omni-
bus igitur, quæ professio vestra continet, in sua perenni-
ter firmitate durantibus, poposcit vestra fraternitas, vt
nobis præsentibus de tribus capitulis, ex quibus quæstio
nata est, sub tranquillitate & sacerdotali mansuetudine
sanctis propositis euangelii conferatur, & finis quæstio-
ni ipsi Deo placitus, & conueniens iis quæ a memoratis
sanctis quatuor Conciliis definita sunt, imponatur: vt
omni de medio diffensione sublata, quæ ab eisdem qua-
tuor sanctis Synodis definita sunt, inconcussa seruentur,
earumdem Synodorum reuerentia in omnibus custodita.
Quam professionem paternarum traditionum memo-
rem & sequacem, tam in fraternitate vestra, quam in om-
nibus similia confessis atque confitentibus, omni laude
plenissimam iudicauimus, & nostros ex ea re vere fratres
agnoscimus. Vnde diuinæ clementiæ supplicamus, vt om-
nes nos in hac confessione & paternis traditionibus per-
manentes, nostro digni reperiamur officio, & in die di-
uini iudicii nulli præuaricationi paternarum constitutio-
num inueniamur obnoxii. Quibus ita prædictis postula-
tionibus vestrum desiderium cognoscentes annuimus, vt
de tribus capitulis, ex quibus quæstio nata est, facto regu-
lari Conuentu, seruata æquitate, mediis sacrosanctis eu-
angelii, Collationem cum vnitis fratribus * habeamus,
& finis detur placitus Deo, & conueniens his quæ a san-
ctis quatuor sunt definita Conciliis: scientes vtique, sicut
& communis professionis testimonio declaratur, memo-
ratarum Synodorum in omnibus reuerentiam custodiri.
Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Datum
VIII. Idus Ianuarias, imperii domini Iustiniani perpetui
Augusti anno XXVII. post consulatum Basilii viri claris-
simi anno XII.

* for. ha-
beatis,

Sancta Synodus dixit: Licet sæpius, gloriosissimi iudi-
ces, & quidam ex nobis, sicut imperialibus literis conti-
netur, adhortati sunt Vigilium religiosissimum papam
antiquioris Romæ communiter conuenire pro his quæ
mouentur de tribus capitulis, rationabile tamen & Deo
amabile arbitramur esse & nunc conuenire nobiscum, &
de iisdem tribus capitulis disceptare, & formam vna no-
biscum imponere rectæ fidei conuenientem. Hoc igitur

ANNO
CHRISTI
553.

iam nunc procedat. Et cum accessissent ex petitione sanctæ Synodi sanctissimi patriarchæ, Eutychius Constantinopolitanus, Apollinarius Alexandrinus, Dominus Theopolitanus, Benignus Heracleæ Pelagoniensis, vicem agens Eliæ episcopi Thessalonicensis, Theodorus episcopus Cæsareæ Cappadociæ, Andreas Ephefi, Megethius Heracleæ Thraciæ, Ioannes Nicomediæ, Stephanus Nicææ, Constantinus Calchedonensis, Eusebius Tyri, Ioannes Cæsareæ Palæstinæ, Amazonius Edeßæ, Thomas Apameæ Syriæ, Pompeianus de Byzacio, Phocas Stalienfis prouinciæ Præualiensis, Theodorus Leontopolitanus, Stephanus de Clysmate, Æmilianus Antipyrgi religiosissimi episcopi, ex nomine totius Concilii ad sanctissimum papam Vigilium, aliis episcopis in eodem venerabili episcopo relictis, & redissent iidem sanctissimi patriarchæ vna cum religiosissimis episcopis, sanctissimi patriarchæ & qui cum eis peruenerunt ad sanctissimum papam religiosissimi episcopi dixerunt: Sicut nobis omnibus visum est, peruenientes ad sanctissimum papam antiquioris Romæ Vigilium, petiuimus eius beatitudinem conuenire, & disceptare vna nobiscum de tribus capitulis secundum scripta quæ inter nos & ipsum facta sunt, manifestantes eius beatitudini, quod serenissimus noster imperator pias literas ad nos direxit, adhortans nos de eisdem tribus capitulis respondere: qui modo quidem propter corporis infirmitatem dixit non posse ad hanc petitionem respondere: in postero autem die pollicitus est manifestare quod ei de tali Conuentu placuerit. Oportet igitur præsentem differre diem.

COLLATIO SECVNDA.

IMPERII domini Iustiniani perpetui Augusti anno **LXXVII.** post consulatum Basilii viri clarissimi anno **XII.** die **VIII.** Idus Maias, indictione **I.** confidentibus in secretario venerabilibus episcopis huius regiæ ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis nouæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ ciuitatis,

Dominino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ ciuitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ, &
Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, & ceteris *ut supra*
Collatione I.

ANNO
CHRISTI
553.

* Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Meminit sancta vestra Synodus gestorum quæ apud vos habita sunt pro insinuatione sacrorum apicum, quos inuictus noster imperator direxit ad vestram beatitudinem, & quod ante duos istos dies iterum conuenistis ad B. papam antiquioris Romæ, tam Eutychius, quam Apollinarius, & Dominus sanctissimi patriarchæ, & religiosissimi episcopi Benignus Heracleæ Pelagoniæ, vicem agens Eliæ religiosissimi episcopi Thessalonicensis, Theodorus Cæsareæ Cappadociæ, Andreas Ephesi, Megethius Heracleæ Thraciæ, Ioannes Nicomediæ, Stephanus Nicææ, Constantinus Calchedonensis, Eusebius Tyri, Ioannes Cæsareæ Palæstina, Amazonius Edesse, Theodotus Seleuciæ, Thomas Apameæ Syriæ, Pompeianus Byzacii, Phocas Stalienis, Theodorus Leontopoleos, Stephanus de Clysmate, Æmilianus Antipyrgi, quatenus idem religiosissimus papa secundum promissâ suâ de suo Conuentu manifestet. Sancta Synodus dixit: Ordinis gratia, ea quæ acta sunt in isto sancto Concilio, manifestentur. Et lecta sunt. Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Petunt omnes alii religiosissimi episcopi, & vos sanctissimos patriarchas, & religiosissimos episcopos qui vobiscum fuerunt ad sanctissimum papam Vigilium, explanare quæ subsecuta sunt.

Sanctissimi patriarchæ & religiosissimi episcopi, qui cum illis conuenerunt ad sanctissimum papam Vigilium, dixerunt: Secundum promissionem hesternæ die factam a B. papa antiquioris Romæ Vigilio, peruenimus ad eum sexto die instantis Maii mensis, id est, ante duos dies, commonentes quidem eius beatitudinem quæ inter nos in scriptis complacuerunt; adhortantes vero eum conuenire vna nobiscum, & tractare & disponere de tribus capitulis, de quibus piissimus imperator nos eiusque beatitudinem in scriptis interrogauit. Ille vero respondit, non posse vna nobiscum conuenire, eo quod plurimi quidem hic sunt orientales episcopi, pauci vero cum eo: facere autem

ANNO
CHRISTI
553.

autem per semetipsum in scriptis suam sententiam, & offerre piissimo domino. Ideo enim & inducias postulasse ab eius serenitate, ut intra eas suam voluntatem manifestaret. Nos vero dicebamus: Scit vestra beatitudo, quod in his quæ inter nos in scriptis facta sunt promissistis vna cum episcopis qui nobiscum & communicant & uniti sunt conuenire, & requirere de his tribus capitulis. Nos vero & communicamus & uniti vobiscum sumus, & non decet omnium nostrorum Conuentum differri propter occidentales episcopos. Nec enim in sanctis quatuor Synodis multitudo occidentalium episcoporum inuenta est vnquam, sed duo vel tres episcopi, & certi clerici. Nunc vero adest quidem vestra beatitudo, multi etiam alii ex Italia præsto sunt episcopi, sunt etiam ex Africa episcopi, & ab Illyrico, & nihil est quod prohibeat conuenire vos vna nobiscum secundum ea quæ inter nos in scriptis facta sunt: & melius est cum caritate decente sacerdotes conuenire, & vnā pro causā sententiam statuere, ut tunc quæstio communem in scriptis definitionem suscipiat. Hoc enim cognoscens & piissimus imperator, inducias dabit omni modo, cum promissio communis a nobis omnibus ei data fuerit pro causæ definitione. Si vero non vultis, secundum ea quæ in scriptis nobis placuerunt, conuenire, cognoscat vestra beatitudo, quod oportet & nos in vnum conuenientes nostram manifestare voluntatem. Nec enim iustum est, vel tam Christianissimum imperatorem, vel fidelem populum scandalizari ex dilatione, quæ in medio circa responsionem efficitur. Et his dictis, promissimus omnia suggerere piissimo domino. Quo a nobis factō, promisit eius serenitas transmittere quosdam gloriosissimos iudices vna cum religiosissimis episcopis ad eundem beatissimum virum, ut de eisdem etiam iterum eum adhortarentur.

Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Quoniam sicut promisit piissimus imperator, hesterno die destinavit ad religiosissimum papam Vigilium, Petrum patriciū & Constantinum viros gloriosissimos, missi autem sunt & a vestro sancto Concilio Theodorus Cæsareæ Cappadociæ, Benignus Heracleæ Pelagoniæ, Andreas Ephesi, Megethius He-

Concil. Tom. 12.

D

raclex Thraciæ, Constantinus Calchedonenſis, Euſebius Tyri, Ioannes Cæſareæ Palæſtinæ, Amazonius Edeſſæ, Theodotus Seleuciæ, Phocas Stalienſis, Theodorus Leōtopoleos, Æmilianus Antipyrgi religioſiſſimi epiſcopi, & præſto ſunt prædicti glorioſiſſimi iudices, iuſſi a piſſimo imperatore dicere ante ſanctam Synodum quæ præſentibus eis ſubſecuta ſunt: hoc ipſum ſuggerimus.

Sancta Synodus dixit: Prædicti glorioſiſſimi viri, ſecundum quod iuſſum eſt a piſſimo imperatore, dignentur dicere quæ ipſis præſentibus ſubſecuta ſunt. Liberius glorioſiſſimus patricius, Petrus glorioſiſſimus patricius & magiſter officiorum, Patricius glorioſiſſimus patricius, & Constantinus glorioſiſſimus quæſtor ſacri palatii, per glorioſiſſimum quæſtorem Constantinum dixerunt: Et primo die instantis Maii menſis ſecundum iuſſionem pii domini peruenimus ad beatiffimum papam Vigilium, vna cum glorioſiſſimis patriciis, Belifario, Cethego & Ruſtico; & ſeptimo die instantis Maii menſis peruenimus iterum ad eundem beatiffimum virum vna cum Theodoro Cæſareæ Cappadociæ, Benigno Heraclæ Pelagoniæ, Andrea Epheſi, Megethio Heraclæ Thraciæ, Constantino Calchedonis, Euſebio Tyri, Ioanne Cæſareæ Palæſtinæ, Amazonio Edeſſæ, Theodoro Seleuciæ, Phoca Stalienſis ciuitatis, Theodoro Leontopoleos, & Æmiliano Antipyrgi religioſiſſimis epiſcopis. In vtroque autem die eandem reſponſionem diximus a piſſimo domino, id eſt, & vt conueniret vna nobiſcum omnibus, & tractaret de tribus capitulis, hiſ qui volunt fiduciam habentibus contradicendi, vt per communem conſenſum omnium finem ſuſciperet cauſa trium capitulorū. Et plurimis de hoc motis, poſtulauit inducias accipere vt ſolus reſpondeat. Nos vero ad eum diximus, quod ſolus quidem ſæpius in ſcriptis & ſine ſcriptis condemnatiſta tria capitula: piſſimus autem dominus in communi vult te vna cum aliis conuenire, & ſic de hiſ iudiciū fieri. De induciis vero & per alios ſuggeſſit tua beatitudo piſſimo Domino, & reſpondit eiſ maietas, quod ſi quidem conueniatis vna cum beatiffimis patriarchis & religioſiſſimis epiſcopis ſecundū quod inter vos viſum eſt, debentes tractare & cōmuniter de tribus capitulis diſponere, præbeo

ANNO
CHRISTI
533.

non solum quantas nunc dicitis inducias, sed etiam longiores: sin autem per semetipsam vult tua beatitudo suam manifestare voluntatem, necesse est nos etiam ab his qui propter hoc vocati sunt religiosissimi sacerdotes, & tantum tempus hic commorati sunt, synodice discere quam de his habent voluntatem. Nos enim non possumus Dei ecclesiā vltius in tanta confusione relinquere, maxime hareticis calumniantibus eius sacerdotes tamquam Nestorii sequaces. Et iterum promisit solus facere & transmittere piissimo Domino.

Sancta Synodus dixit: Et religiosissimi episcopi, qui vna cum gloriosissimis iudicibus ad sanctissimum papam Vigilium fuerunt, quæ subsecuta sunt dicant. Religiosissimi episcopi dixerunt: Secundum iussionem piissimi imperatoris & præceptum vestræ sanctitatis fuimus vna cum Liberio gloriosissimo patricio, Petro gloriosissimo patricio & magistro officiorum, & Patricio gloriosissimo patricio, & Constantino gloriosissimo quæstore sacri palatii, ad sanctissimum papam Vigilium, & ingressis nobis gloriosissimus magister & gloriosissimus quæstor proposuerunt presentibus nobis iussionem piissimi imperatoris sanctissimo papæ, & multa dicta sunt similia illis, quæ & ante a vestra sanctitate præcedenti die apud eundem sanctissimum papam mota sunt, & quæ nunc exposuerunt gloriosissimi iudices, scimus & nos mota esse apud ipsius sanctitatem. Gloriosissimi iudices dixerunt: Nos quidem hoc quod iussi sumus a piissimo imperatore, impleuimus, & imus ad sacrum eius palatiū, in eius obsequium permanfuri: vos autem Dei timorem præ oculis habentes, celerem finem imponere causæ dignamini convenientem his quæ a sanctis quatuor Conciliis de fide recta definita sunt: scientes quod piissimus imperator specialiter iussit nobis dicere vestræ sanctitati, quod ipse quæ a sanctis quatuor Conciliis de vna eademque fide definita & iudicata sunt, & seruauit & seruat, & vindicauit & vindicat: & omnia quidem quæ conueniunt his quæ ab iisdem sanctis Conciliis pro recta fide definita sunt, & suscipit & seruat: omnia autem contraria his quæ ab ipsis de fide recta iudicata sūt, & reiicit, & aliena de ecclesia iudicat esse. Nam & sanctas quatuor Synodos maiestas ipsius sacris ecclesiæ diptychis

Concil. Tom. 12.

D ij

inferi & prædicari fecit: quod ante imperium diuinitus ei datum, in sancta ecclesia non procedebat.

Et cum recessissent gloriosissimi iudices, sancta Synodus dixit: Certis constitutis, quæ & nunc apud beatissimum papam Vigilium subsecuta sunt per expositionem gloriosissimorum iudicum & religiosissimorum episcoporum, cum nos per omnia quod decet & seruauimus & seruamus, & sapius petiuimus sanctissimum papam Vigilium vna nobiscum conuenire, & definitionem vna nobiscum his quæ mouentur imponere, quoniam ex religiosissimis episcopis qui in hac regia ciuitate degere noscuntur, non sunt in nostro Concilio præsentis, de Africanis quidem Primasius reuerendissimus vnus Byzacenæ parœciæ episcopus, de Illyrico autem Sabinianus, & Proiectus, & Paulus religiosissimi episcopi: Theodorus reuerendissimus episcopus Lymiron, Anatolius reuerendissimus episcopus Cymæ, Diogenianus reuerendissimus episcopus Sozopolitanus, vna cum Ammonio, Petro & Theodoro reuerendissimis presbyteris, & ecclesiæ huius regię vrbs defensoribus, pergant, & adhortentur eos venire, & partem fieri huius sancti Concilii. Et cum issent destinati reuerendissimi viri ad prædictos religiosissimos episcopos, & reuersi sunt, Theodorus episcopus Lymiron dixit: Pro iussione vestræ beatitudinis fuimustam ego, quam Ammonius reuerendissimus presbyter & huius sanctæ magnæ ecclesiæ defensor, in domum Marinæ ad Primasium reuerendissimū episcopum Afrum, & adhortati sumus eum vt veniret, & consideret vestræ sanctitati. Ille autem dixit: Papa non præsentis, non venio. Ammonius presbyter & defensor ecclesiæ dixit: Vera docuit Theodorus reuerendissimus episcopus Lymiron: ita enim diximus, & audiuius ab eo. Anatolius episcopus Cymæ dixit: Secundum iussione beatitudinis vestræ fuimustam ego, quam Petrus reuerendissimus presbyter & defensor huius sanctæ magnæ ecclesiæ in loco qui dicitur Palea, in domo piissimi & tranquillissimi imperatoris, ad Sabinianum reuerendissimum episcopum Zaparenæ ciuitatis Illyricianæ diœceseos, & adhortati sumus eum vt conueniret, & consideret vestræ sanctissimæ Synodo: qui dixit non posse venire eo quod

ANNO
CHRISTI
553.

non præsto est archiepiscopus eius Benenatus: dixit autem quod ego illi respondeo. Petrus presbyter & defensor ecclesiæ dixit: Vera dixit Anatolius reuerendissimus episcopus Cymæ: sic etenim & diximus, & audiuius ab eo. Diogenianus episcopus Sozopolitanus Pisidiæ dixit: Secundum iussionem vestræ beatitudinis perueni vna cum Theodoro reuerendissimo presbytero & defensore huius sanctæ ecclesiæ ad Proiectum reuerendissimū episcopum Naifitanū Illyricæ diœcesos, qui habitat in domo Maxentiani, & diximus ei tale responsum, quod hortantur vos sanctissimi patriarchæ & reliqui omnes fratres vestri religiosissimi episcopi venire in sanctam Synodum, & dixit quod ad archiepiscopum Benenatum accedo, & ad eum respondeo. Cum autem peruenissemus ad Paulum religiosissimum episcopum secundæ Iustinianæ, qui habitat in domo Germani prope portum Casarii, & dixissemus ei quæ vestra sanctitas iussit, respondit, quod archiepiscopum habeo, & ei respondeo. Theodorus presbyter & defensor ecclesiæ dixit: Secundum iussionem vestræ beatitudinis cum peruenissem vna cum Diogeniano reuerendissimo episcopo Sozopolitano ad prædictos reuerendissimos episcopos Proiectum Naifitanum, & Paulum secundæ Iustinianæ, adhortati sumus eos venire in isto sancto Concilio: responderunt illa quæ edocuit prædictus reuerendissimus episcopus Diogenianus.

Sancta Synodus dixit: Oportebat quidem Primasium, & Sabinianum, & Proiectum, & Paulum religiosissimos episcopos, conuocatos ab hoc sancto Concilio, aduenire, & participes fieri omnium quæ mouentur, maxime cum & piissimus imperator & nos ipsi licentiam dedimus vnicuique suam voluntatem, quam pro his quæ mouentur, habet, facere manifestam: quoniam vero hoc non fecerunt, de Primasio quidem secundum ecclesiasticam traditionem opportuno tempore quæ oportet disponantur: Sabiniano autem, & Proiecto, & Paulo reuerendissimis episcopis licebit, secundum quod petierunt, ad Benenatum religiosissimum episcopum accedere, qui communicat nobis, & consentit his quæ ab ista Synodo aguntur, sicut ostendunt ea quæ sæpius scripsit & fecit: & quod Phocas religiosissimus episcopus sub eius diœcesi constitutus,

D iij

præsto est huic sancto Concilio, & eius vices agit: & hæc quidem sic ordinentur. Incongruum autem sacerdotibus esse putantes protrahere dandum a nobis responsum Christianissimo imperatori, apostolo maxime Petro dicente: *Oportet nos paratos esse ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de nostra salute*; Deo iuvante, futuro die convenientes, quæ oportet agemus.

ANNO
CHRISTI
553.

1. Petr. 3.

COLLATIO TERTIA.

IMPERII domini Iustiniani perpetui Augusti anno LXXVII. post consulatum Basilii viri clarissimi anno XII. die VII. Idus Maias, indictione I. confidentibus in secretario venerabilibus episcopis huius regiae ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiae Constantinopolis nouæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ ciuitatis,

* Domino sanctissimo patriarcha * Theopolitanæ magnæ ciuitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, & ceteris vt supra Collatione I.

*Dom-
no
*Antio-
chenæ

Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Hesterno die Conuentione facta, interlocuta est vestra sanctitas, vt hodierno die sancta vestra Synodus colligatur, & suggerimus ad quod placuerit. Sancta Synodus dixit: Ordinis gratia omnia quæ gesta sunt recitentur. Quo facto, sancta Synodus dixit: Omnibus proponentes, & sacerdotibus conuenire putantes initium facere gestorum, quæ apud nos habentur, de tribus capitulis, de quibus in scriptis interrogati sumus a piissimo & tranquillissimo imperatore, & manifestum omnibus facere de fide recta, & sanctis patribus & doctoribus, qui per diuersa tempora in sancta Dei ecclesia splenduerunt: Confitemur fidem tenere & prædicare ab initio donatam a magno Deo & saluatore nostro Iesu Christo sanctis apostolis, & ab illis in vniuerso mundo prædicatam, quam & sancti patres confessi sunt, & explanauerunt, & sanctis ecclesiis tradiderunt, & maxime qui in sanctis quatuor Synodis conuenerunt; quos per omnia & in omnibus * sequuntur, & suscipimus cum aliis san-

*for. sequimur.

ANNO
CHRISTI
553

Atis patribus: & sanctas quatuor Synodos, id est, trecentos decem & octo sanctos patres Nicææ congregatos, & centum quinquaginta qui Constantinopoli conuenerunt, & Ephesi prima ducentos, & Calchedone sexcentos triginta: & omnia quæ a prædictis sanctis quatuor Conciliis pro vna eademque fide definita sunt, suscipimus: & omnes condemnatos a prædictis sanctis quatuor Conciliis, tamquam condemnatos & anathematizatos habemus vna cum aliis hæreticis. His ita se habentibus, certum facimus, quod omnia quæ a prædictis sanctis quatuor Conciliis, sicut prædictum est, pro recta fide definita sunt, & de statu ecclesiastico regulariter disposita, & seruauimus, & seruamus. Licet enim per diuersa tempora contra exortos hæreticos prædictæ sanctæ quatuor Synodi factæ sint, tamen vnâ eandemque confessionem rectæ fidei seruauerunt & prædicauerunt, & ideo omnia quidem consonantia his quæ a memoratis sanctis quatuor Conciliis pro recta fide definita sunt, suscipimus; omnia vero quæ non consonant his quæ definita sunt ab iisdem quatuor sanctis Conciliis pro recta fide, vel ad iniuriam, vel ad contrarietatem earundem quatuor Synodorum, vel vnius ex his, & ad defensionem hæreticorum & eorum impietatis scripta sunt, aliena pietatis iudicantes, condemnamus & anathematizamus. Super hæc sequimur per omnia & sanctos patres & doctores ecclesiæ, Athanasium, Hilarium, Basilium, Gregorium theologum, & Gregorium Nyssenum, Ambrosium, Augustinum, Theophilum, Ioannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem, Proculum; & suscipimus omnia quæ de recta fide & condemnatione hæreticorum exposuerunt. Suscipimus autem & alios sanctos & orthodoxos patres, qui in sancta Dei ecclesia rectam fidem irreprehensibiliter vsque ad finem suæ vitæ prædicauerunt. Hac igitur recta confessione in sancta Dei catholica & apostolica ecclesia seruanda & prædicanda, si quis semetipsum ab eius communione separet, contraria ei sapiens, talis semetipsum alienans rectæ fidei, & hæreticis connumerans, iuste a sancta Dei ecclesia condemnatur & anathematizatur. De disceptatione autem trium capitulorum, hoc est, de Theodoro Mopsuesteno & scriptis eius, & de epi-

stola quæ dicitur Ibæ ad Marin Persam scripta, & de conscriptis Theodoret, quæ contra rectam fidem & sanctæ memoriæ Cyrillum, & contra duodecim eius capitula exposita sunt, pro quibus & interrogavit nos piissimus & tranquillissimus imperator, quoniam speciali indigent Conuentu, alio die, Deo adiuuante, conueniamus.

COLLATIO QVARTA.

IMPERII domini Iustiniani perpetui Augusti anno **XXVII.** post consulatum Basilii viri clarissimi anno **XII.** die **IV.** Idus Maias, indiçtione **I.** confidentibus in secretario venerabilibus episcopis huius regiæ ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis nouæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ ciuitatis,

Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ ciuitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, & ceteris ut supra Collatione *I.*

Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Anteriore die cum conuenisset vestrum sanctum Concilium, & quædā lecta fuissent, interlocuti estis ut alio die de exortis tribus capitulis quæstio procedat. Nunc igitur collecta vestra sancta Synodo, suggerimus ad quod placuerit. Sancta Synodus dixit: Quæ iam gesta sunt, recitentur. Quo facto, sancta Synodus dixit: Ad longum tempus extensis quæ de Theodoro mouentur qui Mopsuestenæ sanctæ ecclesiæ fuit episcopus, & epistola quæ dicitur Ibæ, nec non Theodoret conscriptis, neminem quidem omnium latuit quæ ipse Theodorus in diuersis codicibus exposuit, & quæ ad aliorum duorum capitulorum examinationem pertinent. Necessario autem constituto quæstionem de his communiter procedere, notarii nostri prima vice scripta ex Theodori codicibus in medio proferant, quorum gratia & a sanctis patribus scimus eum accusatum esse. Notarii dixerunt: Habemus præ manibus scripta quæ ex Theodori codicibus collegistis. Sancta Synodus dixit: Legantur. Et cum accepisset Callonymus diaconus & notarius, recitauit.

THEO-

ANNO
CHRISTI
553.

THEODORI MOPSVESTENI

ex tertio libro contra impium Apollinarium.

I.

QUOMODO igitur tu, cui super omnes maxime decet mentium regimen, illum qui ex virgine natus est, Deum esse, & ex Deo consubstantialem Patri existimari dicis, nisi forte sancto Spiritui imputare illius creationem nos iubes? Sed quis est Deus ex Deo, & consubstantialis Patri? is idem qui ex virgine natus erat, o mirandum! & qui per Spiritum sanctum secundum diuinas scripturas plasmatus est, & confictionem in muliebri accepit ventre? Inerat forsitan, quia mox quam plasmatus est, & ut templum Dei esset accepit: non tamen existimandum nobis est Deum de virgine natum esse: nisi forte idem existimandum nobis est, & quod natum est, & quod est in nato templo, & qui in templo est Deus Verbum: non tamen nec secundum tuam vocem pronuntiandum est, omnino ex Virgine Deum natum esse, & ex Deo consubstantialem Patri. Nam si non homo est, sicut dicis, assumptus, qui natus est ex Virgine, Deus vero incarnatus, quomodo qui natus est, Deus ex Deo, & consubstantialis dicetur Patri, carne non potente hanc vocem suscipere? Nam est quidem dementia, Deum ex virgine natum esse dicere. Hoc enim nihil aliud est, quam ex semine eum dicere David de substantia virginis genitum, & in ipsa plasmatum: quia quod ex semine David & de substantia virginis est, in materno ventre constitit, & sancti Spiritus plasmatum virtute, natum fuisse dicimus de virgine. Vt autem aliquis ex hoc concedat dicere ipsis, quod Deus ex Deo & consubstantialis Patri natus est ex virgine, eo quod est in templo nato, sed non per se natus est Deus Verbum, incarnatus vero, sicut dicit iste sapiens. Si igitur cum carne eum natum esse dicunt, quod autem natum est, Deus ex Deo, & consubstantialis Patri est, necesse est hoc & carnem dicere. Quod si non idcirco caro est, quoniam nec Deus ex Deo, nec consubstantialis Patri, sed ex semine David, & consubstantialis ei, cuius semen est, & non id quod natum est ex virgine, Deus est ex Deo, & consubstantialis Patri: nisi forte pars nati, prout ipse in inferioribus partem Christi nominat deitatem, sed non diuina natura ex virgine nata est. Natus autem est ex virgine, qui ex substantia virginis constat, non Deus Verbum ex Maria natus est. Natus autem est ex Maria qui ex semine est David. Non Deus Verbum ex muliere natus est, sed natus ex muliere, qui virtute sancti Spiritus plasmatus est in ea. Non ex matre natus, est consubstantialis

Concil. Tom. 12.

E

Patri; sine matre enim est, secundum beati Pauli vocem; sed qui in posterioribus temporibus in materno ventre sancti Spiritus virtute plasmatus est, utpote sine patre propterea dictus.

Et post alia.

II.

Mox autem in ipso plasmato Deus Verbum factus est: nec enim in cælum ascendenti solum inerat, sed etiam ex mortuis resurgenti, utpote & resuscitans eum secundum suam promissionem. Nec resurgenti ex mortuis solum inerat, sed etiam crucifixo, & baptizato, & euangelicam post baptismum conuersionem peragenti, nec non etiam ante baptismum legale adimplenti constitutionem, & presentato secundum legem, & circumciso, & partus pannis obuoluto. Erat autem forte in ipso & nascente, & cū in materno utero esset a prima statim plasmatione: dispensationi enim quæ circa eum erat, ordinem imponebat, utpote & particulatim ipsum ad perfectionem perducens.

Et post alia.

III.

Et per tempus quidem ad baptismum ducens, post illud autem ad mortem: deinde secundum suam pronuntiationem resuscitans, ducens in cælum, collocans eum ad dexteram Dei per suam coniunctionem, ex qua sedet & adoratur ab omnibus, & omnes iudicabit. Istorum autem omnium finem apud se habebat Deus Verbum, cum in eo erat, & omnia per ordinem complebat, quem ordinem ipse arbitrabatur bene habere præfinitione quidem & voluntate, quam antea statuit pro his quæ euentura erant, & bona voluntate quam circa eum habebat, ab initio similiter inerat ei: per ordinem autem sibi placitum ad perfectionem ducebat ipsum.

Ex eodem libro.

IV.

Suam autem cooperationem ad proposita opera præstabat ei qui assumptus est: ubi hoc facit, in loco sensus fuisse deitatem illi qui assumptus est. Nec enim eis, quibuscumque suam donauit cooperationem, sensus locum eius obtinebat. Si autem & modo præcipuam quamdam cooperationem donauit illi qui assumptus est, non hoc faciebat locum sensus deitatem obtinere. Sed si deitas pro sensu fiebat illi qui assumptus est, secundum vestra verba, quomodo timorem in passione suscipiebat? quid vehementioribus orationibus ad

Matth. 26.

ANNO
CHRISTI
555.

imminentem necessitatem indigebat, quas cum magna quidem & clamorosa voce, cum plurimis autem lacrymis (secundum beatum Paulum) referebat Deo? quomodo timore tanto detinebatur, ut ex immensa trepidatione fontes sudoris dimitteret, euangelista aperte dicente, quod globis sanguinis similis sudor descendeat? Quid autem & angeli aduentu & visitatione egebat, animam resicientis in experimento malorum, confortantis eius alacritatem, excitantis eum ad imminentem passionis necessitatem, tolerare fortiter mala suadentis, urgentis ad patientiam & tolerantiam malorum, ostendentis presentium malorum fructum ex passione, mutationem in gloriam bonam circa eum post passionem futuram? Qui enim (secundum euangelistæ vocem) confortabat eum, angelus scilicet, verbis istis fortem eum faciebat, & infirmitati naturæ superiorem fieri cohortabatur, & corroborando cogitationes eius, fortem eum faciebat.

Matth. 27.
Hebr. 5.

Luc. 21.

Ibidem.

Ibidem.

Et post alia, in eodem libro idem Theodorus ex persona Christi quasi respondentis ad Petrum dicentem Christo de passione crucis, Propitius tibi Domine, non erit tibi istud; ita intulit.

Matth. 16.

V.

Vade post me satana, scandalum mihi es, quod non facis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ hominum. Non est confusio mihi mors, non fugiam ipsam ut indecentem, ad humanam gloriam respiciens: sustinebo autem meliore animo experimentum mortis pro plurimis bonis futuris, in quibus & ipse fuero, & per me omnes: ne mihi animum lædas, neque turbes, tamquam confusione dignum fugere admonens mortis experimentum.

Et post alia.

VI.

Quod enim dictum est: Ducebatur a spiritu, aperte hoc significat, quod ab eo regebatur, ab eo ad virtutem propositorum confortabatur; ab eo ad hæc quæ oportebat ducebatur; ab eo, quod decebat, docebatur; ab eo cogitationibus corroborabatur, ut ad tantum certamen sufficeret, sicut & beatus dicit Paulus: Quicumque enim spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei: duci spiritu dicens illos, qui ab eo gubernantur, ab eo docentur, ab eo ad melius constituuntur, ab eo competentium doctrinam accipiunt. Cum dixisset autem euangelista, quod Spiritu sancto plenus regressus est a Iordane,

Matth. 4.

Rom. 8.

Luc. 4.

Concil. Tom. 12.

E ij

aperte demonstravit, quod huius causa Spiritus sancti habitatio-
nem in baptismo suscepit, ut inde propositam caperet virtutem.
Vnde & ad certamen illud, quod pro nobis erat ad diabolum esse-
sturus, spiritu ducebatur.

Et post alia.

VII.

Dicant igitur nobis omnium sapientissimi: Si pro sensu Domino
Christo qui est secundum carnem, deitas facta esset, sicut dicunt, quid
sancti Spiritus cooperatione ad hæc Christus indigebat? nec enim
nigenti deitas spiritu indigebat ad iustificationem, spiritu indigebat
ad vincendum diabolum, spiritu indigebat ad operanda miracula,
spiritu indigebat ut doceretur ea quæ decebat peragere, spiritu indi-
gebat ut immaculatus appareret. Si enim pro sensu quidem deitas,
sufficiebat autem ad omnia eius virtus, necesse erat inde omnia fieri,
ut superflua esset sancti Spiritus habitatio. Sed nunc unctum esse di-
cit ipsum spiritu, & habitasse in eo spiritum, & ad omnia adiuvaf-
se proposita, & doctrinam inde ipsum accepisse & virtutem, & in-
de impetrasse iustificationem, & inde immaculatum factum esse.

Eiusdem Theodori ex quarto libro contra impium
Apollinarium.

VIII.

Hoc quod ante sæcula erat, dicit in ultimis factum esse temporibus,
utpote quibusdam hoc confitentibus, cum nemo ex his qui pietatis cu-
ram habent, istum patitur morbum habere dementiae, ut dicat eum
qui ante sæcula est, in ultimis factum esse. Et ex his infert, quod neces-
se est & hoc quod in ultimis est, ante sæcula esse, & accusat eos qui
non omnia similiter cum obuersione dicunt, quasi his qui unum esse Fi-
lium confitentur, necessitatem habentibus cum obuersione omnia di-
cere. Et quis non beatificet vestram dementia? Quis autem non op-
tet tales impetrare doctores, tantam confusionem rationi pietatis intro-
ducentes, ut dicerent, quod hoc quod ante sæcula est, factum est in ul-
timis, & hoc alienarent sua natura, & ad deterius deducerent? De-
inde obuertent, quod & hoc quod est in ultimis, ante sæcula est:
cum oporteret forte dicere, quod qui ante sæcula erat, assumpsit hunc
qui in ultimis erat, secundum beati Pauli vocem. Vestras igitur le-
ges sequentes, & a tua sapientia constitutam obuersionem, imo
magis subuersionem, suscipientes, age omnia simul confundamus,
& nulla iam sit discretio nec Dei formæ nec serui formæ, nec

ANNO
CHRISTI
555.

Dei templi nec eius qui in templo habitauit, nec eius qui solutus est
nec eius qui suscitauit, nec eius qui perfectus est in passionibus nec
eius qui perfecit, nec eius qui memoriam meritus est nec eius qui me-
mor factus est, nec eius qui uisitatus est nec eius qui uisitauit, nec
eius qui paulo minus ab angelis minoratus est nec eius qui ^{Psal. 8.}
minorauit, nec eius qui gloria & honore coronatus est nec eius qui
coronauit, nec eius qui constitutus est supra opera manuum Dei nec
eius qui constituit, nec eius qui accepit ista ad subleuationem nec eius
qui dedit subleuationem.

Eiusdem Theodori ex tertio libro contra impium
Apollinarium.

IX.

Istum igitur virum, in quo statuit omnium facere iudicium, ad
fidem futurorum, cum resuscitasset eum ex mortuis, & iudicem om-
nium demonstrasset, secundum beati Pauli vocem, merito unitate ^{AR. 17.}
ad seipsum dignatus est, & per coniunctionem ad se factam, talium
participem fecit, ut & adorationis communionem haberet: omnibus
quidem diuinæ naturæ debitam adorationem reddentibus, com-
prehendentibus autem adoratione & illum quem inseparabiliter
scit sibi coniunctum; ex quo manifestum est, quod ad maiora eum
perduxit.

Et post alia.

X.

Ego quidem quem videtis, nihil quidem facere possum ^{IOAN. 14.}
secundum meam naturam, cum homo sim; operor au-
tem, quia in me manens Pater omnia facit. Quoniam e-
nim & ego in Patre, & Pater in me, Deus autem Verbum
vnigenitus in me est, certum est, quod & Pater cum ipso
in me manet, & opera facit. Et non est mirandum de Christo
hæc existimari, cum euidenter ipse de ceteris hominibus dicat: Qui ^{Ibidem.}
diliget me, verbum meum obseruabit, & Pater meus di-
liget eum, & ad eum veniemus, & mansionem apud eum
faciemus. Si enim apud unumquemque huiusmodi hominum &
Pater & Filius mansionem faciunt, quid mirandum est si in Do-
mino secundum carnem Christo ambo simul putarentur manere, com-
munionem eorum secundum substantiam, communionem etiam man-
sionis forsitan suscipiente?

E iij

Et post alia.

XI.

*Ita & animam, utpote humanam, & immortalem constitu-
tam, & sensus participem prius accipiens, & per resurrectionem
in immutabilitatem constituens, sic & nobis eorumdem istorum per
resurrectionem præbuit communionem. Ideo ante resurrectionem ex
mortuis increpat quidem Petrum ut suis eum vocibus scandalizantem,
& in magna trepidatione per tempus passionis constitutus,
apparitione angeli indiget, confortantis eum ad patientiam &
tolerantiam imminentium malorum: post resurrectionem autem ex
mortuis, & in cælos ascensum, impassibilis factus & immutabi-
lis omnino, & ad dexteram sedens Dei, iudex est uniuersi orbis ter-
rarum, utpote in eo diuina natura faciente iudicium.*

Et post alia.

XII.

*Sic igitur & hic sapientissime omnium habere nos doces Christi
sensum, ut sanctum Spiritum habentes, illum qui sensus Christo ali-
quam virtutem adimplebat, prudentiam ei præstans ad omnia
quæ agenda erant, sicut & in præcedentibus demonstraui-
mus, quod ab ipso quidem in cremum ad certamina quæ contra diabo-
lum erant, ducebatur, vñctione autem illius & scientiam, & vim
eorum quæ agenda erant, accipiebat, & illius particeps factus,
non solum miracula faciebat, sed etiam quomodo uti oportebat
miraculis, sciebat subtiliter, ut notam quidem faceret gentibus
pietatem, pateretur autem laborantium infirmitates, & sic ad
effectum suam voluntatem educeret: & iustificabatur inde, &
immaculatus ostendebatur, siue *separatione peiorum, siue custo-
dia meliorum, siue etiam paulatim ad meliora profectibus.*

*repara-
tione

Eiusdem ex interpretatione euangelii secundum
Ioannem, libro sexto.

XIII.

Iohan. 20.

*Hoc quidem quod est, Ad Patrem meum & Patrem ve-
strum, & Deum meum & Deum vestrum, nemo sic demens
est, ut alii cuidam conuenire diceret, nisi templo Dei Verbi, assum-
pto pro nostra salute homini; qui & mortuus est, & resurrexit, &
ascensurus esset in cælos, & Patrem sibi adscripsit cum discipulis
* Domini, & ipse gratia adoptionem meritis, & Deum suum ap-
pellat, quia cum ceteris hominibus similiter ut esset accepit. Vnde*

* suis
Deum,

ANNO
CHRISTI
533.
* ipſi.
principiū

propter communitatem quidem naturæ, Patrem meum & Patrem vestrum dicit, & Deum meum & Deum vestrum: diuinitatem autem iterum suam personam* ab ipsis; præcipuum gratiæ significans, propter quam ad Deum Verbum coniunctione in loco veri filii ab omnibus honoratur hominibus.

Eiusdem Theodori ex eodem libro commenti secundum Ioannem: quibus dicit, quod dementia est dicere, quod post resurrectionem insufflans Dominus suis discipulis, dedit illis Spiritum sanctum. Ioan. 20.

XIV.

Hoc quod dictum est, Accipite, pro accipietis, dicit. Si enim cum insufflasset, Spiritum dedisset discipulis, quod valde quidam stulte existimauerunt, superfluum erat dicere postea his, & maxime in tempore ascensus ad cælos, non separari ab Ierusalem, sed expectare promissionem Spiritus. Et in sequentibus: Sed accipietis virtutem superueniente Spiritu sancto in vos. Et aduentum autem ipsum sancti Spiritus super discipulos, aperte Lucas factum esse dicit quinquagesimo die resurrectionis post ascensum. Et illud* autem animaduertendum est, quod si ab insufflatu suscepissent Spiritum, non diceret, Accipite, sed, Quoniam accepistis. Hoc enim quod dictum est, Accipite, his conuenit qui nondum acceperunt. Luc. 24.
Act. 1.
Act. 2.

Eiusdem Theodori ex commento secundum Ioannem euangelii, ubi dicit: quod cum palpasset Thomas post resurrectionem Dominum, & dixisset, Dominus meus & Deus meus, non dixit hoc de Christo tamquam Domino & Deo, sed quasi de puro homine, stupefactus quod resuscitauit eum Deus, & propter hoc glorificationem obtulit Thomas Deo. Ioan. 20.

XV.

Dicit ad Thomam: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & porrige manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Quoniam, dicit, non credis, & tactum solum sufficere tibi ad credendum putas, (hæc enim dicens, non me latuisti) tange manu, & cape experimentum, & discite credere, & non dissidere. Thomas quidem cum sic credidisset, Dominus meus & Deus meus dicit, non ipsum Dominum & Deum dicens, (non enim resurrectionis scientia docebat & Deum ef-

se cum qui resurrexit) sed quasi pro miraculoso facto Deū collaudat. ANNO CHRISTI 553.

Eiusdem Theodori ex commento quod est in Actus apostolorum, libro primo, in quo dicit, quod baptizari in nomine Iesu Christi, simile est scripto illi, quod baptizati sunt in Moyse: & vocari Christianos, simile est illi, quod vocantur Platonici, & Epicuræi, & Manichæi, & Marcionistæ ab inuentoribus dogmatum.

XVI.

Ille autem dixit, oportere pœnitentiam agentes eos pro crucis iniquitate, & agnoscentes saluatorem & Dominum & omnium auctorem bonorum Iesum Christum, * quomodo propter ista peruenit & assumptus est de diuina natura, in ipsum quidem fidem suscipere, & eius discipulos fieri ante omnia ad baptismum accedentes, quod & ipse tradidit nobis, præformationem quidem habens sperationis futurorum, in nomine autem celebrandum Patris & Filii & sancti Spiritus. Hoc enim quod est, Vt baptizetur vnusquisque in nomine Iesu Christi, non hoc dicit, vt vocationem quæ in nomine Patris & Filii & sancti Spiritus est, relinquentes, Iesum Christum in baptismo vocent: sed quale est hoc, quod in Moyse baptizati sunt in nube & in mari, vt diceret, quia sub nube & mari AEgyptiorum separati sunt, liberati eorum seruitute, vt Moysis leges attenderent; tale est: Et baptizetur vnusquisque in nomine Iesu Christi, vt cum ad ipsum accessissent tamquam saluatorem & omnium bonorum auctorem, & doctorem veritatis, ab ipso, vtpote auctore bonorum & doctore veritatis, vocarentur: sicut omnibus hominibus quamcumque sectam sequentibus, consuetudo est ab ipso dogmatis inuentore vocari, vt Platonici & Epicuræi, Manichæi & Marcionistæ, & si quidam tales dicuntur. Eodem enim modo & nos nominari Christianos iudicauerunt apostoli, tamquam per hoc certum facientes, quod istius doctrinam oportet attendere: sic quod & ab ipso datum est, susciperent baptismum, in ipso quidem primo constitutum, qui & primus baptizatus est: ab ipso autem & ceteris traditum, vt secundum præformationem futurorum celebretur.

Eiusdem Theodori ex libro quartodecimo de incarnatione, vbi dicit, quod imago erat Christus Dei Verbi, & sicut imago imperialis adorabatur ab omnibus.

XVII.

Et secundum duas rationes locum imaginis obtinet. Qui enim amant

ANNO
CHRISTI
537.

amant quosdam, post mortem eorum sæpius imagines statuentes, hoc sufficiens mortis solatium habere arbitrantur, & eum qui non videtur, nec præsens est, tamquam in imagine aspicientes putant videre, ita flammam desiderii & vigorem placantes. Sed etiam illi, qui per ciuitates habent imperatorum imagines, tamquam præsentibus & videndos honorare videntur eos qui non sunt præsentibus, cultu & adoratione imaginum. Ista autem utraque per illum adimplentur. omnes enim qui cum illo sunt, & virtutem sequuntur, & debitorum Dei parati redditores, diligunt eum, & valde honorant: & caritatem quidem ei diuina natura, licet non aspiciatur, adimplet in illo qui ab omnibus videtur, sic omnibus existimantibus, ut ipsum videntibus per illum, & illi semper præsentibus: & honorem vero omnem sic attribuunt, tamquam imagini imperiali, cum quasi in ipso sit diuina natura, & in ipso spectetur. Si enim & Filius est qui inhabitare dicitur, sed cum eo est etiam Pater, & inseparabiliter omnimodo ad Filium esse ab omni creditur creatura; & Spiritus autem non abest, utpote etiam in loco unctionis factus ei, & cum eo est semper qui assumptus est; & non mirandum est, cum etiam in quibuslibet hominibus virtutem sequentibus cum Filio & Patre esse dicitur: Veniemus enim & ego & Pater, & mansionem apud ipsum faciemus. *Ioan. 14.* Quod autem & spiritus eiusmodi hominum inseparabilis est, certum est omnibus.

Eiusdem Theodori Mopsuesteni de commento
secundum Lucam euangelii.

XVIII.

* sed non
compara-
tione

Hoc enim, quod, Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, in baptismo adoptionem demonstrat * secundum *Luc. 3.* comparisonem Iudaicæ adoptionis, quia & ad illos dictum erat: Ego dixi, dii estis, & filii excelsi omnes. & : Filios genui & exaltaui: eius adoptionis præcipuum, eo quod dixit, dilectus, & in quo mihi complacuit, ostendens. *psal. 81.* Propter hoc & vox Patris fiebat adoptionem confirmans, & Filii nominatione per adoptionem secundum gratiam eum qui vere filius est, demonstrabat: cuius coniunctio ad veram & firmam adoptionem istum constituabat: & Spiritus sanctus in specie columbæ descendens, permanfit *Luc. 3.* super eum, quatenus in coniunctione ad eum qui vere Filius est, eius cooperationi intentus maneat, firmam adoptionis habens dignitatem: per omnia autem in quo primo adoptionis præformabatur baptisma, dico autem Domini Christi, ex Patre & Filio & Spiritu sancto hoc quod fiebat, complebatur.

Concil. Tom. 12.

F

Eiusdem ex interpretatione octauī psalmi.

XIX.

Ideo ergo differentiam quidem Dei Verbi & recepti hominis tantam nobis ostendit psalmus: diuisa vero hæc in nouo testamento inueniuntur, Domino quidem in se accipiente primordia psalmi, in quibus factorem eum dicit esse creaturæ, & eleuatam habere super cælos magnificentiam, & mirificari in omni terra; Apostolo autem secunda, quæ de homine sunt, qui tantū beneficiū meruit, in Jesu accipiente; quomodo non manifestum, quod alterum quidem nos diuina scriptura docet euidenter esse Deum Verbum, alterum vero hominem, & multam eorum esse nobis ostendit differentiam? Nam iste quidem memorat, ille autem memoriam meretur: & iste quidem visitat, alter autem cum visitationem meretur, beatus dicitur: & iste quidem beneficium dando minuit paulo minus ab angelis, ille autem & per talem minutionem beneficium accepit: & iste quidem gloria & honore coronat, alter autem coronatur, & pro his beatus dicitur: & iste quidem constituit ipsum supra omnia opera manuum eius, & omnia subiecit sub pedibus eius, alter autem meritis est dominari eis, quorum antea non habebat potestatem.

Psal. 8.

Eiusdem ex principio commenti quod in duodecim prophetas scripsit, abnegans prophetias de Christo esse prædictas.

XX.

Sed non volentes ista considerare, voces omnes trahere ad Dominum tentant Christum, ut & quæ de populo facta sunt, simili modo intelligerent, & risum præstarent Iudæis, quando ex scriptorum sequentia nihil ad Dominum Christum pertinentes ostendunt voces.

Et post alia infert.

XXI.

Psal. 15.
AII. 2. & 15.

Tale est, Et quod non derelicta est anima eius in inferno, nec caro eius vidit corruptionem. Nam propheta quidem supra modum ipsam ponit circa populum prouidentia, volens dicere, quoniam inextentabiles eos ab omnibus conseruauit malis. Quoniam autem hoc verum & ex ipsis rebus euentum accepit in Domino Christo, frequentissime de eo loquens beatus Petrus, utitur voce, * ostendens quoniam quod de populo supra modum dictum est, ex quadam ratione utente voce propheta, hoc verum euentum in ipsis rebus accepit nunc in Domino Christo.

Et post alia infert.

XXII.

Eundem intellectum habet & illud: Diuiferunt sibi vesti- Psal. 21.
menta mea, & supra vestimentum meum miserunt for-
tem. Quod enim psalmus nullatenus conuenit Domino certum est.
Neque enim erat Domini Christi, qui peccatum non fecit, nec 1. Petr. 2.
inuentus est dolus in ore eius, dicere: Longe a salute mea Psal. 21.
verba delictorum meorum. Sed & ipse Dominus dum secun-
dum communem hominum legem in passione opprimeretur, Deus Matth. 27.
meus, Deus meus, quare me dereliquisti? emisit vocem: &
apostoli: Diuiferunt sibi vestimenta mea, & super vesti- Psal. 21.
mentum meum miserunt sortem, ad eum traxerunt mani-
feste: quoniam quod supra modum dictum fuerat prius a Dauid
propter illata ei mala, hoc ex operibus euenit in Domino Christo,
cuius & vestimenta diuiferunt, & sorti tunicam subiecerunt.

Eiusdem in psalmo vigesimoprimum.

XXIII.

Foderunt manus meas & pedes, & omnia perscrutaban- Psal. 21.
tur, & quæ agebā, & quæ conabar. Nam Foderunt, ex transla-
tione dixit eorum, qui per effossionem scrutari quæ in profundo
sunt tentant. Dinumerauerunt omnia ossa mea, totius meæ Ibidem.
fortitudinis & totius meæ substantiæ detentores facti sunt, ut
etiam numero mea subiicerent. Istud autem ex consuetudine quam
habent hostes, dixit: qui quando obtinuerint, numero & talis
subtilem notitiam inuentorum faciunt. Propterea & sequenter
dicens: Ipse vero considerauerunt & conspexerunt me,
intulit: Diuiferunt sibi vestimenta mea, & supra vestimen-
tum meum miserunt sortem. Considerantes autem me, ait,
& conspicientes quod omnia eis euenerunt in me desiderata, (con-
spicere enim ita ut apud nos, dicitur pro eo quod est, Vidit in
eum quæ volebat pati eum) iam tamquam me omnino malis
dedito, sicut hostes mea post vastationem & captiuitatem diui-
serunt, sorte diuisionem eorum facientes. Et euangelista quidem Matth. 27.
in Domino verba ex rebus assumens, eis usus est, sicut & in aliis Ioan. 19.
diximus. Nam quod non pertineat ad Dominum psalmus, in su- Psal. 21.
perioribus euidenter ostendimus. At vero beatus Dauid supra mo-
dum ista magis ex his quæ ab Absalom facta sunt, dixit, quo- 2. Reg. 16.
niam dum recessisset Dauid iure belli metropolim ingressus, omnes
Concil. Tom. 12.

quidem obtinuit res regales, non piguit autem etiam patris cubile inquinare. ANNO CHRISTI 553.

Eiusdem de interpretatione sexagesimi octavi psalmi, in verbo illo: *Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.*

XXIV.

Quomodo cibi & potus suaves quidē fiunt in tempore gaudii, insuavia autem & amara in tristitia, talia erant, inquit, quæ ab illis fiebant, ut ex tristitia & ira esset quidem mihi in locum fellis cibus, esset autem & potio aceto nihil differens. Maxime autem hoc fit in iracundiis quæ in tribulatione fiunt, quod verisimile erat pati eos contra suos. Vñsus autem est euangelista hoc testimonio in Domino, & ipse autem Dominus, Zelus domus tuæ comedit me, de seipso dicens; & beatus Paulus de Iudæis loquens, Fiat mensa eorum, &c. & beatus Petrus de Iuda, Fiat habitatio eius deserta. Et certe diuersis constitutis rebus, non quasi psalmo modo quidem pro his dicto, iterum autem de illo, & iterum de alio: sed quia de Iudæis dicta sunt plura, qui se separauerunt de Deo & lege, conuincencia illorum indeuotionem, necessarius est testimoniorū vsus simul & ex rebus captus, qualis est, Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potauerunt me aceto.

Eiusdem Theodori ex libro primo de incarnatione, interpretationem facientis de confessione Petri, in qua dicit: *Tu es Christus filius Dei viui.*

XXV.

Sicut igitur per huiusmodi confessionem non deitatis Nathanael habens scientiam ostenditur, (Iudæi & Samaritæ talia sperantes plurimum, quantum Dei Verbi a scientia longe erant?) sic & Martha per confessionem illam, non deitatis habens tunc scientiam probatur, manifeste autem nec beatus Petrus. Adhuc etenim ipsis sufficiebat tunc, reuelationem illam suscipientibus, præcipuum aliquid & maius de ipso præter ceterorum hominum phantasiā accipere. Post resurrectionem autem spiritu perducti ad scientiam, tunc reuelationis perfectam scientiam suscipiebant, ut scirent, quia præcipuum ipsi præter ceteros homines non aliquo puro honore ex Deo peruenit, sicut in ceteris hominibus, sed per unitatem ad Deum Verbum, per quam omnis honoris ei particeps est post in cælos ascensum.

Eiusdem de interpretatione euangelii, libro primo.

XXVI.

Matthæus quidem euangelista post tentationes dicit, quod Matth. 4.
accedentes angeli ministrabant ei: scilicet cum eo constituti,
& cooperantes, & omnibus circa eum Deo ministrantes, quod
iam per certamina ad diabolum ostensus est clarior. Sed & quod
passuro ei aderant angeli, ex euangelis discimus: & cum resur- Luc. 22.
rexit, in monumento visi sunt. Per omnia etenim ista monstra- Matth. 28.
batur dignitas Christi, quod inseparate ei angeli aderant, & om-
nibus circa eum ministrabant. Sicut enim a peccantibus separan-
tur, sic & per meritum honoratis subueniunt. Propter quod bene
Dominus ait: Quod maius videbitis, & quod cælum aperie- Ioan. 1.
tur omnibus per me, & omnes angeli semper mecum
erunt, nunc quidem ascendentes, nunc vero descenden-
tes, sicut ad domesticum Dei & amicum.

Eiusdem Theodori ex libris de incarnatione.

XXVII.

Plus inquietabatur Dominus, & certamen habebat ad animæ
passiones, quam corporis, & meliore animo libidines vincebat, me-
ditante deitate ad perfectionem. Vnde & Dominus ad hæc ma-
xime instituens videtur certamen. Cupiditate enim pecuniarum
non deceptus, & gloriæ desiderio non tentus, carni quidem præ-
buit nihil, (nec enim illius erat talibus vinci) animam autem si
non recepisset, * sed deitas est quæ ea vicerat, nullatenus eorum
quæ facta sunt, ad nos respicit lucrum. (quæ enim ad conuersa-
tionis perfectionem, similitudo deitatis & animæ humanæ?) Et
videntur Domini certamina non ad nos respiciens habere lucrum,
sed ostentationis cuiusdam gratia fuisse. Quod si hoc dicere non est
possibile, (certum etenim est quod illa propter nos facta sunt) &
maius certamen instituit ad animæ passiones, minus autem ad
carnis; quanto & amplius & magis inquietare illas continebat,
& magis illa erat quæ & amplioris indigebat medicinæ, videli-
cet quod & carnem & animam assumens, per utraque pro utris-
que certabat: mortificans quidem in carne peccatum, & mansue-
tans eius libidines, & facile capiendas meliore ratione animæ
faciens; erudiens autem animam, & exercitans & suas passio-
nes vincere, & carnis refrenare libidines. Hæc enim deitas inhabi-
tans operabatur, hæc inhabitans medebatur utrique eorum.

F iij

Et dum recitabantur blasphemiae Theodori, sancta Synodus exclamavit: Hæc iam condemnauimus, Hæc iam anathematizauimus: Anathema Theodoro Mopsuesteno, Anathema Theodoro, & conscriptis eius. Hæc aliena ecclesiae sunt: Hæc aliena orthodoxis sunt: Hæc aliena patribus sunt: Hæc impietate plena sunt: Hæc aliena Synodis sunt: Hæc diuinas scripturas impugnant, Vnus Theodorus, Vnus Iudas.

Idem reuerendissimus diaconus & notarius de eadem charta sequentia recitauit:

Eiusdem ex libro contra Synusiastas vel Apollinaristas, quæ & proposuit beatus Cyrillus, & refutauit.

XXVIII.

Matth. 27. Sed si caro erat, inquit, crucifixa, quomodo sol radios auertit, & tenebræ occupauerunt terram omnem, & terræ motus, & petra dirumpebantur, & mortui surrexerunt? Quid igitur dicunt & de tenebris in Aegypto factis in temporibus Moysi, non per tres horas, sed per tres dies? Quid autem propter alia per Moysen facta miracula, & quæ per Iesum Naue, qui solem stare fecit? *Exod. 10.* qui sol & in temporibus Ezechiae regis & contra naturam retrouersus est? & de Elisæi reliquiis, quæ mortuum suscitauerunt? *Iosue 10.* Si enim Verbum Deum passum demonstrant quæ in cruce facta sunt, & propter hominem non concedunt hæc facta esse, & quæ in temporibus Moysi, propter genus Abraham non erant, & quæ in temporibus Iesu Naue, & quæ in Ezechiae regis. Quod si illa propter Iudæorum populum mirabiliter facta sunt, quomodo non magis quæ in cruce facta sunt, propter Dei Verbi templum?

Eiusdem ex libro octauo de incarnatione.

XXIX.

Genes. 2. Manifestum autem est, quod unitas conuenit. Per eam enim collectæ naturæ unam personam secundum unitatem effecerunt. Sicut enim de viro & muliere dicitur, quod iam non sunt duo, sed una caro, dicamus & nos rationabiliter secundum unitatis rationem, quoniam non sunt duæ personæ, sed una, scilicet naturis discretis. Sicut enim ibi non nocet numero duorum unam dici carnem: certum est enim, secundum quod una dicitur: ita & hic non nocet naturarum differentie personæ unitas. *Matth. 19.* Quando etenim naturas discernimus, perfectam naturam Dei Verbi dicimus & perfectam personam: nec quid

ANNO
CHRISTI
533.

enim sine persona est, subsistentiam dicere perfectam: perfectam autem & hominis naturam, & personam similiter. Quando autem ad coniunctionem respicimus, unam personam tunc dicimus.

Eiusdem ex septimo libro de incarnatione, in quibus dicit, nec secundum substantiam, nec secundum operationem unitatem Dei Verbi factam esse, sed secundum bonam voluntatem.

XXX.

Neque igitur substantia dicere neque operatione possibile est, habitationem Deum Verbum facere. Quid itaque superest, qua utamur ratione, quæ in his propria videbitur seruari? Certum igitur est, quod bona voluntate oportet dicere inhabitationem factam esse. Bona autem voluntas, dicitur bona & optima Dei voluntas, quam faciat illis placitus, qui ei adhærere festinant, eo quod visa sunt ei de ipsis.

Et post alia.

Cognosci autem personæ unitatem, eo quod omnia per eum perficit: quæ unitas facta est ex inhabitatione quæ est secundum bonam voluntatem. Vnde dicentes Filium Dei iudicem venturum esse de cælis, simul hominis & Dei Verbi aduentum intelligimus: non quod similiter ei Deus Verbum traducitur secundum naturam, sed quod bona voluntate unitas omni modo cum eo erit ubicumque fuerit, eo quod & omnia perficit per eum.

Eiusdem de interpretatione symboli trecentorum decem & octo sanctorum patrum.

XXXI.

Sed Christum quidem secundum carnem & assumptam serui formam, eum autem qui eam assumpsit, super omnia nominans Deum, intulit tamen hoc secundum coniunctionem, ut per significationem nominum naturarum, manifestam & diuisionem faciat. Nemo igitur neque eum qui secundum carnem ex Iudæis est, dicat Deum: nec iterum Deum qui est super omnia, secundum carnem ex Iudæis.

Eiusdem ex commento epistolæ ad Hebræos.

XXXII.

Act. 10. Iesum enim dicit a Nazareth, quem vnxit Deus Spiritu sancto & virtute. *Qui autem de spiritu vnctus est, omnimodo aliquid inde assumpsit. Quis autem furens dicat de spiritu aliquid assumpsisse diuinam naturam, nec non & participum? Participes enim eius videlicet vocat, qui & ipsi vncti sunt. Qui autem vncti sunt, & in hoc participes eius iuste facti, non aliter vnctionis communicare dicantur, nisi ei qui assumptus est. Et hoc ipsum*
2. Cor. 4.4. autem demonstratur, quod mercedem iustam accepit. Pro hoc enim, inquit, quod dilexisti iustitiam, & odisti iniquitatem, pro his præcipuam vnctionem meruisti.

Eiusdem Theodori de interpretatione secundum Ioannem euangelii, de libro primo.

XXXIII.

Iean. 1. Rabbi, tu es Filius Dei, tu es rex Israel: hoc est: Tu es ille qui de longe prædicatus est Christus. Hoc enim scilicet de Christo sperabat, sicut domestico constituto præter omnes Deo.

Et post alia.

XXXIV.

Certus quidem & ipse erat, Filium Dei non secundum deitatis dicens natiuitatem, sed secundum quod domesticus Deo erat: per quod Filii Dei, qui per virtutem domestici Deo constituti homines, interim vocabantur.

Eiusdem Theodori ex libro ad baptizandos.

XXXV.

Rom. 1. Quando enim dicit: De Filio suo, qui factus est ex semine Dauid secundum carnem, certum quidem quod filium hic eum qui ex semine Dauid factus est secundum carnem, non Deum dicit Verbum, sed assumptam serui formam. Nec enim Deus secundum carnem, nec Deus ex semine factus est Dauid, sed sumptus pro nobis
Ibidem. homo, quem filium beatus Apostolus manifeste vocat.

Eiusdem Theodori ex eodem libro.

XXXVI.

Renatus, alter factus es pro altero, non iam pars Adam mutabilis

ANNO
CHRISTI
553.

bilis & peccatis circumfusi, sed Christi qui omnino inculpabilis per resurrectionem factus est.

Eiusdem ex eodem libro.

XXXVII.

Ut multam quidem eius faceret diligentiam, omnia autem illius propria faceret & toleraret, per omnes eo ducto passiones, per quas eum secundum suam virtutē perfectum fecit, nec a mortuis secundum suæ naturæ legem recedens, sed sua præsentia & operatione & gratia liberans quidem eum de morte, & malis quæ inde sunt; resuscitans autem eum de mortuis, & ad meliorem finem perducens.

Eiusdem Theodori ex eodem libro.

XXXVIII.

Deinde ostendens cuius gratia passus est, diminutionem infert: Quatenus circa Deum pro omnibus gustaret mortem: Heb. 1. quia, diuina natura ita volente, separata illa, ipse per se pro omnium utilitate gustauit mortem; & ostendens quod deitas separata quidem erat ab illo qui passus est secundum mortis experimentum, quia nec possibile erat illam mortis experimentum accipere, non tamen illi qui passus est, absuerat secundum diligentiam.

Eiusdem ex eodem libro.

XXXIX.

Iesum enim, ait, de Nazareth, quem vnxit Deus Spiritu & virtute, cuius unctionem meritis, & immaculatus effectus est per omnia, & ad diuinam naturam meruit coniunctionem. Neque enim coniunctionem suscepisset illam, nisi prius immaculatus factus fuisset, ut sic condeceat illius unitatem.

Eiusdem Theodori ex interpretatione secundum Matthæum euangelii.

XL.

Nam & illud: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacuit, insania euidentis est de Deo Verbo putare dicere eum. Qui enim dixit: Hic est Filius meus dilectus; & intulit: In quo mihi complacuit, significauit quod aperte ad comparationem hoc dicit aliorum filiorum, qui nec dilecti ei facti sunt, nec placere nimis potuerunt ei.

Concil. Tom. 12.

G

Eiusdem ex libro ad baptizandos.

XLI.

Permanens autem, donec secundum suam creaturam & virtutem soluens mortis dolores, liberauit eum ineffabilibus illis vinculis, & de mortuis resuscitans, traſtulit quidem in immortalem vitam; incorruptum autem eum & immortalem & immutabilem efficiens, in cælum duxit.

Et post alia.

XLII.

1. Tim. 3.
Hebr. 9.

Christum iustificatum & immaculatum factum virtute sancti Spiritus, sicut beatus Paulus modo quidem dicit: Quod iustificatus est in spiritu: modo vero: Qui per Spiritum æternum, immaculatum se obtulit Deo, mori quidem fecit secundum legem hominum, utpote autem impeccabilem virtute sancti Spiritus factum, resuscitauit de mortuis, & ad vitam constituit meliorem: immutabilem quidem animæ cogitationibus, incorruptum autem & indissolutum & carne faciens.

Et post alia.

1. Cor. 15.

Deo autem gratias, qui nobis dedit victoriam per Dominum nostrum Iesum Christum; istorum causam fuisse nobis dicens Deum, qui contra omnes aduersarios nobis dedit victoriam, siue mortis, siue peccati, siue cuiuscumque hinc nascendi mali: qui Dominum nostrum Iesum Christum pro nobis hominem sumens, & ipsum per resurrectionem de mortuis ad meliorem tranſtulit finem, & in dextera sua sedere fecit, & nobis ad eum donauit communionem.

Eiusdem ex libro duodecimo de incarnatione.

XLIII.

Cum ergo interrogent: Hominis genitrix, aut Dei genitrix Maria? Dicatur a nobis: Vtraque: vnum quidem natura rei, alterum autem relatione. Hominis enim genitrix natura, quia homo erat & in ventre Mariæ, qui & processit inde: Dei autem genitrix, quia Deus erat in homine nato; non in illo circumscriptus secundum naturam, sed quod in eo erat affectu voluntatis.

ANNO
CHRISTI
553.

Eiusdem Theodori, quæ proposuit sanctus Cyrillus
& refutauit.

XLIV.

Gratia filius qui ex Maria est homo, natura autem Deus Verbum. Quod autem secundum gratiam, non natura: & quod secundum naturam, non gratia. Non duo filii. Sufficiat corpori quod ex nobis est, secundum gratiam filiatio, gloria, & immortalitas, quia templum Dei Verbi factum est. Non supra naturam eleuetur, & Deus Verbum pro debita a nobis gratiarum actione non iniuriatur. Et quæ est iniuria? Componere eum cum corpore, & putare indigere corporis ad perfectam filiationem. Nec ipse Deus Verbum vult se Dauid filium esse, sed Dominum: corpus autem hoc vocari Dauid filium, non solum non inuidit, sed & propter hoc adfuit.

Eiusdem Theodori ex his quæ refutauit sanctus Cyrillus.

XLV.

Quando erit quæstio de natiuitatibus secundum naturam, ne Mariæ filius Deus Verbum existimetur: mortalis enim mortalem generat secundum naturam, & corpus simile sibi. Et duas natiuitates Deus Verbum non sustinuit, vnâ quidem ante sæcula, alteram autem in posterioribus temporibus.

Eiusdem ex interpretatione epistolæ ad Hebræos.

XLVI.

Ergo iam cessabunt ab impudente pugna; desistent autem a vana contentione, erubescunt euidentiam prædictorum. Plurimos enim, dicit, filios in gloriam ducentem. Ecce igitur in filiationis ratione Apostolus apparet assumptum hominem ceteris connumerans, non secundum quod illis similiter filiationis particeps est, sed secundum quod similiter gratia filiationem assumpsit, deitate sola naturalem filiationem possidente.

Eiusdem ex libro duodecimo de incarnatione.

XLVII.

Sed ad hoc dicunt, quod Iesus nomen, saluatorem significat. Saluator autem, dicit, quomodo ille homo dicatur? obliti quod Iesus dicebatur etiam filius Naue: & quod mirandum est, * qui ante sic vocatus est, fortuito in generatione, sed transnominatus a

* quia nō
sit voca-
tus for.

Concil. Tom. 12.

G ij

Mose. Certum autem est quod non hoc imponere homini patiebatur, si diuinam naturam omnimodo significabat.

ANNO
CHRISTI
553.

Eiusdem ex eodem libro.

XLVIII.

Itaque non solum Filium ipsum vocat a Deo Verbo separans, sed etiam secundum filiationis rationem connumerans ceteris participibus filiationis conuincitur: quoniam gratia & ipse particeps fuit filiationis, non naturaliter ex Patre natus, habens tamen ad ceteros excellentiam; quia unitate ad ipsum filiationem possidet, quod ei firmiorem ipsius rei donat participationem.

Theodori ex libro secundo de incarnatione.

XLIX.

Homo Iesus similiter omnibus hominibus, nihil differens connaturalibus hominibus, * quamque ipsi gratiam dedit: gratia autem * quam data naturam non immutat: sed post mortis destructionem donauit ei Deus nomen supra omne nomen.

Philip. 2.

Eiusdem ex eodem libro.

L.

Sed mei fratres, qui eiusdem mihi matris filii, dicunt mihi: Non separa hominem & Deum, sed unum eundemque dic hominem. Dico connaturalem mihi, dico Deum. Si dicam connaturalem Deo, dico, quomodo homo & Deus unum est? Numquid una natura hominis & Dei, Domini & serui, factoris & facturae? Homo homini consubstantialis est, Deus autem Deo consubstantialis est. Quomodo igitur homo & Deus unum per unitatem esse potest, qui saluificat & saluificatur, qui ante saecula est, & qui ex Maria apparuit?

Eiusdem ex quarto libro commenti secundum Matthæum * de hecatontarcho.

* id est
centu-
rione.

LI.

Matth. 8.

Bene intulit, Namque & ego homo sum: ut dicat, Nihil mirandum si hoc potes, cum sis homo accipiens a Deo: quoniam & ego cum hoc sim, accipio obediens, * semel habens iubendi potestatem propter datoris indulgentiam.

Eiusdem ex eodem libro.

LII.

Quapropter nec incongruum est, & te accepta ista a Deo potestate, verbo solo iubentem abigere passiones. Nec enim tamquam Filio Dei & ante uniuersam creaturam existenti, & creatori eorum quæ sunt, accessit centurio.

Eiusdem ex libro decimotertio de incarnatione.

LIII.

Consonantia & Apostolus dicit: Et manifeste magnum est pietatis mysterium: qui manifestatus est in carne, iustificatus est in spiritu: iustificatum esse in spiritu dicens ipsum, siue quod ante baptismum cum subtilitate competente legem custodit, siue quod etiam post illud gratiæ conuersationem cooperatione spiritus cum magna compleuit subtilitate.

Eiusdem Theodori ex quartodecimo libro eiusdem opusculi.

LIV.

Idem hoc dicemus iuste & de Domino, quod Deus Verbum sciens eius virtutem, & secundum præscientiam, statim in ipso initio complasmationis inhabitare bene voluit, & uniens eum sibi affectu voluntatis, maiorem quamdam præstabat ei gratiam, utpote gratia quæ in eum est, & in omnes homines diuidenda. Vnde & circa bona voluntatem integram ei custodiebat. Non enim hoc docemus, quod ille homo voluntatem habebat nullam, sed quod volebat quidem bonum, magis autem ei voluntarie plurimum aderat & boni desiderium, & contrarii odium. Conseruabatur vero a diuina gratia illi voluntas integra ab initio, Deo, qualis erit, subtiliter sciente: qui & ad confirmandum eum magnam illi cooperationem habitatione sua præstabat pro omnium nostrum salute. Vnde nec iniustum dicat aliquis esse, quod præter omnes præcipuum aliquid datum est illi homini, qui a Domino assumptus est.

Eiusdem Theodori ex his quæ sunt in euangelium secundum Matthæum, in quibus dixit: quod Deus creauit contraria, id est, bona & mala.

LV.

Nam rationalis quidem proprium est, discretio bonorum & ma-

lorum. Cum vero non essent contraria, non erat ei possibile aliquid discernere. Primum igitur in his quæ creata sunt, magnam contrarietatem fecit.

ANNO
CHRISTI
532

Eiusdem ex libro, quod Deus peccatum docuit,
& mortem introduxit.

LVI.

Quoniam autem non obaudiit Adam, deinde subditus est morti: & factum est hoc propter inobedientiam, quod & citra inobedientiam propter utilitatem nostram a creatore factum est, edocti sumus omnes peccatum.

Eiusdem Theodori ex libro quinto cōmenti de creatura, in quibus & bona & mala a Deo esse facta dicit.

LVII.

Nec igitur mortem non sponte & præter iudicium suum intulit hominibus, neque peccato aditum ad nullam utilitatem dedit: nec enim hoc fieri nolens non poterat: sed quoniam sciebat utile esse nobis, magis autem omnibus rationabilibus, prius quidem malorum & deteriorum fieri aditum, postea autem deleri quidem hæc, introduci autem meliora: ideo in duos status diuisit Deus creaturam, præsentem & futurum, in illo quidem ad immortalitatem & immutabilitatem omnia ducturus, in præsentem vero creatura in mortem & mutabilitatem interim nos dimittens. Nam si quidem statim ab initio immortales nos fecerit & immutabiles, nullam differentiam ad irrationabilia haberemus, proprium nescientes bonum. Ignorantes enim mutabilitatem, immutabilitatis ignorabamus bonum: nescientes mortem, immortalitatis lucrum nesciebamus: ignorantes corruptionem, non laudabamus incorruptionem: nescientes passionum grauamen, impassibilitatem non mirabamur. Compendiose dicere, ne longum sermonem faciam: nescientes malorum experimentum, bonorum illorum non poteramus scientiam mereri.

Eiusdem de eisdem, & angelos, & homines, & dæmones similiter malos esse dicentis.

Neesse est autem, omnia simul rationabilia, inuisibilia dico, & nos ipsos, quibus mortale quidem est corpus, anima autem per omnia* eiusdem inuisibilibus & rationalibus substantiis, hic quidem præsentem mutabilitatem pati, ut optima erudiamur doctrina religioſitatis, & ad beneuolentiam constituamur.

* for. im-
mortalis,
cum eis-
dem

ANNO
CHRISTI
555.

Eiusdem interimentis iudicium, & dicentis quod mutabilia & mortalia omnia facta sunt, & iterum omnia immutabilia & immortalia statim post resurrectionem erunt secundum similitudinem Christi.

LIX.

Quod quidem placuit Deo, hoc erat in duos status diuidere creaturam: unum quidem qui praesens est, in quo mutabilia omnia fecit: alterum autem qui futurus est, cum renouans omnia ad immutabilitatem transferet: quorum principium nobis ostendit in dispensatione Domini Christi, quem ex nobis existentem resuscitauit ex mortuis, & immortalem corpore, & immutabilem fecit^{*} animam: per quod demonstrauit, quia circa uniuersam creaturam hoc futurum est.

Eiusdem ex quarto libro de creatura.

LX.

Illo certo constituto, quod quemadmodum nobis per resurrectionem & corpus incorruptum & immutabilis anima erit, eodem modo & inuisibilibus & rationabilibus naturis immutabilem mereri continget, nunc quidem accipientibus conuersionem, sicut versa multoties decem millia daemonum ostendunt, tunc autem in immutabilitatem nobiscum futuris.

Eiusdem ex quinto libro, quod sciens Deus expedire hominibus peccatum, hoc fieri disposuit.

LXI.

Nam sciebat quidem quod peccabunt omnimodo, concedebat vero hoc fieri, expedire eis cognoscens: quoniam nec erat possibile eum, qui cum fecerit non extantes, & tantorum quidem demonstrauerit dominos, tanta vero bona proposuerit ut eis fruantur, non prohibere peccati aditum, si expedire eis hoc cognosceret. Sed enim non erat possibile, nos aliter discere peccatum, & passionum molestiam, & deteriora, & nostram infirmitatem in his demonstrandam, ad ostendendam magnitudinem immutabilitatis, quam postea nobis esset donaturus, nisi sic ab initio haec fuissent a Deo dispensata, ut collatione & experimento infinitorum illorum bonorum possemus scire magnitudinem: & huius gratia, utpote profuturum nobis, peccatum intrare dimittens, magnum in eius bello auxilium inuenit.

Genes. 3.

Eiusdem Theodori detrahentis quæ sunt de flammea
framea & de Cherubim dicta.

LXII.

Nam flammeam quidem frameam dicunt, ut dicat quia ignis est terribilis coruscans, in habitu gladii extensus, ut bisariam terribilis quidam visus esset videntium, & ex natura & ex habitu eius quod ostendebatur: quam & verti dixit, ut assiduitate motus coruscans, terribilem & maiorem videnti timorem faceret. Cherubim vero animalium dicit quasdam formas terribiles, & potentes tremefacere videntem. Sicut enim nos animalia quædam forsitan ianuis constituimus, sic Deus flammeam frameam constituit & Cherubim, ut per ea Adam cum timore, quæ est terribilis de visu, prohibitus introitu paradisi, merito castigaretur. Non enim inuisibiles quasdam virtutes dicit Cherubim hic, sicut quidam arbitrantur: quoniam non aliquid valebat inuisibilis natura ibi, cum sensibilis visus esse deberet, & quæ Adam castigaret. Nec igitur flammea framea natura erat ignis, sed talis visus: nec Cherubim animalia, sed visus talis.

Eiusdem Theodori reprobantis & librum Iob, & contra conscriptorem eius, id est, sanctum Spiritum, dicentis quod pagana sapiens hunc librum conscripsit.

LXIII.

1. Cor. 12.

His quæ pro doctrina hominum scripta sunt, & Salomonis libri connumerandi sunt, id est, Prouerbia & Ecclesiasta, quæ ipse ex sua persona ad aliorum utilitatem composuit, cum prophetiæ quidem gratiam non accepisset, prudentiæ vero gratiam, quæ euidenter altera est præter illam, secundum beati Pauli vocem.

Et post alia.

LXIV.

Erat igitur satis idoneum, superuacua quidem omnia verba auferre scripturæ: quæ autem ad significationem vitæ eius necessaria erant exponere, quæ omnia sufficiebant quemlibet ad meliora conuertere, & æmulatorem facere boni. Nunc vero cum hoc non fecisset, ad vani honoris amorem non necessarium respiciens, non in minimis estimationi iusti nocuit apud eos, qui diuinas scripturas non cum debita deuotione iudicare solent, & ex hoc multos fecit scripta inculpare, & ad accusationem ea trahere beati Iob.

Et

Et post alia.

LXV.

Ipsa statim verba, ex quibus incipere eum dicit conscriptor, cum Iob. 3: peruenissent amici, quis consideranter omnia videns, omnia vel dicens, putet aut dicat iusti unquam menti conuenire? Maledicta enim tam multa colligere statim ab initio, & rebus ea imponere quæ maledictum suscipere non possunt, quia nec subsistere creduntur, quis existimet viro conuenire, qui cum tanta sapientia & virtute & reuerentia suam vitam gubernasset?

Et per omnia reprobans scripturam Iob, & conscriptori maledicens, (idem autem est dicere sancto Spiritui) in fine interpretationis blasphemiae suae ita dicit.

LXVI.

Paruum autem & istud flagitium ad hoc quod in fine positum Iob. 42: est. Hoc enim quod dixit, tertiam filiam suam Amalthææ cornu eum vocasse, nihil aliud est, quam ostendere eum paganis fabulis assentientem, & idololatriæ figmenta diligentem, certo quidem constituto, quod nec scire quidem de Ioue & Saturno & Iunone paganicas fabulas poterat Iob beatus, homo barbarus & Edomitani genere. Quod si & sciret, sed non filiae suæ mirabiliter diuinitus natæ, ex idololatriæ paganis fabulis nomen imposeret, decorare eam existimans si ita nominata fuisset. Hoc enim erat paganis fabulis consentientis, & idololatriæ diligentis figmenta, & filiam decorare per ea volentis, & desiderantis & sibi & filiae suæ ad fabularum figmenta communionem esse videri. Sed quod omne hoc figmentum est, omnibus certum est.

Et post alia.

LXVII.

Et conscriptor quidem manifestus est, ex amore magno & importuno vani honoris hoc passus. Vt enim semetipsum ostenderet & extranea eruditum esse doctrina, & paganorum fabularum scientiam habuisse, quas de illis quos deos putabant, firmas habebant, minimum existimauit nominationem istam inde acceptam iusto imponere, quasi per eam filiam suam decorare volenti. Mihi vero ex tota libri conscriptione certus est conscriptor paganicam scientiam esse eruditus, ad cuius imitationem præsentem volens scripturam componere, nocuit historiae pulcritudini. Qui enim apud illos tragæ-

Concil. Tom. 12.

H

dias componunt, causas quidem accipiunt ab his quæ multi loquun-
 tur, quando etiam eas contigerit quodammodo apud plurimos
 opinionem veritatis habere: pura autem causa videntes, suam artem
 & sapientiam in compositione fabularum ostendere festinant, & per-
 sonas introducentes sibi placitas, & voces circumponentes eis, a qui-
 bus clariores fieri arbitrantur & decorari, ut & querimoniam &
 laudem quæ a scriptis infertur, siue per intellectum, siue per ipsa ver-
 ba scriptor peccauerit, non ad personas quarum verba confingit, legen-
 tes referant, sed ad fabulæ conscriptorem. Et iste autem cum inuenis-
 set & de beato Job historiam maximam & claram, quæ in ore om-
 nium similiter ferebatur non solum Israelitici generis, sed & aliorum,
 quem etiam clariorem Dei testimonium faciebat quod factum est ad
 prophetam, gloriam ex magnitudine causæ volens suscipere, hanc
 scripturam composuit, non cogitans quod multa differentia est inter
 historiam iusti secundum diuinæ scripturæ & simplicitatem & sub-
 tilitatem propositam, & inter verba superflua, & ad probatio-
 nem conficta. Inde & illas plasmationes fecit, in quibus certantem
 ad Deum fecit diabolum, & voces sicut voluit circumposuit, alias
 quidem iusto, alias vero amicis: in quibus vocibus quantum compe-
 tenti excessit, dictum est etiam in superioribus. Illum autem Elium
 in postremo introduxit tantæ iniuriæ plena dicentem aduersus ius-
 tum, & in fine personæ magnitudinis diuinæ naturæ circumposuit
 talem dictionem, in qua non piguit etiam figmentum * cetus addere. * ceti
 Ex hoc autem importuno vani honoris amore, & nominationem
 hanc ex fabulis paganis arreptam, beato Job applicauit.

Job 32. &
 seqq.

Job 40.

Ad hæc autem despernit idem Theodorus & canticum
 canticorum, & sicut ad amatam sibi hæc Salomonem
 scripsisse dicit, infanda Christianorum auribus de hoc
 exponens. Habet autem sic:

LXVIII.

Cum me piguisset cantica canticorum perlegere, quoniam neque se-
 cundum prophetica speciem exposita sunt, neque secundum histo-
 riarum traditionem, sicut scriptura Regnorum, neque demonstratiua
 admonitione studii vtuntur, nescio quomodo tuarum literarum præ-
 ceptum de cantico canticorum exigens a nobis irrecusabiliter causam,
 fecit me circa eam diligentior, violenter quidem. Et sic nec enim ces-
 saui, & initio ipso lectionis quasi studiosa alacritate oscitans fre-
 quenter & dormitans, sicut conuiuio codicis nuptiali, & hoc re-
 gali, percantatus.

Et post pauca.

LXIX.

*Sed sic per sapientiam Gentibus & Iudæis prædicabilem & terribilem existentem ut solertem. Vnde & pax ei firmior, quam in anterioribus temporibus erat, timore summæ circa ea prudentiæ frenatis gentibus bella amantibus, AEgyptiacum conuiuium facit, Salomonem apud Iudæos vitiosum, tamquam legum paternarum præuicacitorem, abdicantium alienigenas nuptias, & ad puellæ conuiuium * cecidit fugiendæ quidem etiam ipso patrio deformi colore (nocturnorum enim colorum AEgyptus genitrix) magis vero su-
giendæ, quoniam qui genus habebat ex Cham, qui heres fuit anti-
quæ maledictionis Noe, ex quibus passus est aliquid Salomon circa coniugis desiderium, & opprobrio præuicacitatis irritatus, componit canticam excusationem, ut gratior etiam uxori sit, canticis delectatus pro ea factis: & improperantes sapienter percussit, tamquam conscripti causam illi dantes lætitiarum, & non penitentiæ propter nuptias tamquam prauas. Vnde ab osculis nuptialibus statim ei & initium est, tamquam sistenti nouam nuptiam reclamantem vituperantibus: Osculetur me sponsus ab osculis oris eius, & vestrum mihi cura nulla opprobrium latrantium. Et iterum irritatio ad vituperationes pro sponsa sua calidior: Nigra sum
& bona, filia Ierusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pellis Salomonis. Ne mihi, dicit, colorem ad vituperationem proponite, nisi forte etiam bene compositarum ædificationum ex nigro lapide Arabiæ miraculum, vituperationem esse putatis: quorum lapidum mihi membra similia sunt, sicut quidam lapides preciosi. Cæruleo enim ipso coloris, quod vituperantes canitis, similitudo est talium lapidum, & regalis purpuræ, & regalis non simpliciter, sed qualem Salomon circumdatur, qui plus omnibus regibus ornamenta amat. Sed & ceteri cantici expositio, irritatio est vituperationum tamquam insipientium, & sine causa alienigena vocantium ea quæ cognita sunt.*

Exod. 34.

3. Reg. 3.

Genes. 9.

Cant. 1.

Ibidem.

Et post alia.

LXX.

*Qui enim canit omnem cantationem, se delectat: ego vero quidem cano propositam cantationem: quibus vero cano, non cum illis me delectans cano: nolebam enim mearum nuptiarum detractio-
Concil. Tom. 12.*

H ij

esse in sæcula conscriptor. Necessitate autem excusationis volens canere, quorum non volo, cantationem canere cogor, ut sit mihi canticum super morem cantici. Canere enim modo cum sponsa cogor, quæ vituperant publicam excusationem, & clamare ea quæ abscondere nubentibus decet. Quoniam enim conflagrare nos vituperationibus putant, & reprehensionum opprobriis diuidere, audiant nos nostros amplexus canentes calidius, & nuptialium nostrorum unguentorum amplius odorem accipiant: circumsonent canticis tragicis nostrorum osculorum: clama tuam nigritudinem sponsa purpuream, gratiosam clama: tuum genus vituperatur laudabilis originis, Israel congenitile. Incipe initio responsionis ad eos: Ex calidis osculis meis cognoscant, quod amatoriis sermonibus adinuicem fruimur: discant percutientes vituperationibus tacitam citharam nuptias amantem: cognoscant maledictionibus, quod saltare in meis nuptiis a nobis putati sunt. Non maledicere sciant, quod excitauerunt amorem resonantem iucundiora vituperationibus: intret aures eorum amarus aliquis in corde stimulus nostrorum osculorum. Sed intellectus quidem conscriptori eiusmodi est, hebetat vero intellectum, eo quod sine nomine conscriptionem fecit, tantummodo non clamans ad Israel, quod non ipsius Salomonis est conscriptor, sed necessitate æmulationis.

Et post pauca.

LXXI.

Quæ omnia oportet legentes librum cogitando, nec ad impudicitie hortationem putare esse conscriptionem sapientissimi, & propter hoc odisse: (qualis enim esset utilitas Salomoni festinare ad conscriptionem impudicitie, cui & sine conscriptione potestas erat impudicitie?) nec collaudare codicem, sicut habentem prophetica dictationem bonorum ecclesiæ. Si enim prophetica gratiam meruisset, mentionem alicubi Dei fecisset: (in nulla enim prophetica scriptura Deus non memoratur) sed scire debent omnes, æmulationis nuptialis codicem mensale canticum esse, sicut & de amore postea conuiuium Plato conscripsit. Vnde nec Iudæis, nec nobis publica lectio unquam cantici canticorum facta est, tamquam domesticus & nuptialis Salomonis conuiuiis cantus opprobria sponsæ sonans.

Isti sunt thesauri impietatis Theodori.

Sceleratum symbolum impii Theodori.

Habetur in
act. 6. Cōc.
Ephes.

EOS qui nunc primum erudiuntur ecclesiasticorum dogmatum subtilitatem, seu ab aliquo hæretico errore transire volunt ad

ANNO
CHRISTI
511

veritatem, doceri oportet & confiteri, quod credimus in unum Deū Patrem sempiternum, qui non postea cœpit esse, sed supra constitutum sempiternum: sed neque postremo factum Patrem, quia semper & Deus erat & Pater. Credimus autem & in unum Filium Dei unigenitum, qui est de substantia Patris, ut vere Filiū, qui & eiusdem substantiæ est, cuius & est & creditur Filius. Et in Spiritum autē sanctum, qui ex Dei est substantia, qui non Filius, Deus autem est secundum substantiam, quia illius est substantiæ, cuius est Deus & Pater, ex quo secundum substantiam est. Nos enim, inquit, non 1. Cor. 2. spiritum huius mundi accepimus, sed Spiritum qui ex Deo est, a creatura quidem ipsum segregans omni, Deo autem coniungens, ex quo secundum substantiam est, propria autem ratione præter omnem creaturam, quam non secundum substantiam, sed causa opificationis ex Deo esse putamus: & neque Filium putantes, neque per Filium essentiam accipientem. Confitemur autem Patrem unum perfectum persona, & Filium similiter, & Spiritum sanctum eodē modo. Salua autem ratione pietatis nobis, Patrem & Filium & Spiritum sanctum non tres aliquas substantias diuersas putare, sed unam eandem naturam deitatis cognoscentes. Oportet autem & de dispensatione, quam pro nostra salute in ea dispensatione quæ est circa Dominum Christum, Dominus effecit Deus, scire quod Deus verum hominem assumpsit perfectum, a semine constitutum Abra- Matth. 1.
ham & David, secundum declarationem scripturarum diuina- Rom. 1.
rum, hoc constitutum natura, quod erant illi quorum de semine erat: hominem perfectum secundum naturam, & ex anima intellectuali & carne consistentem humana: quem hominem constitutum secundum nostram naturam Spiritus sancti virtute in Virgine factum, & Galat. 4.
natum ex muliere, & factum sub lege, ut omnes nos redimeret a legis seruitute, quam longe ante statuit, adoptionē recipientes ineffabiliter coniunxit sibi: qui mortem quidem eum secundū legem hominum sustinere fecit, resuscitauit autem ex mortuis, & eduxit in cælum, & sedere fecit in dextera Dei, unde super omnem consti- Ephes. 1.
tutus principatum, & potestatem, & dominationem, & virtutē, & omne nomen quod nominatur non solum in hoc sæculo, sed etiam in futuro, ab omni creatura suscipit venerationem, ut inseparabilem ad diuinam naturam habens coniunctionem, relatione Dei & intellectu, omni ei creatura venerationem attribuyente. Et neque duos dicimus filios, neque duos dominos, quoniam unus Filius secundum substantiam Deus Verbum, unigenitus Filius Patris, cui iste coniunctus, & particeps, communionem habet Filii nomine & hono-

ris: & Dominus secundum substantiam Deus Verbum, cui coniunctus iste communionem habet honoris. Et ideo nec duos dicimus filios, nec duos dominos: quoniam certo constituto secundum naturam Domino & Filio, inseparabilem habens ad eum coniunctionem, qui pro nostra assumptus est salute, cum illo honorem & nominationem filii & Domini habet, non tamquam nostrum unusquisque per seipsum subsistens Filius, (unde & filii multi secundum beatum dicimur Paulum) sed solus praeipuum habens hoc, ut in coniunctione ad Deum Verbum, tam filiationis quam dominationis particeps sit, amputans omnem intellectum dualitatis filiorum & dominorum. Praebet autem nobis in coniunctione ad Deum Verbum, omnem habere eius & fidem, & intellectum, & visionem, pro quibus & venerationem relatione Dei ab omni suscipit creatura. Vnum ergo Filium dicimus & Dominum Iesum Christum, per quem omnia facta sunt: principaliter quidem Deum Verbum intelligentes, qui secundum substantiam & Filius Dei, & Dominus est. Deinde simul mente accipientes sumptum Iesum, qui est de Nazareth, quem unxit Deus Spiritu & virtute, ut coniunctione ad Deum Verbum, filiationis & dominationis participem constitutum, qui secundus Adam a beato vocatur Paulo, eiusdem quidem naturae constitutus Adam, & ostendens nobis futurum statum, & tantam habens ad illum differentiam, quanta fiet eius qui ineffabilia praebet futuri status bona, ad eum qui praesentium tristium dedit initium. Simili autem modo & secundus homo vocatur, ut statum secundum manifestans: quia prioris quidem initium dedit Adam mortalis & passibilis & multorum pleni dolorum, in quo & demonstravit ad eum habere similitudinem: secundum autem ostendit Dominus Christus. Iste de caelis in futuro visus, omnes nos in communionem educet suam. Nam primus, dicit, homo de terra terrenus, secundus homo Dominus de caelo, id est, inde in futuro appariturus, ut omnes ad imitationem adducat sui. Vnde addit: Qualis terrenus, tales & terreni; & qualis caelestis, tales & caelestes. Et quomodo induimus imaginem terreni, induamus & imaginem eius qui de caelo est. In eo apparente, & eum omnibus videntibus qui iudicandi sunt, in occulto constituta diuina natura faciet iudicium. Tempora enim ignorantiae nostrae despiciens Deus, nunc annuntiat hominibus, ut omnes ubique poenitentiam agant: quoniam statuit diem, quo iudicet de orbe terrarum in aequitate, in viro, cui constituit fidem praestare, suscitans eum

Galat. 3.

Act. 10.

1. Cor. 15.

Ibidem.

Ibidem.

Act. 17.

ANNO
CHRISTIANI
533

de mortuis. *Ista ecclesiasticorum dogmatum doctrina: & omnis qui contraria ei sapit anathema sit.*

Et postquam lectæ sunt blasphemiae Theodori Mopsuesteni, & impium eius symbolum, sancta Synodus exclamavit: Hoc symbolum satanas composuit. Anathema ei qui hoc symbolum composuit. Hoc symbolum Ephesina prima Synodus vna cum auctore eius anathematizavit. Vnum tantummodo fidei symbolum scimus, quod Nicæni sancti patres exposuerunt & tradiderunt. Hoc & sanctæ tres Synodi tradiderunt: in hoc omnes baptizati sumus, & nos in hoc baptizamus. Anathema Theodoro Mopsuesteno. Iste euangelia reprobavit, iste dispensationem iniuriavit. Anathema illis qui non anathematizant eum. Defensores eius, Iudæi sunt: sequaces eius, pagani sunt. Multis annis imperatorem: Orthodoxum imperatorem multis annis: Christianum imperatorem multis annis. Et hoc bonum tibi seruabatur. Zizania tu eiecisti: Ecclesias tu emundasti. Theodorum Mopsuestenum omnes anathematizamus. Theodorum & conscripta eius omnes anathematizamus.

Et post acclamationes sancta Synodus dixit: Multitudo lectionum blasphemiarum, quas contra magnum Deum & saluatorem nostrum Iesum Christum, imo magis contra suam animam Theodorus Mopsuestenus euomuit, iustam eius facit condemnationem. Vnde oportebat quidem nos nihil aliud expectantes, & per Synodum sententiam anathemati subiicere. Verumtamen licet manifesta sint, quæ sancti patres, & leges imperiales, & historiæ conscriptores contra eum dixerunt, tamen quia oportet in examinatione quæ contra eum provenit, nihil prætermitti subtilitatis, alio die etiam cetera audiamus.

COLLATIO QUINTA.

*Legge III.
Idus, nomen
Dionisii
archidiaconi
cuius pau-
lo infra di-
cit, Theo-
dori bla-
sphemias
litteras fuisse
se antea
reduci, qui
erat IV.
Idus, ut
initio præ-
cedenti
collationis
ponitur.

IMPERII domini Iustiniani perpetui Augusti anno
X XVII. post consulatum Basilii viri clarissimi anno XII.
die * VII. Idus Maias, indictione I. confidentibus in se-
cretario venerabilibus episcopis huius regis ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regis Constantinopolis nouæ
Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ ciuitatis,

Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ ciuitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, & ceteris ut supra Collatione I.

ANNO
CHRISTI
553.

Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Scit vestra sancta Synodus, quod anteriore die lectis blasphemis Theodori Mopsuesteni, interlocutionem fecistis, ostendentem quidem impietatem ipsius Theodori & eius conscriptorum, iubentem autem altero die recitari quæ de ipso sancti patres dixerunt, & imperialibus legibus & historicis conscriptis continentur. Quoniam igitur hæc præ manibus habemus, suggerimus ad quod placuerit. Sancta Synodus dixit: Ea quæ iam gesta sunt recitentur. Quo facto sancta Synodus dixit: Sicut & antea interlocuti sumus, recitentur ea quæ contra Theodorum Mopsuestenum & eius blasphemias sancti patres scripserunt, & quæ imperialibus legibus & historicis conscriptis continentur. Et cum suscepisset * Theodorus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

* Diodo-
rus

Sanctæ memoriæ Cyrilli ex primo libro eorum quæ contra Theodorum scripsit.

THEODORVS.

Si quis velit abusue & Filium Dei Deum Verbum filium Dauid nominare, propter Dei Verbi templum quod ex Dauid est, nominet, & illum qui est ex semine Dauid, filium Dei, gratia non natura appellet, naturales patres non ignorans, neque ordinem subuertens: neque eum qui incorporealis est, etiam corpus dicens: & ante sæcula ex Deo, & ex Dauid: & passum, & impassibile: corpus, non est incorporeale: quod est deorsum, non est desursum: quod est ante sæcula, non est ex semine Dauid: quod passum est, non est impassibile: nec enim ista ad eundem intellectum obuertuntur: quæ sunt corporis, non sunt Dei Verbi: & quæ sunt Dei Verbi, propria non habet corpus. Naturas consiteamur, & dispensationes non abnegemus.

CYRILLVS.

Qui dicit oportere non abnegari dispensationes, humanitatis mysterium omnino eradicat. Præsumit enim dicere, quod neque factus est homo Unigenitus Dei Verbum, neque ex semine apparuit sancti Dauid: sed filiorum introducit aperte dualitatem, inæqualem naturam & falsam nomine. Hoc enim quod abusive dicitur, omnimodo ostendit utique quod vere non est hoc quod dicitur: mutuatur enim alterius appellationem. Ergo si abusive Dei Verbum vocatur homo, non est factus homo manifeste. Si abusive Filius & Deus ille qui ex semine est Dauid, neque Deus neque Filius natura & veritate est. Falsa igitur in utroque hæc appellatio, & ipsa res esse merito intelligitur: vterque enim hoc nominatur, quod non est.

Ex eodem libro.

THEODORVS.

Et conuenit eos qui bene aspiciunt, quandoquidem naturales patres querimus, neque Deum Verbum, Dauid vel Abrahamæ filium nominare, sed factorem: neque corpus ante sæcula ex patre, sed semen Abrahamæ & Dauid ex Maria natum. Et cum de naturalibus natiuitatibus sit ratio, neque Mariæ filius Deus esse Verbum existimetur. Mortalis enim mortalem generat secundum naturam, & corpus, quod sibi simile est. Duas natiuitates Deus Verbum non sustinuit, unam quidem ante sæcula, alteram autem in ultimis temporibus: sed ex Patre quidem natura genitus est, templum vero quod ex Maria natum est, ex ipso utero sibi fabricauit.

CYRILLVS.

Deinde breue procedens, & quibusdam per medium interpositis iterum dixit.

THEODORVS.

Cum vero de salutari dispensatione ratio mouetur, & Deus vocetur homo: non quod hoc factus est, sed quod hoc assumpsit: & homo Deus, non tamquam incircumscriptibilis factus, nec ubique existens, corpus enim erat & post resurrectionem palpabile, & tale receptum est in cælum, & sic veniet sicut receptum est.

CYRILLVS.

ANNO
CHRISTI
553.

Ioan. 10. Ecce plane & euidenter contra diuinam quidem fer-
tur scripturam, reprobatur vero Christi mysterium, & quasi
increpat Deum Verbum, quod propter nos exinanitionē
pati voluit; & quod factus est homo, contristare videtur.
Interimit enim omnino humanationem, & aduersus inef-
fabilem sapientiam extollit se, pene dicens Iudaice om-
nium nostrum saluatori Christo: *De bono opere non te lapi-
damus, sed de blasphēmia, quod tu cum sis homo, facis te Deum.*
Ibidem. Audiat igitur dicentem aperte: *Si igitur non facio opera Pa-
tris mei, ne mihi credite: si vero facio, licet mihi non credatis, ope-
ribus meis credite.* Cum enim sciret quod diuina virtute &
potestate utebatur, & cum apparuisset homo Dei Ver-
bum, abnegat ipsum esse Deum, & in homine magis ha-
bitasse dicit eum, vt Dei Verbum nobis hominem osten-
deret adorandum, & pura deitatis nominatione honora-
tum. Conuictus igitur est ignorasse omnino virtutem my-
sterii Christi.

Ex eodem libro.

THEODORVS.

Matth. 27. Sed si caro, dicit, erat quæ crucifixa est, quomodo sol radios a-
uertit, & tenebræ occupauerunt totam terram, & terræ motus, &
petræ dirumpebantur, & mortui resurgebant? Quid igitur dicunt
Exod. 10. & de tenebris in Aegypto factis sub tempore Moysi: non in tribus ho-
ris, sed in tribus diebus? Quid vero de aliis per Moysen factis mira-
culis, & per Iesum Naue, qui solem stare fecit, qui sol sub rege Eze-
chiae & præter naturam retrouersus est? & de Elisæi reliquiis, quæ
mortuum resuscitauerunt? Si enim Deum Verbum passum esse osten-
dunt, quæ in tempore crucis facta sunt, & propter hominem non
concedant ea facta esse: & quæ sub tempore Moysi propter genus
Abrahæ, & quæ sub tempore Iesu Naue & Ezechiae regis non e-
runt. Si vero illa propter Iudæorum populum miracula facta sunt,
multo magis quæ in cruce propter Dei Verbi templum.

CYRILLVS.

Ier. 2. Stupefactum est cælum super hoc, & contremuit amplius ve-
hementer, dicit Dominus. O intolerabilem malignitatem!
O linguam loquentem iniquitatem aduersus Deum, &
mentem in altitudinem cornu extollentem! Parum ef-
se tibi videtur, affixum esse ligno Dominum gloriæ? quem

ANNO
CHRISTI
533.

tu quidem neque Filium verum, neque Deum esse dicis: nos autem credimus, quod est vere Filius & Deus, creator & opifex omnium. Neque enim erat homo simpliciter, sed in specie humana, qui est ex Deo Patre Deus Verbum: non translationem vel mutationem, quæ est in carne, passus, vnitus vero magis ei secundum fidem sacram literarum. Ille qui in carne passus, & suspensus in ligno est, miracula fecit in Ægypto, in omnibus per sapientem Moysen suam gloriam manifestans.

Ex eodem libro.

THEODORVS.

Gratia Filius, qui ex Maria est homo; natura vero Deus Verbum. Quod vero est gratia, non natura est: & quod est natura, non gratia, non duo filii. Sufficiat corpori quod ex nobis est, secundum gratiam filiatio, gloria, immortalitas, quod templum Dei Verbi factum est: non supra naturam eleuetur, & Deus Verbum pro debita a nobis gratiarum actione non iniuriatur. Et quæ est iniuria? Componere ipsum cum corpore, & putare eum ad perfectam filiationem corporis indigere. Neque ipse Deus Verbum vult seipsum filium David esse, sed Dominus: corpus vero vocari filium David, non solum non inuidit, sed etiam propter hoc peruenit.

CYRILLVS.

Ergo quoniam quod est gratia, non natura, & quod est natura, non gratia; non sunt filii duo secundum tuam rationem. Qui gratia quidem & non natura Filius est, non est vere filius, superest autem, vt staret veræ filiationis gloria in eo qui est natura & non gratia, id est, in Deo Verbo, qui est ex Deo Patre. Expulsus est igitur, sicut dixi, esse & dici Filius Dei Christus Iesus, per quem & saluificati sumus, mortem eius annuntiantes, & confitentes resurrectionem. Verbum enim fidei quod prædicamus, ad istam nos confessionem producit. Ergo in hominem fides est, & non in eum qui & natura & vere Dei Filius est. Si enim verum est, qui dicit gratia filiationem sortitum esse ipsum, multitudini filiorum connumerabitur, id est nobis, quibus superna gratia filiationem donat, *ad quam* Rom. 1. *vocati sumus per Iesum Christum, qui ex semine David est secundum carnem.* Et certum te faciat dicens diuinus euangelista:

Concil. Tom. 12.

I ij

Qui vero acceperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, cre-
dentibus in nomine eius. Deinde quomodo qui ab altero da-
 tam dignitatem filiationis sortitus est, & nobis ipsis dona-
 re non suam magis, sed acquisitam ei extrinsecus gratiam?

Et post pauca.

Dedit seipsum in examinationem Filius, & cum in om-
 nibus esset perfectus, voluit pati humilitatem, & secun-
 dum carnem ex muliere sustinere natiuitatem, & appella-
 tus est filius Abraham & Dauid. Non miratus es tam bo-
 num dispensationis artificium, magis vero reprehendis
 mysterium: iniuriam esse dicens incarnationem Unigeni-
 ti, increpas consilium Dei & Patris: inclamas vero etiam
 ipsum Filium, qui pati voluit propter te exinanitionem.
 Cum igitur audieris dicentem ad caelestem Patrem &
 Deum: *Sacrificium & oblationem noluiſti, holocausta & pro de-*
lictis non postulasti, corpus autem perfecisti mihi: tum dixi: Ecce ve-
nio: in capite libri scriptum est de me, ut faciam voluntatem tuam
Deus, volui: non recta cogitare forsitan Filiū de sua gloria
dices. Elegit enim corporis perfectionem, & non alii ma-
gis factam, sed sibi secundum verba ipsius. Corpus enim perfe-
cisti, dicit: licet audieris Paulū dicentem de Deo Verbo: Er-
go quia filii participes sunt sanguinis & carnis, & ipse similiter par-
ticeps factus est eorumdem. Et sic sapiens Ioannes scribit: *Et Ver-*
bum caro factum est, & habitauit in nobis: surge contra eos cla-
mans: Non pro debita gratiarum actione a nobis iniuriatur. Deus
Verbum non factus est caro, Deus Verbum non particeps fuit vere
sanguinis & carnis: similiter nobis non natus est secundum carnem
ex muliere, non appellatus est filius Dauid. Hoc enim quod & no-
minari eum iniurium est, & non secundum voluntatem ipsius, quo-
modo pati voluisset? Sed nos, o sapiens, glorificare consueui-
mus Deum & Patrem, quia corpus perfecit Filio: & ip-
sū vero dicimus Filium factum carnem, id est homi-
nem, passum quidem esse propter nos exinanitionem, &
nostræ paupertatis subisse humilitatem, permanisse vero
& sic Deum, & Filium verum Dei & Patris. Quomodo
igitur non voluit Filius nominari Dauid, si humanatus est,
& hoc non inuitus?

Psal. 39.

Heb. 1.

Ioa. 1.

Ex secundo libro Cyrilli.

THEODORVS.

Quid est homo quod memor es eius? aut filius hominis, ^{Psal. 8.}
quod visitas eum? Consideremus igitur, quis homo sit, de quo stu-
pescit & miratur, quod Unigenitus dignatus est eius memoriam vi-
sitationemque facere. Sed quod quidem non dictum est de omni, in
superioribus demonstratum est: quod autem non de uno quolibet, &
hoc certum est. Vt autem omnia prætermittamus, quod omnibus
credibilis est, apostolicum testimonium excipiamus. Scribit igitur
Apostolus ad Hebræos, narrans de Christo, personamque suam non ^{Hebr. 2.}
acceptabilem apud eos confirmans, ita dicit: Testificatus est ve-
ro alicubi quidam dicens: Quid est homo quod memor es ^{Psal. 8.}
eius? aut filius hominis, quod visitas eum? Minorasti eum
paulo minus ab angelis, gloria & honore coronasti eum,
& constituisti eum supra opera manuum tuarum: omnia
subiecisti sub pedibus eius. Et cum testimonium dixisset, inter-
pretans ipsum intulit: Subiiciendo autem omnia, nihil dimisit non
subiectum. Modo autem nondum videmus omnia ei subiecta. Et
quis homo est, docens nos, quoniam dubium erat a voce posita apud
beatum David, intulit: Paulo autem minus ab angelis minoratum
videmus Jesum, propter passionem mortis gloria & honore corona-
tum. Si igitur ex euangelis quidem erudimur, ad Dominum dixis-
se beatum David omnia quæ sunt psalmi, & cetera, & quod me-
mor es, & visitas, & minorasti, & subiecisti, ex Apostolo vero
Jesum esse discimus, de quo loquens David dicit, quod eius memor
est, & quod eum visitavit, sed etiam quod omnia subiecit ei, cum
paulo minus ab angelis minorasset eum, cessate vel vix aliquando a
vestra impudentia, cognoscentes quod oportet. Videris enim homi-
num sceleratissimi, quanta naturarum est differentia, quod hic qui-
dem stupefactus est, quia & memor esse hominis dignatur, & visita-
re eum, ceterorumque participem facere, quorum eum participem fe-
cit: ille vero e contrario miratur, quod tantorum particeps esse su-
pra suam naturam meruit: & hic quidem tamquam beneficium
dans mirificatur, & magna præstans, & supra naturam eius qui
consequitur beneficium: ille vero tamquam beneficium consequens,
& maiora, quam est, ab eo suscipiens.

Sobrii estote ebrii ex vino eorum, declamet aliquis sic ^{1. Petr. 5.}
errantibus. Impone homo tuæ linguæ ostium & seram: cessa cornu ^{Psal. 140.}
^{Psal. 74.}

I iij

in altitudinem extollens, & loquens iniquitatem aduersum Deum. Quousque insultas patienti Christo? In mente habe quod scriptum est a diuino Paulo: Sic vero peccantes in fratres, & percutientes eorum infirmam conscientiam, in Christum peccatis. Et vt
aliquid etiam ex prophetis loquar codicibus: Iustificata sunt Sodoma ex te, superasti paganorum verbositates, quas fecerunt contra Christum, stultitiam existimantes crucem, nihil esse ostendisti Iudaicae superbiae crimina. Minorare praesumis, & quod ad te pertinet, detrahis ad infamiam eum qui supernas sedes condecet, & vna cum Deo & Patre eandem sedem habet. Eum enim qui ex mortuis resurrexit, in sedibus deitatis sedere dicit sapientissimus Paulus. Dixit enim,
quod talem habemus principem sacerdotum, qui sedet in dextera sedis maiestatis in excelsis, qui est super omnem principatum, & potestatem, & dominationem, & nomen, quod nominatur non solum in hoc saeculo, sed & in futuro. Flectitur enim ei omne genu, & omnis lingua confitetur, quod Dominus Iesus Christus in gloria est Dei Patris. Et quis est qui in his est tamquam Deus? Iterum idem ipse explanauit, qui eius mysteriorum sacerdos est.
Dixit enim, quod exinaniuit seipsum, in similitudine hominis factus est, & in habitu inuentus tamquam homo: & humiliavit seipsum, factus obediens usque ad mortem; mortem autem crucis. Flectitur igitur omne genu caelestium & terrestrium & inferorum ei qui crucem sustinuit: quem puris & solis humanitatis mensuris iniiciens aduersarius, memoriam & visitationem meruisse dicit a Deo Verbo, cum certe oportet scire & sapere, quod non alter Deus Verbum erat praeter ipsum Filius separatim & per partem, qui ex semine Dauid, sicut dicit, homo: sed erat ipse ex Deo Patre Deus Verbum, factus secundum nos, homo videlicet, & non alium quemdam magis quam seipsum visitatione & memoria dignans.

Et ex eodem libro.

THEODORVS.

Cessabuntne iam ab impudente pugna? desistent vero vana contentione, erubescents dictorum euidentiam? Multos enim, dicit, filios in gloriam ducentem. Ecce igitur in ratione filiationis connumrans Apostolus apparet assumptum hominem ceteris, non secundum

ANNO
CHRISTI
551.

quod similiter illis filiationis particeps est, sed secundum quod similiter gratiam assumpsit filiationis, deitate sola naturalem filiationem possidente. Certum enim est illud, quod filiationis gloria præter ceteros homines inest ei præcipue per unitatem quæ est ad illum. Vnde & in ipsa voce significante Filium, similiter etiam ille comprehenditur. Sed sermocinantur ad nos: Si duo perfecta dicitis omni modo, & duos filios dicemus. Sed ecce & Filius dictus est in diuina scriptura per se ipsum, diuinitate excepta, ceteris hominibus connumeratus, & non iam duos dicimus filios. Vnus vero Filius in confessione est iuste, quoniam naturarum diuisio necessario debet permanere, & personæ unitio indissipabilis custodiri.

CYRILLVS.

Papæ insaniam! Ignorauit omnifariam altitudinem mysterii Christi, qui ita frigidis & puerilibus verbis confusus est. Quod autem & prolatus scripti virtutem minime intelligit, rectam vero semitam declinat, & transfertur iterum in sceleratam sibi propositam intentionem, statim docemus. Quod enim ante omnia studium ei est, purum nobis hominem velle demonstrare confessorem Patri, & ab vniuersa creatura tamquam Deum adorandum, ipse testis ingrediatur. His enim qui secundum gratiam Filii sunt, & humanæ multitudini connumerans eum, Verbi deitatem solam veræ filiationis gloriam habere contendit, pene etiam increpans eum qui propter nos exinanitionem pati voluit: vel forsitan etiam obiiciens inhonestam suam dementiam discipulo dicenti: *Et Verbum caro factum est.* Sciendum igitur, quod licet vnum alicubi dicat, & non magis duos filios, eiiciens omnino esse Deum & Filium eum, qui, sicut ipse dicit, de semine est Dauid; ad solum refert Deum Verbum, qui ex Deo Patre est, veræ filiationis gloriam. Hoc vero nihil aliud est, sicut dixi, quam non suscipere modum humanitatis: omnino autem interimere dispensationem, per quam & salui facti sumus, & mortem & peccatum transiuimus, & diabolicæ auaritiæ iugum deposuimus.

Ioan. 1.

Ex eodem libro.

THEODORVS.

Hebr. 12. Nemo artificio interrogationum decipiatur. Flagitiosum enim est, deponere quidem tantam testium nubem, secundum quod Apostolus dixit, astutis autem interrogationibus deceptos, aduersariorum parti coniungi. Quæ vero sunt, quæ cum arte interrogant? Hominis genitrix Maria, an Dei genitrix? Et, Qui crucifixus est, utrum Deus, an homo? Sed istorum quidem certa est absolutio & ex his quæ prædiximus in responsis, quæ ad interrogationes fuerunt: tamen vero dicatur & iam nunc, quæ compendiose respondere oportet, ut nulla eis occasio astutiæ relinquatur. Cum igitur interrogant, Hominis genitrix, an Dei genitrix est Maria? dicatur a nobis, Vtraque: unum quidem natura rei, alterum vero relatione. Hominis enim genitrix est naturaliter, quoniam homo erat in utero Mariæ, qui & inde processit: Dei autem genitrix, quoniam Deus erat in homine nato, non in eo circumscriptus secundum naturam, sed quod in eo est secundum affectum voluntatis. Itaque utraque quidem dici iustum est, non autem secundum similem rationem. Nec enim sicut homo in utero ut esset suscepit initium, sic & Deus Verbum. Erat enim ante omnem creaturam. Itaque & utraque dici iustum est, & utrumque eorum secundum propriam rationem. Idem autem respondendum & si interrogant, Deus crucifixus est, an homo? quod utraque quidem, non autem secundum similem rationem. Nam hic quidem crucifixus est, utpote & passionem suscipiens, & ligno affixus, & ab Iudæis detentus: ille autem, quod erat cum ipso secundum prædictam causam.

CYRILLVS.

Insuper autem his infert statim procedens, quod crucifixus homo erat habens Deum inhabitantem.

Iterum Cyrilli.

Sap. 7. Quid dicis, o fortis? Dei genitrix erat sancta Virgo, quod nato ex ipsa Deus inerat, habitans secundum solum affectum voluntatis? Istam esse affirmas vnitatem? Ergo cum etiam in nobis ipsis mansionem faciat Deus existens Verbum, (inhabitat enim animabus sanctorum per sanctum Spiritum) confitearisne secundum similem modum

ANNO
CHRISTI
533.

dum etiam nos ipsos ad ipsum habere vnitatem? Vbi igitur miraculum mysterii Christi aspiciat aliquis? Nam quandoquidem creditur secundum nos homo fieri Deus Verbum, mirabile est vere mysterium, & miretur utique aliquis hoc merito & vehementer. Si autem in homine habitare dicatur secundum affectum voluntatis, aliam habet rationem res dispensationis. Meruimus enim, sicut dixit, eiusmodi gratiam, qui fide, quæ in ipsum est, splendimus. Non enim aliquis utique dicat, quod non voluntarie inest nobis: magis vero voluntarie siue secundum voluntatem insitam ei ad nos affectum fecerat. Sed nec a carne sanctæ Virginis initium essentiae habuisse dicimus Deum Verbum, qui consubstantialis est Patri: erat enim semper vna cum eo subsistens: magis autem scimus secundum nos factum esse hominem. Itaque * iuste Dei genitrix dicatur a nobis sancta Virgo, quam hominis genitrix, cum certe secundum carnem Christum peperisset.

* tam iuste

Et post alia.

Cum enim ad explanationem hoc propositum est, quod est: *Cum introducit primogenitum in orbem terrarum*, dicit: *Et adorent eum uniuersi angeli Dei*, scribit iterum sic.

Hebr. 1.

Psal. 96.

THEODORVS.

* for. at-
cipit.

Quis est igitur qui in orbem terrarum introducit, & dominationem eius * incipit, de qua ei & adorari ab angelis acquiritur? Nec enim insaniens aliquis dicat, Deum Verbum esse introductum, qui omnia non extantia fecit, ineffabili eius virtute donans eis ut essent.

CYRILLVS.

Insaniam igitur esse dicis, velle sapere recte, & in mente habere veram & rectam & inadulteratam fidem? cum certe plenos sermones insanix dicat aliquis esse, & valde merito, eos qui vnigenitum Dei Verbum abnegant introductum esse a Deo & Patre in orbem terrarum cum factus est homo. Qui enim secundum naturam & differentiam aliis omnibus superior est, quoniam est creator eorum, & tantum eis substantialiter superior & super-

Concil. Tom. 12.

K

positus est, quantum est minor factura factore, ingressus est in orbem terrarum quando appellatus est pars eius, secundum quod homo apparuit. ANNO
CHRISTI
553.

Et post pauca.

Matth. 3.

Miror vero aduersarium scripsisse, quod nunquam coniunctionem ad Deum Verbum meruisset & Iesus, nisi prius immaculatus esset effectus per vñctionem. Nam quidem primum disiungit manifeste & discernit, aperte duos dicens filios. Deinde dicat, quando, sicut ait, immaculatus effectus est, & ad Deum Verbum coniunctionem meruit, vtrum ex ipso vtero, aut cum tricesimo anno esset. Peruenit quidem ad Iordanem, quæ fuit vero etiam Ioannis baptismum. Si quidem ex vtero sanctus esset, quomodo dicit sanctum effici eum, & non magis esse? Quod enim dicitur fieri, omnino necesse est intelligere quod non erat quod factum est. Sin autem erat sanctus semper, & hoc non in tempore factus est, quomodo dicit Spiritum super eum deuolasse, & coniunctione dignum ipsum demonstrasse, & addidisse ei quod deerat? Et hoc enim in aliis suis posuit libris. Quid enim erat, quod omnino ad sanctificationem deerat ei ex ipso vtero, magis vero & ante secundum carnem natiuitatem sancto & immaculato, & sanctificanti creaturam? Cum igitur dicat, quod non utique meruisset Iesus coniunctionem ad Deum Verbum, nisi prius immaculatus effectus esset, plurimas simul accusationes aduersus sua scribit vaniloquia. Nam primum quidem indecenter dicit, meruisse: deinde disiungit in alterum separatim filium, qui ex semine est Dauid, quem ipsum solum separatim Iesum nominare impudenter contendit. Ad hæc, immaculatum effici eum dicere, tamquam hoc aliquando non habentem, plurimam hoc habet & blasphemiam. Vnitus enim Deus Verbum ex ipso vtero carni suæ, vnus erat, & sic & immaculatus filius, sanctus sanctorum, & de sua plenitudine spiritum dans non solum hominibus, sed etiam sursum & in celo rationabilibus virtutibus.

Et post pauca.

THEODORVS.

Multifarie multisque modis olim Deus locutus patri- *Hebr. 1.*
bus in prophetis, in nouissimis diebus his locutus est no-
bis in Filio. *Per Filium enim locutus est nobis: certum est vero,*
quod de assumpto homine. Cui enim dixit aliquando angelo- *Ibidem.*
rum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Nullum, dicit,
participem fecit dignitatis Filii. Hoc enim quod dixit, genui te,
quasi per hoc participationem filiationis dedit: omnino vero aperte
nullam habens ad Deum Verbum communionem, apparet hoc quod
dictum est.

CYRILLVS.

Certe & in allocutionibus, quas fecit ad baptizandos,
iterum dixit idem Theodorus: *Hoc vero non ex nobis ipsis in-*
uenimus testimonium, sed ex diuina edocti sumus scriptura, quo-
niam & beatus Paulus ita dicit: Ex quibus Christus secun- *Rom. 9.*
dum carnem, qui est super omnia Deus. *non quod ex Indæis*
& secundum carnem est, qui super omnia Deus est: sed hoc qui-
dem ad significandam humanam naturam dixit, quam ab Israe-
litico genere esse sciebat: illud autem ad ostendendam diuinam
naturam, quam supra omnia & omnibus dominantem sciebat. O *Isai. 42.*
surdi audite, & cæci videte, acclamauit aliquis sanctorum
eis qui fuerunt ex sanguine Israel. Ego autem arbitror, &
valde merito, hoc aptum esse non habentibus, vel non
volentibus recte intelligere Christi mysterium. Nam ob- *2. Cor. 4.*
cæcauit quidem Deus sæculi istius intelligentias infide-
lium, & lumen diuinum & intelligibile in mente & in cor-
de non habentes merito errauerunt. Si vero quidam sunt
illuminati, magis vero etiam doctoribus connumerati,
qui similibus morbis nescio quomodo detenti sunt, quid
aliud eis aliquis acclamet, quam hoc quod a Deo dictum
est per vnum sanctorum prophetarum, *Quod laqueus facti* *osee 5.*
estis speculæ in visitatione, & sicut retia extensa in statumine, quæ
qui venantur, confixerunt? Qui enim quamplurimam vtilita-
tem subiectis magis facere debent, isti fuerunt & laqueus,
& rete, & scandali occasio, & petaurum inferni. Et ista dico
miratus valde, & videre non potes ad quid respicit inten-
tio aduersarii. Nam confessus est quidem euidenter, quod

Concil. Tom. 12.

K ij

per Filium locutus est nobis Deus & Pater: esse vero istum dicit assumptum hominem, nullam habente Deo Verbo ad hoc dictum communionem. Quomodo igitur non omnibus manifesta est aduersus beatum Paulum calumnia, magis vero ipsius veritatis accusatio? nec enim sic intellexit Spiritum sanctum habens Apostolus. Iterum vero deriuat dogmatum rectitudinem ad suam placentiam aduersarius.

EX LIBELLIS PORRECTIS A PRESBYTERIS

& diaconis, qui transmissi sunt ab episcopis & clericis & monachis, & ceteris magnæ Armeniæ, & Persidis, & aliis gentibus, Proclo sanctissimo episcopo Constantinopolitane ciuitatis.

FVIT aliquis pestifer homo, magis autem fera, hominis habens formam diabolicam, mentito nomine Theodorus, qui schema & nomen episcopi habuit, in angulo & ignobili loco orbis terrarum latitans, in Mopsuesteno secundæ Ciliciæ vili opido, vere quidem & principaliter a Paulo Samosateno descendens, licet Photino & ceteris hæresiarchis in libro de incarnatione Domini nostri Iesu Christi, in toto suo proposito ipsis verbis inueniatur vsus, & si quid peius. Iste per machinationem & audaciam & errorem diaboli volebat omnes homines acuta sua sicut colubri lingua, & veneno quod sub lingua aspidis est, deperire. Et interim quidem retinebatur suo latibulo, timens potestatem eorum qui a magno Deo & saluatore nostro Iesu Christo acceperunt calcare supra colubros, & scorpiones, & omnes vires inimici: dico autem sanctos apostolos, & qui consequenter ab his susceperunt, martyres, & confessores, & episcopos, & ceteros sanctos. Inuento autem, nescio quomodo, tempore, cœpit reperire, & extra fines suos, fiduciam gerens & in paræcia ad eum non pertinente, tamquam eruditus sermocinator, & in Antiochia Syriæ in ecclesia alloquens, sic dixit: *Homo Iesus*. Quid est enim homo, quod memor es eius? *Apostolus autem, de Iesu dictum fuisse hoc, dixit: Eum enim, qui paulo minus ab angelis minoratus est, videmus, inquit, Iesum. Quid ergo? Homo Iesus similiter omnibus*

Luc. 10.

*Psal. 8.
Hebr. 2.*

ANNO
CHRISTI
553.

hominibus, nullam habens differentiam ad homines eiusdem generis, præterea quæ gratia ei dedit: gratia autem data, naturam non immutat: sed post mortis destructionem donauit ei Deus nomen supra omne nomen. *Qui donauit, Deus est: cui donauit,* *Philip. 2. Colof. 2. Apoc. 1.* homo Iesus Christus, primitiæ resurgentium. Est enim primogenitus ex mortuis. Ascendit ergo, & ad dexteram Patris sedet, & est supra omnia. O gratia, quæ super omnia data est Iesu. O gratia, quæ superauit omnium naturam. Qui est eiusdem mihi naturæ, super cælum demonstratus est, in dextera Patris sedet, & dico ad eum: Non una natura mea & tua? & tu quidem in cælo, ego autem in passionibus: & tu quidem supra omnem principatum & potestatem, ego autem in cæno. Sed audiam ad ea, quod bene complacuit in me Patri. Numquid dicit figmentum ei qui se finxit: Quare sic me fecisti? Nihil habeo ad hoc quod dicam: sed mei fratres, qui eiusdem mihi matris filii sunt, dicunt mihi: Ne disiungas hominem & Deum, sed unum eundemque dic hominem. Dico connaturalem mihi, dico Deum. Si dixero connaturalem Deo, dico: Quomodo homo & Deus unum? Numquid una natura hominis & Dei, Domini & serui, factoris & facturæ? Homo homini consubstantialis, Deus autem Deo consubstantialis. Quomodo ergo Deus & homo unum per unitatem esse possunt? saluans, & qui saluatur? qui ante secula, & qui ex Maria apparuit? Sed uehementer doleo, quia mei fratres hæc mihi dicunt, ut loquar in ecclesia, quæ non est possibile dicere bene sapientes. Hæc ab impio Theodoro dicta posuerunt, & inferunt sic: Non qualemcumque autem tumultum ex impiissimis suis verbis ecclesiæ mouens, cognitus est huc atque illuc a rectitudine dogmatum declinans: nec enim recta via eius, qui peruersus est. Vnde multi clericorum fiduciam habuerunt eum conuincentes: & miserum autem Nestorium moueri, & tardiose, quæ ab eo dicta sunt, suscepisse: & alia multa perturbatio a populo facta est ex dissonantibus Christianorū ecclesiæ verbis eius, sicut continet epistola Ioannis Antiochiæ ad Nestorium. Multo autem tempore scilicet perseverans Theodorus, persuasit multis & Nestorio, quod Christus Filius Dei uiui, qui de sancta virgine Maria natus est, non est qui ex Patre natus Deus Verbum, consubstantialis genitori, sed homo pro quantitate suæ voluntatis ex Deo Verbo cooperationem suscipiens, & non prius meritis coniunctionem Dei Verbi, antequam im-

maculatus fieret, vt particeps fiat immaculationis, solius nominis filiationis & dominationis. *Quomodo enim*, inquit, *homo & Deus vnū per unitatē esse potest? qui saluat, & qui saluatur? qui ante secula, & qui ex Maria apparuit? Dominus & seruus? factor & factura?* Ita & talia ipse Christi impugnator Theodorus ausus est dicere, & in suis conscriptis inseri fecit, fingens quasi contradicere Ario, & Eunomio, & Apollinario, & non penitus Deo Verbo de substantia Dei Patris genito dans aut secundum carnem de sancta virgine Maria natiuitatem, aut aliud aliquid de incarnatione & humanatione: sed Iesu Christo, qui & vnctus est, & participatur honorem, cuius particeps est propter ex Deo Verbo & vero & consubstantiali Filio preparationem sibi factam, vt conuerteretur bene. Persuaso autem impio Nestorio vna cum aliis, gaudebat iam diabolus, quod per filium suum Theodorum persuaserat multis & Nestorio erroris seruire. Non est autem contentus quorundam in locis Syriae perditione, sed volebat multo amplius terram comprehendere. Contigit autem istam ecclesiam viduam fieri, & nescimus ex quibus peccatis, aut quomodo obtinuit episcopatū Nestorius quorundam circumuentione non habentium nec ex Deo accipientium gratiam: & potestate abutens, exultabat sua impietate superare auctorem suum Theodorum. Miseratus autem Deus ecclesias, suscitauit multa contra eum, in quibus & humiles constituti, nihil pratermisimus vsque ad mortem pro veritate certantes, sicut & in nostris contra Theodorum & scripta eius libellis ad Alexandrinum religiosissimum episcopum Cyrillum diximus, & in his quæ ad vestram dicimus beatitudinem: & petimus, postquam isti perlecti fuerint, & illos perlegere, quatenus fiat vnitas vestra contra Theodorum, & sacrilega capitula & dogmata eius, & eorum qui similia sapiunt vel docent: & sicut Domino placuit condemnari manifeste & nominatim in Epheso ab vniuersali Synodo sacrilegum Nestorium, sic per vos etiam antea condemnatum sine nomine, sacrilegiorem in varia impietate Theodorum nominatim condemnari, & eos qui secundum impiissimam eius expositionem hactenus in Syria & Cilicia sapiunt & docent.

Porrecta sunt autem & impia capitula ex Theodori

ANNO
CHRISTI
553

codicibus sanctæ memoriæ Proclo ab Armeniis, quorum multa in antelatis continentur. Ad tales igitur libellos Armeniorum rescribens sanctæ memoriæ Proclus, inter alia dogmata, de Theodoro & eius impietate dicit.

PROCLI SANCTÆ MEMORIÆ A TOMO
ad Armenios scripto.

FUGIAMVS turbulentos & cœnosos fallaciæ riuos, sectas Deum impugnantes: dico Arii furorem diuidentem indiuiduam trinitatem, Eunomii audaciam circumcludentem scientia incomprehensibilem naturam, Macedonii rabiem separantem a deitate inseparabiliter procedentem Spiritum, & nouam istam & recentem blasphemiam, quæ Iudæorum multo amplius blasphemiam superat. Nam illi quidem cum qui est Filius, denegant, fraudantes ramo radicem: isti vero ei qui est, alterum introducunt, detrahentes sinceram naturam, utpote multa generantem. Dicamus ergo cum Paulo: *Christus est pax nostra, qui fecit utraque vnum.* Nam Iudæum & paganum per baptismum in vnum nouum creauit hominem, virtute veniens conuersatione distantia. Terreantur condemnatione nouæ impietatis inuentores: siquidem ea quæ distant, in consonantiam vnita sunt: qui autem vniuit, in dualitatem, quantum ad ipsos, diuisus est.

Habetur integer Gr. & Lat. in tomo 6. Concil. post Conc. Ephesinā.

Ephes. 2.

Idem sanctus Proclus in eodem tomo ad Armenios scripto, aduersus eundem impium Theodorum.

Ista autem ad vestram direximus caritatem, ex vestris inuitati libellis, quos ad nos transmisistis, dicentes quosdam pestiferos & monstriloquos homines inuasisse provinciam vestram, volentes per malitiosa conscripta & obiectiones falsæ scientiæ, peruertere simplicem & sine machinatione orthodoxæ fidei pulcritudinem. Sed quæ sunt beati Pauli, iterum dico vobis: *Videte ne quis sit qui vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam, secundum traditionem vani consilii hominum, & non secundum Christum. Fundamentum enim aliud ponere nemo potest præter positum, quod est Christus Iesus.*

Colos. 2.

1. Cor. 3.

SANCTI CYRILLI AD CLERICOS

ET LAMPONEM PRESBYTERVM.

CVM apud Æliam commorarer, vir aliquis ex his qui
 Cnobiliter militant in palatio, epistolam multorum
 versuum & grandem obtulit mihi signatam, quam se dice-
 bat accepisse ab Antiochenis orthodoxis. Subscriptiones
 autem erant in ea plurimorum clericorum, & monacho-
 rum, & laicorum. Accusabant autem orientales episco-
 pos, quasi tacentes quidem Nestorii nomen, & dissimu-
 lantes eum auersari, transilientes autem ad Theodori co-
 dices de incarnatione factos, in quibus multo peiores Ne-
 storii blasphemias positæ sunt. Pater enim fuit Nestorii
 perfidiæ, & illius mala locutus, impius in his factus est in
 quibus modo est. Et scripsi quidem reuerendissimo epi-
 scopo Antiocheno, ut Theodori impia dogmata in eccle-
 sia nemo loquatur: accedens autem ad Alexandriam
 reuerendissimus diaconus & archimandrita Maximus,
 plurima in clamauit in orientales, dicens orthodoxos nul-
 lum ibi locum habere, nec fiduciam loquendi de recta fi-
 de. Dixit vero, quod confingunt quidem confiteri sym-
 bolum expositum Nicææ a sanctis patribus, male autem
 illud interpretantur: & adhortatus est me omnem expo-
 sitionem Nicæanæ Synodi interpretari plane, ut non subri-
 piant quidam alia pro aliis exponentes, quod & feci. Ha-
 bet igitur tomos, ut offerantur & piissimis reginis, &
 Christianissimo & piissimo domino. Feci enim in mem-
 branis scribi tomos. Cum consilio igitur eius sicut bene
 habere perspiciatis, opportune offerte. Oportet enim nos
 vndique pro recta fide certare, & exortam aduersus Chri-
 stum impietatem, quantum possibile est, e medio expel-
 lere festinare.

Est in 3.
 part. Conc.
 Ephes.

EIVSDEM SANCTI CYRILLI EPISTOLA

AD ACACIVM EPISCOPVM MELITENÆ.

*Scripsit vero eandem ad Theodotum Ancyrae, & ad Firmum
 Casarea Cappadociae.*

NON oportebat latere sanctitatem tuam, aut forsitan
 & cognouit, quod omnes orientales religiosissimi
 epi-

ANNO
CHRISTI
533.

episcopi in Antiochia conuenerunt, cum transmississet eis
tomum dominus meus sanctissimus episcopus Proclus,
bonorum plenum intellectum, & rectorum dogmatum.
Erat enim ratio multa & longa de dispensatione Domini
nostri Iesu Christi: supposuit vero etiam capitula quædam
collecta a Theodori codicibus, quæ consonantem Ne-
storii perfidiis intellectum habent, & adhortatus est etiam
illa anathematizare. Illi vero non passi sunt, & scripserunt
ad me, quod si contigerit anathematizari ea quæ sunt
Theodori, perueniet omnimodo macula etiam ad san-
ctos nostros patres, Athanasium dico, & Basilium, & Gre-
gorios, & Theophilum, & ceteros. Nam scripserunt & ipsi
quædam consonantia eis quæ sunt Theodori. Et erat ne-
cessarium etiam me ad eos rescribere, quæ & nota faciet
tuæ sanctitati religiosissimus episcopus Daniel, qui Ale-
xandriæ inuentus est, & in singula eorum quæ mota sunt,
subtiliter cognoscit.

EPISTOLA CYRILLI AD RABBVLAM
EPISCOPVM EDESSÆ.

Ad incomparabilem quamdam alacritatem & ad inex-
pugnabilem confidentiam nostras excitat animas sa-
pientissimus Paulus sic scribens: *Quis nos separabit a caritate Rom. 8.*
Christi? Tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nudi-
tas? an periculum? an gladius? Nihil enim intolerabile est eis
qui firmiter apud se statuunt certamen fidei certare, cur-
sum perficere, fidem seruare, vt & incorruptionis me-
reantur coronam. Sicut vero sollicitos optime governa- 1. Tim. 4.
re, non in serenitate nauigare, sed in tempestate posse
nauem seruare, probatissimos declarat: sic etiam sortitos
ecclesiis præsidere, non omnimodo rerum serenitas claros
demonstrat; magis vero solertia in tribulationibus, &
fortitudo, & patientia, & fortiter resistere instabilibus
hæreticorum sermonibus. Semper quidem tua splen-
duit sanctitas, præcipue autem modo, facta omnibus
orientalibus columna & fundamentum veritatis, & sic-
ut quemdam pestiferum expellens morbum, nouæ &
abominandæ hæreseos Nestorii blasphemiam. Nam
procedit quidem ex altera radice (illius dico qui de Ci-
licia erat) ista impietas: arbitratus vero est, quod tenebit

Theodorus
Mopsueste-
nus.

Concil. Tom. 12.

L

Apost. 12.

orbem terrarum propter potentiam nescio quomodo illi datam. Rapuit enim sedem fortissimam, & factus est ci-
bus draconi multa capita habenti: sperauit vero etiam ip-
se sanctas Dei ecclesias deuorare, & omnes apprehende-
re: & nisi nos saluasset Deus omnipotens, praeualuisset uti-
que, quantum ad potentiam conatum pertinet eius, sce-
leratasque concurfiones illorum qui eum continent.

EPISTOLA CYRILLI AD MONACHOS.

*Clarissimis & desideratissimis Anastasio, Alexandro, Martinia-
no, Ioanni, Paregorio presbyteris, & Maximino diacono, &
ceteris orthodoxis patribus monachorum, & eis qui vobiscum so-
litariam vitam exercent, & in fide Dei confirmati sunt, Cyril-
lus in Domino gaudere.*

Habetur
Graece &
Latine in 3.
parte Conc.
Ephes. c. 3.

DESIDERIVM studiumque, quod circa doctrinam ve-
stra caritas habet etiamnum, non mediocriter col-
laudaui dignumque esse dico omni ratione. Nam diuinas
desiderare doctrinas, sacrorumque dogmatum solere de-
fendere rectitudinem, quomodo non aliquis miretur?
Hæc enim res vitæ infinitæ & beatæ prouisor est, & stu-
dium quod in his est, non sine mercede existit.

Et post alia.

Quoniam vero scripsit vestra reuerentia, quod deri-
uant quidam ad quod non conuenit, vim verborum quæ
in symbolo sunt aut non intelligentes recte, aut diligen-
tes quorundam conscripta, in reprobum sensum abdu-
cti; ideo scripsistis, quod propter hoc oportet me de his
ipsis ad vos facere doctrinam, & plane interpretari ex-
positionis fidei tenorem; arbitratus sum oportere, quæ
in mentem veniunt meam, breuiter dicere. Sequamur
vero ubique sanctorum patrum confessiones & dogmata,
recte & indeclinabiliter discutiendo quæ ab eis dicta sunt.
Nam iam quidem & sancta Synodus Ephesi collecta
Dei voluntate, contra Nestorii perfidiam iustam & sub-
tilem sententiam proferens, & aliorum vaniloquia, quæ
post ipsum erunt, aut ante ipsum fuerunt, æqualia sa-
pientes ei, & dicere aut scribere præsumpserunt, cum illo
condemnavit, similem eis condemnationem imponens.

ANNO
CHRISTI
533.

Consequens enim erat, vno semel propter tam profana vaniloquia inculcato, non contra vnum magis peruenire, sed, vt sic dicam, contra omnem eorum sectā, siue calumniam quam fecerunt aduersus pia ecclesiæ dogmata, duos colentes filios, & diuidentes indiuiduum, & crimen adscribentes calo & terræ, tamquam homini seruientibus. Adorat enim nobiscum supernorum spirituum sancta multitudo vnum Dominum Iesum Christum. Ne autem tenor apud quosdam symboli ignoretur, quod in vniuersis sanctis Dei ecclesiis & tenet & prædicatur, sanctorum patrum dogmata siue expositiones gestis inserui ibi confectis, vt scirent legentes, quem debet intelligi ad modum sanctorum patrum expositio, siue sincerum rectæ fidei symbolum. Arbitror caritatem vestram & legisse librum quem de his ipsis conscripsimus. Ipsum vero etiam nunc, sicut dixi, ipsis verbis apponens symbolum, ad hoc conuertar Deo iuuante, vt singula plane interpreter quæ in ipso posita sunt. Scripsisse enim scio prædicabilem Petrum: *Parati semper ad satisfactionem omni petenti vos rationem de spe 1. Petr. 3. quæ in vobis est.*

EX EPISTOLA RABVULÆ BEATÆ MEMORIÆ,
*scripta ad sanctum Cyrillum contra impium
Theodorum.*

IAM vero quidam vnitatem secundum subsistentiam omnibus modis abdicant. Morbus enim aliquis sublatens inueterauit orienti, immedicabilis modo vulneris depascens ecclesiæ corpus, & plurimos quidem latens, apud autem quasi studiosos, & supercilia extollentes eruditione, latenter honoratus. Episcopus enim quidam provinciae Cilicum Theodorus, vir verisimilis dicendi, & potens persuadere, alia quidem super tribunali ecclesiæ statim dicebat ad populi placentiam, alios autem laqueos perditionis in scriptis ponebat, qui in principiis quorundam eius codicum anathemate circumcludebat inspicientem non manifestare aliis scripta ista. Primum exposuit, non esse vere Dei genitricem sanctam Virginem, tamquam Deo Verbo non suscipiente secundum nos natiuitatem. Hoc vsque adhuc latens, ne tempore ampliore confirmatum fortius putaretur, secundum iudiciū

Concil. Tom. 12.

L ij

Dei oblitus Nestorius nouæ incisionis auctor publicauit. Sequitur autem hoc & quod est de humanatione: nec enim dicunt secundum substantiam, vel secundum substantiam vnitum esse Deo Verbo hominem; sed bona voluntate quadam, tamquam diuina natura non suscipiente alterum modum vnitatis propter non circumscriptibile. Iste & Dominum nostrum Iesum Christum dixit non oportere adorare sicut Dominum, sed relatione Dei honorari sicut imaginem quamdam; magis autem manifestius secundum eos dicere, sicut instar aliquid relatione assidentis dæmonis. Iste & carnem Domini pronuntiauit nihil omnino prodesse, dissipans Domini vocem, quæ est: *Caro nihil prodest.* Iste & Apostolum dicit non cognouisse Christum quod Deus erat, sed supra fidem quæ est in homine, ædificatam esse ecclesiam. De gehenna hic ratiocinationes eorum non est tutum per literas significare. Isti sunt thesauri impietatis eorum, quibus iamdudum latenter fruebantur, & volunt, si possibile est, vsque ad finem obumbrare timentes pias aures populi.

Ioh. 6.

Matth. 16.

ANNO
CHRISTI
553.

AB ECCLESIASTICA HISTORIA HESTCHII
presbyteri Hierosolymorum, de Theodoro.

ITa Photinum multis & aliis apud eos sæculis, Theodorus quidam præcipue imitatus est: malitiosus quidem loquendi, & lingua paratissimus, & ipse tamen instabilis voluntate, qui huc & illuc inclinans ferebatur. Clericatu enim Antiocheno a prima ætate connumeratus, & bene conuersari pollicitus, ad sæculares libidines reuersus, iterum delectabatur. In omnibus autem bonis imitabilis & beatus vir Ioannes Constantinopolitanus episcopus scripsit epistolam, quæ vsque adhuc in codicibus legitur, & a peiore ad meliorem pœnitentiam eum transferre præualuit: & iterum bene conuersari, iterum in clericatu esse cœpit, & Antiochia relicta in Tarsum transmigravit, ex qua in Mopsuestiam transiit, ordinatus in ea episcopus, nondum Deo volente manifestam impietatis illius prædicationem fieri. Prima autem elementa suæ doctrinæ ex Iudaico vaniloquio incipiens, codicem in prophetiam psalmorum conscripsit, omnes de Domino prædicationes abnegantē. Culpatus vero & periclitatus,

Epist. ad
Theodorū
lapsum.

ANNO
CHRISTI
528.

contraria sibi dixit, non ex voluntate, sed compulsus omnium querimoniis, & codicem ipsum delere pollicitus, latenter conseruabat Iudaicæ impietatis viaticum. Igni enim sua commentaria simulans tradere, malitiose abscondere illecebram conabatur. Tempus quidem plurimum in exiguo loco praua loquens, qui esset merito, latebat. Quoniam vero loquens constitutus, vana solitus loqui; doctoris famam consecutus est, paucis quibusdam apud eum studentibus, qui veneno dictionum decipiebantur, calicem bibentes verbis quidem bene compositis coloratum, blasphemis vero intellectibus & veneno plenum. Senectute iam cana debilitatus, sed minima pietatis scintilla, si qua forte in eo fuisset, inueterata, libros componere aduersus Domini Dei apparitionem præsumpsit, quorum multitudinem prætermittentes (nec enim fas est impios reuoluere sermones) vnus in præsentī memoriam faciamus. Christum enim Iesum, generis nostri saluatorem & Dominum, quem splendorem paternæ gloriæ & imaginem substantiæ Paulus vocat, ferre eum omnia dicens verbo suæ virtutis, qui purificationem nostrorum fecit peccatorum, & ad dexteram paternæ maiestatis consedit, de quo ad Colossenses scripsit epistolam, *quod in eo omnia sunt creata, quæ sunt & in cælis & in terra, visibilia & inuisibilia, quod per eum & in eum creata sunt omnia, & ipse est ante omnia*: hunc non incarnatum Verbum, sicut euangelicis vocibus edocti sumus, sed hominem per vitæ protectionem & passionum perfectionem coniunctum Deo Verbo scripsit stultus in omnibus, & hæc in mysticis sermonibus ausus est: & ille quidem talia. Sed & sequaces eius extollebantur, de quibus dicere conuenit, *dicentes se sapientes, stulti facti sunt: mutauerunt enim vere & isti gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem corruptibilis hominis*, Christum non sicut Deum incarnatum glorificantes, sed sicut vnum similem nobis hominem iniuriantes. Nos vero ad cetera orationis procedimus. Non enim multum tempus superuiuens Theodorus, prædictis contra mysterium blasphemis & nouæ Ierusalem iniuriam addidit, minorare & eam tamquam patriam incarnationis mysterii properans.

Hebr. 1.

Coloss. 1.

Rom. 1.

LEX DIVINÆ RECORDATIONIS
*Theodosii & Valentiniani.*ANNO
CHRISTI
552.

Habetur
Græce & La-
tine in Cō-
cilio Ephe-
sino part. 3.
cap. 45.

DEBITAM a nobis venerationem piissimæ doctrinæ reddentes, eos qui ausi sunt contra Deum impie conscribere, debitæ condemnationi subiicere, & nominibus dignis vocari oportere existimauimus. Iustum igitur circumdare eos confusione suorum peccatorum, & in tali vocabulo permanere in aeternum, quatenus nec uiuiliberentur, ut post mortem permaneant contempti & condemnati. Iterum igitur doctrina Diodori & Theodori & Nestorii impiorum & pestiferorum visa est nobis abominanda esse: similiter autem & omnes qui sequuntur eorum errorem, & consentiunt eorum impietati, iustum & ipsos eandem nominationem mereri, & confusionem indui: ne, dum nominantur Christiani, ex ipso inueniantur decorati vocabulo, longe constituti a Christianorum proposito, & alienati a recta & immaculata fide. Quapropter per hanc nostram legem sancimus, eos qui in omni terra ubique inueniuntur impiissimo & instabili Nestorii & Theodori proposito consentientes, Simonianos a præfenti nominari. Oportet enim eos qui antea in diuina doctrina creuerunt, postea vero ad illorum impietatem inclinatos, & illorum imitatos errorem, eadem nominatione Simonianos probari, ad similitudinem Arii per sanctionem diuinæ recordationis mirabilis & prædicabilis Constantini, qui constituit Porphyrianos nominari Arianos: qui propter similitudinem impietatis, nominationem Porphyrii imposuit ei qui ausus est & existimauit veram fidem humanorum potentia verborum circumscribere, & codices pestilentes & ineruditos ad memoriam relinquere posterorum. Nemo igitur audeat sacrilegos codices ab eis expositos, & maxime a Theodoro & Nestorio, & contrarios veræ doctrinæ & expositioni venerabilium episcoporum qui Ephesi collecti sunt, legere, aut possidere, aut scribere. Oportere enim eos codices cum omni diligentia requiri, & inuentos publice coram omnibus comburi. Per hoc enim radix impietatis amputabitur, ne in posterum erroris semina generentur ad errorem simplicium, qui facile ad illius laqueos collaban-

ANNO
CHRISTI
528*for. fa-
cilitatē.

tur. Neque de cetero inueniatur prædictorum hominum memoria, vel alia appellatio præter Simonis: sed neque in loco, vel in domo, vel in vico, aut agro, aut in ciuitate, vel in eius suburbanis Conuenticulum eorum fiat, nec in manifesto, nec in occulto. Tales enim iubemus omni priuari Conuenticulo viuentes. Et hoc certum omnibus sit, quod si quis præterierit præsentem nostram sanctionem, & Theodoro & Nestorio assenserit, illorum socios imitans, eius per gladii ultionem omnis substantia fisco addicetur. Tua igitur illustris eminentia præsentem a nobis expositam legem manifestam faciat per omnem terram habitantibus, & proponi per singulas ciuitates dignetur: quatenus per huius legis recitationem cognoscant omnes qui in quacumque prouincia sunt, quæ super his a nobis disposita sunt. Eamdem autem legem nostram Græcis & Latinis scripsimus verbis ad recitantium * felicitatem.

LEX THEODOSII ET VALENTINIANI,
*piæ recordationis imperatorum, aduersus Nestorium
& Theodorum, & eos qui similia eis sapiunt.*

IAM prius quidem Nestorius, qui Constantinopolitana ciuitatis fuit episcopus, noua & monstrosa dogmata pertentās introducere sinceræ & orthodoxæ fidei Christianorum, eiectus est a sancta Synodo quæ per sanctionem imperialem ex omni orbe terrarum Ephesi congregata est: quæ eadem sancta Synodus simul etiam confirmauit expositam a Nicænis trecentis decem & octo episcopis orthodoxam fidem. Et nos corroborantes ea quæ pie decreta sunt ab eodem sancto Concilio Ephesi congregato, generalem constitutionem protulimus, condemnantem eundem Nestorium, eosque qui similia illi sapiunt, vt non mereantur nominationem Christianorum, sed magis vocentur Simoniani, quoniam Simonis blasphemiam dilexerunt: & statuimus certas aduersus eos pœnas, quæ præsentī constitutione continentur. Sed nec habeat aliquis, aut legat, aut scribat, aut proferat Nestorium, seu illius libros, vel codices omnino nocibiles, vel ipsius Nestorii, vel alterius, & maxime Nestorii aduersus solos Christianos conscripta, aut Diodori, & Theo-

dori, & Theodoreti conscripta: sed vnusquisque habens tales codices, illos publice proferat, & in conspectu omnium igni tradat. Et nemo eos qui talem sectam colunt, vel illorum doctores, aut in ciuitate, aut in agro, aut in suburbano suscipiat, aut vna cum eis conueniat. Quod si quicumque tale aliquid perperrauerit, publicatus perpetuo tradetur exilio: qui autem habet codices continentes abdicatam fidem Nestorii & Theodori, vel illorum interpretationes, & allocutiones, & traditiones, eisdem subiiciuntur suppliciis, licet * lumen aliorum videantur, quæ ab illis composita sunt.

Et sancti vero Theophilus Alexandrinus, & Gregorius Nyssenus, susceptis querimoniis aduersus Theodorum adhuc viuentem, & aduersus impia eius conscripta, scripserunt aduersus eum epistolas, quarum pars est.

SANCTÆ MEMORIÆ THEOPHILI

ad Porphyrium Antiochiæ episcopum.

QUOD enim non patieris illos qui occasione aduentus saluatoris nostri Iesu Christi præsumunt renouare Samosatani Pauli dementiam, manifestum est, quoniam & qui in Nicæa conuenerunt patres nostri, & istam sectam cum Arianorum prauitate anathematizauerunt, qui nec baptisma sequacium Pauli comprobauerunt, sicut scriptæ ab eis definitiones continent. Et ipse hic beatæ memoriæ episcopus Athanasius vltimam prædicti Pauli Samosatani impietatem condemnauit in tomo quem dictauit.

Et post alia.

Quoniam autem accusant quosdam, tamquam scribentes ea quæ pertinent ad renouationem sceleratæ sectæ Pauli Samosatani a patribus condemnati, & propter hanc occasionem * commouendam porrexisse tuæ reuerentiæ affirmant, cuius exemplum literis ad me directis a tua reuerentia supposuisti, inspiciens tua bonitas vna cum conuenientibus religiosissimis episcopis ea quæ ab ipsis ostenduntur, (dicunt enim probationes habere se) si inuenerit scripta contraria apostolicis dogmatibus, dignetur apostolicum

ANNO
CHRISTI
553.

stolicum amplecti zelum aduersus talia innouantes. Iustum enim est, ea quæ impie scripta sunt, pie amputari, & nusquam inemendabiles permanere eos qui qualiacumque incaute per inscientiam & vanam gloriam scribere præsumpserunt.

Porrecta autem sunt & ipsi sanctæ memoriæ Theophilo impia capitula ex codicibus Theodori.

SANCTI GREGORII AD THEOPHILVM.

*ser. inii-
ciet

QVI Apollinarii dogmata defendunt, per querimoniam, quam aduersus nos faciunt, sua confirmare conantur, carnale Verbum, & Dominum sæculorum hominis filium, & mortalem Filii deitatem construentes. Proferunt enim quod aliqui quasi catholicæ ecclesiæ existentes, duos colunt filios in dogmate: vnum quidem secundum naturam, alterum autem secundum adoptionem postea acquisitam; nescio a quo talia audientes, & ad quam personam contententes: nondum enim noui eum qui hæc subloquitur. Verumtamen quoniam hanc proponentes aduersus nos causam, per hoc quod videntur huic flagitioso negotio repugnare, suas opiniones corroborant, bonum est tuam in Christo perfectionem, secundum quod in mente tibi * iniiciat sanctus Spiritus, excindere occasiones eorum qui quærunt aduersus nos occasiones, & persuadere eis qui ista calumnialiter adscribunt Dei ecclesiæ, quod est dogma tale in Christianis nullum, neque prædicatur.

EX HIS QUÆ THEODORITVS DEFENDENS

Theodorum, contra Cyrillum scripsit, per quæ testimonium præbet idem Theodoritus, quod Theodori sunt istæ impietates, contra quas sanctæ memoriæ Cyrillus scripsit.

POSTEA interpretationem accusat octauæ psalmi, & inculcat hæc verba diuini Theodori: Consideremus igitur, quis est homo de quo stupescit & miratur quod Vnigenitus dignatus est eius memoriam & visitationem facere. Sed quod quidem non dictum est de omni homine, in superioribus demonstratum est: quod autem nec de vno quolibet, & hoc dictum est.

Concil. Tom. 12.

M

Et post pauca, eiusdem Theodori posuit memoratus Theodoritus sic habentia.

Cessate vel nunc vix aliquando a vestra impudentia, agnoscentes quod oportet. Videte enim omnium hominum sceleratissimi, quanta naturarum est differentia, quod iste quidem stupefcit quia & memoriam facere hominis dignatur, & visitare eum, & ceterorum participem facere, quorum participem iam fecit ipsum: ille autem e contrario miratur, quod tantorum particeps fieri super suam naturam meruit. Et ille quidem, utpote beneficium dans, mirificatur magna præstans, & super naturam beneficium accipientis: ille autem, utpote beneficium accipiens, & maiora, quam est ipse dignus, accipiens.

Post hæc Theodoritus intulit ista.

Cum posuisset Cyrillus ex his quæ diuinus Theodorus contra Apollinarium scripsit, statim iniurias infert, & contumelias, & vituperationes, & dicit: Sobrii estote ebrii ex vino vestro. Et clamet aliquis ita errantibus: Impone homo tuæ linguæ ostium & seram: cessa cornu in altitudinem extollens, & loquens contra Deum iniquitatem. Quousque insultas contra patientem Christum? In mente habe scriptum a diuino Paulo: Ita vero peccantes in fratres, & percutientes eorum ægrotantem conscientiam, in Christum peccatis. Et ut aliquid ex prophetis loquar codicibus: Iustificata est Sodomā a te, superasti paganorum verborum, quas fecerunt contra Christum, stultitiam existimantes crucem: nihil esse ostendisti Iudaicæ superbiæ crimina.

Et cum hæc posuisset verba Cyrilli contra Theodorum dicta Theodoritus, sic intulit.

Quid tibi zelum intantum inflāmauit veritatis defensor, ut hanc & talem aduersus eum pompā faceres, & paganis simul & Iudæis & Sodomitanis ostenderes magis impium, & positas contra impios a diuina scriptura voces adscriberes pietatis propugnatori? Nonne Dominus Christus in sacris euangelis in seipsum traxit Dauid diuinationem? Nonne pueris clamantibus, Hosanna filio Dauid, ipse dixit Iudæis: Non legistis: Ab ore infantium & lactentium perfecisti laudem? Non diuinus Apostolus ex his deductum verbum ei adaptauit & cetera psalmi? Quid igiturnouum dixit

ANNO
CHRISTI
553.*fot. dis-
fruit

Theodorus, quod tantis eum blasphemis lapidasti, & iubens illi frenare linguam, ipse percurrere istam effrenatam dimisisti? Vide ne quis te callidiores existimet his aduersus Theodorum uti iniuriis, quod & ille Apollinarium, & qui ea quæ sunt illius sapiunt, sceleratissimos vocauit. Si hoc non est, quo absongo dicto sicut crapulam, quantas huiusmodi aduersus eum blasphemias effudisti? Quid autem nouum præter veteres illos doctores * dixerit? Illorum enim unusquisque humanam naturam & uisitatam, & assumptam, & unctam esse a sancto Spiritu, & crucifixam, & mortuam esse, & resurrexisse, & in caelos receptam esse, & sedem mereri quæ ad dexteram est, aperte & dilucide docuerunt. Tu uero cum ineffabilia, ut uidetur, uerba audisses, quæ Paulus audiuit, magis hic alia quæ- 1. Cor. 12. dam & diuiniora, (alias uero nobis introducis præter Pauli doctrinas) sic Paulum interpretaris, & dicis: Sed erat ipsum ex Deo Patre Verbum, factus certe secundum hominem, & non alium quemdam, sed seipsum uisitatione & memoria dignans. Quid his uerbis magis ridiculum? Cuius enim Deus Verbum uisitationis indigeret? Atqui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est æqualis esse Deo, sed semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens: & angelicam quidem naturam non assumpsit, semen autem Abraham assumpsit. Merito igitur Theodorus dixit, eum qui accepit, uisitare, assumptum autem, uisitatum esse. Ita autem & Propheta docens, Dominum quidem eum qui uisitauit, uocat; hominem uero eum qui uisitationem meruit. Hebr. 2.

EX EPISTOLA THEODORITI AD HIERENATVM
digamum, testimonium præbentis quod sub
accusatione erat Theodorus, &
dubitabatur de eo.

QVONIAM uero inculpatis me, quod sanctum & beatum reliqui patrem Theodorum in connumeratione doctorum, necessarium existimaui & de hoc breuiter dicere. Primum etenim, amantissimum mihi caput, multos & alios nobiles viros & nimis claros factos tacuimus. Deinde illud oportet considerare, quod qui accusatur, indubitabiles testes debet producere, quos neque accusatorum aliquis inculpate potest. Si autem a persecutoribus accusatos, qui accusatus est, ad testimonium uocet, nec ipse qui iudex est, patiatursuscipere. Nam si laudes patrum conscribens, istum sanctum prætermisi, iniquum fecisse confiteor, & circa doctores ingratus fuisse.

Concil. Tom. 12.

M ij

Si vero accusatus satisfactionem obtuli, & indubitabiles produxi testes: quid sine causa, qui horum nihil volunt videre, inculpant? Quomodo autem veneror virum, testis est qui a nobis pro illo codex conscriptus est, in quo aduersus eum factam inscriptionem dissoluimus, non timentes accusatorum potentiam, nec futuras contra nos insidias.

ANNO
CHRISTI
533

Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Quoniam quidam dicunt, quod sanctæ memoriæ Cyrillus laudauit Theodorum Mopsuestenum in quodam suo scripto, in quo dicunt quod scriptum est, bono Theodoro: & super hæc, quod & sanctæ memoriæ Gregorius Nazianzenus literis vsus est ad Theodorum Mopsuestenum, laudans eum. Qui autem ita hæc dicunt, & hoc adiiciunt, quod non oportet post mortem hæreticos anathematizari: hoc hic & ad scientiam venit sancti vestri Concilii. Ne quid eorum indiscussum relinquatur, necessarium putauimus & hæc vestræ sanctitati suggerere.

Sancta Synodus dixit: Quoniam proferunt quidam, quod dictum est a sancto Cyrillo, hoc est, quod scriptum est, bono Theodoro, recitentur tam quæ antea, quam quæ postea persequentia dicta sunt, ad perfectiorem rei scientiam. Et cum suscepisset Theodulus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

EX SECVNDO LIBRO CYRILLI EPISCOPI
Alexandriæ, de eo quod unus est Christus, contra Theodorum.

QVOD tamen voluit impius Nestorius dogmata Theodori sequi, non absolutionem ei accusationum facit; magis vero grandiore aduersus eum * in damnationem operabitur. Dum enim liceret ei sanctorum patrum rectis verbis & immaculatis de deitate sermonibus potiri, præposuisse dignoscitur veritati mendacium. Prætermisit enim quæ illorum sunt; magis vero elegit turpibus adhærere, & tam distortis latificare sermonibus. Hunc vero qui talem habet voluntatem & dementiam, in hoc desiluisse inculpet aliquis, arbitror & valde merito. Oportebat enim memoriam habere sanctissimi Pauli, plane scribentis nobis: *Estote prudentes nummularii: omnia probate, quod bonum est tenete: ab omni specie mala abstinete vos.*

* for. cō-
demna-
tionem

1. Theff. 5.

ANNO
CHRISTI
553.*for. Scri-
pti sunt
igitur a
bono

Quod & agere soliti, nos & solidorum probatores imitari festinantes, illa quidem quæ sunt turpia & reprobata dogmata reprobamus, suscipimus vero & valde libenter omnia quæ resplendent clara veritatis pulcritudine. Iterum vero nobis ratio conuertetur ad decentem ei & propositam viam. * Scriptum est igitur bono Theodoro aduersus hæresim Arianorum & Eunomianorum viginti pene numero vel ampliores libri, nec non etiam alii, interpretantes euangelicos & apostolicos libros: quos quidem labores nollet aliquis increpare, magis autem decreto studium honoraret, si inesset eis dogmatum rectitudo. Si vero quidam extra destinatum ambulet, & rectam viam veritatis relinquens, per semitam eat distortam, simpliciorumque corda vulneret, adulteratorum eis iniiciens intellectuum semina, tunc requiescere non sine damno erit eis qui populis præsident, mercedem vero habebunt & lucrum, si resistent. Ergo quoniam in his libris siue memorati viri conscriptis quæ modo nominauimus, inuenta sunt quædam vltimæ impietatis plena, quomodo erat consequens velle tacere? Diuidit enim indiuiduum Christum, & pro vno Filio dualitatem colit a veritate excidentem, & quasi falsis nominibus coloratam. Nam Deum Verbum, qui ex Deo Patre est, hominem vocari dicit, non tamen & hoc factum esse secundum veritatem; hominem vero eum qui ex Maria est, sicut dicit, quem & carnem astute nobis nominat in multis locis, Deum quidem dicit & Filium Dei, non autem hoc esse secundum veritatem.

Sancta Synodus dixit: Ostenderunt ea quæ recitata sunt, quod arguens magis Theodorum & impia eius conscripta Cyrillus religiosæ memoriæ, non tamen laudem quamdam faciens de eo, huiusmodi verbis usus est. Recitentur & epistolæ Gregorii sanctæ memoriæ, quas quidem dicunt ad Theodorum Mopsuestenum scriptas esse.

Et cum suscepisset idem reuerendissimus diaconus & notarius * Theodulus, recitauit.

Theodoro Gregorius, commendans quosdam ad inuicem litigantes, & significans quod tam sub sua, quam illius gubernatione sunt. dicit autem sic.

Greg. Nazianz. epist. 89. ad Theodorum Tyannum.

M iij

Quæ a Dominis meis carissimis episcopis scripta sunt ad tuam reuerentiam, hæc etiam a nobis ad te scripta esse existimans, da obsecro manum mulieribus nec despicias eas tyrannicam violentiam patientes sub viri potentia, contra quem interpellauerunt.

Et post alia.

Duos qui in hac re grauentur, cognosco, id est, tuam reuerentiam, & nos, si quod iustum est, despiciatur. Sub amborum enim gubernatione sunt qui iudicantur, & timor est, ne veritas verisimilibus verbis superetur. Quapropter & iudica, & pro nostra infirmitate pugnare festina.

Iterum aliam epistolam proferunt, quasi ad Theodorū Mopsuestenum scriptam a prædicto sancto Gregorio. Ex ipsa vero maxime conuincuntur mentientes. Adhortatur enim magis Tyanensem episcopum ad martyrum festiuitatem peruenire, quæ in Arianzis, prædio eiusdem sancti Gregorii, celebratur in mense, quem ipse Cappadocum lingua Dathusa nominat. Arianza vero prædium est sub Nazianzo. Nazianzus autem videlicet sub Tyanensi ciuitate tunc erat. Habet autem epistola sic:

Epist. 50.
ad eundem.

Debes quidem nobis ut infirmis remedium, cum vnum est a mandatis ægrotantium visitatio. Debes autem etiam sanctis martyribus annualem honorem, quem in tuis Arianzis solenniter celebramus die vigesimo secundo nostri mensis Dathusæ: & non pauca ecclesiasticorum communis indigent disceptationis. Propter omnia igitur impigre peruenire digneris: licet enim nimius sit labor, sed æqualis est merces.

Alia epistola ad eundem Theodorum scripta, per quam rogat de pauperibus, & ptochotrophis suæ paræciæ, qui peccauerunt. Initium vero epistolæ sic est:

Epist. 51.

Audio te grauiter ferre factas * vobis a monachis & * nobis pauperibus iniurias.

Et in fine.

Nunc puta omnes quidem ante pedes tuos cadere, & pauperes, & ptochotrophos, omnes vero monachos & virgines pro eis supplicantes: da omnibus pro his gratiam,

ANNO
CHRISTI
557.
* nos ab
illis esse
exhono-
ratos,

quoniam profligati sunt satis, sicut certum est, ex quibus nos rogauerunt: & ante omnes da nobis, qui pro his precamur. Et si tibi graue esse videtur * ab illis esse exhonoratum, multo peius esse appareat, si te admonentes hæc nos non audiamur.

Vtuntur autem & alia epistola eiusdem sancti Gregorii ad eundem Theodorum, habente laudes eiusdem Theodori. Ostenditur autem etiam ista magis ad Tyanensem episcopum scripta, per quam meminit monasterii adhuc constituti in prædio, quod dicitur Pasa, sub Tyanensium positum ciuitate. Habet autem sic:

Deus te donauit ecclesiis ad gloriam nostram, multorumque ad vtilitatem, cum ita sis subtilis cautusque circa spiritalia, vt etiam nos facias cautiore, qui plus aliquid habere per ætatem putamur. Quoniam igitur voluisti participes nos spiritalis habere disceptationis, (dico autem propter iuramentum, quod Georgius Passenus iurasse apparet) quod placuit nobis, tuæ reuerentiæ demonstramus, & cetera.

Et alia epistola ad eundem, ex qua maxime ostenditur, quod ad episcopum Tyanensem omnes sunt scriptæ. Rogat enim eum dare episcopum Nazianzo, tamquam primum prouinciæ. Habet enim sic:

Tempus est mihi dicere quod habet scriptura: *Ad quem* Epist. 88.
clamabo, patiens iniquitatem? Quis porriget mihi manum tribu- Habac. 1.
lato? in quem grauamen ecclesiæ perueniet, male sic habentis & desolatæ? Obtestor coram Deo & electis angelis, quod non iusta patitur grex Dei, sine pastore & sine visitatione constitutus propter nostram infirmitatem. Me enim morbus detinet, citiusque abduxit ecclesiæ, & nunc omnino vltima expirantem, & amplius contribulatum difficultatibus. Et si quidem aliud caput haberet prouincia, ad illud clamare oportebat & testificari. Tua vero superposita reuerentia, ad te respicere necesse est. Procura tuam ecclesiam per quemuis modum, nec eam despicias * indigna agentem. Vt enim alia prætermittam, qualia nunc aduenientes Apollinaris sequaces aliqua quidem commiserunt, aliqua vero interminantur, a dominis meis presbyteris cognosces, Eulalio chorepiscopo & Eleusio, quos studiose ad tuam reuerentiam direximus. Et

hæc compescere non est nostræ ætatis & infirmitatis, sed
tuæ solertiæ & virtutis: quoniam tibi cum aliis etiam præ-
ualere Deus præbuit ad commune patrocinium ecclesiæ.
Sin autem hæc dicens & scribens non audiar, quod reli-
quum est, solum hoc fiet, publice prædicare omnibus &
notum constituere, quoniam episcopo indiget ecclesia,
ne a nostra infirmitate lædatur: vos autem hoc quod se-
quetur, cognoscetis.

Et aliam epistolam scripsit ad eundem Tyanensem e-
piscopum, per quam inculpauit eos qui trahere eum vo-
lebant ad episcopatum Salimorum, & maxime Hella-
dium Cæsareæ: & cum multa de eo dixisset, rogat & de
Bosphorio Doharon episcopo, qui ad Tyanensem tunc
episcopum accusatus est, & iudicabatur apud eum. Ha-
bet autem sic.

Addetur autem etiam illud literis, dominum meum
religiosissimum comministrum Bosphorium, si quidem
vestra ex damnatione circa fidem inuenerit malum, quod
nec dicere fas est, ut relinquam longum tempus nostrum-
que testimonium, ipsi hoc iudicate. Si vero parœciarum
causa perfidiam illi inferunt, nouumque crimen, ne cri-
minationibus subtrahamini, neque fortiores eas veritate
faciatis, obsecro, ne multis tristitiam iniiciatis bene agere
volentibus.

Et cum surrexisset Euphranta vir religiosissimus epi-
scopus Tyanensis, dixit: Doceo vestram sanctam Syno-
dum, quæ & ante verba mea cognoscitis, quod sine causa
semetipsos decipiunt qui putant quod Gregorius sanctæ
memoriæ ad Theodorum Mopsuestenum scripsit recita-
tas epistolas. Ego enim, ut & Tyanensis ecclesiæ episco-
pus constitutus, & ex ipsa ortus prouincia, veritatem ex-
pono. Theodorus episcopus fuit in mea ciuitate tempori-
bus Gregorii sanctæ memoriæ. Prædicatur enim in sacris
diptychis ita, Pro Eupfychio, Anthemio, Ætherio, Deo-
dato, Calliopio, Longino, Theodoro. In illo autem tem-
pore sub Tyanensi ciuitate erat & Dohara, & Nazianzus,
vsque ad tempora huius pii imperii. Piissimus autem im-
perator cum metropolitana iura dedisset ciuitati, quæ
quondam quidem Mucissos, nunc vero Iustinianopolis
nuncupatur, cum aliis ciuitatibus & Dohara & Nazian-
zum

zum

ANNO
CHRISTI
555ad. Pas-
senum
*millia-
cis

zum subiecit ei. Et Arianus quidem prædium est unde ortus fuit idem sanctæ memoriæ Gregorius sub Nazianzo constitutus, in quo prædio festiuitatem adhortatus est facere beatum Theodorum: & mensis autem apud Cappadocas prouinciali vocabulo Dathusa adiicitur, cuius & ipsius vna ex epistolis memoriam facit. Prædium autem, quod dicitur Pasa, in quo & monasterium positum est, cui tunc præsidebat Georgius monachus, quem epistola * Pasinum vocat, duodecim * milliis Tyanensis distat metropoleos, & sub eadem ciuitate est vsque hodie. Sed & Dohara ciuitas, sicut dixi, sub gubernatione eiusdem Tyanensis metropoleos tunc erat, & ordinationem episcoporum Tyanensis episcopus faciebat. Vnde & hortatur eundem beatum Theodorum tamquam metropolitanum prædictarum ciuitatum, ipse iam senectute fatigatus, ordinare episcopum in Nazianzo pro se ipso. Secunda vero Cilicia, sub qua Mopsuestia constituta est, nullam communionem nec vnquam habuit, nec habet ad secundam Cappadociam, aut ad prædia, vel ciuitates eius, cum media sit prima Cilicia, & diuidat Cappadociam & secundam Ciliciam. Secundæ autem Ciliciæ pars Mopsuestia est. Nec possibile erat sanctæ memoriæ Gregorium pro gubernatione ecclesiarum secundæ Cappadociæ, & pro ordinatione episcoporum scribere episcopo opidi, & eius sub alia parœcia constituti, & sub metropolitano alio, vt nec ius creandi haberet episcopum.

His ita dictis ab Euphranta reuerendissimo episcopo metropolitano Tyanensi, surrexit & Theodosius reuerendissimus episcopus ciuitatis, quæ olim quidem Mucifos, nunc vero Iustinianopolis nuncupatur, & hæc dixit: Vere omnia docuit vestram sanctam Synodum Euphranta religiosissimus. Et ego enim hæc scio, qui & de illa prouincia sum, & sub mea gubernatione modo est & Dohara & Nazianus, sub qua Nazianzo & Arianos prædium constitutum est: & nullam communionem vnquam habuit ad prædicta prædia vel ciuitates secunda Cilicia, vel eius episcopi.

Sancta Synodus dixit: Et ipsæ quidem per se epistolæ sancti Gregorii demonstrant, quod ad Theodorum

Concil. Tom. 12.

N

religiosæ memoriæ Tyanensem episcopum, quæ secundæ Cappadociæ metropolis est, scriptæ sunt, non * tamen ad impium Theodorum Mopsuestenum. Adiectæ sunt autem & reuerendissimorum episcoporum depositiones. De eo autem, quod oportet & post mortem hæreticos anathematizari, iam quidem aliqua lecta sunt: verumtamen & si quid aliud ad hoc pertinet, recitetur.

Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Sunt nobis præ manibus quæ electa sunt ad præsentem quæstionem pertinentia, eo quod oportet hæreticos & post mortem condemnari.

Sancta Synodus dixit: Recitentur. Et cum suscepisset Photinus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

EX PRIMO LIBRO SANCTÆ MEMORIÆ CYRILLI,
de eo quod unus est Christus, contra Theodorum.

SUNT enim, sunt qui redemptorem & Dominum suum negant, & Filium quidem verum Dei Patris non dicunt eum esse, qui in vltimis sæculi temporibus ex muliere secundum carnem natiuitatem propter nos sustinuit: apparuisse autem magis orbi terrarum Deum recentem & posterum, filiationis gloriam extrinsecus acquisitam habentem sicut & nos, & quasi quibusdam adulterinis gloriantem honoribus, vt iam anthropolatria & nihil aliud esset, & adoretur homo aliquis cum sancta trinitate tam a nobis, quam a sanctis angelis. Hæc quidam valde superbi, & magna sapientes in diuinarum scripturarum scientia, suis scriptis inseruerunt: & sicut dicit omnium Dominus per vnum sanctorum prophetarum, *laqueum statuit ad corrumpendos homines*. Quid enim aliud sit, quam laqueus & scandalum, lingua loquens distorta, & sacris literis abhorrentia, & traditioni sanctorum apostolorum & euangelistarum impudenter resistentia? Recusandum igitur eos, qui tam malis culpis obnoxii sunt, siue in viuis sunt, siue non. Ab illo enim quod nocet, recedere necessarium est; & non ad personam respicere, sed id quod Deo placet, oportet considerare.

Quod sanctæ memoriæ Cyrillus apostolica verba secutus, quæ dicunt: *Hæreticum hominem post vnā & secundam*

*Psalm. 56. 113.
139. 140.
141.*

Tit. 3.

ANNO
CHRISTI
553
*correctionem recusa, sciens quia peruersus est eiusmodi, & peccat, &
est a semetipso damnatus, vltus est verbo quod est: & recusandos nobis tales esse, siue in viuis sint, siue non.*

Sed etiam in epistola ad Martinianum & alios monachos scripta, idem sanctæ memoriæ Cyrillus ita dicit:

Habetur in
Conc. E.
phes. p. 3.
c. 43.

Nam iam quidem & sancta Synodus Ephesi collecta Dei voluntate, contra Nestorii perfidiam iustam & subtilem sententiam proferens, & aliorum vaniloquia qui post ipsum erunt, aut ante ipsum fuerunt, æqualia sapientes ei, & dicere aut scribere præsumpserunt, cum illo condemnauit, similem eis condemnationem imponens. Consequens enim erat, vno semel propter tam profana vaniloquia inculpato, non contra vnum magis peruenire, sed, vt sic dicam, contra omnem eorum sectam, siue calumniam quam fecerunt aduersus pia ecclesiæ dogmata, duos colentes filios, & diuidentes indiuiduum, & crimen adscribentes cælo & terræ tamquam homini seruientibus. Adorat enim nobiscum supernorum spirituum sancta multitudo omnium Dominum Iesum Christum.

Et his recitatis, surrexit Sextilianus reuerendissimus episcopus de Africana prouincia, vicem agens Primosi religiosissimi episcopi Carthaginensis, & in medio stans, hæc dixit: Quoniam proposita sunt sancta euangelia, & oportet vnumquemque ea quæ sunt suæ scientiæ, ad propositam quæstionem pertinentia, facere manifesta, doceo sanctum vestrum Concilium, quod anterioribus temporibus in nostra prouincia multi episcopi congregati, & quædam de diuersis causis ad ecclesiasticum statum pertinentibus disponentes, statuerunt de episcopis defunctis, qui hæreticis suas facultates relinquunt, ita vt post mortem anathemati subiiciantur. Sunt vero etiam Augustini sanctæ memoriæ epistolæ dicentes, quod si qui in vita sua non recte sapuerunt, licet non condemnati fuissent adhuc viuentes, vt demonstrato peccato, isti & post mortem anathemati subiiciantur. Et si placet vobis, hæc ad lectionem porrigo.

Sancta Synodus dixit: Recitentur. Et cum suscepisset idem diaconus & notarius oblatam chartam, recitauit.

Sancti Augustini ad Bonifacium comitem de quibusdam Donatistis accusantibus Cæcilianum episcopum,

Epist. 50.
tom. 1.

Concil. Tom. 12.

N ij

quod in vita sua codices Christianicos ad concremandum tradidit, qui propter hanc causam semetipsos separabant ab ecclesia: cuius principium sic habet:

Laudo, & gratulor, & admiror, fili dilectissime Bonifaci, quod inter curas armorum & bellorum, vehementer desideras ea nosse quæ Dei sunt.

Et post alia.

Aut hæc ex
alio Augu-
stini libro
accepta
sunt, aut si ex
hac episto-
la, non ver-
ba ipsius,
sed senten-
tia refertur.
Psal. 2.

Et Cæcilianum nequaquam fuisse traditorem, sed a maioribus istorum falsis criminationibus & calumniosis accusationibus appetitum: non quia in eo ecclesiæ causa consistat; nullius enim iniquitas obsistit promissionibus Dei, nec potest alicuius perire criminibus hereditas Christi, quam ei donauit Pater, dicens: *Pete a me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Tamen qui propter ipsum occasionem inuenerunt schismatis perpetrandi, ostendendum est, purgatum fuisse in iudicio episcopali, & innocentem pronuntiatum non solum ab episcopis iudicibus, sed etiam ab ipso Constantino imperatore, apud quem calumniose ab istorum patribus accusatus est: ut agnoscant, quam iniuste ab ecclesia toto diffusa orbe diuidantur propter eum, cuius nullum vnquam crimen non ipsi, non præcessores eorum ostendere potuerunt: quamuis (sicut etiam in memorata epistola diximus) etsi vera essent quæ ab eis obiecta sunt Cæciliano, & nobis possent aliquando monstrari, ipsum iam mortuum anathematizaremus: sed tamen ecclesiam Christi, quæ non litigiosis opinionibus fingitur, sed diuinis attestationibus comprobatur, propter quemlibet hominem relinquere non debemus.

Collat. Car-
thagin. in
cognit. 3.
di. 1.

Eiusdem sancti Augustini, ex gestis quæ apud Marcellinum virum clarissimum tribunum & notarium acta sunt, capitulo centesimo octogesimo septimo.

Augustinus episcopus ecclesiæ catholicæ dixit: Non in hominibus spesponenda est ecclesiæ, si boni sunt: neque si mali sunt, iudicanda est ecclesia Dei perisse. Sed tamen etiam ipsorum causam tamquam fratrum nostrorum suscipimus, & si nobis ostendi potuerint criminosi, hodie illos anathematizamus: non tamen propter illos

Anno
Christi
553. ecclesiam a Deo promissam & exhibitam deferimus aut
relinquimus.

Eiusdem epistola ad catholicos.

* futuros
* cum eis
iudicer
tradidisse.
Si forte isti libri ita designant traditorem suum, sicut
designauit Dominus Iudam, legant in eis nominatim &
expresse vel Cæcilianum vel ordinatores, eorumdem li-
brorum * fuisse traditores, & si non eos anathematizaue-
ro, ipse * eum iudicer tradidisse.

In epist. de
vnitate ec-
clesiæ con-
tra Petilia-
ni epistolā,
cap. 3. tom.
7. & habe-
tur 24. q. 2.
c. Sane.

*Eiusdem ex opere aduersus Cresconium grammaticum
Donatistam, libro tertio.*

Ego in ecclesia sum, cuius membra sunt illæ omnes ec-
clesiæ, quas ex laboribus apostolorum natas atque firma-
tas simul in literis canonicis nouimus. Earum communio-
nem, quantum me adiuuat Dominus, siue in Africa, siue
vbicumque, non deferam. In hac communione si fuerūt,
quos nescio, traditores, cum eos demonstraueris, & car-
ne & corde mortuos detestabor, nequaquam tamen a vi-
uis in eiusdem ecclesiæ sanctæ vnitate manentibus, pro-
pter mortuos alienabor.

Lib. 3. c. 35.

Et post pauca.

Sed dicis licere mihi etiam hodie de mortuis iudicare,
quia iudicium non tantum de viuis, sed etiam de mortuis
fieri potest. Ecce volo iudicare, sed vos causam ipsam non
vultis agere.

Cap. 39.

* id est,
valde cul-
parum
Et cum surrexisset Benignus episcopus Heracleæ Pela-
goniæ, vicem agens Eliæ viri reuerendissimi episcopi
Thessaloniciæ, ita dixit: Et quæ modo recitata sunt Au-
gustini sanctæ memoriæ, conueniunt statui tenenti ab ini-
tio in ecclesia. Impium vero dogma iam * inculpatum &
condemnatum est: & eos qui tali dogmati obnoxii sunt,
anathematizari vult ecclesiæ traditio, licet mortui essent.
Ideo & sanctæ memoriæ Augustinus dicit: Quod si modo
conuinceretur Cæcilianus de his quæ inferuntur ei, etiam
post mortem eum anathematizo. Et hæc dicebat de Cæ-
ciliano episcopo Carthaginis, qui solus ex tota Africa per-
uenit ad Nicænum sanctum Concilium. Sed etiam Va-
lentinum, & Marcionem, & Basilidem a nulla Synodo

Epist. 50.

anathematizatos, tamen eo quod alienum pietatis erat dogma quod illi defendebant, etiam post mortem anathematizat ecclesia Dei. Hoc vero etiam in Eunomium & Apollinarium factum. Hanc vero ecclesiasticam traditionem custodiens & * Rambulas sanctæ memoriæ episcopus factus Edessenæ ciuitatis, qui in sacerdotibus explenduit, Theodorum istum Mopsuestenum etiam post mortem in ecclesia anathematizauit propter impia eius conscripta, sicut testimonium præbet etiam epistola quæ ab Iba ad Marim hæreticum Persam scripta esse dicitur: nec non etiam illi quicum Eusebio erant Nicomediæ episcopo, prius ea quæ sunt Arii sapientes, tunc vero consentientes fidei prædicatæ a sanctis patribus Nicææ congregatis, & subscribentes in ea, quoniam ad suum vomitum Arianicæ impietatis reuersi sunt, alii quidem viuentes, alii vero etiam post mortem anathematizati sunt, & ex ecclesia Dei expulsi sunt, sicut est a sancti Athanasii de hoc scriptis in historica narratione inuenire. Maxime vero fidem eis imponit Constantinus piæ recordationis per suam scriptionem ad Theodotum factam, significans per eam, quod & Eusebius & Theognis, illisque consentientes eiekti sunt de vniuersali ecclesia, tamquam contraria Nicænæ sanctæ Synodo sapientes, cuius pars fuerunt. Sed etiam Romanorum ecclesia ante paucos annos Dioscorum, qui fuit papa eiusdem ecclesiæ, & post mortem anathematizauit, cum nec in fidem peccasset: & hoc sciunt omnes qui degunt Romæ, & maxime qui in dignitatibus existunt, qui etiam eidem Dioscoro communicatores permanserunt vsque ad eius mortem.

Non fuit
papa, sed e-
lectus in
schismate
contra Bo-
nifacium se-
cundum.

Et postquam dixisset Benignus religiosissimus episcopus propositam depositionem, surrexit Theodorus episcopus Cæsareæ Cappadociæ, Ioannes episcopus Nyssæ, Basilius episcopus nouæ Iustinianopoleos, quondam Camulianensium, & dixerunt: Iam quidem quam habet voluntatem sancta Synodus vestra de Theodoro Mopsuesteno, fecistis manifestum, secundum Deum decentem zelum excitati aduersus eum, & quæ ille blasphemauit contra magnum Deum & saluatorem nostrum Iesum Christum. Quoniam vero quidā diligentes Nestorii perfidiam, idem vero est dicere Theodori insaniam, non re-

ANNO
CHRISTI
533.

cusant confingere quædam, & vtuntur verbis tamquam in epistola positis scripta a sanctæ memoriæ Cyrillo ad Ioannem Antiochiæ episcopum, pro hoc quod non oportet quasi Theodoro insultare, eo quod iam defunctus est: vt nihil eorum quæ ab eis dicuntur vestram lateat beatitudinem, aut indiscussum permaneant, necessarium putauimus ista ad vos referre. Nusquam vero talis epistola scripta est a sanctæ memoriæ Cyrillo, nec in eius fertur codicibus, qualem diuulgant illi. Habet autem conficta epistola sic.

INSPEXI literas, quibus in vnum vestra religiositas congregata, tamquam ex communi Concilii voluntate ad me uersa est. Et ^{* scribere} de epistolæ quidem primordiis aliquid dicere, vel etiam ^{*} eloqui superfluum existimaui valde merito. Cum enim aspexissem tamquã, vt aliquis dicat, vos spiritu excitatos, & nimis obstupissem, hoc quod necessarium est, facere festinaui. Quomodo enim non essem in mente habiturus tam mirandum sollicitumque vestrum studium, addam autem etiam agonem quem vniuersaliter suscepistis pro viro non tantummodo mirabili, sed etiam maximam gloriam apud vos consecuto, Theodoro dico, inclamantibus quibusdam, sicut videtur, ^{* tam} odium aduersum ^{*} habentibus, occasionemque facientibus impietatis, qua tenentur quædam praua capitula, sicut quidam dixerunt, de quibus etiam vestram reuerentiam perturbauerunt, exigentes illorum abdicationem. Hoc vero etiam nunc, sicut epistola significat vestra, ad regiam accedentes urbem perturbant, si forte eis contigerit persuadere cum circumuentione quorumdam, per formas imperiales anathemati subiici ea quæ ab eis proferuntur, ad criminandos eorum defensores. Et propter hoc, sicut mihi videtur & omni mentem habenti, non est fas contristari, vel grauiter ferre eos qui recte sapiunt, sed etiam quam longissime relinquere eiusmodi habentes voluntatem, non dicam etiam in mente habere quod excogitauerunt, cum maxime nec certa est persona, quam supponit querimoniæ capitulorum ^{*} conuictio. Incerta autem constituta, etiam hi qui hoc egerunt, super incertum currentes, & aerem verberantes inueniuntur. Sed his prætermisissis, illud dicam, quod conuenit eos qui quocumque modo vel docere produntur, vel scribere volunt, sinceræ mentis oculo intueri diuinæ intellectum scripturæ, & ad eius intentionem recte pergere, & sic suos sermones disponere in iudicio, timentes ne forte aliter quam vt habet, e contrario docentes vel sapientes,

minimi vocentur in regno cælorum: cuius desiderium eos qui ad hoc respiciunt, declinare compellit errores viæ, quæ ad illud regnum perducit, & ad illam beatam vitam festinare. Dicam vero compendiose ad vos religiosissimos hoc, quod etiam ad reuerendissimum episcopum Constantinopolitanæ ciuitatis Proclum, vestris literis satisfaciens, scripsi ipsis verbis sic: Quod prolata apud Ephesinam sanctam Synodum expositione, tamquam a Theodoro exposita, sicut dicebant qui protulerunt, nihil sanum habente, reprobauit quidem eam sancta Synodus tamquam peruersis plenam intellectibus, condemnans autem eos qui ita sapiunt, dispensatiue nullam fecit viri mentionem, nec ipsum nominatim anathemati subiecit, nec vero alios propter dispensationem, sicut videtur, ne forte magnam existimationem viri, qua mirificatur, attendentes orientales, seipsos separarent a coniunctione vniuersalis ecclesiæ corporis, & adderentur consortio odioso & execrando, & quamplurimis occasiones scandalorum generarent. Solet enim vulgus rumoribus quibuslibet cum plurima voluptate aures præstare, & dicto citius a competenti ratione recedere: sed iuste audient, licet non volunt, auctores istorum: Latetis vos ipsos, aduersus cinerem tendentes arcus: non enim superest qui a vobis accusatur. Ac me nemo inculpet in ista verba prolata; sed cedo existimantibus graue esse defunctis insultare, licet sæculares sint, quanto magis etiam eis qui in episcopatu a vita discesserunt? Prudentium enim est virorum, iustissime cedere prænoscenti vniuscuiusque voluntatem, & scienti qualis unusquisque nostrum fiet. Bene valentes vos & orantes pro nobis conseruet Dominus, in omnibus religiosissimi.

Et ista quidem continet conficta epistola. Quis autem inspiciens eam, non statim inueniet alienam esse compositionem intellectuum & verborum, conferens ea cum aliis scriptis sanctæ memoriæ Cyrilli? Verumtamen aperte inde falsitas eius ostenditur. Ioannes enim Antiochiæ episcopus scripsit ad sanctæ memoriæ Cyrillum, dicens quædam de hoc, quod non oportet anathematizari neque Theodorum ipsum, neque conscripta eius, tamquam conuenientia dictis a sanctis patribus, & ad ea rescripsit sanctus Cyrillus, plane reiiciens Theodori conscripta, & increpans dicentes ista consonare illis quæ sancti patres exposuerunt: addens literis etiam hoc, quod non oportet Theodori scripta defendere tamquam consonantia in omnibus

ANNO
CHRISTI
535. omnibus Nestorii vaniloquiis, & merito eiecta cum illis,
vtpote anathemate, quod aduersus Nestorium factum est,
precedente etiam aduersus eos qui ante illum similia ei sa-
puerunt. Habet igitur sic epistola sancti Cyrilli ad Ioan-
nem rescripta:

NON requieuit draco apostata, pessima vere ac Deum
impugnans bestia, nec cessabit vnquam ab insita fi-
bi prauitate: infinitam autem inuidiam aduersus sanctas
ecclesias nutriendi in seipso, linguas effrenatas scelerato-
rum & profanorum hominum, cauteriatam habentium
conscientiam, excitare ausus est aduersus dogmata veri-
tatis. Sed captus vbique & victus est. Inefficacem enim
eius prauitatem, inceptorumque potentiam, omnium
nostrum saluator Christus demonstrauit.

Habetur in
Concilio
Ephesino
part. 3. cap.
44.
1. Tim. 4.

Et post alia.

Erat igitur necessarium, claram nos propterea ducere
festiuitatem, expulsa certe omni voce a quocumque di-
cta, quæ consonat Nestorii blasphemiiis. Processit enim
aduersus omnes eadem sequentes, vel iam secutos, quod
absolute nos & vestra sanctitas dixit: Anathematizamus
illos qui dicunt filios duos, & duos Christos. Vnus enim,
vt dictum est, prædicatur a nobis & vobis Christus & Fi-
lius & Dominus, vnigenitus Deus Verbum, *in similitudine* Philip. 2.
hominum factus, & in habitu inuentus vt homo, secundum vo-
cem sapientissimi Pauli.

Et iterum.

* plenis
quodam-
modo ve-
lis aduer-
sus Chri-
sti gloria
ferantur. Culpabiles vero sectas Diodori & Theodori, & aliorum
quorundam, quos melius est non laudare, ne aliquid gra-
ue dicam, eo quod * sicut velis omnibus deiecti sunt a glo-
ria Christi, ne quis diuulget, rogamus, sanctis & ortho-
doxis nostris patribus, Athanasio, Basilio, Gregoriis, &
Theophilo, & aliis; ne quo modo scandali occasio res
fieret quibusdam putantibus secundum veritatem sic sa-
pere & docere eos, qui totius rectitudinis cultores fue-
runt, & qui non Nestorii solius blasphemiiis codices repu-
gnantes reliquerunt, sed etiam aliorum qui dogmata Ne-
storii ante eum sapuerunt & conscripserunt.

Concil. Tom. 12.

O

Ista sunt quæ vere ad Ioannem Antiochenum scripsit sanctus Cyrillus. Quod autem nihil eorum quæ in conficta epistola continentur scriptum est ab ipso, ostenditur etiam ex * quibus scripsit ad Acacium Melitenæ episcopum, in quibus aperte narrat quæ ad Ioannem rescripsit. Habent autem de hoc verba epistolæ sic :

REVERENDISSIMVS & religiosissimus diaconus & archimandrita Maximus ad me peruenit, & talem virum aspexi, sicut oportebat in longo tempore desiderantem videre. Vidi vero zelum eius & rectitudinem, & stimulum pietatis quem habebat in Christo. Contristatur vero ita, & plenum sollicitudinis animum habet, vt & omnem laborem subire velit, quatenus Nestorii perfidiam a patribus orientis radicitus perderet. Perlegi vero epistolam tuæ sanctitatis, scriptam ad religiosissimum & reuerendissimum episcopum Antiochiæ Ioannem, plurimæ plenam confidentiæ simul & amoris Dei. Scripsi autem & ego tales epistolas ad ipsum : sed vt videtur, peiora vincunt. Confringentes enim quæ Nestorii sunt odisse, alio iterum ea introducunt modo, quæ Theodori sunt admirantes, & certe æqualem, magis vero multo peiorem morbum impietatis habentia. Nec enim Theodorus Nestorii fuit discipulus, sed iste illius : & velut ex vno loquuntur ore, & vnum malæ doctrinæ ex suo corde euomunt venenum. Scripserunt ergo ad me orientales, quod non oportet quæ Theodori sunt accusari, ne, sicut dicunt, & beati Athanasii, & Theophili, & Basilii, & Gregorii dicta accusentur. Quæ enim locutus est Theodorus, eadē & illi. Ego vero scribentes ista non sustinui, sed fiducialiter dixi : quod Theodorus quidem blasphemam habuit linguam, & calamum ministrantem ei : illi autem fuerunt totius orthodoxiæ doctores, & splenderunt in ea. Persuaserunt vero ita orientalibus, vt exclamationes fierent in ecclesiis a populis : Crescat fides Theodori : Sic credimus, sicut Theodorus ; cum eum aliquando lapidassent in sua ecclesia ausum aliquid subloqui breue. Sed sicut doctor vult, sic sapit grex. Ego quidem nec cessaui increpans ea quæ scripserunt, nec cessabo. Quoniam vero oportebat & contradictiones

ANNO
CHRISTI
533.

scriptas esse apud eos, inspectis Theodori & Diodori libris, quos scripserunt non de incarnatione Unigeniti, sed magis contra incarnationem, posui aliqua capitulorum, & quo potui modo contradixi eis, declarans ubique abominationis plenam esse sectam eorum.

Sed etiam ad Theodosium piæ recordationis imperatorem consonantia antelatis scribens, ita dicit:

Theodorus quidam fuit, & ante eum Diodorus: hic quidem Tarfi ciuitatis, ille vero Mopsuestiæ. Isti Nestorii impietatis patres fuerunt. In suis enim libris, quos composuerunt, immaniter blasphemauerunt contra Christum omnium nostrum saluatorem, nescientes ipsius mysterium. Voluit igitur impius Nestorius, quæ sunt illorum, in medium proferre, & expulsus est a Deo de sacra aula. Cum vero anathemati subiecissent dicta Nestorii, aliqui orientis episcoporum alio modo iterum ea introducunt, admirantes scripta Theodori, & dicentes eum recta sapuisse & consonantia sanctis patribus nostris Athanasio & Gregorio & Basilio: mentiuntur vero contra sanctos viros: scripserunt enim quæ Theodori & Nestorii blasphemias impugnant. Quoniam igitur didici, quod & ad piissimas vestras aures quædam eorum referunt, rogo ut intactas & inuiolatas animas vestras conseruetis ab impietatibus Theodori & Diodori. Sicut enim iam dixi, Nestorius eorum verba locutus est, & propter hanc causam, ut impius condemnatus est ab vniuersali Synodo quæ collecta fuit in Epheso Dei voluntate.

Et ista quidem ad conuictionem epistolæ quæ a defensoribus Theodori falso composita est. Conantur autem etiam illud aliquid malignum peragere. Circumcidunt enim verba quædam dicta a sancto Cyrillo contra Synusistas, per quæ etiam ipsa volunt ostendere illum dicentem, quod non oportet defunctis insultare. Omne vero contrarium continent ea quæ ab ipso in eodem libro dicta sunt. Dicit enim quod sine causa quidem ferri aduersus defunctos non oportet, ne inimicitia hoc esse videatur: dogmatica vero proposita questione, licet defuncti sint illi de quibus dicitur aliquid tale, non oportet tacere, sed conuincere ea quæ male illi dixerunt. Habet vero ita pars quæ de hoc est:

Concil. Tom. 12.

O ij

Longa nobis modo elaborata est expositio, pro dogmatibus veritatis certare volentibus. Vnum enim Dominum Iesum Christum declarat vbique, qui ex Deo Patre diuine processit Deus Verbum, humaniter autem & secundum carnem ex muliere. Nec aliquis dicat, mentem habens circumspicere singulas res scientem, quod talem non habentibus fidem immaniter sumus inuecti, vocante ad hoc interdum quadam tristitia, quæ ad illos est quibus contradiximus. Habet enim inde res ipsa coniunctionem, nec ignauam satisfactionem. Nam illi quidem iam mortui sunt, & ab humanis rebus proficiscentes, ad aliam vitam migrauerunt: insipientia vero est, omnino non viuentibus, sed iam defunctis inimicabiliter insultare. Quoniam vero dogmaticæ rectitudinis amatoribus dilecta est veritas, & vera dicere eos necessario decet, & exercitatos esse, vt possint vana solentibus loqui resistere, arbitratus sum oportere, innumerabili multitudine fratrum non mediocriter iniquitatem passa, ex quibus scripserunt de omnium nostrum Domino & saluatore Christo Diodorus Tarsi ciuitatis, & qui Mopsuestiæ fuit episcopus, eloquentissimus Theodorus, pauca quædam dicere ad ea quæ illi dixerunt, & sectæ amborum deformitatem legentibus demonstrare.

Intentione igitur sancti Cyrilli, quæ in prolatis continetur, demonstrata, certum facimus, quod etiam alia videntur epistola scripta ad sanctum Proclum ab eodem sanctæ memoriæ Cyrillo, quædam de anathemate Theodori continente. Coactus autem est illa scribere ex literis scriptis ab Ioanne & aliis episcopis orientalibus pro Theodoro, cum exigerentur anathematizare capitula Theodori, directa ipsa Proclo sanctæ memoriæ.

Habet vero epistola ad sanctum Proclum a sanctæ memoriæ Cyrillo scripta sic.

VIX aliquando multisque sudoribus sanctitatis tuæ sanctique Concilii apud Ephesum congregati, Nestorii vaniloquia reiecerunt vbique Dei ecclesiæ: nimium vero contristantur propter hoc quidam orientalium, non solum laicorum, sed etiam sacerdotum. Sicut enim diuturnæ passionibus difficiliore ad medicandum existunt,

ANNO
CHRISTI
551.
* for. sic
&c

vel forsitan etiam hoc omnino abnegant; * & anima ægro-
tans peruerforum intellectuum & dogmatum putredine,
insanabilem habet passionem. Verumtamen Dei gratia,
siue occasione, siue veritate vnum Christum & loquun-
tur & prædicant, & impias Nestorii verbositates anathe-
matizauerunt: & interim multa tranquillitas ibi est, & in
fide quotidie confirmantur etiam illi qui aliquando dubi-
tabant. Nunc vero, sicut scripsit ad me dominus meus
sanctissimus episcopus Antiochiæ Ioannes, initium apud
ipsos alterius tempestatis surrexit, & plurimus est timor,
ne forsitan quidā instabiles ad priora reuertantur. Dicunt
enim quosdam ad magnam illam ciuitatem peruenisse,
deinde interpellasse piissimos & Christianissimos impera-
tores, & postulasse per diuinam eorum sanctionem ana-
themmatizari libros Theodori Mopsuesteni, ipsumque
memoratum virum: magnum vero eius nomen esse per
orientem, & mirificari nimium conscripta eius: & sicut
dicunt, contristantur omnes, quod vir nobilis & defun-
ctus in communione ecclesiarū, anathematizatur. Nunc
vero quod in conscriptis eius inuenimus quædam nefarie
dicta, & nimis plena blasphemiarum, nulli dubium est re-
cte sapientium. Sciat vero tua sanctitas, quod prolata
apud sanctam Synodum expositione ab eo composita, sic- *Actione 6.*
ut dicebant qui protulerunt, nihil sanum habente, re-
probauit quidem eam sancta Synodus, vtpote peruersis
plenam intellectibus, & Nestorianam impietatem quasi
effluentem: his vero condemnatis qui sic sapiunt, nullam
viri memoriam fecerat dispensatiue, nec ipsum nomina-
tim anathemati subiecit propter dispensationem, ne qui-
dam ad existimationem viri respicientes, seipsos ab ec-
clesiis separent.

Et post alia.

Et per alium vero modum anathematizatis & eiectis
Nestorii blasphemis, vna cum eis eiecta sunt & quæ illius
sunt, plurimam habentia ad ista consonantiam. Et si qui-
dem hoc agerent indubitanter per orientem, nullumque
esset tumultum inde sperare, dicebam vtique nullum esse
impedimentum, nunc exigi eos etiam in scriptis hoc face-
re: si vero, sicut scribit dominus meus sanctissimus epi-

O iij

Homer. 19.
Iliad.

scopus Antiochiæ Ioannes, eligant utique magis comburi, quam aliquid eiusmodi peragere; quare flammam sopitam resuscitamus, sedatosque tumultus non opportune commouemus, ne forsitan vnquam vltima primis peiora inueniantur? Et hæc dico, vehementer quidem increpans quæ scripsit memoratus Theodorus, timens vero futuros a quibusdam propter eam rem tumultus, ne forsitan aliquo modo ea quæ Nestorii sunt, lugere quidem coloratim incipiant, secundum illud quod alicubi a poeta dictum est apud Græcos, quod occasione Patrocli suas calamitates vnaquæque lugebat.

Ista omnia demonstrant intentionem quam habuit sanctus Cyrillus de anathemate Theodori, relinquentes, illis vtuntur solis, quæ propter dispensationem dicta sunt, vt perfecte a Nestoriano errore illos abduceret adhuc in eo detentos, & compesceret tumultus, quos ab hæreticis fore suspicabantur. Proclus igitur sanctæ memoriæ, acceptis a sancto Cyrillo scriptis, acceptis vero etiam ab orientalibus plurimis deprecationibus, vt ne anathematizaretur Theodorus, nec impia eius conscripta, scribit adhortans eos vel Theodori blasphemias anathematizare, & liberos seipsos tali suspicione demonstrare. Quoniam vero eiusmodi dispensationem Cyrilli & Procli sanctæ memoriæ non susceperunt, econtrario vero permanserunt defendentes etiam ipsas blasphemias Theodori, & dicentes eas consonare scriptis a sanctis patribus, videns sanctus Cyrillus crescentem impietatem, & inde simpliciorum læsionem timens, coactus est libros conscribere aduersus Theodorum, & aduersus eius blasphemias, & post mortem eiusdem Theodori & hæreticum & impium, & super paganos & super Iudæos blasphemum eum ostendere his verbis:

Ier. 2.

Psal. 74.

Expauit cælum propter hoc, & contremuit amplius vehementer, dicit Dominus. O intolerabilem malignitatem! o linguam loquentem iniquitatem contra Deum, & mentem cornu in altitudinem extollentem. Parum ibi esse videtur, affixum esse ligno Dominum gloriæ, quem tu quidem neque Filium verum, neque * Dominum esse dicis? * Deum Nos autem credimus, quod vere est * & Deus, creator & * Filius opifex omnium. Nec enim erat homo simpliciter, sed in

ANNO
CHRISTI
553.

specie humana ex Deo Patre Verbum, non translationem, nec mutationem in carnem passum, magis vero unitum ei secundum fidem sacrarum literarum. Ille qui carne passus est, & suspensus est in ligno, miracula fecit in Ægypto, per sapientem Moysen suam gloriam manifestans.

*Et iterum idem sanctus Cyrillus aduersus Theodorum
& eius blasphemias tradit.*

[Sobrii estote ebrii ex vino vestro, acclamet aliquis sic er-
rantibus. *Impone homo tuæ linguæ ostium & seram: cessa cornu
in altitudinem extollens, & loquens iniquitatem aduersus Deum.*
Quousque insultas patienti Christo? In mente habe scri-
ptum a diuino Paulo: *Sic vero peccantes in fratres, & percu-
tientes eorum infirmam conscientiam, in Christum peccatis.* Et ut
aliquid ex prophetis loquar codicibus, *iustificata est Sodo-
ma ex te.* Superasti paganorum verbositates, quas contra
Christum fecerunt, stultitiam existimantes crucem; nihil
esse ostendisti Iudaicæ superbiæ crimina. Minorare præsu-
mis, & quod ad te pertinet, detrahis ad infamiam eū qui su-
pernas sedes condecet, & vna cum Patre & Deo eandem
sedem habet. Illum enim, qui ex mortuis resurrexit, in
deitatis sedibus sedere inquit sapientissimus Paulus.

1. Petr. 5.

Psal. 140.

Psal. 74.

1. Cor. 8.

Ezech. 16.

1. Cor. 2.

Hebr. 1.

*ET PROCLVS AVTEM SANCTÆ MEMORIÆ
aduersus Theodorum & eius impietatem in tomo
ad Armenios ita dicit:*

FVGIAMVS turbulentos & coenosos fallaciæ riuos, Deum
impugnantes dico sectas: Arii insaniam diuidentem
indiuiduam trinitatem: Eunomii audaciam circumclu-
dentem scientia inoccupabilem naturam: Macedonii ra-
biem separantem a deitate inseparabiliter procedentem
Spiritus: & nouam istam & vanam blasphemiam quæ Iu-
dæorum plurimum vincit blasphemiam. Illi enim eum
qui est vere Filius reprobant, fraudantes ramo radicem:
isti vero ei qui est & alterum superinducunt, diuulgantes
tamquam multa generantem incorruptibilem naturam.
Dicamus igitur cum Paulo: *Christus est pax nostra, qui fecit v-
traque vnum.* Iudæum enim & paganum per baptisma in
vnum nouum hominem creauit, vniens virtute conuer-

Ephes. 2.

fatione distantia. Horreant condemnationem factores nouæ impietatis: siquidem distantia in conuentionem vnita sunt: ille autem qui vniit, in dualitatem (quantum est in eis) diuifuse est.

Et iterum idem ex epistola ad Ioannem Antiochenum episcopum, aduersus easdem blasphemias Theodori ita dicit.

Multi inelamant hic religiosissimum episcopum Edefsenorum Ibam, non solum clerici quidem Edefseni & monachi, sed etiam primates & clari militiæ, quibus rectæ fidei calidus zelus accenditur, quia tantum Nestorii dementiam diligit, vt & quædam capitula, quæ supposita scripto a nobis ad Armenios tomo direxi tuæ reuerentiæ, stulta ac profana constituta, & omni impietate plena, transferret Syrorum voce, & transmitteret vbique, vt multis simpliciorum inconsiderato auditu læsionem perniciosorum suscipientibus persuaderet ita sapere, sicut abdicatum est Dei ecclesiæ. Quæ quando post lectionem cognoueris, festinare digneris cum omni alacritate eum compellere tomo quidem scripto ad Armenios subscribere, vaniloquium vero, magis vero monstri loquium, vel, quod est verius dicere, Iudaicam impietatem capitulorum illorum condemnantem, viua voce & sana manu anathematizare dementiam.

Et post pauca.

Hic igitur est vnus Filius vnigenitus. Sed non ita quidam peruersa mente & cogitationis dementia istorum capitulorum genitores facti, impiorum abortiuorum & sibi perniciosorum patres apparuerunt. Deinde si memoratus comminister Ibas cognoscit ea quæ ad legendum & audientium destructionem euomita sunt capitula, sicut arbitror eum, cum sit prudens, & a pueritia in diuinis scripturis nutritus, abominari ea & reicere, confidenti voce & non erubescenti fronte quod in anima sapit ostendat, omnia supposita ad Armenios epistolæ capitula reiiciens ac deculcans, vtpote diabolicæ infantiæ constituta, * inuentiones, & omnia anathemate digna iudicans.

Dicant igitur, qui vtuntur dictis sancti Cyrilli & Procli
quæ

ANNO
CHRISTI
533.

quæ de Theodoro scripta sunt, si non Iudæis, aut paganis, aut Sodomitanis, & hæreticis connumeratur: imo magis eorum omnium impietatem magnitudine suarum blasphemiarum superans, & peruersa mente & cogitationis dementia istarum blasphemiarum genitor factus, impiorum abortiuorum, & sibi perniciosorum pater apparens, & ad destructionem legentium & audientium euomens eiusmodi blasphemias, anathemati subiectus est. Certum enim est, quod qui impius demonstratus est, omnimodo separatus est a Deo: sicut etiam ille qui anathematizatus tamquam impius separatus est. Nihil enim aliud significat anathema, nisi a Deo separationem. Si vero & propter dispensationem aliquid patres dixerunt, ut separarent ab errore Nestorii tunc defensores eius, tamen quoniam nec susceperunt dicta illorum, & tempus quod dispensationis indigeret præterit, iam ad perfectum venerunt, & scripserunt quæ superius dicta sunt, & post mortem eius aduersus eum & impia eius conscripta: sicut etiam Paulus apostolus cum ad tempus concessisset circumcisionem Hebræis, nec non etiam ipse circumcidisset propter dispensationem Timotheum; postea vero quod est perfectum docens, in epistola ad Galatas inquit: *Ecce ego Galat. 5. Paulus dico vobis, quod si circumcidamini, Christus vobis nihil prodest. Testificor vero rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est legis faciendæ. Euacuati estis a Christo: qui in lege iustificamini: a gratia excidistis. Nos enim spiritu ex fide spem iustitiæ expectamus. Nam in Christo Iesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium; sed fides quæ per caritatem operatur. Et iterum: Ego vero, fratres, si circumcisionem prædico, quid adhuc persecutionem patior? Ergo euacuatum est scandalum crucis. Vtinam & abscindantur qui vos conturbant.*

Galat. 5.

Ibidem.

Act. 21.

Coloss. 2.

Ibidem.

Et propter dispensationem iterum quamdam castificatus in templo vna cum aliis, etiam statutas pro castificatione legales oblationes offerens, infirmisque condescendens, iterum *regit, dicens in epistola ad Colossenses: *Nemo ergo vos iudicet in cibo aut in potu, aut in parte diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum. Et iterum: Si mortui estis cum Christo ab elementis mundi, quid adhuc tamquam viuentes in mundo, discernitis? Ne tetigeris,*

Concil. Tom. 12.

P

neque gustaueris, neque contrectaueris: quæ sunt omnia in corrupte- lam ipso usu, secundum præcepta & doctrinas hominum. Per ista vero Apostolus legalem dispositionem & quasi corpora- lia legis recusans, docet quod interdum dispensatio per congruum tempus prodest, & interdum efficit læsionem ad temporis qualitatem. Cum enim opus est ignorantes vel errantes docere, tunc maxima dispensationis vtilitas est. Quando vero in doctrina perfectionis tempus est, tunc relinquentes patientiam, ad perfectionem dogma- tum peruenimus. Verumtamen nihil prohibet, etiam per alia exempla persuadere defendentibus Theodorum, eiusque conscripta, quod nihil prodest impie agentibus, si contigerit quosdam vel ignorantia, vel præsumptione, vel etiam dispensatione quadam scripsisse aliquid pro eis. Nam Basilius sanctus quædam scripsit de Apollinario, sed non propter hoc eum condemnatione liberauit. Sunt ve- ro quæ Basilius ad Patrophilum episcopum Megarum scripsit ista:

Epist. 82.
post initium.

Non multum autem tempus in medio & profectio vs- que ad Cilicas, & inde reditus, & statim literæ abdicatio- nem habentes nostræ communionis. Causa vero diru- ptionis, quod Apollinario scripsimus, & compresbyte- rum nostrum Diodorum habemus nobis communican- tem. Ego vero Apollinarium quidem inimicum nunquā existimaui, sed sunt pro quibus hominem *erubesco: non tamen sic me ipsum homini coniunxi, ut illius crimina ipse suscipiam, cum habeo quædam etiam ego accusare eum, inspectis quibusdam conscriptis eius.

* vnde-
tor:

Et Athanasius diuersas epistolas ad Apollinarium scri- bit, tamquam eadem in fide sapientem: & tamen postea libros integros etiam post mortem Apollinarii scripsit ad- uersus eum, cognitis illius in scripto blasphemis: & nihil Apollinario profuerunt, quæ ante ad illum, tamquam ea- dem in fide sapientem, scripta sunt. Sed etiam Leo sanctæ memoriæ papa antiquioris Romæ & suscepit Eutychem, & rescripsit, comprobans eum, & tamen postea con- demnauit & anathematizauit eum tamquam hæreticum. Et multos quidem etiam alios inuenimus post mortem anathematizatos. Nec non etiam Origenem, & si ad tempora Theophili sanctæ memoriæ vel superius aliquis

ANNO
CHRISTI
553.

recurrerit, post mortem inueniet anathematizatum: quod etiam nunc in ipso fecit & vestra sanctitas, & Vigilius religiosissimus papa antiquioris Romæ. Præsumperunt vero Theodori defensores etiam Ioannis sanctæ memoriæ episcopi Constantinopolitani literas proferre quasi ad Theodorum factas, laudes eiusdem Theodori continentes. Quod vero falsa ista sunt, testimonium præbent qui ecclesiasticas historias studiose scripserunt, aperte narrantes quod ad Theodorum Mopsuestenum, cum a solitaria vita excidisset, scripta est epistola ab Ioanne multorum versuum & utilissima. Sed etiam Theodoritus ipse in sua ecclesiastica historia mentionem fecerat conuersationis quam Ioannes & Theodorus simul in monasterio exercuerunt: quod aperte demonstrat eadem epistola, a sæculari conuersatione ad pudicam in monasterio vitam reuocans eum. Sin autem & aliquis concedat ad ipsum Theodorum scriptam eam, * quod non est: sed certum est, quod Ioannes, qui cum per totum suum pontificatum veritatis verbum recte tractasset, ignorans tales blasphemias conscripisse Theodorum, eiusmodi ad illum literas fecerat. Et quod dicitur a quibusdam, quod in communicatione & pace ecclesiarum defunctus est Theodorus, mendacium est, & calumnia magis aduersus ecclesiam. Ille enim in communicatione & pace ecclesiarum defunctus est, qui vsque ad mortem recta ecclesiæ dogmata & seruauit & prædicauit. Quod vero Theodorus non seruauit neque prædicauit recta ecclesiæ dogmata, certum est etiam ex eius blasphemias. Verumtamen testimonium præbet etiam Gregorius Nyssenus defensoribus impietatis Apollinarii, criminantibus ecclesiæ sacerdotes propter Theodorum Mopsuestenum, illiusque blasphemias proferentibus, in quibus aperte duos filios colens ostendebatur: dicit idem Gregorius in epistola ad Theophilum sic:

Apollinarium dogmatum defensores per querimoniam, quæ contra nos est, conantur sua confirmare, carnale Verbum, & Dominum sæculorum hominis filium, & mortalem Filii deitatem facientes. Dicunt enim tamquam quibusdam in catholica ecclesia duos filios colentibus in dogmate, vnum quidem secundum naturam, alterum

Origenes
in hac Synodo
damnatus.

Lib. 5. c. vlt.

Gregorius
Nyssenus.

autem secundum adoptionem postea assumptum. Nescio a quo tale audierunt, & ad quam personam reluctantur. Nondum enim cognoui eum qui talia loqui ausus est. Verumtamen quoniam istam proponentes aduersus nos causam, per hoc quod videntur tale flagitium impugnare, suas sectas confirmant, bonum est ut tua in gratia perfectio, sicut tibi in mentem ducet Spiritus sanctus, incidat occasiones, & persuadeat eis qui ista calumnialiter applicant Dei ecclesiae, quod nullum est eiusmodi dogma apud Christianos, nec praedicatur.

Gregorio igitur sancto clamante, apud Christianos nullum esse eiusmodi dogma colentium duos filios, Theodoro autem hoc colente per tota sua conscripta, quomodo conantur dicere, in communione ecclesiarum talem impium & blasphemum mortuum esse, cum neque sancti patres susceperunt eos qui dixerunt aut scripserunt, quod consonantia Athanasio, & Basilio, & Gregoriis, & aliis impius Theodorus in suis libris exposuit? & merito. Qui enim talia scripserunt, aliena pia doctrinae praedicatorum sanctorum patrum sapuerunt, sicut licet, volenti cum scriptis memoratorum sanctorum patrum conferre ea quae sunt Theodori, inuenire. Ille enim nimiae blasphemiae sua conscripta adimplens, ad perniciem legentium & consentientium illius impietati edidit: isti vero maxima lumina ecclesiae, constituti super excelsa tecta suorum operum firmae aedificationis, pietatem cum plurimis periculis & omni fiducia praedicauerunt. Decet igitur vestram sanctitatem ea quidem quae dicta sunt pro haereticis auersari: traditionem autem ecclesiae, quod certe facietis, in omnibus sequi, & ecclesiam liberare criminatione, quae infertur ei propter Theodorum & eius conscripta.

Diodorus archidiaconus & primicerius notariorum dixit: Prae manibus habemus & gesta quae Mopsuestiae confecta sunt apud religiosam Synodum provinciae secundae Ciliciae, ex quibus manifestatur, quod ex anterioribus temporibus nomen Theodori sacris diptychis eiectum est. Sancta Synodus dixit: Recitentur. Et cum accepisset Theodulus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

ANNO
CHRISTI
535EXEMPLVM SACRÆ EPISTOLÆ SCRIPTÆ
ad beatissimum Ioannem metropolitanum episcopum.

SIGNIFICAMVS tuæ sanctitati colligere omnes reli-
giosissimos episcopos, qui de tua Synodo sunt, & per-
uenire in Mopsuestenam ciuitatem, & requisitionem
subtilem facere conuenientibus vniuersis ibi constitutis
senioribus hominibus, siue clericis, siue laicis, & di-
scere ab ipsis, si cognoscunt tempus ex quo ablatum est
nomen Theodori a sacris diptychis. Si vero non memine-
rint ex quo hoc factum est, confiteantur hoc ipsum, quod
non cognoscunt insertum aut prædicatum in sanctis di-
ptychis nomen Theodori, & proferantur vobis & ipsa di-
ptycha, vt cognoscatis quis pro illo insertus est: & tales
confessiones gestis recipientes, & vestris suggestionibus
coniungentes, subscribat & tua sanctitas in ipsis, & ceteri
religiosissimi episcopi: & sic dirigite vnam quidem ad nos,
alteram vero ad sanctissimum papam. Et hoc tamen ma-
nifestum fiat, & vnusquisque eorum qui confitentur, di-
cant & manifestent quot est annorum: & vos vero in pro-
priis confessionibus significate de prædicto capitulo, &
quem pro Theodoro insertum inuenistis. Scripsimus au-
tem & Marthanio viro magnifico pro hoc, vt sine vlla di-
latione ista agerentur, & nobis mitterentur. Legi.

Epistola Iu-
stiniani im-
peratoris.

Datum decimo Kalendas Iunias Constantinopoli, im-
perii domini nostri Iustiniani perpetuo Augusti anno vi-
gesimoquarto, post consulatum Basilii viri clarissimi an-
no nono.

COSMÆ SANCTISSIMO EPISCOPO

Mopsuestiae.

SIGNIFICAMVS tuæ sanctitati, quod iussimus Ioanni
beatissimo metropolitano * Anazarbenæ ciuitatis col-
ligere omnes prouinciæ episcopos, & peruenire in ve-
stram ciuitatem, & subtilem inquisitionem facere conue-
nientibus omnibus apud vos constitutis senioribus homi-
nibus, siue clericis, siue laicis, & discere ab illis, si cogno-
scunt ex quo ablatum est nomen Theodori a sanctis di-
ptychis: si vero non meminerint de tempore, & quan-
do hoc ipsum factum est, & hoc ipsum confiteantur, quod

Altera Iu-
stiniani epi-
stola.* Iusti-
nianopo-
litane

non cognoscunt nomen Theodori in sanctis diptychis infertum, vel prædicatum ipsum in ecclesia. Oportet igitur proferri & ipsa sacra diptycha, ut omnes cognoscant religiosissimi episcopi, quo ordine nomina episcoporum in diptychis recitantur: & hoc ipsum manifestum vos facere per suggestionem vestram: & confessiones gestis interuenientibus recipientes, & vestris coniungentes suggestionibus, subscribite omnes collecti episcopi, & sic dirigite vnam quidem ad nos, alteram vero ad sanctissimum papam. Et hoc vero fiat manifestum in confessionibus eorum, ut vnusquisque dicat & manifestet, quot est annorum. Legi.

Datum vndecimo Kalendas Iunias Constantinopoli, imperii domini nostri Iustiniani perpetuo Augusti anno vigesimoquarto, post consulatum Basilii viri clarissimi anno nono.

SYNODVS MOPSVESTENA.

IMPERII diuini & piissimi nostri domini Flauii Iustiniani perpetuo Augusti & imperatoris anno * vigesimo tertio, post consulatum Flauii Basilii viri clarissimi anno nono, ante xv. Kalendas * Iunias, mensis Iunii 17. instantis 13. indictionis, in Mopsuestia colonia Christianissima præsidente in religiosissimo * secreto venerandi episcopi, Ioanne religiosissimo & sanctissimo metropolitano, confidentibus autem Thoma religiosissimo episcopo Ægæ ciuitatis, & Stephano religiosissimo episcopo Castabaleæ ciuitatis, & Niceta religiosissimo episcopo Epiphaniarum, & Andrea religiosissimo episcopo Flauiadearum, & Procopio religiosissimo episcopo Irenopolitanorum, & Urbicio religiosissimo episcopo Alexandrini opidi, & Antonino religiosissimo episcopo Roseorum, & Cosma religiosissimo episcopo Mopsuestiæ ciuitatis, nec non etiam Marthanio viro magnifico, comite domesticorum, & omnibus religiosissimis presbyteris, præsentibus autem & omnibus religiosissimis diaconis, & subdiaconis, & lectoribus prædictæ Mopsuestenæ ciuitatis sanctissimæ ecclesiæ, insuper præsentibus Eumolpio & Theodoro clarissimis comitibus, & Hypatio & Paulo clarissimis tribunis, & Eusebona clarissimo palatino, & Pau-

* ser. vigesimo quarto, et supra cedent. epistola. * ser. Iulias, * secretario

ANNO
CHRISTI
553.

Io viro honesto defensore, & Stephano viro laudabili, & Paulo cognomine Neonis, aliisque laudabilibus habitatoribus eiusdem Mopsuestenæ ciuitatis, Iulianus diaconus & notarius dixit: Piissima iussio serenissimi & Christianissimi nostri Domini ad vestram peruenit sanctitatem, quædam de Theodoro facta olim istius Mopsuestenæ ciuitatis episcopo, dicens agere vosmetipfos & vestrum sanctum Concilium: & hanc Marthanius vir magnificus per metropolim degenti vestræ sanctitati transmisit, qua suscepta, competentibus præceptis prompto animo finem imponere festinans, statim vñ literis ad omnes sanctissimos prouinciæ episcopos, adhortando eos celeriter peruenire ad istam Mopsuestenam ciuitatem, & agere ea quæ pie iussa sunt. Similia vero & ad Cosmam religiosissimum huius Mopsuestenæ optimæ ciuitatis episcopum scripta sunt ab eius pietate. Cum ista igitur sic processissent, adsunt, sicut videtis, omnes sanctissimi prouinciæ episcopi, nec non etiam Marthanius vir magnificus, & ipse ex diuinis præceptis iussus ea quæ pie præcepta sunt ad effectum perducere. Adsunt nihilo minus ex vestra iussione & omnes religiosissimi clerici per istam ciuitatem sanctæ ecclesiæ, nec non etiam eius defensor honestus vir, insuper & clarissimi istius possessores & laudabiles habitatores, & illi quos seniores esse huius defensor putans, manifestos nobis fecit. Habemus præ manibus vtramque piam iussionem, & hoc ipsum per iussionem sanctitatis vestræ suggerimus.

Ioannes per misericordiam Dei episcopus Iustinianopolitanæ metropolis, & Thomas episcopus Ægon, & Stephanus episcopus Castabaleorum, & Nicetas episcopus Epiphaneorum, & Andreas episcopus Flauiae deorum, & Procopius episcopus Irenopoleos, & Urbicius episcopus Alexandrini opidi, & Antoninus episcopus Roseorum, & Cosmas episcopus Mopsuestiæ, dixerunt: Primum omnium semper studium facit Christianissimus noster & serenissimus imperator circa Deum vigilantiam & inculpabilem venerationem. Cum igitur ad sanctarum ecclesiarum statum, quædam acciderit causa, solitam & Deo vere dilectam alacritatem ostendit. Et nos igitur piis & Deo placitis ab imperatore præceptis administrantes, omnia

diligenter agamus quæ iuste placita sunt eius imperio. Diuini igitur in medium prolatis scripturis, & his quæ aguntur testimonium præbentibus, manifestæ fiant piissimæ iussiones serenissimi imperatoris, & agendis anteponantur.

Et prolata sunt in medium sancta euangelia, & recitata & anteposita sunt piissimæ iussiones.

Ioannes misericordia Dei episcopus, & ceteri reuerendissimi episcopi dixerunt: Illos ad explananda & probanda capitula, quæ a piissimo imperatore exquisita sunt, productos reuerendissimos viros, & ætate subtilem scientiam habentes, oportet sua explanare vocabula, & quem habendum sacerdotii gradum sortiti sunt. Prouectos igitur ætate reuerendissimus ecclesiæ defensor ab aliis separet. Eugenius diaconus & defensor Mopsuestenæ sanctæ ecclesiæ dixit: Secundum interlocutionem vestræ sanctitatis prouectos ætate reuerendissimos presbyteros & diaconos a ceteris separaui, & stant sicut videtis. Sanctissimi episcopi dixerunt: Agatur quod pronuntiatum est.

Martyrius dixit: Martyrius dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Paulinus dixit: Paulinus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Stephanus dixit: Stephanus dicor, presbyter sum istius sanctissimæ ecclesiæ. Olympius dixit: Olympius dicor, presbyter sum istius sanctissimæ ecclesiæ. Ioannes dixit: Ioannes dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Thomas dixit: Thomas dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Theodorus dixit: Theodorus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Thomas dixit: Thomas dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Eudoxius dixit: Eudoxius dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Paulus dixit: Paulus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Theodorus dixit: Theodorus dicor, presbyter sum istius sanctæ ecclesiæ. Paregorius dixit: Paregorius dicor, archidiaconus sum istius sanctæ ecclesiæ. Ioannes dixit: Ioannes dicor, diaconus sum istius sanctæ ecclesiæ. Theodorus dixit: Theodorus dicor, diaconus sum in hac ciuitate natus. Paulus dixit: Paulus dicor, diaconus sum in hac ciuitate natus. Ioannes dixit: Ioannes dicor, diaconus sum in hac ciuitate natus. Thomas dixit: Thomas dicor, diaconus sum in hac ciuitate natus.

Sanctif-

ANNO
CHRISTI
533.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Idem ipsum agant & clarissimi possessores & laudabiles huius habitatores, quos seniores istius ciuitatis honestus defensor demonstrauit, & ab aliis separati, sua dicant vocabula & status.

Eumolpius dixit: Eumolpius dicor, comes sum, in hac ciuitate natus. Theodorus dixit: Theodorus dicor, comes sum, in hac ciuitate natus. Eusebonas dixit: Eusebonas dicor, palatinus sum, in hac ciuitate natus. Stephanus dixit: Stephanus dicor, præfectianus sum, in hac ciuitate natus. Paulus dixit: Paulus dicor, cognomine Neonis, in hac ciuitate natus. Anatolius dixit: Anatolius dicor, principalis, * in hac ciuitate natus. Marinus dixit: Marinus dicor, in hac ciuitate natus. Eustachius dixit: Eustachius dicor, cognomine Rhoda, in hac ciuitate natus. Anatolius dixit: Anatolius dicor, in hac ciuitate natus. Rufinus dixit: Rufinus dicor, architectus, in hac ciuitate natus. Comitas dixit: Comitas dicor, agens in rebus, & pater istius ciuitatis. Theodorus dixit: Theodorus dicor, agens in rebus, in hac ciuitate natus. Ioannes dixit: Ioannes dicor, * tabularius, in hac ciuitate natus. Addæus dixit: Addæus dicor, ciuis sum. Marcus dixit: Marcus dicor, præfectianus, in hac ciuitate natus. Ioannes dixit: Ioannes dicor, lectionarius, in hac ciuitate natus. Nicetas dixit: Nicetas dicor, tabularius sum, in hac ciuitate natus.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Quoniam adest honestus huius ciuitatis defensor, & quæ dicta sunt a nostris notariis audiuit, insuper planius nos per suam doceat vocem, si seniores de his viris qui ab ipso in præsentī demonstrati sunt, non cognoscit per istam ciuitatem. Paulus præfectianus & defensor dixit: Iussus a vestra sanctitate, quos potui inuenire vere seniores in laicis constitutos, clarissimos & honestissimos viros produxi, qui interrogati propositis scripturis de suo statu, manifestantes subtilius explanant & sua tempora, & quæ sciunt ipsi illi magis pro semetipsis cognoscentes.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Reuerendissimus sacrorum custos vasorum istius sanctissimæ ecclesiæ afferat ad considerationem nobis & recitationem huius * sacra diptycha, in quibus sanctæ memoriæ sacerdotum istius optimæ ciuitatis scripta continentur vocabula.

Concil. Tom. 12.

Q

Ioannes presbyter & cimiliarcha dixit: Secundum iussio-
nem vestrae sanctitatis, inter sacra vasa quae a me seruan-
tur, habentes diptycha ista protuli, & ad recitationem
porrigo. Habeo autem & alios duos membraneos quater-
niones veteriores istis, quae nunc sunt & recitantur, quos
& ipsos protuli sicut videtis.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Ad auditum nostrae me-
diocritatis, sed etiam illorum qui ad testimonium produ-
cti sunt reuerendissimi & clarissimi & honestissimi viri, re-
citantur sacra diptycha, quae declarant sanctae memoriae
connumeratorem sacerdotum istius Mopsuestenae ciui-
tatis, ex quo immaculata & orthodoxa fides praedicatur,
usque ad hunc sacerdotem qui in praesenti tertiadecima
indictione defunctus est. Et recitati sunt, & habent sic:
Pro requiescentibus episcopis, Protogene, Zosimo, O-
lympio, Cyrillo, Thoma, Bassiano, Ioanne, Auxentio,
Palatino, Iacobo, Zosimo, Theodoro, Symeone. Ex
alio diptycho: Pro requiescentibus episcopis, Protogene,
Zosimo, Olympio, Cyrillo, Thoma, Bassiano, Ioanne,
Auxentio, Palatino, Iacobo, Zosimo, Theodoro, Sy-
meone. Et ex aliis diptychis: Pro requiescentibus episco-
pis, Protogene, Zosimo, Olympio, Cyrillo, Thoma, Bas-
siano, Ioanne, Auxentio, Palatino, Iacobo. Sanctissimi
episcopi dixerunt: Porrigantur & nobis ad recitationem
& considerationem quae manifeste facta sunt sacra dipty-
cha, ut unusquisque nostrum perlegat & inspiciat. Obla-
ta sunt sanctissimis episcopis. Sanctissimi episcopi dixe-
runt: Sunt etiam alia prolatis veteriora apud tuam re-
uerentiam? Ioannes presbyter & cimiliarcha dixit: Ista
habeo, domine, quae & protuli. Sanctissimi episcopi dixe-
runt: Propositis diuinis scripturis hoc ipsum explana.
Ioannes presbyter & cimiliarcha dixit: Per istam virtu-
tem, non habeo alia diptycha istis veteriora, sed omnia
quae habeo, protuli.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Cum ipsa causa quo-
niam ad animae respicit salutem, & reuerendissimus habi-
tus vester adhortatur vos nihil extra veritate dicere, cer-
tum est quod multam curam subtilitatis facietis. Ut vero
omnis cogitatio praua foras reiiciatur ab his quae aguntur,
& venerabilibus vos oportet iuramentis confirmare quae

ANNO
CHRISTI
552

dicturi estis. Sed vnusquisque sanctas & inuiolatas tangens scripturas, per ipsas fidem præbeat nihil extra ea quæ cum veritate cognoscit, in his quæ aguntur, dicere. Ad eandem vero iuramenti fidem respicientes, etiam suam ætatem explanent, & piissimi domini rerum iussione sequentes, dicant si tempus sciunt & retinent, per quod Theodorus olim episcopus factus istius ciuitatis, sacrorum prædicatione diptychorum eiectus est, & quis illius in iisdem sacris diptychis locum suppleuit.

Martyrius presbyter dixit: Per istam virtutem, quidquid scio, veritatem dicam. Sum annorum octoginta plus minus; habeo autem in clero ordinatus sexaginta plus, & neque scio, neque audiui, quod recitatus est Theodorus, olim factus istius ciuitatis episcopus, in sacris diptychis; sed audiui, quod sanctus Cyrillus Alexandria magnæ ciuitatis episcopus factus, pro Theodoro taxatus est in diptychis, quibus inscripti sunt defuncti sanctissimi episcopi, & vsque adhuc ipse inscriptus est, & prædicatur cum aliis episcopis. Episcopum enim in nostra ciuitate nomine Cyrillum neque scio, neque audiui factum. Qui autem nunc insertus est Theodorus, ante tres annos obiit, & de Galatia erat.

Paulinus presbyter dixit: Per istas sanctas scripturas, quod scio, cum veritate dico. Presbyter sum Mopsuestenæ sanctissimæ ecclesiæ, & sum annorum septuagintanovem: habeo autem quadragintanovem annos in clero, & neque scio, neque audiui Theodorum veterem, qui fuit episcopus in ista ciuitate, prædicari in sacris diptychis sanctissimæ nostræ ecclesiæ, aut quando ablatum est nomen ipsius ex diptychis. Audio vero cum diptycha leguntur in diuino ministerio, nomen Cyrilli in connumeratione requiescentium episcoporum. Factum vero episcopum Cyrillum in hac ciuitate neque scio, neque audiui.

Stephanus presbyter dixit: Per istam virtutem, quidquid scio, cum veritate dico. Sexagintanovem annorum plus minusve sum; factus vero sum presbyter ante hos tres annos, & nullatenus scio vel audiui Theodorum, qui olim in nostra ciuitate fuit episcopus, nominatum in sacris diptychis. Cognoui autem, ex quo venerabili huic connumeror clero, quod illo adempto ex ipsis aliquando,

Concil. Tom. 12.

Qij

Cyrillus Alexandrinæ ciuitatis episcopus in illius loco insertus est sacris diptychis requiescentium episcoporum, qui vsque nunc pro ipso prædicatur. Cyrillum vero factum nostræ ciuitatis episcopum neque scio, neque audiui. Theodorus vero qui inscriptus est sacris diptychis, ante tres annos defunctus est.

Olympius presbyter dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, veritatem dico. Annorum sum sexagintaquinque, in clero vero connumeror quinquagintaquinque, & non scio inscriptum fuisse nomen Theodori sacris diptychis, qui antea fuit hic episcopus, neque audiui eum vnquam numerari: audiui vero ab illis qui ante me erant, quod pro ipso insertus est sanctus Cyrillus, qui fuit Alexandrinæ ciuitatis episcopus. Quando vero ademptum est nomen Theodori, & insertus est pro ipso Cyrillus, non memini. Factum vero episcopum in ista ciuitate Cyrillum, nunquam audiui. Iste enim qui nunc nominatur Theodorus in diptychis, ille est qui ante tres annos defunctus est Galata.

Ioannes presbyter dixit: Per istam virtutem, & Deum qui locutus est per istas scripturas, veritatem dico. Annorum sum sexagintaquinque plus minus, habeo vero in clero annos vigintiocto, & neque scio, nec cum essem laicus, nec postquam factus sum clericus, Theodorum, qui olim episcopus fuit istius ciuitatis, neque numerari in sacris diptychis, nec quando eiectus est: prædicari vero scio in diptychis in connumeratione requiescentium episcoporum nostræ ciuitatis sanctum Cyrillum archiepiscopum Alexandrinæ ciuitatis. Episcopum vero nomine Cyrillum non scio fuisse, nec audiui in nostra ciuitate. Ille enim qui nunc nominatur Theodorus in diptychis, ante tres annos obiit, & de Galatia erat.

Thomas presbyter dixit: Per istas sanctas scripturas, & Deum qui locutus est per ipsas, quidquid scio, veritatem dico. Sexaginta annorum sum, domine; habeo vero in clero, licet peccator sim, quinquagintaquinque annos; & non scio, neque audiui nomē veteris Theodori, qui hic episcopus fuit, prædicari in sacris diptychis, nec quando ablatum est, nec qui ipsum eiecit. Audiui vero a senioribus, quod Cyrillus, qui fuit Alexandrinæ ciuitatis episcopus,

ANNO
CHRISTI
555.

insertus est sacris diptychis pro Theodoro in connumeratione episcoporum nostræ ciuitatis, qui & vsque nunc prædicatur; Cyrillum autem episcopum fuisse hic, neque audiui, neque scio. Iste vero qui nunc nominatur cum mortuis episcopis, Theodorus de Galatia oriundus, ante tres annos defunctus est.

Theodorus presbyter dixit: Per istam virtutem, quidquid scio cum veritate dico. Sum annorum sexaginta-duorum plus minus; quinquaginta quinque autem annos habeo in venerabili clero istius sanctissimæ ecclesiæ, & nunquam audiui nomen Theodori veteris, qui fuit hic episcopus, neque insertum esse sacris diptychis, neque recitari. Audiui vero ab antiquioribus, quod pro Theodoro insertus est sanctus Cyrillus episcopus Alexandriæ in requiescentibus episcopis. Cyrillum vero fuisse nostræ ecclesiæ, neque scio, neque audiui. Iste vero qui nunc insertus est diptychis Theodorus, Galata fuit, & ante tres annos defunctus est.

Thomas presbyter dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio cum veritate dico. Sexaginta annorū sum plus minus; in clero autem quinquaginta annos habeo, & non scio, neque audiui insertum Theodorum, olim nostræ ciuitatis episcopum factum, neque audiui ipsum recitari cum requiescentibus sacerdotibus nostræ ciuitatis. Fuisse vero in nostra ciuitate episcopum nomine Cyrillum, neque scio, neque audiui per quodcumque tempus. Iste autem qui nunc recitatur Theodorus in sacris diptychis, ille qui est ante tres annos obiit, & de Galatia erat.

Eudoxius presbyter dixit: Per sanctas scripturas veritatem dico. Annos habeo in clero sanctissimæ ecclesiæ quadraginta duos; sum autem annorum sexagintatrium, & nec cum essem laicus, nec clericus factus, scio hic inscriptum esse aut prædicari in sacris diptychis Theodorū veterem, qui fuit hic episcopus, nec quando vel quis deiecit ipsum ex sacris diptychis, scio. Audio vero prædicari in diptychis mortuorum episcoporum nostræ ciuitatis Cyrillum episcopum Alexandriæ. Episcopum enim fuisse in nostra ciuitate, nomine Cyrillum, neque audiui, neque scio. Iste vero qui prædicatur Theodorus in diptychis,

Q. iij

qui ante tres annos obiit, de Galatia erat.

Paulus presbyter dixit: Per istam virtutem, quidquid scio, veritatem dico. Quinquaginta octo annorum sum, domine; habeo autem in clero viginti octo annos, & non scio Theodorum, qui olim fuit episcopus nostræ ciuitatis, prædicari in sacris diptychis, sed neque pro ipso quemquam insertum scio. Theodorus vero, qui nunc recitatur, de Galatia erat, qui ante tres annos defunctus est.

Theodorus presbyter dixit: Per istam virtutem, quidquid scio cum veritate dico. Sum plus minus annorum quinquaginta duorum; ex quo autem clericus sum, viginti octo anni sunt, & non scio neque audiui, nec cum laicus essem, nec ex quo clericus factus sum, Theodorum, qui olim fuit episcopus nostræ ciuitatis, recitari vel inscriptum esse sacris diptychis. Audiui vero a senioribus, quod sanctus Cyrillus episcopus Alexandria ipse pro illo insertus est sacris diptychis mortuorum episcoporum nostræ ciuitatis. Qui vero insertus est sacris diptychis Theodorus, ante tres annos defunctus, qui fuit noster episcopus, de Galatia erat.

Paregorius archidiaconus dixit: Per istam virtutem, veritatem dico. Annorum sum sexaginta sex; habeo vero connumeratus venerabili clero annos viginti octo, & non scio, nec cum laicus essem, nec postquam factus sum clericus, insertum sacris diptychis nomen Theodori, qui ante fuit hic episcopus, neque audiui ipsum recitari. Audiui vero a senioribus, quod pro ipso insertus est sanctus Cyrillus episcopus Alexandrinæ ciuitatis, qui & vsque nunc prædicatur. Hic vero fuisse Cyrillum episcopum, neque scio, neque audiui. Qui vero nunc recitatur Theodorus in sacris diptychis, Galata erat, qui ante tres annos defunctus est.

Ioannes diaconus dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, cum veritate doceo. Annorum sum quinquaginta octo, habeo vero connumeratus venerabili clero annos quadraginta octo, & non scio neque audiui insertum nomen Theodori sacris diptychis, qui antea hic fuit episcopus, nec prædicari ipsum. Audiui vero aliquando, quod pro ipso insertus est sanctus Cyrillus Alexandrinæ ciuitatis, qui & vsque nunc prædicatur: neque scio, ne-

ANNO
CHRISTI
533.

que audiui hic fuisse Cyrillum episcopum. Iste vero qui nunc recitatur Theodorus in sacris diptychis, Galata erat, qui ante tres annos defunctus est.

Thomas diaconus dixit: Per istas sanctas scripturas, veritatem dico. Quinquagintaquinque annorum sum, quadragintanovem habeo in clero, & non scio, neque audiui inscriptum esse sacris diptychis vel recitari eum, qui olim fuit nostræ ciuitatis episcopus Theodorus. Audiui vero a senioribus hominibus, quod beatus Cyrillus pro ipso insertus est, Alexandrinæ ciuitatis pontifex, qui & vsque nunc recitatur in sacris diptychis cum requiescentibus episcopis nostræ ciuitatis. Cyrillum vero episcopum fuisse in nostra ciuitate nescio, neque audiui. Iste vero qui nunc recitatur in sacris diptychis Theodorus, ante tres annos mortuus, de Galatia erat.

Ioannes diaconus dixit: Per istas sanctas scripturas, veritatem dico. Annorum sum sexagintaquinque plus minus; habeo vero in clero quinquaginta annos, & non audiui vnquam Theodorum, qui olim fuit episcopus nostræ ciuitatis, in sacris diptychis: nescio quando insertus est Cyrillus pro memorato Theodoro: scio vero prædicari in diptychis in connumeratione requiescentium episcoporum nostræ ciuitatis Cyrillum pontificem Alexandria, qui & vsque nunc prædicatur. Episcopum nomine Cyrillum nec scio, nec audiui nostræ ciuitatis fuisse. Theodorus vero qui nunc recitatur in sacris diptychis, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

Paulus diaconus dixit: Per istam virtutem, quæ scio, dico cum veritate. Sum annorum quinquaginta sex plus minus; habeo vero in clero connumeratus annos vigintitres, & nec cum laicus essem, nec postquam factus sum clericus, scio Theodorum veterem nostræ ciuitatis episcopum inscriptum esse sacris diptychis vel prædicari. Audiui vero, pro memorato Theodoro sanctum Cyrillum pontificem Alexandrinæ ciuitatis insertum esse, & prædicari in diptychis in connumeratione requiescentium episcoporum nostræ ciuitatis, & vsque nunc recitari. Cyrillum vero nomine nostræ fuisse ciuitatis episcopum nescio, nec audiui. Iste vero qui nunc recitatur in sacris diptychis Theodorus, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

Sanctissimi episcopi dixerunt: Ista quidem quæ reuerendissimorum clericorum scientiæ & memoriæ sunt, declarant robur eorum quæ mota sunt: superest vero, ut etiam præsentem rem testimonium consequatur eorum qui extra sacrum Concilium sunt. Singulatim igitur præfentes clarissimi & honestissimi & laudabiles viri introducti, qui etiam ætate priores demonstrati sunt, declarent tam vitæ tempus, quam ea quæcumque sciunt, propter causam quæ nunc mouetur, per præsentia diuina & venerabilia euangelia prius confirmantes ea quæ dicturi sunt.

Eumolpius comes dixit: Per istam virtutem, quidquid scio, veritatem dico. Sum annorum plus minus sexaginta: cognouit vero vestra sanctitas, quod militabam ministrans diuinis & maximis iussionibus, & cum peruenissem ad istam ciuitatem, communicans in sancta ecclesia, nunquam audiui prædicari in sanctis diptychis nomen Theodori, qui fuit, sicut dicitur a senioribus, episcopus huius ciuitatis. Iste enim qui nunc recitatur Theodorus, de Galatia erat, qui ante tres annos defunctus est.

Theodorus comes dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, cum veritate dico. Quadragintaquinque annorum sum plus minus, & non scio nomen Theodori veteris, qui dicitur fuisse nostræ ciuitatis episcopus, recitari in sacris diptychis. Theodorus vero qui diptychis nunc inscriptus est, & prædicatur cum mortuis episcopis, de Galatia erat, & ante tres annos defunctus est.

Eusebonas Palatinus dixit: Per istam virtutem sanctorum euangeliorum, quidquid scio, cum veritate dico. Ex quo memini & conuenio in sanctam ecclesiam, non scio nomen Theodori veteris, quem dicunt huius ciuitatis episcopum fuisse, in sacris diptychis prædicatum: plus tamen sum annorum quinquaginta.

Stephanus præfectianus dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, veritatem dico. Annorum sum sexaginta vnus: nomen Theodori veteris episcopi Mopsuestenæ ciuitatis non audiui in sacris diptychis recitari. Audio vero in connumeratione episcoporum nostræ ciuitatis prædicari Cyrillum, qui, sicut dicebant seniores, fuit episcopus Alexandria magnæ ciuitatis, qui & usque nunc cum

ANNO
CHRISTI
553.

cum requiescentibus episcopis nostræ Mopsuestenæ ciuitatis recitatur: quoniam simplicius magis quam curiosius accedens, diuina & inuiolata solitus sum mysteria suscipere. Ille enim qui nunc insertus est Theodorus, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

Paulus Neonis dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, cum veritate dico. Annorum sum septuaginta, & neque scio, neque audiui prædicari Theodorum veterem in sacris diptychis, qui fuit episcopus nostræ ciuitatis, nec quando leuatus est, vel quis pro illo insertus est scio: nisi istum Theodorum de Galatia audio prædicari, qui ante tres annos defunctus est.

Anatolius principalis dixit: Per istam virtutem, veritatem dico. Sum annorum sexagintaquinque plus minusve, Theodorum veterem Antiochenum, nostræ ciuitatis episcopum nescio in sacris diptychis recitari, nisi Theodorum ante tres annos defunctum, qui de Galatia erat.

Marinus præfectianus dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, veritatem dico. Annorum sum sexaginta trium plus minusve, & non scio vel insertum esse, vel prædicari in sacris diptychis nomen Theodori veteris, qui fuit episcopus istius ciuitatis. Theodorus vero qui nunc recitatur, de Galatia erat, & ante tres annos defunctus est.

Eustachius dixit: Per istam virtutem, quæ scio, cum veritate dico. Sum annorum septuaginta plus minusve, & non scio Theodorum, qui olim episcopus fuit Mopsuestenæ ciuitatis, insertum esse vel prædicari in sacris diptychis nostræ sanctissimæ ecclesiæ. Qui vero nunc recitatur in diptychis Theodorus, ante tres annos defunctus, de Galatia erat.

Anatolius dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, cum veritate dico. Annorum sum septuaginta trium, & nescio vel taxatum in sacris diptychis sacrosanctæ ecclesiæ, vel prædicatum Theodorum veterem factum nostræ ciuitatis episcopum. Qui nunc vero nominatur, Theodorus est, qui ante tres annos defunctus est, Galata.

Rufinus architectus dixit: Per istam virtutem, quidquid scio, cum veritate dico. Septuaginta annorum sum,

Concil. Tom. 12.

R

& nec a parentibus meis audiui, nec scio, vel ex alio quodam audiui insertum esse vel prædicari in sacris diptychis nomen Theodori, qui olim fuit hic episcopus. Theodorus vero qui nunc prædicatur in sacris diptychis, ille est qui ante tres annos obiit.

Comitas agens in rebus, & pater ciuitatis, dixit: Per istas sanctas scripturas quidquid scio, veritatem dico. Nescio nec audiui recitari nomen Theodori, qui olim fuit, sicut dicunt, episcopus nostræ ciuitatis. Sum vero annorum quadraginta.

Theodorus agens in rebus dixit: Per istam virtutem, quidquid scio, veritatem dico. Sum annorum quinquaginta, & non scio vel audiui insertum esse sacris diptychis nomen Theodori veteris, qui fuit in hac ciuitate, sicut dicunt, episcopus.

Ioannes * tabularius dixit: Per istam virtutem sanctorum euangeliorum, quidquid scio, veritatem dico. Sum annorum sexagintaseptem plus minusve, & Theodorum veterem, qui fuit episcopus nostræ ciuitatis, non scio recitari. Iste vero qui nunc prædicatur Theodorus, est de Galatia, qui ante tres annos mortuus est, qui fuit noster episcopus.

Addæus dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, cum veritate dico. Sum, domine, sexaginta annorum, & non scio, nec audiui vnquam prædicari in sacris diptychis nomen Theodori veteris, qui hic episcopus fuit. Ante tres autem annos defunctus est Theodorus de Galatia, qui hic episcopus fuit, & ipse prædicatur cum aliis episcopis mortuis.

Marcus præfectianus dixit: Per istam virtutem sanctorum euangeliorum, quidquid scio, cum veritate dico. Sum annorum quinquagintaquinque, & non scio, nec audiui in sacris diptychis recitari Theodorum veterem, qui hic episcopus fuit, nisi istum Theodorum Galatam, qui ante tres annos mortuus est.

Ioannes leſiciarius dixit: Per istas sanctas scripturas, quidquid scio, veritatem dico. Sum annorum septuaginta, & non scio, nec audiui prædicari in sacris diptychis nomen Theodori veteris, qui hic fuit episcopus, nisi istum Theodorum Galatam, qui ante tres annos mortuus est.

ANNO
CHRISTI
533.

Nicetas tabulatus dixit: Per istam virtutem, quid-
quid scio, cum veritate dico. Sum annorum quinquagin-
ta quatuor, & non scio, nec audiui nomen Theodori ve-
teris in sacris diptychis recitari sanctissimæ nostræ eccle-
siæ: sed qui nunc recitatur, Theodorus est, qui ante tres
annos mortuus est episcopus.

Ioannes misericordia Dei episcopus Iustinianopolita-
næ metropoleos, & Thomas episcopus Ægææ ciuitatis,
& Stephanus episcopus Castabaleorum, & Nicetas epi-
scopus Epiphaneorum, & Andreas episcopus Flauiae deo-
rum, & Procopius episcopus Irenopolitanorum, & Vrbici-
us episcopus Alexandrinæ ciuitatis, & Antoninus epi-
scopus Roseorum, & Cosmas episcopus Mopsuestiæ, di-
xerunt: Ne ciuitatem in alto positam tegere aliquis nec
abscondere poterit, nec veritatis lumen obumbrare sem-
per aliquis valet. Splendet enim dilucide rectæ & imma-
culatæ fidei lumen, & sub nulla hæreseos nube tenebris
cooperitur, & nunc veritatis reuelata est ratio, & val-
de euidenter declarata est, Theodorum veterem, qui
per istam ciuitatem fuit episcopus, in antiquis tempori-
bus extra prædicationem diuini mysterii fuisse, & sacris
diptychis eiectum esse: & pro illo vero alterum consti-
tutum esse, & in illius vocabulum, inscriptum esse Cy-
rillum sanctæ memoriæ. Ista enim demonstrauit plane
& sine dubio testimonium, quod cum iuramentis fa-
ctum est, virorum religiosissimorum, & clarissimo-
rum, & laudabilium, qui in præsentem in medium produ-
cti sunt. Sed etiam nos ipsi, sacra præ manibus geren-
tes diptycha eorum qui antecesserunt sanctorum huius
ciuitatis episcoporum, inuenimus cum veritate, Theo-
dori quidem veteris nullam penitus insertam esse me-
moriæ, Cyrilli vero sanctæ memoriæ vocabulum in-
sertum esse: & inadulterata esse sacra diptycha quæ pro-
lata sunt, ex ipso considerauimus visu. Demonstrant ve-
ro euidenter, Cyrillum sanctæ memoriæ in alterius lo-
co insertum esse, eo quod nullus per istam ciuitatem fuit
pastor eiusdem vocabuli, secundum quod testimonio-
rum robor explanat. Manifestum vero & illud testium
fecit assertio, Theodorum, qui in fine sacrorum dipty-
chorum scriptus est, non esse illum veterem, sed eum qui

Concil. Tom. 12.

R ij

Psal. 19.

ante tres annos mortuus est, qui ex Galatia erat, quem & nos nostræ connumerationis fuisse cognoscimus. His igitur pro veritate demonstratis, Christianissimo & piissimo nostro imperatori nota omnia, secundum quod placuit eius Christianæ serenitati, faciemus, & in omnibus sanctissimo & beatissimo antiquioris Romæ papæ. Sed & communi omnes voce cælestem supplicamus Deum: Saluum fac Domine imperatorem, & exaudi eum in quacumque die te inuocauerit.

Ioannes misericordia Dei episcopus Iustinianopolitanæ metropoleos: apud me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Thomas misericordia Dei episcopus Ægæ ciuitatis: in conspectu meo confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Stephanus misericordia Dei episcopus Castabaleorum ciuitatis: coram me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Nicetas misericordia Dei episcopus Epiphaneorum ciuitatis: coram me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Andreas misericordia Dei episcopus Flauideorum ciuitatis: coram me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Procopius misericordia Dei episcopus Irenopolitanæ ciuitatis: coram me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Vrbicius misericordia Dei episcopus Alexandrini opidi: coram me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Antoninus misericordia Dei episcopus Roseorum ciuitatis: coram me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

Cosmas misericordia Dei episcopus Mopsuestenæ ciuitatis: coram me confecta sunt ante posita gesta, & subscripti.

*PIISSIMO ET CHRISTIANISSIMO NOSTRO
principi, merito diuinitus honorato, Flauio Iustiniano Augusto
& imperatori, Ioannes, Thomas, Stephanus, Nicetas, Andreas,
Procopius, Vrbicius, Antoninus & Cosmas humiles episcopi
vestræ secundæ Cilicum prouinciæ.*

SEMPER quidem pro pietate ad Deum pertinente labores vestræ Christianitatis mirati sumus, & mercedem vobis studii, quod circa meliora & optima humanorum habetis, reddituram esse credimus cælestis regni participationem. Nihilominus autem & nunc festinantiam, piissime, vestram circa sanctam vniuersalis ecclesiæ pacem considerantes ex his quæ de Theodoro olim Mopsuestenæ ciuitatis episcopo pie nobis directæ sunt ave-

ANNO
CHRISTI
555.

stra Christianissima serenitate, superlaudamus & miramur circa recta dogmata zelum, inuictissime, tuum. Accessimus enim ad Mopsuestenam ciuitatem vniuersi qui per vestram secundam Ciliciam sacerdotium sumus fortiti, Marthanio viro magnifico nobis ea quæ aguntur complente, cum hoc vestra pietas iussisset, & religiosissimos eius clericos aduocauimus, nec non etiam clarissimos & laudabiles huius habitatores, electis ab ipsis his qui ætate prouecti fuerunt, hoc quod iuste a Christianissimis vobis præceptum est, interrogabamus quando Theodorus prior sacris diptychis eiectus est, sed etiam quis loco illius inscriptus est. Ista vero eos dicere adhortabamur sanctis & adorandis propositis euangelis. Illi vero nobis fidem eorum quæ dicenda erant, per venerabilia iuramenta affirmantes, & ætatem suam explanantes, ignorare dicebant ex quo Theodori vetusti vocabulum sacris diptychis deletum est. Cyrillus autem sanctæ memoriæ Alexandrinæ magnæ ciuitatis pontifex in illius loco insertus est. Istis consonare etiam ipsa præ manibus habentes sacra diptycha, teste Deo, inuenimus. Sanctæ enim memoriæ pontificum memoratæ Mopsuestenæ ciuitatis nomina recitantes, Theodori quidem nullam memoriam insertam esse reperimus, Cyrillū vero vna cum sanctis, qui ad Deū ante abierunt, conscriptum, cum nullus Cyrillus Mopsuestenæ fuisset ciuitatis episcopus. In fine vero connumerationis Theodorum conscriptum esse iuniorem inuenimus, qui ex Galatia ortus, vnus nostri factus Concilii, ante tres annos defunctus est. Omnia igitur gestis inferentes, & humili huic suggestioni coniungentes, manifesta ea quæ mota sunt, vobis Christianissimis fecimus, orantes magnum & saluatorem Deum, vt nobis & paci sanctarum ecclesiarum te longæuum & vestram Christianissimam serenitatem custodiat.

Ioannes misericordia Dei episcopus vestræ Iustinianopolitanæ metropolis, subscripsi.

Thomas misericordia Dei episcopus vestræ Ægæ ciuitatis, suggerens subscripsi.

Stephanus misericordia Dei episcopus Castabaleæ ciuitatis, referens subscripsi.

Nicetas misericordia Dei episcopus Epiphaniæ ciuitatis, suggerens subscripsi.

R iij

Andreas misericordia Dei episcopus vestrae Flauiae civitatis, ^{ANNO} ^{CHRISTI} ⁵⁵⁹
suggerens subscripsi.

Procopius misericordia Dei episcopus vestrae Irenopolitanae civitatis, subscripsi.

Vrbicius misericordia Dei episcopus vestri Alexandrini opidi, suggerens subscripsi.

Antoninus misericordia Dei episcopus vestrae Roseae civitatis, suggerens subscripsi.

Cosmas misericordia Dei episcopus vestrae Mopsuestenae civitatis, suggerens subscripsi.

*Facta est vero & suggestio ad sanctissimum papam antiquioris
Romae Vigiliū ab iisdem episcopis, ita habens:*

DECEBAT vere, cum primam *sacerdotes dignitatem <sup>*for. in-
ter sac.</sup> sortiti estis, sanctissimi, ea quae ad sanctarum ecclesiarum statum respiciunt, manifesta vestrae diuinitus honoratae beatitudini fieri. Hoc bene & Christianissimus noster imperator considerans, & ad vestram scientiam quaedam, quae de Theodoro quondam Mopsuestenae ecclesiae episcopo mota sunt, iussit referri. Piiſſimis enim ad nos literis vsus, hortatus est ad Mopsuestenam civitatem conuenire, quae vna secundae Ciliciae est, & cum subtilitate perscrutari, quando Theodorus, qui olim praedictae civitatis fuit episcopus, sacris diptychis eiectus est, & manifesta ea tam eius tranquillitati, quam vestrae diuinitus honoratae facere beatitudini. Statim igitur Mopsuestiam accedentes, religiosissimum congregauimus clerum, & fidelem eius populum, eligentes eos qui seniores sunt, qui & retinere forsitan memoria possunt subtilitatem eius quod quaerebatur: & diuina & adoranda eis proponentes euangelia, vt suspicionem sui testimonii emundarent, dicere inuitauimus, si sciunt quo tempore Theodori antiqui nomen sacris eiectum est diptychis. Illi vero multos annos, & suam excedentes memoriam esse iurauerunt, ex quo nulla eiusdem Theodori memoria sacris diptychis inferitur. Cyrillum autem religiosae memoriae Alexandrinae civitatis pontificem in eius loco inscriptum esse: quae ex patribus suis audisse asseruerunt. Sed eorum quae dicebantur subtilitatem inuestigantes, & per ipsa venimus sacra diptycha, & mortuorum episcoporum connumerationem considerabamus: & Theodori quidem in antiquio-

ANNO
CHRISTI
553.

ribus temporibus nullam memoriam inuenimus, in ipso vero sine sacrorum diptychorum Theodorus scriptus est, quem omnes nuper quidem mortuum esse dixerunt, ex Galatia vero ortum esse prouincia. Hunc & nos omnes nostri Concilii partem factum, ante triennium mortuum esse cognoscimus. Hæc ita habere, ipsa gesta vobis sanctissimis manifestent: quæ humili suggestioni coniungentes, ad scientiam vestram destinauimus. Sed petimus diuinitus inspiratos vos religiosissimis & Deum placentibus vestris orationibus nos humiles suffulcire.

Et subscripserunt episcopi in ea.

Sancta Synodus dixit: Sufficiunt quidem quæ dicta & prolata sunt, ecclesiasticam traditionem demonstrare, eo quod oportet hæreticos & post mortem anathematizari. Et reliqua vero omnia quæ mota sunt, ostendunt quemadmodum ex prolixis temporibus Theodorus Mopsuestenus propter impia sua conscripta & post mortem a catholica ecclesia eiectus est. Sed de his quidem sententiam paulo post manifestemus: nunc vero & quæ collecta sunt ex Theodoriti conscriptis contra rectam fidem expositis, & contra sanctæ memoriæ Cyrillum & duodecim eius capitula, nec non pro Theodoro & Nestorio & eorum blasphemis, recitentur. Et cum suscepisset Photinus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

*EX HIS QUÆ A THEODORITO SCRIPTA
sunt aduersus duodecim capitula sancti Cyrilli.*

Ex his quæ ad primum anathematismum scripsit.

CERTVM igitur est ex prædictis, quod Dei forma non immutata in serui formam, sed manens quod erat, sumpsit serui formam. Si igitur non factus est caro Deus Verbum, sed carnem viuam & rationabilem recepit, non ipse natura ex Virgine natus est, conceptus est, complasmat^{us} & formatus, & initium inde ut esset accipiens, qui ante sæcula est, & Deus est, & ad Deum est, & cum Patre est, & cum Patre cognoscitur & adoratur: sed cum sibi templum in virginali utero complasmauit, cum illo erat qui complasmat^{us} & conceptus & formatus & natus est. Quapropter & sanctam illam Virginem Dei genitricem appellamus, non quod Deum

Habentur
in Concilio
Ephesino,
part. 3. cap.
3.

apud

natura genuit, sed quod hominem Deo unitum, qui eum complas-
mauit.

ANNO
CHRISTI
553.

Eiusdem Theodoriti ex his quæ sunt aduersus
anathematismum secundum.

Vnum quidem Christum confitemur, diuinis doctrinis apostolo-
rum obediens, & eundem per unitatem Deum & hominem no-
minamus: unitatem vero quæ est secundum subsistentiam, omnino
ignoramus tamquam nouam & alienigenam diuinarum scriptura-
rum, & patrum qui eas interpretati sunt.

Eiusdem ex his quæ sunt contra quartum
anathematismum.

Matth. 27. Cui igitur adscribamus hoc quod est: Deus meus, Deus meus,
Matth. 26. quare me dereliquisti? & hoc quod est: Pater, si potest fieri,
Ioan. 12. transeat calix iste a me. & hoc quod est: Pater, saluum me
Marc. 13. fac ab ista hora. & hoc quod est: Horam illam nemo cogno-
uit, neque Filius hominis: & alia quæ humiliter ab ipso &
Matth. 4. a sacris apostolis de ipso dicta & scripta sunt? Cui esuritionem &
Ioan. 4. sitim applicemus? cui laborem & somnum? cui ignorantiam & for-
Luc. 22. midinem? Quis est qui angelico indiguit auxilio? Si Dei Verbi
hæc sunt, quomodo ignorauit sapientia?

Et post alia.

Non erat Dei Verbi ignorantia, sed serui formæ, quæ tanta in
illo tempore cognoscebat, quanta inhabitans deitas reuelauit.

Eiusdem ex iis quæ sunt aduersus decimum
anathematismum.

Hebr. 5. Quis est, qui laboribus virtutis perfectus est, & non natura per-
fectus existens? Quis est, qui experimento cognouit obedientiam, &
istam ignorans ante experimentum? Quis est, qui cum reuerentia
vixit, & cum labore forti & lacrymis supplicationes obtulit, &
saluum se facere non potens, sed obsecrans illum qui poterat saluum
facere, & mortis liberationem postulans? Non Deus Verbum, qui
immortalis est, qui impassibilis, qui incorporealis.

Et post alia.

Sed id quod ex semine Dauid sumptum ab ipso est, quod est mor-
tale, quod est passibile, quod timet mortem, licet postea destruxe-
rit

ANNO
CHRISTI
553.

rit mortis potentiam propter unitatem Dei qui hoc recepit, quod per omnem ambulavit iustitiam, & ad Joannem dixit: Sine modo, *Matth. 3.* sic enim decet nos implere omnem iustitiam: hoc summi sacerdotii appellationem accepit secundum ordinem Melchisedec: illud enim habebat naturæ infirmitatem.

Eiusdem ex epistola quam ad monasteria contra sanctum Cyrillum scripsit.

Qui prope stant, derident nostram pugnam, & nostris fruuntur malis, & gaudent videntes nos a nobis ipsis consumptos. Causa vero istorum sunt, qui apostolicam corrumpere fidem contendunt, & euangelicis dogmatibus instabilem doctrinam imponere præsumunt, & impii Cyrilli capitula cum anathemate in regiam ciuitatem transmiserunt suscipientes, & suis scriptionibus, ut putauerunt, confirmantes, quæ manifeste ex amara Apollinarii radice exorta sunt: eandem vero habent Arii & Eunomii blasphemiam. quod si quis subtiliter perspicere voluerit, nec ab insania Valentini & Manæ & Marcionis aliena sunt. Nam in primo quidem capitulo dispensationem pro nobis factam eiecit, non recepisse Deum Verbum naturam humanam, sed ipsum in carnem mutatum esse docens, & suspicione & phantasia saluatoris nostri humanationem, sed non vere factam esse dogmatizans. Hæc vero ab impietate Marcionis & Manæ & Valentini generata sunt. In secundo autem & tertio capitulo quasi oblitus eorum quæ in principiis exposuit, unitatem quæ est secundum subsistentiam introducit, & conuentum per unitatem naturalem, temperationem quamdam & confusionem per hæc nomina factam esse docens diuinæ naturæ & serui formæ. Hoc vero ab Apollinarii hæretica insania natum est. In quarto vero capitulo euangelicarum & apostolicarum vocum diuisionem abdicat, & non permittit secundum orthodoxorum patrum doctrinas, eas quidem quæ Deo conueniunt voces in diuina excipere natura, humiliores vero & humaniter dictas recipi & applicari humanitati; & inde igitur est inuenire bene sapientes impietatis cognationem. Arius etenim & Eunomius creaturā, & ex his quæ non sunt, & seruum unigenitū Dei Filium dicentes, humana, quæ a Domino Christo humaniter dicta sunt, deitati ipsius applicare ausi sunt, alienum paternæ substantiæ & dissimilem inde eum ostendere festinantes. Super hæc, ut compendiose dicā, ipsam impassibilem & non mutabilem Christi deitatem, & pati, & crucifigi, & mori dicit. Hoc vero & Arii & Eunomii* superat. Nec enim hi, qui creaturam au-

Concil. Tom. 12.

dent dicere creatorem omnium & opificem, in istam exceſſerunt impietatem. Blasphemant vero & sanctum Spiritum, non ex Patre ipsum procedere dicens, secundum Domini vocem, sed ex Filio esse. Et iste vero Apollinarii seminum fructus est: propinquat vero & Macedonii malignæ culturæ. Tales sunt Aegyptii * partes ma-
ligni: patris vero peior progenies. Hæc cum oporteret vel abortiua facere in ipsa conceptione, aut statim nata corrumpere eos quibus animarum medicina commissæ est, utpote pernicioſa, & nostræ naturæ læſiones, nutriunt magnanimi, & multo digna esse studio indicant, ad perniciem tam suam quam aliorum, qui aures eis partitur præſtare.

Ex allocutione Theodoriti dicta aduersus sanctum Cyrillum Calchedone, statim post Ephesinam primam Synodum, cum ab Epheso ascendisset ad Constantinopolim vna cum orientalibus, pro Nestorio quasi iniuste condemnato.

Vides quomodo & differentiam naturarum scio, & unitatem non soluo, o noue Christi impugnator, magis vero Dei impugnator? Hunc præscripto consilio & præſcientia Dei traditum capientes, per manum iniquorum affigentes interfecisti, quem Deus reſuscitaui ex mortuis, ſolutis vinculis inferni.

Altor. 2.

Ex alia allocutione dicta in eadem ciuitate contra sanctæ memoriæ Cyrillum.

Numquid soluo unitatem, o noue hæretice, neque tu confundis naturas? Dic inconfusam unitatem, & suscipio vocem. Sed quid dicis, quod vna natura duæ naturæ factæ sunt? Quis te hæc propheta erudiit? quis apostolorum primus, secundus, medius, ultimus, qui est post duodecim, Paulus, Barnabas? quis posterior illis doctor? Disce tuum doctorem. Hoc Asterius Ariannus genuit, & Apollinarius tuus pater. Te ipsum enim filium illius constituisti: cuius dogmatum heres factus es, sis & appellationis heres merito.

Eiusdem ex allocutione scripta in eadem ciuitate pro Nestorio.

Christus nobis præcedat sermonem: Christus, propter quem terribiles Propontidis contemnitur fluctus, ut nostram vocem exaudiretis, imaginem putantes esse eam vocis vestri pastoris. Desideratis enim audire incundos sibilos vestri pastoris, quem * compastores a-

Habetur in actis Conciliabuli orientalium, in Concilio Ephesino infertis.

Nestorium intelligit.

ANNO
CHRISTI
533.

* partes

* pasto-
res socii

ANNO
CHRISTI
533

*rundinibus occiderunt, sicut arbitrantur: at Deus per prophetam
clamat: Pastores plurimi corruerunt vineas meas, con-
taminauerunt portionem meam, posuerunt portionem
meam amabilem in desertum inuium.*

Ier. 12.

EPISTOLA THEODORITI AD EPISCOPVM
Andream Samosatenum scripta ab Epheso.

AB Epheso scribens saluto tuam sanctitatem, quam beatifico
quidem infirmitatis, amabilem vero Deo existimo, quoniam
auditu, non experimento, cognouit mala quæ hic facta sunt, mala
omnem rationis vim superantia, & historicam vincentia narratio-
nem, continuisque lacrymis & perpetuis fletibus digna. Periclita-
tur enim ecclesiæ corpus dirumpi, magis id vero iam incisionem sus-
cepit, nisi ille sapiens medicus diuisa & putrefacta membra resce-
ret & coniungeret. Insanit iterum Aegyptus aduersus Deum, &
bellat cum Mose & Aaron & famulis eius, & plurima pars Is-
rael aduersariis consensit, nimis vero pauci sunt sani, qui & pro
pietate labores sponte sustinent. Deculcata sunt pietatis venerabilia.
Illi qui depositi sunt, sacerdotalia ministeria peragunt: & qui de-
posuerunt, domi sedent gementes. Illi qui cum depositis excommuni-
cati sunt, depositos liberauerunt depositione, sicut arbitrati sunt.
Talem ludunt Synodum Aegyptii, & Palæstini, & Pontici, &
Asiani, & cum his Occasus. Plurima enim pars orbis terrarum mor-
bum suscepit. Quales mimi ridiculorum in tempore impietatis, sic
pietatem in comædia deluserunt? Qualis vero comædiæ scriptor ta-
lem unquam fabulam recitauerit? Qualis vero tragædiæ poeta di-
gne fletus eorum conscripserit? Tanta & talia Dei ecclesiæ mala
insultauerunt: magis vero breuissimam particulam narraui eorum
quæ præsumpta sunt.

EIVSDEM AD NESTORIVM, POST VNITATEM
inter orientales & sanctissimum Cyrillum factam.

Domino meo reuerendissimo, & religiosissimo, & sanctissimo
patri episcopo Nestorio, Theodoritus in Domino
gaudere.

QUOD non urbana conuersatione delector, nec sæculari cura-
tione, nec gloria, nec altis sedibus sum alligatus, arbitror sci-
re tuam sanctitatem. Licet enim & nihil aliud, ipsa tamen solitu-
do ciuitatis quam gubernare sortitus sum, sufficit hanc me philoso-
Concil. Tom. 12.

S ij

phiam docere. Non solum enim solitudinem, sed etiam plurimos habet rerum tumultus, qui possunt facere pigros etiam eos qui valde eis gaudent. Nemo igitur persuadeat tuæ sanctitati, quod ego episcopalem sedem cupiens, cohibendo oculos meos, tamquam orthodoxas suscepi Aegyptiacas literas. Vt enim cum ipsa veritate dicam, sæpius eas perlegi, & subtiliter discussi, & hæretica illas amaritudine liberatas esse inueni, & timui quamdam maculam eis imponere: & certe in odio habens quam alius quidam, patrem illarum, tamquam auctorem tumultuum existentem orbis terrarum: & spero nullas pœnas sustinere huius gratia in die iudicii, quoniam intentionem iustus iudex exquirat. His vero quæ aduersus tuam sanctitatem iniuste & contra leges facta sunt, nec si ambas manus meas aliquis incidet, patiar consentire, diuina videlicet gratia me adiuvante, & infirmitatem animæ supportante. Et hoc certum etiam exigentibus per literas feci: direxi vero etiam tuæ sanctitati, quæ rescriptimus ad ea quæ scripsit nobis, ut cognoscas quod nullum nos tempus propter diuinam virtutem mutauit: nec multipedes vel versipelliones docuit, quorum hi quidem petras, illi folia per colorem imitantur. Vniuersam fraternitatem, quæ tecum est, in Domino ego & qui mecum sunt plurimum salutamus.

THEODORITI AD IOANNEM
episcopum Antiochiæ.

QVONIAM sapienter gubernat Deus, & nostræ providens concordie, & populorum procurans salutem, congregare nos in unum præparauit, & consonantes sibi omnium ostendit voluntates. Communiter enim perlegentes Aegyptiacas literas, & examinantes earum subtiliter sensum, inuenimus consonantes dictis a nobis eas quæ inde directæ sunt, & palam contrarias duodecim capitulis, quibus usque ad præsens, ut alienis a pietate, repugnantes permansimus. Nam illa quidem habebant, carnaliter carnem factum esse Dei Verbum, & per substantiam unitatem, & conuentum per unitatem naturalem, & Deum Verbum primogenitum factum ex mortuis. Abdicabant vero & vocum diuisionem quæ de Domino factæ sunt: & alia vero adhuc habebant apostolicis quidem aliena, hæreticorum vero germina rixaniorum. Quæ vero nunc directæ sunt, euangelica generositate decorantur.

ANNO
CHRISTI
537

THEODORITI AD IOANNEM ARCHIEPISCOPVM
Antiochia epistola scripta, cum mortuus esset
Cyrillus archiepiscopus Alexandria.

SERO tandem & vix malus homo defunctus est. Boni enim & benigni ante tempus inde demigrant; mali vero in multo tempore vitam producant. Et arbitror omnium dispensatorem bonorum providentem, celerius quam tempus est, humanis tribulationibus eos abducere, & tamquam victores liberare luctationibus, & in meliorem vitam transducere: quæ vita præmium propositum est his qui pro virtute luctantur, sine & tristitia & solitudine libera. Malitiæ vero amatores & operatores diutius concedit præsentem vitam frui, ut aut satietatem caperent malignitatis, & virtutem postea discerent, aut pœnas darent & in hoc sæculo, pro molestia suorum morum longo tempore amaris & malis vitæ præsentis fluctibus æstuantes. Illum vero miserum nec ad similitudinem aliorum dimisit nostrarum animarum gubernator diutius eorum potiri quæ videntur esse delectabilia: sed crescentem quotidie viri malignitatē sciens & corpori ecclesiæ nocentem, quasi quamdam pestem amputavit, & abstulit opprobrium a filiis Israel. Lætificavit quidem superstitēs illius discessio: contristavit vero forsitan mortuos, & timor est ne prægruati eius conuersatione iterum ad nos remittant: vel illos diffugiat qui eum abducunt, sicut ille tyrannus * Cyni Ciliciam. Procurandum igitur est, & oportet tuam sanctitatem maxime hanc suscipere festinantiam, & iubere collegio mortuos abspontantium, lapidem aliquem maximum & gravissimum sepulcro imponere, ne iterum huc perveniret, & instabilem voluntatem iterum demonstraret. Infernis nova dogmata asserat: ibi diu noctuque sicut vult sermocinetur. Non enim timemus ne & illos divideret, aduersus pietatem publice alloquens, & morte circumdans naturam immortalem. Lapidabunt enim eum non solum qui diuina eruditi sunt, sed etiam & Nemrod, & Pharao, & Sennacherib, & si quis eorum similis est Dei impugnator. Sed enim sine causa multa loquar: silet enim miser inuitus. Egredietur enim, dicit, spiritus eius, & reuertetur in puluerem suum: in illo die peribunt omnes cogitationes. Isle vero & aliud habet silentium. Nudata enim illius facta alligant linguam, obstruunt os, frenant sensum, silere faciunt, in terram inclinare cogunt. Ideo plango miserum & ploro: nec enim puram mihi delectationem fecit mortis eius nuntiatio, sed dolore permixtam. Lætor enim & iucundor,

S iij

Hæc epistola nō videtur esse Theodorit, sed potius ab hæreticis conficta, & vel ex eo falsitatis conuincitur, quia Ioannes Antiochenus obiit ante B. Cyrillum: nam extat eius epistola ad Dominum Ioannis successorem, lecta in Concilio Calched. act. 14. qui Dominus sufficiens fuit in locū prædicti Ioannis iā defuncti, ut habetur in seq. act.

Genes. 10 & 11.
Exod. 5.
4 Reg. 19.
Psal. 145.

*Locus corruptus. fer. scriptum erat, Cyniscum, ex dialogo Luciani, qui inscribitur, Tyrannus.

eiusmodi pestilentia commune ecclesie videns liberatum: contristor vero & ploro, cogitans quod nec requiem malorum miserabilis suscepit, sed maiora & peiora pertentans defunctus est. Somniauit enim, sicut dicunt, & regiam urbem perturbare, & piis iterum dogmatibus repugnare, & tuam sanctitatem accusare, utpote ea colentem. Sed videt Deus, & non despexit: immisit vero fimum in os eius, & frenum in labia eius, & auertit eum in terra, ex qua sumptus est. Fiat vero orationibus tue sanctitatis, ut misericordiam & veniam consequatur, & vincat immensa Dei clementia illius malignitatem. Rogo vero tuam sanctitatem soluere nobis anime tumultus. Plurimæ enim & diuersæ famæ circumsonant, & nos perturbant, communes calamitates annuntiantes. Quidam vero & tuam reuerentiam proficisci dicunt ad Comitatum sine voluntate: & usque nunc despiciebam, utpote falsa, ista quæ diuulgantur. Quoniam vero vidi sola eademque omnes dicentes, necessarium existimaui veritatem a tua discere sanctitate, ut vel rideamus utpote falsa, aut ut vera merito lugeamus.

Et iterum post mortem beati Cyrilli idem Theodoritus in allocutione dicta Antiochiæ, præsentem Domno, insultans morti eius, hæc dicit:

Nemo neminem iam cogit blasphemare. Vbi sunt dicentes, quod Deus est qui crucifixus est? Non crucifigitur Deus. Homo crucifixus est Iesus Christus, qui ex semine est Dauid, filius Abraham. Homo est qui mortuus est, Iesus Christus: Deus vero Verbum resuscitauit suum templum. Qui est ex Dauid, sicut Dauid est. Homo hominem generat: qui vero natura Filius Dei est, hic est Deus Verbum. Christus vero est filius Dauid, sed templum est Filii Dei. Non iam est contentio: Oriens & Aegyptus sub uno iugo est. Mortua est inuidia, & cum eo obruta est contentio: requiescant Theopathitæ.

Et iterum in alia allocutione sic dixit:

Palpauit Thomas eum qui resurrexit, & adorauit eum qui suscitauit.

Sancta Synodus dixit: Et ex his quæ Theodoritus impie conscripsit, miranda est subtilitas sancti Calchedonensis Concilii. Sciens enim eius blasphemias, prius quidem multis sæpius vsa est contra eum exclamationibus: postea vero non aliter eum suscepisset, nisi prius anathematizasset Nestorium & eius blasphemias, pro quibus an-

ANNO CHRISTI 553. rea scripsit defendens eas. Cum itaque & quæ de his proposita sunt finem acceperunt, alio die de reliquo capitulo nobis quæstio proponetur.

COLLATIO SEXTA.

IMPERII domini Iustiniani perpetui Augusti anno XXVII. post consulatum Basilii viri clarissimi anno XII. die XIV. Kalendas Iunias, indictione I. confidentibus in secretario venerabilibus episcopis huius regiae ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiae Constantinopolis nouae Romae,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinae magnae ciuitatis,

*Domino Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanae magnae ciuitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiae,

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, & ceteris ut supra Collatione I.

*Theodorus Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Scit vestra sancta Synodus, quod praecedenti die post quæstionem factam de Theodorigi conscriptis, promissistis alio die & quod superest examinare capitulum, id est, epistolam quæ dicitur Ibae. Hoc igitur ipsum suggerimus, ad quod placuerit.

Sancta Synodus dixit: Quæ iam gesta sunt, relegantur. Quo facto, sancta Synodus dixit:

Quoniam piissimus imperator his quæ ad nos scripsit, & hoc adiecit, quod vindicare quidam conantes epistolam quam Ibas scripsisse dicitur, præsumunt dicere susceptam eam esse a sancto Calchedonenſi Concilio, verbis vſi vnius vel duorum religiosissimorum episcoporum, qui in eodem sancto Concilio conuenerunt, quasi pro eadem epistola dictis, cum alii omnes non eiusdem facti sint voluntatis; necessarium esse putamus, proposita quæstione, recitationem ad Marim scriptæ epistolæ fieri. Et cum suscepisset Theodorus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

quæ dicitur ab Iba episcopo scripta esse
ad Marim Perfam.

Concilium
Calched.
act. 10.

COMPENDIOSE vero sapientiæ tuæ lucidæ, quæ per pauca multa cognoscit, qualia ante hoc & nunc facta sunt, manifestare festinauimus: scientes quod hæc tuæ reuerentiæ scribentes, omnibus per tuum studiū, qui ibi sunt, fuerint manifesta quæ a nobis scribuntur, qui nullam immutationem a Deo datæ scripturæ acceperunt. Facio vero initium causæ ex verbis quæ & ipse cognoscis. Factum est certamen ex quo tua reuerentia hic fuit, duobus hominibus istis, Nestorio & Cyrillo, & conscripserunt contra se verba nocibilia, quæ scandala erant audientibus. Nestorius enim dixit in suis libris, sicut & tua reuerentia cognoscit, quod beata Maria Dei genitrix non est, ut putaretur pluribus de secta Pauli Samosatani esse, dicentis hominem purum esse Christum. Cyrillus vero volens verba Nestorii refutare, lubricauit, & inuentus est cecidisse in dogma Apollinari. Conscripsit enim & iste similiter illi, quod ipse Deus Verbum factus est homo, ut non sit differentia inter templum & inhabitantem in eo. Conscripsit enim duodecim capitula, quæ puto & tuam reuerentiam cognouisse, quod una natura est deitatis & humanitatis Domini nostri Iesu Christi, & quod non oportet, inquit, diuidere voces dictas, quas aut ipse Dominus pro se dixit, aut euangelistæ de ipso. Omni vero impietate ea plena sunt & antequam nos dicamus, sicut & tua sanctitas cognoscit. Quomodo enim possibile est accipi Verbum, quod ab initio est, pro templo quod ex Maria natum est? aut illud, Minorasti eum paulo minus ab angelis, de deitate Unigeniti dictum fuisse? Ecclesia enim sic dicit, sicut & tua reuerentia cognoscit, & ab initio edocta est, & firmata diuina doctrina ex verbis beatissimorum patrum: Duæ naturæ, una virtus, una persona, quod est unus Filius Dominus Iesus Christus. Propter hoc certamē victores & pii imperatores iusserunt primates episcoporum in Ephesinam ciuitatem congregari, & sub omnibus libros Nestorii & Cyrilli iudicari. Antequam vero omnes episcopi, qui iussi sunt congregari, in Ephesum peruenirent, antecedens idem Cyrillus aures omnium veneno obæcanti oculos sapientium obtinuit: inuenit vero clausas ex odio ^{causam} contra Nestorium. Et antequam in Synodum perueniret vir sanctissimus & reuerendissimus archiepiscopus Ioannes, de episcopatu Nestorium deiecerunt, iudicio & quæstione non facta. Post duos vero dies deiectionis eius venimus in Ephesum: & cum didicissemus quod

psal. 8.

ANNO
CHRISTI
533.

quod in deiectione Nestorii, quæ ab his facta est, duodecim capitula conscripta a Cyrillo contra constituta fidei veræ proposuerunt & confirmarunt, & eis consenserunt, utpote veræ fidei consonantibus, omnes orientis episcopi ipsum Cyrillum deiecerunt, & contra alios episcopos qui consenserunt capitulis, excommunicationem statuerunt. Et post hanc confusionem unusquisque in suam ciuitatem reuersus est. Nestorius vero, quoniam odio habebatur suæ ciuitati, & maioribus in ea constitutis, illuc reuerti non potuit. Et mansit Synodus orientalis non communicans episcopis communicantibus Cyrillo. Et propter hæc tribulatio multa inter eos facta est, & in certamine episcopi ad episcopos facti sunt, & populi ad populos, & quæ scripta sunt, opere impleta sunt, quod erunt inimici hominis *Matth. 10.* domestici eius. Et ex hoc maleloquia multa contra nos facta sunt, tam paganorum, quam hæreticorum: nec enim audebat aliquis de ciuitate in ciuitatem, & a prouincia in prouinciam ire: sed unusquisque proximum ut inimicum persequeretur. Multi vero non habentes timorem Dei ante oculos, occasione xeli pro ecclesiis, quam habebant inimicitiam occultam in corde suo, ad effectum perducere festinauerunt. Quorum unus ex ipsis est nostræ ciuitatis tyrannus, quem & ipse non ignoras, qui occasione fidei non solum cum eo viuentes persequitur, sed etiam eos qui dudum ad Dominum abierunt. Qui unus ex ipsis est beatus Theodorus prædicator veritatis & doctor ecclesiæ, non solum in vita sua hæreticos percussit in veram suam fidem, sed etiam post mortem arma spiritalia in suis libris filiis ecclesiæ dereliquit, sicut & tua reuerentia cum eo collocuta cognouit, & ex his quæ ab eo conscripta sunt, credidit. Istum ausus est, qui omnia audet, in ecclesia manifeste anathematizare, qui propter zelum Dei non solum suam ciuitatem ab errore in veritatem conuertit, sed etiam longe ægrotantes ecclesias erudiuit sua doctrina. Et de codicibus autem eius multa ubique inuestigatio facta est, non quod fidei veræ alieni fuerant, (vidi enim quod illum viuentem frequenter laudabat, & in codicibus eius legebat) sed propter inimicitiam occultam, quam habebat ad eum, quoniam conuicit eum manifeste in Synodo. Istis vero malis inter eos tenentibus, & unoquoque ut volebat, sicut scriptum est, eunte, Deus noster adorandus, qui semper sua clementia curat ecclesiam, excitauit fidelissimi & victoris imperatoris cor, mittere virum magnum & cognitum de suo palatio, qui compelleret virum religiosissimum & sanctissimum archiepiscopum orientis domnum Ioannem conciliari Cyrillo: ab ipso enim episcopatu deiectus erat. Et postquam suscepit

Concil. Tom. 12.

T

literas imperatoris, direxit sanctissimum & reuerendissimum Paulum episcopum Emese, scribens per eum veram fidem, & mandans ei, quod si isti fidei consenserit Cyrillus, & anathematizauerit dicentes quod deitas passa est, & dicentes quod una natura est deitatis & humanitatis, ut ei communicet. Voluit autem Dominus, semper curans pro sua ecclesia sanguine suo redempta, & cor AEgyptii mollire, ut sine vexatione fidei consentiret, ut eam susciperet, & omnes extra eam credentes anathematizaret. Et cum communicassent inuicem, certamen de medio ablatum est, & pax in ecclesia facta est, & non iam de cetero in ea dissidium, sed pax sicut prius est. Quae vero sunt verba a viro sanctissimo & reuerendissimo archiepiscopo Ioanne scripta, & quae rescripta suscepit a Cyrillo, ipsas epistolas huic, quae ad tuam reuerentiā scripta est, coniungens, direxi tuae reuerentiae, ut legens cognoscas, & omnibus patribus nostris pacem amantibus annunties, quod certamen iam cessauit, & medius paries ablatum est inimicitiae, & qui inordinate contra viuentes & mortuos irruerunt, in confusione sunt, satisfaciens pro suis culpis, & contraria prioris suae doctrinae docentes. Non enim praesumit aliquis dicere, quod una est natura deitatis & humanitatis; sed confitentur in templum & inhabitantem in eo, qui est vnus Filius Iesus Christus. Haec vero scripsi tuae reuerentiae ex multo affectu quem habeo ad te, confidens quod tua sanctitas nocte dieque in doctrina Dei te ipsum exerceas, ut & multis prodesse possis.

Sancta Synodus dixit: Scimus Proclum religiosae memoriae literis usum esse ad Ioannem reuerendissimae memoriae Antiochenum episcopum, in quibus scripsit apud se accusatum esse Ibam eo quod Nestorii dogmata diligit, & quaedam ex impiis Theodori capitulis in Syrorum transtulit linguam, & haec scripsit, & ubique transmisit. Relegatur igitur praedicta epistola, ad praesentem questionem respiciens. Et cum suscepisset Callonymus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

EPISTOLA PROCLI EPISCOPI
Constantinopolitani ad Ioannem episcopum
Antiochenum.

ARBITROR te cognoscere, religiosissime, magis vero certe scio, non quamlibet a Deo colligere mercedem eos qui indormitabili mentis oculo ecclesiasticis inuigilant necessitatibus, nocte dieque procurare & consulere

ANNO
CHRISTI
533.

quatenus bene quidem regatur omne, quantum populi familiariter coniunctum est, & a reprobis zizaniis pura sit orthodoxa fides: prouidentiam vero mereatur hoc, quod secundum præsumptionem interim aduersariorum habeat morbum, ut & in eundem sensum & obedientiam transferatur, maxime diuina clamante scriptura: *Qui eduxit dignum ab indigno, sicut os meum erit.* Si enim negligere proximos labentes ad deteriora, & socordia præpositi rapinam factos faucibus lupi voracis hominum, irrecusabilis damnationis experimentum minitatur dormitanti, mercenarium, non pastorem, desidiosum & dissolutum scriptura vocante: quomodo non per omnia iustum est, studiosum quidem in talibus persequi, desidiosum vero in urgentibus effugitare? In eodem enim utraque similia ad vituperationem existunt, & irrecusabilia ad condemnationem, & hoc quod ex quibus aliquis ipse negligenter uiuit, videntes adhortatur in æmulationem deteriorum, & quod peccantes in fidem & delinquentes in vitam, non statim corrigit, licet despiciens, extra tale supplicium non est constitutus. Eiusmodi vero exemplum non ex me refingo, sed ex diuinis scripturis eruditus scribo. Heli ille ætate fatigatus, & in Silo pertinentia ad legem sacrificans, ipse quidem non operabatur quæ pueri audebant, cooperabatur vero illis, postquam non prohibebat peccantes: quoniam secundum veram rationem, non prohibere flagitia, agenti cognatum est. Et iterum pueri actionibus gradum iniuriantes, indignos se, per quæ peccabant, sacerdotio demonstrantes, non solum eis quibus operabantur, cadebant, sed enim & ad peccandum alios euocabant, imaginem peccati sese æmulantibus proponentes. Propter quod pariter illatum est supplicium & eis qui impia fecerunt, & ei qui non prohibuit. Patri enim ad virtutem nocuit socordia, filiis autem perniciem intulit inemendatio: & senex in iuuenum tempestate naufragium passus est, pro quibus affectum non gubernauit increpatione. Ita oportet, religiosissime, eum qui sortitus est præesse populo, & tenere habenas sacerdotii, non solum procurare quomodo ipse probus appareat, sed ut & hoc quod ab ipso dicitur, sit purum ab omni vituperatione. Hoc enim quod prius est, etsi mi-

Concil. Tom. 12.

T ij

randum, sed non tale, quale est hoc quod post illud dictum; quanto illud quidem in vnum solum perficientem ea quæ ad virtutem pertinent concludit, hoc vero multos prouidentia saluos faciens, per singulos pietatis induit confidentiam. Ad quid vero dico? Quod multi inclamant hic religiosissimum Edeffenorum episcopum Ibam, non solum quidam clerici Edeffeni & monachi, sed enim etiam primates & clari militia, quibus rectæ fidei calidus zelus accenditur, quod tantum diligit Nestorii insaniam, ut & quædam capitula, quæ supposui scripto a nobis ad Armenios tomo, & direxi tuæ reuerentiæ, quæ sunt stulta & profana, & omni plena impietate, transferret voce Syrorum, & transmitteret vbique, * & multis simpliciorum inconsiderato auditu læsionem perniciosorum suscipientibus, persuaderet sapere sicut abdicatum est Dei ecclesiæ. Quæ quando per lectionem cognoueris, festinare digneris cum omni alacritate eum compellere, tomo quidem scripto ad Armenios subscribere, vaniloquium vero, magis vere monstriloquium, vel quod est verius dicere, Iudaicam impietatem capitulorum illorum condemnantem, viua voce & * salua manu anathematizare dementiam. Flagitium enim est, virum non manifeste ostendi, qualis est. Siquidem enim capitulorum illorum, quod non credo, morbum habeat, defendat: si adest instabilibus cogitationibus fidei vel verborum tenor, quomodo duos dicit filios, vnum quidem ante sæcula, alterum vero in vltimis? Vel quomodo Christus alter præter Deum Verbum? Vel quomodo super terram visum, & hominibus conuersatum calumniatur purum aliquem, sicut vnum ex coitu natis, sed non ipsum, qui est sine principio & increabilis, *ad quem non æstimabitur alter*, secundum Prophetam? Si enim & visus est carne, sed ille erat incarnatus, qui omni quidem principio superior, omni vero passione liber, omni vero translatione & immutatione alienus, qui ex Patre splenduit super sensum, & ex Virgine ortus est super rationem, qui hoc quod est creabile, in deitate non admittit, & hoc quod est phantasia, in carne reiicit: qui secundum veritatem & Deus est, & factus est homo, & illud quidem quod erat, permansit, hoc vero quod factus est, saluum fecit. Hic igitur est vnus Fi-

Baruch. 3.

ANNO
CHRISTI
553.

lius vnigenitus. Sed non ita quidam peruersa mente & cogitationis dementia capitulorum istorum genitores facti, impiorum abortiuorum & sibi perniciosorum patres apparuerunt. Deinde si memoratus comminister Ibas cognoscit ea quæ ad destructionem legentium & audientium euomita sunt capitula, sicut & arbitror eum prudentem constitutum, & a pueritia diuinis scripturis nutritum, abominari ea & reiicere, confidenti voce & non erubesciente fronte quod in anima sapit ostendat, omnia subiecta ad Armenios epistolæ capitula abiiciens & calcans, vtpote diabolicæ insanix inuentiones constituta, & omnia anathemate digna esse iudicans: vt de viro hoc verum scientes qui hic sunt omnes, iam indiscretam confiderenter cogitationem ad illum habeant. Nec enim oportet, religiosissime, sicut & ipse nobis consenties, eos despiciere qui sine causâ lædentur, ad deteriora impetum habentes: sed plurimam facere rationem eorum qui scandalizantur, vt indiscretio extendatur in omnes cum concordia, horrescentes maxime terribilissimam illam in euangeliiis condemnationem, quæ pro vno humilium scandalizato infertur audentibus vel despicientibus. Si enim beatus Paulus exempla bonorum operum sacerdotes esse legitime statuit, quomodo non magis fidei auctores & doctores, sine quâ placere impossibile est? Nam aliæ quædam virtutes, vtpote ex moribus perfectionem accipientes, naturam habent ad emendationem doctricem: fides vero sola, quæ est natura & ratione superior, vtpote huic propinquans quod semper est & natura intelligibile & inoccupabile, deprehensione & omni virtute melior est, per hoc solum cedens caritati, quod qui creditur Deus, propter solam caritatem homo factus est. Rogo igitur studium adsit effectum. Cognosce enim, religiosissime, quod non alii cuidâ gratificabitur memoratus episcopus Ibas, obsecundans præsentî epistolæ, quantum sibi ipsi. Habebit enim non solum eos qui nunc de ipso dubitant, mirantes eum, sed enim etiam sanctissimū nostrum patrem presbyterum & archimandritam Dalmatium nimium honorantem & mirantem, si videat sapiētem ea quæ piæ fidei sunt. Modo enim, vtpote super aliis eo vulgato, memoratus sanctissimus propter caritatem non mediocriter lacera-

Matth. 18.

1. Tim. 4. &
Tit. 2.

Hebr. 11.

tur, quod ii qui debent in diuinioribus prædicare, in aduersis accusantur, siue zelo dicentium, siue inuidia criminantium. Propter quod & Theodorum reuerendissimum nostræ ecclesiæ diaconum ad tuam cum chartis reuerentiam direxi, vt cognoscas, religiosissime, quod non contemptibilem, sed studiosam existimo causæ perfectionem.

Sancta Synodus dixit: Omnibus manifestum esse putamus ex epistola a Proclo religiosæ memoriæ scripta, quod non libera est ab accusatione apud eum proposita ad Marim Persam epistola. Nam Nestorium vindicat, & impii Theodori conscripta per omnia comprobant, quæ sanctæ memoriæ Proclus præcepit eum anathematizare, vtpote duo per hæc colentem. Consequens vero & ceterorum examinationem procedere, quæ ad præsens capitulum pertinent.

Et cum surrexisset Theodorus Cæsareæ Cappadociæ episcopus, Andreas Ephesi, Megethius Heracleæ Thraciæ, Eusebius Tyri, dixerunt: Commonemus vestram sanctitatem, subtiliter scientem, quod antequam sancta Synodus Calchedone congregaretur, multis vicibus dignoscitur Ibas accusatus propter impia capitula & dogmata inserta epistolæ, quam ipse ad Marim Persam scripsisse dicitur. Et primo quidem aliqui clerici ecclesiæ Edesse ciuitatis & militantes, cum ad regiam urbem peruenissent, interpellauerunt piæ recordationis Theodosium, & Proclum sanctæ memoriæ episcopum tunc Constantinopolitanæ urbis aduersus eundem Ibam, eo quod dicebatur Nestorii defendere impietatem, capitula impia Theodori transtulisse lingua Syrorum, & vbique transmisisse: de quibus etiam scripsit sanctæ memoriæ Proclus, sicut cognouistis, ad Ioannem episcopum Antiochiæ, vt compelleret Ibam recedere ab impietate Nestorii, capitulorumque Theodori, de qua accusabatur.

Cum vero a scriptis Procli religiosissimæ memoriæ nulla emendatio pro querimoniis accusatorum facta est, defuncto Ioanne, interpellauerunt Domnum eius successorem, iterum Ibam accusantes. * Quoniam vero non eos * Cum Domnus suscepisset, iterum iidem accusatores occupata regia vrbe, de iisdem interpellauerunt memoratum piæ

ANNO
CHRISTI
553.
*Eusta-
thio

recordationis Theodosium, & Flavianum sanctæ memo-
riæ tunc episcopum Constantinopolitanæ vrbs factum
post Proclum sanctæ memoriæ. Et precibus susceptis, tam
diuinæ recordationis Theodosius, quam Flavianus san-
ctæ memoriæ, delegauerunt examinationem, de quibus
Ibas accusabatur, Photio episcopo Tyri, & * Eutychio
episcopo Berytiorum ciuitatis, & deputati sunt execu-
tores causæ ab imperatore quidem diuinæ recordationis
Theodosio, Damascius tribunus, imperialibus literis hoc
ei permittentibus; a Flauiano vero sanctæ memoriæ, Eu-
logius diaconus Constantinopolitanæ sanctæ ecclesiæ,
cum eius literis factis ad Photium & Eustathium. Qui
executores cum ad Tyrum peruenissent, deduxerunt
Ibam & eius accusatores Photio & Eustathio episcopis.
Accusatores igitur Ibæ tam alias blasphemias, quam im-
piam epistolam ad criminandum eundem Ibam propo-
suerunt, quæ super aliis insertis ei blasphemias, sanctum
quidem Cyrillum hæreticum vocat, & impia eius duode-
cim capitula; primam vero Ephesinam sanctam Syno-
dum reprobatur, tamquam sine examinatione & quæstio-
ne Nestorio ab ea condemnato. Ibas igitur propositam
super his accusationem effugiens, satisfaciens, inquit nihil
eiusmodi de sancto Cyrillo dixisse postquam orientalibus
vnitus esset. Impia vero epistola per illa quæ in ea conti-
nentur, post vnitatem scripta esse ostenditur. Apparet igitur
Ibas per hoc quod dicit, nihil aduersus Cyrillum post
vnitatem dixisse, abnegans epistolam. Photius vero &
Eustathius non eiusdem abnegatione contenti, perspe-
xerunt per suam definitionem Ibam ad Edessam peruenire,
& manifeste in ecclesia anathematizare Nestorium, &
impia eius dogmata, quæ impia epistola vindicabat, &
Ephesinam primam Synodum ab eadem impia epistola
reprobata suscipere, tamquam a sancto Spiritu congre-
gatam, & æqualem eam habere sanctæ Synodo trecento-
rum decem & octo sanctorum patrum. Cum hæc ita iu-
dicata essent, & finem non suscepissent, sicut est inuenire
ex his quæ postea mota sunt, eiicitur Ibas ab episcopatu,
nec non etiam Domnus Antiochiæ episcopus, accusati
tamquam sanctum Cyrillum & ab eo prædicatam rectam
fidem iniuriantes & reprobantes. Et in loco quidem Do-

Vide Con-
cil. Calche-
don. act. 9.
& 10.

anni ordinatur Maximus, in loco vero Ibae Nonnus Edeffensæ ecclesiæ a Maximo ordinatur. Inde sanctissimis episcopis in vniuersalem sanctam Synodum Calchedone conuocatis, non vocatus est Ibas, sed Nonnus in sancta Synodo confedit ut Edeffensæ ecclesiæ episcopus, qui etiam postea cum sua Osroena Synodo ad Leonem piæ recordationis interrogantem de Calchedonenfi Concilio & aliis quibusdam rescribens, pars fuit eorum qui encyclicas epistolas scripserunt.

Habetur in
3. part. C6.
cil. Calche-
don. c. 35.

Conc. Cal-
ched. act.
10.

Post pronuntiatam igitur de fide definitionem a sancto Calchedonenfi Concilio, causa de Iba mouetur: & priori vice in his quæ contra eum mouebantur, volens querimonias eorum de quibus accusabatur euitare, ipse quidem usus est iudicio Photii & Eustathii, accusator vero gestis apud eos habitis, nec non impia epistola, etiam apud Calchedonensem Synodum recitata. Iterum effugiens Ibas de ea accusationem statim postea recitatam, nulla interlocutione de hoc facta, subsapiens idem Ibas dixit: Iubeat vestra clementia literas recitari clericorum Edeffensæ ciuitatis, ut * cognosceretis quod alienus sum eorum quæ mihi inferuntur. Et vitur literis magis clericorum Edeffensæ ciuitatis, vbique timens pro impia epistola accusationem. Et quod veritatem docuimus, cognoscit vestra sancta Synodus, in memoria tenens etiam alia, & maxime gesta Calchedone confecta. Mirari igitur est, quomodo his ita subsecutis, & manifesta impietate constituta quæ in epistola continetur, quam etiam ipse Ibas * abnegauit, defendere istam aliqui conantur nomine sancti Calchedonenfis Concilii, non tamquam pro illa curam habentes, sed suam confirmantes impietatem. Astutia enim hæretica vtentes, ex interlocutionibus de Iba factis in gestis apud Calchedonensem sanctam Synodum habitis, vna quidem siue secunda vtuntur, prolata quasi pro epistola ad Marim Persam scripta, tentant vero etiam alias falsas interpretari. Necessarium igitur esse putauimus, vestræ beatitudini etiam hæc scienti manifesta facere quæ ad hoc pertinent: illo certo constituto, quod in Conciliis non vnius vel secundi interlocutionem attendere oportet, sed hæc quæ communiter ab omnibus vel amplioribus definiuntur. Verum etiam si aliquis subtiliter requi-

ANNO
CHRIST.
553.

* cognos-
catis

* id est, de-
testatus
est.

ANNO
CHRISTI
553.

requisierit, & ea quæ ab vno vel secundo quasi pro eadem epistola dicta sunt, planissimam in ipsis inueniet epistolæ eiectionem. Cum enim etiam ipsi comprobassent iudicium Photii & Eustathii, nihil aliud est quam condemnare impiam epistolam. Nam aduersus eam & quæ in ea continentur, pronuntiatum est Photii & Eustathii iudicium, per quod iussus est Ibas suscipere Ephesinam primam sanctam Synodum ab impia epistola reprobata, & anathematizare auctorem malignæ impietatis Nestorium & sequaces eius, * quæ defendebat eadem impia epistola. Hoc vero iudicium Photii & Eustathii etiam omnes episcopi secuti, perspexerunt ipsum anathematizare Nestorium & impia eius dogmata. Iuuenalis vero Hierosolymitanæ ciuitatis episcopus, vt de hæresi pœnitentiam agentem Ibam, veniam & clementiam, maxime propter senectutem, meruisse interlocutus est, secundum ecclesiæ traditionem: quam interlocutionem ita aperte prolatam aduersus impiam epistolam, male interpretari non recusauerunt eius defensores. Thalassius Cæsareæ primæ Cappadociæ episcopus aperte ostendit in sua interlocutione, quod nunquam suscepisset Ibam, nisi pollicitus esset anathematizare ea quæ ab accusatoribus eius in scriptis aduersum eum deposita sunt. Certum vero est, quod accusatores Ibæ epistolam protulerunt ad Marim Persam scriptam, in eius accusationem. Ioannes vero Sebastia episcopus, & Seleucus Amasia, & Constantinus Melitenæ, & Patricius Tyanensium, & Petrus Gangrorum, & Atarbius Trapezuntensium, vicem agens Dorothei Neocæsareæ, omnes metropolitani, pariter simul interlocuti, eo quod abnegauit Ibas illa quæ ei inferebantur ab aduersariis eius, quorum pars magna est epistola, perspexerunt suscipi. Habet autem interlocutio: Definitio religiosissimorum episcoporum Photii & Eustathii innocentem ostendit reuerendissimum Ibam: similiter vero & abnegatio eius promptiores nos ad suscipiendū eum constituit. Placet enim semper * Christi misericordia. Si igitur & Iuuenalis tamquam ab aliqua hæresi pœnitentiam agentem Ibam suscipi perspexit, & Thalassius & nominati metropolitani tamquam in gestis apud Photium habitis abnegantem ea quæ ab aduersariis eius infereban-

Concil. Tom. 12.

V

tur, id est, prolatam ad accusationem eius epistolam ad Marim Persam scriptam, & omnes religiosissimi episcopi perspexerunt eum anathematizare Nestorium, qui ab epistola defenditur: quomodo præsumunt istius defensores calumniari interlocutionem Eunomii, quasi partem quidem condemnantem epistolæ, partem autem comprobantem, cum tota epistola impietatis plena est? Vnde & Ibas eam abnegavit, eo quod dicit, quod post vnitionem non inuenior dixisse aliquid aduersum sanctum Cyrillum: nec non etiam Photio & Eustathio ad eiusmodi abnegationem dicentibus, quod sufficit abnegatio hæreseos ad pietatem. Si vero aliquis concedat, prout illi dicunt, priora quidem epistolæ impia esse, vltima vero recta esse, nec sic epistola effugiet debitam sibi condemnationem. In omnibus enim hæresibus, licet contigerit quidam hæreticos recta dicere, non ideo impia condemnatione liberantur. Hic vero nullam partem epistolæ apparet Eunomius comprobasse: contrarius enim vtique per hoc ipse sibi inueniretur, eadem collaudans & vituperans. Habet autem interlocutio Eunomii sic: Ex recitatis ostenditur reuerendissimus Ibas innocens esse. De quibus enim visus est inculpari, tamquam maledixisset sancto Cyrillo, in posterioribus recte confessus recusauit illa de quibus inculpatus est. Vnde & ego, si anathematizet Nestorium & Eutychem, & impia eorum dogmata, & consentiat eis quæ a religiosissimo episcopo Leone scripta sūt, & huic vniuersali Synodo, dignum esse episcopatu iudico. Ex his Eunomius ostenditur, quod eiusmodi fecit interlocutionem, gesta apud Photium & Eustathium habita attendens, in quibus apparet Ibas confessus, quod ante vnitionem quidem factam inter beatū Cyrillum & orientales, cum aliis ei maledixit: post vnitionem vero non inueniuntur, sicut dicit, dixisse aliquid aduersus sanctum Cyrillum. Qui vero dicūt priora quidem epistolæ impia esse, vltima esse recta, calumniatores demonstrantur. Posteriora enim inserta epistolæ, maiori impietate plena sunt, sanctæ memoriæ Cyrillum & similia ei sapientes iniuriantia, & omnino impiam sectam Nestorii vindicantia. Propter hæc enim omnes simul episcopi consonanter post factas interlocutiones exclamauerunt: Nestoriū modo ana-

ANNO
CHRISTI
553.

thematizet: dogma eius modo anathematizet. Et sic Ibas, Nestorio anathematizato & Eutyche, & impiis eorum dogmatibus, nec non etiam anathematizatis omnibus non ita sapientibus sicut sapit sancta Synodus, susceptus est. Ostenditur igitur Ibas etiam inde, quod non solum abnegavit, sed etiam anathematizavit epistolam contrariam per omnia constitutam expositæ definitioni a sancto Calchedonenſi Concilio, sicut & vestra beatitudo per inquisitionem inueniet.

Sancta Synodus dixit: Scimus & nos hæc ita subsecuta esse: tamen cautius æstimantes talia iudicare ex his quæ in antecedentibus sanctis Synodis disposita sunt, & scientes quod in Ephesina prima sancta Synodo de epistolis sancti Cyrilli, & in ipſo Calchedonenſi Concilio de epistola sanctæ memoriæ papæ Leonis quædam mota sunt, necessariū esse putauimus, ex his quæ in prædictis sanctis Synodis gesta sunt, partes illas, quæ hæc continent, manifestari, vt pro ampliore subtilitate & inde instructam sic propositorum disceptationem faciamus.

Et cum suscepisset Callonymus reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

PARS GESTORVM QVÆ IN PRIMA AA. 1.

*Ephesina sancta Synodo habita sunt pro epistolis
sanctæ memoriæ Cyrilli.*

* nota-
riorum

PETRVS presbyter Alexandria & primicerius* notarius dixit: Habemus præ manibus sanctissimi & reuerendissimi Cyrilli archiepiscopi epistolam scriptam ad reuerendissimum Nestorium, suasionis, & admonitionis plenam, vtpote non recte sapiente eo: quam si iusserit vestra sanctitas, legam. Acacius episcopus Melitenæ dixit: Quoniam religiosissimus & reuerendissimus presbyter Petrus, principium sermonis faciens, ait missa esse quædam a reuerendissimo & sanctissimo episcopo Cyrillo ad reuerendissimum Nestorium, vtpote non recta doctrina vtentem, consequens est & hæc legi. Et prolata est epistola sanctæ memoriæ Cyrilli in Epheso, ita habens:

*Reuerendissimo & Dei cultori & confacerdoti Nestorio,
Cyrillus in Domino salutem.*

ANNO
CHRISTI
533.

Habetur in
Concilio
Ephesino,
part. 1. cap.
8. & in Cal-
ched. act. 1.

OBLOQVUNTUR quidam, sicut audio, de mea opi-
nionem apud tuam reuerentiam, & hoc frequentius,
Conuentus maxime nobilium obseruantes, vt puto dele-
ctare tuum aestimantes auditum, & inconsultas emittunt
voces, laesi quidem nihil, conuicti autem, & hoc vtiliter;
vnus quidem quod cecos laedebat & pauperes, alter vero
quod contra matrem tetendit gladium, alius vero quod
cum ancilla aurum furatus sit alienum, & huiusmodi sem-
per habens opinionem, quam non optet aliquis continge-
re aliquibus etiam valde inimicis. Verumtamen non mihi
multus de talibus sermo est, vt non vltra Dominum & do-
ctorem, neque super patres existentis in me breuitatis ex-
tendam mensuram. Non enim possibile est prauorum im-
portunitates euitare, si quoquo modo quis eligat viuere.
Psalm. 13. Sed illi quidem maledictione & amaritudine plenum habentes
os, reddent omnium iudici rationem: conuertar vero
rursus ego ad hoc, quod me magis condecet, & comone-
bo etiam nunc vt fratrem in Christo, doctrinae verbum &
fidei sensum cum omni cautela facere ad populos: cogita-
Matth. 18. re etiam, quod scandalizare vnum solum ex pusillis cre-
dentibus in Christum, intolerabilem habet indignatio-
nem: si vero multitudo sunt mœrentium, quomodo non
omni arte necesse est, vt oporteat prudentius auferre
scandala, & sanum fidei dilatare sermonem quarenti-
bus veritatem? Erit vero hoc & valde recte, si sancto-
rum patrum legentes libros, magni eos aestimare festine-
2. Cor. 13. mus, & probantes nosmetipsos, si sumus in fide, secundum
quod scriptum est, illorum rectis & irreprehensibilibus
*sectis nostros intellectus optime coniungamus. Ait igi-
tur sancta & magna Synodus, ipsum ex Deo Patre natura-
liter genitum Filium vnigenitum, ex Deo vero Deum
verum, lumen de lumine, per quem omnia fecit Pater, de-
scendisse, incarnari, humanari, pati, resurgere tertia die,
& ascendere ad cælos. Hæc & nos sequi oportet verba &
dogmata, cogitantes quid incarnari & humanari signi-
ficet ex Deo Verbum. Non enim dicimus, quod Verbi
natura conuersa facta est caro, neque quod in totum ho-

* inlice-
tis

ANNO
CHRISTI
533

minem, qui est ex anima & corpore, translata est: illud vero magis, quod carnem animatam anima rationabili vniens Verbum sibi secundum substantiam, ineffabiliter & incomprehensibiliter factus est homo, & appellatus est filius hominis, non secundum voluntatem solam aut complacitum, sed neque ut in assumptione personæ solius: & quod differunt quidem quæ ad unitatem veram collatæ naturæ, vnus vero ex vtrisque Christus & Filius, non quasi differentia naturarum ablata propter adunationem, perfecerunt vero magis nobis vnum Dominum & Christum & Filium deitatis & humanitatis per ineffabilem & arcanum adunationis concursum. Sic etiam dicitur cum ante sæcula habeat essentiam, & genitus sit ex Patre, nasci etiam secundum carnem ex muliere: non quasi diuina eius natura in sancta Virgine initium ut esset acceperit, neque quod indiguerit necessario propter se secunda natiuitate post eam quæ ex Patre est: (est enim fatuum simul & indoctum, existentem ante omnia sæcula, & consempiternum Patri, dicere opus habere ut esset secundum initium) quoniam vero propter nos & propter nostram salutem vniens sibi secundum substantiam humanitatem, processit ex muliere, ob hoc dicitur nasci carnaliter. Non enim primum homo natus est communis de sancta Virgine, & sic descendit in eum Verbum: sed ex ipsa vulua adunitam sustinuisse dicitur natiuitatem carnalem, utpote suæ carnis natiuitatem propriam faciens. Sic dicimus eum & pati & resurgere; non quasi quod Dei Verbum passum sit in sua natura, aut plagas, aut perforaturas clauorum, aut quæcumque alia vulnera, (impassibilis enim est deitas, quod & incorporea est) sed quoniam quod factum est eius proprium corpus, passum est, hæc iterum ipse dicitur pati pro nobis, erat enim impassibilis in corpore passibili. Secundum eum vero modum & in moriendo intelligimus immortalem: etenim secundum naturam & incorruptibile, & vita, & viuificans est Dei Verbum. Quoniam vero proprium eius iterum corpus gratia Dei, secundum *Hebr. 2.* quod ait Paulus, pro omnibus gustauit mortem, dicitur ipse pati pro nobis mortem: non quasi quod in experimentum mortis venit, quod attinet ad eius naturam, (* stuporis enim est istud dicere aut sentire) sed sicut nuper dixi, caro

eius gustauit mortem. Sic & resurgente carne eius, iterum resurrectio ipsius dicitur: non quasi quod ceciderit in corruptionem, (absit) sed quia eius iterum resurrexit corpus. Sic Christum vnum & Dominum confitemur, non quasi hominem coadorantes Verbo, * & non sectionis phantasia introducatur, cum dicitur, con, sed vt vnum eundem adorantes, quod non alienum est a Verbo corpus eius, cum quo & ipsi confidet Patri: non vt duobus iterum confidentibus filiis, sed vt vno secundum vnitionem cum propria carne. Si autem secundum subsistentiam vnitionem vel quasi impossibilem aut indecoram recusamus, incidimus vt duos dicamus filios. Omnino enim necesse est distinguere & dicere, hominem quidem specialiter Filii vocatione honoratum, specialiter autem iterum Dei Verbum filiationis nomen & rem naturaliter habentem. Non ergo diuidendus est in duos filios vnus Dominus Iesus Christus. Proderit autem nullo modo recte fidei rationi ita dicere, licet personarum vnitionem diuulgent quidam. Non enim dixit scriptura, quod Verbum hominis personam aduniuit sibi, sed quia factum est caro. Quod vero *caro factum est Verbum*, nihil aliud est, nisi quod similiter nobis participauit sanguinem & carnem, propriumque corpus nostrum fecit, & processit homo ex muliere, non abiiciens esse Deus, & ex Deo nasci Patre, sed in assumptione carnis permanens quod erat. Hoc annuntiat vbique integræ fidei ratio: ita reperimus sanctos sapuisse Patres: sic præsumpserunt Dei genitricem sanctam Virginem, non quod Verbi natura aut deitatis eius initium esset accepta a sancta Virgine, sed vt nato ex ipsa sancto corpore, animato etiam rationabiliter, cui & secundum subsistentiam adunitum Verbum, nasci dicitur secundum carnem. Hæc & nunc ex dilectione, quæ in Christo est, scribo, petens vt fratrem, & contestans coram Deo & electis angelis, hæc nobiscum & sapere & docere, vt custodiatur ecclesiarum pax, & concordia & dilectionis vinculum indisruptum permaneat sacerdotibus Dei.

Joan. 1.
Hebr. 2.

Conc. Ephes. act. 1.
& Calched. act. 1.

Cyrillus episcopus Alexandriae dixit: Audiuit sancta & magna hæc Synodus quæ scripsi reuerendissimo Nestorio, defendens rectam fidem. Certus vero sum, quod nullo modo egressus inuenior a recta fidei ratione, aut præter-

ANNO
CHRISTI
553.

gressus expositum a sancta & magna Synodo, quæ illo tempore in Nicæa congregata est, symbolum: & peto vestram sanctitatem dicere, vtrum recte & irreprehensibiliter, & consonanter sanctæ illi Synodo talia scripserim, an non.

Iuuenalis episcopus Hierosolymorum dixit: Perlecta sancta fide quæ in Nicæa, & epistola sanctissimi & reuerendissimi episcopi Cyrilli, & quæ a sancta Synodo exposita sunt, consona inveniuntur: & his piis dogmatibus consentio, & hæc probo.

Firmus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: Compendiose & capitulariter dicta a sancta Synodo, quæ in Nicæa est, exponens tua reuerentia, subtiliter & antepedes manifestam rem nobis & liquidiorum comprehensionem expositæ fidei fecit, vt nihil sit in dictis ambiguum, omnibus sibi inuicem consonantibus & fidei firmatæ. His igitur integre se habentibus & inconuertibiliter, & nullam inuolutionem inferentibus, & ego consentio, eandem fidem a sanctissimis episcopis meis patribus suscipiens.

Memnon episcopus Ephesi metropoleos dixit: Fidei expositæ a sanctis patribus trecentis decem & octo Nicææ congregatis, consona & epistola quæ lecta est, sanctissimi & reuerendissimi patris Cyrilli continet, quibus consentimus atque probamus, nihil minus inuenientes neque dissonans.

Et postquam dixerunt centum viginti quatuor episcopi consonanter, in fine ita scriptum est: Et omnes qui supra scripti sunt episcopi, eadem deponunt, & sic credunt sicut patres exposuerunt, & epistola sanctissimi archiepiscopi Cyrilli scripta ad Nestorium episcopum manifestat.

Palladius episcopus Amasææ dixit: Consequens est & epistolam reuerendissimi Nestorii relegi, cuius mentionem fecit in initio religiosissimus presbyter Petrus: vt cognoscamus, si & illa consonans est his quæ exposita sunt a sanctis patribus in Nicæa. Et relecta est.

*Venerabili & reuerendissimo comministro Cyrillo, Nestorius
in Domino salutem.*

In Concilio
Ephesi part
1. cap. 9.

1. Tim. 4.

INIVRIAS quidem, quæ contra nos sunt, mirandarum
tuarum literarum, dimitto, vtpote medicinali patien-
tia dignas, dilata rerum ipsarum responsione vsque ad
tempus idoneum. Quod vero taciturnitatem non pati-
tur, quasi magnum ferat, si taceatur, periculum, hoc vt
possibile est, non ad multiloquium tendens, compendio-
sam narrationem facere tentabo, obscuræ & indigestæ lo-
quacitatis cauens fastidium. Incipiam vero a sapientissi-
mis tuæ dilectionis vocibus, ipsas iisdem sermonibus ap-
ponens. Quæ sunt igitur admirandæ tuarum literarum
doctrinæ voces? Sancta (* inquit) & magna Synodus, ip-
sum ex Deo & Patre secundum naturam genitum Filium
Vnigenitum, ex Deo vero Deum verum, lumen de lu-
mine, per quem omnia fecit Pater, descendisse, incarna-
ri, humanari, pati, resurgere. Hæc sunt tuæ reuerentiæ
verba, & cognoscis forte tua: audi vero & a nobis frater-
nam pro pietate admonitionem, & quam magnus ille
Paulus amato a se Timotheo contestatus est: *Attende le-
ctioni, consolationi, doctrinæ: hoc enim faciens, & te ipsum sal-
uum facies, & audientes te.* Quid vero vult hoc quod dico,
Attende? Quia sanctorum transitorie legens traditionem,
venia dignam ignorantiam ignorasti, eos passibilem dixis-
se arbitratus Patri consempiternum Verbum. Inspice au-
tem, si placet, dicta diligentius, & diuinum illum repe-
ries patrum chorum non consubstantialem deitatem pas-
sibilem dicentes, nec recens natam Patri consempiter-
nam, nec resurrexisse eam quæ solutum templum susci-
tauit. Et si mihi aures in fraternam medelam præbue-
ris, ipsas tibi sanctorum patrum voces apponens, a ca-
lumnia quæ contra illos est, liberabo, & ab illa quæ con-
tra diuinas scripturas per illos est. Credo igitur & in Do-
minum nostrum Iesum Christum Filium eius vnigeni-
tum. Considera quomodo Dominus, & Iesus Christus, &
Vnigenitus, & Filius, primum ponentes communia dei-
tatis & humanitatis, vt fundamenta, nomina, tunc hu-
manationis & passionis & resurrectionis superædificant
traditionem, vt nominibus naturæ vtriusque communi-
bus,

ANNO
CHRISTI
553.

bus quibusdam significatiuis propositis, neque filiationis proprietates fecentur, neque ea, quæ naturarum sunt, in filiationis singularitate confusionis exterminatione periclitentur. In hoc enim eis eruditor Paulus factus est, qui humanationis diuinæ mentionē faciens, & ea quæ passionis sunt illaturus, prius ponens, Christus, commune (sicut paulo ante dixi) naturarum nomen, infert dictū vtrisque condecens naturis. Quid enim dixit? *Hoc sapiatis in vobis, Philip. 2. quod & in Christo Iesu, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse æqualis Deo: sed* (ne per singula discurram) *obediens factus est usque ad mortem, mortem autem crucis.* Quoniā enim memoriam mortis facturum erat, ne Deum Verbum ex hoc quisquam passibile suspicetur, ponit Christū, tamquam impassibilis & passibilis substantiæ in singulari persona appellationē significatiuam, quatenus & impassibilis Christus & passibilis sine periculo vocetur: impassibilis quidem deitate, passibilis autē corporis natura. Multa de hoc potens dicere, & primum quidem, non natiuitatem in dispensatione, sed humanationē sanctos illos patres commemorasse; promissionem breuiloquii a me in principiis factam, refrenantem sentio sermonem, & ad secundum tuæ dilectionis pergentem capitulum: in quo naturarum quidem laudabam diuisionem, secundum humanationis & deitatis rationem, & earum in vnius personæ coniunctionē, & Deum Verbum secunda ex muliere dicere non eguisse natiuitate, & passionis incapabilem profiteri deitatem. Orthodoxa enim, vt veritas habet, hæc huiusmodi sunt, & omnium hæresum malis sectis circa dominicas naturas contraria. Reliqua vero si quidem aliquam sapientiam occultam inferebant legentium auribus incomprehensibilem, tuæ est diligentia scire: mihi enim videbantur prima peruertere. In primis enim impassibilem prædicatum, & secundæ natiuitatis incapabilem iterum passibilem & recens creatum nescio quo modo * intulit, quasi secundum naturam Deo Verbo accidentibus templi copulatione corruptis: aut parum aliquid hominibus putatur, quod sine peccato templum, & a diuina inseparabile natura, pro peccatoribus natiuitatem & mortem sustinet: aut non * crediderit, quod dominica vox ad Iudæos clamat: *Soluite templum hoc, & in tribus diebus suscitabo illud: Ioan. 2.*

Concil. Tom. 12.

X

non, Soluite diuinitatem meam, & in tribus diebus resur-
get. Iterum & hic latius volens dicere, promissionis meae
memoria conticeo. Dicendum est tamen, breui sermone
me vntente vbique. Diuina scriptura * quandoque memo-
riam facit dominicae dispensationis, natiuitatem nobis aut
passionem non deitatis, sed humanationis Christi tradi-
dit, vt vocetur secundum scrupulosam appellationem
sancta Virgo Christi genitrix, non Dei genitrix. Et au-
di haec euangelii clamantibus: *Liber*, ait, *generationis Iesu*
Christi filii David, filii Abraham. Et certum est, quia David
filius Deus Verbum non erat. Accipe & aliud, si placet, te-
stimonium: *Iacob autem genuit Ioseph virum Mariae, ex qua*
natus est Iesus, qui dicitur Christus. Considera iterum alteram
attestantem nos vocem: *Iesu vero generatio ita est. Despon-*
sata enim matre eius Maria Ioseph, inuenta est in utero habens
de Spiritu sancto. Creaturam vero Spiritus quis vtique V-
nigeniti aestimabit deitatem? Quid oportet dicere, quod
mater Iesu erat ibi. & rursus: *Cum Maria matre Iesu*. &
Quod in ea natum est, ex Spiritu sancto est. &, *Accipe puerum*
& matrem eius, & fuge in Aegyptum. &, *De Filio eius, qui*
factus est ex semine David secundum carnem. & de passione rur-
sus. *Quod Deus suum Filium misit in similitudinem carnis pec-*
cati, & de peccato condemnauit peccatum in carne. Et ite-
rum: *Christus mortuus est pro peccatis nostris*. &, *Christo passo*
carne. &, *Hoc non est deitas, sed corpus meum, quod pro vobis*
frangitur: & mille aliis vocibus attestantibus hominum
genus, non Filii putare deitatem recentem, aut passio-
nis corporeae capabilem, sed coniunctam naturae deita-
tis carnem. Vnde & Dominum David Christus semet-
ipsum & filium nominat. *Quid enim*, ait, *vobis videtur*
de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: *David*. Respondit Iesus,
& dixit eis: *Quomodo ergo David in Spiritu Dominum eum vo-*
cat, dicens: Dixit Dominus Domino meo, sede a dextris meis?
vtpote filius existens omnino David secundum carnem,
secundum deitatem autem Dominus. Esse quidem deita-
tis Filii corpus templum, & templum secundum summam
quamdam & diuinam vnitam coniunctionem, vt quae
sunt corporis, deitas propria ducat, bonum est confiteri,
& euangelicis traditionibus dignum. Nomini vero pro-
prietatis adscribere & carnis proprietates, natiuitatem

ANNO
CHRISTI
553.ANNO
CHRISTI
553.*quando
cumque

dico, & passionem, & mortem, errantis est, frater, intelligentiæ secundum paganos, aut desipientis Apollinarij & Arii, & quæ sunt aliarum ægrotantium hæresum, magis vero si quid est illis grauius. Necesse est enim eiusmodi, qui proprietatis nomine attrahuntur, & lactationis confortem propter proprietatem Deum Verbum facere, ^{Lug. 22.} & paulatim incrementi participem, & pauoris tempore passionis, auxilio etiam angelico indigentem. Et taceo circumcisionem, & sacrificium, & sudores, & esuritio- nem, quæ propter nos carni contigerunt, adorabilia contingentia. In deitate vero hæc falsè suscepta, & nobis tamquam calumniatoribus iustæ condemnationis causa sunt. Hæ sunt sanctorum patrum traditiones, hæc diuinarum scripturarum præcepta. Si quispiam & quæ sunt misericordiæ diuinæ, & quæ sunt auctoritatis diuinæ, loquitur. *Hæc meditare, in his esto, ut tuus profectus manifestus sit omnibus,* ^{1. Tim. 4.} Paulus ad omnes dicit. Quod vero pro scandalizatis curam geras, bene facis esse sollicitus, & gratulamur diuinorum curam gerenti animæ tuæ, & de nobis sollicitæ. Cognosce vero deceptum esse temetipsum ab eis qui hic a sancta Synodo depositi sunt, utpote sapientes ea quæ Manichæorum sunt, aut certe forsitan a dilectionis tuæ clericis. Qui sunt enim ecclesiæ, quotidie proficiunt, & populorum tanta multitudo crescit per gratiam Christi, ut videntes multitudines, quæ sunt prophetæ clament: *Implebitur terra ad cognoscendum Dominum, quasi aqua multa cooperire maria.* ^{Isa. 11.} Principes vero incredibile gaudium habent, etiam quæ regni sunt, illuminati dogmate. Et ut compendiose dicam, illa in omnibus hæresibus quæ contra Deum certant, & contra ecclesiæ recta dogmata, quotidie quis reperiet apud nos voce impleri: *Domus Saul ibat & infirmabatur, & domus David ibat & confortabatur.* ^{2. Reg. 3.} Hæ a nobis, utpote a fratribus ad fratrem suasiones sunt. Si vero aliquis contendit, clamabit per nos ad huiusmodi Paulus: *Nos talē consuetudinem non habemus, nec ecclesiæ Dei.* ^{1. Cor. 11.} Omnem quæ tecum est in Christo fraternitatem ego & qui mecum sunt plurimum salutamus. Saluus & pro nobis orans permanens, Domine honoratissime & Deicultor.

Cyrillus episcopus Alexandriæ dixit: Quid videtur sanctæ & magnæ huic Synodo de nuper lecta epistola?

Conc. E-
phes. act. 1.

Concil. Tom. 12.

X ij

Putas videtur & ipsa consona esse definitæ fidei in Synodo sanctorum patrum, qui illo tempore congregati sunt in Nicæa vrbe, an non?

Iuuenalis episcopus Hierosolymorum dixit: Nullo modo consona existit piæ fidei expositæ a sanctis patribus qui in Nicæa fuerunt: & anathematizentur ita credentes; aliena enim hæc omnia existunt ab orthodoxa fide.

Flauianus episcopus Philippensium dixit: Quæ sunt in relecta epistola, simul omnia pugnantia existunt omnino, & aliena procul dubio ab exposita fide in Nicæa a sanctissimis patribus: & alienos esse a recta fide ita credentes iudicamus.

Firmus episcopus Cæsareæ Cappadociæ dixit: Formam pietatis apponens in principiis epistolæ, procedente fermone nullo modo suum sensum obumbrare valens, nudum a velamine suum apposuit sensum, dissentientem a fide sanctorum patrum trecentorum decem & octo, & epistolæ sanctissimi episcopi Cyrilli contraria habentem.

Valerianus episcopus Iconii dixit: Omnibus conspicua est epistolæ diuersitas reuerendissimi Nestorii, non solum fidei sanctorum patrum Nicææ, & epistolæ reuerendissimi & sanctissimi archiepiscopi Cyrilli dissonans, sed nec sibi conueniens.

Et cum interlocuti essent sequenter trigintatres episcopi, omnes episcopi simul clamauerunt: Qui non anathematizat Nestorium, anathema sit. Istum recta fides anathematizat: istum sancta Synodus anathematizat. Qui communicat Nestorio, anathema sit. Omnes anathematizamus epistolam & dogmata Nestorii. Hæreticum Nestorium omnes anathematizamus. Communicantes Nestorio omnes anathematizamus. Impiam fidem Nestorii omnes anathematizamus. Impium dogma Nestorii omnes anathematizamus. Impium Nestorium omnes anathematizamus. Omnis mundus anathematizat impiam sectam Nestorii. Qui hunc non anathematizat, anathema sit.

Iuuenalis episcopus Hierosolymorum dixit: Legantur & literæ reuerendissimi & sanctissimi archiepiscopi Romanorum Cælestini, quas destinavit de fide.

EPISTOLA CÆLESTINI EPISCOPI ROMÆ
AD NESTORIVM.*Dilectissimo fratri Nestorio, Cælestinus.*

ALIQVANTIS diebus vitæ nostræ, post nefandum & hæpe damnatum dogma Pelagii atque Cælestii, catholica fides quietem habuit, quando eos cum suæ * disputationis sequacibus telo vnitæ sententiæ occidens orientem percussit. Denique sanctæ recordationis Atticus, catholicæ magister fidei, & vere beati Ioannis etiam ad ista successor, eos ita persecutus est pro rege communi, ut his ne standi quidem illic copia præstaretur. Mansit nos post eius exitum sollicitudo vel maxima, cum successor suus utrum etiam in eius fidem succederet, quæreremus; quia difficile est continuari quæ bona sunt: nam sibi sæpe alternis vicibus aduersa succedunt. Habuimus tamen post hunc, a quo eramus continuo deferendi, sanctum Sisinium, celebratum simplicitate & sanctitate collegam, eam fidem quam inuenerat prædicantem. Legerat profecto simplex sanctitas, & sancta simplicitas, *timendum* Rom. 11. *magis, quam alte sibi esse sapiendum.* Et alibi, *altiora scrutanda non esse.* Et iterum: *Si quis aliud prædicauerit, quam quod prædicauimus, anathema sit.* Eccl. 3. Galat. 1. Hoc tamen exeunte de sæculo, cum se sollicitudo nostra intantum, inquantum ei Dominus permisit, extenderet, latificauit animum nostrum venientium narratio nuntiorum, quam mox firmavit eorum, qui interfuerunt ordinationi tuæ, relatio collegarum; qui tibi testimonii tantum detulerunt, quantum ferri huic debuit, qui aliunde videbatur electus. Tanta enim ante opinione vixisti, ut tuis te aliena ciuitas inuideret: tanto nunc horrore vitaris, ut tui in aliis videant qualiter fuerint liberati. Dudum sumpsimus tuas epistolas, quibus in angusto nihil potuimus dare responsi. Erat enim in Latinum sermo vertendus. quod cum, licet fero, facimus, sancti fratris & coepiscopi mei Cyrilli probatissimi sacerdotis per filium meum Possidonium diaconum talia de te scripta suscepimus, quibus his qui de tua ordinatione retulerant, perisse suum testimonium doleamus. Bonis enim principiis tuis malus, quantum vide-

Habetur
Græce &
Latine in
Concilio
Ephesino,
part. 1. cap.
18.

*opinio-
nis

mus, successit euentus: bonis, inquam, principiis, quæ apud nos ita celebrata fuerant, vt responsum dantes ad relationem fratrum, nos faceremus participes gaudiorum. Sed considerantes nunc & querelam prædicti fratris, & interpretatas tandem epistolas tuas, apertas blasphemias continentes, illud nobis apostolicum videmus esse dicendum: *Vellem immutare vocem meam, quia confundor in vobis*: quinimo mutaui, nisi de præcipitiis se reuocet impius disputator. *Necesse est enim malum ex nobis ipsis*, sicut præcipitur, *auferamus*. Legimus ergo epistolarum tenorem, & eos libros, quos illustri viro filio meo Antiocho red-dente suscepimus. In his quidem a nobis vestigatus, de-prehensus & tentus es, quod multiloquio vtebaris, dum vera inuoluis obscuris; rursus vtraque confundens, vel confiteris negata, vel niteris negare confessa. Sed in epistolis tuis apertam non tam de fide nostra, quam de te tulisti sententiam, volens de Deo Verbo, aliter quam fides habet omnium, disputare. Ecce inquam de te vocamur sententiam: ecce quæ tuarum sunt beneficia nouitatum: postquam ignoratus electus es, & cognitus accusaris. Iam nunc cum illo gentium doctore dicendum est: *Nam quid oremus, secundum quod oportet, nescimus*. Nonne hæc ecclesiæ illi verba conueniunt, quæ probatos sibi viros, non notitiam tuam, sed famam secuta, contempsit? Impositum est opinioni bene de te credentium. Quis enim intra ouile velut rapacem lupum putaret abscondi? Vox est eiusdem Apostoli, *oportere etiam hæreses esse, vt probati manifesti fiant*. Aperi aures tuas, & eius ad Timotheum vel Titum dictos audito sermones. Quid his aliud præcipit, quam vt nouitates euitent vocum profanas? Ad impietatem quippe ista proficiunt, quæ semper spinas & tribulos intulerunt. Timotheum certe etiam rogasse se dicit, vt Ephesi remanens denuntiaret quibusdam, ne quis aliter prædicaret. Ante oculos mihi Ieremiæ prophetæ verba sunt: *Horribilia, inquit, facta sunt super terram: propheta iniquitatem prophetant*. Hæc, dicas volo, quasi ignota te transeunt, aut quasi nota contemnis? Si quasi ignota te transeunt, non sit pudori rectum discere, quando timori non fuit docere peruersum. Si quasi nota contemnis, intellige te inexcusabilem fore, cum a te commissi tibi talenti quæsiuerit

Galat. 4.

1. Cor. 5.

Rom. 8.

1. Cor. 11.

1. Tim. 6.
Tit. 3.

1. Tim. 1.

Jerem. 5.

Matth. 25.

ANNO
CHRISTI
553.
* sancto
senore fi-
bi lucru

illationem, qui per nos de hoc * sanctum fenus vel lu-
crum semper expectat. Aspice quæ poena illum maneat,
qui abscondit acceptum; qui integrum certe restituit
quod accepit. Vnde euidenter aduerte, quod sit & quale
periculum, nec hoc quod acceperis reddidisse. An tu Do-
mino nostro dicturus es: *Quos dedisti mihi custodiui*, cum sic *Ioh. 17.*
scindi in partes audiamus eius ecclesiam? Qua conscien-
tia viuis, pene ab omnibus in hac ciuitate desertus? Opta-
ueram eos tunc fuisse tam cautos, quam nunc sunt, cum
sibi desiderant subueniri. Vnde tibi in has quaestiones ver-
ba dirigere, quas sit blasphemum cogitasse? Vnde in po-
pulos hæc episcopo prædicare, quibus virginei partus re-
uerentia faucietur? Non debent veteris fidei puritatem
blasphema in Deum verba turbare. Quis vnquam non di-
gnus est anathemate iudicatus vel adiiciens vel detrahens
fidei? Plene etenim ac manifeste tradita ab apostolis no-
bis, nec augmentum nec imminutionem requirunt. Le- *Apos. 22.*
gimus in nostris libris non addi debere, nec detrahi: ma-
gna quippe & addentem & detrahentem poena constri-
git. Vnde cauterium paramus & ferrum; quod vltra non
erunt fouenda vulnera, quæ merentur abscidi. Scimus
certe, maiora vitia maiore semper dolore sanari. Inter
multa, quæ a te impie prædicata, vniuersalis recusat ec-
clesia, symbolo ab apostolis tradito plangimus hæc verba
fuisse sublata, quæ nobis totius spem vitæ salutisque pro-
mittunt. Quod quare fiat, loquuntur epistolæ tuæ, de qui-
bus nulla dubitatio est, quia eas ipse misisti: quas in ma-
nus nostras nolueramus venire, ne de tanti cogeremur
sceleris genere iudicare. Omnium disputationum tua-
rum vias breuis earum sermo conclusit. Extendisti te la-
tius, multis anfractibus circuisti, sero tamen diuerso iti-
nere peruenisti ad impium constitutum. Scimus quid ille
cauerit, qui præcipit contentiones & pugnas legis esse vi-
tandas: *Sunt enim*, inquit, *inutiles & vanæ*. Quod igitur va- *Tit. 3.*
num & inutile iudicatur, nemo dubitet minime profutu-
rum. Itaque quamuis iam frater Cyrillus, secundis te epi-
stolis suis asserat esse * conuictum, intelligas volo, post
primam & secundam illius & hanc correptionem nostram,
quam constat esse iam tertiam, ab vniuersitate collegii &
conuentu Christianorum te prorsus esse seiunctum, nisi

* conue-
tum,

mox quæ male dicta sunt corrigantur, nisi in eam viam re-
 deas, quam se Christus esse testatur. Male in hunc arma de-
 speratione mouisti, qui te super familiam suam, velut fi-
 delem prudentemque seruum permiserat ante constitui.
 Periit tibi huius vice officii beatitudo promissa: non solū
 non das cibum in tempore, verū etiam veneno interficis,
 quos ille suo sanguine & sua morte quæsiuit. Venenum
 namque est sub tuis labiis, quæ maledictionis & amari-
 tudinis plena videmus, cum contra eum qui suavis est, ni-
 teris disputare. Vbi est diligentia pastoralis? *Pastor bonus a-*
nimam suam ponit pro ouibus suis: mercenarius vero est, qui eas lu-
pis dimittit & tradit. Quid hic tu pastor acturus es, qui do-
 minicum gregem pro lupis ipse * discerpis? Ad quænam
 grex sanctus septa confugiet, si intra ouilia ecclesiæ sauciet-
 tur? * Quis futurus est tuitione defensus, qui te patitur
 pro custode raptores? Et *alias*, inquit Dominus, *habeo*
oues, quæ non sunt de hoc ouili; & illas oportet me adducere. Ille
 alias se promittit adducere, tibi pereunt quas habebas: si-
 quidem certum sit, quoties ista contingunt, non oues pa-
 storibus, sed magis ouibus perire pastores. Et *vocem*, in-
 quit, *meam audient.* Quare? *Vt fiat vnus grex.* Ad illius vo-
 cem vnus fit grex, ad tuam vero aut inficitur, aut fugatur.
 Durum est, vt in te de Actibus apostolorum beati Pauli
 verba conueniant: *Ego, inquit, scio, quia intrabunt post dis-*
cessum meum lupi graues in vos, non parcentes gregi: & ex vobis-
ipsis exurgent homines loquentes peruersa, vt abducant discipulos
post se. Hæc a te aliis quam tibi dicta velimus: docenda e-
 nim tibi fuerant, non discenda, quæ dicimus. Nam quis
 ferat doceri episcopum qualiter esse debeat Christianus?
 Diligenter aspice, in quam conditionem voceris. incesse-
 ris, argueris, accusaris. Quid horum conuenit sacerdoti?
 Duris dura responsio: si tamen vicissitudo est, verbis bla-
 sphemia vindicare. An tibi a nobis existimas esse parcen-
 dum, cum animæ tuæ ita ipse non parcas, vt omnibus ve-
 lis & præteritis & præsentibus & futuris beneficium salu-
 tis auferre? Persequar plane boni Domini mei fidelis ser-
 uus inimicos, cum Propheta asserat, eos odio se odisse
 perfecto. Moneor rursus altero loquente, ne parcam.
 Quem hic ego respiciam? cui honoris aliquid seruem,
 quando agitur vt mihi totius spei meæ causa tollatur?
 Ipsi

Ioan. 14.

Matth. 24.

Psal. 13.

Psal. 33.

Ioan. 10.

Ibidem.

Ibidem.

Act. 20.

Psal. 138.

Dent. 7. &

13.

* disper-

gis?

* Qua

ANNO
CHRISTI
535.

Ipsi in euangelio verba sunt Domini, quibus ait, *non si-* *Math. 10.*
bi patrem, non matrem, non filios, non aliquam necessitudinem de-
bere præponi. Est enim talis frequenter pietas, ex qua na-
scatur impietas, cum vincente carnis affectu, caritati illi
quæ Deus est, caritas præponitur corporalis. Eius intui- *1. Ioan. 4.*
tu aliquibus sæpe deferimus: at cum in hunc tenditur qui
est ipsa dilectio, necesse est nec illa seruentur, quorum
auctor vocatur ad causam. Expergiscere tandem; quia
non sunt istæ dicendæ vigiliæ, quas non exhibes custodiæ,
sed rapinæ. Dormire te volumus in hoc quod prædicas, &
vigilare ad hoc quod impugnas. Quid dico? Leuius certe
ferremus, si in utroque dormire: nemo tibi perditus es-
set, nemo quæsitus: nullo animarum dispendio mœreret
ecclesia, nullo compendio lætaretur. satius ei esset, si
hanc sponso suo ita ut susceperas, resignares. Sed quid
multis immoror? Loquente architecto Paulo, frustra per *1. Cor. 3.*
te superædificatum aliquid quæro, in quo non inueni fun-
damentum. Audio vim maximam catholice sentientes,
quibus nos communicamus, clericos sustinere, ita ut his
etiam ciuitas interdicta dicatur. Lætatur eos præmium
confessionis acquirere, sed dolemus quod episcopo per-
sequente. Beatus apostolus Paulus persecutorem prædi- *Act. 9.*
catore mutauit: nefas est maximum, prædicatorem per-
secutore mutatum dicere. Enumera retro hæreticos,
qui huiusmodi quæstiones ecclesiis intulerunt. Quis vn-
quam de hoc certamine victor reuertit? Habes certe tuæ
ciuitatis exemplum. Paulus ciuis Samosatenus, occu-
pata Antiochena ecclesia, cum aliqua prædicaret, col-
legit suorum seminum messem. Reliquos inuentores ma-
lorum, ecclesiis occupatis, sententiæ censura semper non
dispar eiecit. Hos quoque hæreticos, de quibus nos,
velut eorum quæ gesta sunt nescius, consulere voluisti,
sedibus suis iniusta dicentes expulit iusta damnatio: quos
illic inuenisse requiem, non putamus esse mirandum. In-
uenerunt enim impiam prædicationem, cuius compara-
tione se æstiment innocentes. Hoc loco, quia opportuni-
tas sermonis exposcit, tacere non possumus, quod stu-
pemus. Legimus quam bene teneas originale peccatum,
qualiter ipsam naturam asseras debitricem, & eum debi-
tum merito reddere, qui descendit de genere debitoris.

Concil. Tom. 12.

Y

Luc. 4.

Quid tecum faciunt, qui sunt hæc negando damnati? Nunquam sine suspicione ea quæ sibi sunt aduersa conueniunt. Eiicerentur denique, si tibi quoque similiter displicerent. Cur tamen nunc ea, quæ in hos tunc sunt acta, quæruntur, cum certum sit illinc ad nos a catholico tunc antistite Attico gesta directæ? Cur non sanctæ memoriæ Sisinius ista quæsiuit? quia utique sub decessore suo probauerat eos iuste damnatos. Defleant infelices, spe se hominum fuisse deceptos, quibus iam potuit propter communionem sola pœnitentia subuenire. Ecce scire de his incepisti, si qua ante nescisti. Causam tuam magis modo, quam aliorum, catholica & festina deliberatione curato: quia conuenienter dicimus: *Medice, cura teipsum*, qui aliis desideras subuenire. Ægritudinis tuæ qualitas non recipit aut præstari permittit inducias. Alexandrinæ ecclesiæ sacerdotis fidem & probauimus & probamus: & tu admonitus per eum, rursus eadem senti nobiscum, si vis esse nobiscum: cui fratri si a te præbetur assensus, damnatis omnibus quæ hucusque sensisti, statim hæc volumus prædices, quæ ipsum videas prædicare. Nos enim quod contra fas est, etiam sacerdotes volumus esse correctos: quibus ut præmissa * conuentione consuli-
mus, ita in hos necesse est damnationis sententiam, si abutuntur nostra salubri admonitione, firmemus. Hoc tamen erit post damnationem prauis dogmatis plenum correctionis indicium, si reuocentur omnes ad ecclesiam, qui propter Christum caput eius videntur exclusi. Quod nisi fiat quod dicimus, eiiciendus qui eiecit; quamuis in nostra communione sint isti, in quos talis cognoscitur extitisse. Ad clerum quoque ecclesiæ Constantinopolitanæ, vel omnes qui censentur nomine Christiano, qualia necessitas exigit scripta direximus: ut si in peruersæ disputationis obstinatione persistes, neque hæc quæ frater Cyrillus nobiscum prædicat, prædicabis, a nostro collegio, cum quibus tibi non potest esse communio, te intelligant separatim; scituri, & exemplo iam cauti, qualiter animæ suæ decocto & maturo iudicio debeant providere. Aperte igitur hanc nostram scias esse sententiam, ut nisi de Christo Deo nostro ea prædices, quæ & Romana, & Alexandrina, & vniuersalis ecclesia catholica tenet, sicut

* corre-
ctione

ANNO
CHRISTI
553.

& sacrosancta Constantinopolitanae urbis ecclesia ad te usque optime tenuit, & hanc perfidam nouitatem, quae hoc quod venerabilis scriptura coniungit, nititur separare, intra decimum diem a primo innotescantis tibi huius conuentionis die numerandum, aperta & scripta professione damnaueris, ab vniuersalis te ecclesiae catholicae communionem deiectionem. Quam formam ad te nostri iudicii per memoratum filium meum Possidonium diaconum cum omnibus chartis ad sanctum confacerdotem meum memoratae Alexandrinae urbis antistitem, qui ad nos super hoc plenius retulit, destinauimus, ut agat vice nostra, quatenus statutum nostrum & tibi & vniuersis fratribus innotescat; quia omnes debent nosse quod agitur, quoties omnium causa tractatur.

Petrus presbyter Alexandriae & primicerius notariorum dixit: His quae lecta sunt consona rescriptis sanctitas reuerendissimi episcopi nostri Cyrilli, quae & praemani-
bus habemus, & si iubet vestra reuerentia, legemus. Flavianus episcopus Philippiensium dixit: Lecta & haec inferantur gestis. Petrus presbyter & primicerius notariorum legit.

Concilium
Ephesinum
act. 1.

*Reuerendissimo & sanctissimo comministro Nestorio, Cyrillus &
quae conuenit Synodus Alexandriae de Aegyptiaca
diacepsi, in Domino salutem.*

SALVATORE nostro aperte dicente: *Qui diligit patrem
aut matrem super me, non est me dignus: & qui diligit filium
vel filiam super me, non est me dignus:* quid patiemur nos, qui a
tua reuerentia exigimur te diligere super Christum salua-
torem omnium nostrum? Quis nos in die iudicii iuuare
poterit? aut quam inueniemus excusationem, qui silen-
tium ita longum dileximus de factis a te contra ipsum bla-
spheemiis? Et si quidem temetipsum solum laederes, talia
sapienti & docens, minus utique curae esset: quoniam ve-
ro omnem scandalizasti ecclesiam, & fermentum insolitae
haereseos & extraneae iniecisti populis, & non ibi solum-
modo constitutis, sed etiam his qui ubique sunt; (cir-
cumducti sunt etenim tuarum expositionum codices)
quae iam pro nostra taciturnitate sufficiet ratio? aut quo-
modo non necessarium est meminisse dicentis Christi:

Habetur
Graece &
Latine in
Concilio
Ephesino
part. 1. cap.
26.
Matth. 10.

Concil. Tom. 12.

Y ij

Math. 10.

Non putaueritis quia veni mittere pacem super terram: non veni mittere pacem, sed gladium: veni enim diuidere hominem contra patrem suum, & filiam contra matrem suam. Anno Christi 535.

Hebr. 11.

Cum enim fides lædatur, valeat quidem, vt irrita & infirma, circa parentes reuerentia; quiescat autem & quæ in filios & fratres est affectionis lex, & piis iam melior sit mors quam vita, vt meliorem resurrectionem mereantur, secundum quod scriptum est. Ecce igitur vna cum Synodo quæ in magna Roma congregata est, præsidente sanctissimo & reuerendissimo fratre & comministro nostro Cælestino episcopo, etiam tertia te hac contestamur epistola, adhortantes desistere a * prauis sic & distortis dogmatibus, quæ & sapientis & doctes: pro his autem eligere rectam fidem, quæ ecclesiis ab initio tradita est per sanctos apostolos & euangelistas, qui & perspectores & ministri Verbi facti sunt. Aut si hoc non egerit tua reuerentia, secundum statutas inducias in literis memorati sanctissimi & reuerendissimi comministri nostri Romanæ vrbis episcopi Cælestini, cognosce te ipsum nullam communionem habere nobiscum, neque locum aut verbum inter sacerdotes Dei & episcopos. Nec enim possibile est despiciere nos ecclesias sic perturbatas, & scandalizatos populos, & rectam fidem dissipatam, & dissipatos a te greges, qui saluare debueras, si quidem esses secundum nos rectæ gloriæ amator, sanctorum patrum inuestigans pietatem. Omnibus autem a tua reuerentia separatis propter fidem, vel depositis, tam clericis, quam laicis, communicatores sumus omnes. Nec enim iustum est, illos qui recte sapere cognouerunt, tuis condemnari sententiis, quia bene facientes contradixerunt tibi. Hoc enim ipsum indicasti in epistola quæ scripta est a te ad magnæ Romæ sanctissimum episcopum nostrum Cælestinum. Non sufficiet autem tuæ reuerentiæ confiteri solum fidei symbolum, quod expositum est illo tempore in sancto Spiritu a sancta & magna Synodo tunc temporis congregata in Nicænorum ciuitate: (intellexisti enim & interpretatus es illud non recte, distorte autem magis, quamuis confitearis voce dictionem) sed enim consequens est in scriptis & cum iure iurando confiteri, quia & anathematizas quidem tua scelerata & abominanda dogmata, sapiens autem & docebis

* vani-
mis &

Luc. 1.

ANNO
CHRISTI
555.

ea quæ & nos omnes qui per occidentem & orientem episcopi, & doctores, & populis præfidentes sumus. Consensit autem & Romana sancta Synodus, & nos omnes, ut recte habentibus & irreprehensibiliter epistolis ad tuam reuerentiam scriptis ab Alexandrina ecclesia. Subiecimus autem his nostris literis quæ te oporteat sapere & docere, & a quibus conuenit abstinere. Hæc enim catholica & apostolica ecclesiæ fides est, cui consentiunt omnes & qui in occidente sunt, & qui in oriente orthodoxi episcopi.

Credimus in vnum Deum, Patrem omnipotentem, omnium visibilium & inuisibilium factorem. Et in vnum Dominum Iesum Christum Filium Dei, natum de Patre Unigenitum, hoc est, ex substantia Patris, Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero, natum, non factum, consubstantialem Patri; per quem omnia facta sunt, quæ in cælo & in terra sunt. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est, & homo factus, & passus est, & resurrexit tertia die, & ascendit in cælos, venturus iudicare viuos & mortuos. Et in Spiritum sanctum. Eos autem qui dicunt: Erat aliquando quando non erat, & priusquam nasceretur, non erat, & quia ex non extantibus factus est, aut ex alia substantia aut essentia, dicentes conuertibilem esse aut mutabilem Filium Dei, eos anathematizat catholica & apostolica ecclesia. Sequentes autem vbique sanctorum patrum confessiones, quas fecerunt loquente in eis sancto Spiritu, & sensuum qui in eis sunt inuestigantes intentionem, tamquam regalem semitam ambulantes, dicimus quod ipse Unigenitus Dei Verbum, qui ex ipsa natus est Patris substantia, quia ex Deo vero Deus verus, lumen de lumine, per quem omnia facta sunt quæ in cælo & in terra, propter nostram salutem descendit, & semetipsum dedit in exinanitionem, & incarnatus est, & homo factus est, hoc est, carnem accepit de sancta Virgine, & suam eam fecit ex vtero, & secundum nos pertulit natiuitatem, & processit homo ex muliere: non hoc quod erat amittens, sed quamuis factus est in assumptione carnis & sanguinis, etiam sic mansit quod erat, Deus videlicet natura & veritate. Neque autem carnem dicimus in deitatis

Y iij

naturam esse conuersam, neque in naturam carnis ineffabilem Dei Verbi translata esse naturam; inconuertibilis enim est & immutabilis omnino, idem ipse semper manens, secundum scripturas. Cum videretur autem & infans, & pannis inuolutus adhuc, & in sinu genitricis virginis, & tunc omnem implebat creaturam vt Deus, & confidebat genitori. Diuinitas etenim sine quantitate & sine mensura est, & circumterminationem non suscipit. Vnitum autem esse carni secundum subsistentiam confidentes Verbum, vnum adoramus Filium & Dominum Iesum Christum: neque per partem ponentes & diuidentes hominem & Deum, vtpote coniunctos sibi inuicem dignitatis & auctoritatis vnitione, (nouitas enim vocis hoc est, & aliud nihil) neque Verbum quod ex Deo est specialiter Christum nominantes, & simili modo specialiter quasi Christum, alterum eum qui ex muliere est: sed vnum solum scientes Christum, Verbum quod ex Deo Patre est, cum sua carne. Tunc enim humaniter iunctus est nobiscum, ipse dans his qui digni sunt accipere Spiritum, *et non ad mensuram*, sicut dicit beatus euangelista Ioannes. Sed neque illud dicimus, quod habitauit Deus Verbum quasi in homine quodam de sancta Virgine nato, vt non deifer homo intelligatur Christus. Si enim & habitauit in nobis Deus Verbum, dictum est autem etiam in Christo *quod habitat omnis plenitudo deitatis corporaliter*: sed tamen consideramus, quia factus caro, non sicut in sanctis habitare dicitur, eodem modo & in eo factam esse habitationem pronuntiamus, sed vnitus secundum naturam, & non in carnem mutatus, talem fecit habitationem, qualem utique habere dicitur & hominis anima in suo corpore. Vnus igitur Christus, & Filius, & Dominus, non velut coniunctione simpliciter habente homine ad Deum per vnitatem dignitatis vel auctoritatis: non enim æqualitas honoris vnit naturas. Ecce enim Petrus & Ioannes æquales quidem honore sibi sunt, eo quod & apostoli & sancti discipuli: verumtamen duo vnus non sunt. Neque quidem secundum appositionem intelligimus modum coniunctionis: non sufficit enim hoc ad vnitionem naturalem: neque quasi secundum participationem * seruilem * *al. æqualem* factam esse coniunctionem dicimus, sicut nos adhæren-

Ioan. 3.

Ioan. 1.

Coloss. 1.

ANNO
CHRISTI
553.tes Domino, secundum quod scriptum est: *Vnus Spiritus* 1. Cor. 6.

sumus ad eum. Magis autem coniunctionis nomen recusamus, quia non potest significare vnitionem: sed nec Deum aut Dominum Christi, Verbum quod ex Patre est, nominamus, ne iterum aperte incidamus in duo vnum Christum, & Filium, & Dominum, & blasphemiae crimen incurramus, Deum & Dominum sibi ipsum facientes. Vnitum enim, sicut praediximus, Dei Verbum carni secundum subsistentiam, Deus quidem est omnium, dominatur autem vniuersitati. Neque vero ipse sui seruus est aut dominus; stultum enim est, magis autem & impium, ita sapere vel dicere. Dixit enim Deum suum Patrem, cum sit Deus natura & de substantia eius: sed non ignorauimus, quia cum esset Deus, & homo factus est sub Deo, secundum legem conuenientem naturae humanitatis. Ipse vero sui quomodo fieret Deus aut dominus? Ergo ut homo, & quantum pertinet ad hoc quod decet exinanitionis mensuras, sub Deo nobiscum semetipsum esse dicit. *Sic factus est & sub lege*, cum certe locutus esset ipse legem, & legislator existeret ut Deus. Recusamus autem dicere de Christo: Propter eum qui induit, eum qui indutus est veneror: propter inuisibilem, adoro eum qui visibilis est. Horribile est ad hoc etiam illud dicere, quod ille qui assumptus est, ei qui assumpsit, coappellatur Deus. Qui enim haec dicit, incidit iterum in duos Christum, & hominem separatim ponit, & Deum similiter. Denegat enim euidenter *vnitionem, per quam non ut alter quidam altericoadoratur, neque quidem coappellatur Deus: sed vnus intelligitur Christus Iesus Filius vnigenitus, vna adoratione venerandus cum sua carne. Confitemur autem, quia ipse qui ex Deo Patre natus est Filius & Deus vnigenitus, cum utique secundum suam naturam impassibilis esset, carne passus est pro nobis, secundum scripturas, & erat in crucifixo corpore, suae carnis impassibiliter proprias faciens passiones. *Gratia autem Dei* & pro omnibus gustauit mortem, dans ei suum corpus, quamuis secundum naturam ipse sit vita & resurrectio. Ut enim ineffabili virtute calcans mortem, in prima sua carne fieret *primogenitus ex mortuis*, & *primitiae dormientium*, & viam faceret etiam humanae naturae ad incorruptionis recur-

Joan. 20.

Galat. 4.

Heb. 2.

Coloss. 1.

1. Cor. 15.

*vnitionem,

Heb. 2. sum, gratia Dei, sicut modo diximus, *pro omnibus gustauit mortem*, tertio autem die resurrexit, cum infernum spoliasset. Vnde licet dicatur per hominem facta resurrectio mortuorum, sed intelligimus hominem factum ex Deo Patre Verbum, & solutam esse per eum mortis potestatem. Veniet autem in tempore vt vnus Filius & Dominus in gloria Patris, vt iudicet mundum secundum iustitiam, sicut scriptum est. Necessario vero & illud adiiciemus, annuntiantes enim secundum carnem mortem vnigeniti Filii Dei, hoc est, Iesu Christi, & ex mortuis resurrectionem, & ad celos ascensionem confitentes, * sine sanguine in ecclesiis * ministerium celebramus. Accedimus etiam ita ad mysticas benedictiones, & sanctificamur, participes facti tam sanctæ carnis, quam venerabilis sanguinis omnium nostrum saluatoris Christi: & non vt carnem communem accipientes, (absit) neque quidem vt viri sanctificati & coniuncti Verbo secundum vnitionem dignitatis, vel etiam quasi inhabitationem diuinam habentis, sed vt viuificam vere, & suam ipsius Verbi. Vita enim existens secundum naturam vt Deus, quoniam factus est vnum cum sua carne, viuificam eam ostendit. Itaque licet ad nos dicat: *Amen, amen dico vobis: Nisi manducaueritis carnem Filii hominis, & biberitis eius sanguinem: non vt hominis secundum nos vnus & hanc esse æstimamus, (quomodo enim hominis caro viuifica erit secundum naturam suam?) sed vt propriam vere factam eius, qui propter nos & filius hominis factus & appellatus est. Euangelicas autem Saluatoris nostri voces nec subsistentiis duabus, neque quidem personis diuidimus: (nec enim est duplex, vnus & solus Christus, licet ex duabus intelligatur & diuersis rebus in vnitionem indiuiduam coadunatus; sicut certe & homo ex anima intelligitur & corpore, & non duplex magis, sed vnus ex vtroque) sed humanas etiam, & præterea diuinas voces ab vno dictas esse existimamus, recte sapientes. Quando enim diuine * dicitur de ipso: *Qui videt me, videt & Patrem: & Ego & Pater vnus sumus.* Diuinam eius & ineffabilem intelligimus naturam, secundum quam vt vnum est ad suum Patrem propter identitatem substantiæ, *imago etiam, & figura, & splendor gloriæ eius.* Quando autem humanitatis mensuram non dedignans Iudæos*

ANNO
CHRISTI
531* incru-
tum
* faci-
endum* dicit de
seipso

ANNŌ
CHRISTI
533.Iudæos alloquitur: *Modo me quæritis interficere hominem, qui* Ioan. 8.

veritatem vobis locutus sum: iterum nihilo minus ipsum, qui in æqualitate & similitudine est Patris, Deum Verbum & ex humanitatis eius mensuris agnoscimus. Si enim est necessarium credere, quia Deus existens natura, factus est caro, siue homo animatus anima rationali, qualem utique habeat rationem erubescere quosdam in vocibus eius, si factæ sunt homini condecetes? Si enim recuset homini decencia verba, quis est qui coegit eum fieri secundum nos hominem? Qui vero descendit propter nos in spontaneam exinanitionem, ob quam causam recusaret exinanitioni conuenientia verba? Vni igitur personæ omnes voces euangelii insertæ applicandæ sunt, id est, vni subsistentiæ incarnati Verbi. *Dominus enim* 1. Cor. 8.

us Iesus Christus, secundum scripturas. Sin autem vocetur apostolus & princeps sacerdotum confessionis no- Heb. 3.

stræ, utpote sacrificans Deo & Patri fidei confessionem, quæ a nobis ipsi, & per ipsum Deo & Patri offertur, nec non & sancto Spiritui: iterum ipsum esse dicimus ex Deo secundum naturam Filium vnigenitum, & non homini attribuimus præter ipsum alteri sacerdotii nomen & ipsam rem. *Factus est enim mediator Dei & hominum, & con-* 1. Tim. 2.

ciliator ^{* in pace}, ^{semetipsum dedicans in odorem suauitatis} *Deo & Patri.* Nam & dicebat: *Sacrificium & oblationem* Ephes. 5.
noluisti, holocaustomata & de peccato tibi non complacuerunt, corpus autem perfecisti mihi. tunc dixi: Ecce venio, in capite libri scriptum est de me, facere Deus voluntatem tuam. Obtulit enim pro nobis in odorem suauitatis suum corpus, & non magis pro seipso. Qua enim indigeret oblatione vel sacrificio pro se, superior omni peccato existens ut Deus?

Si enim omnes peccauerunt, & ^{* deest illis gloria Dei, secundum quod facti sumus nos prompti ad transgressionem, & * informata est humana natura in peccato; ipse vero non ita, & * vincimur ob hoc gloria eius: quomodo iam erit ambiguum, quia immolatus est propter nos & pro nobis agnus verus? & dicere quia obtulit semetipsum pro se & pro nobis, nullo modo ^{* excedit impietatis crimine.} Deliquit enim nullo modo, neque fecit peccatum. Qua ergo opus habuit oblatione, dum peccatum non Isa. 53. esset, pro quo merito fieret? Cum autem dicit de Spiritu: 1. Pet. 1.}

Concil. Tom. 12.

Z

* egent
gratia

* infirma-
ta
* equi-
mus ob
hoc gra-
tia

* exors
erit ab
impieta-
tis crimi-
ne.

Ioan. 16.

Ille me glorificabit; intelligentes recte, non ut gloria indigentem alterius dicimus unum Christum & Filium a sancto Spiritu gloriam accipere, quia nec potior eo est, nec supra eum Spiritus ipsius. Quoniam autem ad demonstrationem suæ diuinitatis utebatur suo Spiritu magna operatione, glorificatus esse ab eo dicitur; veluti si quidam homo dicat de insita sibi fortitudine, forsân vel disciplina qualibet, Quia glorificabunt me. Quamuis enim est in subsistentia speciali Spiritus, & intelligitur separatim secundum quod Spiritus est, & non est Filius; sed tamen

Ibidem.

Ioan. 14.

non est alienus ab eo. Spiritus enim veritatis nominatur, & est Christus veritas: & effunditur ab eo, sicut & ex Deo & Patre. Operatus igitur Spiritus & per manum sanctorum apostolorum miracula post ascensum Domini nostri Iesu Christi ad cælos, glorificauit eum. Creditus est enim quia Deus secundum naturam est, iterum ipse operans per suum Spiritum. Propter hoc & dicebat:

Ioan. 16.

De meo accipiet, & nuntiabit vobis. Et non dicimus, quod ex participatione sapiens est Spiritus & potens: omnino enim perfectus est, & non deest illi quodcumque bonum. Quoniam autem Patris virtutis & sapientiæ, quæ est Filius, Spiritus est, vere est sapientiæ & virtus. Quoniam vero Deum unitum carni secundum subsistentiam sancta Virgo genuit carnaliter, ideo & Dei genitricem dicimus eam: non quia Verbi natura essentiæ suæ initium habeat ex carne, (*erat enim in principio, & Deus erat Verbum, & Verbum erat apud Deum*, & ipse est cælorum factor consempiternus Patri, & omnium opifex) sed sicut iam prædiximus, quoniam secundum subsistentiam uniens sibi humanam naturam, & ex ipso vtero natiuitatem sustinuit carnalem: non quia indigebat necessario propter propriam naturam & generatione temporali, & in vltimis sæculi temporibus, sed ut ipsum essentiæ nostræ benedicat initium, & eo quod peperit eum mulier, cesset iam contra omne genus hominum maledictio, transmittens ad mortem terrena nostra corpora, & illud quod dictum est: *In tristitia paries filios*, per ipsum destructum, verum ostenderet quod per prophetæ vocem dictum est: *Deuorauit mors præualens*: & iterum: *Abstulit Deus omnem lacrymā ab omni facie*. Propter hanc causam dicimus eum dispensatiue & ipsas

Ioan. 1.

(*erat enim in principio, & Deus erat Verbum, & Verbum erat apud Deum*, & ipse est cælorum factor consempiternus Patri, & omnium opifex) sed sicut iam prædiximus, quoniam secundum subsistentiam uniens sibi humanam naturam, & ex ipso vtero natiuitatem sustinuit carnalem: non quia indigebat necessario propter propriam naturam & generatione temporali, & in vltimis sæculi temporibus, sed ut ipsum essentiæ nostræ benedicat initium, & eo quod peperit eum mulier, cesset iam contra omne genus hominum maledictio, transmittens ad mortem terrena nostra corpora, & illud quod dictum est: *In tristitia paries filios*, per ipsum destructum, verum ostenderet quod per prophetæ vocem dictum est: *Deuorauit mors præualens*: & iterum: *Abstulit Deus omnem lacrymā ab omni facie*. Propter hanc causam dicimus eum dispensatiue & ipsas

Genes. 3.

Isa. 25.
secundum
LXX.
Ibidem.

tristitia paries filios, per ipsum destructum, verum ostenderet quod per prophetæ vocem dictum est: *Deuorauit mors præualens*: & iterum: *Abstulit Deus omnem lacrymā ab omni facie*. Propter hanc causam dicimus eum dispensatiue & ipsas

ANNO
CHRISTI
559
* & polli-
cti

benedixisse nuptias, & venisse vocatum in Cana Galilææ vna cum apostolis. Hæc sapere edocti sumus tam a sanctis apostolis, quam euangelistis, & ab omni diuina scriptura, & ex beatissimorum patrum vera confessione. In his omnibus & tuam reuerentiam consentire oportet * sine omni dolo. Quæ vero necessario oportet anathematizare tuam reuerentiam, subiecta sunt huic nostræ epistolæ.

Duodecim anathematismi Cyrilli.

I.

SI quis non confitetur, Deum esse secundum veritatem Emmanuel, & propter hoc Dei genitricem sanctam Virginem, (genuit enim carnaliter carnem factum Verbum quod est ex Deo) anathema sit.

II.

Si quis non confitetur carni secundum subsistentiam vnitum esse Verbum quod est ex Deo Patre, & vnum esse Christum cum sua carne, eundem ipsum videlicet Deum simul & hominem, anathema sit.

III.

* subsiste-
tia

Si quis in vno Christo diuidit * substantias post adunationem, sola iungens eas coniunctione quæ est secundum dignitatem vel auctoritatem, aut potentiam, & non magis concursu secundum naturalem vnitionem, anathema sit.

IV.

Si quis in personis duabus seu subsistentiis diuidit voces in euangelicis vel apostolicis scriptis de Christo a sanctis dictas, aut ab ipso de se, & quasdam quidem vt homini præter Deum Verbum intelligendo specialiter applicat, quasdam vero vt Deo decentes, soli Verbo qui est ex Deo Patre, adscribit, anathema sit.

V.

Si quis audet dicere hominem deiferum esse Christum, & non magis Deum esse secundum veritatem, vt vnum natura Filium, secundum quod ipsum Verbum *Hebr. 2.* factum est caro, & communicauit similiter nobis sanguini & carni, anathema sit.

VI.

Si quis dicit Deum aut Dominum * Christum esse Verbum quod ex Deo Patre est, & non magis eundem confiterur simul Deum & hominem esse, utpote facto carne Verbo secundum scripturas, anathema sit.

Ioh. 1.

VII.

Si quis ait tamquam hominem purum operationem suscepisse ex Deo Verbo Iesum, & Vnigeniti gloria circumdatum esse tamquam alterum præter Deum Verbum hominem existentem, anathema sit.

VIII.

Si quis audet dicere hominem receptum adorari oportere cum Deo Verbo, & glorificari, & coappellari ut alterum cum altero, (nam qui addit, Cum, manifeste ostendit alterum cum altero adorari) & non magis vna adoratione honorificat Emmanuel, & vnam ei glorificationem refert propter hoc, quod *Verbum factum est caro*, anathema sit.

Ioh. 1.

IX.

Si quis ait vnum Dominum Iesum Christum glorificatum esse a Spiritu, quasi aliena virtute ab illo data vntem, & ab ipso accepisse ut posset operari contra spiritus immundos, & adimplere in hominibus deitatis miracula, & non magis eius esse Spiritum dicit, per quem & operatus est deitatis miracula, anathema sit.

X.

Principem sacerdotum & apostolum confessionis nostræ factum esse Christum diuina dicit scriptura: *Obtulit enim semetipsum pro nobis in odorem suauitatis Deo & Patri.* Si quis ergo principem sacerdotum & apostolum nobis factum esse dicit non ipsum Deum Verbum, quando factus est caro & secundum nos homo, sed ut alterum præter ipsum specialiter hominem ex muliere: & si quis dicit & pro seipso obtulisse semetipsum oblationem, & non magis pro nobis solis, (nec enim indiguit oblatione qui nescit peccatum) anathema sit.

Ephes. 5.

XI.

Si quis non confitetur Domini carnem viuificam esse, & propriam ipsius Verbi quod est ex Deo Patre, sed ut altero quodam præter ipsum, coniuncto ei secundum digni-

ANNO
CHRISTI
553.
*Christi

ANNO
CHRISTI
553.
Christi
tatem, siue vt solam diuinam inhabitationem habente, &
non magis viuificam, sicut dixi, quia facta est caro propria
Verbi quod omnia viuificare valet, anathema sit.

XII.

Siquis non confitetur Dei Verbum passum carne, &
crucifixum esse carne, & mortem gustasse carne, factum *Coloss. 1.*
etiam primogenitum ex mortuis secundum quod vita est,
& viuificus vt Deus, anathema sit.

Et collatione facta eorum quæ a sanctis patribus dicta
sunt, & eorum quæ Cyrillus religiosæ memoriæ in prola-
tis duabus epistolis scripsit ad epistolam Nestorii, & testi-
monia eiusdem Nestorii prolata, & sic manifestata impie-
tate Nestorii, facta est depositio eius. Et hæc quidem est
pars gestorū quæ Ephesi acta sunt. Pars autem gesto-
rum quæ Calchedone habita sunt de epistola sanctæ me-
moriæ Leonis, ita habet:

* secunda *Ex* tertia actione eorum quæ Calchedone sunt acta.*

MAGNIFICENTISSIMI & gloriosissimi iudices &
amplissimus senatus dixerunt: Priore Conuentu de
damnatione beatæ memoriæ Flauiani & Eusebii religio-
sissimi episcopi inquisitio facta est, & omnibus nobis ma-
nifestum est constitutum, quam iuste & secundum con-
sequentiam prouenit examinatio; & ostensi sunt tunc cru-
deliter & non decenter damnati. Quæ nobis igitur visa
sunt super hoc capitulo fieri oportere, tunc per interlocu-
tiones vobis manifesta facta sunt. Nunc autem quæren-
dum & iudicandum, vt vera fides contineatur, pro qua
maxime & Concilium factum est. Scientes igitur quia &
Deo rationem reddituri estis tam pro propriis animabus
singuli vestrum, quam pro nostris omnibus, qui & doce-
ri quæ ad religionem pertinent recte desideramus, & om-
nem ambiguitatem auferri; ex omnium sanctorum pa-
trum concordia & consensu, & consona expositione &
doctrina, festinate sine vlllo timore & gratia atque inimi-
citia fidem puram exponere, ita vt qui videntur non ea-
dem cum omnibus sapere, per veritatis agnitionem ad
concordiam reuocentur. Scire enim vos volumus, quia
tam sacratissimus & piissimus orbis terræ Dominus, quam
nos, catholicam fidem a sanctis trecentis decem & octo,

Z iij

& a sanctis centum quinquaginta, nec non etiam & a ceteris sanctissimis & gloriosissimis patribus traditam custodimus, & secundum ipsam credimus.

Et recitato symbolo trecentorum decem & octo sanctorum patrum, nec non expositione centum quinquaginta sanctorum patrum, & epistolis sanctæ memoriæ Cyrilli, oblata est legenda & epistola sanctæ memoriæ Leonis, quæ sic habet:

Dilectissimo fratri Flauiano Leo episcopus.

Psalm. 35. **L**ECTIS dilectionis tuæ literis, quas miramur fuisse tam feras, & gestorum episcopalium ordine recensito, tandem quid apud vos scandali contigerit, atque contra integritatem fidei exortum fuisset, agnouimus: & quæ prius videbantur occulta, nunc nobis referata patuerunt. Quibus Eutyches, qui presbyteri nomine honorabilis videbatur, multum imprudens & nimis imperitus ostenditur; ut etiam de ipso dictum sit a Propheta: *Noluit intelligere ut bene ageret: iniquitatem meditatus est in cubili suo.* Quid autem iniquius, quam impia sapere, & sapientioribus doctioribusque non credere? Sed in hanc insipientiam cadunt, qui cum ad cognoscendam veritatem aliquo impediuntur obscuro, non ad propheticas voces, non ad apostolicas literas, nec ad euangelicas auctoritates, sed ad semetipsos recurrunt: & ideo magistri erroris existunt, quia veritatis discipuli non fuerunt. Quam enim eruditionem de sacris noui & veteris testamenti paginis acquisiuit, qui nec ipsius quidem symboli initia comprehendit? & quod per totum mundum omnium regeneratorum voce depromitur, istius adhuc senis corde non capitur? Nesciens igitur quid deberet de Dei Verbi incarnatione sentire, nec volens ad promerendum intelligentiæ lumen in sanctarum scripturarum latitudine laborare, illam saltem communem & indiscretam confessionem sollicito apprehendisset auditu, qua fidelium vniuersitas profitetur credere se in Deum Patrem omnipotentem, & in Iesum Christum Filium eius unicum, Dominum nostrum, qui natus est de Spiritu sancto ex Maria virgine: quibus tribus sententiis omnium fere hæreticorum machinæ destruuntur. Cum enim Deus & omnipotens & æternus Pater creditur, con-

ANNO
CHRISTI
532

sempiternus eidem Filius demonstratur, in nullo a Patre differens, quia de Deo Deus, de omnipotente omnipotens, de aeterno natus est coaeternus: non posterior tempore, non inferior potestate, non dissimilis gloria, non diuisus essentia. Idem vero sempiterni genitoris Unigenitus sempiternus, natus est de Spiritu sancto ex Maria virgine. Quæ natiuitas temporalis illi natiuitati diuinæ & sempiternæ nihil minuit, nihil contulit, sed totam se reparando homini, quierat deceptus, impendit, vt & mortem vinceret, & diabolus, qui mortis habebat imperiū, sua virtute destrueret. Non enim superare nos possemus *Hebr. 2.* peccati & mortis auctorem, nisi naturam nostram ille susciperet, & suam faceret, quem nec peccatum contaminare, nec mors potuit detinere. Conceptus quippe est de Spiritu sancto intra vterum matris Virginis, quæ ita illum salua virginitate edidit, quemadmodum salua virginitate concepit. Sed si de hoc Christianæ fidei fonte purissimo sincerum intellectum haurire non poterat, quia splendorem perspicuæ veritatis obæcatione sibi propria tenebrarat, doctrinæ se euangelicæ subdidisset, dicente Matthæo: *Liber generationis Iesu Christi, filii David, filii Abraham: Matth. 1.* apostolicæ quoque prædicationis expetisset instructum, & legens in epistola ad Romanos: *Paulus seruus Iesu Christi, Rom. 1.* vocatus Apostolus, segregatus in euangelium Dei, quod ante promiserat per prophetas suos in scripturis sanctis de Filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem; ad propheticas paginas piam sollicitudinem contulisset, & * inueniens promissionem Dei ad Abraham dicentis: *In semine tuo benedicentur Genes. 22.* omnes gentes: ne de huius seminis proprietate dubitaret, secutus fuisset Apostolum dicentem: *Abrahæ dictæ sunt promissiones, & semini eius. Galat. 3.* Non dicit: Et seminibus, quasi in multis, sed quasi in vno, *Et semini tuo*, quod est Christus. Isaia quoque prædicationem interiore apprehendisset auditu dicentis: *Ecce Virgo in utero concipiet, & pariet Filium, & Isai. 7.* vocabunt nomen eius Emmanuel, quod est interpretatum, *Nobiscum Matth. 1.* Deus. Eiusdēque prophetæ fideliter verba legisset: *Puer natus est nobis, & Filius datus est nobis, cuius potestas super humeros eius, & vocabunt nomen eius, magni consilii angelus, admirabilis, consiliarius, Deus fortis, princeps pacis, pater futuri sæculi. Nec frustratorie loquens, ita Verbum diceret carnem factum, Isai. 9.*

* inuenisset

LUC. 1.

PRIM. 9.
IOH. 1.

1. TIM. 2.

vt editus vtero Virginis Christus, haberet formam hominis, & non haberet materni corporis veritatem. An forte ideo putauit Dominum Iesum Christum non nostræ esse naturæ, quia missus ad beatam Mariam angelus ait: *Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi; ideoque & quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei:* vt quia conceptus Virginis diuini fuit operis, non de natura concipientis fuerit caro concepti? Sed non ita intelligenda est illa generatio singulariter mirabilis, & mirabiliter singularis, vt per nouitatem creationis, proprietas remota sit generis. Fecunditatem enim Virgini Spiritus sanctus dedit, veritas autem corporis sumpta de corpore est, & ædificante sibi sapientia domum, *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis*, hoc est, in ea carne quam sumpsit ex homine, & quam Spiritu vitæ rationalis animauit. Salua igitur proprietate vtriusque naturæ, & in vnam coeunte personam, suscepta est a maiestate humilitas, a virtute infirmitas, ab æternitate mortalitas: & ad resoluendum conditionis nostræ debitum, natura inuiolabilis naturæ est vnita passibili, vt quod nostris remediis congruebat, vnus atque idem *mediator Dei & hominum homo Christus Iesus*, & mori posset ex vno, & mori non posset ex altero. In integra ergo veri hominis perfectæque natura, verus natus est Deus: totus in suis, totus in nostris. Nostra autem dicimus, quæ in nobis ab initio creator condidit, & quæ reparanda suscepit. Nam illa quæ deceptor intulit, & homo deceptus admisit, nullum habuerunt in Salvatore vestigium. Nec quia communionem humanarum subiit infirmitatum, ideo nostrorum fuit particeps delictorum. Assumpsit formam serui sine sorde peccati, humana augens, diuina non minuens: quia exinanitio illa, quæ se inuisibilis visibilem præbuit, & creator ac Dominus omnium rerum, vnus voluit esse mortalium, inclinatio fuit miserationis, non defectio potestatis. Proinde qui manens in forma Dei fecit hominem, idem in forma serui factus est homo. Tenet enim sine defectu proprietatem suam vtraque natura: & sicut formam serui Dei forma non adimit; ita formam Dei serui forma non minuit. Nam quia gloriabatur diabolus hominem sua fraude deceptum, diuinis caruisse muneribus, & immortalitatis dote nudatum, duram

mortis

mortis subiisse sententiam, seque in malis suis quoddam de prauaricatoris consortio inuenisse solatium; Deum quoque, iustitiæ exigente ratione, erga hominem quem in tanto honore condiderat, propriam mutasse sententiam: opus fuit secreti dispensatione consilii, vt incommutabilis Deus, cuius voluntas non potest sua benignitate priuari, primam erga nos pietatis suæ dispositionem sacramento occultiore compleret, & homo diabolicæ iniquitatis versutia actus in culpam, contra Dei propositum non periret. Ingreditur ergo hæc mundi infima Filius Dei, de cælesti sede descendens, & a paterna gloria non recedens, nouo ordine, noua natiuitate generatus. Nouo ordine, quia inuisibilis in suis, visibilis factus est in nostris: incomprehensibilis, voluit comprehendere: ante tempora manens, esse cœpit ex tempore: vniuersitatis Dominus, seruilem formam, obumbrata maiestatis suæ immensitate, suscepit: impassibilis Deus, non dedignatus est esse homo passibilis; & immortalis, mortis legibus subiacere. Noua autem natiuitate generatus, quia inuiolata virginitas concupiscentiam nesciuit, carnis materiam ministravit. Assumpta est igitur de matre Domini natura, non culpa: nec in Domino Iesu Christo ex vtero Virginis genito, quia natiuitas est mirabilis, ideo natura est dissimilis. Qui enim verus est Deus, idem verus est homo: & nullum est in hac vnitatem mendacium, dum inuicem sunt & humilitas hominis, & altitudo deitatis. Sicut enim Deus non mutatur miseratione, ita homo non consumitur dignitate. Agit enim vtraque forma cum alterius communione, quod proprium est; Verbo scilicet operante quod Verbi est, & carne exequente quod carnis est. Vnum horum coruscet miraculis, aliud succumbit iniuriis: & sicut Verbum ab æqualitate paternæ gloriæ non recessit, ita caro naturam nostri generis non reliquit. Vnus enim idemque est (quod sæpe dicendum est) vere Dei Filius, & vere hominis Filius: Deus per id, quod *In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, & Deus erat Verbum:* Ioan. 1. homo per id, quod *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis.* Deus per id, quod *omnia per ipsum facta sunt & sine ipso factum est nihil:* Ibidem, homo per id, quod *factus est ex muliere, factus* Galat. 4.

Concil. Tom. 12.

est sub lege. Natiuitas carnis, manifestatio est humanæ naturæ: partus Virginis, diuinæ est virtutis indicium. Infantia paruuli, ostenditur humilitate cunarum: magnitudo Altissimi, declaratur vocibus angelorum. Similis est rudimentis hominum, quem Herodes * impie molitur occidere: sed Dominus est omnium, quem Magi gaudentes veniunt suppliciter adorare. Iam cum ad præcursoris sui Ioannis baptismum venit, ne lateret, quod carnis velamine diuinitas tegetetur, vox Patris de cælo intonans, dixit: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit.*

Matth. 3. Quem itaque sicut hominem diabolica tentat astutia, *Matth. 4.* eidem sicut Deo angelica famulantur officia. Esurire, sitire, lassescere, atque dormire, euidenter humanum est: sed quinque panibus quinque millia hominum satiare, & largiri Samaritanæ aquam viuam, cuius haustus bibenti præstet ne ultra iam sitiat; supra dorsum maris plantis non subsidentibus ambulare, & elationes fluctuum increpata tempestate consternere, sine ambiguitate diuinum est. Sicut ergo, vt multa præteream, non eiusdem naturæ est flere miserationis affectu amicum mortuum, & eundem, remoto quatrduanæ aggere sepultura, ad vocis imperium excitare rediuuium: aut in ligno pendere, & in noctem luce conuersa omnia elementa tremefacere; aut clauis transfixum esse, & paradisi portas fidei latronis aperire: ita non eiusdem naturæ est, dicere: *Ego & Pater vnum sumus*; & dicere: *Pater maior me est.* Quamuis enim in Domino Iesu Christo, Dei & hominis vna persona sit; aliud tamen est vnde in vtroque communis est contumelia, aliud vnde communis est gloria. De nostro enim illi est minor Patre humanitas, de Patre illi est æqualis cum Patre diuinitas. Propter hanc vnitatem personæ in vtraque natura intelligendam, & filius hominis legitur descendisse de cælo, cum Filius Dei carnem de ea Virgine de qua est natus assumpserit. Et rursus, Filius Dei crucifixus dicitur ac sepultus, cum hæc non in diuinitate ipsa, qua Vnigenitus consempiternus & consubstantialis est Patri, sed in naturæ humanæ sit infirmitate perpeffus. Vnde Vnigenitum Filium Dei crucifixum & sepultum, omnes etiam in symbolo confitemur, secundum illud

*Matth. 2.**Matth. 3.**Matth. 4.**Marc. 11.**Ioan. 6.**Ioan. 4.**Matth. 14.**Ioan. 11.**Matth. 27.**Luc. 23.**Ioan. 10.**Ioan. 14.*

ANNO
CHRISTI
533.

Apostoli dictum: *Si enim cognouissent, nunquam Dominum manifestatis crucifixissent.* Cum autem ipse Dominus noster atque Saluator fidem discipulorum suis interrogationibus erudiret: *Quem, inquit, dicunt homines esse filium hominis?* cumque illi diuersas aliorum opiniones retexuissent: *Vos, ait, quem me esse dicitis?* Me utique, qui sum filius hominis, & quem in forma serui atque in veritate carnis aspicitis, *quem me esse dicitis?* Vbi beatus Petrus diuinitus inspiratus, & confessione sua omnibus gentibus profuturus, *Tu es, inquit, Christus Filius Dei viui.* Nec immerito beatus est pronuntiatus a Domino, & a principali petra soliditatem & virtutis traxit & nominis, qui per reuelationem Patris eundem & Dei Filium est confessus, & Christum; quia vnum horum sine alio receptum non proderat ad salutem: & æqualis erat periculi, Dominum Iesum Christum aut Deum tantummodo sine homine, aut sine Deo solum hominem credidisse. Post resurrectionem vero Domini, quæ utique veri corporis fuit, quia non alter est resuscitatus, quam qui fuerat crucifixus & mortuus, quid aliud quadraginta dierum mora gestum est, quam ut fidei nostræ integritas ab omni caligine mundaretur? Colloquens enim cum discipulis suis, & cohabitans atque conuescens, & pertractari se diligenti curiosoque contactu ab eis, quos dubietas perfringebat, admittens, ideo & clausis ad discipulos ianuis introibat, & flatu suo dabat Spiritum sanctum, & donato intelligentiæ lumine, sacrarum scripturarum occulta pandebat: & rursus idem vulnus lateris, fixuras clauorum, & omnia recentissimæ passionis signa monstrabat, dicens: *Videte manus meas & pedes, quia ego ipse sum. palpate & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere: ut agnosceretur in eo proprietas diuinæ humanæque naturæ indiuidua permanere, & ita sciremus Verbum non hoc esse quod carnem, & ut vnum Dei Filium & Verbum confiteremur & carnem.* Quo fidei sacramento Eutyches iste nimium æstimandus est vacuus, qui naturam nostram in Vnigenito Dei nec per humilitatem mortalitatis, nec per gloriam resurrectionis agnouit: nec sententiam beati apostoli & euangelistæ Ioannis expauit, dicentis: *Omnis spiritus qui confitetur Iesum Christum in carne venisse, ex Deo est: & omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est antichristus.*

Concil. Tom. 12.

Aa ij

Quid autem est soluere Iesum, nisi humanam ab eo separare naturam, & sacramentum fidei, per quod vnum saluati sumus, impudentissimis vacuare figmentis? Caligans vero circa naturam corporis Christi, necesse est vt etiam in passione eius eadem obcæcatione desipiat. Nam si crucem Domini non putat falsam, & susceptum pro mundi salute supplicium verum fuisse non dubitat, cuius credit mortem, agnoscat & carnem: nec diffiteatur nostri corporis hominem, quem cognoscit fuisse passibilem; quoniam negatio veræ carnis, negatio est etiam corporeæ passionis. Si ergo Christianam suscipit fidem, & a prædicatione euangelii suum non auertit auditum, videat quæ natura transfixa clauis pependerit in crucis ligno, & aperto per militis lanceam latere crucifixi, intelligat vnde sanguis & aqua effluxerint, vt ecclesia Dei & lauacro rigaretur & poculo. Audiat & beatum Petrum apostolum prædicantem, quod sanctificatio Spiritus per asperisionem fiat sanguinis Christi. Nec transitorie legat eiusdem Apostoli verba dicentis: *Scientes quod non corruptibilibus argento vel auro redempti estis de vana vestra conuersatione paternæ traditionis, sed precioso sanguine quasi agni incontaminati & immaculati Iesu Christi.* Beati quoque Ioannis apostoli testimonio non resistat dicentis: *Et sanguis Iesu Filii Dei emundat nos ab omni peccato.* Et iterum: *Hæc est victoria quæ vincit mundum, fides nostra.* Et quis est qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Iesus est Filius Dei? Hic est qui venit per aquam & sanguinem Iesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua & sanguine. Et Spiritus est qui testificatur quoniam Christus est veritas. Quia tres sunt qui testimonium dant, Spiritus, aqua, & sanguis: & hi tres vnum sunt. Spiritus vtique sanctificationis, & sanguis redemptionis, & aqua baptismatis, quæ tria vnum sunt, & indiuidua manent, nihilque eorum a sui connexionem seiungitur: quia catholica ecclesia hac fide viuit ac proficit, vt in Christo Iesu nec sine vera diuinitate humanitas, nec sine vera credatur humanitate diuinitas. Cum autem ad interlocutionem examinis vestri Eutyches responderit, dicens: Confiteor ex duabus naturis fuisse Dominum nostrum ante adunationem, post adunationem vero vnam naturam confiteor: miror tam absurdam, tamque peruersam eius professionem nulla iudicantium increpatione repre-

Ioan. 19.

1. Petr. 1.

Ibidem.

1. Ioan. 1.

1. Ioan. 5.

ANNO
CHRISTI
553.

henfam, & sermonem nimis insipientem nimisque blasphemum ita omisſum, quaſi nihil quod offenderet, eſſet auditum, cum tam impie duarum naturarum ante incarnationem Vnigenitus Dei Filius fuiſſe dicatur, quam nefarie, poſtquam Verbum caro factum eſt, natura in eo ſingularis aſſeritur. Quod ne Eutycheſ ideo vel recte vel tolerabiliter æſtimet dictum, quia nulla veſtra eſt ſententia confutatum, dilectionis tuæ diligentiam commoneamus, frater cariſſime, vt ſi per inſpirationem miſericordiæ Dei ad ſatiſfactionem cauſa perducitur, imprudentia hominis imperiti etiam ab hac ſenſus ſui ^{*macula} peſte per te purgetur. Qui quidem, ſicut geſtorum ordo patefecit, bene cœperat a ſua perſuaſione diſcedere, cum veſtra ſententia coarctatus, profiteretur ſe dicere quod ante non dixerat, & ei fidei acquieſcere, cuius prius fuiſſet alienus. Sed cum anathematizando impio dogmati noluiſſet præbere conſenſum, intellexit eum fraternitas veſtra in ſua manere perfidia, dignumque eſſe qui iudicium condemnationis exciperet. De quo ſi fideliter atque vtiliter dolet, & quam recte mota ſit epiſcopalis auctoritas, vel ſero cognoscit, vel ſi ad ſatiſfactionis plenitudinem omnia quæ ab eo male ſunt ſenſa, viua voce & præſenti ſubſcriptione damnauerit, non erit reprehendiſſibilis erga correctum quantacumque miſeratio: quia Dominus noſter verus & bonus paſtor, *qui animam ſuam poſuit pro ouibus ſuis, & qui* <sup>Ioan. 10.
Luc. 9.</sup> *venit animas hominum ſaluare, non perdere*, imitatores nos ſuæ vult eſſe pietatis, vt peccantes quidem iuſtitia coerceat, conuerſos autem miſericordia non repellat. Tunc enim demum fructuoſiſſime fides vera defenditur, quando etiam a ſectatoribus ſuis opinio falſa damnatur. Ad omnem vero cauſam pie ac fideliter exequendam, fratres noſtros Iulianum epiſcopum, & Renatum preſbyterum tituli ſancti Clementis, ſed & filium meum Hilarum diaconum vice noſtra direximus: quibus Dulcitium notarium noſtrum, cuius fides nobis eſt ſæpe probata, ſociauimus, confidentes ad futurum diuinitatis auxilium, vt is qui errauerat, damnata ſenſus ſui prauitate, ſaluetur.

Ex eadem actione.

Act. 1.

Atticus reuerendiſſimus epiſcopus Nicopolitane ciui-

Aa iij

tatis dixit: Quoniam præstitit magnificentia vestra suarum aurium facilitatem cum patientia, precamur & inducias dari nobis, vt intra paucos dies tranquilla mente & non turbato animo, quæ Deo placent, a sanctis patribus ordinentur. Quoniã vero nunc Domini nostri & sanctissimi patris & archiepiscopi Leonis, adornantis apostolicam sedem, lecta est epistola, oportet vero & beatæ memoriae Cyrilli epistolam scriptam ad Nestorium (in qua iubet eum consentire duodecim capitulis) & hanc dari nobis, vt in tempore disceptationis parati inueniamur. Reuerendissimi episcopi clamauerunt: Si iubetis dari nobis inducias, petimus patres perscrutari. Magnificentissimi iudices & amplissimus senatus dixerunt: Differatur audientia vsque ad quinque dies, vt inter hos conueniens vestra sanctitas ad sanctissimum archiepiscopum Anatholium, communiter de fide tractetis; vt qui dubitant, doceantur.

Ex quarta actione eiusdem sancti Concilii.

Magnificentissimi & gloriosissimi iudices & amplissimus senatus dixerunt: Vnusquisque reuerendissimorum episcoporum huius præsentis sancti Concilii, quomodo credit, per scripturam sine aliquo metu, Deum præ oculis habens, festinet exponere, sciens quia sacratissimus & piissimus Dominus noster secundum expositionem sanctorum patrum trecentorum decem & octo, & secundum expositionem sanctorum centum quinquaginta, qui post hæc collecti sunt, & secundum canonicas epistolas & expositiones sanctorum patrum, Gregorii, Basilii, Hilarii, Athanasii, Ambrosii, & Cyrilli canonicas duas epistolas, quæ sunt in primo Ephesino publicatæ Concilio atque firmatæ, credit, nullo modo ab eorum fide recedens. Nam & reuerendissimus archiepiscopus senioris Romæ Leo pro contentione quæ ab Eutyche infideliter contra catholicam religionem facta est, videtur ad reuerendissimæ memoriæ Flavianum epistolam direxisse.

Et post alia.

Gloriosissimi iudices & amplissimus senatus dixerunt: Quoniam sancta euangelia posita a reuerentia vestra

ANNO
CHRISTI
553.
*pericipi-
mus

*perspeximus, singuli reuerendissimi episcopi qui con-
tulerunt doceant si expositio trecentorum decem &
octo sanctorum patrum qui olim in Nicæa collecti sunt,
& post hæc centum quinquaginta qui in regia congrega-
ti sunt ciuitate, consonat epistolæ reuerendissimi papæ
Leonis.

Anatolius reuerendissimus episcopus regiæ Constan-
tinopolis dixit: Epistola sanctissimi & apostolici archiepi-
scopi Leonis consonat symbolo trecentorum decem &
octo sanctorum patrum qui apud Nicæam, & centum
quinquaginta qui apud Constantinopolim postea sunt
collecti, qui eandem fidem confirmauerunt: sed & iis
quæ in Epheso sub beatissimo & sanctissimo Cyrillo gesta
sunt ab vniuersali & sancto Concilio, quando maledi-
ctum Nestorium condemnauit. Quapropter consensi, &
eidem epistolæ libenter subscripsi.

Paschasius & Lucentius viri reuerendissimi episcopi,
& Bonifacius vir reuerendissimus presbyter, vicarii se-
dis apostolicæ, per Paschasinum dixerunt: Manifestum
est, nec poterit dubitari, vnā fidem beatissimi papæ se-
dis apostolicæ rectoris Leonis cum trecentorum decem
& octo apud Nicæam patrum concordare, atque serua-
ri; sed & centum quinquaginta apud Constantinopolim
congregatorum sacerdotum, qui eandem fidem firma-
uerunt; sed & Cyrilli sanctæ recordationis viri apud E-
phesum (quando Nestorius pro suo errore damnatus est)
statuta in nullo penitus discordare. Ideoque etiam beatif-
simi papæ Leonis epistola, quæ eandem fidem exposuif-
se pro erroris Eutychis causa dignoscitur, vno sensu vno-
que spiritu videtur illi fidei esse coniuncta.

Maximus reuerendissimus episcopus Antiochiæ Syriæ
dixit: Concordat epistola sanctissimi archiepiscopi regiæ
Romæ Leonis expositionibus trecentorum decem &
octo apud Nicæam sanctorum patrum, & centum quin-
quaginta apud Constantinopolim nouam Romam, & in
Epheso a sanctissimo Cyrillo expositæ fidei, & subscripsi.

Stephanus reuerendissimus episcopus Ephesi dixit:
Consonat, & subscripsi.

Diogenes reuerendissimus episcopus Cyzici dixit: Con-
sonat, & subscripsi.

Et cum omnes sequenter eadem interlocuti essent, omnes reuerendissimi episcopi clamauerunt: Omnes consentimus, omnes confitemur, omnes similiter credimus, omnes eadem sapimus: sic sapimus, sic credimus.

Sancta Synodus dixit: Ex his quæ recitata sunt, manifestum factum est, quomodo sanctæ Synodi ea quæ apud eas proferuntur, probare solent. Cum enim illi sanctissimi viri qui recitatas epistolas scripserunt, sic splenduerunt, tamen epistolarum earum probationem non simpliciter, nec sine inquisitione fecerunt, nisi per omnia cognouissent consonare eas expositioni & doctrinæ sanctorum patrum, ad quam & collatio facta est. Vnde omnes qui in Synodo fuerunt, vna voce & consonantia vsi sunt. Hanc igitur regulam sequentes, perspicimus recitari definitionem pro fide expositam a sancto Calchedonenſi Concilio. Et cum suscepisset Stephanus reuerendissimus diaconus & notarius & instrumentarius, recitauit.

Cone. Cal-
ched. act. 5.

SANCTA & magna & vniuersalis Synodus, quæ secundum gratiam Dei & decretum piissimorum imperatorum Valentiniani & Marciani Augustorum, congregata est in Calchedonenſi ciuitate, metropoli prouinciæ Bithyniæ, in basilica sanctæ ac triumphatricis martyris Euphemie, statuit quæ subter comprehensa sunt.

Ioh. 14.

Dominus & Saluator noster Iesus Christus, fidei agnitione proprios confirmans discipulos, ait: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*: vt nulla fidei dissensio inter proximos oriatur, sed ex æquo veritatis prædicatio ostendatur. Sed quia non desinit malignus in ipsis pietatis seminibus zizania sua inserere, & noui quiddam aduersus veritatem semper excogitare; idcirco Dominus noster humano generi solite cupiens prouidere, piissimum hunc & fidelissimum imperatorem erexit ad zelum: qui vndique sacerdotum pōtiffices ad se conuocauit, vt gratia Domini nostri Iesu Christi cooperante, omnem mendacii pestilentiam ab ouibus Christi remoueat, easque veritatis germinibus reficiat. Quod & communi decreto peregrinamus, erroris quidem sectam abiicientes, & puram & rectam patrum fidem renouantes, trecentorum decem & octo patrum symbolum omnibus prædicantes: & velut
patres

ANNO
CHRISTI
553.
*horum
domestici-

* patres alios centum quinquaginta huic piissimo titulo consentientes notauimus, qui post hæc in amplissima vrbe Constantinopolitana conuenientes, etiam ipsi eandem fidem consignauerunt. Statuimus igitur, ordinem & omnes fidei formulas custodientes, & nos sanctæ etiam Synodi dudum Ephesi factæ, cuius fuerunt auctores venerabilis memoriæ Cælestinus Romanæ vrbis, & Cyrillus Alexandrinæ ecclesiæ sacerdotes, vt præfulgeat quidem recta & inculpabilis fidei expositio trecentorum decem & octo sanctorum ac beatissimorum patrum qui in Nicæa sub Constantino piæ memoriæ imperatore conuenerunt: obtinere autem & centum quinquaginta sanctorum patrum qui in vrbe Constantinopolitana conuenerunt, decretum, ad peremptionem quidem sectarum tunc pullulantium, confirmationem vero ipsius catholicæ atque apostolicæ nostræ fidei.

*Symbolum trecentorum decem & octo sanctorum patrum
qui in Nicæa conuenerunt.*

CREDIMVS in vnum Deum, Patrem omnipotentem, Omnium visibilium & inuisibilium conditorem. Et in vnum Dominum Iesum Christum, Filium Dei, de Patre natum vnigenitum, hoc est, de substantia Patris: Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum, homouision Patri, hoc est, eiusdem cum Patre substantiæ, per quem omnia facta sunt quæ in cælo & quæ in terra. Qui propter nos homines, & propter nostram salutem descendit, & incarnatus, & homo factus, passus est, & resurrexit tertio die, & ascendit in cælos, inde venturus iudicare viuos & mortuos. Et in sanctum Spiritum. Eos autem qui dicunt: Erat aliquando quando non erat, & antequam nasceretur non erat, & quia ex non exstantibus factus est, aut ex alia substantia vel substantia dicunt esse, aut conuertibilem aut mutabilem Filium Dei, anathematizat catholica & apostolica ecclesia.

Symbolum centum quinquaginta patrum.

CREDIMVS in vnum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli ac terræ, visibilium omnium & inuisibilium

Concil. Tom. 12.

Bb

lium. Et in vnum Dominum nostrum Iesum Christum, Filium Dei vnigenitum, ex Patre natum ante omnia sæcula; Deum ex Deo, lumen ex lumine, Deum verum ex Deo vero: natum, non factum, homouision Patri, hoc est, eiusdem cum Patre substantiæ, per quem omnia facta sunt. Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit, & incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria Virgine, homo factus, crucifixus est pro nobis sub Pontio Pilato, & sepultus, tertio die resurrexit, ascendit ad cælos, sedet ad dexteram Patris, iterum venturus est in gloria iudicare viuos & mortuos, cuius regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & viuificantem, ex Patre procedentem, cum Patre & Filio coadorandum & conglorificandum, qui locutus est per prophetas. In vnam catholicam & apostolicam ecclesiam. Confitemur vnum baptismum in remissionem peccatorum: expectamus resurrectionem mortuorum, & vitam futuri sæculi. Amen.

Sufficeret quidem ad plenissimam pietatis agnitionem & confirmationem, sapientissimum hoc & salutare diuinæ gratiæ symbolum. De Patre enim & Filio & Spiritu sancto doctrinam perfectam edocet, & incarnationem Domini fideliter suscipientibus manifestat. Sed quoniam hi qui prædicationem veritatis destruere nituntur, quædam per proprias hæreses vocum nouitates parturiunt, (quidam enim dominicæ dispensationis mysterium pro nobis actum audentes corrumpere, & vocabulum *θεοτοκος*, quod est, Dei genitrix, in Virgine denegantes, alii autem temperamentum confusionemque inducentes, & vnam esse naturam carnis & deitatis insensate componentes, passibilem Vnigeniti diuinam naturam tali confusione prodigiose diuulgant) idcirco omnem aduersus veritatem opponendam ab ipsis machinationem volens excludere hæc sancta & magna vniuersalis Synodus, antiquam prædicationem immobilem docens, statuit præcipue trecentorum decem & octo sanctorum patrum fidem incontaminatam manere: & propter eos qui Spiritui sancto aduersantur, patrum paulo posteriore tempore in vrbe Constantinopolitana centum quinquaginta conuenientium de substantia Spiritus sancti traditam doctrinam corroborauit, quam etiam illi

ANNO
CHRISTI
555*column-
nam,

omnibus insinuauerunt, non quod præcedentibus aliquid deesset adiicientes, sed de Spiritu sancto eorumdem intellectum aduersus eos qui deitatis eius dominationem nituntur adimere scripturarum testimoniis plenius manifestantes. Propter eos sane qui dispensationis mysterium tentant corrumpere, & purum hominem esse qui ex sancta Virgine natus est, impudenter diuulgant, beatissimi Cyrilli Alexandrinæ quondam ecclesiæ sacerdotis synodicas epistolas, tam ad Nestorium, quam ad ceteros per orientem, congruas suscepit, ad confutationem quidē Nestorianæ amentię, interpretationem vero eorum qui religioso zelo salutaris symboli cupiunt intellectum. Quibus & epistolam sancti & beatissimi primæ sedis archiepiscopi Leonis, scriptam ad Flavianum sanctæ recordationis archiepiscopum, ad perimendam Eutychis malignitatem, quæque magni Petri confessioni concordat, & communem quamdam * paginam existentem contra eos qui male credunt, ad confirmationem catholicæ religionis euidenter subiunxit. Nam & eos qui in duos filios dispensationis dominicæ mysterium scindere moliuntur, execratur: & eos qui passibilem diuinitatem vnigeniti Filii audent asserere, de concilio sacerdotum repellit: & eos qui in duabus naturis Christi temperamentum vel confusionem argumentantur, auersatur, & qui cælestem aut alterius cuiuscumque substantiæ existere formam serui quam ex nobis assumpsit insaniendo asserunt, procul abiicit: & eos qui duas quidem ante adunationem naturas Domini declarant, vnā vero post adunationem confingunt, anathema facit. Consistentes igitur sanctis patribus, vnum eundemque Filium confiteri Dominum nostrum Iesum Christum consona voce pariter edocemus, perfectum eundem in diuinitate, perfectum eundem in humanitate, Deum verum & hominem verum eundem ex anima rationali & corpore, secundum diuinitatem vniscum patre naturæ, secundum humanitatem eundem vniscum nobiscum, per omnia similem nobis absque peccato: ante sæcula quidem ex Patre natum secundum diuinitatem, in nouissimis vero diebus eundem propter nos & nostram salutem ex Maria virgine Dei genitrice secundum humanitatem, vnum

Concil. Tom. 12.

Bb ij

eundemque Christum, Filium, Dominum, Vnigenitum, in duabus naturis inconfuse, immutabiliter, indiuisum, inseparabiliter cognoscendum; in nullo naturarum differentias propter humanitatem perimendas, magis autem salua vtriusque naturæ proprietate, & in vna persona vnaque subsistentia concurrente, non in duabus personis partiendum, vel diuidendum, sed vnum eundemque Filium vnigenitum, Deum Verbum, Dominum Iesum Christum, sicut ab exordio prophetæ de eo, & ipse nos Iesus Christus erudiuit, & patrum nobis tradidit symbolum. His itaque cum omni vndique subtilitate & diligentia a nobis ordinatis, statuit sancta & vniuersalis Synodus, aliam fidem nulli licere proferre, aut scribere, aut componere, aut sapere, aut docere aliter. Qui vero audent aut exponere aliam fidem, aut proferre, aut docere, aut tradere aliud symbolum volentibus conuerti ad scientiam veritatis ex gentibus, aut ex Iudæis, vel hæreticis quibuscumque, si quidem episcopi aut clerici fuerint, alienos esse episcopos ab episcopatu, & clericos a clero; si vero monachi vel laici fuerint, anathema fieri.

Sancta Synodus dixit: Nunc necessarium nobis esse videtur conferre epistolam quam Ibas scripsisse dicitur, cum definitione pro fide a Calchedonensi Concilio prolata, & insuper ad ea quæ ibi acta sunt, nec non etiam cum his quæ sancti patres scripserunt: considerare autem & quæ consonanter prædictæ epistolæ, & Theodoro & Nestorio hæreticis exposita sunt. Notarii dixerunt: Ea quæ pro his annotatis, præ manibus habemus. Sancta Synodus dixit: Recitentur. Et cum accepisset Thomas reuerendissimus diaconus & notarius, recitauit.

Calchedonensis sancta Synodus in definitione, quam de fide fecit, prædicat Deum Verbum incarnatum hominem factum esse, qui est Dominus noster Iesus Christus, vnus de sancta trinitate: epistola eos qui Verbum Deum incarnatum & hominem factum esse dicunt, hæreticos & Apollinaristas vocat.

Sancta Calchedonensis Synodus Dei genitricem sanctam virginem Mariam prædicat: epistola autem sanctam virginem Mariam abnegat Dei genitricem esse. Dicit enim: *Quomodo possibile est accipi Deum Verbum, qui ab initio*

ANNO
CHRISTI
553.

est, pro templo ex Maria nato? aut illud, Minorasti eum paulo minus ab angelis, de deitate Vnigeniti? Diuina scriptura, & sancti patres, & doctores ecclesie, exinanitionem & minorationem Dei Verbi incarnati esse dicunt.

Iterum Calchedonensis sancta Synodus, in definitione quam pro fide exposuit, omnes sequi se dicit formas sancti Ephesini primi Concilii, & Nestorium anathematizat: epistola autem iniuriat Ephesinam primam sanctam Synodum, & Nestorium defendit, tamquam sine examinatione & quaestione ab ea damnatum.

Calchedonensis sancta Synodus Cyrillum sanctae memoriae & doctorem sibi adscribit, & suscipit synodicas eius epistolas, quarum vni duodecim capitula supposita sunt, ex quibus Nestorius condemnatus est: epistola autem de Nestorio quidem, qui tanta blasphemauit, & condemnatus est, dicit quod putatus est quibusdam de secta Pauli Samosatani esse, Cyrillum vero sanctae memoriae haereticum vocat, & dicit de eo, quod lapsus est in Apollinarii dogma, eo quod dicit quod ipse Deus Verbum homo factus est: & cum impia vocasset duodecim capitula, dicit quod in eis vnā naturam dixit Cyrillus deitatis & humanitatis Domini nostri Iesu Christi, vt non sit differentia inter templum, & eum qui in templo habitat. Ex quibus manifeste ostenditur scriptor epistolae, quod duas introducens personas, accusat sanctum Cyrillum, qui secutus est anteriores sanctos patres & doctores ecclesiae, & duarum naturarum secundum subsistentiam vnitatem edocuit; quod non vnā naturam deitatis & humanitatis Domini nostri Iesu Christi significat, sed quod Deus Verbum incarnatus, homo factus est. Qui enim impietatem Theodori & Nestorii insertam epistolae vindicant, diuisionem diligentes, & propter hoc duas personas introducetes, accusant vnitatem, quae secundum subsistentiam est. Hanc autem faciunt accusationem contra huiusmodi confessionem, quoniam diuisionem non suscipit. Certum etenim est quod vnitās secundum subsistentiam, inconfusa & indiuisa custodit ea quae conuenerunt, ex quibus ineffabilis vnio facta est.

Iterum impia scriptor epistolae, volens secundum Theodori & Nestorii impietatem separatim Deo Verbo,

B b iij

In explan.
anath. 4. in
3. part. Cō-
cil. Ephes.

& separatim homini euangelicas & apostolicas voces diuidere, accusat sanctæ memoriæ Cyrillum eo quod non secundum eorum insaniam per partes duabus personis voces diuidit. Quod autem sanctæ memoriæ Cyrillus vocum quidem scit differentiam in vno Domino nostro Iesu Christo Deo Verbo incarnato, non autem diuidit eas per partes, & distribuit separatim Deo Verbo, & separatim homini, euidenter in suis expositionibus ita scribit: Vocum autem differentiam nullo modo interemimus, licet interdiximus diuidere eas, vt Filio separatim Deo Verbo qui ex Patre est, & vt homini iterum separatim filio intelligendo, qui ex muliere est. Ex quibus ostenditur scriptor epistolæ hæreticus & calumniator.

Iterum Calchedone congregati sancti patres consonanter in gestis apud eos habitis confitentur ita credere, sicut exposuit sanctæ memoriæ Cyrillus, & anathematizant eos qui ita non credunt: epistola de eo, & qui similia ei sapiunt, dicit quod in confusione & pœnitentia sunt, contraria priori suæ doctrinæ docentes.

Concilium
Ephesinum
act. 6.*Ibidem.*

Calchedonense sanctum Concilium in definitione quam de fide exposuit, anathematizat eos qui aliud symbolum, præter quod exposuerunt trecenti decem & octo sancti Patres, componunt aut tradunt: epistola laudat Theodorum, qui super alias innumerabiles blasphemias ausus est & impium exponere symbolum, in quo aliud dicit Deum Verbum, & aliud Christum; & anathematizat idem Theodorus eos qui non secundum sceleratum quasi symbolum ipsius sapiunt, vt secundum insaniam ipsius omnes sanctos patres & doctores ecclesiæ condemnaret. Hoc autem impium Theodori symbolum in Ephesino primo Concilio prolatum anathematizatum est cum suo scriptore.

Iterum Calchedonensis sancta Synodus Domnum Antiochiæ episcopum, eo quod scripsit debere taceri duodecim capitula sanctæ memoriæ Cyrilli, & post mortem condemnauit, cum confirmasset condemnationem eius, & suscepisset Maximi ordinationem. Si igitur propter XII. capitula Domnus condemnatus est, quomodo dicere præsumunt quidam, epistolam, quæ impia eadem XII. capitula dicit, susceptam esse a sancto Calchedonensi Concilio?

ANNO
CHRISTI
533.

Sancti patres & doctores ecclesiæ, quos secuta est sancta Calchedonenſis Synodus, differentiam deitatis & humanitatis ſignificare volentes, duas dicentes naturas, unitatem earum ſecundum ſubſiſtentiam conſitentur, quod eſt vnus Dominus Ieſus Chriſtus, Dei Verbum, incarnatus, & homo factus: ſcriptor autem epiſtolæ dicens duas naturas, & vnā virtutem, & vnā perſonam, & vnum Filium, & non conſitens quod Deus Verbum incarnatus & homo factus eſt, (quod eſt duarum naturarum ſecundum ſubſiſtentiam vnitas) cuius duas naturas dicit. Sed certum eſt, quod pro perſonis naturas ponit, & affectualem unitatem dicit ſecundum Theodorum & Neſtorium impios, quos defendit & laudat ſcriptor epiſtolæ. Et iſti enim duas perſonas, & duos Chriſtos, & duos filios dicentes, ſuā impietatem obumbrare volentes, duas naturas & vnum Filium dixerunt. Dicit enim impius Neſtorius in epiſtola ad Alexandrum Hierapolitanum epiſcopum, eadem ei ſapientem, hæc: *Oportet manere naturas in ſuis proprietatibus, & ſic per mirabilem & omnem rationem excedentem unitatem, vnā intelligi gloriam, & vnum conſiteri Filium.* Et iterum: *Non duas perſonas vnā perſonam facimus, ſed vna appellatione Chriſti duas naturas ſimul ſignificamus.* Theodorus autem, ſicut prædiximus, affectualem unitatem dicens, & naturas pro perſonis ſiue ſubſiſtentiis accipiens, ita dicit in vndecimo libro de incarnatione: *Ad hæc itaque ſufficiunt quidem & quæ diximus, ubi & naturarum differentiam oſtendimus, & perſonæ unitatem, & quod ſecundum naturas iſte quidem beneficium accipit, ille autem beneficium dat, certa conſtituta unitate, ex qua indiuiſe ab vniuerſa creatura honor impletur.* Oportet conſiderare, quod cum naturas dixiſſet, & ad perſonas peruenit, inferens quod iſte quidem beneficium dat, ille autem beneficium accipit, per ſolum honorem duarum perſonarum unitatem dicens, ſicut & Neſtorius vnum Filium ſecundum gloriam conſitetur.

Quomodo autem & Neſtorius duas dicit naturas, & quod pro perſonis eas accipit, licet videtur vnum dicere Filium, euidenter ex eius blaſphemiis demonſtratur, quas ſanctæ memoriæ Cyrillus contra eum in Epheso protulit, ita habentes: *Propter hoc & Chriſtus Deus Verbum nominatur, quoniam habet coniunctionem ad Chriſtum perpetuam.* Et

Concilium
Ephesinum
act. 1.

in aliis Nestorius dicit: *Propter eum qui induit, eum qui indu-
tus est adoro: propter eum qui occultus est, eum qui apparet adoro.*
*Inseparabilis ab eo qui apparet, Deus est: propter hoc eius qui in-
separabilis est, honorem non separo, separo naturas, sed unio in ado-
ratione.* Et iterum: *Quoniam enim Filius homo est, & Deus (di-
cit) destinavit Filium suum, factum ex muliere: ut cum au-
dieris factum ex muliere, deinde videris nomen appositum quod
duas naturas significat, ut natiuitatem ex Maria virgine, filium
quidem voces, (Filius etenim Dei peperit & Christotocos virgo)
sed quoniam Filius Dei duplex est secundum naturas, non genuit
quidem Filium Dei, sed genuit humanitatem, quæ est Filius pro-
pter coniunctum ei Filium.* Theodorus autem in octauo de
incarnatione libro, & ipse naturas pro personis acci-
piens, ita dicit: *Sicut & Dominus de viro & muliere dicit, quod*
*iam non sunt duo, sed una caro: dicamus & nos rationabili-
ter secundum unitatis rationem, quoniam non sunt duæ personæ,
sed una, scilicet naturis discretis. Sicut enim ibi non nocet numero
dualitatis unam dicere carnem, (certum est enim secundum quid una
dicitur) ita & hic non nocet naturarum differentie personæ uni-
tas. Quando etenim naturas discernimus, perfectam naturam Dei
Verbi dicimus, & perfectam personam, (nec enim sine persona est
subsistentiam dicere) perfectam autem & hominis naturam, &
personam similiter. Quando autem ad coniunctionem respicimus,
unam personam tunc dicimus.*

Insuper epistola dicit, oportere confiteri in templum,
& in eum qui in templo habitat: quod euidenter duas in-
troducitur personas. Sed & Nestorius iisdem usus est verbis,
ita dicens: *Eamus igitur & naturas confitentes, & coniunctio-
nem naturarum constringentes: & dignitatem quidem dicentes. v-
nam & dominationem unam templi & qui in templo habitat,
duas autem naturas.* Et iterum dicit: *Dominus enim & tem-
plum est propter coniunctam ei dominationem.* Ex his autem Ne-
storii verbis, & ex his quæ in epistola continentur, mani-
festum est quod alium dicunt Christum, quem templum
vocant, & alium Deum Verbum, quem dicunt habitare
in templo: & secundum eorum impietatem, affectualem
dicentium unitatem, nulla sit differentia inter Christum
& fideles homines, de quibus dixit Apostolus: *Vos templum
Dei estis, & Spiritus Dei habitat in vobis.*

Quoniam vero & unam virtutem in duabus naturis
dicit

Ibidem.

Galat. 4.

Matth. 19.

1. Cor. 3.

ANNO
CHRISTI
538.

ANNO
CHRISTI
513.

dicit scriptor epistolæ, hoc & Theodorus & Nestorius dicunt, quos laudat & defendit. Theodorus quidem in duodecimo libro eiusdem opusculi, ita dicens: *Ad hæc autem beatus Apostolus respondens, conatur ostendere quomodo particeps est diuini honoris, & quod eo fruitur, non propter suam naturam, sed propter inhabitantem virtutem.* Oportet & considerare, quod purum hominem dicunt Christum, non propter suam honorandum naturam, sed propter in eo habitantem virtutem. Nestorius autem de dicto in euangelio, quod *simile est regnum celorum homini regi*, ita dicit: *Coniunctionis & dignitatis, & ad quod videtur potentia, & diuinæ filiationis, & ipsius nominis Christi non est diuisio, rationis autem deitatis & humanitatis est diuisio.* Hanc autem impietatem vnitatis quæ secundum virtutem est, beatus Cyrillus interimens, ita dicit: Si quis dicit, per coniunctionem secundum dignitatem, vel auctoritatem, vel potentiam, siue virtutem, & non magis conuentu, qui est secundum vnitatem naturalem, vnitionem factam esse, anathema sit. Hanc doctrinam accepi a sanctis patribus, per quam condemnant eos qui non cōfitentur quod Deus Verbum carni animatæ anima rationabili & intellectuali secundum substantiam vnitus est, sed dicunt vnitatem factam esse secundum dignitatem & auctoritatem & virtutem. Vna enim virtus & vna gloria vel dignitas, non, sicut scriptor epistolæ & Theodorus & Nestorius impie exposuerunt, in diuersis naturis dicitur, sed in diuersis personis eundem honorem & dignitatem & æqualitatem habentibus, quod in sancta trinitate confitemur.

*Matth. 18.
& 22.**Anathematismo 3.*

Sancta Synodus dixit: Ostendit manifeste facta collatio, quod contraria per omnia est epistola, quam Ibas scripsisse dicitur, definitioni quam pro recta fide sancta Calchedonensis Synodus pronuntiauit. Vnde & procedentes omnes, exegerunt Ibam anathematizare Nestorium, quem vindicabat impia epistola, & insuper impia eius dogmata, & subscribere definitioni, quam pro fide exposuerunt, ad refutanda certe ea quæ prædicta epistola vindicat. Et hæc fecerunt, pro nullo habentes ea quæ ab vno vel duobus pro eadem epistola dicta sunt, qui & ipsi eiusdem omnibus facti voluntatis, Ibam susceperunt, cum poenitentiam egisset, & Nestorium anathematizasset, & sub-

Concil. Tom. 12.

Cc

scripisset definitioni ab eodem sancto Concilio exposita.

Omnes episcopi exclamauerunt: Hæc omnes diximus: Epistola hæretica est: Epistolam quæ dicitur Ibæ omnes condemnamus. Istam omnes anathematizamus: Epistola aliena Synodo est: Epistola contraria definitioni est: Tota epistola hæretica est: Tota epistola blasphema est. Qui hanc non anathematizat, hæreticus est: Qui istam suscipit, hæreticus est. Epistolam definitio sancti Calchedonensis Concilii condemnauit. Qui eam suscipit, non confitetur Deum Verbum hominem factum esse. Qui eam suscipit, Cyrillum non suscipit. Definitio Calchedonensis Concilii epistolam, quæ Ibæ dicitur, eiecit. Vnus Nestorius, vnus Theodorus: Anathema Theodoro & Nestorio, & epistolæ quæ dicitur Ibæ. Qui epistolam suscipit, Cyrillum reiicit. Qui epistolam suscipit, Calchedonenses sanctos patres reiicit. Calchedonensis Synodi & Cyrilli æterna memoria: Sanctarum quatuor Synodorum æterna memoria. Qui non anathematizat epistolam, Calchedonensem Synodum iniuriat. Multis annis imperatorem: Orthodoxum imperatorem multis annis.

Et post istas exclamationes sancta Synodus dixit: Sufficiente quæstione, quæ pro tribus capitulis facta est, alio die quod agendum est consideremus.

COLLATIO SEPTIMA.

IMPERII domini Iustiniani perpetui Augusti anno **XXVII.** post consulatum Basilii viri clarissimi anno **XII.** die **VII.** Kalendas Iunias, indictione **I.** confidentibus in secretario venerabilibus episcopis huius regiæ ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regiæ Constantinopolis nouæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ ciuitatis,

* Domnino sanctissimo patriarcha Theopoli tanæ magnæ ciui- * Domne
tatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ, &

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, & ceteris vt supra
Collatione I.

* Diodorus archidiaconus & primicerius notariorum * Theo-
dorus

ANNO
CHRISTI
553.

dixit: Superiore die collecta vestra sancta Synodus quædam egit de epistola, quæ dicitur Iba, & promisit altero die quæ agenda sunt examinare; & suggerimus ad hoc quod placuerit. Sancta Synodus dixit: Quæ iam acta sunt, relegantur. Et relecta sunt. Et priusquam aliquid apud sanctam Synodum ageretur, Constantinus gloriosissimus quæstor sacri palatii, missus a piissimo imperatore, & ingressus ita dixit: Certum est vestræ beatitudini, quantum semper studium victor habuit imperator, ut finem contentio a quibusdam exorta de tribus capitulis, quæ nunc apud vos requiruntur, susciperet, & calumnia pro his illata liberaretur sancta Dei ecclesia: non tamquam ignorans in dogmatibus rectitudinem vestræ sanctitatis, & voluntatem, quam de his quæ mouentur, habetis; sed ut etiam synodice de his tribus capitulis definitio constituatur. Et Vigilius vero religiosissimus adhortatus est vna vobiscum conuenire, & istorum capitulorum quæstioni rectæ fidei conuenientem finem imponere. Ille vero sæpius in scripturis suam manifestauit voluntatem, condemnans prædicta tria capitula, quod etiam & sine scriptis sæpius dixit coram piissimo domino, præsentibus quidem gloriosissimis iudicibus, præsentibus vero quamplurimis de vestra sancta Synodo, & non intermisit semper anathematizans defensores Theodori Mopsuesteni, & epistolam quæ dicitur Iba, & conscripta Theodoriti, quæ aduersus rectam fidem & duodecim capitula sancti Cyrilli exposuit: communiter vero conuenire inuitatus, & hoc facere vna cum vestra sancta Synodo, pollicitus est per seipsum facere, & dare piissimo domino. Ut igitur etiam ea quæ sæpius ab ipso facta sunt ad condemnationem trium capitulorum, vos audientes alacriores efficiamini de his formam celeriter proferre, direxit per me vestræ sanctitati condemnationem ab ipso Vigilio religiosissimo prolatam aduersus Rusticum & Sebastianum diaconos Romanæ sanctæ ecclesiæ, & alios quosdam, nec non etiam literas, alias quidem ad Valentinianum religiosissimum Scythiæ episcopum ab ipso scriptas, alias vero ad Aurelium religiosissimum, qui præsidet Arelati venerandæ ecclesiæ, quæ prima est sanctarum Galliæ ecclesiarum, omnibus translatis ad Græcam linguam, ad faciliorem

Concil. Tom. 12.

C c ij

scientiam vestrae sanctitatis : per quas manifestum facit idem religiosissimus Vigilius, quod per totum tempus, eorumdem trium capitulorum impietatem auersatur. Et illud vero pars est eorum quae permisit mihi piissimus dominus vestrae asserere beatitudini, quoniam illi qui istorum impietatem capitulorum applicare Dei ecclesiae festinant, dicere tentauerunt ad piissimum dominum, quod decet eius pietatem custodire statum ecclesiae, qui tenuit sub diuinae recordationis patre suo. Volens piissimus dominus ostendere vestrae beatitudini, qualem etiam ipse diuinae recordationis pater eius voluntatem habuit de his quae nunc proposita sunt, sacram epistolam ab illo scriptam ad Hypatium, tum magistrum militum orientis, direxit vestrae beatitudini, ut cognoscatis quod voluntatem a patre diuinae recordationis de his acceptam semper custodit, verumtamen pro recta fide zelum multiplicauit. Cum enim suggessissent ab oriente quidam Iustino pia recordationis, quod clerici venerandae ecclesiae Cyri, imaginem Theodoriti rhedae imposuerunt, & in praedictam ciuitatem psallentes introduxerunt; Sergius vero tunc ciuitatis episcopus collectionem celebrauit Theodori, & Diodori, & Theodoriti, & Nestorii, tamquam vnus sanctorum martyrum: literis usus est ad Hypatium magistrum militum tunc orientis, ut hoc requireret, & ad imperium referret. Et his ita habere demonstratis, eiectus est ab episcopatu Sergius, & usque ad mortem ita permansit, sicut omnes quidem Theopolitanae sanctae ecclesiae clerici sciunt, & Dionysius vero religiosissimus episcopus Seleucienensis ecclesiae, & Hermisigenes reuerendissimus presbyter venerandae ecclesiae regiae urbis, nec non etiam Heraclius reuerendissimus presbyter Theopolitanae sanctissimae ecclesiae, scientes quod usque ad mortem permansit Sergius extra sanctam ecclesiam, propter condemnationem de his contra illud tunc factam. Decet igitur vestram sanctam Synodum, cum omnia cognouerit, mirari quidem piissimi domini patientiam, festinare vero celerem imponere causae finem; ne per longiorem dilationem maius scandalum simplicioribus efficiatur, & permaneant haeretici semper sanctissimae ecclesiae adscribentes istorum impietatem capitulorum.

Sancta Synodus dixit: Chartæ quarum gloriosissimus
quæstor mentionem facit, recitentur.

Et cum suscepisset Diodorus archidiaconus & primi-
cerius reuerendissimorum notariorum, recitauit.

VIGILIUS EPISCOPVS RVSTICO

& Sebastiano.

DIV vobis, Rustice & Sebastiane, Canonibus & deces-
forum nostrorum congruentem ultionem inferre
pro apostolica moderatione distulimus: sed quia doctoris
gentium in cordis vestri duritia (quod a nobis cum nimia
tristitia dicitur) verba videmus impleta, quibus ait: *Ne-*
scitis quia patientia Dei ad penitentiam vos adducit? tu autem se-
cundum duritiam tuam & impenitens cor, thesaurizas tibi iram
in die iræ: ut excessus vestros ex plurimis paucos interim,
in quantum possumus, designemus, venientibus nobis
hic in regiam ciuitatem, tu Rustice, dum aliqua nobis
ignorantibus legeres, quæ hominem loci tui omnino le-
gere non decebat, & plura committere dicereris, quæ et-
iam nostram, si te non prohibuissimus (quod absit) opi-
nionem atque animam lædere potuisset: dicente quoque
de te nobis aliqua Paulo diacono, etiam te præsentem, sic-
ut oportuit, & pro affinitate, qua nobis a germano, quem
dileximus, iungebaris, & pro eo quod nos te ad Leuiti-
cum prouexeramus officium, frequenter & secrete pater-
na monuimus caritate, ut si ea quæ de te dicebantur, ex
aliqua parte cognosceres, a talibus temperares, ne, quia
Dei causam indiscussam non pateremur qualibet ratione
relinquere, canonicum per nos in te iudicium proueni-
ret. Tu autem non solum admonitionem nostram audire
maleuolo spiritu noluisti, sed etiam, sicut scriptum est, Ar-
gue sapientem, & adamabit te: stultum, & odio habebit te. Et ite-
rum: Noluit intelligere ut bene ageret; iniquitatem meditatus est
in cubili suo: ad hoc malitia tua perducta est, ut nostra ad-
monitione contempta, in odium potius proflires, & oc-
casionem quæreres, quatenus causa capitulorum, id est,
de dictis Theodori Mopsuesteni eiusque persona, sed &
epistola quæ ab Iba ad Marim Persam perhibetur scripta,
nec non & dictorum Theodoriti, quæ contra rectam fi-
dem & epistolam beatæ recordationis Cyrilli synodicam

Vigilii epi-
stola.

Rom. 2.

Proverb. 9.

Psalm. 35.

Cc iij

ad Nestorium cum duodecim capitulis, quā & sancta Synodus Ephesina prima suscepit, & beata Calchedonenſis Synodus, ad conuincendas Nestorii vefanias in definitione fidei legitur poſuiſſe, quā te etiam inſtante certum eſt flagitata, ita vt filiis noſtris Sapato & Paulo diaconis, ſed & Surgentio notariorum primicerio clamitares dicens, non ſolum nomen & ſcripta Theodori Mopſueſteni a nobis debere damnari, ſed & territorium eius ipſum vbi poſitus eſt, & ſi oſſa eius euulſa quiſquam de ſepultura eiiceret, & cum eodem territorio incenderet, gratanter acciperes. Et cum neceſſe eſſet, vt negotium quod fuerat in iudicio noſtro perductum, te etiam quammaxime inter alios tam ſacraſti ordinis, quam ſequentis conſentiente, ſententia finiretur, quod conſtat effectum, & quid de eodem iudicato feceris, quomodo etiam in palatio vt fratri noſtro Menæ, ad quem ſcripſeram, celeriter traderetur inſtiteris, nulli habetur incertum, ita vt filio noſtro Surgentio primicerio petenti ſchedam ipſam iudicati noſtri, vt apud ſe pro loco ſuo ſecundum conſuetudinem retineret, per multos dies dare penitus noluiſſes, donec exemplaria per plurimos ſacerdotes ac laicos, ſed & per glorioſum virum Tyrannum magiſtrum militum, alioſque laicos in Africana prouincia deſtinares, quod in eccleſia noſtra a diacono nunquam factum eſt, ac nobis etiam neſcientibus, eius exemplaria deſtinares. Nam & Sabbatho ſancto, quo ipſum, te, ſicut præſati ſumus, imminente, protulimus iudicatum, in eccleſiam ſeſſum proceſſiſſe, & communicari, & officium tuum impleſſe cognoſceris. Nam & eodem die reuertens ab eccleſia, coepiſcopo noſtro, quantum perhibet, Iuliano hoc dices, quia melius fieri non potuit, quam quod factum eſt iudicatum, & hortareris vt Deus oraretur, * neque quod factum eſt, tolleretur. Quod etiam ſuccedente dominico die Paſchæ ſimiliter effeciſti, & diu in eadem perdurando ſententia, alios, vt iudicatum noſtrum libenti animo ſequerentur, nihilo minus hortabaris. Nam dum Antiochenæ eccleſiæ apocriſiariis eiufdem iudicati exemplaria nos dare petentibus differremus, ſed hoc magis iuſtum eſſe prædictis apocriſiariis diceremus, vt a fratre noſtro Menæ potius exemplaria peterent, ad quem a nobis videba-

* ſer. na
quod

ANNO
CHRISTI
555.

tur fuisse prolatum, tu autem publica voce deposceres, dicens dominum Leonem ita de epistola sua diuersis exemplaria destinasse, nos facere debere similiter asserendo, quia metueres, nisi vniuersitas iudicati nostri exemplaria de scrinio nostro edita teneret, qualibet ratione postea forsitan celaretur. Nam dum occasionem euntis ad Siciliam reperisses, & iudicatum nostrum laudesque eius, vbi etiam filii nostri diaconus primiceriusque tecum manifestum est subscripsisse, filiis nostris Pelagio diacono aliisque dirigere voluisses pro cautela, ne ab aliquo inueniri forsitan potuisset, nobis etiam ignorantibus, in membrana conscriptum, & in breuitate quadruplicatum, literis scriptum minutissimis destinasti.

Nam & Vincentio secundæ regionis subdiacono, iterum a nobis postea ad Siciliam directo, per eum filio nostro Pelagio diacono similiter scripsisti: sed quia ita memoratus subdiaconus prospere nauigauit, ut illum qui in membrana scripta portauerat, præcedere potuisset, quantum nobis retulit, ea quæ in membrana scripseras, Pelagius diaconus ipso præsentente percepit. Ergo dum & te præ omnibus imminente prolatum fuerit iudicatum, & tanta in eius iudicati laude succensus per multum tempus scripseris, fecerisve ut nunquam te crederemus ab hac posse rectitudine deuiare, immutatum te subito post hæc quadam animi leuitate, vulgante opinione comperimus, & cum aduersariis ecclesiæ, quæ contra iudicati nostri seriem nitebantur, & a nobis sunt per iudicati ipsius tenorem a communione suspensi, secrete tractare: & dum filius noster Paulus diaconus ad Italiam discedere voluisset, posteaquam & ad eum peruenit, quod scandalum ecclesiæ, in communione adhuc nostra positus, secrete & hic, & in Africana prouincia, vbi antea defendendo & laudando iudicatum nostrum, eius exemplaria destinasti, facere nitebaris, tunc tibi cœpit insistere & dicere, ut si verum esset, producere debuisses; quod tu conuictus, celare minime potuisti. Tunc vero memoratus nobis cœpit imminere diaconus, ut aut corrigere te ab his quæ illicite faciebas, sub nostra præsentia clericorumque promitteres, aut certe petitionem aduersum te, & varietatem tuam atque fallaciam ab eo factam, quam & præ manibus gerebat,

debuiffemus accipere: ad hoc es propria voluntate per-
ductus, vt tactis euangelis sacramenta præstares, & ver-
ba tua a notario scripta in nostro teneantur scrinio, qui-
bus inter alia legeris promiffisse te nunquam a nostro pe-
nitentis obsequio discessurum. Posteaquam vero peior te
Sebastianus, pro solo scandalo faciendo, sicut & initia
ipsius venientis in Constantinopolim monstrauerunt, &
exitus peior edocuit, noscitur aduenisse, ira vt mox tui
immemor sacramenti, coniurationem inter vos contra
statuta Canonum, nobis ignorantibus, facientes, in aper-
tum vterque prorumperetis scandalum. Sed vt tua, Seba-
stiane, non in quantum sunt, sed in quantum referre possu-
mus, mala quæ feceris diuersi cognoscant, & iuste te, nam
magis tarde, canonicam aduertant subiisse sententiam,
ad tuæ ordinationis veniamus initia. Absentibus filiis no-
stris diaconis Anatolio atque Stephano, a nobis postula-
sti, vt ad tempus pro implendo officio, absentium loco
diaconum te interim faceremus. Quod ideo tibi ad præ-
sens speranti concessimus, quia ante ordinationem tuam
cautionem nobis propria voluntate legeris emisisse, quam
& testibus roborasti, & tactis euangelis iuramentum cor-
poraliter præstitisti, vt quidquid tibi a nobis pro ecclesia-
stica vtilitate fuisset iniunctum, fideliter & sine aliqua
fraude compleres; officium vero locumque diaconi sine
aliquo vitio, sine aliqua superbia, sine aliquo neglectu,
donec reuerterentur diaconi memorati, aut quanto te
tempore in Leuitarum voluiffemus ordinatione ministra-
re, cum omni humilitate & studio sine neglectu modis
omnibus impleturum: in eadem cautione rursus adii-
ciens, quod si de his omnibus quæ cum sacramento, tactis
corporaliter euangelis, promiffisti, aliquid minus implef-
ses, tunc a sancta communione esses suspensus: ita vt si a
die excessus tui intra annū poenitentia noluiesses colla sub-
mittere, tu tibi anathema manu propria scribendo dixi-
sti. Tunc ergo ad præsens factus es sub ea quam sperabas
& pollicitus fueras conditione diaconus. Postea vero vt a
nobis ad Dalmatiarum patrimonium mittereris, summis
precibus postulasti. Quod nos securi, quia talem feceras
cautionem, animo libenti concessimus. Qui dum in Sa-
lonitanam urbem pro ordinatione patrimonii aduenisses,
quantum

ANNO
CHRISTI
553

quantum ad nos postea est plurimorum relatione perdu-
ctum, illicitis te & a sede apostolica prohibitis ordinatio-
nibus miscuisti, & quos Honorius, tunc prædictæ ciuitatis
episcopus, contra consuetudinem Romanæ vel suæ ec-
clesiæ, & sedis apostolicæ constituta sacris ordinibus ap-
plicauerat, non solum prohibere penitus noluisti, sed nec
nobis ex hac causa vel scripto referre, vel quando Thessa-
lonicæ nobis occurreras, memor conscientiæ tuæ, ne
verbo quidem suggerere voluisti, & cum illis, tamquam
cum legitimo & rationabili ordine factis, cupiditatis spi-
ritu acquieuisti procedere, & eorum socius es commu-
nionis venalitate repertus. Iterum Thessalonica ad Dal-
matias patrimonii regendi causa remissus es, ex qua pro-
uincia frequenti te auctoritate monuimus, vt non ante
discederes, nisi omnes secundum pollicitationem tuam
tam de Dalmatiarum patrimonio, quam de Præualitano
colligeres pensiones.

Sed tu omnia prætermittens, ad Constantinopolitanam
urbem pro solo faciendo venire scandalo festinasti, quan-
tum & sequens exitus declarauit. Relegens tamen con-
stituti nostri seriem, quam de præfatis capitulis ad Me-
nam huius ciuitatis antistitem dedisse relegimus, in con-
spectu diaconorum, subdiaconorumque, vel vniuerso-
rum clericorum, publica voce laudabas, vt de cælo iu-
dicatum nostrum ordinatum atque prolatum omnibus,
sicut præfati sumus, clericis loquereris. Dicta vero Theo-
dori Mopsuesteni asserebas te in Roma vrbe inter ali-
quos codices inuenisse, quæ confirmabas omni execra-
tione & blasphemiiis esse completa. Hæc dicendo, in
nostro obsequio, & in ecclesia publice & in * Placidias
officium diaconatus implebas. Natiuitatis Christi Dei
Domini & saluatoris nostri secundum carnem præterito
anno dies aduenit: vocauimus te, quia ad nos, quæ su-
pra meminimus te fecisse in Dalmatiis, de recenti perue-
nerunt: & sicut oportuit, diximus tibi, si cum illis qui
contra sedis apostolicæ constituta in sacris sunt ap-
plicati ordinibus, processisti, aut eorum te communio-
ni, sicut dicitur, sociasti, necesse nobis est, vt si nos Deus
ad nostram dignatur ecclesiam reuocare, quæramus
istâ, & veritatem manifestius cognoscentes, secundum

Concil. Tom. 12.

D d

Canones vindicemus. Tu vero conscientia tua reatu perterritus, quia contra apostolica feceras constituta, occasionem tibi discedendi dissimulans requirebas. Nam cum te pro certo mandata cum Ioanne episcopo, & Surgentio primicerio, atque Saturnino consulario nostro ad Menam fratrem nostrum huius ciuitatis antistitem misissemus, reuersus in Placidias, multis presentibus & officium diaconi tu & Rusticus ex more complestis, & quando clementissimus princeps dominus filius noster, vt alia die ad ecclesiam procedere deberemus, referendarium destinauit, vt ei promitteremus, cum aliis diaconis & clericis nos tu & Rusticus fuistis hortati. Nam & ad refectiorem pariter in nostra mensa ambo fuisse simili ratione probabimini. Sed sicut Iudas, postquam buccellam accepit, de traditione Domini cogitauit, ita & vos noctis horis pro concitando scandalo ecclesiae discessistis. Nos autem alio die mandantes vobis, vt aut procederetis locum diaconi ex more complentes, aut a communione vos cognosceretis fuisse suspensos: tu vero Sebastiane his, quos inter alios miseramus, fratribus nostris Ioanni & Iuliano episcopis hoc, quantum renuntiauerunt, dixisti. Ego iudicatum quod papa protulit sequor, si tamen in illos vindicat qui contra iudicatum faciunt. Nam & simili eis, quantum perhibent, ratione dixisti, intantum vt diceret ibi venisse Lampridium & Felicem monachos, qui nostrum iudicatum suscipere noluerunt, & mandasse vos eis, Non vos possumus videre, quia vos aliam causam habetis, & nos aliam. Postea vero ad hoc nequitia vestra peruenit, vt excommunicatis communicare contra Canones superbo præsumeretis spiritu, id est, memoratis vel aliis, quos pro hoc quod contra iudicatum nostrum scripserant, per eiusdem iudicati seriem constabat iam a nobis communione suspensos: cui iudicatio, sicut supra meminimus, vos acquieuisse & consensisse & communicasse, catholica probauit ecclesia. Vnde constat vos secundum regulas Canonum iuste damnari. Definiunt enim Canones: Si quis excommunicatus ante audientiam communicare præsumpserit, ipse in se damnationem protulit.

Apud Balsam. est Canon 32. Concilii Carthagin. & in

Item placuit vniuerso Concilio, vt qui excommunica-

ANNO
CHRISTI
533.

ANNO
CHRISTI
553.

tus fuerit pro suo neglectu, siue episcopus, siue quilibet clericus, & tempore excommunicationis suæ ante audientiam communicare præsumpserit, ipse in se damnationis iudicetur protulisse sententiam. Adiecistis etiam execranda superbia, quæ nec leguntur, nec sine sui pontificis iussione aliquando ordinis vestri homines præsumpserunt, auctoritatem vobis prædicationis contra omnem consuetudinem vel Canones vindicare, Ephesinæ primæ Synodi impugnationem & exprobrationem, sed & beati recordationis Cyrilli; blasphemias quoque contra Iesum Dominum nostrum dictas simili defendentes infania, & per omnes provincias fallaciter scribentes, nos aliquid commisisse, quod reperiatur aduersum definitioni sanctæ Calchedonenſis Synodi, quæ præcedentium se trium, id est, Nicænæ, Constantinopolitanæ, atque Ephesinæ primæ concordat fidei Synodorum. Ita ergo cunctorum animos, qui vestram malitiam nescierunt, sed tamquam a Romanis diaconis suscipientes scripta, simpliciter crediderunt, ad tantum scelus operatio fallaciæ vestræ peruenit, vt humanus sanguis in aliquibus locis intra ecclesiam (quod dici nefas est) fundetur: & omnem legem ecclesiasticam superbo spiritu conculcare voluistis, sanctarum quoque regularum consequentiam iniuriis affecistis, impia & quæ non sunt licita per vniuersas contra nos provincias fallaciter indicando. Nuper etiam malis vestris addentes peiora prioribus, domnum Leonem prædecessorem nostrum in Theodori Mopsuesteni dictis, quæ contra rectam fidem legitur scripſisse, consensum præbuisse atque firmasse, dato scripto ad Christianissimum principem dominum filium nostrum, ausi fuistis adstruere. Absit ergo quemlibet credere Christianum, quod aliquid tale, quod contra rectam fidem a quolibet inueniatur scriptum, illius tanti præsulis sanctitas suscepisset, quippe qui in vniuersis epistolis suis & Nestorium, & Eutychen, vel eis similia sapientes, pari legitur sententia condemnasse. In quo memorato scripto, etiam contra diuinas scripturas, non solum pontificibus multis, sed etiam (quod dici nefas est) ipsi quoque principi sacrilegas iniurias irrogare tentastis, quatenus ignorantem Christianum populum diabolica amplius

Concil. Tom. 12.

D d ij

corpore
Canonum
Dionysii
Exigui 29.
sed prima
pars scilicet:
Si quis
excommu-
nicatus &c.
est summa
Canonis. A
Gratiano
autem 11. q.
3. c. Placuit
vniuerso 9.
tribuitur
Concilio
Africano.

deciperetis astutia. Hæc ergo sustinentes per multa temporis spatia, patientia sacerdotali refecare distulimus, credentes vos forsitan* resipisci, & ab illicitis temperare. Sed quia semel & secundo adhortatione nostra per fratres nostros episcopos, id est, Ioannem Marficatum, & Iulianum Cingulanum, vel Sapatum filium nostrum atque diaconum, nec non & per gloriosum virum patricium Cethegum, & religiosum virum item filium nostrum Senatorem, aliosque filios nostros commoniti nolulistis audire, & neque ad ecclesiam, neque ad nos reuerti, sicut omnia facitis, voluistis detestanda superbia: & ideo necesse nobis est in vobis canonice vindicare, ne videamur diuinarum scripturarum increpationibus subiacerere. Scriptum est enim: *Videbas furem, & simul currebas cum eo, & cum adulteris portionem tuam ponebas.* & ipse Dominus ac Saluator noster dicit: *Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, & proiice abs te. Expedit enim tibi ut pereat unum membrum tuum, quam totum corpus mittatur in gehennam.* Et quoniam iste intellectus magis de officiis ecclesiarum, vel proximis non recte agentibus, & scandala in ecclesiis mittentibus sano sensu debet appareri, sicut & alibi nos admonet, dicens: *Oportet venire scandala, sed vae illi per quem veniunt.* Et beatus Apostolus simili prædicat ratione: *Vtinam & abscindantur qui vos conturbant.* Et iterum sancta scriptura nos commonet, dicens: *Eiice pestilentem de concilio, & exiet cum eo iurgium.* Oportet ergo nos iam post tantas admonitiones in vobis, Rustice & Sebastiane, per auctoritatem beati Petri, cuius nos Dominus sibi voluit vice seruire, regulariter vindicare, propterea ne si iam diutius differamus, omnis ecclesiasticus ordo solvatur. Ideoque quod a nobis cum gemitu, sed cum beati Petri auctoritate dicendum est, pro superscriptis excessibus alienos vos a diaconi esse honore decernimus, & omni ministerio officii Leuitici, prædictum vobis honorem auferentes, penitus submouemus, nullam vltius licentiam habentes, vt ex Leuitico nomine aut gradu aliquid facere præsumatis, vel sub nomine diaconorum scribendo, iterum Dei conturbetis ecclesiam: quippe qui ex apostolica auctoritate & patrum regulis, contra quas

Psal. 49.

Matth. 5.

Matth. 18.

Galat. 5.

Proverb. 22.

ANNO
CHRISTI
533for. reli.
piscete.

ANNO
CHRISTI
533.

multa spiritu superbo atque irreligioso fecistis, vos olim dignos damnatione præsenti auctoritate deponimus. Et ut vniuersi nos hæc pro loco, in quo nos Deus esse voluit, & auctoritate beati Petri apostoli recte fecisse cognoscant, Canonum constituta posuimus, quæ sancta Calchedonensis Synodus apud se relecta laudauit. Actius archidiaconus relegit: Si quis presbyter aut diaconus, suum contemnens episcopum, a communione semetipsum suspendit ecclesiæ, & secretius collectam facit, & altare constituit, & noluit euocanti episcopo consentire, & noluerit eidem acquiescere, neque obedire & prius & secundo vocanti; hunc omnino damnari, nec vnquam hunc curationem mereri, nec recipere eum posse honorem. Si autem permanserit turbas faciens & seditiones ecclesiæ, per extraneam potestatem tamquam seditiosum debere comprimi. [Omnes reuerendissimi episcopi clamauerunt: Hæc iusta regula, hæc regula patrum.] Pariter statuentes, ut si nobis viuentibus, sicut optamus, sub humilitate & mansuetudine canonicè poenitentes, matrem recognoueritis ecclesiam, competenter a nobis venia concedatur. Si vero (quod non optamus) sub regulari poenitentia ad matrem ecclesiam consueta distuleritis redire superbia, Conciliorum in vobis, quorum regulas posuimus, censura seruetur, ut nullus post transitum nostrum contra constitutum nostrum, quod ex beati Petri, cuius locum, licet immeriti, gerimus, auctoritate proferimus, Canonum regulas exequentes, in ecclesiastico gradu audeat reuocare Ioannem, Gerontium, Seuerinum, Importunum, Ioannem atque Deusdedit, quos constat vestræ coniurationis & conspiracyonis esse participes, quos nos potentes bonos, militare ecclesiæ, cui Deo præsidemus auctore, nostro tempore feceramus: tamen ut & ipsi possint & diuersi cognoscere, de subdiaconorum & notariorum vel defensorum officio præsenti se sententia noverint fuisse depositos, & nullum penitus in ecclesia nostra gradum ulterius detinere; nisi forte, sicut præfati sumus, nobis in hac luce superstitibus, & ipsi poenitentiae canonicæ colla submiserint. Felicem etiam monachum Afrum, qui Gillitano monasterio dicitur præfuisse, & leuitate sua atque inconstantia congregationem eiusdem

Canon.
Concilii
Antioch.
lectus in
Calched.
act. 4.

D d iij

monasterii per diuersa loca certum est dispersisse, & vestra prauitatis incētor est, cum vniuersis, qui eum vel vos, tam clerici vel monachi, quam laici, post præsētia interdicta in aliqua vestra se societate polluerint, aut consensum consiliumque præbuerint, regularem in his, quæ item superius legitur, constituimus manere sententiam: quatenus in his remediis, ordine seruato canonico, nullus præsumat pacem, quam Dominus diligit, vltius ecclesiæ perturbare. Præsētem autem sententiam per Ioannem Marficanum, Zacchæum Syllacenum, Iulianum Cingulanum, fratres & coepiscopos nostros, sed & Sapatum atque Petrum filios nostros diaconos, nec non & filium nostrum Surgentium primicerium notariorum, atque Seruum dei subdiaconum regionis primæ, nec non & Vincentium subdiaconum regionis secundæ, nostræ, cui præfidemus, ecclesiæ, vobis noscitur transmississe.

ITEM EX ALIA CHARTA RECITATVM EST.

Dilectissimo fratri Valentiniano episcopo de Tomis prouinciæ Scythiæ, Vigilius.

Alia Vigili
epistola.

FRATERNITATIS tuæ relegentes scripta, pontificalem in vobis sollicitudinem inesse gratanter accepimus: quia prophetica tibi possunt verba competenter aptari, quibus ait: *Saluabo gregem meum, & suscitabo super eum pastorem qui pascat eum, seruum meum.* Oportet ergo caritatem tuam ea quoque Domini nostri verba sectari, per quæ dixit: *Speculatorem te posui domui Israel, & audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me:* & conuocatos eos, quos scandalizari diuersis rumoribus retulisti, incessanter hortari, ne per hos forsitan seducantur, qui sub prætextu catholico, nequissimo spiritu simplicium Christianorum corda fallacia sua decipere moliuntur, & patris sui diaboli consuetudinem maligno sectantes spiritu, ecclesiam tibi commissam diuersis mendacibus scriptis conturbare desiderant, quibus apostolica lectio congruenter aptatur, dicens: *Rogo autem vos, fratres, ut obseruetis eos qui dissensiones & offendicula præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, & declinate ab illis.* Et infra: *Et per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium.* Vestra autem obedientia

Ezech. 34.

Ezech. 3.

Rom. 16.

Ibidem.

in omni loco diuulgata est. quatenus fraternitatis vestrae
adhortatione saepe commoniti, nulla fideles eorum ani-
mos a rectitudine viae, quae Christus est, qui ait: *Ego sum* Ioan. 14.
via, & veritas, & vita, qualibet maligna annuntiatione
submoueat: sed si, quod non oportet, ab aduersariis con-
turbati, aliquid (quod Deus auertat) contra fidem fa-
ctum forte formidant, cum mansuetudine, quae conue-
nit Christianis, prophetica verba sectentur, dicentis: *In-* Dent. 32.
terroga patrem tuum, & annuntiabit tibi; seniores tuos, & di-
cent tibi. & alius propheta: *Labia sacerdotis custodiunt scien-* Malach. 2.
tiam, & legem requirunt ex ore eius. Et quoniam Basinianus
illustris & magnificus vir, filius noster, cum his qui pro
actibus tuae fraternitatis ecclesiae in Constantinopoli ob-
seruant, pariratione dixisse noscuntur, etiam hoc Dei ini-
micos fuisse mentitos, quod * personae episcoporum Ibae
atque Theodoriti in nostro (quod absit) fuissent iudica-
to damnatae: legant ergo quae de causa, quae hic mota est,
ad fratrem nostrum Menam Constantinopolitanae urbis
episcopum scribentes legimur definisse, & tunc cogno-
scent nihil a nobis, Deo nos custodiente, commissum, vel
certe dispositum, quod contra fidem praedicationemque
venerandarum quatuor Synodorum, quae pro vna ea-
demque fide definita sunt, id est, Nicanae, Constantino-
politanae, Ephesinae primae, & Chalcedonensis reperia-
tur aduersum; aut vnus ex his, qui definitioni suprascri-
ptae Chalcedonensis fidei subscripserunt, tangat iniu-
riam: vel quod decessorum praecessorumque nostro-
rum inueniatur (quod absit) constitutis forte contra-
rium: sed in omnibus apostolicae sedis praesulum, & bea-
tae recordationis papae Leonis, & * praedicatorum Sy-
nodorum aduersariis restitisse. Fraternitatem autem
vestram credimus non latere, inimicos fidei Christianae
hoc semper saeculari & reprobanda molitos astutia, vt
euangelistas quatuor contraria sibi (quod absit) dixisse
monstrarent: quibus a sanctis patribus per euangelio-
rum concordiae libros est caelesti sapientia contradictum.
Quod nunc quoque sancti Chalcedonensis Concilii ad-
uersarii (inter quos etiam Rusticum & Sebastianum
comperimus istius auctores scandali, quos olim pro meri-
tis suis a sacra communione suspendimus, in quibus nos,

* praedi-
catorum

si non resipuerint celeriter, fraternitas tua cognoscat ca-
 nonicam sententiam proluturos) qui sub prætenu falsæ
 defensionis student, ut eandem Synodum contra prædi-
 ctas tres Synodos dixisse (quod absit) ostendant. Quibus
 hac conantibus prophetæ dicta consonanter aptantur,
Jer. 8. dicentis: *Vere mendacium operatus est stylus mendax scribarum.*
Jer. 9. Verbum Domini nostri proiecerunt, & sapientia nulla est
 in eis. *Docuerunt enim linguam suam loqui mendacium: ut inique*
Psal. 8. *agerent, laborauerunt.* Quibus, si non pœnituerint, veniet
 Psalmistæ inuocata sententia, dicentis: *Vt destruas inimicum*
& defensorem. Credimus enim catholicis ecclesiæ filiis ea
 quæ tunc ad fratrem & coepiscopum nostrum Menam
 scripsimus, id est, de blasphemii Theodori Mopsuesteni,
 eiusque persona, vel de epistola quæ ad Marim Persam
 scripta ab Iba dicitur, & scriptis Theodoriti, quæ contra
 rectam fidem & duodecim capitula sancti Cyrilli facta
 sunt, abunde posse sufficere: quippe dum in constituto
 nostro superius designato possit diligenter agnosci, quia
 in ipsa definitione fidei, quam sancti Calchedonensis Con-
 cilio sacerdotes secundum præcedentes eam tres alias san-
 ctas Synodos protulerunt, non aliquid mutauerunt, sed
 laudantes omnia quæ a superioribus acta sunt, sancta de-
 finitione sua perpetuo roborare firmauerunt. Tamen si
 post hæc aliquis (quod non credimus) dubitare voluerit,
 hortamur, ut cum tuæ fraternitatis ordinatione ad nos ve-
 nire festinet, quatenus lucida admonitione cognoscat,
 omnia quæ decessorum nostrorum & antefatarum qua-
 tuor Synodorum sunt de vna eademque fide acta scripta-
 que temporibus, a nobis inuiolabiliter fuisse seruata. Qua
 ratione percepta, sublato, sicut oportet, de Christianis-
 simis animis scandalo, pax Deo placita in eius ecclesia illi-
 bata perduret. Hoc quoque fraternitatem tuam credi-
 mus adhortandam, ne ulterius prædictorum Rustici &
 Sebastiani, aut illorum qui prauæ eorum præsumptionis
 probantur esse participes, scripta suscipiat: sed & vniuer-
 sos ad tuam pertinentes ordinationem commoneas, ne
 vel ipsi a prædictis relegant aliquid destinatum, vel falsi-
 tati eorum ulterius animum suæ credulitatis accommo-
 dent. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Da-
 tum x v. Kalendas Aprilis, imperii domini Iustiniani per-
 petui

ANNO CHRI
533.
* for.
xxiv.

petui Augusti anno *xxiii. post consulatum Basilii viri clarissimi anno ix. per Ioannem presbyterum & apocri-
farium, & ipse direxit eam per Maxentium hominem suum.

ITEM EX ALIA CHARTA RECITATVM EST.

*Dilectissimo fratri Aureliano episcopo Arelatensi
Vigilius.*

* for. vi
ascendat
* for. e-
phod

FRATERNITATIS vestræ literas pridie Idus Iulias, Anastasio deferente, suscepimus: & gratias referimus diuinæ clementiæ, quia sollicitudinem vestram in fidei causa, vel in nostræ opinione personæ, sacris relegimus conuenire mādatis, vt digne caritati tuæ verba Dei & conuenienter aptentur, quibus ait: *Elegi te sacerdotem ex omnibus, ait, * ascendens ad altare meum, & portes coram me * nomen magnum cunctis diebus vitæ tuæ.* ^{1. Reg. 2.} Necesse ergo nobis est caritatis vestræ sollicitudinem breui interim, quantum pro temporis qualitate potuimus, releuare colloquio: quatenus modis omnibus confidatis, nihil nos penitus admisisse quod decessorum nostrorum constitutis vel sanctæ, quæ vna eademque est, fidei quatuor Synodorum, id est, Nicænæ, Constantinopolitanæ, Ephesinæ primæ, atque Calchedonenfis, inueniatur (quod absit) esse contrarium, aut quod ad personarum iniuriam pertineat, quæ definitioni eiusdem sanctæ fidei subscripserunt, vel sanctorum prædecessorum nostrorum Cælestini, Xysti, Leonis, aliorumque præcedentium atque sequentium definitis reperiatur aduersum, sed a nobis omnibus prædictis Synodis vnā venerationem, vnāque fidei credulitatem indubitaliter exhiberi: & eos qui omnes supra scriptas quatuor Synodos in rectitudine fidei non sequantur, vel vnā ex ipsis vel omnes in fide reprauant, aut reprauare, aut iniuriare, vel repudiare nituntur, abiicimus: sed & ea quæ in eiusdem sanctæ fidei iniuriam verbo dicta vel reperiuntur scripta, anathematizanda execrandaque iudicauimus, & constituimus iudicanda: simili pœna plectentes etiam eos qui fidem beati Cyrilli, quem sanctæ recordationis Leo prædecessor noster ad præcessores vestros aliosque datis probauit & laudauit scriptis, & Calchedonenfis ve-

Concil. Tom. 12.

E c

neranda sancta Synodus legitur protulisse, aliorumque patrum, quos apostolica sedis praesules susceperunt atque secuti sunt, execranda superbia impia vocauerunt. Fraternitas ergo tua, quem apostolica sedis per nos constat esse vicarium, vniuersis episcopis innotescat, ut nullis aut falsis scriptis, aut mendacibus verbis, aut nuntiis qualibet ratione turbentur, sed potius primi apostolorum, sicut conuenit, verba sectentur dicentis: *Aduersarius vester diabolus, ut leo rugiens, circumit, quaerens quem deuoret, cui resistite fortes in fide.* & quod item doctor gentium dicit Apostolus: *Rogo autem vos, fratres, ut obseruetis eos qui dissensiones & offencicula praeter doctrinam quam vos didicistis faciunt, & declinate ab illis:* in Domino confidentes, quia, sicut praefati sumus, ab apostolis fidem traditam, & a praedictis sanctis quatuor Conciliis declaratam, & a decessoribus nostris & ab antedictis patribus praedicatam, atque inuiolabiliter custoditam, sincera voluntate tenuimus, tenemus, venerati sumus, veneramur atque defendimus, & contra eam facientes apostolica auctoritate damnamus. Sed quanta possumus per filium nostrum Anastasium de his quae gesta sunt breuiter nos indicare necesse est, & cum nos dominus filius noster clementissimus imperator, sicut promisit, Deo (qui cor ipsius tenet) iuuantem reuerti praeceperit, hominem, qui vobis ad singula subtiliter innotescat, Deo propitio destinamus. Quod ideo adhuc non fecimus, quia & hiemis asperitas, & Italiae, quae vos non latet, necessitas praepediuit: donec serenissimus princeps, sicut desiderat, Domino sibi * subueniat. * *Dei*
Illud quoque credimus sperandum, ut quia scriptum est: *Frater fratrem adiuvans exaltabitur;* & sicut de credentibus in Domino Actuum apostolicorum scriptura testatur, quia *erat credentibus in Domino cor unum & anima una;* ut sit fraternitas vestra in hac quoque parte sollicita, & glorioso filio nostro Childeberto regi, quem Christianitatis studio venerationem integram sedi apostolicae, cui nos Deus praesse voluit, cognouimus exhibere, supplicare non desinas, quatenus in tanta rerum necessitate circa ecclesiam Dei sollicitudinem, sicut & confidimus, Christiana deuotione persoluat: ut quia Gothi cum rege suo in ciuitate Romana perhibentur ingressi, hoc eis

1. Petr. 5.

Rom. 16.

Prou. 18.

Act. 4.

* Dei
videtur,
iuuante

ANNO
CHRISTI
533.

dignetur scribere, ne se in ecclesie nostrae prauidicio, quippe velut alienae legis, immisceat, & aliquid faciat, aut fieri qualibet ratione permittat, unde catholica possit ecclesia perturbari. Dignum enim est, & catholico, sicut est, regi conueniens, ut fidem & ecclesiam, in qua Deus illum voluit baptizari, omni debeat virtute defendere. Scriptum est enim: *Vino ego, dicit Dominus, quia glorificantes me, glorificabo.* Festina ergo, frater carissime, ut in sanctae fidei sinceritate persistens, ecclesiarum pacem, quae vela Deo per meritum sacerdotii tibi commissa est, vela nobis per apostolicam auctoritatem vicaria potestate mandatur, competenti sollicitudine, Deo propitiante, custodias, & vicarium te sedis nostrae dignis Deo manifestes operibus. Deus te conseruet, frater carissime. Datum III. Kalendas Maias, imperii domini nostri Iustiniani perpetui Augusti anno xxi v. post consulatum Basilii viri clarissimi anno * octauo, per hominem quem Anastasius direxit.

* fer. no-
no,

ITEM EX ALIA CHARTA ITA RECITATVM EST.

LECTA sunt nobis gesta confecta apud Antiochenae ciuitatis defensorem, quibus inferebantur testimonia militum significantium, ut compendiose dicamus, quod priusquam Sergius reuerendissimus Cyrestenam ciuitatem accederet, quidam, id est, Andronicus presbyter & defensor, & Georgius diaconus, accipientes imaginem Theodoriti, qui vndique inculpatur propter fidei errorem, in currum eam imposuerunt, & in Cyrestenam ciuitatem introduxerunt, psallentes & ostendentes quod eiusdem illi sectae sunt. Sergius autem postea cum ciuitatem accepisset, & collectionem celebrauit ipsius Theodoriti, & Diodori, & Theodori, nec non & Nestorii cuiusdam, quem martyrem esse dixit, cum prouincia nullum habeat martyrium huic appellationi conueniens. Euidenter igitur mirati sumus, primo quidem si latuerunt tuam eminentiam talia gesta in ciuitate confecta. Deinde si cum cognouisses quod factum est, non sine dilatione quaestionem fecisti negotii, maxime cum degere Sergius diceretur, & cum Paulo reuerendissimo esse. Verum etiam lecta sunt nobis paulo post gesta confecta apud Cyreste-

Concil. Tom. 12.

E c ij

næ ciuitatis defensorem, quæ reuerendissimi responsales
 Sergii reuerendissimi dixerunt, multorum voces conti-
 nentia, quod nulla vnquam nec prædicata est, nec facta
 est collectio in Nestorii cuiusdam nomine. Super hæc au-
 tem gesta, & preces audiuius tam ipsius Sergii, quam re-
 liquorum episcoporum Euphratenfis prouinciæ, qui re-
 pellunt vbique Nestorii nomen, & declinare quidem e-
 ius sectam confitentur, consentire autem sanctis quatuor
 Conciliis. Sancimus igitur nihil subtilitatis vel studii emi-
 nentiam tuam relinquere, sed conuocare quidem sine
 dilatione Cyrestenæ ciuitatis episcopum ibi degentem,
 sicut audiuius, trahere autem ad se milites etiam, qui
 testimonia in gestis Antiochiæ confectis præstitisse inue-
 niuntur de numero tertio Stabilisianorum, nec non etiam
 Andronicum & Georgium, qui ea quæ de imagine dicta
 sunt fecisse dicuntur, & singula cum subtilitate require-
 re, hoc est, si quod dicitur de imagine, factum est, & si
 psalmum, cuius mentio gestis Antiochiæ confectis inser-
 ta est, psallentes ad imaginis honorem præcedebant; & si
 Sergius reuerendissimus cum hæc post Antiochiæ confe-
 ctis inserta est, psallentes ad imaginis honorem ea cogno-
 uisset, & clericos admisit, & diuinis eis communicauit my-
 steriis: & si collectionem Theodoriti, & Theodori, &
 Diodori prædicari fecit, aut celebrari concessit, & si hoc
 idem factum est & in Nestorii nomine: & omnem cir-
 cumire viam tua magnitudo festinet, vt nihil subtilitatis
 possit latere. Ne autem eminentia tua nostram tantum-
 modo timeret indignationem, sed etiam Dei iram, non
 piget nos & iuramentum ei imponere in nomine Domini
 & saluatoris Christi Dei nostri, ad quem talia pertinent,
 vt ipsam veritatem vndique requiras: & si quidem inue-
 niantur milites per omnia falsa dixisse, & neque pro ima-
 gine, neque pro collectione vera dixisse, non tantum ea
 quæ in Nestorium referuntur, sed etiam illa quæ in Theo-
 dorum & Theodorum & Diodorum, mox fortissimo
 numero eiiciantur, in quo militare noscuntur, & omni-
 bus tormentis eorum corpora crucientur. Si autem ve-
 ritatem in suis depositionibus dixerunt, siue pro ima-
 gine, siue pro collectione vel Nestorii, vel aliorum trium,
 de omnibus nobis suggere, vt cognoscere possimus eos

ANNO
CHRISTI
553.

qui in veram & immaculatam, quam & nos colimus, fidem peccauerunt. Ne quid autem ex his quæ nobis lecta sunt, tuam magnitudinem lateat, iussimus eadem gesta, quæ Cyri confecta sunt, & ad nos relata, nec non rescripta eorum quæ Antiochiæ confecta sunt, tibi transmitti, vt post confecta omnia quæ iussimus, iterum nobis remittantur ipsa quæ in Cyro confecta sunt. Pro hac etenim causa destinauimus Thomam deuotissimum, agentem in rebus, & subadiuuam. Legi. Datum VII. Idus Augusti, Constantinopoli, Rustico viro clarissimo consule.

Anno Christi
520.

Sancta Synodus dixit: Euidenter & nunc Deum placans intentio piissimi & tranquillissimi imperatoris ostensa est, qui omnia semper fecit & facit, quæ sanctam ecclesiam & recta dogmata conseruant: qui & modo recitatas chartas direxit, manifestantes & ipsas, quod nec latuit aliquem, alienam ab initio esse istorum capitulorum impietatis sanctam Dei ecclesiam. Et Christianissimus quidem imperator mercedem pro his habebit de Christo magno Deo, qui talia multiplicare solet: nos autem orationes quotidianas facientes pro eius serenitate, pro tribus capitulis altero die, adiuuante Deo, synodicam sententiam proferemus.

COLLATIO OCTAVA.

IMPERII domini Iustiniani perpetui Augusti anno XXVII. post consulatum Basilii viri clarissimi anno XII. die IV. Nonas Iunias, indictione I. confidentibus in secretario venerabilibus episcopis huius regie ciuitatis,

Eutychio sanctissimo patriarcha regie Constantinopolis nouæ Romæ,

Apollinario sanctissimo archiepiscopo Alexandrinæ magnæ ciuitatis,

*Domno *Domnino sanctissimo patriarcha Theopolitanæ magnæ ciuitatis,

Stephano religiosissimo episcopo Raphiæ, &

Georgio religiosissimo episcopo Tiberiadis, & ceteris vt supra Collatione I.

d. Theodorus

*Diodorus archidiaconus & primicerius reuerendissimorum notariorum dixit: Scit vestra sancta Synodus, quod ante aliquot dies in diuersis conuentionibus acta

Ee iij

sunt quædã apud vos de Theodoro Mopsuesteno, & quæ impie conscripsit Theodoritus, & impia epistola, quæ dicitur Iba ad Marim Persam conscripta, & quod in vltima actione promisit vestra sancta Synodus perfectam & synodicam sententiam imponere his quæ examinantur. Quoniam igitur ad hoc ipsum conuenistis, suggerimus ad quod placuerit. Sancta Synodus dixit: Ea quæ de propositis quæstionibus apud nos acta sunt manifestentur. Et post lectionem, cum suscepisset Callonymus reuerendissimus diaconus & notarius sententiam, recitauit.

Sententia
Synodi.
Matth. 25.

Magno Deo & saluatore nostro Iesu Christo, secundum parabolam in euangelis dictam, pro vniuscuiusque viribus talenta distribuente, & operam eorum opportuno tempore exigente, si is qui creditum sibi vnum talentum sine diminutione seruauit, eo quod non operatus est, & amplificauit hoc quod sibi creditum est, condemnatur; quanto maiori & *horribili iudicio subiacet, qui non solum de ipso neglexerit, sed etiam aliis scandali & perturbationis causam præbuerit? cum sit omnibus fidelibus manifestum, quod quando de fide ratio moueatur, non solum impius condemnatur, sed etiam ille qui potest quidē prohibere impietatem, negligit vero aliorum correptionem. Et nos igitur, quibus regere ecclesiam Domini creditum est, timentes maledictionem, quæ imminet his qui negligenter opera Domini faciunt, festinamus bonum fidei semen purum conseruare ab impietatis zizaniis, quæ ab inimico infeminantur. Quoniam igitur videbamus, quod Nestorii sequaces conati sunt per Theodorum impium, qui Mopsuestiæ fuit episcopus, & impia eius conscripta, & insuper per ea quæ impie Theodoritus conscripsit, & per epistolam sceleratam, quæ ab Iba dicitur ad Marim Persam scripta esse, suam impietatem Dei ecclesiæ applicare; ideo ad eorum quæ mouebantur correctionem surreximus, & pro Dei voluntate, & iussione piissimi imperatoris vocati ad hanc regiam urbem conuenimus.

Ier. 48.

Matth. 13.

Et quia contingit Vigilium religiosissimum, in hac regia vrbe degentem, omnibus interessē quæ his tribus capitulis annotata sunt, & tam sine scriptis, quam in scripturis ea sæpius condemnasse, postea tamen & consensit in

ANNO
CHRISTI
533.

*horribili
iudicio

ANNO
CHRISTI
533.

scriptis in Concilio conuenire, & disceptare vna nobiscum de his tribus capitulis, vt definitio communiter ab omnibus nobis præbeatur fidei rectæ conueniens; piissimus imperator secundum quod inter nos placuit, tam ipsum quam nos hortatus est communiter conuenire, eo quod sacerdotes decet communibus quæstionibus finem communem imponere. Vnde necessario petiuimus ipsius reuerentiam scriptas suas promissiones adimplere; nec enim iustum esse amplius scandalum pro tribus istis capitulis crescere, & Dei ecclesiam conturbari. Et pro his ad memoriam eius perduximus magna illa apostolorum exempla, & patrum traditiones. Licet enim sancti Spiritus gratia & circa singulos apostolos abundaret, vt non indigerent alieno consilio ad ea quæ agenda erant; non tamen aliter voluerunt de eo quod mouebatur, si oporteret gentes circumcidi, definire, priusquam communiter congregati diuinarum scripturarum testimoniis vnusquisque sua dicta confirmauerunt.

Vnde communiter de eo sententiam protulerunt, ad gentes scribentes: *Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil aliud imponere vobis oneris, præterquam necessaria, vt abstineatis ab immolatis simulacrorum, & sanguine, & suffocato, & fornicatione.* Act. 15.

Sed & sancti patres, qui per tempora in sanctis quatuor Conciliis conuenerunt, antiquis exemplis vtentes, communiter de exortis hæresibus & quæstionibus disposuerunt, certo constituto, quod in communibus disceptationibus cum proponuntur quæ ex vtraque parte discutienda sunt, veritatis lumen tenebras expellit mendacii.

Nec enim potest in communibus de fide disceptationibus aliter veritas manifestari, cum vnusquisque proximi adiutorio indiget, sicut in Prouerbiis dicit Salomon: *Frater fratri adiutorium præstans, exaltabitur sicut ciuitas munita: valet vero sicut regnum fundatum.* Prou. 18. Et iterum in Ecclesiaste dicit: *Optimi duo quam vnus, quibus est merces bona in labore ipsorum.* Ecc. 4. Sed etiam ipse Dominus dicit: *Amen dico vobis, si duo ex vobis conuenerint super terram, de omni re quamcumque petierint, continget illis a Patre meo qui in cælis est. Vbicumque enim fuerint duo aut tres collecti in nomine meo, ego cum eis sum in medio ipsorum.* Math. 18. Cum autem sæpius & a nobis omnibus in-

Rom. 14.

Math. 18.

Al. 18.

uitatus, & insuper gloriosissimis iudicibus missis ad ipsum a piissimo imperatore, promisit per seipsum de iisdem tribus capitulis sententiam proferre: huiusmodi responso audito, Apostoli nos admonitiones in corde habentes, quod *unusquisque pro se rationem reddet Deo*, timentes autem & iudicium imminens eis, qui vel vnum ex minimis scandalizat, quanto magis imperatorem ita Christianissimum, & populos & ecclesias totas; & quod dictum a Deo ad Paulum: *Ne timeas, sed loquere, & ne taceas, quoniam ego sum tecum, & nemo poterit nocere tibi*: congregati ante omnia compendiose confessi sumus fidem illam tenere, quam Dominus noster Iesus Christus verus Deus tradidit sanctis suis apostolis, & per eos sanctis ecclesiis, & qui post illos fuerunt sancti patres & doctores ecclesiae creditis sibi populis tradiderunt. Tenere autem & seruare & praedicare sanctis ecclesiis confessi sumus hanc fidei confessionem, quam latius exposuerunt trecenti decem & octo sancti patres Nicææ congregati, qui sanctum mathema siue symbolum tradiderunt: insuper autem & centum quinquaginta in Constantinopoli collecti exposuerunt, qui eandem fidei confessionem secuti sunt, & eam explanauerunt: & ducentorum sanctorum patrum prius Ephesi collectorum pro eadem fide consensum: & quæ a sexcentis triginta Calchedone congregatis definita sunt pro vna eademque fide, quam & ipsi secuti prædicauerunt. Eos autem qui pro tempore condemnati vel anathematizati a catholica ecclesia & prædictis quatuor Conciliis sunt, confessi sumus condemnatos & anathematizatos habere. Cumque hæc ita confessi sumus, initium fecimus examinationis trium capitulorum, & proposuimus prius de Theodoro Mopsuesteno: & cum in medio prolatae sunt blasphemiae codicibus insertæ, mirati sumus Dei in his patientiam, quod non diuino igni statim incensa est lingua & mens quæ hæc eructauit: & nunquam concessissemus procedere lectorem prædictarum blasphemiarum, pro sola memoria illarum indignationem Dei timentes, (utpote vnaquaque blasphemia magnitudine impietatis antecedentem superante, & mentem auditoris funditus permouente) nisi eos qui talibus blasphemis gloriantur videremus indigere confusione, per manifestationem

ANNO
CHRISTI
528.

ANNO
CHRISTI
553.

stationem earū eis inferenda: vt nos omnes zelo blasphemiarum contra Deum expositarum incensi, & in medio lectionis & post ipsam inclamationes & anathematismos contra Theodorum vt viuētem & præsētem faceremus, Propitius sis Domine, dicentes; nec dæmones ausi sunt talia contra te loqui.

O intolerabilem linguam illam! o prauitatem viri! o altam illam manum, quam extendit contra creatorē suum. Scripturas scire miser ille pollicitus, non meminit Osee prophetae dicentis: *Vae illis, quoniam exilierunt a me: famosi facti sunt, quia impii fuerunt in me, iniqua locuti sunt aduersum me, & aduersum me excogitantes, locuti sunt pessima. Ideo cadent in framea propter improbitatem linguæ suæ. Hic contemptus eorum in sinu eorum: quia transierunt testamentum meum, & aduersus legem meam impie egerunt.* Osee 7. Osee 8. Istis Theodorus impius merito subiicitur. Prophetias enim, quæ de Christo sunt, reiiciens, festinauit dispensationis pro nostra salute magnum mysterium, quantum ad se pertinet, reprobare: fabulas tantummodo ad risum propositas gentibus diuina eloquia, multis modis conatus ostendere, & contempsit tam alias propheticas pronuntiationes contra impios factas, & quod dixit diuinus Habacuc de his qui mendaciter docent: *Vae qui adaquat proximum sibi euersione turbata, & inebriat eum, ut inspiciat speluncas eorum: id est, tenebrosas & omnino a luce alienas doctrinas eorum.* Habacuc 1. sec. 70.

Et quid oportet multa dicere? Liceat volentibus codices impii Theodori prae manibus accipere, vel quæ ex impiis codicibus eius, gestis apud nos habitis inserta sunt, impia capitula, & inuenire nimiam insaniam, & nefanda illa quæ dixit. Vt iterum memoria repetere nefanda illa veremur. Recitata nobis sunt & quædam a sanctis patribus contra illum, & omnes hæreticos superantem eius insaniam conscripta, & insuper historiarum, & leges imperiales, illius impietatem ab initio diuulgantes: & quoniam post hæc omnia impietatis illius defensores, iniuriis contra creatorem suum dictis gloriantes, dicebant non oportere eum post mortem anathematizare, licet cognosceremus ecclesiasticam de impiis traditionem, quod & post mortem hæretici anathematizantur; tamen necessarium putauimus & de hoc perscru-

Concil. Tom. 12.

Ff

tari, & fertur in gestis, quomodo diuersi hæretici & post mortem anathematizati sunt: & per multa manifestatum est apud nos, quod qui hæc dicunt, nullam curam Dei iudicatorum faciunt, nec apostolicarum pronuntiationum, nec paternarum traditionum. Libenter utique interrogemus eos, quid dicant de Domino, dicente de seipso: *Qui crediderit in eum, non iudicatur: qui autem non crediderit in eum, iam iudicatus est, quia non crediderit in nomine Unigeniti Filii Dei.* & Apostolo clamante: *Licet nos aut angelus de cælo euangelizauerit vobis præterquam euangelizauimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis euangelizauerit, præterquam quod accepistis, anathema sit.* Domino enim, quod iam iudicatus est, dicente, & apostolo etiam angelos, si docerent præter quod euangelizati sumus, anathematizante, quomodo præsumunt dicere, qui omnia audent, de viuis tantummodo hæc dicta esse? Aut ignorant, magis autem scientes ignorare confingunt, quod iudicium anathematis nihil aliud est nisi separatio a Deo? Quod impius licet non verbo ab aliquo suscepisset, tamen anathema re ipsa sibi infert, per suam impietatem semetipsum a vera vita separans. Quid autem dicunt & ad Apostolum iterum dicentem: *Hæreticum hominem post vnā & secundam correctionem euita, sciens quoniam peruersus est huiusmodi homo, & peccat, & est a semetipso damnatus?* Quibus consonantia sanctæ memoriæ Cyrillus in libris quos contra Theodorum scripsit, ita dicit: Euitandi sunt illi, qui tam pessimis culpis detinentur, siue in viuis sunt, siue non. A nocente enim semper refugere necessarium est, & non ad personam magis respicere, sed ad hoc quod Deo placet. Et iterum idem sanctæ memoriæ Cyrillus, scribens ad Ioannem episcopum Antiochiæ, & congregatam ibi Synodum, de Theodoro utpote vna cum Nestorio anathematizato, ita dicit: Erat igitur necessarium, claram propterea ducere festiuitatem, expulsa certe omni voce a quocumque dicta, quæ consonat Nestorii blasphemias. Processit enim aduersus omnes qui eadem sapiunt, vel sapuerunt aliquando, quod absolute nos & vestra sanctitas dixit: Anathematizamus illos qui dicunt filios duos, & duos Christos. Vnus enim, ut dictum est, prædicatur a nobis & vobis

Ioh. 3.

Galat. 1.

Tit. 3.

1. Cor. 8.
1. Tim. 2.

ANNO
CHRISTI
533.

Christus & Filius & Dominus, vnigenitus vt homo, secundum vocem sapientissimi Pauli. Sed etiam in epistola ad Alexandrum & Martinianum, & Ioannem, & Paregorium, & Maximum presbyteros & patres monachorum, & eos qui cum ipsis erant solitariam vitam exercentes, ita dicit: Iam quidem & sancta Synodus Ephesi secundum Dei voluntatem congregata, contra Nestorianam perfidiam iusta & subtili prolata sententia, & aliorum vaniloquia, qui vel postea futuri sunt, vel iam fuerunt, eadem illi sapientes, & dicere vel scribere tale aliquid præsumentes, vna cum ipso condemnauit, æqualem condemnationem eis imponens. Consequens enim erat, vno semel pro suis tam profanis vaniloquiis condemnato, non contra vnum tantum venire, sed (vt ita dicam) contra omnem eorum hæresim, siue calumniam quā fecerunt contra pia ecclesiæ dogmata, duos colentes filios, & diuidentes indiuiduum, & anthropolatricæ crimen inferentes cælo & terræ. Adorat enim nobiscum supernorum spirituum sancta multitudo vnum Dominum Iesum Christum. Sed etiam Augustini religiosæ memoriæ, qui inter Africanos episcopos splenduit, diuersæ epistolæ recitatæ sunt, significantes quod oportet hæreticos & post mortem anathematizari. Talem autem ecclesiasticam traditionem, & alii Africani reuerendissimi episcopi seruauerunt: sed & Romana sancta ecclesia quosdam episcopos & post mortem anathematizauit, licet pro fide in vita sua non essent accusati: & vtrumque apud nos habita gesta significant. Sed quoniam euidentissime veritatem impugnantes Theodori & ipsius impietatis discipuli, quædam verba sanctæ memoriæ Cyrilli & Procli proferre conantur, quasi pro Theodoro scripta, opportunum est propositis aptare verba prophetæ dicentis: *Quia rectæ sunt viæ Domini, & iusti ambulant* Osæ 14. *in eis: impii autem infirmabuntur in eis.* Nam & isti male excipientes ea quæ bene & opportune a sanctis istis patribus scripta sunt, & excusantes excusationes in peccatis, hæc Psal. 140. verba proferunt. Apparent enim patres non liberantes anathemate Theodorum, sed dispensatiue talibus quibusdam vtentes verbis propter defensores Nestorii & eius impietatis, vt ab huiusmodi errore eos abstrahentes, ad perfectum deducerent, & docerent non solum discipu-

Concil. Tom. 12.

Ff ij

lum impietatis Nestorium addicere, sed etiam doctorem eius Theodorum. Itaque & in ipsis dispensationis verbis suam patres intentionem ostendunt de eo quod oportet anathematizari Theodorum, sicut per plurima in gestis apud nos habitis demonstratum est ex his quæ ad condemnationem Theodori & eius impietatis Cyrillus & Proclus sanctæ memoriæ scripserunt. Et talem dispensationem in diuina scriptura est inuenire: ad hoc & Paulus apostolus in principio prædicationis fecisse ostenditur, propter eos qui ex Hebræis erant, Timotheum circumcidens, ut per hanc dispensationem & condescensionem ad perfectum eos deduceret. Vnde postea interdicens circumcisionem, ad Galatas ita scripsit: *Ecce ego Paulus dico vobis, quod si circumcidamini, Christus vobis nihil prodest.* Inuenimus autem & illud quod solent hæretici facere, & a Theodori defensoribus factum. Quædam enim ex his quæ sancti patres scripserunt, circumcidentes, quædam vero falsa ex semetipsis componentes & confingentes, Cyrilli sanctæ memoriæ epistola conabantur, quasi ex testimonio patrum, prædictum impium Theodorum anathemate liberare: in quibus & ipsis veritas demonstrata est, his quidem quæ circumcisa erant, per sequentiam anteriorum & posteriorum perlectis, mendacio autem falsitatis per collationem eorum quæ vera erant, per omnia conuicto. In omnibus autem istis, qui talia vana loquuntur, secundum quod scriptum est, *confidunt falsis, & loquuntur vana: quia concipiunt dolorem, & pariunt iniquitatem, telam araneæ texentes.* His ita de Theodoro & eius impietate discussis, pauca & ex his quæ impie a Theodorito conscripta sunt contra rectam fidem, & duodecim capitula sancti Cyrilli, & contra Ephesinam primam Synodum, nec non quædam ad defensionem Theodori & Nestorii impiorum ab eo conscripta, ad satisfactionem legentium in gestis apud nos confectis recitari & inseri perspeximus; ut sciant omnes, quod iuste isti eiiciuntur & anathematizantur. Tertio loco epistola, quam dicitur Ibas ad Marim Persam scripsisse, ad examinationem proposita, necessarium esse perspeximus & eam recitari. Statim igitur ex ipsa lectione impietas ei inserta omnibus manifestata est. Et oporteret quidem, usque ad hoc quæstio-

Act. 16.

Galat. 5.

Isaia 59.

Collat. 5.

Collat. 6.

ANNO
CHRISTI
533.

ne facta, condemnationem & anathematismum prædicatorum trium capitulorum facere: sed quia Theodori & Nestorii impiorum defensores alio modo machinabantur confirmare eorum personas & impietatem, & dicebant istam impiam epistolam, quæ laudat & defendit Theodorum & Nestorium, & eorum impietatem, susceptam esse a sancto Calchedonenſi Concilio; necessarium esse putauimus per omnia ostendere, liberam esse sanctam Synodum ab impietate quæ in epistola continetur, eo quod qui talia dicunt non fauore sancti Concilii hoc faciunt, sed ut per eius nomen suam impietatem confirmarent. Et ostendebatur in gestis, quod & anterioribus temporibus accusatus est Ibas propter eandem impietatem, quæ & in epistola continetur; primo quidem apud Proclum sanctæ memoriæ episcopum Constantinopolitanum, postea vero apud Theodosium piæ recordationis, & Flavianum, qui post Proclum episcopus ordinatus est, qui & causæ examinationem delegauerunt Photio episcopo Tyri, & Eustathio episcopo Berytiorum ciuitatis. Postea vero inculpatus idem Ibas ab episcopatu deiectus est. His ita subsecutis, quomodo præsumunt aliqui dicere istam impiam epistolam susceptam esse a sancto Calchedonenſi Concilio, eamque per omnia secutum esse sanctum Calchedonenſe Concilium? Tamen ne quæcumque remaneret occasio eis quales calumnias applicant sancto Calchedonenſi Concilio, recitari perspeximus ea quæ apud sanctas Synodos, Ephesinam primam & Calchedonenſem, pro epistolis sanctæ memoriæ Cyrilli, & religiosæ memoriæ papæ antiquioris Romæ Leonis mota sunt. Et cum ex his accepissemus, quod non aliter oportet suscipi quæ ab aliquo scribuntur, nisi prius rectæ fidei sanctorum patrum consonare demonstrantur; interlocuti sumus recitari & definitionem, quæ de fide exposita est a sancto Calchedonenſi Concilio, ut conferantur quæ in epistola, & quæ in definitione continentur. Quo facto demonstratum est contrariam per omnia epistolam esse his quæ in definitione continentur. Nam definitio quidem consonat his quæ iudicata sunt pro vna eademque fide tam a trecentis decem & octo sanctis patribus, quam a centum quinquaginta, & his qui prius Ephesi conuenerunt: im-

Ff iij

pia autem epistola illa continet quæ Theodorus & Nestorius hæretici blasphemauerunt, & defendit eos, & doctores sibi adscribit; sanctos autem patres hæreticos vocat. Et illud autem omnibus facimus manifestum, quod nec partes interlocutionum vnius vel secundi, quibus videntur Theodori & Nestorii sequaces, præterire sustinimus, sed & istis & aliis omnibus interlocutionibus in medio prolatis, & his quæ eis continentur consideratis, inuenimus quod non aliter passi sunt prædictum Ibam suscipere, priusquam exegissent eum Nestorium & impia eius dogmata, quæ in epistola vindicantur, anathematizare. Et hoc fecerunt tam alii religiosi episcopi prædicti sancti Concilii, quam illi duo, quorum interlocutionibus quidam uti conantur. Hoc enim & in Theodorito obseruauerunt, & exegerunt eum anathematizare ea pro quibus accusabatur. Si igitur Ibam non alio modo suscipere sustinissent, nisi impietatem, quæ in epistola continetur, condemnasset, & subscripsisset definitioni quæ pro fide a sancto Concilio data est, quomodo conantur dicere, susceptam esse impiam epistolam ab eodem sancto Concilio? *Quæ enim, ut vere dicamus, participatio est iustitiæ & iniquitatis? & quæ societas est luci cum tenebris? quæ autem conuentio est Christi cum Belial? aut quæ pars est fideli cum infideli? quæ autem est commixtio templo Dei cum idolis?*

2. Cor. 6.

Repetitis igitur omnibus quæ apud nos acta sunt, iterum confitemur, quod suscipimus sanctas quatuor Synodos, id est, Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Calchedonensem, & quæ pro vna eademque fide definierunt, prædicauimus & prædicamus. Eos autem qui hæc non suscipiunt, alienos catholicæ ecclesiæ iudicamus. Condemnamus autem & anathematizamus vna cum omnibus aliis hæreticis qui condemnati & anathematizati sunt a prædictis sanctis quatuor Conciliis, & a sancta catholica & apostolica ecclesia, & Theodorum qui Mopsuestiæ episcopus fuit, & impia eius conscripta, & quæ impie Theodoritus conscripsit contra rectam fidem, & contra duodecim capitula sancti Cyrilli, & contra Ephesinam primam Synodum, & quæ ad defensionem Theodori & Nestorii ab eo scripta sunt. Super hæc anathematizamus & impiam epistolam, quam dicitur Ibas ad

ANNO
CHRISTI
533.

Marim Persam scripsisse, quæ denegat Deum Verbum de sancta Dei genitrice & semper virgine Maria incarnatum, hominem factum esse; & sanctæ memoriæ Cyrilum, qui recte docuit, tamquam hæreticum, & similiter Apollinario scribentem, criminatur; & inculpat quidem Ephesinam primam Synodum, tamquam sine examinatione & quæstione Nestorio ab ea deposito, & duodecim sancti Cyrilli capitula impia & contraria rectæ fidei vocat; defendit autem Theodorum & Nestorium, & impia eorum dogmata & conscripta. Prædicta igitur tria capitula anathematizamus, id est, Theodorum impium Mopsuestenum cum nefandis eius conscriptis, & quæ impie Theodorus conscripsit, & impiam epistolam, quæ dicitur Iba, & defensores eorum, & qui scripserunt vel scribunt ad defensionem eorum, vel recta ea dicere præsumunt, vel omnino impietatem eorum nomine sanctorum patrum, aut sancti Calchedonensis Concilii defenderunt, aut defendere conantur.

His ita cum omni subtilitate dispositis, in memoria tenentes promissiones de sancta ecclesia factas, & qui dixit, quod *portæ inferni non præualebunt aduersus eam*, id est, hæreticorum mortifera lingua; recordantes autem & quæ per Oseam de ea prophetata sunt, in quibus dicit: *Et sponsabo te mihi in fide, & cognosces Dominum*: hæreticorum quidem effrenatas linguas, & eorum impiissima conscripta, & eosdem ipsos hæreticos, qui usque ad mortem in sua impietate permanserunt, patri mendacii diabolo connumerantes, illis dicemus: *Ecce omnes vos ignem accenditis, & conualescere facitis flammam ignis: ambulabitis in lumine ignis vestri, & per flammam quam accenditis*. Nos autem mandatum habentes, per doctrinam rectam exhortari populum, & loqui in cor Ierusalem, id est, Dei ecclesiam, merito seminare quidem in iustitia festinamus, vindemiantes fructum vitæ, & illuminantes nobis ipsis lumen scientiæ, ex diuinis scripturis, & patrum doctrina, necessarium esse putauimus capitulis comprehendere & prædicationem veritatis, & hæreticorum, nec non eorum impietatis condemnationem.

I.

Si quis non confitetur Patris, & Filii, & Spiritus sancti, vnam naturam siue substantiam, & vnam virtutem & po-

1. Cor. 8.

testatem, trinitatem consubstantialem, vnam deitatem in tribus subsistentiis siue personis adorandam, talis anathema sit. Vnus enim Deus & Pater, ex quo omnia; & vnus Dominus Iesus Christus, per quem omnia; & vnus Spiritus sanctus, in quo omnia.

II.

Si quis non confitetur Dei Verbi duas esse natiuitates, vnam quidem ante secula ex Patre sine tempore incorporaliter, alteram vero in vltimis diebus eiusdem ipsius qui de calis descendit, & incarnatus de sancta gloriosa Dei genitrice & semper virgine Maria, natus est ex ipsa, talis anathema sit.

III.

Si quis dicit, alium esse Deum Verbum qui miracula fecit, & alium Christum qui passus est, vel Deum Verbum cum Christo esse nascente de muliere, vel in ipso esse vt alterum in altero, & non vnum eundemque Dominum nostrum Iesum Christum, Dei Verbum incarnatum & hominem factum, & eiusdem ipsius miracula, & passionem quas voluntarie carne sustinuit, talis anathema sit.

IV.

Si quis dicit, secundum gratiam, vel secundum operationem, vel secundum dignitatem, vel secundum æqualitatem honoris, vel secundum auctoritatem, aut relationem, aut affectum, aut virtutem, vnitionem Dei Verbi ad hominem factam esse, vel secundum bonam voluntatem, quasi quod placuit Deo Verbo homo, eo quod bene visum est ei de ipso, sicut Theodorus infaniens dicit: vel secundum homonymiam, per quam Nestoriani Deum Verbum Filium & Christum vocantes, & hominem separatim Christum & Filium nominantes, & duas personas euidenter dicentes, per solam nominationem, & honorem, & dignitatem, & adorationem, vnam personam, & vnum Filium, & vnum Christum confingunt dicere: sed non confitentur vnitatem Dei Verbi ad carnem animatam anima rationabili & intellectuali, secundum compositionem siue secundum subsistentiam factam esse, sicut sancti patres docuerunt, & ideo vnam eius subsistentiam compositam, qui est Dominus noster Iesus Christus, vnus de sancta trinitate, talis anathema sit. Cum enim multis
modis

ANNO
CHRISTI
532

modis vnitas intelligitur, qui impietatem Apollinarii & Eutychetis sequuntur, interemptionem eorum quæ conuenerunt colentes, vnitionem secundum confusionem dicunt: Theodori autem & Nestorii sequaces, diuisione gaudentes, affectualem vnitatem introducunt. Sancta Dei ecclesia vtriusque perfidiæ impietatem reiiciens, vnitionem Dei Verbi ad carnem secundum compositionem confitetur, quod est secundum subsistentiam. Vnitio enim per compositionem in mysterio Christi non solum inconfuse ea quæ conuenerunt conseruat, sed nec diuisionem suscipit.

V.

Si quis vnā subsistentiam Domini nostri Iesu Christi sic intelligit, tamquam suscipientem plurimarum subsistentiarum significationem, & per hoc introducere conatur in mysterio Christi duas subsistentias, seu duas personas, & duarum personarum quas introducit, vnā personam dicit secundum dignitatem, & honorem, & adorationem, sicut Theodorus & Nestorius insipientes conscripserunt, & calumniantur sanctam Calchedonensem Synodum tamquam secundum istum impium intellectū vnus subsistentiæ vtentem vocabulo, sed non confitetur Dei Verbum carni secundum subsistentiam vnitum esse, & propter hoc vnā eius subsistentiam, seu vnā personam, & sic & sanctum Calchedonense Concilium vnā subsistentiam Domini nostri Iesu Christi confessum esse, talis anathema sit. Nec enim adiectionem personæ vel subsistentiæ suscepit sancta trinitas ex incarnato vno de sancta trinitate Deo Verbo.

VI.

Si quis abusiue & non vere Dei genitricem dicit sanctam gloriosam semper virginem Mariam, vel secundum relationem, quasi homine puro nato, sed non Deo Verbo incarnato & nato ex ipsa, referenda autem, sicut illi dicunt, hominis natiuitate ad Deum Verbum, eo quod cum homine erat nascente, & calumniatur sanctam Calchedonensem Synodum, tamquam secundum istum impium intellectum, quem Theodorus execrandus adinuenit, Dei genitricē virginem dicentem, vel qui hominis genitricem vocat, aut Christotocon, id est, Christi genitricē,

Concil. Tom. 12.

Gg

tamquam si Christus Deus non esset, & non proprie & vere Dei genitricem ipsam confitetur, eo quod ipse qui ante secula ex Patre natus est Deus Verbum, in ultimis diebus ex ipsa incarnatus & natus est, & sic pie & sanctam Calchedonensem Synodum Dei genitricem eam esse confessam, talis anathema sit.

VII.

Si quis in duabus naturis dicens, non ut in deitate & humanitate, vnum Dominum nostrum Iesum Christum cognosci confitetur, ut per hoc significet differentiam naturarum, in quibus inconfuse ineffabilis vnitio facta est, neque Deo Verbo in carnis naturam transmutato, neque carne in Verbi naturam transducta, (manet enim vtrumque hoc quod est natura, etiam facta vnitate secundum subsistentiam) sed pro diuisione per partem, talem excipit vocem in mysterio Christi, vel numerum naturarum confitendo in eodem Domino nostro Iesu Christo Deo Verbo incarnato, non intellectu tantummodo differentiam excipit earum, ex quibus & compositus est, non interemptam propter vnitatem, (vnus enim ex vtroque, & per vnum vtraque) sed in hoc numero vtitur, ut separatim vnaquaque natura suam habente subsistentiam, talis anathema sit.

VIII.

Si quis ex duabus naturis deitatis & humanitatis confitens vnitatem factam esse, vel vnam naturam Dei Verbi incarnatam dicens, non sic ea excipit sicut patres docuerunt, quod ex diuina natura & humana, vnitione secundum subsistentiam facta, vnus Christus effectus est, sed ex talibus vocibus vnam naturam siue substantiam deitatis & carnis Christi introducere conatur, talis anathema sit. Secundum subsistentiam enim dicentes vnigenitum Deum Verbum carni vnitum esse, non confusionem aliquam naturarum in se inuicem factam esse dicimus, sed magis permanente vtraque hoc quod est, vnitum esse carni Deum Verbum intelligimus. Propter quod & vnus est Christus, Deus & homo, idem ipse consubstantialis Patri secundum deitatem, & consubstantialis nobis idem ipse secundum humanitatem. Aequaliter enim & eos qui per partem diuidunt vel incidunt, & eos qui confundunt diuinæ

ANNO
CHRISTI
555. dispensationis mysterium Christi, reiicit & anathematizat Dei ecclesia.

IX.

Si quis in duabus naturis adorari dicit Christum, ex quo duas adorationes introducunt, separatim Deo Verbo, & separatim homini: vel si quis ad interemptionem vel ad confusionem deitatis & humanitatis, vnam naturam siue substantiam eorum quæ conuenerunt introducens, sic Christum adorat, sed non vna adoratione Deum Verbum incarnatum cum propria ipsius carne adorat, sicut ab initio Dei ecclesiæ traditum est, talis anathema sit.

X.

Si quis non confitetur Dominum nostrum Iesum Christum, qui crucifixus est carne, Deum esse verum, & Dominum gloriæ, & vnum de sancta trinitate, talis anathema sit.

XI.

Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedonium, Apollinarium, Nestorium, Eutychen, Origenem cum impiis eorum conscriptis, & alios omnes hæreticos qui condemnati & anathematizati sunt a sancta catholica & apostolica ecclesia, & a prædictis sanctis quatuor Conciliis, & eos qui similia prædictis hæreticis sapuerunt vel sapiunt, & vsque ad mortem in sua impietate permanserunt vel permanent, talis anathema sit.

XII.

Si quis defendit impium Theodorum Mopsuestenum, qui dixit alium esse Deum Verbum, & alium Christum a passionibus animæ & desideriis carnis molestias patientem, & a deterioribus paulatim recedentem, & sic ex profectu operum melioratum, & a conuersatione immaculatum factum, & tamquam purum hominem baptizatum esse in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & per baptismum sancti Spiritus gratiam accepisse, & filiationem meruisse, & ad similitudinem imperialis imaginis in persona Dei Verbi adorari, & post resurrectionem immutabilem cogitationibus & impeccabilem omnino factum fuisse. Et iterum dixit idem impius Theodorus, talem factam esse vnitionem Dei Verbi ad Christum, qualem dixit Apostolus de viro & muliere: *Erunt duo in carne vna.* Ephes. 5.

Concil. Tom. 12.

Gg ij

Ioh. 20.

Ibidem.

ANNO
CHRISTI
553.

Et super alias innumerabiles blasphemias ausus est dicere, quod post resurrectionem cum insufflasset Dominus discipulis, & dixisset: *Accipite Spiritum sanctum*, non dedit eis Spiritum sanctum, sed figuratim tantummodo insufflauit. Iste enim & confessionem, quam fecit Thomas cum palpasset manus & latus Domini post resurrectionem, dicens: *Dominus meus & Deus meus*, inquit non esse dictam a Thoma de Christo. Nec enim dicit Theodorus Deum esse Christum, sed ad miraculum resurrectionis stupefactum Thomam glorificasse Deum, qui Christum resuscitauit. Et, quod peius est, etiam in interpretatione, quam in Actus apostolorum scripsit Theodorus, similem fecit Christum Platoni, & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni, dicens: Quod sicut illorum vnusquisque ex dogmate quod inuenit suos discipulos fecit vocari Platonicos, & Manichæos, & Epicuræos, & Marcionistas; simili modo & cum Christus dogma inuenisset, ex ipso Christianos vocari. Si quis igitur defendit prædictum impium Theodorum, & impia eius conscripta, in quibus tam prædictas, quam alias innumerabiles blasphemias effudit contra magnum Deum & saluatorem Iesum Christum, & non anathematizat eum, & impia eius conscripta, & omnes qui suscipiunt vel defendunt eum, & dicunt orthodoxe eum exposuisse, & qui scripserunt pro eo, & eadem illi sapuerunt, vel scribunt pro eo, vel impiis eius conscriptis, & eos qui similia illi sapiunt, vel aliquando sapuerunt, & usque ad mortem permanserunt vel permanent in tali impietate, talis anathema sit.

XIII.

Si quis defendit impia Theodoriti conscripta, quæ contra rectam fidem & contra primam Ephesinam sanctam Synodum, & sanctum Cyrillum & duodecim eius capitula exposuit, & omnia quæ conscripsit pro Theodoro & Nestorio impiis, & pro aliis qui eadem prædictis Theodoro & Nestorio sapuerunt, defendens eos & eorum impietatem, & propter hoc impios vocans doctores ecclesiæ, qui vnitatem secundum subsistentiam Dei Verbi ad carnem confitentur, & non anathematizat ea, & eos qui similia eis sapuerunt, vel sapiunt, insuper autem & omnes qui scripserunt contra rectam fidem, & sanctum Cyrillum

ANNO CHRISTI 553. & duodecime eius capitula, & vsque ad mortem in tali impietate permanferunt, talis anathema fit.

XIV.

Si quis defendit epistolam, quam dicitur Ibas ad Marim Persam hæreticum scripsisse, quæ abnegat quidem Deum Verbum de sancta Dei genitrice semper virgine Maria incarnatum, hominem factum esse, dicit autem purum hominem ex ipsa natum esse, quem templum vocat, vt alius sit Deus Verbum, & alius homo, & sanctum Cyrillum, qui rectam fidem Christianorum prædicauit, tamquam hæreticum & similiter Apollinario impio scripsisse criminatur, & inculpat primam Ephesinam sanctam Synodum tamquam sine examinatione & quæstione Nestorium condemnantem, & duodecim capitula sancti Cyrilli impia & contraria rectæ fidei vocat eadem impia epistola, & defendit Theodorum & Nestorium, & impia eorum dogmata & conscripta. Si quis igitur memoratam impiam epistolam defendit, & non anathematizat eam, & defensores eius, & eos qui dicunt eam rectam esse, vel partem eius, & eos qui scripserunt vel scribunt pro ea, vel pro impietate quæ in ea continetur, & præsumunt eam defendere, vel inferram ei impietatem nomine sanctorum patrum, vel sancti Calchedonenſis Concilii, & in his vsque ad mortem permanent, talis anathema fit.

Cum igitur hæc ita recte confessi sumus, quæ tradita nobis sunt tam a diuinis scripturis, quam a sanctorum patrum doctrina, & ab his quæ definita sunt de vna eademque fide a prædictis sanctis quatuor Conciliis, facta autem a nobis & condemnatione contra hæreticos & eorum impietatem, nec non etiam contra eos qui defenderunt vel defendunt prædicta impia tria capitula, & permanferunt in suo errore, vel qui permanent: si quis conatus fuerit contra hæc quæ pie disposuimus, vel tradere, vel docere, vel scribere, si quidem episcopus, vel clericus sit, iste tamquam aliena a sacerdotibus & statu ecclesiastico faciens, denudabitur episcopatu vel clericatu: si autem monachus vel laicus sit, anathematizabitur.

Eutychiſus misericordia Dei episcopus Constantinopoleos nouæ Romæ, decreuit quæ proposita sunt, & confitens sic habere, sicut omnia supra capitula & dogmata continent, & suscipiens sanctas

Gg iij

quatuor Synodos, id est, Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam primam, & Calchedonensem, & quæ ab ipsis de vna eademque fide definita sunt, & in his omnibus permanens, sicut supra scriptum est, condemno & anathematizo super alios hæreticos & impia eorum conscripta, Theodorum impium, qui fuit Mopsuestiæ episcopus, vna cum impiis eius conscriptis, & omnia quæ impie Theodorus conscripsit, sicut prædictum est, & impiam epistolam quæ dicitur Ibæ, & qui similia eis sapuerunt & sapiunt, & subscripsi.

Apollinarius misericordia Dei episcopus Alexandria, decreui quæ proposita sunt, & confitens sic habere, sicut omnia supra capitula & dogmata continent, &c.

* Dominus misericordia Dei episcopus Theopolitane civitatis, ^{* Domus} similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Rapheotane civitatis, vicem agens Eustochii sanctissimi patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, vna cum Georgio & Damiano religiosissimis episcopis, similiter.

Georgius misericordia Dei episcopus Tiberiadis, agens vicem Eustochii sanctissimi patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, vna cum Stephano & Damiano religiosissimis episcopis, similiter.

Damianus misericordia Dei episcopus Sozytanæ civitatis, agens vicem Eustochii sanctissimi patriarchæ Hierosolymitanæ civitatis, vna cum Stephano & Georgio religiosissimis episcopis, similiter.

Benignus misericordia Dei episcopus Heracleotane civitatis, quæ est primæ Macedoniæ, agens vicem Eliæ sanctissimi archiepiscopi Thessalonicensium civitatis, tam pro illo, quam etiam pro me, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Cæsareæ primæ Cappadociæ, similiter.

Andreas gratia Christi episcopus Ephesi, similiter.

Sextilianus misericordia Dei episcopus ecclesiæ catholicæ Tuniensis, agens vicem Primosi archiepiscopi Carthaginis, totiusque Concilii prouinciæ proconsularis, tam pro illo vel illis, quam pro meipso, similiter.

Megethius gratia Dei episcopus sanctæ Dei catholicæ ecclesiæ civitatis Heracleæ Thraciæ, similiter.

Anastasius misericordia Dei episcopus Tabianensium civitatis, agens vicem Dorothei religiosissimi episcopi Ancyranorum metropoleos, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Ilionum civitatis, agens vicem Euprepî religiosissimi episcopi Cyzicenorum metropoleos, similiter.

Eusebius misericordia Dei episcopus Tyrionum metropoleos, similiter.

Ioannes humilis episcopus Nicomediensium metropoleos, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Nicænorum metropoleos, similiter.

ANNO
CHRISTI
533.

Constantinus misericordia Dei episcopus sanctæ Dei ecclesiæ
Calchedonensium metropolitane ciuitatis, similiter.

Petrus misericordia Dei episcopus Tarsi metropolitane ciuitatis,
similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Cucusenorum ciuitatis, a-
gens vicem Palladii religiosissimi episcopi Melitenorum metropo-
leos, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Cæsareæ Palæstinæ, simili-
ter.

Pompeianus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholi-
cæ ciuitatis Victorianæ, prouinciæ Byzacenæ, similiter.

Amazonius gratia Christi episcopus Edesenorum metropolitane
ciuitatis, similiter.

Alexander misericordia Dei episcopus Gangrenorum metropo-
leos, similiter.

Thomas misericordia Dei episcopus Apamenorum metropoli-
tane ciuitatis, similiter.

Euphrantas misericordia Dei episcopus Tyanensium metropo-
leos, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Hierapolitanorum apud
Euphratem metropoleos, similiter.

Bosphorius patientia Dei episcopus Neocæsariensium metropo-
leos, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Bostrenorum metropoleos,
similiter.

Philippus misericordia Dei episcopus Myrensiū metropoleos
Lydiæ prouinciæ, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Seleuciensium apud Isau-
ros metropoleos, similiter.

Iulianus misericordia Dei episcopus Sardianorum metropoleos
Lydiæ prouinciæ, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Gortynæ, quæ est metro-
polis Cretensium prouinciæ, similiter.

Eustathius misericordia Dei episcopus Damasci metropolitane
ciuitatis, similiter.

Theodosius misericordia Dei episcopus Rhodiorum metropo-
leos, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Antiocheniū metro-
poleos Pisidiæ prouinciæ, similiter.

Eulogius misericordia Dei episcopus Pergenorū metropoli-
tane ciuitatis Pamphylæ prouinciæ, similiter.

Cyriacus misericordia Dei episcopus Amydenorum metropo-
leos, similiter.

Seuerianus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ ciuitatis
Aphrodisiadis Carensum prouinciæ, similiter.

Seuerus misericordia Dei episcopus Synnadeniū metropoleos
Phrygiæ Salutaris prouinciæ, similiter.

Petrus misericordia Dei episcopus Sidetanorum metropoleos Pamphyliæ prouinciæ, similiter. ANNO CHRISTI 533

Abrahamus misericordia Dei episcopus Sergiopoleos metropolitane ciuitatis, similiter.

Afignius misericordia Dei episcopus Traianopolitanorum ciuitatis, agens vicem Ioannis religiosissimi episcopi Laodicensium metropoleos Phrygiæ Pacatianæ prouinciæ, similiter.

Ioannes gratia Christi episcopus Adrianopolitanorum metropoleos * eminentiorum prouinciæ, similiter. * Thracia

Ioannes misericordia Dei episcopus Maronitanorum metropoleos Rhodiæ prouinciæ, similiter.

Theodosius misericordia Dei episcopus Iustinianopolitanorum metropoleos secundæ Cappadocum prouinciæ, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Laodiceæ metropoleos Theodorianorum prouinciæ, similiter.

Auxanon misericordia Dei episcopus Hierapolitanorum metropoleos, similiter.

Eustathius misericordia Dei episcopus Maximianopolitanorum metropoleos, similiter.

Paulus misericordia Dei episcopus Æmorum metropoleos Rhodopiæ prouinciæ, similiter.

Dometius misericordia Dei episcopus Chalcidensium ciuitatis, similiter.

Ætherius misericordia Dei episcopus Anazarbensium, siue Iustinianopolitanorum metropoleos, similiter.

Valerianus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ ciuitatis Obbæ prouinciæ proconsularis, similiter.

Dionysius misericordia Dei episcopus Seleuciæ ciuitatis, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Dryziparenorum metropoleos, similiter.

Seuerus misericordia Dei episcopus Pompeiopolitanorum ciuitatis Paphlagoniæ prouinciæ, similiter.

Georgius misericordia Dei episcopus nouæ Iustinianæ Cypselitanorum ciuitatis, similiter.

* Crescus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ Cuiculitanæ prouinciæ Numidiæ, similiter. * Crescinius

Romanus misericordia Dei episcopus Gabalorum, similiter.

Gregorius misericordia Dei episcopus Iustinianopolitanorum ciuitatis magnæ Armeniæ prouinciæ, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Nyssenorum ciuitatis, similiter.

Basilus misericordia Dei episcopus nouæ Iustinianæ Camulianensium, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Iustinianopolitanorum, siue Barcusenæ ciuitatis, similiter.

Sergius misericordia Dei episcopus nouæ Iustinianæ secundæ Ægyptiorum, similiter.

Christo-

ANNO CHRISTI 553.
Christophorus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Arcadiopoleos Asianorum prouinciæ, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Clysmatis, similiter.

Theodosius misericordia Dei episcopus Bybliorum ciuitatis, similiter.

Leontius misericordia Dei episcopus Arcæ Armeniæ, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Myrines prouinciæ Asiæ, similiter.

Alexander episcopus Amphipoleos primæ Armeniæ, similiter.

Thomas gratia Christi episcopus sanctæ ecclesiæ Berissorum ciuitatis, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Leontopoleos, similiter.

Æmilianus misericordia Dei episcopus Antipyrgi ciuitatis, similiter.

Aristodemus misericordia Dei episcopus Philomelensium ciuitatis, similiter.

Thalelæus misericordia Dei episcopus Hadrianopolitanorum Pisiæ prouinciæ, similiter.

Theoëtistus misericordia Dei episcopus Erythrarum ciuitatis prouinciæ Asiæ, similiter.

Diogenianus misericordia Dei episcopus Sozopolitanorum ciuitatis Pisiæ prouinciæ, similiter.

Bassus misericordia Dei episcopus Thamiatensis, similiter.

^{sup. Cymæ} Anatolius misericordia Dei episcopus *Cymæorum ciuitatis prouinciæ Asianæ, similiter.

Conon humilis episcopus Magoedensium ciuitatis Pamphylie prouinciæ, similiter.

Diogenes misericordia Dei episcopus Cratianorum ciuitatis, similiter.

Theoëtistus humillimus episcopus Prusæ ciuitatis, similiter.

Georgius misericordia Dei episcopus Ptolemaidis, similiter.

Elias misericordia Dei episcopus Diocletianopoleos, similiter.

Theonas misericordia Dei episcopus Cussitanorum ciuitatis, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Limyrensiū ciuitatis Lyciæ prouinciæ, similiter.

Zosimus misericordia Dei episcopus Antandrensiū ciuitatis, similiter.

Asyncretius misericordia Dei episcopus Aradiorum ciuitatis, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Botryenorum, similiter.

Philippus humilis episcopus Phellitanorum ciuitatis, similiter.

Menas misericordia Dei episcopus Myriangeli, similiter.

Cyprianus misericordia Dei episcopus Corycæotanorum ciuitatis, similiter.

Restitutus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ ciuitatis Mileon prouinciæ Numidiæ, similiter.

Concil. Tom. 12.

H h

Thomas misericordia Dei episcopus Constantinæ ciuitatis O-
roenorum prouinciæ, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Heleno-
poleos, similiter.

Seuerus misericordia Dei episcopus Taborum, similiter.

Theoctistus misericordia Dei episcopus Halicarnassensium ciuita-
tis Cariæ prouinciæ, similiter.

Thomas misericordia Dei episcopus Circesii, similiter.

Soterus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Aulonem-
sium, similiter.

Gennadius misericordia Dei episcopus Zenopolitanorum ciuita-
tis Pamphylæ prouinciæ, similiter.

Cosmas humilis episcopus Malleotanorum ciuitatis, simi-
liter.

Dionysius misericordia Dei episcopus Megarensium ciuitatis, si-
militer.

Callenicus misericordia Domini Christi episcopus Opuntiorum
ciuitatis, similiter.

Paschasius misericordia Christi episcopus sanctæ ecclesiæ Ægii ci-
uitatis, similiter.

Erasmus misericordia Dei episcopus Cibyritanorum ciuitatis,
similiter.

Sergius misericordia Dei episcopus Himereos, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Neocæsareæ Euphratesiæ,
similiter.

Thalelæus misericordia Dei episcopus Isindorum Pamphylæ
prouinciæ, similiter.

Cresconius misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholi-
cæ municipii Zatarensis prouinciæ Numidiæ, similiter.

Anatolius humilis episcopus Sebastenorum ciuitatis, simi-
liter.

Nonnus misericordia Dei episcopus Dauron, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Balaneotanorum, simi-
liter.

Victor misericordia Dei episcopus catholicæ ecclesiæ municipii
Sinna prouinciæ proconsularis, similiter.

Constantinus misericordia Dei episcopus Midaii, similiter.

Macarius misericordia Dei episcopus Prymnesiorum ciuitatis
Phrygiæ Salutaris prouinciæ, similiter.

Megalus misericordia Dei episcopus Myrenorum ciuitatis Phry-
giæ Salutaris prouinciæ, similiter.

Genethlius misericordia Dei episcopus Dorylæi, similiter.

Cresciturus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ catholicæ
ciuitatis Boslæ prouinciæ proconsularis, similiter.

Nicetas misericordia Dei episcopus Epiphaniensium ciuitatis se-
cundæ Ciliciæ prouinciæ, similiter.

Alexander misericordia Dei episcopus Dionysi ciuitatis, similiter.

ANNO
CHRISTI
531

* sup-
nab

* sup-
nab

ANNO
CHRISTI
535.

Pelagius misericordia Dei episcopus Azanorum ciuitatis prouin-
ciæ Phrygiæ Pacatianæ, similiter.

Hieron misericordia Dei episcopus Anastasiopolitanorum ciui-
tatis Phrygiæ Pacatianæ prouinciæ, similiter.

Glaucus misericordia Dei episcopus Alionorum ciuitatis Phry-
giæ Pacatianæ prouinciæ, similiter.

Procopius misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Antenon
Thebanæ ciuitatis, similiter.

Petrus misericordia Dei episcopus Domitiopolitanorum ciuitatis
Isauriæ prouinciæ, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Colonensium, siue Theodo-
riadis ciuitatis, similiter.

Phronimus misericordia Dei episcopus Sinaitanorum Phrygiæ
Pacatianæ prouinciæ, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Dorostoli ci-
uitatis, similiter.

Vranus misericordia Dei episcopus Trallenorum ciuitatis Lydiæ
prouinciæ, similiter.

* sup. Ce-
saruntis

Ioannes misericordia Dei episcopus * Cæsarenorum ciuitatis Ly-
diæ prouinciæ, similiter.

Macedonius misericordia Dei episcopus nouæ Iustinianæ Bithy-
niæ prouinciæ, similiter.

Ecdicius misericordia Dei episcopus Teni insulæ, similiter.

* sup. Da-
naborum

Eulogius misericordia Dei episcopus * Dabon ciuitatis, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Coradensium ciuitatis,
similiter.

Elpidiphorus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Anasta-
siopoleos Cariæ prouinciæ, similiter.

Cyrius misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Dadimorum,
similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Laodicensium ciuitatis,
similiter.

Silas misericordia Dei episcopus Tiberiopoleos Pacatianæ pro-
uinciæ, similiter.

Megas misericordia Dei episcopus Myrenorum ciuitatis, agens
vicem Diogenis religiosissimi episcopi Augustopolitanæ ciuitatis,
similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Ingilon ciuitatis, simi-
liter.

Iulianus misericordia Dei episcopus ciuitatis Zeugmatis, similiter.

Dorymenes misericordia Dei episcopus ciuitatis Adraon Arabiæ
prouinciæ, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Leri ciuitatis, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus Comanensium ciuitatis
secundæ Armeniæ prouinciæ, similiter.

Rufinus misericordia Dei episcopus Sebastenorum metropoleos,
similiter.

Conon misericordia Dei episcopus Semneatanorum ciuitatis, similiter.

ANNO
CHRISTI
533

Cyriacus episcopus sanctæ ecclesiæ Casatanorum ciuitatis, similiter.

Sisinnius misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Præneti ciuitatis, similiter.

Iulianus misericordia Dei episcopus Batnon ciuitatis, similiter.

Anastasius misericordia Dei episcopus Rachlenorum ciuitatis prouinciæ Tyrionum, similiter.

Theodorus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Porthmi Græciæ prouinciæ, similiter.

Paulus misericordia Dei episcopus sanctæ ecclesiæ Stectorii ciuitatis Pentapoliticæ regionis, Phrygiæ Salutaris prouinciæ, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Amasenorum claræ metropoleos, similiter.

Paulus misericordia Dei episcopus Adrasenorum ciuitatis, similiter.

Euander humilis episcopus sanctæ Dei ecclesiæ Gnidi ciuitatis, similiter.

Menas peccator & humilis episcopus Carpathiorum insularum, similiter.

Eleusinius misericordia Dei episcopus Traianopolitanorum metropoleos Rhodopiæ prouinciæ, similiter.

Sabbatius misericordia Dei episcopus Arcadiopoleos, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus metropoleos Iustinianæ nouæ, siue Darasi, similiter.

Stephanus misericordia Dei episcopus Chersonis, similiter.

Cyprianus misericordia Dei episcopus Adrianutheron ciuitatis, similiter.

Ioannes misericordia Dei episcopus Apamenorum ciuitatis Pisiæ prouinciæ, similiter.

Leontius misericordia Dei episcopus Amadessenorum ciuitatis, similiter.

Theodorus gratia Christi episcopus Byzanorum metropoleos, similiter.

Paulus misericordia Dei episcopus Anchiali ciuitatis, similiter.

Conon misericordia Dei episcopus Adrianitanæ ciuitatis, similiter.

ANNO
CHRISTI
533FRAGMENTA QVINTÆ SYNODI,
GRÆCE REPERTA, ET ALIA
quædam ad eandem Synodum
pertinentia.

Ἡ ἕκτῃ συνόδῳ, ἀρχὴς δὲ. ἐν τῇ
ἐπιστολῇ Ἀγάθωνος πᾶσι πρὸς
Κωνσταντῖνον βασιλέα.

*Sexta Synodus, Act. iv. in epi-
stola Agathonis papæ ad
Constantinum imp.*

ΤΟΥΤΟ αὐτὸ καὶ ἡ ἁγία συνό-
δος ἡ ὑπὸ τῆς τ' αἰσασίας μνή-
μης Ἰουστινιανοῦ βασιλέως ἐν Κων-
σταντινουπόλει συναθροισθεῖσα ἐν τῷ
ἐβδόμῳ κεφαλῇ τῆς ὁδοῦ κηρύτ-
τη· Εἴ τις ἐν δύο φύσεσι, λέγων, μὴ
ὡς ἐν δεύτῃ καὶ ἀνθρώποτι (ὡς) ἓνα
κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρί-
σαι ὁμολογῇ, ἵνα διὰ τοῦτου σημα-
νῶν διαφορὰν τῆς φύσεως, ὅς ὢν ἀ-
συγχύτως ἡ ἀφραγτος ἑνώσις γένηται,
οὔτε τῆς λόγου εἰς πλὴν τ' σαρκὸς με-
ταποιηθέντος φύσιν, οὔτε τῆς σαρκὸς
πρὸς τὴν λόγου φύσιν μεταχωρή-
σαντος· μήναι γὰρ ἐκαστὸν ὅπερ ἐστὶ τῆς
φύσεως, ὡς ἡμοῦν τ' ἐνώσεως καθ'
ὑπόστασιν· ἀλλ' ἐπὶ διαίρεσιν τῆς ἀν-
μέρους τ' ἑαυτῶν λαμβανὺς φωνῶν
ἐπὶ τῷ Χριστὸν μυστήριον ἢ τὸ δριθ-
μὸν τ' φύσεως ὁμολογῶν ἐπὶ τῷ αὐ-
τῷ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τ'
θεοῦ λόγου σαρκωθέντος, μὴ τῇ θεω-
ρίᾳ μόνον τὴν διαφορὰν τούτων λαμ-
βάνει, ὅς ὢν καὶ συνετέθη, ἐκ δυν-
στημάτων διὰ τὴν ἑνώσιν· εἰς γὰρ ὅς ἀμ-
φοῖν, καὶ δι' ἐνὸς ἀμφοτέρω· ἀλλ' ἐπὶ
τούτῳ κέχρηται τῷ δριθμῷ, ὡς κε-
χωρισμέναι καὶ ἰδιοῦποσάτοις (εἰ) ταῖς
φύσεσι· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

HOC idem etiam & sancta
Synodus, quæ sub augustæ
memoriæ Iustiniano principe in
Constantinopoli congregata est,
in septimo definitionum capitu-
lo prædicat: Si quis in duabus na-
Col. 8.
turalis, dicens, in deitate videlicet
& humanitate, vnum Dominum
nostrum Iesum Christum cogno-
sci non confitetur, vt per hoc si-
gnificet differentiam naturarum,
ex quibus inconfusa & ineffabilis
vnitas facta est, neque Verbo in
naturam carnis transfigurato, ne-
que carne in Verbi naturâ trans-
lata (manet enim vtrumque quod
est secundum naturam & post fa-
ctam vnitionem secundum sub-
sistentiam) sed in diuisione per
partem huiusmodi suscipit vo-
cem in mysterio Christi: aut nu-
merum naturarum confitens in
vno eodemque Domino nostro
Iesu Christo, Deo Verbo incar-
nato, non tantummodo contem-
platione differentiam earum ac-
cipit, ex quibus & compositus
est, non interemptam propter vn-
itionem (vnus enim ex vtrisque,
& per vnum vtraque) sed pro-
pterea numero vtitur, tamquam
diuisas propriæ substantiæ con-
sistentes naturaliter; talis anathe-
ma sit.

H h iij

*Concilium Florentinum sess. 5. habet partem epistolæ Euty-
chii episcopi CP. ad Vigi-
lium papam, quam ipse Vi-
gilius eidem Eutychio rescri-
bens, suis literis inseruit.
Ea epistola lecta fuit in pri-
ma collatione quintæ Sy-
nodi.*

Coll. 1.

Ideo festinantes vnitatem con-
seruare, ad apostolicam sedem ve-
stræ beatitudinis manifestum fac-
imus, quod nos semper & seruau-
imus & seruamus fidem ab ini-
tio traditam a magno Deo & sal-
uatore nostro Iesu Christo sanctis
apostolis, & ab illis in omni mun-
do prædicatam, & a sanctis patri-
bus explanatam, & maxime ab
his qui in sanctis quatuor Syno-
dis congregati sunt, quos per om-
nia & in omnibus amplectimur
& suscipimus: id est, trecentos
decem & octo sanctos patres qui
Nicææ congregati sunt, & san-
ctum symbolum siue mathema fi-
dei exposuerunt, & Arianam im-
pietatem anathematizauerunt, &
eos qui similia eis sapuerunt vel sa-
piunt. Suscipimus autem & centum
quingenta sanctos patres Con-
stantinopoli congregatos, qui idē
sanctum mathema explanaue-
runt, & de deitate sancti Spiritus
dilucidauerunt, & hæresim Ma-
cedonianam, sanctum Spiritum
impugnantem, & impium Apol-
linarium condemnauerunt, cum
his qui similia illis sapuerunt vel
sapiunt. Suscipimus autem & san-
ctos ducentos patres in Ephesina

ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ
συνοδῷ, φέρεται μέρῳ ὅτι
τοῦ Εὐτυχίου Κωνσταντινουπό-
λεως πρὸς Βιγίλιον πάπαν· ὅτι
Βιγίλιος αὐτὸς αὐτεπιστέλλον Εὐ-
τυχίῳ, τοῖς ἰδίοις ἐνέθηκε γραμ-
μασιν. ἀνεγνωσθὲν δὲ ἡ ἐπιστο-
λὴ ἐκείνη ἐν τῇ α'. τῆς ἐ' συνοδῷ
ᾠροῦν.

Διὰ τοῦτο σπουδαζόντες τὴν ἐνωσιν
φυλάξαι, πρὸς τὸν ἀποστολικὴν κα-
θίδραν τῆς ὑμετέρας μακαροτήτος
Φαυερὸν ποιοῦμεν, ὅτι ἡμεῖς αἱ ἐφυ-
λάξαμεν καὶ φυλάττομεν τὴν πίστιν, τὴν
ὅλῃ ᾠροῦν ἀποδοῦσαν ὑπὸ τοῦ με-
γάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ ἀποστόλοις, καὶ
πατρὶ ἐκείνων ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ κη-
ρυχθεῖσαν, καὶ ἀπὸ τῶν ἀγίων πατέρων
σαφηνισθεῖσαν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐν
ταύτῃ ἀλλὰ καὶ τῶν συνοδῶν συνο-
ελόντων, οἷς διὰ πάντων καὶ ἐν ἅπα-
σιν ἀκολουθοῦμεν, καὶ δεχόμεθα· πο-
τεστὶ, τοῦ τετρακοσίου ὀκτωκλήρου
ἐκφόρου πατέρας τοῦ ἐν Νικαίᾳ
συνοελόντας, καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον
ἡτοίμασεν τῆς πίστεως ἐκδηλῶν, καὶ
τὴν Ἀρείου μαρτίαν ἀναθεματί-
σαντας, ἐπεὶ αὐτὴν φρονήσαντας,
ἢ φρονοῦντας. δεχόμεθα δὲ καὶ τοῦ
ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκατὸν πενή-
κοντα ἀγίους πατέρας, οἱ πνὲς τὸ αὐτὸ
ἅγιον μαρτύριον ἐσαφηνίσαν, καὶ τὰ
ᾠροῦν τῆς θεότητος τοῦ ἀγίου πνεύμα-
τος ἐτραύωσαν, καὶ τὴν ἀίρεσιν Μα-
κεδονίου τοῦ πνευματομάχου, καὶ
ἀσεβῆ Ἀπολλινάριον κατέχε-
νεν, καὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνοις φρονοῦντων, ἢ φρονησάντων ποτέ. δεχόμε-
θα δὲ καὶ τοῦ διακοσίου ἀγίου πατέρος τοῦ ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον ᾠροῦ-

ANNO
CHRIST
528

ANNO
CHRISTI
553

τη σωόδω ἀξιοθύντας, οἱ πνὲς διὰ
πάντων ἡκολούθησαν τῷ αὐτῷ ἀγίῳ
συμβόλῳ ἡτοιμασθέντες, καὶ κριν-
οντες Νεστορίον τὸν ἀσεβῆ, καὶ τὰ μυστήρια
αὐτοῦ δογματίζοντες, καὶ τὸν τὰ ὁμοία αὐτῷ
ὁπεδήποτε φρονοῦντα ἢ φρονήσαν-
τα. πρὸς δὲ τοῦτοις δεχόμεθα καὶ τὸν
ἐξακοσίους ἑτάκοντα ἀγίοις πατέρας
τὸν ἐν Καλχηδὼνι συναθροισθέν-
τας, οἱ πνὲς ἐκ αὐτῶν διὰ πάντων σω-
ήντες τῆς πατρὸς ὁμολογίας τελειὴν ἀ-
γίαν σωόδω, καὶ ἡκολούθησαν τῷ προ-
εξημενῶ συμβόλῳ ἡτοιμασθέντες,
τῷ πρὸ τῆς τετρακοσίων ὁκτωκοντα-
εξοφύων πατέρων ἐκπεσέν, καὶ ὑπὸ
τῆς ἑκατὸν πενήκοντα ἀγίων πατέρων
σαφηνισθέντι, καὶ ἀνεδιμαρτίᾳ τὸν ἐ-
πὶ τῷ πρὸ τῆς εἰρημῶν σύμβολον πολ-
μῶντας διδάσκον, ἢ ἐκπίπτειν, ἢ ἀρᾶ δίδοναι τῆς ἀγίας Ἐκκλησίας.

Εὐάγγελος σχολαστικός κεφ. λη'. § δ'.
βιβ. τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας,
ἐν τῇ ὁρῇ τῆς πέμπτῃς σωόδου
φέρει τὰ ὅσα.

Τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐν τοῖς εὐαγγε-
λίοις παραβολῶν.

Καὶ μὴ ἐπερᾶ.

Κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν
πρὸς τοὺς ἄλλοις ἀπάσιν αἰρετικοῖς
τοὺς κατακριθεῖσι παρὰ τῆς εἰρημῶν
ἀγίων πατέρων σωόδων, καὶ ὑπὸ τῆς
ἀγίας καθολικῆς ἐκκλησίας, ἡ Θεο-
δώρον τὸν λεγόμενον ἐπίσκοπον Μοψ-
εστίας, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συγγραμμά-
τα, καὶ τὰ ἀσεβῆς συγγραφήματα παρὰ
Θεοδώρου κατὰ τὴν ὁρθὴν πίστιν,
καὶ τὰ δώδεκα κεφαλαίων τῶν ἐν ἀγίοις
Κυρίλλου, καὶ τῆς ἐν Εφέσῳ ἀγίας πρώ-
της σωόδου, ἡ ὅσα ἐπὶ συνήξει

prima Synodo congregatos, qui
per omnia secuti sunt idem san-
ctum symbolum siue mathema,
& condemnauerunt Nestorium
impium, & impia eius dogmata,
& eos qui similia ei aliquando sa-
puerunt vel sapiunt. Ad hæc au-
tem suscipimus & sexcentos tri-
ginta sanctos patres Calchedone
congregatos, qui etiam ipsi per
omnia consenserunt prædictis tri-
bus Synodis, & secuti sunt præ-
dictum symbolum siue mathe-
ma a trecentis decem & octo san-
ctis patribus expositum, & a cen-
tum quinquaginta sanctis patri-
bus explanatum, & anathemati-
zauerunt eos, qui aliud præter
prædictū symbolum præsumunt
docere, aut exponere, aut tradere
sanctis ecclesiis Dei.

*Euvagrius scholasticus lib. 4. hi-
stor. eccles. cap. 38. citat par-
tem definitionis quintæ Sy-
nodi.*

Magno Deo & Salvatore no-
stro Iesu Christo secundum para-
bolam in euangeliiis dictam.

Et post alia.

Condemnamus autem & ana-
thematizamus vna cum omnibus
aliis hæreticis, qui condemnati
& anathematizati sunt a prædi-
ctis sanctis quatuor Conciliis, &
a sancta catholica & apostolica
ecclesia, & Theodorum, qui Mo-
psuestiæ episcopus fuit, & impia
eius conscripta; & quæ impie
Theodoretus conscripsit contra
rectam fidem, & contra duode-
cim capitula sancti Cyrilli, & con-
tra Ephesinam primam Syno-
dum, & quæ in defensionem

Theodori & Nestorii ab eo scripta sunt. Super hæc anathematizamus & impiam epistolam, quam dicitur Ibas ad Marim Persam scripsisse.

Ac deinde subdit Euagrius, quod iidem patres exposuerunt quatuordecim capita de recta & irreprehensibili fide.

Et paulo post ponit verba ex relatione Concilii ad Iustinianum imp. de damnatione Origenis.

Qui animum nobilitatis antiquæ participem tenes, imperator Christianissime.

Et post quædam.

Effugimus igitur, effugimus istam doctrinam. non enim agnouimus vocem alienorum, atque ut furem & latronem hunc vinculis anathematis firme constructum extra ecclesiæ septa eiecimus.

Et paulo post.

Vim autem eorum quæ a nobis gesta sunt, ex eorum lectione facile intelliges.

Postremo refert quintum caput eorum dogmatum, quæ ab Origenis sectatoribus defendebantur, quæ similiter a Concilio damnata fuerunt.

Theodorus Ascidas Cappadox dixit: Si iam apostoli & martyres miracula edunt, & in tanto honore sunt, in restitutione, nisi fiant Christo pares, quærit ipsis restitutio?

Θεοδώρου καὶ Νεστορίου ἀπὸ συγγραμμάτων καὶ πρὸς τοὺς ἀναθεματισμένους καὶ πρὸς ἀσέβη ὁμιλοῦντας, πρὸς λεγομένους Ἰβᾶ γεγραμμένη πρὸς Μάρκον τὸν Πέρσιν.

Καὶ μὲν ἕνα, ὃ ἐξέδιντο τέσσαρα καὶ δέκα κεφάλαια πρὸς τῆς ὁρθῆς καὶ ἀμωμῆτος πίστεως.

Εἴτα προσέειπον ἐν τῇ προσφωνητικῇ τῆς συνόδου πρὸς Ἰουστινιανόν τὴν βασιλέα πρὸς τῆς κατὰ κρείστος Διευγύνους παύσεως.

Τῆς ἀνῶθεν διζηθείας μετέχουσιν κεκτημένοι πρὸς ψυχῇ Χριστιανικώτατε βασιλεῦ.

Καὶ μὲν ἕτερα.

Εφύρτομεν τοίνυν, ἐφύρτομεν ταῦτα, ὅτι ἐγνωρίσαμεν τὴν ἀλλοτρίαν τὴν φωνὴν, καὶ ὡς κλέπτην καὶ ὡς ληστὴν τὸ ποιεῖν τοὺς ἀναθεματικούς βροχάζοντας ἀσφαλῶς θεοσφύγγηδες, τὴν ἱερῶν ἐξωθευμένων ἀπεβαλόμεθα.

Καὶ μετ' ὀλίγα.

Τῶν ὅτι παρ' ἡμῶν πεπραγμένων διὰ τῆς ἐπ' αὐτοῖς ἀναγνώσεως εἰσέδετε τὴν δυνάμιν.

Επὶ τοῖς φέροι τοῖς ἐκ τῆς ὁμοειδεῶς αἰρέσεως δογματικὸν κεφάλαιον, τὸ μὲν τοῖς ὁμοίως δοποδοκμασέν.

Θεόδωρος ὁ Ἀσκιδαῖς ὁ Καππαδόκης εἶπεν· εἰνυὶ οἱ δόξοι καὶ οἱ μαρτυρὲς θαυμαστὰς εἰς, καὶ ἐν τῇ ποσότητι ἡμῶν ὑπάρχουσιν, ἐν τῇ δόξα καὶ σέβει, εἰ μὴ ἴσοι γένοιτο τῷ Χριστῷ, ποία δόξα καὶ σεβασμὸς αὐτοῖς ὅστις;

Ἀντι-

ANNO
CHRISTI
533.

Αντιθέσθαι αὐτοῖς Διδύμῳ, καὶ Εὐα-
γελίου, καὶ Θεοδώρου ἑτέραι πολλὰ
βλασφημίαι τοῖς μάλα σπουδαί-
ως τὰ πρὸς τούτων ἐκλεξαμένοις.
Εν τῇ συνόδῳ τῇ ἰσορροῦν Γεωργίου
τῷ Κεδρηνῷ καὶ τῷ κεί. τῷ Ιουστι-
νιανῷ βασιλεῖας ἔτος.

Ἡμεῖς ὁ κατακρίνομεν καὶ ἀναθεμα-
τίζομεν πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀπασιν αἰ-
ρετικοῖς, τοῖς καὶ ἀκριβεῖσι καὶ ἀναθεμα-
πιδείνῃ ὑπὸ τῷ εἰρημνίων ἀγίων πατέ-
ρων συνόδῳ, καὶ Θεόδωρον ὁμολο-
νόν ὁπίσκοπον Μοψουστίας, ὃς ἐξ ὁμο-
σεῖς συζητάμεντα αὐτῷ καὶ μὲν τὸ κα-
κῶς πρὸς Θεοδώρου συζη-
θέντα κατὰ τὴν ὁρθῆς πίστεως, καὶ τὴν
δώδεκα κεφαλῶν τῶν ἀγίων Κυ-
ρίλλου, καὶ τῶν Εὐφρόσυνου πρεσβυ-
τέρων, ὅσα ὑπὸ τῇ συνήσει Θεο-
δώρου καὶ Νεστορίου ἀπὸ γράψεαι.
πρὸς τοῖς ἀναθεματίζομεν καὶ τὴν ἀ-
σεβῆ ὁπίσκοπον τὴν λεγομένην παρὰ
Ἰβῶν γράψεαι πρὸς Μάρκον τὸν Πέ-
τρον, τὸν ἀρεμνίων τὸν δὲ λόγον ἐκ τῆς
ἀγίας πατρὸς τῆς Θεοτόκου Μαρίας
σαρκωθέντα ἀνέχον γέννησθαι, καὶ
τὴν ἀσεβῆ Κυρίλλον ὡς αἰρετικὸν
διαβάλλεσαι, ὃς μεμφομένη μὲν τῇ
ἐν Εὐφρόσυνου πρώτῳ ἀγίᾳ συνόδῳ, ὡς
χωρὶς κρίσεως καὶ ζήτησεως τὸν Νεστόριον
κατέλογον, καὶ τὰ δώδεκα κεφάλαια
τῶν μακαρίων Κυρίλλου διαπίψουσαν,
ἐκδικῆσαι τὸν Νεστόριον καὶ Θεόδωρον, καὶ
τὴν ἀσεβῆ αὐτῶν συζητάμεντα περὶ
δογματῶν διὸ δὴ τῶν ταῖς μὲν τῶν αἰ-
ρετικῶν τούτων καὶ πάντων ἀνυποστόμους
ἰλῶσας, καὶ τὰς τῶν ἀσεβῶν συ-
ζητάς, αὐτοῖς περὶ αἰρετικοῖς ἐκ τῶν
κακοδόξων καὶ πονηρίᾳ, μὴ τὴν πατρὸς τῆς
ἐκκλησίας εἰκότως διαβόλῃ συναρ-
μύνηται ἐν μὲν πορνεύει τῷ φωτὶ τῆς
πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ἢ ἐξενάουσα.

Concil. Tom. 12.

Oblatæ etiam sunt ab iis qui has
res studiose admodum college-
runt, multæ aliæ blasphemiae
Didymi, Euagrii, & Theodori.
Georgius Cedrenus in compendio
historiarum, anno 25. Justi-
niani imp.

Nos autem præter reliquos om-
nes hæreticos a dictis quatuor san-
ctis Conciliis damnatos, atque ec-
clesia exclusos, damnamus etiam,
atque proscribimus Theodorum,
qui fuit Mopsuestiæ episcopus, e-
iusque impios libros: nec non ea
quæ Theodoretus male scripsit
contra veram fidem & duodecim
S. Cyrilli capita, ac primam S. E-
phesinam Synodum, & pro defen-
sione Theodori ac Nestorii. Præ-
terea damnamus etiam impiam
epistolam, quam Ibas fertur scri-
psisse ad Marim Persam, quæ ne-
gat Verbum Dei ex sancta virgi-
ne deipara Maria incarnatum, ho-
minem esse factum, & B. Cyrillum
pro hæretico traducit: ac primam
quidem Ephesinam sacram Syno-
dum reprehendit, ut quæ incogni-
ta causa Nestorium damnauerit:
duodecim autem capitula sancti
Cyrilli respuit, Nestorio & Theo-
doro, eorumque impiis scriptis &
opinionibus patrocinatur. Qua-
propter effrenes hæreticorum
istorum linguas, impiissimæque
scripta, ipsosque ad extremum in
falsis suis opinionibus ac malitia
perseuerantes, optimo iure patri
mendaciorum diabolo annume-
rantes, dicemus: *Ambulate in lu-*
mine ignis vestri, & in flamma
quam succendistis.

Coll. 8.

Isai. 50.

Emmanuel Callea lib. de Spiritu sancto cap. 22. & in editione Lat. lib. 2. cap. 11.

Anath. 13.

Si quis defendit impia Theodoriti conscripta, quæ contra rectam fidem, & Cyrillum, & duodecim eius capitula exposuit, quæ eadē cum prædictis Theodoro & Nestorio sapuerūt, defendens eos, & eorum impietatem; & non anathematizat dicta impia conscripta, & eos qui similia sapuerunt vel sapiunt, & omnes qui scripserunt contra rectam fidem, & S. Cyrillum, & duodecim eius capita, & vsque ad mortem in tali impietate permanserunt, anathema sit.

Idem cap. 30. & in Lat. lib. 2. cap. 24.

* patres

Sequimur in omnibus sanctos & doctores sanctæ Dei ecclesiæ, Athanasium, Hilarium, Basilium, Gregorium Theologum, Gregorium Nyssēnū, Ambrosium, Augustinum, Theophilū, Cyrillum, Ioannem Constantinopolitanum, Leonē, Proclum; & omnia ab ipsis conscripta de recta fide, atq; in damnationem hæreticorū, recipimus.

Idem cap. 32. & in Lat. lib. 2. cap. 28.

Anath. 12.

Si quis defendit Theodorum Mopsuestiæ, qui dixit alium esse Deum Verbum, & alium Christū: qui inter alias innumeras suas blasphemias ausus est dicere, quod post resurrectionē, cum insufflasset Dominus discipulis, & dixisset, *Accipite Spiritum sanctum*, non dedit eis Spiritum sanctum, sed figuratim tantum insufflauit. Iis igitur qui similia aliquando sapuerunt, & vsq; ad mortem permanserunt in eadē impietate, anathema. *ἄγιον, ἀλλὰ ζήματι μόνῳ ἐνεφύσησεν. τοῖς οὖν τὰ αὐτὰ ἐπὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονήσας πώποτε, καὶ μέλει τέλοις ἐμμένειν τῇ αὐτῇ ἀσεβείᾳ, ἀνάθεμα.*

Ios. 20.

Εμμανουὴλ ὁ Καλλένας ἐν τῷ θεῷ τῷ ἁγίου πνεύματος αὐτῷ βιβλίῳ κεφ. κβ'.

ANNO
CHRISTI
555.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται τῇ ἀσεβείᾳ συγγραμμάτων Θεοδώρου, καὶ τῷ ὁρθῆς πίστεως, ἐπὶ Κυρίλλου, ἐπὶ ἱε. αὐτῷ κεφαλαίων, τῇ τὰ αὐτὰ τοῖς περὶ ἡμετέροις Θεοδώρῳ ἐνεστορίῳ φρονήσαντων, ἐκδικῶν αὐτοῖς τε ἐπὶ αὐτῶν ἀσεβείᾳ, ἀλλὰ μὴ ἀνάθεμα ἐπὶ τῇ εἰρημύτῃ ἀσεβείᾳ συγγραμματα, ἐπὶ τῷ τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονήσαντας ἢ φρονουώτας, καὶ πάντας ἐπὶ τῷ ἁγίῳ πίστεως, καὶ τῷ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου, καὶ τῇ ἱε. αὐτῷ κεφαλαίων, καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἀσεβείᾳ τελευτήσαντας, ἀνάθεμα ἐστω.

Ο αὐτὸς ἐν τῷ λ'. κεφαλαίῳ τῷ αὐτῷ βιβλίῳ.

Ἀκολουθοῦντες ἐν ἅπασιν ἐπὶ τοῖς ἁγίοις καὶ διδασκαλαῖς τῷ ἁγίῳ τῷ Θεοῦ ἐκκλησίᾳ, Ἀθανασίῳ, Ἰλαρίῳ, Βασίλειῳ, Γρηγορίῳ τῷ Θεολόγῳ, Γρηγορίῳ τῷ Νύκτι, Ἀμβροσίῳ, Αὐγουστίνῳ, Θεοφίλῳ, Κυρίλλῳ, Ἰωάννῃ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, Λέοντι, Προκλῳ, καὶ πάντας τὰ παρ' αὐτῶν συγγραφήντα θεῷ τῷ ὁρθῆς πίστεως, καὶ περὶ κατὰ κρίσιν τῇ αἵρετικῶν, δεξιότης.

Ο αὐτὸς ἐν τῷ λβ'. κεφαλαίῳ.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τῷ Μοψουεστά, & ἐπὶ ἄλλῳ τῷ Θεοῦ λόγον, ἐπὶ ἄλλῳ τῷ Χριστῷ, ἐπὶ ἄλλῳ ἀναεθλήτων αὐτῷ βλασφημιῶν πολυμήσαι τοῖς εἰπεῖν, ὅτι μὴ τῇ ἀνάθεμα ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν, λάβετε πνεῦμα ἅγιον, ἐκ ἑδωκεν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ φρονήσας πώποτε, καὶ μέλει τέλοις ἐμμένειν τῇ αὐτῇ ἀσεβείᾳ, ἀνάθεμα.

ΕΚ ΤΩΝ

ANNO
CHRISTE
553ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ
ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΠΕΜΠΤΗΣ

συνόδου.

Τὰ πάντα ἀγαθὰ καὶ μακαριώτατα κυρίῳ ἀδελφῶ
καὶ συλλειτουργῶ Βιγιλίῳ, Εὐτύχιος.

ΙΔΟΝΤΕΣ ὁπόσων ἀγαθῶν αἴτια ὅτιν ἡ τοῦ θεοῦ εἰρήνη φρουροῦ-
σα τὰς καρδίας καὶ τὰ νοήματα τῶν πσῶν, καὶ σπλάγνουσα αὐτῶν εἰς
τὸ εὖ καὶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν, ἐν τῇ αὐτῇ τῆς ὁρθῆς πίστεως ὁμολογίᾳ, καὶ τῇ
τῶν θείων ἐκπολῶν κατορθώσῃ, καὶ τῷ θεῷ ἐν δόξῃ καθεστῶσα ποῖς εἰς τὰ
ὁρθὰ ὁμονοοῦσι. Διὰ τούτου σπουδάζοντες πλὴν ἐνωσιν φυλάξαι, πρὸς πλὴν
κατολικὴν κατέδραν τῆς ὑμετέρας μακαριότητος φανερόν ποιοῦμεν, ὅτι
αἱ ἡμεῖς ἐφυλάξαμεν καὶ φυλάττομεν πλὴν πίστιν, πλὴν ἀρχῆς παραδοτέ-
σαν ὑπὸ τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ποῖς ἀγίοις ἀπο-
στόλοις, καὶ τῷ ἁγίῳ ἐκείνων ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ κηρυχθεῖσαν, καὶ ὑπὸ τῶν ἀγίων
πατέρων σαφηνισθεῖσαν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ἐν ταῖς ἀγίαις τέττασι συνό-
δοις συνελεθόντων, οἷς διαπαντός καὶ ἐν πᾶσιν ἀκολουθοῦμεν, καὶ δεχόμεθα,
τούτῃσι δὲ τελακοσίους δέκα ἑκατὼ ἀγίοις πατέρας δὲ ἐν Νικαίᾳ συνε-
λόντας, καὶ τὸ ἅγιον σύμβολον ἡτοιμάθημα τῆς πίστεως ἐκτελένοισ, καὶ πλὴν
Αρείου μανικῶ ἀνέστημα πσαντας, καὶ δὲ τῶν ταῦ πλὴν φρονήσαντας ἢ φρονοῦ-
τας. Δεχόμεθα δὲ καὶ δὲ ἐκατὸν πενήκοντα ἀγίοις πατέρας δὲ ἐν Κων-
σταντινουπόλει συνελεθόντας, οἱ πνὲς τὸ αὐτὸ ἅγιον μαθήμα ἐσαφύνισαν, καὶ
τὰ αὐτὰ ἐκείνοις φρονήσαντων ἢ φρονοῦντων. Δεχόμεθα δὲ καὶ δὲ διακο-
σίους ἀγίοις πατέρας δὲ ἐν τῇ κατ' Εφέσον πρῶτῃ συνόδῳ ἀδελφέντας,
οἱ ἄντες διὰ πάντων ἡκολούθησαν τῷ αὐτῷ ἀγίῳ συμβόλῳ ἡτοιμάθημα,
κατέκριναν δὲ Νεστόρειον ἁγίου καὶ τὰ μυστὰ αὐτοῦ δόγματα, καὶ δὲ
τὰ ὅμοια αὐτῷ ὅτεδήποτε φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας. Πρὸς τούτοις δεχό-
μεθα καὶ δὲ ἐξακοσίους τελακόντα ἀγίοις πατέρας ποῖς ἐν Καλχιδόνι συν-
ελόντας, οἱ ἄντες καὶ αὐτοὶ διὰ πάντων σιμῆνεσαν ταῖς πρὸς ῥήσεως ἀ-
γίας τελῶσιν συνόδοις, καὶ ἡκολούθησαν τῷ πρὸς ῥήσιν συμβόλῳ, ἡτοιμά-
θημα, τῷ ᾧ τῶν ἀγίων πατέρων ἐκτετέλεται, καὶ δὲ ἐκατὸν πενή-
κοντα ἀγίων πατέρων σαφηνισθέντι καὶ ἀνέστημάσαν ποῖς ἑτέρῳ παρὰ
τὸ εἰρημνικὸν σύμβολον πολεμῶντας διδάσκον, ἢ ἐκπιδέον, ἢ παραδίδό-
ναι ταῖς ἀγίαις τοῦ θεοῦ ἐκκλησίαις. κατέκριναν δὲ, καὶ ἀνέστημάσαν καὶ
Εὐτυχί, καὶ Νεστόρειον, καὶ τὰ ἁγία αὐτῶν δόγματα, καὶ ποῖς τὰ ὅμοια
αὐτοῖς φρονήσαντας ἢ φρονοῦντας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, δῆλον ποιοῦ-

Epistola
Eutychii
ad Vigilium:
extat supra
Latine in
Coll. i. pag.
19.

Concil. Tom. 12.

I i ij

μῦ, ὅτι πάντα τὰ ὑπὸ τῆς παρηγορίας ἀγίων πεισθέντων σωθῶν κελ-
 ῶντα τε καὶ ὁμιλῶντα, καὶ ἐφυλάξαμεν, καὶ φυλάττομεν ὅπως καὶ κτ'
 διαφοροῖς χρόνοις αἱ εἰρημύαι ἅγαι τέσσαρες σωθῶσι ἐχθρόντο, ὅμως
 μίαν καὶ πῶς αὐτῶν ὁμολογίαν τῆς πίστεως ἐφύλαξαν καὶ ἐκήρυξαν. Δε-
 χόμεθα δὲ καὶ περὶ πεισθέντων ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς παρηγορίας τῆς ἐν Ρώμῃ
 ἐπιστολῆς καὶ ἑτέρας, τῆς τε ἁλλων, καὶ Λέοντος τῆς ἐν ἀγίοις, τὰς περὶ τῆς
 ὁρθῆς πίστεως γεγραμμένας, περὶ τῆς ἀγίων πεισθέντων σωθῶν, ἢ μίας ὅς
 αὐτῶν. Ὅποτε ὅτιναι τὰ παρηγορία πάντα καὶ ἐφυλάξαμεν, καὶ φυ-
 λάττομεν, καὶ ἐν τοῖς συμφωνοῦσιν ἀλλήλοις ἀνὰ ἑαυτὸν ὅτι διδόντες ἐλ-
 λῶντα περὶ τῆς τριῶν κεφαλῶν, περὶ ὧν ἡσυχία τῆς ἀνέφνης. Καὶ διὰ τῆς
 αἰτέσεως, περὶ καὶ τῆς ἡμῶν τῆς ὑμετέρας μακαροῦς, ἀπαράχως
 ἐμὴ ἱερατικῆς παροῦς, τῆς ἀγίων παροῦς διὰ τῆς ἀγίων, τὰ αὐτὰ
 κεφάλαια ἐν μέσῳ παρηγορία κοινὰ τρακτάτω ζητηθῶναι, καὶ αἰπ-
 ἐλθῶναι, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τῆς ἐπιστολῆς διὰ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ σύμφωνον τοῖς
 παρὰ τῶν ἀγίων πεισθέντων σωθῶν ὁμιλῶν. ὅπως αὐτῶν τῆς εἰρήνης,
 καὶ εἰς ὁμόνοιαν τῆς ἐκκλησιᾶς σωθῶν, τὸ πάσης διχονοίας ἐν μέσῳ ἀναι-
 μῆς, τὰ ὑπὸ τῆς ἀγίων πεισθέντων σωθῶν ὁμιλῶντα, ἀσάλατα τηρηθῶ-
 ναι, τὰ σεβασμῶν τῆς ἀγίων σωθῶν ἐν ἅπασιν φυλάττομεν. Τοῖς τοῖς
 καὶ ὑποσημειωμένα. καὶ ὑπογραφή ἐξ ἑαυτοῦ ἐν κυρίῳ ὑπὸ ἡμῶν
 ἀγνώστα καὶ μακαρώτα ἀδελφεῖ. Εὐχὴ Εὐτύχιος ἐλπίς τοῦ ἐπιστολῆς
 Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης, πᾶσι τοῖς παρηγορημένοις ὑπογρα-
 ψα. Ὁ αὐτὸς λίβελλος ἐχθροῦ καὶ Ἀπολιναρίου τῆς ὁσιωτάτου ἑπι-
 σκοποῦ τῆς Ἀλεξανδρείας μεγαλοπόλεως, καὶ Δομνίνου τῆς ὁσιωτά-
 του ἑπισκόπου τῆς Θεοδοσιανῶν, καὶ τῆς ὑπὸ αὐτῶν τοῦ φιλεσιανῶν
 ἐπισκόπου, τῆς καὶ ἐν δόξῳ τῶν ταύτῃ τῇ βασιλείᾳ πόλει, περὶ τῶν αὐ-
 τῶν ὁσιωτάτων Βιγίλιου.

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΒΙΓΙΛΙΟΥ

τῆς ὁσιωτάτου πάπα περὶ Εὐτύχιον τῶν ἀγνώστων ἑπι-
 σκοποῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πῶς
 ὑπὸ αὐτῶν σωθῶν.

Τὰ ἀγαπητῶν ἀδελφῶν Εὐτύχιον καὶ τοῖς ὑπὸ σέ ἐπισκόποις,
 Βιγίλιου.

Epistola
Vigili ad
Eutychiū.

ΕΠΛΗΡΩΘΗ χάρις τὸ σῶμα ἡμῶν, καὶ ἡ Γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιά-
 σεως, ὅτι τῆς συγχύσεως τῆς διχονοίας περὶ αἰρετικῆς, πῶς εἰρῶν ὁ τοῦ
 τῆς αὐτῆς ἀποκατέστη ἐκκλησία· ἵνα πληρωθῇ τὸ γεγραμμένον· ἰδοὺ δὴ πᾶς
 καλὸν, ἢ πᾶς σῶν, ἀλλ' ἢ τὸ καποικεῖν ἀδελφοὺς ἐπιστολῶν; Πάνυ γὰρ ἡμᾶς
 ἐν κυρίῳ ἀγαλλιάσθαι προσήκει, ὅτι πᾶς ἐξ ἑαυτοῦ ἡμῶν παρὸν ἐχθρὸς
 πληροφώρα τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, ἥς ἡ δυνάμις οὕτως ἐχθρὸς. Inferta est

ANNO
CHRISTI
533

hoc loco superior Eutychii epistola, plenior autem hic est subscriptio aliquot verbis, vt in editione Latina. Τούτοις δὲ καὶ ὑποσημειώμεθα, ταύτης τῆς ὀρθοδόξου ὁμολογίας πλὴν φαιδρότητα ἀσμένως περιπυλόμενοι, ὅτι αὐτὰ ἡμεῖς διὰ πάντων καὶ ἐν ἅπασιν ὀποδελχόμενοι, φυλάξιν τε καὶ ἀμωμῆτως τηρήσιν, τὰ θεοῦ ἡμῶν πεποιημένα, ἐπαγγελλόμεθα. Ἀπάντων ὅντων τῶν τῇ ὑμετέρᾳ περιεχομένων ὁμολογία, ἐν τῇ οἰκίᾳ δυνάμει εἰς τὸ διλυκεῖς μόνον, ἦτορ ἡ ἀδελφότης ὑμῶν, ὥστε ἡμῶν περικυκλωμένων, περὶ τῶν τελῶν κεφαλαίων, ὅς ὦν ζήτησις ἀνεφύη, ἀτρεσῶς τε καὶ μὴ ἱερατικῆς περὶ τῆς ἀρίων περιεχομένων διαγελίαν, συκριθύναι, καὶ τέλος τῇ ζητήσει ταύτης τῷ θεῷ δρέσκον, καὶ συμβᾶν τοῖς παρὰ τῶν μνημονόδοτων πεσάρον ἀρίων συνόδων ὁρᾶν, ὅπως αὐτοὶ ἐκ μέσου διχονοίας ἀναρριπύμενοι, ὅτι διὰ τῶν ἀρίων πεσάρον συνόδων ὁρᾶν, ἀσάλευτα φυλαχθῆναι, τὰ σεβάσματος τῶν ἀπάντων συνόδων ἐν ἅπασιν φυλαττομένου. Ἰωὴρ ὁμολογίαν τῶν πατριαρχῶν παραδόσεων μνημονόουσαν, καὶ αὐτῆς ἀκολουθοῦσαν, τὸ μὲν ἐν τῇ ὑμῶν ἀδελφότητι, τὸ δὲ ἐν ἅπασιν τοῖς τὰ ὁμοία ὁμολογησάσι τε καὶ ὁμολογοῦσι, παντὸς ἐπάμνου πεπληρωμένον κρίνομεν, καὶ ὑμετέροις ὅς αὐτὸ τὸ θεῶν ἀληθῶς ἀδελφοὺς ἐπιγινώσκουμεν. Ὅτι πλὴν τῶν θεοῦ φιλοθυροπῶν ἱκετῶν, ὥστε πάντας ἡμᾶς ἐν ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ καὶ ταῖς πατριαρχαῖς παραδόσεσιν ἐμμένοντας, αἰετῶς διρεθύναι τὴν ἐπαγγέλματος ἡμῶν, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς δόξης κρίσεως ἐπ' οὐδεμιᾷ παραβάσει τῶν πατριαρχῶν διατυπώσεων ὑποβιβάσει διρεθύναι. Τούτων οὕτως ἐρημύων, τῆς ὑμετέρας αἰτήσεως ὅσον ἐγνωκοτες, ἐπενόησαμεν, ἵνα περὶ τῶν τελῶν κεφαλαίων, ὅς ὦν ζήτησις ἀνεφύη, γινόμενης κατονικῆς συνόδου, καὶ τῆς δικαίου φυλαττομένου, ἐν μέσῳ [τῶν] περιεχομένων τῶν ἀρίων διαγελίων, ἅμα τοῖς ἐνωδεῖσιν ἡμῶν ἀδελφοῖς, σύγκρισιν ποιησώμεθα, καὶ τέλος δοθῇ τῷ θεῷ δρέσκον, καὶ συμβᾶν τοῖς παρὰ τῶν ἀρίων πεσάρον συνόδων ὁρᾶν, εἰδότες δηλαδὴ, κατὰ τὴν καὶ τῆς κοινῆς ὁμολογίας μῆτρειά δέκνισιν, ὡς τῶν μνημονόδοτων πεσάρον συνόδων ἐν ἅπασιν τὸ σεβας φυλάττεται. Ὑπογραφή. Ὁ θεὸς σε ὕμῃ διαφυλάξῃ, ἀδελφὲ ἡμιώτατε. Ἐδόθη περὶ ἐπὶ εἰδῶν Ἰαννουαρίων, βασιλείας τῶν δεσποτῶν Ἰουστινιανοῦ τῶν αἰωνίου Αὐγούστου ἔτους εἰκοσιεβδόμου, μὴ πλὴν ὑπαπείδου βασιλείου τῶν λαμπερῶν, ἔτους δωδεκάτου. Τὰ αὐτὰ πῶς ἔγραψεν καὶ περὶ Ἀπολινάριου ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Ἀλεξανδρείων μεγαλοπόλεως, καὶ περὶ Δομνῶν ὁσιώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Θεουπολιτῶν, καὶ πλὴν ὑπὸ αὐτοῦ συνόδον.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΤΟΙΣ ΚΛΗΡΙΚΟΙΣ,

καὶ Λάμπωνι πρεσβυτέρῳ.

Haec tres e-
pistolae ex-
tant Latine
supra colla-
tione quin-
ta.

Ὡς διέτριβον ἐν τῇ Αἰλιέων, ἀνὴρ ὡς τῇς ὑποσημίων στρατιωτικῶν
ἐν τῷ παλατίῳ ὑποσημίων μοι πολὺς χρόνος καὶ μεγάλῃ παροτρύνει
ἐσφραγισμένῳ, ὡς λαβὼν αὐτὸν ὥρᾳ τῇ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὀρθοδοξῶν. ὑπο-
γραφαὶ δὲ ἦσαν ἐν αὐτῇ πολλὰν πᾶν καὶ κληρικῶν, καὶ μοναχῶν, καὶ λαϊ-
κῶν. ἡπάντων δὲ ἔδυν ὑποσημίων τῆς ἀνατολῆς, ὡς δοποσιωπήσαντας μὲν δὴδεν
τὸ Νεστορίου ὄνομα, καὶ παροσημίων αὐτὸν ἀποσφραγίσαι, μετὰ πηδή-
σαντας δὲ ὑπὸ τῷ Θεοδοῦρου βιβλίᾳ τῷ περὶ τῆς ἐκκλησιολογίας, ἐν οἷς πολ-
λὰ χαλεπώτερον τῇ Νεστορίου δυσφημιῶν εἰσι κεῖμεναι. πατήρ γὰρ γέγονε
τῆς Νεστορίου κακοδοξίας, καὶ τῷ αὐτῷ λαλήσας ὁ δυναστεὺς ἐν τοῖς γέγο-
νεν, ἐν οἷς νῦν ὄντι. καὶ ἔγραψα μὲν τῷ ἀσκήσαντι ὑποσημίων τῆς Ἀντιο-
χείων, ὅτι τῷ Θεοδοῦρου δυναστεὶ δόγμα τῷ μηδεὶς ἐν ἐκκλησίᾳ χαλεπῶ. ἀφι-
κόμην δὲ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ ἀσκήσαντος διάκονος καὶ ἀρχιμανδρίτης
Μάξιμος πολλὰ κατεβόησε φάσκων, ἔδυν ὀρθοδόξους μηδεὶς τὸν ἔχον αὐ-
τόν, μηδὲ παρρησίαν τῷ χαλεπῶ τῆς ὀρθῆς πίστεως. ἔφη δὲ, ὅτι παροσημι-
οῦνται μὲν ὁμολογεῖν τὸ σύμβολον τὸ ἐκπεδῆν ἐν τῇ Νικαίᾳ ὥρᾳ τῇ πατρί-
ων, παρρησιάζονται δὲ αὐτό. καὶ παρῆρται μετὰ τὸν ἐκκλησιολογίας
ἐν Νικαίᾳ ἐρμηνεύσει σαφῶς, ἵνα μὴ συναρπάξωσι ἱερεῖς, ἔπειτα αὐτὸ ἐπέ-
ρθον ὁμοσημίων οὐδὲ καὶ πέπρωχα. ὑποσημίων τοίνυν ἔδυν τοῖς, ὡς
παροσημιώμεναι καὶ ταῖς ἀσκήσαντος δεσποίναις, καὶ τῷ φιλοχρίστῳ καὶ
ἀσκήσαντι δεσποτῇ. πεποίηκα γὰρ ἐν δέμασι γράψαι τὸν. μὲν σκέψας
τοίνυν αὐτῷ ὡς αὐτὸ ἔχον συνίδετε, δικαίως παροσημιώτε. διὲ γὰρ ἡμᾶς
πάντα γράψαν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ὀρθῇ πίστι, καὶ τὸν ἐκκλησιολογίας καὶ Χριστοῦ
ἀσκήσαν, εἰς ὅσον οἶοντε, παροσημιώσαι ἐκ μέσου.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΑΚΑΚΙΩ, ΕΠΙΣΚΟΠΩ,

Μελιτινῆς.

Ὁ ΕΥΛΑΒΕΣΤΑΤΟΣ καὶ θεοφιλέστατος διάκονος καὶ ἀρχιμαν-
δρίτης Μάξιμος ἀφίκετο πρὸς μέν· καὶ ὄντα ποιότον (ὅ) αὐτῶν περὶ
μαί, ὡς περὶ τὸν εἰκός (ὅ) ἐν πολλῷ χρόνῳ ποδοῦντα ἰδεῖν. περὶ μαί δὲ τὸν τε
ζῆλον αὐτῷ καὶ τὸν ὀρθότῃ, καὶ τῆς εἰς Χριστὸν ἀσκήσεως τὸ κέντρον. ἄλλοι γὰρ
οὕτω, καὶ μετὸν ἔχον φρονήδων (ὅ) νοῦν, ὡς καὶ πάντα πόνον ὑπελθῶν ἀνέ-
χεσθαι ὑπὲρ τῆς τῆς Νεστορίου κακοδοξίας παροσημιώσον ἐκ τῇς τῆς ἐξ ὁμο-
λέσθαι μερῶν. ὑπάνεγνω δὲ μοι καὶ τῆς σῆς ὁσιότητος ὑποσημίων γραφῆσαν
πρὸς (ὅ) θεοφιλέστατον ὑποσημίων τῆς Ἀντιοχείων Ἰωάννῳ, πολλῆς γέμου-
σαν παρρησίας ὁμοῦ καὶ φιλοθείας. γέγραφα δὲ καὶ ἐγὼ τοιαύτας ὑποσημίων

ANNO
CHRISTII
537

πρὸς αὐτὸν. ἄλλ' ὡς εἴποι, τὰ χεῖρα νικᾷ. ὑποπλάττοιμι τοὺς παῖδας Νεστορίου
 μισῶν, ἐτέρω πάλιν αὐτὸν συγκροτοῦσι ἔθνη, τὰ Θεοδώρου θαυμάζον-
 τες, καὶ τοὺς πλὴν ἴστω, μᾶλλον δὲ πολλὰ χεῖρονα νοσοῦντα δυσέβειαν. οὐ γὰρ
 Θεόδωρος Νεστορίου γέρονε μαθητὴς, ἀλλ' οὗτος ἐκείνου, καὶ ὅς ἐστιν ὡς περ
 λαοὶ σῶματος, ἕνα τε (Θ) τῆς κακοδοξίας ἐκ τῆς αὐτῶν καρδίας ἀναπύ-
 οισιν ἰόν. γεγραπταί γινώσκω πρὸς με (Θ) ἐκ τῆς ἀνατολῆς, ὅτι οὐ γὰρ τὰ Θεο-
 δώρου διαβάλλεται ἵνα μὴ, φασί, καὶ τὰ τῆς μακαρίου Ἀθανασίου, καὶ
 Θεοφίλου, καὶ Βασιλείου, καὶ Γρηγορίου διαβληθῇ. ἀλλ' ἐλάλησε Θεόδω-
 ρος, ταῦτα καὶ κείνοι. ἐγὼ δὲ πάντας γεγράφοντων ἐκ ὑπερόπτης, ἀλλ' ἐφίλω
 ἐν παρρησίᾳ, ὅτι Θεόδωρος μὲν δύσφημον ἔχει καὶ ἱλασταν, καὶ κάλαμον
 ὑποκρίνεται ταύτῃ. (Θ) δὲ γεγόνασιν ὁρθοδοξίας πίστεως διδασκαλοὶ, καὶ
 διέπρεψαν ἐν τοῖς. διέπρεψαν δὲ οὕτως ὥστε διὰ τῆς ἀνατολῆς, ὥστε καὶ ἐκ-
 βοήσας γινώσκω ἐκ κλησίων τῶν τῆς δὴμων· αὐξάνει ἡ πίστις Θεοδώρου·
 οὕτω περὶ τοῦ ὡς Θεόδωρος· λίαν αὐτὸν βαλόντες ποτὲ ἐν τῇ αὐτοῖς
 ἐκκλησίᾳ, πολήσαντες ἡμεῖς τῶν φθέρων βραχὺ. ἀλλ' ὡς ὁ διδάσκαλος
 βούλεται, οὕτω φρονεῖ τὸ ποιῆμι (Θ). ἐγὼ μὲν οὐκ οὔτε ἐπαυσάμην ὁπί-
 μω οἷς γεγραπταί, οὔτε παύσομαι. ἵππ' ὅτι ἐχρῆτο καὶ ἀνελούρας ἐγεί-
 ραι (Θ) παρ' αὐτοῖς, ἐκλύψας τοὺς Θεοδώρου καὶ Διοδώρου βιβλίους, οἷς
 γεγραπταί, οὐδε τῆς σαρκώσεως μάλλ' (Θ) τῆς μονοφυσίως, ἀλλὰ καὶ τῆς
 σαρκώσεως, ἐπελεξάμην ἵνα τῶν κεφαλῶν καὶ (Θ) ἐνδεχόμενον (Θ) ἔ-
 πον ἀντιπαραστήσω αὐτοῖς, διὰ τῶν πάντων πανταχοῦ βδελυρίας οὐσαν μετὰ
 τῶν δόξαν αὐτῶν. περὶ τῶν φθέρων δὲ μετὰ τῆς μνημονεύοντος διὰ βιβλίου
 διακόνου καὶ ἑρχομένου Μαξίμου διερμηνεύσαι τὸ σύμβολον τῆς πί-
 στεως, τὸ ἐκτείναν παρὰ τῶν ἀγίων τῶν ἐν Νικαίᾳ συνελθόντων, καὶ πρὸς τὸ
 κατὰ ἐμαυτὸν. διαβεβαιώσεται γὰρ πανούργως ἵνα πρὸς αὐτοῖς τε καὶ
 λέγῃ αὐτὸ, καὶ ἀκολουθεῖν αὐτῷ, μὴ μὲν ἐπὶ καὶ ἐνόησας ἐχρῆν ὁρθῶς, διὰ
 φέρειν δὲ μάλλ' (Θ) τὰ ὁρθῶς τε καὶ ἀπερσλινῶς ἐρμηδύα πρὸς τὸ αὐτοῖς
 δοκοῦν. ἵνα δὲ μὴ ταῦτα λαμβάνῃ πλὴν σὺν ὁσιότητι, πεπόμεθα μὲν τὸ βι-
 βλίον * εἰς αὐτὸν τὸν. καὶ δὴ ἐντυχρόσα κατὰ ξίωσάτω τὰς σινηθῆς ὑπὲρ
 ἐμοῦ ποιεῖται περὶ τῶν.

ΚΥΡΙΛΛΟΥ ΓΡΟΚΛΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Κωνσταντινουπόλεως πρὸς Θεοδώρου τῆς Μοψουεσίας, ἀποστόλου

αὐτῷ, ὥστε μὴ συγχωρῆσαι ἀναθεματιζόμεναι αὐτὸν,

ὡς ἀπὸ τῆς τρεχούσης γνώμης.

ΜΟΛΙΣ ποτὲ καὶ πολλοὶς ἰδρῶσι τῆς περὶ τῆς οἰομένης καὶ τῆς ἀγίας συνό-
 δου τῆς συναχθείσης καὶ πλὴν Εφεσίων, τὰς Νεστορίου κενόφωνίας
 διὰ βιβλίου καὶ ἀντιπαραστήσει τῆς διὰ ἐκκλησίας· δυσφοροῦσι δὲ λίαν ὁπί-
 τούτων ἵνα τῶν καὶ πλὴν ἑώσαν, οὐ λαϊκῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν τετραμέ-
 νων εἰς ἱερουργίαν. ὡς περὶ γὰρ τὰς χρονιώτερας τῶν πατέρων δυσχερέστερα πως

ὅτι πρὸς τὸ διεσπῆσαι, ἢ τὰς αὖτις ἀπανθῆναι τὸ οὐτὸν καὶ ψυ-
 χὴν διεσπῆσιν ἐνοίων καὶ δογματικῶν σηπεδόνι ἀρρώστιασι, δυσπό-
 βλητον ἐχθρὸν πάθος. πλὴν τῇ τῆς Θεοῦ χάριτι, εἴτε παρὰ φάσιν, εἴτε ἀληθείᾳ,
 ὡς ἕνα Χρῆστον καὶ λαλοῦσι καὶ κηρύττοι, καὶ τὰς Νεσορείου δυσσεβεῖς πε-
 ριπολογίας ἀντιμαρτυροῦν. καὶ τὴν ἐν δόξῃ πολλῇ αὐτῷ, ὅτι ἐξέρχονται
 εἰς τὸ ἀπαρὸς ἐν πίστι καὶ ἡμέραν καὶ ὁ σαλιδόμοι ποτε. νυνὶ δὲ, ὡς γέ-
 γραφε πρὸς μὲν ὁ κύριός μου ὁ Θεὸς πατὴρ ὁπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας Ἰωάν-
 νης, ἀρχὴ παρ' αὐτοῖς ἑτέρου κλύδωνος ἐγγιγνεται. καὶ τὰς αὖτις πολὺ τὸ
 δὲ, μὴ ἀρεὰ ποδ' ἵνες τῇ ὑπαραφύσῃ ὑπονοστήσαντες εἰς τὸ ἐν ἀρχαῖς.
 Φασὶ γὰρ ἵνας τὴν μεγαλύτερον ἐκείνῳ πόλιν καὶ λαβεῖν, εἴτα παρὰ τῶν
 τοῖς δισσεβεῖσιν καὶ φιλοχρίστοις βασιλεύσιν, ὅτι αὐτῶν τε διὰ διακρίμα-
 τος αὐτῶν ἱεροῦ τῆς Θεοδωροῦ τῆς Μορφουσίας ἀναθεματικῶν αἰβελίας, αὐ-
 τὸν τε ὡς μνημονεύοντα ἀνδρά. πολὺ δὲ αὐτῶν καὶ πλὴν ἐφ' αὐτὸν ὄνομα, καὶ θυ-
 μαζόνται λίαν αἱ συντάξεις αὐτῶν. καὶ ὡς γὰρ Φασὶ, δυσφοροῦσιν ἅπαντες, ὡς
 ἀνδρὸς ὁπίσθου καὶ τελευτήσαντος ἐν κοινωνίᾳ τῇ ἐκκλησιῶν, ἀναθεμα-
 τισμοῦ νυνὶ. ὅτι μὲν γὰρ ἐν τοῖς συντάγμασιν αὐτῶν ἀνέσκειν ἵνα ἐκπύ-
 πως εἰρημύει, καὶ ἀκράτου γέμοντα δυσφημίας, οὐδὲν ἢ ὁρᾷ φρονεῖν εἰ-
 σόπων ἀμφίβολον. ἴσω δὲ ἢ σὴ ὁσιότης, ὅτι πρὸς ἐξέλιξιν τῇ ἀγία συνόδῳ
 ἐκδέσσεως πρὸς αὐτῶν συντάχσεως, ὡς ὁ * παρὰ τὸν ἐφ' αὐτῶν ἐχθ-
 ρὸς ὑγιᾶς, κατεκρίθηλθε μὲν αὐτῶν ἢ ἀγία συνόδος, ὡς διεσπῆσιν
 γέμονταν ἐνοίων, καὶ τὴν Νεσορείου δυσσεβεῖσιν οἰονεῖ πως πηγάζουσαν. κα-
 τὰ κλέαντα δὲ τῶν οὐτὸν φρονουῦντας, οἰκονομικῶς ἐκ ἐμνημόνευσε τῆς αἰ-
 δρὸς, οὐδὲ αὐτὸν ὑποθήκεν ὄνομασιν τῇ ἀναθεματικῇ δι' οἰκονομίας ἵνα
 μὴ ἵνες τῇ ὑπολήψει τῆς ἀνδρὸς παρὰ τῶν ἐκκλησιῶν, ἀποβάλλωσιν ἐαυτῶν τὴν ἐκ-
 κλησιῶν. ἢ δὲ ἐν τοῖς οἰκονομίας ἀρεῶν πρῆγμα καὶ ὁφόν. εἰ μὲν γὰρ
 ἐν τοῖς ζώσιν ἐπὶ, καὶ συνόπλῳ τῶν τῆς Νεσορείου δυσφημίας, ἢ συναρ-
 ρῶν ἢ δὲ αὐτοῖς οἷς ἐγγραφὴν αὐτῶν, πέπονθεν αὐτῶν καὶ τῶν εἰς ἴδιον παρὰ τὸν αἰ-
 θεματικόν. ὅτι δὲ ἀπεδήμησε πρὸς θεόν, ἀρκεῖ, κατὰ τὴν ἐγ' αἰμα, τὰ
 ἐκπύως αὐτῶν γεγραμμένα ἐκβάλλεται παρὰ τῇ ὁρᾷ ἐχόντων τὰς δό-
 ξας, ὅτι τῶν αὐτῶν περὶ τῶν οἰκονομίας βίβλοις. καὶ τὸ πρᾶγμα χωρεῖν, δορυ-
 βων ἐὰν ὅτι πᾶσι παρὰ φάσιν. καὶ κατὰ τὸν ἐπερὸν δὲ ὅτι πᾶσι ἀναθεματικῶν καὶ
 ἐκβεβλημένων τῇ Νεσορείου δυσφημιῶν, συνεκρίβηται καὶ τὰ ἐκείνου
 πλείων ἐχόντα πρὸς ταῦτα πλὴν συγγένειαν. εἰ μὲν οὖν ἔδρων τὸ ἀμελ-
 λητὴ τῇ καὶ πλὴν ἐφ' αὐτὸν ἵνες, καὶ οὐδένα δορυβων ἢ ἐν τῷ παρὰ τὸν
 ἐφ' αὐτὸν, ὅτι τὸ λυποῦν οὐδὲν ἀπαυτῶν νυνὶ τὸ καὶ ἐγγραφῶς αὐτοῖς.
 εἰ δὲ, ὡς γράφει ὁ κύριός μου ὁ ὁσιώτατος ὁπίσκοπος τῆς Ἀντιοχείας
 Ἰωάννης, ἔλθοντο αὐτῶν μάλλον γινώσκοντες περὶ τῶν οἰκονομίας,
 ἵνα πὶ φλόγα κατεπυρραβεῖσιν ἀναρρίπτοντες, καὶ παυσανένοισι δορυβων ἀνα-
 σκαλίστοντες ἐκ δικαιοσύνης, μὴ ποτέ πως τὰ ἐχθρὰ χείρονα τῇ παρὰ τὸν
 ἐρεῖν; καὶ ταῦτα φημι σφόδρα μὲν ὁπίσθου οἷς γέγραφε ὁ μνημο-
 νιστής

 ΑΥΘΟ
 ΚΕΛΗΤ
 ΣΗ

κ. β. θ. εἰς

ANNO
CHRISTI
533.

νδύεις Θεόδωρο, ὑφορμύμην δὲ τὸν παρὰ Ἰννων ἐσομύμην ἐπὶ τῷ
 ἀνέστημι σου, μὴ ἄρα πῶς τὸ Νεσορείου δριμύνειν ἀρξωνταί Ἰννες κα-
 πεκδασμένως κατ' ἐκείνῳ που τὸ εἰρημύμην τῷ παρ' Ἑλλήσι ποιητῇ, Πάξ-
 κλον ἀνέφασιν, σφῶν δὲ αὐτῶν κήδε' ἐκείνη. ἀν' Ἰννω συναρέσκη ταῦτα τῇ
 σὴ ὁσίοτητι, μὴ δόσαι κατὰ ζήλωσιν, ἵνα καὶ κοινῶς γράμματι κατὰ σελῇ. δινα-
 τὸν γὰρ καὶ τοῖς ταῦτα ἀγῆσαι τὸ οἰκονομῆσαι ἀφηγήσασθαι τὸ ἀνέστημι, περ-
 σῆ τε αὐτῶν ἡρεμῆν ἐλέσθαι μάλλον, καὶ μὴ σκαυδάλου ἀνέφασιν ταῖς ἐκ-
 κλησίαις γινέσθαι. πέπομφα δὲ καὶ τὸ ἴσον τῇ γράφειν τῶν ἀνέσθαι ἐμὲ παρὰ
 τῷ κυρίου μου τῷ ὁσίοτατου ἐπισκόπου Ἰωάννου. ὃ καὶ ἐντυχόσα ἡ σὴ ὁσίο-
 τῃς, δέξεται πάντως ὁφθαλμὸν εἰς τὴν ὑπόδειξιν.

* in. ἀπο-
μύμ.

ΕΚ ΤΗΣ ΟΓΔΟΗΣ ΠΡΑΞΕΩΣ ΤΗΣ

ἀγίας οἰκουμένης πέμπτης συνόδου, καὶ Θεοδώρου

ἐπισκόπου γυμομύμου Μοφονείας.

I.

Εἰς οὐχ ὁμολογῆ πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἀγίου πνεύματος, μίαν φύ-
 σιν, ἢ τοι οὐσίαν, μίαν τε δυνάμιν, καὶ ὁμοσίαν, τεράδια ὁμοούσιου,
 μίαν θεότητα ἐν τριῶν ὑποστάσεων, ἡρώων παρσώποις παρσικωμύμην.
 ὁ Θεοδότης ἀνέστημι ἔσω. Εἰς γὰρ θεὸς ἐστὶν πατήρ, ὅς οὐ τὰ πάντα, καὶ εἰς κύριος
 Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα, καὶ ἐν πνεύμα ἁγίον, ἐν ᾧ τὰ πάντα.

Anathema-
 tismi decre-
 ti a quinta
 Synodo.
 Extant La-
 tine supra
 coll. 8.

II.

Εἰς οὐχ ὁμολογῆ τῷ θεοῦ λόγον, τῷ πατρὶ δύο γυνήσας, τὴν τε πα-
 τὴν καὶ τὴν υἱὸν, ἀρχόντως, καὶ ἀσωμάτως, τὴν τε ἐπ' ἐχθρῶν τῇ ἡμέ-
 ρῃ, τῇ αὐτῇ κατελθόντος ἐκ τῆς οὐρανῶν, ἐσαρκωθέντος ἐκ τῆς ἀγίας
 ἐκδόξου θεοτόκου, καὶ ἀπαρθέντος Μαρίας, καὶ γυνηθέντος ὅς αὐτῆς ὁ
 Θεοδότης ἀνέστημι ἔσω.

III.

Εἰς λέγει ἄλλον τῷ θεοῦ λόγον, τὸν θαυματουργήσαντα, καὶ ἄλλον τὸν
 Χριστὸν παθόντα, ἢ τὸν θεὸν λόγον συνεῖναι λέγει τῷ Χριστῷ γυμομύμην
 ἐκ γυναικὸς, ἢ ἐν αὐτῷ τῷ ὡς ἄλλον ἐν ἄλλῳ, ἀλλ' οὐχ ἓνα, καὶ αὐτὸν
 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τῷ θεοῦ λόγον, σαρκωθέντα καὶ ἐναν-
 θεωπήσαντα, ἐκ τῆς αὐτῆς τῆς θαυμαστῆς, καὶ τῆς πάσης, ἀπὸ ἐκκοισίως ὑπέ-
 μινε σαρκί· ὁ Θεοδότης ἀνέστημι ἔσω.

IV.

Εἰς λέγει καὶ χρεῖν, ἢ καὶ ἐνέργειαν, ἢ καὶ ἀξίαν, ἢ καὶ ἰσοπμίαν, ἢ καὶ
 αὐθεντίαν, ἢ ἀναφοράν, ἢ χάριν ἢ δυνάμιν, ἢ ἐνωσιν τῷ θεοῦ λόγῳ πατρὶ
 ἀνέσθαι γινέσθαι, ἢ καὶ διδοίαν, ὡς δρεθέντος τῷ θεοῦ λόγῳ, τῷ ἀν-
 θεώπου, ἀπὸ τῆς αὐτῆς, καὶ καλῶς δόξα αὐτῷ πατρὶ, καὶ τῷ Θεόδωρῳ
 μαγνόμενος λέγει, ἢ καὶ ὁμωυμίαν, καθ' ἣν ὁ Νεσορεανοὶ τὸν θεὸν λό-
 γον, Ἰησοῦν, καὶ Χριστὸν καλοῦντες, καὶ τὸν ἀνέσθαι κατωλισμένως Χριστὸν,

Concil. Tom. 12.

K k

καὶ ὁν ὀνομάζοντες, καὶ δύο παρόσωπα παρῶφανως λέγοντες, καὶ μόνῳ πλὴν παρῶφανως, καὶ ἑμὶν, καὶ αὐτῶν, καὶ παρῶφανως, καὶ ἐν παρῶφανῳ, καὶ ἑνα Χριστὸν ὑποκείμενον λέγειν. Ἀλλ' οὐχ ὁμολογεῖ πλὴν ἐνώσιν τῶ Θεοῦ λόγου παρῶφανως ἐμψυχωμένῳ ψυχῇ λογικῇ, καὶ νοεῖ, καὶ συνίστην, ἡρώων καθ' ὑπόστασιν γεγενῆσθαι, καὶ τῶς Θεοῦ ἀγιοὶ πατέρες ἐδίδαξαν. καὶ διὰ τὸ μίαν αὐτῶν πλὴν ὑπόστασιν, ὅ ἐστιν ὁ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, εἰς τῆς ἀγίας τριάδος. ὁ Θεοῦ δὲ ἀνάστημα ἔστω. Πολυτρόπως γὰρ νοουμένης τῆς ἐνώσεως, καὶ μὴ τῇ ἀσθενείᾳ Ἀπολιναρίου καὶ Εὐπυχοῦ ἀκολουθησά-
τες, πῶς ἀφανισμῶ τῶ συνελθόντων παρῶφανῶν, πλὴν καὶ συγχισιν πλὴν ἐνώσιν προσβάλλουσιν. καὶ τὰ Θεοδώρου καὶ Νεστορίου φρονήσεις, τῇ διαίρεσιν χαίροντες, χερσὶν πλὴν ἐνώσιν ἐπιστάλουσιν. ἡ μὲντοι ἀγία καὶ Θεοῦ ἐκκλησία ἐκατέρωθεν αἰρέσεως πλὴν ἀσθενείᾳ ἀποβαλλομένη, πλὴν ἐνώσιν τῶ Θεοῦ λόγου παρῶφανως, καὶ συνίστην ὁμολογεῖ, ὅτι καὶ καθ' ὑπόστα-
σιν. Ἡ γὰρ καὶ συνίστην ἐνώσιν, ὅτι τῶ καὶ Χριστὸν μυστηρίου, οὐ μόνον ἀσύ-
χιστα συνελθόντα διαφύλαττε, ἀλλ' οὐδὲ διαίρειν ὅτι δέχεται.

V.

Εἰ τις πλὴν μίαν ὑπόστασιν τῶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οὕτως ἐκλαμ-
βάνῃ, ὡς ὅτι παρῶφανῶν πολλῶν ὑποστάσεων σημασίαν, καὶ διὰ τοῦτο εἰσα-
γῇ ὅτι παρῶφανῶν τῶ καὶ Χριστὸν μυστηρίου δύο ὑποστάσεις, ἥτοι δύο παρῶφ-
ανῶν, καὶ τῶν αὐτῶν εἰσαγόμενων δύο παρῶφανῶν, ἐν παρῶφανῳ λέ-
γει καὶ αὐτῶν, καὶ ἑμὶν, καὶ παρῶφανῳ, καὶ τῶ Θεοῦ δὲ ἀνάστημα, καὶ Νε-
στορίου μαγνήτοι συνελθόντων. καὶ συκοφαντεῖ πλὴν ἀγίαν ἐν Καλχηδόνι
συνόδον, ὡς καὶ ταῦτ' αὐτῶν πλὴν ἀσθενείᾳ ἐννοίαν χρησαμένη τῇ τῆς μίας ὑπο-
στάσεως ῥήματι. Ἀλλὰ μὴ ὁμολογεῖ τῶ τῶ Θεοῦ λόγον παρῶφανῶν καθ' ὑπόστα-
σιν ἐνώσιν, καὶ διὰ τὸ μίαν αὐτῶν πλὴν ὑπόστασιν, ἥτοι ἐν παρῶφανῳ οὐ-
τως τε καὶ πλὴν ἀγίαν ἐν Καλχηδόνι συνόδον, μίαν ὑπόστασιν τῶ κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖται. ὁ ποιοῦν ἀνάστημα ἔστω. Οὐτε γὰρ παρῶφανῶν
παρῶφανῶν, ἡρώων ὑποστάσεως ἐπεδέξατο ἡ ἀγία τριάς, καὶ παρῶφανῶν
τῶ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος Θεοῦ λόγου.

VI.

Εἰ τις κατὰ χρηστικῶς, ἀλλ' ἐκ δληθῶς θεοτόκον λέγει πλὴν ἀγίαν ἐν
ἐκ ἀειπαρθένης Μαρίαν. ἡ καὶ αἰαφορὰν, ὡς ἀνθρώπου ψυχοῦ γνη-
θέντος, ἀλλ' οὐχ τῶ Θεοῦ λόγου παρῶφανῶν, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς, ἀναφρο-
νῆς καὶ ἐκείνου τῶ ἀνθρώπου γνησέως ὅτι τῶ Θεοῦ λόγον, ὡς συνό-
τα τῶ ἀνθρώπου γνησέως καὶ συκοφαντεῖ πλὴν ἀγίαν ἐν Καλχηδόνι συνό-
δον, ὡς καὶ ταῦτ' αὐτῶν πλὴν ἀσθενείᾳ ὅτι παρῶφανῶν ἐννοίαν, θεοτό-
κον πλὴν παρῶφανῶν εἰποῦν. ἡ εἰ τις ἀνθεοποτόκον αὐτῶν καλεῖ, ἡ χριστοτόκον,
ὡς τῶ Χριστοῦ μὴ ὄντος Θεοῦ. ἀλλὰ μὴ κυρίως, καὶ καὶ ἀλήθειαν θεοτόκον
αὐτῶν ὁμολογεῖ, διὰ τὸ, καὶ παρῶφανῶν αἰώνων ἐκ τῶ παρῶφανῶν γνησέως Θεοῦ
λόγον, ἐπ' ἐχάτων τῶν ἡμερῶν ἐξ αὐτῆς παρῶφανῶν, οὐπω τε ἀσθενῶς

καὶ πλὴν ἀγίου ἐν Καλχηδόνι συνόδῳ θεοτόκον αὐτὴν ὁμολογῆσαι, ὁ ὁσιό-
τος ἀνάθεμα ἔστω.

VII.

Εἴ τις ἐν δύο φύσεσι λέγων, μὴ ὡς ἐν θεότητι καὶ ἀνθρώποτητι (ὧ) ἕνα κύ-
ριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν γνωρίζεται ὁμολογεῖ, ἵνα διὰ τούτου σημαίῃ
πλὴν διαφορὰν τῆς φύσεως, ὅς ὢν ἀσυγχύτως ἡ ἀφραγτος ἐνώσις γέγονεν·
οὔτε τῆς λόγου εἰς πλὴν τῆς σαρκὸς μεταποιηθέντος φύσιν, οὔτε τῆς σαρ-
κὸς παρὰ πλὴν τῆς λόγου φύσιν μεταχωρησάσης (μὴ γὰρ ἡ ἐκείνη (ὧ) ὅπου
ἔστι τῆς φύσεως,) καὶ ἡγομένης τῆς ἐνώσεως καθ' ὑπόστασιν, ἀλλ' ὅτι διαιρέ-
σις τῆς αἰῶνός, πλὴν τοιαύτῃ λαμβάνει φωνῇ ὅτι τῆς καὶ Χριστὸν
μυστήριον ἢ (ὧ) ἀειθμόν τῆς φύσεως ὁμολογῶν, ὅτι τῆς αὐτῆς ἐνός κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς θεοῦ λόγου σαρκωθέντος, μὴ τῆς θεωρίας μόνῃ
πλὴν διαφορὰν τούτων λαμβάνει, ὅς ὢν καὶ σινετέθη, ἐκ διαιρουμένης
διὰ πλὴν ἐνώσις, (εἰς γὰρ ὅς ἀμφοῖν, καὶ δι' ἐνός ἀμφοτέρων) ἀλλ' ὅτι τούτω
κρίνεται τῷ ἀειθμῷ, ὡς κεχωρισμένας καὶ ἰδιοῦσάς τας φύσεις,
ὁ ὁσιότος ἀνάθεμα ἔστω.

VIII.

Εἴ τις ἐκ δύο φύσεων θεότητος καὶ ἀνθρώποτητος ὁμολογῶν πλὴν ἐνώ-
σιν γιγνῆσθαι, ἢ μίαν φύσιν τῆς θεοῦ λόγου σεσαρκωμένην λέγων, μὴ οὐ-
τως αὐτὰ λαμβάνει κατὰ τὴν καὶ (ὧ) ἅγιοι πατέρες ἐδίδαξαν, ὅτι ἐκ τῆς
θείας φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπινης τῆς ἐνώσεως καθ' ὑπόστασιν ἡγομέ-
νης, εἰς Χριστὸς ἀπετέλεσθαι. Ἀλλ' ἐκ τῆς ποιούτων φωνῶν μίαν φύσιν,
ἥτοι οὐσίαν, θεοτήτος καὶ σαρκὸς τῆς Χριστοῦ εἰσαγὰν ἐπιγίγναι, ὁ ὁσιό-
τος ἀνάθεμα ἔστω. Καθ' ὑπόστασιν γὰρ λέγοντες (ὧ) μονογενῆ λόγον ὡμώ-
σαι, ἐκ ἀνάγκης ἵνα πλὴν εἰς ἀλλήλους τῆς φύσεως πεπορευθῶσι φανερύ-
ναι, ἐκ ἀνάγκης δὲ μάλ' (ὧ) ἐκείνας, ὅπου ἔστιν, ὡμώσαι σαρκὶ νοομένου (ὧ) λό-
γον. Διὸ καὶ εἰς ὅτι ὁ Χριστὸς, θεὸς καὶ ἀνθρώπος, ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος
τῷ πατρὶ καὶ πλὴν θεότητος, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς καὶ πλὴν ἀνθρώπο-
τητος· ὅτις γὰρ καὶ ἐν ἀνὰ μέρ' διαρροῦντας, ἥτοι τέμνοντας, καὶ ἐν
συχρόντας τὸ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον τῆς Χριστοῦ, ὁσιότος ἀνάθεμα ἔστω καὶ
ἀνὰ θεματίζει ἢ τῆς θεοῦ ἐκκλησίας.

IX.

Εἴ τις θεωροῦνται ἐν διότι φύσεσι λέγει (ὧ) Χριστὸν, ὅς οὐ δύο θεω-
ροῦνται εἰσαγὰν, ἰδίᾳ τῷ θεῷ λόγῳ, καὶ ἰδίᾳ τῷ ἀνθρώπῳ· ἢ εἴ τις ὅτι
διαιρέσις τῆς σαρκὸς, ἢ ὅτι συγχύσις τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρώποτητος, ἢ
μίαν φύσιν ἡγοῦν οὐσίαν τῆς συνελθόντων τετραδύμου, οὕτω θεω-
ροῦνται (ὧ) Χριστὸν· ἀλλ' οὐχὶ μιᾷ θεωροῦνται (ὧ) θεὸν λόγον σαρκωθέντα
μὴ τῆς θείας ἀλλ' σαρκὸς θεωροῦνται, κατὰ τὴν ἢ τῆς θεοῦ ἐκκλησίας παρ-
εβέν ὅς ὁσιότος ἀνὰ θεματίζει.

X.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογᾷ Θ ἐσαυτομὸν Θ σαρκὶ κύριον Θ ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, Θ θεὸν ἀληθινόν, καὶ κύριον τῆς δόξης, καὶ ἕνα τῆς ἀγίας τετραδός· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

XI.

Εἴ τις μὴ ἀναθεματίζει Ἀρειον, Εὐνόμιον, Μακεδόνην, Ἀπολινάριον, Νεστόριον, Εὐπυχέα, καὶ Ωεργήνιον, μὴ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν συζητημάτων, καὶ τῶν ἄλλοις πάντας αἰρετικοῖς, τῶν κατακριθέντων καὶ ἀναθεματιζέντων ὑπὸ τῆς ἀγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν περὶ τῶν ἀγίων πεσάντων σωμάτων, καὶ τῶν τὰ ὅμοια τῶν περὶ τῶν ἀρεσκῶν φρονήσαντων ἢ φρονούντων, καὶ μέχρι τέλους τῆς οἰκίας ἀσεβείας ἐμμένοντας· ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

XII.

Εἴ τις ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τῆς ἀσεβοῦς τῆς Μοφουεσίας, ἢ εἰπόντος ἄλλον Θ θεὸν λόγον καὶ ἄλλον Θ Χριστόν ὑπὸ πατρὶν ψυχῆς καὶ τῶν τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλοῦντων, καὶ τῶν χρόνων καὶ μικρὸν χωρὶς ὁμῶν, καὶ οὕτως ἐκ περὶ τῆς ἔργων βελπωθέντα, καὶ ἐκ πολιτείας ἀμωμον κατεστάντα, ὡς ψιλὸν ἀνδραπον βαπτισθῆναι εἰς ὄνομα πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἀγίου πνεύματος, καὶ διὰ τῆς βαπτίσματος πλὴν χεῖρ τῆς ἀγίου πνεύματος λαβεῖν, καὶ ὑποστάτας ἀξιώσασθαι καὶ κατ' ἰσότητά βασιλικῆς εἰκότος, εἰς περὶ τῶν θεοῦ λόγου περὶ τῶν εἰδῶν καὶ μὴ πλὴν ἀνάστασιν ἀντιποιεῖται τῆς ἐννοίας, καὶ ἀναμάρτητον παντελῶς γνέσθαι. Καὶ πάλιν εἰρηκότος τῆς ἀσεβοῦς Θεοδώρου, πλὴν εὐωσιν τῆς θεοῦ λόγου περὶ Θ Χριστόν, τοιαύτῳ γινώσκοντες, ὡς ὁ ἀποστόλος ἐπὶ δούλους καὶ γυναικὸς· ἐσονται Θ δύο εἰς σαρκὰ μιάν. Καὶ περὶ τῆς ἄλλης ἀναριθμήτους αὐτῶν βλασφημίας, ἐλθόντων εἰπεῖν, ὅτι μὴ πλὴν ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος ποῖς μαθηταῖς, καὶ εἰπόν· λάβετε πνεῦμα ἅγιον, οὐ δέδωκεν αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, ἀλλὰ ἡμαῖς μόνον ἐνεφύσησε. Οὗτος δὲ καὶ πλὴν ὁμολογίαν Θωμᾶ πλὴν ἐπὶ τῇ ψηλαφῇ τῆς χεῖρος, καὶ τῆς πλάτης τῆς κυρίου, μὴ πλὴν ἀνάστασιν, ὅ, ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου, εἶπε, μὴ εἰρήσας περὶ τῆς Χριστοῦ παρὰ τῆς Θωμᾶ· ἀλλ' ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τῆς ἀναστάσεως ἐκπλαγῆντα τῷ Θωμᾶ ὑμνήσας Θ θεὸν Θ ἐγείραντα Θ Χριστόν. Τὸ δὲ χεῖρον, καὶ ἐν τῇ τῆς περὶ τῶν ἀποστόλων γνησιότητι παρ' αὐτῶν δῆθεν ἐρμηνεία, συγκεῖναι ὁ αὐτὸς Θεόδωρος Θ Χριστόν Πλάτωνι, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Επικουρῳ, καὶ Μαρκίῳ, λέγας, ὅτι ὡς περὶ ἐκείνων ἕκαστος ἀρεσκῶν οἰκείων δόγμα, τῶν αὐτῶν μαθητῶντας, πεποίηκε καλεῖσθαι Πλατωνικοῖς, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Επικουρείῳ, καὶ Μαρκωνισαῖς, Θ ὁμοιον ὅσον καὶ τῆς Χριστοῦ ἀρεσκῶν δόγμα, ὅς αὐτῶν τῶν χριστιανῶν καλεῖσθαι. Εἴ τις τοίνυν ἀντιποιεῖται τῆς εἰρημνίου ἀσεβείας τοῦ Θεοδώρου, καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν συζητημάτων, καὶ οἷς τὰς τε εἰρημνίας, καὶ ἄλλας ἀναριθμήτους βλασφημίας ὅτι καὶ τῆς

ANNO
CHRISTI
553.

μεγάλου θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἅλλα μὴ ἀναδεμαπίζε αὐ-
τὸν, καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτοῦ συζητήματα, καὶ πάντας τοὺς δεχομένους, ἢ καὶ ἐκδι-
κουῦντας αὐτὸν, ἢ λέγοντας ὁρθοδόξως αὐτὸν ἐκδικᾶται, καὶ τοὺς γεράφαντας
ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀσεβῶν αὐτοῦ συζητημάτων, καὶ τοὺς τοῖς ὅμοια φρονουῦ-
ντας, ἢ φρονήσαντας πώποτε, καὶ μέχρι τέλους ἐμμέναντας τῇ τοιαύτῃ αἵρεσι·
ἀνάδεμα ἔστω.

XIII.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται τῶν ἀσεβῶν συζητημάτων Θεοδώρου, τῶν καὶ τῆς
κλητικῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐν Εφέσῳ περὶ τῆς ἀγίας συνόδου, καὶ τῆς ἐν ἀγίοις
Κυρίλλου, καὶ τῶν δώδεκα αὐτοῦ κεφαλαίων, καὶ πάντων ὧν συνεγράφητο
ὑπὲρ Θεοδώρου, καὶ Νεστορίου τῶν δυσεβῶν, καὶ ὑπὲρ ἄλλων τῶν πρὸ αὐτῶν τοῖς
περιεργημένοις Θεοδώρου καὶ Νεστορίου φρονουῦντων, καὶ δεχομένων αὐ-
τοῦ, καὶ πᾶσι αὐτῶν ἀσεβείαν, καὶ δι' αὐτῶν τοὺς ἀσεβεῖς καλεῖ τοὺς ἐκ-
κλησιαστικὰς διδασκάλους, τοὺς καθ' ἑκάστην πλὴν ἕνωσιν τοῦ θεοδωλέρου φρο-
νουῦντας, καὶ ὁμολογουμένως· καὶ ἐπεὶ ἐκ ἀναδεμαπίζε τοῖς εἰρημύα ἀσεβῆ
συζητήματα, καὶ τοὺς τοῖς ὅμοια πούτοις φρονήσαντας ἢ φρονουῦντας, καὶ
πάντας δὲ τοὺς γεράφαντας καὶ τῆς ὁρθῆς πίστεως, ἢ τῶν ἐν ἀγίοις Κυρίλλου καὶ
τῶν δώδεκα αὐτοῦ κεφαλαίων, ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀσεβείᾳ πεδυνήσαντας· ὁ τοιο-
ύτος ἀνάδεμα ἔστω.

XIV.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται τῆς ἐπιστολῆς τῆς λεγομένης παρὰ Ἰβᾶ γεγραμμένης
πρὸς Μάρτυρα Πέτρον, τῆς δευτέρου μὲν τοῦ θεοῦ λόγον ἐκ τῆς
ἀγίας συνόδου καὶ ἀπαρτιμένου Μαρίας παρκαθέντα, ἀνθρώπον γεγε-
νησιν· λεγούσης δὲ πλὴν ἀνθρώπου οὐκ αὐτῆς γυναικί, ὃν ναὸν δοπο-
καλεῖ. ὡς ἄλλοι τῶν τοῦ θεοῦ λόγον, καὶ ἄλλον ἀνθρώπον· καὶ τὸν ἐν
ἀγίοις Κυρίλλου πλὴν ὁρθῶς τῶν χριστιανῶν πίστιν κηρύττοντα διαβαλλού-
σης, ὡς αἰρετικόν, καὶ ὁμοίως Ἀπολινάριον τῶν δυσεβῶν γεράφαντα· καὶ μεμ-
φομένης τῶν ἐν Εφέσῳ περὶ τῆς ἀγίας συνόδου, ὡς χωρὶς κείσεως καὶ
ζητήσεως Νεστορίου κατεδόσαν· καὶ τὰ δώδεκα κεφάλαια τῶν ἐν ἀγίοις
Κυρίλλου ἀσεβῶν, καὶ ἐναντία τῇ ὁρθῇ πίστι διδοκαλεῖ ἢ αὐτὴ ἀσεβῆς ἐπι-
στολή· καὶ ἐκδικεῖ Θεόδωρον, καὶ Νεστορίον καὶ τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα, καὶ
συζητήματα. εἰ τις ποίνῃ τῆς εἰρημένης ἀσεβοῦς ἐπιστολῆς ἀντιποιεῖται, ἐ-
μὴ ἀναδεμαπίζε αὐτὸν, καὶ τοὺς ἀντιποιοῦμένους αὐτῆς, καὶ λέγοντας
αὐτῶν ὁρθῶς, ἢ μέρους αὐτῆς, ἐ γεράφαντας καὶ γεράφοντας ὑπὲρ αὐ-
τῆς, ἢ τῶν περὶ αὐτῆς ἀσεβῶν, ἐ πολμῶντας πᾶσι τοῖς ἐκδικεῖν, ἢ
ταῖς περὶ αὐτῆς ἀσεβείας ὀνόματι τῶν ἀγίων πατέρων, ἢ τῆς ἀγίας
ἐν Καλκηδὼνι συνόδου, καὶ πούτοις μέχρι τέλους ἐμμέναντας· ὁ τοιοῦτος
ἀνάδεμα ἔστω.

Τούτων ποίνῃ οὕτως ὁμολογηθέντων, ἀ καὶ παρελάβομεν ἐκ τῆς θείας
γραφῆς, ἐ τῆς τῶν ἀγίων πατέρων διδασκαλίας, καὶ τῶν ὁριζήτων περὶ τῆς

μιας καὶ τῆς αὐτῆς πίστεως ὡς τῆς παλαιᾶς πίστεως ἀγίων πατέρων συνόδων·
 γρηγορήσης δὲ καὶ ὡς τῆς ἡμετέρας ἐπὶ τοῖς αἰρετικοῖς καὶ τῆς αὐτῶν ἀσεβείας, ὡς
 καὶ τῆς τῆς ἐκδικησάντων, ἢ ἐκδικουμένων τὰ εἰρημνία τελευτά κεφάλαια,
 καὶ ἐκπομπῶν, ἢ ἀπομυθόντων τῇ οἰκείᾳ πλάνῃ, καὶ ἀσεβείας, εἰς
 ἐπιχρήσει ἐκδοτικῶς παρ' ἡμετέρων ἀσεβείας διατυπωθεῖσι ὡς ἀποδοῦναι, ἢ δι-
 δάξαι, ἢ γράψαι, εἰ μὴ ἐπίσκοπος εἴη, ἢ ἐκκλησία ἀναφερθῶν, ὁ ποι-
 οῦτος ἀλλότεια ἱερέων καὶ ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως ὡς ἐπὶ, γυμνω-
 θήσεται τῆς ἐπισκοπῆς, ἢ τῆς κλήρου· εἰ δὲ μοναχός, ἢ λαϊκός, ἀναθεματιζέ-
 σεται. Εὐτυχῶς ἐλέω θεοῦ ἐπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ρώμης,
 ἐκκλησιαστικῶν τὰ παλαιά, καὶ ὁμολογῶ οὕτως ἔχειν, ὡς πάντα τὰ
 παλαιὰ κεφάλαια καὶ δόγματα παλαιά, καὶ δεχόμενος τὰς
 ἀγίας πείρας συνόδους, τούτῃ τὴν ἐν Νικαίᾳ, καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινου-
 πόλει, καὶ τὴν ἐν Εφέσῳ καὶ τὴν ἐν Καλκηδόνι, καὶ τὰ παρ' αὐ-
 τῶν παλαιᾶς πίστεως ὁριζήσας, καὶ πᾶσι τοῖς ἐμμένον,
 καὶ ὡς παλαιά, καὶ ἀναθεματίζω ὡς τοῖς ἄλλοις αἰρε-
 τικοῖς, καὶ τοῖς ἀσεβέσι αὐτῶν συζητήματα, Θεόδωρον ἀσέβητον Μο-
 ψουεστίας γρηγομένον ἐπίσκοπον, μὴ τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν συζητημάτων· καὶ
 πάντα τὰ ἀσεβῶς συζητήσας Θεοδώρητον, καὶ ὡς ἐπὶ τῶν ἀσε-
 βῶν ἐπιστολῶν τὴν λεγομένην Ιβᾶ, καὶ τὴν ὅμοια τοῖς τοῖς φρονήσαντας ἢ
 φρονούντας καὶ ὡς ἐπὶ τῶν ἀσεβῶν. Απολινάει ἐλέω θεοῦ ἐπίσκοπος Αλε-
 ξανδρείας. Δομνίνῳ ἐλέω θεοῦ ἐπίσκοπος τῆς Θεουπολιτῶν ὁμοίως καὶ
 λοιποῖς ἐπίσκοποι ὡς ἐπὶ τῶν ἀσεβῶν.

EPISTOLA DECRETALIS VIGILII PAPÆ

PRO CONFIRMATIONE
QVINTÆ SYNODI OECVMENICÆ.

Ex manuscripto codice bibliothecæ regiae,

CVM INTERPRETATIONE LATINA
ET DISSERTATIONE PETRI DE MARCA
ordinarii in Regio Consistorio Confiliarii, & in
supremo Nauarræ senatu præsidis.

*Dilecto fratri Eutychio,
Vigilius.*

Τῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ Εὐτυχίῳ,
Βιγίλιῳ.

SCANDALA quæ humani
generis inimicus in vniuerso
mundo excitauit, nullus ignorat:

ΤΑ σκάνδαλα, ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου
πάνου γένους ἐχθρὸς τῷ σύμ-
παντι κόσμῳ διήχρησεν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ

ANNO
CHRISTI
553

οὕτως ὡς τὸ οἰκεῖον βούλημα πρὸς
τὸ ἀνατρέψαι πλὴν τῆς θεοῦ ἐκκλησίαν
ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ διακηρύξαι, ἐκα-
στον Φαύλου σκόπου τυγχάνοντα, πλη-
ροῦσαι οἷον δὴ ποτε ἔργῳ σουδάζον-
τα, οὐ μόνον ὅς ἐνόματος ἰδίου, ἀλλὰ
καὶ ὅς ἐμετέρες, καὶ ὅς ἄλλων, διὰ τὸ λέ-
ξαν, ἢ τὸ γράφειν, διαφορὰ πλάσασθαι
πεποίηκεν· εἰς ποσοῦτον, ὅτι ἡμᾶς μὲν
τῇ ἀδελφῶν καὶ συνεπισκόπων ἡμεῶν
ἐν τῇ βασιλείᾳ πόλιν διαγρόντας, καὶ
ἰσὺν σεβάσματι τὰς πένταρχας συνό-
δοις ἐκδικουῦντας, καὶ ἐν τῇ τῷ πει-
ραῶν συνόδῳ μᾶλλον καὶ τῇ αὐτῇ
πίστει ἀμώμως διαπελυνώμεντας, τοῖς ὁ-
φίσμασι τὸ οὕτω πονηρᾶς πανουργίας,
αὐτῶν ἐπεχείρησε διελεῖν. ὥστε ἡμᾶς
ἐπὶ ἐν μᾶλλον πᾶσι ὁμόφρονας γερονό-
τας καὶ ὄντας, καὶ τὰ φρονήσαντας τῆς ἀ-
δελφικῆς ἀγάπης εἰς διχόνοιαν ἀπα-
ρτύναι. Ἀλλ' ὅτι τῷ Χριστῷ ὁ θεὸς ἡ-
μεῶν ὅς ἐστι φῶς ἀληθινόν, ὃν σκότος οὐ
καταλαμβάνει, πάσης συγχύσεως τῆς
ἡμεῶν διανοίας ἀποκηρύττει, πρὸς
εἰρήνῃ τῇ οἰκουμένῃ ἀνεκαλέσασθαι,
καὶ ἐκκλησίαν, ὥστε τὰ ὀφείλοντα δια-
τυπωθῆναι πρὸς ἡμᾶς, ἀποκαλύπτον-
τος τὸ κρείον, καὶ τὴν ἀληθείαν ἀνιχνύ-
ουσης, σωτηριῶδως πληροθύναι.
Διὰ τὸ τοῦτο γνωσκέτω ἡμεῖς σύμπασα
ἀδελφότητες, ὅτι πρὸς τὰς πένταρχας συν-
όδοις, ὅτε ἐστὶ τὸ ἐν Νικαίᾳ, καὶ ἐν Κων-
σταντινουπόλει, καὶ ἐν Εφέσῳ πρὸς πάντας,
καὶ πλὴν ἐν Καλχιδόνι συνὶ αὐτοῖς ἡ-
μεῶν ἀδελφοῖς, ἐν πᾶσι καὶ δεχόμεθα,
καὶ θεοφιλεῖ διανοίᾳ πρὸς κοινωδύμῳ,
καὶ ὁμοψύχως φυλάττομεν. Καὶ οἱ
ἱερεῖς δὴ ποτε τὰς αὐτὰς ἀγίας συνό-
δοις, ἐν πᾶσι τοῖς ἔσχατοις αὐτῶν πρὸς τῆς ἀγίας πίστεως ὁρεαθεῖσιν, ἐκ ἀκολου-
θοῦσι, τοῖς τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν συλλόγῳ τῆς ἀγίας καὶ καθολικῆς ἐκκλησίας

adeo ut vnumquemque proposi-
tum suum ad subuertendam Dei
ecclesiam per vniuersum orbem
diffusam, quocumque modo im-
plere satagentem, non tantum
suo nomine, sed etiam nostro, at-
que aliorum, diuersa tum loquen-
do, tum scribendo, compone-
re impulerit: in tantum ut nos
ipsos vna cum fratribus, & coe-
piscopis nostris, in vrbe regia de-
gentes, & æquali reuerentia qua-
tuor Synodos vindicantes, & in
vna eademque quatuor illarum
Synodorum fide sincere persi-
stentes, cauillationibus, versutiis
& dolo malo ab iis diuidere
conatus fuerit; ita ut nosmetipsi
qui eiusdem cum illis eramus, &
sumus de fide sententiæ, insu-
perhabita dilectione fraterna in
discordiam abierimus. Sed quo-
niam Christus Deus noster, qui
est lux vera, quem tenebræ non
comprehendunt, omni confu-
sione a mentibus nostris remo-
ta, vniuersum orbem & eccle-
siam ad pacem reuocauit, ita ut
quæ a nobis definiri debent, re-
uelante Domino, & veritate in-
uestigata salubriter impleta sint:
Idcirco sciat vestrum vniuersa
fraternitas, quod quatuor Syno-
dos, hoc est Nicenam, Constan-
tinopolitanam, Ephesinam pri-
mam, & Calchedonensem, vna
cum iisdem fratribus nostris, in
omnibus suscipimus, & deuota
mente veneramur, atque vnani-
miter seruamus. Et si qui easdem
sanctas Synodos in omnibus quæ
ab ipsis de sancta fide definita
sunt non sequuntur, eos a cœtu
sanctæ & catholicæ ecclesiæ alie-

nos iudicamus. Quapropter de-
siderantes ea scire fraternitatem
vestram quæ a nobis facta sunt,
his nostris literis ipsi manife-
stum facimus. Quoniam nulli
dubium est, quot quantaque mo-
ta sunt, ob tria capitula, hoc
est de Theodoro olim Mopsue-
stia episcopo, eiusque scriptis,
quin etiam de scriptis Theodo-
reti, & de epistola quæ dicitur
scripta ab Iba ad Marim Per-
sam; & quam diuersa de tribus
illis capitulis dicta atque con-
scripta sunt: Ideo si in omni ne-
gotio sapientiæ ratio postulat,
ut id de quo quæritur retracte-
tur; neque pudori esse debet,
cum ea quæ ab initio omissa, stu-
dio deinde veritatis inueniun-
tur, in publicum eduntur; quan-
to magis ecclesiasticis discepta-
tionibus conuenit, eandem ra-
tionem in illis quoque obserua-
ri? Præcipue cum manifestum
sit patres nostros, & maxime
beatissimum Augustinum, qui
in diuinis scripturis clauit, Ro-
manæ eloquentiæ magistrum,
propria scripta retractasse, di-
ctaque sua correxisse, atque il-
la quæ omiserat, ac deinde in-
uenerat, addidisse. Nos quoque
similiter illis exemplis incitati,
in controuersia trium capitulo-
rum supra memoratorum, nun-
quam destitimus, quin inuesti-
garemus, quid de prædictis tri-
bus capitulis, in patrum nostro-
rum literis verius inueniri posset.
Vnde patuit reuera, dictis Theo-
dori Mopsuestiæ sermonibus qui
vbique redarguuntur, pleraque
contraria rectæ fidei, & doctrinis

διὰ κατὰ τὰς ἀληθείας, ἐν τοῖς εἰρημίοις Θεοδοῦρος ὁ Μοψουεστίας λόγους
τοῖς πανταχοῦ ἐπιγινωσκόμενοις, πᾶν ἐναντία τῇ ὀρθῇ πίστι, καὶ ταῖς διδασκαλίαις
τῆς

κρίνομεν. Διὰ τὸ τοῦ ἡμῶν ἀδελ-
φότητα καὶ παρ' ἡμῶν γινώσκοντες εἰ-
δέναι βουλόμενοι, τοῖς τοῖς γράμ-
μασι κατὰ δὴλον αὐτῇ ποιοῦμεν. Ε-
πεὶ οὐδὲν ἀμφισβόλον ὅτι, ὅπου
κεκίνηται, καὶ τὴν τριῶν κεφαλαίων,
τοῦτέστι καὶ Θεοδοῦρου καὶ ποτε Μο-
ψουεστίας ἐπισκόπου, καὶ τῆς αὐτοῦ
συγγραμμάτων, καὶ μὴ ἄλλα καὶ τὴν
Θεοδορετοῦ συγγραμμάτων, καὶ τῆς
ἐπιστολῆς τῆς λεγομένης ὑπὸ Ἰβᾶ γε-
γραμμένης πρὸς Μάρκον τὸν Γέροντα
καὶ διάφορα καὶ τῆς αὐτῶν κεφα-
λαίων γινώσκοντες καὶ γινώσκοντες καὶ
διὰ τὸ, εἴγε ἐν παντὶ ἀσφαλεῖς ὅτι
θεοφίως λόγους ἀπαρτίζοντες τὴν ἀληθείαν ἀνα-
ψυλαφάσκει, καὶ ἐκ αἰδώς ἐστὶν ὀφεί-
λει, ὥστε ἀποδοῦναι τὴν ἀληθείαν, καὶ παρὰ
τὴν ἀρχὴν μὴ παραλίπῃ, ἀλλὰ ἐν
δὲ μὴ ταῦτα δημοσιεύσας, πόσω
καὶ μᾶλλον ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ὑπο-
θέσεσι τὸν ἀρμόζοντα φυλάττει; Ὅπου
τε δὴ δὴ ὅτι τὸν ἡμῶν πατέρας, καὶ
μάστιγα καὶ μακαριώτατον Αυγου-
στίνον, καὶ ἐκλάμψαντα ἐν τοῖς λόγοις
λόγοις, τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας δι-
δάσκαλον ἀναψυλαφάσκει καὶ τὸν
οἰκείους λόγους, καὶ διορθώσας τὰ αὐ-
τῶν εἰρημία, καὶ τὰ ἀσφαλεῖς φέροντα,
μὴ ταῦτα ὅτι ἀρεθύνει πρὸς ἐκκέναν.
Καὶ ἡμεῖς ὁμοίως τοῖς τοῖς τοῖς ὑπο-
δείγμασι ἀσφαλύνοντες, ἐν τῇ ἀπο-
θέσει τῆς μνημονομένων τριῶν κεφα-
λαίων, καὶ ἐπεὶ ἀπέστημεν δι' ἐρᾶν
γινώσκοντες, καὶ καὶ τῆς ἀσφαλείας
τριῶν κεφαλαίων, ἐν τοῖς τῆς ἡμετέρας
πατέρων γράμμασι δυνάμεθα ἀληθεί-
α πρὸς ἀρεθύνει. ὅθεν φανερόν ἐστιν
διὰ κατὰ τὰς ἀληθείας, ἐν τοῖς εἰρημίοις Θεοδοῦρος ὁ Μοψουεστίας λόγους
τοῖς πανταχοῦ ἐπιγινωσκόμενοις, πᾶν ἐναντία τῇ ὀρθῇ πίστι, καὶ ταῖς διδασκαλίαις
τῆς

ANNO
CHRISTI
553.

τῶν ἁγίων πατέρων ἐδέχεσθαι. ἀμέ-
λει τοι καὶ ὁ ἁγίος πατήρες κατ' αὐτῶν
γεγονότες, ἰδίους λόγοις πρὸς διδα-
σκαλίαν τῆς ἀγίας ἐκκλησίας καταλε-
λοίπασι. Καὶ ὅτι ἐν ταῖς ἄλλαις αὐ-
τῶν βλασφημίαις φανερώς αὐτὸν εἰ-
ρηκέναι διέσκομεν, ἄλλον δὲ τὸ θεὸν
λόγον, καὶ ἄλλον ὁ Χριστὸν, ὑπὸ τῶν
τῆς ψυχῆς παθῶν, καὶ τῶν τῆς σαρκὸς
ἐπιθυμιῶν ἐνοχλούμενον, καὶ τῶν χι-
ρόνων καὶ μικρὸν ἀφιστάμενον πρὸς
τὰ κρείττονα τῇ θεωροῦσῃ τῶν ἔργων
ἐληλυθέναι, καὶ τῇ πολιτείᾳ ἀμωμον
ῥηόμενον. καὶ ὡς ψιλὸν ἀνθρώπον
βαπτισθέντα ἐν ὀνόματι πατρὸς, υἱοῦ,
καὶ ἁγίου πνεύματος, καὶ διὰ τῆς βαπτί-
σματος πλὴν χάριν τῆς ἀγίας πνεύ-
ματος εἰληφέναι, καὶ ὑποδείξας ἡξιώ-
σαι. Καὶ καθ' ὁμοίωσιν βασιλικῆς
εἰκότος εἰς θεωροῦσιν τῆς θεοῦ λόγου
ὁ Χριστὸν θεωροῦσιν εἶδαι. καὶ μὴ
τὴν ἀνάστασιν ἀπερίηκτον ταῖς ἐννοίαις, καὶ
παντελῶς ἀναμείβετον γεγενῆσθαι.
Πρὸς τοῦτοις εἶπε, ταῦτ' αὖτε γεγενῆσθαι
πλὴν εὐωσιν τῆς θεοῦ λόγου πρὸς ὁ
Χριστὸν, ὅποιαν ἀπόστολος εἶπε πρὸς τὸν
ἀνδρὸς καὶ τὸ γυναικὸς· ἐσονται ὁ δὺο
εἰς σὰρκα μιάν. Καὶ ὅτι μὴ πλὴν
ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς
μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν, λάβετε πνεύ-
μα ἅγιον, οὐδέδωκε αὐτοῖς πνεύμα
ἅγιον. Ὁμοίως καὶ τὸ ἐπὶ λημψεν
εἰπεῖν, ὅτι πλὴν ὁμολογίαν ἡ Θω-
μας ἐποίησεν, ψιλαφῆσας τὰς χεῖ-
ρας, καὶ πλὴν πλῆρυν τῆς κρείου,
μὴ πλὴν ἀνάστασιν λέγων· ὁ κύριός
μου καὶ ὁ θεός μου, μὴ εἰρήσῃς τῆς
Θωμᾶ πρὸς τῆς Χριστοῦ, (οὐδὲ γὰρ
λέγει Θεόδωρος θεὸν εἶναι ὁ Χριστὸν,) ἀλλὰ πρὸς τὰ σώματα τῆς ἀνα-
στάσεως ἐκπληγῆναι ὁ Θωμᾶν δοξάσαι ὁ θεόν, καὶ ταῦτα εἰρηκέναι.

Concil. Tom. 12.

L1

Sanctorum patrum contineri :
quare ipsi sancti patres aduer-
sus eum scribentes, tractatus
suos ad sanctæ ecclesiæ eruditio-
nem reliquerunt. Etenim inter
ceteras ipsius blasphemias aper-
te ipsum dixisse inuenimus, a-
lium esse Deum Verbum, & a-
lium Christum, a passionibus ani-
mæ, & concupiscentiis carnis
vexatum, & paulatim a minori-
bus recedentem ad meliora per
profectum operum peruenisse, &
conuersatione irreprehensibilem
factum. Et vt nudum hominem
baptizatum fuisse in nomine Pa-
tris, Filii, & Spiritus sancti &
per baptisma gratiam sancti Spi-
ritus accepisse, & adoptionem
promeritum. Et ad exemplum
imaginis imperatoris, ob perso-
nam Dei Verbi Christum adora-
ri. Et post resurrectionem immu-
tabilem cogitationibus, & omni-
no impeccabilem factum. Præter-
ea, dixit eam vnionem Dei Verbi
factam fuisse ad Christum, qua-
lem Apostolus dixit de viro, &
muliere: *Erunt duo in carne una.* 1. Corinth. 6.
Et quod post resurrectionem,
cum insufflasset Dominus disci-
pulis, & dixisset: *Accipite Spi-* Ioan. 20.
ritum sanctum, non dedit illis Spi-
ritum sanctum. Similiter hoc quo-
que ausus est dicere, quod con-
fessionem quam Thomas edidit,
attrectans manus, & latus Domi-
ni post resurrectionem dicens:
Dominus meus, & Deus meus, non Ioan. 20.
ad Christum retulit; (neque e-
nim Theodorus ait Christum esse
Deum) sed propter miracula re-
surrectionis stupentem Thomam
laudasse Deum, eaq; verba dixisse.

Quod autem peius est, in interpretatione quam scilicet ad apostolorum Acta idem Theodorus scripsit, similem fecit Christum Platoni, & Manichæo, & Epicuro, & Marcioni dicens, Quoniam sicut illorum singuli ex proprio dogmate cuius auctores fuerunt, suos discipulos appellauere Platonicos, & Manichæos, & Epicureos, atque Marcionistas, eodem modo Christus dogma inueniens, ex eo Christianos appellauit. Propterea igitur agnoscat vniuersa ecclesia catholica nos iuste & irreprehensibiliter ad ea quæ hac nostra constitutione comprehenduntur deuenisse. Vnde condemnamus & anathematizamus, vna cum aliis omnibus hæreticis, qui (vt manifestum est) damnati & anathematizati sunt a prædictis sanctis quatuor Synodis, & ab ecclesia catholica, Theodorum olim Mopsuestiæ episcopum, & impia eius scripta: nihilo minus ea quoque quæ a Theodoro scripta sunt contra rectam fidem, & contra duodecim capitula sancti Cyrilli, & contra Synodum Ephesinam primam, quæque ab eo scripta sunt pro defensione Theodori, & Nestorii. Præterea anathematizamus & condemnamus epistolam ad Marim Persam hæreticum, quæ ab Iba scripta dicitur: quæ Christum Verbum ex sancta deipara & semper virgine Maria incarnatum, hominem factum fuisse negat, nudum vero hominem ex ea natum: quem templum vocat, ita vt ex hoc intelligatur alium esse Deum Verbum, & alium Christum: ἀπορνεῖται, ψιλὸν δὲ ἀνθρώπον εἶναι αὐτῆς γυναικὶ λέγει, ὃν ναὸν πρεσβεύει, ὥστε ἐκ τούτου ἄλλον νοεῖται θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον Χριστόν.

Τὸ δὲ χειρὸν, ἐπιμὴν καὶ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ, ὡς δὴ δὲ ἐν ταῖς περὶ αὐτοῦ Θεοδώρου, ὁμοίον ἐποίησατο τῷ Χριστὸν Πλάτωνι, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Ἐπικούρῳ, καὶ Μαρκίωνι λέγων, ὅτι ὡς πρὸς ἕκαστος ἐκείνων ἐκ τοῦ οἰκείου οὐδέποτε δόγματός, ἐκ τῶν οἰκείων μαθητῶν ἐκάλεισε Πλατωνικοὺς, καὶ Μανιχαίους, καὶ Ἐπικουρείους, καὶ Μαρκωνιστάς, αὐτὸς δὲ ὁ Χριστὸς τὸ δόγμα ὁρμηκῶς, εἰς αὐτὸν ἐκάλεισεν. Διὰ ταῦτα τῶν συνόλων γινώσκοντες ἡ καθολικὴ ἐκκλησία, δικαίως ἡμας καὶ ἀνεπιλήτως πρὸς τὰς παλαιὰς ἐκδόσεις ταύτης ἡμεῖς τῇ διατυπώσει ἐληλυθέναι. Ὅθεν κατακρίνομεν καὶ ἀναθεματίζομεν ὁμοίως τοῖς ἄλλοις πάνσιν αἰρετικοῖς τοῖς κατακρινέσθαι καὶ ἀναθεματίζεσθαι (ὥστε φανερόν ἐστιν) ὅτι τῇ πρεσβυτερῶν ἀγίων πρεσβυτέρων συνόδῳ, ἐκ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ Θεοδώρου τὸν ποτε Μοψουεστίας ἐπίσκοπον, καὶ τὰς τούτου ἀποστολὰς συζητήματα· οὐδὲν ἦσαν καὶ τὰ παρὰ Θεοδώρου συζητήματα καὶ τὸ ὅριον πίστεως, καὶ τὸ δώδεκα κεφαλαίων τὸ ἐν ἀγίοις Κυρίλλῳ, καὶ τὸ ἐν Εὐφύσιῳ πρεσβυτέρῳ συνόδῳ, καὶ τὰ πρὸς ἐκδήκην Θεοδώρου, καὶ Νεστορίου ὑπὸ αὐτῶν συζητήματα. Πρὸς τοῦτοις ἀναθεματίζομεν καὶ κατακρίνομεν τὴν ἐπιστολὴν πρὸς Μάρκον τὴν Γέροντι αἰρετικόν, ὅτι Ἰβὰ γεγραπταὶ λεγομένην, ἣ ἐστὶν Χριστὸν λόγον ἐκ τῆς ἀγίας θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σαρκωθέντα, ἀνθρώπον γεγεννημένον ἀπορνεῖται, ψιλὸν δὲ ἀνθρώπον εἶναι αὐτῆς γυναικὶ λέγει, ὃν ναὸν πρεσβεύει, ὥστε ἐκ τούτου ἄλλον νοεῖται θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον Χριστόν.

ANNO
CHRISTI
553.

Καὶ ἄγιον δὲ Κύριλλον τῆς ὁρθῆς πί-
στεως διδάσκαλον τε καὶ κήρυκα, ὡς
αἰρέτικόν, καὶ ὄμνια Ἀπολινάριου
ῥεάψαντα διαβάλλει. Καὶ καταγι-
νώσκῃ τῆς ἐν Εφεσῷ πρεσβυτε-
ρου, ὡς χρεὶς κρίσεως τε καὶ ζητήσεως
ⲛⲓⲛⲉⲥⲟⲣⲓⲟⲛ κατὰ κεινῶν καὶ τὰ
δώδεκα κεφάλαια τῶν ἐν ἁγίοις Κυ-
ρίλλῳ ἀσέβῃ καὶ ἐνδύπῃ τῇ ὁρθῇ πίστι
δοποκαλεῖ ἢ αὐτὴν ὁπισθολήν, ἐκδικεῖ δὲ
Θεόδωρον καὶ Νεστόριον καὶ τὰ ἀσέβῃ
αὐτῶν δόγματα καὶ συζητήματα. Τὰ
πρεσβυτερὰ τῶν τρία ἀσέβῃ κε-
φάλαια ἀναθεματίζοντες καὶ κατα-
κρίνοντες, τυτέστ ⲛⲓⲛⲉⲥⲟⲣⲓⲟⲛ Θεόδω-
ρον ⲛⲓⲛⲉⲥⲟⲣⲓⲟⲛ Μοψουεστίας, μὲν τὰ ἀσέβων
αὐτῶν συζητημάτων. Καὶ ἅπῃ ἀσέ-
βως Θεοδώρου συνεγράψατο, ἐ-
πὶ τῷ ὁπισθολίῳ τῷ λεγόμενῳ παρ'
Ἰβᾶ γεγραμμένῳ, ἢ ἵνα αἱ ἐρμηδαὶ
αὐτῶν ἀδελφοὶ περὶ ἐκείνων βλα-
σφημίας. Καὶ ⲛⲓⲛⲉⲥⲟⲣⲓⲟⲛ ὅν ἵνα δὴ ποτε,
τὰ πρεσβυτερὰ ἐν οἷς δὴ ποτε ἡρώ-
ντα πρὸντα ὀφείλειν δεχθῆναι, ἢ
ἐκδικηθῆναι, ἢ ὁπισθολίῳ ποτε
τῷ παροδοῦν κατὰ κεινῶν ἀνατρέ-
ψαι, τῷ ὁμοίῳ ἀναθεματίζοντα ἀνα-
θεματίζοντες. Τοῖς δὲ, ὅσοι φυλάττοντες τὴν
ὁρθὴν πίστιν τῷ δότῃ τῶν πρεσβυτε-
ρων συνόδων κηρυχθεῖς, τὰ μνημο-
νισθέντα τρία κεφάλαια κατέκρινον,
ἡρών κατὰ κεινῶν, ἀδελφοί, καὶ
συνιεῖς ὁρίζοντα. Ἀἵνα δὴ ποτε,
εἴτε ὅς ἐστιν, εἴτε ὅς ἄλλων, πρὸς
ἐκδικησὶν τῶν πρεσβυτερῶν τριῶν
κεφαλαίων γεγνηται, τῇ διατυ-
πώσῃ τὴν παρόντος ἡμῶν ῥεάμματος
κατὰ ῥοδόν. Πάσας γὰρ τὰς ἐμπε-
ρομένης ἀνὰ πρὸς βλασφημίας, ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἵνα τις
εἴποι ὅτι αἱ πρεσβυτερὰ πέντε συνόδοι, ἢ μία ὅς αὐτῶν ἐδέξατο, ἢ

Concil. Tom. 12.

Ll ij

Sanctum vero Cyrillum rectæ fi-
dei magistrum, & præconem, ut
hæreticum, & similia Apollina-
rio scribentem calumniatur: &
reprehendit primam Ephesinam
Synodum, quasi absque iudicio,
& inquisitione Nestorium dam-
nauerit; tum capita duodecim
sancti Cyrilli impia, & rectæ fi-
dei contraria appellat eadem epi-
stola; defendit autem Theodo-
rum, & Nestorium, & impia
eorum dogmata atque scripta.
Prædicta itaque tria impia capi-
tula anathematizamus & con-
demnamus, scilicet impium The-
odorum Mopsuestiæ, una cum
impiis eius scriptis. Et quæcum-
que impie Theodoretus scripsit:
atque etiam epistolam quæ dici-
tur ab Iba scripta fuisse: qua su-
perius dictæ profanæ blasphemias
comprehenduntur. Quinetiam
quemcumque, qui crediderit, ali-
quo vlllo tempore ea capitula de-
bere suscipi, aut defendi, vel cona-
tus fuerit hanc præsentem con-
demnationem subuerrere, simili
anathemati subiicimus. Quo-
cumque vero, qui rectam fidem
seruantes a dictis Synodis prædi-
catam, memorata tria capitula
condemnauerunt, vel etiam con-
demnant, fratres & confacerdo-
tes esse definimus. Quæ vero aut a
me, aut ab aliis ad defensionem
prædictorum trium capitulorum
facta sunt præsentis huius scri-
pti nostri definitione euacuamus.
Absit enim ab ecclesia catholi-
ca, ut aliquis dicat omnes supe-
rius comprehensas blasphemias,
a prædictis quatuor Synodis, aut
ab una ipsarum susceptas fuisse,

vel eos qui similia sentiunt & sequuntur. Apertissimum autem est quod a memoratis sanctis patribus, & maxime a sancta Synodo Calchedonenſi, nullus de quo aliqua eſſet ſuſpicio admifſus eſt, niſi qui reieciſſet ſuperius comprehenſas blaſphemias, aut illis ſimilia, vel hæreſim de qua fuit ſuſpectus, vel blaſphemias denegauifſet & condemnafſet, in quarum ſuſpicionem venit.

ὅτι ὁμοία φρονῶντας, καὶ κατὰ τοιοῦτον ὁμῶντας. δηλοῦνται ὅντως, ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν μνημονωθέντων ἁγίων πατέρων, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐν Κωνσταντινουπόλει συνόδου, οὐδεὶς πρὸς οὐ ὑποψία γέγονεν ἐδέχθαι, εἰ μὴ ὅς ἀπεβάλετο τὰς αἰωτέρας ἐμὲ χειρομύδας βλασφημίας, ἡγοῦν τὰ ὁμοία ταύτης, ἢ τὰ ἄρρεσιν πρὸς τῆς ὑποψίας γέγονεν, ἢ τὰς βλασφημίας ἀπῆρνησεν, καὶ κἀτέκρινεν, πρὸς ὧν ἐν ὑπονοίᾳ γέγονεν.

ANNO
CHRISTI
533.

SVBSCRIPTIO.

ΥΠΟΓΡΑΦΗ.

DEVS te ſeruet incolumem frater honoratiſſime. Data ante ſextum Idus Decembres, imperii Domini noſtri Iuſtiniani æterni Auguſti anno vigefimo ſeptimo, poſt conſulatum Baſilii viri clarifſimi, anno duodecimo.

Ο ΘΕΟΣ σε ὑγῆ διαφυλάτῃσι ἀδελφεῖς ἡμῶν ταῦτε. Εδόθη πρὸς ἐξ εἰδῶν Δεκεμβρίου, βασιλείας τῆς ἀσπότης ἡμῶν Ἰουſτινιανοῦ τοῦ αἰωνίου Αὐγούſτου ἐπὶ εἰκοſὸν ἐβδόμου, μὲν πρὸς ὑπατίαν Βασιλείου τοῦ λαμπροτάτου, ἐπὶ 16. [Τέλος βιβλίου]

ἢ τῆς ἁγίας συνόδου τῆς ἐν Κωνſταντινουπόλει ſυναρχιεῖς. Χρὶς ὁ τοῦ δόξα ὁι. Ἀμὲν.

Diffin-
tio P. de
Marci
extat in
fra pōt
notat
Cōcōm

PELAGII PAPÆ II. EPISTOLA

AD ELIAM AQUILEIENSEM,

& alios Iſtriæ epiſcopos ſchiſmaticos, qui damnationi trium capitulorum non conſentiebant.

Huius epiſtolæ meminit B. Gregorius lib. 2. epiſt. 36. ad epiſcopos Hiberniæ, quam librum appellat. Eam ab eodem B. Gregorio, cum adhuc eſſet diaconus, ſcriptam fuiſſe nomine Pelagii papæ, teſtatur Paulus Vuarnefridus lib. 3. de geſtis Longobardorum cap. 10. al. 20.

Dilectiſſimis fratribus, Eliæ, vel uniuerſis epiſcopis in Iſtriæ partibus conſtitutis, Pelagius epiſcopus.

1. Cor. 13.

VIRTVTVM mater caritas, quæ Redemptoris ſui lucis ſeruiens, quæ nunquam ea quæ ſua ſunt quaerit, deſiderio anhelanti me impulit dudum fraternitati veſtræ plena dulcedinis ſcripta tranſmittere, quæ diſiuncta diu

ANNO
CHRISTI
533.

possint suo corpori Christi membra sociare. In quibus plus precibus quam monitis loquens, affectu quo valui, exhortari curavi, ut quos aptos discutiendæ rationi præiuderit huc dilectio vestra dirigeret, quatenus in trium capitulorum negotio, vel quæque aperta sunt cognoscerent, vel quæque forsitan obscura viderentur, hæc eis collatio pacificæ intentionis aperiret: tandem dilectionis vestræ scripta suscepi, quæ non rationis causas quærerent, sed deliberata apud vos iudicii sententia imperarent. Hoc autem quod vos audere de vestra sapientia video, fateor, dolens miror; & quidem per epistolas exempla, ut puto, ostendi humilitatis, amoris specimen præbui. Sed dum nihil apud vos reperi admonitionis meæ verba proficere, flens gemenisque cum propheta cogor exclamare: *Curauimus Babylonem, & non est sanata.* Ignem quantum valui caritatis accendi, & tantæ scissionis exurere rubiginem volui: sed impletam prophetæ sententiam peccatis exigentibus inueni, qui ait: *Frustra conflauit conflator, scorix eius non sunt consumptæ.* Nulla in rescriptis flamma caritatis aspicitur, nullam vel post exemplum dulcedinem redolent in cunctis suis sermonibus, nihil quod ad pacem perueniat, sonat. Pensate, quæso, hoc (quod dicere nisi singultu interrumpente non valeo) longo diuisionis vsu quanto mentis frigore fraternitas vestra torpuerit, quæ nec conficta recalescit. Quid igitur inter hæc faciam, nisi ut pro vobis ad lacrymas vertar? Quia enim leo rugiens circuit quærens quem deuoret, scio & vos stantes extra caulas ouium*. Non demptis fructibus palmites attendo, sed abscissos a radice vitis aspicio. Et sudantes vos operarios cerno, sed tamen laborare extra vineam non ignoro. Ecce urgente fine, cuncta vastantur, ad solitudinem terra redigitur, atque (ut ita dixerim) procella diluuii mundum subruit, & vestra fraternitas arcam fugit. Cum Ieremia dicam: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lacrymarum?* & rursum: *Deducant oculi nostri lacrymas, & palpebræ nostræ defluant aquis.* dicam cum illo iterum: *Plorabo & requiescam.* Quia enim quietem concordix in vestro corde non inuenio, fessæ menti lacrymas sterno. Quæ enim mei spiritus requies esse potest, si ab occulto hoste inflatum vulnus mederi non potest? Ecce in cun-

Jerem. 51.

Jerem. 6.

1. Petr. 5.

* deuorandos.

Etis mundi partibus sancta & vniuersalis ecclesia vnitatis
 suæ radiis fulget, sed tamen adhuc vmbra vestra diuifio-
 nis sustinet. Vbique in fidei statu perdurat; sed gaudere
 eam de sua salute prohibet vulnus, quod de vestra abscef-
 sione tolerat. Neque enim sanum caput brachiis mœren-
 tibus gaudet: nec se quasi incolume esse pectus latatur,
 cum subiectorum viscerum doloribus tangitur. tota nam-
 que corporis compago afficitur, si pars eius vel extrema
 laceratur. Quidquid ergo est quod aliam pati sentit, in se
 harmonia caritatis attrahit, Paulo attestante, qui ait: *Et si*
quid patitur unum membrum, compatiuntur cetera membra. Nos
 itaque sumus, qui vestro dolore transfigimur, nos qui ve-
 stris scissionibus secamur. Tanto igitur damnis vestris fe-
 stina debemus consolatione succurrere, quanto ea per ca-
 ritatem cogimur vt nostra sentire. Nam etsi differre forsi-
 tan volumus, supernæ increpationis voce terremur, quæ
 ignauos pastores increpans, dicit: *Quod fractum erat, non al-*
ligastis, & quod abiectum non reduxistis, & quod perditum non
quæstistis. Si differre volumus, indiscretæ inuentionis incre-
 pamur, quæ per prophetam Dominus dicit: *Numquid resina*
non est in Galaad, aut medicus non est ibi? Quare ergo non est obdu-
cta cicatrix filia: populi mei? Quid enim per resinam, quæ fo-
 mentum ignis est, quæ & in ornamentum domus marmo-
 ra dissipata coniungit, nisi caritas designatur? quæ & in a-
 more corda succendit, & vt sanctam ecclesiam vnitatis or-
 namento componat, discordes hominum mentes per pa-
 cis in se studium ligat? Quid per Galaad, quæ acerrimus testi-
 monii interpretatur, nisi in scripturæ sacræ altitudinem* in-
 numeræ sententiarum densitas dicit? Quid per medici vo-
 cabulum, nisi vnusquisque prædicator? Quid per non ob-
 ductam filia: cicatricem, nisi culpa plebis ante Dei oculos
 nuda monstratur? Resina ergo in Galaad defuisse conuin-
 citur, si pro ostendenda veritate, cum tanta adsint scriptu-
 ræ sacræ testimonia, associando vos sanctæ ecclesiæ, ne-
 quaquam digne ardoris caritas exhibetur: & velut absen-
 te medico cicatrix non obducitur, si exhortatione cessan-
 te, tantæ scissionis culpa nullo velamine subsequenter pa-
 cis operitur. Sed iam tempus est, ipsa nos suspicionum
 vestrarum vulnera tangere, eisque auctore Deo medica-
 mina patefactæ veritatis adhibere.

1. Cor. 12.

Ezech. 34.

Jerem. 8.

* f.
do

ANNO
CHRISTI
533.
Per ea quæ piæ memoriæ Iustiniani principis temporibus acta sunt, fraternitas vestra suspicatur, sanctam Calchedonensem Synodum fuisse conuulsam. Sed absit hoc a Christiano opere, a Christiana cogitatione. In ipsa quippe, Nicæna, Constantinopolitana, ac prima Synodus Ephesina firmata est: & quisquis illam parte aliqua conuelleret nititur, illas nimirum funditus, quæ per hanc firmatæ sunt, destruere conatur. Cui suspicioni in scriptis vestris ex sancti prædecessoris nostri Leonis epistolis ac encycliis testimonia adiungitis, vt præfatam sanctam Calchedonensem Synodum illibatam debere observari monstretur. Quæ quidem, fratres carissimi, ex paucis epistolis sumpta permixto ordine confusoque posuistis, vt dum interiecta alia epistola, ad alia prioris epistolæ verba recurritur, quasi ex multis epistolis prolata viderentur. Et valde miramur, cur fraternitas vestra de tam (sicut diximus) paucis epistolis non pauca sumpserit: cum constet quod de sanctæ Calchedonensis Synodi illibata veneratione & prædecessorum nostrorum assertio innumera, & multorum patrum consensus in encycliis, quasi quædam * se mundo, nobis infudit. Sed quia semper dictandi ordo tanta sibi met connexionione subiungitur, vt & præcedentia subsequenter seruiant, & subsequenter ex præcedentibus suspendantur: eorum sensum quæ prolata sunt, melius pandimus, si infra supraque legentes, vel quo tendant, vel vnde pendeant, demonstramus.

* f. sume-
do.

A dilectione igitur vestra primum testimonium sancti prædecessoris nostri Leonis ponitur, quod in eius epistola vltima continetur, quo ait: De rebus apud Nicæam & apud Calchedonem sicut Deo placuit definitis, nullum audemus inire tractatum, tamquam dubia vel infirma sint, quæ tanta per Spiritum sanctum fixit auctoritas.] Cui secundum testimonium ex ea epistola a vobis adiungitur, quod illic paulo superius habetur, quo dicitur: Quia sicut sancte veraciterque dixistis, perfectio incrementum, & adiectionem plenitudo non recipit.] Interiectis autem duobus testimoniis de encycliis assumptis, præfati prædecessoris nostri Leonis item ad Leonem principem scripto vestro verba replicantur, quibus dicitur: Legitimas & diuinitus inspiratas constitutiones velle mouere, non est pa-

Epist. 78. ad
Leo. imp.

Ibidem.

2. Tim. 2.

cifici hominis, sed rebellis, dicente Apostolo: *Verbis contendere, ad nihil est utile, nisi ad subuersionem audientium.* Nam si humanis persuasionibus semper disceptare sit liberum, nunquam deesse poterunt qui veritati audeant resultare.] Et eius rursus ad eum: Non finas contra dexteram omnipotentis Dei triumphos rediuiuis exurgere motibus extincta certamina.] Cuius adhuc testimonium post pauca subdidistis: Nihil prorsus de bene compositis retractetur.] Vltimum vero a vobis ponitur testimonium, quod in priori eius epistola, de qua multa iam testimonia prolata fuerant, continetur, primum quo dicitur: Quæ iam patefacta sunt quærere, quæ perfecta sunt retractare, & quæ sunt definita conuellere, quid aliud est, quam de adeptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum improbos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere?] Hæc sunt, fratres dilectissimi, quæ beati Leonis ad Leonem principem verba posuistis: quæ videlicet ab eo pro custodia illibatæ fidei, non autem pro causis episcoporum specialibus, quæ apud Calchedonem gestæ sunt, proferuntur. Nam quia pro solius fidei intemerata obseruatione dixerit, pensandum est in eadem epistola quid præmisit. ait enim, ad eundem principem loquens: Supra curam rerum temporalium religiosæ prouidentiae famulatum diuinis & æternis dispositionibus perseveranter impenditis, ut scilicet catholica fides, quæ humanum genus sola viuificat, sola sanctificat, in vna confessione permaneat; & dissensiones quæ de terrenarum opinionum varietate nascuntur, a soliditate illius petra, supra quam ciuitas Dei ædificatur, abigantur.] Si igitur fidem, fratres carissimi, in cunctis mundi partibus vno ac solido statu vigere non cerneretis, conuulsum quidquam de sancta Calchedonenſi Synodo recte diceretis. At postquam nihil nunc aliud nisi de personis agitur, nihil de sancta Calchedonenſi Synodi fide quæritis, auctoritatem patrum quasi sequendo declinatis. Namque ut isdem beatus Leo ostenderet, retractari quæ perfecta sunt non deberi; qua hæc intentione dixisset, illico subdidit: Quia ad pacem vniuersalis ecclesiæ, & ad custodiam catholicæ fidei cura dignamini sollicitiore* viuere.] Quid igitur cum prohiberet definita conuelli, admonitionem protinus de custodia catholicæ fidei

Ead. ep. 78.

In suprad.
epist.

Ibidem.

ANNO
CHRISTI
553.*respice-
re.

fidei

ANNO
CHRISTI
553*definiti-
one eius
causæ, q.
e.c. per-
functos,

fidei subiunxit, & quia non hoc de retractandis causis specialibus, sed de sola fidei professione dixisset, indicauit? Illa namque nunc in vestra quaestione vertuntur, quæ ipse quoque prædecessor noster beatus Leo diiudicat; dum non nisi ea quæ apud Calchedonem de fide sunt statuta, confirmat. Ipse quippe ad Anatolium Constantinopolitanæ urbis episcopum scribens, dum eum de quodam nouo ausu corripere, dicit: Vt sanctam Synodum ad extinguendam solum hæresim, & ad confirmationem fidei catholicæ studio Christianissimi principis congregatam, in occasionem ambitus trahas.] & rursus: Ita abuti voluit Concilio synodali, ut fratres in fidei tantummodo negotio conuocatos, & *definitionis eius causâ, quæ erat curanda, pertractos, ad consentiendum sibi aut deprauando traduceret, aut terrendo compelleret.] Qui ut nihil se omnimodo de Calchedonenſi Synodo suscipere, nisi quod de sola fide gestum fuerat, demonstraret, eidem Synodo scribens, ait: Vt & fraterna vniuersitas, & omnium fidelium corda cognoscant, non solum per fratres, qui vicem meam executi sunt, sed etiam per approbationem gestorū synodalium propriam vobiscum inisse sententiam, in sola videlicet fidei causâ, quod sæpe dicendum est.] Qui ergo vnit cum Calchedonenſi Synodo in sola fidei causâ conuocata, cuncta quæ illic specialiter gesta sunt, se procul dubio extraneum demonstrat. Hinc est rursus quod cum præfato Anatolio de recipiendo Attico presbytero scriberet, dicit: Ita ut Calchedonenſis Synodi definitionem de fide, cui etiam dilectio tua subscribendo consensit, & quam apostolicæ sedis firmavit auctoritas, profiteatur se per omnia seruaturum.] Qui Calchedonenſis Synodi definitionem dicens, Vigilanter etiam, De fide, non adderet, nisi causas, quæ illic specialiter motæ fuerant, reprobasset (solam nihilo minus exciperet) quæ ei singulariter displicerent. At postquam nihil aliud Synodi, nisi fidei definitionem recepit: quid est aliud, nisi quod cetera quæ illic specialiter mota sunt, refutauit? Neque enim si vellet, vnam tantummodo causam præfati Anatolii reprehendere vereretur, qui hanc suo iudicio non approbatam, & serenissimis principibus, & auctori eius eidem Anatolio non est veritus scriptis discurrentibus indicare. Cum vero

Epist. 58.

Ibidem.

Epist. 61.

Epist. 77.

Concil. Tom. 12.

M m

& de illa præfato Anatolio priuate loquitur, & rursum ad Synodum scribens, quod de sola fide gestum fuerat, se recipere confitetur; constat quod & Anatolium de speciali criminis causa redarguit, & cuncta priuata negotia, quæ mota in Synodo fuerant, retractari concessit.

IV.

Rursum in scripto vestro testimonium ac exemplum de encycliis ponitur, quod multi episcopi simul dicunt: Neque vnum iota vel apicem possumus aut commouere, aut commutare eorum quæ apud Calchedonem decreta sunt.] Cui aliud quoque testimonium quasi ex eadem epistola subiunxistis, quod videlicet Anatolii Constantinopolitanæ vrbis episcopi esse non dubium est, quo ait: De Calchedonenſi vero sancta Synodo dico, quoniam ipsum quærere omnino, aut reuoluere aliquid eorum quæ ab ipsa finita sunt, hominum est insidiantium tantummodo ecclesiis, & vniuersali Christi paci.] In quo reuolui & conuelli prohibeat, ipse subiungat. ait enim: Quando apostolica quidem & paterna dogmata olim nobis tradita, in eo roborata sunt atque firmata.] Si igitur insidiantium est hominum apostolica dogmata & paterna conuellere, qui eadem paterna & apostolica dogmata illibata recipiunt, constat procul dubio, quia insidiantes non sunt. Eiusdem namque Synodi fidem intemeratam Deo auctore retinemus, & sic priuata negotia quæ illic gesta sunt, cum sancto prædecessore nostro Leone præterimus, vt definitionem fidei illic prolatam, proposita etiam morte, reſeruemus. In præcedenti autem testimonio multorum simul episcoporum vtrum dictator, an scriptor errauerit, ignoramus. neque enim in encycliis continetur, vt ipsi in scriptis vestris posuistis. Neque enim iota vnum aut apicem possumus commouere aut violare eorum quæ ab ea recte sunt & inuolabiliter definita.] At longe est aliud, non posse commoueri ea quæ decreta sunt, & non posse commoueri ea quæ recte & inculpabiliter sunt decreta. Sciebant enim viri doctissimi, ea quæ illic gesta fuerant de causis specialibus, a prædecessore nostro Leone recepta omnimodo non fuisse: & idcirco cautissime scribunt, commoueri aut violari quæ recte ab ea & inculpabiliter definita sunt, non debere; ne si cuncta confirmare se dicerent, sententiæ sæpe fati prædecessoris nostri Leonis obuiarent. Vnde & illicil-

lico subiungunt: Ita sapiamus semper, sicut sapit apostolica Romanorum sedis ecclesia.]

Post hæc quoque exempla eiusdem prædecessoris nostri Leonis ad Basilium episcopum testimonium posuistis, quo ait: Obsecro dilectionem tuam, vt Calchedonenſis Synodi definitionibus in nullo animum relaxetis: & quæ ex diuina sunt inspiratione composita, nulla patiamini nouitate temerari.] & rursum: Vt autem possit hæc exhortatio ad omnium fratrum & coepiscoporum notitiam peruenire, diligenter vestræ fraternitatis cura perspiciat, quia (quod sæpe dicendum est) tota religio Christiana turbatur, si quidquam de his quæ apud Calchedonem constituta sunt, conuellatur.] Sed vtrum hæc de causis quarundam personarum specialibus, an de sanctæ fidei definitione asserat, inquiratur ipse quid superius dicat. ait enim: Hæc scripta direxi, quibus dilectionem vestram credidi commonendam, vt sceleratis ausibus sancta constantia resistatis, ne in quoquam nostra communis fides aut trepida inueniatur, aut tepida.] Qui igitur admonitionem seruandæ fidei præmisit, vbi custodiri Synodum voluit, indicauit. Si autem in huius epistolæ sermonibus ambigimus, eum ex aliis suis epistolis quo sensu hæc dixerit, requiramus.

Marciano namque Augusto scripta sua pro eadem Synodo dirigens, ait: Ad gloriam vestram & ad Constantino-

Epist. 59.

* pietati

omnibus modis obediendum est * potestati vestræ & religiosissimæ voluntati, constitutionibus synodalibus, quæ mihi de confirmatione fidei catholicæ placuerunt, libens adieci sententiam meam.] Si ergo confirmationem fidei catholicæ sibi placuisse, eique sententiam adiecisse adstruit; in his, in quibus confirmatio fidei non fuit, constat quia sententiam non adiecit.

Ead. epist.

* viuendum

Adhuc autem ex eiusdem beati Leonis epistola testimonium scriptis vestris inseritis, quæ ad Basilium dicit: Pie nobis & cōstanter * vtendum est, ne dum talium dispu-

VI.

Concil. Tom. 12.

Mm ij

tatio admittitur, eorum quæ diuinitus definita sunt, aucto-
ritati derogetur.] & infra: Nec enim^{*} aliquam disceptatio-
nem plene definita reuocanda sunt, ne ad arbitrium dam-
natorum ipsi de his videamur ambigere, quæ manifestum
est per omnia prophetis & euangelicis atque apostoli-
cis auctoritatibus consonare.] Quæ autem vel superius
definita diuinitus, vel inferius plene definita asserat, ex
ipsa vel ex aliis eius epistolis vestra fraternitas penset: in
quibus nunquam specialia gesta commemorat, sed sola
quæ de fide sunt prolata confirmat. Vnde in his quoque
verbis vigilanter^{*} imprimitur, & quæ plene definita di-
xerit^{*} attenditur, cum dicit: Ne de his ipsis videamur
ambigere, quæ manifestum est per omnia prophetis &
euangelicis atque apostolicis auctoritatibus consonare.]
Pensate quæso, fratres carissimi, si scripta Theodori pro-
phetis & euangelicis atque apostolicis auctoritatibus
consonant, quæ Redemptorem nostrum iniquis ausibus
Dominum negant. Pensate si illa epistola prophetis &
euangelicis atque apostolicis auctoritatibus consonare
videatur, in qua & hostis ecclesiæ Nestorius defenditur,
& defensor ecclesiæ Cyrillus accusatur. Pensate si illa
Theodoriti scripta prophetis, euangelicis atque apostoli-
cis auctoritatibus consonant, quæ prius contra rectam
fidem edita, ipse postmodum conuersus damnat. Extre-
mum quoque sæpe fati Leonis ad Aetium presbyterum te-
stimonium ponitis, quo ait: Ne patiarur sopitarum rerum
certamen afferri, quarum retractator non nisi sacrilegus
inuenitur.] Quod de quibus rebus adstruat, ad eundem
Aetium scribens ipse manifestat, dicens: Nihil ab apostoli-
cis vnquam potero sentire diuersum, nec a mea ipse de-
uiare sententia: & quod sancto Spiritu reuelante confes-
sus sum, quodque mecum totius Synodi professione præ-
dicante patefeci, aliqua varietate commutem; cum faci-
lius mihi sit quibuscumque & suppliciis ab hoc mundo aufer-
ri, quam ab ea quam generaliter credidi, professione mu-
tari.] Si ergo cuncta res quæ retractari non debet, sola est
professio fidei; ille retractator rerum erit sacrilegus, qui
professioni eius fuerit diuersus. Nam quod idem beatus
Leo solam in Synodo professionem fidei summo ardore
custodiat, innumeris epistolis demonstrat, ex quibus pau-

ANNO
CHRISTI
553.
*f. ad li-
quam

*f. expi-
mitur,
*f. ad li-
dicitur,

ANNO
CHRISTI
532

ca breuiter perstringimus, vt in eis certior facta vestra fraternitas colligat quam multa taceamus. Hinc est enim quod Marcianum Augustum scripto suo alloquitur, dicens: Fratri autem meo Iuliano episcopo nouerit vestra clementia hoc me proprie delegasse, vt quidquid illic ad custodiam fidei pertinere probauerit, meo nomine vestrae fiducialiter suggerat potestati.] Hinc est quod Pulcheriae Augustae scribens, ait: Quod vero piissimus imperator ad omnes episcopos qui Calchedonensi Synodo interfuerunt, voluit me scripta dirigere, quibus ea quae illic de fidei regula sunt definita firmarem, libenter impleui.] Hinc est quod Iuliano episcopo scribens, dicit: Quod necessarium credidit clementissimus imperator, libenter impleui, vt ad omnes fratres qui Calchedonensi Synodo interfuerunt, scripta dirigerem, quibus placuisse mihi quae a sanctis fratribus nostris de regula fidei confirmata sunt, demonstrarem.] Hinc est quod Pulcheriae Augustae iterum scribens, ait: Circa fratrem autem meum veneratorem vestrum Iulianum episcopum quantum debeat credere vestra dignatio, apostolicae sedis aestimate iudicio, cum in causa fidei, cui gloriosa pietas vestra famulatur, vicem ipsi meam eatenus delegarim, vt ab ea quae vobis debetur obseruantia non recedens, me pietati vestrae praesentare non desinat.] Causam quippe fidei memorans, nequaquam Eatenus diceret, nisi quidquid extra fidem ageretur, ex Synodo excludi voluisset.

Epist. 59.

Epist. 60.

Epist. 58.

Rursum per epistolam vestram dicitur, a sede apostolica vos doctos, atque ab scrinio sanctae ecclesiae, cui Deo auctore praesumus, confirmatos, ne huic rei quae sub pia memoria Iustiniano principe gesta est, consentire debeatis. atque hanc opitulationem excusationi vestrae adiungitis dicentes, quod in causa principio & sedes apostolica per Vigilium papam, & omnes Latinarum prouinciarum principes damnationi trium capitulorum fortiter restiterunt. In quibus verbis attendimus, quod res quae prouocare vos ad consensum debuit, a consensu vos ipsa diuellit. Latini quippe homines & Graecitatis ignari, dum linguam nesciunt, errorem tarde cognouerunt: & tanto eis celerius credi debuit, quanto eorum constantia, quousque verum cognoscerent, a certamine non quieuit. quo-

VII.

Mm iij

rum consensum certe fraternitas vestra despiceret, si ausu præcipiti, priusquam verum cognoscerent, consensissent. at postquam diu ab eis laboratum est, & longo tempore ad iniurias vsque certatum; hinc vestra fraternitas penset, quia tot labores repente non relinquerent, nisi quæ vera sint agnouissent. Quid enim diuini consilii fuisse credimus, fratres, quod diu Saulum omnipotens Deus repugnato-rem suæ fidei esse permisit, & sic eum suæ fidei prædicato-rem fecit, nisi vt cunctis, quibus per illum fuerat prædica- turus, ostenderet, quia valde verum est Dei euangelium, quod & tanta duritia inclinata, prædicaret: vt dum ea au- ditores eius quæ ab illo contra fideles gesta recolerent, re- pente eum ad fidem versum non sine euidenti ratione sen- tirent? Vnde ipse quoque dum prædicationem suam de- bere facile ab infidelibus recipi, Domino diceret, ait: *Do- mine, ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcere, & cædens per synagogas eos qui credebant in te.* Et cum Galatas, relicta euangelii regula, in Iudaismi conspiceret errorem decli- nasse, suam eis priorem contra euangelium duritiam re- tulit, & ab intentione perfidiæ eorum mentes retorfit, di- cens: *Audistis conuersationem meam aliquando in Iudaismo, quo- niam supra modum persequebar ecclesiam Dei, & expugnabam illam; & proficiebam in Iudaismo supra multos coetaneos meos in genere meo, abundantius æmulator existens paternarum mea- rum traditionum. Cum autem placuit ei qui me segregauit de utero matris meæ, & vocauit per gratiam suam, vt reuelaret Filium suum in me, vt euangelizarem illum in gentibus; continuo non ac- quieui carni & sanguini.* Ecce, fratres carissimi, Paulus egre- gius doctor, quia diu veritati restitit, inde ad confirman- da corda audientium in eiusdem prædicatione veritatis adiutorium sumpsit: ostendens profecto, quia fidem, cui tanto prius labore restiterat, postmodum sine magnæ ra- tionis certitudine non tenebat.

VIII.

Debet ergo perpendere vestra dilectio, quia prædecef- forum nostrorum in hac causa consensus tanto post ina- nis non fuit, quanto prius duris contradictionum labo- ribus insudauit. Sed his insuper factum Petri, qui & Pau- lum superat, vestra fraternitas ad memoriam reducat. Diu quippe restitit, ne ad fidem gentes sancta ecclesia sine circumcisione reciperet, diu se a conuersarum gen-

Apost. 22.

Galat. 1.

II.

ANNO
CHRISTI
533.
tium communionē subtrahit, Paulo attestante, qui ait:
Cum venisset Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis Galat. 2.

erat. Prius enim quam venirent quidam ab Iacobo, cum gentibus edebat: cum autem venissent, subtrahabat & segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant. Et paulo post: Et cum vidissem quod non recte ambularet ad veritatem euangelii, dixi Petro coram omnibus: Si tu cum Iudæis sis, gentiliter & non Iudaice vivis, quomodo gentes cogis iudaizare? Qui tamen ab eodem Paulo postmodum ratione suscepta, dum quosdam conspiceret qui gentiles ad ecclesiam venientes ponere servandæ circumcisionis onerarent, dicit: Cur tentatis Deum, imponentes iugum cervicibus discipulorum, quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus? Numquid, fratres dilectissimi, Petro apostolorum principi sibi dissimilia docti debuit ad hæc verba responderi: Hæc quæ dicis, audire non possumus, quia aliud ante prædicasti? Si igitur in trium capitulorum negotio, aliud cum veritas quæreretur, aliud autem inuenta veritate, dictum est: cur mutatio sententiæ huic sedi in crimine obiicitur, quæ a cuncta ecclesia humiliter in eius auctore veneratur? Non enim mutatio sententiæ, sed inconstantia sensus in culpa est. Quando ergo ad cognitionem recti, intentio incommutabilis permaneat; quid obstat, si ignorantiam suam deferens, verba permutet? De ipso quoque auctore omnium Deo scriptura attestante cognoscimus, quia dum consilium mutat, non manet, sæpe sententiam mutat. neque enim inopinatus ei proventus accesserat, cum de eo quem ipse vngi præceperat, dicebat: Pœnitet me Saulem unxisse regem in Israel. 1. Reg. 15. Hoc quippe se facturum etiam tunc præsciuit, cum eum quasi approbando prætulit: nec ad pœnitentiam quasi inopinatus dolor accessit; sed tamen pœnitere se infinuat, quia non mutato consilio, ea quæ dudum dixerat de illo verba permutat.

In his autem testimoniis quæ ex epistolis Leonis prædecessoris nostri posuistis, præmisistis dicentes: Doctrina vestra reuerendæ sedis est per beatum Leonem, successoresque eius, unde pauca commemorare præsumpsimus, mortuum ab hominibus damnari nullatenus oportere.] & tamen nulla eius testimonia subdidistis, quibus hanc sententiam firmaretis. Etenim quæ a vobis subiuncta sunt,

IX.

retractionem fidei fieri prohibent, non autem damnari infideles mortuos contradicunt. Sed neque hoc beatum Leonem prædecesorem nostrum quodam loco dixisse meminimus. Quis autem nesciat, quod in nullo sibi eiusdem Leonis & beati Augustini prædicatio contradicat? Ipse namque ad Bonifacium comitem scribens, ait: Si vera essent quæ ab eis obiecta sunt Cæciliano, & nobis posset aliquando monstrari, ipsum iam mortuum anathematizarem. Sed tamen ecclesiam Christi, quæ non litigiosis opinionibus fingitur, sed diuinis attestationibus comprobatur, propter quemlibet hominem relinquere non debemus.] Ecce mirabilis prædicator & scissionem ecclesiæ propter hominem vetat, & si qua peruersa deprehendat, eum quem publice defendebat Cæcilianum, se etiam post mortem anathematizare non abnegat: quia videlicet tunc viuentibus vere consulatur, cum culpa in fide perpetrata nec morte interueniente laxetur. Si vero hoc faciendum, dicere fortasse præsumimus, hoc procul dubio facimus, quod fieri vetamus. Theodorum quippe mortuum sancta Synodus prima Ephesina damnauit. Nam cum ab eius discipulis dictatum ab illo symbolum in eadem Synodo fuisset prolatum, illico illic a sanctis patribus cum auctore damnatum est. Et quidem ipsi sancti patres in eadem Synodo residentes ad Dominum iam recepti sunt, postquam Theodorum damnauere: & si damnari mortuum non debuisset dicimus, procul dubio mortuos accusamus, & incipimus committere, quod nitimur prohibere. Sed cur diu & quæ nostis loquimur? Eiusdem Theodori ex libris illius dicta replicemus. * Et si Iesum Dominum ac Deum nostrum, qui post mortem viuere, imo quia viuere creditur, post mortem Theodorus postposita dubitatione damnauit. neque enim nostra fides patitur, ut qui tot blasphemias Redemptori nostro hostis extitit, a vobis ulterius defendatur. Ipse quippe contra Apollinarem in libro tertio loquens ait:

X.
Sup. coll. 4.

Quomodo igitur tu, cui super omnes maxime decet mentium regimen, illum qui ex virgine natus est, Deum esse, & ex Deo consubstantialem Patri existimari dicis, nisi forte sancto Spiritui illius creationem imputare non iubes? Sed quis est Deus, & ex Deo, & consubstantialis Patri? Is idem qui ex virgine natus erat, (o mirandum!)

ANNO
CHRISTI
553
dum!) & qui per Spiritum sanctum secundum diuinas scripturas
plasmatus est, & confictionem in muliebri accepit ventre? Inerat
forsitan, quia mox quam plasmatus est, & ut templum Dei esset
accepit: non tamen existimandum nobis est Deum de virgine natum
esse. Et post pauca: Nec secundum tuam vocem pronuntiandum
est, omnino ex virgine natum Deum esse, & ex Deo, consubstantia-
lem patri. Et post pauca: Si igitur cum carne eum natum esse di-
cunt, quod autem natum est, Deus & ex Deo, & consubstantialis
Patri est, necesse est & hoc carnem dicere. quod si non hoc caro est, quo-
niam nec Deus, nec ex Deo, nec consubstantialis Patri, sed ex semine
Dauid, & consubstantialis ei cuius semen est, non id quod natum
est ex virgine, Deus, & ex Deo, & consubstantialis Patri.

Et post pauca: Non Deus Verbum ex Maria natus est: na-
tus autem est ex Maria, qui ex semine est Dauid: non Deus Ver-
bum ex muliere natus est. Et iterum: Quod enim dictum est: Du-
cebatur a Spiritu, aperte hoc significat, quod ab eo regebatur, ab
eo ad *voluntatem propositorum confortabatur; ab eo ad hæc quæ
oportebat ducebatur, ab eo quod decebat docebatur, ab eo cogita-
tionibus roborabatur, ut ad tantum certamen sufficeret, sicut &
beatus Paulus dicit: Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, Rom. 8.
hi sunt filii Dei.

Idem cuius supra: Dicant igitur nobis omnium sapientissimi,
si pro sensu Domino Iesu Christo qui est secundum carnem, diuinitas
facta esset, sicut dicunt; quid sancti Spiritus cooperatione ad hæc
Christus indigebat? Nec enim Unigeniti diuinitas Spiritu indige-
bat ad iustificationem, Spiritu indigebat ad vincendum diabolum,
Spiritu indigebat ad operanda miracula; Spiritu indigebat, ut do-
ceretur ea quæ decebat peragere; Spiritu indigebat, ut immacula-
tus appareret.

Et post pauca: Ac si dicat Iesus: Ego quidem, quem videtis,
nihil quidem facere possum secundum meam naturam, cum homo
sim; operor autem, quia in me manens pater omnia facit. Ioan. 14.
Quoniam enim & ego in patre, & pater in me, Deus autem
Verbum Unigenitus Dei in me est, certum est quod & Pater cum ipso
in me manet, & opera facit. Et non est mirandum de Christo hæc
existimari, cum euidenter ipse de ceteris hominibus dicat: Qui dili-
git me, meum verbum obseruet: & pater diliget eum, &
ad eum veniemus, & mansionem apud ipsum faciemus.
Et iterum: Sciebat subtiliter, ut notam quidem faceret gentibus
pietatem, pateretur autem laborantium infirmitates, & sic ad esse-

Concil. Tom. 12.

N n

etiam suam voluntatem educeret: & iustificabatur inde, & immaculatus ostendebatur, siue reparatione *, siue custodia meliorum, siue etiam paulatim ad meliora profectibus.

Ioh. 20.

Et post pauca eiusdem Theodori ex commento secundum Ioannem: Dicit ad Thomam: Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & porrige manum tuam, & mitte in latus meum, & noli esse incredulus, sed fidelis. Quoniam, dicit, non credis, & tactum solum sufficere tibi ad credendum putas, (hæc enim dicens non me latuisti) tange manu, & cape experimentum, & disce credere, & non diffidere. Thomas quidem cum sic credidisset, Dominus meus & Deus meus, dicit, non ipsum Dominum & Deum dicens (non enim resurrectionis scientia docebat & Deum esse eum qui resurrexit) sed quasi pro miraculo facto Deum collaudat. Eiusdem Theodori ex commento quod est in Actus apostolorum, libro primo: Ille autem dixit, oportere pœnitentiam agentes eos pro crucis iniquitate, & agnoscentes Saluatorem & Dominum, & omnium auctorem bonorum Iesum Christum, quoniam per ista peruenit & assumptus est de diuina natura, in * Spiritu qui-
dem fidem suscipere, & eius discipulos fieri, ante omnia ad baptisma accedentes, quod & ipse tradidit nobis, * reformationem qui-
dem habens inspirationis futurorum, in nomine autem celebrandum
g. h. j. r. a. i. n. i.

Act. 2.

1. Cor. 10.

Patris & Filii & sancti Spiritus. Hoc enim quod est: Et baptizetur vnusquisque in nomine Iesu Christi, non hoc dicit, ut vocationem quæ in nomine Patris & Filii & sancti Spiritus est, relinquentes, Iesum Christum in baptismo vocent: sed quale est hoc, quod in Moyse baptizati sunt in nube & in mari, ut diceret quia sub nube & in mari Aegyptiorum separati sunt, liberati eorum seruitute, ut Moysis leges attenderent; tale est, & baptizetur vnusquisque in nomine Iesu Christi: ut cum ad ipsum accessissent tamquam saluatorem, & omnium bonorum auctorem, & doctorem veritatis, ab ipso utpote auctore bonorum & doctore veritatis, vocarentur: sicut omnibus hominibus quamcumque sectam sequentibus, consuetudo est ab ipso dogmatis inuentore vocari, ut Platonici, & Epicurei, & Manichæi, & Marcionistæ, & * quidem tales dicuntur. Eodem * f. quæ
enim modo & nos nominari Christianos iudicauerunt apostoli.

Eiusdem Theodori in libris de incarnatione: Plus inquietabatur Dominus, & certamen maius habebat ad animæ passionem, quam corporis; & meliori animo libidines vincebat, mediante deitate ad perfectionem. Vnde & Dominus ad hæc maxime instituire videtur certamen.

ANNO
CHRISTI
553

Item eiusdem in libro contra Synusistas, vel Apollinari-
stas: *Sed si caro erat, inquit, crucifixa, quomodo sol radios auertit, Math. 27.*
& tenebrae occupauerunt terram omnem, & terræ motus, & petrae
scissae sunt, & mortui surrexerunt? Quid igitur dicant & de tenebris
in Aegypto factis temporibus Moysi non per tres horas, sed per tres *Exod. 10.*
dies? Quid autem propter alia per Moysen facta miracula, & quæ
per Iesum Naue, qui solem stare fecit, qui sol temporibus Ezechiae re- *Iosue 10.*
gis & contra naturam retrouersus est: & de Elisæi reliquiis, quæ mor- *4. Reg. 10.*
tuum suscitauerunt? Eiusdem ex libro octauo de incarnatio- *4. Reg. 13.*
ne: Manifestum autem est quod unitas conuenit: per eam enim colle-
ctæ naturæ, unam personam secundum unitatem effecerunt. Sicut e-
nim de viro & muliere dicitur, quod iam non sunt duo, sed una *Genes. 2. &*
caro; dicamus & nos rationabiliter secundum unitatis rationem, *Matth. 19.*
quod non sunt duæ personæ, sed una, scilicet naturis discretis.

Et post pauca: *Quomodo igitur homo & Deus unum per u-*
nitatem esse potest? qui uiuificat, & qui uiuificatur; qui saluifi-
cat, & qui saluificatur; qui ante sæcula est, & qui ex Maria
apparuit? Eiusdem ex interpretatione symboli trecento-
rum decem & octo patrum: Sed Christum quidem secundum
assumptam serui formam, eum autem qui eam assumpsit, super
omnia nominans Deum; intulit tamen hoc secundum coniunctio-
nem, ut per significationem nominum, naturarum manifestam di-
uisionem faciat. Nemo igitur, neque eum qui secundum carnem ex
Iudæis est, dicat Deum: nec iterum Deum qui est super omnia, se-
cundum carnem ex Iudæis.

Item ex commento epistolæ ad Hebræos: *Iesum enim* *Alor. 10.*
dicit a Nazareth, quem vnxit Deus Spiritu sancto & vir-
tute: qui autem de Spiritu unctus est, omnimodo aliquid inde as-
sumpsit. Quis autem furens dicat, de Spiritu aliquid assumpsisse di-
uinam naturam? Et iterum: Certus quidem & ipse, Filium Dei
se non secundum diuinitatis dicens natiuitatem, sed secundum quod
domesticus Dei erat: per quod filii Dei, per* voluntatem domestici
Deo constituti homines, interim vocabantur.

Hæc de innumeris pauca prætulimus, ut quasi per fo-
ramen angustum, quam nimium barathrum intus lateret,
monstraremus. Ecce quales plus quam decem millia li-
brorum Theodorus scripsisse perhibetur. Pensate quæso, si
non tanto acriora tormenta promeruit, quanto pluriora
conscripsit. Sed hæc illius dicta quæ prolata sunt, utrum
eius sint, fortasse dubitatur. Patrum, si placet scripta pro-
Concil. Tom. 12.

Nn ij

feramus: ita apud vos libros eius, quos de perfidia illius testes deduximus, deductis insuper testibus affirmemus. Armeniæ quippe episcopi Proclo Constantinopolitanæ vrbis episcopo libellos contra Theodorum porrigentes, dicunt:

Sup. coll. 5.

Fuit autem aliquis * pestis homo, magis autem fera, hominis habens formam diabolicam, mentito nomine Theodorus, qui schema & nomen episcopi habuit, in angulo & ignobili loco orbis terrarum latitans, in Mopsuesteno Ciliciæ secundæ vili oppido, vere quidem & principaliter a Paulo Samosateno descendens, licet Photino & ceteris hæresiarchis in libro de incarnatione Domini nostri Iesu Christi, in toto suo proposito ipsis verbis inueniatur vsus, & si quid peius. Iste per machinationem & audaciam & errorem diaboli volebat omnes homines acuta sua sicut colubri lingua, & veneno quod sub lingua aspidis est, deperire. Et interim quidem retinebatur suo latibulo, timens potestatem eorum qui a magno Deo & saluatore nostro Iesu Christo potestatem acceperunt calcare super colubros & scorpiones, & omnes virtutes inimici: dico autem sanctos apostolos, & qui consequenter ab his susceperunt, martyres & confessores & episcopos & ceteros sanctos. Inuento autem, nescio quomodo, tempore, cœpit repere & extra fines suos, fiduciam gerens & in parochiam ad eum non pertinentem, tamquam eruditus fermocinator, & in Antiochia Syriæ in ecclesia alloquens, sic dixit: *Homo Iesus. quid est enim homo quod memor es eius? Apostolus autem, de Iesu dictum fuisse hoc, dixit.* Eum enim qui paulo minus ab angelis minoratus est, vidimus, inquit, Iesum! *Quid ergo? Homo Iesus similiter omnibus hominibus, nullam habens differentiam ad homines eiusdem generis, præter ea quæ gratia ei dedit.* Quibus Proclus Constantinopolitanæ vrbis episcopus rescribens, ait: Fugiamus turbulentos & cœnosos fallaciæ riuos, * septa Dei impugnantes: dico Arii furorem diuidentem indiuiduam Trinitatem, Eunomii audaciam circumcludentem scientia incomprehensibilem naturam, Macedonii rabiem separantem a deitate inseparabiliter procedentem Spiritum; & nouam istam blasphemiam, quæ Iudaismi multo amplius superat blasphemiam, introducentes. nam illi quidem * cum filium negant, fraudant ramo radicem; isti vero eum qui

* pestis

Luc. 10.

Psal. 8.
Hebr. 2.

* Ne
rit b
sphe

* scilicet
Deum

* Eū qui
est filius,
denegat,
fraudant
ramo
radicem;
isti vero
ei qui est,
aliteram

ANNO
CHRISTI
553.

est negantes, alterum introducunt, detrahentes sinceram naturam.] Rursus de huius errore Ioannes quoque Antiochenæ ecclesiæ antistes ait: Multo autem tempore perseverans Theodorus, persuasit multis & Nestorio, quod Christus filius Dei viui, qui de sancta virgine Maria natus est, non est qui ex Patre natus est Deus Verbum consubstantialis genitori, sed homo pro qualitate suæ voluntatis ex Deo Verbo cooperationem suscipiens.] Rursus de eius errore Cyrillus ad Lamponem presbyterum scribens, ait: Cum apud Æliam commorarer, vir aliquis ex his qui nobiliter militant in palatio, epistolam multorum versuum & grandem obtulit mihi signatam, quam se dicebat accepisse ab Antiochenis orthodoxis; subscriptiones autem erant in ea plurimorum clericorum & monachorum & laicorum. Accusabant autem orientales episcopos, quasi tacentes quidem Nestorii nomen, & dissimulantes ei aduersari, transeuntes autem ad Theodori codices de incarnatione factos, in quibus multo peiores * nefariæ blasphemiæ positæ sunt: pater enim fuit Nestorii perfidi, qui & illius mala locutus, impius & in his factus est.] Rursus de errore illius idem Cyrillus Alexandrinæ vrbis episcopus ad Acacium Melitenæ vrbis episcopum scribens, ait: Non oportebat latere sanctitatem vestram, aut forsitan cognouit, quod omnes orientales religiosissimi episcopi in Antiochia conuenerunt, cum transmisisset eis tomum dominus meus sanctissimus Proclus bonorum plenum intellectuum & rectorum dogmatum. Erat enim ei ratio multa & longa de dispensatione Domini nostri Iesu Christi. Supposuit vero capitula quædam collecta e Theodori codicibus, quæ consonantem Nestorii perfidiis intellectum habent, & adhortatus est eos etiam illa anathematizare.

Habetur in
libello cleri-
corum Ar-
menia ad
Proclum
CP. supra
collat. 5.

* Nesto-
rii bla-
sphemii

* Rabbu-
la

Rursus de errore illius * Edessenæ ecclesiæ antistes ad beatum Cyrillum scribens, ait: Iam vero quidam vnitatem secundum subsistentiam omnibus modis abdicant. Morbus enim aliquis sublatens inueterauit orienti, immedicabilis modo vulneris depascens ecclesiæ corpus, apud aliquos quasi studiosos, & supercilia extollentes eruditione, latenter honoratus. Episcopus enim quidam prouinciæ Ciliciæ Theodorus, vir verisimilis dicendi, & potens

XII.

Nn iij

suadere, alia quidem supra tribunali * de ecclesiæ statu dicebat ad populi placentiam, alios autem laqueos * in scriptis ponebat, qui in principiis quorundam eius codicum anathemate circumcludebat inspicientem non manifestare aliis scripta. Iste primus exposuit, non esse vere Dei genitricem sanctam Virginem, tamquam Deo Verbo non suscipiente secundum nos natiuitatem.] Et post pauca: Nec enim dicunt, secundum substantiam, vel secundum subsistentiam vnitum esse Deo Verbo hominem, sed bona voluntate quadam, tamquam diuina natura non suscipiente alterum modum vnitatis propter non circumscriptibilem. Iste dixit Dominum nostrum Iesum Christum non oportere adorari sicut Dominum, sed relatione Dei honorari sicut imaginem quamdam: magis autem manifestius secundum eos dicere, sicut, instar aliquid * relatione affidentis dæmonis. Iste & carnem Domini pronuntiavit nihil omnino prodesse, dissipans Domini vocem, quæ est: *Caro nihil prodest*. Iste & apostolos dicit non cognouisse Christum quod Deus erat; sed supra fidem quæ est in homine, ædificatam esse ecclesiam.]

Ioan. 6.

Matth. 16.

XIII.

Rursum de errore illius Hesychius Hierosolymorum presbyter, ecclesiasticæ historiæ scriptor, ait: Ita Photinum multis ante eos sæculis Theodorus quidam præcipue imitatus est, malitiosus quidem loquendi, & lingua paratissimus, & ipse tamen instabili voluntate, qui huc & illuc inclinans ferebatur. Clericatu enim Antiocheno a prima ætate connumeratus, & bene conuersari pollicitus, ad sæculares libidines reuersus iterum delectabatur. In omnibus autem bonis imitabilis & beatus vir Ioannes Constantinopolitanus episcopus scripsit epistolam, quæ vsque adhuc in codicibus legitur, & a peiore ad meliorem penitentiam eum transferre præualuit: & iterum bene conuersari, iterum in clericatu esse cœpit. Et Antiochia relicta, in Tarsum transmigravit, ex qua in Mopsuestiam transiit, ordinatus in ea episcopus, nondum Deo volente manifestam impietatis illius prædicationem fieri. Prima autem elementa suæ doctrinæ ex Iudaico vaniloquio incipiens, codicem in prophetiam psalmorum conscripsit, omnes de Domino * prædicationes abnegantem: culpatus vero & periclitatus, contraria sibi dixit, non ex voluntate, sed

ANNO
CHRISTIANI
528
* ecclesiæ
statum
* perditionis

* prædicationes

ANNO
CHRISTI
533.

compulsus omnium querimoniis: & codicem ipsum dele-
re pollicitus, latenter conseruabat Iudaicæ impietatis via-
ticum.] Et post pauca: Christum enim Iesum generis no-
stri saluatorem & Dominum (quem splendorem pater-
næ gloriæ & imaginem substantiæ Paulus vocat, ferre eum *Hebr. 1.*
omnia dicens verbo suæ virtutis, qui purificationem no-
strorum fecit peccatorum, & ad dexteram paternæ ma-
iestatis confedit; de quo ad Colossenses scripsit epistola: *Coloss. 1.*
Quod in eo omnia creata sunt, quæ sunt in cælis & in terris, vi-
sibilia & inuisibilia: quod per eum & in eum creata sunt om-
nia.) hunc non incarnatum Verbum, sicut euangelicis
vocibus edocti sumus, sed hominem per vitæ prouectio-
nem & passionum perfectionem coniunctum Deo Ver-
bo, scripsit stultus in omnibus. Et hæc in mysticis sermo-
nibus ausus est.

Contra errores eiusdem Theodori, piæ recordationis *XIV.*
Theodosius & Valentinianus legem promulgantes, in-
quiunt: Debitam a nobis venerationem piissimæ doctri-
næ reddentes, eos qui ausi sunt contra Deum impie con-
scribere, debitæ condemnationi subiicere, & nominibus
dignis vocari oportere existimauimus. Iustum igitur cir-
cumdari eos confusione suorum peccatorum, & in tali
vocabulo permanere in æternum: quatenus nec viui li-
berentur, & post mortem permaneant contempti. Igitur
doctrina Theodori & Nestorii impiorum & pestiferorum
visa est nobis abominanda esse: similiter autem & omnes
qui sequuntur eorum errorem, & consentiunt eorum im-
pietati, iustum est ipsos eandem nominationem mereri,
& confusionem indui, vt non Christiani, sed Nestoriani
nominentur: ne, dum nominantur Christiani, ex ipso in-
ueniantur decorati vocabulo, longe constituti a Christia-
norum proposito, & alienati a recta & immaculata fide.]
Et post pauca: Si quis præterierit præsentem nostram san-
ctionem, & Theodoro & Nestorio assenserit, & illorum
focios imitatus fuerit, post gladii ultionem omnis eius sub-
stantia fisco addicatur.] Rursum contra errores illius, piæ
recordationis Theodosius & Valentinianus legem pro-
mulgantes, inquiunt: Nemo habeat, aut legat, aut scribat,
aut proferat Nestorium, seu illius libros, vel codices om-
nino* inutiles; vel ipsius Nestorii, vel alterius, & maxime

* nocibi-
les;

Nestorii aduersus solos Christianos conscripta, aut Theodori: sed vnusquisque habens tales codices, publice illos proferat, & in conspectu omnium igni tradat.]

XV.

Psal. 8.

Et si adhuc fortasse post tot prolatas patrum contra illum sententias vestra fraternitas dubitat, Theodoretum libros legat, in quibus dum contra Cyrillum Alexandrinæ urbis antistitem eum defendere nititur, verius accusat, dicens: *Interpretationem Cyrillus accusat octauum psalmi, & arguit hæc verba diuini Theodori: Consideremus igitur, quis est homo, de quo stupefcit & miratur quod Vnigenitus dignatus est eius memoriam & visitationem facere. Sed quod quidem non dictum est de omni homine, in superioribus demonstratum est; quod autem de vno quolibet, & hoc certum est.* Deductas itaque tot testibus blasphemias has eius esse quis dubitat? Et tantis blasphemis illius cognitis, eum damnatum iure quis neget?

XVI.

Discussio ergo primo de Theodori damnatione capitulo, nunc ad dicta epistolæ Theodoretum indaganda transeamus, cuius tota series si solerter aspicitur, sanctæ Calchedonenſi Synodo quam sit aduersa pensatur. In gestis namque eiusdem Synodi & scriptis Leonis Cyrillus prædicatur: in epistola vero illa Theodoretum Cyrillus in Apollinaris dogma corruens reprobatur. scriptum quippe in ea est: *Cyrillus autem libros Nestorii volens destruere, lapsus est, & inuentus est in Apollinaris dogma cadens.* In gestis Nestorius vt Redemptoris nostri aduersarius iure damnatus ostenditur: verbis vero epistolæ damnatus iniuste memoratur. Sic quippe in ea dicitur: *Antequam in Synodo adueniret reuerendissimus ac sanctissimus archiepiscopus Ioannes, Nestorium ex episcopatu deposuerunt, iudicio & inquisitione non facta.* In gestis Synodi in Dei & Domini nostri vna persona duas naturas Cyrillus confessus ostenditur: in verbis epistolæ vnam naturam tradere dicitur, atque ab hoc sensu correptus vix resipuisse narratur. In gestis Synodi anathematizatus Nestorius etiam post mortem dicitur: in verbis vero epistolæ etiam post depositionem suam, pro solo ciuium suorum odio ad ciuitatem suam non redisse perhibetur. sic quippe illic scriptum est: *Nestorius autem quia in suæ erat odio ciuitatis, & virorum qui in ea sunt maximorum, illuc reuerti non potuit.* In gestis ac definitionibus Synodi vnus Filius Iesus Christus dicitur: at iuxta doctrinam Theodori atque Nestorii Deus

ANNO
CHRISTI
553

Deus tacetur. Et in gestis Synodi nusquam Theodorus veritatis doctor dicitur: in verbis vero epistolæ idem, cuius blasphemias supra protulimus, veritatis doctor clamar: qui nimirum si vera dixit, falsa erunt quæ de veritate Synodus protulit. Quisquis igitur qui epistolam quæ Ibæ dicitur, ostendere quod sit de Synodo nititur; quid aliud quam gesta eiusdem Synodi destruere conatur? Si enim sibi metipsis diuersa sunt, nulla procul dubio auctoritate subsistent: quia quæ se impugnando destruunt, alios ædificare non possunt: si sibi metipsis diuersa sunt, nulla firmitate conualescunt, Domino attestante qui ait: *Regnum in se diuisum non stabit*. Sed absit hoc, absit ab illo venerando Concilio, vt sibi met contraria sapiat; & vel superiora subsequenter discordia præferat, vel inferiora præcedentibus impugnatura subiungat. Sancta enim fides, quæ vno illic spiritu accepta est, vno sensu credita, vna est & fide prædicata. Idcirco in cunctis mundi partibus forma nostræ professionis facta est, quia in precantium vocibus sibi met ipsa dissimilis non est.

*f. voce

*Ibe

*Lq. m
vnu lict,
cuius sint
verba quæ
mox dicitur
prædicat
supra illud
lactum

Sed cur tantummodo sanctam Calchedonensem Synodum conuelli dicimus, si auctoritatem huic epistolæ reprobemus? Quæ nimirum si vera creditur, etiam tota sanctæ Ephesinæ Synodi fides ac reuerentia dissipatur. Hæc quippe ait, quod in ea Cyrillus præmiorum medicamine sapientum oculos excæcauit. Quid ergo illic de veritate certum dicitur, vbi ipsa veritas sacerdotibus vendita esse perhibetur? Sed quis hoc dicere, quis hoc consentiat patienter audire? Reprobetur ergo vna epistola mentiens, ne vtraque sancta Synodus tantæ falsitatis crimen sustineat. Vestræ fidei fundamentum tenemus, ne postquam sancta prima Ephesina Synodus quasi venalis arguitur, Calchedonensis etiam (quod absit) culpa varietatis notetur: quæ vt in verbis suis quantæ sit concordie clareat, necesse est vt vestra fraternitas vbi sit completa cognoscat. Omnes namque nouimus, quod in Synodo nunquam Canones, nisi peractis definitionibus fidei, nisi perfectis Synodalibus gestis habeantur, vt seruato ordine cum prius Synodus ad fidem corda ædificet, tunc per regulas Canonum mores ecclesiæ actusque componat. Vigilanti ergo cura respicite, quæ in sexta illius actione sanctæ fidei pro-

XVII.

Concil. Tom. 12.

Oo

fectio consummatur: moxque in septima ad institutionem iam fidelium regula Canonum figitur. Vltioribus vero actionibus nihil de causa fidei, sed sola negotia priuata versantur. Quod cum responsales vestri ita esse ambigerent, curæ nobis fuit ex prolatis multis hoc codicibus demonstrare. Nos tamen hac de re nunquam dubitari posse credidimus, quia & eadem series sic se insinuat, vt credi aliter contradicat.

XVIII.

Primum quidem, quia (sicut dictum est) dum definita fidei regula in actione sexta ostenditur, ordo causæ indicat, vt in actione subiuncta Canonum forma sequeretur. Secundum vero est, quia & in actionis sextæ terminum iam Canonum norma prælibatur, dum illic a principe venerabilibus episcopis dicitur: Aliqua sunt capitula, quæ ad honorem vestræ reuerentiæ vobis reseruauimus, iustum existimantes, hæc a vobis regulariter * per singula Synodum firmari, &c. Prælibatione itaque sextæ actionis ostenditur, quia iure constitutiones Canonum non nisi in septima continentur. Quid enim supererat quod perfecta fidei professione fieret, nisi vt quorundam fidelium actiones illicitas sancta Synodus positis regulis iudicaret? Quamuis si solerter aspicimus, Canonum regulas positas non, sicut putatur, in septima, sed intextas sextæ actioni inuenimus. Nam cum in eisdem constitutionibus sancientis non dies, non imperium ponitur, non qui residerent, describuntur: procul dubio cum non consueto exordio cœptæ sunt, quia præcedenti actioni subnexæ sunt demonstratur. Quia vero in actione sexta fidei causa perficitur, ipsa episcoporum omnium generali subscriptione declaratur. Nam qui post subscripserunt sententiam, cuncta quæ de fide agenda fuerant, finita testati sunt. Vnde & in causis post specialibus, nudis tantummodo verbis loquuntur, atque ea quæ decernentes dixerant, nulla supposita subscriptione firmauerunt. * Quæ reuerendissimi episcopi ita in actione sexta omnia quæ de fide agenda fuerant, cognoscebant; vt, sicut illic scriptum est, clamarent: Supplicamus, dimitte nos: pie imperator, dimitte nos:] quodque non pro fide, sed pro specialibus causis detenti sunt, principali illic responsione monstratur, cum dicitur: Sacratissimus & piissimus dominus noster Marcianus

ANNO
CHRISTI
533.
Augustus ad sanctam Synodum dixit: Laborastis multo
spatio fatigationem percelli: sustinere autem tres aut qua-
tuor dies adhuc, & presentibus magnificentissimis iudici-
bus nostris, singula quaecumque vultis mouete, compe-
tens adepturi solatium.] Qui igitur ad singula quaeque
vellent motura retenti sunt, licet quia nequaquam ultra
actionis sextae terminum pro fidei causa restiterunt.

*ad auxi-
lium.
*f. liquet
*f. reman-
serunt.

Sed cur de his extensa ratione agimus, qui tanta praede-
cessoris nostri beati Leonis auctoritate fulcimur? Ipse
namque, sicut multa superius epistolarum eius attestatio-
ne docuimus, gesta multiplicia causarum specialium re-
probando, auctoritatem Synodi in sola fidei definitione
constrinxit. Hinc est enim, quod peracta Synodo, cunctas
nobis suspicionum nebulas tergens, aperte ad Maximum
Antiochenae sedis antistitem scribit, dicens: Si quid sane
ab his fratribus, quos ad sanctam Synodum vice mea misi,
praeter id quod ad causam fidei pertinebat, gestum esse per-
hibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc tan-
tum ab apostolica sede sunt directi, ut excisis haeresibus,
catholicae essent fidei defensores. Quidquid enim praeter
speciales causas synodali Conciliorum ad examen epi-
scopale deferretur, potest aliquam diiudicandi habere ratio-
nem.] Sed solent nonnulli dicere, haec eum pro Anatolii
Constantinopolitanae urbis episcopi praesumptione dixisse:
qui si & res gestas, & ea quae nunc protulimus epistolae
verba considerant; suspicari protinus falsa cessant. Nam-
que cum praedictus Constantinopolitanae urbis episcopus
nouum aliquid conaretur arripere, constat illic ei legatos
sedis apostolicae cum summa auctoritatis libertate restituisse.
Quod & factum in Synodo legitur, & eiusdem Synodi
ad praefatum praedecessorem nostrum epistolis approba-
tur. A saepe fato autem eodem praedecessore nostro ad Ma-
ximum, sicut praediximus, nouimus scriptum: Si quid sa-
ne ab his fratribus, quos ad sanctam Synodum vice mea
misi, praeter id quod ad causam fidei pertinebat, gestum
esse perhibetur, nullius erit penitus firmitatis: quia ad hoc
tantum sunt ab apostolica sede directi, ut excisis haeresi-
bus, catholicae essent fidei defensores.] Si ergo de Anato-
lii causa loquens, hoc quod a vicariis suis actum in Syno-
do fuerat redarguit; nimirum quia contradixerant, repre-

XIX.

Epist. 61.

Acti. 16.

Concil. Tom. 12.

O o ij

Epist. 53.

In 3. part.
Calched.
Conc. c. 50.

hendit. Et quis hæc vel stultus sentiat? dum constat quod hac de re beatus Leo Anatolio conquerenti, multa in vicariis suorum, quia contradixerant, laude rescribat: cuius epistolæ nunc idcirco verba non ponimus, ne volumen hoc immoderatus extendamus. Cum vero & subiicitur: Quidquid enim præter speciales causas synodali Conciliorum ad examen episcopale deferretur, potest aliquam diiudicandi habere rationem:] aperte nobis licentia tribuitur, ut quidquid illic extra fidei causas de personis gestum est, retractetur. Specialis quippe synodali Conciliorum causa est fides. quidquid ergo præter fidem agitur, Leone docente, ostenditur quia nihil obstat, si ad iudicium reuocetur. Quia vero & apud eosdem episcopos qui in Calchedone refederunt, in veneratione Synodus non nisi usque ad fidei definitionem fuit, per hoc aperte ostenditur, quod plerique Græci antiquiores codices continere Synodum non nisi in sex actionibus subiunctis Canonibus demonstrantur, ut omnino cetera quæ priuato studio fuerant mota, non habeant. Vnde & encyclica hæc ita esse testantur. Nam Leoni Augusto Alypius episcopus Cæsareæ Cappadociæ scribens, ait: His itaque sic se habentibus, vestræ pietati significo, quia ea quidem quæ particulariter examinata sunt, * & quæ gesta a sanctis * atque episcopis in Calchedonenſi ciuitate collectis, non legi: neque enim a sanctæ memoriæ tunc episcopo Thalassio, qui interfuit sancto Concilio, aliquid huc amplius est allatum ex his quæ gesta noscuntur: sed tantummodo definitionem expositam ab illo sancto Concilio, ab eo delatam inspexi.] Attestante ergo Alypio episcopo perdocemur, quia præter causam fidei nihil de Synodo in veneratione Thalassius tenuit, qui illic & præter causam fidei, episcoporum negotiis priuatis interfuit. Si igitur in actione sexta professio fidei consummatur, moxque Canonum regula figitur; si beatus Leo negotiis, quæ illic priuate mota sunt, contradicit; si hoc quod ultra fidem gestum est, nec is qui fecit Thalassius tenuit: cur nos hæreticam epistolam retractasse reprehendimur, qui hac in re cunctorum nos præcedentium auctoritate roboramur? Et quamuis ab eadem epistola alienum se Ibas respondeat; quamuis quia approbata sit, aut difficulter, aut nullatenus demonstre-

ANNO
CHRIST.
553.

ANNO
CHRISTI
553. tur: licenter tamen vnusquisque eam reprehenderet, etiam si episcopi in eodem Concilio residentes suis illam subscriptionibus approbassent: quia postquam, beato Leone scribente, ius retractandi & diiudicandi conceditur, etiam si qua esse poterat eorum qui interfuerant, in priuatis negotiis auctoritas, vacuatur.

Discussio itaque secundo capitulo, tertium superest: quod tanto debemus in breuitate constringere, quanto & vos nobis hac in re non credimus resultare. Neque enim Theodoreti omnia scripta damnamus, sed sola quæ contra duodecim Cyrilli capitula, sola quæ contra rectam fidem aliquando scripsisse monstratur. quæ tamen & ipse damnasse cognoscitur, qui in sancta Calchedonenſi Synodo vera confessus inuenitur. Nam quomodo post errorem recte sapiat, & ea quæ prius scripserat, & ea quæ in Calchedonenſi Synodo ab illo sunt gesta, manifestant. Ipse namque Nestorio scribens, ait: *In his quæ in tuam venerationem iniuste atque inique prolata sunt, nec si mihi quis vtramque manum absciderit, potero præbere consensum.* Aemerio quoque Nicomedix episcopo scribens, ait: *Damnationi venerandi & sanctissimi episcopi Nestorii quæ facta dicitur, non debemus præbere consensum.*] Ad Alexandrum quoque Hierapolitanum episcopum scribens, ait: *Et ante tuæ sanctitati prædixi, quasi domini mei venerabilis & sanctissimi episcopi Nestorii fuerit dogma damnatum, nec ego cum his qui faciunt communicabo.*] Ad Alexandrum vero Syriæ Palæſtinorum præſulem scribens, ait: *Existimo præ omnibus maxime satisfactum esse domino meo sanctissimo ac venerando Ioanni episcopo, quod nulloatenus acquiescam in damnatione domini mei sanctissimi & venerandi Nestorii episcopi præbere consensum, quæ in Tarſo & in Epheſo facta est.*] Qui postmodum tamen cum resistantium certamine a sancto Calchedonenſi Concilio admissus, aperte anathema in Nestorium protulit; seque orthodoxum, ipso hæretico reprobato, monstrauit. Dudum namque sanctæ ecclesiæ diuersa sentiens, & contra beati Cyrilli duodecim capitula scribens, ait: *Sanctam Virginem Θεοτόκον, id est,*

* natura, *Dei genitricem vocamus, non quod Deum peperit * per naturam,*

sed quod hominem ediderit coniunctum Deo, quem ipse formauit.]

Et post pauca: *Si naturalis coniunctio facta est formæ Dei &*

In 3. part.
Conc. E.
phes. ad 3.
Anathem.

formæ serui, inuenietur legislator necessitatibus legis seruiens.] Et

O o iij

Ad Ana-
them. 5.

Hebr. 3.

Ad Ana-
them. 10.

Luc. 1.

Luc. 4. v. 1.
Ibid. v. 14.

Hebr. 13.

rursum: *Nomine communicationis utentes, ut unum quidem Filium adoramus, & eum qui assumpsit, & eum qui assumptus est; differentiam tamen cognoscimus naturarum.* * Theophoron autem dicere portans vel Dominum indutus hominem Christum, ut a multis sanctis patribus dictum est, non recusamus.] Et post alia: Considerate, inquit, apostolum & pontificem confessionis nostræ Iesum fidelem ei qui fecit illum, sicut & Moyses in omni domo sua. Facturam autem eum quis esse dixerit recta sentiens, increatum & cum patre coæternum, * & addam, verum? sed eum qui est ex semine David, qui liber ab omni peccato pontifex noster fuit, & victimam ipse se pro nobis obtulit Deo, habens in se certe Dei Verbum adunatum sibi, inseparabiliterque coniunctum.] Et rursum, ut eum quasi ostenderet ad diuinitatem per incrementa creuisse, in eodem opere subiungit, dicens: Ait angelus Virgini: Spiritus sanctus superueniet in te, & virtus Altissimi obumbrabit tibi: ideoque quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. Considerate hic etiam, quia cuncta humanitus dicuntur: Erit, inquit, magnus, non dixit, est: & filius Altissimi vocabitur, non dixit, vocatur: & dabit ei Dominus sedem David patris sui, non dixit, habet, sed dabit ei Dominus: & regnabit, non dixit, regnat: & super quos? super domum Jacob: non dixit, super angelos & archangelos.] Rursum in eodem libro secundo ait: Iesus autem plenus Spiritu sancto regressus est a Iordane. & iterum: Regressus est Iesus in virtute Spiritus in Galilæam. non Dei verbum cooperatione vel auxilio eguisse Spiritus sancti arbitreris, sed visibile templum variis sancti Spiritus donationibus fruebatur.] Et post alia: Iesus Christus, inquit, heri & hodie, ipse & in sæcula. Quomodo igitur, sapientissimi, debemus advertere, quomodo idem ipse heri & hodie & in sæcula, & temporaliter & æternus, & in tempore & super tempora? nam si æternus est, temporalis non est, & si in tempore est, super tempus non est.] Et rursum, in Domino Deo nostro Iesu Christo deitatis & humanitatis quasi vnitatem adstruens, ait: Naturas discernimus Dei Verbi: naturam integram dicimus, & personam sine dubitatione perfectam: nec enim sine persona fas est asseuerare substantiam: perfectam quoque humanam naturam cum sua persona similiter confitemur. Cum vero ad coniunctionem respicimus, tunc demum unam personam merito nuncupamus.] Quis hæc, fratres carissimi, plena omni impietate non videat? A quibus tamen constat, quod se postmodum ipse

ANNO
CHRISTIANI
533.* Suscepit
id est, di-
ferum ho-
minem di-
cere, ut a
multis* Deum
Verbum

ANNO
CHRISTI
530
correxerit, qui in sancta Calchedonenſi Synodo Neſtorium
anathematizare conſenſit. Quis non videat quanta teme-
ritate plenum ſit, Theodoretſi ſcripta ſuperbiendo defen-
dere quæ eundem ipſum conſtat, recta poſt profitendo,
damnaſſe? Dum vero eius & perſonam recipimus, & ea
quæ dudum latuerant * prauæ ſcripturæ probamus, in nul-
lo a ſanctæ Synodi actione deuiamus: quia ſola eius hæ-
retica ſcripta reſpicientes, & cum Synodo adhuc Neſto-
rium inſequimur, & cum Synodo Theodoretum profi-
tentem recta, veneramur. Alia vero ſcripta illius non ſo-
lum recipimus, ſed eis etiam contra aduerſarios vtimur. Sup. coll. 4.
Nam cum Theodorus Canticum canticorum vellet ex-
ponere, & non ad commenta, ſed potius ad deliramenta
laboraret: per hunc librum Æthiopiffæ reginæ blanditum
fuiſſe, profeſſus eſt, quod Theodoretus reprehendens,
nomen quidem eiufdem Theodori ſupprimi, ſed tamen
veſaniam patefecit. Eiufdem namque libri commenta
conſcribens, ait: Audio plures Canticum canticorum de- In præm.
trahentes, & non credentes ſpiritualem eſſe librum, fa-
bulas autem quaſdam aniculares per veſaniam texentes
componere, & præſumere, dicentes, quia ſapiens Salo-
mon ad ſeipſum & filiam Pharaonis hunc librum conſcri-
pſit.] Quomodo ergo nulla ſcripta eiufdem Theodoretſi
recipimus, qui illum etiam contra Theodorum, aſſer-
torem veritatis inuenimus? Hæc ad ſcripta veſtra reſpon-
demus.

Sed opportunum valde iudicamus, vt ea quæ ſine ſcri- XXI.
pto a reſponſalibus veſtris audiuiſimus, breuiter verba re-
plicemus. Dixerunt enim, Theodorum a Ioanne Antio-
chenæ vrbis epiſcopo mira per epiſtolam atteſtatione lau-
datum: quod verum nos nullo modo credimus. Si tamen
& tale aliquid fortasſe reperitur, plus fidei primæ Epheſi-
næ Synodo, plus Cyrilli libris, plus Heſychii, quam aliis
quæ innotefcere nunc vſque nequiuērunt epiſtolis com-
modamus. Debemus tamen accedere, etiam conceden-
tes aliquid dicere. Ita ergo vt reſponſales veſtri aſſerunt,
eſſe ſentiamus. Vos ſcitis, fratres dilectiſſimi, quod res
quæ dubietati ſubiaceret, in partem ſemper eſt interpretan-
da meliorem. Quid itaque obſtat, ſi dum de eius errore
occultum adhuc & dubium fuit, ab vno patre laudatus

est; & innotesciente post perfidia, pene omnium magnorum patrum sententiis velut immanis bestia quasi crebrentibus iaculis est confossus? An non & malos a bonis aliquando laudatos nouimus, nec tamen eisdem laudibus defensos? Quid namque in hæresiarchis Origene deterius, & quid in historiographis inueniri Eusebio honorabilius potest? Et quis nostrum nesciat in libris suis quantis Origenem Eusebius præconiis attollat? Sed quia sancta ecclesia suorum fidelium corda benignius, quam verba districtius pensat: & plus in hæreticis sensum proprium, quam testatio Eusebii absoluere potuit: nec rursus Eusebium laudati Origenis culpa damnauit. An non & Gregorius Nyssæ vrbis episcopus cum Canticum canticorum exponit, magnis Origenem laudibus præfert? An non & Hieronymus nostræ ecclesiæ presbyter, & singularis Hebræi sermonis interpres, tanto erga Origenem fauore intenditur, vt pene discipulus eius esse videatur? Sed quia plus causa, quam verba pensanda sunt, nec istis suâ benignitas nocuit, nec illum a reatu proprio fauor alienæ attestatio-
nis excusauit.

XXII.

Rom. 10.

Phil. 2.

1. Cor. 3.

Ibid.

Cogor post hæc, fratres carissimi, dolens cum Paulo dicere: *Testimonium perhibeo vobis quod æmulationem Dei habetis, sed non secundum scientiam: cuius erga vnitatem sanctæ ecclesiæ dum viscera caritatis aspicio, discordes vos intolerabilius ingemisco. Pensate, quæso, quo ardore sanctæ vnitatis anhelabat cum Philippensibus diceret: Si qua consolatio in Christo, si quod solatium caritatis, si qua societatis spes, si qua viscera & miserationes, implete gaudium meum, vt idem sapientes, eandem caritatem habentes, vnanimes, id ipsum sentientes. Qui igitur vnanimitatem locuturus, tot & tales inquisitiones præmisit: quantum esset huius virtutis meritum, non explendo, sed inquirendo monstrauit. At contra quam sit malum discordiæ, loquens Corinthiis ostendit. ait enim: Significatum est mihi de vobis, fratres mei, ab his qui sunt Chloes, quia contentiones sunt inter vos: hoc autem dico, quod unusquisque vestrum dicit, ego sum Pauli, ego autem Apollos, ego vero Cephæ, ego autem Christi. Quod cum quanta animaduersione loquatur, agnoscimus, si subiunctæ increpationis verba pensamus. ait enim: Diuisus est Christus? numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis?*
Consi-

ANNO
CHRISTI
535.

ANNO
CHRISTI
527

Considerate igitur, fratres mei, & dum Deo adhuc expectante, omni incerto vitæ fine permittimur, vigilantia cura perpendite, quia illam scissionem sanctæ ecclesiæ pro Theodoro facere fraternitas vestra non metuat, quam pro se vel profiteri Paulus expauit. Cur non ad memoriam pro vnitate seruanda beati Augustini dictum reducitur? qui dum de vnico baptismo loqueretur, idcirco Cyprianum martyrem, qui de iterando baptismo scripserat, defunctum perhibuit, quia licet prauum quid senserit, nunquam tamen se a totius ecclesiæ communionem suspendit. Sic igitur permanere in sanctitate * seruante constat, fratres dilectissimi, quia dum vos ab ecclesiæ vnitatem disiungitis, omne virtutis meritum perdidistis etiam si recte teneatis. scriptum quippe est: *Pacem sequimini cum omnibus & sanctimoniam, sine qua nemo videbit Dominum.* August. lib. de vnico baptis. Hebr. 12.

Multa locuti sumus, quia & ad multa ratiocinando respondimus. Et cum testimonia ex patrum dictis innumera suppeterent, perpauca posuimus: videlicet cupientes vt scripta nostra in causis singulis narratio breuiata succingeret, ne fortasse tedium legenti generarent. Vnum tamen quod iam superius diximus, non tædet si etiam crebro replicemus: Quia fidem sanctæ Calchedonenſis Synodi illibatam per omnia Deo auctore seruamus, eiusque definitiones, sicut Ephesiæ primæ, Constantinopolitanae, ac Nicænæ Synodi irretractabiles nunc vsque tenuimus, & vel morte proposita irretractabiles custodimus. Vestra igitur dilectio communionem fidelium orthodoxorum fratrum non fugiat, ne præsentis vocis nostræ adiutorium si audire neglexerit, contra se in testimonium vertat. Nos autem ad Dominum post verba recurrimus, eumque quantum possumus fletibus exoramus, vt hoc quod vobis ad sequendam concordiam a nobis dicitur, ipse in vestris mentibus manu intimæ inspirationis operetur.

B. GREGORIUS IN EPISTOLA AD
Joannem episcopum CP. de quinta Synodo
hæc habet.

PRÆTEREA, quia corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem: sicut sancti euangelii quatuor libros, Lib. 1. ep. 14. Rom. 10.

Pp

fic quatuor Concilia suscipere & venerari me fateor: Nicænum scilicet, in quo peruersum Arii dogma destruitur: Constantinopolitanum quoque, in quo Eunomii & Macedonii error conuincitur: Ephesinum etiam primum, in quo Nestorii impietas iudicatur: Calchedonense vero, in quo Eutychis, Dioscorique prauitas reprobat, tota deuotione complector, integerrima approbatione custodio: quia in his velut in quadrato lapide, sanctæ fidei structura confurgit, & cuiuslibet vitæ atque actionis norma consistit. Quisquis eorum soliditatem non tenet, etiam si lapis esse cernitur, tamen extra ædificium iacet. Quintum quoque Concilium pariter veneror, in quo epistola quæ Iba dicitur, erroris plena, reprobat: Et Theodorus personam mediatoris Dei & hominum in duabus subsistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur. Scripta quoque Theodoriti, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur, ausu dementiæ prolata refutantur. Cunctas vero, quas præfata veneranda Concilia personas respuunt, respuo: quas venerantur, amplector: quia dum vniuersali sunt consensu constituta, se & non illa destruit, quisquis præsumit aut soluere quos ligant, aut religare quos soluunt. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit. Quisquis vero prædictarum Synodorum fidem tenet, pax ei sit a Deo Patre per Iesum Christum Filium eius.

EIVSDEM EPISTOLA AD EPISCOPOS

Hiberniæ de causâ trium capitulorum.

Lib. 1. ep. 36

SCRIPTA vestra summa cum gratulatione suscepi: sed Serit in me vberior valde lætitia, si mihi de vestra contigerit reuersione gaudere. Prima itaque epistolæ vestræ frons grauem vos pati persecutionem innotuit. Quæ quidem persecutio dum non rationabiliter sustinetur, nequaquam proficit ad salutem. Nam nulli fas est retributionem præmiorum expectare * pro culpa. Debetis enim scire, sicut beatus Cyprianus ait, quia martyrem non facit poena, sed causa. Dum igitur ita sit, incongruum nimis est de ea vos, quam dicitis, persecutione gloriari, per quam vos constat ad æterna præmia minime prouehi. Reducat ergo caritatem vestram tandem integritas fidei ad

ANNO
CHRISTI
553.

matrem, quæ vos generauit, ecclesiam; nulla vos animo-
rum intentio a concordia vnitate dissociet, nulla persua-
sio repetendo vos a recto itinere defatiget. Nam in Syno-
do, in qua de tribus capitulis actum est, aperte liquet, ni-
hil de fide conuulsum esse, vel aliquatenus immutatum,
sed sicut scitis, de quibusdam illic solummodo personis est
actitatum: quarum vna, cuius scripta euidenter a recti-
tudine catholica fidei deuiabant, non iniuste damnata est.
Quod autem scribitis, quia ex illo tempore inter alias pro-
uincias maxime flagellatur Italia, non hoc ad eius debetis
intorquere opprobrium, quoniam scriptum est: *Quem di-* *Hebr. 12.*
ligit Dominus, castigat: flagellat autem omnem filium quem reci-
pit. Si igitur ita est vt dicitis, ex eo tempore magis dile-
cta est apud Deum, & modis omnibus approbata, ex quo
Domini sui meruit sustinere flagella. Quia vero non ita
fit, quemadmodum vos in eius insultatione affirmare co-
namini, rationem attendite. Postquam recordanda me-
moriam Vigilii papa in vrbe regia constitutus, contra
Theodoram tunc Augustam & Acephalos damnationis
promulgauit sententiam: tunc Romana vrbs ab hostibus
addicta & captiuata est. Ergo bonam causam habuerunt
Acephali, & iniuste damnati sunt, post quorum damna-
tionem talia contigerunt? Absit. Hoc enim nec vestrum
quempiam, nec alios qui catholica fidei mysteriis insti-
tuti sunt, vel dicere, vel aliquo modo confiteri conuenit.
His denique cognitis, ab hac quandoque iam delibera-
tione recedite. Vt igitur de tribus capitulis animis ve-
stris ablata dubietate possit satisfactio abundanter infun-
di, librum quem ex hac re sanctæ memoriæ decessor meus
Pelagius papa scripserat, vobis vtile iudicaui transmit-
tere. Quem si deposito voluntaria defensionis studio,
puro vigilantique corde sæpius volueritis relegere, eum
vos per omnia secuturos, & ad vnitatem nostram nihilo-
minus reuersuros esse confido. Porro autem si post hu-
ius libri lectionem in ea, qua estis, volueritis deliberatio-
ne persistere, sine dubio non rationi operam, sed obsti-
nationi vos dare monstratis. Vnde iterum habita *locu-
tione caritatem vestram admoneo, vt quoniam Deo suf-
fragante fidei nostræ integritas in causa trium capitulo-
rum inuiolata permansit, mentis tumore deposito, tanto

Concil. Tom. 12.

Pp ij

citius ad matrem vestram, quæ filios suos expectat & inuitat, ecclesiam redeatis, quanto vos ab ea quotidie expectari cognoscitis.

Alibi quoque idem B. Gregorius meminit quinta Synodi, & trium capitulorum, ut lib. 3. epist. 2. 3. 4. 37. lib. 5. epist. 64. & lib. 7. epist. 53.

Tractatus piissimi imperatoris Iustiniani, missus ad Menam sanctissimum & beatissimum archiepiscopum felicitis urbis & patriarcham, aduersus impium Origenem, & nefarias eius sententias.

Λόγος τῆς ὁσιωτέρας τοῦ ἡμῶν βασιλέως
Ιουστινιανοῦ, κατὰ πεμφθεῖς πρὸς
Μηνᾶν ὁ ἀγιώτατον καὶ μακα-
ριώτατον ἀρχιεπίσκοπον τῆς ὁδοῦ
μονοῦ πόλεως καὶ πατριάρχῳ,
καὶ ὧς ὧς τοῖς τῆς δουλοῦ καὶ τῆς
ἀνθρώπων αὐτῶν δογματικῶν.

Huius episto-
la (sic enim
appellat ipse
Iustinianus
in fine) me-
minit Libe-
ratus cap. 23.
qui testatur
illam dista-
tam fuisse
instante Pe-
lagio R. E.
diacono, &
apocrifario,
ac postmodū
a Vigilio
pontifice ap-
probata.

NOBIS semper studio fuit, atque etiam nunc est, rectam & irreprehensibilem Christianorum fidem, statumque sanctissimæ Dei catholicæ & apostolicæ ecclesiæ, perturbationum expertem viquequaq; custodiri. Hæc nobis prima & antiquissima cura est: per quam & nobis in præsentī sæculo imperium a Deo traditum esse & conseruari credidimus, & reipublicæ nostræ inimicos subdi, & in sæculo futuro misericordiam in conspectu eius bonitatis nos adepturos speramus. Nā & si humani generis hostis varias occasiones comminiscitur, quibus hominum animas studet lædere: Dei tamen humanitas, illius improbitatem & malitiam frangens atque euacuans, aduersariosque redarguens, gregem suum damnum accipere aut dissipari non permittit. Hæc autem a nobis ideo dicta sunt, quod ad nos allatum est, nonnullos Dei timorem in animo non habentes, nec rectæ doctrinæ discrimen tenentes, quo saluatur quicumque veritatem cognoscit; relictis diuinis

HMIN μὲν αἰεὶ ἀποὺδὴ γέροντες, ἔστι τὸ ὁρθῶν καὶ ἀμώμητον πίσιν τῶν χριστιανῶν, ἔτ' κατὰ τὴν ἀγιωτάτης τῆς θεοῦ καὶ δοτικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας ἀπάραχον διὰ πάντων φυλάττειν, καὶ τὰς τῶν περὶ τὴν αἰώνων τῶν φρονήσεων ἀντιμετάθεσθαι. δι' ἧς καὶ τὸ ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ βασιλεύειν ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ ἡμετέρας δοκεῖται καὶ φυλάττειν περὶ τὴν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς ἡμετέρας πολιτείας ὑποτάττειν. δι' ἧς καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐλεῖται ἐν ὧν τῇ τῆς αὐτῆς ἀγαθότητος ὁρεῖν ἐλπίσιν. ἐκ τῆς μαλίστα γὰρ οὗ τῆς ἀνθρώπου γένους πολέμου διαφόροις ἐφελείσκει περὶ τῆς, δι' ὧν ἀποδοῖται ὁ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἀνθρώπων ψυχῆς, ἀλλ' ἐν ἡ τῆς φιλαδελφίας τῆς οὐκ ἐκ καταργήσεως πονηρίᾳ, καὶ τῶν ἐναντίους διελέχουσα οὐ συγχωρεῖ τὴν ἰδίαν καταβλάπτειν ἢ σκορπίζειν ποίμνιον. ταῦτα ὅτι ἡμῖν εἰρη, ἐπεὶ ἡμεῖς ἡλθεν εἰς ἡμᾶς, ὡς ἄνθρωποι μὴ ἔχοντες καὶ νοῦν τῆς θεοῦ φόβον, μηδὲ τῶν τῶν ὁρθῶν δογμάτων διακρίσιν ὁπιστάμενοι, δι' ἧς πᾶς ὁ γινώσκων τὴν ἀλήθειαν σώζεται, κατὰ λέγειν τὰς θείας

ANNO
CHRISTI
553.

γραφας, και εδωκεν αγγιους πατερας, ος
η καθεολικη τε θεοδ' εκκλησια διδα-
σκαλοις εχθ, και δι' ων πασα μη παν-
ταχοδ' αρεσις απεληλαται, η δε ορθο-
δοξος πιστις σεσαφωσται, Ωμενθ' ος
τε η Ελληνικων η Αρειανικων η
Μανιχαϊκων αυτ' δογματων ανπιπι-
ουωται, δι' ων εκεινος εις βοθρον ενε-
πεσεν. ος η ποιητοι πως διωαν χειστα-
νοις σιναεθμενιδαι περσωπου ανπι-
ποιεμμοι, τε Ελληνων η Μανιχαϊων
η Αρειανων και ην' αλλων αιρετικων
απουδασαντος παραδιδωαι; ος τε περ
παντων εις αυτην η αγγιαν η ομοουσιον
τελειδα βλασφημιας ετολμησεν ει-
πειν η μη πατερα μειζονα εη η υος,
η η υον ε αγγιου πνδματος, η η αγγιον
πνδμα η αλλων πνδματων. περσε-
ει η δε η τε το η εαυτ' ασεβεια ειπων,
μηδε η υον διωαδαι η πατηα ιδειν,
μηδε η αγγιον πνδμα η υον. και οπ
ο υος και η αγγιον πνδμα κησματα
εισι. η οπ ημεις εσμεν περς η υον,
επο ο υος δε περς η πατερα. περς-
ηησι δε πας εαυτ' βλασφημιας και
τητο εν τω περ δερων αυτ' περσω
λογω επ' αυτης λεξεως ειπων ουτως.
Εν η επανοουμνη δερη ποσοπον α-
ελθμον τω βαλημαπ αυτ' ιαποσησαι
η θεον νοερων ουσιων, οσον ηδωατο
διαρκεσαι. πεπρασμενλω ηδ' εη και
τηλω διωαμιν τε θεοδ' λεκτεον και μη
περφας βφημιας η περζεαφλω
αυτης περαιρετεον. εαν η η απειρ
η θεια διωαμιν, ανδλη αυτην μηδε
εαυτην νοειν. η ηδ' φυος η απει-
ρ ατελελητον. πεποηκε τοινυν το-
σαυτε, ων ηδωατο περδραξαι,
και εχεν αυτα ιαπο χειρας, και συ-
κροτειν ιαπο την αυτ' περνοιαν.

scripturis, sanctisque patribus,
quos catholica Dei ecclesia do-
ctores habet, per quos omnis
vbique hæresis expulsa est, fi-
des vero orthodoxa declarata;
Origenem, eiusque dogmata,
paganorum & Arianorum &
Manichæorum erroribus affi-
nia asserere: per quæ ille in fo-
ueam incidit. Qui eiusmodi
sunt, quomodo possunt in Chri-
stianis numerari, eum tuentes
hominem, qui ea quæ pagani,
Manichæi, Ariani, alique hæ-
retici sentiunt, tradere studuit?
Qui ante omnia in ipsam san-
ctam & consubstantialiem Tri-
nitatem blasphemias ausus est
dicere: Patrem maiorem esse
Filio, Filium sancto Spiritu, san-
ctum Spiritum aliis Spiritibus.
Porro hoc ad impietatem suam
addidit, ut diceret, nec posse Fi-
lium Patrem videre, nec Spi-
ritum sanctum Filium: ipsum Fi-
lium & Spiritum sanctum crea-
turas esse: quodque nos sumus
ad Filium, Filium esse ad Pa-
trem. Ad suas autem blasphe-
mias hoc quoque adiunxit in
primo sermone Peri archon, his
verbis sic dicens: *In illo, quod
mente apprehenditur principio,
tantum numerum voluntate sua
intelligibilium substantiarum con-
stituit Deus, quanto poterat suf-
ficere. dicendum enim, finitam esse
Dei potentiam: nec, sub obtentu
laudis ac bonorum verborum, tol-
lenda eius circumscriptio est. ete-
nim si infinita sit diuina potentia,
necesse est eam ne seipsam quidem
intelligere. natura enim infinitum
comprehendi non potest. Tanta
igitur fecit, quanta poterat appre-
hendere, & sub manu habere, &
sub prouidentia sua continere:*

Pp iij

ANNO
CHRISTI
555

τῆ τοσαύτης μὲν εἰρηκότητος βλασφη-
μίας, πᾶσι ὅδε δὲ ἀντιθέτως τοσαύτην
ὑλὴν ἀπωλείας καὶ βλασφημίας πα-
ρασκευάσας, καὶ διὰ τὸ καὶ τὰ ἀγίων
πατέρων ἐκπαλαί ὑπὸ ἀνάδειμα γε-
νομένου μὴ τῶν μυστηρίων αὐτῶν δογμα-
των; εἰ γὰρ ὁ δόξας τὸ θεομάχον Ωρι-
γῆν, ὅπερ καὶ τὰ τοῖς ἄλλοις ἀρεπ-
νοῖς ἀντιτίθεται, ἀναμάξαι τὰ τοῖς
πονηροῖς αὐτῶν συζητήματα ἐν τῷ ὁ-
ρῶν δογματῶν, πᾶσι ἐν ἰδίᾳ ἐκείνου
κατέστηκεν, ἀλλὰ τὸ ἀγίας ἔχει ἐκκλη-
σίας ὑποτάξας καὶ τὸ αὐτὸ κακούργως
ἐκείνος ὡς πατέρα τῶν ἀπλοῦς ἐ-
χόν ἐμνηστεύσας. τῶν γὰρ τῶν Ἑλλήνων
μυθολογίας ἐν τῷ φανερῷ, καὶ ταύτας ἐ-
πεκτείνειν βεβλήμενος ἐξημαρτίσας τὰς
θείας διδόνει ἐρμηνεύειν γραφάς, ἵνα
τοῦτο τῷ ὁρῶν τὰ μυστήρια αὐτῶν δό-
γματα τοῖς τῶν θείων γραφῶν ὑπομνή-
μασιν ἀναμίξας, κακοήθως τῶν Ἑλλή-
νων καὶ Μανιχαίων αὐτῶν πλάνην καὶ
Αρειανικὴν μαρτυρίαν εἰσαγάγῃ, καὶ τοῦ
μὴ ἡκριβωμένους τὰ τῶν θείων γραφῶν
διωκτῆς δελεάσας. ὅτι γὰρ ἔχον τὰ τῶν
τῷ Πλάτῳ εἰρημνύει τῶν τῶν Ἑλλή-
νων μαρτυρίαν πλάττειν ὡς ὁ Ωριγῆς
ἔχει δεικνύει; ἢ παρὰ τοῦ ἐπερου Αρει-
ανισμῶν τῶν οἰκείαν συνεχεῖς ἵστατο νό-
σον; ὁ παρὰ τοῦ ὁρῶν τῶν ἐκείνου
εἰς τὸ ἀγίας ὁ ὁμοούσιον τελεῖται βαθ-
μοῖς ὑπονοήσας; ἐν τῷ δὲ οὗτος τῶν
Μανιχαίου διπολιμπαύεται, ὁ λέγων
τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς διὰ ἀμάρτίας
τοῖς σώμασι ὑμωείας χάριν ἐμπελ-
θεῖν; ὡς δὲ παρὰ τοῦ μὲν νόου οὐσίας
καὶ ἀγίας διωμάρτίας, ἐπὶ τὰ κόρον λαβέ-
σας τῶν θείων δωμάτων, καὶ παρὰ τὸ χεῖρον
τῶν πεισθῶν, καὶ διὰ τὸ τῶν θεῶν ἀγάπης
διποψυχεῖται, καὶ ἐν τῷ δὲ τῶν ψυχῶν ὁνο-

qui tot blasphemias dixerit,
omnibusque fere hæreticis tan-
tam exitii ac blasphemiae ma-
teriem præbuerit, ac idcirco
pridem a sanctis patribus ana-
themati subiectus sit vna cum
sceleratis eius dogmatibus?
Nam quamvis concedat quis,
Deo repugnantem Origenem
e recta doctrina (quod & apud
alios hæreticos inuenitur) ali-
quid expressisse in improbis suis
scriptis: ea ipsius propria non
est, sed sanctæ Dei ecclesiæ. at-
que hoc ipsum ille malitiose in
simpliciorum fraudem molitus
est. Nam in paganorum com-
mentis enutritus, eaque pro-
pagare in animo habens, diui-
nas se vtique scripturas inter-
pretari simulauit: vt hoc mo-
do nefariam doctrinam suam
sacrarum literarum monumen-
tis maligne admiscens, pagani-
cum & Manichæum errorem
suum atque Arianam vesaniam
induceret, eosque qui sacram
scripturam non accurate per-
cepissent, inescare posset. Quid
enim aliud exposuit Origenes,
quam Platonis, qui pagano-
rum insaniam dilatarat, doctri-
nam; aut a quo alio Arius mu-
tuatus, propria venena concin-
nauit? qui in exitium animæ
sue in sancta & consubstantiali
Trinitate gradus excogitauit.
An hic a Manichæo abest, qui
animas hominum dicit propter
peccata corporibus ad suppli-
cium immitti? quique primum
quidem mentes & sanctas vir-
tutes fuisse asserat, deinde con-
templationis diuinæ satieta-
tem cepisse, ac in deterius con-
uersas, idcirco a Dei amore re-
frixisse, indeque Græco nomi-

Genes. 1.

ne appellatas ψυχὰς, & supplicii causa corporibus esse inditas. quod vel solum ad perfectam eius damnationem satis erat, cum a paganorum ortum sit impietate. Cum enim dixerit Deus: *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram*: ex eius vanis sermonibus inuenitur, solum corpus absque anima ad imaginem & similitudinem Dei factum esse, si omnino præexistebat anima, & facto corpore, in id iniecta est, aut in id, tamquam in vas, immissa. Ac necesse erit omnino dicere, ipsum Deum opificem hominis, corpus esse, utpote qui corpus ad imaginem & similitudinem suam fecerit. Quomodo autem corpus, imago incorporei esse possit? Quæ obrem absit, ut his Christiani assentiantur. Si vero iuxta Origenis blasphemiam, animæ præexistebant, ac in pœnam peccatorum suorum in corpora demissæ sunt, ut emendatæ resipiscerent, eas oportebat amplius non peccare. Nam si corpus datum est animæ in supplicium propter peccata, ut doloribus emendaretur ad honorificandum Deum, quomodo corpus eam adiuuat & corroborat ad peccandum, quod iis qui pœna afficiuntur, non euenit? Vincula enim, carceres, compedes, ac, ut breuiter dicam, omnia eiusmodi, iniquitates & peccata eorum cohibent, qui iam pœnas luunt. Nec ut qui peccarit, amplius peccet, vincula ei adduntur quæ ad peccandum adiuuent: sed ut vinculorum cruciatu peccare desistat. Quare perspi-

μαδεύσας, καὶ ὑμωείας χάριν τοῖς σώμασιν ἐμβληθείσας· ὅπρ καὶ μόνον ἱκανὸν ἡμῖν εἰς τελείωσιν αὐτῶν κατὰ κρείσσιν, οἷα τῆς ἑλληνικῆς ὑπαρχόντων δυνάστεως. τῶν γὰρ θεοδιδόντων, ποιῶντων αὐτοῖς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμετέραν, ἐκείνου κατὰ τοὺς λόγους σώμα μόνον δὲ καὶ ψυχῆς κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἡμῶν τῶν θεοδιδόντων, ἐὰν ὅλως περὶ πῆρ καὶ ψυχῆ, καὶ μὴ τὸ γινώσκαι τὸ σώμα ἐκείνου, ἢ κατὰ τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν καὶ ἀνάγκη πᾶσα τῶν λέγων, καὶ αὐτὸν τὸν θεὸν τῶν αὐτοῦ δημιουργόντων σώμα ὑπαρχόντων, ὡς τὸ σώμα κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν ἰδίαν ποιῶντων. πῶς δὲ διδάται εἰκὼν εἶναι τῶν ἀσωμάτων τὸ σώμα; διό μὴ γινώσκοντες τοῦτο χειρῶν τοῦ σωτῆρος. εἰ δὲ καὶ πλὴν θεωροῦντες βλασφημίαν περὶ ὑπαρχόντων αἱ ψυχῆ, καὶ διὰ τὸ ἀμάρτησαι αὐτὰς ὑμωείας χάριν εἰς τὰ σώματα κατεπέμφθησαν, ἵνα παιδευθῶσιν σωφρονήσωσιν, ἐξελθὼν αὐτὰς μηκέτι ἀμάρτανειν· εἰ γὰρ περὶ κόλασιν τῇ ψυχῇ διὰ πλὴν ἀμάρτησιν ἐδόθη τὸ σώμα, ὥστε αὐτὴν ὁδωμένῃ παιδευθῆναι περὶ τὸ ἡμᾶν τὸν θεόν, πῶς σωφρονεῖ καὶ σωφρονίζεταί αὐτῇ τὸ σώμα περὶ τὸ ἀμάρτανειν, ὁποῖς κολαζομένοις* γίνεταί. δεσμοὶ γὰρ καὶ φυλακαὶ καὶ πέδαι, ἐκ σωτῆρος εἰπεῖν, τὰ ποιεῖν ἐφεκτικὰ τῶν ἀδικούντων καὶ τῶν ἀμάρτανούντων κολαζομένοις γίνονται. οὐ γὰρ ὅπως ὁ ἀμάρτησας πλὴν ἀμάρτη, σωφρονεῖ αὐτὸν περὶ πλὴν ἀμάρτησιν ὁ δεσμός διδεται, ἀλλ' ὅπως πάντοτε τῶν ἀμάρτανούντων διὰ τῶν δεσμών βασανίζονται. περὶ δὲ τὸν ποίνων, ὅτι

ANNO
CHRISTI
555

*καὶ γὰρ

ὅτι

ANNO
CHRISTII
553.

ὅτι οὐ διὰ σωφρονισμὸν παρελαβέντων
ἀμφοτέρων τοῖς σώμασιν ἐνεβλήθησαν
αἱ ψυχαὶ καὶ τὸν ἐκείνων λήροισ, ἁλ-
λὰ καὶ τὰν ὁ θεὸς τὸ τε σῶμα πλὴν
τε ψυχῶν, τυτέστι τέλειον τ' ἀνθρώπου
ἐδημοῦργησεν. ἴδεν τ' διὰ τῆς σώματος
ἡμῶν πεπραγμένων, εἴτε ἀγαθῶν, εἴτε
φασίλων τ' αὐταπόδοις ἀναμύρομεν.
τὸ τοῦ ἡμῶν παρὰ δίδωσι καὶ ὁ θεὸς ἀ-
πόστολος Παῦλος, λέγων· ὅτι πάντας ἡ-
μας φανεροῦναι δεῖ ἐμπαροῦν τ'
βήματος ἔχειν, ἵνα κομίσῃ ἡ ἐκα-
στός τὰ διὰ τῆς σώματος παρὰ εἰς ἑα-
ξέν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε φασίλον. Προσέ-
χον τοίνυν δεῖ τοῖς ἑσπόμενοις ῥήμασιν,
ὅτι ἐκ εἴτε κομίσας δεῖν τ' κρίνοντο
παρὰ εἰς ἑαξέν παρὰ τῆς σώματος. εἰ δ'
ἐπὶ μόνους τοῖς διὰ τῆς σώματος κομίσ-
ται ἀνθρώπος παρὰ τῆς κρίνοντος τ' γένε-
σι, ἢ τ' δεούσης ἀξιοδοταίμης, μνήμη δὲ
ἐδὲμία παροργιστέων ἀμφοτέρων,
δήλον ὅτι ἐμπαροῦν τ' σώματος
αἱ ψυχαὶ· εἰ γὰρ παροῦν τ' σώματος, εἴπεν
αὐτὸς ἀπόστολος, ὡς παρὰ τῆς σώμα-
τος, ἔστι καὶ τῆς σώματος. ὅτι καὶ αἱ
τῶν ἀνθρώπων ψυχαὶ νοεραὶ τε καὶ λογί-
και τυγχάνουσι, τ' ὁμολογουμένων ὅτι
ὅτι οὐδὲ τὸν Νεμεσίους ἀντιποιεμέ-
νοις νομίζοντες ἀπαρτεῖναι. εἰπάτωσαν
τοίνυν ὁ Νεμεσίους φρονουῦντες·
αἱ ψυχαὶ αἱ αὐτῶν, εἰ γε ἀρετὰ καὶ
λείεσι, παροῦν τ' σώματος, πρὶν
ἢ ἐν τοῖς σώμασιν εἰσελθῶσιν, ἐν ποίᾳ
τάξιδι ὑπῆρχον, ἢ ἡ διεπράττοντο; ἐξ ἧν
γὰρ αὐτὰς εἰδέναι ποδῆσαν, εἰ παρὰ
καὶ πῶς ἐν ταῦτα παρὰ γένοντο. εἰ δ' ἴδεν
αὐτοῖς ἀμύχανόν ὅτι λέγειν, ὡς τῆς
ἀληθείας μὴ οὐσης, δήλον ὅτι μῦθοι
τὰ κατ' αὐτῶν ὑπαρχοῦσιν. ἴσως δ' ἐ-
ροδοῖν, ὅτι μὴ τὸ εἰσελθεῖν τὰς ψυχὰς

Concil. Tom. 12.

cum est, non ad superiorum
peccatorum castigationem, ut
illi nugantur, corporibus im-
missas esse animas: sed simul
Deum & corpus & animam, id
est, perfectum hominem, fabri-
catum esse. Itaque eorum quæ
per corpus a nobis gesta sunt,
sive bonorum sive malorum, re-
tributionem expectamus. hoc
enim nobis tradit & diuinus
apostolus Paulus, dicens: *Om-*
nes enim nos manifestari oportet
ante tribunal Christi, ut referat
unusquisque ea quæ per corpus
prout gessit sive bonum sive ma-
lum. Attendenda ergo sunt apo-
stoli verba. nec enim dixit, o-
portere recipere eum qui iudica-
tur, prout gessit ante corpus. Si
vero ob ea sola quæ per corpus
homo gessit, ab eo qui terram
iudicat, vel poena afficitur, vel
merito præmio; nullaque men-
tio fit ante admissorum pecca-
torum: perspicuum est, animas
ante corpora non esse. Si enim
præxisterent, dixisset Aposto-
lus, gesta tum per corpus, tum
ante corpus. Animas vero ho-
minum intelligentia & ratione
uti, in confesso est. quod ne eos
quidem negare putamus, qui
tuentur Origenem. Dicant igitur
qui cum Origene sentiunt: animæ
ipsorum (si quidem, ut
asseuerant, ante corpora fue-
runt) priusquam in ipsa ingre-
derentur, quo in ordine erant,
aut quid agebant? Oportuit e-
nim eas, si ante erant, scire, quo
loco essent, aut quomodo huc
aduenissent. sin hoc nulla ratio-
ne possunt dicere (nam id ve-
rum non est) apertum est eos fa-
bulas dicere. At fortasse dicant,
animas postquam corpora in-

Qq

gressæ sunt, tum discernere posse & cognoscere quæ a se geruntur. Si hoc dicent, ex eorum inani disputatione efficitur, ut corpus plus precii atque honoris, quam anima, habeat: quod ei in beneficii loco det intelligentiam & rationem. atqui hoc asserere, plenum dementiæ est atque absurditatis. Cur vero si anima, ut aiunt, ante fuit quam corpus, disciplina indiget, postquam in corpus venit, paulatimque instituitur, & ad meliora perfectioraque progreditur? Nam si ante existeret, vtilia utrique cognosceret, nec vlla egeret doctrina: nec, utpote in cognitione versans, cura & diligentia erudiretur. ac si, quid sit offendere, sciebat, non edoceret quod antea sciuiisset. iam vero si docetur, ut in ignoratione versans, prius non sciebat. si non prius sciuit, ante non fuit. At liquet eam antea non fuisse. Ortus enim nostri Deus solus in causa est. qui ut nos, cum non essemus, fecit: sic natos, gratia manumque propria tuetur ac saluat, si digni atque idonei perhibeamur. Nam Deus qui dixit: *Faciamus hominem ad imaginem nostram et similitudinem*, utraque simul fecit, id est, corpus plasmauit, & animam intelligentem & rationalem creavit. Simul enim & effinxit corpus, & animam condidit, perfectum hominem exhibens. neque enim homo corpus est sine anima, nec anima sine corpore. Si autem anima præexistebat, ut delirat Origenes, cuius rei gratia sanctissimus propheta Zacharias dixit: *Fingens*

Genes. 1.

Zach. 12.

ἐν τοῖς σώμασι, τότε διωδύται διακρίνειν τε καὶ γινώσκειν τὰ περὶ τὸ ἄνθρωπον παρ' αὐτῶν· εἰ δὲ τὸ εἶπωσιν, ἐξελίσκεται τὸ σῶμα καὶ τὸν αὐτὸν ματαίους λόγοις ἡμιώτρῃ τῆς ψυχῆς, οἷα χαρίζομεν αὐτῇ τὸ νοεῖν τε καὶ λογικῶς γινώσκειν. ἀλλὰ τὸ λέγειν τὸ παῖς ὅτιν ἀνείας καὶ ἀποπίας μετόν. διὰ τὴν δὲ ὅλως, εἴη ὡς λέγουσι περὶ πῆρην ἡ ψυχὴ, μαθησώμενος ἡ δὲ διδασκῶν δέεται ἐν τῷ σώματι γυμνασθῆναι, καὶ μικρὸν εἰσαγυμνασθῆναι, καὶ περὶ τὸ πῶς εἶναι εἰς τὸν κόσμον καὶ τὴν ἐκείνου πύλιν· εἰ γὰρ περὶ τῶν καὶ ἐγινώσκων αὐτὸν τὰ συμφέροντα μηδεμίαν μαθησώμενος διδασκῶν, καὶ ὡς ἐν γινώσκῃ πύλιν εἶναι διωδύται τῆς διδασκῆς. καὶ εἰ τὸ πῶς εἶναι ἐγινώσκων, ἐκ ἐκείνου πύλιν ὡς περὶ πύλιν· εἰ δὲ διδασκῶν ὡς ἀγνοῶν, οὐ περὶ πύλιν· εἰ δὲ οὐ περὶ πύλιν, οὐ περὶ πύλιν. ἀλλὰ δὴλον, ὅτι οὐ περὶ πύλιν. τῆς γὰρ γινώσκων ἡμῶν ἀπὸς ὅτι μόνον ὁ θεός, ὅς τις καὶ τὸν ὄντα ἡμῶν ἐποίησεν, οὕτω καὶ γινώσκων τοῖς σώματι τῇ ἰδίᾳ * καὶ, ἐὰν αἱ τοῖς καὶ ἐπὶ τῇ πύλιν φανώμεν. ὁ θεός γὰρ εἰπὼν· ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν, ἀμφότερα καὶ τὰν τὸν ἐδημιούργησε, πύλιν σῶμα τε πλάσας, καὶ ψυχὴν νοεράν τε καὶ λογικὴν δημιουργήσας· ἅμα γὰρ σῶμα ἐπλάσεν ὁ θεός, καὶ τὴν ψυχὴν ἐδημιούργησε τέλει· ὅτι ἄνθρωπον ἀποτέλεσας· οὐδὲ γὰρ σῶμα χωρὶς ψυχῆς, οὐδὲ ψυχὴ χωρὶς σώματος ἀνθρώπος· εἰ δὲ περὶ πῆρην ἡ ψυχὴ, καὶ τὸν ὁμοίωσιν ἀνθρώπου, ὡς ἐκείνου ὁ ἀγνώστου περὶ τῆς Ζαχαρίας εἶπε· πλάσσει

ANNO
CHRISTI
535.

ANNO
CHRISTI
553.

πνῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ; εἰ γὰρ
 πνῦμα, ἔδει μᾶλλον εἰπεῖν, καὶ ἁγί-
 ζων, ἢ καὶ πέμπων πνῦμα ἀνθρώ-
 που ἐν αὐτῷ. νυνὶ δὲ λέγων ὁ πνεύματι
 πνῦμα, οὕτω καὶ τὸ ψυχὴν οὐ πνεύματι
 χρυσαν ἐποίησεν ὁ θεὸς τῇ ἰδίᾳ δυνά-
 μεϊ αὐτῷ καὶ ἀγαθότητι. καὶ οὕτως οὐκ ἐρη-
 ται, τὸ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν τῷ θεῷ
 γινέσθαι (ὅ) ἀνθρώπων, καὶ τῷ θεῷ ἐμ-
 φυσήματος ἀξιοῦνται, ἀλλὰ οὐκ ἐμ-
 φανῶν καὶ λογικῶν, ἀλλὰ ἐκ ἀνάπα-
 ντος τὸ ψυχὴν δημιουργοῦνται πνεύματι
 τὸ ἀρχὴν πάντων τῷ θεῷ ποιημά-
 των. ἔπειτα γὰρ ὅτι καὶ τὸ ἐρημικὸν τῷ θεῷ
 λόγῳ Γρηγορίου πνεύματι τὸ ψυχῆς, τὸ ἐκ
 θεοῦ ἐκείνου καὶ τὸ ἀνθρώπου διχρυσίας με-
 τέχουσαν. οὐχ ὡς ἱερεῖς φανταζόμενοι
 λέγουσι τῷ θεῷ οὐσίας ἐμψυχου-
 τὴν ψυχὴν. ἀλλ' ὡς διὰ τῷ ἐμψυ-
 ματος τῷ θεῷ γινόμενον, καὶ χάρισμα
 παρ' αὐτοῦ λαβοῦσαν τῷ νοεῖν ἐκ το-
 γικῶν ἐκ ἀνάπαυτος (ὅ), ἐκ μὴ σωματι-
 οθήσκων τῷ σώματι, καθ' ὁμοίωσιν
 τῷ ἀλόγων ζῶν, ἀλλὰ καὶ χάρις με-
 τέχην τῷ ἀνθρώπου διχρυσίας, πούστιν ἀ-
 θανάσιος. μὲντοι καὶ οὐ τοῖς καὶ ὁ ἐν
 ἀγίοις Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπόλεως
 πατριάρχης ἐν τῷ ἐνδεκάτῳ λόγῳ
 τῷ εἰς τὴν κήσιν, λέγει γὰρ οὕτως καὶ
 ἐν ἐφύσσει, φησὶν, εἰς τὸ πνεύματι αὐ-
 τῷ πνῦμα ζῶν, καὶ ἐγγετο ὁ ἀνθρώ-
 πος εἰς ψυχὴν ζῶν. ἐνταῦθα ἱερεῖς
 τῷ ἀγνώμονων ὅτι οὐκ αὐτὸν λογισμῶν
 κινούμενοι, ἐκ οὐδὲν θεοπροπέτες ἐνο-
 οῦντες, οὐτε πῶς συγκατάθεσιν τῷ ῥη-
 μάτων λογισμένοι λέγειν ὅτι ἀπο-
 σιν, ὅτι ἐκ τῷ θεῷ οὐσίας ὅτι ἡ ψυ-
 χὴ. ὡς τῷ μαρίας, ὡς τῷ παραφρο-
 σῶν. καὶ ταῦτα μὲν ὁ πατὴρ πνεύματι τῷ
 Concil. Tom. 12.

*spiritum hominis in eo? Si enim
 prius erat, magis dicere oportuit,
 Infundens tamquam in
 vas, vel demittens spiritum ho-
 minis in eo. Iam vero cum dicit
 propheta, fingens, ostendit, ut
 corpus, sic animam non præex-
 istentia Deum propria virtute
 ac bonitate fecisse. Quod igitur
 homo, sicut dictum est, ad ima-
 ginem & similitudinem Dei sit
 factus, dignatusque inspira-
 tione diuina; inde perspicuum est,
 non solum intelligentem & ra-
 tionalem animam, sed etiam im-
 mortalem esse creatam: ut om-
 nibus iis quæ in terra facta sunt
 imperaret. hoc est enim quod a
 Theologo Gregorio de anima
 dictum est, a Deo esse, & diui-
 nam, ac supernæ nobilitatis par-
 ticipem: non, ut nonnulli au-
 tumant, ac dicunt, diuinæ sub-
 stantiæ animam esse: sed ut in-
 spiratione Dei factam, gratiam-
 que nactam ab eo, ut intelligens
 esset, & rationalis, & immorta-
 lis, nec una cum corpore more-
 retur, sicut irrationabilia ani-
 malia, sed per gratiam particeps
 esset supernæ nobilitatis, id est,
 immortalitatis. His testimo-
 nium perhibet sanctus Ioannes
 Constantinopoleos patriarcha
 in vndecimo sermone in crea-
 tionem. sic enim ait: *Et insus-
 flauit, inquit, in faciem eius spi-
 ritum vite, & fuit homo in ani-
 mam viuentem.* Hic nonnulli
 imperiti homines, propriis co-
 gitationibus moti, ac nihil Deo
 decens in mente habentes, nec
 condescensionem verborum re-
 putantes, dicere audent e Dei
 substantia esse animam. O insa-
 niam, o dementiam.] Atque
 hæc quidem pater de argumen-
 Qq ij*

Hom. 13. in
Genes.

Genes. 2.

to proposito. Considera autem de aliis omnibus in terra factis dixisse Deum, fiat, & producat terra & factum est. de homine autem dicit: *Faciamus hominem*: nec solum, *Faciamus*, sed, *ad imaginem & similitudinem nostram*. & sumens pulverem de terra, propriis manibus hominem finxit, & insufflauit in faciem eius spiritum vite, & factus est homo in animam uiuentem. Ex his igitur perspicui potest, ut Deus hominem fecerit honorabiliorem ac preciosiorem aliis omnibus, quæ in terra sunt, creaturis. alia quidem omnia fecit verbo: dixit, & facta sunt: hominem vero sicuti dictum est, propriis ipse manibus iuxta diuinam scripturam fecit. quæcumque autem ab eo in terra facta sunt, subdidit homini, qui sexto factus est die: ut omnibus terrenis creaturis iam factis, ac ipsi præparatis, dominaretur, ipse plasmatoris sui obediens imperio. Hoc & nos docet sanctus Theologus Gregorius in oratione in nouam dominicam. sic enim dicit: Ita aliquid primum in diebus numeratur, & secundum, & tertium, ac deinceps, usque ad septimum diem, quo requies fuit ab operibus: quibus diebus dispertuntur ea quæ fiunt, ineffabili ratione disposita, nec confertim edita a Verbo rerum omnium potente: cuius & cogitare, & dicere rem ipsam est præstare. Quod si postremus homo designatus est, idque manu Dei, & imagine honoratus: nihil mirum. ei enim tamquam regi, oportuit prius regiam aulam subsistere, ac deinde regem induci, om-

Genes. 1.

Orat. xl.iii

περκαίμενων. σκοπὲς δὲ, ὅτι ἡρ' αὐτῶν
μὲν τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπὶ γῆς ποιη-
μάτων εἶπεν ὁ θεός, γρηγόρηται, καὶ
ἐξαγαγέτω ἡ γῆ, καὶ ἐργάσεται. αὐτῶν δὲ
τῶν ἀνθρώπων λέγει ποιήσω μὲν ἀνθρώ-
πον, καὶ οὐ μόνον ποιήσω μὲν, ἀλλὰ καὶ
εἰκόνα ἡμετέρου καὶ ὁμοίωσιν· καὶ λα-
βὼν γροῦν ὅτι τῆς γῆς τῆς ἰδίας χερ-
σὶν ἐπλασε. (Θ) ἀνθρώπον καὶ ἐνέφυ-
σεν εἰς τὸ πνεῦμα πνοῦν αὐτοῦ
ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἀνθρώπος εἰς ψυ-
χὴν ζῶσαν. ἐνταῦθα πάλιν ὅτι ἰ-
δεῖν, πῶς ὁ θεός (Υ) ἀνθρώπον ἡμιώ-
τηρον ἐποίησε τῶν ἄλλων ἀπάντων τῶν
ἐπὶ γῆς κτισμάτων. τὰ μὲν οὖν ἄλλα
πάντα λόγῳ εἶπε, καὶ ἐγένοντο. (Υ) δὲ γὰρ
ἀνθρώπον, καὶ οὕτως εἶρηται, αὐτὸς τῆς
ἰδίας χερσὶ, καὶ ἡμεῖς γρηγόρηται, ἐδη-
μιούργησε· πάντα δὲ τὰ γρηγόρηται ὑπὸ
αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπέταξε τῷ ἀνθρώ-
πῳ τῷ γρηγόρηται ἐν τῇ ἐκτῇ ἡμέρᾳ, ἵνα
πάντων τῶν ἐπὶ γῆς κτισμάτων ἡδὴ
περγερονότων καὶ ἐτοιμασέντων αὐ-
τῷ δεσπόζη, αὐτὸς ὑπὸ τῆς πλάσεως δε-
σποζόμενος. τὸτο δὲ ἡμεῖς διδάσκει καὶ
ὁ ἐν ἀγίοις θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ
λόγῳ τῷ εἰς πλὴν νέαν κυριακὴν, λέ-
γων· οὕτω δὲ αὐτὸν ἐν ἡμέραις ἀ-
ειθεῖται καὶ δούλητον καὶ τελειον καὶ τὰ
ἐξῆς, ἀρχὴ δὲ ἐβδόμης καὶ καταπαι-
σίου τῶν ἔργων ἡμέρας· αἷς καταμε-
λέται τὰ γρηγόρηται λόγοις ἀγέρητοις
ταυτοῖς, καὶ ἐκ ἀρετῆς ἀναδιδόμενα
τῷ πάντι δυνάτῳ λόγῳ· οὗ δὲ τὸ νοῦ-
σαι μόνον καὶ εἰπεῖν, ἔργον ὅτι παρι-
στάμεν. εἰ δὲ τελειώματος ὁ ἀνθρώπος
ἀνεδείχθη, καὶ ταῦτα χάριτι θεοῦ καὶ εἰκόνι
πεπημημένος, δαυμασὸν οὐδὲν· ἐδὴ
γὰρ ὡς βασιλεῖ περὶ τοῦ πνεύματος καὶ
βασιλεία, καὶ οὕτως εἰσαχθῆναι (Θ)

ANNO
CHRISTO
554

ANNO
CHRISTE
553.

Βασιλέα πάντων ἡδὴ δορυφορούμενον.
Εἰ ποῖνυν καὶ τὸ θεολόγου Γρηγορίου
διδασκαλίαν τελευτῶν· ὁ ἀνθρώπος
ἀνεδείχθη, καὶ ταῦτα χεῖρ τοῦ καὶ εἰκόνι
πεποιημένος, ὃ πάντα ᾧ αὐτῷ αὐτῷ
πρωτομάδῃ, καὶ ὡς πρὸ βασιλεῖ προϋ-
φίσταται τὰ βασιλεία, καὶ οὕτως εἰσέχθη
ᾧ αὐτῷ ὡς βασιλεὺς πάντων ἡδὴ δορυ-
φορούμενος, πῶς λέγουσιν οἱ καὶ τὸ Ωρι-
γῆν ᾧ αὐτῷ προνοῦντες, ὅτι πρὸ ᾧ αὐ-
χουσαι αἱ ψυχὴ δι' ἀμφοτέρων ἐν σώ-
μασι καταπέμπονται, ὁφείλουσαν δικαιο-
σύνην τῷ πρὸ ᾧ αὐτῷ ἡμῶν ἡμῶν; τὸ ἐμ-
παλιν γὰρ ὁ ἐν ἀρίστοις Γρηγόριος καὶ ὕστε-
ρον πάντων λέγει τὸ ἀνθρώπον γεννηθέντα,
καὶ ἡμῶν αὐτῷ τοῦ θεοῦ, καὶ βασιλεύειν
τῷ ὅτι γὰρ πάντων ὁ πρὸ ᾧ αὐτῷ ἡμῶν
ἐκ ἐστὶ, πάντες δὲ τὸ ἐν αὐτῷ πρὸ πρὸ αὐ-
καὶ ὡς ἐστὶς ἐν δόξῃς ὑπαρχει. Σύμ-
φωνα γὰρ τοῖς τῷ θεολόγου Γρηγορίου καὶ
ὁ ἐν ἀρίστοις Ἰωάννης ὁ Κωνσταντινουπό-
λεως πατριάρχης ἡμᾶς διδάσκει ἐν τῷ
ἐν δόξῃς τοῦ λόγου τῷ εἰς τὸ κλίμα, λέγων
ἕτως· ἅλλ' ἵσως εἰποι τις ἀνὴρ καὶ ἵσως ἐνε-
κεν εἰς πρὸ ᾧ αὐτῷ ἡ ψυχὴ τῷ σώματος, τὸ
ἐλαττον πρὸ ᾧ αὐτῷ δημιουργεῖται, καὶ τότε
τὸ μείζον καὶ ὑπὲρ ἔχον; ἔχ' ὅρα ἀλαμπητέ,
ὅτι ὃ ἐστὶ τὸ κτίσεως τὸ αὐτὸ τῷ ἔργον
νεν; ὡς περὶ τὸ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ ὁ ἡ-
λιος ὃ ἡ σελήνη, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐ-
δημιουργήθη, καὶ μὲν ταῦτα πάντα ὁ ἀν-
θρώπος ὁ τέλει πάντων τῷ δὲ ἄλλῃ μέλ-
λων ἐλκεῖται, τὸ αὐτῷ δὲ ἔργον καὶ
ἐν αὐτῇ τῇ διαπλάσει τῷ ἀνθρώπου, πρὸ
ᾧ αὐτῷ τὸ σῶμα πλάττει, καὶ τότε ἡ ψυχὴ
ἡ ἡμῶν ἐστὶ. ὅτι γὰρ ἔργον τῷ ἄλλῳ τὰ
εἰς ὑπηρεσίαν μέλλοντα τῷ ἔργῳ
πρὸ τῷ ἀνθρώπου δημιουργεῖται, ἵνα
ἐτοίμω ἔχῃ πρὸ ὑπηρεσίαν ὁ μέλλων
τῷ πρὸ ᾧ αὐτῷ ἔργῳ δόξῃ λαβεῖν· οὕτω καὶ

nium iam quasi satellitio stipa-
tum ac munitum.] Quamob-
rem, si ex Gregorii Theologi
doctrina, ultimus homo est de-
signatus, idque Dei manu, &
imagine honoratus, ac omnia a
Deo illi præparata sunt, eique
tamquam regi prius subsunt pa-
latia, sicque a Deo introductus
est, omnium iam stipatus obse-
quio: quomodo dicunt, qui iux-
ta Origenem desipiunt, præ-
existentes animas, propter pec-
cata in corpora demitti, prius
commissa luituras? Contra e-
nim sanctus Gregorius & po-
stremum omnium hominem
factum esse dicit, & a Deo ho-
noratum, & iis omnibus quæ in
terra sunt, dominari: quod sa-
ne pœnæ non est, sed singularis
providentiæ ac beneficii signi-
ficatio. Theologo porro Gre-
gorio consentit sancti Ioannis
Constantinopoleos patriarchæ
doctrina in vndecimo sermone
de creatione, sic enim dicit: At
fortasse dicat aliquis: Cur, si
anima preciosior est corpore,
quod inferius est prius fit, ac de-
mum quod maius est ac nobi-
lius? An non vides, dilecte, in
ipsa creatione idem hoc fa-
ctum esse? quemadmodum e-
nim cælum, & terra, & sol, & lu-
na, ceteraque omnia fabricata
sunt, ac postremum homo, cui
eorum omnium imperium mā-
dandum fuerat: sic in plasmā-
tione hominis, primum forma-
tur corpus, tum anima, quæ ho-
norabilior est. Nam ut expertia
rationis, quæ ad utilitatem &
obsequium parabantur, ante
hominem extitere, ut parata
ministeria haberet, qui eorum
commodis frui debebat: ita &

Hom. xiii.
in Genes.

Tom. 3. o.
per. eius.

Genes. 3.

Matth. 6.

nans nobis regnum cælorum. Atque his testimonium perhibet sanctus Ioannes Constantinopoleos patriarcha in sermone de ascensione, sic dicens: Qui terra indigni extiteramus, hodie in cælum eleuati sumus: qui ne inferiore quidem imperio fueramus digni, ad regnum supernum conscendimus, supergressi cælos, regiumque folium adepti. Natura, propter quam Cherubim paradysum custodiebant, ipsa supra Cherubim hodie sedet.] Quamobrem demonstratum est, animas non, vt Origenes nugatur, in cælis prius fuisse, ac deinde in corpora missas, vt perpetratorum peccatorum pœnas exoluerent: sed contra, in terra fabricatam vniuersam naturam humanam, id est, corpus atque animam, bonitate, ac dignatione diuina cælos adeptam esse: vt qui homines mandatum Dei custodirent ac implerent, angelorum in cælis conuersatione digni haberentur, quos in terra imitari per confessionem in Deum iussi sumus. Nam cum vellet Deus propter inenarrabilem humanitatem suam, sicut in cælis a sanctis virtutibus glorificatur, ita & in terra glorificari ab hominibus, fabricatus est hominem, alterum angelum in terris: vt Dei gloria omnia complerentur. Itaque Dominus tradens quomodo sit orandum, dicit: *Pater noster qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum, adueniat regnum tuum, fiat voluntas tua sicut in calo & in terra.*

Cum his porro quæ a nobis

νοῖς βασιλείαν ἡμῶν χαρισάμενος, μὴ
πρεῖ ὅτι τοῖς καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Ἰωάννης ὁ
Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης ἐν τῷ
λόγῳ τῷ εἰς πλὴν ἀνάληψιν, λέγων οὕ-
τως· ἡμεῖς (Α) τῇ γῆς ἀνάξιοι φανέντες,
σήμερον εἰς τὸ οὐρανὸν ἀνέχθημεν (Β)
μηδὲ τὸ κατωτέρω ὄντες ἀξιοί, πρὸς
τὴν βασιλείαν ἀνέβημεν πλὴν αὐτοῦ, ὑψώ-
σας ἡμᾶς ἐν οὐρανοῖς, ἐπελαβόμεθα τῆς
θέου τῆς βασιλικῆς καὶ ἡ φύσις, δι-
ὧ ἐφύλαξε (Γ) τὰ ἀδάσποντὰ χερου-
βιμ, αὐτῇ ἐπάνω τῆς χερουβιμ καθέ-
σθαι σήμερον. ἔποδεδέχεται τοίνυν, ὅτι οὐχ,
ὡς Νεεργήης ληρεῖ, ἐν ἐρεανοῖς αἱ ψυ-
χαὶ παρῶντο, ἐπὶ τῇ ἀμφοτέρω-
σται κατεπέμψθησαν ἡμῶν χά-
ρις εἰς τὰ σώματα· ἀλλ' ἐκ τῆς ἐραντικῆς
ἐπὶ γῆς δημιουργηθεῖσα ὅλη ἡ τῆς ἀν-
θρώπου φύσις, τοῦτέστι σώματος καὶ ψυ-
χῆς διὰ τὴν ἐπαλλοούσης τῆς θεοῦ ἀγα-
θότητος τῆς ἐν οὐρανοῖς ἡξίωται βασι-
λείας· ὥστε ἐν ἀνθρώποις ἐν πλὴν ἐν-
τλήν τῆς θεοῦ φυλάσσοντας τε καὶ πλη-
ρουώντας, ἀξιοῦσιν τὸ ἐν οὐρανοῖς τὸ ἀγ-
γέλων σὺν διαγωγῇ· οὐ ἐν τῇ γῇ διὰ
τὴν πρὸς θεὸν ὁμολογίας μιμεῖσθαι πρὸς-
επάχθημεν. βουλόμενος γὰρ ὁ θεὸς διὰ
πλὴν ἀφραστον αὐτῶν φιλοθυμῶν,
ὅν ἔσπον ἐν οὐρανοῖς ὑπὸ τῆς ἀγίων
δυνάμεων δοξάζεσθαι, οὕτω καὶ ἐπὶ τῆς
γῆς ὑπὸ τῆς ἀνθρώπων δοξάζεσθαι, ἐδη-
μιουργοῦσιν (Δ) ἀνθρώπον, δαίτηρον ἀγ-
γέλων ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἀνθρώπων πᾶ-
ντα δοξῆς θεοῦ. ὅθεν καὶ ὁ κύριος πα-
ρεδίδωκε ὅπως ὁ φείλοισι παρῶν χα-
ρις, λέγει· πᾶσι ἡμῖν ὁ ἐν τοῖς οὐρα-
νοῖς, ἀγαπάτω τὸ ὄνομα σου, ἐλθέτω
ἡ βασιλεία σου, γνησθήτω τὸ θέλημα
σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

Σύμφωνα δὲ τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρη-
μῶνANNO
CHRISTI
555.

ANNO
CHRISTI
553.

μύροις καὶ ὁ ἐν ἀγίοις θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα διδάσκει, λέγων οὕτως· τὸ δὴ βεβηλωτὴς ὁ περὶ τῆς ἐπιδείξιας λόγος, καὶ ζῶν ἐν ἑξ ἀμφοτέροισιν, ὁ ἑαυτοῦ τὴν λέγον καὶ ἀπορῶν φύσεως, δημιουργεῖ ὡς ἀνθρώπον· καὶ παρὰ μὲν τῆς ὕλης λαβὼν τὸ σῶμα ἡδὴ περὶ ποσάσεως, ὡς ἐαυτὸν δὲ ζῶν ἐν αὐτῷ, ὁ δὴ ψυχὴν νοεράν καὶ εἰκόνα θεοῦ οἶδεν. ὁ λόγος, οἶδόν τινά κόσμον ἑστῶτα ἐν μικρῷ μέγαν ἐπὶ τῆς γῆς ἵστην, ἄγγελον ἄλλον περὶ σκυλητῶν μικτὸν, ἐπὶ τῇ τῆς ὁρατῆς κτίσεως, μὲν τῶν τῆς νοουμένης, βασιλέα τῶν ἐπὶ τῆς γῆς, βασιλευμένον αὐτῶν. περὶ γὰρ τοίνυν, ὅτι λέγων ὁ πατήρ, ἑξ ἀμφοτέρων ἐποίησεν ὁ θεὸς ὡς ἀνθρώπον, περὶ σῶμα καὶ τὸ μὲν σῶμα ἑξ ὕλης ἡδὴ περὶ ποσάσεως ἔλαβε, τὴν δὲ ψυχὴν οὐδὲ περὶ παρὰ γὰρ εἶπεν, οὐδὲ ἐν ἑαυτῷ περὶ ἑαυτοῦ οὐσίας γεγενητῆς, ἀλλ' ὅτι παρ' ἐαυτοῦ ὁ θεὸς ἐνέεικε τὴν ζῶν, ὁ δὴ ψυχὴν νοεράν καὶ εἰκόνα θεοῦ οἶδεν ὁ λόγος. καὶ τὸ εἰπεῖν δὲ ὡς πατέρα, ὅτι βασιλέα ἐπὶ τῆς γῆς ἐποίησε ὡς ἀνθρώπον ὁ θεὸς βασιλευμένον αὐτῶν, ἀναρεῖ τὸ λέγειν, ὡς διὰ κόλασιν ἐνέβληθον αἱ ψυχαὶ τοῖς σώμασι. τὸ δὲ βασιλεύειν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑπὸ θεοῦ μόνου βασιλεύειν, οὐ τιμωρίας, ἀλλὰ μεγάλης ὅτι τῆς τῆς θεοῦ δωρεᾶς.

Γὰρ τοῦτο δὲ καὶ κείνο εἰπεῖν ἀναγκαῖον ἡγεμέθα πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ πατέρας λέγοντας, ὅτι εἴτε ἀληθεῖς ἢ τὸ περὶ πατέρα τὰς ψυχὰς τῶν σωμάτων, ἐγίνωσκον αὐτὸ καὶ ἐμμένοντο, ὅ, πᾶσι θεοῖς.

Ad hæc illud nobis necessario dicendum existimamus in eos qui præexistentiam asserunt: Si verum esset, prius esse animas quam corpora, cognoscerent ac recordarentur quæ ante gessissent

Concil. Tom. 12.

R r

dicta sunt, conueniunt quæ sanctus theologus Gregorius docet in sermone de sancto pascha- te: sic enim dicit: Cum hanc rem Verbum artifex demonstra- re vellet, etiam animal vnum ex vtrisque, natura videlicet visi- bili atque inuisibili, hominem fabricatur; sumptoque corpore e materia quæ ante subsistebat, ac a seipso vitam indens, (quod vtiq; animam intelligentem & imaginem Dei esse ratio no- uit,) veluti quemdam alterum mundum, in paruo magnum, constituit in terra, alium ange- lum, promiscuum adorantem, contemplantem visibilis natu- ræ, studiosumque eius quæ sola mente comprehenditur: eorum quæ in terra sunt, imperatorem, superno obtemperantem impe- rio.] Quare attendendū est, pa- trem hunc, cum diceret, Deum ex vtrisque fecisse hominem, ad- didisse, e prius subsistente mate- ria corpus sumptum: non dixisse vero, prius extitisse animam, nec ex vlla substantia natam quæ ante existeret: sed Deum per seipsum vitam indidisse, quod animam esse intelligentem, & Dei imaginē, nouit ratio. Quod autem dicit pater, Deum fecisse hominem imperatorem in ter- ra, superno obstrictum imperio, euertit eorum assertionem, qui ad pœnam animas immixtas cor- poribus dicunt. Nam in terra regnare, soliusque Dei teneri imperio, non in supplicii loco ducendum est, sed in magno beneficio ac munere Dei.

Orat. 41.
quæ est 2.
de pascha.

Luc. 16.

quam in corpora venirent; quemadmodum post obitum sciunt ac norunt quæ in corporibus egere. Demonstrabimus autem, animam post discessum e vita cognoscere quæ gessit, ex ipsis euangelii verbis. hæc enim dicit Dominus noster & Saluator Christus in euangelio secundum Lucam in periocha Lazari & diuitis: *Homo quidam erat diues, & induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide. Et erat quidam mendiculus nomine Lazarus, qui iacebat ad ianuam eius, ulceribus plenus, cupiens satiari de micis quæ cadebant de mensa diuitis: sed & canes veniebant, & lingeabant ulcera eius. Factum est autem, ut moreretur mendiculus, & portaretur ab angelis in sinum Abraha. Mortuus est autem & diues, & sepultus est. Et in inferno eleuans oculos suos cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, & Lazarum in sinu eius: & ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, & refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti tu bona tua in vita tua, & Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris. Et in his omnibus inter nos & vos magnum chaos firmatum est: ut hi qui velint hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. Et ait: Rogo ergo te pater, ut mittas eum in domum patris*

αὐτοῦ ἵνα εἰσελθῇ ἐν τοῖς σπλάγχνοις, ὡς-
πρὶν καὶ μὲν τὸ περὶ τὴν ἐπίστασιν καὶ γνώ-
σκοισι τὰ περὶ τὴν αὐτῶν ἐν τοῖς
σπλάγχνοις. ὁποῦ δὲ εἰς οὐρανὸν ὅτι τὸ γνώσκον
τὸ ψυχῶν μὲν τὸ ἐν τῷ δυνάμει δὲ τοῦ εἰσέναι
ἐαυτῇ περὶ τὴν αὐτῶν, ὅτι αὐτῶν τὸ εἶ-
αγγελίᾳ ῥημάτων. λέγει γὰρ ὁ δεσπότης
ἡμῶν καὶ σωτὴρ Χριστὸς ἐν τῷ κτ' Λου-
καῦ ἐν τῇ ἀγγελίᾳ εἰς τὸ περὶ τοῦ τῆς Λα-
ζάρου καὶ τῆς πλυσίης, ταῦτα· ἀνθρώπος τις
ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύρῳ
καὶ βύσσῳ, ἐσθρηνόμιμος καὶ ἡμέραν
λαμπρῶς. πτωχὸς δὲ τις ἦν ὀνόματι
Λάζαρος, ὃς ἐβέβλητο εἰς τὸν πυλῶνα
αὐτοῦ ἡλικιωμένος, ἐπὶ τῇ θυρίδι χρο-
σθῆναι ὁποῦ τὸ ψυχῶν τὸ πηλοῦν ὁποῦ
τὸ τραπέζης τῆς πλοιοῦ. ἄλλα καὶ ὁ
κυριεὶς ἀπέλαχον ἐρχόμενοι τὰ ἔλκη
αὐτοῦ. ἐγένετο ὅτι ὁποθεῖν τὸ πτωχόν, καὶ
ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῆς ἀγγέλου
εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ. ἀπεθάνε γὰρ καὶ
ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ ἐν τῷ ἁδῇ
ἐπείρας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὁπρὶν
ἐν βασινοῖς, ὅρα τὸν Ἀβραάμ ὁπο-
μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις
αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπε· πα-
τερ Ἀβραάμ ἐλέησόν με, καὶ πέμψον
Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τῆς δακ-
τύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὸ
γλῶσσόν μου, ὅτι ὀδυώμαι ἐν τῇ
φλογὶ ταύτῃ. εἶπε δὲ Ἀβραάμ· μνη-
σθῆναι τέκνον, ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγα-
θά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁ-
μοίως τὰ κακά· νῦν δὲ αὐτὸς ἐστὶν κατα-
λείπαι, σὺ ὅτι ὀδυῖσαι. καὶ ἐπὶ ταῖς
πύλαις μετὰ τὸν ἡμῶν καὶ ἡμῶν μέγα
χάσμα ἐστὶν ἐκταται· ὅπως ὁ δεικνύς
διαβιῶναι ἐν τῷ δυνάμει πρὸς ὑμᾶς, μὴ δυ-
νῶν, μηδὲ οἱ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς δια-
πρῶσιν. εἶπε δὲ· ἐρωτῶ οὐκ σε πατέρα, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς

ANNO
CHRIST.
555.

ANNO
CHRISTI
535

μου· ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφοί, ὅπως
διαμὸν τύρῃται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ
εἰσελθῶσιν εἰς τὸ πόντον τῶν τῆς βα-
σανίου. Αἰχμαλωτῆσαν οὖν ὁ Ωρι-
γῆνους ἀντιποιοῦντες καὶ ἐν τῇ τῇ ἀγίᾳ
ἀναγγελίᾳ ῥημάτων. εἰ γὰρ περὶ πᾶν-
των αἱ ψυχὰς τῇ σωματικῇ, ἐγίνωσκον
δὲ καὶ τὰ περὶ τῆς σώματος αὐτῆς
περὶ χθόνια, καὶ ἀπὸ τῆς μὲν πλὴν ὁπο-
τίσιν μὲν ἔστιν τῇ διὰ τῆς σώμα-
τος αὐτῆς περὶ αἰσθημένων. τὸ γὰρ ἐν
τῇ ῥήσεων τῆς ἀγίας ἀναγγελίας ἐδι-
δάχθημεν.

Ὅτι δὲ ταῖς διανοήσεσι χρᾶται ἀ-
κολουθοῦντες ὁ ἅγιος πατήρ τῶν ποι-
αῦτα κατέκρινεν ὁ δόγματι συνὸν Ωρι-
γῆνους τῶν ταῦτα μυθολογήσαντι, ὅς αὐ-
τῇ τῇ εἰρημνῶν τοῖς ἀγίοις πατέρας
καὶ ἡδὴ μὲν σαφῶς ἀπεδείχθη, οὐδὲν
δὲ ἡδὴ καὶ διὰ τῆς ἐφεξῆς μερτυριῶν
τῇ ἀγίων πατέρων ὁποδεδείχθη. καὶ
περὶ τὸν ὁ ἅγιον Πέτρον ὁπίσκοπον
Ἀλεξανδρείας γυνόμηνον καὶ μὲν περὶ
τῶν ἀποστόλων, τοῖς τοῦ τοῦ ἡμῶν μὲν
τυροῦντα λόγους.

Τὸ δὲ ἀγίᾳ Πέτρῳ ὁπίσκοπον καὶ μὲν
περὶ τῆς μεγαλοπόλεως Ἀλεξαν-
δρείας, ἐν τῇ περὶ τῶν λόγων, περὶ τῆς μη-
δὲ περὶ τῶν τῆς ψυχῆς, μηδὲ ἀμύρ-
τήσας, διὰ τῶν εἰς τὸ σῶμα βληθέντων.
Ἡ τοῦ μὲν τὰ περὶ τῆς περὶ τοῦ ἐν τῇ γῆς
χοικῶν γε γυνήμην ἀνθρώπου παραδέ-
δωκεν, πρὸς τὸ δεῖξαι ἕνα καὶ τὸ αὐτὸν ἐν τῷ
αὐτῷ καμνῷ γυνόμηνον, καὶ μερικῶς
ποτε ὁ ἔσω καὶ ἔξω λέγειν ἀνθρώπου. εἰ
γὰρ καὶ τῇ σωματικῇ λόγον, ὁ ποιήσας τὰ
ἔσωθεν, καὶ τὰ ἔξωθεν ἐποίησεν, ἀλλ' οὐ
γε ἐφάπαξ καὶ ἐν τῇ καμνῷ, τουτέστι τῇ
αὐτῇ ἡμέρᾳ, ὅτε εἶπεν ὁ Θεός, ποιήσω-
μεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν

Concil. Tom. 12.

mei. habeo enim quinque fratres:
ut testetur illis, ne & ipsi veni-
ant in hunc locum tormentorum.]
Quamobrem pudeat eos, qui
tuentur Origenem, vel ex san-
cti euangelii verbis. Si enim
ante animæ quam corpora fu-
issent, cognoscerent ea quæ
ante corpus fecissent, quem-
admodum post migrationem e
vita reminiscuntur ea quæ in
corpore gesserunt. hoc enim e
verbis sancti euangelii didici-
mus.

Quod autem & sancti pa-
tres, sequentes inspiratas diui-
nitus scripturas, talem doctri-
nam condemnarunt, vna cum
Origene qui hæc commentus
est, iam quidem ex iis quæ illi
dixerunt, aperte ostendimus:
nihilo tamen secius & ex infe-
quentibus patrum testimoniis
sumus demonstraturi. Ac pri-
mum sanctum Petrum, qui epi-
scopus Alexandria & martyr
fuit, proponemus, testimo-
nium nostris his sermonibus
perhibentem.

S. Petri episcopi Alexandria
& martyris, ex primo sermo-
ne, quod nec præextitit anima,
nec, cum peccasset, propterea
in corpus missa est: Duximus
quædam de primo e terra terre-
no homine proponenda, vt de-
monstretur vnum & eundem
eodem in tempore esse factum:
quamuis particulariter non-
nunquam interior & exterior
homo dicatur. Nam etsi, secun-
dum salutarem sermonem, qui
interiora fecit, exteriora quo-
que fecit: tamen semel & eo-
dem tempore, id est, eadem die,
cum dixit Deus: *Faciamus ho-* *Genes. 1.*
minem ad imaginem & similitu-

Rr ij

dinem nostram. ex quo perspicuum est, non ex congressu, quasi aliquid aliud antecesserit, & ex alio loco conuenerit, factum esse. Nam si congressus fuit, quamobrem descriptum est quod iam factum fuerat? Et post alia. Itaque non recipitur, ante corpora in caelo peccare animas, quæ prorsus ne ante corpora quidem substituerunt. hæc enim doctrina a paganorum philosophia est, quæ peregrina est, & ab iis aliena, qui pie in Christo volunt viuere.

Eiusdem ex mystagogia quam fecit ad ecclesiam, cum martyrii coronam suscepturus esset: Propterea obsecro, vigilate. Afflictionem enim rursum adituri estis. Scitis quod subierit pericula qui me enutriuistis pater meus & episcopus Theonas, ab iis qui in idola insanirent: in cuius ego sedem successi, utinam etiam in mores. scitis ut magnus se gesserit Dionysius, qui se e locis in loca abdebat, cum insuper Sabellius affligeret. Quid porro dicam Heraclum & Demetrium beatos episcopos? quales tentationes sustinuerunt ab infano Origene, cum ipse dissidia in ecclesia sereret, quæ ad hanc usque diem ei turbas excitant?] An igitur potest aliquis bene sentientium iis aduersari, quæ in Origenem dicta sunt a sancto martyre & episcopo Alexandriæ Petro? qui egregium pro Christo certamen suscipiens, non solum Origenem, scelera- tamque eius doctrinam abdicauit, sed etiam testificatur, sanctos, qui ante ipsum fuerant,

ἡμετέραν. ὡς ἐκ πούτου βὺ δὴλον ἐστίν, ὅτι ἐκ διπλοῦ συνόδου, ὡς παρόντος τινος ἑτέρου, καὶ ἀφ' ἑτέρου τόπου συνελθυσσέμενος, γερύεται. εἰ γὰρ συνόδος ἦν, ὅπως ἐνεκὸν ἐκ τοῦ πεποιημένου ἀνέγραφον; καὶ μὴ ἔφη. ὡς ἐκ συνόδου παρὰ σωματίων ἐν οὐρανῷ ἀμρότων ἐν ψυχῇ, μηδὲ ὅλως παρὰ σωματίων ὑποστάσεως. γὰρ μάθημα τοῦ τῆς ἐκκλησίας ὅτι φιλοσοφίας, ξένης καὶ ἀλλοτείας οὐσῆς ἤντι ἐν Χριστῷ ὡς ἐβόας ἀεὶ ὁρῶντων ζῶν.

Τὸ δ' αὖτ' ἐκ τῆς μυσταγωγίας, ἥς ἐποίησατο παρὰ τὴν ἐκκλησίαν, μέλλων (Κ) τῆς μάρτυρος ἐφ' αὐτὸν αἰνάζεσθαι. διὰ τοῦτο παρακαλῶ, γρηγορεῖτε, ὅτι εἰς θλίψιν πάλιν μέλλετε εἰσελθεῖν. οἶδατε πόσοι κινδύνοις ὑπομένειν ὁ ἀναστρέφας με πατήρ μου καὶ ἐπίσκοπος Θεωνὰς διὰ τῆς μαγιομάντων εἰς τὰ εἰδωλὰ, οὐ καὶ (Κ) θεῖον διεδέξαμεν, εἶδε δὲ καὶ (Κ) ἴσπον' ὡς δὲ καὶ ὁ μέγας Διονύσιος κατακρυπτόμενος διὰ τὸ πῶς εἰς τόποις, παρὰ πύργου καὶ Σαβελίου θλίβοντος. ὅτι εἶπω Ἡρακλῆος καὶ Δημήτριον ἐν μακαρίοις ἐπισκόποις, οἷσις πειρασμοῖς ὑποέστησαν ὑπὸ τῷ μακέντις Ωριγένοις, καὶ αὐτὸς ἡγήματα βάλλοντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τὰ ἑως σήμερον (Κ) ταραχὰς αὐτῇ ἐγείραντα; Γὰρ τοίνυν διώκται τις καὶ ὁ φρονούντων ἐναντιοδότης πῶς καὶ Ωριγένοις εἰρημίοις παρὰ τῷ ἀγίου μάρτυρι καὶ ἐπισκόπῳ Ἀλεξανδρείας Γέφυ; ὅς τις (Κ) καλὸν ὑπὲρ Χριστοῦ ἀναδέξαμενος ἀγῶνα, οὐ μόνον ἀπεκήρυξεν Ωριγένην καὶ τὰ μυστὰ αὐτοῦ δόγματα, ἀλλὰ καὶ μάρτυρεῖ, ὡς (Κ) παρὰ αὐτοῦ ἀγορεύει.

ANNO
CHRISTI
533.

τέρεις πολλοὺς ὑπομένειν παρρησιασθεὶς
ὑπὸ τῷ ἐκείνου φρενοβλαβείας.

Εἶπε ὁ καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁπί-
σκοπος καὶ αὐτὸς Ἀλεξανδρείας ἡγού-
μενος, ἐν τῷ λόγῳ τῷ εἰς τὸ βίον τῆς μα-
καρίας Ἀντωνίας, ταῦτα πῶς ὁ χλευά-
ζων ἡμᾶς πολυμάτε λέγοντας, ὅτι Χριστὸν
ἀνθρώπον πεφανερωθῆναι ὅπως γὰρ ὑμεῖς
ἐκ τῆς νοῦ τῆς ψυχῆς ὀρεζόντες, φάσκε-
τε πεπληρωμένοι αὐτῶν καὶ πεπληκέναι
ὑπὸ τῆς ἀφίδος τῆς οὐρανῆς εἰς σῶμα·
Δεῖ τοιοῦτον εἶναι ἀκροωμένοις, ὅτι ὁ
καὶ ἅγιος Ἀθανάσιος σαφῶς ἐν δουπο-
ταῖς τοῖς λέγουσι τοιοῦτον ἔχειν τὸ νοῦν,
καὶ ἐκ τοῦτου γενησθῆναι τὴν ψυχὴν
ἀμυρπήσαν, καὶ πεπληκῆναι ὑπὸ τῆς
ἀφίδος τῆς οὐρανῆς εἰς σῶμα.

Τοῦ αὐτοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἐκ τῆς κτ'
Ἀρσανῶν δούτερος λόγος. Γὰρ ὅσα ἡ Φα-
νομένη καὶ πῶς ἐν ἡμέραις γέγονε, καὶ
τῇ μὲν περὶ τὴν φῶς, ὅπως ἐκάλεισεν
ἡμέραν· τῇ δὲ δούτερος τὸ σέρεωμα καὶ
τῇ τρίτῃ συναραγῶν τὰ ὑδάτα, ἐδύξε
τὴν ξηρὰν, καὶ εἶναι αὐτῇ ποικίλοις
τοιοῦτοις καὶ ποικίλοις· καὶ τῇ τετάρτῃ πε-
ποίηκε τὸ ἥλιον καὶ τὸ σελῶν, καὶ πάν-
τα τὰ ἀστέρα χορόν· τῇ ὅττι πέμπτῃ τῇ
ἐν τῇ δούτῃ τῇ ζῶν, καὶ τῇ ἐν τῷ ἀέρι
πετάνων τὴν γῆν ἐκπέσει· τῇ δὲ ἕκτῃ
πετάνων τῇ τῆς γῆς πεποίηκε, καὶ
λαίπρον τὸ ἀνθρώπον ἐκ τῆς ψυχῆς λα-
γνῆς καὶ σώματος· τὰ τε ἀόρατα αὐτῶν
ὑπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νο-
ούμενα καθοράται· καὶ οὕτως τὸ φῶς
ὡς ἡ νύξ, οὕτως ὁ ἥλιος ὡς ἡ σελῶν,
οὕτως τὰ ἀόρατα ὡς ὁ λογικὸς ἀνθρώ-
πος ὅστις, οὕτως ἄγγελοι ὡς ὁ θεός, οὕ-
τως οὕτως αἱ ἐξουσίαι· ἀλλὰ πάντα
μὲν ὅτι κτίσματα, ἕκαστον δὲ τῆς γῆς
μὲν καὶ γῆς τῆς ἰδίας οὐσίας ὡς γέ-
-

patres multas sustinuisse tenta-
tiones ab illius dementia.

Dixit quoque sanctus Atha-
nasiaus, qui & ipse episcopus
fuit Alexandriae, in sermone de
beati Antonii vita: Quomodo
nos irridere audetis, qui dica-
mus Christum hominem mani-
festatum esse? cum & vos de
mente animam esse definien-
tes, eam errasse dicatis, ac de
apside cæli in corpus cecidisse?]
Attendant qui audiunt, san-
ctum Athanasium iis aperte ad-
uersari, qui mentem præexiste-
re dicunt, & ex ea animam or-
tam, ut peccato se contamina-
uit, ac e cæli conuexo in cor-
pus decidisse.

Eiusdem sancti Athanasii e
sermone secundo contra Aria-
nos: Omnis creatura aspecta-
bilis in sex diebus facta est: ac
primo quidem die lux, quam
vocaui diem: secundo autem
firmamentum: tertio, collectis
aquis ostendit aridam, variof-
que in ea produxit fructus: quar-
to, fecit solem & lunam, om-
nemque stellarum chorum: quin-
to, maris natatiliū, aerisque
volatiliū generationem con-
didit: sexto, fecit in terra qua-
drupedes, ac demum homi-
nem, qui ex anima rationali est
& corpore. *Ac inuisibilia eius a*
creatura mundi per ea quæ facta
sunt, intellecta conspiciuntur. &
neque lux est ut nox, neque sol
ut luna, neque irrationabilia ut
rationabilis homo est, neque
angeli sicut throni, neque hi
ut potestates: sed creaturæ qui-
dem omnes sunt, vnumquod-
que autem eorum quæ orta
sunt, secundum genus in pro-
pria substantia, ut factum est,

R r iij

Orat. 3. cōt.
Arianos,
longe post
prinç.

Rom. 1.

2. Tim. 1.

perfitit ac manet.] Ecce sanctus quoque Athanasius tradit, post omnes creaturas Deum fecisse hominem ex corpore & anima intelligente ac rationali. Neque enim dixit, corpus post omnia factum esse, ut præexistens anima in id ingrederetur: sed dixit, post omnes creaturas hominem esse factum, qui ex anima rationali est & corpore: ostendens, vtraque, id est, corpus & animam Deum simul fabricatum esse.

Quoniam autem Origenes ad ceteras blasphemias hoc adiunxit, Domini animam prius extitisse, eique Deum Verbum esse unitum antequam e Virgine incarnaretur: hoc etiam deliramentum euertens ipse S. Athanasius in epistola ad Epictetum, sic dicit: Merito sese damnabunt omnes, qui existimant ante Mariam esse carnem, quæ ex ea est: ac ante eam, habuisse animam humanam Deum Verbum, ac in ea ante aduentum semper fuisse.] Quare si ex iis quæ a sancto Athanasio dicta sunt, anima Domini nostri Iesu Christi, qui per omnia nobis similis factus est absque peccato, non fuit ante eius in carne aduentum: qualis insaniam est, dicere alias hominum animas ante corpora esse?

Homil. 16.

Audiamus præterea S. Basilium in sermone in illud, In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum, ita dicentem: Vide nequando te vocis ambiguitas fallat. quomodo enim in principio erat humana ratio, cum homo postremo principium generationis acceperit? Ante hominem fue-

nen, ὅτι καὶ μὴν. Ἰδοὺ καὶ ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος παραδίδωσιν, ὅτι μὲν πάντα τὰ κτίσματα ἐποίησεν ὁ θεὸς ὁ ἀνεσθρον ὁ ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς νοεῖν καὶ λογικῆς. ὃ δὲ εἶπε τὸ σῶμα μὲν πάντα γινώσκει, ἵνα θεωρῶν ἡ ψυχὴ εἰσέλθῃ ἐν αὐτῷ. ὅλλ' εἶπε μὲν πάντα τὰ κτίσματα ὁ ἀνεσθρον γεννηθῆναι, ὁ ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος· διὸ καὶ ὅτι ἀμφοτέρω, οὐδέστι σῶμα τε καὶ ψυχὴ ὁ θεὸς καὶ τὰν τὸν ἐδημιούργησεν.

Επεὶ δὲ ὁ τὸ μὲν τῶν ἄλλων ὀριζήσιν βλασφημιῶν εἰρηται· ὅτι ἡ τῆς κυρίου ψυχὴ θεωρῶν ἦρχε, καὶ τὰν τὸ θεὸς λόγος ὡς τὸ θεὸς ἐκ τῆς θεοῦ σαρκώσεως· καὶ τὴν ποιῶν τὴν ἀναισθρον ληροῦν αὐτὸς ὁ ἐκ ἁγίοις Ἀθανάσιος ἐν τῇ πρὸς Ἐπίκτιτον ἐπιστολῇ, λέγει· τὰ δὲ εἰκότως καταγνώσων· ἐαυτὸν πάντες ὁ νομίζοντες τὸν Μαρίαν εἶναι τὸν αὐτὸς σάρκα, καὶ τὸν τῆς ἐκ γενεῆς ψυχὴν ἀνεσθρον τὸν θεὸν λόγον, καὶ ἐν αὐτῇ τὸν ἐκ τῆς θεοῦ ἀναισθρον. Εἰ τοίνυν καὶ τὰ εἰρημύρια πρὸ ἐκ ἁγίοις Ἀθανάσιω, ἡ ψυχὴ τῆς κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς καὶ πάντα ὁμοιωθέντος ἡμῖν χωρὶς ἀμφοτέρω, οὐ θεωρῶν ἦρχε τῆς ἐκ σαρκὸς αὐτοῦ ἐκ τῆς θεοῦ, ποίας αὐτὴ εἴη μανίας τὸ λέγειν, τὰς ἄλλας τῆς ἀνεσθρον ψυχῆς θεωρῶν ἦρχε τῆς σαρκαίων;

Ἀκούσων μὲν ὁ θεὸς τοῦ τοῦ καὶ ἐκ ἁγίοις Βασιλείου ἐν τῷ λόγῳ εἰς τὸ ἐκ θεοῦ ὡς λόγος, καὶ ὁ λόγος ὡς τὸ θεὸς τὸν θεὸν λέγοντος ὅπως· ὅρα μή ποτε σε ὁρακούσῃ τὸ ὁμῶνυμον τὸ φωνῆς· πῶς γὰρ ἐκ θεοῦ ὡς ἀνεσθρονος λόγος, ὁ ἀνεσθρονος καὶ τὸν λαβόντες τὸ ἀρχὴν τὸ γινώσκων; τὸ ἀνεσθρον

ANNO
CHRISTI
553.

σηελα, καθ' αὐθροῦ κτλῶν, τὰ ἐρ-
πετὰ, ὅσα χειροῖα καὶ ἐνυδρὰ, τὰ πετὰ-
νὰ τῶν οὐρανῶν, ἀστέρες, ἡλίου, σελιῶν,
βοτάνη, γῆ, θαλάσσια, οὐρανός. Ἰδοὺ ὁ
πατὴρ σαφῶς ἡμῖν προαγορεύει, μὴ
συναπαρξίναται τοῖς ὀρεγμένοις μύ-
θοις, οὐδ' ἂν τὸ ψυχῶν προῦφ' ἑξέως.
ὁ δὲ διδάσκει καὶ ἡμᾶς ἐν δόξῃ τὸ ἀνθρώ-
πινον λόγον, πούτεστι τὸ ψυχῶν, ἀλλὰ
διαρρήδην βοᾷ, ὅτι ἡ ἀνθρώπου γνέ-
σις ὑστερὰ ὅσων πάντων τῶν θεοῦ κτισμά-
των. εἰ τοίνυν πάντα τὰ κτισμάτα καθ'
τῆς ἀνθρώπου, πῶς προῦπῆρχον αἱ
ψυχαί; ὁ γὰρ πατὴρ οὐ καθ' ἑσῶ σώ-
ματος, ἀλλὰ καθ' ἑσῶ ἀνθρώπου, ὅτι
ὅστις ψυχὴ καὶ σῶμα, εἶπε τὰ πάντα
γεννηθῆναι. καὶ ἐκ τούτου δέκνεται ἅμα
ἐκαστὸν δημιουργηθῆναι.

Λέγει δὲ καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Γρηγόριος ὁ
Νύσσης ἐν τῇ εἰς (Θ) ἀνθρώπον προ-
φητεία. Ἐρχά καὶ ἐκ ἑξω τῆς προκει-
μένης ἡμῖν προφητείας ὅστις, τὸ διέξε-
τάσαι τὸ ἀμφιβαλλόμενον τῆς ἐκ-
κλησίας καθ' ἑσῶς καὶ σώματος. Ἰ-
σὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τὸ καθ' ἑσῶ, οἷς ὁ πε-
ρὶ τῆς δόξης ἐν προφητεῖαις λόγος,
καθ' ἑσῶ ἵνα δῆμον ἐν ἰδιαιότητι πό-
λει τὰς ψυχὰς προῦφύσιναι λέγειν.
προκειμένη δὲ καὶ καθ' ἑσῶς καὶ
τῆς ἀρετῆς ὑποδείγματα. καὶ ὅρα-
μῶν μὲν ἐν τῷ καλῷ πλὴν ψυχῶν
τῆς πρὸς τὸ σῶμα συμπλοκῆς μὲν
ἀπείραστον. εἰ δὲ δύστην τῆς ἑσῶς ἀ-
γαθοῦ μετοχής, πρὸς (Υ) τῇδε βίβλῃ
καταλείδαναι, καὶ οὕτως ἐν σώματι
γίνεσθαι. ἔσονται δὲ τῇ κατὰ (Θ) Μωϋσέα
τάξει τῆς κατὰ σκευῆς τῆς ἀνθρώπου
προσέχοντες, διὰ τὸ εἶναι πλὴν ψυ-
χῶν τῆς σώματος κατὰ (Θ) χρόνον φασίν.
ὅτι καθ' ἑσῶν λαβὼν ὁ θεὸς χρόνῳ ἀπὸ

re bestiae, ante hominem iu-
menta: reptilia, tum terrestria,
tum aquatilia: volatilia cæli,
stellæ, sol, luna: herbæ, terra,
mare, cælum.] Ecce pater a-
per te nobis denuntiat, ne Ori-
genis fabulis de animarum præ-
existentia inducamur. Docet
enim nos, non in principio fuisse
humanam rationem, id est,
animam: sed aperte clamat,
omnibus Dei creaturis ortum
hominis posteriorem esse. Si
ergo creaturæ omnes ante ho-
minem, quomodo prius ani-
mæ fuerunt? Pater enim non
ante corpus, sed ante homi-
nem, qui est anima & corpus,
dicit omnia fuisse. ex quo ostenditur,
simul utrumque fabrica-
tum esse.

Dicit etiam sanctus Gregorius Cap. 18.
episcopus Nyssæ, in disputatione
de homine: Ac fortasse alie-
num non est a disputationis no-
stræ proposito id expendere,
quod in ecclesiis de anima &
corpore cōtrouersum est. Non-
nullis enim qui ante nos fue-
runt, qui tractatum de princi-
piis edidere, placet animas vel
uti quemdam populum in pro-
pria vrbe ante substitisse: at-
que ibi proposita esse exempla
tum virtutis, tum malitiæ:
eamque animam, quæ in virtu-
te atque honestate permanse-
rit, congressum & conflictatio-
nem corporis minime experiri:
si vero a boni participatione
defluerit, hanc in vitam de-
labi, sicque esse in corpore. Al-
lii attendentes ex Moysæ con-
dendi hominis ordinem, ani-
mam corpore posteriorem tem-
pore esse dicunt: quandoqui-
dem primum Deus limum e

* ἐπὶ τῇ

terra sumens, finxit hominem, ac cum deinde inspiratione animavit.] Ac paulo post: Qui primam rationem tuentur, & animarum quasi ciuitatem antiquiorem vita corporea asserunt, non mihi videntur carere paganorum fabulis, quæ de animarum ex aliis in alia corpora migratione proditæ sunt. Si quis enim subtiliter examinet, comperiet huc necessario rationem eorum deuolui. Aiunt, quemdam e sectæ suæ sapientibus dixisse, & virum fuisse se, & muliebri corpus induisse, & subuolasse cum auibus, & fuisse arbusculam, & aquatilem vitam sortitum. Non longe, meo quidem iudicio, a vero discedit, qui hæc de se affirmat. Verum enim, vel ranarum aut graculorum garrulo strepitu, vel irrationabilitate piscium, vel arborum insensibilitate eiusmodi disciplina digna est, quæ tot res permeare vnam animam dicat. Harum autem ineptiarum hæc causa est, quod præexistere animas opinabantur. Consequenter enim talis doctrinæ principium ad affinia & adiuncta progrediens, hucusque commenta sua propagat. Nam si per vitia animus a sublimiori vita abstractus, homo fit, ac si in confesso est, vitam corpoream passionibus magis obnoxiam esse, quam æternam atque incorpoream, necesse est animam in hac vita degentem, in qua plures facultates ad peccandum suppetunt, in pluribus versari vitiis, magisque passionibus affici. Animæ autem humanæ passio, similitudo est ad irrationabilia. Huic ergo vitæ deuin-

τῆς γῆς τὸ ἀνθρώπον ἐπλασεν, εἴθ' ὅπως
ἐψύχωσε διὰ τῆς ἐμφυσηματος. Καὶ
μετ' ὀλίγα. Οἱ τῷ πνεύματι παριστά-
μενοι λόγῳ, καὶ πρεσβυτέρῳ τὸ ἐν σαρκὶ
καὶ ζωῆς τὸ πολιτεῖν τὸ ψυχῶν δογμα-
τίζοντες, οὐ μοι δοκοῦσι τῶν ἑλληνικῶν
καθαρῶν τὸ φεῖν τῆς μετεμψύχ-
σεως μεμυδολογημένων. εἰ γὰρ ὡς ἀ-
κριβῶς ἐξετάσῃς, πρὸς τὸ τοιοῦτον
ἀνάγκη τὸ λόγον αὐτοῖς ὑπόστασιν κα-
ταστροφῆς. Φασὶ γὰρ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων
ὅφρα εἰρηκέναι, ὅτι καὶ ἀνὴρ γέγονε, καὶ
γυναικὸς σῶμα μετεμψύχασατο, καὶ
μετ' ὀλίγων ἀνέστη, καὶ θεάμενος ἐφοίτα,
καὶ τὸ ἐν δρόμῳ ἐλαχέβιον· οὐ πόρρω τῆς
ἀληθείας καὶ τὸ ἐμὲ κρίσιν φερόμενος
ὁ φεῖν αὐτῶν πάντα λέγων. ὅντως γὰρ
βαρύνων ἡμῶν ἡ κοίτη φλυαρίας,
ἡ ἀλογίας ἐχθρῶν, ἡ δυνάμει ἀνασθη-
σίας ἀξία τῶν τοιούτων δογματῶν, τὸ μίαν
ψυχὴν λέγον διὰ τοιούτων ἐλθεῖν. τῆς
δὲ τοιαύτης ἀπορίας αὐτὴ ὅστις ἡ αἰτία,
τὸ πνεύματι παρὰ ψυχῆς οἰεσθαι
δι' ἀκολουθίαν γὰρ ἢ διὰ τὸ τοιοῦτον
δογματος ἐπὶ τὸ πνεύματι καὶ πα-
ρακείμενον τὸν λόγον παραγρῦσαι,
μέγας τοιοῦτον τραυλισμὸν διέξεισιν.
εἰ γὰρ διὰ τινος κακίας ἀποσταθεῖται
τῆς ὑποδοχῆς ἡ ψυχὴ πολιτείας ἀν-
θρώπου γίνεται, ἐμπειρότερος δὲ πάν-
τως ὁ ἐν σαρκὶ βίος ὁμολογῆται. καὶ
τῶν αἰδίων καὶ ἀσωμάτων, ἀνὰ τὴν
πάντα πλὴν ἐν τῷ τοιοῦτον γινόμενῳ
βίῳ, ἐν ᾧ ὅτι πλείους αἱ πρὸς τὸ ἀμάρ-
ταν εἶσιν ἀφορμαί, ἐν πλείονι τε κα-
κία γίνεσθαι, καὶ ἐμπειρότερον διαπερ-
ναί. ἀνθρώπου δὲ ψυχῆς πάθος ἢ
πρὸς τὸ ἀλόγον ὅστις ὁμοιωσις· πούτω
δὲ περιστοιχισθεῖσαν αὐτὴν εἰς κτηνώ-
δη φύσιν μεταρρύνωσι. ἀπαξ δὲ διὰ
κακίας

ANNO
CHRISTI
553.* μετεμψύ-
χασατο* αἰδίων
ἀσωμάτων

ANNO
CHRISTI
553.

κακίας ὁδούουσιν, μηδὲ ἐν δόλῳ
 γυνομυῖν τῆς ἐπὶ τὸ κακὸν προόδου
 λήξιν ποτέ. ἢ γὰρ τὴν κακοῦ εἰς,
 δεχὲ τῆς κατ' ἀρετὴν ὅτιν ὁρμῆς. ἀ-
 ρετὴ δὲ ἐν δόλοισι ἐκ ἔστιν. ἐκουῦν αἰ-
 πρὸς τὸ χεῖρον ὅτι ἀνάλυσις ἀλλοιωθή-
 σεται, πάντοτε πρὸς τὸ χεῖρον καὶ ἀπ-
 μόηρον προοίδια, καὶ αἰετὸν τὸ χεῖρον
 τῆς ἐν ἡ ὅτι φύσεως ὅτι ἀλλοιωθῆσεται.
 ὡς περ δὲ τῶν λογικῶν τὸ ἀναισθητὸν ὑπο-
 βέβηκεν, οὕτω καὶ δὴ τὸ πούτου ἐπὶ τὸ
 ἀναισθητὸν μεταπλῶσις γίνεται. ἀλλὰ
 μέγιστα πούτου προοίδια ὁ λόγος αὐτοῖς,
 καὶ ἐξω τῆς ἀληθείας φέρεται, ἀλλὰ
 γὰρ διαλινος ἀκολουθίας ἀποπον ὅτι ἀ-
 τόπου μεταλαμβάνει. τὸ δὲ ἐν τῷ
 ἡδὴ διὰ τῆς ἀσωμαρτήτων αὐτοῖς τὸ
 δόγμα μυθοποιεῖται ἢ μὴ ἀκολουθία
 παντελῆ διαφθορὰν τῆς ψυχῆς ὑπο-
 δείκνυσιν. ἢ γὰρ ἅπασι τῆς ὑψηλῆς
 πολιτείας ἀπολεσθῆσεται, ἐν οὐδὲν
 μέτρῳ κακίας ἐκείνη διωθήσεται. ἀλ-
 λά διὰ τῆς πρὸς τὰ πάθη ὁρμῆς
 δὴ μὴ τῶν λογικῶν πρὸς τὸ ἀλο-
 γον μεταβήσεται, ἀπ' ἐκείνου δὲ
 πρὸς τὴν ψυχῆς ἀναισθησίαν
 μεταβήσεται. τῷ δὲ ἀναισθητῷ πως
 τὸ ἀψυχον, πούτω δὲ τὸ ἀνύπαρ-
 κτον ἔπεται. ὥστε διόλου διὰ τῆς ἀκο-
 λουθίας πρὸς τὸ μὴ ὄν αὐτοῖς ἢ ψυ-
 χὴ μεταχωρήσῃ. ἐκουῦν ἀμύχανον
 αὐτῇ πάλιν ἔσται ἢ πρὸς τὸ κρεῖτ-
 τον ἔπαυσιν. ἀλλὰ μὲν ἐν δάμ-
 νου ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων τὴν ψυχὴν
 ἐπαναγρῶσιν. ἐκουῦν πρὸς πρῶτον
 τὴν ἐν δάμνῳ ζωὴν τῆς ἀσωματου
 διαγωγῆς ἐν πούτων δόξασιν
 σιν. δέδοται γὰρ ὅτι πρὸς τὸ χεῖ-
 ρον γυνομυῖν ἢ πρὸς τὴν ψυ-
 χῆς, πρὸς τὸ κατώτερον καὶ τὸ ἐνός

Concil. Tom. 12.

ita anima, in bestiarum natu-
 ram delabetur, ac semel vitia
 ingressa, inque irrationabilita-
 te versans, nullum finem ad
 malitiam progrediendi faciet.
 Vbi enim malitia sistitur, suc-
 cedit impetus ad virtutem. at-
 qui virtus in irrationabilibus
 nulla est. in deterius ergo ne-
 cessario mutabitur, assidue ad
 peiora turpioraque progredi-
 ens, eiusque naturæ, in qua est,
 deteriora quæque semper com-
 miniscens. Porro quemadmo-
 dum rationabili sensibile sub-
 iacet, sic & ab hoc ad insensi-
 bile fit prolapsio. Quamobrem
 huc ratio eorum euadens, a ve-
 ritate aberrat, & per quamdam
 consequentiam ex absurdis ad
 absurda se confert. Exinde eo-
 rum doctrina per ea quæ inter
 se non cohærent, fabulose pro-
 cedit. Consequentia vero ipsa
 ostendit omnimodam animæ
 corruptelam. Quæ enim semel
 a sublimi vita decidit, nullum
 modum statuit malitiæ suæ: sed
 propter passionum consuetu-
 dinem atque habitum a ratio-
 nabili ad irrationabile deue-
 niat, indeque in stirpium insen-
 sibilitatem mutabitur. insensi-
 bili autem inanimus est con-
 sequens, inanimo id quod non
 subsistit. Itaque penitus ex hac
 consequentia, anima ipsis ad
 non ens tandem concedet. Sic
 nullam facultatem habitura est
 ad meliora redeundi. Verume-
 nimvero ad hominem e frutice
 animam reducant. igitur præ-
 stantiorē demonstrant esse
 vitam in frutice, quam incor-
 poream vitam. Iam enim osten-
 sum est, progressum animæ in
 deteriora, atque idcirco in in-
 Sf

ANNO
CHRISTII
553.

ἀρεὰν πρέπον τῷ Θεοῦ τῶν ἀνέχεσθαι· εἰ
δοξακαλὸς ὅστις τῆς ἐκκλησίας Ωρε-
γῆνης, μεγαλοφρονοῦσιν Αρειανοὶ τε
καὶ Εὐνομianoὶ καὶ Ἑλλῆνες· ④ μὲν εἰς
τὸ ὅτι καὶ εἰς τὸ πνεῦμα βλασφημοῦ-
τες, ④ δὲ καὶ τῆς δουλεύειν ὁμοίως αὐ-
τοῖς, καὶ τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν χλευά-
ζοντες. Σαφὲς τοίνυν ἐκ τῆς εἰρημνύων
κατὰ τὴν οὐσίαν, ὅτι τῶν ἀγίων πατέρων
ἀκολουθῶν ἐκ ἀμφιβάλλει, ὡς ④ τὰ
Ωρεγῆσι φρονοῦντες τῇ Ἑλληνικῇ
πλάνῃ καὶ Αρειανικῇ ἀκολουθοῦσι μανίᾳ.

Λέγει δὲ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλλος
ἐπίσκοπος Ἀλεξανδρείας ἐκ τῆς ἐπι-
στολῆς τῆς πρὸς τοὺς ἐν Φυαῶ μοναχοῖς,
καὶ τῆς λεγόμενης μητρί τῆς ἀνάστασιν τῆς σω-
μάτων, τὰ δὲ φασὶ τοίνυν τῶν ἐν ὑμῖν
ἰνῆας δευτέραν τῇ ἀνέστασιν τῶν σω-
μάτων τὴν ἀνάστασιν, ὅτι ὅστις μέρος τῆς
ὁμολογίας ἡμεῖς, ἥς ποιήματα πρὸς ὁ-
ντες τῶν σωμάτων βαπτίσματα. ὁμολο-
γῶντες γὰρ πλὴν πιστῶν, πρὸς τὴν πίστιν,
ὅτι πνεῦμα καὶ εἰς σαρκὸς ἀνάστασιν.
εἰ δὲ ἀναιροῦμεν τὸ πνεῦμα, καὶ οὐ πνεῦμα
ὅτι ὁ Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, ἵνα
ἡμεῖς ἐκ αὐτοῦ σωθῶμεν, χωλεύουσαν
ἐχόμεν τὴν πίστιν, καὶ τὴν βασιλικὴν ἀφέν-
τες ὁδὸν, βαδίζομεν πλὴν διεστραμμέ-
νῳ. ἐστὶ δὲ ἡ ποίησις κακοδοξία τῆς Ω-
ρεγῆσι φρενοβλαβείας· ὃν καὶ ④ πα-
τέρες ἡμεῖς ὡς διαστρέφοντα πλὴν ἀλη-
θείαν ἀπέκηρυξαν καὶ ἀνέθεμα ἔθεντο. οὐ
γὰρ ἐφρόνησεν ὡς Χριστὸς, ἀλλὰ ταῖς
Ἑλλήνων ἀκολουθήσας φλυαρίαις
πεπλάνη. ἡ δὲ δευτέρα τῆς νοσήματος
ἐν τῷ αὐτῷ συμβέβηκε. Φησὶ γὰρ ὅτι
πρὸς τὴν παρὰ τοῖς αἰψυχῇ τῆς σωμά-
των, καὶ ὁπότε ἀγασμοὶ ὥρην ἐχέουσιν
εἰς ἐπιθυμίαν πονηρὰν, καὶ ἀπέστησαν
θεοῦ· καὶ ταύτης ἕνεκα τῆς αἰτίας

Concil. Tom. 12.

An hi, obsecro, ferendi sunt? Si
ecclesiæ doctor est Origenes,
magnos sibi spiritus sumunt A-
riani, & Eunomiani, & pagani:
illi in Filium ac Spiritum bla-
sphemantes; hi similiter, atque
illi, impii, nec non resurrectionem
mortuorum deridentes.]
Ex his perspicuum est, cum qui
sanctos patres sequitur, non dubi-
tare, quin ii qui cum Orige-
ne sentiunt, paganorum erro-
rem, Arianorumque insaniam
sequantur.

Hæc quoque sanctus Cyril-
lus dicit Alexandriæ episcopus,
in epistola ad monachos qui
in Phua, in eos qui affirmant,
corporum resurrectionem non
esse: Aiunt igitur, esse apud
vos qui negent humanorum
corporum resurrectionem: quæ
pars confessionis nostræ est,
quam facimus salutare adun-
tes baptisma. Fidem enim pro-
fitentes, adiungimus credere
nos & carnis resurrectionem.
Si hoc tollimus, nec credimus
Christum resurrexisse a mor-
tuis, ut nos sibi conresuscita-
ret, claudicantem habemus fi-
dem, ac a via regia deflecten-
tes, prauum iter sequimur. Hu-
iusmodi autem improba opi-
nio ab Origenis dementia est:
quem & patres nostri, ut veri
deprauatorem, abdicauerunt
& anathematizarunt. Non e-
nim sensit ut Christianus, sed
paganorum secutus ineptias &
nugas, in errorem incidit. Hinc
autem ei contigit morbi prin-
cipium. Asseuerat animas ante
corpora esse, & a sanctimonia
abductas fuisse in cupiditates
ac nequitiam, descivisseque a
Deo, a quo hanc ob causam

Sf ij

damnatæ sunt, & corpori obstrictæ, suntque in carne tamquam in carcere.]

Eiusdem ex epistola scripta ad eos qui in Phua erant, monachos: Ecclesia vero scripturis obsequens a Deo inspiratis, nec animam nouit ante corpora fuisse, nec ante ea peccasse. Quomodo enim quæ non subsistebat, peccare potuit? At nos affirmamus, vniuersitatis opificem corpus e terra finxisse, idque animasse intelligente anima. & hæc est hominis structura.] Et post alia: Animam hominis nec ob præterita, ut aiunt, flagitia atque scelera esse damnatam, nec in hunc demissam mundum, sapientissimus Paulus fidem facit, ita scribens:

2. Cor. 5.

Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque ea quæ per corpus, prout gessit, siue bonum, siue malum. Cur ergo propter sola propria corporis manifestari nos oportere ait, nec potius propter ea etiam quæ ante corpus, si animam ante fuisse norat, & ante peccasse? Si vero ob ea sola quæ in corpore gessimus, adducimur in iudicium, non utique habemus antiquius corpore peccatum: nam omnino ante id non constitit hominis anima. Hoc porro plenum facit & legalis literæ vis. Si enim, ut dicit errabundus Origenes, ob superiora commissa in supplicii ac poenæ loco anima corpus accepit; quamobrem flagitiosis ac sceleratis mortem comminata est? Magis enim oportuerat, bonos ac iustos viros mortem oppetere, ut vinculis & supplicio libera-

καπεδίκησεν αὐταί, καὶ ἐσωμάτωσεν, καὶ εἰσιν ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ ἐν σαρκί.

Τὸ δ' αὖτ' ἐκ τ' ὀπισθοῦς τῆς πρὸς τὸν ἐν Φυᾷ μοναχούς. Ἡ δὲ ἐκκλησία τῆς θεοπνεύστου ἐπομνήν γε φάσκει, ἐκ οὗδε τῆς σωμάτων πρὸς ὁρῶσαν πλὴν ψυχῆς, ἀλλ' οὐδὲ πρὸς ἀμάρτησιν πρὸ αὐτῶν. πῶς γὰρ ἡ μή ὑφ' ἑστῶσα καὶ ἀμάρτην ἡδυνάτο; Φαμὲν * γὰρ, ὅτι ἐπλάσθη τὸ ὅλον δημιουργοῦ. γὰρ τὸ σῶμα ἐκ γῆς, ἐψύχωσε δὲ αὐτὸ ψυχῇ νοεῖσθαι. καὶ αὐτὴ ὅστις ἡ αἰθερῶν καὶ ἀσπερίτης. καὶ μὴ ἐπερὰ. Οὐ ἐκ ἐκ πρὸς ἡμετέρας, ὡς φασιν, ἀμάρτημάτων κατὰ δέδικται ἡ αἰθερῶν ψυχῇ, καὶ εἰς τὸν κατεπέμψθη τὸν κόσμον, πρὸς τὴν γῆρα καὶ ὁ πάνσοφος Παῦλος. τὸν γὰρ πάντας ἡμᾶς δεῖ φανερωθῆναι ἐμπροσθεν τῆς βήματος τῆς Χρυσῆς, ἵνα κομίσωται ἕκαστος τὰ διὰ τῆς σώματος πρὸς αὐτὸν περὶ, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε φαῦλον. διὰ τὸ γὰρ μόνον τὰ διὰ τῆς σώματος φανερωθῆσθαι φησι, καὶ οὐχὶ δὴ μάλλον καὶ τὰ πρὸς τῆς σώματος, εἴπερ ἡδὲ πρὸς ὁρῶσαν καὶ πρὸς ἀμάρτησιν πλὴν ψυχῆς; εἰ γὰρ μόνον κρινόμεθα πῶς διὰ τῆς σώματος, ἐκ ἑχομένου διανοήσας πρὸς ἡμετέρας τῆς σώματος ἀμάρτησιν οὐ γὰρ ὑφ' ἑστῶσα ὅλως ἡ αἰθερῶν ψυχῇ πρὸς αὐτὸν. πληροφορεῖ δὲ πρὸς τὸν ἡμᾶς καὶ ἡ νομικοῦ γράμματος διδάσκαλος. εἰ γὰρ, ὡς φησιν ὁ πεπληθυμένος Ωρεῖνης, ἐκ τ' πρὸς ἡμετέρας ἀμάρτημάτων λόγῳ κολασέσθαι τοὶ πτωχεύας ἐδέξατο τὸ σῶμα ἡ ψυχῇ, διὰ τοῦ αἵματος ἡ πείλσας θανάτου πῶς ἀμάρτανόουσιν; ἐδὲ γὰρ μάλλ' ὅτι δικαίους δόξιν ἵνα ἀπαλλάτῃται τῆς δεσμῶν καὶ τῆς ἡμῶν

ANNO
CHRISTIANI
533.

ANNO
CHRISTI
555.

είας, ζῶντες ὅτι δὲ ἀληθίνοι, ἵνα κολα-
ζωνται μὴ ἀπαλαθῇ οἱ τῶν δεισμάτων.

Εκ τῆς ἐκτεθείσης ὑποδείξεως καὶ
Αἰγυπτιον καὶ Αλεξάνδρειαν ἐπισκο-
πων συνοδικῆς ἐπιστολῆς καὶ τῶν ὁρι-
σθῆναι δογμάτων. Οὗτος πάλιν ὁ προ-
κείμενος ὁριζήσας, καὶ ἀπὸ τῆς ἐ-
ρημώσεως βδέλυγμα ἐν μέσῳ τῶν ἀλη-
θοῦς ἐκκλησίας γεγενῆται. καὶ πρεσβυ-
τέρῳ χρηροπηθεὶς ὑποδείξεως κανονικῆς
τε καὶ μιᾶς χάριτος ἀληθινῆς, εἶχε τὸ ἀ-
ξίωμα τῆς πρεσβυτερίου ψιλόν τε καὶ
μόνον, καὶ ἀπὸ τῆς ἀποστολῆς εἶ-
χεν ὁ κλήτης καὶ παροδότης Ἰούδας. Δε-
ξάμενος ὅτι αὐτὸν βλασφήμοις ὁμι-
λίας ὁμιλεῖν, ὁ καὶ ἐκείνο μακαρί-
της Ηρακλᾶς ὁ ἐπίσκοπος, ὡς δρο-
πὴρ καὶ ἀμπελουργὸς Φιλαλήτης τῆς
ἐκκλησίας χωρίου τυγχάνων, ἐκ μέ-
σου τῆς καλοῦσιν οὗτον ἐξέπλεν, ὡς
τῆς πονηροῦ ζιζανίου ὄντα ἀληθῶς. καὶ
μετ' ὀλίγα· ἐκπεσὼν οὗτος οὗτος ἐπὶ
πλεῖστον οὐρανὸν ὡς ἀστράπη, καὶ ἀ-
πὸ τοῦ οὐρανοῦ ὁ διάβολος, θυμὸς
πνέων πολλὸς καὶ θυμὸς καὶ τῆς ἀλη-
θείας, ἐπὶ πλεῖστον καλουμένην Παλαι-
στίνην χωρεῖν ἐπέβλεπε· καὶ καθίσας
ἐν τῇ Καισαρείᾳ μὴ πόλει, καὶ κεί-
θεν τὸ πρῶτον περὶ τὸν ἀποκαλύψας ὁ-
λον τὸν ὅλον τῆς καλύμματος, καὶ ἀπὸ
ὁ ἰχθυὶς ἡ σηπία παρὰ τοὺς καλουμένους,
ὁ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἡ δονὶς ἐπύχθηκε, σκο-
τεινὸν τε καὶ μέλανα βίου ἰὸν ἐξε-
μέσας, ἐκείσε ἐξῆλθας ἀπετυπώσα-
το, καὶ κατὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν καὶ πηλὴν
περὶ ἡμαρτὴν ἀγαθοῦ πικρὰ γλυκὴ
κατέμιξε. ὅτι ὅτι ὁ κακομήχανος
καὶ μανιώδης λέγει· ὡς, φησὶ, πρὸ
σώματος ἡ ψυχὴ ἐν οὐρανοῖς παροδ-
σα· καὶ κείσε, φησὶν, ἀμάρτησας ἐν φυ-

rentur: vivere contra scelestos
ac nefarios, ut poena afficeren-
tur, nec vlla vinculorum esset
liberatio.]

Ex expositione synodicae e-
pistolae episcoporum Aegypti
atque Alexandriae adversus O-
rigenis doctrinam: Hic ergo,
de quo agitur, Origenes velu-
ti abominationis desolatio in
medio verae ecclesiae extitit: ac
presbyter ordinatus a canoni-
ca, ab una, a vera manu, digni-
tatem presbyteri nudam ac so-
lam habuit, quemadmodum &
apostolatus habuit honorem
fur ac proditor Iudas. Is enim
cum coepisset blasphemias ho-
milias habere, Heraclas beatae
memoriae tum episcopus, ut
studiosus veritatis, arator ac vi-
nitor ecclesiastici agri, eum e
medio pulcræ ac lætæ segetis
euulsit, quod re vera e malo
zizanio esset.] Ac paulo post:
Quare hic e cælo in terram de-
cicens, tamquam fulgur, sicut
& eius pater diabolus, multæ
atrocisque iracundiæ contra ve-
ritatem spirans, in Palæstinam
regionem nauigavit; moratus-
que in Cæsarensium metropo-
li, cum personam, quam sibi
induerat, deposuisset, seque a-
peruisset, veluti piscis qui sepia
apud quosdam appellatur, si-
gnificans quod sibi voluptati e-
rat, ac tenebricosum atque a-
trum vitæ venenum euomens,
illic scriptis expressit, & sicuti
caupo Iudaicus, boni speciei ac
simulatione, dulci amarum mi-
scuit. Quid enim iste praeu-
olens atque infaniens dicit? E-
rat, inquit, anima ante corpus,
& præexistebat in cælis: eam-
que, cum ibi peccasset, in cu-

Zach. 12.

stodiam immerfit Deus, id est, in corpus demisit: ad purgationem, inquit, & castigationem admissorum in cælis criminum. Hinc primum impiissimus protinus fabulatur, veritatemque oppugnare studet.] Ac paulo post: Si ante fuit anima in cælis, ibique prius deliquit, vt male sanus Origenes Deoque repugnans dixit, non oportuit dicere sanctissimum prophetam: *Et fingens spiritum hominis in ipso*: sed potius, *Demergens*, quasi in virem, spiritum hominis in ipso: vel fortasse, *Demittens*. Iam vero cum hoc non dicat, sed, *Fingens in ipso*, ostendit hunc lupum grauissimum esse, indurum extrinsecus ouis pelle ad deceptionem perditionis. Quasi enim de cælo veniens, ibique constituta aperte sciens, non solum vecors præextitisse, sed prius etiam peccasse animam dicit.] Quare demonstratum est tum e diuina scriptura, tum e sanctis patribus, nec veræ Christianorum fidei, nec rectæ rationi conuenire hæreticorum de animarum præexistentia imaginationes.

Prope finē.

Præterea hoc quoque Origenis demonstrat amentiam, quod affirmat cælum, & solem, & lunam, & stellas, & aquas quæ super cælos sunt, animata esse, & quasdam esse virtutes ratione vtentes. Hæc vero aperte refellit sanctus Basilius in tertio sermone commentariorum in

λακῇ κατήγισε, τυτέστιν ἐν τῷ σώματι κατέπεμψεν, εἰς καθάρεισμον, φησὶ, καὶ σωφρονισμὸν τῇ ἐν οὐρανοῖς αὐτῇ γενημῶν ἀμάρτημάτων. πορθεῖτον ἐν δυνάμει τοῦ ἀσεβέστατος μωδολογῆ, καὶ μάχεσθαι τῇ ἀληθείᾳ δόλαι. καὶ μετ' ὀλίγα· Εἰ δὲ πορθεῖται ἡ ψυχὴ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅτι πορημῶν περικεν ἐκείσε, καὶ οὕτως ὁ μωδολογῆ καὶ θεομάχος ἐφίσηεν, ἔδει μὴ λέγειν ὅτι ἀγνώπτον πορφήτιον καὶ πλάστων πνῦμα αἰθερόπου ἐν αὐτῷ. ἀλλὰ μᾶλλον κατεγίγινον πνῦμα αἰθερόπου ἐν αὐτῷ, ἢ τὰ κατεπέμπτων. νυνὶ δὲ μὴ τῷ λέγων, ἀλλὰ πλάστων ἐν αὐτῷ, δείκνυσιν τῷτον λυκὸν ὅτι βαρύτατον, ἐν δυνάμει ἐξωθεν πορθεῖ ἀπὸ τῆς ἀπολείας τὰ καὶ δια. ὡς οὐρανοῦ ἐν τῷ ὁ ὁπλήτης, καὶ τὰ ἐκείσε διατετυπωμένα ὁπλισμένοις πορφάνως, οὐ μόνον ποροδοσαν, ἀλλὰ καὶ πορημῶν περικεναι τῷ ψυχῷ λέγει. ἀποδείκνυται τοίνυν δια τῆς θείας γραφῆς καὶ τῆς ἀγίων πατέρων, ὅτι οὐδὲ τῇ τῇ Χριστιανῶν ἀληθινῇ πίστι, οὐδὲ τῷ ὁρθῷ λόγῳ συμβαίνοισιν αἱ τῆς αἰρετικῶν πορθεῖ πορθεῖσθαι ψυχῶν φαντασίαι.

Καὶ τῷτο ὅτι πορθεῖ τοῖς ἄλλοις τῷ ὁπλισμένοις πορθεῖσθαι αὐτοῖς, καὶ λέγειν τῷ οὐρανόν, καὶ ὅτι ἡλίου, καὶ τῷ σελήνῳ, καὶ ὅτι ἀστέρων, καὶ τὰ ὕδατα τὰ ἐπάνω τῇ οὐρανῶν ἐμψυχα, καὶ λογικὰς ὕδας εἶναι δυνάμεις. ταῦτα δὲ σαφῶς ἀπαγορεύει καὶ ὁ ἐν ἁγίοις Βασίλειος ἐν τῷ περὶ τοῦ λόγου τῆς ὑπομνήματος τῆς ἐξαήμερου, λέγων καὶ τῇ ὁπλισμένοις δογματῶν οὕτως· ἡμῖν δὲ καὶ πορθεῖ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ὅτι ὡς λόγος πορθεῖ τῇ δια-

ANNO
CHRISTI
553

ANNO
CHRISTI
555

κρίντων ὑδάτων, οἱ πρεσβύτεροι ἀ-
ναγωγῆς καὶ νοημάτων διδόντες ὑψι-
στερεον, εἰς ἀλληγορίαν κατέφυ-
γον, διωάμεις λέγοντες πνευματι-
κὰ καὶ ἀσωμάτους ὕπνους ἐκ τῆς
ὑδάτων σημαίνεσθαι· καὶ αὖθις μὲν
ὅτι τὸ σερῶματ' ἐμυμνηκέναι τὰς
κρίσεις, καὶ τὸ δὲ αὖθις πῶς περιε-
οῖς καὶ ὑλικῶς τόποις περιεποιεῖ-
ναι τὰς πονηρίας. διὰ τὸ τοῦτο δὲ φασί,
καὶ τὰ ἐπάνω τῆς οὐρανῶν ὑδάτα
ἀνθρῶπι' κύρι' (C), ποτιέει τὰς ἀγα-
θὰς διωάμεις, ἀξίας οὐσίας διὰ κα-
θαρότητα τῆς ἡγεμονικῆς (C) πρέπον-
τα ἀνθρῶπι' (C) διδοῦσθαι τῷ κτίσαντι· τὰ
δὲ ὑποκάτω τῆς οὐρανῶν ὑδάτα
πνευματικὰ (C) τῆς πονηρίας, διὰ
τὸ καὶ φύσιν ὑψοῦς εἰς τὸ τῆς κα-
κίας βάθος (C) καταπεσόντα· ἀπὸ ὧς
παράχρηται ὄντα καὶ σασιατικά, καὶ
τοῖς δούλοισι τῆς πασῶν κυμανόμε-
να, διαλάσας ὀνομάζεσθαι, διὰ τὸ ὁ-
μιετέλλητον καὶ ἄσπετον τῆς καὶ πρε-
σβύσεων κινήσεων. Ἐν δὲ τοιού-
τοις λόγοις ὡς ὀνειράτων συγχύσεις,
καὶ γεωδῆς μύθοις, διποπεμφάμε-
νοι, τὸ ὑδὼρ ὑδὼρ νοήσωμεν, καὶ πλὴν
διακρίσιν πλὴν ὑπὸ τῆς σερῶματ' (C)
καὶ πλὴν διδοῦσθαι ἀπὸ τῆς δεξιῆς με-
τα. καὶ εἰς διζολογίαν ποτὲ τῆς κοι-
νοῦ τῆς ὅλων διασώτου τὰ ὑπερέ-
νω τῆς οὐρανῶν παραλαμβάνηται
ὑδάτα, οὐ λογικῶς αὐτὰ φύσιν πα-
ρεῖ τὸ ὑδατὶδα. οὐτε γὰρ (C) οὐρα-
νοὶ ἐμψυχοῖ, ὅτι δὴ διηγουῦνται δι-
ξάντες, οὐδὲ τὸ σερῶμα (C) ὡς
ἀσθητόν, ὅτι ἀναγγέλλει ποίησιν
τῆς χρεῶν αὐτῶν. διὲ δὲ πρεσβύτην
ἔνδον ἀκροατῆς, ὅτι τῷ εἰπεῖν (C) πα-
τέρα, πρὸς ἑνὸς διὰ τῆς ἐκκλη-

tentu sensus anagogici, & sub-
limiorum videlicet sententia-
rum, ad allegoriam confuge-
runt, & asserunt, virtutes quas-
dam spirituales & incorporeas
tropice ab aquis significari: ac
fursum quidem in firmamento
mansisse meliores, deorsum ve-
ro in terrestribus siluestribus-
que locis deteriores perstitisse.
ac idcirco aiunt, aquas quæ su-
pra cælos sunt, laudare Domi-
num, id est, bonas virtutes, quæ
dignæ sunt propter potioris
partis puritatem, & decentem
laudem reddere creatori: aquas
vero, quæ subter cælos sunt,
spiritualia esse nequitia, quæ e
naturali sublimitate in malitiæ
profundum deciderunt: eaque
ut turbulenta & seditiosa, pas-
sionumque tumultibus fluctu-
antia, maria appellari, propter
facilem mutationem atque in-
stabilitatem voluntariorum mo-
tuum. At nos huiusmodi ratio-
nes, tamquam confusa somnia
& aniles fabulas, repudiemus,
aquamque aquam esse cogite-
mus, separationemque a firma-
mento factam accipiamus se-
cundum redditam rationem.
Ac si quando ad communis vni-
uersorum Domini glorificationem
aquæ quæ super cælos sunt *psal. 148.*
assumuntur, non propterea eas
ducamus esse naturam ratione
vtentem. Nec enim cæli idcir-
co animati sunt, *quod enarrant* *psal. 118.*
gloriam Dei: nec firmamen-
tum animal est præditum sen-
su, quoniam opera manuum
eius annuntiat.] Hæc Basiliius.
Attendendum porro est audi-
toribus, patrem illo modo lo-
quendi usum; Sermo quidam
nobis est ad eos qui sunt ab ec-

clesia; de Origene differere a Deigratia & sancta Dei ecclesia expulso, eiusque sequacibus. non enim dixit, Ad eos qui sunt in ecclesia, sed, sermo quidam nobis est ad eos qui sunt ab ecclesia. & per illud quidem quod dicit, nobis, ecclesiae homines significavit: per illud autem, Qui sunt ab ecclesia, deiectos ab ipsa denotavit.

Vnum autem ac solum impio Origeni studium fuit, paganorum errorem confirmare, & imbecilliorum animis zizania inferere. Quamobrem hoc quoque risu sane dignum, ab eo tamen dictum, de hominum ex mortuis resurrectione, adiungere decreuimus. Affirmauit, in resurrectione corpora hominum orbiculata fuscitari. O mentiam atque inscitiam hominis insani, & paganorum disciplinae explicatoris: qui mente caecutiens, studensque Christianorum fidei miscere fabulas, ipsam Christianorum spem ac salutem, hoc est, promissam nobis resurrectionem nixus est contumelia violare, ne resurrectionem quidem Domini reueritus. *Resurgens enim Dominus ex mortuis, & primitia dormientium factus*, discipulis visus est, eisque ostendit foramina manuum ac pedum, & plagam lateris: & post resurrectionem comedit, non ut cibo indigens, sed ut eo modo refuscitati corporis naturam confirmaret. Et quidem cum Dominus ascenderet, angelus ad discipulos dixit: *Hic Iesus qui assumptus est a vobis in calum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in calum.* Quod si,

Ioh. 20.

Añ. 1.

σίας ὁ δὲ τις ἡμῶν λόγος, πρὸς ὧν ὁμοῦς διαλέγεται, ὅτι ὁ Θεὸς χάριτος, καὶ τῆς ἀγάπης ὁ Θεὸς ἐκκλησίας ἀπελαύνοντος, καὶ τῶν ὁμοφρόνων ἐκείνων. καὶ γὰρ εἶπε, πρὸς τοὺς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ πρὸς τοὺς ἔξω τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν ἐστὶν ὁ λόγος. καὶ διὰ τοῦτο εἶπε, ἡμῶν, τὴν ἐκκλησίαν ἐδήλασε διὰ τοῦτο εἶπε, τοῖς ἔξω τῆς ἐκκλησίας, τοὺς ταύτης ὑποπεσόντας ἐσήμανεν.

Εν τῷ μόνον τῷ δουλεύει ὁμοῦς ἀποδόξαμα γέροντες, ὅτι Ἑλλήνων πάλιν κρατυῖαι, καὶ ταῖς τῶν σαδερπῶν ψυχῶν ζιζάνια ἐκκατασπείρει. διὸ καὶ αὐτοὶ τὸ γέλωτος μὲν ἄξιον, ἀλλὰ αὐτῶν ὁμοῦς ἐρημύδον, πρὸς τὴν διδασκαλίαν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασις, πρὸς αὐτῶν συνειδομένη. λέγει γὰρ, ὅτι ἐν τῇ ἀνάστασις σφαιροειδῆς ἐλείπονται τὰ σώματα τῶν ἀνθρώπων. ὡς τῆς ἀνείας καὶ ἀμαθείας ὁ φρενοβλαβοῦς τέρας, καὶ τῶν Ἑλλήνων δογμάτων ὁ ζήτητος ὅς τις πεφλώτων τῶν διανοούντων, καὶ τῶν Χριστιανῶν πίστις μύθους ὁμιμῶνται ἀσυντάκτους, αὐτῶν τῶν Χριστιανῶν ἐλπίδα καὶ σωτηρίαν, ποῦ τῆς ἐπιτελεμένης ἡμῶν ἀνάστασις ἀποδόξασεν ἐνυβρίσας, μηδὲ τῶν κυρίου ἀνάστασις ἐν τρεπτόμενος. ἐπεὶ γὰρ ὁ κύριος ἐκ νεκρῶν, καὶ ἀποχρῆται κεκοιμημένων χυρόμενος, τοῖς μαθηταῖς ὡφθη, καὶ ἐδίδεν αὐτοῖς καὶ τὰς διαθήκας τῶν χάριτων καὶ τῶν ποδῶν, καὶ τὴν πληγὴν τῆς πληγῆς καὶ ἐφαγε μὲν τὴν ἀνάστασις, ἐχὼς τῶν φθόνων δεόμενος, ἀλλὰ ἵνα τῶν ὅλων τούτων τῶν ἀναστάντων σώματος φύσιν πιστώσῃ. ἀμέλει τοῖς ἀναλαβόμενοι τῶν κυρίου, ὁ ἄγγελος πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐλέειν. ἔπος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀπὸ ὑμῶν εἰς τὸ οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν ὅσον ἐδέσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸ οὐρανόν. εἰ δὲ καὶ ταῖς

ANNO
CHRISTI
553.

καθὼς Ωριγῆνης μαίνεται, σφα-
ροειδὲς ἡ τὸ σῶμα τοῦ κυρίου, πῶς
ἔχει δεῖξαι τὰς τῆς χρεῶν καὶ ποδῶν
διατρήσεις, ἢ πλὴν πληγῶν τῆς πλω-
ραῖς; ἢ πῶς φαγεῖν ἠδυνάτο, ἢ ὅπως
ὑπὸ τῆς μαθητῶν γνωριδιῶν; πῶς
δὲ καὶ τὰ τῆς ἀγίων σώματα μὴ πλὴν
τοῦ κυρίου ἀνάσσειν ἐγερθέντα, καὶ
ὀφθέντα ἐν τῇ ἀγία πόλει, δυνατὸν ἡ
τοῦ τῆς ἀλλων γνωριδιῶν, εἴπερ
ἐν ἄλλω χήματι ἡ, παρ' ὅπου ἐτύχα-
ν ἐν τῇ ζωῇ; ἐν τῇ πέτρα τοῦ νῦν τῆς
πίστεως * ἐκ ἐξημεμένῳ, δὲ τῇ
αὐτῆς καὶ τούτων πολλὰ χεῖροι βλα-
σφημίας ὁ δυναστὴς Ωριγῆνης ἐκτε-
μερῶ, εἰκότως ἐν τῷ καθεστῶτι μάρ-
τυρίου τοῦ μὲν Χριστὸν ἀπὸρνήσασθαι,
τῇ δὲ τοῦ αὐτοῦ εἰσαγομένη Ἑλλω-
κῇ πολυθείᾳ περσεκυῖσθαι. καὶ τῇ
τοῦ δὲ καὶ τοῦ δόξου περσεκυῖσθαι, ἵνα
μὴ ἀντὶ μάρτυρος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
δεχθῇ, καὶ ἐνταῦθα τῇ ποίμνῃ τοῦ
Χριστοῦ βλάβη περσεγῇ. εἰ γὰρ
ἱερεῖς εἰσι καὶ νῦν ὁμολογουῦντες μὲν
τὸ ἐκείνου πῶμα, ἀντιποιοῦντες
δὲ τῆς αὐτοῦ, πῶς ἐκ ἐμελλῶ τοῦ
αὐτοῦ ὡς μάρτυρος καὶ πατρὸς ἐκ-
δικεῖν, εἴπερ σωθέντες αὐτῷ μὴ περσε-
κυῖσθαι τοῖς ἐδωλοῖς τελειωθῇ-
ναι; οὐδεὶς γὰρ τῆς ἀληθείας ἀπε-
χόμενος ἐκπῆται τοῦ θεοῦ, ἢ ἐκκα-
ταλιμπανέται ὑπὸ αὐτοῦ, καὶ τὸ εἰ-
ρημικῶς τῇ δυνάμει γρηγορεῖ ἐμβλέψα-
τε εἰς τὰς χεῖρας ἡγυαίας, καὶ ἴδετε, ὡς
ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ, καὶ ἐγκα-
τελείπει; ἢ πῶς ἤλπισεν εἰς αὐτόν,
καὶ ὑπερεῖδεν αὐτόν; Ωριγῆνης δὲ ὁ
δυναστὴς τὰς αὐτοῦ βλασφημίας οὐ
μέγας αὐτοῦ ἔσπεν, ἀλλὰ διὰ τῆς
ἰδίων συτρεμμμάτων καὶ εἰς πολλοὺς
Concil. Tom. 12.

vt insanit Origenes, orbicula-
tum erat corpus Domini, quo-
modo potuit demonstrare ma-
nuum ac pedum foramina, aut
lateris plagam? aut quomodo
comedere potuit, aut omnino
a discipulis agnosci? Et quo-
nam modo sanctorum corpo-
ra, quæ post Domini resurre-
ctionem surrexerunt, & in san-
cta ciuitate apparuerunt, po-
tuerunt ab aliis agnosci, si quidem
in alia erant figura, atque fue-
rant in vita? In fidei ergo petra
nullo modo stabilitus, sed hu-
iusmodi, atque his multo atro-
ciores blasphemias impius Ori-
genes cum edidisset, nihil mi-
rum est, eum in ipso martyrii
articulo Christum abnegasse,
cultamque a paganis deorum
multitudinem, quam ipse in-
ducit, adorasse. Atque id Dei
prouidentia factum est, ne in
ecclesia pro martyre acciperetur,
atque inde gregi Christi
inferretur aliquid detrimenti.
Nam si etiam nunc sunt qui de
eius quidem ruina confitean-
tur, doctrinam vero asserant:
an non eam tamquam martyris
ac patris erant defensuri, si con-
tigisset eum, nulla idolis exhi-
bita adoratione, consummari?
Nemo enim veritatis retinens
excidit a Deo, ab eoque deseri-
tur, iuxta quod dicit diuina scri-
ptura: *Respicite filii nationes ho-*
minum, & scietis quia nullus spe-
ravit in Domino, & confusus est.
Quis enim permanfit in man-
datis eius, & derelictus est? aut
quis inuocauit eum, & despe-
xit illum? Impius autem Ori-
genes blasphemias suas non se-
ipso tenus statuit, sed propriis
scriptis in multos alios suum er-

Matth. 27.

Ecclesi. 2.

T c

1. Tim. 5.

rorem transmisit, ut in eum valde conueniat sancti apostoli Pauli vox, quæ dicit: *Quorundam hominum peccata manifesta sunt, precedentia ad iudicium: quosdam autem & subsequuntur.* Nam eius erroris successio in infirmiorum irrepens animas, facit ut eum sequantur quæ a principio commissa ab ipso peccata sunt.

Quasi enim iis qui Origenis placita sequuntur, non satis sit de præexistentia animarum impietas, ceteraque eius vaniloquentia, blasphemiarumque de sancta Trinitate: hoc quoque proprio errori adiungunt, ducem & auctorem habentes peruersam eius disciplinam, ut dicant, omnium impiorum hominum, ac præterea dæmonum poenam finem habituram esse, restitutumque iri tum impios homines, tum dæmones in pristinum ordinem suum. Hæc cum dicunt, ignauos homines efficiunt in Dei præceptis exequendis, eos auercentes ab angusta & arcta via, & in latæ ac spatiose errorem inducentes. Omnino autem aduersantur magni Dei & saluatoris nostri Iesu Christi dictis. ipse enim in sancto euangelio docet, impios quidem ituros in æternum supplicium, iustos vero in æternam vitam. rursusque dicit iis qui a dextris sunt: *Venite benedicti patris mei, possidete paratum vobis regnum a constitutione mundi.* iis vero qui a sinistris: *Ite a me maledicti in ignem æternum, qui paratus est diabolo & angelis eius.* Cum igitur aperte Dominus in sancto euangelio indefinens & supplicium & regnum

Matth. 25.

Ibid.

ἐπ' οὖς τὸ οἰκεῖον πλάνην ἀνέπεμψεν, ὥστε πάντες ἐπ' αὐτῷ ἀρμυθίσαντες τὸ ἅγιον δόγμα Πάυλος φωνῶν λέγει· ὅτι ἰνῶν μὲν αἱ ἀμύρπαι πρὸς θεοὺς εἰσι προάγεισαι εἰς κρίσιν· πρὸς δὲ καὶ ἐπακοῶν ποδῶν. ἡ γὰρ διαδοχὴ τῆς πλάνης αὐτῆς ἐν ταῖς τὸ σαδροντέρον ἐρπουσαι ψυχαῖς, διδωσιν ἀκολουθεῖν αὐτῷ καὶ ἐξ ἑρῆς ἰσὺς αὐτῶν γυρομένης ἀμύρπας. Ὡς γὰρ ἐκ ἐξαρχῆς τοῖς τῷ Ωριγάνῳ δοξαζέσιν τὸ πρὸς τοῦ ἀντιθέτου τῷ ψυχῶν ἀσεβείας, καὶ τῶν ἄλλων αὐτῶν ματαιολογιῶν, καὶ τῶν ἀγίας ἱεράδος βλασφημιῶν, καὶ τῶν τοῦ οἰκείου πατρὸς ἱεράδος πλάνης ἐκ τῆς ἐκείνου διεστραμμένον ὁδηγούμενοι λόγων, καὶ λέγοντες, ὅτι πάντων ἀσεβῶν ἀνθεσίων, καὶ πρὸς γὰρ δαίμονων καὶ κόλασις πᾶσι ἐχθρὰ· ὁ δὲ δοκῶν σαδρῶν ἀσεβεῖς τε καὶ δαίμονες εἰς πῦρ προσηρῶν αὐτῶν ταῖς. ταῦτα δὲ λέγοντες, φανερὸν μὲν ποιεῖσι τὰς ἀνθεστίους πρὸς τὸ πληροῦν καὶ ἐντολὰς τοῦ θεοῦ, τῆς σενῆς καὶ πεθλιμμένης ὁδὸς αὐτῶν δόπονησόντες, καὶ πρὸς τὴν πλάνην καὶ ἐν ἑνὶ χωρὸν δόποπλάνωντες ἐν αὐτῇ· ἡ καὶ ἀπάξ καὶ τοῖς παρὰ τὸν μέγαλον θεὸν καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λεηστενοῖς. αὐτὸς γὰρ ἐν τῷ ἀγίῳ βιβλίῳ διδάσκει, ὡς ὁ μὲν ἀσεβεῖς ἀπελεύσονται εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. καὶ πάλιν λέγει τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν· δότε οἱ βίλορημένοι τὴν πατρὸς με, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. τοῖς δὲ ἐξ ἐξωτέρων· πρὸς αὐτὸν ἀπ' ἐμῶν οἱ κληραμνοὶ εἰς τὸ πῦρ καὶ αἰώνιον καὶ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. φανερὸς οὖν ἐκ τούτων διὰ τὸ ἀγίον βιβλίον ἀπελεύσονται πῦρ καὶ κόλασιν, πῦρ καὶ βασιλείαν ἐπ' αὐ-

ANNO
CHRISTI
515.

ANNO
CHRISTI
528.
* 22
* 22
* 22

γελοιοῦν, πρὸς δὲ καὶ κατεστήκασιν οὐ-
τοι * ὅτι Ωρεγρίους μύθοις πρὸς
μὲν τὸν ἑκκλῆσιον ἀποφάσεων ὅπου
καὶ κἀκεῖθεν αὐτῶν ἡ αἰτία διελήχθη.
εἰ γὰρ τις καὶ ὅτι ἐκείνους λήροις ὑπο-
δοιοῦντες ἔχοντες ἡ κόλασιν, ἀνάγκη
ποιοῦτον καὶ τῇ ἐπιτηδεύσει τοῖς δικαίοις
αἰώνιον ζῶν τέλει ὁππότεναι. ὁ δὲ
ἡ ἐπὶ ἀμφοτέροισιν αἰώνιον κείται
καὶ ἐπὶ πρὸς ἑκάστην κόλασιν τε καὶ ἀπο-
λαυσιν, διαπὶ ἡ ἐναυθεύειν τῶν κυ-
ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· διαπὶ ἡ καὶ
ἡ σωθῆναι, καὶ ὁ θάνατος, καὶ ἡ ταφὴ, καὶ
ἡ ἀνάστασις τῶν κυρίου; ποῖον δὲ ὁφεί-
λος τοῖς καλὸν ἀγῶνα ἀγωνισαμέ-
νοις, καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτυρήσασιν, εἰ
μέλλοιεν δαίμονες τε καὶ ἀσέβεις πλὴν
αὐτῶν τοῖς ἀγίοις τάξιν διὰ τὸ δοκίμα-
σάσεως λαμβάνειν; ὅλα καὶ ταῦτα
μὲν ὁππότεναι ἐκείνων τραπείν καφα-
λας τὸ ταῦτα μυθολογῶντων. ὁ δὲ
ἡ Χριστοῦ λόγοι διαμένουσιν ἀσάλευ-
τοι ἐν ταῖς τὸ πιστῶν ψυχαῖς, καὶ ἐν αὐ-
τῇ τῇ τῇ πρὸς ἀληθείας.

Οἱ δὲ πλὴν Ωρεγρίους ἐκδικουῦντες
κακοδοξίαν, φθίζοντες ὅτι πρὸς τῶν
πρὸς ἀγῶνας ἐλέγχους, καὶ συκρύ-
πτειν πλὴν αὐτῶν πλάνῳ βεβλήμενοι,
ἵνα αὐτοὺς ἐκ τῶν ἀγίων πατέρων κα-
κῶς ἐκλαμβάνοντες, καὶ πρὸς τὸ
ἴδιον νοῦν παρερμηνεύοντες, τῇ οἰκείᾳ
πρὸς ἀρμόζουσι νόσω ὅτι ποιοῦσι καὶ
ὁππότεναι τῶν γεφῶν. ἡμεῖς δὲ ὅτι αὐτῶν
τὸ ἀγίων πατέρων ἀποδείξομεν ματαί-
ους εἶναι καὶ ὅτι τῶν αὐτῶν λόγους. λέγει
τῶν οὐ ἐν ἀγίοις Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐν
τῷ ἀπολογητικῷ λόγῳ τὰς δὲ ἡμῶν, οἷς
τὸ κινδυνεύομεν ἐστὶ σωτηρία ψυχῆς
τὸ μακαρίαις τὸ καὶ ἀθανάτοις, καὶ ἀθανάτια
κολαδομένης, ἡ ἐπαυγεμένης διὰ
Concil. Tom. 12.

denuntiet, perspicuum est, hos
Origenis deliramenta senten-
tiis Domini anteferre. Ex hoc
quoque illorum amentia red-
arguitur. Si quis enim iuxta
illius nugas ponat, supplicium
defuturum, necesse est hunc &
promissæ iustis vitæ æternæ sta-
tuere finem: æque enim in v-
troque æternum ponitur. Si au-
tem & pœna & fruitio gloriæ
habent finem, cur incarnatio
fuit Domini nostri Iesu Chri-
sti? cur crucifixio, & mors, &
sepultura, & resurrectio Domi-
ni? quod commodum iis, qui
bonum certamen certauerunt,
& pro Christo martyrium sub-
ierunt, si & dæmones & homi-
nes impii eundem, quem san-
cti, ordinem redintegratione
habitura sunt? Verum hoc in
eorum capita vertatur, qui hæc
fabulantur. Nam Christi verba
in fidelium mentibus inconcus-
sa manent, atque in ipsa rerum
veritate.

Qui porro Origenis impro-
bam opinionem tuentur, fir-
ma hæc argumenta fugientes,
suumque conantes tegere er-
rorem, quædam sanctorum pa-
trum dicta male excipientes,
præque ex sententia sua in-
terpretantes, proprio morbo
accommodant: quod etiam in
diuinis faciunt scripturis. Nos
autem ex ipsis sanctis patribus
ostendemus, inanes ac futiles
eorum rationes esse. Hæc igitur
scribit sanctus Gregorius
Theologus in apologetica ora-
tione: Nobis vero, quibus peri-
clitatur salus animæ beatæ atque
immortalis, quæque sempiter-
nam aditura est vel pœnam,
vel laudem, propter malitiam

In apolog.
de fuga sua
longe post
princ.

T t ij

Habetur in
orat. 15. de
plaga gran-
dinis.

Matth. 25.

Luc. 16.

Dan. 7.

Ioan. 5.

Coloss. 3.

aut virtutem, quanti facien-
dum est hoc certamen, aut quā-
ta scientia opus est?] Et post
pauca: Qua falsa defensione,
qua persuasione artificiosa, quo-
nam commento veritatem op-
pugnante circumuenietur ius,
ac falletur rectum iudicium,
quod omnibus omnia in statera
ponit, facta, dicta cogitatione-
que omnes, ac nequiter com-
missa melioribus repensat, vt
vincat quod propendet, senten-
tiaque secundum plura dica-
tur, quam nulla excipiat pro-
vocatio, non superior iudex,
non defensio aliorum facto-
rum, non oleum vel a prudenti-
bus virginibus sumptum, vel ab
iis qui deficientibus lampadi-
bus vendant, non poenitentia
diuitis qui flamma crucietur,
suorumque necessariorum quæ-
rat emendationem, non ad mu-
tationem præfinita dies: sed
certum ac stabile ius, & formi-
dolosum, & vltimum, & æquius
iustiusque, quam quantus est
terror, quinimo propter iusti-
tiam terribile: cum throni po-
nuntur, & antiquus dierum se-
det, & libri aperiuntur, & flu-
uius igneus trahitur, & lux an-
te ipsum, & tenebræ paratæ: &
eunt qui bona fecerunt, in re-
surrectionem vitæ, quæ nunc in
Christo absconditur, postmo-
dum vero cum eo apparet: qui
vero mala egerunt, in resurre-
ctionem iudicii; quo qui non
credunt, iam adiudicati dam-
nati sunt a Verbo, quod eos
iudicauit. ac alios quidem lux
ineffabilis excipit, & sanctæ re-
gnantisque Trinitatis gratia,
apertius puriusque effulgentis,
ac totam se toti menti inseren-

κακίαν ἢ ὀρεῖται, πόσον χρεὶ δοκεῖν
εἶναι ὁ ἀγῶνα, καὶ ὅσους δὲ τῆς
ἐπιστήμης; καὶ μετ' ὀλίγα· ὡς ψαλ-
μὸς δόξα; ποία πιθανότης ἐντε-
χῆ; ὡς ἐπὶ πῶς καὶ τῆς ἀληθείας
ἐπαρρησιάζεται τὸ δικαστήριον, καὶ
κλέψαι πλὴν ὁρῶν κέλεται τοῖς πᾶσι
πάντα ἐν ζυγῷ ἰδεῖσθαι, καὶ περ-
εῖν, καὶ λόγον, καὶ διανοήματα, καὶ
ἀποσηκοδοῦν τοῖς πονηροῖς τὰ βελ-
τίονα, ἵνα τὸ ῥέπον νικήσῃ, καὶ μὴ
τὸ πλεῖον ἢ ἡμῶν χύνηται; μὴ
ὡς ἐκ ἐφείσε, οὐ κεκῆς ὑψηλότε-
ρον, ἐκ δόξα δι' ἔργων δαπέ-
ρον, ἐκ ἐλαφῶ παρὰ τῆς φρονί-
μων ὁρῶντων, ἢ τῆς πωλοῦντων ἐκ-
λειπούσας λαμπράς, οὐ μετὰ μέ-
λεια πλοιστοῦ φλογὶ πικρομένης, καὶ
τοῖς οἰκείοις ἐπιζητουῦσι διόρτω-
σιν, οὐ περὶ δεισμῶ μετὰ ποιήσεως·
ἀλλὰ καὶ μόνον καὶ φοβερόν καὶ
τελευτῶν τὸ κερτῆριον, καὶ δίκαιον
πλεῖον ἢ ὅσον ἐπὶ φοβῶ, μᾶλλον
δὲ διὰ τὸ καὶ φοβερότερον, ὅτι δι-
καιον· ὡς ἡμεῖς ἴδμεν, καὶ πα-
λαιὸς ἡμεῖς περὶ ἀνέξετα, καὶ
βίβλοι ἀνοίγονται, καὶ ποταμὸς πυ-
ρὸς ἐλκεται, καὶ τὸ φῶς ἐμπερθεῖν,
καὶ τὸ σκοπὸς ἡτοιμασμένον· καὶ πο-
ρεύονται τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς
ἀνάστασιν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ νῦν κρυ-
πτομένης, καὶ ὑπερὸν αὐτῶν συμφανέ-
ρουμένης· ὁ δὲ τὰ φαῦλα περ-
εῖσιν, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως· ὡς ἡ δὲ
ὁρῶν τὸ κρίνατος αὐτῶν λόγου ὁ μὴ
πισθύνοντες κατεκρίθησαν. καὶ ὁ μὴ
τὸ ἀφραστον φῶς διαδέχεται, καὶ ἡ τῆς
ἀγίας καὶ βασιλικῆς τελεῆδος χάρις
ἐκλαμπύσῃς τὸ ἀνέξετον τε καὶ κα-
ταρτότερον, καὶ ὅλης ὁλῶ τοῖς μνημέ-

ANNO
CHRISTI
531.

ANNO
CHRISTI
533.

της· ὡς δὴ καὶ μόνῳ οὐρανῶν βασι-
λείῳ ἐγὼ πῶς πῶς· ποῖς δὲ μὴ τῶν ἄλ-
λων βάσανος, μάλλον δὲ πρὸς τῶν ἄλ-
λων τὸ ἀπερίφθαι θεοῦ, καὶ ἢ ἐν τῷ
συνεῖδῳ αἰσῶνι πῶς ἐκ ἐχρύστα.

Βασιλείου ὑποκόπου Καισαρείας
Καππαδοκίας, ἐν τῇ κανονικῇ αὐτῇ
βιβλίῳ. ἐρῶντος. Εἰ ὅπου μὲν λέγει,
δαρήσεται πολλὰ, ὅπου δὲ ὀλίγα, πῶς
λέγουσι ἱερεῖς μὴ εἶναι τέλος τὸ κολάσεως
τοῖς κολαζομένοις; Ἀποκρίσις. τὰ ἀμ-
φίβολα καὶ ὑποκαταλυμένως εἰρη-
δοῦναι δοκῶντα ἐν τοῖς τοῖς θεοπνύ-
σου γραφῇς, ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐν ἄλλοις
ὁμογενεῶν μὲν σαφηνίζεται. τῶν οὖν
κυρίου ὑποφωτισμένου, ὅτι ἀπελθ-
σονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, ὅτι
δικαίῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον ποτὲ δὲ ἐκ-
πέμποντες ἡμᾶς εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον
τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς
ἀγγέλοις αὐτοῦ· καὶ ἄλλοτε ὀνομάζοντες
γέννησι πυρὸς, καὶ ὑποφέροντες· ὅπου
ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ πελᾷ, καὶ τὸ πῦρ
οὐ σβέννυται· καὶ ἐπὶ πάσαι διὰ τῆς
προφητείας τοῦ θεοῦ ἱερῶν θεοειρηκότος,
ὅτι ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ πελᾷ, καὶ
τὸ πῦρ οὐ σβέννυται· τοῦτων καὶ τοῦ-
των πολλάκις ἐν τῇ θεοπνύσου γρα-
φῇ λεγομένων, ἐν καὶ τῇ τοῖς μεθο-
δείας τῆς διαβολῆς, τὸ δὲ πολλοῖς
τῶν αἰσῶντων, ὡς περὶ ὑποκαταλυμένους
τῶν τοῦτων καὶ τοῦτων τῆς κυρίου
ὑποφωτισμένων, τέλος καὶ καταλυμένων κολά-
σεων τῆς ἀμάρτιας εἰς τὸ μέλλον ἐαυ-
τοῖς ὑπογράψαι. εἰ γὰρ τῆς αἰωνίου κο-
λάσεως ἔσται ποτὲ τέλος, ἔξει πάντως
καὶ ἡ αἰωνία ζωὴ τέλος. εἰ δὲ ὑπὸ
τῆς ζωῆς οὐχ οὕτως νοήσῃ τὸ ῥητόν
καταδεχόμενα, πῶς ἔχει λόγῳ τῇ
κολάσει τῇ αἰωνίῳ τέλος δίδοναι;

tis: quod utique solum regnum
cælorum esse duco: alios vero
vna cum aliis malis tormen-
tum, vel potius ante alia proie-
ctum esse a Deo, & conscientie
turpitudine ac verecundia nul-
lum finem habens.]

Basilii episcopi Cæsareæ Cap-
padociæ, ex eius libro regula-
rum. Interrogatio. Si tum di-
cit, *Vapulabit multis*, tum pau-
cis: quo pacto quidam dicunt,
nullum finem supplicii fore iis
qui pœna afficiuntur? Respon-
sio. Quæ ambigua sunt, ac vi-
dentur obscure esse dicta in qui-
busdam locis diuinitus inspira-
tæ scripturæ, alibi ab aliis quæ
confessa & aperta sunt, decla-
rantur. Cum ergo Dominus
pronuntiarit, *Ibunt hi in suppli-*
cium æternum, iusti autem in vi-
tam æternam: & alicubi mittat
nos in ignem æternum, qui pa-
ratus est diabolo & angelis eius:
atque alias nominet gehennam
ignis, & adiungat: *Vbi vermis*
eorum non moritur, & ignis non
extinguitur: ac rursus per pro-
phetam de quibusdam prædi-
xerit: *Vermis eorum non morie-*
tur, & ignis non extinguetur:
cum hæc atque huiusmodi sæ-
pe a diuinitus inspirata scriptu-
ra proponantur, vnum hoc quo-
que est diaboli artis & astutiæ,
vt multi homines, veluti obliti
talium tantarumque Domini
sententiarum, finem sibi aude-
ant pœnarum peccati in poste-
rum adumbrare. Nam si æter-
ni supplicii quandoque finis est
futurus, omnino habebit & vi-
ta æterna finem. sin in vita non
sic euangelici dicti sensum ac-
cipimus quæ ratio est, suppli-
cio æterno finem statuere?

In regulis
breuiori-
bus, inter-
rog. 267.

Luc. 12.

Matth. 25.

Marc. 9.

Isai. 66.

Math. 25.

Æterni enim adiunctio pariter in utroque ponitur: *Ibunt enim, inquit, hi in supplicium æternum, iusti autem in vitam æternam.*

Eiusdem e sermone adhortatorio ad sanctum baptisma: Propter breuem ac temporariam peccati voluptatem sempiterna crucior pœna: propter voluptatem carnis, æterno igni addicor.] Sancti Ioannis episcopi Constantinopoleos e prima ad Theodorum monachum epistola: Hæc in mente iugiter habeas, & fluuium ignis:

Dan. 7.

Fluuius enim igneus rapidusque egrediebatur a facie eius. Non est quod quisquam ei deditus igni, supplicii finem expectet. Verum improbæ sæculi huius voluptates ab umbris somniisque nihil differunt. priusquam enim peccatum ad finem peruenit, extinguitur voluptas: suppliciorum vero, quæ pro flagitiis suscipiuntur, nullus est finis.] Eiusdem ex commentariis in primam ad Corinthios

Hom. 9. in
cap. 3. epist.
1. ad Cor.

epistolam: Non leuis nobis hinc proposita quæstio est, sed de rebus valde necessariis. Quærunť omnes homines, ignis gehennæ sitne finem habiturus. non habiturum pronuntiauit

Marc. 9.

Dominus, cum diceret: *Ignis eorum non extinguetur, & vermis eorum non morietur.* Paulus vero eum perennem ostendens

2. Thess. 1.

ait: *Peccatores pœnas dabunt in interitu æternas.*] Quare cum diuina nos scriptura, sanctique patres edoceant, nullum finem esse impiorum supplicii, dæmonumque qui ab illis coluntur: quam restitutionem imaginantur, qui cum Origene sentiunt, vbi suppliciorum

ἡ γὰρ τῆς αἰωνίου ποροδίκη ἐφ' ἑκα-
τέρων ὁπίσης κεῖται· ἀπελθόντων
γὰρ, φησὶν, οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιαν,
ὁ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τοῦ
αὐτοῦ ἐν τῇ ποροπικῇ εἰς τὸ βα-
πτισμα λόγῳ· διὰ ποροσκαιρον ἀμάρ-
τίας ἡδονῶν ἀθάνατα βασανίζονται·
διὰ ἡδονῶν σαρκὸς τῶ αἰωνίου πύ-
ρα δίδονται. Τοῦ * ἐν ἀγίοις Ἰωάννου
ὁποδοποῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐν
τῇ πορὸς Θεόδωρον τὸ μοναχὸν πορ-
τῆς ὁπιστολῆς· Ταῦτα ἐννοεῖ διόλου,
καὶ τὸ ποταμὸν τῆς πυρὸς· ποταμὸς
γὰρ πυρὸς εἴληκε πορὸ ποροσώπου αὐ-
τοῦ. ἐν ἐστὶν ἐκείνῳ παραδοθέντα πο-
ρὸ ποροδοκῆσαι κολάσεως τέ-
λος. ἀλλ' αἱ μὲν ἀποποιεῖται βίου ἡδον-
αὶ τῇ σκιδῶν ἐν οὐρανοῦ διαφέρου-
σιν οὐδὲν· περὶ γὰρ τελεσθῆναι τὰ τῆς
ἀμάρτίας, σβέννυται τὰ τῆς ἡδονῆς· αἱ
δὲ ὑποτῶν κολάσεως πορὰς ἐν ἔργῳ
σιν. Τοῦ αὐτοῦ ἐν τῇ πορομνήματος τῆς
πορὸς Κορινθίοις ποροτῆς ὁπιστολῆς·
Οὐ μικρὸν ἡμῖν τὸ ποροκείμενον τῇ
πορῇ ἐν τῇ πορῇ, ἀλλὰ καὶ πορὸ τῇ
ποροδορῇ ἀνακρίσιν. ἀπαντες πορο-
σιν ἀνθρώποι, εἰ τέλος· ἔχῃ τὸ τῆς γε-
έννης πυρ. ὅτι μὲν γὰρ ἐν ἔχῃ, ὁ Χρ-
στὸς ἀποφύλατο εἰπών· τὸ πυρ αὐτῶν οὐ
σβεσθήσεται, καὶ ὁ σκόληξ αὐτῶν οὐ
τελευτήσῃ. καὶ ὁ Παῦλος δὲ δεικνύς
αὐτὸν ἀθάνατον, φησὶν· ὁ ἀμάρταν-
νοντες δίκην ἔσονται ὁλέθριον αἰ-
ωνιον. τῆς τοίνυν θέας γεαφῆς, καὶ
τῇ ἀγίων πατέρων σαφῶς ἡμᾶς ἐκ-
δοδακόντων μὴ εἶναι τέλος κολά-
σεως τῇ ἀσέβει, καὶ τῇ ὑπο ἐκεί-
νων ποροπδομένων δαιμόνων, ποίδο
δοποκατάσσειν τὰ πορογῆτοις πορο-
νουῶτες ποροτῆζονται, ἐν ᾧ πορὰς αἱ πο-

ANNO
CHRISTI
533.

ANNO
CHRISTI
553

μερείαι ἐκ ἔχουσιν; ἡ γὰρ ἀγία Ἐκκλησία ὡς περ τοῖς δικαίοις ἀπελάττηται κηρύσσει τὴν αἰώνιον ζωὴν, οὕτως καὶ τοῖς ἀσεβέσιν ἀπελάττηται τὴν κόλασιν. ὧς δὲ δώσει, καὶ ταῦτα μὲν ἐν πύργοις, ἡμεῖς δὲ ὀλίγα μὲν ἐκ πολλῶν τῇ θεῷ ἡμεῖς, τοῖς τε ἀγίοις πατέρας ἐν εἰρημνίᾳ παραχαλῶν συνείδομεν, πρὸς τὸ ἐλέγχειν τὴν τῆς Οριγηνιστῶν δυσέβειαν. βουλόμενοι δὲ πᾶν σκάνδαλον τῆς ἀγιοπάτης ἐκκλησίας ἀπελθεῖν, πρὸς τὸ μηδεὶνα ῥύπον ἐν αὐτῇ καταλείψωμεν, καὶ ἀκολουθοῦντες ταῖς θεαῖς ἡμεῖς, τοῖς τε ἀγίοις πατέρας τοῖς τὸ αὐτὸν Οριγηνίῳ καὶ ταῖς αὐτῶν μυσταρὰ καὶ ἀσεβῶν δόγματα ἐκβαλοῦσι τε καὶ δικαίως ἀναθεματίζουσιν, καὶ ὡς ἀποβαλοῦσι, καὶ ὡς ἀποδοῦναι ἡμῶν πολλὰ πρὸς τὸ σὺν ποιῆμεθα μακαριότητα, δι' ἧς πρὸς ἐπὶ μὲν αὐτῶν συναρχαῖν ἅπαντας εὐδαιμονώτας καὶ ταῦτ' ἐν βασιλίδι πόλιν ὁσώτατοις ἐπισκόποις, καὶ εὐδαιμονοῦσι τοῖς ἐν ταῖς διαγῶν μοναστείων ἡγουμένοις, καὶ ὡς ἀποδοῦναι πάντας ἐν ἡμεῖς, τῇ εἰρημνίᾳ δυσεβῶν τε καὶ δογματῶν Οριγηνίῳ, καὶ ἡ Αδαμαντίῳ, πρεσβύτερον ἡγουμένον τῆς κατὰ Αλεξάνδρειαν ἀγιοπάτης ἐκκλησίας, καὶ ταῖς αὐτῶν μυσταρὰ καὶ ἀσεβῶν δόγματα, καὶ ταῖς ὑποπετραμέναις πάντα κεφάλαια πᾶσι τῶν αἰσθημάτων ἐκπέμψαι, καὶ τὰ ἴσα τῇ ἀπὸ τῆς σῆς μακαριότητος ταύτης ἐνεκα τῆς αἰτίας πρεσβυτέρων καὶ πρὸς εὐδαιμονοῦσι τοῖς ἄλλοις ἅπαντας ἀγιοπάτας ἐπισκόποις, καὶ τῇς διαγῶν μοναστείων ἡγουμένοις, ἐφ' ὧς τε καὶ αὐτοὶ δι' οἰκίας ὑπογραφῆς ἀναθεματίζουσιν Οριγηνίῳ καὶ ταῖς μυσταρὰ αὐτῶν δόγματα, καὶ πᾶν

nullus est exitus? Sancta enim Christi ecclesia, quemadmodum iustis indefinitam prae- dicat vitam aeternam, ita im- pios perpetua supplicia mane- re tradit. Atque haec quidem in his. Nos porro paucas e multis diuinæ scripturæ sanctorum- que patrum auctoritatibus af- ferendas esse perspeximus, ad confutandam Origenistarum impietatem.

Cum autem velimus omne scandalum a sanctissima eccle- sia propulsare, ut nulla in ea ma- cula relinquatur; obsequentes diuinis scripturis, sanctisque patribus qui ipsum Origenem ac huiusmodi sceleratam im- piamque eius doctrinam proflig- arunt, ac iure anathemati sub- iecerunt, hanc epistolam ad tuam beatitudinem dedimus, qua eam hortamur, ut omnium qui in hac regia urbe nunc de- gunt, sanctissimorum episco- porum conuentum habeat, ac Deo amabilissimorum prae- fectorum sanctis quæ hic sunt, monasteriis, faciatque ut om- nes in scriptis præfatum im- pium ac Deo repugnantem O- rigenem, qui & Adamantius, quique presbyter fuit sanctissi- mæ ecclesiæ Alexandriæ, ac e- ius nefaria impiaque dogmata, capitulaque omnia quæ infe- rius ponuntur, omnimodis ana- thematizent: exempla que di- mittas eorum quæ a beatitudi- ne tua ob hanc causam gesta fu- erint, ad alios omnes sanctissi- mos episcopos, præfectosque venerabilium monasteriorum: ut & ipsi subscriptione propria a- nathematizent Origenem, sce- lestaque eius dogmata, cum om-

nibus qui declarabuntur, hæreticis. In posterum autem, ne aliter ordinentur episcopi, aut monasteriorum præfecti, nisi prius cum aliis omnibus hæreticis, qui de more in editis libellis anathematizantur, id est, Sabellio, Ario, Apollinario, Nestorio, Eutychē, Dioscōro, Timotheo Æluro, & Petro Moggo, & Anthimo Trapezuntis, Theodosio Alexandria, Petro qui fuit Antiochiæ, & Petro qui Apameæ, & Severo olim Antiochiæ, prædictum etiam Origenem, qui pagano- rum Arianorumque infania laboravit, vna cum execrabilibus impiisque eius dogmatibus anathematizent. Omnibus enim prædicendum est, ne omnino quisquam audeat talem hæreticum, aut eius expositiones defendere, sed eas unusquisque ex toto animo & tota cogitatione oderit & auerfetur, & anathematizet, vt a Christiana traditione alienas, & simpliciorum animabus grauem afferentes luem ac pestem.

Hæc porro eadem scriptimus non solum ad sanctitatem tuam, sed etiam ad sanctissimum & beatissimum papam senioris Romæ & patriarcham Vigiliū, & ad ceteros omnes sanctissimos episcopos & patriarchas, id est, Alexandria, Theopoleos, & Hierosolymorum, vt & hi huic rei prospiciant, & hæc finem adipiscantur. Cum vero cupiamus, omnes Christianos cognoscere scripta Origenis prorsus a vera Christianorum fide aliena esse, ex multis

τρεῖς τῆς ἀληθοῦς τῆς Χριστιανῶν

των τῆς δηλωθῆσιν αἰρετικῶν. τὰ λοιποὶ δὲ μὴ ἄλλως ὑποκόπις χρῶ-
πον εἶδαι, ἢ μοναστηρίων ἡγουμένων,
εἰ μὴ ποτε πρὸς τὸν μὴ τῶν ἄλλων ἀ-
πάντων αἰρετικῶν τῶν ἐξ ἑδῶς ἐν τοῖς γι-
νομένοις λιβέλλοις ἀναθεματίζομέ-
νων, ποτέτι Σαβελλίῳ, Ἀρείῳ, Ἀπολ-
λινάρῳ, Νεστορίῳ, Εὐτυχείῳ, Διοσκο-
ρου, Τιμοθέῳ τῶν Αἰλουρίων, καὶ Πέτρῳ
τῶν Μογγῶν, καὶ Ἀνθίμου Τραπεζουν-
τιος, Θεοδοσίῳ τῶν Ἀλεξανδρείας, Πέ-
τρου τῶν Ἀπαμείας, καὶ Σεβήρου τῶν ποτε Ἀν-
τιοχείας, & τῶν εἰρημῶν Ὁριγηνίου
τῶν Ἑλληνικῶν καὶ Ἀρειανικῶν μα-
νίαν νοσήσαντα, μὴ τῶν αὐτῶν μυστηρίων
καὶ ἀσεβῶν δογματικῶν ἀναθεματίσῃ.
δεῖ γὰρ ἅπαντες πρὸς αὐτοὺς τῶν μηδέ-
να πολλὰν παντελῶς ἀντιποιεῖσθαι τῶν
ποιούτων αἰρετικῶν, ἢ τῶν αὐτῶν ἐκεί-
νων. ἀλλὰ ταύτας ἕκαστον ἐκ πάσης
ψυχῆς καὶ πάσης διανοίας μισεῖν τε καὶ
δοξάζειν φεῖσθαι, καὶ ἀναθεματίζειν, οἷα τῶν
Χριστιανικῆς παραδόσεως ἁλλοτείας
καθεστώσας, καὶ ταῖς τῶν ἀπλουτέρον ψυ-
χαῖς μεγάλῳ ἐργαζομέναις λύμῳ.

Ταῦτα δὲ αὐτὰ γεγραφῆκαί μοι οὐ
μόνον πρὸς τὸν σὺν ἀγιοσυνῶν, ἀλλὰ
καὶ πρὸς τὸν ἀγιώτατον καὶ μακαριώ-
τατον πάπαν τὸν πρεσβυτέρου Ρώμης,
καὶ πατριάρχου Βιγίλιου, καὶ τῶν
λοιπῶν ἁπάντων ἀγιοτάτων ὑποκό-
πις καὶ πατριάρχας, ποτέτι Ἀλε-
ξανδρείας, Θεοδοσίῳ, καὶ Ἱεροσολύ-
μων ὥστε καὶ αὐτοὺς πρὸς τοὺς εἶδαι
τῶν ἐργῶν, καὶ πέραν ταῦτα παρα-
δοξάσαι. βουλόμενοι δὲ πάντες τῶν
Χριστιανῶν γινώσκειν, ὡς τὰ ὀρεγέ-
νοις συγγραμμένα παντελῶς ἁλλό-
τεια τῆς ἀληθοῦς τῆς Χριστιανῶν
πολλῶν

ANNO
CHRISTI
553.

πολλῶν αὐτῶν καὶ ἀμέτρων βλασφη-
μιῶν ὀλίγας ἐπ' αὐτῆς λέξεως πα-
ραδειῖναι. ἐχρησάμεθα δὲ οὕτως.

immensisque eius blasphemiiis
pauca ad verbum apponendas
esse censuimus. Sic autem ha-
bent.

Οπὶ ἡτῶν ὁ υἱὸς τῆ πατρὸς, ὃς τὸ πνεύ-
μα τῆς ὑποστάσεως, ἐκ τῆς οὐσίας τοῦ λόγου
τῆς οὐσίας ἀρχῶν βιβλίου.

*Quod minor sit Filius Patre,
& Spiritus Filio, e primo
libro peri archon.*

Οπὶ ὁ μὲν θεὸς καὶ πατὴρ συνέχων
τὰ πάντα φθάνει εἰς ἑαυτὸν ὅντων,
μετὰ δὲ διδοὺς ἐκείνῳ ὅτι ἰδίου τὸ εἶναι.

Quod Deus quidem & pa-
ter omnia continens, ad vnum-
quodque entium peruenit, esse
vnicuique impertiens de suo.

* ὡς γὰρ ὅτι ἐλάττω. ὡς δὲ (ὁ) πα-
τὴρ ὁ υἱὸς φθάνων ὅτι μόνον τὰ λο-
γικὰ, δὲ ἄλλος γὰρ ὅτι τῆ πατρὸς. ἐπὶ
δὲ ἡτῶν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὅτι μόν-
οις τῶν ἁγίων διικνούμενον. ὥστε καὶ
ἐπὶ μείζων ἡ δυνάμεις τῆ πατρὸς παρὰ
τὸ υἱὸν ὃς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. πλείων γὰρ
ἢ τὸ υἱὸν παρὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· καὶ
πάλιν διαφέρει οὕτως μᾶλλον τῆς ἀγίου
πνεύματος ἡ δυνάμεις παρὰ τῆς ἄλλης
ἀγίας.

* esse enim est minus. quod ve-
ro præter Patrem Filius ad sola
rationabilia peruenit. est enim
secundus a Patre. adhuc etiam
minor est Spiritus sanctus, ad
solos sanctos perueniens. Ita ex
hoc maior est potestas Patris
præ Filio & Spiritu sancto : am-
pliorque Filii præ Spiritu san-
cto : ac rursus præstantior san-
cti Spiritus potestas præ aliis en-
tibus sanctis.

Οπὶ πεπερασμένη ὅτι ἡ τῆς θεοῦ καὶ
πατρὸς δυνάμεις, ἐκ τῆς δυνάμεως
λόγου τῆς αὐτῆς βιβλίου.

*Quod finita est Dei & Patris
potestas, e secundo libro eius-
dem voluminis.*

Γεγρασμένῳ γὰρ εἶναι τὸ πλὴν δυνά-
μιν τῆς θεοῦ λεκτέον, καὶ οὐ παρὰ τὴν
ἀφῆμειας τῆς οὐσίας αὐτῆς πε-
ραιρετέον. καὶ μετὰ ὀλίγα. πεποίηκε
* ὅτι ποσά τα, ὅσων ἡ δυνάμεις οὐκ ἐδρά-
ξαται, καὶ ἐξ ἑαυτῶν χεῖρας, καὶ συληαίειν
ὑπὸ πλὴν ἐαυτῶν παρὰ νοῦν· ὡς παρὰ καὶ
ποσά τα ὑπὸ πλὴν κατεπεβάσεν, ὅσων
ἡ δυνάμεις διακοσμήσεται.

Finitam enim esse & pote-
statem Dei dicendum : nec,
prætextu laudis, circumscri-
ptio eius tollenda est. Et paulo
post : Tanta enim fecit, quanta
sub manum comprehendere &
habere poterat, & continere
sub prouidentia sua : quemad-
modum & tantam construxit
materiam, quantam administra-
re & exornare poterat.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ πέμπτου λόγου
τοῦ αὐτοῦ βιβλίου.

*Eiusdem ex quarto libro eius-
dem voluminis.*

Μηδεὶς δὲ παρορῶν τὸν λό-
γον, εἰ μέτρα ὅτι ἐλάττω καὶ τῇ
τῆς θεοῦ δυνάμει. ἀπειρεσὶ γὰρ παρὰ
Concil. Tom. 12.

Nemo autem sermone of-
fendatur, si modum statuimus
Dei etiam potestati. Infinita
V u

enim complecti, natura impossibile est. nam cum semel finita sint quæ Deus ipse comprehendit, necesse est terminum esse, ad quot usque finita ipse sufficiat.

Quod creatura & factus Filius est, ex eodem libro.

Coloss. 1.

Hebr. 1.

2. Cor. 5.

Proner. 9.

Hic Filius de voluntate Patris generatus, qui est imago Dei invisibilis, & splendor gloriæ eius, & figura substantiæ eius, primogenitus omnis creatura, creatura, sapientia. Ipsa enim Sapientia dicit: Dominus creavit me initium viarum suarum in opera ipsius.

Quod Filius cum reliquis creaturis a Patre contineatur, & Pater per omnia sit Filius maior, cui sit etiam invisibilis, ex eodem per archon libro quarto.

Si vero Pater omnia continet, & Filius est ex omnium numero, liquet ipsum etiam contineri. Quærat alius quispiam, num verum sit æque Deum a se ipso cognosci, atque ab Unigenito. asseretque verum esse in omnibus dictum illud: Qui misit me Pater, maior me est. Quare intelligendo etiam Pater, amplius, clarius, perfectiusque a seipso intelligitur, quam a Filio.

Ioan. 10. &
14.

Ex primo eiusdem libri volumine.

Itaque nos facti ad imaginem habemus Filium, utpote veritatem, pulcrarum in nobis for-

λαβείν τῇ φύσιν ἀδυνάτον τυχεῖν. ἀπὸ δὲ πεπερασμένων ὄντων, ὧν περιεράττεται αὐτὸς ὁ Θεός, ἀδιάκμη ὅρον ἐν μέλει πόσων πεπερασμένων διαρκεῖ.

ANNO
CHRISTI
532.

Οπ κήσμα καὶ ἡγετὸς ὁ υἱός,
ἐν τῷ αὐτῷ δ' λόγῳ.

Οὗτος δὲ ὁ υἱὸς ἐν θελήματι τοῦ πατρὸς ἡγετὸς, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, καὶ ἀπαύλασμα τῆς δόξης αὐτοῦ, χαράκηρ τε τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, πρῶτότοκος πάσης κτίσεως, κήσμα, ἑφία. αὐτὴ γὰρ ἡ ἑφία φησὶν· ὁ Θεὸς ἐκπύε με δὲ ἑλὼν ὁδὼν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ.

Οὐ καὶ περιέχεται μετὰ τῶν ἄλλων κτισμάτων ὁ υἱὸς ὑπὸ τοῦ πατρὸς, καὶ κατὰ πάντα μείζων ἐστὶν ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ, καὶ ἀόρατος αὐτὸς τυχεῖν, ἐν τῷ αὐτῷ περὶ δὲ λόγῳ.

Εἰ δὲ ὁ πατὴρ ἐμπεριέχει τὰ πάντα, τῶν ὅλων πάντων τε ἐστὶν ὁ υἱὸς, δῆλον ὅτι ἐστὶν υἱὸν. ἄλλος δὲ τις ζητήσῃ, εἰ ἀληθὲς τὸ ὁμοίως τοῦ Θεοῦ ὑφ' ἑαυτοῦ γινώσκεισθαι, τῶν γινώσκοντων αὐτὸ ὑπὸ τοῦ μονογενεῖς. Ἐδοξάσθαι, ὅτι τὸ εἰρημνύον· ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με μείζων μου ἐστὶν, ἐν πᾶσιν ἀληθὲς. ὥστε ἐν τῷ νοεῖν ὁ πατὴρ, μείζονος καὶ τραυτοτέρου ἐπελειότερος νοεῖται ὑφ' ἑαυτοῦ, ἢ ὑπὸ τοῦ υἱοῦ.

Εκ τοῦ περὶ τοῦ λόγου τοῦ
αὐτοῦ βιβλίου.

Γενόμενοι πόνητοι ἡμεῖς κατ' εἰκόνα, ὁ υἱὸν περὶ τοῦ τοῦ ὡς ἀλήθειαν ἔχοντος τῶν ἐν ἡμῖν κα-

ANNO
CHRISTI
535

λὼν τύπων. αὐτὸς δὲ ὁ υἱὸς ὅπως ἡ-
μεῖς ἐσμὲν πρὸς αὐτὸν, τοιοῦτός ἐστι
πρὸς τὸν πατέρα, ἀλλήλων τυλά-
νοντα.

Τοῦ αὐτοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Οὕτω πίνω ἡγοῦμαι καὶ εἶπὶ τῷ
σωτήρι καλῶς αὐτὸν λεχθήσεσθαι, ὅτι εἰ-
κὼν ἀγαθότητος τοῦ θεοῦ ἐστίν, ἀλλ' ἐκ
αὐτοαγαθόν. καὶ πάρα καὶ υἱὸς ἀγαθός,
ἀλλ' οὐχ ὡς ἀπλῶς ἀγαθός. Ἐὼς περ
εἰκὼν ἐστὶ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀορατοῦ, ἔκ τ'
τοῦ θεοῦ, ἀλλ' οὐ πρὸς οὐ λέγει αὐτὸς
ὁ Χριστός, ἵνα γινώσκασί τε μόνον
ἀληθινὸν θεόν· οὕτως εἰκὼν ἀγαθότη-
τος, ἀλλ' οὐχ ὡς ὁ πατὴρ ἀπαρτα-
λάκτως ἀγαθός.

Οἱ μὲν τῷ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα
κτίσμα εἶπὼν, συνελέθησαν τοῖς
ἄλλοις κτίσμασι, διὸ καὶ λειτουργ-
μὰ αὐτὰ ζῶα καλεῖται. ἐκ τοῦ δὲ
λόγου τοῦ πρὸς ἀρχόντων βιβλίου.

Οἱ μὲν οὖν πάντες ὅ, πότε πα-
τέρι τὸν πατέρα καὶ θεόν τῶν * ἁλ-
λων ἡμετέρον ἐστίν, ἐκ τῆς αὐτῆς ἀ-
κολουθίας περὶ τοῦ ἡμετέρου. καὶ μετὰ ἵνα
ἐλεγε δὲ ὁ Ἑβραῖος τὰ ἐν τῷ Η-
σαΐα δύο σεραφίμ ἐξαπέρυρα, κε-
κραγόντα ἐπερὶ τὸν πρὸς τὸν πατέρα,
καὶ λέγοντα ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος κύ-
ριος σαβαώθ, τὸ μονογενὲς τῷ
θεῷ. καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἡμεῖς
δὲ οἰοῦμεθα, ὅτι καὶ ἐν τῇ ᾠδῇ Ἀμ-
βακούμ, ἐν μέσῳ δύο ζώων γω-
δήσῃ, πρὸς Χριστὸν καὶ ἁγίου πνεύ-
ματος.

mationum exemplar. Quod
porro nos sumus ad ipsum Fi-
lium, est ipse ad Patrem, qui ve-
ritas est.

Eiusdem ex eodem libro.

Ita igitur cenfeo de Saluato-
re etiam commode dici posse,
quod sit Dei bonitatis imago,
non autem ipsa bonitas, fortas-
sis etiam Filius bonus, sed non
simpliciter bonus. Et quemad-
modum Dei inuisibilis est ima-
go, & propterea Deus, non ta-
men is, de quo Christus ipse
ait: *Vt cognoscant te solum ve-* Ioan. 17.
rum Deum: ita bonitatis ima-
go, non tamen ut Pater incom-
mutabiliter bonus.

*Quod Filium cum Spiritu san-
cto creaturam vocans, an-
numerauerit aliis creaturis;
idcirco ministratoria voca-
uerit ipsos animalia, ex
quarto peri archon libro.*

Quod igitur quaecumque al-
lia res præter Patrem ac Deum
vniuersorum, creata est, eadem
consequentia suademur. *Et post
paucula*: Aiebat autem Hebræus,
duo illa seraphim apud Isaiam
sex alas habentia, clamantia al-
terum ad alterum, & dicentia:
Sanctus, sanctus, sanctus Do- Isa. 6.
minus sabaoth, esse Dei Vnige-
nitum, & Spiritum sanctum.
Nos autem arbitramur, illud
etiam quod habetur in cantico
Habacuc: *In medio duorum a-* Habac. 3.
nimalium cognosceris, referen-
dum esse in Christum & Spi-
ritum sanctum.

*Ex secundo libro peri archon,
Quod purum hominem Do-
minum vocet.*

Idcirco & homo factus est
Christus, suo merito hoc forti-
tus, ut Propheta testatur, in-
quiens: *Dilexisti iustitiam, &
odisti iniquitatem; propterea un-
xit te Deus, Deus tuus oleo le-
titiae praecipuis tuis.* De-
cebat siquidem illum, qui
nunquam ab Unigenito sepa-
ratus est, coexistere Unigeni-
to, & una cum ipso conglori-
ficari.

*Quod creaturae coeternae sint
Deo, ex primo libro peri
archon.*

Qui vero absurdum non sit,
ut Deus ex non habente aliquid
eorum quae sibi conueniunt,
fiat habens? Quoniam igitur
nunquam non fuit omnipo-
tens, aeterna haec esse decet,
propter quae omnipotens est.
Erant igitur semper ipsius do-
minio subiecta, ipso utentia
principe.

Ex eodem libro.

Genera omnia & species sem-
per erant: non ita de singulari-
bus differentibus numero dixe-
rit quispiam. Verumtamen v-
trimque declaratur, Deum non
fecisse creandi initium, cum ali-
quando fuerit in otio.

*De animarum praesistentia,
ex primo libro peri archon.*

Ex propria culpa minime
sibi vigilanter attendentium

Εκ τῆς δευτέρου λόγου τῆς πρὸς τὸν
βιβλίου, ὅτι ἀνθρώπον ψυχὴν
λέγει τὸ κύριον.

Διὰ τὸ τοῦ καὶ ἀνθρώπου λέγοντος Χρι-
στοῦ, ὅτι ἀνδραγάθηματος τοῦτου τυ-
χὼν, ὡς μὲν περὶ τὸ πνεῦμα λέγων
ἡγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας
ἀνομίαν, διὰ τὸ τοῦ ἐχέοντος σε ὁ θεός, ὁ
θεός σου ἐλεον ἀγαλλιάσεως ὡς ἐστὶν
μετόχους σου. ἐπερπεῖ * τὴν μηδὲ πο-
τε κατωλισμένου τῆς μονογενεῖς συ-
ζητημάτων τῶ μονογενεῖ καὶ συνδοξα-
σθῆναι αὐτῷ.

Οτι πάντα * τὰ θεοῦ τὰ κτίσματα,
ἐκ τῆς πρὸς τοῦ λόγου τῆς πρὸς
δεξιῶν βιβλίου.

Πᾶς δὲ οὐκ ἀποπον τὸ μὴ ἔχοντα
π τῆς πρὸς τοῦτον αὐτῷ τὸν θεόν, εἰς
τὸ ἔχον ἐληλυθῆναι; ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔ-
στιν ὅτε παντοκράτωρ οὐκ ἔστι, αἰεὶ ἐστὶ
δεῖ ταῦτα, διὰ τὸ παντοκράτωρ εἶναι.
καὶ αἰεὶ ἔστι αὐτῷ κρατοῦν ὄντα, ἀρ-
χὸν αὐτῷ κτίσματα.

Εκ τῆς αὐτῆς λόγου.

Πάντα τὰ γῆρας καὶ τὰ εἶδη αἰεὶ
ἔστι. * ἄλλως δὲ πᾶς ἐρεῖ καὶ τὸ κατὰ
ἐν ἀεθμοῦ πλὴν ἐκατέρωθεν * δι-
λουῦται, ὅτι οὐκ ἦρξατο ὁ θεός δι-
μουρνεῖν ἀρχήσας ποτε.

Περὶ τῆς προϋπαρξείας τῆς ψυχῶν,
ἐκ τῆς πρὸς τοῦ λόγου πρὸς
δεξιῶν βιβλίου.

Εξ ἰδίας αἰτίας τῆς μὴ πρὸς
χρόνων αὐτοῖς ἀρεῦπνως γίνονται

ANNO
CHRISTI
555.
* 10. ματ-
τιου.

τάχιον ἢ βραδύον * μεταπηπούσης.
καὶ ὅτι πλείον ἢ ἐπ' ἐλαπίον, ὡς
ἀπὸ ταύτης τῆς αἰτίας κρείσσον δέει
συμπαράμετρον τοῖς ἐκείνου βελ-
πίσιν ἢ χείροσι κινήμασι καὶ τὸ καλὸν
αἰεῖται. ὁ μὲν περ ἐξ ἑαυτοῦ ἐσόμε-
νη διακοσμήσει τὰς ἀγγελικὰς, ἢ
διωάμιν δερκικὰς, ἢ ὁμοιοῦσαν πλὴν
ὅτι πρὸς τὸν θεόν, ἢ ὅτι πρὸς τὴν
λαοκρατίαν, ἢ κυρεῖται πλὴν κατὰ δυνά-
μειν. ὁ δὲ οὐ πάντως ἐκπεσόντες,
πλὴν ὅτι τοῖς ἐρημικοῖς οἰκονομίαν
τε καὶ βοήθειαν ἐξοισι· καὶ οὕτως
κατὰ μὲν τὸ πλεῖστον ἀπὸ τῆς ὑποτά-
ξης, καὶ ὁμοιοῦσαι, καὶ τῶν θεῶν, καὶ
ταῖς κυρεσίαις· τὰ δὲ ἐὰν ὅτι καὶ
αὐτὶ αὐτῶν συστήσεται τὸ τῆς ἀνθρώ-
πων γένους ἐν τῷ κατὰ ἑνα κόσμῳ.

Εκ τῆς αὐτῆς λόγου, ὅτι ἐμεταβάλλ-
σιν ὅτι τὸ κρείττον οἱ δαίμονες,
συμπληροῦσι ποτὲ ἀνθρώπο-
ν.

* 10. πρὸς
κόσμον τῶν

Οἶμαι δὲ διωάμειν ἀπὸ τῆς ὑπο-
τάξεως τοῖς χείροσιν, δερκικὰς καὶ
ὁμοιοῦσαι, καὶ κοσμοκράτορι κατὰ ἑκα-
στὸν κόσμον, ἢ πᾶσι κόσμοις ἐνίοις
τάχιον ἐνερgeticῶς, καὶ βουλευσο-
μῶς ὅτι αὐτῶν μεταβάλλειν, συμ-
πληροῦσιν ποτὲ ἀνθρώπον.

Περὶ τῆς τῆς ἀνθρώπου εἰς σῶμα
καταγωγῆς.

Οὕτω δὲ ποικιλωτάτου κόσμου
τυχαίοντος, καὶ τῶν διαφόρων λο-
γικῶν διαφορῶν, πᾶσι ἄλλοις λέγειν
αἰὶν ὡς γινώσκοντες τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν,

funt citius aut serius delapsio-
nes, idque vel ad longiora tem-
pora, vel ad breviora; quod iu-
diciū diuinum propter hanc
causam bonis aut malis vniuf-
cuiusque motionibus dignam
commensuret retributionem.
Hic quidem in futura mundi
dispositione habebit ordinem
angelicum, aut virtutem prin-
cipatus, aut potestatem in ali-
quos, aut thronum regno sub-
ditorum, aut dominationem in
feruos. Qui vero non multum
exciderunt, habebunt, quam
diximus, œconomiam, & adiu-
mentum. Atque ita ut pluri-
mum ex iis, qui sunt sub princi-
patibus, & potestatibus, & thronis,
& dominationibus, forte
etiam aliquando loco ipsorum
constituetur genus humanum
vno in mundo.

*Ex eodem libro, Quod si dæ-
mones mutantur in melius,
naturam aliquando com-
plebunt humanam.*

Puto autem posse ex iis qui
subditi sunt peioribus, princi-
patibus, & potestatibus, mun-
dique rectoribus per singulos
mundos, aut mentes alicuius
mundi citius beneficium acci-
pientes, volentesque in poste-
rum ab ipsis mutari, complere
aliquando genus humanum.

*De eo qui desuper factus est in
corpus delapsu.*

Ita cum mundus ex summa
constet varietate, tantamque
ratione vtentium contineat
differentiam, quid aliud dicen-
dum est fuisse causæ ut subsistat,

V u iij

quam varios delabendi modos eorum, qui non similiter defluunt ab unitate? Et aquaticam nonnunquam anima eligit vitā.

Ex secundo peri archon libro.

Anima defluens a bono, & vergens ad nequitiam, diutiusque ipsam amplectens, nisi se ab insipientia reducat, transit ad iumenta, atque ob prauitatem effertur. *Et paulo post.* Eligitque ut brutescat, vitam etiam, ut ita dicam, aquaticam. Et forte pro merito maioris ad vitiositatem prolapsionis induit corpora aquatica talis bruti animalis.

Ex eodem libro, Quod erit perfecta corporum depositio.

1. Cor. 15.

Quod si subiecta Christo tandem subiiciuntur & Deo, corpora deponentur ab omnibus: arbitrorque futurā tunc in non ens resolutionem; natura corporum rursus esse inceptura, si ratione utentia iterum descendant.

Ex tertio eiusdem tractatus libro, de eodem.

Ibidem.

Cum Deus dicatur fieri omnia in omnibus; quemadmodum nō possumus deferere nequitiam, ita neque Deus fit omnia in omnibus, neque quod sunt bruta; ne Deus fiat quod nequitia est, & quod bruta: sed neque quod inanimata sunt; ne cum fit omnia Deus, fiat etiam quod ipsa: ita neque quod corpora, quæ propria ipsorum natura inanima sunt.

ἢ τὸ ποικίλον τὸ δόποπλῶσεως τῆς οὐχ ὁμοίως τὸ ἐνάδος δόπορρέοντων; καὶ
Ⓜ εὐδρον ἐὰν ὅτε αἰρεῖται βίον ἢ ψυχῇ.

ANNO
CHRISTI
531.

Εκ τῆς δευτέρου λόγου τῆς δευτέρας
ἀρχῶν βιβλίου.

Ἡ ψυχὴ δόπορρέουσα τῆς καλῆς, καὶ τῆς κακίας περὶ κλινὰς, καὶ ἐπὶ πλείον ἐν ταύτῃ γινομένη, εἰ μὴ ὑποσέφοι, ὑπὸ τῆς αἰσίας δόποπλῶεται, καὶ ὑπὸ τῆς πονηρίας δόποπλῶεται. Ἐμετ' ὀλίγα, καὶ αἰρεῖται περὶ τὸ ἀλογωζῆσαι, καὶ Ⓜ εὐδρον, ἢ ὑπὸς εἶπω, βίον. καὶ τὰς κατ' ἀξίαν τῆς πλείονος πῶς σέως τῆς κακίας ἐνδύεται * σῶματα * οὐδὲν ποιοῦσε ζῶον ἀλόγου.

Εκ τῆς αὐτῆς λόγου, ὅτι ἔστι τελεῖα ἢ τῆς σωματικῶν δόποπλῶσεως.

Εἰ δὲ τὰ * ὑποπταγμένα τῷ Χριστῷ, ὡς ὑποπταγόμενα ἐπὶ τῆς τελεῆς καὶ τῆς δευτέρας, πάντες δόποπλῶνται τὰ σῶματα καὶ οἱ μὲν ὅτι τότε εἰς τὸ μὴ ὄν ἔστι ἀνά- λισις, τῆς τῆς σωματικῶν φύσεως ὑποπταγμένης δευτέρας, ἐὰν πάλιν λογικὰ ὑποπταγῇ.

Εκ τῆς τρίτης λόγου τῆς αὐτῆς βιβλίου, δευτέρας αὐτῆς.

Λεγομένη τῆς δευτέρας πάντα γινέ- σθαι ἐν πᾶσιν, ὡς περὶ οὐ διωκόμενα κακίαν καὶ ἀλιπείν, οὐτε θεὸς πᾶν- τα γίνεσθαι ἐν πᾶσιν, οὐδὲ ἀλογωζῆσαι, ἵνα μὴ καὶ ἐν κακίᾳ ὁ θεὸς γίνεσθαι, ἔν τῳ ἀλόγοις ζώοις. ἀλλ' οὐδὲ ἀψυ- χα, ἵνα μὴ καὶ ἐν αὐτοῖς ὁ θεὸς, ὅ- τε πάντα γίνεσθαι. οὕτως οὐδὲ σῶ- ματα, ἀ πᾶσι τῇ ἰδίᾳ φύσει ἀψυχα εἶσιν.

ANNO
CHRISTI
553.Εκ τῆς δευτέρου λόγου τῆς δευ-
τέρου βιβλίου.*Ex secundo peri archon
libro.*

Παρά τὴν δόξα τῆς ζωῆς καὶ τὴν
ψυχὴν τὴν ἀπὸ τῆς ζῆν τῶ πνεύμα-
τι γέγονεν· ἡ νῦν ἡσυχία ψυχῆ,
οὕτως καὶ δεκτικὴ τῆς ἐπαπόδου τῆς
ἐφ' ὅπῃ τὸ ἐν ἀρχῇ, ὅπῃ νομίζω
λέγεσθαι τὸ τῆς παροφύτου ἐν τῇ
ἐπιστροφῇ ψυχῆ μου εἰς τὴν ἀνά-
παυσιν σου, ὥστε ὅλον τὸ ἐπ' αὐτῇ
πῶς οὕτως γέγονε ψυχῆ, & ψυχῆ κα-
ταποδῶσαι γίνεται νοῦς.

Εκ τῆς αὐτῆς λόγου δευτέρου αὐτῆς.

Ex eodem libro, de eodem.

Ὡς περὶ τὸ δόξα τῆς ζωῆς ἡλ-
θεν ὁ σωτὴρ, ὅτε μὲντοι σώζεται τὸ
δόξα τῆς ζωῆς, οὐκ ἐπὶ δὲ τὸ δόξα τῆς ζωῆς,
οὕτως καὶ τὸ σωτὴρ ἡλθε ψυχῇ, ὥς
σώσεται τὸ δόξα τῆς ζωῆς, οὐκ ἐπὶ μὲντοι
ψυχῇ ἢ σωθῆσθαι ψυχῇ, οὐτε τὸ ἀ-
πολαλῆς δόξα τῆς ζωῆς. ἐπὶ βασιλείᾳ
εἰ ὡς περὶ τὸ δόξα τῆς ζωῆς καὶ ὅτε ἐκ ἀ-
πολαλῆς, & ἔστι ποτε ὅτε ἐκ ἔστι ἀ-
πολαλῆς· οὕτως καὶ ἡ ψυχὴ καὶ ὅτε
ἐκ καὶ ψυχῇ, καὶ ἔστι ὅτε οὐκ ἔστι
ψυχῇ.

Εκ τῆς τεταρτῆς λόγου.

Ex quarto libro.

Ἀνάγκη μὴ παροφύτου μὲντοι πῶς
χαλεπὴν τὴν σωματικὴν φύσιν, δι-
ὰ ἐκ διαλεμμάτων ὑφίστασθαι διὰ
τὴν συμπύκνωσιν γινόμενα καὶ τὰ
λογικὰ, δεόμενα σωματικῶν καὶ πάλ-
ιν τῆς ἐπαποδῶσεως τελείως γινο-
μένης εἰς τὸ μὴ εἶναι ἀναλύεσθαι ταῦ-
τα, ὥστε τὸ αἰεὶ γίνεσθαι.

Ex eo quod decidit & refri-
xit, passa scilicet Græce voca-
tam psyxin a spiritali vita, facta
est quæ nunc anima, Græce psy-
che: quæ reditum quoque in id
quod ab initio fuit, admittit.
Quod a Propheta significari ar-
bitror, dum ait: *Revertere ani-
ma mea in requiem tuam*, ut to-
tum hoc sit mens. Mens igitur
facta est anima, anima vero re-
cte factis integrata fit mens.

Quemadmodum ad saluan-
dum quod perierat, venit Salua-
tor; idque quod perierat, ubi
saluum est, non dicitur amplius
perisse: ita anima quam saluare
venit, ut saluaret quod perie-
rat, non est amplius anima iam
saluata, neque dici potest perisse
quod prius dici poterat. Ex-
pendendum adhuc, Si quem-
admodum quod perit, fuit ali-
quando res quæ non perierit, &
erit aliquando, cum non erit res
quæ perierit; ita & anima non
fuerit olim anima, & erit quan-
do non erit anima.

Necesse est non præexisten-
tem esse corporum naturam, sed
per intervalla subsistere propter
aliquos casus, ambientium res,
quæ ratione utuntur, corpori-
bus indigentes: facta vero emen-
datione perfecta iterum hæc re-
solui in nihilum, ita ut hoc fiat
semper.

Ex primo eiusdem libri volumine, Quod sol & luna & stellæ animata sunt.

Quod porro solis anima antiquior sit alligatione ipsius ad corpus, conclusum iam est ex cōparatione hominis ad ipsum: verum & e scripturis arbitror posse hoc demonstrari.

Ex eodem libro.

Philipp. 1.

Præstat dissolui, & esse cum Christo: multo enim hoc melius. Sol quoque hoc ipsum, puto, dixerit, Præstat dissolui, & esse cum Christo: multo enim hoc melius. Ceterum Paulus quidem, Sed manere, inquit, in carne magis necessarium propter vos; Sol vero dixerit: Sed permanere in hoc cælesti corpore magis necessarium est propter reuelationem filiorum Dei. Hæc eadem de luna, ceterisque stellis dicendum.

Ibidem.

Ex quarto eiusdem libri volumine, Quod pro dæmonibus etiam oportet Christum crucifigi, idque sæpenumero per sæcula futura.

Atqui si vel de passione ipsa quæstionem quis moueat, audacter profecto videbitur circa loca cælestia id quærere. Verum si in cælestibus sunt spiritualia nequitie, sicut certe hic non erubescimus fateri crucifixum ad demolienda, quæ patiando demolitus est; ita ibi quoque simile fieri concedentes, & reliqua usque ad totius sæculi consummationem nihil formidabimus.

Εκ τοῦ περὶ τοῦ λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι ἔμφυτος ὁ ἥλιος ἐν σελήνῃ, & οἱ ἀστέρες.

*ANNO
CHRIST.
553.*

Οτι ὁ πρεσβύτερος ἡ ψυχὴ τοῦ ἡλίου ἐνδεσμεύσας αὐτὸν εἰς τὸ σῶμα, μᾶλλον συλλογίσασθαι ἐκ συγκρίσεως ἀνθρώπου τῆς τοῦ αὐτοῦ, & ἐνπερὶν δὲ τοῦ ἡλίου γράφων ὁμοίαν ἀποδείξαι δυνάσθαι.

Εκ τοῦ αὐτοῦ λόγου.

Καλλίον ἀναλύσαι, & σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῶν γὰρ μάλλον κρεῖσσον νομίζω γὰρ ὅτι λέγει αὐτὸς ὁ ἥλιος, καλλίον ἀναλύσαι, & σὺν Χριστῷ εἶναι. πολλῶν γὰρ μάλλον κρεῖσσον. καὶ ὁ μὲν Παῦλος ἀλλὰ τὸ ἐπιμύθεον τῇ σαρκὶ ἀνακαταμένον δι' ὑμᾶς. ὁ δὲ ἥλιος, τὸ ἐπιμύθεον τῷ οὐρανίῳ τούτῳ σώματι ἀνακαταμένον διὰ τὴν ἀποκάλυψιν τῶν τέκνων τῆς δεξιᾶς. τὰ δὲ αὐτὰ καὶ περὶ σελήνης, καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἀστέρων λεκτέον.

Εκ τοῦ περὶ τοῦ λόγου τοῦ αὐτοῦ βιβλίου, ὅτι καὶ ὑπὲρ δαιμόνων δεῖ τὸν Χριστὸν σταυρωθῆναι, καὶ πολλάκις τὸ εἰς τοῦτον ἐσομένους αἰῶνας.

Ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν πατέρων ἡς ζητήσῃ, πολλμὸν δὲ ξὺ ποιῆν περὶ τῶν οὐρανίων τῶν αὐτῶν ζητῶν. ἀλλ' εἰ δὲ πνευματικὰ τὸ πονηρίας ἐν τοῖς οὐρανίοις, ἄρα εἰ ὡς περὶ ἐνθάδε ἐκ ἀδύμῃτα σταυροῦ μύρον ὁμολογῶν ἐπὶ καὶ ταῖς ἐξέχουσιν διὰ τῆς πεπονθέναι, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀπλήσει διδόντες γίνεσθαι τὰ καὶ ἐξέχουσιν εἰς τὴν σωτηρίας τῆς παντὸς αἰῶνος, οὐ φοβησόμεθα.

Εκ

Εκ τῆ αὐτῆς λόγου.

Ex eodem libro.

Τίς νοῦν ἔχων ορίσεται θεότις
καὶ δούρειαν ἐτελείω ἡμέραν, ἐσπε-
ραν τε καὶ θεοῦ διὰ χειρὸς ἡλίου γεγε-
νέναι καὶ σελήνης καὶ ἀστέρων;

Τούτων ποῖνον οὕτως ἐχόντων, καὶ
πᾶσι δόλων γυμνῶν τῶν ὁρᾶ ὁ-
μολογούντων εἰρημῶν βλασφημιῶν,
θεοσκήσει (X) ἐπὶ αὐτῶν ἀνάθεμα π-
σμὸν οὕτως γίνεσθαι.

Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, θεοῦ παρὰ τὰς
τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς, οἷα θεοῦ νόας
οὐσας καὶ ἀγίας δυνάμεις κόρον ἢ λα-
βούσας τὴν θείαν θεωρίαν, καὶ θεὸς τὸ
χείρον θεραπεύσας, καὶ διὰ τὸ τοιοῦτον
γίσας μὴ τῆ τοῦ θεοῦ ἀγάπης, ἐν τῇ
δὲ ψυχῇ ὀνομαδεύσας, καὶ τιμω-
ρίας χάριν εἰς σώματα κατὰ πει-
φίσεις, ἀνάθεμα.

Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πῶς τὸ κυρίου
ψυχῇ θεοῦ παρὰ τὰς, καὶ ὑψωμέ-
νῳ γεγενῆσθαι τῶν θεῶν λόγῳ θεὸς τῆς
ἐκ τοῦ θεοῦ σαρκώσεως τε καὶ γυνή-
σεως, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, θεοῦ πε-
πλάσθαι τὸ σῶμα τῆς κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς ἀγίας κα-
θ' ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ταῦτα ἐνωθῆναι αὐτῷ
(X) θεὸν λόγον, καὶ πῶς ψυχῇ ὡς
θεοῦ παρὰ τὰς, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, πᾶσι τοῖς ἐπου-
ρανίοις τάγμασιν ὁμοιωθῆναι (X)
τῶν θεῶν λόγον, γυμνῶν τοῖς χειρο-
ῖν χειρῶν, καὶ τοῖς σεραφίμ σερα-
φίμ, καὶ πάσαις ἀπῶς ταῖς δυνά-
μεισιν ὁμοιωθῆναι, ἀνάθεμα ἔ-
στω.

Εἴ τις λέγει ἢ ἔχει, ἐν τῇ ἀνα-
στάσει σφαιροειδῆ τὰ τῶν ἀνθρώπων
Concil. Tom. 12.

Quis sana mente statuat pri-
mum, & secundum, & tertium
diem, vespereque & mane fuisse
sine sole, luna, & stellis?

His igitur ita se habentibus,
factisque omnibus palam Ori-
genis blasphemias, anathema-
tismum in ipsum sic fieri conue-
nit.

Si quis dicit aut sentit, præ-
existere hominum animas, ut-
pote quæ antea mentes fuerint
& sanctæ virtutes, satietatem-
que cepisse diuinæ contempla-
tionis, & in deterius conuersas
esse, atque idcirco refrixisse a
Dei caritate, & inde ψυχὰς Græ-
ce, id est, animas esse nuncupa-
tas, demissasque esse in corpora
supplicii causa: anathema sit.

Si quis dicit aut sentit, Do-
mini animam prius extitisse, at-
que unitam fuisse Deo Verbo
ante incarnationem & genera-
tionem ex Virgine: anathema
sit.

Si quis dicit aut sentit, pri-
mum conformatum esse corpus
Domini nostri Iesu Christi in
vtero beatæ Virginis, ac postea
unitum ei esse Deum Verbum,
& animam, utpote quæ ante
fuisset: anathema sit.

Si quis dicit aut sentit, omni-
bus cælestibus ordinibus assimi-
latum esse Deum Verbum, che-
rubimque factum esse ipsis che-
rubim, & seraphim ipsis sera-
phim, ac omnibus plane super-
nis virtutibus similem esse fa-
ctum: anathema sit.

Si quis dicit aut sentit, in re-
surrectione corpora hominum
X x

orbiculata fuscitari, nec confiteretur nos fuscitari rectos: anathema sit.

¶ I. Si quis dicit cælum, & solem, & lunam, & stellas, & aquas quæ super cælos sunt, animatas & materiales esse quasdam virtutes: anathema sit.

¶ II. Si quis dicit aut sentit, Dominum Christum in futuro sæculo crucifixum iri pro dæmonibus, sicuti & pro hominibus: anathema sit.

¶ III. Si quis dicit aut sentit, vel finitam esse Dei potestatem, vel cum tanta fecisse, quanta comprehendere potuit: anathema sit.

¶ IV. Si quis dicit aut sentit, ad tempus esse dæmonum & impiorum hominum supplicium, eiusque finem aliquando futurum, siue restitutionem & redintegrationem fore dæmonum aut impiorum hominum: anathema sit.

Anathema & Origeni, qui & Adamantius, qui hæc exposuit vna cum nefaria atque execrabili scelestaque eius doctrina, & cuius qui ea sentiat, aut defendat, aut vlllo modo prorsus quocumque tempore tueri præsumat.

*Litteræ Iustiniani imperatoris
ad sanctam Synodum C. P.
de Origene & sectato-
ribus eius.*

Ex Georgio
Cedreno
ad annum
xxv. Iusti-
niani impe-
ratoris.

STVDIVM nostrum fuit & est, sanctam Dei & apostolicam ecclesiam a turbis securam custodire, pro ut par est: & ea quæ quocumque modo contra orthodoxam fidem enascuntur, condemnare.

ἐγείρεσθαι σώματα, καὶ οὐχ ὁμοιοῦν ὁρδοῖς ἡμᾶς ἐγείρεσθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἰ τις λέγῃ οὐρανὸν ἢ ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἀστέρας καὶ ὕδατα καὶ ὑπεράνω τῶν ὁρανῶν ἐμψυχούς καὶ ὑλικὰς ἰσχύνας διωάμεις, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἰ τις λέγῃ ἢ ἐχθρὸς ὅτι ὁ διαπότης Χρῆστος ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι σωθῆσεται ὑπὸ δαυμόνων, καὶ καὶ ὑπὸ ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἰ τις λέγῃ ἢ ἐχθρὸς, ἢ πεπερασμένην εἶναι τὴν τοῦ θεοῦ δυνάμιν, καὶ πᾶντα αὐτοῦ δημιουργῆσθαι, ὅσων περιεράξασθαι, ἀνάθεμα ἔστω.

Εἰ τις λέγῃ ἢ ἐχθρὸς, πρὸς καιρὸν εἶναι τὴν τῶν δαυμόνων καὶ ἀσεβῶν ἀνθρώπων κόλασιν, καὶ τέλος κατὰ ἰνα χρόνον αὐτῶν ἔξῃν, ἥρουν διτοκατάσσειν γρηθέσθαι δαυμόνων ἢ ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ἀνάθεμα ἔστω.

Ανάθεμα καὶ Οριγῆν τῷ ἐκ Ἀδαμαντῆος τῷ πάντῃ ἐκτεμνόμενῳ μὲν τῶν μυσταρῶν αὐτοῦ καὶ ἐπικαταράτων ἐργῶν τε δογματῶν, καὶ παντὶ πρὸς σωπῶν φρονουῶν τῶν ταῦτα, ἢ ἐκδικουῶν, ἢ κατὰ πᾶντελὸς ἐν οἰομένητι χρόνῳ τούτων ἀντιποιεῖσθαι πολυῶν.

Γράμμα τῆς βασιλέως Ιουστινιανῆς πρὸς τὴν ἁγίαν συνόδον περὶ Οριγῆνους, καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ.

ΣΠΟΥΔΗ γέγονεν ἡμῖν, καὶ ἐστὶν ἀπαράχρον τὴν ἁγίαν τῆς θεοῦ καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας διαφυλάττειν, ὡς δίκαιον καὶ τὰ ὁπωσοῦν ἀναφυόμενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστι ἐνθυπῆ κατὰ κρίνειν.

ANNO
CHRISTI
553.

ἐπεὶ πότῳ διέγνωσαν ἡμῖν, ὡς ἴνες
ἐν Ἱεροσολύμοις εἰσὶ μοναχοὶ δῆπου-
θεν, Πυθαγόρα καὶ Πλάτωνα καὶ Περ-
γῆν τῷ Αδαμαντίῳ, καὶ τῇ πότῳ
δυσσεύει καὶ πλάνῃ καὶ ἀπολοῦσθαι
καὶ διδάσκοντες, δεῖν ὡς ἡμεῖς φρονέ-
σαι, καὶ ζητῆσαι ποιῆσαι καὶ τούτων,
ἵνα μὴ τέλειον διὰ τῆς ἑλληνικῆς καὶ
Μανιχαϊκῆς ἀπάτης αὐτῶν πολλοὺς
δοπολέσωσι· λέγουσι γὰρ, ἵνα ἐκ τῆς
πολλῶν ὀλίγα μνημονεύσωμεν, ὅτι
νόες ἦσαν διὰ παντὸς ἀριθμοῦ τε καὶ
ὀνόματος, ὡς ἐν ἁπλῶν πάντων τῶν τῆς
λογικῶν τῇ ταυτότητι τῆς οὐσίας καὶ
ἐνέργειας, καὶ τῇ διωάμει τῇ πρὸς
θεὸν λόγον ἐνώσθαι τε καὶ γνώσθαι. καὶ ὡς
κόρον αὐτῶν λαμβανόντων τῆς θείας
ἀγάπης καὶ θεωρίας καὶ ἀναλογίαν,
ὅτι τὸ χεῖρον τῆς ἐκείνου ἕως λε-
πιμερέστερον ἢ καὶ παχύτερον σώμα-
τα ἀμφιβάλλει, καὶ ὀνόματα κλη-
ροδοῦσθαι· καὶ περὶ τῶν οὐρανίων καὶ
λειψυργικῶν ὑποσηναίωται διωάμεις. ἁλ-
λά μὲν καὶ ἡλίον, καὶ σελήνην, καὶ τὰ
ἀστέρας, καὶ αὐτὰ τῆς αὐτῆς τῆς λογι-
κῶν ἐνάδος ὄντα, ἐκ τῆς ὅτι τὰ χεί-
ρον ἕως τοῦ γερονέναι, ὅπως εἰσὶ.
τὰ δὲ ὅτι πλεον τῆς θείας ἀγάπης ἀ-
ποψυχῆτα λογικὰ ψυχὰς ὀνομαζή-
ναι, καὶ σώμασι παχυτέροις ποῖς καὶ
ἡμᾶς ἐμβλητέων. τὰ δὲ ὅτι τὸ ἁ-
κρον τῆς κακίας ἐληλακότα ψυχῶν
καὶ ζοφερόντων ἐνδεχόμενα σώμασι, καὶ
δαίμονας ὀνομαζόμενα γυρόμενα. καὶ
ὅτι ὅτι ἀγγελικῆς μὲν καὶ ἀσάστως
ψυχῆς γίνεται καὶ ἀσάστως, ἐκ τῆς
ψυχῆς δαμονιῶδης τε καὶ ἀνθρώ-
πιν. ἕνα δὲ μὲν τοῦ ἐκ πάσης
τῆς ἐνάδος τῆς λογικῶν ἀκλόνητον μεί-
ναι, καὶ ἀκίνητον τῆς θείας ἀγάπης

Concil. Tom. 12.

Cum ergo compertum habea-
mus, esse Hierosolymis quos-
dam nimirum monachos, qui
Pythagoræ, Platonis, Origenis
que Adamantii impios errores
sectentur ac doceant; existima-
uimus curam & inquisitionem
de iis adhibendam, ne ii tandem
paganicis & Manichaicis suis
imposturis multos perdant. Di-
cunt enim (ut de multis pauca
commemoremus) mentes fuisse
prorsus & numeri & nominis ex-
pertes: omniaque rationalia v-
num esse identitate substantiæ
& operationis, & virtute apud
Deum Verbum per vnitionem
& cognitionem. Has vero men-
tes, ubi susceperint iuxta vnitus-
cuiusque captum satietatem di-
uinæ dilectionis & contempla-
tionis, per mutationem ipsarum
in deterius, vel crassiora, vel
tenuiora corpora induere & no-
mina fortiri, ac inde cælestes
& administras substituisse virtu-
tes. Imo & solem, & lunam,
& stellas, utpote quæ & ipsæ
in rationabilium vnitate sint,
ex mutatione in deterius fa-
cta, hoc esse cœpisse quod sunt.
Ea vero rationabilia, in qui-
bus magis Dei amor refrixerit,
ψυχὰς, hoc est, animas nuncu-
pari, & crassioribus, qualia no-
stra sunt corpora, immitti. Quæ
autem ad extremum peruerfi-
tatis venerint, ea frigidis ac ca-
liginosis inferi corporibus, &
dæmones fieri & nuncupari. ac
proinde ex angelico quidem sta-
tu fieri animalem, ex animali
vero dæmoniācū & humanum.
Vnam autem dumtaxat men-
tem, ex tota vnitate rationa-
lium, imperturbatam perstitisse,
& immotam a dilectione diuina

Xx ij

ANNO
CHRISTI
553.

ἵστοισιν, αἱ δὲ εἰς οὐρανὸν πνα τὸπον
κουφιδεῖσθαι ὑπὸ τῆς δίκης διαζου-
σιν αἰζίως, καὶ τὴν ἐβίωσαν. οὐ πλεὺν
ἀποπλανῶν λόγου κατὰ μαζὶν ῥά-
διον. ἥς γὰρ αὐτὸν ἐδίδαξε τὰς τῆς
ἐκείνου πελοδοξίας καὶ χαλιδάδας, καὶ ὅτι χα-
λίων διεληλυθῶτων ἐπὶ τῶν, τότε τὸ ψυ-
χῶν ἐκάστη εἰς τὸ ἴδιον τὸπον ἀπὸ χε-
ται; τὰ δὲ μετὰ τὸ πύτων οὐδὲ ποῖς
ἀγαν ἀσελγεσάτοισι ἤρμῳ ἢ λέρῳ, μή-
τοιγε φιλοσόφῳ τριούτῳ. ποῖς γὰρ πλεὺν
ἀκραιφνή πολλοὶ εἶαν κατωρθώκοσι τὸν
ἀκολαστοῖς ἐπαδιδραστὰς συνέβριζε,
καὶ τοῦτοις κακείνοις τῆς αὐτῶν ἐφῆσεν
δοτολαύσεσθαι. Γυθαγῶρας ποίνῳ καὶ
Πλάτων καὶ Πλωτῖνος, καὶ οἱ τῆς ἐκεί-
νων συμμορίας, ἀθανάτοις ἐπὶ τὰς
ψυχὰς συνομορροῦσάντες, περὶ τῶν
χρὶν ταύτας ἐφῆσαν τῆς σωμάτων, καὶ
δήμον ἐπὶ ψυχῶν, καὶ τὰς πλημμελοῦ-
σας εἰς σώματα κατὰ πᾶσιν, ὡς ἐφῆν
καὶ τὸν μὲν * πικροὺς εἰς πονηροὺς· τὸν
δὲ ἀρπακτικὸν εἰς λύκοις· τὸν δὲ δο-
λεροὺς εἰς δλώπικας· τὸν δὲ θηλυ-
μανεῖς εἰς ἵππους. ἡ δὲ ἐκκλησία τοῖς
δαίσις ἐπομένη λόγοις, φάσκει τὸ ψυ-
χῶν συνορροῦσθαι τῶν σωμά-
τι, καὶ οὐ τὸ μὲν περὶ τὸν, τὸ δὲ ὑπε-
ρον καὶ πλεὺν Ωελγῶν φρενοβλά-
σειν. διὰ ταῦτα τοῦ τὰ πονηρὰ καὶ
ὀλέθρια δογματὰ, μᾶλλον δὲ ληρή-
ματα, περὶ τὸν τὸν ὁσιωτάτοις
ἡμῶν, εἰς ἐν σωτηριάζοντες, ὁπρὶν ὡς
ἐντυχῆν τῇ ὑποπεταγμένη ἐκείνοις, καὶ
ἐκαστον τῆς αὐτῆς κεφαλῆς κατὰ-
κρίναί τε καὶ ἀναδεματίσαι μετὰ τῆς
δυσσεβοῦς Ωελγῶν καὶ πάντων τῆς
τὰ τοιαῦτα φρονούντων, ἢ φρονούν-
των εἰς τέλος.

bunt : alia in caelestem quem-
dam locum per iudicium elata,
felicitate fruuntur pro vitæ me-
ritis. Est autem in promptu hu-
ius sententiæ absurditatem per-
spicere. Quis enim cum docuit
millenarias istas annorum con-
versiones, & quod † post mil-
lium annorum decursum vna
quæque anima ad suum perue-
niat locum? Quæ vero his inter-
ferit, ne a procacibus ipsis quam-
vis libidinosis, congruum esset
dici, nedum a tali ac tanto phi-
losopho : quippe eos qui vitam
puritate plenam ad extremum
vsque duxerunt, cum intempe-
rantibus & puerorum amatori-
bus coniunxit, eisdemque bonis
vtrosque frui dixit. Pythagoras
ergo, & Plato, & Plotinus, alii-
que horum sectatores, qui vni-
co consensu animas immortales
esse fatentur, eas corporibus
prioribus affirmant, & esse quam-
dam animarum multitudinem,
& quæ delinquant, in corpora
demitti, vt dixi. & pigrorum
quidem animas abire in asinos,
rapacium vero in lupos, dolofo-
rum in vulpes, mulierum amore
furentium in equos. Sed eccle-
sia diuinis adstipulans scripturis,
animam vna cum corpore crea-
tam affirmat, non alterum alte-
ro prius, vt vecordi Origeni vi-
sum est. Propter has igitur ne-
farias & perniciosas opiniones,
imo potius nugas, vos hortamur,
o sanctissimi patres, vt in vnum
collecti, subiectam expositio-
nem diligenter perlegatis, & sin-
gula eius capita damnetis, & ana-
thematizetis vna cum Origene
omnes qui idem sentiunt, aut
sentient ad finem.

† Plato. post
trium mil-
lium anno-
rum decur-
sum.

Plato ibid.

CONFESSIO RECTÆ FIDEI

IVSTINIANI IMPERATORIS

ADVERSUS TRIA CAPITVLA.

In nomine Dei & Patris, & unigeniti ipsius Filii Iesu Christi Domini nostri, & sancti Spiritus. Imperator Caesar Christi amans, Iustinianus Alamanicus, Gothicus, Francicus, Germanicus, Anticus, Alanicus, Vuandalicus, Africanus, pius, felix, inclutus, victor, triumphator, semper venerabilis, Augustus, uniuerso cœtui catholice & apostolice ecclesie.

Εν ὀνόματι Θεοῦ καὶ πατρὸς, καὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Φιλόχαιρος Ἰουστινιανὸς Ἀλαμανικὸς, Γοτθικὸς, Φραγκικὸς, Γερμανικὸς, Ἀντικὸς, Ἀλανικὸς, Οὐνδαλικὸς, Ἀφρικανὸς, ὠσεβὴς, ὠτυχὴς, ἐνδοξοῦς, νικητὴς, ἑταρμοῦχος, ἀεισέβαστος, Αὐγούστος, ἀπαντὶ τῷ πληθύνει τῆς καθολικῆς & ἀποστολικῆς ἐκκλησίας.

SCIENTES quod nihil aliud sic potest misericordē Deum placare, quam ut omnes Christiani vnum idemque sapiant in recta & immaculata fide, nec sint dissensiones in sancta Dei ecclesia: necessarium putauimus, omnem occasionem interimentes eis qui scandalizantur, vel qui scandalizant, rectæ fidei confessionem, quæ in sancta Dei ecclesia prædicatur, præsentī edicto facere manifestam: ut & illi qui rectam fidem confitentur, firmiter eam custodiant: & illi qui aduersus eam contendunt, discentes veritatem, festinent semetipsos vnire sanctæ Dei ecclesie.

Confitemur igitur credere in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, Trinitatem consubstantialē, vnam deitatem, si-

Εἰδοτες ὡς οὐδὲν οὕτω θεοσεβεῖς ὡς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν πάντας τῶν Χριστιανῶν θελὲν ὁρθεῖν καὶ ἀμώμητον πίστιν, καὶ μὴ εἶναι ῥήματα ἐν τῇ ἁγίᾳ τῇ θεοῦ ἐκκλησίᾳ· ἀναγκαῖον ἡγησάμεθα πάντα παροφασθαι ἀναιροῦντες τοὺς σκανδαλιζομένους, ἢ σκανδαλίζοις τῆς ὁρθῆς πίστεως ὁμολογίαν, τὴν ἐν τῇ ἁγίᾳ τῇ θεοῦ ἐκκλησίᾳ κηρυττομένην, φανεράν διὰ τῶν παρόντων ἡδὲ κτὺ ποιήσασθαι, πρὸς τὸ εἶναι τὸν ὁρθὴν πίστιν ὁμολογουῦσαν ἐν βεβαιῶ πάντων φυλάξειν, καὶ τῶν πρὸς πάντων φιλονεκικῶν, μανθάνοντων τὴν ἀλήθειαν, απουδάσαι ἐρωδιῶν τῇ ἁγίᾳ τῇ θεοῦ ἐκκλησίᾳ.

Ὁμολογοῦμεν τῶν πνεύματι εἰς πατέρα, καὶ υἱόν, καὶ ἅγιον πνεῦμα, τεράδια ὁμοουσιον, μιᾶς θεότητος, ἥτοι φύσιν καὶ

ANNO
CHRISTI
553.

οὐσίᾳ καὶ δυνάμει καὶ ἔξοσίᾳ ἐν τρι-
 σὶν ὑποστάσει, ἥτοι πρὸς αὐτοῖς δι-
 ξάζοντες, εἰς ἃ βεβαησμέναι εἰς ἃ
 πεπιστεύκαμεν, ἐν οἷς σωτηρίαν μεθα,
 τὰς μὲν ιδιότητας χωρίζοντες, ἐν ἑνῇ
 δὲ τῇ θεότητι. μονάδα γὰρ ἐν τριάδι,
 καὶ τριάδα ἐν μονάδι πρὸς κοινὸν μὲν,
 παράδοξον ἔχουσαν πλὴν διαίρεσιν καὶ
 πλὴν ἑνώσειν· μονάδα μὲν καὶ ὁ τῆς
 οὐσίας ἡγεῖται θεότητος λόγον· τριά-
 दा δὲ καὶ τὰς ιδιότητας, ἡγεῖται ὑπο-
 στάσεως ἥτοι πρὸς ὅσα. διαίρεται γὰρ
 ἀδιαίρετος, ἢ οὕτως εἰπωμεν, καὶ σω-
 ἀπλεῖται διηρημένως. ἐν γὰρ ἐν τρισὶν
 ἡ θεότης, καὶ τὰ τρία ἐν, ἐν οἷς ἡ θεό-
 της· ἡ πόρε ἀκριβέστερον εἰπεῖν, ἢ ἡ θεό-
 της, θεὸν ἕκαστον, ἀνὰ θεωρήται μόνον
 τῶ νοῦ χωρίζοντες τὰ ἀχώριστα· θεὸν
 τὰ τρία μετὰ ἀλλήλων νοοῦμενα τῶ
 ταντῶ τῆς * κινήσεως καὶ τῆς φύ-
 σεως· ὅτι καὶ ὁ ἕνα θεὸν
 ὁμολογῶν, καὶ τὰς τρεῖς ὑποστάσεις
 κηρύττειν, ἡγεῖται τρία πρὸς ὅσα,
 καὶ ἐκείνῳ μετὰ τῆς ιδιότητος. καὶ
 οὕτε πλὴν ἑνώσειν * σύγχυσιν ἔργαζό-
 μεθα κατὰ Σαβέλλιον, ἐν πρὸς ὅσα
 πον τριώνυμον λέγοντα πλὴν τριά-
 दा, ὁ αὐτὸς πατέρα, καὶ υἱόν,
 καὶ ἄγιον πνεῦμα, οὕτε διαρροῦ-
 τες * ἀλλοτεροῦ μὲν τῆς τῆς θεοῦ πα-
 τὴς οὐσίας ὁ υἱὸς καὶ ὁ πνεῦμα
 ὁ ἄγιος, κατὰ πλὴν Ἀρείου μα-
 νίδου, εἰς τρεῖς διαφοροὺς οὐσίας
 κατὰ τὸ μόνον πλὴν θεότητος. εἰς τοί-
 νυν θεὸς ὁ πατήρ, ὅς οὐ τὰ πάν-
 τα· καὶ εἰς υἱὸς μονογενὴς, δι' οὗ τὰ
 πάντα· καὶ ἐν πνεῦμα ἁγίον, ἐν ᾧ
 τὰ πάντα.

ue naturam & substantiam &
 virtutem & potestatem in tri-
 bus subsistentiis siue personis
 adorantes, in quibus baptizati
 sumus, in quas credimus, in
 quibus confessionem dedimus,
 proprietates quidem separan-
 tes, deitatem autem vnientes.
 Vnitatem enim in Trinitate,
 & Trinitatem in vnitate ado-
 ramus, mirabilem habentem
 & diuisionem & vnitionem:
 vnitatem quidem, secundum
 rationem substantiæ seu deita-
 tis: Trinitatem autem, secun-
 dum proprietates, vel subsi-
 stentias, siue personas. Diuidi-
 tur enim sine diuisione (vt sic
 dicamus) & coniungitur diuise.
 Vnum enim est deitas in tribus,
 & tria vnum, in quibus deitas est:
 aut (vt subtilius dicamus) ipsa
 tria est deitas, * quæ tria Deus
 Pater, Deus Filius, Deus Spiritus
 sanctus, cum vnaquæque
 persona solum intelligitur, men-
 te separante inseparabilia, &
 tria * vnus Deus, cum simul in-
 telliguntur propter eandem vir-
 tutem, eandemque naturam:
 quoniā oportet & vnum Deum
 confiteri, & tres subsistentias
 prædicare, seu tres personas, &
 vnāquamque cum sua pro-
 prietate. Et vnitatem confiten-
 tes, confusionem non facimus
 secundum Sabellium, dicentem,
 Trinitatem vnā esse personam
 * trinomium eundem Patrem,
 & Filium, & Spiritum sanctum:
 nec diuidentes proprietates, alie-
 namus a Dei Patris substantia
 Filium & Spiritum sanctum, se-
 cundum Arii furorem, in tres di-
 uersas naturas incidentes deita-
 tem. Vnus igitur Deus Pater, ex quo omnia: & vnus vnigenitus
 Filius, per quem omnia: & vnus Spiritus sanctus, in quo omnia.

* ἡ δυνά-
μεις.* ἡ ὁμο-
γυνος.* ἡ τρι-
διότης.* Deum v-
namquod-
que, cum* vnum
Deum,* trinomi-
nem

Confitemur autem ipsum v-
nigenitum Filium Dei, Deum
Verbum, ante saecula & sine tem-
pore ex Patre natum, non fa-
ctum, in vltimis diebus propter
nos & propter nostram salutem
descendisse de caelis, & incar-
natum esse ex Spiritu sancto,
& sancta gloriosa Dei genitrice
semper virgine Maria, & natum
ex ipsa, qui est Dominus Iesus
Christus, vnus de sancta Trini-
tate, consubstantialis Deo Patri
secundum deitatem, & consub-
stantialis nobis idem ipse secun-
dum humanitatem, passibilis
carne, impassibilis idem ipse dei-
tate. Non enim alius quidam est
praeter Deum Verbum, qui pas-
sionem & mortem suscepit: sed
ipse impassibilis & sempiternus
Deus Verbum generatione car-
nis humanae sustinere dignatus,
impleuit omnia. Ideo non alium
Deum Verbum esse qui miracu-
la operatus est, & alium Chri-
stum qui passus est, cognosci-
mus: sed vnum eundemque
Dominum nostrum Iesum Chri-
stum, Dei Verbum incarnatum,
& hominem factum, & eiusdem
ipsius miracula & passionem, quas
carne voluntarie sustinuit, con-
fitemur. Non enim homo ali-
quis pro nobis semetipsum de-
dit, sed ipse Deus Verbum suum
corpus pro nobis dedit, ne in
hominem fides & spes nostra
sit, sed in ipsum Deum Verbum
nostram fidem habeamus. Et
Deum igitur eum confitentes,
non abnegamus ipsum esse & ho-
minem: & hominem dicentes
eum, non abnegamus ipsum esse
& Deum. Si enim Deus tan-
tummodo esset, quomodo pa-
tiebatur? quomodo crucifige-

Ομολογοῦμεν δὲ αὐτὸν μὴ
νοητὴν ἢ ὄν τῆ θεοῦ, θεὸν λόγον, ὃν
παρὰ αἰώνων καὶ ἀρχόντως ἐκ τῆ πα-
τρὸς γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα, ἐπὶ ἐ-
σχάτων τῶν ἡμερῶν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ
τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόν-
τα ἐκ τῆς οὐρανόθεν, καὶ σαρκωθέν-
τα ἐκ πνεύματος ἁγίου, καὶ τῆς ἁ-
γίας ἐκδόξου θεοτόκου καὶ ἀειπαρ-
θένου Μαρίας, καὶ γεννηθέντα ὡς
αὐτῆς, ὅς ἐστι κύριος Ἰησοῦς Χρι-
στὸς, εἰς τῆς ἁγίας τριᾶδος, ὁμοούσιος
τῷ θεῷ καὶ πατρί καὶ τῷ θεῷ πατρὶ, καὶ
ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς καὶ τῷ αἰ-
θερόπνῳ, παθητὸς σαρκί, ἀπαθὴς ὁ
αὐτὸς θεοπῆ. οὕτε γὰρ ἐπὶ ὅς τις ὅτι
παρὰ τὸν θεὸν λόγον ὁ τὸ πάθος καὶ
θάνατον ἀναδεχόμενος· ἀλλ' αὐ-
τὸς ὁ ἀπαθὴς ὁ αἰδιός τῆ θεοῦ λόγος
γενήσεως σαρκὸς ἀνθρώπου ἀνα-
χρόνως, τὰ πάντα πεπλήρωκε. διὸ ἐκ
ἄλλου τὸν θεὸν λόγον τὸ θαυματουργ-
ήσαντα, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν τὸ πα-
θόντα ὁμολογούμεθα· ἀλλ' ἓνα καὶ τὸν αὐ-
τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν
θεὸν λόγον σαρκωθέντα καὶ ἐνανθρω-
πήσαντα, ὃς τῆς αὐτῆς τῆς θαύματος
καὶ τῆς πάθου, ἀπὸ ἐκείνης ὑπέμεινε
σαρκί, ὁμολογοῦμεν. οὕτε γὰρ δι-
θεοπὸς τις ὑπὲρ ἡμῶν ἔαυτον δίδω-
κεν, ἀλλ' αὐτὸς ὁ θεὸς λόγος τὸ ἴδιον
σῶμα δίδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα μὴ εἰς
ἀνθρώπον ἢ πῖσις καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν ᾖ,
ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν θεὸν λόγον τὴν ἡ-
μετέραν πίσιν ἐχωμεν. καὶ θεὸν πό-
νῳ αὐτὸν ὁμολογοῦντες οὐκ ἀθε-
τοῦμεν τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ ἀνθρώπον·
καὶ ἀνθρώπον λέγοντες αὐτὸν, οὐκ δι-
νοῦμεν τὸ εἶναι αὐτὸν καὶ θεόν. εἰ γὰρ
θεὸς μόνον ᾔν, πῶς ἔπαυσε πῶς ἐσα-
ροῦτο,

ANNO
CHRISTI
553.

ροδο, καὶ ἀπέθνησκεν; ἀλλότεια γὰρ
ταῦτα δεῖ. εἰ γὰρ ἄνθρωπος μόνον, πῶς
διὰ τῆς πάθους ἐνίκη; πῶς ἐσωζέ; πῶς
ἐζωοποίη; ταῦτα γὰρ ὑπὲρ ἄνθρωπον
ἔω. νῦν δὲ ὁ αὐτὸς πάσχει, καὶ σώζεται, ὅτι
διὰ τῆς πάθους νικά, ὁ αὐτὸς θεός, ὁ αὐ-
τὸς ἄνθρωπος τὸ σωμαφόρον, ἕτως
ἐν ἐκείνῳ, ὡς μόνον. ὁ δὲν ἔχει ἐκείνῳ
φύσεως, τοῦτέστιν ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρω-
πότητος ἓνα Χρυσὸν συνθετον λέγον-
τες, σύγχυσιν τῇ ἐνώσει ἐκ ἐπεισάρο-
μην. καὶ ἐν ἐκείνῳ γὰρ φύσει, τοῦτέστιν ἐν
θεότητι καὶ ἀνθρωπότητι τὸ ἓνα κύριον
ἰμῶν Ἰησοῦ Χρυσὸν τὸ τῆς θεοῦ λόγον
σερκωδέντα καὶ ἐνανθρωπήσαντα γι-
νώσκοντες, διαίρεσιν μὲν πῶς * ἀμερὸς,
ἢ πομὴν ἐκ ὁπφείρομην τῇ μιᾷ αὐτῇ
ὑποστάσει, τὸ γὰρ διαφορὸν τῆς φύσεως,
ἔξ ὧν καὶ συνετέθη, σημαίνοντες, ἐκ ἀν-
θρωπότητος διὰ τὴν ἐνώσιν, ὁππότε ἐκείνῳ
φύσις ὅστις ἐν αὐτῷ. συνθεσέως γὰρ ὁ-
μολογούμενης, καὶ τὰ μέρη ἐν τῷ ὅλῳ
ὑπάρχει, ὅτι ὁ λόγος ἐν τοῖς μέρεσι γινώ-
σκεται. ἔτε γὰρ ἡ θεία φύσις εἰς τὴν ἀνθρω-
πὴν μετεβλήθη, ἔτε δὲ ἡ ἀνθρωπὴν
φύσις εἰς τὴν θεῖαν ἐστράφη νοουμένης γὰρ
μᾶλλον, καὶ ὑπαρχούσης ἐκείνης ἐν
τῷ τῆς ἰδίας φύσεως ὅρω τε καὶ λόγῳ
πεπραχθείη φαιδρὶ τῷ ἐνώσιν καὶ
ὑπόστασιν. ἡ δὲ καὶ ὑπόστασιν ἐνώσις
δηλοῖ, ὅτι ὁ θεὸς λόγος, τοῦτέστιν ἡ μιᾷ
ὑπόστασις ἐκ τῆς τελείας τῆς θεότητος
ὑποστάσεων, οὐ χωρὺς ποσὶν ἀνθρώ-
πῳ ὡσὶν, ἀλλ' ἐν τῇ γαστρὶ τῆς α-
γίας παρθένου ἐδημιούργησεν ἐαυτὴν
ἔξ αὐτῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ ὑποστάσει σαρκὶ
καὶ ἑνὶ σώματι ψυχῇ λογικῇ καὶ
νοεῖᾳ, ὁππότε ὅστις φύσις ἀνθρωπίνη.

sed in utero sanctæ Virginis creavit sibi ex ipsa in sua substantia car-
nē animatā anima rationali & intellectuā, quod est natura humana.

Concil. Tom. 12.

Y y

batur & moriebatur? Aliena e-
nim ista sunt Deo. Sin autem
homo solum, quomodo per pas-
sionem vincebat? quomodo sal-
uos faciebat? quomodo viuifica-
bat? Hæc enim supra hominis
naturā erant. Nunc autem idem
ipse patitur, & saluos facit, &
per passionem vincit, idem ipse
Deus, idem ipse homo * vtrum-
que tamquam vnum, vtrumque
tamquam solum. Vnde ex vtra-
que natura, id est, ex deitate
& humanitate vnum Christum
compositum dicentes, confu-
sionem vnitioni non introducimus.
Et in vtraque autem natu-
ra, id est, in diuinitate & huma-
nitate, vnum Dominū nostrum
Iesum Christum Dei Verbum
incarnatum, & hominem fa-
ctum cognoscentes, diuisionem
quidem per partes, vel incisio-
nem non inferimus vni eius sub-
sistentiæ: differentiam autem
naturarum, ex quibus composi-
tus est, significamus, non inter-
emptam propter * vnitatem,
quoniam vtraque natura in ipso
est. Cum enim compositionem
dicamus, necesse est confiteri &
partes in toto esse, & totum in
partibus cognosci. Nec enim di-
uina natura in humanam trans-
mutata est, nec humana natura
in diuinam conuersa est. Magis
autem intelligitur, quod vtra-
que in proprietate & ratione suæ
naturæ manente, facta est * vni-
tas secundum substantiam. V-
nitas autem secundum substan-
tiam significat, quod Deus Ver-
bum, id est, vna substantia ex
tribus deitatis substantiis, non
ante plasmato homini vnitus est,

* simul v-
trumque, ita
vnum vtrū-
que, vt
vnicus.

* vnitio-
nem.

* vnitio

* vnitionē

Philipp. 2.

Hanc autem secundum subsistentiam * vnitatem Dei Verbi ad carnem docens nos & diuinus Apostolus, dicit: *Qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est, equalem se esse Deo: sed semetipsum exinanivit, formam serui accipiens.* Per hoc enim quod dixit: *Qui cum in forma Dei esset*, Verbi subsistentiam in natura Dei esse ostendit: per hoc autem quod dixit: *Formam serui accepit*, naturæ hominis, & non subsistentiæ siue personæ, vnitū esse Deum Verbum significauit. Nec enim dixit, quod cum qui in forma serui erat, accepit: ne ante plasmato homini vnitum esse Deum Verbum ostenderet, sicut Theodorus & Nestorius impii blasphemauerunt, affectualem dicentes vnitatem. Nos autem sequentes diuinas scripturas & sanctos patres, confitemur quod Deus Verbum caro factus est, quod est secundum subsistentiā sibi vnire naturam humanam: ideo & vnus est Dominus noster Iesus Christus, habens in semetipso perfectionem diuinæ naturæ, & perfectionem naturæ humanæ. Et est vnigenitus quidem Verbum, utpote ex Deo Patre natus, & primogenitus autem in multis fratribus: idem ipse cum factus est homo (Filius enim Dei, filius hominis factus est) & manens quod erat, non trāsmutauit quod factus est. Vnde & duas natiuitates eiusdem ipsius vnigeniti Dei Verbi confitemur: ante sæcula quidem ex Patre incorporaliter nati, in vltimis autem diebus eiusdem ipsius incarnati & * nati de sancta gloriosa Dei genitrice & semper virgine Maria. Qui enim de patre splenduit supra

* humanati
Græc.

πάντων ὃ πῶς καθ' ὑπόστασιν τῷ Θεῷ λόγου πρὸς πῶς σαρκὶ ἐνωσιν διδάσκων ἡμᾶς καὶ ὁ Θεὸς δόξας, λέγει· ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπαρχὼν οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ὅσα Θεός, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκένωσε, μορφῇ δουλοῦ λαβὼν. διὰ τοῦτο εἶπεν· ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπαρχὼν, πῶς τῷ λόγῳ ὑπόστασιν ὑπαρξουσιν ἐδείξεν ἐν οὐσίᾳ Θεοῦ. διὰ δὲ τῆς εἰπεῖν· μορφῇ δουλοῦ ἐλάβεν, οὐσία ἀνθρώπου, ἐοικὼς ἑαυτῷ, ἦτοι πρὸς τὴν ἐνωσιν τῶν Θεῶν Θεὸν λόγον ἐσήμανεν. οὕτως ἔειπε, ὅτι ἐν μορφῇ δουλοῦ ὑπαρχόντα ἐλάβεν, ἵνα μὴ θεωρησάμεθα ἀνθρώπου ἐνωσιν Θεοῦ δειξήντα λόγον, καὶ τὸ Θεόδοτος καὶ Νεστόριος ἀσεβήσαντες ἐβλάσφημουν, χερσὶν τῶν ἐνωσιν λέγοντες. ἡμεῖς ὃν Θεὸν ἡμεῖς καὶ πῶς ἀγίοις πατέρας ἐπομνηστικοὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὁ Θεὸς λόγος σαρκὶ ἐγένετο, ὅπως καὶ ὑπόστασιν ἐαυτοῦ ἐνώσας φύσιν ἀνθρωπίνην. διὸ καὶ εἰς ὑπαρχόντα ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἐν ἐαυτῷ ἔχων τὸ τέλειον τῆς Θεϊκῆς φύσεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρώπινης φύσεως καὶ ἐστὶ μονογενὴς υἱὸς καὶ λόγος ὡς ἐκ Θεοῦ πατρὸς γεννηθεὶς, καὶ πατρὸς τοῦ Θεοῦ ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς ὁ αὐτός, ὅτε γένοντο ἀνθρώποι. ὁ γὰρ υἱὸς τῷ Θεῷ υἱὸς ἀνθρώπου γέγονε, καὶ μείνας ὅπως ἡμεῖς, οὐ μετέβαλεν ὅπως γέγονεν· ὅθεν καὶ δύο γεννήσεις αὐτοῦ μονογενὴς Θεὸς λόγος ὁμολογούμενος· τὴν πρὸ αἰώνων ἐκ τοῦ πατρὸς ἀσωμάτως, καὶ τὴν ἐκ τῶν ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐκ αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀγίας ἐκδόξου Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας σαρκωθέντος καὶ ἐνανθρωπήσαντος. ὁ γὰρ ἐκ πατρὸς ἐκλάμψας

ANNO
CHRIST
553.

ANNO
CHRISTI
555.

ὁ πρὸς ἑνοίαν, ἐκ μητρὸς ἀνέτειλεν ὑ-
πὲρ λόγον. καὶ ὡς θεὸς ἀληθῆς ἀνθρώ-
πος γέγονεν ἀληθῶς. διὰ τὸ τοῦ κυρίου
καὶ κατὰ ἀλήθειαν θεοτόκον πλὴν ἀρίαν ἐν-
δοξον ὁ ἀειπρὸς Μαρίαν ὁμο-
λογούμεν· οὐχ ὡς τὸ θεοῦ λόγου πλὴν
ἑρμῆς ὅς αὐτῆς λαβόντος, ἀλλ' ὅτι
ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ὁ παρὰ τὴν αἰ-
ῶνων μονογενὴς θεὸς λόγος σαρκω-
θεὶς ὅς αὐτῆς ἀτρέπτως ἐκείνωσάνησε·
καὶ ἀόρατος ὡς ἐν τοῖς αἰῶσι ὁρατός
γέγονεν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν καὶ ἀπαθῆς
ὡς θεὸς οὐκ ἀπηξίωσε παθῆναι ὅτι
ἀνθρώπος, καὶ ὁ ἀθάνατος νόμοις ὑ-
ποκατατατὸν θάνατον. τὸν ὅτι ἐν Βη-
θλεὲμ γυνήεντα ἐκ ἀνδρῶν Δα-
υὶδ κατὰ σὰρκα, ὁμοιωθέντα ἀν-
θρώποις, καὶ σωθέντα ὑπὲρ ἡμῶν
τῶν ἀνθρώπων ὅτι Γονίου Πιλά-
του, ἐκήρυξαν οἱ ἄγιοι λόγους αὐ-
τὸν ὅτι θεόν, αὐτὸν ἀνθρώπον, αὐτὸν
ἡνὶ θεοῦ, αὐτὸν ἡνὶ ἀνθρώπου, αὐτὸν
ὅς ἐγενῆτο, αὐτὸν διὰ τῆς γῆς, αὐτὸν ἀπα-
θῆναι, αὐτὸν παθῆναι. ὁ γὰρ γυνήεις ἀν-
θρώπος ἐκ τῆς πατρὸς λόγος ἑρμῆτος, ἀ-
φράστως, ἀκατάληκτως, ἀίδιως, αὐτὸς
ἐν χρόνῳ γυνάτα κατὰ τὸν παρ-
θένου Μαρίας, ἵνα οἱ κατωθέντες παρ-
θενον γυνήεντες, ἀνῶθεν ἐκ δαυίδου
γυνήενται, τοῦτέστιν ἐκ θεοῦ. αὐτὸς οὐδὲ
μητέρα μόνον ἔχει ὅτι τῆς γῆς, καὶ ἡ-
μεῖς πατέρα μόνον ἔχομεν ἐν οὐρα-
νῷ. λαβὼν γὰρ ὅτι θνητὸν πατέρα
τῶν ἀνθρώπων ὅτι Ἀδάμ, ἔδωκε
τοῖς ἀνθρώποις ὅτι αὐτὸν πατέρα ἀ-
θάνατον κατὰ τὸ λεγόμενον· δέδω-
κεν αὐτοῖς ὅτι οἱ δὲ τέκνα θεοῦ γυνή-
ενται. ὅθεν καὶ θάνατον κατὰ σὰρκα
γεύεται ὁ υἱὸς τῆς θεῆς διὰ τὸν σαρκικὸν
αὐτὸν πατέρα, ἵνα οἱ υἱοὶ τῆς ἀνθρώπου

Concil. Tom. 12.

intellectum, ex matre ortus est
supra rationem. Et cum Deus
verus esset, factus est vere homo.
Ideo proprie & vere Dei geni-
tricē sanctam gloriosam & sem-
per virginem Mariam confite-
mur: non quia Deus Verbum
initium ex ipsa accepit, sed quod
in ultimis diebus vnigenitus
Deus Verbum, qui ante secula
erat, incarnatus ex ipsa, immu-
tabiliter homo factus est: & cum
inuisibilis in suis esset, visibilis fa-
ctus est in nostris: & cum impas-
sibilis Deus esset, non dedigna-
tus est passibilis esse homo; & im-
mortalis, mortis legibus subiace-
re. Istum, qui in Bethlehē de se-
mine David natus est secundum
carnem, & similis factus homini-
bus, & crucifixus est pro homi-
nibus sub Pontio Pilato, prædi-
caverunt sancti apostoli ipsum
esse Deum, ipsum hominem;
ipsum filium Dei, ipsum filium
hominis; ipsum de cælo, ipsum
de terra; ipsum impassibilem,
ipsum passibilem. Deus enim
Verbum, qui natus est deforsum
ex Patre ineffabiliter, inenarra-
biliter, incomprehensibiliter,
sempiternæ, ipse in tempore na-
scitur deorsum de virgine Maria,
ut illi qui deorsum prius nati
sunt, deforsum secundo nasce-
rentur, id est, ex Deo. Ipse igitur
matrem tantummodo habet su-
per terram, & nos tantummodo
patrem habemus in cælo. Cum
enim accepisset mortale patrem
hominum Adam, dedit homini-
bus suum patrem immortalem,
secundū hoc quod dicitur: *Dedit* Ioan. 1.
eis potestatem filios Dei fieri. Vnde
& mortem secundum carnem
gustat Filius Dei, propter carna-
lem suum patrē, ut filii hominis,

Y y ij

vita eius participes fierent, propter suum secundum spiritum Patrem Deum. Ipse igitur secundum naturam filius est Dei, nos autem secundum gratiam: & iterum ipse secundum dispensationem & propter nos filius fuit Adam, nos autem secundum naturam sumus filii Adam. Pater enim est eius Deus secundum naturam, noster autem secundum gratiam. Et Deus ei fuit secundum dispensationem, eo quod homo factus est: noster autem secundum naturam Dominus est & Deus. Et ideo Deus Verbum, qui est Filius Dei Patris, vnitus carni, factus est caro, ut homines vniti spiritui, fierent vnus spiritus. Ipse igitur verus Filius Dei omnes nos indutus est, ut omnes induamur vnum Deum. Et est etiam post incarnationem vnus de sancta Trinitate, vnigenitus Filius Dei Dominus noster Iesus Christus, compositus ex vtraque natura. Compositum autem Christum confitemur, sanctorum patrum doctrinam sequentes. In mysterio enim Christi vnitas secundum compositionem, confusio- nem & diuisionem reiicit, & seruat quidem vtriusque natura proprietatem; vnam autem subsistentiam seu personam Dei Verbi & cum carne ostendit, & est vnus idemque perfectus in deitate, & perfectus in humanitate, non tamquam in duabus subsistentiis siue personis, sed in diuina natura & humana cognoscendus, ut vnus sit vtraque, perfectus Deus & perfectus homo, idem ipse Dominus noster Iesus Christus, vnus de sancta Trinitate conglorificandus

της ζωης αὐτῆς μεταλάβωσι διὰ τὸν καὶ πνεῦμα ἀποτὸν πατέρα Θεόν. αὐτὸς οὐ καὶ φύσιν ἡὸς ὅστις Θεός, ἡμεῖς καὶ χάριν. καὶ πάλιν αὐτὸς κατ' οἰκονομίαν καὶ δι' ἡμᾶς ἡὸς γέγονε τῷ Ἀδὰμ, ἡμεῖς δὲ κατὰ φύσιν ἐσμὲν ἡὸι τῷ Ἀδὰμ. πατὴρ γὰρ αὐτῷ ὅστις ὁ Θεὸς κατὰ φύσιν, ἡμεῖς δὲ κατὰ χάριν· καὶ Θεὸς αὐτῷ γέγονε κατ' οἰκονομίαν, διότι ἀνθρώπος, ἡμεῖς δὲ καὶ φύσιν θεοῦ ὅστις καὶ Θεός. καὶ διὰ τῷ λόγῳ, ὅς ὅστις ἡὸς τῷ Θεῷ πατρὶ, ἐνωθεὶς σαρκὶ γέγονε σὰρξ, ἵνα οἱ ἄνθρωποι ἐνωθέντες τῷ πνεύματι, γίνωνται ἐν πνεύματι. αὐτὸς οὐ ὁ ἀληθινὸς ἡὸς τῷ Θεῷ ὅτι πάντας ἡμᾶς φορεῖ, ἵνα οἱ πάντες ἐναφορέσωνται τῷ Θεῷ· καὶ ἐστὶ καὶ μὴ τὴν ἐνανθρώπησιν εἰς τῆς ἀγίας τεράδος ὁ μονογενὴς ἡὸς τῷ Θεῷ ὁ κύριος ἡμεῖς Ἰησοῦς Χριστὸς, σωτήρ ὅς ἐκείνης φύσεως. σωτήρ δὲ καὶ Χριστὸν ὁ μονογενὴς τῷ τῷ ἀγίῳ πατρὶ ἀκολουθούτως διδασκαλία. ὅτι γὰρ καὶ Χριστὸν μυστηρίου ἡ καὶ σωτήρ ἐν ὧς τὸ σύγχυσιν καὶ διαίρεσιν ἀποβάλλεται καὶ φυλάττει μὲν τὸ ἐκείνης φύσεως ἰδιότητα, μίαν δὲ ὑπόστασιν, ἡτοι πρὸς τῷ Θεῷ λόγῳ καὶ μὴ τῆς σαρκὸς δεικνύει, καὶ ἐστὶν εἰς καὶ ὁ αὐτὸς τέλειος ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ἐν ἀνθρωπότητι, οὐχ ὡς δύο ὑποστάσεις ἡτοι πρὸς τῷ Θεῷ, ἀλλ' ἐν τῇ φύσει καὶ ἀνθρώπινῃ γνωρίζομενος· ἵνα εἰς ἡ καὶ ἐκείνη, τέλειος Θεός καὶ τέλειος ἄνθρωπος, ὁ αὐτὸς ὁ κύριος ἡμεῖς Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ εἰς τῆς ἀγίας τεράδος σωδὸξ ἀζομήν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἀγίῳ πνεύματι. οὕτως γὰρ

Patri & sancto Spiritui. Nec enim

ANNO
CHRISTI
553

τῆς τριτῆς προσώπου θεοδότης ἐπε-
δύξαστο ἡ ἀγία τριάς καὶ σαρκω-
θέντος τῷ ἐνὸς τῆς ἀγίας τριάδος
θεοῦ λόγου. ταύτῃ τῷ καλῶ πα-
ρακαταθήκῃ, ὡς παρὰ τῆς ἀγίας
πατέρας ἐλήφμεν, φυλάττομεν,
ἐν ᾧ ζώμεν καὶ πολιτευόμεθα, ὅτι ὡς
συνέκδημον λαβοίμεν, εἰς πατέρα,
καὶ Χριστὸν (Θ) υἱὸν τοῦ θεοῦ τῷ ζῶντος,
καὶ ἅγιον πνεῦμα ὁμολογῶμεν.

Ταῦτα οὕτως ὁμολογῶντες πρὸς
τῆς ἁλλῶν τῶν ἐν ἀγίοις Κυρίλλου
καὶ τῶ ὁρθῆς πίστεως διδασκαλίαις, καὶ
τῶ εἰρημνίῳ πατρὶ αὐτῶ, μίαν φύσιν
τοῦ λόγου σεσαρκωμένην, δεχόμε-
νοι ὁμολογῶμεν, ὅτι ἐκ τῆς θείας
φύσεως καὶ τῆς ἀνθρώπινης εἰς Χριστὸν
ἀπετελέσθη, καὶ οὐ μίαν φύσιν, καθὼς
ἱνὲς κακῶς τῷ λέξι ἐκλαμβάνον-
τες λέγαν ὁμοουσιον. ἀμέλῃ τοι καὶ
αὐτὸς ὁ πατήρ, ὁσέως μίαν φύσιν
εἶπε τῷ λόγῳ σεσαρκωμένην, ὅτι
τοῦτου τῷ τῆς φύσεως ὀνόματι αὐτῇ
ὑποστάσεως ἐχρήσατο· καὶ ἐν οἷς λό-
γοις εἶπε ταύτῃ τῷ λέξι, ἐν τοῖς
ἐφεξῆς ὡς ὅτι τὸ πλεῖστον ἐπήγαγε,
ποτέ μὲν υἱόν, ποτέ δὲ λόγον ἢ μονο-
γενῆ· ἀπὸ οὐ φύσεως, ἀλλ' ὑποστά-
σεως ἥτοι προσώπου ὅτι δηλωτικῶς.
ὡς τοίνυν ὑπόστασις τῷ λόγῳ σαρ-
κωθεῖσθαι μίαν φύσιν, ἀλλ' ἓνα Χρι-
στὸν συνθετὸν ἀπετέλει (Θ) αὐτὸν θεόν
καὶ ἄνθρωπον· θεὸν δὲ καὶ ἄνθρωπον (Θ)
Χριστὸν ὁμολογῶντας μίαν φύσιν ἥ-
τοι ὅτι ἐκ τῆς αὐτῆς ἀσέβης· ἀδύ-
νατον γὰρ τὸ κυρεῖν ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
καὶ μίαν εἶναι αὐτῷ φύσιν ἥτοι ὅτι ἐκ τῆς
καὶ πρὸ αἰώνων (Θ) καὶ ἐν χρόνῳ, ἢ ἀπα-
ρτῇ εἰς παθεῖν, ὅτι ὅτι τὸ μίαν αὐτῶ
ὑποστάσεως ἥτοι προσώπου ὁρθῶς

quartæ personæ adiectionem
suscepit sancta Trinitas & in-
carnato vno de sancta Trinitate
Deo Verbo. Istam igitur bonam
traditionem, quam a sanctis pa-
tribus accepimus, custodimus,
in qua vivimus & conuersamur,
& quam, ab hac vita proficiscen-
tes, oramus nobiscum habere,
quæ est in Patrem & Christum
Filium Dei viui, & sanctum Spi-
ritum confessio.

Hæc ita confitentes super alias
sancti Cyrilli de fide recta do-
ctrinas, & hoc quod dictum est
ab ipso, vnam naturam Dei
Verbi incarnatam, suscipientes,
confitemur quod ex diuina na-
tura & humana vnus Christus
effectus est, & non vna natura,
prout quidam male intelligen-
tes dictionem, conantur dice-
re. Vnde & ipse pater, quoties
vnam naturam dixit Verbi in-
carnatam, in hoc naturæ nomi-
ne pro substantia vsus est. Et in
quibus libris dixit hanc dictio-
nem, in sequentibus sæpius intu-
lit, * & quando Filium, & quan-
do Verbum, aut Vnigenitum,
quæ non naturam, sed substan-
tiam seu personam significant.
Substantia igitur Verbi incar-
nata non vnam naturam, sed v-
num Christum compositum ef-
fecit, eundem ipsum Deum &
hominem. Eos autem qui Chri-
stum Deum & hominem confi-
tentur, vnam naturam siue substan-
tiam ipsius dicere, impiū est. Im-
possibile enim est, Dominum no-
strum Iesum Christū secundum
vnam eandemque naturam seu
substantiam & ante sæcula esse,
& in tempore, aut impassibilem
& passibilem: quod in vna sub-
stantia siue persona eius recte

* aliquando
quidem Fi-
lium, ali-
quando ve-
ro Verbum,

Y y iij

ANNO
CHRISTI
555.

σαφής ὅτι καὶ ἀναμφιβόλῳ ὁμο-
λογία τῷ, ὅτι γέγονεν ἀνθρώπος, οὐ-
δὲν ἐπὶ κωλύει νοεῖν, ὡς εἰς ὑπάρ-
χων καὶ μόνῳ υἱὸς ὁ Χριστός, ὁ αὐ-
τὸς θεὸς ὅτι καὶ ἀνθρώπος, ὡς περ ἐν
θεότητι τέλειος, οὕτω καὶ ἐν ἀνθρω-
πότητι τέλειος. ὁρθότατα δὲ καὶ πανύ-
σμως ἡ σὴ τελείωσις (V) ὡς τῷ
σωτηρίου πάσις ἐκτέταται λόγον,
οὐκ αὐτὸν (V) μονογενῆ υἱὸν τῷ θεῷ,
καὶ δὲ νοεῖται καὶ ἐστὶ θεός, παθεῖν εἰς
ἰδίαν φύσιν τὰ σώματος ἰσχυρίζο-
νται, παθεῖν δὲ μάλλον τῇ χοϊκῇ φύ-
σιν. διὰ γὰρ ἀναγκαίως ἀμφοτέρω σώ-
ζεσθαι τῷ ἐνὶ καὶ κατὰ ἀλήθειαν υἱῷ, τὸ
καὶ μὴ πάσῃ θεϊκῶς, καὶ τὸ λέγε-
σθαι παθεῖν ἀνθρωπίνως· ἡ αὖτε γὰρ
πέπονθε σαρξ. Καὶ ἐν τῷ τεισκα-
δεκάτῳ δὲ κεφαλῇ τῷ ἁγίῳ οὐκ αὐτὸς
ἐν ἁγίοις Κύριλλῳ ὁμοίως
δοξαλλόμενος τοῖς τε δύο υἱοῖς εἰσα-
γοντας, τοῖς τε μίαν φύσιν λέγοντας
θεοπότης καὶ τὸ σαρκὸς ὁ Χριστός, ἡ ἀ-
φ' ἑαυτοῦ. Οὐ διορίσκειν ἐν ἑαυτῷ ἕνα
κύριον Ἰησοῦ Χριστὸν εἰς ἀνθρώπον
ἰδικῶς, καὶ εἰς θεὸν ἰδικῶς, ἀλλ' ἕ-
να καὶ (V) αὐτῷ Ἰησοῦ Χριστῷ κύ-
ριον φανερῶν, πλὴν τῶν φύσεων εἰδό-
τες διαφορὰν, καὶ ἀσυγχύτως δι-
αφοράν, ἀλλὰ τῇ χοϊκῇ φύσιν, οἷον δὲ
καὶ πλὴν τῶν φύσεων διαφορὰν, καὶ τὸ
ἀσυγχύτως αὐτὰς ἀλλήλας ἐν μιᾷ ὑ-
ποστάσει φυλάττειν, διὸ καὶ ὅτι (V)
αὐτὸν ἐν τῇ θεῇ φύσιν καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ
λέγει ὁ πατὴρ γνωρίζεται, καὶ ἕκα-

manifesta est & indubitabilis
confessio, quod factus est homo;
nihil iam prohibet intelligere,
quia cum vnus sit & solus filius
Christus, idem ipse Deus est &
homo, sicut in deitate perfectus,
ita & in humanitate perfectus.
Rectissime autem & nimis pru-
denter tua perfectio de salutari
passione rationem exponit, non
ipsum vnigenitum Filium Dei,
secundum quod intelligitur &
est Deus, passum esse in sua na-
tura quæ sunt corporis affirmās,
magis autem passum esse terrena
natura. Oportet enim necessa-
rio vtraque seruari vni & vero
Filio, & non pati secundum dei-
tatem, & dici passum esse eum-
dem ipsum secundum humani-
tatem: ipsius enim passa est ca-
ro.] Et in tertiodecimo capite
scholiorum idem sanctus Cyril-
lus similiter reiiciens eos, qui
duos filios introducunt, & eos
qui vnam dicunt naturam dei-
tatis & carnis Christi, ita scribit:
Non discernendum vnum Do-
minum Iesum Christum in ho-
minem separatim, & in Deum
separatim; sed vnum eundem-
que Dominum Iesum Christum
dicimus, naturarum scientes dif-
ferentiam, & inconfusas eas sibi
inuicem conseruantes.] Si igitur
(prout docet nos sanctus Cyril-
lus) vnus est Dominus noster Ie-
sus Christus, perfectus in dei-
tate, & perfectus idem ipse in hu-
manitate, & non est passus diui-
na natura, sed terrena, scit au-
tem & naturarum differentiam,
& quod inconfusæ sibi inuicem
in vna subsistentia conseruantur:
certum est, quod eundem ipsum
in diuina natura & in humana
dicit pater cognosci, & vtram-

que naturam in ipso esse, ex quibus & compositus est. Et non aliquis sic infaniam, ut arbitretur eos recte sapere, qui dicunt vnam esse naturam siue substantiam carnis & deitatis Christi, eandem & diuinam & terrenam, passibilem & impassibilem.

Quoniam autem & alio modo quidam ostendere conantur, vnam esse naturam deitatis & humanitatis Christi, exemplum hominis proponentes, & dicentes, quod sicut ex diuersis naturis, anima & corpore consistens homo, vna natura dicitur, sic & ex duabus naturis deitatis & humanitatis Christum dicentes, debemus vnam ipsius dicere naturam: illud ad eos dicemus, quod homo quidem licet ex diuersis constet, id est, anima & corpore, tamen ideo vna natura dicitur, quoniam de omnibus subsistentiis siue personis, quæ sub eadem specie referuntur, communiter prædicatur. Licet enim vnaquæque subsistentia siue persona, sicut Petrus & Paulus, proprietatibus a se inuicem separentur, sed tamen non natura diuiduntur; ambo enim homines: & iterum, nec anima sine corpore, nec corpus sine anima homo est, sed ex eo quod non erat, ad hoc quod est, ex anima & corpore creatus est. Vnaquæque autem creatura licet ex diuersis constet, sed tamen vnam illam habere dicitur naturam, secundum quam a Deo creata est. Christus autem non sic: nec enim vnam naturam siue substantiam significat, quæ communiter de plurimis subsistentiis siue personis prædicatur, sicut homo. Si enim hoc esset, multi Christi

τέρεον φύσιν ἐν αὐτῷ εἶναι, ὅς ὢν καὶ σαυνετέσθῃ. καὶ οὐκ αὖ πῃς οὕτω μανείη, ὡς ὁρῶν νομίσαι φρονεῖν εἶναι λέγοντας μίαν εἶναι φύσιν, ἥτοι οὐσίαν σαρκὸς καὶ θεότητος τῆς Χρестоῦ, τὴν αὐτὴν θεῖαν καὶ χοϊκὴν, παθητὴν καὶ ἀπαθῆν.

Επεὶ δὲ καὶ ἐτέροθεν κατασκευάζειν ὁππῆρὸς πῃς τὸ μίαν εἶναι φύσιν τῆς θεότητος καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τῆς Χρестоῦ, τὸ τῆς ἀνθρώπου ὑπόστασις παραλλόλῳι, καὶ λέγοντες, ὡς περὶ εἰς φύσιν ψυχῆς καὶ σώματος σωτῆρος ὁ ἀνθρώπος μία φύσις λέγεται, οὕτω καὶ ἐν δύο φύσεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ἡ Χρστον λέγοντες, οὐ φείλομεν μίαν φύσιν ἐπὶ αὐτῷ λέγειν ἐκείνο περὶ αὐτῶν ἐροῦμεν, ὅτι ὁ μὲν ἀνθρώπος καὶ ἐν διαφόρῳ σωτῆρ καὶ, πούτεσι ψυχῆς καὶ σώματος, ὁμοῦ διὰ τὸ μία φύσις λέγεται, ὁππῶς κοινῶς καὶ πασῶν τῶν ὑποστάσεων, ἡ ἡσὺ σωτῆρων τῶν αὐτῶν εἶδος ἀναγομένων κατηγορεῖται. καὶ τὰ μάλιστα γὰρ ἐκείνη ὑποστάσεις, ἥτοι σωτῆρων, οἱ Πέτρος καὶ Παῦλος, ποῖς ἰδιώμασιν ἀπὸ ἀλλήλων διαχωρίζονται, ἀλλ' ὁμοῦ οὐ τῇ φύσει διαιροῦνται ἀμφοτέρω ἀνθρώποι καὶ πάλιν ἔτε ψυχὴ χωρὶς σώματος, ἔτε σῶμα χωρὶς ψυχῆς ἀνθρώπος, ἀλλ' ἐν τῇ μὲν ὄντος εἰς τὸ εἶναι ψυχῆς καὶ σώματος ἐδημοουργήθη. πάν δὲ κτίσμα, εἰ καὶ ἐν διαφόρῳ σωτῆρ καὶ, ἀλλ' οὐ μίαν ἐκείνῳ ἔχον λέγεται φύσιν, καθ' ἡν παρὰ τῆς θεοῦ ἐδημοουργήθη. ὁ δὲ Χρστος ἔχ' ἑπὶ ἔτε γὰρ μίαν φύσιν, ἡ ἡσὺ οὐσίαν δηλοῖ κοινῶς καὶ πολλῶν ὑποστάσεων, ἥτοι σωτῆρων κατηγορευμένων, ὡς περὶ ὁ ἀνθρώπος. εἰ γὰρ ἔπο λῶ, πολλοὶ Χρστοὶ εὐρεθῆναι.

ANNO
CHRISTI
533.

ἀνθρώπωνται, καὶ ὧν τὸ κοινὸν τῆς
φύσεως κατηγορεῖται, ὅτι καὶ λέ-
γαν ὅτι ἀσέβεις. ἀλλ' οὔτε ἀπὸ θε-
οῦ ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος,
ὥστε ὁ ἄνθρωπος ἐκ ψυχῆς ἔστω
μαρτυρῶν, ὁ Χριστὸς ἐδημιουργήθη, ἵνα
τὸ πρὸ ἡ φύσεως Χριστοῦ. ἀλλὰ θεὸς ὧν
πρὸ αἰώνων ὁ λόγος, καὶ τῆς αὐτῆς
φύσεως ἥτοι οὐσίας ὑπερῶν τῷ πα-
τρὶ, καὶ δημιουργὸς πάντων, ἐπὶ ἐ-
ξάρχων τῇ ἡμερᾷ ἀνθρώπου φύσιν
καὶ ὑπόστασιν ἐνώσας ἐαυτῷ, γέγονεν
ἄνθρωπος, μὴ ἐκείνης τῆς εἰς θεός.

Εἰν αὖτὸν ὁ Χριστὸς μία ὑπόστασις,
ἥτοι πρὸς ὅσον, ἔχον τὸ τέλειον ἐν
ἐαυτῷ τῆς τε θείας καὶ ἀκρίτου φύ-
σεως, καὶ τὸ τέλειον τῆς ἀνθρωπίνης
ἐκείνης φύσεως. πῶς οὖν, ἐν ᾧ δύο
φύσεις γνωρίζονται, ἀκρίτος καὶ κρι-
τός, ὅτι τούτου μίαν φύσιν ἥτοι οὐ-
σίαν λέγεσθαι δυνατὸν; εἰ γὰρ καὶ μία
ὑπόστασις ἥτοι πρὸς ὅσον ὁ Χριστὸς,
ἀλλ' ὁμοούσιος τῷ πατρὶ θεῷ, καὶ ὁ-
μοούσιος ἡμῖν ὁ αὐτὸς, οὐ μὲν κατὰ
μίαν ἔστω αὐτῶν φύσιν, ἥτοι οὐ-
σίαν· εἰ δὲ μία φύσις ἥτοι οὐσία τῷ
Χριστῷ, ἡ ἀσάρκως ὧν μόνω τῷ θεῷ
καὶ πνεύματι ὅτι ὁμοούσιος, ὅτι
μία τῆς θεότητος οὐσία, ἥτοι φύσις·
ἡ ψυχὴ ὧν ἄνθρωπος, μόνοις ἡμῖν
ὅτι ὁμοούσιος, ἐπειδὴ μία φύσις
τῆς ἀνθρωπότητος· ἡ τραπέζα ἐκα-
τέρω φύσις ἐπεροφύηται ὅτι. ἀπε-
τέλεσε πρὸς τὰς συνελθούσας, καὶ
κατ' αὐτὸν οὔτε θεὸς ἔμεινεν, οὔτε
ἄνθρωπος γέγονεν ὁ Χριστὸς· καὶ
διὰ τούτου οὔτε τῷ πατρὶ, οὔτε ἡμῖν
ὅτι ὁ αὐτὸς ὁμοούσιος. τὸ δὲ οὕτω
φρονεῖν πάσης πεπληρωται ἀσεβείας.

ipse consubstantialis est. Sic autem sapere omni plenū est impietate.

Concil. Tom. 12.

inuenirentur, * in quibus com-
munitas vnius naturæ prædica-
bitur; quod & dicere impium
est. Sed neque ab initio ex dei-
tate & humanitate sicut homo
ex anima & corpore, Christus
creatus est, vt hoc sit natura
Christi: sed cum Deus esset an-
te sæcula Verbum, & esset eius-
dem naturæ siue substantiæ cum
Patre, & creator omnium, in vl-
timis diebus hominis naturam
secundum subsistentiam sibi v-
niens, factus est homo manens
Deus.

Est igitur Christus vna sub-
sistentia, siue persona, & habet
in semetipso perfectionem diui-
næ & increabilis naturæ, & per-
fectionem humanæ & creabi-
lis naturæ. Quomodo igitur,
in quo duæ naturæ cognoscun-
tur, increabilis & creabilis, in
eo vnam naturam siue substan-
tiam dici possibile est? Licet e-
nim vna subsistentia siue perso-
na Christus sit, sed consubstan-
tialis Deo Patri, & consubstan-
tialis nobis idem ipse est, non
tamen secundum vnam eam-
demque naturam, seu substan-
tiam. Sin autem vna natura siue
substantia esset Christus, aut si-
ne carne est, & soli Deo * Patri
consubstantialis, quoniam vna
deitatis substantia siue natura
est: aut purus homo existens,
nobis est solum consubstantia-
lis, quoniam vna natura huma-
nitatis est: aut immutata vtra-
que natura alteram effecit na-
turam, præter eas quæ conue-
nerunt, & secundum illos ne-
que Deus mansit, neque ho-
mo factus est Christus; & ideo
neque Patri, neque nobis idem

Z z

Et ista dicimus, non ignorantes quod & quidam sanctorum patrum hominis exemplo in mysterio Christi vti sunt: sed illi quidem ut ostenderent, quod sicut homo ex anima & corpore vnus efficitur, & non duo homines, sic & Christus ex deitate & humanitate compositus, vnus est, non in duos Christos vel in duos filios diuidendus. Isti autem hominis exemplo vtuntur, ut vnam naturam siue substantiam deitatis & humanitatis Christi introducant: quod demonstrauimus alienum esse pietatis. Sed cum per hæc conuincuntur, quod præter rectam patrum doctrinam sibi confingunt vnam naturam seu substantiam deitatis & carnis, ad alia transeunt, dicentes non oportere numerum naturarum in Christo dicere, vtpote numero diuisionem introducere. Sciant igitur, quod numerus quando in diuersis personis, siue subsistentiis dicitur, rerum ipsarum per partes habet diuisionem, sicut in duobus vel etiã pluribus hominibus: quando autem in rebus vnitis, tunc

* ratione
sola

* verbo solo & intellectu, non tamen ipsarum rerum habet diuisionem, sicut in vna subsistentia hominis ex anima & corpore constituta. Duæ enim & hic naturæ intelliguntur, altera animæ, & altera corporis: & tamē non propter hoc in duos homines diuiditur, sed vnum scimus hominē esse, & vnam subsistentiã eius. Et in mysterio igitur Christi facta vnitione, licet diuersa intelligantur quæ vnita sunt, sed non ipsæ & per partes a se inuicē separantur ea,

καὶ τὰ πάντα λέγοντες οὐκ ἀγνοοῦντες, ὅτι καὶ πνὲς τῆς ἁγίας πατρὸς τῶν τῶν ἀνθρώπων ὑποδείγματι ὅτι τῆς καὶ Χριστὸν μυστικῶς ἐξηγήσαντο· ἀλλ' ἐκείνοι μὲν, ἵνα δείξωσιν, ὅτι καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος εἰς ὑποτέλειται, ἐξ οὗ καὶ δύο ἄνθρωποι, οὗτω καὶ ὁ Χριστὸς ἐκ θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος συντεθείς εἰς ὅσον, ἐκ εἰς δύο Χριστοῦ, ἢ δύο ὑποδείγματα. οὗτοι δὲ τῶν τῶν ἀνθρώπων ὑποδείγματα κέχρηται, ἵνα μίαν φύσιν ἥτοι οὐσίαν θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος τῆς Χριστοῦ εἰσαγάγῃ, ὅπως ἀπεδείξαμεν ἄλλοτερον ἐν τῇ τῆς ἐπιστολῆς, ἀλλὰ διὰ τὸ ἐλεγχόμενοι, ὡς παρὰ τὴν ὁρίαν τῆς πατρὸς διδασκαλίαν ἀπαπλάττουσιν ἐν ἑαυτοῖς μίαν φύσιν, ἥτοι οὐσίαν θεότητος καὶ σαρκὸς, ἐφ' ἧς μεταβάλλοις λέγοντες, μὴ δεῖν ἀεθμὸν φύσεων ὅτι Χριστὸς λέγειν, ὡς τῆς ἀεθμοῦ διαίρεσιν εἰσαγόντος. ἴσως οὖν ποῖναι ὅτι ὁ ἀεθμὸς ὅταν μὲν ὅτι διαφορὰν θεωρῶντων ἢ ὑποστάσεων λέγεται, τῆς παραχρῆματων αὐτῶν πλὴν ἀπὸ μέρους ἔχει διαίρεσιν, οἷον ὡς ὅτι δύο ἢ πλείονων ἀνθρώπων· ὅταν δὲ ὅτι ὡς ὁμοίων παραχρῆματων, πλὴν καὶ μόνον λόγῳ καὶ θεωρεῖται, οὐ μὲν αὐτῶν τῶν παραχρῆματων ἔχει τῆς διαίρεσιν, οἷον ὅτι μιᾶς ὑποστάσεως ἀνθρώπου ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος συνεισώσεως. δύο γὰρ ἐκ τῶν φύσεως θεωροῦνται, ἑτέρα μὲν τῆς ψυχῆς, καὶ ἑτέρα τῆς σώματος· καὶ ὁ μὲν οὐ διὰ τὸ εἰς δύο ἀνθρώπους διαίρεται, ἀλλ' ὅτι ἵσμεν αὐτὸν ἄνθρωπον, καὶ μίαν αὐτῶν πλὴν ὑποστάσεων. καὶ ὅτι τοῦ καὶ Χριστοῦ ποῖναι μυστικῶς τὴν ἐνώσεως γινόμενης, εἰ ἐξ ἀφορᾶς θεωρεῖται τὰ ἐνωθέντα,

ANNO
CHRISTI
516

ANNO
CHRISTI
553.

ἀλλ' οὐδ' οὐ παραλογίζεσθαι καὶ διὰ
μέρ^Θ ἀλλήλων διίστανται τὰ ὅζ' ὦν
ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνεπέ-
θη· πλὴν μὲν τοὶ διαφωρῶν κατανοή-
τες, καὶ τὰν τῶν σημειῶναι βουλόμενοι,
τ' ἀρεθμὸν παραλαβόμενοι, καὶ δύο
τὰς ἐν Χριστῷ φύσεις εἶναι φασιν, καὶ ἕ
διὰ τὸ τοῦ ὁ εἰς Χριστὸς εἰς δύο Χριστοὺς,
ἢ δύο ὑποστάσεις διαίρειται· καὶ μὲν τυρεῖ
τοῖς παρ' ἡμῶν εἰρημολοῖς ὁ ἐν ἀγίοις
Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐν τῷ περὶ
Κληδόνιον περὶ τὸν λόγον γενέσθαι ἕ-
πως· εἰ τις εἰσάγῃ δύο ὑποστάσεις, ἕνα μὲν
ἐκ τῆς θεοῦ καὶ πατρὸς, διὰ τὸν ὅτι δὲ
ἐκ τῆς μητρὸς, ἀλλ' οὐχὶ ἕνα καὶ τὸ
αὐτὸν, τῆς ὑποστάσεως ἐκπέσει τῆς ἐπι-
γενετήσεως τοῖς ὁρθῶς περὶ τοῦτο. Φύ-
σεως μὲν γὰρ δύο, θεοῦ καὶ ἀνθρώπου,
ἐπεὶ καὶ ψυχὴ καὶ σῶμα· ὑποστάσεις δὲ οὐ
δύο, οὐδὲ θεοὶ. οὐδὲ γὰρ ἐν ταῦτα δύο
ἀνθρώποι· εἰ καὶ οὕτως ὁ Γαῦλος τὸ
ἐν τῷ περὶ ἀνθρώπου, καὶ τὸ ἐκ τῶν περὶ
γενέσεως· καὶ εἰ δὲ συντόμως εἰπῇν,
ἄλλο μὲν καὶ ἄλλο τὰ ὅζ' ὦν ὁ σωτὴρ,
εἴη μὴ ταυτὸν τὸ ἀόρατον τῷ ὁρα-
τῷ, ὅτι τὸ ἀχρονον τῷ ὑπὸ χρόνον, ἐκ
ἄλλος δὲ ἄλλος, μὴ γινώσκω.

Ἰδοὺ διὰ τούτων σαφῶς διδάσκει
ὁ ἐν ἀγίοις Γρηγόριος, ὅτι ἐπὶ τῇ
κατὰ Χριστὸν μυστηρίου ὁ μὲν ἐπὶ
περὶ τῶν σημειῶν λέγων, ὡς
ἀσκήσης κατακρίνεται· ὁ δὲ ἐπὶ τῇ
φύσεων, ὅζ' ὦν ὁ εἰς συνεπέθη Χριστὸς,
τὸν παραλαβόμενον ὁρθῶς ὁμολο-
γεῖ· ὡς πλὴν μὲν διαφωρῶν τῇ συν-
ελθουσῶν φύσεων διὰ τούτου σημαί-
νων, διαίρειται ἢ πλὴν αἰὰ μέρος κατ'
οὐδένα τρόπον ποιούμενος. ὡς γὰρ
ἐπεὶ φύσις τῆς ψυχῆς, ὅτι ἐπεὶ σῶ-
ματος, καὶ ὁμοῦ εἰς κατὰ συνάγειν
Concil. Tom. 12.

ex quibus Dominus noster Iesus
Christus compositus est, diffe-
rentiam tamen considerantes &
hanc significare volentes, nu-
merum assumimus, & duas in
Christo naturas esse dicimus:
nec ideo vnus Christus in duos
Christos, vel in duos filios di-
uiditur. Et testimonium præ-
stat nostris dictis sanctus Gre-
gorius Theologus, scribens in
primo libro ad Cledonium sic:
Si quis introducit duos filios,
vnum quidem ex Deo & patre,
secundum autem ex matre, sed
non vnum eundemque, ex ad-
optione cadat, quæ promissa est
recte credentibus. Naturæ e-
nim duæ, Deus & homo, quo-
modo & anima & corpus: non
autem duo filii, nec dii duo.
Nec enim hic duo homines, li-
cet Paulus sic appellauerit quod
est intus hominis, & quod est
extrinsecus: & vt compendio-
se dicamus, aliud quidem &
aliud ea ex quibus Saluator est,
cum non idem sit inuisibile &
visibile, & hoc quod sine tem-
pore est, & hoc quod sub tem-
pore: non autem alius & alius:
absit.]

Ecce per hæc euidenter docet
sanctus Gregorius, quod in my-
sterio Christi ille quidem qui in
personis numerum dicit, vt im-
pius condemnatur: ille autem
qui in naturis, ex quibus vnus
Christus compositus est, numerū
accipit, recte confitetur, vtpote
differentiam quidem naturarum
quæ conuenerunt, per hoc signi-
ficans: diuisionem autem, quæ
per partem est, nullo modo fa-
ciens. Sicut enim altera natura
est animæ, & altera corporis, &
tamen vnus secundum compo-
sitionem

Zz ij

tionem homo efficitur, & non duo homines: sic & in Christo licet duæ intelligantur naturæ, altera quidem deitatis, altera vero humanitatis, sed non propter hoc duo Christi, aut duo filii introducuntur. Ergo qui numerum naturarum quæ in Christo sunt, secundum prædictum modum dicere recusant, manifesti sunt differentiam naturarum abnegantes, & confusionem introducentes dispensationi. Si vero differentiam confitentur, necesse est omnimodo ad eam significandam, & numerum dicere naturarum quæ sine confusione in vnam substantiam conuenerunt. Vbi enim differentia seruatur, ibi omni modo & numerus sequitur. Ad confirmanda autem ea quæ diximus, sanctorum patrum testimonio vtentes, ostendimus eos dicere, quod in vno Domino nostro Iesu Christo rationes quidem diuiduntur secundum differentiam naturarum deitatis & humanitatis ex quibus & compositus est, & numerum in hoc assumunt, non tamen ipsa re & per partes naturarum faciunt diuisionem in duas substantias siue personas.

* mysterio
Christi
Grec.

Leuit. 14.

Dicit enim sanctus Cyrillus in Leuitici interpretatione, sic: Totum in his iterum circumspice aperte Saluatoris nostri mysterium, & emundationem quæ per sanctum baptisma fit. Duas enim auiculas fumi iubet viuas & mundas, vt intelligas per volatilia cælestem hominem simul & Deum, in duas naturas, quantum pertinet ad rationem vnique conuenientem, diuidendum. Deus enim Verbum, qui ex Deo Patre est, splenduit in

ἀνθρώπος ὁμοιωταί, καὶ οὐ δύο· οὐ-
τω καὶ ἐν Χριστῷ εἰ καὶ δύο φύσεις
θεωρουῦνται, ἐτέρα μὲν τῆς θεότητος,
ἐτέρα δὲ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλ' οὐ
διὰ τοῦτο δύο Χριστοὶ, ἢ δύο υἱοὶ εἰσα-
γονται. ὥστε ὁ ἀειθερὸν τῷ ἐν Χρι-
στῷ φύσεων κατὰ τὸ εἰρημένον ὅρον
ᾧ ἀνθρώποι λέγαν, ὅτι οἱ εἰσι πλὴν
διαφορὰν πούτων ὁμοούμιοι, καὶ
σύγχυτον ἐπιστάζοντες τῇ οἰκονομίᾳ. εἰ
δὲ πλὴν διαφορὰν ὁμολογοῦσιν, ἀνά-
γκη πάντως ὅτι ταύτῃ ὁ ἀειθερὸν
τῷ ἀσυσχῶτως συνελθουσῶν φύσεων
εἰς μίαν ὑπόστασιν λέγαν αὐτοῖς. ὅπου
γὰρ διαφορὰ φυλάττεται, ταύτῃ πα-
ντως καὶ ἀειθερὸς ἐπέτα. εἰς σύστασιν ὃ
τῷ πατρὶ ἡμῶν εἰρημῶν τῇ τῷ ἀ-
ρίων πεπεσὼν ὡς περὶ αὐτῶν, καὶ
δαίξομεν αὐτοῦ λέγαν, ὅτι ὅτι τῷ καὶ
Χριστὸν μυστήριον οἱ μὲν λόγῳ δια-
ρουῦνται καὶ πλὴν διαφορὰν τῷ φύ-
σεων, θεότητος καὶ ἀνθρωπότητος, ὅ-
ων καὶ συνετέθη, καὶ ὁ ἀειθερὸν ὅτι
τοῦτο παραλαμβάνουσιν, οὐ μὲν
περασματικῶς ἀνὰ μέρος πλὴν τῷ
φύσεων ποιουῦνται διαίρεσιν εἰς δύο
ὑποστάσεις, ἢ τοὶ δύο περὶ σωπα.

Λέγαν γὰρ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριε ἐν
τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς Λατινικῆς οὕτως· ὅλον
δὴ πάλιν ἐν πούτοις θεοῦ ἀδελφῆ σαφῶς
τῆ σωτήρος ἡμῶν τὸ μυστήριον, καὶ ὁ
διὰ τῆς ἀγίου βαπτίσματος καθαρ-
σμένον. δύο μὲν γὰρ ὁρνίδια λευκῶν
καλῶς ζῶντα καὶ καθαρά, ἵνα νοή-
σης διὰ τῶν πετεινῶν τὸ οὐράνιον ἀν-
θρώπῳ πε ὁμοῦ ἐκ θεοῦ εἰς δύο φύ-
σεις, ὅσον ἦκεν εἰς τὸ ἐκαστὴν περὶ
τα λόγον, διαφύμῳ· λόγος γὰρ
ὡς ὁ ἐκ θεοῦ πατρὸς ἀναλάμψας ἐν

ANNO
CHRISTI
555.

σαρχὶ τῇ ἐκ γυναικὸς, πλὴν ἔμελει-
ζόμενος· εἰς γὰρ ὅς ἀμφὸν ὁ Χει-
ρος. καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐν ἀγίοις Κυ-
ριλλῷ ἐν τῇ πρὸς Σούκενσον δι-
τῆς Ἐπιστολῇ γράφει οὕτως· ἄλλ' ἡ-
γνόσαν, ὅτι ὅσα κατὰ μόνω πλὴν
διωρεῖαν διαιρεῖται φιλεῖ, ταῦτα οὐ
πάντως καὶ εἰς ἐξόπτητα πλὴν διὰ μέ-
ρος ὁλοσώπως καὶ ἰδικῶς ὑποφω-
τίσκειν διὰ ἀπ' ἀλλήλων. καὶ ὁ ἐν ἀ-
γίοις Βασίλειος ἐν τῷ τετάρτῳ κατ'
Εὐνομίου λόγῳ ἐρμηνεύων τὸ· κύ-
ριος ἔκτισέ με, καὶ πρὸ πάντων
βουνῶν γέννησέν με· γράφει οὕτως·
ληπθὲν οὐκ ἔστιν ἐξ ὧν, ἐγέννησεν, ἐπὶ
τῆς θεοῦ ὑπό· τὸ δὲ ἔκτισεν, ἐπὶ τοῦ
πλὴν μορφῶν τῆς διδύλου λαβόντος. ἐν
πᾶσι δὲ τοῖς οὐ δύο λέγομεν, θεὸν
ἰδέα, καὶ ἀνθρώπον ἰδέα· εἰς γὰρ ἡ
ἀλλὰ κατ' ἐπὶ τοῖς πλὴν ἐκείνου φύ-
σιν λογίζομενοι. καὶ ὁ ἐν ἀγίοις ἱε-
ρερός ὁ Θεολόγος ἐν τῷ πρὸς ὑπο-
δωτῆρα λόγῳ διδάσκων ἡμᾶς, ὅπως
θεῶς ἐν τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
στῷ φύσις κατ' ἐπὶ τοῖς διακρίνειν,
γράφει οὕτως· ὡς αἱ φύσεις δι-
στανται ταῖς ἐπὶ τοῖς, σὺν διακρίνεται
καὶ τὰ ὀνόματα. Παύλου λέγοντος
ἀκούσον· ἵνα ὁ θεὸς τῆς κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ πατὴρ τῆς δόξης·
Χριστὸς μὲν θεός, τῆς δὲ δόξης πα-
τήρ. εἰ γὰρ καὶ τὸ συναμφοτέρον ἐν, ἀλλ'
οὐ τῇ φύσει, τῇ δὲ συνόδῳ. καὶ ὁ ἐν
ἀγίοις ἱερερός ὁ Νύσσης ἐπὶ σκο-
πος ἐν τῷ κατ' Εὐνομίου τετάρτῳ λό-
γῳ τὰ αὐτὰ ἡμᾶς διδάσκων, γρά-
φει οὕτως· καὶ ὡς αὐτὸς μὴ τις τῇ ἀκ-
ρίτῳ φύσει καὶ τῷ σαυρὸν πατὸς
πρὸς τὸ εἶναι, δι' ἐπεὶ τὸν τρεῖς ἄν-
τρον τὸ ποιῶν ἐπανορθοῦται πλάην,

carne quæ ex muliere est, ve-
rumtamen non partiendum. v-
nus enim ex utrisque Chri-
stus.] Et iterum idem sanctus
Cyrillus in secunda ad Succes-
sum epistola ita dicit: Sed igno-
raverunt, quod quæ per solum
intellectum diuidi solent, non
hæc necessario etiam in alterita-
tem, quæ est per partes, omni-
modo & specialiter a se inuicem
separabuntur.] Sed & sanctus
Basilius in quarto libro contra
Eunomium, interpretans hoc
quod est: *Dominus creauit me*, *Proverb. 9.*
Et ante omnes colles genuit me: ita
scribit: Intelligendum hoc qui-
dem quod dicit, *genuit*, de Deo
Filio: hoc autem quod dicit,
creauit, de eo qui formam serui
accepit. In his autem omnibus
non duo dicimus, Deum separa-
tim, & hominem separatim, v-
nus enim erat: sed secundum intel-
lectum, utriusque naturam exi-
stimates.] Sed & sanctus Gre-
gorius Theologus in libro se-
cundo de Filio, docens nos quo-
modo in Domino nostro Iesu
Christo oportet naturas quæ in
eo sunt, secundum intellectum
discernere, ita scribit: Cum
naturæ intellectu distant, si-
mul diuiduntur etiam nomina.
Paulum dicentem audi: *Vt Ephes. 1.*
*Deus Domini nostri Iesu Chri-
sti, pater gloria*: Christi quidem
Deus, gloriæ autem pater. Nam
etsi utrumque vnum est, tamen
non natura, sed conuentu.] Et
sanctus autem Gregorius Nyss-
enus in quarto libro contra
Eunomium, eadem nos docens,
ita scribit: Et ne aliquis incor-
ruptibili naturæ crucis passio-
nem applicaret, per alia mani-
festius talem emendat errorem,
Zz iij

1. Tim. 2.

Rom. 9.

Tit. 2.

1. Cor. 1.

* obid dif-
ferentiam
negando,
Grac.

mediatorem ipsum Dei & hominum, & hominem & Deum ipsum nominans: vt cum duo de vno dicantur, congruum intelligatur circa vtrumque, circa deitatem quidem impassibilitas, circa humanitatem autem dispensatio passionis. Intellectu igitur diuidente hoc quod per misericordiam quidem vnitum est, ratione autem discernitur, cum hoc quidem quod superpositum est & supereminens omnem sensum, prædicat, altioribus vtitur nominibus, super omnia Deum, & magnum Deum, & virtutem Dei, & sapientiam, & talia vocans: cum autem passionum experimentum necessario propter nostram infirmitatem acceptū, verbis significat, ex nostro nominans vtrumque hominem ipsum appellat, non communicans per vocem ad ceteram naturam eum qui significatur, sed vt circa vtrumque pietas cōseruetur.]

His ita demonstratis per sanctorum patrum doctrinam, cessent qui numerum naturarum quæ in Christo sunt, occasiōem sui erroris faciunt, & * earum differentiam numeri recusatione negando, confusionem introducere conantur. Quomodo enim non est necessarius numerus, quo, ad significandam differentiam naturarum quæ in vnam subsistentiam vnitæ sunt, & non ad diuisionem per partes earum, vsi sunt patres? Demonstrato igitur vndique, quod impium est dicere vnam naturam siue substantiam deitatis & carnis Christi, & illud dicimus, quia nec secundum quod vnam subsistentiam dicimus deitatis & humanitatis Christi, sic pos-

μεσίτην αὐτῷ θεῷ καὶ ἀνθρώπῳ, θεὸν καὶ ἀνθρώπον αὐτὸν ὀνομάζων, ἵνα ἐκ τῶν δύο θεῶν τὸ ἐν λέγεται τὸ πρὸς-φορον νοῦτο θεὸν ἐκείνον, θεὸν μὲν τὸ θεὸν ἢ ἀπάθεια, θεὸν δὲ τὸ ἀνθρώπον ἢ κατὰ τὸ πάθος οἰκονομία. τὸ ἐν ἐπινοίας διαιρέσεως τὸ κατὰ φιλανθρωπίαν μὲν ὡς ἄνθρωπον, τῷ δὲ λόγῳ διακρινόμενον, ὅταν μὲν τὸ ὑπερκειμένον, καὶ ὑπέρχον πάντα νοῦν κηρύσῃ, τοῖς ὑποκειμένοις κέχρηται τῇ ὀνομασίᾳ, ὅτι πάντων θεὸν, καὶ μέγαν θεόν, καὶ διδάμνεν θεὸς, καὶ σοφίαν, καὶ τὰ τοιαῦτα καλῶν. ὅταν δὲ τίς διὰ δικαιοσύνης διὰ τὸ ἡμέτερον ἀδελφὸς συμπαράληφθῇ τῇ πάθησιν πειρᾷ περὶ λέγει τῷ λόγῳ, ἐκ τῆς ἡμετέρας καπονομαζέτω συναμφοτέρων, ἀνθρώπον αὐτῷ πρὸς σαρκῶν, οὐ κοινοποιῶν πρὸς τὴν λοιπὴν φύσιν διὰ τῆς φωνῆς τῆς θεολογίας, ἀλλ' ὥστε πρὸς ἐκείνον τὸ δις ἑξῆς φυλάττειν.

Τούτων οὕτως διποθεζομένων διὰ τῆς τῆς πατέρος διδασκαλίας, παντάπως οἱ ἀεὶ μὲν τῇ ἐν Χριστῷ φύσει πρὸς τῆς οἰκίας πλάνης ποιούμενοι, καὶ τῷ διὰ τούτου τὴν διαφορὰν ἐκείνης, σύγχυσιν εἰσάγαν ὑπερβαίνουσιν. πῶς γὰρ οὐκ ἀναγκαῖος ὁ ἀριθμὸς, ὃς ὅτι σημασία τῆς διαφορᾶς τῇ ἐνωτικῇ εἰς μίαν ὑπόστασιν φύσεων, καὶ οὐκ ὅτι τῇ ἀνὰ μέρος διαιρέσει αὐτῶν, οἱ πατέρες ἐχρησάμενοι; διποθεζομένου τοίνυν πανταχοῦ, ὡς ἀσεβὲς ὅτι τὸ λέγειν, μίαν φύσιν ἢ τοι οὐσίαν θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τῆς Χρестоῦ, καὶ αὐτοῦ ἐροῦμεν, ὡς οὐδὲ καὶ μίαν ὑπόστασιν λέγομεν τῆς θεότητος, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χρестоῦ, οὕτω δι-

ANNO
CHRISTI
553.

ANNO
CHRISTI
553.

νατὸν καὶ μίαν φύσιν λέγαν Χριστὸν.
ὅτι μὴ ταυτὸν φύσις τε καὶ ὑπόστα-
σις. πάντες γὰρ οἱ ἄγιοι πατέρες συμ-
φώνως ἡμᾶς διδάσκουσιν, ἄλλο ἔστι
φύσιν ἢ τοι οὐσίαν καὶ μερῶν, καὶ
ἄλλο ὑπόστασιν ἢ τοι πρὸς ὅσον . . .

τὸ ἰδιόν. εἰ δὲ φήσωσί πνες, ὅτι ὡς-
τὴν μία ὑπόστασις σωτήριος εἶρηται ἐ-
πὶ Χριστῷ, οὕτω δὲ καὶ μίαν φύσιν
σωτήριον λέγαν, ὁποδεῖξοντες καὶ τῶ-
το ἄλλοτερον εἶναι τῆς δισθεσίας. μίαν
γὰρ φύσιν θεότητος, ἢ τοι οὐσίαν λέ-
γοντες, τρεῖς ἐπὶ αὐτῆς διζήμεν
ὑποστάσεις ἐν ἐκείνῃ ὑποστάσει πλὴν
αὐτῇ φύσιν ἢ τοι οὐσίαν γνωρίζον-
τες· καὶ δισθεῶς ἐν τῇ τελειᾷ ὑπο-
στάσεων μίαν ὑπόστασιν πλὴν τῆς λόγου
πρὸς πλὴν σαρκὶ σωτηριώδεις φα-
μεν· οὐδεὶς γὰρ ποτε ἐτόλμησεν ἐν
τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ εἰπεῖν, ὅτι ὡς-
τὴν τρεῖς ὑποστάσεις, οὕτω καὶ τρεῖς
φύσεις εἰσὶ τῆς ἀγίας τετραδός, ὡς
καὶ διωκόμεν λέγαν μίαν φύσιν ἐν τῇ
τελειᾷ φύσεων σωτηριώδεις πρὸς
σαρκὰ· τρεῖς γὰρ φύσεις ὅτι τῆς ἀ-
γίας τετραδός μόνον Αρειῶν πολ-
μήσας εἰπεῖν ὡς βλάσφημος κατε-
κρίθη. διὰ τὸ τοῦ κατὰ τὸ ὁρ-
θὸν λόγον δύο φύσεων ἔνωσιν λέγον-
μεν, καὶ μίαν ὑπόστασιν. ὅτι ὁ Θεὸς
Ἰσὺς κατὰ πλὴν ὑπόστασιν ἐπερ-
ὼν παρὰ τῶν πατέρων, τῆς αὐτῆς δὲ
φύσεως ὡν τῶν πατέρων, ἐν τῇ ἰδίᾳ
ὑποστάσει ἐδημιούργησεν ἑαυτὸν σαρ-
κα ἐν ψυχῶν καὶ ψυχῇ λογικῇ καὶ
νοερᾷ, ὅτι δηλοῖ ἀνθρώπινον φύσιν

sibile est & vnam naturam Chri-
sti dicere : quoniam non idem
est natura & substantia. Omnes
enim sancti patres consonanter
nos docent, aliud esse naturam
siue substantiam & formam, &
aliud substantiam siue perso-
nam : & naturam quidem vel
substantiā & formam, hoc quod
est commune, significare ; substi-
tentiam autem siue personam,
hoc quod est speciale. Sin vero
dixerint quidam, quod sicut vna
substantia composita dicitur
Christi, sic oportet & vnam na-
turam compositā dicere : osten-
demus & hoc alienum esse a pie-
tate. Vnam enim naturam siue
substantiam deitatis dicentes,
tres ipsius * confitemur substi-
tentias, in vnaquaque substi-
tentia eandem naturā siue substan-
tiam cognoscentes. Et recte ex
tribus substantiis vnam substi-
tentiam Verbi ad carnem com-
positam esse dicimus. Nemo e-
nim vnquam ausus est in catho-
lica ecclesia dicere, quod sicut
tres substantiæ, sic & tres natu-
ræ sunt sanctæ Trinitatis : vt pos-
sibile sit dicere, vnam naturam
ex tribus naturis compositam es-
se ad carnem. Tres enim naturas
in sancta Trinitate solus Arius
ausus dicere, tamquam blasphemus
condemnatus est. Ideo i-
gitur secundum rectam ratio-
nem, duarum naturarum dici-
mus vnitionem, & vnam sub-
stantiam : quoniam Dei Filius,
cum esset secundum substan-
tiam alter præter Patrem, eam-
dem autem naturam habens Pa-
tris, in sua substantia plasma-
uit sibi carnem animatam ani-
ma rationali & intellectuali :
quod significat, humanæ naturæ

* glorifica-
mus Græc.

vnitum esse Deum Verbum, & non subsistentiæ seu personæ cuiusdam. Est igitur Deus Verbum & incarnatus, vna subsistentia in vtraque natura cognoscendus; in diuina, in qua erat, prout dictum est: *Qui cum in forma Dei esset*; & in humana secundum hoc quod est *in similitudinem hominum factus*. Et ideo * rectius dicat aliquis vnam subsistentiam Dei Verbi compositam, quam vnam naturam compositam: quoniam cum per se absolute natura dicitur, non adiecta ei speciali cuiusdam persona, infinitum, & non subsistens aliquid significat: infinitum autem ad nihil potest componi. Sin autem aliquis & post tales rationes ad contentionem solam respiciens, opponere conetur, dicens quod secundum redditam naturæ rationem oportet & humanam naturam Christi suam subsistentiam seu personam propriam habere: manifestus est talis, quod ante subsistenti homini vnitum esse dicit Deum Verbum, & affectualem factam esse vnitatem. Duæ enim subsistentiæ seu personæ secundum subsistentiam vniri non possunt. Qui igitur hæc dicit, Dei potentiam verbis humanæ sapientiæ euacuare festinans, ignorat magnum pietatis mysterium, quod corde quidem creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem. Neque enim humana Christi natura per se absolute vnquam dicitur, sed nec suam subsistentiam seu personam habuit: sed in subsistentia Dei Verbi, natura humana * initium vt esset, habuit: vnde ipsum Deum Verbum immutabiliter hominē fa-

Philipp. 2.

Ibidem.

* pie Grec.

* initium
existentiæ
accepit:
Grec.

ἐνωθῆναι τῷ θεῷ λόγον, καὶ οὐχ ὑποστάσις ἥτοι προσωποῦ τῆς δὲ ἑνός. ἐστὶ τῷ ἑνὶ τῷ θεῷ λόγος καὶ σαρκώδεις μία ὑπόστασις ἐν ἑκατέρᾳ φύσει γνωρίζομενος, ἐν δὲ τῇ θεῷ, ἐν ἣ ὑπῆρχε κατὰ τὸ ὅς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπαρχών, καὶ ἐν τῇ ἀνθρώπινῃ καὶ τὸ ἐν ὁμοιωμάτι ἀνθρώπων γινώσκόμενος. καὶ διὰ τὸ τοῦ ὁμοιωμάτος εἶποι πρὸς αὐτὸν ὑπόστασιν τῷ θεῷ λόγου συνάπτειν, ἡμεῖς μίαν φύσιν συνάπτειν. Ἰππὶ ὅτι καὶ ἐαυτῷ ἀπλῶς φύσις λέγεται, μὴ προσωπομενῶς ταύτῃ ἰδιοκτοῦ πρὸς ὧν, ἀλλ' ἐπὶ καὶ ἀνυπόστατον δηλοῖ. ὅς ὁμοίως πρὸς οὐδὲν συνεβλήθη δύναμις. εἰ δὲ πρὸς καὶ μὴ ἐπὶ τῷ τοῖς λόγοις πρὸς φιλονεικίαν μόνῳ ὁρῶν, ἀντιθεῖναι ὑπὸ τῆς ἀλήθειας, ὅτι καὶ τῷ ἀποδοθέντι τῆς φύσεως λόγον καὶ τῷ ἀνθρώπινῳ φύσιν τῷ Χριστῷ ἰδίαν ὑπόστασιν, ἥτοι προσωποῦ ἰδίον ἔχον, πρὸς ὁμοίως ὅς ἐστιν ὁ τοιοῦτος, ὅτι προσωποῦται πρὸς ἀνθρώπου ἐνωθῆναι λέγει τῷ λόγον, καὶ σχετικῶς γεννηθῆναι τῷ ἑνωσιν. δύο γὰρ ὑποστάσεων, ἥτοι προσώπων καὶ ὑπόστασιν γινέσθαι ἑνωσιν ἀδυνάτον. ὥστε ὁ ταῦτα λέγων τὸ δυνατὸν τῷ θεῷ λόγῳ ἀνθρώπινῃ σοφίας κενώσαι απουδάζων, ἀγνοεῖ τὸ μέγα τῆς δισθεσίας μυστήριον, ὅτι καὶ καρδία μὴ πρὸς βίβλιν εἰς δικαιοσύνην, σῶμα δὲ ὁμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. οὐτε γὰρ ἡ ἀνθρώπινῃ φύσις τῷ Χριστῷ ἀπλῶς ποτε λέγεται, ἀλλ' οὐτε ἰδίαν ὑπόστασιν, ἥτοι προσωποῦ ἔχον, ἀλλ' ἐν τῇ ὑπόστασις τοῦ λόγου τῷ ὁμοίως τῆς ὑποστάσεως ἑλκεσιν. ὅθεν αὐτῷ τῷ θεῷ λόγον ἀνθρώπινῃ ἀνθρώπου γεννηθῆναι

ANNO
CHRISTI
555.

ANNO
CHRISTI
553.

ἡγησάμεθα ὁμολογεῖσθαι, καὶ ἐκ εἰς ἀν-
 θεοπόν τινα αὐτὸν ἐληλυθέναι· καὶ τὴν
 αὐτὴν θεῶν λόγον σαρκωθέντος πλὴν ἐκ
 παρθένου γήνησιν ἔχει, καὶ διὰ τοῦτο θεοτό-
 κον ἔχει πλὴν ἀγίου ἐνδοξον ἀειπαρθένον
 Μαρίαν. διὰ τοῦτο καὶ παρὰ τὴν σαρκώ-
 σιν τὴν θεοῦ λόγον, καὶ μὴ πλὴν αὐτῆς
 παρῆκασιν τρεῖς ὑποστάσεις λέγουσιν ὅτι
 πατὴρ ἐστὶν ὁ θεὸς καὶ τὸ αἶμα πνύμα-
 τος, τὸ αἶμα τελευτῆς τετάρτης ὑποστά-
 σεως ἢ τοι παρονομαζομένη μὴ
 ἐπιτελεσμένης, ἐκ τούτων τοίνυν πατή-
 των διελέγονται οἱ λέγοντες παρὰ τῆς
 ἐνώσεως δύο φύσεις, ὡς παρονομαζο-
 μεθα λέγουσιν ἀνθεοπόν καὶ οὕτως ἐνω-
 θῶμαι τῷ θεῷ λόγῳ καὶ πλὴν μαρίαν
 Θεοδώρου καὶ Νεστορίου καὶ ἀσεβῶν.
 Ὁ δὲ λέγωντες μὴ ἡμεῖς λέγοντες μὴ
 πλὴν ἐνώσιν δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ,
 ἀλλὰ μίαν φύσιν, σύγχισιν καὶ φαν-
 τασίαν * εἰσαγόντες καὶ Ἀπολλινάριον
 ἐκ Εὐτυχίου καὶ ἀσεβεῖς, ἀλλ' οὗτοι μὴ
 ταῦτα. Ὁ δὲ ἀγνοοῦντες καὶ πλὴν
 λόγον ἐνανθεοποίησιν θεωρήσαντες τὰ
 ὅτι ὁ Χριστὸς, καὶ ὅτι ἀσύλητοι με-
 μνηκάσιν αἱ φύσεις, ὁρῶντες τὰς
 δύο φύσεις πλὴν τῆς θεῆς καὶ ἀνθεο-
 πνύου ἐν τῷ Χριστῷ ἔχει εἰρηκάσιν. ὅτι
 γὰρ παρὰ τῆς ἐνανθεοποίησεως δύο φύ-
 σες ἦσαν τῷ κυρίου, οὐδὲ μὴ πλὴν ἐν-
 ανθεοποίησιν αἱ δύο μία γενήσασιν, εἰ
 καὶ ἐν μιᾷ ὑποστάσει γνωρίζονται.

Ταῦτα δὲ ἐκ τῆς θεῆς γενεᾶς
 καὶ ἐκ τῆς τῆς πατέρος διδασκαλίας
 διδασκόντες παρὰ τὴν ἀνάλογον τῆς
 συγχρότων καὶ πεμονόντων τῇ θεῇ
 οἰκονομίας μυστήριον, εἰκότως ἐ-
 γεγάμεθα, καὶ οὐ τῷ σαφηνίζειν
 τὰ ὅτι ὁ Χριστὸς, καὶ ἐν οἷς γνωρίζε-
 ται ὁ Χριστὸς, σύγχισιν ἢ διαίρεσιν

Concil. Tom. 12.

atum esse confitemur, & non in
 hominem quemdam venisse; &
 eiusdem Dei Verbi incarnati esse
 natiuitatem ex Virgine, & pro-
 pter hoc Dei genitricem san-
 ctam gloriosam semper virgi-
 nem Mariam esse. Ideo & ante
 incarnationem Dei Verbi, &
 post eius incarnationem, tres
 subsistentias dicimus Patris, &
 Filii, & Spiritus sancti. Non
 enim sancta Trinitas quartæ
 subsistentiæ vel personæ adie-
 ctionem suscepit. Ex his igitur
 omnibus conuincuntur qui di-
 cunt, ante vnitionem duas natu-
 ras esse, quod ante * plasmatum * subsisten-
 dicunt hominem, & sic vnitum
 esse Deo Verbo, secundum insa-
 niam Theodori & Nestorii im-
 piorum. Qui autem dicunt,
 quod non oportet post vnitatem
 duas naturas in Christo, sed
 vnam dicere, confusionem &
 phantasiā introducunt secun-
 dum Apollinarium & Eutychen
 impios. Sed isti quidem hæc.
 Sancti vero patres, post Dei Ver-
 bi incarnationem considerantes
 ea, ex quibus Christus est, &
 quod inconfusæ manserunt na-
 turæ, rectissime duas naturas, di-
 uinam & humanam, in Christo
 esse dixerunt. Nec enim ante in-
 carnationē duæ naturæ erant Do-
 mini, nec post incarnationē duæ
 naturæ vna factæ sunt, licet in
 vna subsistentia cognoscantur.

Hæc autem & ex diuinis scri-
 pturis, & patrum doctrina edo-
 cti, ad refutandos eos qui con-
 fundunt & diuidunt diuinæ dis-
 pensationis mysterium, merito
 scripsimus, & non eo quod de-
 claramus ea, ex quibus est, &
 in quibus cognoscitur Christus,
 confusionem vel diuisionem

Aaa

diuinæ dispensationi facimus. Itaque glorificationē & vnitionis rationem proferentes, vnum Christum & Filium & Dominum, Verbum Dei incarnatum & hominem factum confitemur, & adoramus cum Patre & Spiritu sancto. Hæc ita cum * vniuersali Dei ecclesia confitentes, scire volumus omnes Christianos, quod sicut vnum Deum & Dominum habemus, ita & vnā fidem. Vna enim definitio fidei est, confiteri & recte glorificare Patrem, & Christum filium Dei, & Spiritum sanctum. Istam confessionem conseruamus, in qua & baptizati sumus, donatam quidem a magno Deo & saluatore nostro Iesu Christo sanctis suis discipulis & apostolis, ab eis autem prædicatam in toto mundo. Trecenti autem decem & octo sancti patres collecti in Nicæa aduersus Arium, illo cum sua impietate condemnato, eandem confessionem, id est, sanctum mathema & symbolum fidei tradiderunt sanctæ Dei ecclesiæ; & post illos, centum quinquaginta sancti patres Constantinopoli collecti aduersus Macedonium sancto Spiritui repugnantem, & Magnum Apollinaristam, illis condemnatis cum sua perfidia, secuti per omnia idem sanctum symbolum traditum a trecentis decem & octo sanctis patribus, explanauerunt quæ sunt de Deitate sancti Spiritus. Insuper autem & qui in Epheso prius collecti sunt sancti patres aduersus Nestorium impium, & qui in Calchedone conuenerunt

* vniuersalis D. e. confiteatur, Gr.

Αβ. γ.

τῇ θεῇ οἰκονομίᾳ εἰσαγγόμενοι. ἀμέλει δὲ δόξα, λογιαν καὶ τὸ ἕν ὡσεὺς λόγον παρεφύροντες ἕνα Χριστὸν καὶ υἱὸν καὶ κύριον τὸν θεὸν λόγον σεσαρκωμένον, καὶ ἐνανθεοποίησαντα ὁμολογοῦμεν, καὶ προσκυνοῦμεν σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. Τούτων οὕτως ὑποτάσσεται καὶ ἡ ἐκκλησία ὁμολογούσων, γινώσκων βεβηλωμένα πάντα τὰ ἐκ τῶν Χριστιανῶν, ὅτι ὡς περὶ ἕνα θεὸν καὶ κύριον ἔχοντες, οὕτω καὶ μίαν πίστιν. εἰς ἣν ὅστις ὁρὸς πίστεως, τὸ ὁμολογεῖν καὶ ὁρῶντας δόξα δέξιν πατέρας, καὶ Χριστὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἅγιον πνεῦμα. ταύτῃ τῇ ὁμολογίᾳ φυλάττοντες, εἰς τὴν καὶ ἐκκλησίαν ἡμῶν, δωρηθεῖσαν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς ἁγίοις ἀντιμαρτυροῦντες ἐκ ἀποστόλων, παρ' αὐτῶν ἡ κληρονομήσαντες ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ. οἱ ὅτι ἱεροκόσοι διὰ τὸ οὐκ τῷ πατρὶ ἅγιοι οἱ συναχθέντες ἐν Νικαίᾳ καὶ Ἀρείου, καὶ τῶν μὲν τῆς αὐτῆς ἀσεβείας καταδικάσαντες, τὴν αὐτὴν ὁμολογίαν ἢ σύμβολον καὶ μαρτυρία τῆς πίστεως ὑμῶν ἀδελφάσιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ καὶ μετ' ἐκείνοις οἱ ἑκατὸν πενήκοντα ἅγιοι πατέρες οἱ συναχθέντες ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου, καὶ Μάγνου τοῦ Ἀπολλινάριου, καὶ τούτοις καταδικάσαντες μὲν τῆς αὐτῶν ἀσεβείας, ἀκολουθοῦντες τῇ κατὰ πάντα τῷ αὐτῷ ἁγίῳ συμβόλῳ τῷ πατρὶ τῷ τετρακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων παραδεδειμένῃ, ἐστῆσαν τὰ περὶ τῆς θεότητος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ἐπὶ δὲ καὶ ἐν Εφέσῳ συναχθέντες τὸ πρῶτον ἅγιοι πατέρες κατὰ Νεστορίου τοῦ δυσεβοῦς, καὶ ἐν Καλχεδόνι

ANNO
CHRISTI
553.

ANNO
CHRISTI
553.

ρον ἐπ' ἐσχάτων τῆς ἡμέρας ὅς αὐ-
τῆς σαρκωθέναι καὶ ἁγνηθῆναι, ὁ
ποιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις οὐχ ὁμολογῇ ὅτι ἑσαυρω-
μῆτον σαρκὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστὸν θεὸν ἔστιν ἀληθινόν, & κύριον
τῆς δόξης, καὶ ἕνα τῆς ἀγίας τριάδος,
ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις ἐν δυὶ φύσει λέγων μὴ
ὡς ἐν θεότητι καὶ ἐν ἀνθρωπότητι ὅτι
ἕνα κύριον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστὸν ὅτι
θεοῦ λόγον σαρκωθέντα ὁμολογῇ,
μὴ δὲ ὅτι τῷ σημαῖν τὴν διαφο-
ραν τῆς φύσεως, ὅς ὢν καὶ συνεπέστη,
ἀλλ' ὅτι διαίρεσις τῇ ἀνὰ μέρος τὴν
τοιαύτῃ λαμβανῇ φωνῇ ὅτι τὸ
καὶ Χριστὸν μυστηρίου ὡς κεχωρισμέ-
νας καὶ ἰδιοῦσας τὰς φύσεις,
καθὼς Θεόδωρος καὶ Νεστόριος βλα-
σφημοῦσιν, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις ἐπὶ τῷ ἐνὸς κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ τυτέσι τῶ σαρκωθέντος
θεοῦ λόγου ἀειθρόν τῆς φύσεως
ὁμολογῶν μὴ τῇ θεωρίᾳ τὴν δια-
φορὰν τυτῶν, ὅς ὢν καὶ συνεπέστη,
λαμβάνει, ὡς ταύτης οὐκ ἀνρημέ-
της διὰ τὴν ἑνωσιν, ἀλλ' ἐπὶ διαίρεσις
τῇ ἀνὰ μέρος τῷ ἀειθρῷ κέχρηται,
ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

Εἴ τις λέγων, μίαν φύσιν τῷ θεοῦ
λόγου σεσαρκωμένῃ, οὐχ οὕτως αὐ-
τὸ ἐκλαμβάνει, ὡς ὅτι ἐκ τῆς θείας
φύσεως καὶ τῆς ἀνθρωπίνης εἰς Χριστὸς
ἀπετέλει ὁμοούσιος τῷ πατρὶ καὶ
τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιος ἡμῖν ὁ αὐ-
τὸς καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλ' ὅτι
τῆς θεότητος & τῆς σαρκὸς τῷ Χριστοῦ
μία φύσις, ἥτοι οὐσία ἀπετέλει,
καὶ τὴν Ἀπολлинаρίου καὶ Εὐτυχίου
κακοπίσαν, ὁ τοιοῦτος ἀνάθεμα ἔστω.

bum, in ultimis diebus ex ipsa
incarnatus & natus est, talis a-
nathema sit.

Si quis non confitetur Domi-
num nostrum Iesum Christum,
qui carne crucifixus est, Deum
esse verum, & Dominum glorię,
& vnum de sancta Trinitate, ta-
lis anathema sit.

Si quis in duabus naturis di-
cens non tamquam in Deitate &
humanitate vnum Dominū no-
strum Iesum Christum, Deum
Verbum incarnatum confitetur,
nec ad significandam differen-
tiam naturarum, ex quibus com-
positus est, sed pro diuisione per
partem, talem excipit vocem in
mysterio Christi, quasi separa-
tim vnaquaque natura suam ha-
bente substantiam, sicut Theo-
dorus & Nestorius blasphema-
uerunt, talis anathema sit.

Si quis in vno Domino Iesu
Christo, hoc est, Deo Verbo in-
carnato, numerum confitens na-
turarum, non intellectu diffe-
rentiam earum, ex quibus &
compositus est, excipit, utpote
non interemptam propter vni-
tatem, sed pro diuisione per par-
tem numero vitur, talis anathe-
ma sit.

Si quis dicens vnā naturam
Dei Verbi incarnatam, non sic
hoc intelligit, quod ex diuina
natura & humana vnus Chri-
stus effectus est, consubstan-
tialis Patri secundum Deita-
tem, & consubstantialis nobis
idem ipse secundum humani-
tatem, sed quod Deitatis &
carnis Christi vna natura siue
substantia effecta est secundum
Apollinarii, & Eutychetis per-
fidiam, talis anathema sit.

Aaa iij

VI.

VII.

VIII.

IX.

Æqualiter enim & eos qui per partem incidunt vel diuidunt, & eos qui confundunt diuinæ dispensationis mysterium Christi, reicit & condemnat vniuersalis Dei ecclesia.

X. Si quis non anathematizat Arium, Eunomium, Macedoniū, Apolinarium, Nestorium, Eutychem, & eos qui similia eis sapuerunt vel sapiunt, talis anathema sit.

XI. Si quis defendit Theodorum Mopsuestenum, qui dixit alium esse Deum Verbum, & alium Christum a passionibus animæ & desiderijs carnis molestias patientem, & ex profectu operum melioratum, & baptizatum in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti, & per baptismum gratiam sancti Spiritus accepisse, & affiliationem meruisse, & ad similitudinem imperialis imaginis in personam Dei Verbi *adoratum, *adorari, & post resurrectionem, immutabilem cogitationibus, & impeccabilem omnino factum fuisse: & iterum dixit talem factam esse vnitionem Dei Verbi ad Christum, qualem dixit Apostolus de viro & muliere: *Erunt duo in carne una*: & super alias suas innumerabiles blasphemias ausus est dicere, quod post resurrectionem, cum insufflasset Dominus discipulis suis, & dixisset: *Accipite Spiritum sanctum*: non dedit eis Spiritum sanctum, sed figuratim tantummodo insufflauit: *sed & confessionem, quam fecit Thomas cum palpasset manus & latus Domini post resurrectionem, dicens: *Dominus meus & Deus meus*, inquit non esse dictam a Thoma de Christo,

Ἰησοῦς γὰρ καὶ εὖ ἀνὰ μέρος διαιρου-
ται ἢ τοὶ τέμνοντες, ἐὼς συνιέντες
τὸ τῆς θείας οἰκονομίας μυστήριον τῆς
Χριστοῦ ὁποῦς ἐφεται καὶ ἀναθεματί-
ζῃ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία.

Εἰ τις μὴ ἀναθεματίζῃ Ἀρειον, Εὐ-
νόμιον, Μακεδονίον, Ἀπολινάριον,
Νεστόριον, Εὐτυχέα, καὶ εὖ τὰ ὅμοια
τούτοις φρονούντας ἢ φρονήσαντας,
ἀνάθεμα ἔστω.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται Θεοδώρου τοῦ
Μοψουεστίας εἰπόντος, ἄλλον εἶναι
θεὸν λόγον, ἐὼς ἄλλον Χριστόν, ὑπὸ
πατρὸς ψυχῆς καὶ τῆς σαρκὸς ἐ-
πιθυμιῶν ἐνοχλοῦμενον, καὶ ἐκ προ-
κοπῆς ἔργων βελτιωθέντα, καὶ βαπτί-
σθέντα εἰς ὄνομα πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἀ-
γίου πνεύματος, ἐὼς διὰ τῆς βαπτίσμα-
τος πλὴν ἔχειν τῆς ἀγίου πνεύματος
λαβεῖν, καὶ υἱοθεσίας ἀξιοῦνται, καὶ
κατ' ἰσότητά βασιλικῆς εἰκόνος εἰς
πρόσωπον τῆς θεοῦ λόγου προσω-
ποῦμενον, ἐμὴ πλὴν ἀνάστασιν ἀρετῶν
ταῆς ἐννοίας, ἐὼς ἀαμρότητον παντε-
λὴς γυμνότητος καὶ πάλιν εἰρηκότος πλὴν
ἑνωσιν τῆς θεοῦ λόγου πρὸς Χρι-
στὸν ποιῶν τὴν γεγενῆσθαι, οἷον εἶπεν ὁ ἀ-
πόστολος ἰπὶ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἔσον-
ται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν καὶ πρὸς
ταῆς ἄλλαις ἀριθμητοῖς αὐτῶν βλα-
σφημίαις πολμήσαντος εἰπεῖν, ὅτι μὴ
ἔ' ἀνάστασιν ἐμφυσήσας ὁ κύριος τοῖς
μαθηταῖς, καὶ εἰπὼν λάβετε πνεῦμα ἁ-
γίον, ἐὼς δέδωκεν αὐτοῖς πνεῦμα ἁγίον,
ἀλλὰ χήματι μόνον ἐνεφύσησεν αὐτῶν
καὶ πλὴν ὁμολογίαν Θωμᾶ, πλὴν ἰπὶ τῇ
ψηλαφῇ τῆς χερσὶν, καὶ τῇ πλάτῃ
τῆς καρτῆς μὴ ἔ' ἀνάστασιν, λέγων πρὸς
κύριός μου καὶ θεός μου, εἶπε μὴ εἰ-
ρήνης πρὸς Χριστὸν παρὰ τῆς Θωμᾶ,

*adoratum,

Ephes. 5.

Ioh. 20.

*hic autem
etiam Gr.

Ibidem.

ANNO
CHRISTI
553.

οὐδὲ γὰρ εἶπεν λέγει τὸ κύριον θεόν, ἀλλ'
ὅτι τὸ παραδόξον τὸ ἀναστάσεως ἐκ-
πλαγῆντα τὸ Θωμᾶν ὑμῶσαι τὸν θεόν
τὸ ἐγείραντα. (W) Χερσόν. τὸ δὲ χεῖρον,
ὅτι καὶ ἐν τῇ τῷ θεῷ ἔξωθεν τῷ δόξωσαν
χρησμένη παρ' αὐτῷ δὴ δὲ ἐρμηνεία
συγκρίνων ὁ αὐτὸς Θεόδωρος τὸ Χερ-
σὸν Πλάτωνι, καὶ Μανιχαίῳ, καὶ Επικού-
ρῳ, καὶ Μαρκίῳ, λέγει ὅτι ὡς περ ἐ-
καίνων ἕκαστος ὁρᾷ μὲν οὐκ οὐκ ὁδ-
γμα τοῖς αὐτοῖς μαθητεύσαντας πεποιή-
κε καλεῖσθαι Πλατωνικοῖς, καὶ Μανι-
χαίοις, Ἐπικουρείοις, καὶ Μαρκίονι-
σταῖς, (W) ὅμοιον ὅσον ἐστὶ Χερσὸν ὁ-
ραμῆντος τὸ δόγμα, ὅτι αὐτῷ ὅσον Χερ-
σιανοῖς καλεῖσθαι. Εἰ τις τοίνυν ἀντι-
ποιεῖται Θεόδωρου τὸ ταῦτα βλα-
σφημῆσαι, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει
αὐτὸν, ἐπεὶ αὐτῷ συζητήματα, καὶ
ὅσον τὰ ὅμοια αὐτῷ φρονουῦντας ἢ
φρονήσαντας, ἀναθεματίζω.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται τῷ συζητα-
μάτων Θεοδορίτου, ἀπὸ ὅθεν τὸ ὑ-
πὲρ Νεστορίου εἰσρέπκοι, καὶ κατὰ τὸ ὁρ-
θῆς πίστεως, καὶ ἐν Εφῆσῳ περὶ τῆς ἀ-
γίας πνεύματος, καὶ ἐν ἀγίοις Κυρίλλου,
καὶ τῷ ἱερωτάτῳ κεφαλῶν, ἐν οἷς
ἀσθεῖσι συζητήμασι χρητικῶς λέγει τὸ
ἐνωσιν τῷ θεῷ λόγῳ περὶ τὸν πνα
ἀνθρώπων. περὶ ἑβλασφημῶν λέγει,
ὅτι ἐψήλαφεν Θωμᾶς τὸ ἀναστάντα,
καὶ προσεκύνησεν (W) ἐγείραντα, καὶ διὰ
τῆς ἀσθεῖς καλεῖ τὸν τὸ ἐκκλησίας
διδασκάλους, ὅσον καθ' ὑπόστασιν πλὴν
ἐνωσιν τῷ θεῷ λόγῳ περὶ τὸν πνα
ὁμολογουμένως ἐπερὶ τούτοις θεοτό-
κον ἀπορρεῖται τὸ ἀγίαν ἐνδοξον ἀει-
παρῆτον Μαρίαν. Εἰ τις τοίνυν τὰ εἰ-
ρημικά συζητήματα Θεοδορίτου ἐ-
πιτηνεί, ἀλλὰ μὴ ἀναθεματίζει αὐτὴν,

(nec enim dixit Theodorus
Deum esse Christum) sed ad
miraculum resurrectionis stu-
pefactum Thomam glorificasse
Deum, qui Christum resuscita-
uit: & quod peius est, etiam in in-
terpretatione quam in Actus a-
postolorum scripsit Theodorus,
similem fecit Christum Platoni,
& Manichæo, & Epicuro, &
Marcioni, dicens quod sicut illo-
rum unusquisque ex dogmate
quod inuenit, suos discipulos fe-
cit vocari Platonicos, & Mani-
chæos, & Epicureos, & Marcio-
nistas, simili modo & cum Chri-
stus dogma inuenisset, ex ipso
Christianos vocari. Si quis igitur
defendit eundem Theodorum,
qui talia blasphemavit, & non
anathematizat eum, & eius con-
scripta, & eos qui similia illi
sapuerunt vel sapiunt, talis ana-
thema sit.

Si quis defendit conscripta
Theodoreti, quæ exposuit pro
Nestorio hæretico aduersus re-
ctam fidem, & Ephesinam pri-
mam sanctam Synodum, & san-
ctum Cyrillum, & duodecim e-
ius capitula, in quibus sceleratis
conscriptis idem Theodoretus
affectualem dicit vnitatem Dei
Verbi ad hominem quemdam,
de quo blasphemans dixit, quod
palpauit Thomas eum qui re-
surrexit, & adorauit eum qui re-
suscitauit; & propter hoc im-
pios vocat doctores ecclesiæ,
qui vnitatem secundum subsi-
stentiam Dei Verbi ad carnem
confitentur; & super hæc Dei
genitricem abnegat sanctam
& gloriosam semper virginem
Mariam. Si quis igitur memo-
rata conscripta Theodoreti de-
fendit, & non anathematizat ea,

XII.

talis anathema sit. Propter tales enim blasphemias ab episcopatu deiectus est, & postea in sancto Calchedonenſi Concilio compulſus est omnia contraria memoratis ſuis conſcriptis facere, & rectam fidem conſiteri.

XIII.

Si quis defendit impiam epiſtolam, quam ad Marim Perſam hæreticum Ibas ſcripſiſſe dicitur, quæ abnegat Deum Verbum hominem factum eſſe, & dicit non Deum Verbum ex Virgine incarnatum, natum eſſe, ſed purum hominem ex ipſa eſſe natum, quem templum vocat, ut alius ſit Deus Verbum, & alius homo : & ſuper hæc iniuriat Ephesineſ primam Synodum, quaſi ſine inquisitione & examinatione ab ipſa Neſtorio condemnato, & ſanctum Cyrillum vocat hæreticum, & duodecim eius capitula impia dicit, Neſtorium autem & Theodorum cum impiis eorum conſcriptis collaudat & defendit. Si quis igitur ſicut dictum eſt, eandem ipſam epiſtolam vindicat, vel rectam eſſe dicit ipſam vel partem ipſius, ſed non anathematizat eam, anathema ſit.

Tali ergo impia epiſtola iuſte anathematizata propter inſertas ei blaſphemias, Theodori & Neſtorii impiorum ſequaces conantur dicere, ſuſceptam eſſe eam a ſancto Calchedonenſi Concilio. Hoc autem dicunt, ſanctam quidem Calchedonenſem Synodum calumniantes, nomine autem eius * feſtinantes debita condemnatione liberari Theodorum, & Neſtorium, & impiam

* cupientes

ἀνάθεμα ἔστω. διὰ ταύτας γὰρ τὰς
βλασφημίας τῆς ὁμοιοῦς ὡς
ἐλήθη, καὶ μὴ ταῦτα ἐν τῇ ἀγίᾳ συνό-
δῳ τῇ ἐν Καλχηδὼνι συνωθῆσθαι πάντα
τὰ ἐναντία πῶς μνημονεύθεισιν αὐτῶν
συζητήματα ποιῆσαι, καὶ πῶς ὁρθῶς
πίστιν ὁμολογήσαι.

Εἰ τις ἀντιποιεῖται τὸ ἀσεβοῦς ὁμο-
ιοῦς τὸ λεγομένον παρὰ Ἰβᾶ γεγρα-
φέναι πρὸς Μάρκον (V) Πέτρον (VI)
αἰρετικόν, τὸ θεογονοῦν (VII) θεὸν λό-
γον ἀνθρώπον γεγενῆσθαι καὶ λεγούσης
μὴ τὸ θεὸν λόγον ἐκ τῆς ὁμοιοῦς σαρκ-
ωθέντα γεννηθῆναι, ἀλλὰ ψεῦδος ἀν-
θρώπον ὡς αὐτῆς γεννηθῆναι, ὃν ναὶ ὁ
δοκῶν λέγει, ὡς ἄλλον (VIII) (IX) θεὸν λό-
γον, καὶ ἄλλον τὸν ἀνθρώπον, πρὸς τοῖς
τοῖς ἐν ἐκκλησίᾳ τῇ ἐν Εὐφύσῳ
πρωτῶν συνόδῳ, ὡς χωρὶς ζήτη-
σεως καὶ κρίσεως Νεστόριον καὶ Θεοδο-
σίον, καὶ τὸ ἐν ἀγίοις Κύριλλον αἰρετι-
κὸν δοκῶν λέγει, καὶ ἀσεβῶν τὰ ἱερά αὐτῶν
κεφάλαια Νεστόριον καὶ Θεόδωρον
μὴ τὸ αὐτῶν ἀσεβῶν συζητημάτων ἐπι-
παρουσίας, καὶ ἐκδικούσης. εἰ τις τοίνυν
τὴν εἰρημὴν ἀσεβῶν ὁμοιοῦν ἐκδικεῖ,
ἢ ὁρθῶς αὐτῶν (X) λέγει, ἢ μέρος αὐ-
τῆς, ἀλλὰ μὴ ἀνάθεμα τίς αὐτὴν, ἀνά-
θεμα ἔστω.

Τῆς ποιαύτης τοίνυν ὁμοιοῦς δι-
καίως ἀνάθεμα ποιῆσθαι διὰ τὰς πε-
ριεχομένης ἐν αὐτῇ βλασφημίας,
οἱ τὰ Νεστορίου καὶ Θεοδορίου ἀσεβῶς
φρονούοντες ἐπὶ τῶν λέγων, ταῦτα
δέχονται παρὰ τῆς ἀγίας ἐν Καλχηδὼ-
νι συνόδου. τὸ ποῦ τὸ λεγόντι τὸ μὴ ἀ-
γίᾳ συνόδῳ συκοφαντῶντες, πῶς δὲ
ταύτης προσημασίᾳ ἀποδοῦναι τὸ
ὁμοιοῦς κατακρίσεως ἐλπίδας
καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόριον, καὶ τὸ ἀσεβῶν
ὁμοιοῦς

ANNO
CHALCED.
559.

ANNO
CHRISTI
553.

Ἐπιστολῶν· ὡς ἡς Ἰβας πολλάκις κα-
τηγορηθεὶς ἐκ ἐπόλημυσε οἰκειώσασθαι
διὰ τὰς ὡς ἐχρησμένης ἐν αὐτῇ βλα-
σφημίας. καὶ ταῦτα ἀποδείξομεν ἐκ
τῆς διαφορᾶς πρὶ τούτου κεκνημένων.
ἐν γὰρ τοῖς ὡς Φωτίῳ, καὶ Εὐστάθιῳ πε-
ραζομένοις ἐν Τύρῳ κατηγορημένος
ὁ ὡς ἐχρησθεὶς Ἰβας ὡς τῶν ὡς
ἐν ἀγίοις Κυρίλλῳ φανερώς κατέδει-
ξε, καὶ τῶν ἐν ὡς ἀποτολικῶν πρὸς τὸ
ἐν ἀγίοις Κυρίλλῳ μηδὲν ὡς ἐ-
χρησθῆναι εἰρηκέναι ὡς αὐτῶν. ἡ δὲ Ἐπι-
στολὴ ἡ περὶ τῆς ἐχρησμένης τῆς
βλασφημίας, ἐφ' αἷς κατηγορεῖται
Ἰβας, πολλὰς καὶ τῶν ἐν ἀγίοις Κυρίλ-
λῳ ὡς ἐχρησθῆναι παρέρχονται, ὅτι καὶ τῶν
ἐν ὡς πρὸς τῶν ἀνατολικῶν γέγο-
νεν, ὡς δὲ δὲ Ἰβας ἀπαρηγόρευ-
τος ταῦτα. ὅθεν ὁ μνημονώδης
Φωτίος ὁ Εὐστάθιος διὰ τῶν ἐχρησ-
των πληροφορεῖται ἐχρησθῆναι διετύ-
πωσαν, τῶν ἐχρησθέντων Ἰβαν ταῦτα ἐ-
ναντία τῇ Ἐπιστολῇ ὡς ἐχρησθῆναι, καὶ ὡς ἡ
ὡς τούτου ὡς αὐτῶν ὡς ἐχρη-
στὸς δὲ δὲ. ἀλλὰ μὴ πληροῦς
Ἰβας τὰ περὶ ἐχρησθέντων ὡς ἐχρησθῆναι
ὡς ἐχρησθῆναι τῶν ὡς ἐχρησθῆναι διὰ τὰς βλα-
σφημίας τῆς ἐχρησθέντων Ἐπιστολῆς, καὶ
Νόννος ἀντ' αὐτῶν ἐχρησθῆναι, ὅς καὶ
συμμετέχει τῇ ἀγία ἐν Καλχηδόνι
συνόδῳ. πρὶ τῶν αὐτῶν τοίνυν ὁ ἐν Καλ-
χηδόνι κατηγορηθεὶς ὁ μνημονώδης
Ἰβας καὶ τῶν ἀνὰ ὡς ἀσέβους ὡς ἐχρη-
στῶν ἐκ ἐπόλημυσε ταῦτα οἰκειώσασθαι,
ἀλλ' ὡς αὐτῶν λέξεσιν ἐπήγαγεν, ὅ-
τι ἀλλόβριος εἰμι τῶν ἐχρησθέντων μοι. ὅ-
θεν ἡ ἀγία σύνοδος μὴ δεκτικὴ τῆς
ἐχρησθέντων Ἰβαν τῇ ὡς ἀσέβῳ ὡς ἐχρη-
στῶν σιωπῆσεν αὐτῶν τὰ ἐναντία ταῦτα
ὡς ἐχρησθῆναι, πούτετι τῶν ἐν αὐτῇ ἀποτυμένῳ πῶς ὁρῶν ὁμολογήσας,

Concil. Tom. 12.

epistolam, pro qua Ibas sepius, ac-
cusatus, non est ausus eam suam
dicere propter insertas ei blasphemias. Et hæc demonstrabimus ex
his, quæ diuerse de ista causa mo-
ta sunt. In his enim quæ * apud
Photium & Eustathium Tyri a-
cta sunt, cum accusaretur prædi-
ctus Ibas de iniuriis sancti Cyril-
li, manifeste confessus est, post
* vnitatem orientalium, quæ ad
sanctæ memoriæ Cyrillum facta
est, nihil iniuriosum de eo dixisse.
Epistola autem plena prædi-
ctis blasphemias, pro quibus ac-
cusabatur Ibas, multas contra
sanctum Cyrillum iniurias con-
tinens, facta esse ostenditur post
vnitatem ad orientales factam,
ex quo demonstratur Ibas eam
abnegasse. Vnde prædicti Pho-
tius & Eustathius satisfaciētes
accusatoribus in scriptis definie-
runt, prædictum Ibam omnia
contraria epistolæ peragere, sicut
iudicium ab eis de hoc datum si-
gnificat. Sed cum Ibas non ad-
implet ea quæ illi iudicaue-
runt, eiectus est ab episcopatu
propter blasphemias prædictæ e-
pistolæ, & Nonnus pro illo ordi-
natus est, qui & confedit in san-
cto Calchedonenſi Concilio. De
eisdem igitur etiam Calchedone
accusatus memoratus Ibas, post
lectionem impiæ epistolæ non est
ausus eam suam esse confiteri, sed
statim ipsis verbis intulit, alie-
num se esse eorum quæ ei infere-
bantur. Vnde sancta Synodus,
cum ei non sufficeret abnegatio
Ibæ, quæ facta est de impiæ epi-
stola, compulit eum contraria
ei peragere, id est, reprobam
in ea rectam fidem confiteri,

* a Photio
& Eusta-
thio

* vnitatem

Con. Cal-
ched.
act. 10.

Bbb

& Ephesinam primam sanctam Synodum suscipere, & sanctum Cyrillum patrem & doctorem adscribere, quæ in eadem impia epistola iniuriuntur, & Nestorium, impiumque eius dogma anathematizare, quæ & impia epistola defendit & collaudat. Si igitur & ipse Ibas propter impiam epistolam saepius accusatus, non est ausus eam suam dicere, sed etiam Calchedonenſe sanctum Concilium omnia ei contraria compulſit eum peragere: quomodo eadem sancta Synodus memoratam epistolam susciperet, & condemnationi impietatis quæ in ea continetur, sese subiiceret, a qua Ibas liberare festinavit? Quoniam autem omnes blasphemias epistolæ prætermittentes hæretici, hoc solum ex ipsa proferunt, quod ad decipiendos simpliciores scriptor epistolæ dixit, hoc est, duas naturas, vnam virtutem, vnam personam; demonstrabimus quod ipse etiam in hoc suam commiscuit impietatem. Cuius enim diceret duas naturas & vnam personam, qui abnegat Deum Verbum incarnatum de sancta & gloriosa Dei genitrice & semper virgine Maria, & natum esse ex ipsa? Sed certum est, quod unicuique naturæ suam personam attribuit, sicut Theodorus & Nestorius in suis libris blasphemantes exposuerunt, quos defendit scriptor epistolæ cum eorum impietate. Illi enim aperte dicentes duas personas Dei Verbi, & Christi, quem purum hominem vocant, per affectualem coniunctionem, & per eandem dignitatem & honorem

ἔκ τ' ἀγίαν ἐν Εὐφύσῳ παρὸς τὴν συν-
οδὸν δέξαται, καὶ ὁ ἐν ἀγίοις Κύριλ-
λον πατέρα καὶ διδάσκαλον ὁμιλοῦ-
ντα, τὰ ἐν τῇ ἀσθενείᾳ ὁμιλοῦντος
ὁμιλοῦντα καὶ Νεστόριον ὁ ἀσθενὲς αὐ-
τῶν δόγμα ἀναθεματίζει, ὅτι ἡ ἀσθενὴς
ὁμιλοῦντος ἐπαρνεῖ καὶ ἐκδικεῖ. εἰ τοίνυν
καὶ αὐτὸς Ἰβας διαφόρους κατηγορη-
μαίους πρὸς τὴν ἀσθενείαν ὁμιλοῦντος, οὐκ ἐ-
πόλυσεν αὐτὴν οἰκειώσασθαι, ἀλλὰ καὶ
ἡ ἀγία ἐν Καλκηδόνι συνόδος πάντα
τὰ ἐναντία ταύτης ἀρρεσκύλασεν αὐ-
τῇ πρὸς τὴν ἀγίαν, πῶς εἶχεν ἡ αὐτῇ ἀγία
συνόδος τὴν εἰρημολίαν ὁμιλοῦντος δι-
ξάσθαι, καὶ τῷ κρίματι τῆς πρὸς ἐκείνου
αὐτῇ ἀσθενείας ὑποπέσειν, ἀφ' ἧς Ἰβας
ἐλθὼν διεξέσθαι ἐπαύδασεν; ὅτι δὲ
πάντας ὑπερβαίνοντες τὰς πρὸς ἐκεί-
νας τῇ ὁμιλίᾳ βλασφημίας· οἱ ἀ-
ρετικοὶ τοῦτο μόνον ἐξ αὐτῆς προέ-
βουλοντο τὸ πρὸς ἀπᾶν τῇ ἀπλου-
στερῇ πρὸς τὴν τῇ ὁμιλίᾳ ῥη-
σιν εἰρημολίαν, τοῦτο δὲ δύο φύσεις,
μίαν διὰ μίαν, ἐν παρὸς τὴν συν-
οδὸν αὐτῇ καὶ ἐν τούτῳ τὴν ἰδίαν ἀσ-
θενείαν ἀρραμνύντα. πῶς γὰρ αὐτῶν
δύο φύσεις καὶ ἐν παρὸς τὴν συν-
οδὸν ὁ ἀσθενὴς ὁμιλοῦντος λόγον σαρκωθέντα ἐν
τῇ ἀγίᾳ ἐνδόξῃ Θεοτόκῳ ὁ αἰσθη-
ναι Μαρίαν, καὶ τῇ τῇ αὐτῆς, ἀλ-
λὰ πρὸς τὴν ὡς ἐκείνη φύσιν ἰδίαν
πρὸς τὴν συν-οδὸν ἀπομένει, καὶ τῶν Θεοδώρου
καὶ Νεστόριος ἐν τοῖς ἰδίοις λόγοις βλα-
σφημῶντες ἐξέθεντο, οὓς ὁ ἐκδικεῖ ὁ
ῥησιν τῇ ὁμιλίᾳ μὴ τῆς αὐτῶν ἀ-
σθενείας. ἐκείνοι γὰρ φανεροῦς λέγουσι
δύο πρόσωπα τῆς Θεοῦ λόγου, καὶ τῆς
Χριστοῦ, ὃν μίαν ἀνθρώπου ὁμοκα-
λοῦσι· κατὰ χάριν δὲ συνᾶφθαι,
καὶ τῇ αὐτῇ αἰδέσθαι τε καὶ τιμᾶν

ANNO
CHRISTI
553.

ἐν παρόντων διαφαίνεσθαι λέγου-
σιν. ἀλλὰ καὶ τῇ δύο φύσεων μίαν δύ-
ναμιν ἥτοι δυναστείαν λέγων ὁ ρεά-
ζας πλὴν ὁπισθὺ φανερός ἐστιν, ὡς
καὶ ἐν τούτῳ ἀκολουθεῖ τοῖς εἰρημέ-
νοις αἰρετικοῖς, Θεοδώρῳ μὲν λέγον-
τι ἐν τοῖς πρὸ ἐκδημοσύνης αὐτοῦ
διαφόροις λόγοις ἀσέβως ἐκπεθεῖσι,
Νεστορίῳ δὲ ἐν πολλοῖς συζητήμα-
σι, μάλιστα δὲ ἐν τῇ ὁπισθῇ τῇ ρεα-
φείσει πρὸς Ἀλέξανδρον (ὅς) αἰρετι-
κὸν Ἱερηπολίτην, ὅτι τῇ δύο φύσεων
μία ἐστὶν αὐθεντία, καὶ μία δύναμις,
ἥτοι δυναστεία καὶ ἐν παρόντων καὶ
μία αἰτία, καὶ πλὴν αὐτῶν πηλὺ.
ἀφ' ὧν ἀποδείκνυται ὅτι ὁπισθὺ
ρεάζας κατὰ πλὴν ἐκείνων κακοδο-
ξίαν ἀπὸ παρόντων τῇ τῇ φύσεων
παρασηροῖα χρησιμὸς. μία γὰρ
αὐθεντία, καὶ μία δύναμις ἥτοι δυ-
ναστεία, ἢ μία αἰτία, καὶ ἡ αὐτὴ πηλὺ
ἐκ τῇ διαφόρων φύσεων, ἀλλ' ὅτι
διαφόρων παρόντων καὶ τῆς αὐτῆς
εὐσίας λέγεται, ὅτι τῇ τῇ ἀγίας ἱερά-
δος ὁμολογεῖται. ὅθεν καὶ οἱ ἄγιοι πα-
τέρες ἀνεδειμάσαντες ὅτι κατ' αὐθεν-
τίαν, ἢ δυνάμιν, ἥτοι δυναστείαν, ἢ αἰ-
τίαν, ἢ ἰσοπρέπειαν λέγοντας (ὅς) θεὸν
λόγον τῷ Χριστῷ ὑμῶνται, ὃν ψυχὴν
ἀνθρώπου οἱ ἀπὸ Θεοδώρου ἢ Νεστο-
ρίου καλοῦσιν, ἀλλ' οὐχὶ καθ' ὑπό-
στασιν πλὴν τῷ λόγῳ πρὸς πλὴν σαρκὰ
ἐψυχωμένῳ ψυχῇ λογικῇ καὶ νοερᾷ
τῇ ἐνωσιν γενησάται ὁμολογεῖται.

Καὶ ἥκει μὲν ταῦτα πρὸς τὸ διε-
λέγξαι τὴν ἀσέβειαν τὴν ἐκδικέντων πλὴν
μυσταρὰν ἐκείνων ὁπισθὺ. πλὴν ὁ-
μως ἢ πρὸς τὸ τέλος τῇ αὐτῆς ἐπιστολῆς
ὁ ταύτην ρεάζας τῇ ἰδίᾳ δεικνύει κα-
κοδοξίαν λέγων, ὅτι δεῖ πιστεῦν εἰς (ὅς)

Concil. Tom. 12.

vnam personam apparere di-
cunt : sed & duarum naturarum
vnam virtutem siue potentiam
dicens scriptor epistolæ, manife-
stus est quod & in hoc memora-
tos hæreticos sequitur, Theodo-
rum quidem dicentem in diuer-
sis libris de incarnatione impie
expositis, Nestorium autem in
multis quidem scriptis, & maxi-
me in epistola scripta ad Alexan-
dram Hierapolitanum hæreti-
cum, quod duarum naturarum
vna est auctoritas, & vna vir-
tus, siue potentia, & vna perso-
na* per dignitatem eundemque
honorem : ex quo ostenditur,
qui scripsit epistolam, secundum
illorum perfidiam pro personis
vltus vocabulo naturarum. Vna
enim auctoritas, & vna virtus
siue potentia, & vna dignitas
& idem honor, non in diuersis
naturis, sed in diuersis perso-
nis eiusdem substantiæ dicitur,
quod in sancta Trinitate con-
fitemur. Vnde & sancti patres
anathematizauerunt eos, qui per
auctoritatem, aut virtutem, si-
ue potentiam, aut dignitatem,
aut æqualitatem honoris, dicunt
Deum Verbum vnitum esse
Christo ; quem purum homi-
nem vocant Theodori & Nesto-
rii sequaces, sed non secundum
subsistentiam Dei Verbi ad car-
nem animatam anima rationali
& intellectuali, vnitatem factam
esse confitentur.

* secundum
vnam

Et hæc quidem sufficiebant
ad conuincendam impietatem
eorum, qui sceleratam episto-
lam vindicant : tamen & in
fine scriptor eiusdem epistolæ
ostendit suam perfidiam, dicen-
do quod oportet credere in tem-

Bbb ij

plum, & in eum qui habitat in templo: per quæ aperte duas introducit personas. Sed & ista impietatem a Theodoro & Nestorio scriptor epistolæ edoctus est. Catholica autem ecclesia talem condemnans perfidiam, non in templum, & in eum qui habitat in templo, sed in vnum Dominum nostrum Iesum Christum, Dei Verbū incarnatum & hominem factum confiteri & credere tradit. Nihil autem mirandum est, si vocabulo naturarum vsus est scriptor illius impiæ epistolæ. Solent enim hæretici, vt simpliciores decipiant, vocibus quidem vt quæ ab orthodoxis pie dicuntur, rectum autem earum intellectum & expositionem ad suam impietatem transferre.

* interdum quoniam * autem eadem voces, quando bene exponuntur & intelliguntur, cum pietate sunt; quando autem male ab hæreticis intelliguntur & proferuntur, impietatem habent. Itaque Nestorium duas quidem naturas & vnam personam dicentem, non confitentem autem earum vnitatem secundum subsistentiam, Ephesina prima Synodus, cuius auctores erant Cælestinus & Cyrillus sanctæ memoriæ, non suscepit, sed condemnauit. Nos autem sanctorum patrum doctrinam per omnia sequentes, & vnitatem duarum naturarum, ex quibus Dominus noster Iesus Christus vnus sanctæ Trinitatis, Deus Verbum incarnatus, compositus est, & quod earum differentia non interempta est propter vnitatem, in superioribus apertius demonstraui. Et sufficiebant quidem quæ prædiximus,

ναὸν καὶ εἰς τὸ ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ὡς φανερόν ἐστιν εἰς αὐτὰς τὰς δύο φύσεις. ἄλλα καὶ πάντων τῶν ἀσέβειαν ὁ ρεῖσας τὸ ἐπιστολῶν τῶν Θεοδώρου καὶ Νεστορίου ἐδιδάχθη. ἡ μὲν τοι καὶ δοτικὴ ἐκκλησία τὸ ποιῶν κακοδοξίαν κατεκρίνουσα οὐχὲν εἰς τὸν ναὸν καὶ εἰς τὸ ἐνοικοῦντα ἐν τῷ ναῷ, ἀλλ' εἰς ἑνα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν τὸν θεὸν λόγον σαρκωθέντα καὶ ἐνανθεοποίησιντα ὁμολογεῖν καὶ πιστεῖν παραδίδωσιν. οὐδὲν γὰρ θαυμαστόν, εἰ τῇ φύσει ὁνομασία ἐχρήσατο ὁ τὴν ἀσέβειαν ἐκείνῳ ἐπιστολῶν ρεῖσας. ἔστι γὰρ πῶς αἰρετικοὶ πρὸς ἀπᾶν τὴν ἀπλουτέραν τῆς ἀπὸ τῆς ὀρθοδόξου δισέβας λεγομένης φωνῆς κατὰ τὴν καὶ τὴν δισέβειαν πύτων ἐννοίαν τι καὶ ἐξηγήσιν πρὸς τὴν οἰκίαν μετὰ φέρειν ἀσέβειαν. ἐπειδὴ ὅτι αἱ αὐτὴ φωναὶ καλῶς μὲν ἐξηγουμένης καὶ νοοῦμένης μὲν τῆς δισέβειας εἰσὶ, κακῶς δὲ τῶν αἰρετικῶν ἐρμηνεύονται καὶ πρὸς φερόμεναι τὸ ἀσέβειαν ἐχρῶσιν. ἀμέλει Νεστορίου εἰπόντα μὲν δύο φύσεις, καὶ ἐν πρὸς ὁμολογουῦντα δὲ πύτων τὴν καὶ ὑπόστασιν ἐν ὧσιν ἡ ἐν Εὐφύσῳ πρὸς τὴν ἁγία συνόδον, ἥς ἐξηρῶν Κελεστίνος καὶ Κύριλλος οἱ ἐν ὧσιν τῇ μνήμῃ, οὐ πρὸς δέξατο, ἀλλὰ καὶ κατεδικάσεν. ἡμεῖς δὲ τῇ τῇ ἁγίων πατέρων διδασκαλίᾳ διὰ πάντων ἀκολουθοῦντες, καὶ τὴν δύο φύσεων ἐν ὧσιν, ὅτι ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ εἰς τῆς ἁγίας τελεῖται, ὁ θεὸς λόγος σαρκωθεὶς σωτηρέτη, καὶ τὴν πύτων διαφορὰν ἐκ ἀντηρμηδὴν διὰ τὴν ἐνωσιν αἰωτέρο σαφέστερον ἀπεδείξαμεν. καὶ ἡρῶν μὲν τὰ τῶν ἡμῶν εἰρημένα

ANNO
CHRISTI
553.

πληροφωρήσῃ τὸν μὴ βουλευμένοις
φιλωνεκεῖν. ἀλλ' ὅτι πρὸς ἀσέβειαν
ἀπαξ ἐκκλίναντες καὶ ἐπὶ τοῖς ὁμιλίοις
ροδοῖν, ἀναγκαίως ἡμεῖς καὶ τὰς ποι-
αύτας αὐτῶν πρὸς φάσις ματαίας ἀ-
ποδείξομεν. Φασὶ γὰρ μὴ δεῖν ὑπὸ
μέμψιν γινέσθαι πλὴν ἀσέβῃ ὁμιλο-
λίῳ διὰ τὸ φέρεσθαι ἐν ποιητικαῖς.
ἀλλ' εἰ τὸ πρὸς καὶ πλὴν αὐτῶν αἰσίου
πρὸς δέξεται, δεῖ Ἐὐτυχία καὶ Νεστό-
ρειον δέχεσθαι, ὅτι πολλὰ ἔχει τού-
των ἡμεῖς ἐν τῇ συνόδῳ πεπραγμένοις
ἐμφέρειται. ἀλλ' ὅτι τῶν ὑποφρονούν-
των τοῖς ὁμιλίοις λεγομένοις προσέ-
ξι τ' νοῦν. τὰ γὰρ περὶ τῶν αἰρετικῶν ἐν
ταῖς συνόδοις πρὸς φερόμενα, καὶ μέ-
ρος τῶν ὑπομνημάτων γινόμενα ἐκ ἐπὶ
τῶν ἐλβετοφθίων, ἀλλ' εἰς ἐλεγχον
αὐτῶν, καὶ ὅτι μείζονι καὶ ακρίσει αὐτῶν
τε, καὶ τὰ ὅμοια αὐτοῖς φρονούντων
ἁπλῶς ἀναγράφεται. εἰ καὶ ὅτι τὰ ἀσε-
βεῖς ὁμιλίας φερόμενα ὑπομνήμα-
τα ἐν ποιητικῇ βιβλίῳ, ὡς εἴρηται, ἐν-
τέτακται, ἐν τῇ αὐθεντικῇ, ἐν οἷς
ὑπέγραψαν οἱ ὁσὶ ὡς τοῖς ὁμιλοῦσι,
οὐδαμῶς ὑφίσταται. πλὴν καὶ κείνῳ δεῖ
προσέχειν τὸν ἄλλῃθεν ἐρδυνώσαντα·
ὅτι πολλάκις πνὰ ἐν ταῖς συνόδοις
ἁπλῶς πνὼν ἐν αὐταῖς ἐλεσκομένων
λέγει, ἢ καὶ προσάψαν, ἢ καὶ ἐναν-
τίωσιν, ἢ καὶ ἀγνοίαν. οὐδεὶς γὰρ προσέ-
χεται καὶ μέντοι παρὰ τινων λεγο-
μένοις, ἀλλὰ μόνοις τοῖς κατὰ κοινὴν
συνάνεσιν παρὰ πάντων ὁριζομέ-
νοις. εἰ γὰρ κατ' ἐκείνους βουλη-
θεῖν πρὸς προσέχειν ταῖς τριαύταις ἐ-
ναντιώσεσιν, ἐκάστη συνόδος ἐλε-
σκεται ἐαυτῇ ἀνατρέπουσα. διὰ
πάντα πίνω ἐδεῖ αὐτῶν, εἴπερ ὁρ-
δῶς ἐδέχοντο πλὴν ἀρίστου συνόδου,

satisfacere eis qui nolunt con-
tendere. Sed quoniam illi, qui
semel ad impietatem declinaue-
runt, & alia proponere conan-
tur, necessario nos & tales eo-
rum occasiones vanas ostende-
mus. Dicunt enim non oportere
vituperare impiam epistolam,
eo quod in aliquantis fertur co-
dicibus. Sed si hoc aliquis se-
cundum eorum dementia susci-
piat, oportet & Nestorium &
Eutychem suscipi, quoniam plu-
rima & de his in gestis conti-
nentur quæ apud Synodum acta
sunt. Sed nemo sapiens dictis
eorum animum intendet. Quæ
enim de hæreticis proferuntur in
Synodis, & pars gestorum fiunt,
non ad liberationem inferuntur,
sed ad maiorem condemnationem
eorum, & qui eis similia
sapiunt. Quamvis autem exem-
plaria impiæ epistolæ quæ cir-
cumferuntur, in aliquibus codi-
cibus, ut dictum est, inserta sint,
tamen in authenticis in quibus
sanctissimi episcopi subscripse-
runt, nullatenus inveniuntur.
Oportet autem etiam illud at-
tendere eos qui veritatem per-
scrutantur, quod forsitan in Con-
ciliis quædam a certis ibi con-
venientibus dicuntur, aut per
favorem, aut per contrarieta-
tem, aut per ignorantiam. Ne-
mo autem attendit ea quæ per
partem a quibusdam dicuntur:
sed sola illa, quæ ab omnibus
communi consensu definiun-
tur. Si enim quis secundum
illos voluerit attendere eius-
modi contrarietates, unaquæ-
que Synodus inuenietur semet-
ipsam destruens. Propter hæc
igitur oportebat eos, si sanctum
Concilium recte susciperent,

Bbb iij

non tales blasphemias ei applicare, sed sequi doctores catholicae ecclesiae, & maxime sanctum Athanasium, qui fuit Alexandriae episcopus, & plurimos & magnos labores suscepit pro recta Christianorum fide aduersus omnem haeresin, & maxime contra impiissimos Arianos. Ipsi enim Arianis ad decipiendos populos suo errori coniungentibus Dionysium, qui

* multis annis ante Athanasium

* ante multos annos Athanasii fuit Alexandriae episcopus, & dicentibus quod & ipse Dionysius similia eis sapuit, Athanasius magnus ecclesiae doctor multis modis ostendit in scriptis, rectam fidem Dionysium ab initio praedicasse, nulloque modo participem Arianae impietatis fuisse. Isti autem haeretici eidem Synodo applicare festinant. Qualis autem est condemnatio, & qualis imminet maledictio eis qui in patres peccant, docet nos & diuina scriptura. Si enim Cham filius Noe cum vidisset nudum suum patrem, quoniam non cooperuit patris corporalem nuditatem, sed egressus nuntiavit eam fratribus, & illi vestimento eam cooperuerunt, ipse quidem Cham, & illi qui ex ipso nati sunt, sub maledictione facti sunt; qui autem cooperuerunt, magnam benedictionem meruerunt: multo magis isti maiore & ampliore condemnatione digni sunt, qui ad Synodum minime pertinentem infamiam, festinant per impietatem epistolae, & Theodori, eidem sanctae Synodo applicare. Sed non ideo impia

Gen. 9.

μη ποιῶντας αὐτῇ μέμψας περὶ αὐτῆς, ἀλλὰ ἀκολουθεῖν τοῖς διδασκαλοῖς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα τοῦ ἐν ἀγίοις Ἀθανασίου τοῦ γρηγορίου τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκκλησίας ἐπισκόπου, καὶ πολλοῖς ἑτέροις ἀγῶνας διὰ δεξιὰς ὑπὲρ τῆς τῆς Χριστιανῶν πίστεως ὁρθότητος καὶ πάσης ἀρεστῆς, καὶ μάλιστα τῆς ἀσεβείας τῶν Ἀρειανῶν. τῆς γὰρ αὐτῶν Ἀρειανῶν περὶ ἀπάτης τῆς λαῶν εἰς τὴν αὐτῶν μερίδα ἐπισταυμένων Διονύσιον, περὶ πολλῶν ἐτῶν τῶν ἐν ἀγίοις Ἀθανασίου τῆς Ἀλεξανδρείας γρηγορίου ἐπισκόπου, ἑτερόντων, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Διονύσιος τὰ ὅμοια αὐτοῖς ἐφρόνησεν, Ἀθανάσιος ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος πολλοῖς λόγοις ἐν ἐκείνῳ ἀπέδειξε, τὴν ὁρθὴν πίστιν Διονύσιον ὡς ὁρθῆς κηρύττειν, καὶ μηδαμῶς ἐπικρινῶν τῇ τῆς Ἀρειανῶν ἀσεβείᾳ. ἔπειτα δὲ τὰ τῆς ἀρεσκῆς φρονουῦντες τὴν οἰκίαν ἀσεβείαν ταύτην περὶ αὐτῆς ἀποδοχέουσι. ὁποῖον δὲ ἴσθι κατὰ κρίμα, καὶ ποία ἐπικρίνεται ἀπὸ τοῖς εἰς πατῆρας ἀμύρτανοις, διδάσκει ἡμᾶς καὶ ἡ εὐαγγελική. εἰ γὰρ Χάμ ὁ υἱὸς τοῦ Νῶε διασάμνος γυμνὸν τὸ ἴδιον πατέρα, καὶ μὴ καλύψας τὸ τῶν πατέρων σωματικὴν γυμνωσιν, ὡς ἔχον ἐπὶ τῇ αὐτῇ ταύτῃ τοῖς ἀδελφοῖς, καὶ ἐκεῖνοι ἰματῶν ταύτῃ περικέκασται, αὐτὸς δὲ Χάμ ὁ οὗτος αὐτῶν γυμνῶντες ὑπὸ κατὰ ἑαυτὸν γένεσιν, οἱ δὲ σκεπέντες διλογίας μεγάλης ἠξιώθησαν· πολλὰ μᾶλλον οὕτως μείζονος καὶ ἐπὶ πλείονος κατὰ κρίμα εἰσιν ἄξιοι, οἱ τῆς μηδαμῶς περὶ αὐτῶν ἀπὸ τῆς συνόδου ἀποδοχόντες διὰ τῆς ἀσεβείας τῆς ἐπιστολῆς καὶ Θεοδορίου περὶ αὐτῆς. ἀλλ' ἐὰν διατῶν ἡ ἀσεβεία

ANNO
CHRIST.
553.

ANNO
CHRISTI
557

Ἐπιστολὴ, ἣ οἱ ταύτης ἀντιποιοῦντες ἐκφύζονται πλὴν ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀσεβείᾳ καὶ ἁερεσίᾳ· ἀλλ' οὐδὲ Θεόδωρος ὁ Ἑλλήνας τε καὶ Ἰουδαίους καὶ πάντας αἰρετικούς τῇ ἀσεβείᾳ ὑπερβαλλόμενος. ὅστις γὰρ πρὸς ταύτας ἄλλας αὐτῷ βλασφημίαις ἐκ ἠρκέσθη πρὸς πλὴν ἰδίαν πλάνην ὑπερβλέψας τὸ σύμβολον τῆς τετρακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἀγίων πατέρων, ἀλλὰ δὲ περὶ φρονήσεως τοῦτου ἔτρον σύμβολον ὅξετο πάσης ἀσεβείας περὶ ἁερομύθου, ἐν ᾧ ἀναθεματίζονται οἱ ἐτέρους φρονουῦντας ἢ παραδιδόντας ἐπὶ λήθη· ὥστε ὅσον καὶ πλὴν ἐκείνων μανίᾳ πάντας τῶν ἀγίων ὁποσούτους καὶ πατέρας καὶ ἁγιοτάτους. τῷ δὲ τὸ ἀσεβὲς Θεοδώρου σύμβολον καὶ ἐν τῇ κατ' Ἐφεσον πρὸς τὴν συνόδον περὶ ἁερομύθου, καὶ ἐν Καλχιδόνι διὰ γνώσεως ὑφ' ἐκείνης συνόδου καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς δεξαμενῶν αὐτὸ κατεκρίθη.

Ἐπειδὴ δὲ πνὴς ὁ ὑπὲρ Θεοδώρου λόγον ποιοῦντες περὶ ἁερομύθου τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν συγγραμμάτων διὰ πλὴν ἐνόησαν αὐτοῖς βλασφημίαν πρὸς τοιοῦτον μὲν λέγειν, ὅτι ἀσεβὴ ταῦτα τυγχάνει, αὐτῷ δὲ τῷ ποιοῦντι ἀσεβείαν ὅξετο πάντα ἁερομύθου αἰναιδεματίζον, θαυμάζοντες πλὴν τοῦτων αἰνοῦσαν, ὅτι τῇ δειᾷ πολυμῶσιν ἐναντιοῦντες γενομένη φανερώς λεγούσῃ, ὅτι ἐν ἴσῳ μισοῦται θεῷ ὁ ἀσεβὴς καὶ ἡ ἀσεβεία αὐτοῦ. καὶ γὰρ τὸ πρὸς τὸν αὐτὸν πρὸς τὴν δόξαν καὶ λαοὺς ἐκείνους. εἰ δὲ ὁμοίως τῇ αὐτῇ ἀσεβείᾳ μισοῦται θεῷ καὶ ὁ ἀσεβὴς, πρὸς τὸν αὐτὸν ὡς ὁ ποιοῦντος κενώρεται τοῦ θεοῦ, καὶ τῷ ἀναθεματικῶς δικαίως ὑπερβαλλέται. τὸ γὰρ ἀναθεμα οὐδὲν ἕτερον σημαίνει, ἢ

epistola, vel defendentes eam, condemnationem suae impietatis effugient: sed neque Theodorus, qui Paganos & Iudaeos, & omnes haereticos impietate superat. Impio enim Theodoro non sufficit super alias eius blasphemias ad suum errorem male interpretari symbolum trecentorum decem & octo sanctorum patrum: sed etiam contempto eo, aliud symbolum exposuit omni impietate plenum, in quo anathematizare ausus est eos, qui aliter sapiunt vel tradunt, ut quantum ad illius insaniam pertinet, omnes sancti apostoli & patres condemnarentur. Hoc autem Theodori impium symbolum & in Ephesina prima Synodo prolatum, & in Chalcedonenſi recitatum, ab utraque Synodo cum eius expositore, & eis qui illud suscipiunt, condemnatum est.

Quoniam autem quidam, verba pro Theodoro facientes, cum proferuntur impia eius conscripta, propter insertam eis blasphemiam confingunt quidem dicere quod impia sunt, ipsum autem qui talem impietatem euomuit, recusant anathematizare: miramur eorum demerentiam, quod diuinæ scripturae contraria agunt, cuiusmodi dicenti, quia *aqualiter horribilia sunt apud Deum impius & impietas eius*. Actio enim cum auctore puniatur: Si autem similiter impietati horribilis est Deo & ille qui impie agit, certe separatus est talis a Deo, & anathemati iuste subiicitur. Anathema enim nihil aliud significat,

nisi a Deo separationem, sicut in veteri & nouo testamento iudicium de anathemate significat. Quod autem & Dominus eos qui non permanent in verbo veritatis ipsius, separatos esse ab ecclesia dicit, in euangelio secundum Ioannem Iudæos alloquens, sic ait: *Omnis qui facit peccatum, seruus est peccati. Seruus autem non manet in domo in aeternum: filius autem permanet in aeternum.* Quod autem, quam Dominus nominat domum, diuina scriptura ecclesiam Dei viui vocat, Apostolus testatur in epistola prima ad Timotheum.

Ioan. 8.

1. Tim. 3.

Si vero quidam dicunt, non oportere Theodorum post mortem anathematizari, sciant qui talem hæreticum defendunt, quod omnis hæreticus vsque ad finem vitæ in suo errore permanens, iuste perpetuo anathemati & post mortem subicitur. Et hoc in multis hæreticis & antiquioribus & prioribus factum est, id est, Valentino, Basilide, Marcione, Cerintho, Manichæo, Eunomio, & Bonoso. Hoc autem idem & in Theodoro factum est, & in vita accusato, & post mortem anathematizato a sanctis patribus, quibus si credere noluerint vt hæretici eius defensores, vel impiæ epistolæ, quam ipsi defendunt, credant. Quæ licet Theodorum collaudet, manifeste tamen dicit, quod in ecclesia a sanctis patribus anathematizatus est, & ex illo plurima inquisitio facta est de eius conscriptis, vt pote plenis impietate. Hoc autem tunc

Ἐκ τῆς διὰ τοῦ Θεοῦ χειρονομίας, ὡς ἐν τῇ παλαιᾷ, καὶ καινῇ διαθήκῃ ὅτι παρὰ τοῦ ἀναθεματὸς κρίμα δηλοῖ. ὅτι δὲ ὁ κύριος εἶπεν μὴ ὄντας ἐν τῷ τοῦ Θεοῦ δόξῃ λέγει ὁ ἐκκλησιαστής, ἐν τῷ καὶ Ἰωάννῳ ἐκκλησιαστικῷ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους διαλεγόμενος οὕτως φησὶ· πᾶς ὁ ποιῶν πλὴν ἀμάρτιαν δόξῃς ὅτι τοῦ Θεοῦ ἀμάρτιας. ὁ δὲ δόξῃς οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Θεοῦ αἰῶνα, ὁ δὲ υἱὸς μένει ἐν τῇ αἰῶνα. ὅτι ἡ πλὴν ὁρᾷ τὸ κυρίου ὀνόμασι ἐν τῷ οἴκῳ ἢ διὰ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ ζῶντος καλεῖ, ὁ δὲ πόσους μάρτυρας ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῇ ἐπιστολῇ.

Εἰ δὲ λέγουσιν πῶς μὴ δεῖν Θεόδωρον μετὰ θάνατον ἀναθεματίζεισθαι, ἴσως οἱ τὸν τοιοῦτον αἰρετικὸν ἐκδικοῦντες, ὡς πᾶς αἰρετικὸς μέχρι τῶν τοῦ Θεοῦ οἰκίας πλάνῃ ἐμμένειν διακαίῃ τὸν διωκεῖ ἀναθεματισμῷ. ὅτι δὲ θάνατον ὑποβάλλεται. καὶ τὸ ἐπὶ πολλοῖς γέροντι αἰρετικοῖς ὁρᾷ χαριστοῖς τε καὶ τοῖς ἐξουτέροις· τοῖς τε Βαλεντίνῳ, Βασιλίδῃ, Μαρκίῳ, Κηλεῖδῳ, Μανιχαίῳ, Εὐνομίῳ, καὶ Βονόσῳ. τὸ ἐπὶ αὐτῷ καὶ ἐπὶ Θεόδωρῳ γέροντι καὶ ἐν ζῳῇ κατηγορηθέντι, καὶ μετὰ θάνατον ἀναθεματισθέντι ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. οἷς εἰ μὴ βούλοντο πεῖσαι ὡς αἰρετικοὶ οἱ τοῦ τοιοῦτου ἀντιπροσέμενοι, τῇ γυναικὶ αὐτῶν ἐκδικουμένη ἀσεβείᾳ ἐπιστολὴν πρὸς αὐτὴν ἔγραψεν. ἥ τις εἰ καὶ πάλαισι Θεόδωρον ἐκδικεῖ, ὅμως φανερόν ἐστι λέγει, ὅτι καὶ ἐπὶ ἐκκλησίας αὐτῶν ἁγίων πατέρων ἀναθεματισμένη, καὶ ἐξ ἐκείνης πολλὰ ζητήματα γέροντι πρὸς αὐτὴν συζητημάτων, ὡς ἀσεβείας δηλονότι πεπληρωμένων. τὸ δὲ ἐπὶ οὐκ ἐπὶ πλὴν

ANNO
CHRISTI
535.

ANNO
CHRISTI
552

πρωτοκλήτω ④ τῆς καθολικῆς ἐκκλη-
σίας, ἐφ' ᾧ μὴ ᾤοντο ἀπλουτέροις ἐν-
τυχόμενους τοῖς ἐκείνου ἀσεβέσι συλ-
λαβήμασι τῆς ὁρθῆς παρατηρέσεως.
ὅτι δὲ ④ ἀσεβεῖς εἰς ἐμὴ κατὰ
πρόσωπον μὲν ἐν ζωῇ δὲ ζώντων ἀνα-
θεματισμὸν, ὅμως καὶ μετὰ θάνατον
ἀναθεματίζονται ὑπὸ τῆς καθολικῆς
ἐκκλησίας, δείκνυται ἐκ τῆς ἀγίων
συνοδῶν. ἡ μὲν γὰρ ἐν Νικαίᾳ ᾧ τὸ
ἀσεβὲς Ἀρείου φρόνημα πρεσβύον-
τας δυνάμει ἀνεθεματίσεν. ἡ δὲ ἐν
Κωνσταντινουπόλει ἡ Μακεδονίᾳ ἀσε-
βεστέων ἁρέσιν ὁμοίως ἀνεθεματίσεν.
ὅμως ἡ ἀγία τῆς Θεοῦ ἐκκλησία καὶ
μετὰ θάνατον Ἀρείου καὶ Μακεδονίου ὀνο-
μαστὶ ἀναθεματίσεν. ἐκ πολλῶν δὲ τῶν
δοκούντων ἐλεγχόμενοι, ὡς ἀσεβοῦσι
διακηνῆς οἱ Θεόδωρος καὶ τὸ ἀσεβεῖας αὐ-
τῶν ἀντιποιέμενοι, ἐφ' ἐστὶν ματαίαν
πρόφασιν κατὰ φύσει λέγοντες,
μὴ δεῖν αὐτὸν ἀναθεματίζειν διὰ τὸ
ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἐκκλησιᾶν τελευτη-
κέναι. ἐπεὶ δὲ αὐτὸν εἶδεναι, ὡς ἐκεῖνοι
τελευτῶσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῆς ἐκκλη-
σιᾶν, οἱ τὸ κοινὸν τὸ ἀσεβεῖας δόγμα τὸ
ἐπὶ τῇ καθολικῇ ἐκκλησίᾳ κηρυττό-
μενον μέλει τέλοις * φυλαξαμένοι.
ὅτι δὲ τῇ οἰκείᾳ ἐντελευτήσας ἀσεβεῖα
ὑπὸ πάσης ἐκκλησίας ἐξελήθη. ἀ-
μύνης τοι καὶ πάντῃ τὸ πλήρωμα τῆς ἐν Μο-
ψουεστῇ ἐκκλησίας, ἐν ἣ λέγεται ἐπι-
σκοπος γεννηθεὶς, διὰ τὰς βλασφη-
μίας, δι' αἷμα Ἑλλήνων τῶν Ἰουδαίων καὶ
Σοδωμίτης πόλεως τῶν ἀγίων πατέρων
συνελεβήθη, ἀπὸ λειψάνων δὲ ἐκείνου
τῶν ἐκκλησίας διπύλων τῶν τούτων
προσηγορίαν, ὡς τὰ πάλαι ποῦτον συ-
σπέντα καὶ τὴν αὐτὴν πόλιν πόρτα τῇ συνό-
δῳ τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπομνήματα δείκνυσιν.

Concil. Tom. 12.

faciebant catholicæ ecclesiæ do-
ctores, ne simpliciores legentes
illius impia conscripta, a recta
fide declinarent. Quod autem
impii, licet non in vita in suam
personam anathema susceperint,
tamen & post mortem anathe-
matizentur a catholica ecclesia,
ostenditur a sanctis Synodis.
Nicæna enim Synodus eos qui
* impii Arii sectam colunt, sine
nomine anathematizavit. Quæ
autem Constantinopoli congre-
gata est, impiam Macedonii hæ-
resin similiter condemnauit:
sed tamen sancta Dei ecclesia &
post mortem Arium & Macedo-
nium nominatim anathemati-
zat. Cum autem ex multis pro-
bationibus conuincuntur, quod
superuacue & impie agunt qui
Theodorum & impietatem eius
defendunt, ad aliam vanam oc-
casionem confugiunt, dicentes
non oportere eum anathemati-
zarieo quod in communicatio-
ne ecclesiarum mortuus est. O-
portebat autem scire eos, quod
illi moriuntur in communica-
tione ecclesiarum, qui commu-
ne pietatis dogma, quod in vni-
uersali ecclesia prædicatur, vs-
que ad finem seruauerunt. Iste
autem vsque ad mortem in sua
permanens impietate, ab omni
ecclesia eiectus est. Itaque & om-
nis plenitudo Mopsuestenæ ec-
clesiæ, in qua episcopus dicitur
fuisse, * cum inuenisset quod
Paganis & Iudæis & Sodomiti-
tanis a sanctis patribus conu-
meratus est, deleuerunt ipsi ex
illo a sacris ecclesiæ diptychis
eius nomen, sicut gesta de
hoc in eadem ciuitate apud
Concilium episcoporum illius
prouinciæ confecta ostendunt.

C c c

Miramur igitur Theodorisequaces, qui cum & impietatem eius tamquam suam defendunt, cum ecclesia, in qua fuit episcopus, utpote hæreticū ex multis temporibus eum eiecerit. Quod autem ad condemnationem suam talem * occasionem proponunt defensores Theodori, scire licet & ex ipso aduersus Iudam facto tremendo iudicio. Ille enim cum putasset latere eum qui occulta hominum cognoscit, sacramentis communicauit cum apostolis: sed tamen nihil ei profuit quod cum dolo communicauit. Sed licet post mortem eius duodecim nominati sint discipuli, sicut Ioannes euangelista dicit:

Ioan. 19. *Thomas autem, qui Didymus dicebatur, unus ex duodecim, non erat cum ipsis quando venit Iesus: tamen hoc non liberat Iudam a condemnatione, aut connumerari facit apostolis. Vnde post ascensionem Domini, apostoli per suam sententiam eundem Iudam etiam post mortem condemnauerunt, & alium pro illo introduxerunt. Quod autem vanam occasionem proponunt, dicentes non oportere hæreticos mortuos anathematizari, & ex ipsis Domini verbis ostendimus. Impios enim & adhuc viuos, mortuos nominat, dicens: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos: sicut iustos & iam defunctos, viuos nominat.*

Math. 8. *Dicit enim de Abraham & Isaac & Iacob, quod Deus non est Deus mortuorum, sed viuentium. Si ergo secundum verba illorum non oportet hæreticos mortuos anathematizari, nec viui hæretici anathematizabuntur, quos Dominus mortuos*

θανάτοισιν ποίνω. ὁ δὲ ἐκδικουὺς Θεόδωρον, οἰκειομένους αὐτὸν τε καὶ πλὴν αὐτοῦ ἀσέβειαν, ὅπου γε ἡ ἐκκλησία, ἐν ᾗ γέγονεν ἐπίσκοπος, ὡς αἰρετικὸν ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων αὐτὸν ἀπεβάλετο. ὅπ δὲ ἐπὶ κατὰ κρίσιν οἰκεία τὴν πιαυτῶν περὶβάλλονται περὶ φασιν οἱ Θεόδωρον ἐκδικουῦντες, ἐξ ἐστὶ γνώ- ναι καὶ ἔξ αὐτοῦ τὰ ἐπὶ τοῦ Ἰούδα χρομίου φοβεροῦ κρίματος. ἐκείνος γὰρ νομίσας λανθάνειν τὸ πὰ κρυπία τὴν αἰθερόπων γινώσκοντα, ἐκοινώνησε τῇ μυστικῶν τοῖς δόποσολοις, ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν ὥνησε καὶ ἡ μὲν ὑποκρίσεως κοινωνία. ἀλλ' οὐδὲ καὶ τὸ μὲν θάνατον αὐτοῦ δώδεκα ὀνομασθέναι τὸν μαθητῆς, ὡς φησιν Ἰωάννης ὁ διάτακτος λείων. Ὁ μὲν δὲ ὁ λεγόμενος Δίδυμος, εἰς τῇ δώδεκα, ἐκ τῶν μετ' αὐτῶν, ὅτε ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς. ἡ δὲ αἰρεσία τὸν Ἰούδα τὸ κατὰ κρίσιν, ἡ συναριθμηθῆναι ποιεῖ τοῖς δόποσολοις. ἀλλ' ἡ ποι μὲν πλὴν τῶν κυρίου ἀνάληψιν οἱ δόποσολοι δι' οἰκείας ψήφου αὐτὸν Ἰούδα καὶ μὲν θάνατον κατεδίκασαν, καὶ ἔττον δὲ εἰσῆγαγον. ὅπ δὲ ματαίαν περὶ φασιν περὶβάλλονται λέγοντες, μὴ δεῖν τὸν πελιδνῶντας αἰρετικούς ἀναθεματίζεισθαι, καὶ ἔξ αὐτῶν τὰ κυρίου ῥημάτων δόποδεῖξομεν. τὸν γὰρ ἀσέβεις καὶ ἐπὶ ζῶντας νεκροὺς ὀνομασθῆναι λέγων. ἀφ' ἑστέων νεκροὺς θάψαι τὸν αὐτὸν νεκρὸς ὡς περὶ ἐν καὶ τὸν δικαίους πελιδνῶντας ζῶντας δόποκαλεῖ. λέγει γὰρ περὶ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὅπ ὁ θεὸς ἐκ ἐστὶ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. εἰ ποίνω καὶ τὸν ἐκείνων λόγους οὐ καὶ τὸν αἰρετικούς πελιδνῶντας ἀναθεματίζεισθαι, οὐδὲ ζῶντες αἰρετικοὶ ἀναθεματίζονται, οἱ νεκροὶ δὲ κύριος

* prætexitum

Ioan. 19.

Math. 8.

Math. 8.

Math. 12.

ANNO
CHRISTI
533.

δοκῶν, διὰ τὸ δοκῶν χειρομένους
ἐν αὐτῷ, εἰπόντος· ἐγὼ εἰμι ἡ ζωὴ· καὶ
κατ' αὐτὸν λυτὸν οὐτὲ ζῶντες, οὐτὲ
πεθύνοντες αἰρετικοὶ ἀναθεματιζή-
σονται· Ἐμάτην κατ' ἐκείνους ἡ δο-
σολικὴ διδασκαλία παραδεδωκεν ἀ-
ναθεματίζεσθαι τὸν παραδιδόντα, ὡς
ὁ Ἰωάννης ἐξομολογῆται· μάτην αἱ ἀγλαὶ σύνο-
δοι τῶν αἰρετικῶν κατέκρινον· μάτην καὶ
οἱ ἄλλοι ἀγιοὶ πατέρες· Ἐ διδασκαλοὶ τῆς
ἐκκλησίας τὸν αἰρετικὸν ἀναθεματί-
σαν· μέμνηται δὲ καὶ Ἰερεμία τῷ προ-
φήτῃ λέγοντι· Ὁπκατὰ ῥαγὸς ὁ ποιών
τὰ ἔργα τῆς κυρίου ἀμνηστῶς· Ἐ Δαυὶδ
τῷ προφήτῃ εἰπόντι· Ὁπκατὰ ῥα τοὶ
οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῆς ἐντολῆς σου·
καὶ σωτόμως εἰπεῖν, πείσῃ τῇ δειά· ῥα-
φῇ πολλὰ χροὶ τὰς τοιαύτας κατὰ κρί-
σεως ἐπαρῶσι τοῖς ἀσεβέσιν. εἰ δὲ οἱ ἀ-
μνηστῶς ποιοῦντες τὰ ἔργα κυρίου, καὶ
ἀμνηστῶντες ὡς τὰς αὐτῶν ἐντολὰς,
τοιαύτας κατὰ κρίσεσιν ὑποβάλλουσιν,
πόσω μάλλον Θεόδωρος ὁ ἀσεβὴς,
ὁ ποιοῦν κατ' αὐτῶν τὴν μέγαλον δοκῶν
καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βλα-
σφημίας, δικαιοσύνην κατὰ κρίσιν
καὶ ἀναθεματίζεται;

Καὶ ἡρεκεῖ μὲν ταῦτα πρὸς ταῖς
παραπεδείξας αἰωνίως τε καὶ ἐν ἐπεί-
ροις ἡμῶν λόγοις ἀποδείξει, ὡς τὸ
δεῖν καὶ μὴ περὶ τὸν αἰρετικὸν
κατὰ κρίσιν, κατὰ κρίσιν τὸν Θεο-
δώρου μετὰ ποιουμένων, Ἐ παύειν τῆς
τοιαύτης ἀσεβείας. διὰ δὲ τὸ ἐμφιλο-
νεῖως τοῖς αὐτοῖς ὁμιλεῖν, καὶ τὸ
πλεον ἐροῦν· ὅτι πνὲς τὸ σωχθέν-
των ἐν τῇ κτ' Νίκαιαν ἀγία συνόδῳ,
καὶ ὑπογράφαντες τῷ ἐκτεθέντι παρ'
αὐτῆς ὄρω ἢ τοὶ συμβόλῳ τῆς πίστεως,
ὅτι μὴ ταῦτα ἐναντία φρονήσαντες
Concil. Tom. 12.

vocat, quia separati sunt ab ipso
qui dixit: *Ego sum vita*, & secun-
dum eos iam nec viui, nec mortui
hæretici anathematizabuntur:
& sine causa, secundum illos, a-
postolica doctrina tradit anathe-
matizari eos, qui tradunt præter
quod accepimus: sine causa san-
ctæ Synodi hæreticos condem-
nauerunt, sine causa & alii sancti
patres & doctores ecclesiæ hære-
ticos anathematizauerunt. In-
culpent autem & Ieremiam
prophetam dicentem: *Execran-*
dus qui opera Domini facit negli-
genter. & David prophetam di-
centem: *Execrandi qui declinant*
a mandatis tuis. & vt compen-
diose dicamus, omnem diuinam
scripturam in diuersis locis tales
condemnationes impiis inferen-
tem. Sin autem illi qui negligenter
opera Dei faciunt, & peccant
in mandatis eius, talibus con-
demnationibus subiiciuntur:
quanto magis impius Theodo-
rus, qui talia aduersus ipsum
magnum Deum & saluatorem
nostrum Iesum Christum bla-
sphemauit, iuste condemnatus
est & anathematizatus?

Et hæc quidem sufficiebant,
* super memoratas & aliis no-
stris libris insertas probationes,
quas protulimus, ostendentes
quod oportet etiam post mor-
tem hæreticos condemnari, con-
fundere eos qui Theodorum de-
fendunt, & compescere a tali im-
pietate. Quoniam autem conten-
tiose in iisdem permanent, etiam
quod est amplius, dicimus, quia
quidā ex ipsis qui in Nicæna san-
cta Synodo conuenerunt, & ex-
positæ ab ea fidei definitioni vel
Symbolo subscripserunt, quo-
niam postea contraria sapientes

Ccc ij

apparuerunt, alii quidem viui, alii autem post mortem anathematizati sunt a Damaso sanctæ memoriæ papa antiquioris Romæ, & ab vniuersali Sardicensi Synodo, prout testatur sanctus Athanasius. Sed & Calchedonensis sancta Synodus Dominum Antiochiæ factum episcopum, post mortem condemnauit, quod solum ausus est scribere, oportere taceri duodecim capitula sancti Cyrilli.

Quoniam autem Theodori defensores hæretici, omni propositione & conatu excident, præsumunt dicere ad deceptionem ignorantium, quod sanctæ memoriæ Cyrillus in aliqua parte epistolæ illum collaudauit; ex multis ostenditur, quod non conuenit eorum conamen dictis a sancto Cyrillo in diuersis eius libris contra impium Theodorum, in quibus magis impium omnibus aliis hæreticis eum ostendens, deinde non sustinens plurimas & maximas eius blasphemias contra magnum Deum & saluatorem nostrum Iesum Christum dictas, exclamauit, ita dicens: Expauit cælum super hoc, & horruit amplius vehementer, dicit Dominus. O intolerabilem malignitatem, o linguam loquentem iniquitatem contra Deum, & in altitudinem cornu extolgentem.] Et iterum: Impone homo tuæ linguæ ostium & scram, cessa cornu in altitudinem extollens, & loquens iniquitatem aduersus Deum. Quousque insultas patienti Christo? In mente habe scriptum a diuino Paulo: Sic autem pec-

εφάνησαν, οἱ μὲν ζῶντες, οἱ δὲ μετὰ θάνατον ἀνέθεματίσθησαν ὑπὸ τοῦ Δαμάσου τῆς ὁσίας μνήμης πάπα τῆς πρεσβυτείας Ρώμης, καὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ οἰκουμένης συνόδου, κατὰ μὲν τυρεὶ ὁ ἐν ἀγίοις Ἀθανάσιος. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν Καλκηδὸνι ἁγία συνόδος Δόμνον ὁ Ἀντιοχείας ὑπομόνον ἐπίσκοπον μὲν θάνατον κατέδικασε, πολυμήσαντα μόνον ῥεῖλαι, δεῖν παρασωπηθῆναι τὰ δώδεκα κεφάλαια τῶν ἐν ἀγίοις Κυρίλλου.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Θεοδώρου ἀντιποῦνοι αἰρετικοὶ πάσης * θεωρίας ἐξήρσεως ἐκπεπαιωότες ἐπεχείρησαν λέγειν πρὸς ἀπάτην τῶν ἀγνοούντων, ὡς ὁ ὁσίας μνήμης Κύριλλος ἐν τινὶ μέρει ἐπιστολῆς τῶν ἐπὶ ἡμεῖς ἐκ πολλῶν ἀποδείκνυνται, ὅτι οὐ συμβαίνει τὸ αὐτῶν ἐχθροῦμα τοῖς εἰρημένοις ὑπὸ τῶν ἐν ἀγίοις Κυρίλλου ἐν διαφόροις αὐτοῦ λόγοις καὶ τῶν δυασκοῦ Θεοδώρου, ἐν οἷς ἀσεβέστερον αὐτοῦ πάντων τῶν ἄλλων αἰρετικῶν ἀποδείξας ἐστὶν, ἐκ ἐνείκων τὸ πλῆθος καὶ τὸ μέγεθος τῶν αὐτοῦ βλασφημιῶν τῶν εἰρημίων καὶ τῶν μεγάλων θεοῦ ἐσωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπεφθίγγατο οὕτως εἰπὼν· ὅτι ἐστὶν ὁ ἕρπης ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ ἐφελξεν ἐπὶ πλείω σφοδρά, λέγει κύριος. ὡς τῆς ἀπορρήτου σκαλότητος, ὡς γλώττης λαλοῦσης ἀδικίαν καὶ τῶν θεοῦ, καὶ τὸ κέρας αἰρούσης. καὶ πάλιν· ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς περὶ τῆς σαυτῶν γλώττης θύραν καὶ μοχλὸν πάντων τὸ κέρας εἰς ὕψος ἐπάγειν, ἐκ λαλῶν ἀδικίαν καὶ τῶν θεοῦ. μέλει πρὸς ἐπιτηδεύσας ἀνεξικακοῦν Χριστῶς εἰς νοῦν ἔχει τὸ γεγραμμένον παρὰ τοῦ θεοῦ Παύλου· οὕτω δὲ ἀνδρ-

Sup. coll. 5.

1. Cor. 8.

ANNO
CHRISTI
518.

ANNO
CHRISTI
533.

ταύοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, ὅτι πλήθον-
τες αὐτῶν ἀδενόσαν τὴν σωείδην εἰς
Χριστὸν ἀμύρταντε. καὶ ἵνα πᾶσι προ-
φητικῶν φηγόμεναι βιβλίων, ἐδι-
κασθήναι Σόδομα ἐκ τοῦ· νενίκηκας τὰς
τῶν Ἑλλήνων ἀθυρονομίας, αὐτὸς ἐποίη-
σαν τοῦ Χριστοῦ, μωρεῖαν ἡγοῦμενοι
τὴν σωείδην· ὅθεν ὄντα διέδεξας τὰ τῆς
Ἰσραήλ λησθῆναι ἐκλήμαται. πούτων
ποίνων ἕως οὗ κατεκρίσθη ὁ ἀσέβους
Θεόδωρος· ὅτι ἐν ἀγίοις Κυρίλλου
ἐρημῶν, εἰ καὶ διότι καὶ τοῦ ἐκεί-
νων λόγου· ὅτι ἐν ἀγίοις Κυρίλλου ἐι-
ρηκέναι πᾶσι Θεοδώρου, ὅθεν οὗτος
αἰρεῖται αὐτὸν τῆς κατεκρίσεως. διέ-
σκομην γὰρ, ὡς πολλοὶ τῶν ἀγίων πατέ-
ρων πινὰς τῶν αἰρετικῶν ἀπεδέξαντο,
ὡς περὶ καὶ ἐν ἀγίοις Δάμασος καὶ Α-
θανάσιος καὶ Βασίλειος Ἀπολινάριον, καὶ
Λέων· ὁ τῆς ἀγίας μνήμης Εὐτυχίας.
καὶ ὁ μὲν οὗτος φανερὰ γέγονεν ἡ πού-
των ἀσέβεια, ἐκ οὗτος φησὶν διὰ τὴν ποι-
αύτην δοποδὲν αἰρετικοὶ τὴν ταύ-
τα εἰς οἰκείον παρῶτον καὶ τὴν αὐτῶν
ἀσέβειαν γυρομῆναι κατεκρίσθη τε καὶ
αἰαδισμασίον. ποσάτη δὲ ὅστις ἡ μα-
νία τῶν Θεοδώρων ἐκδικουμένων, ὅτι πολ-
μῶσι κατεψύδατο καὶ Γρηγορίου τῆς
Σιολόγου, ὅτι Ἰωάννης τῆς Κωνσταντινου-
πόλεως, ὡς ἐπιστολὰς πρὸς αὐτὸν
Θεόδωρον· ὁποσὶν αὐτῶν πεπληρω-
μῆας ἐπαίνου· ὅτι καὶ ψύδιος ὅτι με-
τόν. Γρηγόριος μὲν γὰρ, ὅτι ὅτι τῆς
ἀληθείας ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀγω-
νισάμενος, καὶ τοῦ λαοῦ δόξαι τὴν
Ἀρεταῶν πλάτης εἰς τὴν ὁρδοδόξου
πίστιν ἐπιστρέψας εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανήλ-
θε πατρίδα, τὰς παρὰ τῶν αἰρετικῶν
κακούργους παρῶτον μὲν ἐπιστο-
λὰς οὐ πρὸς Θεόδωρον· ὅτι Μοψουεσίας ἐγραψεν, ἀλλὰ πρὸς Θεό-

cantes in fratres, & percutientes
eorum infirmam conscientiam, in
Christum peccatis. Et ut aliquid
etiam ex propheticis loquar co-
dicibus: Iustificata est Sodoma ex
te, superasti Paganorum verbo-
sitates, quas contra Christum
fecerunt, stultitiam existiman-
tes crucem, nihil esse ostendi-
sti Iudaicæ superbiæ crimina.]
His igitur ad condemnationem
Theodori sic a sancto Cyrillo
dictis, licet aliquis concedat, se-
cundum illorum verba sanctum
Cyrillum aliquid pro Theodo-
ro dixisse, neque hoc liberat il-
lum a condemnatione. Inueni-
mus enim, quod multi sancto-
rum patrum quosdam hæreti-
cos collaudauerunt, sicut & san-
cti Damascus & Athanasius &
Basilus Apollinarium, & * san-
ctus Leo Eutychen: & tamen
cognita eorum impietate, non
propter hoc euaserunt hæreti-
ci condemnationem & anathe-
ma, quod postea contra eorum
personam & impietatem fa-
ctum est. Tantus autem est
furor defendentium Theodo-
rum, quia præsumunt aduersus
Gregorium Theologum, &
Ioannem Constantinopolita-
num mentiri, dicentes epistolas
ad eundem Theodorum plenas
laudis eos direxisse: quod fal-
sum est. Gregorius enim, cum
in Constantinopoli pro verita-
te laborans, conuersis per eum
ab Ariana infania ad Catho-
licam fidem populis, ad suam
patriam reuersus est, epistolas
quas hæretici dolose proferunt;
non ad Theodorum Mopsue-
stenum scripsit, sed ad Theo-

Ezech. 16.

1. Cor. 3.

* sanctæ
memoriæ

Sup. coll. 5.

dorum episcopum Tyanensem, quæ est secundæ Cappadociæ metropolis. Eiusdem autem prouinciæ sunt & Nazianzus ciuitas, cuius fuerat episcopus idem sanctæ memoriæ Gregorius, & Arianzus prædium, vnde ortus fuerat. Hoc enim & ipsæ epistolæ aperte significant, memoriam facientes consuetudinum & collectionum, & eiusdem prædii Arianzi, & aliorum prædiorum eiusdem prouinciæ, & mensis vernacula lingua Cappadocum nominati, & Bosphorii episcopi sub eodem Theodoro constituti, qui tunc temporis Colonia ciuitatis eiusdem prouinciæ episcopus erat, & aliorum episcoporum, & chorepiscoporum, & monasteriorum, quæ sub Theodoro iurisdictione erant, quorum vsq; nunc eadem nomina seruantur. Qualis porro communio Cappadocibus ad secundam Ciliciam, vel tunc, vel modo diuisa earum prouinciæ gubernatione? Et quos episcopos sub se habere poterat Mopsuestenus episcopus, cum ipse sub metropolitano secundæ Ciliciæ constitutus esset? Ioannes autem Constantinopolitanus scripsit quidem epistolam ad Theodorum Mopsuestenum, non tamen laudibus, sed querimoniis & increpationibus plenam, utpote illo * a pietate

* a pietate

Quoniam enim cum eo monachicam vitam in vno eodemque monasterio exercuit, conuersationis ibi factæ eum admonuit: & pro his testimonium præbent Sozomenus, & Hefychius, & Socrates, & Theodoretus, qui multas pro Theodoro orationes & laudes fecit. Si autem testimonia proferunt Ioannis An-

δωρον Ἐπίσκοπον Τυανῶν, ἧς ἐστὶ τῆ
δουτῆρας Καππαδοκῶν μητροπολὶς. ἡ
ὅ αὐτῆς χωρὶς ἐστὶν ἡ Ναζιανζός, ἧς
γένονεν Ἐπίσκοπος ὁ αὐτὸς ἐν ἀγίοις
Γρηγόριος, καὶ Αἰριανζὸς τὸ χωρεῖον,
ὅθεν ἄρμηντο. τὸ το γὰρ καὶ αὐτὰ σα-
φῶς δηλοῦσιν αἱ Ἐπιστολαί, μεμνη-
μένα * ἐθνῶν καὶ σωόδων, καὶ τῶ αὐτοῦ
χωρίου Αἰριανζοῦ, καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων
τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας, καὶ μὲν οὖν τῇ
ἐπιχωρίᾳ διαλέκτῳ Καππαδοκῶν
ὠνομασμένου, καὶ Βοσπορείου Ἐπι-
σκοποῦ ὑπὸ αὐτοῦ τελευτῶτος Κολα-
νίας τῆς πόλεως, καὶ ἐπὶ τῶν Ἐπισκό-
πων καὶ χωρεπισκόπων καὶ μονασι-
χείων ὑπὸ αὐτοῦ τελευτῶτων Θεο-
δώρον μνημονόουσαι, ὧν καὶ μέγισ-
τον σώζεται τὸ ὄνομα. ποία δὲ με-
μούσται Καππαδοκῶν πρὸς ἐκτὸς τῆς
δουτῆρας Κιλικίας ἢ τότε ἢ νῦν ὑπ-
άρχῃ, διαμεμελεσμένης τῆς τῶ ἐπ-
αρχίαν τούτων διοικήσεως; ἢ ποίους
Ἐπισκόπους ὑπὸ αὐτοῦ ἔχον ἡδυνά-
το ὁ Μοψουεστίας Ἐπίσκοπος, αὐτὸς
ὑπὸ τῆς αὐτῆς δουτῆρας Κιλι-
κίας μητροπολίτῳ τελευτῶν; Ἰωάννης
δὲ ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐγραψεν
ἐπιστολὴν πρὸς Θεοδώρον Μο-
ψουεστίας, οὐκ ἐπαίνων δὲ, ἀλλὰ
μέμψεων καὶ ἐπιληψέων οὖσαν με-
στῶν, ὡς ἐκπεσόντος αὐτοῦ τῆς ἐπισ-
κοπίας. σιωπῶντος γὰρ αὐτοῦ μνη-
μῆρη βίβῃ ἐνὶ καὶ τῷ αὐτοῦ μνη-
μασχεύῳ, τῆς ἐκείσε σιωπῆς ἀ-
ναμνηστικῆς αὐτόν. καὶ ταῦτα μερ-
πρεῖ Σωζόμενος, καὶ Ἡσύχιος,
καὶ Σωκράτης, καὶ Θεοδώριος ὁ
πολλοὺς ὑπὲρ Θεοδώρου λόγους τε
καὶ ἐπαῖνους ἐκτείνας. εἰ δὲ πρὸς
Φέροισι μερπυρίας Ἰωάννου τῶ Αν-

ANNO
CHRIST.
527.

ANNO
CHRISTI
553.

Ιεροχίας καὶ τῆς ἑσπέρης ἀνατολι-
κῆς συνόδου, ὑπὲρ Θεοδορίου καὶ τῆς
αὐτοῦ ἀσεβείας ἡγομένης, ἀνάκλησιν αὐ-
τοῦ καὶ καὶνα δέξασθαι, ἀπὸ ὅσων τό-
τε ἐπὶ αὐτοῖς εἰς κατάκρισιν τῶν ἐν ἀ-
γίοις Κυρίλλου, καὶ ἀθέτησιν τῆς ὁρθῆς
πίστεως οἱ πατρὶς Ἰωάννης ἐπόλησαν·
καὶ ἀπὸ ἑρμῆαν, Νεστόριον καὶ πῶ-
τον κακοδοξίαν ὅτι πλείστον ἡρό-
νον ἐκδικουῦντες. καὶ τὸ τοῦ δείκνυται
ἐν διαφόροις αὐτῶν λόγων τε καὶ ἐ-
πιστολῶν πρὸς Θεοδοσίον τῆς δι-
σεβοῦς λήξεως, καὶ ἑτέροις διαφόροις
γραφειῶν.

Καὶ ταῦτα μὴ οὕτως. ἵνα δὲ μη-
δὲν τῆς ἀκριβείας παραλείψωμεν,
ἀναγκαῖον ἐννοήσασθαι μνηστῆρας καὶ
τῶν γραφέντων πρὸς Αὐγουστίνου τῆς
τῆς ὁσίας μνήμης ὁποιοῦντος ἐν Α-
φρικῇ ἡγομένης. ζητήσεως γὰρ πρὸς
πατρὶς Κακικλιανὸν μὲν θάνατον αὐτοῦ
κηρύξας, ὡς τῆς ἐκκλησιαστικῆς πα-
ραστραπέντος παραδόσεως, καὶ πρὸς
τύπου χάριν χειροσάντων ἐαυτοῦ
πρὸς τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, γράφει
πρὸς Βονιφάκιον ὁ αὐτὸς τῆς ὁσίας
μνήμης Αὐγουστίνος, ὡς ἐκ ἑδῆ πρὸς
διὰ τῶν χειροσάντων ἐαυτοῦ τῆς καθολι-
κῆς ἐκκλησίας. εἰ γὰρ ἄλλοις ὑπῆρχε τὰ
ἐπαγόμενα Κακικλιανῶν, καὶ ἐφανέ-
ροισι ἐν αὐτοῖς φρονήσεως τῆς καθολι-
κῆς κατὰ κράτος, καὶ μὲν θάνατον αὐ-
τοῦ ἀναθέματι ὑπέβαλον. ἄλλα καὶ
κανὼν τῆς ἀγίας ἐν Αφρικῇ συνό-
δου διαγραφῆς τοῦ ὁποιοῦντος, τοῦ
πῶτον οἰκείαν παροικίαν ἢ ἐν διαθή-
κῃ, ἢ ἐξ ἀδιαθέτου ἀρεπκῶ παρα-
πέμποντας ἡλῶναι καὶ μετὰ θάνα-
τον ἀναθεματίζεσθαι. πρὸς τοῦτοις
δὲ ἅπασιν, τίς ἀγνοεῖ τὰ ἐν τοῖς ἡμε-

tiocheni, & orientalis Conci-
lii sub eo constituti, facta pro
Theodoro & eius impietate, ne-
cesse est eos & illa suscipere, quæ
(quantum ad illos pertinet) ad
condemnationem sancti Cyril-
li, & reprobationem rectæ fidei
fecerunt Ioannes & qui cum
illo erant, nec non etiam quæ
scripserunt, Nestorium & eius
perfidiam diutius defendentes.
Et hoc ostenditur ex diuersis
eorum libris & epistolis, quas
ad Theodosium piæ recorda-
tionis, & ad alios diuersos scri-
pserunt.

Et hæc quidem sic se habent.
Vt autem nihil subtilitatis præ-
termittamus, necessarium puta-
uimus memorare etiam illa, quæ
ab Augustino sanctæ memoriæ
Africano episcopo scripta sunt.
Quæstione enim aliqua post
mortem Cæciliani de eo mota,
quod ab ecclesiastica traditio-
ne declinasse dicebatur, & pro-
pter hoc quibusdam a catholi-
ca ecclesia separatis, scribit ad
Bonifacium idem sanctus Au-
gustinus, quod non oportebat,
aliquos ideo separare sese a ca-
tholica ecclesia. Si enim vera
essent ea quæ Cæciliano infere-
bantur, & manifestatus esset
contrarium aliquid ecclesiastico
statui sapuisse, etiam post mor-
tem eum anathemati subiice-
rem. Sed & regula sanctæ Sy-
nodi Africanæ statuit, episco-
pos, qui suas facultates in
testamento, vel ex intestato
hæretico relinquunt, oportere
& post mortem anathemati-
zari. Super hæc autem om-
nia, quis ignorat, ea quæ no-

stris temporibus in ecclesia antiquioris Romæ contra Dioscorum acta sunt? Qui cum nihil in fidem peccasset, tamen propter solum ecclesiasticum ordinem post mortem ab eadem sancta ecclesia Romana anathematizatus est. Si igitur nihil in fidem peccantes episcopi, propter solum ecclesiasticum ordinem, & propter causam pecuniariam anathemati & post mortem subiiciuntur: quanto magis Theodorus, qui in ipsum Deum peccauit? Quantum autem ad insipientiam dicentium, non oportere anathematizari post mortem eos, qui in sua impietate mortui sunt: oportebat nec eos, qui iniuste condemnati sunt patres post mortem reuocari, quale contigit in Ioanne sanctæ recordationis episcopo Constantinopolitanæ ciuitatis, ab vniuersali ecclesia post mortem reuocato, & in Flauiano sanctæ memoriæ & ipso episcopo Constantinopolitanæ ciuitatis, iniuste quidem in vita condemnato, iuste autem post mortem reuocato tam a sanctæ memoriæ papa Leone, quam a sancta Calchedonenfi Synodo. Ex hoc autem contingit secundum illorum verba, hæreticos quidem sanctis patribus connumerari, vtpote liberatos debita eis condemnatione, sanctos autem patres iniuste condemnatos, hæreticis coniungi, vtpote non soluta contra eos facta iniqua damnatione. Omnibus autem magis

* fide dignus

Ioh. 3.

* credendus est doctor Dominus & Deus noster Iesus Christus, de se dicens: Sic enim dilexit Deus mundum, vt filium suum

ἡμῶν χρόνους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς πατρὸς ὁμοῦς ῥώμης ἡγούμενα καὶ Διοσκοῦρου; ὅς οὐδὲν ὅτι πῖστιν ἡμῶν τῆς, διὰ μόνον ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἡμεῶν μὴ θάνατον ἀπὸ αὐτῆς τῆς καὶ ῥώμης ἀγνώστῃς ἐκκλησίας ἀνεξιμάρτητος. εἰ ποῖναι οἱ μηδὲν εἰς πῖστιν πεισάντες ὁμοιοποποὶ διὰ καὶ ἡμεῶν ἐκκλησιαστικῶν, καὶ διὰ ἡγεμονικῶν αἰτίαν ἀνεξιμάρτητος καὶ μὴ θάνατον ὑποβάλλοντες, πόσω μάλλον Θεόδωρος ὁ εἰς αὐτὸν θεὸν ἀσεβήσας; ὅσον ὅτι πρὸς τὴν αἰτίαν τῆς λεγόντων, μὴ δεῖν ἀνεξιμάρτητον μετὰ θάνατον εἶναι ἐν τῇ οἰκείᾳ ἀσεβείᾳ πελιδνῶντας, οὐ δεῖν μὴδὲ εἶναι ἀδίκως κατακριθέντας πατέρας μετὰ θάνατον ἀνακαλεῖσθαι, ὅπως συμβέβηκε καὶ ὅτι Ιωάννη τῷ ἐν ὁσίᾳ τῇ μνήμῃ ὁμοιοποποῦ ἡγούμενου Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας μετὰ θάνατον ἀνακληθέντι ὅτι Φλαυιανῶς τῷ τῆς ὁσίας μνήμης καὶ αὐτῷ Κωνσταντινουπόλεως ἡγούμενῳ ὁμοιοποποῦ, ἀδίκως μὲν ἐν ζωῇ κατακριθέντι, δικαίως δὲ μετὰ θάνατον ἀνακληθέντι ὑπὸ τῆς τῆς ὁσίας μνήμης πάπᾳ Λέοντος, καὶ τῆς ἐν Καλχηδόνι ἀγίας συνόδου. ἐντεῖθεν ὅτι συμβαίνει καὶ εἶναι ἐκαίνων λόγους, εἶναι μὲν ἀρεπκοῖς τοῖς ἀγίοις πατέρας συναριθμεῖσθαι, οἷα ἐλπίσιν τοῖς ἀφιεμένοις τῆς ὁφειλομένης αὐτοῖς καὶ ἀρεπείας. εἶναι ὅτι ἀγίοις πατέρας ἀδίκως καταδικασθέντας τοῖς ἀρεπκοῖς συναριθμεῖσθαι, οἷα μὴ λυομένης τῆς ἐπὶ αὐτοῖς ἀδίκου κατακρίσεως. ἀξιωματικῶς δὲ πάντων ὅτι διδάσκαλος ὁ κύριος καὶ θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦ ἐαυτὸν λέγων. ἔγω γὰρ ἡγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱόν αὐτοῦ

ANNO
CHRISTI
511

ANNO
CHRISTI
553.

τὸ μυστήριον ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸ μὴ δόξῃται, ἀλλ' ἐν ζωῇ αἰώνιον. οὐ γὰρ ἀπέστλεν ὁ θεὸς τὸ υἱὸν αὐτοῦ εἰς κόσμον, ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτόν. ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸ οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων εἰς αὐτὸ ἡδὴ κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἅγιον διὰ τοῦ προφήτου Δαυὶδ λέγει, ὅτι ἀσεβεῖς μὴ ἀναστήσονται ἐν κρίσει. τῆς οὖν ποιότητος τοῦ κυρίου δόξα φάσεως ὁξενεχθείσης καὶ παντὸς ἀσεβοῦς, καὶ μηδὲν διασελλούσης μεταξὺ ζώντων, καὶ νεκρῶν αἰρετικῶν, πῶς πολυμῶσιν ἀντιπίπῃν τῇ ποιότητι δόξατος, ὅτι ὅτι ἀπάξ ἀσεβήσαντες, καὶ διὰ τὸ ἡδὴ ὑπὸ τοῦ κυρίου κατακριμένοις λέγειν, μὴ δεῖν μὴ θάνατον καὶ κρίνεισθαι; καὶ ὁ θεὸς δὲ δόξαστος Χριστὸν ἔχον ἐν αὐτῷ λαλοῦντα, οὐ μόνον καὶ ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ ἀγγέλων πᾶσι ποιῶντιν ἐπήγαγον δόξασιν, εἰπὼν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ πρὸς Γαλατίας· ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς, ἡ ἀγγελος ὅς οὐρανὸν διαγγελλίστηται ὑμᾶς ὅτι ὁ διαγγελλισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. ὡς παρεθήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω· εἰ τις ὑμᾶς διαγγελλίστηται παρ' ὁ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. καὶ τις οὕτως ἀσεβῆς, ὡς πολυμῶσιν εἰπεῖν, ὡς τὰ ῥα Θεοδώρου ἀσεβῶς συζητάμεντα, ἢ μέρος αὐτῶν ῥηθέντων ποτὲ τῇ ἀγίᾳ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ἐκ διουὶς ὁ πολυμῶσις πὶ τοιοῦτον παρεφθέρξας ἀνάθεμα καὶ τυπελῆσθαι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων;

Εἰ τις πόινω μὴ πᾶσι ποιῶντιν ὁρθῶς ὁ μυστήριον καὶ καὶ κρίσιν τῶν αἰρετικῶν, τῆς ἀσεβοῦς ἐννοίας σωζομένης

Concil. Tom. 12.

unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam aeternam. Non enim misit Deus Filium suum in mundum ut iudicet mundum, sed ut saluetur mundus per ipsum. Qui credit in eum, non iudicatur: qui autem non credit, iam iudicatus est, quia non credit in nomine unigeniti Filii Dei. Et spiritus autem sanctus per prophetam David dicit, impios non resurrekturos in iudicio. Tali igitur Domini sententia prolata aduersus omnem impium, & nihil discernente inter viuos & mortuos hæreticos, quomodo audent resistere tali sententiæ, & eos qui semel impie egerunt, & propter hoc iam a Domino condemnati sunt, dicere, non oportere post mortem condemnari? Et diuinus * autem Apostolus, qui Chri- * etiam stum in semetipso habet loquentem, non solum aduersus homines, sed etiam aduersus angelos talem protulit sententiam, dicens in epistola ad Galatas: Sed licet nos aut angelus de celo euangelizauerit præterquam quod euangelizauimus vobis, anathema sit. Sicut prædiximus, & nunc iterum dico: Si quis vobis euangelizauerit præter id quod accepistis, anathema sit. Et quis ita impius est, ut præsumat dicere, quod Theodori impia scripta, vel pars eorum, tradita est aliquando sanctæ Dei ecclesiæ, & non statim, qui ausus est aliquid tale loqui, anathemati subiectus est a sanctis patribus?

Si quis igitur post eiusmodi rectam confessionem, & hæreticorum condemnationem, saluo manente pio intellectu,

Ddd

de nominibus vel syllabis vel dictionibus contendens, separat se a sancta Dei ecclesia, tamquam non in rebus, sed in nominibus solis & dictionibus posita nobis pietate: talis utpote dissensionibus gaudens, rationem pro semetipso, & pro deceptis & decipiendis ab eo, reddet magno Deo & salvatori nostro Iesu Christo in die iudicii. Amen.

Iustiniani imperatoris ad sanctam Synodum epistola de Theodoro Mopsuesteno & reliquis.

Habetur
sup. in coll.
i. paucis
mutatis.

SEMPER quidem studium fuit orthodoxis & piis imperatoribus patribus nostris, pro tempore exortas haereses per congregationem religiosissimorum sacerdotum amputare, & recta fide sincere praedicata, in pace sanctam Dei ecclesiam custodire. Quapropter & Constantinus magnus Ario blasphemante & dicente, Filium non esse consubstantialem Deo & Patri, sed creaturam, & ex non extantibus factum esse, congregavit Nicææ trecentos decem & octo patres, & cum ipse Concilio interfuisset, damnato & anathematizato Ario rectam fidem confirmare studuit: per quam diuini illi patres confitentes Filium consubstantialem esse Deo & Patri, non vero creaturam & ex non extantibus factum, usque ad hodiernum diem canitur. Theodosius autem senior, Macedonio negante deitatem sancti Spiritus, & Apollinario eius discipulo bla-

φει ὀνομάτων, ἢ συλλαβῶν, ἢ λέξεων ζυγομαχῶν, χωρίζει αὐτὸν τῆς ἀγίας τῆς δι' ἐκκλησίας, ὡς περ ἐν ὀνομασί μόνοις ἐλέξεσι κειμένης ἡμῶν τῆς ὁσιότητος, ἀλλ' ἐκ ἐν θεωρήματι, ὁ θεὸς ὡς τοῖς ὁμοίαισι λαέσιν ὑφέξει ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ ἀπατωμένων ἐν ἀπατησι τοῦτων τῶν μεγάλων θεῶν καὶ σωτῆρι ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἀμὲν.

Τύπος τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ πρὸς τὴν ἀγίαν συνόδον περὶ Θεοδώρου τῆς Μοψουεστίας καὶ τῶν λοιπῶν.

ΣΤΟΙΧΗ μὲν γέγονεν αἱ τοῖς ὀρθοδόξοις καὶ ὁσιότητις προβασιλευσάντων τοῖς ἡμετέροις πατράσι, καὶ κατὰ καιρὸν ἀναφυομένης αἰρέσεως διὰ συνόδων ὁσιωτάτων ἱερέων ἐκκόπῃν, καὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καθαρῶς κηρυχθῆναι ἐν εἰρήνῃ τῇ ἀγίᾳ τῆς θεοῦ ἐκκλησίας διαφυλάττειν. διόπερ καὶ Κωνσταντῖν ὁ μέγας Ἀρείου βλασφημοῦτος καὶ ἐξουθενῶν, μὴ εἶναι τὸν ὁμοούσιον τῷ θεῷ καὶ πατρί, ἀλλὰ κτίσμα καὶ ὅτι οὐκ ὄντων γεγενῆαι, συναρχῶν ἐν Νικαίᾳ τῶν τετρακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων, καὶ αὐτὸς ἐκεῖ παρὰ τὸν ὁμοῦλον, καὶ τῶν Ἀρείου κατὰ δόξαν ὁμοούσιον καὶ ἀνασχεματιζόντων, ἐκαστοῦ δασεῖν τὸν ὀρθόδοξον κρατυῖαι πίστιν δι' ἧς ὁμολογήσαντες οἱ θεοὶ πατέρες ὁμοούσιοι εἶναι τὸν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ἀλλὰ μὴ κτίσμα ἐξ ὄντων γεγενῆαι, μελενῶν ἃ δέτα. καὶ Θεοδοσίου δὲ ὁ πρεσβυτέρου, Μακεδονίου ὁρνούμενου τῷ θεῷ καὶ ἀγίῳ πνεύματι, καὶ Ἀπολλιναρίου τῶν μαθητῶν αὐτοῦ βλα-

ANNO
CHRISTI
533.

σφημουῦτος εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ
 Θεοῦ λόγου, καὶ φάσκοντος, νοῦν δὲ
 θεοπνεῶν μὴ εἰληφέναι. **Θ** τὸν Θεοῦ
 λόγον, ἀλλὰ σαρκὶ ἐνωθέντα ψυ-
 χῶ ἄλογον ἐχούσιν, συναγαγόντων ἐν
 Κωνσταντινουπόλει τοῦ ῥ. πατέρας,
 καὶ μετ' αὐτῶν καὶ αὐτὸς τῆς συνόδου,
 καὶ τῶν εἰρημνίων καὶ καταρεθέντων καὶ
 ἀναθεματιζόντων αἰρετικῶν, μετὰ δὲ
 τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν δογματῶν καὶ ὁμο-
 φρόνων, παρεσκεύασε τὴν ὁρθόδο-
 ξον πίσιν κηρύττειν, καὶ Θεοδοσίῳ
 δὲ ὁ νέος τῶν ἀσεβῶν Νεστορίου λέ-
 γοντος, ἄλλον εἶναι **Θ** Θεὸν λόγον, ἢ
 ἄλλον **Χ**ριστόν· καὶ **Θ** μὴ φύ-
 σιν ἑὸν τῶν Θεοῦ καὶ πατρὸς, **Θ** δὲ
 χάριτι ἑὸν ἀσεβῶς εἰσαγόντος, καὶ
 τὴν ἀρίστην Μαρίαν εἶναι Θεοτόκον θε-
 οουμήνου, συναγαγόντων τὴν πρεσβυ-
 τερὰν ἐν Εφέσῳ τῶν διακοσίων ἀρίστων
 πατέρων συνόδον, ἢ δόποσείλας ἀρ-
 χοντας ὁφείλοντας ᾤρεσθαι τῇ συν-
 όδῳ, προσέταξε καὶ **Θ** Νεστορίῳ
 παρευθύνεσθαι, καὶ κρίσιν ἐπ' αὐτῷ γε-
 νέεσθαι· καὶ διὰ τὴν ἡγομένην ἀκριβοῦς
 ἐξετάσεως κατεβίβησαν Νεστορίῳ,
 ἀναθεματίζοντες αὐτὸν πᾶσι ὁμόφρο-
 νισιν αὐτοῦ. πύπων δὲ οὕτω παρελ-
 θόντων, ἐπινασάντες Κυρίλλῳ τῷ
 παυσοιωτάτῳ **Θ** τῆς ἐξαγίτου Νε-
 στορίου μερίδος, ἐπαυδάσαν, πό γε
 ἐπ' αὐτοῖς, ἀναστρέψαι τὴν κατὰ Νε-
 στορίου γενημένην κρίσιν. ἀλλ' οὐκ οὕτω
 Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς ἀνπλαμβανό-
 μινος τῶν ὄντως ὁρθῶν κατὰ Νεστορίου
 καὶ τῶν πονηρῶν αὐτοῦ δογματῶν κρι-
 ζόντων, ᾤρεσκεύασε κρατῆν* γυναικὸς
 τὴν ἐπ' αὐτῷ γενημένην κρίσιν. καὶ
 γὰρ πρὸς τοῦτο καὶ ἄλλα πᾶν κατὰ τὴν
 αἰοῦ Κυρίλλου καὶ Φλαυιανῶντων,
 Concil. Tom. 12.

iphemante incarnati Dei Verbi
 dispensationem, & dicente, Dei
 Verbum non assumpsisse men-
 tem humanam, sed carni ani-
 mam irrationalem habenti fuisse
 unitum, congregatis in Con-
 stantinopolitana vrbe centum
 quinquaginta patribus, ac ipse
 particeps Concilii effectus, dam-
 natis & anathemate perculsis
 prædictis hæreticis vna cum im-
 piis eorum dogmatibus ac secta-
 toribus, curam adhibuit vt recta
 fides prædicaretur. Theodosius
 vero iunior, impio Nestorio di-
 cente alium esse Deum Verbum,
 & alium Christum; ac Verbum
 quidem natura esse Filium Dei
 & Patris, Christum vero tantum
 ex gratia Filium impie introdu-
 cente, & sanctam Mariam Dei
 genitricem esse negante; con-
 gregauit priorem Ephesinam
 Synodum ducentorum sancto-
 rum patrum, & directis princi-
 pibus qui deberent Concilio in-
 teresse, iussit & ipsum Nestorium
 adesse, & iudicium de eo fieri:
 diligenterque examinatione fa-
 cta, damnarunt & anathemati-
 zarunt Nestorium vna cum se-
 ctatoribus eius. His autem ita
 subsecutis, cum insurrexissent
 contra sanctissimum Cyrillum
 sectatores impii Nestorii, cona-
 ti sunt (quantum in ipsis fuit) re-
 scindere sententiam contra Ne-
 storium latam. Sed Theodo-
 sius imperator, defendens ea
 quæ ita recte contra Nesto-
 rium & impia eius dogmata
 fuerant iudicata, damnationis
 sententiam in eum factam ra-
 tam haberi curauit. Insuper au-
 tem cum & quædam alia crimi-
 na diuino Cyrillo apud impera-
 torem nugaciter impingerent,
 Ddd ij

ad imperatorem Cyrillus in hanc sententiam scripsit: Postquam mihi, piissime imperator, renunciatum est, quosdam garrulos instar vesparum ferarum furris suis aures tuas personare, & maledicta in me eructare, nugantes me asserere Christi diuinum corpus caelo delatum, & non de sancta Virgine assumptum; itemque duos filios de sententia Nestorii confiteri: existimaui debere me aduersus ipsos pauca in hanc sententiam dicere: O fatui, & nullius rei nisi calumniandi gnari, quomodo in hanc deuenistis sententiam, tantumque insanix concepistis? Omnino enim oportebat hoc vos perspicue sentire, totam fere nostram de fide disputationem inde ortam, quod nos sanctam Mariam deiparam esse contendimus. Atqui si, ut illi dicunt, nos corpus Christi diuinum caelitus venisse, non ex ipsa natum dicimus, quomodo deipara dici poterit? Quem enim peperit, si hoc verum non est, quod secundum carnem peperit Emmanuelem? Rideantur ergo, qui hæc & talia de me blaterant. Non enim mentitur sanctus Isaias, cum ita vaticinatur: *Ecce virgo in utero habebit, & pariet filium, & vocabunt eum Emmanuel, quod est, nobiscum Deus.* Et haud dubie verum dixit Gabriel archangelus ita Mariam alloquens: *Ne timeas Maria, inuenisti enim gratiam apud Deum. Ecce concipies in utero, & paries filium, & vocabis nomen eius Iesum: Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.* Cum

Isai. 7.

Luc. 1.

Matth. 1.

γράφει πρὸς τὴν βασιλέα Κύριλλος τοιαῦτα· ἐπειδήπερ ἐπυθόμην ὡς δι-
σεβέστατε βασιλεῦ, τῇ φιλολογίᾳ
εἰσδόντων πᾶς ἀγείων σφικῶν δι-
κλῶ περιδομῆν, καὶ μοχθηροῖς ἐ-
ρῶ γὰρ κατ' ἐμὸν λόγον, ὡς ὅτι ἐ-
σανοδὶ κατὰ κομῶν καὶ οὐκ ἐκ τῆς
ἀγίας παρθένου λέγοντος τὸ θεῖον
σῶμα Χριστοῦ, καὶ μὴ τοῦ καὶ δύο
ὑἱοῦ κατὰ Νεστόριον ὁμολογεῖν ἡ-
μας καταφλυαρήσαν, δεῖν ὡς ἐπὶ
ὀλίγα περὶ τούτου πρὸς αὐτοὺς ἐ-
πεῖν οὕτως· ὡς ἀνόητοι καὶ μόνον ἐ-
δότες συκοφαντεῖν, πῶς εἰς τὸ πᾶν
ἤχθητε γνώμης, καὶ ποσῶν νε-
ροσῆκατε μαρίαν; ἔδει σαφῶς ἐν-
νοεῖν, ὅτι γὰρ ἀπὸς ἡμῶν ὁ ὑπερ-
τῆς πίστεως ἀγῶν συνεκκρότητο δια-
βεβαίουμένοις, ὅτι θεοτόκος ὅστις ἡ ἀ-
γία Μαρία. ἀλλ' ἐπειπερ' ὅτι οὐσα-
νοδὶ καὶ οὐκ ὅτι αὐτῆς γαμήνηται τὸ
θεῖον σῶμα τῆ Χριστοῦ λέγοντες, ὡς
φασί, πῶς δὲ νοοῖτο θεοτόκος; πᾶς
γὰρ ὅλως τέτοκεν, εἰ μὴ ὅστις ἀ-
ληθὲς, ὅτι γαμήνηται καὶ σάρκα
Εμμανουήλ; γὰρ ἔδωκεν τοῖνυν οἱ
πάντα καὶ τὰ τοιαῦτα κατ' ἐμὸν πε-
φλυαρηκότες. οὐ γὰρ ψεύδεται λέ-
γων ὁ μακάριος Ησαΐας· ἰδοὺ ἐ-
πάρθενον ἐν γαστρὶ ἐξεί, καὶ τέξ-
εται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ Εμμανουήλ, ὅ ἐστι, μετ' ἡμῶν ὁ
θεός. Σληθὲν δὲ πάντως καὶ ὁ θε-
γὰρ γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ὁ
ἰδοὺ συλήνη ἐν γαστρὶ, καὶ τέξ-
εται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐ-
τοῦ Ιησοῦ. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸ λαὸν αὐ-
τοῦ ἀπὸ τῶν ἀμάρτην αὐτῶν. ὅταν

ANNO
CHRISTI
535

δὲ λέγωντες, αὐτὸν εἶ οὐρανὸς (Θ) κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, οὐχ ὡς αὐτὸν εἶ οὐρανὸς κατενεχθείσης τῆς ἀγίας αὐτοῦ σαρκὸς πατρὶ Πατρὶ, ἀλλ' ὡς ἐπόμενοι τῷ ἱερῷ Παύλῳ φάσκοντες· ὁ πρῶτος ἀνθρώπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δὲ δεύτερος ὁ κύριος (Θ) εἶ οὐρανὸς. μεμνημένα δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦ κυρίου λέγοντες· οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς (Θ) οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατὰ βῆμα, ὁ ὑὸς τοῦ ἀνθρώπου. καὶ τοὶ γεννηθέντες κατὰ σάρκα, ὡς εἴρηται, ἐκ τῆς ἀγίας παρθένου. ὅθεν δὲ ὁ αὐτὸν εἶ οὐρανὸς κατὰ φοιτήσας θεὸς λόγος κατένωκεν ἐαυτὸν (Θ), μορφῇ δούλου λαβὼν, καὶ καχηματίσκειν ἀνθρώπου ὑὸς μετὰ τῶν μείνων ὁ ὡς, πούτεσι θεός· ἀτρέπτους γὰρ καὶ ἀναλλοίωτος κατὰ φύσιν ἐστίν· ὡς εἰς ἡδὴ νοούμενος μετὰ τῆς ἰδίας σαρκὸς, εἶ οὐρανὸς λέγεται κατελθεῖν. ἀνόμεναι δὲ καὶ ἀνθρώπος εἶ οὐρανὸς, τέλειος ὡς ἐν θεότητι, καὶ τέλειος ὁ αὐτὸς ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ ὡς ἐν ἐνὶ πρῶτῳ νοούμενος. εἰς γὰρ κύριος Ἰησοῦς Χριστός, καὶ ἡ τῆς φύσεως διαφορὰ μὴ ἀγνοῖται, εἶ ὡς πλὴν ἀπέρρητον ἐνωσὶν φανερὴ περὶ ἑαυτῶν. ποιητοῦ ὁμοιογενὲς (Θ) μονογενὴ ὑὸν τοῦ θεοῦ λόγον, θεὸν τέλειον καὶ ἀνθρώπον τέλειον, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, πρὸς ἀνάντων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα καὶ πλὴν θεότητος, ἐπὶ ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν (Θ) αὐτοῦ (Θ) δι' ἡμᾶς καὶ διὰ πλὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου κατὰ πλὴν ἀνθρώπινα· ὁμοούσιος (Θ) τῷ πατρὶ (Θ) αὐτοῦ (Θ) κατὰ πλὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον ἡμῖν κατὰ πλὴν

autem Dominum nostrum Iesum Christum dicimus desuper de caelo venisse, non eo sensu dicimus, quasi putemus eum sanctam suam carnem de caelo detulisse: sed sequimur sanctum Paulum, qui ita ait: *Primus homo* 1. Cor. 15. *de terra terrenus, secundus, Dominus e caelo.* Imitamur etiam & ipsum Dominum dicentem: *Nemo* Ioan. 3. *ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo filius hominis.* At vero quod ad carnem attinet, natus est, sicut diximus, ex beata Virgine. Sed quoniam Verbum Dei de caelo descendens, *seipsum exinanivit, formam* Philipp. 2. *serui assumendo*, filiusque hominis extitit, cum tamen idem permaneret qui antea fuerat, scilicet Deus, (est enim immutabilis, & nulli alterationi obnoxia natura) cum iam vnus intelligatur esse cum propria carne, dicitur de caelo venisse. Et nominatur etiam homo de caelo, cum sit perfectus in deitate, idemque perfectus in humanitate: intelligiturque vna esse persona. Vnus enim est Dominus Iesus Christus, tamen si naturarum discrimen non ignoretur, ex quibus ineffabilem illam dicimus factam vnitionem. Fate-mur itaque Verbum, vnigenitum Dei Filium, Deum esse perfectum, & perfectum hominem corpore & anima ratione praedita constantem: quod ad deitatem attinet, ex Patre natum ante saecula, eundem autem vltimis temporibus propter nos & propter nostram salutem natum ex Maria virgine secundum humanitatem: consubstantialem Patri secundum diuinitatem, & consubstantialem nobis secundum

Ddd iij

humanitatem. Duarum enim naturarum facta est unio. Inde est, quod vnum Christum, vnum Filium, vnum Dominum confitemur, atque etiam sanctam Virginem vere fuisse deiparam, idco quod Deus Verbum carnem induit, & homo factus est, atque in ipsa conceptione sibi uniuertit templum, quod ex ipsa assumebat. Si placet, exempli loco accipiamus nostrum ipsorum compositionem, quatenus homines sumus. Constat nimirum anima & corpore. Ac videmus duas naturas, aliam corporis, aliam animæ; hominem vero, ex vtriusque vnitione facta, vnum: neque compositio ex duabus naturis efficit, vt pro vno homine duos cogitemus; sed vnum (vt dixi) intelligimus hominem ex anima & corpore compositum. Si enim hoc tollamus, ex duabus & differentibus naturis vnum & indiuisibilem Christum ab vnitione existere, dicent aduersarii: Si vna natura totius Christi est, quomodo potuit humanam naturam induere, aut quam carnem sibi propriam adsciscere? Eos autem qui dicunt contemperationem, confusionem aut mixtionem naturarum Verbi Dei cum carne factam; palam iis ora obturare tua pietas dignetur.] Post hæc autem Cyrillo mortuo, emerfit monachus quidam & archimandrita, nomine Eutyches. Hic non exiguum populi partem sibi adiunxit, Nestorii sectam & impium eius dogma approbans, ac dicens carnem Domini non esse consubstantiali nobis. Et rursus quidē non multo post diabolica manu praua-lente, aliud Ephesi Concilium la-

δύο φύσεων ἑνω-
σις γέγονεν. ὅθεν ἕνα Χρῆστον, ἕνα
υἱόν, ἕνα κύριον ὁμολογοῦμεν καὶ
τὴν ἀρίαν πατρὸς ὁμοῦς θεοτό-
κον, διὰ τὸ ὅτι θεὸν λόγον σαρκω-
θῆναι, καὶ ἐνανθρωπήσαι, καὶ ὅτι
αὐτῆς συλλήψεως ἐνώσει αὐτῷ
ὅτι αὐτῆς ληφθέντα ναόν. καὶ, εἰ δο-
κεῖ, δεξιόμηναι εἰς παράδογμα τὴν
καθ' ἡμᾶς αὐτῶν συνάγειν, καὶ
ὡς ἴσμεν ἀνθρώποι. συνπεδίμεθα
γὰρ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ ὁ-
ρῶμεν φύσιν δύο, ἐτέραν μὲν τῆς
σώματος, ἐτέραν δὲ τῆς ψυχῆς· ἀλλ'
εἰς ὅτι ἀμφοῖν καὶ ἐνωσιν ἀνθρώ-
που, καὶ οὐχὶ τῷ ἐκ δύο φύσεων
συνπεδίμεθα, δύο ἀνθρώποις ἕνα
νοεῖται παροικῶν. ἀλλ' ἕνα
ἀνθρώπον καὶ συνάγειν, ὡς ἐφίμω,
τὴν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος. εἰ γὰρ
ἀνέλωμεν τὸ, ὅτι ἐκ δύο καὶ δια-
φόρων φύσεων ὁ εἰς καὶ μόνος ἐστὶ
Χρῆστος, ἀδιάσπαστος ὢν μετὰ τὴν
ἐνωσιν, ἐροῦσιν οἱ δι' ἐναντίας· εἰ μία
φύσις τὸ ὅλον, πῶς ἐνλωθροῦσιν; ἢ
ποῖαν ἰδίαν ἐποίησατο σάρκα; τοῖς
δὲ λέγοντας, ὅτι κράσις, ἢ σύγχυσις,
ἢ φυρμιὸς ἐγένετο τῆς θεοῦ λόγου πρὸς
τὴν σάρκα, κατὰ ξιωσάτω ὅτι ἡ
θεοσέβεια παροδῆλως ἐπηρεάζειν.
μετὰ δὲ ταῦτα Κυρίλλου πλάττη-
σαντος, ἐπιφύεται μοναχὸς τις καὶ
δερμιανδρίτης Εὐτυχὴς ὀνομαζόμε-
νος, ὃς ὑποσάπτει κατὰ τὸ αὐτῶν μέρος
οὐκ ὀλίγον τῆς λαοῦ, κερῶν τὰ Νε-
στορίου καὶ τὸ αὐτῶν πονηρὸν δόγμα,
φάσκων μὴ εἶναι τὴν σάρκα τῆς κυ-
ρίου ἡμῖν ὁμοούσιον. καὶ δὴ πάλιν
μετ' ὀλίγον διαβολικῆς ἰσχυσίας χε-
ρὸς, ἐτέρα συνάγει ἐν Εφέσῃ λη-

ANNO
CHRISTI
553.

ἡσυχία καὶ οὐχ ὅσα γίνεται, ὡς ἀπεμ-
φάντος ἐκείσε καὶ Φλαυιανοῦ Κων-
σταντινουπόλεως, πλὴν πᾶσαν ἔξοισίμου
Διοσκορόν Αλεξανδρείας ἔχοντος. καὶ
φονδύεται μὲν Φλαυιανὸς ὁ θεῖος ὑ-
πέρμαχων τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀ-
ναστρέπεται δὲ ἡ ἐν Εφέσῳ παρθε-
σιώδης, ὑπογραψάντων Φονικῇ
βίβλιν πνῶν ὑποκόπων, ἔξ ὧν ὑπὴρ-
χε Βασίλειος ὁ Σελδουκείας. κἀντε-
θεν τῇ τῆ Νεστορίου καὶ Διοσκορόν
ἐν Εὐτυχείῳ δημοσιολογῶν πονηρῶν
δογματῶν, ἐκ πολλῆς ταραχῆς ἡμο-
μύνης, μάλιστα ἐν τῇ αἰατολῇ, φο-
νδύεται Προτέριος ὁ μέγας ἱερεὺς, καὶ
ἑτέροι πλείοι. τούτων οὐκ οὕτως ἐχόν-
των ἀνίσταται θεὸς Μαρκεῖανὸς ὁ βα-
σιλεὺς, καὶ σιωπαζάνων ἐν Καλχηδόνι
πλὴν τῇ χλ'. πατέρον σιωόδον, ὡς
όντων Διοσκορόν, καὶ Εὐτυχείῳ, καὶ αὐ-
τὸς ἐπορεύθη. καὶ κατὰ δικάζονται
μὲν Διοσκορὸς καὶ Εὐτυχὴς, καὶ Νε-
στοριος πάλιν ἀναθεματίζεται. Θεο-
δώρον δὲ καὶ Ἰβαν ἐκ Βασίλειον Σε-
λδουκείας ἐδέξαντο καὶ υπογράφαν-
τας, ἐκ τῆ ληστικῆς σιωόδου ἀναθεματί-
σης καὶ ἀναθεμαπαθείσης, εἰς μίαν συμ-
φωνίαν ἤγαγον πάντας οἱ θεῖοι πατέ-
ρες. τούτων ὅτι πεσάντων σιωόδων οὐ-
τω ἡμομύνης ἐκ ἐπιβεβαιώσεων, καὶ
κρατουσῶν ἐν τῇ τῆ θεοῦ ἐκκλησίᾳ, οἱ
τῆ Νεστορίου φρονιμῶντες ἐσπούδασαν
αὐτὸς πλὴν αἵρεσιν αὐτῶν κρατύνειν διὰ
τῆς Θεοδώρου τῆς Μοψουεστίας ἀ-
φορμῆς, πολλὰ χεῖρονα τῆ μαθητῆ
αὐτῆς Νεστορίου βλασφημῶσαντος. ὁ-
θεν τῶν καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦντες ποῖς
ἡμετέροις πατέρας, καὶ βουλόμενοι
πλὴν ὀρθῶς πῶς ἁλώσειον διαφυ-
λάττειν, ὡς ἐπὶ πομῶν καὶ τούτου

tronum, & nequaquam sanctum
cogitur : misso ad id etiam
Flauiano Constantinopolitano,
cum penes Dioscorum Alexan-
driæ episcopum summa rerum
ibi esset. Diuinus autem Flauia-
nus defendens orthodoxam fi-
dem, occiditur : priori vero E-
phesinæ Synodo auctoritas ab-
rogatur, subscribentibus quibus-
dam episcopis lethali vi compul-
sis, inter quos fuit etiam Basilius
Seleuciæ episcopus. Hinc cum
publice docerentur Nestorii,
Dioscori & Eutychis pernicio-
sa dogmata, magnique præsertim
in oriente existerent tumultus,
occisi sunt Proterius sacerdos
magnus, & alii plurimi. Eo re-
rum statu Marcianus diuinitus
creatur imperator : qui coacto
Calchedone sexcentorum tri-
ginta patrum Concilio, præsen-
tibus Dioscoro & Eutyches, in
eo una cum ipsis interfuit : ibi-
que damnantur quidem Diosco-
rus & Eutyches, & iterum Ne-
storius anathematizatur : Theo-
doretus autem, Ibas & Basilius
Seleuciæ episcopus recepti sunt,
cum tamen priori Concilio sub-
scripsissent. Et ita abolitis præ-
dicatoriæ Synodi actis & damna-
tis, cōcordia a sanctis patribus in-
ter omnes conciliata est. His qua-
tuor Conciliis sic actis, & confir-
matis, & auctoritatem in eccle-
sia Dei obtinentibus, Nestorii
sequaces denuo suam hæresim
confirmare, opera Theodori
Mopsuesteni, qui multo peio-
ra, quam Nestorius eius discipu-
lus, blasphemauit. Nos igitur se-
quentes sanctos patres nostros,
& volentes rectam fidem sine
vlla macula conseruare, hor-
tamur vos, vt huius quoque

blasphemias examinantes, de eo & sectatoribus eius sententiam feratis. Nam præter innumera alia, quæ impie in Christum Deum nostrum maledicta euomuit, id quoque protulit, alium esse Deum Verbum, alium Christum, qui animi perturbationibus & carnis cupiditatibus molestiam ipsi exhibentibus, paulatim a deterioribus desistens, factorum profectu in melius euaserit, inculpataque optimæ vitæ ratione usus sit. Qui, ut purus homo, in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti baptizatus, per baptismum gratiam Spiritus sancti consecutus, adoptione sit dignatus: & ad similitudinem regis imaginis Christus in persona Verbi Dei adoratus, post resurrectionem animo constanti, & peccatorum vacuo fuerit. Præterea pronuntiavit, eam fuisse Verbi cum Christo vnitionem, quæ est ab Apostolo dicta viri cum muliere: *Et erunt duo in una carne*. Ad hæc vos hortor, ut ea etiam examinatis, quæ a Theodoro & Iba male scripta sunt contra prius Ephesinum sanctum Concilium, contraque eos eodem modo sententiam feratis.

1. Cor. 6.

Patres his rursus accurate consideratis, responderunt: Calchedonenſe sacrum Concilium Theodoretum & Ibam grauitur verbis infectatum, non alia conditione in gratiam recepit, quam ut prius sua damarent mala scripta, & Theodorum ac Nestorium. Nos autem præter reliquos omnes hæreticos a dictis quatuor

ταὶ βλασφημίας διεξέτασαντες, καὶ αὐτὰ καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτῶν ὑποφύλαξ. πρὸς γὰρ ταῖς ἄλλαις ἀσεβειότησι αὐτῶν δις φημίαις εἰς Χριστὸν (Φ) θεὸν ἑμὴν ἡγουμένης, ἄλλον (Ψ) θεὸν λόγον, καὶ ἄλλον τὸν Χριστὸν ὑπὸ τῇ τῇ ψυχῆς πατρὶς, καὶ τῇ τῆς σαρκὸς ἐπιθυμιῶν ἐνοχλοῦμενον, καὶ τῇ χιρὸνων καὶ μικρὸν ἀφιστάμενον πρὸς τὰ κρείττονα τῇ θεωροῦν τὴν ἐργων ἐκκλησιάζειν, καὶ τῇ ἀείψῃ πολιτεία ἡγουμένην ἀμωμον. καὶ ὡς ψαλὸν ἀνεσθρον ἐν ὀνόματι πατρὸς, καὶ υἱοῦ, καὶ ἁγίου πνεύματος βαπτιστέον, καὶ διὰ τῆς βαπτίσματος πλὴν χάριν τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰληφέναι, καὶ ὑποστάσεως ἡξιώσας, καὶ καθ' ὁμοίωσιν βασιλικῆς εἰκότος εἰς πρῶτον τῆς θεοῦ λόγου τὸν Χριστὸν θεωροῦμεν, ὅτι μὴ τὰ ἀνίστασιν ἀνέστησαν ταῖς ἐνομίαις καὶ ἀναμάρτητον γεννηθῆς. καὶ πρὸς τοῦτο εἶπε, τριῶν γενηθῆς τὸ ἐνωσιν τοῦ θεοῦ λόγου πρὸς τὸν Χριστὸν, ὁποῖον ὁ δόξολος εἶπε πρὸς τὸν ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναίκος ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν. ἐπὶ δὲ πρὸς ἡμᾶς ὁρῶντες ὅτι καὶ κακῶς γεφέντα παρὰ Θεοδώρου καὶ Ἰβὰ καὶ τὸ ἐν Εφέσῳ πρῶτης ἁγίας συνόδου, ὅμοιως τὰ καὶ αὐτῶν ὑποφύλαται.

Καὶ ταῦτα πάλιν ὡσαύτως οἱ θεοὶ πατέρες πολυπραγμονήσαντες ἀπεκρίθησαν· ἡ μὲν ἐν Καλχηδὸνι θεία σύνοδος Θεοδώρου καὶ Ἰβὰ πολλὰ κατεβόησασα, ἐκ ἄλλως αὐτῶν ἐδέξατο, εἰ μὴ πρὸς τὸν ἀνεδεμάσαντα τὰ ἴδια πονηρὰ συζητήματα, καὶ Θεόδωρον καὶ Νεστόρον. ἡμεῖς δὲ κατεκρίνομεν ὅτι ἀναδεμαπτόμενον πρὸς τοῖς ἄλλοις ἅπανσιν αἰρετικοῖς τοῖς κατεκριθεῖσι καὶ

ANNO
CHRISTI
553.

καὶ ἀναθεματιζέσιν ὑπὸ τῶν εἰρημνύων
ἀγίων πατέρων συνόδων, καὶ Θεόδωρον
ἡγουμένον ἐπίσκοπον Μοψουεσίας, καὶ
τὰ δώδεκα συζητήματα αὐτοῦ. Ἐμνη-
στὶς δὲ τὰ κακῶς ᾠκιστὰ Θεοδορίου συ-
ζηθέντα κατὰ τὴν ὁρθὴν πίστιν καὶ
τῶν δώδεκα κεφαλῶν τῶν ἐν ἀγίοις
Κυρίλλου καὶ τῶν ἐν Εφέσῳ πατέρων
ιεράς συνόδου, καὶ ὅσα ὑπὸ συνηγορίας
Θεοδώρου καὶ Νεστορίου ἀπὸ γέγραπται.
ὡς πούτοις ἀναθεματίζομεν καὶ πάλιν
ἀσεβῆ ἐπισκόλῳ τῷ λεγόμενῳ παρὰ
ἡμῶν γράφει ὡς Μάριν τῷ Γέρ-
σῳ, πάλιν ἡγουμένῳ τῷ θεῷ λόγον
ἐκ τῆς ἀγίας πατρὸς τοῦ ἐπισκόπου Μα-
ρίου σαρκωθέντα ἀνθρώπον γεννη-
θέν, καὶ τῷ Θεοπόσιον Κύριλλον ὡς αἰρε-
τικὸν διαβάλλεσθαι, καὶ μεμφομένῳ
μὲν πάλιν ἐν Εφέσῳ πατέρων ἀγίων
συνόδου, ὡς χωρὶς κρίσεως καὶ ζητή-
σεως τῷ Νεστορίῳ κατεδόσαν, καὶ τὰ
δώδεκα κεφάλαια τῶν μακαρίων Κυ-
ρίλλου διαπίπτουσαν, ἐκδικούσαν δὲ
Θεόδωρον καὶ Νεστορίον, καὶ τὰ θεοσυγ-
γώνων συζητήματα τε καὶ δόγματα.
διὸ δὴ ποίνω τὰς μὲν τῶν αἰρετικῶν
τύπων, καὶ πάντων ἀνυποκόμιστος γλώσ-
σας, καὶ τὰς τύπων ἀσεβείας συζη-
ταί, αὐτοῖς τε τῶν αἰρετικῶν τῶν μέ-
λει τέλους ἐμμένοντας τῇ οἰκείᾳ κα-
κοδοξίᾳ καὶ πονηρίᾳ, καὶ τῶν πατρῶν τῶν
ψαλμοῖς ἐκόντως διαβόλου σωματευνοῦντες ἐρομένη· *πορεύεσθε τῷ φωτὶ
τῶν πατρῶν ὑμῶν, καὶ τῇ φλογί, ἣ ἐξεκλώσεται.*

sanctis Conciliis damnatos, at-
que ecclesia exclusos, damna-
mus etiam, atque proscribimus
Theodorum qui fuit Mopso-
stiae episcopus, eiusque impios
libros: nec non ea quae Theo-
doretus male scripsit contra ve-
ram fidem, & duodecim sancti
Cyrilli capita, ac primam san-
ctam Ephesinam Synodum, &
pro defensione Theodori ac
Nestorii. Præterea damnamus
etiam impiam epistolam, quam
Ibas fertur scripsisse ad Marim
Perfam, quæ negat Verbum Dei
ex sancta Virgine deipara Maria
incarnatum hominem esse fa-
ctum, & diuum Cyrillum pro
hæretico traducit: ac primam
quidem Ephesinam sacram Sy-
nodum reprehendit, ut quæ in-
cognita causa Nestorium dam-
nauerit: duodecim autem capi-
tula sancti Cyrilli conspuat, Ne-
storio vero & Theodoro, eo-
rumque impiis scriptis & opi-
nionibus patrocinatur. Quapro-
pter effrenes hæreticorum isto-
rum linguas, impiissimaque scri-
pta, ipsosque ad extremum in fal-
sis suis opinionibus ac malitia
perseuerantes, optimo iure pa-
tri mendaciorum diabolo annu-
merantes, dicemus: *Vadite in ignem
lumine ignis vestri, & in flamma
quam concepistis.*

IN ^aCONCILIVM
^bCONSTANTINOPOLITANVM

ANNO
CHRISTI
553

VNIVERSALE SIVE ^cOECVMENICVM

^d quintum & ^e approbatum, in quo ^f centum sexaginta quinque episcopi, ^g Theodorum Mopsuestenum quondam episcopum, ^h epistolam Iba & ⁱ scripta Theodoreti Cyrensis aduersus Cyrillum, (^k quæ sunt tria illa capitula damnationis, quorum gratia hæc Synodus congregata fuit,) & ^l Origenem cum suis erroribus & sectariis Origenistis ^m condemnarunt ⁿ anno post consulatum Basilii duodecimo, post natum Christum saluatorem nostrum 553. sub pontificatu Vigilii, & imperio Iustiniani.

NOTÆ.

Hæc Synodus a quo indicta.

^a *Concilium.*] Hanc Synodum Vigilii papa auctoritate pontificia indixit: Iustinianus opera, studio, ac fauore suo eandem congregauit. Cum enim imperator limites imperii prætergressus, ad vniendos ecclesiæ catholicæ Eutychianos & Acephalos, hortatu Theodori episcopi Cæsareæ Cappadociæ, de trium capitulorum damnatione edictum (de quo supra) promulgasset; Vigilii vero edicenti obstitisset, vtriusque consensu tandem constitutum fuit, vt sublato edicto, controuersia decisio ad vniuersalis Concilii congregationem suspenderetur. Quod cum imperator prout conuentum erat, præstitisset, auctoritate Vigilii hanc Synodum conuocauit. Qui cum experientia didicerat, oppugnatores trium capitulorum & defensores Concilii, (quos synoditas vocant) nequaquam suo edicto obtemperaturos, nisi illud episcoporum decreto atque auctoritate pontificia confirmaretur, indefesso haud dubie studio ac labore curauit, vt ex Vigilii papæ sententia Synodus œcumenica perageretur. Incitabat eundem imperatorem magna illa fiducia, qua sibi pollicebatur fore, vt editum a se de tribus capitulis decretum patres Concilii sua sententia corroborarent, atque ita omni tergiuersandi causa ac ratione sublata, occulti Eutychiani & Seueriani (qui a defensoribus Concilii Hæsitantes nominabantur) Calchedonenſe Concilium facilius reciperent, & ad vniionem ecclesiæ catholicæ redirent. Piis hisce Iustiniani votis ac desideriis Vigilii papa non potuit non consentire. Sed cum imperator propositi tenacissimus suam de tribus capitulis damnandis sententiam pluribus episcoporum suffragiis confirmari optaret, neque aliter id futurum esse speraret, quam si in oriente Conuentus episcoporum celebraretur, atque ad illud orien-

ANNO
CHRISTI
553.

tales tantum episcopi, quos in suam sententiam fere omnes pertraxerat, accersirentur, ideo nullum ex occidente episcopum ad Synodum inuitauit; sed illos dumtaxat orientis antistites vocauit, qui vel acerrimi Theodori Mopsuesteni propugnatores erant, vel quos ille beneficiis deuinxerat. Hoc factum imperatoris turpissimum Vigilius papa acerrime reprehendit. Et quamquam ob controuersiam illam, cuius gratia vniuersus fere orbis occidentalis ab orientali ecclesia diuisus erat, non alibi quam in Sicilia, vel in aliqua alia occidentali ciuitate conueniri debere pontifex allegaret; tamen hac in re voluntati imperatoris, eiusque sententiæ lubens accessit; quando imperator ad auertendum schismatis periculum (quod, nisi Itali & Africani episcopi vocarentur, inde certo oriturum prædicebatur,) Vigilio acquieuit, parisque numeri episcopos ex oriente & occidente conuocauit. Imperator interea, dum vocati ex occidente exspectabantur, edictum suum de tribus capitulis a se ante conscriptum & promulgatum, ad pontificem Vigilium misit, vt suam de iisdem capitulis sententiam scripto proferret. Hac occasione pontifex, post impetratas viginti dierum inducias, quantumuis ab ægra corporis valetudine nondum conualuisset, constitutum illud conscripsit, & ad imperatorem remisit, eo tempore, quo huius Concilii quinta collatio siue sessio celebrata fuit.

Qui qualesve episcopi ab imperatore conuocati.

Constitutum Vigilii.

Constitutum Vigilii e bibliotheca Vaticana per annales Baronii acceptum, epistolis Vigilii papæ supra subiunxi. Id fecisse non erit ingratum spero: maxime cum ex actis Concilii non obscure colligatur, ipsum collatione sexta in confesso episcoporum recitatum fuisse. Acta Concilii quæ in hunc diem edita reperiuntur, alibi mendosa sunt: alibi commentitiis scriptis aucta: atque etiam pluribus in locis mutilata extant. Leges illæ Theodosii imperatoris aduersus Nestorium prolatae, quæ recitantur quinta collatione, in codice Theodosiano, atque in actis Concilii Ephesini, longe aliter se habent. Sexta collatione duo aut plura mendacia de I bæ epistola, Calchedonenſi Concilio plane contraria leguntur; illaque verba: *Qui est Dominus noster Iesus Christus vnus de sancta Trinitate*, de quibus Eutychniani sub Hormisda papa diu altercati fuerunt, textui Calchedonenſis Concilii superaddita inueniuntur. Quibus sane imposturis tota fere collatio sexta in magnam suspensionem fraudis, doli ac surreptionis inducitur. Epistola illa, quæ sub nomine Theodoretæ ad Ioannem Antiochenum, de obitu Cyrilli gaudentis, recitata dicitur, nequissimi & scelestissimi alicuius nebulonis Eutychniani commentum est, adeoque surreptitiæ huius Concilii actis intrusa. Nam ante obitum Cyrilli, Ioannem Antiochenum episcopum ex humanis sublatum; & in locum eiusdem Domnum suffectum fuisse; chronicon Nicephori, alique qui successiones patriarcharum Antiochiæ & Alexandriæ descripserunt; illa denique epistola quam sanctus Cyrillus ad Domnum Antiochenum episcopum, & Ioannis successorem scripsit, euidenter attestantur. Quomodo igitur Theodoretus de obitu Cyrilli ad Ioannem scripsisse potuit? Decurtationem

Acta Concilii mendosa: & commentitiis scriptis aucta.

Concil. Tom. 12.

E c c ij

Acta Con-
cilii muti-
lata.

& mutilationem actorum indicant illa fragmenta, quæ in fine huius Synodi subiungi curauimus: quodque vel nulla leuis tantum mentio reperiatur de condemnatis erroribus Origenis, quos cum Origene, eiusque sectariis Didymo & Euagrio, hac Synodo condemnatos esse testantur acta septimæ Synodi actione prima, Nicephorus lib. 17. cap. 27.

Eutychius
Constant.
episcopus.

Acta huius
Concilii a
Monotheli-
tis cor-
rupta.

Hæc ab Origenistis illis, qui huic Synodo præfuerunt, & quorum summa apud imperatorem auctoritas erat, furtim ablata fuisse, nemo est qui dubitare possit. Origenistarum patronus erat Theodorus episcopus Cæsareæ Cappadociæ, horum omnium malorum primus concinnator; qui ut aliquo prætextu pacis futuræ Concilii Calchedonenfis capitula damnarentur, dolose suaserat imperatori, ut de tribus capitulis damnandis edictum proponeret. Quis neget eundem Theodorum abstulisse ab actis huius Concilii, quæ suæ causæ aduersabantur? Accedit quod & Eutychius Constantinopolitanus episcopus, huius concilii præses, in non leuem suspicionem Origenismi induci possit, cum secundum errores Origenis illud aliquando sensisse certum sit: Non cum eadem carne, atque membris iisdem corpus nostrum resurrecturum? licet redargutus postea a S. Gregorio papa, tunc diacono apocrisiario Romanæ ecclesiæ, eo errore abdicato, catholice obierit. Post hæc tempora, hanc eandem Synodum a Monothelitis corruptam fuisse duplici argumento conuincitur ex actis sextæ Synodi; quibus refertur primum, quod Monothelitæ epistolam quamdam sub Mennæ Constantinopolitani episcopi nomine, ad Vigilium papam conscriptam, de vnica in Christo voluntate ediderint, eamque diuulgarint sub titulo quintæ Synodi, quasi ex actis eiusdem Synodi deprompta foret: ad quam stropham detegendam, legati sedis apostolicæ in sexta Synodo ostenderunt, actis huius quinti Concilii œcumenici tres quaterniones (dolo ac fraude Monothelitarum haud dubie) recens annexos esse. Rursus vero dum in prædicta sexta Synodo legeretur actio septima quintæ Synodi, inuentæ sunt in ea duæ superadditæ epistolæ, Vigili papæ nomine inscriptæ; quarum altera ad Iustinianum imperatorem, altera ad Theodoram Augustam data habetur: quibus Vigilius papa assereret, vnā esse in Christo operationem. Hæc Monothelitæ sine dubio affinxerant sanctissimo pontifici, ut vnus operationis in Christo vnicum esse principium ostenderent. Commentitias atque suppositas fuisse huiusmodi epistolas iidem legati sedis apostolicæ manifeste probarunt. Hanc ob causam legati supradicti, cum prædictas imposturas hæreticorum detexissent, actione 14. eiusdem sexti Concilii anathema dixerunt in eos, qui quoquomodo quintam Synodum corruerunt. Quibus igitur latrociniiis, furtis ac corruptelis hæc sancta Synodus diuersis hæreticis diuersorum temporum exposita, quas iacturas, quæue naufragia perpessâ fuerit, nemo non videt. Eo tempore, quo Vigilius papa hanc Synodum approbavit & confirmavit, acta Synodalia huius Concilii, inter alia scripta authentica collocata fuerunt; quæ si po-

ANNO
CHALCEDONENSIS
553.

ANNO
CHRISTI
533

steri & successores diligenter conseruassent, non foret opus corruptam hanc & mutilatam a Græcis accipere.

Germana exemplaria quintæ Synodi, vidit & cognouit sanctus Gregorius, qui libro duodecimo epistola septima scribit, se eadem misisse ad Theodolindam Longobardorum reginam, eiusque filium Adulovvaldum, renuentem aliquando ea de causa ecclesiæ catholicæ communicare, ideo quod accepisset, ex eadem Synodo derogari scriptis sancti Leonis papæ, quæ vniuersa ecclesia pro sacrosanctis & authenticis toto orbe terrarum recepisset. Hæc ex Baronii annalibus anno potissimum 553.

Germana
exemplaria
huius Con-
cilii an S.
Gregorius
viderit.

^b *Constantinopolitanum.*] Hoc Concilium Constantinopoli, quæ initio singularum collationum vrbs regia nominatur, celebratum esse, ipsa acta Concilii attestantur. Vigilius pontifex in Sicilia, vel in alia quadam ciuitate Italiæ maritima, eam celebrari optauerat ideo, quod ob promulgatum de tribus capitulis edictum imperatoris, Africani atque occidentales episcopi, maxima ex parte sese ab orientalibus segregassent, atque ita grauioris schismatis periculum metuendum foret, si non huius controuersię Synodali decisioni ipsi quoque magno numero interessent. Qua occasione pontifex postea imperatori de loco seligendo consenserit, paulo ante, verbo Concilium supra enarraui. Hæc ex constituto Vigilii ad Iustinianum, &c.

Locus
Concilii.

^c *Œcumenicum.*] Vniuersale & œcumenicum fuisse hoc Concilium, quo Origenes cum Theodoro Mopsuesteno alijsve aliorum scriptis condemnatus fuit, primum manifeste attestatur Concilium Nicænum II. actione 1. hisce verbis: *Itaque cum sancta vniuersalis quinta Synodus Constantinopoli esset congregata, communi & generali anathemate reiecti sunt Origenes & Theodorus episcopus Mopsuestia, &c.* Secundo idem probatur apertissimo testimonio Guilielmi Tyrii de bello sacro libro 14. cap. 14. vbi hæc scribit: *Tempore predicti principis (Iustini) congregata est Synodus generalis apud Constantinopolim tempore domini Vigilii papæ, Eutychii Constantinopolitani, &c. super tribus capitulis &c.* quæ extant in fine epistolarum Vigilii papæ.

An fuerit
Concilium
œcumeni-
cum.

Præfedit huic Concilio non Mennas, vt falso docet Caluinus, sed Eutychius Mennæ successor; qui tamen scripta ad Vigilium epistola professus est, præfidentiam non sibi, sed Vigilio pontifici iure deberi, si Concilio interesse vellet. *Petimus*, inquit Eutychius prædicta epistola ad Vigilium, *presidente nobis vestra beatitudine de tribus capitulis queri & conferri.* Vnde Zonaras in vita Iustiniani: *Sub hoc, inquit, quintum Concilium est coactum centum sexaginta quinque episcoporum, quorum princeps fuit Vigilius papa Romanus.* Huic Concilio Vigilius pontifex, neque per se, neque per legatos interfuit: contradixit eidem, quando sine capite membra coirent: dum ageretur non consensit, absolutumque non statim, prout moris erat, ratum habuit: tamen ipsum nomen, titulum & auctoritatem œcumenici Concilii obtinuit, quando ipsius Vigilii & successorum Romanorum pontificum sententia approbatum fuit. Vt aliqua Synodus, cui nec per legatos, nec per seipsum pontifex interfuit, sed

Præses
Concilii
quis fuerit.

Qua aucto-
ritate cœ-
perit esse
œcumeni-
cum, quod
initio ille-
gitime con-
gregatum
fuerat.

potius aduersatus fuit, titulum œcumenicæ obtineret, quando id fieri Romanus pontifex volebat, nouum non est. Supra enim tomo primo, in notis Concilii Constantinopolitani primi sub Damaso notauimus, quod illud Concilium sub Theodosio celebratum fuerit repugnante Damaso, qui illud Romæ celebrandum indixerat: sed cum postea pontifex consentiret, factum est Concilium œcumenicum, quod initio non legitime congregatum erat. Baronius anno 553. num. 224.

^d *Quintum.*] Alibi Constantinopolitanum secundum nominatur non minus vere. Ex supradictis enim constat, nullam aliam Synodum Constantinopoli ante hæc tempora celebratam œcumenicæ titulum & nomen obtinuisse vnquam, quam illam quæ celebrata est sub Damaso anno Domini 381. Quæ si Constantinopolitana vniuersalis prima fuerit, hanc sine dubio secundam esse, fateri oportet. Illam sub Agapeto & Menna Constantinopoli habitam Synodum, vitiose & mendose œcumenicam vocari, supra non vno in loco annotauimus.

Concilium
hoc appro-
batum fuit
se probatur.

^e *Approbatum.*] Pelagium sancti Gregorii antecessorem hanc Synodum approbasse, patet ex illo libro, quem teste Gregorio lib. 2. epist. 36. conscripsit aduersus schismaticos illos, qui repudiantes hoc Concilium tamquam Calchedonenſi contrarium, se ab vnitæ ecclesiæ separauerant. Quod Theodorus Cæsareæ Cappadociæ episcopus futurum promiserat, vt Eutychiani illi hæretici, qui dicebantur *Hæsitantes*, condemnatis tribus capitulis, sacrosanctum Calchedonenſe Concilium reciperent, post huius finem non est impetratum; sed potius grauissimum malum ecclesiæ superadditum fuit: nam cum defensores trium capitulorum vna cum Vigilio pontifice decreto Concilii non acquiescerent, vniuersa ecclesia catholica schismate dilacerata fuit: & quod peius est, imperator excitauit persecutionem, qua Vigilius constituto suo inhærentem, Victorem Africanum, aliosve consentientes (teste Liberato & Anastasio) vel deposuit, vel in exilium ablegauit.

S. Gregorius
hanc
Synodum
approbat.
uit.

De probatione autem huius quintæ Synodi S. Gregorius libro 1. epist. 24. ad Ioannem Constantinopolitanum episcopum hæc habet: *Quintum quoque Concilium pariter veneror: in quo Theodorus personam mediatoris Dei & hominum in duabus subsistentiis separans, ad impietatis perfidiam cecidisse conuincitur: & in quo scripta quoque Theodoretæ, per quæ beati Cyrilli fides reprehenditur ausu dementia prolata reperiuntur. Cunctas vero, quas præfata veneranda Concilia prorsus respuunt, respuo: quas venerantur, complector: quia dum vniuersali consensu sunt constituta, se & non illa destruit, quisquis præsumit aut soluere quos religant; aut ligare quos soluant. Quisquis ergo aliud sapit, anathema sit. Quisquis vero predictarum Synodorum fidem tenet, pax ei sit a Deo Patre per Iesum Christum Filium eius, qui cum eo viuit & regnat consubstantialiter Deus, in vnitæ Spiritus sancti, per omnia sæcula sæculorum. Amen. Hæc Gregorius. Quod vero nihil contra Calchedonenſe Concilium hic definitum fuerit, testatur idem*

ANNO
CHRISTI
553.

Gregorius epistola 4. lib. 3. epistol. 10. lib. 2. epist. 53. lib. 7. At non Gregorius tantum cum prædecessoribus Romanis pontificibus; sed & successores omnes hanc quintam Synodum receperunt & confirmarunt. Constat id de Leone secundo, qui ad Constantinum impe- Leo II. & ratorem scribens, eandem Synodum confirmavit per epistolam illam, quæ in sexta Synodo recitatur.

Præstitit idem Hadrianus papa in epistola ad Nectarium data. Hadrianus Synodum quintam confirmarunt. Omnes denique Synodi œcumenicæ post hanc celebratæ, eandem pro vniuersali Synodo cognouerunt, receperunt, atque approbauerunt; adeo ut nihil penitus supersit, quod auctoritatem huius sacrosancti Concilii dubiam aut suspectam reddere possit. A Vigilio pontifice Synodum confirmatam & approbatam fuisse nemo dubitat: quo tempore autem, quoque modo eam approbauerit Vigilius, controuertitur. Per literas eum Synodo consensisse scribunt Euagrius lib. 4. cap. 37. Nicephorus lib. 17. cap. 27. & 28. Cedrenus, Zonaras & Photius libello de septem Synodis, aliue plures. Contra vero manifestum est ex præcedentibus, quod tempore Concilii Vigilius papa constitutum suum de tribus capitulis comprobandis ad imperatorem & Synodum transmiserit, in quo synodali sententiæ de condemnandis tribus capitulis plane contradicebat. Constat item ex iisdem, quæ supra dixi, quod post finem Concilii Iustinianus imperator Vigilium aliosque orthodoxos antistites in exilium relegauerit; quia damnationem trium capitulorum, ceteraque synodalia decreta non reciperent. Quod si verum est, non video, quomodo dicant prædicti scriptores, Vigilium per literas Synodo consensum præbuisse, cum nullam relegandi causam habuisset imperator, si pontifex Concilii sententiam approbasset, eique per scriptum suum non contradixisset. Itaque verius esse existimo, quod Vigilius tum demum abrogato quod prius pro defensione trium capitulorum fecerat constituto, hanc Synodum suo decreto, suæque auctoritate pontificia confirmauerit, quando vindicata per Narsetem a Gothis Italia, anno primo post absolutum Concilium œcumenicum ab exilio solutus, ab imperatore acerrimo trium capitulorum hoste & impugnatore, muneribus, donis, ac priuilegiis ornatus, in Italiam redire permissus fuit.

Ne quis vero nouator hæreticus ex hoc facto Vigilius sedi apostolicæ vel suspicionem hæreseos, vel crimen præuicationis obii- Nouatorum calumnia præoccupatur & refellitur. cere possit, ideo quod Vigilius semel suo constituto tria capitula defenderit, quæ postea ad Concilii & imperatoris sententiam accedens, vicissim condemnauit; quodque ille ante exilium Synodum oppugnarit atque reiecerit, quam solutus ab exilio approbavit, & œcumenicam deinceps cenferi voluit: Ne quis, inquam, hac de causa Vigilio, sedique apostolicæ, vel errorem, vel turpitudinis maculam impingere possit, sciendum est in his disceptationibus, teste sancto Gregorio libro tertio epist. 37. de tribus capitulis non fuisse questionem ullam de fide; sed tantummodo de personis; quæ pro diuersitate circumstantiarum citra periculum hæreseos, vel etiam

vllius alterius criminis, quandoque affirmari, quandoque negari poterat.

Cur Vigilius tria capitula aliquando defenderit; & aliquando impugnaverit.

Cum igitur ante Concilium in Africana occidentali ecclesia schisma ortum fuisset, ideo quod Vigilius papa ad sententiam imperatoris accessisset; schismatis, sacrilegii & scandali euitandi gratia opus erat vt pro defensione trium capitulorum constitutum eaderet, cuius virtute occidentales ecclesiae vnirentur, contemptusque Concilii Calchedonensis, quem impugnatores trium capitulorum per dolum & fraudem intendebant, euitaretur; denique etiam vniuersa ecclesia hoc exemplo disceret neminem in vera fide defunctum post mortem condemnari debere. Cum vero post finem huius quinti Concilii grauiori damno ecclesia afficeretur, imperator contradicentes synodali decreto persequeretur, totusque oriens a Romana atque occidentali ecclesia diuidendus ac separandus metueretur, si non Romanus pontifex quintam Synodum approbaret; Vigilius pontifex in causa, quæ nihil præiudicii orthodoxæ fidei afferre poterat, nouis emergentibus causis, iure meritoque priorem sententiam mutauit, decretum synodale, de condemnandis tribus capitulis approbavit, quodque antea ediderat constitutum pro defensione trium capitulorum a se promulgatum reuocauit atque irritum reddidit. Prudens & pius pontifex hac in re prudenter est imitatus sanctum Paulum, qui quantumuis antea de abroganda circumcissione suffragium suum tulisset, postmodum tamen noua causa oborta Timotheum circumcidit: nouique scandali periculo emergente, Petro ad tempus dissimulanti in faciem restitit. Hæc Synodus non minoris auctoritatis est, quam præcedentes quatuor œcumenicæ: vt patet auctoritate sancti Gregorii locis supra allegatis. Quod vero sancti patres dum agunt de Conciliis, hanc quintam Synodum non eodem præconio eademque fiducia laudant, ex ea causa accidisse videtur, quod in ea nihil de fide; sed tantum de personis actum fuerit: in quatuor autem superioribus œcumenicis Conciliis tractatum sit de diuinitate Filii Dei, & Spiritus sancti, atque de incarnatione Verbi, quæ sunt præcipua fidei Christianæ dogmata. Baronius anno 553. numero 223. & sequentibus. Item anno 554. numero 4. anno 555. numero 11. anno 556. numero 2. & 4. anno 557. numero 2.

Cur sancti patres hanc Synodum minus laudent, quam præcedentes quatuor.

Numerus episcoporum.

[*Centum sexaginta quinque episcopi.*] Huic Concilio interfuisse & subscripsisse centum sexaginta quinque episcopos testantur acta Concilii, Zonaras in vita Iustiniani verbis supra memoratis, Nicephorus libro 17. cap. 9. & sequentibus, aliique plures. Omnes patriarchæ præter Romanum pontificem, vel ipsi in persona propria, vel per suos legatos Concilio interfuerunt. Ex horum numero Euthychius Constantinopolitanus episcopus Concilio, iure fortasse sibi delegato, præfedit: eo enim scripto, quo Vigilium ad Concilium inuitarat, proficitur, illud munus soli Romano pontifici concessum fuisse. Vide Bellarminum libro primo de Concil. capite quinto & decimonono.

2 Theo-

ANNO
CHRISTI
553

§ *Theodorum Mopsuestenum.*] Theodorus Mopsuestenus olim episcopus, deserto monachismo, luxuriæ sordibus se totum immerferat. Ex quibus cum illum sanctus Ioannes Chrysostomus illa epistola, quæ ad Theodorum lapsum scripta reperitur, extrahere non potuisset, in perniciosam hæresim prolapsus, quaternitatem in diuinis, aliasque nefandas blasphemias, quæ in edicto Iustiniani & constituto Vigilii supra recensentur, introduxit. Idem quoque Nestorii fautores agnoscunt; sed addunt illum (vt videre est ex epistola Ioannis Antiocheni ad Nestorium, quæ extat in actis Concilii Ephesini) palinodiam recantasse. Quod sane tuto credi posset, nisi Iustinianus imperator in suo edicto illum in sua impietate usque ad obitum permansisse testaretur. Ex schola huius Theodori prodierunt Nestorius & Ioannes Antiochenus episcopus, quorum pernicioso fastu omnis clades orientalis ecclesiæ olim oborta fuerat. Nefandissimum hæreticum Theodoretus & Sozomenus laudarunt adeo, vt hac de causa vterque magnam nominis sui iacturam passus fuerit. Theodoretus huius rei gratia, etiam postquam in Calchedonenſi Concilio ad pœnitentiam & communionem ecclesiæ receptus fuisset, ab Eutychianis & Hæſitantibus hæreticis de hæresi Nestoriana accusatus fuit; eiusque adeo studiosus extitit, vt a multis creditum fuerit, illum ab hoc Theodoro sibi nomen Theodoreti imposuisse. *Sozomenum eiusque historiam* (inquit sanctus Gregorius lib. 6. epist. 95.) *sedes apostolica recipere recusat, quoniam multa mentitur, & Theodorum Mopsuestia nimium laudat, atque ad diem obitus sui magnum doctorem ecclesiæ fuisse perhibet.* Ex edicto Iustini imperatoris, quod recitatur supra collatione septima, aperte constat, quod ob deuiotos Eutychianos non tantum catholici, sed etiam Nestoriani triumphum egerint, postque Theodoreti imaginem gloriose in urbem introductam, huius Theodori, sicut etiam Diodori Tarsensis atque Nestorii memoriam solenni cultu celebrarint. Quando edicto imperatoris Theodosii anno Christi 455. sancitum fuisset, vt quotquot inuenirentur libri Nestorianorum, igne cremarentur, Nestoriani libros Theodori vbique legendos exposuerunt; & quo latius eiusdem volumina spargerentur, in Armenorum, Syrorum atque Persarum linguam transferri curarunt; atque vt viderentur catholici, pro defensione duarum naturarum in Christi persona, contra Eunomium & Apollinarem inscripti fuerunt. Horum occasione habitum est Concilium Armeniæ, de quo vide quæ notauimus supra tomo 1. Concil. sub pontificatu Sixti III. Hæc scripta Theodori non tantum a Ioanne Antiocheno, sed etiam edicto imperatoris, scriptoque Cyrilli, ac denique Calchedonenſis Concilii decreto approbata fuisse, scribit Liberatus in breuiario cap. 10. Verum nimis impudenter & incaute, vt infra in notis ad Liberatum aperte demonstrabo. Idem Theodorus symbolum ediderat, quod Ephesinum & Calchedonenſe Concilia iure meritoque condemnarunt. *Cum multa opuscula contra Origenem edidisset*, inquit Liberatus in breuiario cap. 24. *Theodorus Cæsarea Cappadociæ episcopus* Concil. Tom. 12.

Theodorus
Mopsueste-
nus descri-
bitur.

Fff

pus, acerrimus Origenis defensor, secta Acephalus, illi hanc controuersiam mouit. Et quantumuis iam diu mortuus fuisset, in hoc tamen deduxit iudicium, quo cum ob sexaginta errores in constituto Vigili recensitos, iure excommunicatum fuisse, pontificalis & synodalis sententia declarauit. Vide notas Concilii Mopsuesteni supra, Baronium anno 427. 428. & 435. Possuinum in apparatu sacro, verbo, *Theodorus Mopsuestenus.*

Ibas describitur.

^h *Epistolam Ibae.* Ibas Edessæ episcopus in Syria, vna cum aliis orientalibus Syriæ episcopis stetit pro Nestorio cum Ioanne episcopo Antiocheno contra sanctum Cyrillum Alexandrinum, vsque ad tempus illud, cum per Paulum Emesenum res inter Ioannem & Cyrillum compositæ fuerunt. Post initam vero pacem & concordiam, postque declarationem capitulorum sancti Cyrilli, cum eodem tamquam vere catholico communicauit. Apud acta Concilii Calchedonensis aperte profitetur, se vsque ad reconciliationem, Cyrilli hostem perstitisse, eundemque hæreticum appellasse; cumque eodem tum demum communicasse, quando capitulis suis per scriptum declaratis, Ioanni Antiocheno ceterisque orientalibus reconciliatus fuit.

Epistola Ibae quæ & qualis.

Hic Nestorianismi accusatus, non tantum a Tyrio & Berytensi, verum etiam in Calchedonensi Concilio ab aduersariorum calumnia iuste meritoque absolutus fuit, quem Conciliabulum Ephesinum per calumnias condemnatum episcopatu amouerat. Epistola eiusdem Ibae, quæ in hoc iudicium vocata, quæque hic & supra in Calchedonensi Concilio actione 10. recitata habetur, inter Ioannem & sanctum Cyrillum vsque ad reconciliationem res gestas describit. Inter alia laudes Theodori Mopsuesteni, & vituperia sancti Cyrilli continet. Dum Ibas Nestorianismi in prædictis tribus Conciliis accusaretur, prouocatum est ad hanc epistolam, qua Nestorianus esse conuinceretur, qui Theodorum Nestorii magistrum tantopere commendauit, cumque a Rabula Edesseno episcopo iniuste damnatum fuisse allegauit. Ibas illam a se scriptam quidem agnouit; sed post initam pacem & concordiam inter Cyrillum & Ioannem, se nunc longe aliter sentire professus fuit. Quod cum ille præstitisset, patres Concilii eum, quantumuis epistolam hæreticam, multisque calumniis refertam scripsisset, iusto iudicio ab aduersariorum calumnia absoluerunt, atque ad communionem ecclesiæ receperunt. Et merito. Si enim ecclesia iuste ad pœnitentiam & communionem admisit Ioannem Antiochenum episcopum, quamquam pro Theodoro eiusque laudibus, teste Liberato cap. 13. tres epistolas, vnam ad Theodosium, alteram ad Cyrillum, & tertiam ad Proclum Constantinopolitanum scripsisset: item si citra vllam reprehensionem patres Concilii Calchedonensis ad vniõnem ecclesiæ admiserunt Theodoretum, qui pluribus scriptis Theodorum Mopsuestenum laudauit, & capitula sancti Cyrilli impugnauit; quis Ibam resipiscientem, priora scripta sua reuocantem, Nestorio anathema dicentem reprehendat, & ab ingressu ecclesiæ separet, ideo quod

Ibas Calchedonensi Concilii sententia iuste absolutus.

ANNO
CHRISTI
553.

aliquando Theodorum laudari, & Cyrillum oderit. Cum priori controuersia de fide Ibae episcopi plane sopita, vicissim his temporibus Nestoriani epistola Ibae abuterentur, falsoque assererent, eam a patribus Concilii Calchedonensis receptam esse, ac proinde ab iisdem probata videri ea omnia, quae hac epistola continentur: denique cum hac occasione fieret, ut Calchedonense Concilium, quasi hoc blasphemam Ibae epistolam susciperet & comprobaret, a pluribus contemneretur, necessum erat, ut synodali iudicio decerneretur, impiam & haereticam esse epistolam, quantumvis scriptor eiusdem epistolae catholicus esset, & contra calumniam aduersariorum crimen haereseos illi impingentium, sententia Calchedonensis Concilii antehac munitus atque defensus fuisset. Qui impia contenta epistolae a praedicto Calchedonensi Concilio accepta & approbata fuisse asserunt, sacrosanctam Synodum oecumenicam summa iniuria afficiunt, ut dixi supra in notis eiusdem Concilii, verbo *approbatum*. Ne mireris quomodo (quod factum fuisse acta Calchedonensis Concilii testantur,) ex impia & haeretica epistola scriptor atque auctor epistolae catholicus esse colligi & probari potuerit; velim scias, quod Ibas epistolam hanc immediate post concordiam & pacem inter sanctum Cyrillum & Ioannem Antiochenum initam scripserit, seque paci eidem consentire ex eo ostenderit, quod de restituta concordia in eadem Deo gratias ageret.

Qua occasione epistola Ibae hic eodem nata sit.

Quomodo ex impia epistola cognitum fuerit, Ibam catholicum esse.

Hinc, inquam, legati sedis apostolicae manifeste cognouerunt atque interlocuti fuerunt, quod Ibas catholicus sit, Nestorium condemnari, primique Ephesini Concilii decreta receperit; cum ea conditione inter Ioannem Antiochenum & Cyrillum transactum fuisset, ut Nestorium, eiusque errores, utraque pars condemnaret, atque decreta sancti Ephesini Concilii profiteretur. Hac eadem de causa Eunomius Constantinopolitanus episcopus praeses huius Concilii, dum legeretur praedicta Ibae epistola, dicebat, ipsam in principio apparere haereticam, in fine vero inuentam esse catholicam. Ibas hanc epistolam scripsit post unionem pacemque factam anno Domini 432. sub pontificatu Sixti tertii, ut ibidem annotauimus. Acta collationis sextae non vno in loco manifeste indicant, quod Ibas contra se productam epistolam non agnouerit, dum in Tyrio, Berytensi & Calchedonensi Concilio haereseos accusabatur. Idem sensit sanctus Gregorius lib. 7. epist. 53. qua conatur demonstrare hanc epistolam ab Iba non fuisse conscriptam. Epiphanius contra Gregorium disputans actione sexta Concilii Niceni II. idem confirmat. Verum haec sententia actis Berytensibus, quae recitantur actione decima in Concilio Calchedonensi, manifeste repugnat. Nam ibidem expresse indicatur, quod Ibas epistolam suam esse agnouerit, quodque negatis criminibus, quae sibi obieiebantur, adlectionem epistolae suae patres Concilii Calchedonensis inuitauerit, ipsique legati sedis apostolicae, aliique episcopi subscriptione sua idem professi fuerint.

Ibas quando hanc epistolam scripserit. Ibas hanc epistolam a se conscriptam agnouit.

Apud acta quintae Synodi aliosque patres supra allegatos concil. Tom. 12.

Refellitur obiectio.

Fff ij

trarium inueniri, non est mirum, cum certissimis argumentis supra probatum sit, huius Concilii acta pluribus in locis dolo hæreticorum corrupta, deprauata, mutilata, scriptisque commentitiis aucta fuisse. Hæc exemplaria Gregorius accepisse potuit, qui corruptis actis fidem adhibens, sua auctoritate & exemplo Epiphanium aliosque scriptores in eundem errorem induxit. Vide Baronium anno 448. numero 71. 72. 75. & 76. anno 553. numero 211. & sequentibus: item ea quæ dixi supra in notis Conciliorum Tyrii & Berytensis sub Leone, & in notis Concilii Calchedonenfis verbo approbatum.

Epistola
Theodoret
nomine
conficta.

ⁱ *Scripta Theodoret.*] De Theodoret absolute, vide quæ dixi in notis Concilii Calchedonenfis sessione octaua. Scripta Theodoret aduersus Cyrillum supra in actis huius Concilii reperiuntur. Epistolam illam, quæ sub nomine Theodoret ad Ioannem Antiochenum post obitum Cyrilli ibidem reperitur, commentitiam esse, dixi supra verbo *Concilium*. Si plura requiris, vide Baronium anno 432. numero 79. & seqq. Item anno 444. numero 13. & 16.

Opinio noua
& falsa
de tribus
capitulis
confutatur.

^k *Quæ sunt tria illa capitula damnationis, &c.*] Vir quidam eruditus, a veraci maiorum sententia discedens, nouam de tribus capitulis iniit rationem, quippe qui hæc, illa tria reputauit esse capitula, quorum diserta mentio fit in epistola a Ioanne Romano pontifice ad Auienum & alios senatores conscripta his verbis: *Iustinianus siquidem imperator filius noster (ut eius epistola tenore cognouistis) de his tribus questionibus orta certamina fuisse significauit: Vtrum vnus ex Trinitate Christus & Deus noster dici possit, hoc est, vna de tribus personis sanctæ Trinitatis sancta persona: An Deus Christus carne peruerit impassibili deitate: An proprie & veraciter mater Domini & Dei nostri Iesu Christi Maria semper virgo debeat appellari. Probauius in his catholicam imperatoris fidem, &c.* Habet eadem Iustinianus imperator in fidei professione ad ipsum Ioannem Romanum pontificem, quæ excusa est supra.

Impugnatio
prima.

Hanc nouam de tribus capitulis opinionem, a veritate plurimum aberrare, eo argumento facile conuincitur; quod contentio hæc de tribus capitulis oborta, agitata fuerit inter solos catholicos: qui siue tria capitula impugnant, siue defenderent, id pro auctoritate Calchedonenfis Concilii conseruanda se facere profitebantur; ut videre est apud edictum Iustiniani, acta quintæ Synodi, & Liberatum diaconum in breuiario. De tribus illis nouis capitulis nemo catholicorum vnquam dubitauit. Verbum carni vnitum, vnā esse personam sanctissimæ Trinitatis, quæ secundum humanam naturam vere mortem subiit, nemo vnquam negauit. Sanctissimam virginem Mariam, vere proprięque Dei matrem appellandam esse, nemo catholicorum vnquam in dubium vocauit. Quamobrem nulla ratione defendi potest, quod capitula a Ioanne pontifice prædicto loco allegata sint illa tria, de quibus tanto cum periculo schismatis inter catholicos disceptatum fuit. Accedit, quod hæc controuersia omnium consensu mota fuerit tempore Vi-

Secunda.

ANNO
CHRISTI
553.

gilio papæ. Vnde necessario consequitur, tria illa capitula, quæ a Ioanne papa recitantur in epistola ad senatores, longe diuersa esse ab illis, quæ sub pontificatu Vigilii ab aliis catholicis impugnata; a nonnullis etiam orthodoxam fidem profitentibus defensa fuerunt. Vide Baronium anno. 547. numero 28. & 29.

¹ *Origenem cum suis erroribus & sectariis Origenistis.*] Quis & qualis Origenes, qui fuerint eiusdem errores & sectarii, cognosces ex edito Iustiniani, quod extat supra inter epistolas Vigilii: item ex iis quæ notauimus supra tom. 1. in vitam Urbani, & in Concilium Alexandrinum sub Anastasio I. Si quis plura requirat, legat annales Baronii tomo 2. & quinto. Item quæ de Origene eiusque scriptis edidit Possewinus in apparatu sacro, verbo *Origenes*. In hoc Concilio de Origene eiusque scriptis primo loco actum fuisse, colligitur ex synodalibus actis. Origenistarum fraude ac dolo contigit, ea omnia in actis quintæ Synodi desiderari, quæ contra Origenem eiusque sectarios gesta fuerunt. Vide quæ dixi supra verbo *Concilium*.

Origenes,
eiusque er-
rores qui?

^m *Condemnarunt.*] Quod qua ratione, quave forma processus obseruati contigerit, summatim recensebo.

Primæ col-
lationis
acta quæ?

Prima sessione, dum Kalendis Maii sine capite membra conuenissent, ac nonnulli episcopi ad Synodum venire rogassent, confidentibus omnibus, Theodorus silentarius Iustiniani imperatoris libellum attulit; in quo ille indicabat, qua occasione tria capitula damnavi procurasset. Postquam hunc libellum in synodali confesso, una cum fidei professione Eutychii Constantinopolitani episcopi, cumque ea ex epistola Vigilii, quam ad eundem reddiderat, recitari audiuissent, deputati sunt septemdecim metropolitani, qui cum tribus patriarchis, Vigilium pontificem honorifice atque conuenienter prærogatiuæ sedis apostolicæ ad Synodum inuitarent. Qua citatione peracta, ad Synodum reuersi retulerunt, Vigilium corporis ægritudinem causam absentia suæ prætexuisse: quidve de tribus capitulis ipse sentiret, a se scripto quodam publico edendum. His enarratis, secunda citatio eiusdem Vigilii iisdem episcopis & patriarchis commissa fuit.

Secunda collatione octauo Idus Maias conuenerunt episcopi illi, qui missi fuerant ad secundo citandum Vigilium, retulerunt pontificem respondisse, se ad Concilium non esse venturum ideo quod perpauci occidentalium episcoporum adessent: suam vero de proposita questione sententiam, se ad imperatorem quamprimum fieri posset missurum esse. Cum illi una cum patriciis & exconsulibus ab imperatore ablegatis vrgerent, ad agendum de proposita questione episcopos præsentem sufficere, Vigilius papa petiuit inducias, quibus suam de tribus capitulis sententiam depromeret. Interea sex alios episcopos Constantinopoli præsentem ad synodalem Conuentum inuitarunt; qui quod a Concilio abesset Vigilius papa, accedere recusarunt.

Secundæ
collationis
acta.

Tertia collatione 7. Idus Maias habita, post emissam fidei catholicæ professionem, decernitur de tribus capitulis hisce, nimirum

Acta col-
lationis
tertiæ.

F ff iij

de Theodoro Mopsuesteno, de epistola Ibæ, deque scriptis Theodoretæ aduersus Cyrillum, proximo episcoporum confesso tractandum esse.

Acta I V.
collationis.

Cum itaque quartam collationem habituri quarto Idus Maias iterum episcopi conuenissent, mandarunt recitari horrendas blasphemias Theodori Mopsuesteni, quodque idem ediderat impium fidei symbolum.

Acta V.
collationis.

Quinta collatione, quæ fortasse vel tertio, vel pridie (nequaquam vero, ut habent excusa exemplaria mendose, octauo) Idus Maias celebrata fuit. In hac primum ea quæ SS. patres aduersus Theodorum scripserunt, quæve leges imperatorum aduersus eum sancitæ fuerunt; insuper etiam quæ Hesychius presbyter Hierosolymitanus, nobilisque historicus, de eodem conscripsit: sicut etiam illa omnia, quæ pro Theodoro defendendo quispiam vel dicto vel scripto edidisset, in medium adducta fuerunt.

Sextilianus Africanæ ecclesiæ legatus auctoritate sancti Augustini, atque exemplo sancti Leonis ostendit, aliquem post obitum condemnari posse. Post hæc, acta Synodi Mopsuestenæ, de quibus supra, recitata fuerunt, ut scilicet probaretur ipsum Theodorum olim ex diptychis ecclesiæ abrasum esse, & in locum eius Cyrillum Alexandrinum suffectum fuisse. A Theodoro deinde factus est transitus ad scripta Theodoretæ illa, quæ orthodoxæ fidei contrariabantur, quibusque is in defunctum Cyrillum inuehebatur. His recitatis laudatum est sacrosanctum Concilium Calchedonense, quod non prius Theodoretum ad communionem suscepisset, quam ille Nestorium condemnasset. Oblatum fuisse Concilio hac collatione constitutum Vigilii, quod supra epistolis Vigilii subiunximus, indicant acta sextæ collationis, quibus non obscure significatur, idem constitutum in sexto illo patrum confesso recitatum fuisse, &c.

Acta VI.
collationis.

Decimoquarto Kalendas Iunias habita est sexta collatio, in qua post recitatam Ibæ epistolam, epistola Procli illi contraria in medium allata fuit; ut ex hac conuincerent, Ibam post pacem ecclesiæ in Nestorianismo perseverasse: postea iudicium de ipso Beryti habitum, breuiter est repetitum. Inde vero additum de interlocutionibus episcoporum, quæ in causa Ibæ descripta reperiuntur in Concilio Calchedonensi. Quibus auditis, epistola Ibæ tamquam hæretica a patribus est condemnata: in quem finem etiam postea acta primi Ephesini Concilii, sancti Leonis papæ epistolam ad Flavianum, fideique professionem illam, quæ in actis Calchedonensis Concilii extat, relegi iusserunt. Quibus dum comparassent prædictam Ibæ epistolam, iterum eandem, velut in multis hæreticam, communi consensu omnes condemnarunt, atque in Nestorium, eiusque magistrum Theodorum Mopsuestenum, iteratam anathematis sententiam pronuntiarunt.

Acta VII.
collationis.

Ad septimum Kalendas Iunii iidem qui supra orientales episcopi septimam collationem habituri, ad Synodum conuenerunt. Ad suggestionem quæstoris imperatorii lectæ epistolæ Vigilii illæ, quas

ANNO
CHRISTI
553.
ad Rusticum & Sebastianum ecclesiæ Romanæ diaconos, Valentinianum Tomitanæ ecclesiæ antistitem in Scythia, & Aurelium Arelatensem episcopum scripsit; procurauit id imperator ea intentione, vt posset arguere Vigilium præuicationis, quasi antea tria capitula condemnasset, quæ postea defendebat. His peractis, ex actis Antiochenis recitatum fuit, quod Nestoriani sibi Theodoretum tamquam suum vendicarent, eiusque imaginem currui impositam, cum triumpho & psalmorum canticis, in ciuitatem Cyri solenni ritu introduxerunt.

Octaua & vltima collatio celebrata legitur quarto Nonas Iunii, in qua recitata est sententia contra Theodorum Mopsuestenum, Ibae epistolam, & Theodoretum scripta aduersus Cyrillum. Ad finem sententiæ appositum sunt anathematismi contra Nestorii & Eutychetis hæreses, & aduersus tria capitula. Post hæc omnia, subsecuta est centum sexaginta quinque episcoporum subscriptio.

ⁿ Anno post consulatum Basilii 12.] Ita acta Concilii. In principio singularum collationum adiunxi annum Christi 553. qui in fastis emendationibus cum prædicto anno 12. post consulatum Basilii coincidit.

Acta
collationis
VIII.

Quo tem-
pore hæc
Synodus
celebrata
fuerit.

Post consulatum Basilii inscribitur hic annus: quia 47. nouella constitutione Iustiniani iam ante 15. vel 16. annos constitutum fuerat, vt per annos imperatoris tempora posteriora denotarentur. Iustinianus id fecisse putatur, vt immoderatas illas tolleretur expensas, quas in consulatus ingressu ab ipsis consulibus fieri moris erat. Marcianus Augustus edicto prohibuerat, ne consules in populum pecunias spargerent, quæ tamquam missilia colligerentur. Cui edicto cum paulatim non modo non pareretur, sed potius insanus gloriæ appetitus altius sese extolleret, nouella constitutione 105. prohibuit Iustinianus, ne consules aurum effunderent, spargendi autem argentum liberam potestatem haberent. Sed cum neque his limitibus humana superbia coarctari vellet, dubium non est, quin hac occasione Iustinianus imperator amplissimam & antiquissimam consulatus dignitatem paulatim e senatu & temporum notis proscrisperit.

Cur Iusti-
nianus
nota con-
sulari tem-
pora signa-
ri prohibe-
uerit.

DE VIGILII DECRETO

PRO CONFIRMATIONE V. SYNODI,
DISSERTATIO PETRI DE MARCA
ordinarii in regio consistorio consilarii, & in supremo
Nauarræ senatu præsidis.

COMMODO accidit nuper, vt quo tempore acta quintæ Synodi œcumenicæ prælo regio excudebantur, obtulerit sese mihi fato quodam vetus collectio *ῥητορικῶν* ex antiquis patribus & Conciliis petitarum, a veteri theologo aduersus Acephalos & Monothelitas hæreticos olim adornata. Volumen illud manuscri-

prum Græcum extat in bibliotheca regia, accurate descriptum a Leone Cinnomo, & ab eo repositum Constantinopoli in bibliotheca imperatoria, temporibus Michaelis Palæologi, anno mundi 6784. seu anno Christi 1276. Amanuensis vero testatur, a se transcriptum ex autographo, quod in veteri bibliotheca ecclesiæ Romanæ asseruabatur, calamo exaratum, anno mundi 6267. seu anno Christi 753. Quod ideo annotavi, ut de manuscripti codicis antiquitate & fide nullus esset dubitandi locus. Inter ceteros vero laudabiles locos, ex quibus collectio illa compacta est, opportune incidi in excerpta aliquot ex antiquis actis quintæ Synodi; scilicet in Eutychii epistolam ad Vigilium (cuius pars quædam Græce prolata est in Concilio Florentino) & rescriptum Vigilii ad Eutychium (quæ extant Latine tantum in collatione prima illius Synodi;) & in quatuordecim anathematismos editos ab eadem Synodo, qui Latine tantum habentur in collatione VIII. Itaque ad commodum studiosorum antiquitatis ecclesiasticæ pertinere putavi, postquam iniuria temporum nobis actorum Græcorum invidit exemplar, ut saltem his fragmentis Græcis non carerent: præcipue cum ex anathematismorum collatione cum editione Latina non leue adiuventum sibi comparare possint ad veram Synodi sententiam indagandam, aduersus Nestorianorum & Eutychianorum versutias.

Extant supra pag.
257.

Præterea vero exhibemus tibi, lector, epistolam Vigilii, quæ nondum in lucem prodit, quæque auro contra æstimari debet, qua Synodi quintæ gesta auctoritate sedis apostolicæ confirmantur. Eius precium illi soli norunt, quibus perspectum est, quantum plerique dignitati pontificiæ detrahant eo nomine, quod hæc quinta Synodus vim & pondus œcumenicæ obtinuerit, licet renitentem Vigilium fuerit experta, qui maluit exilium pati, quam suffragio suo illius definitionem approbare. Contendit quidem Illustrissimus annalium conditor ex Euagrio & ceteris Græcis auctoribus, confirmatam fuisse Synodum a Vigilio; sed eam probationem in id tempus dilatam, quo Vigilius ab exilio solutus est, rogante Narsete duce, post liberatam a Gothis Italiam. Sed opus illi est æquo lectore, qui se coniecturis in re tanti momenti duci patiatur: cum e contra excipere soliti sint non solum nouatores, sed etiam plerique eruditissimi viri, errasse Græcos scriptores, qui de consensu Vigilii loquuntur; quia constat ex Anastasio, pulsum in exilium a Iustiniano cum aliquot episcopis, quod Synodo refragaretur: unde reuocatus est precibus Romanorum & Narsedis ducis, teste eodem Anastasio, qui tamen confirmationis illius omnino non meminit. Non me latet viros eruditos ex eo vim Concilii generalis tribuere huic quintæ Synodo, quod a Pelagio primo, & Gregorio magno, aliisque pontificibus sub nomine quintæ Synodi post ceteras quatuor recensita fuerit. Quod tamen alii sic explicant, ut pontifices illos auctoritati tantæ Synodi cessisse potius dicant, quam Synodo auctoritatem addidisse.

II. Quæ a me dicta sunt eo animo, ut repertam in bibliotheca regia Vigilii epistolam commendem, quæ omnes illas difficultates superat,

ANNO
CHRISTI
534

rat; quæque iis verbis concepta est, quibus vti decebat sedis apostolicæ pontificem. Sane a Græcis ipsis tanti facta est ad robur quintæ Synodi asserendum, vt eam in acta eius Synodi retulerint, & definitioni synodicæ subiunxerint, vt ostenderetur inferius. Vnde patet summa fide scriptum ab Euagrio, Vigilium consensisse Synodo

Euagrius
lib. 4. c. 34.

ἐξηράφως: epistolam enim illam inter acta Synodi legerat. Hæc sunt Euagrii verba: Βηρίλιος μὲν οὖν ἐξηράφως συνῆλθεν, συνεδρῶν οὐχ ἐλετο. *Vigilius autem per literas consensit Concilio, non tamen interesse voluit.* Ex iisdem actis sine dubio hauserunt Photius, Zonaras, Cedrenus, Euthymius, & Nicephorus, quod de Vigilii consensu tradunt. Cuius consensus meminit quoque sexta Synodus in prosphontico ad Constantinum Pogonatum imperatorem; vbi postquam retulit Eutychis damnationem a Leone I. decretam fuisse, & a Marciano principe cum Synodo Calchedonenſi susceptam, hæc verba subiunguntur: οὕτω νῦν μὲν τὰ Βηρίλιος Ἰουστινιανῶς τῷ πανδοσεβεῖ συμπεφώνηκε, καὶ τῆς πέμπτης συνέσει συνεδρίον, τὰ φωραθέντα καὶ λαθόντα πᾶν αἰσθηματίζον συντάγματα βδελυρίας πληρέστατα. Quæ sic reddit vetus interpres: *Sicut & Vigilius post hæc Iustiniano piissimo consonuit, & quintum Concilium constitutum est, vt eorum opuscula quæ latenter reperta sunt, repleta abominatione, anathematizarentur.* Quæ verba dupliciter explicari possunt. Vel hoc sensu, vt dicatur Vigilius in eo consensisse cum Iustiniano, vt Conciliū indiceretur ad damnationem trium capitulorū; quamuis pontifex in contraria sententia perſisterit. Vel illo, vt omnino cum Iustiniano consenserit tam in Concilii indicatione, quam in trium capitulorū damnatione. Quæ vltima explicatio necessaria est, ne si primæ hæreamus, alienum videantur a mente sua patres exemplum protulisse, & longe dispar ei quod superioribus verbis proposuerūt, de consensu Leonis, & Marciani, totiusque Synodi.

Sextæ Synodi act.
xviii.

III. His addi potest eximium Pelagii II. testimonium ex epistola ad episcopos Iſtriæ, cuius adeo aperta sunt verba, vt mirari ſubeat, qua ratione viros alioqui perspicacissimos fugerit tam expressa de Vigilio sententia. Etenim prolixis verbis ibi refertur, sedem apostolicam per Vigilium initio quidem probasse tria capitula, & pro eorum defensione diu laborasse, longoque tempore ad iniurias vsque certasse (quod de solo Vigilio intelligi potest) deinde cessasse, quando veritas se patefecit. Quæ verba ad epistolam Vigilii respiciunt, qui re diligentius tractata veritatem sibi affulsisse, seque tria capitula damnaſſe ſcribit, vt mox dicetur vberius.

Pelagii ep.
ad ep. Iſt.
cap. 7.

IV. Ceterum vt liquidius sententia huius epistolæ intelligatur, simulque famæ & dignitati Vigilii consulatur, non alienum erit pauca de ipsius instituto in hac trium capitulorum controuersia dicere. Tria illa capitula hæc erant. I. Ibæ episcopi Edesseni epistola ad Marim Persam. II. Theodori episcopi Mopsuesteni persona, & eius scripta. III. Theodoretæ disputationes aduersus duodecim capita Cyrilli Alexandrini. Ex his tribus capitulis Acephali, propago quædam Eutychianorū, occasionem arripiebant non admittendi Con-

cilii Calchedonensis, quasi Nestorium aliquo pacto foueret. Id ex eo colligebant, quod epistolam Ibæ Synodus approbasset; quæ tamen Cyrillum carpebat, in Theodori Mopsuesteni Nestorianæ hæreseos auctoris laudes efferebatur, & utebatur blasphemis Nestorii verbis, quem non seruato iudiciorum ordine damnatum quoque fuisse dicebat in Synodo Ephesina. Tum vero quod Theodoreto in communionem suscepto, eius tamen scripta aduersus duodecim capita Cyrilli, quibus Nestorii hæresis proscribatur, Synodus Calchedonensis non damnasset. Ex iisdem quoque capitibus Nestoriani hæresim suam instaurare nitebantur, prolatis ex Theodoro Mopsuesteno testimoniis, & ex Theodoreto aduersus Cyrillum dissertationibus. Cum autem in id vnum Iustinianus incumberet, vt Acephalos, qui graues in Ægypto & in oriente motus excitabant, legibus suis insectaretur, Theodorus Cæsareæ Cappadociæ episcopus, Acephalorum fautor, & sectator Origenis a paucis annis proscripti, ad ultionem eorum quæ contra Origenem gesta erant, & vt imminens Acephalis periculum auerteret, controuersiam de tribus capitulis excitauit, vt ecclesiæ pacem perturbaret. Pro ea itaque quæ valebat gratia apud principem pacis ecclesiasticæ alioqui studiosum, per cuniculos rem aggressus est. Spem Iustiniano fecit ineundæ cum Acephalis concordiæ, si præter Theodoreto scripta aduersus Cyrillum, epistola Ibæ Edesseni recitata in Concilio Calchedonensi, tamquam impia reiiceretur, & Theodorus quoque illa epistola laudatus, tamquam Nestorii parens damnaretur; cuius famæ Cæsareæ episcopus ex eo quoque infestus erat, quod Origenis deliramenta olim refutasset. V. Iustinianus utilitate publica, vt sibi quidem videbatur, excitatus, libello satis copioso tria illa capitula proscripsit, & ab episcopis orientis damnari procurauit. Enimuero, quia trium capitulorum negotium nullius Synodi iudicio erat præiudicatum, imo vero Synodi Calchedonensis dignitatem aliquo pacto violare videbatur; orientis patriarchæ qui Iustiniani decreto subscripserant, se vi actos fuisse Stephano responsali Romanæ sedis professi sunt. Menas vero Constantinopolitanus episcopus eam conditionem adiecit, si hæc Romano episcopo non probarentur, suum sibi chirographum restitutum iri: quod sub iurisiurandi fide illi promissum est. Atque adeo Iustinianus sentiens nihil in hoc negotio, quod ecclesiarum statum respiciebat, tentari vtiliter posse sine sententia Romani pontificis, Vigilium Roma euocat. Pontificem abeuntem ecclesia Romana, prouinciæ quoque Africanæ, Sardinia, Hellados, & Illyrici obrestatæ sunt, teste Facundo, ne vllatenus nouitati acquiesceret.

Facundus
Hermianen-
sis lib. 1.
cap. 2.
Liberatus
Breu. cap.
vlt.

Facundus
lib. 4. cap. 4.

Pelagius I.
epistola ad
Childebertum
regem
Fran. Gre-
gorius. 2. c.
16. Pelag.
II. in epist.
ad episco-
pos Istr.
cap. 3.

Antequam vero quid egerit in hac causa explicem, obseruandum est cum Pelagio & B. Gregorio, in hac controuersia non disputatum fuisse de fide, sed de personis. Id testatur Pelagius I. in epistola ad Childebertum regem Francorum, qui tunc in oriente capitula quædam *extra fidem* agitata fuisse scribit. B. quoque Gregorius Hiberniæ episcopos monet, in ea Synodo *de quibusdam solummodo personis actum*; vel vt Pelagius II. verbis utar, *nihil aliud, nisi de personis actum.*

ANNO
CHRISTE
553.

Quin etiam Vigilus in epistola quam edimus, disertissime annotauit, in hac controuersia non disputatum fuisse de fide, sed de personis. Vnde patet liberam fuisse aliter atque aliter in hoc negotio censendi facultatem, sine vlla Christianæ religionis iniuria: ideoque Vigilum qui suam aliquoties mutauit sententiam, de sola leuitatis vel metus suspitione periclitari. A qua suspitione tamen abesse tantum debet, vt potius singularis prudentiæ laudem ex iis quæ in hac causa gessit, consequi posse videatur.

VI. Qui rerum ecclesiasticarum sunt periti, non ignorant, duobus modis olim versari solitos fuisse summos pontifices in quæstionibus propositis, quæ disciplinam respiciebant, vel summo iure, vel remisso. Huic temperamento & Canonum remissioni locus erat, quando ob bonum vnitatis, & pro resarcienda ecclesiæ pace, necessarium videbatur ea clementia vti. Eam clementiam Græci *οικονομίαν* vocant, Latini eorum exemplo dispensationem, vt alibi ostendi adductis veterum patrum & Conciliorum testimoniis. Vtroque agendi modo vsus est in hac controuersia Vigilus, nunc iuris & Canonum vigore, nunc eorum remissione, fidei & pacis ecclesiasticæ studiosissimum se præbens. Obseruatum quidem est ab eruditissimis, Vigilium quæ videbatur, inconstantiam, prudentiæ & maturo consilio esse tribuendam: sed non docuerunt eum agendi modum a canonica disciplina pependisse.

L. 3. de
concordia
sacerdotii
& imperii
cap. 13.

VII. Ac primo quidem nihil aliud ab eo expectandum erat statim post professionem suam ex Vrbe, quam vt votis occidentalium fauendo, se vetustatis vindicem præstaret. Itaque literis ex itinere ad Menam datis, damnationem trium capitulorum reprehendit, & legatis ad Iustinianum missis petiuit, vt pateretur eam rescindi. Urbem deinde Constantinopolitanam ingressus octauo Calendas Februarii, anno 597. Menam & alios capitulorum damnatores, illos quoque qui damnatoribus communicabant, a communione suspendit: quam tamen illis post quinque menses restituit, Theodoræ Augustæ rogatu. Ratio potissima cur damnationi trium capitulorum refragaretur, hæc erat, quod existimaret nihil eorum quæ in Synodo Calchedonensi gesta erant, retractari posse, eo quod ea sit generalium Synodorum auctoritas, vt de iis quæ illarum iudicio semel ordinata & disposita sunt, iterum disceptari non debeat. Ea est enim retractationis significatio apud iurisperitos, quam Græce *ἀναψλάφθαι* vocant, siue *παλινδίκαιον*. Itaque rei iudicatæ exceptione repellebat nouandi studium. Addebat quoque Leonis papæ auctoritatem, qui conceptis verbis gesta Synodi Calchedonensis confirmando vetuerat, ne res in Synodo definitæ vlllo colore quæsito retractarentur. Deinde vero cum legibus principum retractatio aduersus sententias præfectorum prætorio intra duos annos peragi deberet, hæc tamen trium capitulorum retractatio aduersus Synodum vniuersalem totius orbis consensu firmatam, post centum annos vrgeretur, vt conqueritur Facundus Hermianensis: illud supererat, vt doceretur, his capitulis iudicio Synodi Calchedonensis

Facund.
lib. 4. cap. 3.Theophanes in
chronico.

Concil. Tom. 12.

G g g ij

prouisum fuisse. Quod luculenter docet Vigilius in constituto, & vberius Facundus in libris ad Iustinianum: neque tamen inde sequi, aliquid fidei contrarium a Synodo admissum fuisse.

VIII. Ceterum etsi Vigilius nulla vi adigi posset ad subscriptionem, consensit tandem anno 548. ut in conuentu LXX episcoporum hæc causa Constantinopoli discuteretur: singulorumque suffragiis ad se scripto delatis, ipse *Iudicatum* dedit ad Menam, quo tria capitula damnabat. Hoc fecit *ἡγὸν οἰκονομίας*, siue remissionem, & dispensationem canonicam, ad pacem cum orientalibus retinendam. Si quis id a me confictum putet, audiat Vigilium, qui pro se dicit in encyclica aduersus Theodorum Cæsareensem: Primum quidem in eo quod pro scandalo refrenando condescendentes quorundam animis, quos aliqua dispensatione credidimus temperandos; quia tu iam eos pluribus annis inquietissimus stimulator accenderas, quædam pro tempore medicinaliter existimauimus ordinanda, tali scilicet conditione, ut omni in posterum perturbatione sopita, nihil ultra nec verbo, nec literis quisquam facere ex eadem causa præsumeret.] Eandem causam dispensationis præterdit clerus Romanus in epistola ad legatos Gallicanos: postea tamen tractatu habito, prædictus sanctus papa Vigilius, sub aliqua dispensatione, ipsam causam ordinauerit, sollicitè monendo, ne per occasionem aliquam supradicta Synodus pateretur iniuriam. Sed obtinere non potuit Vigilius ab Afris, Illyricianis, & Dalmatis episcopis, ut iudicio suo cederent; quin potius ab eius se communione suspenderunt. Eius discessionis causas atrociore stylo persequitur Facundus in libello contra Mocianum scholasticum, & in epistola fidei catholicæ, ubi propterea Vigilius præuaricator dicitur. Egit itaque cum principe coram Mena patriarcha, pluribus episcopis & senatu, ut rescissis quæ in hac causa utrimque gesta fuerant, indiceretur Synodus, in qua adessent Africanarum & Illyricianarum prouinciarum episcopi, quorum, ut ipse loquitur, fuerat scandalizata fraternitas, ut quæ omnium suffragiis probarentur, cum pace ecclesiæ locum haberent.

IX. Euocanti autem principi episcopos ex Africa & Illyrico, cum ægre ac ne vix quidem pareretur, actum est anno 551. cum Vigilio, ut si nollent occidentales episcopi, ipse solus cum Græcis tria capitula damnaret. Renuente pontifice, edictum Iustiniani de damnatione trium capitulorum, suasi Theodori Cæsareensis publice propositum est. Vigilius vero comminatus est Græcis episcopis communionis suæ suspensionem, si edicto consensum præberent: idemque professus est Dacius Mediolanensis episcopus. Quamobrem incenso ira Iustiniano, Vigilius in basilicam sancti Petri in Hormisda confugit; vnde per vim abducere conatus prætor, populi tumultu repellitur. Accepto tandem per imperatoris legatos sacramento, redit in domum Placidianam. Sed multis rursus iniuriis affectus, & insidiis appetitus, noctu iterum sub natale Christi Calchedonem abiit ad sanctam Euphemiam. Vnde missis a Iustiniano senatoribus, & seorsim semel atque iterum Petro referen-

Epistola
Vigilii
aduersus
Theodor.

Epistola
cleri
Romani ad
legatos
Gall.

Synopsis
chronica
adiuncta
notis ad
Facundum
a V. Cl. P.
Sirmondo.

ANNO
CHRISTI
553

dario, euocari non potuit. Quin potius encyclicam de calamitatibus suis scribit, depositionisque sententiam in Theodorum Cæsareensem profert, & communionis suspensionem aduersus Menam patriarcham Constantinopolitanum, anno 552. Hanc Vigili constantiam is euentus secutus est, vt remotis edictis, discussionem trium capitulorum integram Synodo futuræ relinqui consenserit imperator, atque Menas & Theodorus, & alii episcopi veniam a Vigilio petierint, ob iniurias eius beatitudini vel sedi factas, vt testantur eorum libelli inserti constituto Vigili. Menæ mortuo successit Eutychius, qui statim fidei libellum Vigilio obtulit, mense Ianuarii, anno 553. & petiuit vt communi tractatu controuersia motæ definirentur. Rescripsit Vigilius sibi placere, vt discordia sopiatur, *ἡνωμένης καὶ οὐκ ἐκκλησιαστικῆς συνόδου*, habita Synodo canonica, in qua tractatus & disceptatio fieri possit cum vnitis sibi fratribus. *ἀπὸ τῶν ἐνωμένων ἡμῶν ἀδελφῶν συλλεγμένων ποινισμένων*. Cupiebat Vigilius Synodum in Italia fieri, sed refragante principe de loco, tandem inter eos conuenit ante diem paschæ, vt exæquato Latinæ linguæ episcoporum numero iis pontificibus Græcis, qui tunc Constantino- poli præsentibus aderant, de tribus capitulis tractaretur, quemadmodum testatur Vigilius in constituto. Sed moræ impatiens princeps Synodum coegit aduersus pacta conuenta, literisque suis datis ad patriarchas Constantinopolitanum, Alexandrinum, Antiochenum, & vicarios Hierosolymitani patriarchæ, & ceteros episcopos orientales qui erant in vrbe, ad controuersiam de tribus capitulis aggrediendam hortatur. In quibus literis *iudicati* olim a Vigilio editi mentionem iniecit, vt de pontificis sententia nullus videretur ambigendi locus; dissimulata tamen illius *iudicati* rescissione, & ceteris conditionibus cum Vigilio depactis.

X. Conuenit ergo Synodus quarto Nonas Maii, & illustri legatione Eutychii Constantinopolitani, & aliorum patriarcharum, atque sexdecim metropolitano- rum, Vigili conuenit, ab eo postulans, vt causam trium capitulorum cum ceteris episcopis disceptare vellet, quemadmodum suis literis Eutychio pollicitus erat. Ille causatus valetudinem, in posterum diem responsum distulit: qua pollicitus est manifestare, quod ei de tali conuentu placuerit. Quibus verbis non significat, quod viris eruditis persuasum est, scilicet se scriptis Synodo satisfacturum; sed potius indicat se conuentum illum canonicæ Synodi loco non habere, qua de re perendie sit acturus. Hic locus est magni momenti ad ferendum de consilio Vigili certum iudicium. Vrserat præcipue Synodi indictionem ad sanandos occidentalium episcoporum animos, qui læsi fuerant illa dispensatione qua vsus erat ad conciliandos orientales. Ea conditio placuerat Iustiniano. itaque conuentus solorum orientalium censeretur non poterat a Vigilio legitimus & vniuersale Concilium. Quare secunda vice aditus a legatis Synodi, abscessisse respondit, se cum illis conuenire non posse, vt patet ex relatione a legatis Synodo facta, quorum hæc sunt verba: Ille vero respondit, non posse vna nobiscum con-

Constitutum
Vigili.Collatio 1.
quintæ Synodi.Collatione
prima.Collatione
ii. Synod. V.

Ggg iij

uenire, eo quod plurimi hic quidem sunt orientales episcopi, pauci vero cum eo: facere autem per semetipsum in scriptis sententiam suam, & offerre piissimo domino. Contendebant econtra legati, conuentum non esse differendum propter absentiam occidentalium episcoporum; præcipue cum in aliis Synodis œcumenicis vix duo aut tres occidentis episcopi interfuissent, nunc vero adesset ipse Vigilus & aliquot Italiæ, Illyrici & Africæ sacerdotes. Urgebant præterea illius rescriptum, quo promiserat Eutychio se cum fratribus vnitis de hac re tractaturum; se autem cum illo communione iungi. Replicatio Vigilii non est actis inserta, quæ tamen colligi potest ex rei gestæ serie, quam numero superiori annotauimus. Et enim legati dissimulabant verba rescripti, quibus se acturum ea de re in Synodo canonica pollicebatur. Porro canonica Synodus esse non poterat, quæ iuxta morem in aliis Synodis œcumenicis obseruatum, non constabat ex legatis omnium prouinciarum ecclesiasticarum. Neque esse quod obicerent, paucos ceteris Conciliis interfuisse occidentales episcopos, cum ex actis synodicis constet illos gessisse vices Romani pontificis & totius Concilii diœceseon occidentalium. Qui mos tanto studiosius obseruari debebat in hac causa, quod de scandalo occidentalibus illato agendum erat; eaque esset Romanæ ecclesiæ consuetudo, vt vocatis iis quorum intererat, offensiones amoueret, quemadmodum docent Leonis I. epistolæ ad legatos in orientem missos. Et in hac causa sæpe Vigilus professus fuerat iis verbis quæ cleri Romani epistola continentur: *Sine consensu omnium, inquit Vigilus, ista quæ & Synodum Calchedonensem in dubium venire faciunt, & scandalum fratribus meis generant, solus facere nullatenus acquiescam. Quare* interpellatus iterum a patriciis, quos imperator delegarat, & ab episcopis nomine Synodi, spopondit, intra dierum aliquot spatium, quid sibi de controuersia videretur, ad imperatorem scripto transmissurum. Non est ergo quod viri eruditi eam causam prætendant absentia Vigilii, quod summi pontifices adesse non solerent in Conciliis generalibus: cum vera causa petenda sit ex eo, quod conuentum imperfectum noluerit præsentia sua œcumenicum reddere in offensionem occidentalium. Instituit itaque Synodus cognitionem suam de tribus capitulis, quæ tandem definitione sua damnauit.

Leo I. epist.
ad legatos.
Epistola
cleri Roma-
ni ad lega-
tarios Gal-
licanos.

XI. Interim vero Vigilus intra viginti dierum inducias, quas ob ægritudinem petierat, constitutum suum ad Iustinianum dedit, quo sententiam suam de tribus capitulis copiose explicauit. Theodori blasphemias configit, sed eius nomini parcat, ad exemplum Synodi Ephesinæ: superfluum docet, & ad exprobrationem Theodoretii tendere, si eius scripta aduersus Cyrillum damnentur, cum Cyrillus ipse & Synodus Calchedonensis nihil aliud ab eo exegerint, quam vt Nestorio anathema diceret. De Iba epistola nihil retractandum post Concilium Calchedonense. Deinde prohibuit ne quis ordinis & gradus ecclesiastici aliter de tribus capitulis doceret, quam ipse suo constituto exprimebat. Attamen animaduerti eum non adie-

ANNO
CHALC.
553.

ANNO
CHRISTI
553.

cisse anathema in eos qui contrariam opinionem tuerentur. Quod ab eo summa prudentia factum est, ut ostenderet eam esse contro-
uersæ conditionem, quæ in utramque partem inflecti posset, si paci
ecclesiasticæ hac ratione confuleretur. Non potuit aliter responde-
re interroganti Iustiniano, qui sententiam Vigilii requirebat, non
autem agebat de dispensatione ad concordiam occidentalium &
orientalium refarciendam; quæ aliter obtineri non poterat, quam
tractatu inuito sine contumelia occidentalium.

XII. Hic vero dissimulare non possum, me longe abesse ab illustris-
simi cardinalis Baronii sententia, qui putat constitutum Vigilii mis-
sum a Iustiniano ad Synodum: idque colligit, ex eo quod ratio-
nes in constituto prolatae pro Ibæ epistola, discutiuntur & refellun-
tur in sexta collatione. Ut vero aliter sentiam, impellor potius amo-
re veri, quam nouatorum procacitate, qui ex hac narratione non
leue argumentum trahi posse putant aduersus pontificiam auctori-
tatem, cuius scripta in Synodo non solum discuti, sed etiam refuta-
ri hinc probant, & definitionem illius decretis promulgatis contra-
riam cum anathemate proferri. Enimuero si constitutum relectum
fuisset in Synodo, illius recitatio relata fuisset in acta, quibus infer-
tæ sunt minoris momenti relectiones. Argumenta autem illa pro I-
bæ epistola, quæ discutiuntur collatione sexta, nota erant & trita,
utpote quæ a sex vel septem annis summo studio contorquerentur ab
aduersariis, etiam scriptis copiosissimis libris, quemadmodum fa-
ctum est a Facundo Hermianensi: ut necesse non sit confugere ad
constitutum Vigilii, quasi inde illa excerpti necessarium omnino
foret. Deinde promulgatio constituti aliena fuisset ab instituto &
prudentia imperatoris, qui damnationi trium capitulorum cum
totus incumberet, non debuit suis votis officere, Vigilii auctoritate
prolata, quæ desiderium illius improbareret. Imo vero ut facilius ob-
tineret quem sibi proposuerat euentum, neu quis expectaret quid
principi Vigilii responderet, quemadmodum pollicitus erat se
facturum, per Constantinum sacri palatii quæstorem Iustinianus
Synodo suggessit, Vigilii mentem satis explicatam esse ex iis quæ
sæpius hac de re docuerat cum scriptis, tum viua voce. Et ut sa-
crum conuentum ad damnationem trium capitulorum animaret,
literas ea de re a Vigilio perscriptas ad Aurelium Arelatensem, &
ad Valentinianum Scythiæ episcopum, & sententiam ab eodem
pontifice latam aduersus Rusticum & Sebastianum diaconos suos
trium capitulorum fautores, e Latina in Græcam linguam ver-
sas, legendas exhiberi ab eodem quæstore curauit. Hæc sunt ver-
ba Constantini: *Communiter vero conuenire inuitatus (i. Vigilii)*

Annal. ec-
clesiæ ad ann.
553.

*& hoc facere una cum sancta vestra Synodo, pollicitus est per semet-
ipsum facere, & dare piissimo domino. Ut igitur etiam ea quæ sæpius
ab ipso facta sunt ad condemnationem trium capitulorum, vos au-
dientes alacriores efficiamini de his formam celeriter proferre, direxit
per me sanctitati vestre condemnationem ab ipso Vigilio religiosissimo
prolatam, &c. omnibus translatis ad Græcam linguam ad faciliorem*

Collatione
septima.

scientiam vestre sanctitatis. Qui præiudicio Vigilii perlecto, patres alacriores effici ad condemnationem existimabat, non adeo supinus erat, ut eorum impetum contraria eiusdem pontificis definitione retardaret. Deinde vero locus agendi de constituto hic erat, cum pollicitationem Vigilii principi factam quæstor recenset. Sed adeo mentionem eius non iniecit, ut potius id omnino dissimulet, eiusque loco alia instrumenta substituat. Ait vero vir illustrissimus, hac instrumentorum prolatione id tentasse Iustinianum, ut Vigilium præuaricationis argueret, qui constituto aliter quam antea decernebat. Sed principis in eo consilium aliunde melius deprehendi non potest, quam ex oratione quæstoris, qui ad excitandos & prouocandos patres auctoritatem Vigilii contra isthæc capitula scripto profert, non autem in pontificis contumeliam. Sane si quis ordinem, qui in Conciliis œcumenicis obtinebat, diligentius expendere velit, quam longissime recedet ab illa opinione, qua dignitas sedis apostolicæ violatur, mecumque facile consentiet adhibitum Vigilii nomen, ut gradus inde ad definitionem Synodi contra capitula strueretur. Prima enim semper fuit in Synodis œcumenicis sententia Romani pontificis, qua non expectata nihil decerni moris erat; quemadmodum seruari solebat in senatusconsultis ad orationem principum factis, ut dicam tomo II. de concordia sacerdotii & imperii. Impresensiarum solo Vigilii testimonio utar, qui sibi ius illud in hac causa vindicabat. Promissa namque principi intra viginti dierum inducias sua de hoc negotio definitione, Pelagium diaconum ad episcopos misit, ut eos moneret, ne ante sententiæ suæ promulgationem quidquam ea de re decernerent: *Antiquum & regularem custodientes ordinem*, inquit, *ne ante nostra, hoc est, sedis apostolicæ, cui per Dei gratiam præsidemus, promulgationem sententiæ quidquam proferre tentarent, unde scandali rursus, quæ sopita fuerat, oriri posset occasio.* Itaque Iustinianus, ne prætermissa videretur in hoc negotio Vigilii auctoritas, constitutum quidem suppressit, sed alias Vigilii priores sententias, quæ annis superioribus ab eo latæ erant *οἰκονομῶν*, Synodo exhibuit, ut in actis omnia rite & solenniter gesta fuisse viderentur. Quare Synodus quoque ipsa magnum decreti sui momentum in eo posuit, quod Vigilius tria capitula sæpius & scripto & sine scripto condemnasset; etsi conqueratur, quod conuentui, licet illustri legatione inuitatus, interesse noluerit, satiusque duxerit polliceri, se suam ipsius sententiam ad principem missurum. Ceterum an promissis steterit pontifex, omnino Synodus reticuit, officio se suo satisfecisse rata, si sententiis a Vigilio latis, & in iudicio ex mandato principis exhibitis, inniteretur: præcipue cum de pontificis contrario voto solenniter & iuxta cognitionum ordinem non constaret.

XIII. Ceterum id valde angebat Vigilium, quod restitutionem pacis occidentalium, quam vnice expetebat, his Iustiniani artibus pessumdatam videret. Non solum enim numerus occidentalium episcoporum exæquatus non fuerat in Synodo, secundum pacta con-

Constitutum
Vigilii.

Collatione
octaua, ini-
tio defini-
tionis.

uenta, de quibus egimus supra; sed etiam Vigilii decretum a principe retentum, in Synodo promulgatum non fuerat; quod ad maioris scandalum occasionem tendere, si tale quid accideret, Vigilii in constituto disertissime professus fuerat. Quare in ea rerum omnium perturbatione consensum suum præstare noluit episcoporum definitioni: ideoque a principe pulsus est in exilium una cum aliquot episcopis & clericis Synodo refragantibus, teste Anastasio. Contumeliæ enim illius apud Euagrium & ceteros scriptores Græcos altum est silentium. Nisi fortasse suspicari libeat, aliquam huius dissidii cognitionem ad Michaellem Cerularium patriarcham Constantinopolitanum peruenisse, quæ supinæ cuiusdam hallucinationis occasionem illi præbuit. Is enim circiter annum 1051. ut a se per summum scelus repudiatae communionis Romanæ infamiam amoliretur, iam ab ipsis Vigilii temporibus, papæ nomen ex ecclesiasticis diptychis deletum fuisse scripsit, epistola data ad Petrum Antiochenum episcopum. Mos enim ille apud summas sedes inualuerat, ut papæ priore loco, deinde ceterorum patriarcharum nomina tabulis ecclesiasticis, quas diptycha vocabant, inscripta, in sacrificii ordine recitarentur, ad testandam vniuersalis ecclesiæ communionem: a qua si quis illorum excideret, nomen eius e diptychis expungebatur, ut, præter cetera, docent acerrimæ de nomine Ioannis Chrysostomi restituendo, & Acacii expungendo contentiones. Sed Michaelis errorem statim Petrus castigauit. Ægre namque ferebat, confortium cum ecclesia Romana dissolui; quod literis ordinationis suæ & fidei testibus ad Leonem IX. datis retinere conatus, desiderii sui compos euasit, ut patet ex Leonis responsione. Proferam autem ipsa Petri verba ex eius epistola ad Michaellem, quæ habetur in codice manuscripto bibliothecæ regiæ: quoniam non solum quid de Vigilii negotio Petrus sentiret, sed tempus etiam docent, ex quo Græci patriarchæ nomen Romani pontificis e diptychis eraserunt: de quo deinde restituendo, quam τοῦ ὀνόματος ἀναφοράν dicebant, ad restaurandam ecclesiæ unitatem tantopere laboratum est, ut testantur Georgius Pachymeres, & Nicephorus Gregoras, qua de re alibi. Περιέχεται τοῖς ἱεροῖς γραμμασι τῆς ἀγιοσωθῆς σου, φημι ὡς ἀπὸ τοῖς ὁῖς ἐνηχρηθῆναι ὡς πᾶσι τοῖς ἱεροῖς ἀναφέρει διπύχους, τὸ αὐτὸ ποιούντων καὶ τῶν ἄλλων πατριαρχῶν. καὶ ὡς ἐκ ἐδὲ τοσούτου ἀγνόημα ἀγνοῶσαι, καὶ μάλιστα περὶ τῶν ἄλλων ἐμὲ, εἰδότε, ὅτι διὰ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας οἰκουμένης συνόδου, ἐπὶ τὰς τῆς ἐν τοῖς ἱεροῖς διπύχοις ἀναφοράς ἔξεκοπὴ ὄνομα τῆς πάπας, διὰ τὸ πτωχικῶτα Βιγίλιον μὴ ἀπαντῆσαι καὶ πτωχικῶς, μήτε μὲν ἀναδεματῆσαι (ἀπὸ τῆς Θεοδορείτου καὶ τῆς ὁρθῆς πίστεως καὶ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τῆς ἀγίου Κυλλίου γραφέντα) καὶ ἐκ τότε καὶ μέχρι τῆς νυν, διποτηθῆναι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγιοτατῆς ἐκκλησίας τῆς πάπας. ΜΟΧ: τὸ καὶ Βιγίλιον, πῶς οὐ περὶ συμπόρευται ἀποσεξίαν τῶν δισεβῶν χαρτοφύλακί σου. εἰ καὶ καὶ περὶ τῆς ῥητορικῆς μάθημα ὁφιστὸς ὁ ἀνὴρ, ὡς ἀκούοντες, ὅλα

Anastasius
in Vigilio.Petrus Antiochenus
in epist. ad Michael.

Concil. Tom. 12.

Hhh

νέος ὢν, οὐπω πεῖραν ἔχον ἱκανῶς τῇ ἐκκλησιαστικῇ. Ο Βιγίλιος ὁ * * * * *
 πέμψης ἡμῶν, οὐ μὲν δὲ ἐπὶ τῆς ἐκκλησίας συνόδου. διὰ τὴν αἰαφορὰν δὲ μεταξὺ τῶν δύο
 συνόδων ρηθ'. 851. Ὁ δὲ συνέβη πρὸς μικρὸν τῆς αἰαφορὰς διπλομηθεῖν,
 διὰ τὸ διενεχθεῖν αὐτῶν πρὸς τὸ ἀγνώστον πατριάρχῳ Μιωνί, καὶ κα-
 ταρρέσαι τὸν ὑποβαλεῖν, ἕως οὗ καὶ πρὸς ἀλλήλους ὁ ἀρχιερεὺς εἰρηνώσαν-
 τες κατηλλάγησαν. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐκκλησίας αἰαίας συνόδου ὁ ἱερός ἡμῶν πάπας Αἰα-
 θων, ἀνὴρ ἡμῶν καὶ τὰ θεῖα ὁφός. καὶ ἀνὰ γνώμην τὴν αἰαίας τῆς ἐκκλησίας συνόδου,
 ἥτις εἰσὶν κυριακῇ καὶ τῷ ὑψώσιν τῶν ἡμῶν σωροδὶ ἀναγιγνώσκονται. Ὁ-
 ρήσας ὁ * * * * * εἰρημῶν Αἰαθὼνα ἀκλεῶς ὑπὸ τῆς αἰαίας ταύτης συνόδου
 διακηρυχθῆναι. Ἐπὶ δὲ τούτοις, καὶ γὰρ μὲν ἀπαράχρηστος, καὶ ἄλλοι
 σὺν ἡμῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐλλογιμῶν πολλοί, ὅτι ἐπὶ τῇ μακαριώτατου
 πατριάρχου Αντιοχείας κυρίου Ἰωάννου, ὁ πάπας τῆς Ρώμης Ἰωάννης καὶ
 αὐτὸς ἀκούων ἐν τοῖς ἱεροῖς διπύχοις ἀνέφερετο. καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁ
 πρὸς ἡμῶν πατριάρχων καὶ πέντε, ὅρ * * * * * ἐπὶ τῇ μακαριώτατου πατρι-
 ἀρχου κυρίου Σεργίου ὁ δηλωθέντα πάντα ἐν τῇ θεῇ μυστηριώδη καὶ τῇ
 ἄλλων πατριάρχων ἀναφύοντι. ὅπως ὁ ὑπερ * * * * * ἀνεκὸν αἰα-
 φορὰ, καὶ * * * * * ἡμῶν. *Sacris sanctitatis tue literis continetur, fama*
ad te perlatum, me in sacra diptycha papam retulisse, idemque pra-
stitisse ceteros patriarchas. Qua culpa a me, preter ceteros, abesse de-
buerat: quippe qui nouerim, quod a temporibus sextae Synodi usque ad
hanc aetatem, papa nomen e diptychis excisum fuerit; quoniam Vi-
gilius Synodo interesse noluit, neque damnare quae aduersus rectam fidem
et duodecim capita Cyrilli scripserat Theodoretus. Atque ex illo ad hoc
usque tempore, praefatum esse papam a vestra sanctissima ecclesia. Mox:
Quae ad Vigilium spectant, quantam praeseferunt religiosi coartophy-
laxis tui oscitantiam! Licet enim in rhetorica arte, ut ferunt, sit
appime versatus, attamen in hac eius adolescentia nondum satis cal-
let res ecclesiasticas. Vigili tempus refertur ad quintam, non autem
ad sextam Synodum. Intervallum autem duarum Synodorum est cen-
tum et viginti nouem annorum. Accidit autem, ut ad paucillum
temporis ab eius recitatione abstinere, ob disidium eius cum Me-
na sanctissimo patriarcha, quem ille suspensione multauerat, donec sa-
cerdotes adinuicem in pacem redierunt. Papa autem erat sexta Synodi
temporibus Agatho vir clarissimus et in rebus diuinis exercitatus. Le-
ge vero quae sextam Synodum spectant, quae quidem solet reperi die
dominica post festum exaltationis venerabilis crucis. Etenim inuenies
praedictum Agathonem a sancta illa Synodo summis laudibus efferi.
Præterea vero, ego sum testis omni exceptione maior, plurimi quoque
mecum e gremio ecclesiae praestantes viri, quod sub beatissimo domino
Ioanne Antiocheno patriarcha, Ioannes eiusdem nominis papa Roma-
nus in sacris diptychis recitabatur. Quinetiam ante annos quadraginta
quinque, cum ad urbem Constantinopolim accessissem sub beatissimo pa-
patriarcha domino Sergio, inueni praedictum papam una cum aliis pa-
patriarchis inter diuina mysteria recitatum. Quomodo vero deinceps eius

ANNO
CHRISTI
553.

recitatio precisa fuerit, quamve ob causam, penitus ignoro. Vnde patet Sergium patriarcham, qui sedem Constantinopolitanam tenuit ab anno 997. vsque ad annum 1017. communione iunctum fuisse cum Ioanne XIX. seu mauis XVII. qui sedit ab anno 1003. ad annum 1009. quemadmodum ex hac Petri epistola obseruauit quoque illustrissimus annalium conditor. Sed aliquot exinde annis effluxis, iterum discessere Græci ab ea vnitae, quam Ioannis illius sedulitas restaurauerat. Dissidii huius vltimi causam ignorare se, id est, iustam sibi non videri, profitetur Petrus Antiochenus. Alioquin difficile non erat eam indicare, si quis repulsam expenderet, quam passi sunt legati ab Eustathio Constantinopolitano ad Ioannem XVIII. missi, anno 1026. vt pontificis consensum ad vniuersalis patriarchæ nomen episcopo Constantinopolitano concedendum amplissimis muneribus exambirent. *Quatenus eius consensu liceret ecclesiam Constantinopolitanam in suo orbe, sicut Roma in vniuerso, vniuersalem dici & haberi, vt loquitur Rodolphus Glaber.* Glaber l. 4. c. 1.
 XIV. Ceterum vt ad res Vigiliæ redeam, obseruandum est, Synodi quintæ definitionem editam fuisse anno 553. quarto Nonas Iunias, anno 27. imperii Iustiniani, post consulatum Basilii, anno 12. vt patet ex collatione octaua. Ante vero sextum Idus Decembris eiusdem anni, id est, post sex menses a solutione Synodi, Vigiliis decretalem epistolam dedit ad Eutychium, qua tria capitula condemnat: ita vt hinc perspicere liceat, breuem eius fuisse in exilio moram. Est autem operæ precium expendere, quænam ille verba in re adeo implicata adhibeat, quibus dignitatem suam tueri possit aduersus Synodum Constantinopolitanam, sine vlla principis & episcoporum offensa. Plane si verum amamus, omnino fateri necesse est, altas in mentibus hominum tunc temporis egisse radices traditam a maioribus sententiam de summa sedis apostolicæ auctoritate. Cum enim de ceteris Synodis œcumenicis ea reuerentia loqui soliti essent summi pontifices, ipseque adeo Vigilius in hoc decreto, scilicet vt se eas suscipere, amplecti, & deuota mente venerari profiterentur; vtpote quæ sedis apostolicæ suffragio, & vniuersalis ecclesiæ consensione firmatæ essent: hanc quintam Synodum Vigilius ne quidem Synodi nomine cohonestat: nempe illa ratione motus, quod eius celebrationi, iis conditionibus quibus facta est, consensum non præbuisset, vt annotauimus numero X. Deinde vero, quod etsi vitium illius ex post facto dissimulasset, a constituti sui promulgatione cessatum fuerat, vt monui. Quod vero ad rem ipsam attinet, ipse sua auctoritate, suoque decreto tria capitula damnat: quosumque vero, qui iam illa condemnauerunt (his verbis Synodum Constantinopolitanam significat) fidem a quatuor Synodis prædicatam amplectentes, *eos fratres & sacerdotes esse definit*, id est, eos communioni suæ adiungit, eorumque sententiæ robur illud impertitur, quod ex consensione cum ipsius decreto trahere debent. Eandem sententiam superioribus epistolæ verbis sic expresserat: *Quæ a nobis definiti*

Concil. Tom. 12.

H h ij

debet, reuelante Domino, & inuestigata veritate, salubriter impleta sunt. quasi diceret, hanc quæstionem licet ab episcopis discussam in Synodo, & eorum suffragiis decissam, sedis apostolicæ decreto esse peremptorie definiendam. Vnde hoc suum decretum διατύπωση appellat, ad principum exemplum.

XV. Itaque Græci, ne dubitari posset in posterum de quintæ Synodi auctoritate, decretum istud Vigilii in acta retulerunt continenter post definitionem Synodi: quemadmodum colligere licet, ex eo quod excerptor antiquus eius exempli quod proferimus, hac epistola finem actis Synodi impositum testatur. Verbum enim solenne librariis antiquis, quo finem operis designabant, nempe τέλος, vel explicit, quo vitur aliquando Hieronymus, amanuensis noster ex actis in suum excerptum sincere transcripsit. Finis, inquit, octavi libri Synodi Constantinopoli congregata. Deinde vero lemma, seu titulus huius epistolæ satis docet, præscripta esse in eodem codice acta Synodi: *Vigilii epistola ad Eutychium, & πρὸς πᾶσι τῷ συνεκδηρόντων ἀγίαν συνόδον; Et ad præiacentem sanctam Synodum.* Quare Photius patriarcha Constantinopolitanus, licet infensissimus ecclesiæ Romanæ hostis, ab iis verbis temperare non potuit, quæ Vigilii auctoritatem in confirmanda hac Synodo significant, satisque docent, post habitam Synodum, pontificis decretum accessisse. Hæc sunt eius verba; *περὶ μὲν τῇ πόλει, οὐ περὶ δὲ τῇ συνόδῳ*

Photius in
libello de
Synodis.

ὡς εἰς μὴ συνεδρίου εἰς τὴν συνδρομὴν τῆς ἱεραῆς ἐκκλησίας κατέστη, ἀλλ' ὁμῶς τὴν κοινὴν τῆς πατρίδος πᾶσι ἐπεκράτει λιβελλῶ. Aderat præsens in urbe, sed non intererat Synodo: etsi vero non adeo prono animo esset erga sacri Concilii cætum, nihilo minus tamen communem patrum fidem libello confirmavit. Eadem sententia refertur in vetustissimo codice manuscripto Arabico, in quo Canonum collectio ad vsum ecclesiæ Alexandrinæ continetur: quem penes se habet vir clarissimus Gilbertus Gaulminus libellorum supplicum magister, Arabicæ & ceterarum orientalium linguarum peritissimus. Collectionis hæc sunt verba: *Excommunicavit Synodus & viuos & mortuos, quod antea non præstitum nisi in illos solos, factumque hoc patriarcha Romano sciente, qui & confirmavit, & scripto ad imperatorem dato fidem suam professus est.* Eiufdem viri diligentia hoc quoque testimonium debemus, quod ex codice manuscripto Arabico historiæ ecclesiasticæ Ibn Patric excerptis & interpretatus est, ut & superiorem locum. Romanus patriarcha præsens Synodo nec adiuit, nec legatum misit, sed consensum præbuit, dictaque patrum suscepit. Auctor iste Patric scriptus laudatur a Georgio Elmacin scriptore historiæ Saracenicæ, edito superioribus annis ab Erpennio.

Collectio
Canonum
manuscrip.
Arab.

XVI. Per istud Vigilii decretum quinta Synodus velut vniuersalis admissa est, non solum in oriente, sed etiam in occidente. Vnde Pelagius I. Vigilii successor, vniuersalis Concilii nomen illi arrogat in epistola ad Narsem patricium & ducem Italiæ, agens de Liguribus, Veneticis & Isticis episcopis, qui a sedis apostolicæ

ANNO COMMUNIONE DISCESSERANT OB ILLAM SYNODUM. Si quid eos, inquit, de iudicio vniuersalis Concilii, quod Constantinopoli per primam nuper elapsam indictionem actum est, forte mouebat, ad sedem apostolicam, quomodo semper factum est, electis aliquibus de suis, qui dare & accipere rationem possent, dirigere debuerunt. Eam Synodum susceperunt quoque Pelagius II. & Gregorius M. Hic vero se illam quinti Concilii nomine pariter cum ceteris quatuor venerari profitetur in epistola ad Ioannem C. P. vt taceam de ceteris summis pontificibus, & de sextæ Synodi patribus, qui eam Synodum æquali cum ceteris cultu & reuerentia exceperunt. Neque est quod aliquis sibi persuadeat viris doctis eius sæculi exosam fuisse, quod eius mentionem nullam fecerit Cassiodorus in diuinis institutionibus. Nos enim aliam huius silentii rationem mox inuestigabimus, quæ ab aliis ex parte indicata est.

Pelag. i. ep. ad Naricenu.

Gregorius lib. i. epist. 24.

XVII. Enimuero ne quis ambitiosum hoc Vigilii decretum existimaret, ipse rationes quæ se ad hanc sententiam impulerint, has assignat. Nempe quod offensiones & scandala quæ generis humani hostis per disputationem de tribus capitulis inuexerat, iam sedata essent, paxque reddita esset ecclesiæ post illorum damnationem, & veritas affulsisset in his ambiguis controuersis. Vnde colligere licet Illyricianarum & Africanarum prouinciarum episcopos prioris sententiæ poenituisse, & communicatis cum Vigilio consiliis, orientalium communionem amplexos: vnde factum, vt deinceps inter schismaticos non recenseantur. In reliquo occidente Franci & Hispani communionem apostolicæ sedis retinuerunt; quemadmodum etiam Italiæ episcopi, postquam Thufci a Pelagio I. moniti statim in officium redierunt. Soli Istriæ, Venetiæ & Liguriæ episcopi, qui sub dominio Longobardorum degebant, pertinaci animo schisma fouerunt vsque ad Gregorii M. tempora, qui virus illud etiam apud Hibernos sanauit. Mentio pacis & scandalorum sedatorum iniecta viam aperit dispensationi, quam hoc vltimo decreto renouat. Non enim abstinere possum, quin dispensationi hanc vltimam quoque definitionem Vigilii tribuam, cum videam Leontium scholasticum qui hac ætate floruit, ea sola ratione quintæ Synodi decretum fulcire, nempe quod latum sit κατ' οἰκονομίαν, vt ille ait, existimante Iustiniano his capitulis damnatis, Acephalos, seu Hæsitantes vnitatem ecclesiæ & Synodum Calchedonensem amplexuros. Verba Leontii hæc sunt actione VI. de selectis: ὅτι κατ' οἰκονομίαν τὰ τῆς τοῦ ἐπιτοῦ τοῦ Ιουστινιανῶς. ὅτι ὅτι ἡ ἐκείνου τοῦ Διακρινομένου διὰ τῆς τοῦ δοξασθέντος τῶν συνόδων, ἐνόμισεν ὅτι ἐὰν ἀναθεματίζῃ αὐτὸν, ποιεῖ δὲ τὴν αὐτῶν τῶν συνόδων. ἡ ἡσυχία τοῦ οὐκ ὄντος τῶν ἀναθεματίζων, εἰς μὴ ἐξ αὐτῶν ἀναθεματίζων, ἵνα πάντων τῶν ἡρώων ποιῇ. καὶ διὰ τῆς τοῦ ἀναθεματίζοντος αὐτοῦ. καὶ ὁμοῦ οὐδὲ οὕτως ἐδέξαντο. ὁ Διακρινομενὸς τῶν συνόδων. Secundum dispensationem quamdam hoc fecit Iustinianus (interpretres male vertit, certo consilio.) Cum enim videret Hæsitantes propter hoc auersari Synodum, (Calchedonensem) existimauit, quod

H h h iij

si anathematizaret illos, (Theodorum & Ibam) Synodus reciperetur. Ideoque duos anathematizandos duxit, (quamquam eos minime anathematizatos oportuit) ut omnes ad unitatem redigeret. Hanc igitur ob causam illos anathemati subiecit. Verum ne sic quidem Hesitantes Synodum receperunt.

XVIII. Ceterum Vigilius aliam quoque rationem huius ultimi decreti assignat, nempe veritatis agnitionem, quæ sibi anxie & solícite perscrutanti veterum patrum scripta, tandem affulserit. Pertinere autem ait ad officium probi & prudentis viri, a priore sententia discedere, postquam rei disceptatæ æquitas comperta fuerit: quod præcipue locum habere docet in controuersiis ecclesiasticis, idque probat illustri beati Augustini exemplo, qui retractatis lucubrationibus suis, aliqua adiecit, aliqua vero emendauit. Iisdem vestigiis hæret Pelagius II. ut decretum Vigilii tueatur, in epistola illa proluxa ad episcopos Istriae data, quæ a Gregorio M. chartis ecclesiasticis tunc operam dante sub Pelagio scripta est, teste Paulo diacono. Obiiciebant Istriae episcopi ad excusationem sui schismatis, in causæ principio sedem apostolicam per Vigilium papam damnationi trium capitulorum restitisse. Respondet Pelagius, Latinos homines & Græcitatis ignaros errorem tarde cognouisse; & subiungit: *Tanto eis celerius credi debuit, quanto eorum constantia, quousque verum cognoscerent, a certamine non quieuit: quorum consensum certe fraternitas vestra despiceret, si ausu præcipiti priusquam verum cognoscerent, consensissent. At postquam diu ab eis laboratum est, & longo tempore ad iniurias usque certatum, hinc vestra fraternitas penset, quia tot labores repente non relinquerent, nisi quæ vera sunt agnouissent.* Probat autem duobus exemplis eum esse diuini consilii ordinem, ut sæpe veritatem commendet eorum opera, qui diu contra ipsam luctati sunt. Paulum contumacem aduersus euangelium sic suæ fidei prædicatorem fecit, ut cunctis quibus per illum fuerat prædicaturus, ostenderet, quia valde verum est Dei euangelium, quod & tanta duritia inclinata prædicaret. Addit alterum Petri exemplum, qui reprehensus a Paulo, quod gentes recens ad fidem conuersas, ad Iudaismi ceremonias impelleret, consilium mutauit. Vnde concludit: *Si igitur in trium capitulorum negotio aliud cum veritas quæreretur, aliud inuenta veritate dictum est; cur mutatio sententiæ huic sedi in crimine obiicitur, quæ a cuncta ecclesia in eius auctore veneratur? Non enim mutatio sententiæ, sed inconstantia sensus in culpa est. Quando ergo ad cognitionem recti intentio incommutabilis permanet, quid obstat, si ignorantiam suam deserens, verba permutet?*

Paulus
diaconus
lib. 3. de
gestis Lon-
gobard.
cap. 20.

Pelag. II.
epist. ad
episc. Istriae
cap. 7.

Cap. 8.
eiusdem
ep.

XIX. Quærendum superest, cuius rei veritatem assecutus sit Vigilius, quæ illum antea lateret. Id autem colligi potest ex illa epistola Pelagii II. collata cum verbis constituti Vigiliani. Quippe prima regula quæ in constituto figitur, hæc est: Nihil ex iis quæ quoquo modo disposita sunt in Concilio Calchedonensi, posse in quæstionem deduci, seu retractari. cuius regulæ probatio petitur ex epistolis Leonis papæ ad Leonem imperatorem, & ex epi-

ANNO
CHRISTI
533.

stolis Simplicii ad Zenonem. E contrario Pelagius docet solam fidei causam, quæ definita est in Concilio Calchedonensi, irretractabilem esse: cetera vero omnia, quæ discussa sunt in illa Synodo, ad priuata negotia pertinere. Leonis testimonia interpretatur, & ex eo probat licentiam tribui, *ut quidquid illic, extra fidei causas, de personis gestum est, retractetur.* Vnde recte concludit, de Ibae epistola, etsi probata fuisset in Synodo Calchedonensi, iterum disceptari posse. Secunda regula iuxta constitutum hæc est, eos qui in communione & pace ecclesiæ mortui sunt, post obitum non posse subiici anathemati. Quam regulam confirmat Vigilius allatis Leonis & Gelasii testimoniis. Vnde sequebatur Theodorum post mortem damnari non posse. Pelagius vero docet ex Augustino, post mortem quoque eos recte damnari, qui hæresim professi sunt, *cum culpa in fide perpetrata nec morte interueniente laxetur.* Nempe ad exemplum perduellionis reorum, quorum memoria post mortem damnatur, & bona adduntur fisco, licet cetera omnia crimina mortalitate extinguantur, ut loquitur Papinianus. Quod attinet ad Theodori dogmata, ea quidem in constituto, anathemate damnantur ut impia & blasphema: ita tamen ut ibi significetur, non omnino liquere, an reuera Theodorus illa scripserit. At vero in ultimo suo decreto Vigilius docet, sibi tandem manifestissime patuisse, *ὅτι καὶ αὐτοῦς ὁμολογῶντες, liquida veritate,* Theodorum blasphemias quamplurimis libros suos foedauisse.

XX. Ex epistolis Vigilii & Pelagii colligere licet vnam & alteram regulam apprime utilem, & omnibus disceptationibus ecclesiasticis valde accommodatam. Earum prima est. Fidei canonem mutari non posse, & quæstiones dogmatum vniuersalis Synodi iudicio semel sopitas, iterum excitari non debere. *Regula quidem fidei,* inquit Tertullianus, *vna omnino est, sola immobilis & irreformabilis.* II. In aliis causis extra fidem, id est in capitibus disciplinæ, quæ versantur non solum in facto, sed etiam in iure, veritatem nunc latere, nunc aperiri: quæ cum sese prodiderit, priores constitutiones immutandas, siue a Conciliis generalibus, siue a summis pontificibus profectæ sint. Quod non solum Vigilius profitetur in epistola nostra, sed etiam Pelagius II. *Specialis,* inquit, *synodaliū Conciliorum causa est fides. Quidquid ergo præter fidem agitur, Leone docente ostenditur, quia nihil obstat, si ad iudicium reuocetur.* Tertullianus quoque in eandem sententiam ait: *Hac lege fidei manente, cetera iam disciplina & conuersationis admittunt nouitatem correctionis, operante scilicet & proficiente usque in finem gratia Dei.* Ne quis vero excipiat a Tertulliano hæc annotata in odium Psychicorum, quos ipse vocat, ad asserendam nouam Paracleti sui disciplinam, confirmanda est regula a nobis posita luculento B. Augustini testimonio. *Ipsa plenaria (Concilia) inquit, sæpe priora a posterioribus emendantur, cum aliquo experimento rerum aperitur quod clausum erat, & cognoscitur quod latebat, sine ullo typho sacrilegæ superbiæ, sine ulla inflata ceruice arrogantia, sine ulla contentione liuidæ inuidiæ, cum sancta humilitate, cum pace catholica, cum caritate Christiana.* Iudicia vero data in priuatis negotiis a sede apostolica, quin retractari possint, &

Caput 17.
18.

Caput 19.

Caput 9.

Tertullianus de virginibus veland. cap. 1.

Pelagii II. in epist. ad episc. Isthie cap. 19.

Tertullianus d. lib.

Augustin. lib. 1. de bapt. cap. 34

si opus sit emendari ab eadem sede in Concilio siue generali, siue speciali, dubitari non potest, ut alibi copiose ostendi.

XXI. Hic quæri non ineleganter potest, cur hæc epistola deficiat in actis Latinis. Cuius rei hanc esse puto causam, quod acta Græca, statim post damnata capitula, versâ sunt in Latinam linguam, & Vigilio tradita, ut deliberare posset de illorum approbatione vel reiectione. Nemini vero deinde curæ fuit, actis Latinis epistolam Vigiliadiicere, cum satis videretur, ad exemplum ceterarum epistolarum pontificiarum, hanc regeſtis Vigiliî contineri: quorum tamen cum sit facta iactura, istam quoque epistolam intercidere necesse fuit. Dubitari vero non debet, quin statim interpretationem Latinam aggressus fuerit aliquis vtriusque linguæ peritus, ad vsum Vigiliî & occidentalis ecclesiæ; cum id in more positum fuisse doceant veteres interpretationes anathematismorum Ephesinæ Synodi, & integræ Calchedonenſis, atque sextæ Synodi. In hac vero causa omnino maturanda erat Latina interpretatio, ut possent acta Vigilio exhiberi, apud se deinde consulturo, ut dixi, de trium capitulorum damnatione. Quare statim atque collatio octaua finem accepit, vbi trium capitulorum damnatio continetur, sine dubio acta Synodi Latine versâ Vigilio tradita fuerunt. Sane interpretationem Latinam antiquam esse discimus, non solum ex actis Concilii sexti, vbi refertur, Latinum exemplar quintæ Synodi seruatum fuisse in patriarchio Constantinopolitano; sed etiam ex Gregorio magno, qui exemplaria huius Synodi Latina ad Theodelindam Longobardorum reginam misit.

Sexta Syn.
act. xiv.
Gregorii I.
3. ep. 4.

XXII. Ex eo autem quod antiqua coniiicimus esse acta Latina quæ hodie extant, sincera quoque illa præstare debemus, omnemque ab eis imposturæ & mutilationis suspensionem amoliri, quam tamen viri eruditi probabiliter induerunt. Imposturam sapere illis videtur epistola ad Ioannem Antiochenum sub Theodoretî nomine prolata in VI. collatione, quam ab Eutychiano aliquo nebulone actis intrusam putant, ut Cyrillum conuiciis proſcinderet. Alienum enim esse aiunt a modestia Theodoretî, ut manibus Cyrilli defuncti se infestum exhibeat, cuius viuientis concordiam & communionem vna cum Ioanne Antiocheno fuerat amplexus. Addunt ex chronico Nicephori patriarchæ, Ioannem Antiochenum e viuus exemptum ante Cyrilli obitum, ita ut de huius excessu Theodoretus Ioanni gratulari non potuerit. Hoc argumento non ineleganter dici potest, mendum irrepsisse in epistolæ inscriptionem, & pro *Ioanne*, restituendum esse *Domnum* successorē Ioannis: præcipue cum statim post epistolam recitetur fragmentum allocutionis, quam Theodoretus Antiochiæ dixit præſente Domino, in qua morti Cyrilli insultans profitetur mortuam esse inuidiam, obrutam contentionem, & orientem atque Ægyptum sub vno iugo esse. Iniquiorem enim erga Cyrillietiam fato functi memoriam semper se præbuit Theodoretus, quemadmodum discere licet ex eius epistola ad Domnum Antiochenum, quæ est CXII. inter editas, vbi ait, *ceterarum diæceson episcopos igno-*

Theodore-
sus ep. 112.

rare

ANNO
CHRISTI
555.

rare infitum in duodecim capitibus (Cyrilli) venenum. Quamuis illud quoque dici posse videatur, epistolam illam ad Ioannē Antiochenum non accipiendam esse de Cyrillo; in quo lapsum esse oportet eum, qui iussu quintæ Synodi loca excerpfit ex Theodoro, quæ in collatione sexta recitata sunt. De quodam potius episcopo Antiochenæ sedis subdito Theodoretus loqui videtur, utpote de cuius tumulo statuendi ius & auctoritatem Ioanni Antiocheno tribuat. Procurandum est, inquit, & oportet tuam sanctitatem hanc suscipere festinantiam, & iubere collegio mortuos asportantium (id est copiat, seu vespillonibus) lapidem aliquem maximum & grauissimum sepulcro imponere, ne iterum huc perueniret.

XXIII. Truncata vero & mutilata esse acta Latina ex eo probant eruditi, quod in eis nulla instituaturn cognitio de causa Origenis, quam tamen in quinta Synodo peractam fuisse constat. Ex antiquitate vero Latinæ interpretationis rationem ducere oportet, cur in actis nostris omissa sit illa damnatio, quæ hoc ordine decreta est. Iustinianus interim, dum Vigilius deliberat, an cedere, vel contendere malit ob tria capitula, edicto suo Synodum interpellauit, ut Origenis sectarios anathemate confoderet. Aditus fuerat princeps libello sibi oblato, ab Eulogio, Conone, Cyriaco & Pancratio monachis, qui conquerebantur aliquos esse monachos Hierosolymis, qui impios Origenis errores profiterentur. Eius libelli exemplum literis suis ad Synodum datis adiunxit; suum quoque ipsius edictum, quo nugas illas olim refutauerat, & a Vigilio anathema aduersus Origenem & blasphemam capitula ex operibus eius excerpta impetrarat. Rogauit itaque Synodum, ut non solum capitula illa iterum sua auctoritate configeret, sed eos etiam qui nunc, vel in posterum eadem sentirent. Damnatione Origenis eiusque sectatorum Didymi & Euagrii peracta, relatio seu *ὑπόμνημα* negotii mittitur ad imperatorem, ex qua verba aliquot excerpfit Euagrius. Hoc ordine, quæ ad Origenem eiusque fautores pertinent, gesta fuisse patet eiusdem Euagrii testimonio, qui diserte annotauit, post trium capitulorum damnationem, causam Origenistarum discussam fuisse. Sed obiter castigandus est eius interpres, qui recedens a sententia auctoris, libellum oblatum scribit Concilio a monachis: cum econtra Iustinianus libelli (sibi nempe oblato) exemplum transmiserit ad Synodum, iuxta morem in simili specie obseruatum a Marciano in Synodo Calchedonenſi, & ab ipso Iustiniano in Synodo sub Mena. Ceterum cognitionem de Origene successisse trium capitulorum cognitioni, ipsa series actorum quintæ Synodi aperte ostendit. Conuocata enim fuit propter negotium trium capitulorum, cuius discussio est statim instituta & peracta octo collationibus, vno spiritu, nullo alio negotio interiecto; ita ut ne hiatus quidem aliquis inueniri possit, in quem cognitio de Origene coniici possit. Attamen illustrissimus annalium conditor censuit prius de causa Origenis disceptatum fuisse, quam de tribus capitulis; eo quod Cedrenus in narratione sua eum ordinem tenuerit, ut priore loco Origenis damnatio-

Edictum
iust ad
Synodum
de Origene.
Euag. lib. 4.
cap. 37.

Concil. Tom. 12.

Iii

nem recenseret. Huic coniecturæ fouendæ addi posset illustre testimonium Sophronii patriarchæ Hierosolymorum, qui floruit ante sextam Synodum. Ille namque in epistola synodica ad Sergium patriarcham Constantinopolitanum, relata in VI. Synodo actione XI. proficitur se amplecti cum ceteris quatuor Synodis quintam Synodum œcumenicam, *quæ confirmat Synodum Chalcedonensem, ἀναρρεῖ δὲ ἐκρίθη δὲ ὁ λείποντες ὁ ἑσποτύπος Νεὺνίου* (V) ἀφρονα. tollit vero & funditus abolet principaliter quidem insanum Origenem & eius deliramenta, & una cum eo Didymi & Euagrii impia dogmata. *μὲν οὖν Μοψουεστίας ἐκπλήξας Θεόδωρον* (V) post illos vero condemnat Theodororum Mopsuestenum, & duo alia capitula. Sed necessario dicendum est Sophronium primo loco posuisse Origenis damnationem, non quia is fuerit ordo cognitionis synodicae, vt demonstratum est, sed quia grauior maiorisque momenti visus illi fuerit hic articulus præ aliis tribus qui disculsi sunt in Synodo. Qua ratione Constantinus quoque Pogonatus imperator in edicto lato pro confirmatione sextæ Synodi, & Cyrillus Hierosolymorum episcopus in excerpto manuscripto de sex Synodis, Cedrenus & ceteri Græci scriptores eodem ordine recensent Origenis damnationem, & sectatorum eius Didymi & Euagrii, quos Sophronius *Νεὺνίου μωσνεϊαρχας* vocat. Ea quoque ratione septima Synodus, omisis tribus capitulis, damnatum a V. Synodo Origenem, Didymum & Euagrium memorat. XXIV. Enimvero in actis Latinis quintæ Synodi, etsi obiter anathema iaciatur in Origenem in vndecimo capitulo anathematismorum, plena cognitio, quæ illa de re instituta est, non recensetur. Et enim desunt literæ Iustiniani ad Synodum cum adiuncto libello monachorum, & eiusdem principis edicto ad Vigilium, pro damnando Origene eiusque sectariis: quin etiam disceptatio Synodi ea de re habita, & relatio ad principem missa. Illustrissimus annalium scriptor existimat acta Græca ab hæreticis Origenistis vitiata primum & mutilata fuisse, vnde postea vitio illo infecta prodierit Latina interpretatio. Sed acta illa adeo absunt a deprauatione, vt ex eorum lectione Græci scriptores hauserint, quod ab iis solis Latini didicerunt, de Origenis, Didymi & Euagrii damnatione. Neque enim acta Latina, quæ initio delata fuerunt in occidentem, aliud omnino continebant, quam trium capitulorum damnationem, de quibus solis agunt vterque Pelagius I. & II. & Gregorius magnus, cum referunt decreta quintæ Synodi. Alioqui de Origene eiusque deliramentis non tacuissent, cum ex eo quinta Synodus a schismaticis adeo pertinaciter explosa, vehementer commendari potuisset. Sane beatus Gregorius in epistola ad Ioannem CP. quando proficitur se quinque Synodorum fidem amplecti, recensens hæreses a quatuor primis damnatas, & tria capitula a quinta Synodo reprobata, non omisit damnationem Origenis, si ex actis Latinis illi ea de re constisset. Quare Vigilium quoque de solis tribus capitulis, de quibus erat controuersia, decreto suo pronuntiauit. Ex ista damnati Origenis

Edictum
Constantini
Pogonati
act. xviii.
Synod. VI.
Cyrill.
Hier. MS.
Cedren.
Septima Synod.
act. VII.

Pelagius ep.
ad episc.
Istria. Gregorius
lib. 1.
ep. 10. lib. 3.
ep. 2. 3. 4.
& alibi.

ANNO
CHRISTI
553.

in quinto Concilio ignoratione profectum est, ut non solum a Cassiodoro, sed etiam a Concilio Bracarense secundo, quod habitum est anno 572. quatuor primis œcumenicis Conciliis recensitis, omittatur hæc quinta Synodus. Etenim cum illis auctoribus, de repudiatis ab ea tribus capitulis tantum constaret, (quæ priuata negotia & personas quasdam fato functas respiciebant, non vero fidem catholicam) non erat cur Synodum quintam ceteris quatuor annecterent, quas ad profligationem hæreseon in iis damnatarum proferebant, non autem, historico more, Conciliorum in ecclesia habitorum enumerationem instituebant. Hinc factum quoque, ut Gregorius M. quintæ Synodi alioqui vindex acerrimus, profiteatur se quatuor Synodos æquali cum euangelis ueneratione prosequi; nempe ob veritatem dogmatum contra hæreses ab illis assertam: quæ pars dignitatis quintæ Synodo, saltem in actis Latinis, deficiebat, ob præteritionem Origenianæ damnationis. Eandem ob causam ab eodem Gregorio, atque a ceteris summis pontificibus & Conciliis omittitur Synodus Sardicensis, quia nullam nouam hæresim confodit, sed personarum præcipue iudiciis se immiscuit.

XXV. Nunc operæ precium est in eam rationem inquirere, qua impulsus Vigilii decretum suum ad tria capitula coercuit. Licet enim actis quæ illi tradita fuerant, cognitio habita de Origene non contineretur; attamen tempore huius nostri rescripti ad Eutychium dati, quod sex mensibus est posterius Concilio, iudicium de Origene in Synodo peractum, illi notum erat. Quare videtur ad ipsius officium pertinuisse, ne sententiæ illius confirmationem prætermitteret. Attamen ne isthæc præteritio vitio verti possit, obseruandum est ante sedecim annos, id est, anno 538. ad suggestionem Pelagii diaconi & apocrisiarii Romanæ ecclesiæ, Iustinianum oratione sua Origenem eiusque blasphemias nugas, (iam olim ab Anastasio episcopo Romano, & a Theophilo Alexandrino proscriptas,) expunxisse, Menamque C. P. patriarcham hortatum fuisse, ut illas una cum episcopis in vrbe regia degentibus subiiceret anathemati. Idem iudicium misso edicto suo, a Vigilio papa, & ab aliis patriarchis expetiuit, & impetrauit. Quod testatur Liberatus his verbis: *Iubente eo* (Iustiniano, qui mollius loquitur; non enim usurpat *iubendi* verbum, sed *hortandi*, *παρακαλεῖν*; inquit) *dicta est in Origenem, & illa capitula, anathematis damnatio, quam subscribentes una cum Mena archiepiscopo apud Constantinopolim reperti. Deinde directæ est Vigilio Romano episcopo, Zoilo Alexandrino, Euphremio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano. Quibus eam accipientibus & subscribentibus, Origenes damnatus est mortuus, qui uiuens olim fuerat ante damnatus.* Non solus vero Liberatus Vigilii auctoritatem in damnando tunc Origene intercessisse probat, sed etiam Cassiodorus: *Hunc, inquit, (Origenem) licet tor patrum impugnet auctoritas, presenti tamen tempore & a Vigilio beatissimo papa denuo constat esse damnatum.* Damnationem autem Vigilii decreuerat, annotatione sua ad edictum principis

Concil. Tom. 12.

Iii ij

Cassiod. lib.
1. cap. 11.
Inst. diuin.
lect. Concilium Bracar.
11.

Liber. Breuiarii cap. 23.

Cassiod. Inst. diuin. lect. L. 1. cap. 1.

Euagrius
lib. 4. cap.
37.

Edictum Iu-
stin. ad Syn.
de Origene.

subscripta, vt obseruauit Liberatus. Quare eleganter obseruauit Euagrius, Iustinianū iis literis quas ad quintam Synodum misit pro damnando Origene, adiunxisse *qua ad Vigilium ea de re missa erant*, id est, edictum quod anno 538. princeps ad Vigilium miserat, cuique, vt diximus, subscriptum erat iactum a Vigilio in Origenem anathema. Verba Euagrii hæc sunt: *συζήτας & πρὸς Βιγίλιον ἀπὸ τοῦ ἀπεσταλμένου*. In quorū interpretatione lapsus est Latinus interpres, qui ea de literis a Vigilio scriptis interpretatus est. Et si enim reuera edictum Iustiniani obsignatū fuisset Vigiliū subscriptione, verba tamen Euagrii nihil aliud significāt, quam edictum ad Vigilium missum. Quod edictū intelligit quoque Iustinianus, quando petit a quinta Synodo, vt anathemate damnet blasphemias descriptas ἐν ὑποπαραμένῃ ἐκδόσῃ, in subiecta expositione. Nec inutiliter sane, cum Menæ C P. eiusque Synodi, & ceterorum patriarcharum subscriptiones, in totidem edicti sui exemplis repositas in scriniis haberet princeps, vnum illud edicti exemplum selegit, quod ad Vigilium missum, & ab eo subscriptum fuerat. Probe enim nouerat rerum in Synodis gerendarum primam definitionem, vel earum deinde consensionem, & τὸ κύριος a pontifice Romano expectari debere. Vigilio itaque auctore, licet absente, Origenis errores confecti sunt in quinta Synodo. Itaque summus ille pontifex decreto suo vltimo, quod necessario de tribus capitulis ferre debebat, Origenem complexus non est, quod partes suas olim in eo damnando impleset, eiusque auspiciis quinta Synodus de Origene decreuisset. Non erat itaque quod de nouo operam suam in id negotium conferret, de quo pronuntiare non erat necesse; quemadmodum ipse significat necessarium fuisse, vt controuersiam de tribus capitulis sua auctoritate definiret, licet episcoporum Constantinopoli degentium suffragiis dirempta fuisset.

* CONCILIVM
HIEROSOLYMITANVM.
IN QVO QVINTA OECVMENICA
Synodus approbata fuit, anno Domini DLIII. sub pon-
tificatu Vigili.

NOTA.

Causa Con-
cilii.

* *Concilium.*] Acta huius Concilii extant, atque summatim describuntur actione prima Concilii Nicæni II. his verbis: *Præterea imperator noster Dei amantissimus acta Synodi (quintæ) Hierosolymam misit: in qua ciuitate, coacto episcoporum conuentu, quotquot erant Palæstinorum episcopi, manibus & pedibus & ore sententiam & statutum Synodi confirmarunt; nisi quod Alexander episcopus Abyles contrarium*

sensit. Quamobrem episcopatu exutus, Byzantium se recepit, & terrae motu absorptus est & defossus, &c. Vide Baronium ann. 553. num. 248.

CONCILIVM AQVILEIENSE
CONTRA QVINTAM SYNODVM
coactum anno Domini DLIII.

NOTA.

^a *Concilium.*] Cum occidentales episcopi interpretarentur damnationem trium capitulorum in quinta Synodo factam, contigisse in odium Calchedonensis Concilii, facto Concilio Aquileiensi (in locis enim imperii id per edictum Iustiniani, defensores trium capitulorum persequentis, non licebat) quintam Synodum respuendam esse decreuerunt, seque ab vnione ecclesiae catholicae segregarunt, atque in eodem schismate usque ad tempora Sergii papae per annos fere centum perseuerarunt. Haec breuiter & summatim describit Beda libro de sex aetatibus, his verbis: *Synodus Aquileia facta ob imperitiam fidei quintum vniuersale Concilium suscipere diffidit, donec salutaribus beati papae Sergii monitis instructa, & ipsa huic cum ceteris ecclesiis annuere consentit.* De hac eadem Synodo in vita Sergii haec Platina: *Ecclesiam Aquileiensem, quintam Synodum non omnino approbantem, ad sanitatem doctrinae & auctoritate sua tandem perduxit.* Vide Baronium anno 553. num. 222.

Causa &
acta Con-
cili.

BREVIARIVM CAVSÆ
NESTORIANORVM ET EUTYCHIANORVM,
collectum a sancto Liberato archidiacono ecclesiae
Carthagenensis regionis sextae.

TITVLI CAPITVM.

I. Proœmium.	Constantinopolitani episcopi.
II. De Paulo Samosateno, & quod auctor sit Nestoriana heresis.	VIII. De pace Cyrilli & Ioannis.
III. De Apollinario, & quod auctor sit Nestoriana heresis.	IX. De Cyrilli epistolis pro orientalibus episcopis scriptis.
IV. De Nestorii ordinatione, & eius heresi.	X. De Nestorianorum scandalo, & monachis Arianorum.
V. De Synodo Ephesina prima, & Nestorii damnatione.	XI. De Eutyche presbytero & * Egumeno, & eius heresi, eiusque damnatione.
VI. De discordia Cyrilli Alexandrini & Ioannis Antiocheni.	XII. De Synodo Ephesina secunda, & Flauiani morte.
VII. De ordinatione Maximini	XIII. De Synodo Calchedonensi,

Iii iij

* f. archimandrita.

<i>& damnatione Dioscori.</i>	XIX. <i>De Seuero, Juliano, ac Macedonio.</i>
XIV. <i>De exilio Dioscori, & ordinatione Proterii Alexandrini episcopi.</i>	XX. <i>De Gaiano, & Theodosio.</i>
XV. <i>De ordinatione Timothei Aluri, & morte Proterii.</i>	XXI. <i>De Agapeto papa, & Anthimo Constantinopolitano episcopo.</i>
XVI. <i>De ordinatione Timothei catholici, & Petri heretici.</i>	XXII. <i>De Siluerio & Vigilio.</i>
XVII. <i>De ordinatione Ioannis catholici, & damnatione Acacii.</i>	XXIII. <i>De Paulo Alexandrino episcopo, & monachis Hierosolymorum.</i>
XVIII. <i>De episcopis Alexandrinis.</i>	XXIV. <i>De Pelagio & Theodoro Cappadociae.</i>

P R O O E M I V M.

I.

PEREGRINATIONIS necessitatibus defatigatus, & aliquatenus feriatu animo a curis temporalibus, duarum hæresum, hoc est, Nestorianorum & Eutychianorum, ex ecclesiastica historia nuper de Græco in Latinum translata, & ex gestis synodalibus, vel sanctorum patrum epistolis hoc breuiarium collegi, necens temporum curricula illa quæ in Græco Alexandria scripto accepi, vel grauissimorum hominum didici narratione fidei. Quod faciens pro mea eruditione & responsione contra falsiloquos vtrarumque partium sectatores, qui consuetudo studio aliter loquuntur de suis auctoribus, quam veritas habet, libenter offero catholicis fratribus ignorantibus acta ipsarum hæresum, & legere volentibus.

De Paulo Samosateno, & quod auctor sit Nestorianæ hæresis.

CAPVT II.

IGITUR Nestoriani dogmatis auctor, vt multi volunt, Paulus agnoscitur Samosatenus episcopus, qui secutus doctrinam antiquorum hæreticorum, Dominum nostrum Iesum Christum purum hominem asseruit natum & passum. De sancta vero & summe beata Trinitate, vt Græci tradunt, Sabellii sententiam secutus est. Et propterea dicunt Nicænum statuisse Concilium, Paulianos omnino baptizandos, ponentes differentiam inter Pauli Nestoriique doctrinam, eo quod Nestorius confundens existentiam diuinitatis Filii Dei, Christum purum hominem tradidit conceptum atque formatum, & postea

in Deum prouectum, hoc est, hominem deificatum, & non Verbum carnem factum, & habitasse in nobis, quod ^{Joann. 1.} prædicat euangelium, & catholica confitetur ecclesia, negat. Propterea in epitoma chronicorum * Lucentius hoc ponit, & dicit: Felice & Tauro consulibus, Nestorius Constantinopolitanus episcopus nouum ecclesiis molitur errorem inducere, prædicans Christum hominem tantum, non etiam Deum natum, eique diuinitatem collatam esse pro merito dicit. Socrates vero in libro ^{Nicepholib. 14. cap. 32.} ecclesiasticæ historiæ dirimit Nestorium a Paulo, eorumque differentiam sic ponit: Apparet, inquit, Nestorium ignorasse lectiones antiquorum. Quapropter, ut dixi, in sermone solo moratus est. Et non solum sermonem examini dedit, sed etiam omnino Deum esse, qui natus est, denegauit. Nos autem fatemur, quoniam qui de sancta virgine natus est, crucifixus est, Dominus est gloriæ, sicut dicit Apostolus: *Si enim cognouissent, nunquam Dominum gloriæ crucifixissent.* ^{1. Cor. 2.} Porro Nestorius dicit: Noli gloriari Iudæ, non crucifixisti Deum. tamquam ipse Dominus gloriæ, idem non sit Deus. Nam quia purum hominem non dicit Christum, sicut Photinus & Paulus Samosatenus, etiam homiliæ, quas fecit, ostendunt. Nusquam enim Dei Verbi subsistentiam perimit, sed ubique eum subsistere confitetur & habere subsistentiam; & non sicut Photinus & Paulus Samosatenus, eius subsistentiam perimentes. Hæc Socrates de Paulo & Nestorio: cuius testimonio utens, sequar quid alia respondeat lectio: Ignarus Nestorius expositionem sanctorum patrum prædicantium Dei Filium vnitione naturæ suæ in personam suscepisse hominem, quam non habet cum patre communem, propter indiuiduam & inseparabilem patris & filii naturam, beatam Mariam noluit dicere Dei genitricem, ne patri quoque natiuitatem applicaret: ignorans demens, quoniam pater & filius natura vnum sunt, discreti personis: quoniam qui genuit, non est genitus: neque qui genitus est, generauit. Hoc ignorantes Nestoriani, quasi nodosam & indissolubilem nobis hætenus proponunt quæstionem, impudenter obiiicientes patrem cum filio natum, si beatam Mariam Θεοτόκον confiteamur. Verum his ita se de Nestorio habentibus, cœptum opus percurramus.

De Apollinario, & quod auctor sit Nestoriana hæresis.

C A P V T I I I.

POST damnationem Pauli Samosatani, vna temporis generatione transacta, Apollinaris Laodicensis episcopus de incarnatione Domini, Arianorum blasphemiam secutus, asserens contraria Paulo, carnem & omnipotens Dei Verbum vnius esse prædicauit substantiæ, contentiosissime asseuerans Verbum carnem factum, vel aliquid Verbi in carnem fuisse conuersum atque mutatum, non autem carnem de Maria virgine sumptam atque susceptam, vt absque peccato consubstantialis nobis & per omnia similis agnoscatur Christus, sicut ait Apostolus. Theodoritus episcopus in ecclesiastica historia Apollinarem & eius hæresim sic notat: Apollinaris (inquit) Laodicensis episcopus, dum pietatis indueret vultum, & apostolica se fingeret dogmata conseruare, post paululum manifestus hostis apparuit. De diuina namque natura adulterinis rationibus utebatur, gradus quosdam dignitatum generans, & sacramentum dispensationis imperfectum explanare præsumens, animamque rationalem, qua corpus resurgit, priuatam salute confirmans. Si enim animam non assumpsit, secundum illius rationem, Deus Verbum, neque medicinam animæ tribuit, neque honorem dedit, sed corpus quidem terrenum ab inuisibilibus virtutibus adoratur, anima vero secundum diuinam imaginem facta, in inferiore permansit, contumeliis induta peccati. Qui etiam plurima super hæc vefanus asseruit. Aliquando enim pariter confitebatur & ipse ex sancta Virgine assumptam carnem: aliquando vero, eam cum Deo Verbo cælitus descendisse: aliquando, eum ipsum carnem factum, & sumpsisse nihil ex nobis: aliasque plurimas & inanes fabulas sacris opinionibus copulabat, quas in præsentem dicere superfluum iudicaui. Talia quidem ille dicens, non solum suos peste compleuit, sed etiam quosdam nostrorum fecit huiusmodi lepræ participes. Post paucum vero tempus, dum suum viderent opprobrium & ecclesiæ claritatem, pene cuncti reuersi sunt. Non tamen priorem deposuere languorem, sed magis plurimos constantiam latenter fauciauerunt. Ex hac

ergo

ergo radice in ecclesiis germinauit vna carnis deitatisque natura, & vt diuinitati vnigeniti passio copuletur, & alia quacumque populis & sacerdotibus certamina genuerunt. Et post pauca: Verum Apollinaris præsulatu nudatus, nouitatem doctrinæ suæ aperta impudentia in ecclesia prædicabat, ducem semetipsum ostendens hæreseos. Quapropter apparet ex omnibus superius dictis atque prolatis, a Paulo Nestorianos fuisse propagatos, & ab Apollinari vnus naturæ prædicatores, vt sunt Acephali & Eutychiani. Cuius dictis & epistolis respondebat eo tempore Dioscorus Tarsensis episcopus, deinde Gregorius Nazianzenus, Basilii & Theodorus Mopsuestenus, probabiliter ostendentes ex diuinis testimoniis duarum proprietates naturarum in vna Christi persona, sicut ipsa probant eorum volumina. Sequimur iam nunc, vtrarumque hæresum auctoritatibus demonstratis, earum acta ^{* f. narrare,} narrarem, sicut præfatio pollicetur.

De Nestorii ordinatione, & eius hæresi.

CAPVT IV.

POST Apollinaris damnationem & depositionem aliquantis temporibus euolutis, mortuo Sifinnio, qui post obitum beati Attici Constantinopolitanae ecclesiæ præsulatum susceperat, visum est imperatoribus, nullum ordinare de Constantinopolitana ecclesia pontificem, sed ab Antiochia Syriæ, vnde prius illa ecclesia Ioannem susceperat, aliquem aduenam accersire, & episcopum facere. Et sicut Socrates in ecclesiastica narrat historia: Erat quidam presbyter Antiochiæ nomine Nestorius, genere Germaniciensis, boni eloquii, quem quasi vtilem ad docendum Constantinopolim principes euocauerunt. Et transactis tribus mensibus, ab Antiochia venit Nestorius, qui castitate inter plurimos præcipuus habebatur. Quibus autem moribus institutus fuerit, sapientes a prima eius homilia cognouerant. Erat cum eo & Anastasius presbyter pariter destinatus, quem nimis honorabat, & consiliarium habebat in causis suis. Ordinato ergo Nestorio die primo mensis Aprilis, consulatu Felicis & Tauri, Anastasius coram ecclesia docens: Dei, inquit, genitricem Mariam nullus dicere præsumat, quo-

Concil. Tom. 12.

Kkk

niam Maria homo fuit, & Deum ab homine generari nimis est impossibile. Quod cum pariter audissent pluri-
 clierici & laici, multum conturbati sunt. Didicerant enim antiquitus, Deum confiteri Christum, & nullatenus per dispensationem hominem a Deo separatum credebant. Tumultu ergo facto in ecclesia, Nestorius volens firmare Anastasii sermonem, eo quod eum honoraret, tamquam blasphemum noluit arguere, sed frequenter hoc coram ecclesia docebat, & agitabat hanc quaestionem cum contentionibus, abnegans Dei genitricis confessionem. Vnde diuisio nata est in ecclesia, & concussionem magnam orbi terrarum tepidissimi tractatus Nestorii concitauerunt. Sed eo non emendante, Constantinopolitana ecclesia erat in scandalo, & velut in nocturna lite repleta omni confusione, sociorum & hostium nulla erat agnitio, diuersis nunc his, nunc aliis consentientibus, & verba propria mutantibus, quoniam Nestorius in ea erat opinione, quod omnino purum hominem diceret Christum, introducens in ecclesiam Pauli & Photini doctrinam. Quod audiens Cyrillus Alexandrinus episcopus, cui tunc dabatur primatus de talibus agendi, venerunt ad eum aliqui de populo Constantinopolitano non communicantes Nestorio, & suggesserunt ei quae Constantinopoli acta fuerant. Direxit ergo Nestorio epistolam Cyrillus, cuius est principium: Venerabiles filii ac fide digni: persuadens ei, ut si in plebe lapsus fuerat sermo, in tractatibus corrigeretur, ut Dei puerperam diceret sanctam virginem, id est, *θεοτόκον*, ut totius orbis offensio conquiesceret. Iam enim quaterniones expositionum eius per Antiochum quemdam illustrem papa Caëstinus acceperat, dogmaque ipsius Nestorii manu eius subscriptum & ab eo directum legerat atque tractauerat, totusque oriens ex eius scriptis iam cognitum habebat. Sed Nestorio emendare nolente, rursus quoque Cyrillus secundam ad eum direxit epistolam, cuius est principium: Obloquuntur me quidam apud tuam fraternitatem: qua ei & incarnationis Christi plenam reddidit rationem, rogans eum, ut cum eo illa sentiret, ut ecclesiarum pax perstaret incolumis, & sacerdotibus indiscissa concordia

permaneret. Ad hæc autem Nestorius contrariam scribens Cyrillo epistolam, cuius principium est: Iniurias quidem, quæ contra nos sunt, mirandarum tuarum literarum. Verumtamen beatam Mariam Θεοτόκον noluit dicere, nec suum emendauit errorem. Ioannes quoque Antiochenus direxit Nestorio epistolam, cuius est principium: Meam intentionem circa tuam reuerentiam: per quam eum hortatus est, ne se repelleret bonum sibi futurum consiliarium, dum eum dicere piget, beatam Virginem Dei genitricem, quod sancti patres docuerunt & scripserunt. In qua epistola meminit Theodori Mopsuesteni, ostendens ei retractationis exemplum, quomodo ille dum tractat, tumultu facto, surgens fortissimus vir, sine confusione suam sententiam retractauit, & quæ parum prodesse ignorantibus videbantur, velociter ad vtilitatem correxit ecclesiæ. Sed hanc Nestorius contemnens, ciuitati suæ odibilis factus est. Cyrillus vero per Possidonium diaconum suum retulit de eo papæ Cælestino, & quid Constantinopoli ageretur, ei per epistolam suam allegauit. Idem Cyrillus tertiam Nestorio synodicam direxit epistolam, in qua & duodecim capitula contra eius dogma dictauit & inseruit. Et est principium: Dicente Domino: *Qui amat patrem suum, aut matrem suam plus quam me, non est me dignus.* Matth. 10. Cuius exemplar epistolæ perueniens ad Ioannem Antiochenum, offensus est in ipsis Cyrilli capitulis: putauit enim eum, dum immoderate occurreret Nestorio, in sectam Apollinaris incidisse. Mandauit ergo Andreæ & Theodorito episcopis Concilii sui, vt scripto responderent contra ipsa duodecim capitula, tamquam Apollinaris dogma instaurantia. Cognoscens itaque Nestorius, quod Cyrillus non pateretur ecclesiam sic esse in perturbationibus, & populos in scandalo, subripuit pio principi Theodosio, vt sacram ad eum dirigeret, & a sua eum persecutione compesceret. Et scripsit quidem ad eum sacram imperator, arguens eum tamquam inquietum & scandala sectantem, qui sine consortio sacerdotum ageret atque scriberet.

De Synodo Ephesina prima, & Nestorii damnatione.

CAPVT V.

ET post hæc scripsit aliam sacram ad vniuersos episcopos, vt Ephesum conuenirent, & conferrent de Nestorii libris, & Cyrilli iudicium. Scripsit imperator sacram & beato Augustino Hipponensi episcopo per Ebagnium magistrinum, vt ipsi Concilio præstaret sui præsentiam. Qui Ebagnius veniens Carthaginem magnam, audiuit a Capreolo ipsius vrbis antistite, beatum Augustinum ex hoc mundo migrasse ad Dominum. Accepitque ab eo ad imperatorem literis loquentibus de obitu beati Augustini, Constantinopolim, vnde venerat, rediit. Porro Capreolus archiepiscopus propter impetus Vandalorum Africanas regiones obsidentium, vniuersale non valens congregare Concilium, Vessulam diaconum suum misit Ephesum ad Concilium legatum. Cælestinus vero papa Romanus scripsit Nestorio increpationis epistolam cum exhortatione & vituperatione, quia errare non debuerit, ad cuius ordinationem gauisus est. Et est eius principium: Aliquantis diebus vitæ nostræ: tribuens ei decem dierum spatium, hoc est, a prima die acceptionis ipsius epistolæ, vsque in vltimam diem: vt si minime Nestorius emendaret expositiones suas, & reuocaret ad ecclesiam, qui propter Christum, qui est caput eius, ab eo fuerant expulsi, cognosceret se ab eius collegio & omnium sanctorum episcoporum consortio esse separatum: insinuans ei, dedisse vicem suam in Concilio Cyrillo per epistolam suam, cuius principium est: Tristitiæ nostræ, sanctitatis vestræ literæ: qua Cyrillum admonuit, vt si per illos decem dies doctrinam suam minime Nestorius emendaret, disponderet eum a communi corpore remouendum, & providendum illi ecclesiæ. eadem de re pariter scripsit Ioanni Antiocheno, Rufo Thessalonicensi, Iuuenali Hierosolymitano, & Flauiano Philippenfi, archiepiscopis. Scripsit & ad clerum Constantinopolitanum, admonens eos contra doctrinam Nestorii fortiter stare, eiusque persecutiones patienter ferre, quæ fructus afferunt coronarum: scientes, ab eo excommunicatos vel deiectos, in apostolicæ sedis permanere communione. Continuo au-

tem post paschalem festiuitatem Nestorius cum maxima multitudine venit Ephesum, & inuenit plurimos episcopos collectos. Porro Cyrillus Alexandrinus modicum retardatus, circa Pentecosten occurrit, & Iuuenalis Hierosolymorum. Sed Ioanne Antiocheno remorante, quæstionem mouebant præsentēs episcopi de beata Maria Dei genitrice: Cyrillus autem deflorationes quasdam librorum Nestorii faciebat, eum perturbare volens. Erat enim (vt dicitur) eius inimicus. Et cum plurimi Deum confiterentur Iesum Christum; Ego (inquit Nestorius) qui fuit duorum vel trium mensium, nunquam confiteor Deum: qua gratia ter mundus sum a sanguine vestro, & amodo ad vos non venio. Et his dictis, cum reliquis congregabatur episcopis, qui eius sententiam sequebantur. * Præsens ergo episcopi in duos ordines sunt diuisi. Porro Cyrillus cum suis habens vices sedis apostolicæ, Concilio euocato ducentorum episcoporum, Nestorium vocauerunt. At ille venire noluit, differens vsque in præsentiam Ioannis Antiocheni. Scripserat enim ipse Ioannes de itinere Cyrillo, positus in sexta mansione, festinationem suam & itineris labores, animalium ruinas, & episcoporum qui secum erant, necessitates insinuans. Qui vero circa Cyrillum erant episcopi, homilias Nestorii, quas de hac quæstione protulerat, sæpius relegentes, priusquam orientis Concilium & aliquarum prouinciarum episcopi ipsi Concilio coniuncti, ad Synodum occurrerent, iudicantes Nestorium tamquam blasphemantem Dei Filium, damnauerunt. Hoc facto circa Nestorium, Ioannes & episcopi qui cum eo erant, alterum Concilium apud se facientes, damnauerunt Cyrillum, & cum eo Memnonem Ephesiorum episcopum.

* f. Præ-
sentes.

De discordia Cyrilli Alexandrini & Ioannis Antiocheni.

CAPVT VI.

POST biduum vero venit Ioannes Antiochenus: & cognoscens ita acta, quæ supra diximus, & post hæc quæ gesta fuerant in damnatione Nestorii, & illa 12. capitula Cyrilli in ipso Concilio suscepta & confirmata, indignabatur valde contra Cyrillum, tamquam seditio- nis auctorem, quod feruentissime Nestorii fecisset dam-

Ecclesiast.
histor. vbi
supra, 6. cap.

K k k iij

nationem. Qui autem cum Ioanne conuenerant episcopi, id est, Alexander Apameæ, Ioannes Damasci, Asianus Seleuciæ, Alexander Hierapoleos, Himerius Nicomediæ, Helladius Tarfi, Maximus Anazarbi, & ceteri numero 34. qui tunc cum eo Ephesi occurrerant, querebantur de Cyrillo, dicentes: secundum iussionem principum, cur non sunt expectati aliarum prouinciarum episcopi, ut quomodo iudicauit de libris Nestorii, & de Cyrilli dictis Concilium iudicaret? Congregatis ergo illis Ephesi, Ioannes contra Cyrillum & Memnonem ita inuectus est: Orabamus quidem secundum regulas sanctorum patrum, & secundum literas piissimorum & Christianorum imperatorum nostrorum cum pace fieri Synodum. Quoniam autem audacia & seditione & hæretico sensu vtentes, soli confedistis, nobis propinquantibus secundum literas piissimorum imperatorum nostrorum, & omni turba sanctam Synodum implestis, ut ne requirerentur capitula quæ conueniunt Apollinaris & Arii & Eunomii perfidiæ & impietati, neque expectastis præsentiam sanctorum episcoporum, qui vndique a piissimis imperatoribus conuocati sunt, cum magnificentissimus comes Candidianus in scriptis & sine scriptis præcepisset vobis, nil tale præsumere, sed expectare commune omnium sanctorum episcoporum Concilium: ideo scitote, quod depositi estis & alieni ab episcopatu, tu Cyrille Alexandrine episcope, & tu Memnon huius ciuitatis, & omni ecclesiastico ministerio alieni, utpote vniuersæ seditionis & iniquitatis auctores, qui, ut regulæ patrum & imperiales sanctiones de calcarentur, causam dedistis. Ceteri autem omnes, qui consensistis seditiosis, agentes contra leges & aduersus sanctiones imperiales, excommunicati estis, donec agnoscentes proprium delictum, pœnitentiam agatis, & fidem sanctorum patrum qui in Nicæa congregati sunt, suscipiatis, nihil aliud nouum introducentes; & anathematizetis hæretica capitula, quæ a Cyrillo Alexandrino episcopo exposita sunt contra euangelicam & apostolicam doctrinam; & sequamini literas piissimorum & Christianissimorum imperatorum nostrorum, quæ iubent quæri, & subtiliter de fide cum pace exami-

nationem fieri. Hanc interlocutionem suam Ioannes & qui cum eo erant, aduersus Cyrillum & Memnonem Ephesi publice proponentes, vtrorumque damnationem literis suis imperatori insinuauerunt, quarum est principium: Pietas vestra præfulgens ad beneficium orbis terrarum. Post hæc aduenerunt ab Hesperia ad Concilium legati papæ Cælestini Arcadius & * Præiectus episcopi, & Philippus ecclesiæ Romanæ presbyter. Quibus residentibus, Cyrillus & Memnon obtulerunt libellos in Concilio, contestationem deponentes aduersus Ioannem Antiochenum, & qui cum eo erant, episcopos, vt euocarentur, & redderent causas depositionis suæ. Vocati ergo a Concilio per Daniele Colonæ secundæ Cappadociæ, & Commodum Tripolis Lydiæ, & Timotheum Hellepontii, episcopos, vna cum Musonio notario, cum anagnostico, per interannuntiantem diaconum, tale acceperunt responsum: Neque vos mittatis ad nos, neque nos ad vos, quoniam de vobis responsum principis expectamus. Igitur Cyrillus cum * Memnone, volentes se vlciſci, Ioannem damnauerunt, & omnes qui cum eo conuenerant, & multa mala pari fastu vtrique Ephesi pertulerunt. Porro imperator per Ioannem comitem sacram scripsit omni Concilio, & ad locum, dicens: Nestorii, Cyrilli, & Memnonis damnationem suscipimus: alia vero quæ apud vos gesta sunt, reprehendimus, Christianam fidem rectitudinemque custodientes, quam ex patribus progenitoribusque suscepimus. Sed euntibus de Concilio septem & septem episcopis, satisfacere imperatori, quia magnum & vniuersale Concilium omnia regulariter agens, damnauit Nestorium. His agnitis, iussit eos imperator ecclesiam ingredi, & pro Nestorio alium ordinare episcopum. Et post hæc iussit omnes episcopos abire, vnumquemque in propriam regionem. Et ita Ioannes cum suis Antiochiam profectus est, vbi colligens plurimos episcopos, damnauit iterum Cyrillum, cum iam esset Alexandria. Et sicut Socrates dicit, cognoscens Nestorius per contentionem ad quamdam perniciem peruenisse partes, Dei genitricem Mariam vocabat, dicens: Dicatur etiam Dei genitrix, & ea quæ fecerunt tristitiam, con-

* Proiectus

* Iuuenale,

Ecclesiast.
hist. lib. 1.
cap. 34.

quiescant. Sed nullus eum ex poenitentia talia dicentem suscepit. Quapropter haecenus damnatus, & in exilium Oasim missus est. Post damnationem autem eius dura Constantinopoli turba contra ecclesiam mota est, diuisusque est populus propter tepidum eius (sicut dictum est) tractatum. Clerici vero communi decreto eum anathematizauerunt.

De ordinatione Maximiani Constantinopolitani episcopi.

C A P V T VII.

HIS ita prouenientibus, de electione episcopi rursus quaestio exorta est. Multi enim Philippum querebant presbyterum, qui a beato Ioanne cognomento Chrysostomo diaconus fuerat ordinatus, multaque conscripserat volumina contra imperatorem Iulianum apostatam. Alii vero Proclum presbyterum querebant, quem ad Cyzicum Sisinnius episcopum ordinauerat. Qui priusquam Cyzicum proficisceretur, praecedentes ciues eiusdem ciuitatis, Dalmatium monachum sibi met ordinauerunt episcopum, quoniam Attico praecessori Sisinnii soli hoc praestitum videbatur. Sed proceribus palatii, ut fieret, displicuit, quod quidem postea factum est. Manebat enim Proclus non habens ecclesiam propriam, qui tamen in doctrina ecclesiastica Constantinopoli valde florebat. Cumque quatuor transissent menses post Nestorii damnationem, Maximianus ordinatur episcopus, vita quidem monachus, ordine vero presbyter, constans quidem in fide vera, idiota autem sermone, & sub quiete viuere potius eligebat.

De pace Cyrilli & Ioannis.

C A P V T VIII.

POST paululum vero videns imperator Cyrilli & Ioannis permansisse discordiam, intolerabilem iudicabat eorum dissensionem. Et vocans tunc ad se Maximianum episcopum, & alios plurimos Constantinopoli repertos episcopos, quomodo tolleretur ecclesiarum dissensio, cogitabat. At illi dixerunt, quia non aliter hoc fieri posset, nisi prius iretur, & praferretur vnus fidei vinculum, & Ioannes Antiochenus episcopus anathematizaret Nestorium,

rium & improbata dogmata eius. Et gauiso valde super hoc imperatore, missus est hoc ipsum agere Aristolaustribunus, sacram principis deferens Ioanni & Cyrillo, in qua comminatus est vtrisque Nicomediam exilium, nisi pacem haberent adinuicem. Scripserunt autem & episcopi e Constantinopoli Cyrillo, quia amicitiarum modum & pacem ecclesiarum sanctarum non aliter fieri conueniret, nisi omnia quæ ab eo in causa scripta sunt, epistolis & tomis & libris euacuarentur. Cyrillo vero hoc facere importabile visum est. Verum Ioannes Antiochenus imperatori mandauit: Propter illa ipsius capitula fidem meam Cyrillo dirigam, quam si suscipiens subscripserit, communicabo ei: alioqui pacificus cum eo esse non poterō. Et congregans iterum Ioannes apud Antiochiam Concilium, dictauit fidem ita se habentem: Confitemur Dominum nostrum Iesum Christum Filium Dei vnigenitum, Deum perfectum, & hominem perfectum ex anima rationali & corpore: ante sæcula quidem ex patre natum secundum diuinitatem, in fine vero dierum eundem propter nos & propter nostram salutem de Maria Virgine secundum humanitatem: consubstantiali patri secundum diuinitatem, & consubstantiali nobis secundum humanitatem. Duarum enim naturarum vnitio facta est, propter quod vnum Christum, vnum Filium, vnum Dominum confitemur. Secundum hunc inconfusæ vnitionis intellectum, confitemur sanctam Virginem Deigenitricem. Propter quod Deus Verbum incarnatum est homo factus. Et ex ipsa conceptione vniuit sibi templum, quod ex ipsa suscepit. Euangelicas vero atque apostolicas de Domino voces scimus de illo quos viros quosdam quidem coniungentes, tamquam in vna persona; quosdam diuidentes, tamquam in duabus naturis: & diuiniore quidem atque altiores, secundum diuinitatem Christi; humiliores autem, secundum humanitatem eius tradentes. In isto ergo modo hanc fidei regulam interponens Ioannes epistolæ suæ, cuius est principium: Dudum per sanctionem piissimorum principum: quam tradidit Paulo episcopo Emeseno, & direxit Alexandriam Cyrillo. In quam urbem veniens Paulus, & gratissime a

Ioh. 1.

Ioh. 1.

Cyrillo susceptus est, & sine difficultate vel contentione (vt a multis putabatur) memoratam fidem orientalium suscepit episcoporum. Tunc Paulus dominico die fecit sermonem in populo, præsente Cyrillo, & exposuit capitulum de euangelio Ioannis: *Verbum caro factum est, & habitauit in nobis*. Conspice (inquit) Ioannem duas naturas prædicantem, & vnum filium. Aliud enim habitaculum, & aliud qui habitat. Aliud enim templum, & aliud, qui habitat, Deus. Intendite eis quæ dicta sunt, rogo. Non dixit, alter & alter, tamquam in duabus personis, aut in duobus Christis, aut in duobus filiis: sed aliud & aliud, vt in duabus naturis. Quando ergo dixit, *& habitauit in nobis*, & prædicauit duas naturas: tunc addidit, *& vidimus gloriam eius, gloriam tamquam vnigeniti a patre, plenum gratia & veritate*. Et in sequentibus fidem, quam Cyrillo portauerat, differebat, aperte prædicans duas in Domino Christo naturas in vna persona. Et clamante populo; Bene venisti orthodoxe: mox Cyrillus similia tractauit, & inter cetera ait: Quid de his clarius dici potest? Qua indigent hæc explanatione? Apte nos docuit, quia aliud quidem est qui inhabitat, & aliud qui inhabitatur. Et aliud natura humana, aliud diuina. Et concludens sermonem, ad confirmationem eorum quæ a Paulo dicta sunt: Conspice (inquit) Ioannem duas naturas prædicantem, & vnum Christum: duas naturas vnigeniti, & vnam personam. Et quando dixit: *Et habitauit in nobis*, & prædicauit duas naturas: tunc addidit hæc: *Et vidimus gloriam eius, gloriam tamquam vnigeniti a patre, plenum gratia & veritate*. Hæc Cyrillus Paulo præsente tractauit, & Alexandrinam docuit ecclesiam, ita de Christo credere, sicut Paulo dudum tractante didicerat. Post hæc Cyrillus fidem epistolæ, quam a Paulo suscepit, epistolæ suæ interponens, cuius principium est: *Lætentur cæli & exultet terra: satisfaciens aliquorum rumoribus, qui de illo habiti sunt, quoniam non assereret, de cælo corpus Christum sumpsisse, neque fermentationem aut commixtionem senserit naturarum eius*, scripsit & subscripsit præfatam fidem, & orientalibus direxit episcopis. Ascendens ergo Antiochiam Paulus, obtulit Ioanni archiepiscopo & omni Concilio eius, epistolam Cyrilli. Qui, vt cog-

nouerunt eum suscepisse fidem a se directam, & in eius subscripsisse confirmationem, pacem cum eo & eius fecerunt Concilio, damnantes Nestorium, & suscipientes Maximianum, qui pro illo factus fuerat episcopus, dubitantibus adhuc ex eis aliquibus Cyrillo communicare, putantibus eum errasse, & postea veritatem agnouisse; & culpantes Ioannem, cur ab eo non expetierit capitulorum eius damnationem. Ex altera autem parte quidam de palatio, per Eulogium presbyterum & apocrisarium Alexandrinæ ecclesiæ, culpauerunt Cyrillum, cur suscepit ab orientalibus episcopis duarum confessionem naturarum, quod Nestorius dixit & docuit. Sed & Valeriano Iconii, & Acacio Melitenensi, episcopis, hoc ipsum de Cyrillo videbatur.

De Cyrilli epistolis pro orientalibus scriptis.

CAPVT IX.

SCRIPSIT ergo eis Cyrillus in defensionem orientalium episcoporum, & pro duabus vnus Christi naturis. Et superfluum non esse reor interponere aliqua huic operi ex ipsis epistolis, ad confusionem Alexandrinorum Phantasiastarum vel Corrupticolarum, gloriantium de Cyrillo tamquam de patre atque auctore suo. Commonet ergo Eulogium presbyterum suum Cyrillus, & dicit: Reprehendunt quidam expositionem, quam fecerunt orientales, & dicunt: Cur duas naturas nominantibus eis, passus est audire, aut etiam laudauit Alexandrinus episcopus? Alii vero dicunt idem dixisse Nestorium. Dicunt & illum sic sapere, surrepentes nescientibus subtilitatem. Oportet enim culpantibus nos illa dicere, quia non omnia quæ dicunt hæretici, fugere aut refutare decet. Multa enim confitentur, sicut & nos confitemur. Velut Ariani, quando dicunt patrem, qui creator est omnium & Dominus, numquid propter hoc fugere consequens est huiusmodi confessiones? Sic in Nestorio, licet duas personas* asserat, significans diuersitatem carnis & Verbi: (altera enim Verbi natura, altera carnis est) sed tamen nequaquam vnitatem confitetur nobiscum. Nos autem vnientes hæc, vnum Christum, vnum Filium,

Concil. Tom. 12.

LII ij

* assue-
rar,

eumdem vnum Deum confitemur. Et iterum: Nestorius itaque in suis expositionibus simulat se dicere, vnus filius, vnus Dominus: sed refert filiationem ad solum Dei Verbum. Cum autem venerit ad dispensationem, rursus alium Dominum, qui ex muliere est, seorsum hominem dicit, copulatum dignitate, æquo honore, quia habet copulationem ad Christum. Quomodo non apertum est, duos eum dicere Christos, si Christus ad Christum habet coniunctionem, alter ad alterum? Qui vero ex oriente sunt, nihil tale dicunt: voces autem diuidunt solum. Diuidunt autem secundum hunc modum, vt alias quidem Deo decibiles esse dicant, alias autem humanas, alias autem communes factas, tamquam habentes simul & quod Christo Deo decibile est, & quod humanum, verumtamen dictas ab vno eodemque Christo. Et non sicut Nestorius alias quidem Deo Verbo seorsum tribuit, alias autem ei qui ex muliere est, tamquam alteri filio. Item Acacio Melitenensi episcopo scribens inter alia sic dicit: Nestorius etenim Christum seorsum nominari dicit Dei Verbum, habere autem coniunctionem ad Christum continuam. Putas ergo, non duos Christos apertissime dicit? Orientales vero Christum vnum & filium, & Deum, & Dominum confitentur se adorare, eundem ex patre secundum diuinitatem, & eundem ex sancta Virgine secundum humanitatem. Duarum namque naturarum vnitionem factam dicunt, tamen vnum Christum, vnum Filium, vnum Dominum confitentur aperte factum. Et in sequentibus concordans aliquatenus tomo papæ Leonis Cyrillus, sic dicit: Sunt aliqua vocum maxime Deo decibiles, aliqua vero sic rursus hominem condecetes. Alia autem quemdam ordinem obtinent, ostendentes Filium Deum existentem & hominem simul. Et idem: Quando enim Philippo dicit: *Tanto tempore vobiscum sum, & non cognouistis me? Philippe, non credis quia ego in Patre, & Pater in me est? Qui videt me, videt & Patrem.* Et, *Ego & Pater vnum sumus:* Deo decentissimam affirmamus vocem. Quando vero Iudai cum increpat populum, illud dicens: *Si filii Abraham essetis, opera utique Abraham faceretis: nunc autem queritis me interficere hominem, qui veritatem vobis locutus sum; hoc Abraham non fecit:*

Ioan. 14.

Ioan. 10.

Ioan. 8.

homini decenter hæc dicta dicimus. Huius epistolæ sequentia duarum naturarum probabilem continent expositionem: cuius tamen pro huius operis compendio omnia ponere intermisimus necessaria documenta. Valeriano autem Iconii ita rescripsit: Vniuersi orientales episcopi simul cum domino meo religiosissimo Antiochenorum episcopo Ioanne, per scriptam manifestamque conditionem clarum constituere vniuersis, quoniam pollutas quidem Nestorii nouitates condemnant anathematizantque nobiscum, & nullatenus eas vnquam sermone dignantur, sed euangelica & apostolica sequuntur dogmata, & patrum confessionem nullo modo contristant. Confessi sunt enim & ipsi nobiscum, quia Dei genitrix sit sancta virgo; & non addiderunt, quia Christi genitrix sit, sicut inquit, qui Nestorii infelices & respuendas opinionatiunculas curant, sed inquit palam, vnum esse Christum & Filium, & Deum ex Deo, ex patre ante omne sæculum ineffabiliter genitum Dei Verbum, in vltimis vero temporibus hunc ipsum etiam ex muliere secundum carnem: ita vt idem ipse sit simul Deus & homo, perfectus in deitate & perfectus in humanitate idem ipse, & vnam eius esse personam, nullo modo diuidentes in duos filios, aut Christos, aut Dominos. Si ergo quidam mentientes dicunt alia quædam præter hæc sapere illos, non eis credatur, sed sicut impostores & fallaces secundum patrem suum diabolum proiciantur, vt non perturbent eos qui recte ambulare desiderant. Si vero & epistolas sibi met componentes quidam circumferunt, velut ex persona clarorum virorum, minime oportet præsumere de his. Qui enim semel scripto confessi sunt fidem, quomodo poterunt alteram scribere, velut ex pœnitentia reuocati, vt recte sapere non velint? Alloquere fraternitatem quæ apud te est. Te, qui nobiscum sunt, in Domino salutant. In hac conclusione epistolæ suæ, in qua dicit Cyrillus: Si vero epistolas sibi met componentes quidam circumferunt, &c. probat Hypatius Ephesinorum episcopus in collatione quam contra Acephalos suscepit iussione Iustiniani principis, medio Strategio comite sacrarum largitionum in palatii loco, qui dicitur Hepta, contra Cyrillum epistolæ hic fecisse mentionem scriptæ ad Marim

Perſam, quem neque Cyrillus condemnandum iudicauit, neque Neſtorianum eſſe in ipſa ſua notauit epiſtola. Et hæc ſunt, quæ Cyrillus ſcripſit in deſenſionem orientalium epiſcoporum pro duabus vnius Chriſti naturis. Quam quicumque tunc minime receperunt, hos eſſe puto auctores Acephalorum, qui neque Cyrillum habent caput, neque quem ſequantur oſtendunt. Tunc & Euoptius Ptolemaidis Pentapoleos regionis epiſcopus, accipiens exemplar literarum Theodoriti, qui ſcripſerat contra duodecim capitula Cyrilli, direxit illud Cyrillo, vt reſponderet ad ea, & ſua capitula exponeret. Quod gratiſſime ſuſcipiens Cyrillus, fecit interpretationem capitulorum ſuorum, duodecim addens expoſitiones, quo videretur plenam pro eis reddere rationem. Itaque Cyrillo ſuſcipiente & defendente fidem orientalium epiſcoporum, & ſua capitula exponente, pax & vnitas eccleſiis reddita eſt. In qua pace gaudente eccleſia, inimicus pacis, æmulus vnitatis, non quieuit aduerſus eam mouere vaſa ſua, & ſuperſeminare zizania.

De Neſtorianorum ſcandalo, & monachis Armenia.

C A P V T X.

Libri hæreticorum non legendi.

NESTORII namque ſectatores, videntes libros illius blaſphemos non poſſe proferri in publicum, eo quod Synodo Ephesine anathematizante, fuerunt condemnati, & imperiali lege prohibitum fuerat, ne quis eos legere auderet aut defendere; tunc cœperunt Diodori Tarſenſis & Theodori Mopſueſtenæ ciuitatis epiſcopi, & aliorum epiſcoporum, qui contra Eunomium & Apollinarem vnius naturæ aſſertores, libros compoſuerant duas in Chriſto oſtendentes naturas in vna perſona, (quod Neſtorius ſic non dixerat) circumferre volumina: & ſimpliciſſimos quoſque decipere cupientes, aiebant non ſapuiſſe noua Neſtorium, ſed antiquorum patrum proſecutum fuiſſe doctrinam; & in tantum ſtudii geſſerunt, vt ipſa eorum volumina malitioſe in Syrorum linguam & Armeniorum atque Perſarum transferrent. Sed hæc vbi agnouerunt Acacius Melitenenſis, & Rabula Edeſſæ ciuitatis epiſcopus, (de quo Ibas ſucceſſor eius in epiſtola ſua dicit: hunc præſumpſit, qui omnia præſu-

mit, aperte in ecclesia sua anathematizare: scilicet de Theodoro Mopsuesteno superius loquens) scripserunt Armeniæ episcopis, ne Theodori Mopsuesteni libros susciperent, tamquam hæretici & auctoris dogmatis Nestoriani, insimulantibus episcopis Ciliciæ Rabulam & Acacium, quod hoc non ex caritate, sed ex æmulatione atque contentione fecissent. Congregati sunt ergo in vnum venerabiles Armeniæ episcopi, & miserunt duos presbyteros Leontium & Aberium ad Proclum Constantinopolitanum episcopum, secundum morem, cum libellis suis & vno volumine Theodori Mopsuesteni, scire volentes, vtrum doctrina Theodori, an Rabulæ & Acacii, vera esse probaretur. Itaque Proclus accipiens Armeniæ episcoporum libellos, & illud Theodori volumen, diligentius vtrique examinans, tomum Armeniis scripsit & destinavit. In quo posuit ad interimendas Nestorianorum versutias, qui duas in Christo inducunt personas, vnum de Trinitate incarnatum: quem & direxit Ioanni Antiocheno per Theodorum diaconum suum, continentem subter capitula ab hæreticis prolata; expetens ab eo pro communi fide seruanda, vt cum suo Concilio eum susciperent & subscriberent. Ioannes autem & qui cum eo erant congregati episcopi, legentes tomum, & eius laudantes compositionem, subscripserunt in eo, & Proclo transmiserunt. Hunc & Calchedonen-
Post xvi.
act. Calch.
Concilii fe-
quitur hæc
relatio.

Synodus per relationem suam, quam Marciano imperatori direxit, ad probandum, non tantum gestis synodalibus, verum etiam epistolis fidem constare, inter sanctorum patrum epistolas suscepit & confirmavit. Scripsit autem idem Proclus epistolam ipsi Ioanni, cui & tomum suum direxerat, in qua dicit: Dicentes autem iterum passibilem Deum, id est, Christum, confitemur eum non esse passum, quod est, sed quod factum est, id est, propria carne: & ita prædicantes, nullo modo fallimur, quoniam quidem & vnum ex Trinitate secundum carnem crucifixum fatemur, & diuinitatem passibilem minime blasphemantes.

Sed Basilius quidam diaconus, sumens tomum Procli, quem Armeniis scripserat, Alexandriam venit, & Armeniorum libellos suis libellis annectens, obtulit Cyrillo

Quædam
manuscri-
pta exem-
plaria sic
habent: sed
vel Arcopa-
gitæ, vel
Corinthio-
rum expun-
gendū est.

eiusdem vr̄bis antistiti. Quibus (vt ferunt rumores) per-
motus Cyrillus, quatuor libros scripsit, tres aduersus
Diodorum & Theodorum, quasi Nestoriani dogmatis
auctores; & alium de incarnatione librum. In quibus con-
tinentur antiquorum patrum incorrupta testimonia, id
est, Felicis papæ Romani, Dionysii Arcopagitæ Corin-
thiorum episcopi, & Gregorii mirabilis *πατριάρχης* cog-
nominati. Et licet in eis libris Theodori dicta lauden-
tur contra Arianos edita, ipsum tamen magistrum Ne-
storii fuisse contendunt. Contra quos catholici veritatis
defensores sic Acephalis responderunt, illos libros non
esse Cyrilli, quoniam testimoniis, quæ contra mortuos po-
fuisse in eis dicitur, contra viuentem Nestorium non est
usus, neque in Synodo, neque in aliquibus epistolis. Vnde
dicunt illos nec dictasse Cyrillum, nec edidisse libros.
Itaque Basilus diaconus Constantinopolim veniens li-
bellos composuit, & archiepiscopo Proclo porrexit, as-
socians cuncta quæ antehac Cyrillo archiepiscopo obtu-
lerat. Proclus vero iam destinauerat tomum suum Arme-
niis, in quo tomo nullam facit de Theodoro reprehensionem
mentionem. Quod cognoscens Basilus, scripsit li-
bellum, in quo docuit libros Theodori vitandos, sicut
Arii & Eunomii blasphemias. Quod quidem prudentibus
inconuenienter eum scripsisse apparet, quoniam Arius
& Eunomius vnā in Christo degenerem patris substan-
tiam prædicauerunt: Theodorus autem (vt ipsi accusant)
duas e contrario docuit in Christo naturas. Post hæc au-
tem occasione accepta, surrexerunt quidam monachi ab
Armenia Apollinaris sectatores, duo vel tria (sicut refert
Ioannes Antiochenus in epistola sua) portantes excerpta
capitula (vt dicebant) de libris Theodori Mopsuesteni,
vel aliorum sanctorum patrum, qui in illo tempore (sic-
ut diximus) contra Apollinarem scripserant. Et intran-
tes regiam ciuitatem, & multorum sordidantes auditum,
calliditate sua omnia perturbabant. Deinde circumeun-
tes totius orientis ciuitates & vniuersa monasteria, dam-
nanda esse cum auctoribus clamabant, accusantes ea Ne-
storiano sensu fuisse conscripta. Quia si Nestorius iuste
damnatus est, damnentur & ista, dicebant, cum suis au-
ctoribus. Et hæc agebant, firmare volentes ea quæ Apol-
linaris

linaris sunt, qui per vnā naturam Christum nobis con-
 substantialem non exposuit. Qui quorundam vtentes
 patrociniū, terrebant ^{*minis} nimis clericos, populos & mona-
 chos, qui vitam sectabantur quietam. Tunc Ioannes An-
 tiochenus Synodo congregata, tres pro Theodoro Mo-
 psuesteno dictauit epistolas. Et vnā quidem direxit
 Theodosio imperatori, aliam autem Cyrillo Alexandri-
 no, & tertiam Proclo Constantinopolitano episcopo,
 laudans in eis Theodorum, & eius exponens sapientiam.
 Ad hæc autem imperator dirigens sacram Ioanni, dero-
 gatores illos Theodori contra salutem propriam venire
 iudicauit. Cyrillus autem rescripto suo Theodorum præ-
 ferens, tale de accusatoribus eius tulit iudicium, eo quod
 dogmate veritati contrario yterentur; interponens de
 symbolo in Concilio sibi oblato <sup>*non nisi
xpi dixit -
vtrūq;</sup> tesseradecadas factas a
 Charisio presbytero. Nihilo minus & Proclus per Maxi-
 mum diaconum suum ipsi Ioanni rescribens, cuius essent
 illa capitula, quæ Theodori dicebantur, quæsiuit. Qui
 pro eius excusatione ignorare se dixit. Verumtamen duas
 memorati Ioannis epistolas, id est, primā & tertiam,
 laudes Theodori Mopsuesteni continentes, Calchedo-
 nensis Synodus per relationem suam Marciano impera-
 tori directam, cum tomo Procli (quem ad Armenios di-
 rexit) & aliis sanctorum patrum epistolis, suscepit & con-
 firmavit. His ergo sopitis atque transactis, mortuo Cyril-
 lo tricesimo & secundo episcopatus sui anno, ordinatus
 est episcopus Alexandriae Dioscorus, qui fuit quidem ar-
 chidiaconus eiusdem Cyrilli. Qui neque vxorem, neque
 filios habuit: quem narrat opinio, ciuium suorum maio-
 rem habuisse dilectionem. Siquidem opprimens Cyrilli
 heredes, & per calumnias, multas ab eis auferens pecu-
 nias, dedit eas sine fenore artopolis & cauponibus ciuita-
 tis, vt mundissimum panem & preciosissimum vinum vi-
 liori precio populis exhiberent. Ioanne autem archiepi-
 scopo defuncto, Antiochenæ ecclesiæ Domnus ordina-
 tur archiepiscopus.

Sed & Proclo defuncto, ecclesiæ Constantinopolitanae
 Flavianus sortitus est sedem. Ipso vero tempore Ibam E-
 dessenum episcopum quidam presbyteri & diaconi suis
 libellis quasi Nestorianum accusauerunt Domno archi-

Concil. Tom. 12.

M m m

Post act.
xvi. huius
Conc. ha-
betur hæc
relatio.

episcopo, eo quod alloquens clerum, dixisset: Non inuideo Christo, quia Deus factus est, quoniam si volo & ego fio. Qui cum ascendissent Antiochiam, eos Ibas excommunicauit. Sed superueniente festiuitate quadragesimæ ascensionis, iussi sunt a Domno excommunicatione absolui, sub ea conditione, ut Antiochiam non exirent, alioquin a suo deponerentur ordine.

Sed quidam eorum archiepiscopi Domni præcepta contemnentes, profecti ad comitatum, sacros apices meruerunt ad Photium & Eustathium & Vranium episcopos, ut in Beryto audirentur. Fuerunt autem cum iis Eulogius diaconus Constantinopolitanus, & Damascius vir spectabilis tribunus & notarius. Quod cum agnitum fuisset, illos clericos Constantinopolim perrexisse, damnati sunt a Domno & eius Concilio. Et post hæc Ibas Beryto ad audientiam occurrit. Cui cum accusatores (sicut gesta demonstrant) nihil probare potuissent, superuenit relatio & postulatio clericorum Edeffensorum, flagitantium pro ecclesia episcopi sui præsentiam, in qua sibi arrogauerunt omnes pœnas horribilis gehennæ, si meminissent tale aliquid dictum in illo tractatu, de quo Ibas accusabatur, & iudicibus non manifestassent. Quamobrem fecerunt iudices accusatores ipsos cum suo episcopo in secretario communicare, simulque pacificos dimiserunt.

De Eutyche presbytero & * Egameno, & eius hæresi, eiusque damnatione.

* I. archimandrita.

C A P V T X I.

HIS temporibus Eutyches quidam presbyter & archimandrita præsidens Constantinopoli celeberrimo monasterio, urgente satana, prædicabat Dominum nostrum Iesum Christum consubstantialem nobis non esse secundum carnem, sed de cælo corpus habuisse. Rursusque varians, dicebat ante adunationem duas in Christo fuisse naturas, post adunationem vero vnâ factam esse. Quem audiens talia docentem & prædicantem Eusebius episcopus Dorylenæ ciuitatis prouinciæ Phrygiæ Salutariæ, cum esset orthodoxus, & purus etiam amicus, prohibuit eum talia sapere & docere. Sed per-

tinaciter Eutyche audire nolente, retulit Eusebius causam ad Flavianum Constantinopolitanum episcopum. Qui & ingressus est eius Concilium, quod collectum fuerat pro Florentio Sardeorum metropolita viro aduersus episcopos sub eo constitutos Ioannem & Cossinium: & data forma de aliquibus causis eorum, libellos obtulit Eusebius Flauiano & omni Concilio, coniurans omnes aduenire aduersus Eutychem presbyterum, vt sub eorum presentia conuinceretur ab eo, hæretici dogmata sapere & docere. His Flavianus episcopus auditis, per Ioannem presbyterum & defensorem, & Andream diaconum, Eutychem ad Concilium suum venire præcepit. Quibus euntibus ad se, tale Eutyches reddidit responsum: hoc apud se esse decretum, vt nunquam egrederetur a sua fraternitate, sed tamquam in sepulcro degeret in monasterio. Secundo vero conuentu postulauit Eusebius duas Cyrilli synodicas recitari epistolas: vnam quam Nestorio direxerat, cuius principium est: Obloquuntur me quidam apud tuam fraternitatem: & alteram ab eo Ioanni Antiocheno directam, cuius est principium: Latentur cæli & exultet terra: quas & Synodus Calchedonenſis postea suscepit. Quod cum fuisset factum, Eutyches rursus per Mamam & Theophilum presbyteros scripto vocatus est ad Concilium. Qui ad eum minime ingreſsi, audierunt ab eius monachis quod ægrota- ret, & ideo eum videre non possent. Ingreſsi sunt tamen ad eum postea, & obtulerunt ei synodicam chartam. Quibus iterum dedit responsum: Ego definitum apud me habeo, extra mortis necessitatem non egredi monasterium. Sed hanc chartam manu mea scriptam accipite, & Synodo offerte. Et post hæc recusante illo, renuntiauerunt Concilio eius excusationem. Eutyches direxit tomos per monasteria cum suis dogmatibus ad abbates, vt subscriberent ea. * Innotuit hoc Concilio Eusebius episcopus. Et rursus Flavianus vna cum suo Concilio per Memnonem presbyterum, & Epiphanium & Germanum diaconos, scripto eum tertia vocauerunt vocatione. Quibus cum identidem Eutyches de infirmitate se excusaret, compellentibus tamen eis qui missi fuerant, petiit vnus septimanæ dilationem, vt post septem numerum dierum

Vide act. 1.
Calched.
Concilii.

Ibidem.

Ibidem.

* id est,
indica-
uit.

Concil. Tom. 12.

M m m ij

audientiæ occurreret. Qui refugiens ad imperatorem Theodosium, impetrauit ab eo (vt fertur) per Chrysaphium eunuchum, quem Eutyches susceperat de sacro baptismo, vt cum patricio Florentio & magno silentiario Concilium illud Flauiani ingrederetur. Timere enim se dicebat Flauiani calumnias. Postquam ire secum meruit magnum silentiarium cum imperatoris scripto, accepit & officium excubitorum & chlamydatorum, & venit ad Concilium. In quod ingressus recitauit, qui cum ipso erat, magnus silentiarius in Synodo imperatoris mandatum, ita se habens: Si pacem cogitamus sanctarum ecclesiarum, & catholicæ fidei custodiri volumus rectam & Deo inspirante prædicatam fidem a^{*} parentibus nostris, qui in Nicæa congregati sunt, trecentorum decem & octo episcoporum, & ab his qui Ephesi interfuerunt damnationi Nestorii: hoc ergo volumus, ne scandalum in prædicta catholica fide immittatur. Et quoniam scimus magnificentissimum Florentium patricium esse fidelem & probatum & recta fide, volumus eum interesse audientiæ Synodi, quoniam sermo de fide est. Et superueniente patricio Florentio, & eo sedente, flagitabant episcopi ab Eutyches, vt confiteretur Dominum nostrum Iesum Christum consubstantialem nobis secundum carnem in duarum naturarum vnitione. At ille libellum suum legi petebat, & credere se dicebat secundum Nicæni Concilii fidem. Interrogante autem patricio Florentio Eutychen, si diceret Christum, qui ex Virgine est, consubstantialem nobis, duasque in eo vnitas naturas: qui confiteri se quidem hæc ante adunationem, post adunationem autem vnā se confiteri dicebat. Et dicente ad eum Synodo: Oportet te hoc confiteri, & anathematizare omne dogma huic fidei contrarium: respondit, non se dixisse hoc prius, sed posse se dicere, quia ipsi dicebant: sequi se tamen patres aiebat, quoniam in scripturis hoc non inuenerat explanatum, nec patres ita dixisse. Surgens autem sancta Synodus, anathematizauit eum. Cui idemtidem patricius Florentius dixit: Qui non confitetur duas in Christo naturas, non credit recte. Ille autem dixit legem se habere sancti Cyrilli & Athanasii, qui ex duabus quidem naturis dixerunt ante adunationem, post adunationem autem &

^{*} sanctis
patribus

incarnationem non duas naturas, sed vnam. Surgens autem sancta Synodus iterum, anathematizauit eum. Venerabilis vero Flauianus, quoniam Valentini & Apollinaris hæreticorum errore Eutyches ægrotasset, expolians eum honore presbyterii, anathematizauit atque damnauit, & conclusis gestis, in eius damnationem Concilium subscripsit. Quibus gestis iungens epistolam suam venerabilis Flauianus, Leoni papæ direxit, & quid in Concilio gestum fuerat, allegauit fideliter. Et Eutyches de sua damnatione papæ Leoni scribens, posuit edicta apud Constantinopolim, & iniustitiam se fuisse passum, populum contestatus est. Leo vero direxit Flauiano tomum, sanam incarnationis Christi doctrinam continentem, & mirifice perimentem Eutychetis assertiones, cuius principium est post præmium: Lectis dilectionis tuæ literis. Eutyches vero obtulit preces imperatori, questus de falsitate gestorum, quasi aliqua a notariis superaddita fuissent, aliqua vero dicta, nec gestis inserta. Et postulauit, vt sub præsentia Thalassii episcopi & Florentii patricii rursus in palatio Flauiano occurrente, ipsum congregaretur Concilium, & ex interrogatione personarum veritas panderetur.

Annuit imperator fieri, & easdem preces manu sua ita subscripsit: Deponant apud reuerendissimos episcopos, non solum qui dudum conuenerunt, verum etiam & apud reuerendissimum Thalassium, vt omnibus his præsentibus, quæ supplicatio loquitur, negotii veritas inquiratur. Cumque Concilium congregaretur, Eutyches absens factus, ad vicem suam misit Constantinum diaconum ad Concilium, vt pro eo respondens examinantibus iudicibus, gestorum falsitas reprehenderetur. Sed discussis gestis, instantibus notariis cum episcopis Deum timentibus, cum Eutycheti aliqui fauerent pro tempore, nihil falsitatis inueniri potuit: sed hoc tantum actum est, vt apud magistrum officiorum gesta conficerentur de falsitate notariorum, astantibus aliquibus laicis de officio principis, qui interfuerant gestis ipsis tempore Concilii. Postea expetiuit imperator a Flauiano fidei eius confessionem manu eius scriptam & subscriptam. Scripsit ergo Flauianus fidem suam manu propria, & imperatori in hoc themate direxit: Flauianus episcopus Constantinopoli-

M m m iij

1. Petr. 3.

Rom. 1.

tanus, amatori Christi imperatori nostro Theodosio salutem: Nihil ita conuenit sacerdoti Dei, & dogmatibus erudito diuinis, quam paratum esse ad satisfactionem omnipetenti rationem de spe quæ in nobis est, & gratia. *Non enim erubescō euangelium Dei. Virtus enim Dei est ad salutem omni credenti.* Quia ergo & nos misericordia regis omnium Christi Dei sacerdotium tale sortiti sumus, sapimus recte & inculpabiliter, semper scripturas diuinas sequentes, expositionē sanctorum patrum qui in Nicæa conuenerunt, & centum quinquaginta qui hic congregati sunt, & qui in Epheso sub sanctæ memoriæ Cyrillo, qui fuit Alexandrinorum episcopus: & prædicamus Dominum nostrum Iesum Christum, ante sæcula quidem ex Deo patre sine principio natum secundum diuinitatem, in nouissimis autem diebus eundem propter nos & propter nostram salutem ex Maria Virgine secundum humanitatem. Ex duabus utique naturis confitentes Christum post incarnationem ex sancta Virgine, & humanatum, in vna substantia & in vna persona, vnum Christum, vnum Filium, vnum Dominum confitemur. Et vnā quidem Dei Verbi naturam, incarnatam tamen & inhumanatam dicere non negamus, eo quod ex ambabus vnus atque idem sit Dominus noster Iesus Christus. Eos vero, qui aut duos filios, aut duas substantias, aut duas personas annuntiant, & non vnum eundemque Dominum nostrum Iesum Christum Filium Dei viui prædicant, anathematizamus, & alienos esse ab ecclesiis iudicamus. Et ante omnes Nestorium impium anathematizamus, & sapientes quæ eius sunt, & loquentes ea: & abscindantur huiusmodi a filiorum adoptione promissa recte credentibus. Et subscriptio: Domine Iesu Christe adiuua nos. Et iterum: Hæc scripsi manu mea ad satisfactionem vestræ potestatis, vt confundantur calumniam facientes nostræ simplici conuersationi.

De Synodo Ephesina secunda, & Flauiani morte.

CAPVT XII.

POSTQUAM ergo nihil probatum est notariis de falsitate gestorum, Eutyches petit Dioscorum Alexandrinum episcopum, vt quæreretur quæ de illo acta sunt,

& causam examinaret. Agebat apud principem, vniuersalem fieri Synodum, vt probaretur iudicium Flauiani. Scripsit ergo Dioscorus Theodosio imperatori, quia aliam fieri Synodum generalem oportet; & vt fieret, persuasit Eutyches. Annuit imperator. Et dirigens sacram Dioscoro in Alexandriam, præcepit, vt cum decem metropolitans episcopis, quos voluisset, ipse eligeret, & veniret Ephesum; & congregato vniuersali Concilio, Eutychetis causam discuteret: iubens Barsumam archimandritam interesse Concilio, & vices agere omnium monachorum orientales episcopos accusantium. Theodorum vero Cyri episcopum adesse Concilio interdixit, & in sua ciuitate permanere eum iussit. Iam enim Ibam Edessenum episcopum, ne Synodo adesset, per filium suum, quem superius dixi, Chrysaphium, in multas mansiones Eutyches relegarat exilio. Et fit Ephesi generale Concilium, ad quod conuenerunt Flauianus quidem & Eutyches, tamquam iudicandi, Iuuenalis & Thalassius & omnes illi metropolitanis episcopi cum suis Conciliis, & iudices Constantinopolitani Concilii, qui Eutychen iudicauerant. Dioscorus vero secum habebat fortissimos milites reipublicæ cum monachis Barsumæ. Et sedentibus in basilica Dei genitricis Mariæ illis episcopis, ecclesiæ Romanæ diaconi vices habentes papæ Leonis, assidere non passi sunt, eo quod non fuerit data præfessio sanctæ fidei eorum. Insuper etiam, quod non lecta fuerat ad Flauianum epistola in Eutychetis damnatione a papa Leone scripta, & occultata fuerat epistola eius per supra memoratos legatos ad ipsam Synodum directæ. Et est eius principium: Religiosa clementissimi principis fides. Cumque Flauianus iudicaretur a Synodo propter Eutychetis damnationem, Dioscorus libellum, quem Eutyches manu sua portabat, iussit suscipi & recitari. Et cum recitaretur, surgens Dioscorus, & stans in suppedaneo sedis suæ, dicebat Concilio: Optima Eutychetis fides concordat fidei trecentorum decem & octo sanctorum patrum, & recte credit Eutyches, fratres. Tunc Synodus iussione Dioscori Ibam Edessenum damnauit vt absentem, multis nescientibus episcopis quid de illo actum fuisset. Et tertio vocatum, tamquam contemptorem & non occurrentem

Aët. 1. Calc.
Concil.

De hoc aët.
10. Calc.
Concilii.

Epist. 14.
Leonis.

Et habetur
in prol.
Conc. Cal-
ched.

ad sanctum Concilium, damnauit absentem. Clamabatur autem, quoniam testimonium contra eum perhibebatur ab aduersariis, tamquam dixisset: Non inuideo Christo factio Deo, quoniam si volo, & ego fio. Et quasi dixisset, Hodie Christus factus est Deus, & alia huiusmodi, & propter epistolam ad Marim ab Iba directam. Iterum Synodus auctore Dioscoro Theodorum episcopum Cyri damnauit absentem, & nec egressum de sua ciuitate, propter illa quæ scripsit contra duodecim anathemata Cyrilli, & propter epistolam missam ab eo clericis & monachis & laicis contra primam Ephesi Synodum ante ecclesiæ pacem. Ad hæc damnauit quoque memorata Synodus Eusebium episcopum Dorylæi, eo quod dixerit duarum naturarum perfectarum Christum. Et cum eo damnauit similiter Flavianum Constantinopolitanum episcopum, quasi male damnantem Eutychem, & quia dixerit, in duabus naturis cognosci Christum. Quare surgentes quidam venerabiles episcopi, tenuerunt genua Dioscori, & rogabant, ne Flavianus innocens damnaretur: qui nec diu petere potuerunt metu militum & monachorum stantium cum gladiis & fustibus.

De hoc act.
14. Concil.
Calch.

Deposuit quoque & Saunianum episcopum * Perrhen-^{* Patri-}
sum. Post omnes autem & Domnum Antiochenum re-^{-fium.}

De hoc cir-
ca finem
act. 1.
Calch.
Conc.

manentem ab orthodoxorum depositione, quia particeps factus Dioscori in depositione orthodoxorum & Eutychetis absolutione. Depositus est autem dolo Dioscori sic. Postquam consensit in omnibus Dioscoro, datis in medio eius epistolis, quas ad ipsum Dioscorum Antiochenus Domnus contra duodecim Cyrilli capitula scripserat, eo quod essent obscura, damnauit ægrotum & absentem illa die. Hæc ergo Synodo decernente, & restituyente Eutychi presbyterii dignitatem & ministerii præfulatum, Flavianus quidem & Eusebius custodiæ mancipantur. Porro locum obtinentes papæ Leonis omnibus quæ sunt gesta, contradixerant: Flavianus autem, contra se prolata sententia, per eius legatos sedem apostolicam appellauit libello. Et hunc terminum illa Synodus habuit. His ergo omnibus malis a Dioscoro perpetratis, casus Flavianus, & multis iniuriis affectus, dolore plagarum migravit ad Dominum. Ordinatusque est pro eo Anatolius

diaco-

diaconus, qui fuit Constantinopoli apocrisarius Dioscorigi; & pro Domno Antiocheno ordinatus est Maximus, & pro Iba Nonnus, & pro Sauiniano Athanasius, pro Theodorito autem & Eusebio nullus ordinatus est. Soluto ergo illo Concilio, & ad suas sedes reuersis episcopis, scissio facta est inter eos, qualis antea nunquam contigerat. Aegyptii, Thraces & Palaestini episcopi Dioscorum sequebantur: orientales, Pontici & Asiani, sanctae memoriae Flavianum.

Quod schisma permanfit vsque ad obitum Theodosii principis. Sed quarenti plenius scire latrocinia Dioscorigi in ipsa Synodo pertractata, prima actio Synodi Calchedonenfis, in qua nec nominandi Ephesini secundi Concilii recitata sunt acta & gestis inserta, legenti omnia plenissime innotescit. Nam nos ista nuper Alexandriae de Graeco in Latinum translata suscepimus. Porro legati sedis apostolicae ab ipso Concilio fugientes, retulerunt papae Leoni iniquitates Dioscorigi, quomodo Dioscorus vi magis quam iustitia in illa egerit Synodo.

In cuius gesta timore episcopi subscripserunt in Eutychetis absolutionem, & orthodoxorum episcoporum depositionem, haeresim non recipientium; & quomodo omnibus gestis eius contradixerunt. * Quo secutus Theodoritus episcopus papae suggessit, quanta mala pertulerit ex insidiis Dioscorigi, rogans vt celerius tali causae subueniretur per alium conuentum episcoporum, ne haeretica Eutychetis dogmata permanerent a Dioscoro confirmata. Sed fortissimus Leo audiens legatorum suorum suggestionem, & Theodoriti querelas suscipiens, literis suis Theodosium imperatorem & Pulcheriam Augustam petit, vt fieret intra Italiam generale Concilium, & aboleretur error fidei per violentiam Dioscorigi factus. Valentinianum autem imperatorem & Eudoxiam vxorem eius, ad memoriam beati Petri, cum multis episcoporum genibus prouolutus, Romanus pontifex deprecatus est, vt imperatorem Theodosium hortarentur aliam fieri Synodum, ad retractandum illa quae a Dioscoro male acta atque perpetrata fuerant in damnatione Flauiani episcopi, & orthodoxorum depositione. Eis scribentibus & penitentibus rescripsit Theodosius imperator, Flavianum

Concil. Tom. 12.

Nnn

læsibilis nouitatis reum, dignum mortis debitum suscepisse; & ideo omnis pax & concordia in ecclesia regnaret, principe contentionis sacro iudicio humanis rebus ablato. Illos vero qui depositi fuerant, indignos sacerdotio fuisse: & qui digni iudicati sunt, a Synodo esse susceptos. Hæc de Flauiano Theodosius Arcadii principis filius, nepos imperatoris Theodosii maioris, cuius temporibus omnia hæc scandala contigisse noscuntur.

De Synodo Calchedonensi, & de damnatione Dioscori.

C A P V T XIII.

SED eo defuncto, cum Marcianus imperii culmen fuisset adeptus, pro illa papæ & principum Romanorum petitione vniuersale Concilium in Nicæa congregari iussit: vbi occurrentibus sexcentis triginta episcopis, & eis sedentibus, legati papæ Leonis Marcianum petierunt, vt sui præsentiam præstaret Concilio: alioquin ipso absente, ipsi ad Concilium non occurrerent. Et ita iussit imperator Synodum transferri Calchedonam, vt de proximo ad Concilium veniens, eorum impleret petitionem. Formidabant autem aliqui episcoporum, ne ab Eutychianis tumultus a Constantinopoli de vicino nasceretur. Sed imperatore promittente, nullum audere tale aliquid pertentare, apud Calchedonam Synodus sedit. Igitur perspectis iis, quæ in secunda Synodo Ephesina gesta sunt coram sacro senatu, & Constantino & Beroniciano a secretis, & omni vniuersali Concilio, cum Paschasino & Lucentio episcopis, & Bonifacio presbytero, locum tenentibus Leonis papæ Romani, & Anatolio Constantinopolitano, præsentem Dioscoro & omnibus metropolitanis episcopis, vt quæreretur depositio & mors Flauiani, & depositio orthodoxorum episcoporum, qui pro fide depositi sunt.

Et prima quidem sessione, recitante Beroniciano gesta nefandi Concilii Ephesini secundi, in quibus continebantur de Eutychæ Constantinopoli acta, lecta sunt etiam & gesta Synodi Ephesinæ primæ, in qua Nestorius a Cyrillo damnatus est, & gestis inserta: & omnibus rite discussis, clamantibus episcopis: Anathema Nestorio, anathema Eutychi, anathema qui diuidit, anathema qui

confundit: iniquitas Dioscori reſerata & manifeſtata eſt de Flauiani morte, & de epiſcoporum orthodoxorum de- poſitione. Et ita ſoluto primo conuentu, ſecundo ſecre- tario interloquentibus iudicibus, vt cum omnium epiſco- porum deliberatione fides tractaretur & confirmaretur, lectæ ſunt duæ epiſtolæ Cyrilli, quæ in Concilio Flauiani (ſicut diximus) geſtis Conſtantinopoli continentur. Le- ctus eſt & tomus papæ Leonis ad memoratum Flauia- num contra dogma Eutychis directus. Et dubitantibus Illyricianis & Palæſtinis epiſcopis ſanctis in aliquibus lo- cis eius, Theodorus epiſcopus, & Aetius archidiaconus Conſtantinopolitanus, ex dictis & epiſtolis eius ſimilia Cyrillum ſcripſiſſe docuerunt. Et clamantibus Ægyptiis & Illyricianis epiſcopis: Omnes peccauimus, omnes ve- niam petimus: dilatio dierum quinque conceſſa eſt, vt cum omni deliberatione fides tractaretur & confirma- retur. Et ita ſecundo conuentu ſoluto, tertio quoque ſe- cretario libellos obtulit Euſebius Dorylæi epiſcopus ad- uerſus Dioscorum, & Synodo queſtus eſt de ſua & piæ memoriæ Flauiani de poſitione, & de conſenſu eiſdem Dioscori in dogma Eutychis, & vt vocaretur ab eis, & ab eo conuinceretur de his accuſationibus. Sed quaſi- tum eſt, ſi veniſſet Dioscorus, & inuentus non eſt. Ad quem directi ſunt epiſcopi Conſtantine Boſtrenſis, & At- ticus Zelenſis, & Acacius Ariarathrenſis, & Himerius le- ctor & notarius, vt eum ſcripto conuenirent, vt ad Con- cilium occurreret. Quibus Dioscorus reſpondit: Cuſto- dior ego. Si permittunt me deſcendere, dicant magiſtria- ni. Ego enim paratus ſum venire, ſed prohibeor. Hæc ſcri- pto mandauit Concilio Dioscorus. Sed adueniens adiu- tor magiſtri officiorum, dedit ei facultatem vt libere ad Concilium occurreret. Rurſusque ad eum directi ſunt Pergamius, Cecropius & Rufinus epiſcopi, vt ſcripto eum conuenirent, ne ad Concilium venire contemneret, ſed magis ſatisfaceret Concilio de his quæ ab Euſebio di- cebantur. At ille reſpondit eis: Iudicent de his iudices & ſeruatores, ego ægritudine grauatus, ad Concilium ve- nire non poſſum. Et tertio vocatus eſt ad Concilium per Francionem, Iulianum & Ioannem epiſcopos, cum Pal- ladio notario, vt verbis eiſ ſcriptis, intimarent Con-

Concil. Tom. 12.

Nnn ij

cilio, quid Dioscorus remandaret: sed in hac tertia vocatione, inepta Dioscorus responsione venire differens, Concilium damnationis in eum protulit sententiam, quæ missa est pio imperatori, subscribentibus in ea episcopis. Depositus ab episcopatu Dioscorus septimo ordinationis suæ anno. Clericis vero Alexandrinis mandauit Concilium, iam eum non putare episcopum esse, sed omnino cognoscerent, eum de gradu suo esse deiectum.

Sed & aliquibus putantibus Dioscorum recuperare posse episcopatum, propositum est edictum, & omnibus manifestatum est, Dioscorum irrecuperabiliter honore fuisse abiectum. Quarto autem secretario interloquentibus iudicibus, simili sententiæ, qua Dioscorus iudicatus est, hos episcopos subiaceret, Iuuenalem Hierosolymitanorum, Thalassium Cæsareæ Cappadociæ, Eusebium Ancyra Galatiæ, Eustathium Beryti, & Basilium Seleuciæ Isauriæ, qui potestatem habuerunt, & principes fuerunt tunc Ephesini latrocinii, ut alieni ab episcopatu fierent. Et post hæc quinque dierum dilatione facta, ut unusquisque episcopus quomodo crederet, scripto proferret, & ut eligeret Anatolius episcopus certos & idoneos ad tractandum episcopos, & deliberaretur regula fidei, & firmaretur. Firmata est autem fides Nicæni Concilii, & Constantinopolitani, & Ephesini primi, & epistola Leonis papæ, quæ & ab omnibus subscripta cognoscitur. Rursus interloquentibus iudicibus de Iuuenale & Thalassio, Eusebio, Basilio & Eustathio episcopis, quid Concilio videatur, acclamauit omne Concilium: Dioscorum Deus deposuit, homicidam Deus deposuit. Et intercedente pro eis Concilio quia consenserant in subscriptione supra memoratæ papæ Leonis epistolæ, & ne maius iterum nasceretur schisma, iussi sunt in Concilio permanere. Post hæc duodecim episcopi Ægyptii libellos obtulerunt fidei cum * illusione. Sed iudicante Concilio, ut Eutychen anathematizarent, & subscriberent tomo papæ Leonis, dixerunt illi, hoc non se facere posse, donec ordinaretur Alexandrinus episcopus, ut cum eius iussione sine suo periculo hoc impleverent, & pro multitudine Ægyptiorum episcoporum solos se facere non posse. Et decretum est, ut datis ab eis fideiussoribus

sacramento præstito, expectarent ordinationem Alexandrini episcopi, & consentirent, & subscriberent ad omnia synodalia instituta. Hoc de archimandritis & monachis aliquibus similiter excusantibus, in Concilio ordinatum est, ut dilationem acciperent. Et ita quarto secretario peracto, quinta sessione hoc actum est, tractantibus cum episcopis & iudicibus, ut fides confirmaretur, & extractu Anatolii Constantinopolitani episcopi, & omnium episcoporum metropolitanorum, dictatum est fidei symbolum cum definitione, & ab omnibus confirmatum est. Et legente illud Aetio archidiacono, acclamatum est ab omni Synodo: Hæc patrum fides, hæc est fides Cyrilli & Leonis: multos annos imperatoribus. Et petiuerunt rursus acclamare, ut mox ab omnibus metropolitanis & toto Concilio sine dilatione subscriberetur. Sed intermissum est a iudicibus, ut primum principi legeretur.

Et cum hoc fieret, soluta est Synodus. Sexto autem secretario adueniens Marcianus imperator ad Concilium cum iudicibus & sacro senatu, allocutionis verba fecit in Concilio, & inter alia dixit, se ad confirmandam fidem, non ad potentiam ostendendam, exemplo Constantini, Synodum intrasse. Vnde abiecta omni prauitate & avaritia, quorumdam amputatis erroribus, in perpetuum, quæ a vobis ordinata fuerint, referuntur. Et recitata fidei definitione, confirmata est ab omni Concilio sine aliqua dubitatione, & ab omnibus subscripta est. Septimo quoque secretario tres actæ sunt causæ, propter quod tres eius computantur actiones. Prima est, qua firmata sunt quæ conuenerunt inter Maximum Antiochenum & Iuvenalem Hierosolymitanum episcopos, ut duæ Phœnices & Arabia dependerent sedi Antiochenæ, Hierosolymitanæ vero tres Palæstinæ prouinciæ. Alia quoque celebrata est actio, in qua Theodoritus episcopus Cyri, quem Dioscorus expulerat, orthodoxus iudicatus est, & dignus sede sua. Tertia vero actio est, ubi causa Ibæ Edeffeni episcopi, qui similiter fuit per violentiam Dioscori ab episcopatu depositus, legitur esse discussa, in alterum diem finali dilata sententia. Octauo autem secretario, decima actione, eadem causa finita est, ubi & * relata sunt gesta apud Photium & Eustathium atque Vranium

in Tyro ac Beryto celebrata, in quibus continentur & illa, quæ apud Theodosium imperatorem super eius fuerant negotio acta.

Sed & gesta apud Domnum episcopum Antiochiæ prius habita, nec non & ipsius Iba epistola ad Marim Persam scripta, in eadem actione decima orthodoxa pronuntiata monstratur. Ex eius tenore dignus iudicatus est Ibas episcopatum suamque ecclesiam recipere. In qua actione id etiam inuenitur decretum, ut quod sub Dioscuro in Epheso congregatum est, nec vocaretur Concilium, atque ut peteretur ab imperatore, ut hoc ipse lege sanciret. Nono quoque secretario acta est actio, ubi Basilianus, qui ad ciuitatem * Euazensium episcopus ordinatus est, & ecclesiæ incubuerat Ephesinæ; & Stephanus, qui & ipse male ordinatus, prædictum Basilianum de Epheso expulerat; iudicati sunt ambo remouendi, & ut alius ipsi ecclesiæ ordinaretur. Sed quia fuit aliquorum diuersa sententia, causæ terminus in sequentem dilatus est actionem. Decimo ergo secretario eadem causa finita est, & omnium concordia sententia vterque iudicatus est amouendus. Alia vero causa est, Eunomii Nicomediensis atque Anastasii Nicæni altercationem continens, super ciuitatem Basilinopolim, quis eorum illic ordinaret episcopum. Et interdictum est, ne hoc Nicænus aliquando præsumeret. Vndecimo secretario duæ actæ sunt actiones. Prima, in qua ecclesiæ Parensum redditus est Sauinianus episcopus, quem Dioscorus expulerat, & Athanasium fecerat illo restitui. Qui pro criminibus obiectis, cum sæpe deuocatus ad iudicium non occurreret, & episcopatu renuntiaret, a Domno Antiocheno fuerat ante damnatus.

Et alia, in qua post discessum iudicum & senatorum & legatorum apostolicæ sedis, regulæ constitutæ sunt ecclesiasticæ, & quædam priuilegia deputata Constantinopolitanæ ecclesiæ, usurpante sibi hoc Anatolio eiusdem urbis episcopo, occasione accepta ex Dioscoriga damnatione. Quod alia die cognoscentes legati papæ Leonis, (quæ est vltima & duodecima dies Concilii) petiuerunt ut rursus cum iudicibus ad Concilium conuenirent. Quibus requirentibus a Concilio, quid pridie fuerit ordina-

tum, lectis gestis cognouerunt, quid Anatolius consensiente Concilio egerat & obtinuerat. Quibus eius presumptioni contradicentibus, a iudicibus & episcopis omnibus illa contradictio suscepta non est. Et licet sedes apostolica nunc usque contradicat, quod a Synodo firmatum est, imperatoris patrocinio permanet quodammodo.

Vide hinc
epistolam
S. Leonis I.
papæ.

*De exilio Dioscori, & ordinatione Proterii Alexandrini
episcopi.*

CAPVT XIV.

EXPLETO ergo magno & venerabili Calchedonenſi Concilio in duodecim ſecretariis & ſedecim actio- nibus, Dioſcorus quidem exulare in Gangrena ciuitate præceptus eſt. Reuerſi ſunt autem Alexandriam qui cum eo venerant epiſcopi & clerici, Athanaſius Buſirios epiſcopus, & Neſtorius Phlagoneos, & Auxonius Sebennitenſis, & Macarius Chabaſenſis, qui confederant in Calchedona, & anathematizauerunt Eutychen & eius dogma, cum Dioſcori damnatione, epiſtolæ papæ Leonis ſubſcribentes, vt cum omnium ciuium voluntate eligerent ordinandum epiſcopum, ſacris ob hoc literis præcedentibus ad Theodorum tunc auguſtalem. Collecti ſunt ergo nobiles ciuitatis, vt eum qui eſſet vita & ſermone pontificatu dignus, eligerent. Hoc enim & imperialibus ſanctionibus iubebatur. Cumque ſuper hoc multa dubitatio proceſſiſſet, volentibus ciuibz neminem penitus ordinare, ne adulteri viderentur, (Dioſcoro quippe viuente) nouiſſime in Proterium vniuerſorum ſententia declinauit, utique cui & Dioſcorus commenda- uit eccleſiam, qui & eum archipreſbyterum fecerat. Ordinatus ergo Proterius, præſentibus ſupra memoratis epiſcopis, qui in Synodo (ſicut dictum eſt) ſubſcripſerant, inthronizatur.

De ordinatione Timothei Aeluri, & morte Proterii.

CAPVT XV.

INTHRONIZATO autem eo, diuiſio & diſceſſio populi orta eſt, eo quod viueret Dioſcorus, & eſſet in exilio. Multa ergo pericula Proterius paſſus eſt, ita vt militari pro cuſtodia indigeret auxilio plurimo tempore ſui pon-

tificatus, & vsque ad mortem Marciani imperatoris, inimicorum manus valuit euadere.

Sed Timotheus quidem cognomento Ælurus, & Petrus Moggus diaconus, qui de ordinatione fuerunt Dioscori, ab Alexandrina ecclesia se separauerunt, nolentes communicare Proterio. Quos cum Proterius episcopus ad ministerium proprium reuocare non posset, utrosque damnauit. At illi captata morte Marciani imperatoris, collectis turbis hæreticorum qui Dioscorum sequebantur, ordinato episcopo Timotheo Æluro, veniunt Alexandriam. Et ante triduum paschæ, quo coena Domini celebratur, ab ipsis turbis concluditur in ecclesia sanctæ memoriæ Proterius, quo se timore contulerat. Ibi que eadem die in baptisterio occiditur, laniatur, eiicitur, & funus eius incenditur, sparguntur & cineres eius in ventos. Ab isto ergo Timotheo duo episcopi Alexandriæ coeperunt esse. Et dum ecclesias * tenuisses, soluerunt eam quam habebant vnitatem, expulsis ab eis plurimis episcopis orthodoxis, qui sub euangelistæ erant sede beatissimi Marci. Interea Leo sumit imperium, ad quem tanti facinoris catholicorum querela peruenit, ascendentibus ad imperialem ciuitatem cum * cleris aliquantis A-^{* f. cleri-} alexandrinæ ecclesiæ episcopis, qui erant a Timotheo sedibus suis pulsi. Supplicationes ab eis oblatae sunt Leoni imperatori, quatenus mors vindicaretur Proterii, & expelleretur episcopali sede Timotheus Ælurus, tamquam non legaliter institutus.

Hæc quidem egerunt episcopi & clerici, Synodi Calchedonenfis defensores. Sed a parte Timothei quidam episcopi & clerici Timothei ascendentes, functi legatione pro Timotheo Æluro, dederunt & ipsi petitiones imperatori, contra Synodum sæpe facientes, ut eadem Calchedonenfis Synodus tolleretur. E contra, illi a parte Proterii vindictam sceleris postulabant. Et ambarum partium supplicationes imperator legens, & considerans nimis esse graue vexari tanto itinere sacerdotes, quorum aut ætas, aut infirmitas, aut paupertas hunc laborem subire prohibebat, impossibile iudicauit eos congregari, sed scripsit singularum ciuitatum episcopis de utroque negotio, consulens quid fieri oporteret vel de ordinatione Timothei,

mothei, vel de terminis Synodi Calchedonenſis: & direxit per totum orientem magiſtrianos. Mittit & Anato- lius epiſcopus Aſclepiadem diaconum ſuum: per quos omnes illi epiſcopi, qui Calchedone fuerant congregati, quid Alexandriae geſtum fuit agnoſcerent. Qui reſcribunt Calchedonenſem Synodum uſque ad ſanguinem vindicandam, eo quod non alteram fidem teneret, quam Synodus Nicæna conſtituit. Timotheum vero non ſolum inter epiſcopos non haberi, ſed etiam Chriſtiana appellatione priuari. Et hæ epiſtolæ vel relationes epiſcoporum omnium, in vno codicis corpore vocantur encyclicæ. Quo facto, ſcripſit imperator Leo duci Alexandriae Stilæ, vt pelleret quidem ab epiſcopatu modis omnibus Timotheum, inthronizaret autem alium decreto populi, qui Synodum vindicaret.

De ordinatione Timothei catholici, & Petri hæretici.

CAPVT XVI.

IUSSIONE ſuſcepta, dux Stilæ fecit quæ fuerant imperata. Et exilio relegatur Timotheus Ælurus Cherſonam arcta cuſtodia, & fit pro Proterio Timotheus cognomento Salophaciolus ſiue Aſbus. Hic Timotheus catholicorum epiſcopus, vixit quidem ſine ſeditione quiete in Alexandria eccleſia omni tempore Leonis, & omni tempore Zenonis, donec Baſiliſcus arriperet tyrannidem, Zenone in Iſauriam fugiente. Et cum Baſiliſcus tenuiſſet imperium, ſcripſit vniuerſo orbi ſanctionem ſuam, quam appellauit encyclicam, contra Calchedonenſe Concilium. Tunc enim Baſiliſco reddente epiſcopatum Timotheo Æluro, & hæreticis ſedibus ſuis reſtitutis, fugit Timotheus catholicus in Canopi caſtellum, & in monaſterio latuit: Petrus hæreticus iterum ſe cum Timotheo iunxit, cum quo fuerat ante damnatus. Poſtquam ergo imperator Zenon reuerſus eſt ad imperium, Timotheus Ælurus metuens zelum quem habebat circa Calchedonenſe Concilium, optauit ſibi met mortem. Et iſtud perſeueranter orans, ab humana vita hauſto veneno ſolutus eſt.

Dicunt vero ſequaces eius, præſciſſe eum diem mortis ſuæ. Et reuera, quia ſe veneno parabat interficere,

Concil. Tom. 12.

O o o

sciebat. Post cuius obitum ordinauerunt sibi hæretici episcopum Petrum cognomento Moggum, qui vocatus est Blesus, qui fuerat archidiaconus. Morabatur autem tunc Timotheus catholicus (vt dictum est) in Canopo castello. Et cognoscens Zenon imperator calliditatem hæreticorum, scripsit Anthemio augustali, vt Petrum quidem sacerdotio priuaret, Timotheum vero in episcopatum reduceret, & auctores inthronizati Petri puniret. Anthemius vero accepta imperiali iussione, expulit sacerdotio Petrum tamquam adulterum, & contra leges ecclesiæ catholicæ factum, & in episcopalem sedem Timotheum Salophaciolum reuocauit. Qui episcopatu recepto, misit quosdam clericos, gratias agens imperatori.

Cum quibus erat Ioannes ex œconomo presbyter factus Tabennesiotis, cognomento Talaia, & Gennadius episcopus * inferioris Hermopolis, sanguine proximus Salophacioli, quem expulerat quidem episcopatu Ælurus, restituit vero Salophaciolum. Cumque hi qui fuerant missi, gratias egissent imperatori, Gennadius quidem ibi remansit, vt cum aliis responsa faceret archiepiscopi.

Porro Ioannes ex œconomo amicus factus est Ello magistro, qui cum reliquis descendit Alexandriam. Factusque est iterum œconomus, habens causas omnium ecclesiarum. Qui multa & preciosa xenia direxit Ello magistro, despiciens Gennadium parentem * archiepiscopi, & præsulem Acacium Constantinopolitanum. Interea scribit ad papam Simplicium Timotheus, rogans & dicens, Petrum illum Moggum in diaconatu esse damnatum, nunc etiam Christiana societate remotum.

Idemque scribens imperatori, vt eundem Petrum longius in exilium dirigeret, quia latitabat Alexandria, & insidiabatur ecclesiæ. Scripsit autem papa Simplicius Acacio episcopo, vt imperatori suggereret, eo quod iuste Timotheus postulasset. Sed quoniam idem Timotheus sic mitissimus erat in episcopatu, vt etiam a suis communicatoribus accusaretur imperatori tamquam nimis remissus & circa hæreticos placidus, ita vt ei scriberet imperator, vt neque collectas, neque baptismata fineret hæreticos celebrare, ille tamen mansuete agebat. Dum ergo tali modo gubernaret episcopatum, amabant eum Ale-

* maioris,
secundi
Calced.
Concil.

* Singu-
ne proxi-
mæ, po-
xime di-
xii.

xandrini, & clamabant ei in plateis & in ecclesiis: Vel si non tibi communicamus, tamen amamus te. Post breue vero tempus moritur Timotheus Salophaciolus anno episcopatus sui vicesimo tertio, mense sexto. Obiit autem sine molestia.

De ordinatione Ioannis catholici, & damnatione Acacii.

CAPVT XVII.

ORDNATVR autem a communicatoribus eius episcopis & clericis & monachis, qui eius nouerant fidem & gubernationem, Ioannes ex œconomo, cognomento Talaia. Eodem tempore imperante Zenone, Simplicius Romanæ præsidebat ecclesiæ, Constantinopolitanæ autem Acacius. Porro hæretici (vt iam dictum est) Petrum latenter instituerant, quem iussit Zenon imperator expelli, tamquam hæreticum & adulterum. De quo etiam Acacius synodicam Romano papæ misit epistolam, petens, ne etiam adulterum & hæreticum in episcopali dignitate reciperet. Verum Ioannes Talaia de ordinatione sua neglexit per suos synodicas literas Acacio episcopo Constantinopolitano destinare. Habens enim amicum Ellum supradictum magistrum, ei de sua quidem ordinatione scripsit: scribens etiam principi, quatenus per Ellum magistrum omnis eius causa disponderetur, putans eum Constantinopoli permanere. Mandauit ergo magistrano literas synodicas, delegans ei omnia cum illius facere voluntate. Contigit autem tunc Ellum * magistrum ab imperatore Zenone mitti in Antiochiam, vt teneret Leontium, qui illic ab exercitu cum voto Verinæ Augustæ fuerat ordinatus. Cumque magistranus, qui fuerat ab Ioanne missus, non inuenisset Ellum magistrum, neque Acacio, neque imperatori literas obtulit, sed perrexit Antiochiam. Post hæc Acacius audiens de ordinatione Ioannis, & contristatus, quia synodicas epistolas non direxisset, & vna faciens cum Gennadio episcopo parente beati Timothei, volentes ei nocere, trahebant apud Zenonem, & accusabant eum, habentes adiutores patronos Petri Moggi, quasi opportunus episcopatus non esset Ioannes, eo quod viuente Timotheo catholico tractauit exire de ecclesia, & ab ipso suaderetur idem Timotheus sus-

Concil. Tom. 12.

O o o ij

cipere Dioscorum in diptychis post mortem, Petrum autem amabilem in populo, & posse eum in communionem populum congregare. Occurrerunt quidam a Petro, volentes quasi fieri vnitatem. Quos iucundissime suscepit Acacius, & imperatori præsentaui, & persuasit ei, vt scriberet Apollonio augustali, & duci Pergamio, vt Ioannem ab Alexandrina sede, quasi eam contra suum iusiurandum, quod in regia ciuitate dedit, arripuisset, * & cooperaretur Petro Moggo, vt remaneret in sede. ^{deest ex-} ^{pellere,} ^{aut ali-} ^{quid tale.} Nec tamen prius hoc faceret, nisi susceperet † henoticon principis, & synodicas destina- ret epistolas Constantino- politano Acacio, & Simplicio Romano, & ceteris archiepis- copis. Acacius vero, promittente Petro facere vni- tatem, nec adhuc implente legitime, nomen eius in dipty- chis recitari permisit, tamquam iam Alexandrini præsulis in sede positi. Ioannes Talaia iudicatur a Zenone ab epi- scopatu pelli. Acacius auxilio patronorum Petri persua- sit Zenoni, vt fieret henoticon: ad cuius perlationem seu professionem suscepit communicantes sibi clericos Petri hæreticos & laicos inuentos Constantinopoli. Com- municauit etiam & Petrus Moggos his qui descenderunt cum henotico, & Acacio synodicam scripsit epistolam, & ab eo recepit. Henoticon vero Zenonis, quod Latine dicere possumus vnitiuum, huiusmodi est.

De episcopis Alexandrinis.

C A P V T X V I I I .

Vide Nice-
phor. lib.
16. cap. 12.

IMPERATOR Cæsar Zenon, pius, victor, triumphator, maximus, semper Augustus, vniuersis episcopis san- ctis, & populis per Alexandriam, Ægyptum, Libyam & Pentapolim. Principium & statum, virtutemque & scu- tum inexpugnabile nostri scientes imperii, solam rectam veramque fidem, quam aduentu diuino exposuerunt soli qui in Nicæa congregati sunt 318. sancti patres, fir- mauerunt autem & qui Constantinopolim conuene- runt centum quinquaginta similiter sancti patres, nocti- bus ac diebus, oratione & studio & legibus nitimur mul- tiplicari per eam sanctam catholicam & apostolicam ecclesiam, incorruptam, & sine obitu matrem nostro- rum sceptrorum. In pace vero & concordia, quæ circa

Deum est, pios populos perseverantes, acceptabiles pro nostro imperio supplicationes offerre, cum sanctissimis archiepiscopis & Dei cultoribus clericis & archimandritis. Magno enim Deo & salvatore nostro Iesu Christo ex sancta virgine Dei genitrice Maria incarnato & nato, ex concordia glorificationem atque culturam laudante, pariterque suscipiente, hostium quidem generationes contererentur, omnes autem inclinabunt post Deum suam potestati nostræ ceruicem. Pax autem & bona quæ ex ea sunt, aeris temperantia, & fructuum vbertas, sed & alia hominibus vtilia * largientur. Cum sic ergo immaculata fides & nos & Romanam seruet rempublicam, supplicationes nobis oblatae sunt a Deo amantissimis archimandritis & eremitis, & aliis reuerendis viris, supplicantibus unitatem sanctissimæ ecclesiæ, ut copulentur membra membris, quæ bonitatis inimicus ex longis retro temporibus separare conatus est, sciens, quia aduersus totum ecclesiæ corpus exercendo bella deuincitur, & ex hoc euenisse, generationes innumeras in tantis annis vita priuatas, alias quidem lauacro regenerationis fraudatas obisse, alias sacra communione nequaquam participantes, ad discessum ineuitabilem hominum fuisse deductas, necesseque præsumptas decies millies, & sanguinum redundantia pollutam non solum terram, sed etiam ipsum aerem. Hæc quis non optet ad bona transformare? Propterea cognoscere vos studuimus, quia & nos, & vbiq; sanctissimæ orthodoxorum ecclesiæ alterum symbolum, aut mathema, aut terminum fidei, aut fidem citra prædictum sanctum symbolum 318. patrum, quod etiam firmauerunt memorati centum quinquaginta sancti patres, neque habuimus, neque habemus, neque habebimus, neque habentem scimus: & si quis habuerit, alienum eum existimamus. Hoc enim solum nostrum (sicut diximus) imperium saluare confidimus. Sed & omnes populi, qui salutare baptisma promerentur, hoc solum percipientes baptizantur.

Quod secuti sunt omnes sancti patres qui Ephesi conuenerunt, quique deposuerunt impium Nestorium cum Eutyche. Contraria sapientes anathematizamus, suscipientes & duodecim capitula, quæ dicuntur facta a Deo

amabilis memoriae Cyrillo, qui Alexandrinorum catholicae ecclesiae archiepiscopus fuit. Confitemur autem unigenitum Dei filium & Deum, qui secundum veritatem inhumanatus est, Dominum nostrum Iesum consubstantialem patri secundum diuinitatem, & consubstantialem nobis secundum humanitatem, eundem qui descendit, & incarnatus est ex Spiritu sancto & Maria Dei genitrice Virgine, unum existere filium, & non duos. Vnius enim esse dicimus unigeniti filii Dei & miracula & passionem, quas sponte carne perpeffus est. Eos autem qui diuidunt, aut confundunt, aut phantasiam introducunt, omnino non recipimus, quoniam sine peccato ex Dei genitrice secundum veritatem incarnatio augmentum filii non fecit. Mansit enim Trinitas & incarnato vno de Trinitate Deo Verbo. Sciens itaque quod neque sanctissimae ubique orthodoxae ecclesiae, neque harum praesules Deo amantissimi sacerdotes, neque nostrum imperium, symbolum aut terminum fidei citra praedictum sanctum mathema receperunt, aut recipiunt, unite vosmetipsos, nihil dubitantes. Haec enim scripsimus, non innouantes fidem, sed vobis satisfacientes. Omnem vero, qui aliud quidquam sapuit, aut sapit, aut nunc, aut aliquando, aut in Calchedona, aut in quacumque Synodo, anathematizamus, praecipue vero praedictos Nestorium & Eutychen, & quae eorum sunt sapientes. Copulamini ergo spiritali matri ecclesiae, eadem sapientes nobiscum, in eadem positi communione, secundum praedictum vnum & solum fidei terminum eorundem sanctorum patrum. Sanctissima namque mater nostra ecclesia, tamquam quae genuit vos, filios expectat amplecti ex longo post tempore, dulcemque vocem vestram concupiscit audire. Cogitate siquidem vosmetipsos. Haec enim facientes, & saluatoris nostri Domini propitiationem ad vos attrahetis, & a nostro imperio laudabimini.

His ita gestis, episcopus quidem Antiochiae suscepit synodicam Ioannis Talaiae, quam per magistrum miserat cum Ello magistro. Imperator autem putans quod Ioannes episcopus non sane sciret de Concilio Calchedonensi, sed omnia simulate ageret, consilio Acacii scripsit literas Pergamio duci & Apollonio augustali, ut

pellèrent quidem Ioannem Talaia, inthronizarent autem Petrum suscipientem henoticon, & clericos Timothei catholici, & quam transmisit synodicam Acacio & Simplicio Romano. Descenderunt ergo Alexandriam abbas Amon & qui cum illo erant, pro Petro deferentes apices imperiales. Et quidem Petrus inthronizatur ab omnibus. Scriptum est ab imperatore, ut consentientes susciperent eos qui erant a parte Timothei catholici. Ioannes autem Talaia eiectus de sede Alexandrina propter Petrum Moggum, profectus est Antiochiam, ut videret Elulum magistrum. Cui cum narrasset quæ sibi euenerant, eius consilio ingressus est ad Calendionem Antiochenum patriarcham. Et sumptis ab eo intercessionis synodicis literis, Romanum pontificem Simplicium appellauit, sicut & beatus fecit Athanasius, & suavit scribere pro se Acacio Constantinopolitano episcopo. Et quidem ad hoc Simplicius præparati animi & voluntatis fuit. Acacius vero susceptis epistolis *, simpliciter rescripsit ei, quia Ioannem quidem Alexandria ignoraret episcopum, Petrum vero Moggum suscepisset in communionem in Zenonis principis unitio, & quod hoc citra eius gefisset sententiam propter unitatem ecclesiarum, principis iussione. Simplicius vero suscipiens huiusmodi literas, contristatur aduersus Acacium, eique rescribit, quod non bene fecerit, contra sententiam apostolicæ sedis ad communionem hæreticum hominem suscipiens. Oportebat enim communi decreto damnatum, tamquam adulterum, communi Concilio a damnatione liberari.

Ad hæc autem, quia non sufficeret Petro, confiteri communicatorē se esse ecclesiæ catholicæ secundum edictum, sed oporteret eum secundum terminum Calchedonensis Concilii, & secundum epistolam papæ Leonis, ecclesiæ amplecti communionem. Vnum enim duorum necessario agere deberet, aut suadere Petro, pure suscipere terminum Synodi, aut remouere se ab eius communione. Sed cum ad Acacium hæc scripta venissent, & deliberaret, quid eum oporteret rescribere, papa Simplicius defunctus est, & ordinatur Felix Romanæ præsul ecclesiæ.

Ioannes vero Talaia habens episcopi dignitatem,

remanſit Romæ : cui papa Nolanam dedit eccleſiam, quæ eſt in Campaniæ regione, in qua plurimos reſidens annos, in pace deſunctus eſt. Igitur Petrus Moggus ab abbate Amone, & Ioanne epiſcopo Magileos, & ab abbatibus monachorum inferioris Ægypti bella paſſus, & ſeditione ei in Cæſarea baſilica (vt dicitur) facta, anathematizauit Synodum Calchedonenſem & tomum papæ Leonis. Et hæc fecit, cum iam ſcripſiſſet Acacio & Simplicio, quia communicator eorum eſſet & ſanctæ Synodi. Et his ita geſtis, abceſſerunt quidam a Petri communione, & Romam nuntiauerunt papæ Romano; vnde reſcriptum eſt Acacio, & obedire noluit. Addidit Acacius, quod de alio Petro Antiocheno hæretico ſcripſerat, Petrum apud Conſtantinopolim monaſterium gubernaffe, & hoc propter crimina dereliſto, Antiochiam refugiſſe, vbi pulſo Martyrio epiſcopo, per viliffimum populum & hæreticum ſedem illius occuparet, continuoque damnatum ab epiſcopis & Leonis imperio * Samum deportatum. Qui fugiens, rediſſe dicitur Conſtantinopolim, & dediſſe fidem, ſe per viliffimas turbas nihil audere: ſed (ſicut ſuperius dictum eſt) Baſiliſci temporibus a Timotheo illo damnato, qui Conſtantinopolim venerat, Antiochiam miſſus eſt epiſcopatum tenere. Quo facto, idem Petrus Ioannem ordinat Apamenis epiſcopum, a quibus non receptus, rediit Antiochiam, & Petrum epiſcopatus ſui pellit auctorem, & inuadit eius eccleſiam, cum quo ſimul damnatus eſt. Iterum Acacius direxit Romam literas, petens ab apoſtolica ſede, vt ſi ad eandem forte confugerint, ne ipſo quidem digni habeantur aſpectu: & ſi iam indulgentiam aliquam impetradeſſent, irritam eſſe debere. Quid multa? Ipſum Ioannem, quem Acacius cum Petro damnauerat, Tyrriorum miſit eccleſiæ præſidere: ſed & Petrum Alexandrinum anathematizantem Synodum Calchedonenſem & tomum papæ Leonis, qui ſublato nomine Proterii & Timothei catholici de diptychis, Dioſcori & Timothei Æluri nomina ſcripſit; qui eiufdem Timothei catholici corpus de terra leuauit, & foras proiecit; qui inter epiſcopos catholicos ſepultus fuerat: miris eum laudibus proſecutus eſt Acacius, de quo ſe tanta crimina antea meminerat retuliſſe.

Et

Et cum per quinque annos sæpius fuisset admonitus Acacius, vt de statu Alexandrinæ ecclesiæ sancti papæ solitudinem releuaret, nihil vnquam respondere dignatus est. Quoniam vero tot epistolæ, quæ vel ad Acacium a papa, vel ad imperatorem missæ sunt, nihil penitus profecerunt: ex deliberatione Vitalis & Misenus episcopi in legatione directi sunt, vt quæ superius dicta sunt, allegarent, & Petrus, sicut antea, de Alexandrina ecclesia pelleretur. Itum est Constantinopolim, & supradicti episcopi in custodiam sunt redacti, chartis sublatis, ne catholicis, quibus scriptum fuerat, redderentur. Quos iterum Acacius post hæc de custodia eiiciens, secum fecit procedere, vt quasi confirmato Petri sacerdotio dimitterentur. Redeunt aliquando legati, sed præcesserant monachi, qui eos grauiter de prodicione arguebant. Auditi cominus, & conuicti ex ipsis literis quas detulerunt, a locis propriis sunt remoti. Felix defensor ecclesiæ, qui cum legatis directus fuerat, impediens infirmitate, cum ipsis pergere non potuit. Sed postquam Vitalis & Misenus a custodia Constantinopoli sunt egressi, perrexit cum chartis ecclesiasticis Constantinopolim. Passusque est & ipse, sublatis chartis, grauissimam custodiam. Vbi ergo ad plenum detectus est Acacius hæreticus, papa Felix in literis suis synodicis ad Acacium sic posuit: Peccasti, ne adicias, & de prioribus supplica. Susceptis his Acacius literis perseuerat, neque recedens a communione Petri, neque suadens ei palam suscipere Calchedonensæ Concilium & tomum papæ Leonis. Hæc cognoscens papa Felix, damnationis scripturam misit Acacio per Totum defensorem, cuius est principium: Multarum transgressionum reperiris obnoxius. Et datis Acacio huiusmodi literis, eas non suscepit, patrocínio fultus imperatoris, ita vt cogerentur qui eas detulerunt, per quemdam monachum Achimetensem ipsam chartam damnationis, dum ingrederetur ad celebranda sacra, suspendere in eius pallio, & discedere. Qui tamen vsque ad mortem, patrocinate imperatore, remansit sacrificans. His ergo prouenientibus, & Acacio permanente in Petri communione, separauit se quidem sedes apostolica a Constantinopolitana. Eo siquidem tempore Ellus coniun-

Epistola
hæc supra
habetur in-
ter epistolas
Felicis I V.

Concil. Tom. 12.

P p p

Etus Leontio in Antiochia, expugnatur a Valameriacis,
 & qui cum eis erant iuncti. Et Leontius quidem peri-
 mitur, Ellus autem in castellum Papyrii fugit. Interea
 Calendion archiepiscopus Antiochenus deponitur. Ac-
 cusatur in aperto, tamquam indeuotus principi, mittens
 populum in rebellionem cum Ello: latenter autem, quia
 se non suspenderet & a Felicis papæ & Ioannis commu-
 nione. Porro Petrus de propriis ciuitatibus catholicos
 expulit sacerdotes, ex quibus nonnulli apud Constanti-
 nopolim persecutionem grauissimam pertulerunt. Scan-
 dalizabat autem imperator & illos qui a parte Nephalii
 abbatis erant, & qui circa Ioannem episcopum Egume-
 num monasterii Diolchon: & agens contra ipsum Ioan-
 nem, præposituram ei abstulit, & eam tradidit monaste-
 rio abbatis Amonis: sed permanfit in episcopatu, scri-
 bens Acacio, quia esset Synodi communicator, & fal-
 lens Alexandrinos, quia non communicaret Synodo;
 ita vt quidam communicatorum eius, clerici, monachi
 & laici, cognoscentes eius fallaciam, separauerint se ab
 eius communione. Et extra collectas facientes, non pas-
 si sunt nomini eius communicare, & eorum qui post
 eum episcopatum habuerunt Alexandrinum, eo quod
 nomen Petri haberent in diptychis. Huic populo a Pa-
 læstina quidam diaconus nomine Esaïas ordinatus est
 episcopus, & Alexandriam missus est: sed ab omnibus
 non est receptus. Ab illo ergo Esaïani sunt in Ægypto.
 In istis posita ecclesia, moritur Acacius, & ordinatur post
 eum Flauitas presbyter, qui fuit a sancta Tecla, qui non
 consensit sine Romano episcopo inthronizari, sed trans-
 misit synodicam papæ Romano Felici. Qui modico vi-
 uens tempore, moritur, non accipiens epistolam ipsius:
 & factus est Euphemius episcopus genere Alexandrinus,
 qui & suscepit a papa Romano scripta. Et mortuo Zeno-
 ne, post aliquod tempus expulsus est ab Anastasio. Et hæc
 quidem Constantinopoli contigerunt. Non post mul-
 tum tempus moritur & Petrus Moggus Alexandria, &
 post eum in ea sede ordinatur Athanasius, qui & ipse in
 edicto Constantinopolitanæ, & Antiochenæ, & Hie-
 rosolymitanæ communicauit ecclesiæ. Cumque scan-
 dalizarentur & in ipso populi, eo quod nomen Petri

haberet in diptychis, ascenderunt quidam & aduersantium & communicantium ei, ad imperatorem Anastasium: & dum haberent contra principem contentionem, aliis quidem proponentibus anathematizari Synodum, & ita communicare: aliis vero pacatis in vnitiuo edicto adici ea, quæ satisfacerent his qui communicauerant Petro: considerans imperator, quod si adiectionem edicto faceret, tumultum moueret ecclesiæ, & anathematizari Synodum esset impossibile; persuasit eis, sufficere vnitium dictum, vt communicarent adinuicem sibi, sicut & ceteri ecclesiarum episcopi. Et cum non obedirent hoc agere, nihil impetrantes dimisit. Sic enim Athanasio hæretico tempus episcopatus sui complente, post eum ordinatur Alexandrinus episcopus Ioannes cognomento Melita, qui & ipse secutus Petrum & Athanasium præcessores, in edicto vnitui communicauit aliis sedibus, id est, Constantinopolitanæ, & Antiochenæ, & Hierosolymitanæ. In cuius præfulatu, dum Alexandrina ecclesia diuisionem habuisset Dioscoritarum propter Petrum Moggum, quasi communicasset Synodo, etiam ipse defunctus est tempore Macedonii Constantinopolitani episcopi. Post quem ordinatus est Alexandria Ioannes * Machiota, qui etiam ipse suos priores secutus est, suscipiens quidem vnitium Zenonis edictum, non autem Calchedonenſe Concilium, & epistolam papæ Leonis, tamquam non communicaret Flauiano Antiocheno & Elia Hierosolymorum episcopis, & Timotheo Constantinopolitano. Dicebat enim imperfecte edictum se habere, nec ad vnitatem sufficere, quod non in anathemate Synodi fuisset factum. Denique cum ei imperator Anastasius scripſisset, vt vniretur Constantinopolitano episcopo; hæc rescripſit, quia non sufficeret ei ad perfectam vnitatem, eo quod non anathematizaret Synodum. Et tamen etiam ita sapiens, separatos habuit Dioscoritas, non suscipientes Petrum Moggum. Mortuo Ioanne Alexandria, ordinatur Dioscorus iunior, sub quo interfectus est a populo Theodosius augustalis filius Calliopi. Hic enim Dioscorus, proponente * Ipsocrate scholastico acta facere ante defensorem in eiectione Synodi, henoticon suscipere in damnationem Synodi, vnitium sus-

Concil. Tom. 12.

Ppp ij

cepit edictum, sicut ipsa ostendunt gesta, quæ apud defensorem ciuitatis coram eo confecta sunt. In quibus testatus est, in expulsiōe Synodi se suscipere edictum. Vnde cum satisfactum fuisset his qui propter Petrum Moggum extra illam ecclesiam communicabant, vniti sunt ei. Nam vsque ad istum Dioscorum, in diuisione erat Alexandrina ecclesia.

De Seuerō ac Iuliano, ac Macedonio.

C A P V T   X I X .

1. Tim. 3.

Hic Seuerus auctor est sectæ Acephalorum.

Hoc tempore Macedonius Constantinopolitanus episcopus ab imperatore Anastasio dicitur expulsus, tamquam euangelia falsasset, & maxime illud Apostoli dictum: *Quia apparuit in carne, iustificatum est in spiritu.* Hunc enim mutasse vbi habet (ὁς) id est, qui monosyllabum Græcum, litera mutata, ο in ω vertisse, & fecisse (ὡς) id est, vt esset Deus, apparuit per carnem. Tamquam Nestorianus ergo culpatus, expellitur per Seuerum monachum. Is enim Seuerus cum sederet prius in monasterio, non suscipiebat Zenonis edictum, nec Petrum Moggum. Deinde sedens in abbatis Romani & Mamæ, qui post eum præfuit, monasterio, exinde missus est permanere Constantinopoli apocrisarius, & sit inter eos qui Petri Moggi erant. Dumque obiiceretur ei, quomodo prius anathematizabas Petrum? dicebat, quia Petrum anathematizaui Apamenum. Hic Seuerus apud Constantinopolim Synodo derogabat, & affirmabat, quia, ea anathematizata, omnes communicarent, ita vt ob hoc scriberet & ipsi Flauiano, sicut eius significatur epistolis, & ad Maronam lectorem, & Eleusinum & Euthrecium episcopos, & ad Oecumenium scholasticum Isauriæ. Fertur autem expositio eius, quæ ab eo dicta est in inthronismo, in qua & vnitiū suscepit Zenonis, & anathematizat Calchedonense Concilium, & communicare se confitetur Alexandrino & Constantinopolitano. Erant autem tunc Constantinopoli Timotheus, Alexandria vero Ioannes * Machiota. Et tamen dum talis esset, va-^{Nicola}luit damnare Macedonium, & expellere ab Antiochena sede Flauianum. Sed ipse potitus est episcopatu eius plusquam quinque annis: sed & vexabatur in episcopatu,

tamquam anathematizaret quidem Synodum, nominaret autem episcopos Synodi. Cuius expulsio ita contigisse dignoscitur. Mortuo imperatore Anastasio, & Iustino facto imperatore, Seuerus a Vitaliano magistro militum viro religioso & orthodoxo accusatur, quod despiceret imperatoris iussionem, & Synodum non susciperet. Iustinus imperator misit magistrum, ut Seuerus Constantinopolim adduceretur, & redderet causam tractatum suorum, quos fecerat contra Synodum. Iam enim ab ipso pio imperatore Iulianus Halicarnasseus episcopus pro eadem sancta Synodo, eo quod eam non reciperet, pulsus fuerat sede. Quod sciens Seuerus, & prauidens quid sibi immineret, clam nocte descendit Seleuciam, & nauim conscendens, fugit Alexandriam, ad quam ciuitatem & Iulianus fugerat. Ordinatusque est pro eo archiepiscopus Antiochiæ Paulus orthodoxus, suscipiens Calchedonensem Synodum. Eo tempore Alexandria mortuo Dioscoro iuniore, Timotheus ecclesiæ ipsius susceperat episcopatum, a quo gratissime suscepti Seuerus & Iulianus, sedebant ad *laborem. Sub isto Timotheo, de corruptibili & incorruptibili apud ipsam ecclesiam quæstio mota est hoc modo. Requisiuit quidam monachus Seuerum, quid oporteret dicere corpus Domini nostri Iesu Christi, corruptibile, an incorruptibile. Ille respondit ei, sanctos patres corruptibile illud dixisse. Hoc audientes quidam Alexandrinorum, cum requisissent Iulianum in alio loco sedentem, quid & ipse diceret de eadem quæstione: ille dixit, sanctos patres contraria dicere. Horum itaque singuli statuere responsum proprium volentes, scripserunt libros aduersus alterutrum. Qui venientes in multitudinem ciuitatis, ecclesiam illam diuiserunt: & alios quidem fecerunt Corrupticolas appellari: verum incorruptibilitatis assertores, Phantasiastas. Timotheus vero magis sententiam Seueri secutus est. Cui cum diceret Themistius diaconus eius: Si corpus Christi corruptibile est, debemus eum dicere & aliqua ignorasse, sicut de Lazaro.

Hoc Timotheus negauit dicendum. A cuius communi-
one Themistius desciscens, schisma fecit. Et ab ipso dicti sunt in Ægypto Themistiani.

Ppp iij

Corrupti-
colæ.

Phantasia-
stæ.

DVM hæc Alexandria aguntur, defuncto Bonifacio papa Romano, Ioannes cognomento Mercurius sedis apostolicæ suscepit præsulatum. Ad quem missi sunt ab imperatore Iustiniano Hypatius Ephesiorum episcopus, & Demetrius a Philippis, consulere sedem apostolicam contra legatos* Acumicorum, Cyrum & Eulogium, negantes esse confitendum beatam Mariam vere & proprie Dei genitricem, & vnum de Trinitate incarnatum & carne passum. Sed papa Ioannes, nobis ibi positus, hoc confitendum epistola sua firmavit, & imperatori direxit. A cuius communione discedentes Romæ quidam monachi, * Acymicorum legatos secuti sunt, & usque nunc hanc de Christo confessionem non suscipiunt. Ea tempestate mortuo Epiphanio Constantinopolitano episcopo, Theodora Augusta Anthimum transtulit in eandem sedem, qui fuit episcopus ciuitatis Trapezuntis regionis Ponti, latenter Calchedonense Concilium non suscipientem. Verum defuncto Timotheo Alexandrino episcopo, studio & permissione Calotychii cubicularii partis Theodoræ Augustæ, Theodosius ordinatur. Qui licet haberet cleri decretum, contradicere volentibus non permisit certamen populi. Monachorum quos non habuit, * pro Gaiano fuerunt. Consuetudo quidem est Alexandria, illum qui defuncto succedit, excubias super defuncti corpus agere, manumque dexteram eius capiti suo impingere, & sepulto manibus suis, accipere collo suo beati Marci pallium, & tunc legitime sedere. Dum hæc Theodosius pertentat, cognouerunt populi & monasteria quid esset factum vespere in episcopio studio Calotychii & iudicium, id est, Aristomachi ducis & Dioscori augustalis. Mox Theodosium persecuti sunt, & expulerunt, ne colligeret funus Timothei. Inthronizauerunt autem Gaianum, qui fuit tunc archiepiscopus ex parte assertorum incorruptibilitatis. Habens autem consentaneos aliquantos ex clero, & possessores ciuitatis & corporatos, & milites & nobiles, & omnem prouinciam, permansit Gaianus in episcopatu dies centum tres. Post hæc a iudicibus

pulsus abscessit. Et post menses duos Narses cubicularius missus ab Augusta Theodora, Theodosium quidem inthronizauit, porro Gaianum misit in exilium. Qui adductus Carthaginem magnam, & inde quasi Sardiniam directus, quid de eo contigit, ignoratur. Mansit autem Theodosius in sede annum vnum & menses quatuor, paucis ei communicantibus. Plurimi enim communicabant ad nomen Gaiani. Populi autem pugnaverunt pro Gaiano multis diebus. Qui cæsi a militibus, maiorem sui partem amiserunt. Sed & militum maior cecidit numerus. Vincatur autem Narses non armis, sed ciuitatis concordia. De superioribus domorum iactabant mulieres super milites quidquid manibus occurrisset. At ille igne vidit, quod ferro non potuit. Diuisa est vsque nunc illa ciuitas hoc schismate, vt Gaianitæ & Theodosiani in ea vocentur, id est, Phantasiastæ & Corrupticolæ. Nouissime Theodosius de sede discessit, non ferens seditiones & bella, quæ contra eum exercebantur a populo. Missus est Constantinopolim cum honore, eo quod ita Augusta scripta præciperent. Quo illo veniente, promittebat Augusta imperatori, quoniam posset Theodosius Calchedonensem suscipere Synodum: sed persistente & nolente eo, cum eius voluntate foras ciuitatem regiam sexto milliario in exilium missus est, iuxta basilicam Arisphocæ, in via quæ ducit ad Stomapontem. Viuitque vsque nunc.

De Agapeto papa, & Anthimo Constantinopolitano episcopo.

CAPVT XXI.

VERVM mortuo Ioanne Mercurio, Agapetus archidiaconus Romanæ ecclesiæ papa ordinatur, in regulis ecclesiasticis apprime eruditus. Quo tempore Theodatus rex Gothorum scribens ipsi papæ & senatui Romano, interminatur, non solum senatores, sed & vxores & filios filiasque eorum gladio se interempturum, nisi egissent apud imperatorem, vt destinatum exercitum suum de Italia submoueret. Sed papa pro eadem causa legatione suscepta, Constantinopolim profectus est. Et primum quidem honorifice suscipiens directos sibi ab im-

peratore, spreuit tamen animo praesentiam, eumque ad salutandum suscipere noluit. Deinde viso principe, causam agebat legationis susceptae. Imperator autem pro multis fisci expensis ab Italia destinatum exercitum auertere nolens, supplicationes papae noluit audire. At ille quod * summum fuit, Christi legatione fungebatur. De-^{* suam} nique petentibus principibus, ut Anthimum papa in salutatione & communicatione susciperet, ille fieri inquit posse, si se libello probaret orthodoxum, & ad cathedram suam reuerteretur. Impossibile esse aiebat, translatitium hominem in illa sede permanere. Augusta vero clam promittente munera multa, & rursus papae minas intente, in hoc papa perstitit, ne eius audiret petitionem. Anthimus vero videns se sede pulsum, pallium quod habuit, imperatoribus reddidit, & discessit, ubi eum Augusta suo patrocinio tueretur. Tunc papa principis favore * Menam pro eo ordinavit antistitem, consecrans eum manu sua in basilica sanctae Mariae. Fuit iste * Menas praepositus xenodochii maioris, quod vocatur Samson, genere Alexandrinus, suscipiens Calchedonensem Synodum.

De Siluerio & Vigilio.

C A P V T X X I I.

His peractis, constituens papa apud imperatorem apocrisarium ecclesiae suae Pelagium diaconum suum, dum in Italiam reuerti disponit, Constantinopoli obiit. De cuius decessu audiens Romana ciuitas, Siluerium subdiaconum, Hormisdæ quondam papae filium, elegit ordinandum. Augusta vero vocans Vigilium Agapeti diaconum, profiteri sibi secreto ab eo flagitauit, ut si papa fieret, tolleretur Synodum, & scriberetur Theodosio, Anthimo & Seuero, & per epistolam suam eorum firmaret fidem; promittens dare ei praeceptum ad Belissarium, ut papa ordinaretur, & dari centenaria septem. Lubenter ergo suscepit Vigilius promissum eius amore episcopatus & auri. Et facta professione Romam profectus est: ubi veniens, inuenit Siluerium papam ordinatum. Quin & Raennæ reperit Belissarium in eadem vrbe sedentem, eamque obtinentem. Cui tradens praeceptum Augustae, promisit ei duo auri centenaria, si Siluerio remoto, ordinaretur

tur ipse pro eo. Belissarius vero Romam reuersus, euocans Siluerium ad palatium, intentabat ei calumniam, quasi Gothis scripisset, vt Romam introirent. Fertur autem Marcum quemdam scholasticum, & Iulianum quemdam prætorianum fictas de nomine Siluerii composuisse literas regi Gothorum scriptas, ex quibus conuinceretur Siluerius Romanam velle perdere ciuitatem. Secreto autem Belissarius & eius coniunx persuadebant Siluerio implere præceptum Augustæ, vt tolleretur Calchedonenſis Synodus, & per epistolam suam hæreticorum firmaret fidem. Qui mox de palatio egressus, quid de eo fieret, consiliariis suis locutus est. Et veniens contulit se in basilicam beatæ Mariæ Sabinæ, ibique manebat, vbi & directus est ad eum Photis filius Antoninæ patriciæ, vt præstito sacramento, inuitaret eum venire ad palatium. Qui autem Siluerio adstabant, persuadebant ei, ne Græcorum crederet iuramentis. Ille tamen exiit, & ad palatium venit. Et illa quidem die pro iuramento ad ecclesiam redire permissus est. Ad quem rursus mandauit Belissarius, vt ad palatium veniret. Qui de ecclesia exire nolebat, dolos sibi præparatos agnoscens. Sed postea orans, & causam suam Domino commendans, exiit, & ad palatium venit. Qui solus ingressus, a suis vltius non est visus. Et alia die Belissarius, conuocatis presbyteris & diaconibus & clericis omnibus, mandauit eis, vt alium sibi papam eligerent. Quibus dubitantibus, & nonnullis ridentibus, fauore Belissarii ordinatus est Vigilus. Siluerius autem in exilium missus est in ciuitatem prouinciæ Lyciæ, quæ Patara dicitur. Post ordinationem ergo suam compellebatur Vigilus a Belissario implere promissionem suam, quam Augustæ promiserat, & vt sibi redderet duo auri centenaria promissa. Vigilus autem timore Romanorum, & auaritia patrocinate, nolebat sponsiones suas implere. Sed Siluerio veniente Pataram, venerabilis episcopus ciuitatis ipsius venit ad imperatorem, & iudicium Dei contestatus est de tantæ sedis episcopi expulsionem, multos esse dicens in hoc mundo reges, & non esse vnum, sicut ille * papa est super ecclesiam mundi totius, a sua sede expulsus. Quem audiens imperator, reuocari Romam Siluerium iussit, & de literis illis iudicium fieri, vt si probaretur, ab ipso fuisset

* vnus
papa sit.
per eccle-
siam mū-
ditotius.

se scriptas, in quacumque ciuitate episcopus degeret: si autem falsæ fuissent probatæ, restitueretur sedi suæ. Pelagius vero currens cum voluntate Augustæ, volebat irritum facere imperatoris præceptum, ne Siluerius Romam reuerteretur: sed præualente imperatoris iussione, Siluerius ad Italiam reductus est. Cuius aduentu territus Vigilus, ne sede pelleretur, Belissario mandauit: Trade mihi Siluerium; alioquin non possum facere quod a me exigis. Ita Siluerius traditus est duobus Vigilii defensoribus & seruis eius. Qui in Palmariam insulam adductus, sub eorum custodia defecit inedia.

Vigilius autem per Antoninam Belissarii coniugem implens professionem suam, quam Augustæ fecerat, talem scripsit epistolam.

Dominis & christis Vigilus.

Scio quidem, quia ad sanctitatem vestram antea fidei meæ credulitas, Deo adiuuante, peruenit. Sed quia modo gloriosa filia mea patricia Antonina Christianissima desideria mea fecit impleri, quod fraternitati vestræ præsentia scripta transmitterem: salutans ergo vos gratia, qua nos Deo nostro Christo saluatori coniungimur, & eam fidem quam tenetis, Deo adiuuante, & tenuisse & tenere significo, sciens, quia illud inter nos prædicamus & legimus, ut & anima vna sit & cor vnum in Deo. * Profectus
 mei, qui vester est, Deo adiuuante, vobis gaudia maturauit ex meo animo, sciens fraternitatem vestram quæ optat, & libenter amplecti. Oportet ergo ut hæc quæ vobis scribo, nullus agnoscat: sed magis tamquam suspectum hic me sapientia vestra ante alios existimet habere, ut facilius possim hæc quæ cœpi, operari & perficere. *Et subscriptio:* Orate pro nobis Deum, mihi, fratres, in Christo Domino nostro caritate coniuncti.

Sub hac epistola Vigilus fidem suam scripsit, in qua duas in Christo damnauit naturas: & resoluens tomum papæ Leonis, sic dixit: Non duas Christum naturas confitemur, sed ex duabus naturis compositum vnum filium, vnum Christum, vnum Dominum. Et iterum: Qui dicit in Christo duas formas, vnaquaque agente cum sua communionem; & non confitetur vnam personam, vnam essentiam, anathema sit. Qui dicit, quia hic quidem miracula fa-

ciebat, hoc vero passionibus succumbebat: & non confitetur miracula & passionem vnius eiusdemque, quas sponte sua sustinuit carne nobis consubstantiali, anathema sit. Qui dicit, quod Christus velut homo misericordia dignatus est; & non dicit ipsum Deum Verbum & crucifixum esse, ut misereatur nobis, anathema sit. Anathematizamus ergo Paulum Samosatenum, Dioscorum, Theodorum & Theodorum, & omnes qui eorum statuta coluerunt, vel colunt. Et hæc Vigilius scribens hæreticis occulte, permansit sedens. In quo impletum est illud testimonium, quod Salomon in prouerbiis dicit: *Edent viam suam* Prouerb. 1. *fructus, & consiliis suis saturabuntur.* Ab ipsa hæresi afflictus Vigilius, nec coronatus, qualem vitæ terminum suscepit, notum est omnibus. Sed redeamus ad causam Alexandrinorum.

De Paulo Alexandrino archiepiscopo, & monachis Hierosolymorum.

CAPVT XXIII.

POSTQUAM ergo Theodosius Alexandrinus in exilium missus est, Paulus quidam vnus abbatum Tabennensium monachorum ad Alexandrinam sedem ordinatur episcopus, Pelagio interueniente apocrifario Romano, plane orthodoxus, suscipiens Calchedonensem Synodum. Ordinatus est a Menna Constantinopoli, præsentem eodem Pelagio responsario Vigili, & apocrifariis Euphræmii Antiocheni, & apocrifariis Petri Hierosolymorum. Seuerus autem Antiochenus iam fuerat condemnatus, & Anthimus Constantinopolitanus ab Agapeto papa Romano, & Menna Constantinopolitano, & libellis datis aduersus eos imperatori Iustiniano a præsulibus monasteriorum, præsulibus primæ & secundæ Syriæ, & præsulibus monasteriorum Hierosolymorum & eremi. Hoc ergo modo vnitas facta est ecclesiarum, anno decimo imperii gloriosi Iustiniani Augusti. Iste Paulus spretus erat Constantinopoli, ut dicitur, ab aliquibus monachis suis, & venerat Constantinopolim pro se agere apud imperatorem. Qui diuino nutu cathedram vacantem inueniens, meruit per Pelagium diaconum Alexandria episcopatum. Accepitque ab imperatore potestatem super ordinationem ducum & tribunorum, ut

Concil. Tom. 12.

Qq ij

remoueret hæreticos, & pro eis orthodoxos ordinaret. Per illos enim populi inualescebant. Qui Alexandriam descendens, timore sui suaque industria omnem ciuitatem & omnia monasteria adduxerat suscipere Calchedonensem Synodum, nisi interuentu diaboli talis emergeret causa. Cogitante Paulo episcopo remouere Eliam magistrum militum, Psoius quidam diaconus & œconomus ecclesiæ, amicus Eliæ, per portitores literarum velocissimos pedestres, quos Ægyptii Simacos vocant, omnia molimina Pauli Eliæ scribebat. Contigit autem Paulum inuenire literas eius Ægyptiace scriptas, & legere: & timens quod de Proterio contigerat, sollicitus de eo factus est, & cœpit Psoium compellere, facere rationes ecclesiæ. Quem tradidit iudici, & imperatori de eo retulit. Eo tempore apud Alexandriam Rhodo erat augustalis, qui eum accipiens custodiendum vsque ad imperatoris præceptum, consilio cuiusdam prioris ciuitatis, nomine Arsenii, acceptis muneribus, inscio (vt fertur) episcopo, clam nocte totis viribus eum magno cruciatu occidit. Cuius filii & affines imperatorem interpellantes, suggererant ei, qua vi eorum parens debitum mortis persoluisset. Quod audiens imperator, vocauit Liberium, & fecit augustalem, misitque eum Alexandriam, inquirere causam. Ad quam urbem Liberius cum venisset, Rhodonem ad se venire iussit, & ab eo requirebat, quomodo occidisset diaconum. Ille vero respondit, iussione episcopi factum fuisse: habere se imperatoris delegationem aiebat, vt quidquid iuberet episcopus, modis omnibus impleret.

Sed negante Paulo episcopo, & se nescire clamitante, prior ille ciuitatis Arsenius, homicidii illius auctor inuentus, morte multatus est. Porro episcopo Paulo Gazam in exilio misso, Rhodo cum gestis de eo actis directus est Constantinopolim. Cuius gesta cum intra palatium legerentur principi, iussit eum ab scurrone duci, & foras regiam ciuitatem occidi. Et post hæc misit imperator Pelagium diaconum & apocrisarium primæ sedis Romanæ Antiochiam cum sacris suis, quibus præcepit, vt cum Euphramio eiusdem urbis episcopo & Petrus Hierosolymita, & Hypatius Ephesinus venirent Gazam, &

Paulo episcopo pallium auferrent, eumque deponerent. Pelagius ergo profectus Antiochiam, & inde Hierosolymam, cum memoratis patriarchis & aliquantis episcopis venit Gazam. Et auferentes Paulo pallium, deposuerunt eum, & ordinauerunt pro illo Zoilum, quem postea imperator deposuit, & Apollinarem ordinauit, qui nunc est praefulus ipsius Alexandrinae ecclesiae. Sed redeunte Pelagio Constantinopolim, monachi quidam ab Hierosolymis, per quos Pelagius in Gazam transitum habuit, venerunt ad eum in comitatu, portantes capitula de libris Origenis excerpta, volentes agere apud imperatorem, ut Origenes damnaretur cum illis capitulis. Igitur Pelagius amulus existens Theodoro Caesarea Cappadociae episcopo, volens ei nocere, eo quod esset Origenis defensor, una cum Menna archiepiscopo Constantinopolitano, flagitabat a principe, ut iuberet fieri, quod illi monachi supplicabant, ut Origenes damnaretur, ipsaque capitula talia docentia. Annuit imperator facillime, gaudens se de talibus causis iudicium ferre. Iubente eo, dicta est in Origenem & illa capitula anathematis damnatio; quam subscribentes una cum Menna archiepiscopo apud Constantinopolim reperti, deinde directae sunt Vigilio Romano episcopo, Zoilo Alexandrino, Euphratio Antiocheno, & Petro Hierosolymitano. Quibus eam accipientibus & subscribentibus, Origenes damnatus est mortuus, qui viuens olim fuerat ante damnatus.

De Pelagio & Theodoro.

CAPVT XXIV.

ET referato aditu aduersariis ecclesiae, ut mortuus damnaretur, Theodorus Caesarea Cappadociae episcopus, dilectus & familiaris principum, secta Acephalus, Origenis autem defensor acerrimus, & Pelagio amulus, cognoscens Origenem fuisse damnatum, dolore damnationis eius, ad ecclesiae conturbationem, damnationem molitus est in Theodorum Mopsuestenum, eo quod Theodorus multa opuscula edidisset contra Origenem, exosusque & accusabilis haberetur ab Origenistis, & maxime quod Synodus Calchedonenfis (sicut probatur) laudes eius suscepit in tribus epistolis. Cuius damnationem

Qq q iij

memoratus Theodorus tali machinatione perfecit. Scribente principe contra Acephalos in defensionem Synodi Calchedonensis, accedens idem Theodorus Cappadox vna cum suis satellitibus, qui sub nomine catholico Acephalis studebant, cum Theodoræ Augustæ fauore imperatori suggessit, scribendi laborem non eum debere pati, quando compendio posset Acephalos omnes ad suam communionem adducere. Siquidem illi (inquit) hoc offenduntur in Synodo Calchedonensi, quod laudes suscepit Theodori Mopsuesteni episcopi, epistolamque Ibæ, quæ per omnia Nestoriana esse cognoscitur, Synodus ipsa iudicio suo pronuntiauerit orthodoxam. Qui Theodorus si cum dictis suis & hac epistola anathematizetur, tamquam retractata Synodus atque purgata, suscipietur ab eis per omnia & in omnibus, & sine pietatis vestræ labore ecclesiæ catholicæ sociati, gaudente vniuersali ecclesia, clementiæ vestræ laus erit sempiterna. Hæc audiens imperator, & dolum doloform minime prospiciens, suggestionem eorum libenter accepit, & hoc se facere promptissime spondit.

Sed rursus illi callida fraude rogauerunt eum, vt dictaret librum in damnationem trium capitulorum: quo libro eius edito, & toti mundo manifesto, dum emendare princeps erubescit, irreuocabilis causa fieret. Sciebant enim principem solita pietate, scandalo emergente, sententiam suam posse corrigere, seseque ad periculum peruenire. Annuit eis princeps, & hoc se latus implere promisit. Et relinquens operis sui studium, vnum in damnationem trium capitulorum condidit librum, pro delictis nostris, nobis omnibus notissimum. Cetera vero quæ subsequenter in episcopis & catholica ecclesia ab eodem principe facta sunt, quomodo consentientes episcopi in trium damnationem capitulorum, muneribus ditabantur, vel non consentientes depositi, in exilium missi sunt, vel aliqui fuga latitantes, in angustiis felicem exitum susceperunt, quoniam nota sunt omnibus, puto nunc a me filenda. Illud liquere omnibus credo, per Pelagium diaconum, & Theodorum Cæsareæ Cappadociæ episcopum, hoc scandalum in ecclesiam fuisse ingressum. Quod etiam publice ipse Theodorus clamitauit, se & Pelagium

viuos incendendos, per quos hoc scandalum introiuit in mundum.

NOTÆ.

* *Breuiarium Liberati diaconi.*] Liberatus Carthaginensis ecclesiæ ^{Liberatus quis.} diaconus is est, quem patres Concilii Carthaginensis anno Domini 535. tempore Reparati episcopi Carthaginensis, legationis munere fungentem, cum synodali epistola Romam miserunt ad Ioannem papam eius nominis secundum. Ante hæc tempora viuente adhuc prædicto Ioanne se Romæ fuisse indicat ipse cap. 20. Vnde quia prædictam epistolam Romam attulit post obitum Ioannis II. vt patet ex responsoria Agapeti ad Concilium Carthaginense rescripta, necessum est fateri, ipsum tempore Ioannis papæ duabus diuersis vicibus Romam venisse, quarum priore Ioannes adhuc vivebat, posteriore iam paulo ante aduentum Liberati ex hac vita migrauerat. Fuisse Liberatum vnum ex classe illorum, qui tria capitula defendentes, pro Theodoro Mopsuesteno, licet non pro erroribus ei adscriptis, etiam apologiam & defensionem scripserunt, ipse non obscure indicat capp. 3. 10. & 24.

Breuiarium hoc de causa Nestoriana & Eutychniana conscriptum, ex ecclesiastica historia e Græco in Latinum translata, & ex gestis synodalibus, atque etiam ex epistolis sanctorum patrum desumptum esse, ipse Liberatus scribit in præfatione huius opusculi. Historiam capituli decimi incaute nimis ab aliquo Nestoriano nescio quo magna ex parte mutuatus esse videtur: tum quod orthodoxos monachos Armeniæ, Theodori Mopsuesteni scripta insectantes, pro more Nestorianorum Apollinaristas nomet: tum etiam quod Theodorum Mopsuestenum a sancto Cyrillo laudatum, & a sacrosancto Calchedonensi Concilio cum laude receptum fuisse scribat. Quæ singula non modo non sunt vera, sed etiam ipsis scriptis Cyrilli de expositione Nicæni symboli, ipsique (quo se refert Liberatus) relationi synodice Calchedonensis Concilii ad Marcianum factæ, plane sunt contraria.

In historia capituli vigesimi secundi, dum Rauennam pro Neapoli a Belisario captam fuisse scribit, lapsus est memoria. Vix enim quinto anno belli Gothici potitus est Rauenna Belisarius, vt patet ex Procopio. Epistolam quam eodem cap. 22. sub nomine Vigilii ^{De epistola Vigilii, censura.} recitat Liberatus, non a Vigilio, sed ab aliquo Eutychniano imperito eius nomine suppositam esse, in primis acta sextæ Synodi act. 15. testantur his verbis: *Anathema libro, qui dicitur Menna ad Vigilium, & qui cum sinxerunt siue scripserunt: anathema libellis, qui dicuntur facti fuisse a Vigilio ad Iustinianum & Theodorum diuina memoria.* Hos inscriptio epistolæ dominos vocat. Secundo potest de impostura argui, quod eadem epistola, præter consuetum scribentis morem, ad dominos simul, & ad patres habeatur inscripta. Etenim cum Vigilius expulso Siluerio se tamquam Romanum pontificem gesserit, improbabile videtur, vt ipsos imperatores (cuius nullum ex-

titit prædecessorum exemplum) patres appellarit, quos potius filios nominari pristino more receptum fuit. Vel si dicas, scriptam ad episcopos; quis est iste mos nouus & plane inusitatus, vt Romanus pontifex coepiscopos appellet patres & dominos? vel si legas, Fratres, certe procul abhorret, vt eosdem etiam dominos nominauerit. Tertio in eadem epistola auctor contraria simul iungens, a seipso discrepat. Etenim, quomodo cum Eutychete & Dioscoro negat in Christo duas naturas, & paulo inferius vna cum aliis anathema Dioscoro infert? Hæc cum sibi inuicem aduersentur, augent, vt dixi, imposturæ suspicionem. Quarto, si hanc epistolam vere scripsit Vigilius, cur ex ea non est conuentus, cum postea cum Theodora Augusta de Anthimi restitutione Constantinopoli est altercatus? Cur hæc scripta non sunt eidem exprobrata, cum a Theodoro Cæsariensi, & Menna Constantinopolitano exagitatus, eosdem excommunicationi subiecit? Cur non id factum est ab imperatore Iustiniano, cum in ipsum furore accensus, etiam vi contra eundem agendum esse putauit? Cur idem tacuit quinta Synodus, in eundem pontificem accedere renuentem, non nihil commota? Quare cum hæc omnia publice sint ventilata, & publicis actis excepta, commentitiam esse apparet hanc epistolam Vigilii nomine scriptam, cuius ne verbo quidem vsquam mentio habetur. Denique cum omnium schismaticorum scelera superet scelus Vigilii illud, quo cum hæreticis pacto inito, dataque pecunia per laicum hominem, primæ sedis antistitem Siluerium vi expulit, exspoliatumque sacerdotalibus indumentis procul in exilium eiecit, & sententia imperatoris restitutum in insulam relegauit, atque ibidem morte occumbere coegit: non deberet alicui mirum videri, si homo perditus alienæ sedis emptor & violentus inuasor, lupus, fur & latro, non per verum ostium ingressus, pseudoepiscopus & quasi antichristus, viuentem adhuc legitimum pastorem & episcopum, ad schisma perniciosissimam hæresim addidisset. Videant ergo nouatores hæretici, quam præpropere de apostolica sede deuiæta, atque per hæresim contaminata triumphent. Vigilius pontifex huius epistolæ scriptor non extitit, fidem nullo vnquam tempore negauit; & si quid contra exteriorem fidei professionem, hoc tempore Siluerio pontifice vero atque legitimo in exilium relegato adhuc viuentem, egisset, crimen & peccatum Vigilii adhuc pseudopapæ, sedi apostolicæ nihil præiudicii afferre potuisset, vt supra in notis ad vitam eiusdem Vigilii pluribus annotaui.

Calumnia
hæreticorum
refutatur.

Hæc sunt, lector amice, quæ illustrissimi cardinales Baronius & Bellarminus in breuiario Liberati caute legenda esse, diuersis in locis annotarunt & admonuerunt. Quæ cum scitu admodum necessaria esse videantur, pergratum fore putavi, si paulo prolixius quam præstitum est a Posseuino in apparatu sacro, hæc omnia annotarem; quæque a diuersis hac de re scripta sunt, in hunc vnum locum congererem.

CONCILIVM

ANNO
CHRISTI
554.

CONCILIVM ARELATENSE V.

SVB SAPAVDO EPISCOPO,
DIE III. KALENDAS IVLIAS CELEBRATVM,
anno Christi DLIV. Vigili papæ vltimo,
Childeberti regis XLIII.

TITVLI CANONVM.

I. <i>Vt oblate altaris ab episcopis pro-</i> <i>uincia ad formam Arelatensis</i> <i>ecclesie offerantur.</i>	<i>sumat.</i>
II. <i>Vt monasteria ei subsint episco-</i> <i>po, in cuius territorio sita sunt.</i>	V. <i>Vt monasteria puellarum sub cu-</i> <i>ra sint episcoporum; & abbatif-</i> <i>sis nihil liceat contra regulam.</i>
III. <i>Abbati longius a monasterio,</i> <i>sine episcopi permissione, vagari</i> <i>non licet.</i>	VI. <i>Vt clericis facultates, quas ab</i> <i>episcopo in usum accipiunt, de-</i> <i>teriorare non liceat.</i>
IV. <i>Vt presbyter diaconum vel</i> <i>subdiaconum deponere non pra-</i>	VII. <i>Vt episcopus alienum cleri-</i> <i>cum, sine episcopi sui epistola, non</i> <i>ordinet.</i>

PRÆFATIO.

HANC super omnia curam decet esse pontificis, vt de ecclesiabus Deo iuuante sibi commissis, tamquam de propria quam regit, cura solitudineque indefinenter inuigilet: vt frequentius aggregatis episcopis, statuta Canonum sæpius relegendo, in eorum animis caritate interueniente commendent, vt quod statutum est irreprehensibiliter debeat custodiri; & si quid forsitan statuendum causâ suggesserit, vnanimiter obseruanda decernant. Itaque cum in Arelatense vrbe episcoporum fuisset Synodus aggregata pro necessariis rebus, rationale esse credidimus, antiquis Canonibus non derogantes, pauca tamen pro eorum ordinatu, Deo adiutore, subiungere: quibus hoc roboris magis esse credidimus, quod a plurimis caritate interueniente consentientibus, prona voluntate firmatum est.

I.

Vt oblatae, quae in sancto offeruntur altario, a comprouincialibus episcopis non aliter nisi ad formam Arelatensis offerantur ecclesiae. Quod si aliter aliquis facere praesumpserit, tamdiu sit a communione, vel a caritate fratrum seclusus, quamdiu ipsum coetus synodalis receperit.

II.

Vt monasteria, vel monachorum disciplina, ad eum pertineant episcopum, in cuius sunt territorio constituta.

III.

Vt abbatibus longius a monasterio vagari sine episcopi sui permissione non liceat. Quod si fecerint, iuxta antiquos Canones ab episcopo suo regulariter corrigantur.

IV.

Vt presbyter diaconum vel subdiaconum de ordine deponere nescio episcopo suo non praesumat. Quod si fecerit, illi in officio vel communione recipiantur, & ille anno integro a communione priuatus, officium implere penitus non praesumat.

V.

Vt episcopi de puellarum monasteriis, quae in sua ciuitate constituta sunt, curam gerant; nec abbatifacius monasterii aliquid liceat contra regulam facere.

VI.

Vt clericis non liceat facultates, quas ab episcopo in usu accipiunt, deteriorare. Quod si fecerint, si iunior fuerit, disciplina corrigatur: si vero senior, ut necator pauperum habeatur.

Vt episcopus alterius clericum in gradum, sine epistola episcopi sui, prouehere non præsumat. Quod si præsumpserit, ille qui ordinatus fuerit, ab honore quem acceperit, remotus, quod ei commissum est agere non præsumat; & is qui eum sciens ordinauerit, tribus mensibus communione priuetur.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Arelatensis, constitutionem nostram relegi & subscripsi. Not. sub die tertio Kalendaras Iulias, anno XLIII. regni domni nostri Childeberti regis, indictione tertia.

Simplicius episcopus ecclesiæ Sanesiensis subscripsi.

In Christi nomine Antonius episcopus ecclesiæ Auennicæ subscripsi.

In Christi nomine Hilarius episcopus ecclesiæ Dinienfis subscripsi.

Clementinus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Aptensis subscripsi.

Prætextatus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Cauellicæ subscripsi.

Eusebius in Dei nomine episcopus subscripsi.

Magnus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Cemelenfis constitutioni subscripsi.

Aulus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Aquensis subscripsi.

In Christi nomine Expectatus episcopus ecclesiæ Foroiulienfis subscripsi.

Matthæus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Arausicæ subscripsi.

In Christi nomine Cyminianus presbyter, missus a domno meo Deuterio episcopo, subscripsi.

Honoratus in Christi nomine presbyter, missus a domno meo Velleio episcopo, subscripsi.

Benenatus in Christi nomine missus a domno meo Basilio episcopo, subscripsi.

Seuerus presbyter in Christi nomine ecclesiæ Telonenfis, missus a domno meo Palladio episcopo, subscripsi.

Quinidius in Christi nomine archidiaconus, missus a domno meo Theodosio episcopo, subscripsi.

Liberius in Christi nomine archidiaconus, missus a domno meo Emeterio episcopo, subscripsi.

Claudianus in Christi nomine diaconus, missus a domno meo Emeterio episcopo, subscripsi.

Cyprianus in Christi nomine diaconus, missus a domno meo Aulo episcopo, subscripsi.

Concil. Tom. 12.

R r r ij

¹ *Concilium Arelatense V.*] Synodi huius, quam nunc primum in lucem damus, Canonem III. ex collectione, opinor, aliqua profert Gratianus 18. qu. 3. *Monasteria*. Integram enim Synodum si nactus fuisset, aliorum etiam eius Canonum auctoritate usus esset, vetustissimi auctoris exemplo, qui in collectione Diuionensi, & tertium eundem, & alios quoque Canones inseruit, IV. V. ac VII. De hac eadem Synodo vetus index episcoporum, qui Canones in Synodis ediderunt: *Canones Arelatenses firmauerunt episcopi XIX. Sapaudus Arelatensis, Simplicius, Hilarius, cum ceteris*. Nam huic episcopi subscribunt numero XIX. & in his illi ipsi quos nominatim designat.

² *Anno XLIII. Childeberti.*] Cadit hic annus, iuxta æram nostram, in annum Christi quem præfiximus. Nam si ad annum DXI. quo iniisse facimus Childebertum, XLIII. annos adicias, exurgit annus DLIV. Sed cum mense Iunio eius anni non cohæret, quæ ex codice Lugdunensi annotata est, indictio III. sed II. cuius adhuc reliqui erant duo menses, priusquã III. inchoaretur. Quare tertia pro secunda posita hoc loco videtur, sicut in Concilio III. Aurelianensi, ut ante dictum est, indictio secunda pro prima. Alioqui non solum cum nostro, sed cum suo etiam calculo pugnat codex Lugdunensis. Etenim si anno Christi DXLIX. cum celebratum est Concilium V. Aurelianense, Octobri mense, ut idem codex habet, indictio erat XIII. & Childeberti annus XXXVIII. sequitur ut Iunio mense anni DLIV. & Childeberti annus fuerit XLIII. & indictio II. non III.

³ *Tertio Kal.*] In manuscripto legi potius videtur XIII. *Kalendas*.

VITA,
EPISTOLÆ, ET DECRETA
PELAGII PAPÆ I.

Ex libro pontificali.

^a PELAGIVS natione Romanus, ex patre Ioanne Vicario, ^b sedit annos + undecim, menses decem, dies octodecim. Et ^c dum non essent episcopi qui eum ordinarent, inuenti sunt duo episcopi, Ioannes de Perusio, & Bonus de Ferentino, & Andreas presbyter de Ostia; & ordinauerunt eum pontificem. Tunc enim non erant in clero, qui eum possent promouere. Et multitudo religionum, sapientium & nobilium, subdlexerant se a communionem eius, dicentes, quia in morte Vigili papæ se immiscuit, ut tantis pœnis affligeretur. Eodem tempore Narfes & Pelagius papa, consilio inito, data litania a

† Alii annos 10. menses 10. dies 18. alii annos 6. tantum ei tribuunt.

Litaniarum & processionum usus.

ANNO
CHRISTI
554

sancto Pancratio cum hymnis & canticis spiritualibus, venerunt ad sanctum Petrum apostolum. Qui Pelagius tenens euangelia & crucem Domini super caput suum, in ambonem ascendit. Et sic satisfecit cuncto populo & plebi, quia nullum malum peregisset contra Vigilium.

Item adiecit Pelagius papa, & dixit: Peto, ut petitionem meam confirmetis, ut si quis ille est, qui promouendus est in sancta ecclesia, ab ostiario usque ad gradum episcopatus, neque per aurum, neque per aliquas promissiones proficiat: (vos enim omnes scitis, quia hoc simoniacum est) sed si quis ille est doctus in opere Dei, bonam vitam habens, non per dationem, sed per bonam conversationem, iubemus eum usque ad primum gradum venire. Eodem tempore ecclesiarum rebus praefecit Valentinum notarium suum timentem Deum, & restitui fecit omnia vasa aurea & argentea, & pallia per omnes ecclesias. Eodem tempore initiata est basilica apostolorum Philippi & Iacobi. Quae dum initiaretur fabricari, mortuus est, & sepultus in basilica beati Petri apostoli sexto Nonas Martias. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrium, presbyteros viginti sex, diacones nouem, episcopos per diuersa loca numero quadraginta nouem. Et cessauit episcopatus menses tres, dies vigintiquinque.

N O T A E.

* *Pelagius.*] Anno Christi redemptoris 555. qui est vigesimus nonus imperii Iustiniani, eiusdem Iustiniani imperatoris promotione in locum Vigilii subrogatus est Pelagius archidiaconus, qui ad imminuentem iacturam catholicæ fidei, vel ignominiam Calchedonensis Concilii euitandam, quintam Synodum approbavit. Quare cum occidentales episcopi maiore scissura diuiderentur, per literas aliquoties a se frustra monitos per Narseten compelli curauit.

Pelagius ap-
probat V.
Cociliū.

Huius temporibus Franci, cum plurimas regiones Italiae depopulati fuissent, a Iustiniano debellati, atque Romano imperio subacti leguntur apud Agathiam. Hadrianus papa in epistola ad Carolum Magnum de imaginibus, de Pelagio hæc scribit: *Multo amplius vero eius sanctissimi successores dominus Pelagius & dominus Ioannes, miræ magnitudinis ecclesiam apostolorum a solo edificantes, historias diuersas tam in musæo, quam in variis coloribus cum sacris pingentes imaginibus, & nunc usque hactenus a nobis venerantur.* Hanc ecclesiam Pelagius incoepit, Ioannes vero successor eius perfecit, atque titulo sanctorum Philippi & Iacobi eandem consecrauit, iuxta versum, quem teste Baronio antiqua monumenta Vaticanæ basilicæ a Manlio collecta habent: *Pelagius cepit, compleuit papa Ioannes.*

rr iij

Quamdiu
sederit.

^b *Sedit annos undecim, menses decem, dies octodecim.*] Anastasii commentarius, qui teste Baronio scriptus habetur in bibliotheca Vaticana, habet Pelagium sedisse annos quatuor, menses decem, & dies octodecim: ita Baronius anno 559. num. 1.

Quomodo
ordinatus
fuerit.

^c *Dum non essent episcopi qui eum ordinarent.*] Cum Pelagius quintam Synodum approbasset, tantopere omnes occidentales episcopos offendit, ut non potuerit sufficientes reperire antistites, a quibus secundum constitutionem apostolicam ordinaretur: adeoque necessum fuerit iussu Pelagii, presbyterum Ostiensem (quod nunquam antea acciderat) loco episcopi munus illud obire.

^d *Mortuus est, &c.*] Ex antiquis Vaticanæ basilicæ monumentis, quæ Manlius collegit, epitaphium Pelagio papæ inscriptum hoc recitatur.

Epitaphiū
Pelagii pa-
pæ I.

Terrenum corpus claudant hæc forte sepulcra,

Nil sancti meritis derogatura viri.

Viuit in arce poli caelesti luce beatus,

Viuit & hic cunctis per pia facta locis.

Surgere iudicio certus, dextramque tenentem

Angelica partem se rapiente manu.

Virtutum numeret titulos ecclesia Dei,

Quos ventura * ut sacula ferre queant.

Rector apostolica fidei, veneranda retexit

Dogmata, quæ clare constituere patres.

Eloquio curans errorum schismate lapsos,

Ut veram teneant corda placata fidem.

Sacrauit multos diuina lege ministros,

Nil precio faciens immaculata manus.

Captiuos redimens, miseris succurrere promptus

Pauperibus, nunquam parta negare sibi.

Tristitia participans lati moderator opimus,

Alterius gemitus credidit esse suos.

Additur eodem loco: *Hic requiescit Pelagius papa, qui sedit annos quatuor, menses decem, dies decem & octo. Depositus quarto Nonas Martii.* Hæc ex Baron. anno 559.

EPISTOLA I.

PELAGII PAPÆ I.

AD VIGILIVM EPISCOPVM.

Patrem & Filium vnum esse Deum probat.

Pelagius episcopus Vigilio coepiscopo salutem.

GAUDEO fidei deuotione, quod religiosum studium
& diuinum officium dignanter impendis, & maxime

quod fidei inimicos æmularis, apostolicæ sedis quærens exempla. Didici sane tam per latorem literarum tuarum, quam & per literas tuas, quod sint quidam penes vos, qui dicentes garriunt, qualiter Pater & Filius vnus potest esse Deus, cum præter Patrem alius non sit Deus, qui dicatur ingenuus atque inuisibilis. Hi sane, si scirent donum Dei, & veræ fidei regulas intelligerent, nequaquam talia mullarent. Sed quia non habentes mundum cor, quo videre secreta Dei, & intelligere mysteria valeant diuina, mundanda sunt prius corda eorum per pœnitentiam, vt intelligere postmodum & capere lumen veritatis possint: quibustamen, adeorum ac multorum illuminacionem, corrigendo talium errorem, apostolica auctoritate respondendum est ita: Quomodo vos Patrem & Filium vnum profiteri non vultis? Eos enim nos vnum & verum Deum a prophetis & apostolis ostendimus prædicatum, a quibus etiam Spiritum sanctum credimus non esse discretum, Isaia propheta dicente: *Ego sum Deus, & non est* Isa. 45. *alius præter me.* Et: *Per memetipsum iuro, quia exiuit ex ore meo veritas, & sermo meus non* * reuertitur, *auertitur, quia mihi inclinabitur omne genu, & omnis lingua iurabit per Dominum, dicens: Iustitia & gloria ad eum veniet.* Et vt hoc in testimonio Patrem simul & Filium cognoscas fuisse, Paulum audi dicentem: *Vt in nomine* (inquit) *Iesu omne genu flectatur caelestium, terre-* Philip. 2. *strium, & infernorum: & omnis lingua confiteatur, quia Dominus Iesus Christus in gloria est Dei patris omnipotentis.* Quod si iste Filius minor est Patre suo, ergo minorata est gloria Patris in Filio. Et vbi est quod in Salomone scriptura loquitur, dicens: *Sicut etiam in conspectu eorum* (inquit) *magnificatus es in nobis, ita in conspectu nostro magnificaberis in illis, vt cognoscant te, sicut & nos cognouimus, quoniam non est Deus præter te, Domine?* Diligenter attende, & agnosce Filium esse, qui magnificabitur in iudicio, dum venerit viuos & mortuos iudicare.

Item Isaia: *Audite domus Jacob, & residuum domus Israel,* Isa. 46. *qui egredimini ex utero meo, & erudimini a puero vsque ad senectutem. Ab initio ego sum, & quousque senescatis, ego sum. Ego vos feci, & ego sustineo. Ego remittam, & ego suscipiam, dicit Dominus. Et iterum: Ego sum Dominus Deus, & præter me* Ibidem. *non est alius Deus, annuntians nouissima priusquam fiant, & sta-*

- Isa. 44.* *tim consummata sunt.* Item alibi : *Audi me , Iacob & Israel , quem ego feci. Ego sum Dominus Deus tuus , & non est alius præter me.* Item alibi : *Ego sum Dominus Deus tuus , primus , & ego nouissimus , & in ea quæ superuentura sunt in nouissimo , ego sum.*
- Isa. 41.* Item alibi : *Ego sum Deus qui te creauit , qui te adiunxi , & communiui dextera mea.* Et vnitatem Patris & Filii assignans , loquitur dicens : *Ego testis vester , dicit Dominus Deus , & puer meus , tu quem ego elegi ; vt sciatis & credatis quia ego sum. Ante me non fuit alius Deus , & post me non erit.* Vnum hæretice elige e duobus : Aut fatere Patrem & Filium vnum Deum ; aut si solum Patrem Deum esse contendis , ergo tibi Dominus Iesus Christus Dei filius non erit Deus , quia scriptum est : *Ante me non fuit alius Deus , & post me non erit.* Si secundum te ita est , cur Apostolus talia prædicat , & eundem Filium , Deum super omnia benedictum insinuat ?
- Rom. 9.* *Quorum patres* (inquit) *ex quibus Christus secundum carnem , qui est super omnia Deus benedictus in sæcula.* Item *Isa. 43.* *Dominus Deus Israel , qui liberauit eum de Aegypto. Ego sum primus , & ego post hæc , & præter me non est Deus , sicut ego sum , qui stet & vocet & præparet mihi , ex quo hominem feci in sæculo.* Item
- Isa. 45.* alibi : *In te est Deus , & nesciebamus : Deus , & non est alius Deus præter te. Tu enim es Deus , & nesciebamus , Deus Israel saluator.* Vnus Deus non sunt Pater & Filius ? Quis est hic Deus , in quo esse dicitur Deus , præter quem alium Deum non esse propheta sæpe numero singulari protestatur ? Et Ieremias : *Hic Deus noster , ait , & non applicabitur alter ad eum , qui inuenit omnem scientiæ viam , & dedit eam Iacob puero suo , & Israel dilecto suo.* Post hæc in terris visus est , & inter homines conuersatus est. Et in Salomone : *Miserere nobis , Deus omnium , & ostende nobis lumen miserationis , & immitte timorem tuum super gentes quæ non exquisierunt te , vt cognoscant , quia non est alius Deus nisi tu.* Item ibi : *Domine Deus Israel , non est tibi similis in cælo sursum , neque in terra deorsum.* Et psalm. 17. *Quoniam quis Deus præter Dominum , aut quis Deus præter Deum nostrum ?* Et in Genesi : *Et pluit Dominus a Domino ignem & sulfur super Sodomam & Gomorrhæm , & euertit ciuitates illas.* Si solus Pater Deus est , quis pluit ignem & sulfur a Domino , vt supradictas ciuitates euertaret , quæso responde.
- Deut. 2.* Et in Deuteronomio : *Dominus solus deducebat eos , & non*
- Rom. 3.* *fuit cum illis Deus alienus.* Et Paulus apostolus : *Vnus Deus ,*
qui

qui iustificat circumcisionem ex fide, & præputium per fidem. Et ad Corinthios: Deus erat in Christo, mundum reconcilians sibi. *2. Cor. 5.* Et iterum: Non est Deus nisi unus. Et ad Galatas: Mediator *Gal. 3.* autem unius non est; Deus autem unus est. Et unitatem Patris & Filii & Spiritus sancti monstrans, Ephesiis scribens, ita confirmat: Sufferentes inuicem in caritate, solliciti seruare unitatem spiritus in vinculo pacis. Vnum corpus & unus spiritus, sicut vocati estis in vna spe vocationis vestræ. Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus. Si enim prædicti hæretici unitatem fidei voluerint simplici corde recipere, ex hoc iam testimonio in vno spiritu possunt simul Patris & Filii unitatem condiscere. Patrem igitur (vt ipsi se dicunt inuenisse in diuinis literis) genitum proprie positum nec legere possunt penitus, nec probare. Sed quia idipsum fides exigit Christiana, absque vlla dubitatione ingenuus creditur, qui tamen secundum seriem scripturarum, in Filio a se genito visus esse monstratur. Apostolus vero Paulus missionem filii Dei in Spiritu sancto longe * ante conspiciens, Romanæ ecclesiæ scribens, hæc testatus est, dicens: Quod enim impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem, Deus filium suum misit in similitudinem carnis peccati, & de peccato damnauit peccatum in carne, vt iustitia legis impleretur. Cernisne, quoniam Filius non secundum deitatem a Patre missus est, sed secundum carnem, quam clementer & pie pro nobis assumere non dedignatus est? Nam quod semetipsum, exinanita maiestatis suæ potentia, idem se Filius miserit, Apostolus contestatur, dicens: Semetipsum exinaniuit, formam serui accipiens. Humiliauit semetipsum, factus obediens vsque ad mortem, mortem autem crucis. Et Isaias: Non legatus, neque angelus, sed ipse Dominus veniet, & saluabit eos. Item ibi: Palam apparui non quærentibus me. Et in Ieremia: Dereliqui domum meam, dimisi hereditatem meam, & veni, & factus sum illis in opprobrium. Et in Michæa: Ecce Dominus veniet, & commouebuntur montes sub eo. Et in Zacharia: Gaude & exulta filia Sion, quia ecce ego venio, & commorabor in medio tui, dicit Dominus: Et Apostolus ad Timotheum: Fidelis sermo & omni acceptione dignus, quia Iesus Christus venit in hunc mundum peccatores saluos facere. Et Malachias: Ecce subito veniet in templum suum Dominus quem vos quæritis, & angelus testamenti quem vos vultis. Et in euangelio: Non veni angelus testamenti quem vos vultis. Et in euangelio: Non veni

Concil. Tom. 12.

Sff

Marc. 2.
Marc. 1.

Luc. 19.

Ioan. 10.

Ioan. 3.

vocare iustos, sed peccatores in pœnitentiam. Item: *Quid nobis, & quid tibi Iesu fili Dei? venisti ante tempus perdere nos?* Item ibi: *Venit filius hominis quærere, & saluum facere quod perierat.* Item ibi: *Ego veni, vt vitam habeant, & abundantius habeant.* Item ibi: *Nemo ascendit in cælum, nisi qui descendit de cælo filius hominis, qui est in cælo.* Numquid in his tantis ac talibus testimoniis, quibus se filius Dei a semetipso venisse testatus est, poteris dicere, ab alio & non a semetipso venisse, dum manifestum est, eum qui carnem nostram dignanter assumpsit, voluntarie, & non ab alio missum, aduenisse? Nam qui in Patre manens, vbique potentia sua consistit, vbi a Patre mitteretur, omnino non habuit. Scimus enim quoniam nulla pars cælorum ac terræ a conspectu Patris excipitur, vbi secundum eos a Patre Filius mitteretur. Interim vero det operam (quantum fieri potest) tua dilectio, vt omnibus ecclesiæ filiis innotescat, quid contra impium sensum secundum euangelicam doctrinam & apostolicam prædicemus: quia licet plene, quæ semper fuisset atque esset catholicorum sententia, scripserimus, tamen nunc quoque ad confirmandas omnium mentes non parum exhortationis addimus. Memor enim sum, me sub illius nomine ecclesiæ præsidere, cuius a Domino Iesu Christo est glorificata confessio, & cuius fides omnes quidem hæreses destruit, sed maxime impietatem præsentis erroris expugnat. Et intelligo, aliter mihi non licere, quam vt omnes conatus meos ei causæ, in qua vniuersalis ecclesiæ salus infestatur, impendam. Ne autem aliqua negligentia occasione scripta nostra ad vos non potuerint peruenire, exemplaria eorumdem nunc mittenda credimus, vt nullo modo fidei quam defendimus, prædicatio vestræ doctrinæ notitiæ subtrahatur. Data quinto Nonas Maii, ^a Ioanne & Narsete viris clarissimis consulibus.

NOTA.

^a *Ioanne & Narsete.*] Nota consularis in fine addita hanc epistolam de fide suspectam reddit. Cum vetera quæque monumenta signata vbique reperiantur post Basilii consularum toties repetitum, plane significatur, nullum alium interea consulem esse creatum. Apud Cassiodorum reperitur consularum Basilii vicies repetitus. Quod si Narsetus, vel aliorum consularum post Basilii consularum

fastis interpositus fuisset, certe non ab illo ultimo consulatu Basilii tot anni post eius consulatum inscripti reperirentur, sed post consulatum Narsæ & Ioannis.

EPISTOLA II.

PELAGII PAPÆ I.

AD NARSETEN.

Hortatur, ut legatis auxilium præstet ad episcopos ecclesiæ perturbatores corrigendos.

Pelagius, Narsæ patricio & duci in Italia.

QUANTI nos de gloriæ vestræ studiis iudicio gratulamur, non solum vestram, sed multorum ac pene omnium credimus habere notitiam: & idcirco nunc de his quæ vobis præsentibus ibi fieri stupemus, fiducialiter apud gloriam vestram duximus conquerendum. Thracius siquidem atque Maximilianus nomina tantum episcoporum habentes, & ecclesiasticam ibi unitatem perturbare dicuntur, & omnes ecclesiasticas res suis visibus applicare: intantum, ut contra unum eorum, id est, Maximilianum, usque ad nos per tam longum iter, necessitate compellente, quidam infatigabiliter venientes, preces offerrent.

Ansel. li. 12.
cap. 46.
Polyc. ibid.

Ob quam causam Petrum presbyterum sedis nostræ, sed & Proiectum notarium ad eadem loca duximus destinandos, ut ea quæ canonicis statutis a prædictis pseudoepiscopis compererint commissa, vel digna debeant ibi ultione compescere, vel eosdem ad nos usque perducere. Et ideo salutantes paterno affectu gloriam vestram, petimus, ut præfatis, qui a nostra sede directi sunt, in omnibus præbeatis auxilium: nec putetis alicuius esse peccati, si huiusmodi homines comprimuntur. Hoc enim & diuinæ & * humanæ leges statuerunt, ut ab ecclesiæ unitate diuisi, & eius pacem iniquissime perturbantes, a secularibus etiam potestatibus comprimantur. Nec quidquam maius est, unde Deo sacrificium possitis offerre, quam si id ordinetis, ut hi qui in suam & aliorum perniciem debacchantur, competenti debeant vigore compesci.

* ad mundanæ

Concil. Tom. 12.

SSf ij

Monet ut schismaticos coerceat.

Poly. lib. 7.
rit. 5. Anclli.
12. c. 47.
Iuo p. 10.
c. 95.

st. q. 9. Si
quis presb.
Actio. iv. in
ep. archi-
mandrita-
rū ad ipsum
Concil. &
in Concil.
Antioch.
Canon 5.

Enchir. c.
72.

NON vos hominum vaniloquia retardent dicentium; quia persecutionem ecclesia faciat; dum vel ea quæ committuntur, reprimat, vel animarum salutem requirit. Errant huiusmodi rumoris fabulatores. Non persequitur, nisi qui ad malum cogit. Qui vero malum vel factum iam punit, vel prohibet ne fiat; non persequitur iste, sed diligit. Nam si, ut illi putant, nemo nec reprimendus a malo, nec retrahendus a malo ad bonum est; humanas & diuinas leges necesse est euacuari, quæ & malis poenam, & bonis præmia iustitia suadente constituunt. Malum autem schisma esse, & per exteras etiam potestates huiusmodi homines debere opprimi, & canonica scripturæ auctoritas, & paternarum regularum nos veritas docet. Quisquis ergo ab apostolicis diuisus est sedibus, in schismate eum esse non dubium est: & contra vniuersalem ecclesiam altare conatur erigere. Sed quid de talibus infertur Calchedonensi Synodo Canon statuatur, gloria vestra consideret, ubi post alia sic dicit: Quia a communione seipsum suspendit, & collectam facit, & altare constituit, & noluerit vocanti episcopo consentire, & noluerit eidem acquiescere, neque obedire primo & secundo vocanti, hunc omnino damnari, nec vnquam vel orationem mereri, nec recipere eum posse honorem. Si enim permanserit turbas faciens & seditiones ecclesiæ, per exteram potestatem tamquam seditiosum comprimi. Et beatus Augustinus de talibus dicit: Multa etiam cum inuitis benigna quadam asperitate plectendis agenda sunt, quorum potius vtilitati consulendum est, quam voluntati. Nam in corripiendo filio, quantumuis asperere, nunquam paternus amor amittitur: fit tamen, quod nollet, ut doleat, qui etiam inuitus videtur dolore sanandus. Ecce videtis, quemadmodum tanti testimonio patris non persequatur coercendo talia, sed diligit emendando tales semper ecclesia. Facite ergo etiam vos, quod scientes intentionem

Christianitatis vestræ frequenter hortamur; & date operam, ut talia fieri ultra non liceat, sed etiam (quod vobis facillimum esse non dubito) hi qui talia præsumpserunt, ad piissimum principem sub digna custodia dirigantur. Recolere enim debet celsitudo vestra, quid per vos Deus fecerit tempore illo, quo Istriam & Venetias tyranno Totila possidente, Francis etiam cuncta vastantibus, non ante tamen Mediolanensem episcopum fieri permisistis, nisi ad clementissimum principem exinde retulissetis: & quid fieri debuisset, eius iterum scriptis recognouissetis, & inter ubique feruentes hostes, Ravennam tamen & is qui ordinabatur, & is qui ordinaturus erat, providentia culminis vestri deducti sunt. De Liguribus, atque Veneticis, & Istriis episcopis quid dicam? quos idonea est excellentia vestra & ratione & potestate reprimere, & dimittitis eos in contemptum apostolicarum sedium de sua rusticitate gloriari: cum, si quid eos de iudicio vniuersalis Synodi, quod Constantinopoli per primam nuper elapsam indictionem actum est, forte mouebat, ad sedem apostolicam (quomodo semper factum est) electis aliquibus de suis, qui dare & accipere rationem possent, dirigere debuerunt; & non clausis oculis corpus Christi Dei nostri, hoc est, sanctam ecclesiam lacerare. Nolite ergo dubitare huiusmodi homines principali vel iudiciali auctoritate comprimere: quia regulæ patrum hoc specialiter constituerunt, ut si qua ecclesiastici officii persona, cui subiectus est, restiterit, vel seorsum collegerit, aut aliud altare erexerit, seu schisma fecerit; iste excommunicetur atque damnetur. Quod si forte & hoc contempserit, & permanserit diuisiones & schisma faciendo; per potestates publicas opprimatur. Ecce domine, quod animus vester forte timidus est, ne persequi videaris, de patrum vobis auctoritate hæc breuiter dirigenda curavi: cum mille alia exempla & constitutiones sint, quibus euidenter agnoscitur, ut facientes scissuras in sancta ecclesia, non solum exiliis, sed etiam proscriptione rerum & dura custodia per publicas potestates debeant coerceri.

Vt schismaticos, a quibus fuerat iniuste communione
interdictus, reprimat.

Pelagius, Narsæ patricio.

Ansel. lib.
12. cap. 47.
Polyc. ibid.

RELEGENTES literas excellentiæ vestræ, de iniuria
quidem, quam vobis iniquorum hominum præsum-
ptio ingessit, valde dolumus. Sed quia scimus occulto Dei
iudicio animam vestram, etsi per aliorum iniquitatem &
superbiam, a contaminatione schismatis custoditam; egi-
mus omnipotenti Deo gratias, qui etiam de malis homi-
num actibus bona operari consuevit. Nec enim sine il-
lius providentia factum esse credendum est, ut insensati
& peruersi homines ad hoc usque profilirent, ut suam di-
uisionem catholicam esse credentes ecclesiam, a sua vos
pollutione prohiberent. Sic enim per misericordiam Dei
etiam nescientibus illis hoc factum est, ut a schismatico-
rum factione eruti, catholicæ, quam diligitis, seruari vos
contigisset ecclesiæ. Quamuis igitur vestra per illorum
scelus utilitas facta sit; nolite tamen impunitam præsum-
ptionem iniquorum hominum grassari permittere. Si e-
nim hoc quod in vestram gloriam præsumpserunt, non
fuerit vindicta compressum; quod in minoribus non va-
leant puniri, ambigi ultra non debet. Exercete igitur in
talibus debitam auctoritatem, & ne eis amplius talia com-
mittendi spiritus crescat, vestris coercionibus repriman-
tur. Ad hoc siquidem Dei nutu etiam contra vos talia præ-
sumpserunt, ut alia vobis corrigentibus, ab eodem scelere
alios possitis, Deo propitiante, munire. Quales autem
sint qui ecclesiam fugiunt, Eufrasii vos scelera (quæ am-
plius occulta Deus esse noluit) euidenter informant: qui
in homicidio quidem nec hominis necessitudinem, nec
fratris caritatem, nec sacerdotii reuerentiam cogitavit.
Incestuoso autem adulterio etiam ipsius vindictæ abstulit
modum: quia, si adulterium punias, non remanet in quo
vindictetur incestus. Si incestuoso ingeras pœnam, inul-
tum crimen adulterii remanebit. Ecce, de quo collegio

sunt, qui quantum ad superbiam suam, iniuriam vobis inferre moliti sunt; & quantum ad prouidentiam Dei, impollutos vos ecclesiæ seruauerunt. Auferte tales ab ista prouincia, utimini oblata vobis a Deo opprimendi perfidos occasione. Quod tunc plenius fieri poterit, si auctores scelerum ad clementissimum principem dirigantur: & maxime ecclesiæ Aquileiensis inuasor, qui * & in schisma-
 te, & in eo maledictus, nec honorem episcopi poterit retinere, nec meritum.

EPISTOLA V.

PELAGII PAPÆ I.

AD NARSEN PATRICIUM.

Monet ut Aquileiensem & Mediolanensem episcopos ad principem sub custodia dirigat.

Pelagius, Narsæ patricio.

ISTUD est, quod a vobis poposcimus, & nunc iterum postulamus, ut Paulinum Aquileiensem pseudoepiscopum, & illum Mediolanensem episcopum ad clementissimum principem sub digna custodia dirigatis; ut & iste qui episcopus esse nullatenus potest, quia contra omnem canonicam consuetudinem factus est, alios ultra non perdat; & ille qui contra morem antiquum eum ordinare præsumpsit, Canonum vindictæ subiaceat. Nec licuit alicui aliquando, nec licebit particularem Synodum congregare: sed quoties aliqua de vniuersali Synodo aliquibus dubitatio nascitur, ad recipiendam de eo quod non intelligunt, rationem, aut sponte ii qui salutem animæ suæ desiderant, ad apostolicam sedem pro recipienda ratione conueniant: aut si forte (sicut de talibus scriptum est, *Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit*) ita obstinati & contumaces extiterint, ut doceri non velint; eos ab eisdem apostolicis sedibus aut attrahi ad salutem quoquo modo necesse est, aut (ne aliorum perditio esse possint) secundum Canones per sæculares comprimi potestates.

Ansel. lib.
12. cap. 42.
Polyc. lib.
1. tit. 15.

Prou. 18.

Ipsos ob schisma reprehendit.

*Dilectissimis fratribus Gaudentio, Maximiliano, Gerontio,
Iusto, Terentio, Vitali & Laurentio per Tusciam
Annonariam, Pelagius.*

Tusciæ epi-
scopia Pela-
gio papa
ob schisma
reprehensi.

DIRECTAM a vobis relationem, defensore ecclesiæ nostræ Iordane deferente, suscipientes, satis mirati sumus, ita vos apostolicæ auctoritatis oblitos, ut diuisionem vestram ab vniuersali ecclesia meo etiam volueritis (quod absit) consensu firmari; & quos decuit popularem ignorantiam sacerdotali doctrina comprimere, in contumeliam sedis apostolicæ, plebis velle sequi iudicium. Nec ista dicentes, iniuriam nostram dolemus, quibus donante Domino propositum est in mansuetudine supportantes omnia fraternæ pacis vinculo custodire: sed (sicut diximus) diuisionem vestram a generali ecclesia, quam tolerabiliter ferre non potero, vehementer stupeo. Cum enim beatissimus Augustinus dominicæ sententiæ memor, qua fundamentum ecclesiæ in apostolicis sedibus collocauit, in schismate esse dicat, quicumque se a præsulibus earundem sedium auctoritate vel communione suspenderit; nec aliam manifestet esse ecclesiam, nisi quæ in pontificibus apostolicarum sedium est solidata radicibus: quomodo vos ab vniuersi orbis communione separatos esse non creditis, si mei inter sacra mysteria secundum consuetudinem nominis memoriam reticetis, in quo, licet indigno, apostolicæ sedis per successionem episcopatus præsentis tempore videtis consistere firmitatem?

Sed ne apud vos forte, vel apud greges qui vobis commissi sunt, de fide nostra aliqua possit remanere suspicio: hoc dilectionem vestram certissime nosse desidero, me illam, donante Domino, custodire fidem, quam sacra apostolorum doctrina constituit, quam Nicænæ Synodi firmavit auctoritas, quam Constantinopolitanæ, E-
phesi-

phesinæ primæ, & Calchedonensis, sanctarum Synodorum explanauere sententiæ, nec quidquam de præfatarum Synodorum definitionibus vel imminuisse me aliquid, vel auxisse, aut in aliquo permutasse; sed omnia, Deo propitio, quæ ab illis de fidei puritate conscripta sunt, inuiolabiliter custodire: anathematis nihilo minus iudicio subdens, quisquis ad superscriptarum quatuor Synodorum fidem, vel ad beatissimi Leonis præfulis apostolicæ sedis tomum, qui in Calchedonensi est Synodo confirmatus, aliqua ex parte vel infirmandum quoquo modo, vel in dubium (quod absit) deducendum aliquando consenserit. Hac igitur dilectio vestra fidei nostræ professione munita, ignorantiam hominum (sicut sacerdotes decet) in spiritu mansuetudinis edocere festinet, & a praua intentione modis omnibus reuocare, atque vnitati ecclesiæ reddere. Quod si quis forte etiam post hæc aliquem sibi superesse credit scrupulum, ab insano tumultu desinens, ad nos magis venire festinet: ut ex his quæ dubitat, rationabili satisfactione percepta, lætus, Deo propitio, cognita veritate, vniuersali reformetur ecclesiæ. Nos enim (secundum apostolicam sententiam) parati sumus *ad satis- 1. Pet. 3. factionem omni poscenti nos rationem de ea, quæ in nobis est, fide:* quia in nullo nos a sanctis patribus, custodiente nos diuina gratia, cognouimus deuiasse. Dominus vos incolumes custodiat, fratres carissimi. Dat. 15. Kalend. Mar. anno 15. post consulatum Basilii viri clarissimi.

EPISTOLA VII.

PELAGII PAPÆ I.

AD VNIVERSVM POPVLVM DEI,

De fide catholica.

Pelagius episcopus vniuerso populo Dei.

VAS electionis beatissimus Paulus apostolus, cum de Iudæis in Christo necdum credentibus loqueretur, zelum eos Dei habere professus est: sed ne ex hoc sine culpa esse crederentur, consequenter adiecit: *Sed non secundum scientiam: 1. Rom. 10.* ut eos necessarie per doctrinam a Deo sibi creditam ostenderet emendandos. Quod testimonium nostro etiam tempore conuenire, caritas vestra non ambigit: quia etsi zelum Dei in quorundam mentibus

Concil. Tom. 12.

T t t

esse deprehendimus, in hoc tamen, quod suspicionibus quibusdam sine notitia veritatis se concusserunt atque concutiunt, & quod se a visceribus vnicae matris ecclesiae nefaria animositate discerpunt, sine scientia eos esse non dubium est. Et possemus quidem totius causae rationem ad sedandos rumores hominum, diuina nobis cooperante misericordia, fiducialiter explicare; nihilque contra fidem patrum, contraque quatuor Synodorum firmitatem vllatenus esse tentandum, lucidissimis approbationibus demonstrare; magisque id actum, vt memoratarum Synodorum firmitas contra omnes inimicos immobili soliditate consisteret. Sed quia hoc his, qui lacte potius quam solido cibo nutriendi sunt, necessarium esse non duximus, vt (sicut memoratus Doctor gentium dicit) inter perfectos loquenda sit sapientia: hoc interim, quod etiam paruulis abunde sufficiat, ad notitiam omnium deferendum esse perspeximus. Id autem est, vt fidem meam annexa subter professione definiam, in qua, Deo propitio, & rectae me apostolorum doctrinae & patrum inherere vestigiis euidenter appareat: vt per vos, qui zelum Dei etiam cum scientia possidetis, ceteris innotescat, quos, operante Domini nostri gratia, non sine vestra mercede ab irrationabili diuisionis suae malo confidimus liberandos.

De sanctis vero quatuor Conciliis, id est, Nicæno trecentorum decem & octo, Constantinopolitano centum quinquaginta, Ephesino primo ducentorum, sed & de Calchedonenſi sexcentorum triginta, ita me protegente diuina misericordia sensisse, & vsque ad terminum vitae meae sentire toto animo & tota virtute profiteor, vt eas in sanctae fidei defensione, & damnationibus haeresum atque haereticorum, vtpote sancto firmatas Spiritu, omnimoda deuotione custodiam: quarum firmitatem, quia vniuersalis ecclesiae firmitas est, ita me tueri ac defendere profiteor, sicut eas decessores meos defendisse non dubium est: in quibus illum maxime & sequi & imitari desidero, quem Calchedonenſis Synodi auctorem nouimus extitisse; qui suo congruens nomini, eius se membrum, qui de tribu Iuda leo extitit, viuacissima fidei solitudine euidenter ostendit. Similem igitur superscriptis

Synodis reuerentiam me semper exhibiturum esse confido, & quicumque ab eisdem quatuor Conciliis absoluti sunt, me esse orthodoxos habiturum, nec vnquam in vita mea, Deo nos in omnibus protegente, aliquid de sanctæ & veræ prædicationis eorum auctoritate minuere.

Sed & Canones, quos sedes apostolica suscepit, sequor & veneror, & Deo adiuuante defendo, neque vel de hac professione reticere aut discedere aliquando promitto. Epistolas etiam beatæ recordationis papæ Cælestini, Sixti, & præ omnibus beati Leonis, nec non etiam successorum eius, Hilari, Simplicii, Felicis, Gelasii, Anastasii, Symmachi, Hormisdæ, Ioannis, Felicis, Bonifacii, Ioannis alterius, & Agapeti, pro defensione fidei catholicæ, & pro firmitate superscriptarum quatuor Synodorum, & contra hæreticos, tam ad principes, quam ad episcopos, vel quoslibet alios per orientem & Illyricum atque Dardaniam, aliasque prouincias diuersis temporibus missas, inuiolabiliter, adiuuante Christo Domino nostro, me custodire profiteor; & omnes quos ipsi damnauerunt, habere damnatos; & quos ipsi receperunt, præcipue venerabiles episcopos Theodoritum & Ibam, me inter orthodoxos venerari.

Hæc est igitur fides mea & spes mea, quæ in me dono misericordiæ Dei est: pro qua maxime paratos nos esse debere, beatus Petrus ad respondendum omni poscenti nos rationem. Cum hac professione me viuere opto, cum ipsa ante tribunal Christi assistere: per hanc a peccatis meis ^{1. Pet. 3.} absolui me credo, & ad dexteram gloriæ diuina misericordia deportandum. Quicumque autem aliud senserit, crediderit, prædicauerit, hunc anathematizat sancta & vniuersalis ecclesia Dei. Deus vos incolumes custodiat, filii dilectissimi. Amen.

ADMONITIO IACOBI SIRMONTI
SOCIETATIS IESV

De ordine sequentium epistolarum.

Quo nunc ordine a nobis digestæ sunt, hunc ipsum exhibent codices antiqui, Pithœanus & Lirinensis, atque Arelatensis adeo ille, vnde primum descriptæ, & ad Baronium cardinalem missæ, in lucem prodierunt. Sed summo viro, vt ordinem interpolaret, fecit corru-

Concil. Tom. 12.

Ttt ij

pta in antigrapho quod acceperat, eius epistolæ subscriptio, vbi anno XV. scriptum fuerat, pro anno XV I. Basiliæ. quod mendum verum eorumdem librorum ope sustulimus.

EPISTOLA VIII.

PELAGII PAPÆ I.

AD SAPAUDVM EPISCOPVM ARELATENSEM.

Salutatoria, priusquam a Sapaudo literas acciperet.

Dilectissimo fratri Sapaudo Pelagius.

QVÆ nobiscum omnipotentis Dei gratia fuerit operata, ad caritatem tuam credimus fuisse perlatum. pro qua re ad nos destinari conuenerat, vt visitatione communi magno inuicem gaudio frueremur. Nos tamen fraternæ memores caritatis, præsentium portitorum occasione reperta, officium fraternæ salutationis impendimus, optantes vt alterna in timore Domini caritate viuentes, mutuo frequenter refoueamur alloquio. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data IV. Nonarum Iuliarum, anno XV. post consulatum Basiliæ viri clarissimi.

EPISTOLA IX.

PELAGII PAPÆ I.

AD EVMDEM.

Modeste laudes reiicit, quibus illum Sapaudus in literis suis ornat.

Dilectissimo fratri Sapaudo Pelagius.

FRATERNITATIS vestræ grata nobis colloquia Felice viro honesto deferente suscepimus. quibus recensitis, communi Domino ac Deo nostro insufficientes gratias egimus, quia dilectionis tuæ incolumitatem, quæ nobis est desiderabilis, eorū testificatione cognouimus. Ea autem quæ in nostris laudibus facundia oris vestri differuit, quamquam vos congruentem vobis rem fecisse manifestum sit, nos tamen nihil nostrū ex omnibus quæ dicta sunt agnoscetes, verecundiam magis incurrimus, illud doctissimi viri ad animum producentes, qui dixit: Sicut vera laus ornat, sic falsa castigat. Multum enim vitæ nostræ ac morum verba caritatis vestræ mensuras excedunt. Optamus tamen, vt sanctorum omnium precibus & vestris orationibus faciat nos Deus tales existere, quales vos esse ex

bona voluntate pinxistis. Atque ideo salutantes debito caritatis affectu, indicamus nos, inuenta ante hoc paruum tempus occasione quorundam de prouincia vestra Romam venientium, tanto amoris vestri feruore fuisse succensos, vt impatienter ferremus huiusmodi opportunitatem silentio præterire. Scribentes namque gloriosissimo communi filio Childeberto regi, etiam ad caritatem tuam literas, quales sub breuitate temporis potuimus dictare, transmisiimus. Quædam autem nobis, sicut scripsistis, proprio ore literarum vestrarum in compendio portitor intimauit, quæ nos non mediocriter permouerunt, admirantes nimirum qua ratione tam noua res fuerit usurpata: & necesse habemus solliciti esse, vt si quis venerit, non facile nobis, tamquam ignaris, subripere aliquid videatur. Melius tamen fraternitas tua faciet, si cognoscens illos, quos suspicamini ad nos esse venturos, etiam vos personam instructam ex omni parte dirigatis, quæ eis possit obfistere: quia cum epistola vestra nihil de causa contineat, si hic qui nobis modo ex voluntate vestra verbo suggessit, tunc apud nos nequeat inueniri, videbimur nos accusatoris officium suscepisse. Quod si a tua caritate persona dirigitur, nostrum est, & pro affectu quem vobis impendimus, & pro rei gestæ nouitate, salua æquitate, competentem illi quem dilectio tua miserit, præbere fauorem. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data decimo sexto Kalendas Octobris, anno xv. post consulatum Basilii viri clarissimi.

EPISTOLA X.

PELAGII PAPÆ I.

AD CHILDEBERTVM REGEM.

Anathema dicitur iis, qui de fide aliter sentiunt, quam in epistolis Leonis, & in Concilio Calchedonenſi continetur. Reliquias sanctorum mittit per Hominem-bonum subdiaconem.

*Domino filio gloriosissimo atque præcellentiſſimo Childeberto regi
Pelagius episcopus.*

RVFINVS vir magnificus, legatus excellentiæ vestræ, nobis dixit, quod & in prouinciis Galliarum quidam

T t t iij

femina scandalorum sparserunt, dicendo quid contra fidem catholicam, quod Dominus non patiatur, admissum. Et quamuis a transitu diuæ memoriæ Theodoræ Augustæ nullas de fide quæstiones ecclesia Dei in partibus orientis Deo miserante formidet, sed quædam capitula extra fidem fuerint agitata, de quibus longum est ut epistolari possint complecti sermone: hoc breuiter, secundum admonitionem præfati magnifici viri Rufini, ad sanandum animum vestrum, vel omnium fratrum & coepiscoporum nostrorum in Galliæ regionibus consistentium, faciendum esse prospeximus: dicentes anathematizare nos, & alienos ab æternæ vitæ præmiis iudicare, quicumque ab illa fide, quam beatæ recordationis papa Leo in suis epistolis prædicauit, & quam Calchedonense Concilium, sequens eundem præfulem, edita definitione suscepit, in vna syllaba, aut in vno verbo, vel in sensu, errauit vel errauerit aliquando, aut declinauit vel declinauerit aliquando. Quibus se ita habentibus, non attendat celsitudo vestra, nec fratres nostri episcopi, fabulas eorum hominum qui scandalis delectantur: quoniam hæc ipsa ita contigerunt, ut cum pater vester clementissimus imperator omnes hæreses, quæ Constantinopoli episcopos suos & ecclesias, cum magnis redditibus & vasorum diuersitate, usque ad tempora imperiæ habuerunt, euerterit, & sublati basilicis eorum atque redditibus, omnibusque aliis rebus, catholicis traderit. Hi ergo qui in ipsis erroribus remanserunt, conglobati sunt in vnum, & agunt vehementer, qualiter ecclesiam catholicam scindant atque perturbent. Nam & huc in Italiam, quamdiu nos in Constantinopoli fuimus, de nomine nostro chartas mittebant, dicendo quasi nos dixerimus fidem catholicam fuisse corruptam. Nunc vero etiam contra nos afferunt huc chartas tacitis nominibus, ut nesciatur quis eas misit. Sed sic faciunt Christiani qui in Constantinopoli sunt, dum eos constet non esse Christianos. Maxime tamen Nestorianæ hæresis homines, pro eo quod Nestorius duas naturas in Christo separatas quidem & diuisas adstruxerit, fraudulenter moluntur dicere non longe ab intellectu esse Calchedonensis Synodi & papæ Leonis, dum Nestorium pro eo quod

diuisas duas naturas assereret, ipso dogmate beati papæ Leonis constat esse damnatum. Hæc breuiter insinuanda esse excellentiæ vestræ curauimus, vt ille ardor fidei vestræ, & vnitatis amor, non alicuius peruersi hominis fabulas, aut chartas superfluas permittat attendi: quia & hic simplices aliquos episcopos, & nescientes prima elementa fidei, sollicitauerunt, vt nec rationem ipsam intelligant, nec discernant quantum sit bonum a fide catholica non errare; sed si qua sunt alia, quibus crimen ab hæreticis patitur sancta ecclesia, refutare. Quis enim patiatur, vt Nestorii, vel sectatorum eius blasphemias, pro eo quod duas naturas in Christo separatas, id est diuisas esse adstruxerit, catholicæ fidei existimet concordare? Vt autem nos diu tribulationes Constantino- poli pateremur, illa res fecit, quam breuiter superius tetigimus: quoniam viuentē Augusta, quidquid in ecclesiasticis causis mouebatur, suspectum habuimus. Nam pater vester clementissimus imperator, & beati papæ Leonis dogma, & Calchedonensis Synodi fidem nullo modo vnquam patitur violari. Reliquias vero tam beatorum apostolorum, quam sanctorum martyrum, iam quidem per seruos Dei monasterii Lirinenfis direximus. Sed & nunc quas legati vestri poposcerunt, nos misisse signamus, deputantes Hominem bonum subdiaconum ex clero ecclesiæ nostræ, a quo vsque ad fratrem & coepiscopum nostrum Sapaudum iubente Domino deferantur. Data III. Idus Decembres, anno xv. post consulatum Basilii viri clarissimi, per Rufinum legatum.

S V B S C R I P T I O .

Pelagius misericordia Dei episcopus ecclesiæ catholicæ vrbis Romæ, exemplari epistolæ nostræ subscripsi.

Commendat illi reditum Hominis-boni subdiaconi, atque vt Placido patri suo suggerat de comparandis, Romamque mittendis vestibus, quæ in pauperes erogentur.

Dilectissimo fratri Sapaudo Pelagius.

QVIA legati filii nostri gloriosissimi regis Childeberti beatorum apostolorum Petri & Pauli, & aliorum sanctorum martyrum reliquias poposcerunt, necesse habuimus Hominem-bonum subdiaconum de clero nostro dirigere, qui eas vsque ad fraternitatem tuam cum reuerentia deportaret. Et ideo salutantes hortamur, vt quæ sita occasione, siue naui, siue terreno, cum talibus personis, de quibus nulla periculi possit esse suspicio, ad nos eum iuuante Domino remittatis. Ea autem, quæ pro honore caritatis tuæ a nobis supradicti legati poposcisse noscuntur, parati sumus Deo iuuante concedere. Sed nisi literas tuas per te acceperimus, sicut etiam decessores nostri postulanti- bus tuis decessoribus præstiterunt, superfluum iudicauimus vltro transmittere. Sed mox ad nos, iuuante Domino, vnum de clero tuo cum literis direxeris, si Dominus voluerit, & si vixerimus, promittimus nos esse facturos. Præterea hortamur, vt viro magnificentissimo filio nostro, patricio Placido genitori tuo dicas, vt quod de pensionibus possessionum ecclesiæ nostræ collectum est, aut per suum hominem, aut per harum nobis dignetur dirigere portitorem: quia Italiæ prædia ita desolata sunt, vt ad recuperationem eorum nemo sufficiat. Et si possibile est, vt nobis de ipsis solidis saga tomentacia, quæ pauperibus erogari possint, & tunicas albas, aut cucullas, vel colobia, aut si quæ aliæ species in prouincia fiunt, quæ pauperibus, vt diximus, erogari debeant, nobis exinde facite comparari, & opportunitate naui inuenta dirigite, vt maximas fraternitati tuæ gratias referamus, dum in huiusmodi sollicitudinem nostram prouidentia caritatis tuæ releuari contigerit. Hortamur etiam, vt

Ana-

Anastasium fratrem Pauli defensoris ecclesiæ ad nos faciatis occurrere. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data xix. Kalendas Ianuarias, anno xv. post consulatum Basilii viri clarissimi.

EPISTOLA XII.
PELAGII PAPÆ I.

AD SAPAUDVM ARELATENSEM.

Vices illi suas in Gallia delegat, palliiq; vsum impertitur.

Dilectissimo fratri Sapaudo Pelagius.

MAIORVM nostrorum, operante Dei misericordia, cupientes inhaerere vestigiis, & eorum actus diuino iuuamine in omnibus imitari, caritati tuæ per vniuersam Galliam sanctæ sedis apostolicæ, cui diuina gratia præsidemus, vices iniungimus. Hoc enim antiquitatis memoria docet, hoc etiam Romana testantur scrinia a sanctis patribus & decessoribus nostris tuis decessoribus esse concessum: vt illius stabili petrae sempiterna soliditas, supra quam Dominus saluator noster propriam fundauit ecclesiam a solis ortu vsque ad occasum, primatus sui apicem successorum suorum auctoritate, tam per se, quam per vicarios suos, firmiter obtineret. *Nos autem, sicut dicit beatus Apostolus, non in immensum gloriamur, sed secundum* 2. Cor. 10. *mensuram regulæ, qua mensus est nobis Deus mensuram pertingendi vsque ad vos. Nec enim quasi non pertingentes superextendimus nos.* Sic ergo participata sollicitudine sanctam Dei vniuersalem ecclesiam nostri per Dei gratiam rexere maiores. Hinc est quod & nos fraternitati tuæ huiusmodi curas iniungimus, vt sedis nostræ vicarius institutus, ad instar nostrum in Galliarum partibus primi sacerdotis locum obtineas, & quidquid ad gubernationem vel dispensationem ecclesiastici status gerendum est, seruatis patrum regulis, & sedis apostolicæ constitutis, diuini iudicii consideratione dispenses; talemque te in custodiendis Canonibus sancta conuersatione demonstres, qualem tanti loci decet esse vicarium: memor sententiæ beati Pauli apostoli, qua Timotheum discipulum solícite magister informat dicens: *Testor coram Deo & Christo Iesu,* 1. Tim. 5. *& electis angelis eius, vt hæc custodias sine præiudicio, nil fa-*
Concil. Tom. 12.

Vuu

Lnc. 12.

ciens in aliam partem declinando. Ut erogetur, carissime frater, auctoritas pontificis, & pastoris mansuetudo, per nos tibi locum vicarii, sicut & decessoribus tuis, noueris gratiæ largitate concessum. Quia licet apud Deum non sit acceptio personarum, tuam tamen caritatem etiam carnali generatione constat esse præclaram. Et ideo conuenit, ut quanto in te Dominus multiplicia bona largitus est, tanto in sacerdotalibus actibus probitatem morum exhibeas clariorem. Scriptum est enim: *Cui commendauerunt multum, plus petent ab eo.* Vsum quoque pallii tibi alacriter affectuoseque concedimus, pariter etiam pallium dirigentes, ut in tanti loci fastigio constitutus, præclaro quoque habitu decoreris: scituris omnibus ecclesiastici gradus hominibus, nullam haberilicentiam, sine formata tuæ caritatis, ex quacumque Galliarum parte longiores petere regiones; ne prohibita præsumentes ipsi se proprio videantur priuare officio. Hæc igitur per Flavianum diaconum, & Nestorium subdiaconum ecclesiæ tuæ, per quos epistolas tuas accepimus, scribenda esse curauimus. In quorum etiam conuersatione laudabile tuæ caritatis agnouimus institutum. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data III. Nonas Februarii, anno XVI. post consulatum Basilii viri clarissimi.

EPISTOLA XIII.

PELAGII PAPÆ I.

AD CHILDEBERTVM REGEM.

Significat se vices suas & pallii vsum Sapaudo concessisse, quem regi commendat.

*Domino filio merito gloriosissimo atque præcellentissimo
Childeberto regi Pelagius.*

EXCELLENTIÆ vestræ literas, post illas quas legati vestri detulerunt, etiam per eos quos frater & coepiscopus noster Sapaudus ad nos direxit, reuerenter accepimus, & salutis vestræ, quæ nobis semper optanda est, cognoscentes indicia, gratias diuinæ pietati retulimus, exorantes clementiam eius, ut vos largiflua pietate sua seruet incolumes. Literas autem nostras præfato confa-

cerdoti nostro Sapaudo secundum petitionem vestram direximus, vsum pallii pariter concedentes: quia in scrinio ecclesiastico huiusmodi exempla reperimus, quibus ostenditur Arelatenfibus episcopis a sanctæ recordationis decessoribus nostris hæc fuisse collata. Propterea salutantes cultu regalibus infulis debito, postulamus vt ita eum atque ecclesiam eius gratia excellentiæ vestræ tueatur ac foueat, ne quem per vices nostras augeri propitiantē Deo postulastis, in aliqua parte cuiquam Gallicanorum sacerdotum, vel cuiuslibet ordinis ecclesiastici personæ, quod non oportet, contemptibilis habeatur; & in eo auctoritati sanctæ sedis apostolicæ, & genio vestro, qui pro eo suffragatores acceditis, quod absit, videatur in aliquo derogari. Perincolumem excellentiam vestram Deus noster custodiat, domine fili gloriosissime atque præcellentissime.

EPISTOLA XIV.

PELAGII PAPÆ I.

AD CHILDEBERTVM REGEM.

De Sapaudo Arelatenfi, qui contra sedis suæ priuilegium alterius episcopi iudicium subire iussus fuerat.

Domino filio gloriosissimo atque præcellentissimo Childeberto regi Pelagius.

CVM celsitudini vestræ multa dona misericordia diuina contulerit, pro amore tamen, quem ecclesiæ eius sinceriter exhibetis, fecit vos multis regnantibus clariores: quoniam inter alias regni vestri curas pro tranquillitate sanctæ ecclesiæ præcipuam sollicitudinem vos certum est exhibere. Quæ cum ita sint, miramur, quia quantum nobis præsentium portitorum suggestio patefecit, passi estis subripi vobis, Sapaudum fratrem & coepiscopum nostrum, Arelatenfis ciuitatis antistitem, cuius ecclesia in regionibus Gallicanis primatus priuilegio & sedis apostolicæ vicibus decoratur, ad petitionem episcopi ab ipso ordinati, in iudicium sequentis ciuitatis episcopi, quod nulla ecclesiastica lege vel ratione conceditur, iudicandum iuberetis occurrere; vt ipso de conculcato loci sui præiu-

Concil. Tom. 12.

Vuu ij

Hincmarus
ep. vi. c. 15.

dicio conquerente, illū qui vsurpauit necesse sit de illicita præsumptione culpari. Pro quibus, Christianitatis vestrae confidentia freti, paterno studio postulamus, vt si quid tale factum est, congrua satisfactione celeriter amputetur, nec vllum sui exemplum in perturbatione ecclesiarum, quas vobis Deus credidit, relinquere concedatur. Et huiusmodi causis sollicitam vos in reliquo decet exhibere cautelam, ne quid contra ecclesiasticas regulas petentibus concedatis: quia, quod bene cognitum est religiosæ menti vestrae, non aliter Deo nostro recte potest regalis deuotio famulari, nisi prouidentia eius ecclesiasticorum ordinum seruetur integritas. Incolumitatem excellentiæ vestrae Deus noster custodiat, domine fili gloriosissime atque præcellentissime.

EPISTOLA XV.

PELAGII PAPÆ I.

AD SAPAUDVM ARELATENSEM.

De epistola sua, quam de fide catholica ad regem antea scripsit. Commendat Romanos, qui hostium metu eo confugerunt. iterumque de vestibus in urbem mittendis.

Dilectissimo fratri Sapaudō Pelagius.

Epist. 3.
Rufinus.

TANTA nobis est circa personam tuæ fraternitatis affectio, vt nullas occasiones transire silentio patiamur. Denique veniente illuc Petro urbis negotiatore, præsentia curauimus ad fraternitatem tuam scripta dirigere, desiderantes vt de incolumitate quoque vicissim datis opportunitatibus agnoscamus. Atque ideo salutantes fraterno caritatis amore, indicamus propitiante Domino circa nos omnia prospere geri. Et hortamur, vt si epistola, quam per diaconum atque subdiaconum fraternitatis tuæ ad excellentissimum filium nostrum Childebertum regem direximus, in qua de institutis beatissimorum patrum nostrorum fidem catholicam nostro per Dei gratiam sermone deprompsimus, tam ipsi gloriosissimo regi, quam caritati tuæ, vel aliis fratribus coepiscopis nostris placuit, rescripto tuæ caritatis celerius agnoscamus. Præterea commendamus specialiter dilectioni tuæ Romanos, qui ho-

stilitatis metu confugerunt, vt solatium fraternitatis tuæ, & continentiam, qualem peregrinatio eorum poscit, inueniant. quos etiam filio nostro magnificentissimo viro patricio Placido, genitori tuo, ex nostra persona volumus commendari: vt in sua continentia recognoscant, quantum apud caritatem tuam eis commendatio nostra profuerit. Sed & illud ad commemorationem tuæ fraternitatis adducimus, vt sicut iam pridem scripsimus, vestes quæ pauperibus erogentur, id est, cucullas, & tunicas, atque sâga, de eo quod pro pensionibus ecclesiasticarum possessionum nobis dominus filius noster Placidus directurus erat, comparari faciatis, & ad portum Romanum, Deo propitiante, dirigere; quatenus sollicitudinem nostram ex parte aliqua releuetis: quia tanta egestas & nuditas in ciuitate ista est, vt sine dolore & angustia cordis nostri homines, quos honesto loco natos idoneos noueramus, non possimus adspicere. Deus te incolumem custodiat, frater carissime. Data Idibus Aprilis, anno xvi. post consulatum Basilii viri clarissimi.

EPISTOLA XVI.

PELAGII PAPÆ I.

AD CHILDEBERTVM REGEM.

Mittit confessionem fidei suæ, monetque vt caueat ne qua in Galliis per hæreticos excitari discidia sinat.

*Domino filio gloriosissimo atque præcellentissimo Childeberto regi
Pelagius episcopus.*

HUMANI generis Saluator ac Dominus discipulos *Matth. 18.* suos docens, ait: *Non est voluntas Patris vestri qui in cælis est, vt vnus saltem pereat de pusillis:* de quibus nec scandalizari quemquam sine magni asserit comparatione supplicii. Cum igitur etiam de pusillis ista forma præcepti sit, quanto nobis studio ac labore satagendum est, vt pro auferendo suspicionis scandalo obsequium confessionis nostræ regibus ministremus; quibus nos etiam subditos esse sanctæ scripturæ præcipiunt? Veniens etenim Rufinus vir magnificus, legatus excellentiæ vestræ, confidenter a nobis, vt decuit, postulauit, quatenus vobis aut beatæ re-

25. q. 1. Satagendum.

Vuu iij

cordationis papæ Leonis tomum a nobis per omnia conseruari significare debuissimus, aut propriis verbis nostræ confessionem fidei destinare. Et primam quidem petitionis eius partem, quia facilius fuit, mox ut dixit, impleuimus; meque in omnibus prædicti præfulis tomum pro catholice fidei assertionem conscriptum, Deo propitio, custodire, manus nostræ ad vos professione signauimus. Ut autem nullius deinceps, quod absit, suspicionis resideret occasio, etiam illam aliam partem, quam memoratus vir illustris Rufinus admonuit, facere maturavi; scilicet propriis verbis confessionem fidei quam tenemus, exponens. Definitiones quoque de eadem catholica fide, quæ in quatuor sanctis Conciliis statutæ sunt, sed & memorati pontificis, quas vniuersalis semper tenuit ac tenet ecclesia, nos cum Dei auxilio tenere atque defendere, præfenti ad excellentiam vestram colloquio intimandum necessario iudicaui.

FIDES PAPÆ PELAGII.

Credo igitur in vnum Deum, Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum: Patrem scilicet omnipotentem, sempiternum, ingenitum: Filium vero ex eiusdem Patris substantia vel natura genitum ante omne omnino vel temporis, vel cuiusquam initium, de omnipotente omnipotentem, æqualem, consempiternum & consubstantialem genitori. Spiritum quoque sanctum omnipotentem, vtrique, Patri scilicet ac Filio æqualem, consempiternum atque consubstantialem; qui ex Patre intemporaliter procedens, Patris est Filiique spiritus. Hoc est tres personas, siue tres substantias vnius essentia, siue naturæ, vnius virtutis, vnius operationis, vnius beatitudinis, atque vnius potestatis: ut trina sit vnitas, & vna sit Trinitas, iuxta vocis dominicæ veritatem, dicentis: *Ite, docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* In nomine, inquit, non nominibus, ut & vnum Deum per indistinctum diuinæ essentia nomen ostenderet, & personarum discretionem suis demonstratam proprietatibus edoceret: quia dum tribus vnum deitatis nomen est, æqualitas ostenditur personarum; & rursus æqualitas personarum nihil extraneum, nihil accedens in

Math. 28.

eis permittit intelligi: ita ut & unusquisque eorum verus perfectusque sit Deus; videlicet ex plenitudine diuinitatis nihil minus in singulis, nihil amplius intelligatur in tribus. Ex hac autem sancta, & beatissima, atque consubstantiali Trinitate, credo atque confiteor vnam personam, id est, Filium Dei pro salute humani generis nouissimis temporibus descendisse de cælo, nec patriam sedem, nec mundi gubernacula relinquentem; & sancto Spiritu superueniente in beata virgine Maria, atque obumbrante ei virtute altissimi, eundem Verbum ac Filium Dei in utero eiusdem sanctæ virginis Mariæ clementer ingressum, & de carne eius sibi vnisse carnem anima rationali & intellectuali animatam: nec ante creatam esse carnem, & postea superuenisse Filium Dei; sed, sicut scriptum est, Sapientia ædificante sibi domum, mox carnem in utero *Proh. 9.* virginis, mox Verbi Dei carnem factam, exindeque sine ulla permutatione aut conuersione Verbi carnisque naturæ, Verbum ac Filium Dei factum hominem vnum in vtraque natura, diuina scilicet & humana, Christum Iesum Deum verum, eundemque verum hominem processisse, id est, natum esse, seruata integritate maternæ virginis: quia sic eum virgo permanens genuit, quemadmodum virgo concepit. Propter quod eandem beatam virginem Mariam Dei genitricem verissime confitemur: peperit enim incarnatum Dei Verbum. Est ergo vnus atque idem Iesus Christus verus Filius Dei, & idem ipse verus filius hominis, perfectus in deitate, & idem ipse perfectus in humanitate; utpote totus in suis, & idem ipse totus in nostris: sic per secundam natiuitatem sumens ex homine matre quod non erat, ut non desisteret esse quod per primam, qua ex Patre natus est, erat. Propter quod eum ex duabus, & in duabus, manentibus indiuisis inconfusisque credimus esse naturis. Indiuisis quidem, quia & post assumptionem naturæ nostræ vnus Christus Filius Dei permanet & permanet: inconfusis autem, quia sic in vnam personam atque subsistentiam adunatas credimus esse naturas, ut vtriusque proprietate seruata, neutra conuerteretur in alteram. Ac propterea, sicut sæpe diximus, vnum eundemque Christum esse verum Filium Dei, & eundem ipsum verum filium hominis confitemur,

consubstantiali Patri secundum deitatem, consubstantiali nobis eundem secundum humanitatem; per omnia nobis similem absque peccato: passibilem carne, eundem ipsum impassibilem deitate. Quem sub Pontio Pilato sponte pro salute nostra passum esse carne confitemur, crucifixum carne, mortuum carne, resurrexisse tertia die glorificata & incorruptibili eadem carne, & conuersatum post resurrectionem cum discipulis suis, ac multis modis euidenter eis ostendisse sui corporis veritatem; & quadragesimo die videntibus eisdem discipulis ascendisse in cælos; sedere etiam ad dexteram Patris. Quem credo & confiteor, secundum testificationem angelorum, sicut ascendit in cælos, ita venturum iudicare viuos & mortuos. Omnes enim homines ab Adam vsque ad consummationem sæculi natos & mortuos, cum ipso Adam eiusque vxore, qui non ex aliis parentibus nati sunt, sed alter de terra, altera autem de costa viri, creati sunt, tunc resurrekturos esse confiteor, & adstare ante tribunal Christi, vt recipiat vnusquisque propria corporis, prout gessit, siue bona, siue mala: & iustos quidem per largissimam gratiam Dei, vtpote vasa misericordiæ in gloriam præparata, æternæ vitæ præmiis donaturum, in societate videlicet angelorum, absque vlllo iam lapsus sui metu sine fine vikturos: iniquos autem arbitrio voluntatis propriæ vasa iræ apta in interitum permanentes, qui viam Domini aut non agnouerunt, aut cognitam diuersis capti præuaricationibus reliquerunt, in pœnis æterni atque inextinguibilis ignis, vt sine fine ardeant, iustissimo iudicio traditurum.

1. Pet. 3.

Hæc est igitur fides mea & spes mea, quæ in me dono misericordiæ Dei est: pro qua maxime paratos esse debere beatus Petrus apostolus præcipit ad respondendum omni poscenti nos rationem. Nunc conuenit excellentiam vestram pro feruore eiusdem fidei, quam vos in corde habere gaudemus, peculiarem curam per vniuersas Galliarum vestrarum regiones impendere, ne illic scandala seminantes, sicut in partibus istis facere conabantur, frontis suæ procacitate impellente discurrant, & aliquos fratres & coepiscopos nostros, vel creditas eis plebes, ad dissensiones exagitent: quia dum rectæ fidei non sint, dolore oppres-

sionis

sionis suæ, vt se ad nutrienda scandala catholicis familiares efficiant, etiam rectam fidem se simulant vindicare, maxime apud eos qui fraudes ipsorum & dolos ignorant. Sed Deus, qui gloriam vestram contra inimicos pacis ecclesiasticæ misericorditer hoc tempore præparauit, præstet vos ita sollicitos & circumspectos existere, vt non præualeant intra fata sanctæ ecclesiæ in illis partibus loliorum suorum semina maligna iactare. Per incolumem excellentiam vestram Deus noster custodiat, domine fili gloriosissime atque præcellentissime.

CHILDEBERTI REGIS

CONSTITVTIO, SIVE CONSTITVTIONIS

QVÆ SVPER SVNT CAPITA DVO.

De abolendis reliquiis idololatriæ, & de sacrorum dierum festiuitatibus caste celebrandis.

*Epistola clementissimi & beati regis nostri Childeberti data
per ecclesias sacerdotum, vel omni populo.*

CREDIMVS hoc Deo propitio & ad nostram mercedem, & ad salutem populi pertinere, si populus Christianus, relicta idolorum cultura, Deo, cui integram promissimus fidem, in quantum inspirare dignatus fuerit, pure deseruire debeamus. Et quia necesse est vt plebs, quæ sacerdotis præceptum non ita vt oportet custodit, nostro etiam corrigatur imperio; hanc chartam generaliter per omnia loca decreuimus mittendam, præcipientes vt quicumque admonitus de agro suo, vbicumque fuerint simulacra constructa, vel idola dæmonibus dedicata ab hominibus, facto non statim abiecerint, vel sacerdotibus hæc destruendis prohibuerint, datis fideiussoribus non aliter discedant, nisi in nostris obrutibus præsententur, qualiter in sacrilegis Dei iniuria vindicetur. * Ad nos querimonia processit, multa sacrilegia in populo fieri, vnde Deus lædatur, & populus per peccatum declinet ad mortem. Noctes peruigiles cum ebrietate, scurrilitate, vel canticis, etiam in ipsis sacris diebus, pascha, natale Domini, & reliquis festiuitatibus, vel adueniente die dominico, banfatrices per villas ambulare. Hæc omnia, vnde Deus agno-

Concil. Tom. 12.

Xxx

scitur lædi, nullatenus fieri permittimus. Quicumque post commonitionem sacerdotum, vel nostrum præceptum, sacrilegia ista perpetrare præsumpserit, si seruilis persona est, centum ictus flagellorum ut suscipiat iubemus: si vero ingenuus, aut honoratior fortasse persona est, cetera desiderantur.

NOTA IACOBI SIRMONT
SOCIETATIS IESV.

^a *Childeberti regis constitutio.*] Extat in codice Corbeienfi, sed mutila, folio sub finem exciso, ut quam multa desint conici nequeat. Desunt præterea quædam alia in eo loco quem asterisco signauimus. Quare dum integrum exemplar consequi liceat, hac eius parte frendum est.

^a CONCILIVM ^b PARISIENSE ^c II.

IN DOMO ECCLESIAE,

^d IN CAUSA SAFFARACI EPISCOPI,
Childeberto rege euocante celebratum, sub annum Christi D L V. ^e Pelagii papæ I. Childeberti eiusdem regis XLIV.

DECRETVM SYNODI.

CVM in urbem Parisius ad inuitationem domini regis gloriosissimi Childeberti venissemus, & in vnum positi, quæ ad ecclesiasticum ordinem, vel fidei catholicæ auctoritatem pertinent, Christo adiuuante, quæ erant necessaria tractaremus; & ex hoc magis pro ordinanda ecclesia memoratæ urbis eius nos dignatio iugiter admoneret, ut vnde sacerdotem, sicut descendum est, manifesta siquidem culpa deiecerat, qualiter reparari dominici gregis pastor prouidus debuisset, pontificalis conuenientia declararet. ob hoc in domo ecclesiæ vnanimiter residentes, gesta, in quibus quondam discussio Saffaraci episcopi habita fuerat, nobis postulauimus recenseri. Quæ per ordinem relegentes, cum venissemus ad locum, ubi eius confessio de crimine tenebatur, quam præsentibus sanctis ac venerabilibus viris episcopis Medouecho, Leubeno, vel Leuba-

ANNO
CHRISTI
III

ANNO
CHRISTI
555.

chario abbate, Hiculfo presbytero, Aeterno archidiacono, nec non & Castricio diacono professus fuerat memoratus quondam episcopus Saffaracus; ipsos denuo interrogantes, suprascripti confessionem nobis denuo ore proprio retulerunt. Quod etiam facinus nec non & episcopus Ardaricus a memorati Saffaraci ore se etiam veridica assertione audisse perdocuit. Et quia tanti ac tales viri, quos interfuisse discussioni veridica docet scripta relatio, quaque reuera dicta vel agnita sunt, gestis teneatur inscriptum sanctorum antistitum & laudabilium virorum, quos studiosissime indagasse ostendit conscripta discussio: tantæ eorum discussioni vnanimiter præbentes assensum, placere nobis quod eum in monasterio duxerunt, præsentibus etiam decretis vnanimiter profiteamur. Et quia sine dubio culpas eius esse capitales Canonum auctoritate monstratur, utique confessione propriæ linguæ deiectioni ipse se fecit obnoxium. Igitur tam apertissima confessione secundum sententiam Canonum, quæ de huiusmodi transgressione in Aurelianensi Synodo nuper habita sunt decreta, a metropolitanis, cui redigendi actio vel ordinatio de comprouincialibus eius ecclesiæ manet, in memorata vrbe scripta seruentur, ac regulariter peragantur; ut disciplinæ modus maneat, & qui tanto ordini præfunt, adiuuante Christo, bonæ vitæ auctoritate viuentes, quem secundum ordinem sacrum possit is ordinare, prouideant, ut nec falsa obiectio culpæ maculet innocentes, & illi qui inuiti & comprobati in culpa fuerint, in nulla distinctione habeantur immunes.

Conc. Arelat. V. Can. 12.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

* Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Arelatensis subscripsi.

Efychius episcopus ecclesiæ Viennensis subscripsi.

Nicerius episcopus ecclesiæ Treuericæ subscripsi.

Probianus episcopus ecclesiæ Bituricæ subscripsi.

Constitutus episcopus ecclesiæ Senonicæ subscripsi.

Leontius episcopus ecclesiæ Burdigalensis subscripsi.

Sinidius episcopus subscripsi.

Placidus episcopus ecclesiæ Matiscensis subscripsi.

Firminus episcopus ecclesiæ Vceticæ subscripsi.

Concil. Tom. 12.

Xxx ij

Agricola episcopus ecclesiæ Cabilonensis subscripsi.
 Tetricus episcopus ecclesiæ Lingonicæ subscripsi.
 Auolus episcopus subscripsi.
 Clematius episcopus ecclesiæ Carpentoratenſis subscripsi.
 Velleſius episcopus ecclesiæ Vappincenſis subscripsi.
 Lucretius episcopus ecclesiæ Deenſis subscripsi.
 Aridius episcopus ecclesiæ Neuernenſis subscripsi.
 Clementinus episcopus ecclesiæ Aptenſis subscripsi.
 Prætextatus episcopus ecclesiæ Cauellicæ subscripsi.
 Agrestius episcopus subscripsi.
 Medouechus episcopus ecclesiæ Meldenſis subscripsi.
 Leubinus episcopus ecclesiæ Carnotenſis subscripsi.
 Expectatus episcopus ecclesiæ Foroiulienſis subscripsi.
 Matthæus episcopus ecclesiæ Arauſicæ subscripsi.
 Tetradius episcopus subscripsi.
 Vincentius episcopus ecclesiæ Belicenſis subscripsi.
 Megetius episcopus subscripsi.
 Syagrius episcopus subscripsi.

ANNO
CHRISTI
556

NOTÆ IACOBI SIRMONDI

SOCIETATIS IESV.

* *Circa annum Christi DLV.*] Præponi debere proximæ Synodo Parisiensi, cui postponi antea solebat, ex eo recte iudicatum est, quod hæc tum habitasset, cum Parisiis post Saffaraci exauctorationem nondum datus esset nouus episcopus: in altera vero subscribit Germanus episcopus tertius a Saffaraco, cui nempe post Libanium successerat, non, quod alii tradunt, post Eusebium Syrum. Eusebius enim multis post annis, defuncto Ragnemodo Germani successore, cathedram tenuit, ut est apud Gregorium Turonensem lib. 10. cap. 26. Priorem præterea Synodum hanc altera fuisse argumento est, quod in hac subscribat Leubinus episcopus Carnotenſis, in altera Calettricus eius successor. Ceterum nulla hic certa est nota, unde Synodi annum deprehendere liceat. ideo coniectura vſi sumus.

* *Subscriptiones.*] In antiquis exemplaribus, quæ vidimus, aut aberant subscriptiones, aut in his sola erant sine ciuitatibus nomina episcoporum. Ordinem ergo episcoporum, reiecta serie alphabetica, restituimus ex codice Bellouacensi: nomina ciuitatum retinuimus quæ in vulgatis erant, adiectis nonnullis, quæ ex proximis Synodis minime dubia videbantur. Quod vero Syagrium, qui postremo loco subscribit, Æduorum episcopum appellabant, id tamquam falsum expunximus. Syagrium enim Auguſtodunenſem Æduorum episcopum longo post interuallo creatum fuisse, cum Germanus Parisiorum esset episcopus, constat ex Fortunato in vita sancti Germani capite 65. Quare Syagrius hic Gratianopolitanus potius videtur, qui Lugdunenſis II. Concilio post duodecim annos per vicarium interfuit.

NOTÆ SEVERINI BINII.

^a *Concilium.*] In hac Synodo Saffaracus Parisiensis episcopus iste, cuius nomen Aurelianensi quinto Concilio subscriptum reperitur, de grauissimo crimine accusatus, propriaque confessione conuictus, iure meritoque secundum sacrorum Canonum constitutiones episcopatu amotus, in monasterium detruditur, atque in eius locum, teste Aimoino, Eusebius subrogatur.

Saffaracus
Paris. episc.
depositus.

^b *Parisiense.*] De vrbe Parisiorum ex reuerendi domini Georgii Braunii theatro urbium hæc summatim desumpsimus. *Lutetia vulgo Paris, ad fluvium Sequanam sita, caput est totius Gallia, sedes regia, frequens & populosa, una ex maximis totius Europæ.*

Parisiensis
urbis brevis
descriptio.

In hac vrbe florent omnes scientiæ. Collegium habet Sorbonicum, in quo theologia præ omnibus aliis locis viget. Continet parlamentum totius mundi celeberrimum, in quatuor cameras distinctum, quarum prima habet quatuor præsides & triginta consiliarios: secunda totidem præsides, & octodecim consiliarios; & sic de aliis. Sumpsit nomen a luto. Nomen autem Parisiorum a Paride filio Priami regis Troiæ, qui civitatem hanc edificare cepit, deductum videtur. Postea aucta est a Iulio Cæsare, unde & Iulia vocatur. Vniuersitas erecta est a Carolo magno anno 791. Hæc ex Braunii theatro. Abrahamus Ortelius in suo theatro geographico, Lucotecia, inquit, Parisiorum vrbs est in Gallia, quam Cæsar & Marcellinus Lutetiam vocant. Primaria vrbs regni est, amplitudine & ciuium frequentia excellens. Regia sede, academia & emporio gaudet. Ab Xfo quodam conditam, & Parysium dictam nugatur Sigebertus Gemblacensis. Hæc Ortelius.

^c *Secundum.*] Anterioribus editionibus hanc Synodum Parisiensi tertiæ postpositam inuenies; ego illi anteponendam esse putaui, ideo quod Germanus, post Saffaracum secundus Parisiensis episcopus, posteriori Concilio Parisiensi interfuisse & subscripsisse inueniatur, quodque ex actis huius Synodi necessario colligatur, hanc aliquot annis celebratam fuisse ante illam quæ infra sub Ioanne collocatur. Si enim tempore Concilii Parisiensis tertii, eidem ecclesiæ Parisiensi præsidebat Germanus episcopus, qui post Eusebium Saffaraco successerat, inconuenienter admodum hoc Concilium, quo Saffaracus episcopatu amotus fuit, illi, in quo præsens erat Germanus Saffaraci successor, hætenus postpositum fuit. Aurelianensi quinto Concilio hanc Synodum tempore posteriorem fuisse, aperte testantur ipsa acta Concilii, quibus Aurelianensis quintæ Synodi expressa mentio reperitur.

^d *In causa Saffaraci.*] Vide quæ dixi supra verbo Concilium.

^e *Pelagii pape I.*] Hanc Synodum ad tempora Pelagii primi referendam esse opinor, ideo quod Aurelianensi quinto posterior, & Parisiensi tertio prior, cum Pelagii temporibus coinciderit. Nam Aurelianensis quinta Synodus celebrata fuit circa finem Vigili: Parisiensis tertia habita est initio pontificatus Ioannis tertii, vt infra patebit. Vnde necessario infertur hanc Parisiensem secundam ad

Tempus
Concilii.

tempora Pelagii primi referendam esse. Quoto anno Pelagii præcise habita fuerit, nullo certo indicio constare potest. Vide Baron. anno 559. num. 16.

ANNO
CHRISTI
559.

^f *Sabaudus.*] Plures epistolas Pelagii ad hunc scriptas supra inferuimus ex codice Arelatenfi. In Concilio Matisconensi secundo, cui subscripsisse legitur, nominatur Sabaudius, qui hic Sabaudus, alibi Sapaudus appellatur. De aliorum subscriptorum plurium nominibus supra dixi plura in notis Conciliorum Aurelianensium & Aruernensis. Et quod ibi de ordine subscribentium dictum est, idem hic sentiendum esse scias.

CONCILIVM PARISIENSE^b III.

ANNO
CHRISTI
557.

PRO VARIIS DIVERSARVM ECCLESIARVM
VTILITATIBVS CELEBRATVM, CIRCA
annum Christi DLVII. * Pelagii papæ III. Childeberti
regis XLVI.

* Idem
papa III.
tempore
et regis
Chil.

TITVLI CANONVM.

I. Nemo res ecclesiarum peruadat, aut competat, aut retineat.	VI. Nullus res alienas, nullus vi- duam vel filiam alterius com- petat, aut rapiat.
II. Nemo res episcopi proprias per- uadere, competere, aut confi- scare præsumat.	VII. Nemo excommunicatus ab aliis colligatur.
III. Ne episcopus alterius episcopi res competat, aut retineat.	VIII. De ordinatione episcopo- rum.
IV. De illicitis & incestis coniun- ctionibus.	IX. De famulatu & ministerio seruorum degenerum.
V. Ne quis sacratas virgines, aut religionem professas rapiat, vel competat.	X. Vt Canones hi ab episcopis ab- sentibus, quibus oblatis fuerint, subscribantur.

PRÆFATIO.

ADMONET pontifices temporum qualitas, & impro-
bæ necessitatis præcauenda conditio, vt non solum
rerum præsentium, sed & futurorum quoque vtilitas
congrua prouisione tractetur: quatenus quos custodiæ
ordinatio, ac pro amore diuino sollicitudinis cura con-
stringit, & præuidisse sequentia, & opportune vigilasse
probenitur. Et quia sibi sacerdotes in hoc maxime consu-
lunt, si importunorum voluntatibus obuiasse noscantur;
coniuncti in vnum, Christo opitulante, Parisius pro v-

tilitatibus ecclesiarum, unde non leuiter rationem sumus quandoque reddituri, in quantum diuina pietas virtutem dare dignata est, tentauimus salubri consideratione prospicere, ne dum periculosa abusione ordinatio superna negligitur, in nobis aliorum crimina vindicentur.

CANONES.

I.

Itaque placuit, ac omnibus nobis conuenit ^{Lib. 6. c. 321.} obseruare, vt quia nonnulli memores sui per quolibet scripturas, ² pro captu animi, de facultatibus suis ecclesiis aliquid contulisse probantur, quod a diuersis Deum minus timentibus eatenus mortifera calliditate tenetur, vt aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam; nec intueri corde possint diem iudicii, dum nimiae cupiditatis delectantur ardore. ⁴ Quicumque ergo immemor interitus sui, res ecclesiae, vt supra diximus, delegatas iniuste possidens, praesumpserit retinere, & veritate comperita, res Dei seruis eius dissimulauerit reformare, ab omnibus ecclesiis segregatus, a sancta communione habeatur extraneus: nec aliud mereatur habere remedium, nisi cum culpam propriam rerum emendatione purgauerit. Indigne enim ad altare Domini properare permittitur, qui res ecclesiasticas & audet rapere, & iniuste possidere iniqua defensione perdurat. Necatores enim pauperum iudicandi sunt, qui eorum taliter alimenta subtraxerint. Sacerdotalis tamen debet esse prouisio, vt vindictam admonitio manifesta praecedat, vt res usurpata iniuste qui abstulit, adhibita aequitate restituat. Quod si neglexerit, & necessitas compulerit, postea praedonem sacerdotalis districtio matu-

rata percellat. ⁵ Neque quisquam per interregna res Dei defendere nitatur: quia Dei potentia cunctorum regnorum terminos singulari dominatione concludit. Quod si præsumpserit, & ipsius offensam, & prædictæ damnationis periculum sustinebit. Competitoribus etiam huiusmodi frenos distractionis imponimus, qui facultates ecclesiæ, sub specie largitatis regię, improba subreptione peruasierint. Sera namque de his rebus pœnitundine commouemur, cum iam antea actis temporibus contra huiusmodi personas, Canonum suffulti præsidio, se sacerdotes Domini erigere debuissent; ne mansuetudo indulgentiæ ad similia perpetranda improborum audaciam adhuc quotidie prouocaret: sed nunc tarde iniuriarum mole depressi, damnis quoque dominicis compellentibus excitamur. Quod si is qui res Dei competit, in aliis, quam ubi res agitur, maxime solet territoriis commorari, sacerdotem loci ipsius ubi habitat, episcopus de huiusmodi prauitate contemptus, neglecta persona, literis mox reddat instructum. Tunc antistes, ipsius fratris anxietate comperta, aut ⁶ persuasorem admonitione corrigat, aut canonica distractione condemnet. ⁶ Accidit etiam, ut temporibus discordiæ, ⁷ sub permissione bonæ memoriæ domni Chlodouei regis, res ecclesiarum aliqui competissent, ipsasque res, improuisa morte collapsi, propriis heredibus reliquissent. Placet & hos quoque, nisi res Dei, admoniti a pontifice, agnita veritate reddiderint, similiter a sanctæ communionis participatione suspendi: quoniam res Dei, quæ auctores eorum ma-
tura-

* fr. p. ualocem

ANNO
CHRISTI
537

turata morte credendæ sunt peremisse, non debent filii vltius possidere. Iniquum esse censemus, vt potius custodes chartarum, per quas aliquid ecclesiis a fidelibus personis legitur derelictum, quam defensores rerum creditarum, vt præceptum est, iudicemur.

II.

Et quia episcoporum res propriæ ecclesiarum res esse noscuntur, si in eorum facultatibus simili fuerit crudelitate grassatum, peruafores rerum memoratarum Canonum distriktione feriet vindicta, dum corrigit; vt qui non moribus propriis, ac nulla conscientia castigatione corripitur, saltem regulæ obtundatur aculeis. Perpetuo enim anathemate feriat, qui res ecclesiæ confiscare, aut competere, aut peruadere periculosa infestatione præsumperit.

III.

Et quia exempla boni operis a pontificibus debent primum, Christo opitulante, procedere, nullus episcopus res competat alienas: aut si competitas, aut a se, aut ab auctore suo, forte quis possidet, domino proprietatis possessionem propriam, absque præiudicio liberalitatis regiæ, integra reformatione restituat: vt quia Deus dona reprobatur iniquorum, non ad iudicium suum ecclesiæ res exterarum derelinquat.

IV.

Conuenit etiam vniuersis fratribus, vt non solum præsentium rerum actus, sed & animarum quoque debeant præparare remedia. ^d Nullus er-

Concil. Tom. 12.

Yyy

go illicita coniugia contra præceptum Domini fortiri præsumat: id est, fratris relictam, nec nouer-
cam suam, relictamque patrui, vel sororem vxoris
suæ sibi audeat sociare: neque auunculi quoque re-
lictæ, neque nurus suæ, vel materteræ coniugio
potiatur. Pari etiam conditione a coniugio amitæ,
priuignæ, ac filiæ priuignæ coniunctionibus præ-
cipimus abstineri.

V.

Sacratarum etiam virginum neque per raptum,
neque per competitiones aliquas quisquam coniu-
gia fortiatur. Similiter de earum erit coniunctioni-
bus abstinendum, (& hi qui eas rapere aut compe-
tere voluerint, a communione sunt remouendi)
quæ vestium commutatione tam viduæ, quam
puellæ, religionem, pœnitentiam, aut virginita-
tem publica fuerint declaratione professæ. Quod si
contra interdicta quis venerit, & sacerdotem suum
audire neglexerit, & in præsentem a communione
catholicæ ecclesiæ habeatur extraneus, & in per-
petuum anathemate feriatur.

VI.

36. qu. 1.
Nullus ne-
que viduâ.

Et quia vtilium rerum cœpit causa tractari, hoc
vniuersitas præcauere quoque debet, tam sacer-
dotes quam principes, omnisque populus, vt nul-
lus res alienas competere a regis audeat potestate.
Nullus viduam, neque filiam alterius, extra volun-
tatem parentum, aut rapere præsumat, aut regis
beneficio æstimet postulandam. Quod si fecerit,
similiter ab ecclesiæ communione semotus, ana-
thematis damnatione plectatur.

ANNO
CHRISTE
537.

VII.

Et quia vniuersis sacerdotibus ita conuenit, vt si quis de eisa communione ecclesiæ, pro contemptu Canonum, aut peruatione rerum ecclesiasticarum, aliquem fortasse suspenderit, a nullo penitus episcopo recipi præsumatur. Quod si factum fuerit, is qui eum contra interdicta receperit, & a fratrum suorum erit concordia separatus, & æterni iudicis in futurum, vt confidimus, iracundiam sustinebit.

VIII.

Et quia in aliquibus rebus consuetudo prisca negligitur, ac decreta Canonum violantur, placuit vt iuxta antiquam consuetudinem Canonum decreta seruentur. Nullus ciuibus inuitis ordinetur episcopus, nisi quem populi & clericorum electio plenissima quæsierit voluntate. non principis imperio, neque per quamlibet conditionem, contra metropolis voluntatem, vel episcoporum comprouincialium, ingeratur. Quod si per ordinationem regiam honoris istius culmen peruadere aliquis nimia temeritate præsumperit, a comprouincialibus loci ipsius episcopus recipi nullatenus mereatur, quem indebite ordinatum agnoscunt. Si quis de comprouincialibus recipere contra interdicta præsumperit, sit a fratribus omnibus segregatus, & ab ipsorum omnium caritate semotus. Nam de antea actis ordinationibus pontificum ita conuenit, vt coniuncti metropolitanus cum suis comprouincialibus episcopis, vel quos vicinos episcopos eligere voluerit, in loco vbi conuenerit, iuxta anti-

Iuo part. v.
cap. 123.

D. LXIII. Si
per ordina-
tionem.

Concil. Tom. 12.

Yyy ij

qua statuta Canonum, omnia communi consilio & sententia decernantur.

ANNO
CHRISTI
517.

IX.

De degeneribus seruis, qui sepulcris defunctorum pro qualitate ipsius ministerii deputantur, hoc placuit obseruari, vt sub qua ab auctoribus fuerint conditione dimissi, siue heredibus, siue ecclesiis pro defensione fuerint deputati, voluntas defuncti circa eos in omnibus debeat obseruari. Quod si ecclesia eos de fisci functionibus in omni parte defenderit, ecclesiæ tam illi, quam posteris eorum, defensione in omnibus potiantur, & occursum impendant.

X.

Et quia huic definitioni cuncti fratrum interesse minime potuerunt, hoc omnis congregatio sacerdotum Christo propitiante decreuit, vt constitutio præsens quantis oblata fuerit, subscriptionibus eorum debeat roborari, quatenus in hoc quod vniuersis obseruandum est, vniuersitas debeat consentire.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Probianus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Bituricæ, consensi & subscripsi.

Prætextatus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Rotomagensis, consensi & subscripsi.

Leontius in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

Germanus peccator episcopus consensi & subscripsi.

Euphronius peccator episcopus consensi & subscripsi.

Felix peccator episcopus consensi & subscripsi.

Domitianus peccator episcopus consensi & subscripsi.

Chardarius peccator episcopus consensi & subscripsi.

Gonothigernus peccator episcopus ecclesiæ Siluanectensis consensi & subscripsi.

Paternus peccator episcopus consensi & subscripsi.

ANNO CHRISTI 557. Lasciuus peccator episcopus consensi & subscripsi.
 a Chaleticus peccator episcopus ecclesie Carnotensis consensi & subscripsi.

Edibius peccator episcopus consensi & subscripsi.
 ° Samson peccator episcopus consensi & subscripsi.
 Ferrocinctus in Christi nomine episcopus consensi & subscripsi.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
 SOCIETATIS IESV.

¹ Circa annum Christi DLVII. Alii ad annum DLIX. referre malunt, quia Euphronium episcopum Turonensem, qui Synodo interfuit, non ante hunc annum cathedram adeptum putant. in quo sane falluntur. Nam cum annus XII. Sigeberti regis, ut Concilii Parisiensis IV. epocha docebit, congruat anno Christi DLXXIII. sequitur annum Euphronii septimum, qui cum secundo Sigebertia Gregorio Turonensi comparatur libro I. de miraculis sancti Martini cap. 32. respondere anno Christi non DLXVI. ut illis visum, sed DLXIII. Euphronium proinde triennio, quam volunt, sedere prius coepisse, id est anno DLVI. Quare nihil obstat nomen Euphronii, quo minus anno DLVII. habitam Synodum dicere liceat, tametsi quo prorsus anno sit habita, non liquet.

² Itaque placuit. Pars Canonis huius aliquanto interdum castigatior legitur in capitularibus lib. 6. cap. 322. Placuit nobis, & ab omnibus observari convenit. Codex Bellouac. & Pithœanus, ac omnibus convenit. In Concilio II. Turonensi, ubi Canon idem repetitur, Can. XXVI. ac omnibus modis convenit. Canon 1.

³ Pro capitis animi. In capitular. pro remedio anime sue.

⁴ Quicumque ergo immemor. Rectius ibidem copulantur ista cum superioribus, tamquam connexa, & ab illis pendentia hoc modo: delectantur ardore: quicumque immemor &c.

⁵ Neque quisquam per interregna. Ibidem, per regna.

⁶ Accedit etiam ut temporibus. Quidam libri: Accedit etiam quod temporibus.

⁷ Sub permissione. Codices nonnulli habent sine permissione: Pithœanus vero & Bellouacensis supra permissionem, ut vulgati.

⁸ Subscriptiones. In his seriem episcoporum restituimus ex duobus manuscriptis: sed in his nomina ciuitatum, præterquam in primo, expressa non erant: in reliquis omisæ omnino subscriptiones.

⁹ Paternus. Recte coniiciunt, qui hunc esse putant episcopum Abrincensem, a Childeberto rege, ut est in eius vitæ historia, designatum. At si huic Synodo interfuit Paternus Abrincensis, errare illos necesse est, qui hunc eundem faciunt cum Paterno Venetensi, quem ante annos fere centum floruisse docuit Concilium Veneticum.

NOTÆ SEVERINI BINII.

^a Concilium. Causam habiti Concilii ipsi patres sua præfatiuncula fatis manifeste indicant. Cum enim in Gallia inter Childebertum atque Yyy iij Causa Concilii quæ.

Clotharium Francorum reges & fratres germanos, ob diuisionem bonorum Theodibaldi regis defuncti, ingens ciuile bellum (quod prolixè describit Agathias lib. 2.) anno Domini 556. tempore Pelagii primi exortum fuisset, eiusque occasione accidisset, vt non tantum in aduersantium bona, verum etiam in res ecclesiæ manus hostiles iniicerentur, atque iura & beneficia ecclesiæ a regibus obtinerent illi, qui ea ab episcopis impetrare non poterant: necessarium erat, vt Galliæ episcopi sacro conuentu indicto, auaritiæ cum sacrilegio & ambitione coniunctam coercerent. Interfuerunt episcopi quindecim, omnes fere sanctitate celeberrimi, vt infra annotabimus. Constituti fuerunt Canones nouem virtute pollentes, quibus regum eorumque ministrorum atque aliorum sibi nimium attribuentium temeritatem vsurpatam represserunt: ex quibus non solum illi qui illis temporibus vixerunt, sed & nouatores nostri temporis exagitantur.

Episcopi
quales in-
terfuerint.

Cur tertium
nominetur.

Quo tem-
pore habi-
tum sit.

Aliorum
sententia
refellitur.

Canon 4.
Qua occa-
sione hæc
constituta
fuerint.

Canon 6.
Occasio hu-
ius Cano-
nis quæ.

^b *Tertium.*] Ita placuit nominare, propter illud Concilium, quod recentè huic editioni insertum est supra sub pontificatu Liberii papæ tom. 1.

^c *Ioannis papæ tertii.*] Ex eo quod Euphronius Turonensis episcopus huic Concilio interfuerit & subscripserit, euidenter concluditur, hanc Synodum non sub Pelagii, sed Ioannis tertii pontificatu celebratam fuisse. Nam cum septimus Euphronii, & secundus Sigeberti regis Francorum, teste Gregorio lib. 1. miracul. sancti Mart. cap. 32. coincident; ipsius vero Sigeberti regnum anno Domini 565. inchoatum fuerit: necessum est fateri, quod Euphronius non ante annum Domini 559. Turonensis ecclesiæ episcopatum acceperit, & quod consequenter hoc Parisiense Concilium III. cui prædictus Euphronius interfuit & subscripsit, non ante hunc annum Christi 559. (qui est primus Ioannis papæ tertii, & trigessimus tertius Iustiniani) celebratum fuerit. Errant igitur, qui ante biennium sub Pelagio hanc Synodum congregatam fuisse hætenus asseruerunt. Quoto anno pontificatus Ioannis allegata Synodus præcise ac definite conuenerit, non satis liquide constare potest.

^d *Nullus ergo illicita coniugia, &c.*] Huic Canoni statuendo occasionem dedisse videtur Clotharius rex Francorum, qui sororem defunctæ coniugis vxorem duxerat, suoque exemplo gentem sibi subditam ad incestuosam coniugia incunda commouerat. Qua de re Gregorius Turonensis lib. 4. cap. 9. hæc scribit. *Regnum eius* (Theodibaldi nimirum) *Clotharius rex accepit, copulans Vuldotradam uxorem eius fratri suo: sed increpatus a sacerdotibus reliquit eam, &c.* Refert idem Gregorius lib. 4. cap. 3. eundem Clotharium duas sibi in matrimonium coniunxisse sorores, ex quibus septem filias suscepit. Vt hi fructus mali, in Gallia exoriri coepta, mature succiderentur, hac sacra falce opus erat.

^e *Nullus res alienas.*] Cum his temporibus inter sanctos episcopos Gallicanos vigeret ecclesiastica disciplina, contigit vt prauis hominibus a rege impetrare conarentur, quod ab episcopis scirent prohiberi.

ANNO
CHRISTI
557.

ANNO
CHRISTI
557.

Vnde etiam fiebat, vt non tantum bona, verum etiam quam optarent sibi coniugem, fauore regis peterent. Ne igitur rex plus æquo sibi sumeret, temeritas illius hoc sacerdotali robore reprimenda erat. Quod dicitur; *Nullus viduam neque filiam alterius, extra voluntatem parentum, aut rapere presumat, &c.* intelliges eo modo, quo dixi supra tom. 1. in notis ad epistolam Euaristi, vbi ad longum annotaui, qua ratione consensus parentum ad matrimonium requiratur.

Explicatur
Canon.

^f *Nullus ciuibus inuitis ordinetur episcopus.*] Hæc patres constituerunt aduersus reges Galliarum, qui, vt infra dicam in Concilio Santonensi, contra Canones arrogabant sibi ius præficiendi episcopos ecclesiis illis, quæ suis pastoribus destitutæ fuerant.

Can. 8. Electio episcoporum regi-
bus interdicta.

^g *Prætextatus.*] Hic interfuit Concilio Aurelianensi quinto, Parisiensi tertio, & Turonensi secundo. In Matisconensi recitauit orationes. In Concilio Parisiensi quarto, de quo infra sub Benedicto, a Chilperico accusatur furti, crimenque quod non fecerat, confessus, in carcerem, & deinde in exilium eiectus fuit. Tandem odio perfidæ Fridegundis, quam velut alteram Iezabelem reprehenderat, ab impio sicario accepit vulnus, ex quo vir sanctus constantissime defunctus, inter martyres referri promeruit. Plura de hoc infra in Concilio Parisiensi V. sub Pelagio II.

Prætextatus quis.

^h *Leontius.*] Burdigalensis episcopus, de quo plura dicemus in Concilio Santonensi infra sequente.

ⁱ *Germanus.*] Episcopus Parisiensis, qui Eusebio post Saffaracum episcopatu amotum, in sede Parisiensi successerat. Ipsum ex abbate monasterii S. Symphoriani, prophetiis præcedentibus, electum fuisse ideo, quod sanctitate vitæ, dignis moribus, & miraculorum editio-
ne polleret, tradit Fortunatus Pictauiensis episcopus apud Surium die 28. Maii. Eundem eleganti carmine descripsit Venantius Fortunatus. Quantum sub eodem episcopo Childebertus rex Francorum pietate emicuerit, testatur in primis ipsa basilica, quam in honorem sancti Vincentii extruxit: eiusdemque admirabiles eleemosynæ, quas hortatu sancti Germani rex munificentissime in pauperes erogauit. quæ de sancto Germano scribit Venantius Fortunatus lib. 1. carm.

Germanus.

^k *Euphronius.*] Turonensis ecclesiæ episcopus is est, ad quem extant duæ epistolæ Venantii, & carmen quo eum mirifice laudat.

Euphro-
nius.

^l *Felix, Domitianus, &c.*] Hæc sunt nomina illorum episcoporum, qui scripserunt epistolam ad sanctam Radegundem reginam de seruanda institutione monastica, quam miro ardore animi susceperat, & cum regis aliisque nobilissimis virginibus Pictaui excolebat. Extat epistola infra inter Gregorii epist. lib. 9. cap. 39. Discant ex ea hæretici, ipsique ex monachis apostatæ, virgines Deo dicatas non esse ex monasteriis abducendas.

Vitæ mona-
sticæ enco-
mia.

^m *Paternus.*] Abrigensis episcopus sanctitate conspicuus extitit, quem catholica ecclesia tabulis ecclesiasticis adscriptum annua memoria celebrat 16. April. Res ab eo præclare gestæ extant apud Sur. tom. 2. die 6. Aprilis. Extat ad eundem Venantii Fortunati

Paternus
quis.

epigramma lib. 3. carminum, his versibus comprehensum:

Nominis auspicio fulgent tua facta, Paterne,

Munere qui proprio te facis esse patrem.

Servitii nostri non immemor, omnia prestat,

Et tibi deuotis das pia vota libens.

Vt bene distribuas, modo qui tam promptus habetis,

Vnde magis prestes, amplificentur opes.

Chaletri-
cus.

^a *Chaletricus.*] Hunc Fortunatus lib. 4. carminum Chalaëticum Carnotensis ciuitatis episcopum nominat, eiusque egregias virtutes cum sanctitate coniunctas insigni admodum & prolixiore epitaphio exornat.

^o *Samson.*] Minoris Britanniae episcopus sanctissimus, cuius memoria perpetua in ecclesia recolitur vigesima octaua Iulii. Vide Baronium anno 559. numero 18. & seqq.

V I T A,
EPISTOLÆ, ET DECRETA
IOANNIS PAPÆ III.

ANNO
CHALCIDI
18.

Ex libro pontificali.

IOANNES natione Romanus de patre Anastasio illustri, ^bsedit annos duodecim, menses vndecim, dies vigintifex. Hic ampliavit & restaurauit cœmeteria sanctorum martyrum. Hic constituit, vt oblationes & amulæ, vel luminaria in eadem cœmeteria per omnes dominicas de Lateranis ministrarentur. Hic perfecit ecclesiam sanctorum Philippi & Iacobi, & dedicauit eam.

Eodem tempore ^{*} Eruli in Turfiam exierunt, & leuauerunt sibi regem Sindual, & premebant cunctam Italiam. At egressus Narses ad eum, interfecit regem, & omnem gentem Erulorum sibi subiugauit. ^c Deinde venit Amingus dux Francorum, & Bucellinus; & simili modo ipsi premebant Italiam. Sed auxiliante Domino & ipsi a Narsete interfecti sunt. Erat ergo tota Italia gaudens. ^d Tunc Romani inuidia ducti suggererunt Iustino & Sophiæ, ^{*} quia expediret Romanos Gotthis seruire, quam Græcis, vbi Narses eunuchus imperat, & seruitio nos subiicit, & piissimus imperator hæc ignorat. Aut libera nos de manu eius & ciuitatem Romanam, aut certe gentibus deferuiemus. Quo audito, Narses dixit: Si male feci Romanis, male

^{* f. H.}
^{rule in}
^{Tulcian}

^{* f. quia}
^{magis}

male inueniam. Tunc egressus Narses de Roma, venit in Campaniam, & scripsit genti Longobardorum, vt venirent, & possiderent Italiam. Vt cognouit Ioannes papa, quia suggestionem suam ad imperatorem contra Narses misissent, festinus venit Neapolim, coepitque eum Ioannes papa rogare, vt reuerteretur Romam. Tunc Narses dixit ei: Dic sanctissime papa, quid mali feci Romanis? Vadam ad pedes eius qui me misit, vt cognoscat omnis Italia, quomodo totis viribus laboraui pro ea.

Respondit Ioannes papa, dicens: Citius ego vadam, quam tu de hac terra egressus fueris. Reuersus est ergo Narses cum Ioanne sanctissimo papa. Tunc sanctissimus papa retinuit se in coemeterio sanctorum Tiburtii & Valeriani, & habitauit ibi multum temporis, vt etiam episcopos ibi consecraret. Narses vero ingressus Romam, post non multum temporis mortuus est. Cuius corpus positum est in locello plumbeo, & reductum est cum omnibus diuitiis eius Constantinopolim. Eodem tempore Ioannes papa & ipse mortuus est, & sepultus in basilica beati Petri apostoli, tertio Idus Iulias. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembrium, presbyteros 38. diacones 13. episcopos per diuersa loca numero 61. Et cessauit episcopatus menses decem, dies tres.

N O T Æ.

^a Ioannes.] Vigesima septima mensis Iunii, anno Christi redemptoris 559. qui est Iustiniani imperatoris 33. in locum Pelagii subrogatus fuit Ioannes huius nominis papa tertius, postquam sedes apostolica tribus mensibus & viginti quinque diebus pastore orbata & viduata fuisset. His temporibus Theodomirus, post filium suum in transportatione reliquiarum sancti Martini miraculose sanatum, ab Arianismo ad fidem catholicam est conuersus. Gens Pictorum, in Britannia insula commorantium, per sanctum Columbanum ad fidem Christi perducta fuit. Beda de gestis Anglicis libro tertio, capite quarto. Belisarius anno tertio pontificatus Ioannis in suspicionem coniurationis adductus, a Iustiniano imperatore, omnium scriptorum testimonio, in ordinem redactus fuit; eamque suae impietatis poenam incurrit, de qua supra dixi in notis ad vitam Siluerii, quem ille innocentem iniuste relegauerat. Post obitum Childeberti regis, Clotharius germanus illius frater regnum accepit; ceterisque filiabus Childeberti, solus totius Francici regni monarchia potitus fuit. Hic cum Parisios venisset, ibique repente in morbum incidisset, ideo quod S. Germanum eius ciuitatis episcopum contempnisset, per eiusdem S. Germani contactum miraculose sanatus.

Concil. Tom. 12.

Zzz

tem recuperavit. Fortunatus in vita S. Germani apud Surium, &c.

Rex compluribus delictis obnoxius, ob incestas nuptias a Nicetio Treuirensi, quem relegauerat, sæpe monitus & excommunicatus, obiit. Defuncto illo, quatuor illius filii, nempe Charibertus, Chilpericus, Guntheramnus & Sigebertus regnū vicissim inter se partiti fuerunt, anno post natum Christū 565. postque obitum Clodouei regis 51.

Galliæ regnū in quatuor partes diuiditur.

Iustinianus imperator, qui se diuinis rebus plus nimio immiscuit, quique pontificium munus in ferendis legibus ecclesiasticis, iisque exigendis, & in relegandis episcopis, sibi arroganter assumpsit, cum hæreticis velamento pacis & concordie familiaris quam oportebat, agere consuevit, a Theodoro illo nequissimo Cæsareæ Cappadociae archiepiscopo Origenista & occulto Eutychiano, in errorem Aphthardocitarum siue Incorrutibilium iusto Dei vindicis permisso inductus, & specioso Incorrutibilis nomine deceptus, execrabilem & detestabilem hæresim in ecclesiam induxit, eorumque, quibuscum liberius viuebat, venena pestilentissima imbibit. Resistentem suæ sententiæ Eutychium Constantinopolitanum episcopum exiliis multauit: cumque *Anastasio*, inquit Nicephorus libro decimosextimo, capite trigesimo primo, *sacerdotumque eius, qui eodem cum illo ardore flagrabant, exilii bellum dictaret, visibili ictus plaga ex hac vita excessit.* Quando nimirum annis triginta octo & mensibus 8. imperium administrasset.

Iustinianus in hæresim Incorrutibilium lapsus est.

Corrupticolarū hæresis quæ.

Corrupticolæ siue Seueriani, & Aphthardocitæ siue Incorrutibiles, qui erant duarum Eutychianarum sectarum diuersi sectarii, his temporibus inter se conflagabant. Corrupticolæ affirmabant (quod hæreticum est) Christum habuisse carnem corruptibilem & passionibus ex necessitate obnoxiam; vt nequaquam se ab his liberum reddere potuerit. Aphthardocitæ contra docebant Christi carnem (quod non minus erroneum est) sua natura incorruptibilem & passionum expertem fuisse; tamen quando volebat, eam passionibus subiicere potuisse. Horum de incorruptione venenosam sententiam Iustinianus non tantum imbibit, sed etiam inconsulta sententia episcoporum, edicto publico, vt refert Euagrius lib. 4. cap. 38. stabiliiuit & confirmauit; ita vt exilii pœnam incurreret, quisquis contra suam

Hæresis Incorrutibilium quæ.

Iustinianus orthodoxos persequitur.

hac de re opinionem sentiret. Nullo metu exilii aut mortis prohibente, Anastasius Antiochiæ episcopus edicto imperatoris contradixit. Iustinianus cum sine dubio graui pœna relegationis puniuisset, nisi ultione diuina percussus, in proposito suo exequendo morte præuentus fuisset. Facti huius turpissimi illum in extremis poenituisse, atque Eutychium quem relegauerat, ab exilio reuocari mandasse, non citra probabilitatem a plurimis asseritur ex eo, quod sanctus Gregorius papa vna cum patribus sextæ Synodi aliisque pluribus eum nominet imperatorem piæ memoriæ, quando illius alibi mentionem facit. Vt vt sit, non immerito respuit ecclesia illa Iustiniani scripta & constitutiones, quas de vsuris, ecclesiis, personisque ecclesiasticis arroganter nimis edidit. Suidas tradit. illum literarum imperitum ac plane analphabetum fuisse. Quod si verum est,

Iustinianus an resipuerit. Quæ scripta Iustiniani reiciantur.

An fuerit analphabetus.

affirmari debet, quod sicut Triboniani fuerunt leges ciuiles, ita etiam Theodori Cæsariensis fuerint illa scripta atque edicta de fide, quæ sub nomine Iustini vulgata leguntur. Iustinus ex sorore Iustini nepos, prout illi Eutychius episcopus ante triennium prædixerat, defuncto Iustino successit: insignia imperii non prius accepit, quam ad templum progressus pias preces fudisset. A patriarcha Ioanne benedictus, coronatus, & in solio collocatus, absolutis acclamationibus ad populum orationem habuit, ante cuius initium frontem signo crucis obsignauit. De fide catholica edictum edidit. Quæ sane maxima laude digna forent, si non admodum in voluptatibus obscænis volutatus, illicita coniugia constitutione sua approbasset, iustumque matrimonium communi coniugum consensu dissolui posse, lege sancita edixisset. Denique, si non pecuniæ ardentem appetens, etiam ipsa sacerdotia plebeiis hominibus venalia exposuisset. Euagrius lib. 5. c. 1. De Iustino refert Cedrenus, quod cum apud rebelles subditos scriptis non proficeret, ad populum libere dixerit, si præceptis suis parere nollent, alium sibi suo arbitrio imperatorem deligerent. *Ego enim (illum dixisse ait) contumacibus, iniustis & aliena volentibus imperare nolo.* Addit vnus refractarii grauiore & acerbioris supplicio effectum fuisse, vt vbique in summa pace viueretur, atque intra trigessimum diem neque actor vllus esset, neque reus iniuriarum.

Iustini imperatoris quale exordium.

Iustini virtus & virtutesque.

Anno pontificatus Ioannis nono, qui est Christi 568. Alboinus rex Longobardorum e Pannonia (quam ex Scandinauia insula progressus, per suos occupatam quadraginta duobus annis obtinuerat) primus in Italiam magnis viribus potens ingreditur. Per coniugium Clothosindæ Clotharii filiæ, quam, teste Gregorio, in uxorem duxerat, quatuor reges Francorum sibi confœderauit, ita vt aliorum etiam barbarorum auxilia adeptus, Romanis effectus fuerit formidabilis. Post vastatam Veneram prouinciam, captasque prope vniuersas Liguriæ ciuitates (iusto enim Dei iudicio primum feris barbaris consumendi traduntur schismatici Aquileiensis prouinciæ illi, quostam multis literis Pelagius papa ad ecclesiæ vniionem inuitauerat) præter eas quæ in litore maris sitæ sunt, insidiis Romanis vxoris interficitur, cum tres annos & sex menses in Italia regnasset. Successit post Alboinum Clephis, tenuitque regnum Italiæ anno vno & mensibus quinque. Ita Dei permisso feri barbari Italiam inuadere cœperunt, vt eius dominio orientales imperatores, quibusvis barbaris aduersus Romanos truculentiores, paulatim exueret; sicque tandem fieret, vt excussa Græcorum tyrannide, & vendicata a Francis cum vrbe Italia, eadem magna ex parte Romano pontifici cederet. Paulus diaconus de gestis Longobardorum lib. 2. cap. 10. & seqq.

Quo tempore Longobardilia primum ingressi fuerint.

Alboinus rex Longobardorum occiditur.

^b *Sedit annos 12. &c.*] Annis tredecim atque diebus quatuordecim pontificatum tenuisse indicant ea tempora, quibus hoc munus apostolicum administrare cœpit & desiit. Tertio Idus Iulii defunctum esse fatetur Anastasius. Si ergo vigesima septima Iunii post interregnum

Ioan. papa III. quamdiu sedet.

Concil. Tom. 12.

Z z z ij

trium mensium & 25. dierum, pontificatum adeptus fuit anno Christi 559. ut supra dixi, necessario affirmari debet, quod qui ad mensem Iulium anni 572. superuixit, per annos tredecim & dies duodecim sedem pontificiam obtinuerit.

Anastasi-
cor.

^c *Deinde venit Amingus dux Francorum, & Bucellinus, &c.*] Hæc teste Agathia lib. 4. contigerunt anno vigesimo nono Iustiniani imperatoris, anno Domini 555. sub pontificatu Vigilii, & Theodbaldo Francorum rege. Errat itaque Anastasius, qui hanc historiam ad tempora Ioannis papæ III. hic refert. Vide Baronium anno 555. num. 12. & 15.

Fabula est,
Longobar-
dos a Narfe-
te in Italiã
euocatos
esse.

^d *Tunc Romani, &c.*] Ad historiam istam Anastasi Paulus diaconus libri 1. capite 5. de gestis Longobardorum addit, Narsetem Romanorum inuidiam incurrisse, quia multum auri & argenti, aliarumque rerum diuitias acquisiisset. In reliquis fere conueniunt; nisi quod Paulus diaconus historiam hanc paulo prolixius recenseat. Vtriusque historiam tamquam fabulosam & plane commentitiam refellit Baronius anno 567. numer. 11. & seqq. ubi auctore Corippo grammatico Africano ostendit, Narsetem ante annum 567. quo Longobardi ex Pannonia in Italiam irruere cœperunt, Constantinopolim reuocatum, magnumque honorem consecutum fuisse. Deinde idem eo argumento conuincit, quod ipsi scripto proprio fatentur mortui cadauer cum honore Constantinopolim translatum esse. Quod si verum est, ipsi Narsetem ab Italia proditiōis crimine immunem reddunt, suamque hac de re enarrationem in mendaciorum textrina contextam esse, propria confessione reuelant. Nam si Narfes, quod referunt illi, Longobardos in Italiam euocauit, pro sceleris magnitudine, non modo non tanto honore & triumpho spoliandus fuerat, sed potius exhumandus, combustisque cineribus plane foras eiiciendus erat. Si dicas ipsum Narsetem ab imperatore iterum in Italiam esse missum cum eodem munere præfecturæ; repugnant omnes scriptores, qui vnanimi consensu fatentur, Longinum in locum Narsetis subrogatum fuisse. Explōsa igitur fabulosa vtriusque hac enarratione de proditiōe Narsetis, eiusque obitu & translatione, cum Græcis scriptoribus asseramus, ipsum honorifice Constantinopolim esse reuersum, substitutoque illi Longino successore, mirifice cultum, ibidem vsque ad obitum permansisse, & sumptuosa ædificia erexisse. Hæc ex Cedreno, Corippo, aliisque scriptoribus. Baronius ann. 567. & 568. num. 3. & sequentibus.

Refellitur
obiectio.

EPISTOLA
IOANNIS PAPÆ III.

AD EPISCOPOS GERMANIÆ ET GALLIÆ.

I. *Primum chorepiscopos quosdam
temerarios olim iam damnatos
arguit, quod nimium sibi sume-
rent auctoritatis in impositione
manuum.*

II. *Deinde monstrat Clementem*

*I. post beatum Petrum sedem a-
postolicam rexisse, idque traden-
te sibi ipso Petro.*

III. *Tertio tradit, quanta cura
atque sollicitudo illi subeunda
sit, qui gregem Christi pascat.*

*Ioannes episcopus vniuersis per Germaniæ & Galliæ prouincias
constitutis, in Domino salutem.*

OPTAVERAM siquidem, carissimi, pro nostri caritate collegii, omnes Domini sacerdotes in vna deuotione persistere, nec quemquam prohibita gratia aut fauore sacerdotum sectari, aut via recta discedere. Et quamquam credamus, dilectionem vestram ad omne opus bonum esse * paratam, vt tamen efficacior fiat, congruum nobis visum est, literis sedis apostolicæ (vt antecessorum quoque nostrorum vestigia imitemur) vos monere, præcepta diuina & apostolicæ sedis instituta viriliter peragere, & prohibita non tangere, sed cauere: nec cuiquam liceat vnquam doctrinam patrum deferere, & sacerdotali honore gaudere.

I.

Perlatum est ad sedem apostolicam emeruisse, & de-
nuo reuiuiscere prohibitum & funditus extirpatum tam
a sancto Damaso, quam a sancto Leone, viris apostolicis,
atque ab vniuersis synodali auctoritate episcopis, repre-
hensibilem atque oppido inolitum vsum, eo quod qui-
dam chorepiscopi (qui & a prædictorum antecessorum
sanctorum apostolicorum patribus & viris apostolicis, &
ab ipsis, siue a nobis sunt prohibiti, sicut eorum hæcenus
testantur decreta) vltra modum suum progredientes,
donum sancti Spiritus per impositionem manuum tra-
dant, & alia, quæ * solum pontificibus debentur, contra
fas peragant: præsertim cum nullus ex septuaginta disci-
pulis, quorum speciem in ecclesia gerunt, legatur donum

*Soli episco-
pi sunt mi-
nistri sacra-
menti con-
firmationis,
quam hic
vocat ma-
nuum im-
positionem.*

* solis

Zzz iij

Act. 8.

Neocæs.
Concil.
Can. 13.Chorepi-
scopi typū
gerunt in
ecclesia 70.
discipulo-
rum.

Act. 8.

Luc. 11.

8. q. 1. Si au-
tem Petrus,
Clemens
successor

Spiritus sancti per manus impositionem tradidisse. Quod autem solis apostolis, eorumque successoribus proprii sit officii tradere Spiritum sanctum, liber Actuum apostolorum docet. In Concilio vero Casareensi ita de chorepiscopis habetur scriptum: Chorepiscopi quoque ad exemplum & formam septuaginta videntur esse: ut comministri autem, propter studium quod erga pauperes exhibent, honorentur. Si enim meliores sanctioresque sanctis apostolis esse putatis, facite quæ illi non fecerunt, & superextollite vos illis. Si vero eiusdem ordinis estis, & æquiparare vos vultis illis, nolite ea agere, quæ illi non egerunt: sed imitamini, prout melius potestis, exempla & vestigia eorum. Illi autem, præcipiente Domino, illisque denuntiantes, ut illi & successores eorum tantummodo per manus impositionem traderent Spiritum sanctum, nulli unquam ex septuaginta tradere Spiritum sanctum per manus impositionem permiserunt, eis (quorum typum, ut prædictum est, chorepiscopi, antequam prohibiti essent, gerebant in ecclesia) scientes illicitum fore, dantes successoribus eorum exemplum, ne unquam talia præfumerent. Vnde in Actibus apostolorum scriptum est: *Cum audissent apostoli qui erant Hierosolymis, quia recepit Samaria verbum Dei, miserunt ad eos Petrum & Ioannem. Qui cum venissent, orauerunt pro ipsis, ut acciperent Spiritum sanctum. Nec dum enim in quemquam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in nomine Domini Iesu. Tunc imponebant manus super illos, & accipiebant Spiritum sanctum.* Non ergo (ut iam dictum est) aliquem ex septuaginta, licet pauci essent apostoli, ad hoc opus perficiendum direxerunt, sed Petrum & Ioannem apostolos per manus impositionem tradere Spiritum sanctum miserunt: quorum vicem episcopi in ecclesia gerunt, & non chorepiscopi, qui septuaginta discipulorum formam ante prohibitionem eorum gerebant. Quod illi non fecerunt, vos facere nolite, ne dissimiles eis, & indigni eorum successione & ministerio esse videamini: quia (ut ait Dominus in euangelio) *qui non est mecum, aduersum me est: & qui non colligit mecum, dispergit.*

I I.

Si autem Petrus princeps apostolorum adiutores sibi adsciuit Linum & Cletum, non tamen potestatem pon-

tificii, aut ligandi, aut soluendi eis normam tradidit, sed successori suo sancto Clementi, qui sedem apostolicam post eum, & potestatem pontificalem, tradente sibi beato Petro, tenere promeruit. Linus vero & Cletus ministrabant exteriora, princeps autem apostolorum Petrus verbo & orationi insistebat: quæ non incongrue ad traditionem Spiritus sancti per manus impositionem pertinent. Vnde & in Actibus apostolorum scriptum habetur:

Non est æquum, nos relinquere verbum Dei, & ministrare men- proximus
diui Petri.

*habetur

in *Luc. 10.* inde & in euangelio secundum Lucam * scriptum est ita: *Post hæc autem designauit Dominus & alios septuaginta duos, & misit illos binos ante faciem suam in omnem ciuitatem & locum, quo erat ipse venturus. Et dicebat illis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam. Ite. Ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta; & neminem per viam salutaueritis. In quamcumque domum intraueritis, primum dicite: Pax huic domui. Et si ibi fuerit filius pacis, requiescet super illum pax vestra: sin autem, ad vos reuertetur. In eadem autem domo manete, edentes & bibentes quæ apud illos sunt. Dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. Et in quamcumque ciuitatem intraueritis, & susceperint vos, manducate quæ apponuntur vobis, & curate infirmos qui in illa sunt, & dicite illis: Appropinquabit in vos regnum Dei. In quamcumque autem ciuitatem intraueritis, & non receperint vos, exeuntes in plateas eius, dicite: Etiam puluerem qui adhæsit nobis de ciuitate vestra, extergimus in vos. Tamen hoc scitote, quia appropinquabit regnum Dei. Dico vobis, quia Sodomis in illa die remissius erit quam illi ciuitati. Et in Matthæo euangelista scriptum est: Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ. Cauete autem ab hominibus. Tradent enim vos in conciliis, & in synagogis suis flagellabunt vos; & ad reges & præfides ducemini propter me, in testimonium illis & gentibus. Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem, & pater filium, & in-*

surgent filii in parentes, & morte eos afficient. Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem perseverauerit usque in finem, hic saluus erit. Linum namque & Cletum nihil legitur unquam ex pontificali ministerio egisse potestatiue: sed quantum eisa beato Petro præcipiebatur, tantum solum-

Nicæni Cō-
cilii Can. 4.

modo agebant. Nam & in Canone legitur Nicæno: Episcopum namque conuenit maxime quidem ab omnibus qui sunt in prouincia, episcopis ordinari. Si autem hoc difficile fuerit, aut propter instantem necessitatem, aut propter itineris longitudinem; a tribus tamen omnimodis in id ipsum conuenientibus, & absentibus quoque pari modo decernentibus, & per scripta consentientibus, tunc ordinatio celebretur. Firmitas autem eorum quæ geruntur per vnamquamque prouinciam, metropolitano tribuatur episcopo. Omnia quoque maxima Concilia affirmant, eum non esse episcopum, qui minus quam a tribus episcopis, auctoritate etiam metropolitani, fuerit factus episcopus. Ideoque illos quos chorepiscopos vocatis, quia ab vno (vt audiuius) sunt episcopo, episcopos non esse, nec aliquid de pontificali priuilegio agere debere, perspicuum est. Quoniam si nomen non habent, quomodo officium possunt * habere? Si ergo episcopi non sunt, & presbyteri (quorum vicem gerunt, quia ad exemplum & formam septuaginta olim fiebant) esse despicunt, quid erunt? Profecto quod ratione caret, aut nihil, aut parum prorsus est. Si quis de his amplius, & quod fieri non debeant, voluerit scire, legat prædictorum apostolicorum decreta, & ibi reperiet. De quibus aliqua & hic inferere, dignum duximus.

Episcopus
non est qui
a minori nu-
mero, quam
attribus epi-
scopis con-
secratur.

Damasi sci-
licet & Le-
onis.
Damasi pa-
pæ epistola
I v.

III.

Ioan. 10.

Ioan. vii.

Si Domini desideramus esse discipuli, ipsius imitemur vestigia, vt de nobis dicatur: *Ego sum pastor bonus, & agnosco oues meas, & voco eas nominatim, & cognoscunt me meæ; & reliqua.* Et iterum, monente dominicæ vocis imperio, quo beatissimus apostolus Petrus trina repetitione mysticæ sanctionis imbuitur, vt Christi oues, qui Christum amat, diligenter & cum magna cura pascatur, quoniam ipsius sanctæ sedis (cui per abundantiam diuinæ gratiæ præsumus)* ipsius amore & reuerentia cohortamur, vt tantæ superstitionis, quæ nullius (vt sæpe dictum est) fulci-

fulcitur auctoritate, periculum (quantum possumus) declinemus, ne beati magistri nostri Petri summi apostoli dilectio, qua se amatorem Dei esse testatus est, vana inueniatur in nobis: quoniam omnis negligenter pascens toties commendatum sibi dominicum gregem, conuincitur summum non amare pastorem, nec eius velle se discipulum fieri, cuius exempla negligit imitari. Nam gratia prorsus maior acquiritur, si de commissis ouibus lucrum offerat Domino sollicitudo pastoris. Nam & beatum Iacob, qui pro vxoribus diu seruierat, dixisse meminimus: *Viginti annis fui tecum: oues tuæ & capræ steriles non fuerunt: arietes gregis tui non comedi, nec captum a bestia ostendi tibi: ego damnum omne reddebam, & quidquid furto perierat, a me exigebas. Die noctuque æstu urebar & gelu, fugiebat somnus ab oculis meis.* Si igitur sic laborat & vigilat, qui pascit oues Laban, quanto labore, quantisque vigiliis debet intendere, qui pascit oues Dei? Sed in his omnibus ipse nos instruat, qui pro suis dedit ouibus animam, & adiuuet nos, vt de his qui nobis commissi sunt, fructum multiplicem, ac mensuram supereffluentem ad æterna gaudia reportare concedat: tantusque nos beati Petri apostolorum principis amor accendat, vt in ouili ipsius, cui omnes creaturæ sunt traditæ, omnes taliter errantes, & illicita atque prohibita præsumentes, sanctis vestris studiis summo redintegrare cum desiderio festinetis, * qualiter animæ precioso Christi sanguine redemptæ, eorum non depereant deceptione. Restat etiam, quod per ostium hi nequaquam subintrarunt, quia non habebant ostium per quod ingrederentur: quia (vt dictum est) si nec episcopi sunt, & plusquam presbyteri esse ambiunt, per quod ostium intrabunt? cum hi tantum duo ordines in ecclesia legantur, nec amplius ad pastorale officium aliquod patet ostium, per quod pastor intret. Audite fratres non me, sed ipsam veritatem dicentem: *Qui non intrat per ostium in ouile ouium, sed ascendit aliunde, ille fur est & latro,* & reliqua. Cum etiam egregius prædicator dicat: *Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est:* prædicta duo fundamenta in ecclesia tantummodo posita inueniantur, quidquid amplius in his positum inuenitur, stare nullatenus poterit. Et ideo cum omnibus suis fundamentis, actionibus at-

Ioan. 21.

Genes. 31.

Ioan. 10.

1. Cor. 3.

Concil. Tom. 12.

A a a a

* quatenus

que radicibus vt euellatur, necesse est, ita vt amplius nec pullulare, nec germinare valeat. Non ergo generet, & non faciat vobis, fratres, toties repetita locutio fastidium; quia summa necessitas est sæpius prohiberi quod toties illicite vsurpatur: & quoniam veritas sæpius exagitata, magis splendescit in lucem; & quod toties repetendo admonetur, minus vsurpatur. Super his enim multa iam ab antecessoribus nostris dicta sunt: a quibus ipsi, sicut nunc a nobis, ita olim ab ipsis damnati & prohibiti sunt: ideo sæpius repetentes, omnes monemus, vt vitentur huiusmodi, & a talibus se abstineant, qui noluerint vna cum eis a sacerdotali ministerio, vt rebelles, fieri alieni. Quod ita demum probare poterimus, si tales extirpare, & non eis fauere, decertaueritis: & ita in postmodum de tali querela cessabit: quia contumeliæ studio fit, quidquid interdictum toties vsurpatur. Omnia hæc decretalia, & cunctorum decessorum nostrorum constituta, quæ de ecclesiasticis ordinibus & Canonum promulgata sunt disciplinis, ita vobis & omnibus episcopis, ac cunctis generaliter sacerdotibus custodiri debere mandamus, vt si quis in illa commiserit, veniam sibi deinceps nouerit denegari: quoniam occurreret veritas, si falsitas displiceret. Et merito nos, qui summa ecclesiæ tenere debemus gubernacula, causa respicit, si silentio faueamus errori. Data *XIIII. Kalendas Augusti, *Iustino sexto & Narsete vi-

ris clarissimis consulibus.

N O T A.

Hanc epistolam commentitiam esse probatur.

^a *Epistola.*] Hanc epistolam ab aliquo impostore sub nomine Ioannis papæ tertii post obitum illius suppositam fuisse, multis argumentis ostendi potest. Primo, quod sub consulatu Iustini sexto, decimo quarto Kalendas Augusti, anno septimo Iustini, & 572. Christi scripta fuisse reperiatur, quo tempore Ioannes papa iam in viuis esse desierat. Secundo, quod nota consulari insignita sit, qua his temporibus epistolæ pontificiæ consignari desierant. Tertio, quod in ea scribatur, Linum & Clerum fuisse tantum chorepiscopos; quos tamen omnis pene antiquitas scriptorum optimorum, vt in notis ad vitas eorundem pontificum diximus, pro veris pontificibus agnouit. Taceo quod nomen chorepiscoporum, de quorum munere integra epistola scripta est, in Gallia & Germania plane abolitum fuerit. Hoc vnum dumtaxat sanctissimi pontificis scriptum commentitium, germanis eiusdem epistolis deperditis, extare, vehementer est dolendum. Vide Baronium anno 572. num. 3.

* 2111.
* Iust.
NARSE

CLOTHARII REGIS
CONSTITVTIO GENERALIS.*Chlodacharius rex Francorum omnibus agentibus.*

VSVS est clementiæ principalis, necessitatem prouincialium vel subiectorum sibi populorum prouida sollicitius mente tractare, & pro quiete eorum quæcumque iuste sunt obseruanda indita in titulis constitutione conscribere: quibus quantum plus fuerit iustitiæ atque integritatis impensum, tantum pronius amor deuotionis incumbit. Ideoque per hanc generalem auctoritatem præcipientes iubemus, vt in omnibus causis antiqui iuris norma seruetur, & nulla sententia a quolibet iudicum vim firmitatis obtineat, quæ modum legis atque æquitatis excedit. In parentum ergo successione quidquid legibus decernitur, obseruetur, omnibus contra impetrandi aliquid licentia derogata: quæ si quolibet ordine impetrata fuerit vel obtenta, a iudicibus repudiata, inanis habeatur & vacua. Si quis in aliquo crimine fuerit accusatus, non condemnetur penitus inauditus: sed si in crimine accusatur, & habita discussione fuerit fortasse conuictus, pro modo criminis sententiam excipiat ultionis. Inter Romanos negotia causarum Romanis legibus præcipimus terminari. Si quis auctoritatem nostram subreptitiæ contra legem elicuerit fallendo principem, non valebit. Si iudex aliquem contra legem iniuste damnaverit, in nostri absentia ab episcopis castigetur; vt quod perpere iudicauit, versatim melius discussione habita emendare procuret. Nullus per auctoritatem nostram matrimonium viduæ, vel puellæ, sine ipsarum voluntate præsumat expetere; neque per suggestiones subreptitias rapiantur iniuste. Sanctimoniales nullus sibi in coniugium audeat sociare. Vt auctoritates cum iustitia & lege competente in omnibus habeant stabilem firmitatem, nec subsequentibus auctoritatibus contra legem elicitis vacuentur. Vt oblationes defunctorum ecclesiis deputatæ nullorum competitionibus auferantur, præsentem constitutione præstamus. Agraria, pascuaria,

Concil Tom. 12.

Aaaa ij

556 CLOTHARII REGIS CONSTITVTIO.

vel decimas porcorum, ecclesiæ pro fidei nostræ deuotione concedimus: ita vt actor aut decimator in rebus ecclesiæ nullus accedat, ecclesiæ vel clericis nullam requirant agentes publici functionem, qui aui, vel genitoris,¹ aut germani nostri immunitatem meruerunt. Quæcumque ecclesiæ vel clericis, aut quibuscumque personis, a gloriosæ memoriæ præfatis principibus munificentia largitate conlata sunt, omni firmitate perdurent. Quidquid ecclesiæ, clerici, vel prouinciales nostri, intercedente tamen iusto possessionis initio, per triginta annos inconcusso iure possedisse probantur, in eorum ditione res possessa permaneant: nec actio tantis æui spatiis sepulta ulterius contra legum ordinem sub aliqua repetitione consurgat, possessione in possessoris iure sine dubio permanente. Prouideat ergo strenuitas vniuersorum iudicum, vt præceptionem hanc sub omni obseruatione custodiant: nec quidquam aliud agere aut iudicare, quam vt hæc præceptio secundum legum Romanarum seriem continet, vel sexus quarundam gentium iusta antiqui iuris constitutione olim vixisse dinoscitur, sub aliqua temeritate præsumant.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Clotharii regis constitutio.*] Duo huius constitutionis exemplaria vidimus: vnum e monasterio Corbeensi, quod in editione nostra secuti sumus: alterum e bibliotheca Tiliana, quod fuerat olim monasterii Corbionensis, id est Blesensis sancti Launomari.

² *Omnibus agentibus.*] Tilianus, *omnibus comitibus.* item paulo post: *sibi omnium populorum.* & rursus, *quæcumque iusta sunt.* & infra, *incumbent.* item, & *inanis habeatur.*

³ *Aut germani nostri.*] Hæc absunt a Tiliano. Ambigi autem hoc loco iure queat, si ad Clotharium I. referatur constitutio, quemnam auum suum vocet, qui clericis immunitatem concesserit: si ad Clotharium II. eequem dicat germanum.

ANNO
CHRISTI
560.

SYNODVS LANDAVENSIS I.

CIRCITER ANNVM DOMINI DLX.

Ab Oudoceo tertio Landauenſi epiſcopo conuocata :

*Qua Mouricus rex Glamorganiae ob perfidam Cynetu inter-
fectionem excommunicatur.*

MOURICVS rex & Cynetu conuenerunt inſimul Lan-
dauiae, & praſente Oudoceo epiſcopo iurauerunt
antepoſitis reliquiis ſanctorum, vt firmam pacem inter ſe
tenerent. Facta iuratione, poſt interuallum occidit rex
Mouricus dolo Cynetu, & poſtea epiſcopus Oudoceus
conuocauit omnes clericos ab oſtio Taratyrin Guy uſque
ad Tyui cum tribus abbatibus ſuis, Conſen abbate Carba-
nivalis, Catgen abbate Ildute, Sulgen abbate Docguinni;
& plena Synodo excommunicauit regem Mouricum
propter homicidium ab eo perpetratum, & propter pactum
factum praſentia ſua & ſuper altare Petri apoſtoli & ſan-
ctorum Dubricii & Teliaui, transgreſſum: & ita inclinando
cruces ad terram ſimul & patriam, dimiſit ſine baptiſmo,
& communio Chriſtiana maledixit regem cum progenie,
confirmante Synodo & dicente: Fiant dies eius pauci, &
fiant filii eius orphani, & vxor eius vidua. Et remanſit rex
cum tota regione ſua ſpatio duorum annorum, & eo am-
plius, ſub eadem excommunicatione.

Poſt haec rex non potuit tam diu durante excommuni-
cationem tantam amplius ſuſtinere, videns perditionem
animae ſuae, & damnationem regni, veniam requiſiuit apud
ſanctum Oudoceum Landauiae, & effuſis lacrymis cum
inclinato capite, & coram tribus abbatibus, Oudoceus
epiſcopus impoſuit ei iugum poenitentiae ad modum qua-
litate & quantitate, commendans ei vt tribus modis e-
mendaret apud Deum & eccleſiam Landauiae, videlicet
ieiunio, & oratione, & eleemoſynis.

Rex Mouricus accepto iugo poenitentiae, dedit quatuor
villas pro redemptione animae ſuae, & pro anima Cynetu,
eccleſiae Landauiae, & in manu Oudocei epiſcopi & omni-
bus ſuis ſucceſſoribus, cum tota ſua libertate, & ab omni
ſeruitio liberis in perpetuo, & cum tota communione per

Aaaa iij

patriam suam manentibus in his terris, in campo & in silua, in pascuis & in aqua. Prima, Riugraenau, II. Nantauan, III. est in qua occisus est Cynetu, vltra Nadauan: IIII. trans Nadauan, vbi filius regis mœchatus est, a palude Elleti vsque Nadauan, id est, villa Gudberdh. De illis quatuor, viginti quatuor modii terrarum.

De clericis testes sunt, Oudoceus episcopus, Consen abbas Carbani vallis, Catgan abbas Ilduti, Sulgen abbas Docunni, &c. De laicis, Mouric rex cum filio suo Frioc, & nepote Morrant filio Athruis, &c.

SYNODVS LANDAVENSIS II.

AB OUDOCEO PRÆDICTO,

Tertio Landauicæ episcopo, ad Podum Carbani vallis conciliata, in Morcanti regis absolutionem.

INSINUANDVM est quod sanctus Oudoceus cum sua congregatione, & Concen abbas sancti Catoci, & Sulgen abbas Docunni, & Congen abbas Ilduti, cum omni sua congregatione, & Morcant rex, & Frioc patruus suus, venerunt omnes ad Podum S. Ilduti, & ambo Morcant rex & Frioc, presentibus illis omnibus super altare S. Ilduti antepositis sanctis reliquiis, iurauerunt ita vt simul firmam pacem inter se sine dolo tenerent. Et ita tali conuentione, vt si vnus alterum occideret, aut ei dolum inferret, nullo se alio modo redimeret, agro nec argento, sed regnū suum quietum clamaret, & vitam suam totam duceret in peregrinationem. Post multum vero temporis, suadente diabolo, occidit rex Morcant Frioc patrum suum dolo: & eo occiso, venit rex Morcant ad Oudoceum episcopum, veniam requirens de periurio facto, simul cum homicidio perpetrato, ad ecclesiam Landauiam.

Et audita eius petitione, mandauit episcopus Oudoceus propter abbates trium congregationum suarum, Concen abbatem Catoci, Sulgen abbatem Docunni, Congen abbatem Ilduti, cum suis clericis congregatis in vnum in sancta Synodo, omnibus ab ostio Taratyrin Guy vsque ad ostium Tiui. Et venit rex cum senioribus Morcannuc obuam illis ad Podum Carbani vallis, ad recipiendum iu-

ANNO
CHRISTI
560.

dicium de malefacto suo cum summa satisfactione.

Et plena Synodus, præsentia Oudocei episcopi, iudicavit propter orbitatem regni, ne fieret sine protegente clypeo domini naturalis, peregrinationem illius ieiuniis & orationibus & eleemosynis redimere, simul cum homicidio periurium expurgare. Et rex Morcant assensu seniorum Morcannuc posuit manum suam super quatuor euangelia & reliquias sanctorum, tenente illa Oudoceo; & promittit in primis se emendaturum de prædicto facinore sicut prædictum est, ieiunio & oratione & eleemosyna: & insuper promittit se nunquam tale quid amplius facturum, & se in omnibus regalem iustitiam misericorditer acturum. Iuncta ei poenitentia ad modum facinoris, & ad illius qualitatem, quantitatem, potentiam; & data sibi communionem Christiana, ablata prius sibi ab episcopo Oudoceo, clamavit tres congregationes Catoci, Ilduti, Docunni, liberas ab omni regali servitio, Deo & sanctis Teliauo, Dubricio, Oudoceo, & omnibus successoribus suis: & ita cum omni sua dignitate & privilegio SS. Dubricii, Teliaui, in perpetua consecratione ecclesiæ Landaviæ, & virem mellis, & leberem ferream, quæ ecclesiæ S. Ilduti regi debebat reddere, quietam rex Morcant clamavit, &c.

SYNODVS LANDAVENSIS III.

SVB OUDOCEO TERTIO

Landauensi episcopo, ab ostio Guy vsque ad ostium
Tiui, Landaviæ congregata:

*Qua Guidnerth fratrem in causa regni interficiens,
excommunicatus est.*

SCITOTE carissimi fratres, quod in tempore Oudocei episcopi diabolica admonitione occidit Guidnerth fratrem suum Merchion causa contentionis regni, & perpetrato homicidio, fratricida excommunicatus est a beato Oudoceo, & a Synodo congregata ab ostio Guy vsque ad ostium Tiui Landaviæ, & ita remansit depositis crucibus ad terram simul, & cymbalis versis tribus annis sub eadem excommunicatione, & ex toto, sine aliqua Christia-

norum cōmunionē. Finitis tribus annis requisivit veniam apud beatum Oudoceum; & data ei venia, misit eum in peregrinationem vsque ad archiepiscopum Dolensem in Cornugalliam, propter veterrimam amicitiam & cognitionem quam sancti patres habuerunt antecessores sui inter se, S. Teliaus, *viz.* & S. Samson archiepiscopus primus Dolensis ciuitatis. Et propter aliam causam, eo quod ipse Guidnerth, & Britones, & archiepiscopus illius terræ, essent vnius linguæ & vnius nationis, quamuis diuiderentur spatio terrarum; & tanto melius poterat renuntiare scelus suum, & indulgentiam requirere, cognito suo sermone.

Post hæc data sibi remissione cum sigillatis literis, rediit ante caput anni ad patriam & ad beatum Oudoceum. Et quia nondum fecerat annum quem promiserat in exulatu, neque finierat, noluit illum absoluerē, sed potius in eadem fieret excommunicatione, non seruato ab eo primo iugo pœnitentiæ: manente eo in eadem præuaricatione & excommunicatione, ante finem anni S. Oudoceus famosissimæ vitæ episcopus Landauia transiit ad Dominum. Cui successit Berthguinus Landauia, quem Morcant rex simul & Guidnerth requisierunt apud Landauiam cum multis senioribus Morcannuc, vno ore deprecantes episcopum, videntes cruces adhuc depositas ad terram, simul & reliquias cum cymbalis super Guidnerth, vt veniam daret Guidnerth fratricidæ, & vt solueret excommunicationem, eleuando cruces de terra & reliquias sanctorum.

Post hæc Guidnerth promittens emendationem vitæ suæ amplius in ieiunio & oratione & eleemosyna, fusis lacrymis cum magna deuotione, absolutus est de episcopo, & iuncta sibi pœnitentia plenaria ad modum culpæ. Postmodum Guidnerth memor diuini sermonis, sicut aqua extinguit ignem, ita eleemosyna peccatum; donauit Deo & SS. Dubricio, Teliau & Oudoceo, & in manu Berthguini episcopi, & omnibus successoribus suis ecclesiæ Landauia Lann, Catguala, Tye, cum omni sua tellure, cum silua, & cum maritimis, & cum omni sua libertate sine vlllo censu homini terreno, nisi ecclesiæ Landauia & pastoribus eius, & cum refugio suo in perpetuo. De clericis testes sunt, &c.

NICETII

EPISTOLA I.

NICETII EPISCOPI TREVIRORVM

AD IVSTINIANVM IMPERATOREM.

In hæresim lapsum reuocat ab errore.

*Domino semper suo Iustiniano imperatori, Nicetius cum suis
humilis, sed misericordia Domini episcopus.*

IN nouissimis temporibus iam, vt sermo euangelicus prædixit, prospicimus; & cum tempus nostrum semper sit paratum, tamen finem, vt scriptura denuntiauit, venire sentimus. Sed beatus ille homo, quem, cum venerit Christus, inuenerit ipsum vigilantem. Sol conuertitur in tenebras ab oriente, id est, ab alto, hoc est a vita sancta. In integro mundo splendebas vt sol, & cum omnes inde gratia Domini rectores ecclesiæ * cuncti consilii ipsius gauderemus, deuulgante fama ex lapsu vestro, quem nunquam peruenire debuimus, contristati & humiliati vsque in terra sumus. Dulcis noster Iustiniane, quis te sic decepit? quis vt talia prosequeris, suaserit? Quis, vt Christum purum hominem fatereris, docuit? quis vt in Iudæ consortium te transcriberes, circumuenit? Quis vt illum qui dixit, *Ego a Patre exiui, & Ioan. 16.*
veni in hunc mundum, per circumcisionem, per baptismum, per passionem, vt cresceret, te docuit? Quis vt qui cor miserum non habebas ante, repente oppressit? quis vt patres, quos venerari debuisti, ad cædes, ad diuersas cruces mitteres, prouocauit? quis vt illa, propter quæ Christus crucifixus est, & apostoli omnes pertulerunt, destrueres, prouocauit? quis vt quod iam semel, bis, & tertio ab omnibus rectoribus ecclesiæ condemnatum fuerat, vel adorares, commonuit? Nestorii & Eutychis, vt diximus, iam anathematizata quotiens atque quotiens secta, vt te de ipsa interimeres, quis imperauit? Ille, ille, qui Adam, vt contingeret arborem vitæ, suaserit, qui studio suo mortem adinuenit, circumuenit: qui Iudam, cum Christum purum hominem fecit, & pro homine tradidit, in ignem, quem

Concil. Tom. 12.

Bbbb

praparauit Deus diabolo & angelis eius, misit. Dulcis,
 & dulcis noster Iustiniane, rememorare quæ promisi-
 sti cum baptizatus es, quid per singula te credere dixi-
 sti. Vnum Filium manentem in duabus substantiis, cum
 Patre & Spiritu sancto, non duos Christos testatus es.
 Cum excessisti, quid fecisti? quid tibi praparasti? Dis-
 cute, & bene te prospice, & vide si non in loco perdi-
 tionis te obligasti. Adhuc si vis, viuus: si vis, reuertendo
 gaudes. *Zach. 1.* *Conuertimini, inquit, ad me, & conuertar ad vos.*
 Patres, a quibus benedictionem expectare debuisti, in
 exilium transmisti. Tum cum in vltima ætate tua com-
 ponere & coniungere te ad redemptorem tuum debui-
 sti, ipse te, non alter, sed tu, & te & tuos decepisti.
 Cum Lactantius, vt dicit, presbyter loca sancta per Gal-
 lias propter Domini misericordiam visitaret, ante nos
 apparuit. quæ legis deprecuimus, & per Iesum Chri-
 stum redemptorem nostrum coniurauimus. Ergo literis
 presentibus Deum nostrum coniuramus insuper, conte-
 stamur, vt & tu reuertaris, & quantos perire suastisti in
 horrenda persecutione, reuerrere prouoces. Quod si non
 feceris, sit iudex ille inter nos & te; sed quanto citius, cui
 tu honores tulisti, & purum hominem fecisti. Cum legi-
 sti, *Ioh. 10.* *Ego & Pater vnum sumus*: sed talis Pater, qualis & Filius,
 quia ita Pater vt Filius, quoniam verum est, quomodo
 ad circumcisionem veniendo, ad baptismum, ad marty-
 rium, meliorare probatur, qui Deus & creator omnium
 esse conuincitur? Festina, festina, sed protinus. Nam si
 te sic vltimus dies inuenerit, qualis nunc hodie appares,
 descendes ad inferiora terræ, & ad partes vulpium eris.
 Latetur sancta ecclesia de regressu tuo, quia vehementer
 luget de excessu tuo. Gaudere nos in vltimo sæculo po-
 sitos facias, quos lugere post latitiam de perditione tua
 fecisti. Ne dicas vel in corde tuo, Feci, feci, vici, vici.
 Victus es & victus, sed inde, vnde filius diaboli, & ini-
 micus iustitiæ. Nam notum tibi sit, quod tota Italia, inte-
 gra Africa, Hispania, vel Gallia cuncta, nomen tuum, cum
 de perditione tua plorant, anathematizant. Et si non quæ
 docuisti destruxeris, & publica voce clamaueris: Erra-
 ui, erravi, peccaui, anathema Nestorius, anathema Euty-
 ches: cum ipsis te ad supplicia sempiterna tradidisti. Salu-

tamus plurimum, coniurantes per Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, per illum qui in vno trinus apparet, & in tribus vnus agnoscitur, vt te de horrenda secta, & abominabili persecutione semoueas, & illos qui te suadente in ipsam crediderunt, ad meliorem viam venire studeas.

Anno Domini 563.

In collocandis epistolis Nicetii coniectura vfi sumus. Priorem enim, quod Iustiniani hæresim commemoret, in quam extrema demum ætate lapsus est, in eum annum contulimus, qui Iustiniani obitum antecessit. Alteri vero, quæ ad Chlodosuinam Clotharii regis filiam scripta est, cum hanc & post Clotharii mortem, filiis in Gallia regnantibus, id est, post annum Christi DLXI. & ante Italicam Alboini expeditionem, quæ anno DLXVIII. mortua iam Chlodosuinam suscepta est, scriptam fuisse constaret, annum adscripsimus, qui ab vtriusque temporis meta paribus fere distat interuallis.

Hac Sirmondus.

EPISTOLA II.

NICETII EPISCOPI TREVIRORVM

AD CHLODOSVINDAM REGINAM

LANGOBARDORVM.

Hortatur vt Alboinum regem maritum suum ad fidem catholicam adducat.

*Dominæ clementissimæ in Christo filiæ, Chlodosuinæ reginæ
Nicetius peccator.*

CVM legatos vestros per Francorum reges, germanos tuos, ire conspiciamus, de prosperitate vestra solliciti sumus. Sed illa inde audimus, quod quam semper sonare etiam & sonare confitemur, quam magna, quam alta, quam laudabilis, quam utilis, quam humana vel magnifica, quomodo de pauperibus sollicita, quomodo de religione astuta, quomodo in cuncto populo pia conuersatione splendida. Ille hoc concedat, qui tibi spiritum sapientiæ & intellectus iam dedit. Gaudemus ex hoc, gaudere nos Christus faciat de Alboino rege, quem habes, & de felicitate sua triumphare. Stupentes sumus, cum gentes illum tremunt, cum reges venerationem impendunt, cum potestates sine cessatione lau-

Concil. Tom. 12.

A a a a ij

dant, cum etiam ipse imperator suis ipsum præponit, quod animæ remedium non festinus requirit. Scriptum legimus: *Quærite primum regnum Dei, & omnia apponentur.* Qui sic quemadmodum ille fulget fama, miror quod de regno Dei & animæ suæ salute nihil inuestigare studet, sed illos recipit, illis acquiescit, qui potius animam in gehennam perdunt, quam ad viam salutis adducant. Duos Deos esse prædicant, alium in deitate Patrem, alterum in deitate, sed pro creatura, Filium; cum scriptura dicat: *Ego sum Saluator, & non est alius præter me.* Te domina Chlodofuinda, per tremendum diem iudicii coniuro, ut hanc epistolam & bene legas, & bene illi & frequenter exponere studeas, & ut ipsum interroges, quis est Saluator? Patrem dicunt esse Salvatorem, an Filium? quomodo duos esse, cum vnus est, & alius non est, denuntiant? Si dicent Filium; ergo Pater Saluator non est: & si dixerint Patrem; ergo Filius non est Saluator, quia saluare, qui saluator non est, nullum potest. Si dixerint, Duo sunt saluatores, istud scriptum nusquam inuenient, nisi, *Ego & Pater vnum sumus*: hoc est, Pater in Filio & cum Filio, & Filius in Patre & cum Patre. Deus præ magnitudine videri ab oculo humano non potest, qui tantum grandis, tantum fulgens, tantum etiam igneus est. Legimus, *In circuitu cæli & terræ tabernaculum eius.* quod etiam præ ista magnitudine & splendore ab homine videri non potest. expressit de se, quem semper habuit apud se, qui latibulum sibi de carne fecit. & ideo scriptura dicit: *Posuit tenebras latibulum suum.* Ideoque in euangelio ait Verbum Dei, quod Ioannes dicit, quia, *in principio erat, Verbum caro factum est,* & quod de Maria erat, sic illuc ad se iunxit, ut esset vnus. Et per scripturam dixit: *Ex Sion species decoris eius*: hoc est, homo in Deo transibit. In euangeliiis ipse dixit: *Ego ex Patre exiui, & veni in hunc mundum.* In quadagesimo septimo psalmo dixit: *Distribuite gradus eius.* Eius dixit, non eorum; quoniam vnus esse, sed nec solus apertissime scitur. *Ut enarretis in progenie altera*: nam in die resurrectionis nec narrare, nec apparere poterit, qui Trinitatem in vnitatem non crediderit. Et pro eo omnis militia angelorum per singulos dies clamat, *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus sabaoth.* Non tres sancti, sed ter sanctum

Matth. 6.

Esa. 45.

Ioan. 10.

Psal. 17.

Ibid.

Psal. 49.

Ioan. 16.

Psal. 47.

Esa. 6.

dixit Dominum Deum sabaoth. Sanctus Pater, sanctus Filius, sanctus Spiritus. Vnus sanctus, sicut vnus Dominus. Vnde & Ioannes euangelista dixit: *Ipse est qui est, & qui erat, & qui venturus est saluator.* Siper nomina iuero, gradus esse videntur. Cum Patrem audis, nomine maior esse videtur: & ideo dixit; *Pater maior me est:* sed nomine tantum: in deitate autem, euidentissime per Christum & per apostolos eius vnus esse agnoscitur. Quia ipse cum a discipulo interrogaretur: *Domine, ostende nobis Patrem:* & ille: *Me vides, & de Patre interrogas?* Vides quia in Trinitate inuocatur, & in vna deitate esse inuenitur. Cum Patrem audis, sine Filio esse non credas: cum audis Filium, cum Patre esse non dubites. Nec dubites tres in personis, nam vnus in deitate esse agnoscitur. & ideo ad discipulos suos dixit: *Ite, baptizate in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* In nomine dixit, non in nominibus, quia vnam deitatem dixit, non tres. Spiritus autem sanctus separari non potest, quoniam vnde esse scitur gratia Dei, inde donum Dei esse cognoscitur. Ab ipso spirant bona omnia, sicut Apostolus dixit: *Quoniam ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia.* Et hinc Propheta dixit: *Tu solus altissimus.* sed solus altissimus in omni terra Saluator. Iesu Naue ipsum conspexit, & ideo dixit: *Noster es, an aduersariorum?* Ille autem respondens ait: *Ego sum qui sum, & alius præter me non est.* Abraham qui dicitur amicus Dei, & probatur, tres vidit, & vnum credidit. Cum tres adorat, Trinitatem, sicut dixi, commemorat: cum vnum in domum intrare deprecatur, vnam potestatem esse denuntiat. Nam Moyse quotiens atque quotiens dixit, *Ego sum qui sum, & alius præter me non est?* Quid nos ire per singula necesse est? Ad duodecim discipulos quos habuit, veniamus, quia ipsi Gothi hodie ipsis venerationem impendunt, & reliquias eorum furtim tollunt: sed nihil ibi habent, quia fidem eorum annullare præsumunt. Quid est quod in basilicis eorum corpora ipsorum hodie venerantur, non ingrediuntur? Quid est quod nihil ibidem præsumere audent, nisi furtiue, vt canes a foris, animas decipiunt, cum illos suos fideles rex Alboinus sibi demittat, & ad domini Petri, Pauli, Ioannis, vel reliquorum sanctorum limina perducatur, vt ibidem Missas facere si audent, deliberent?

Bbbb iij

sed non audent, quia domini Petri discipuli non apparent, & contrarii Christi esse probantur: quia quæ per crucem ipse redemit, destruere infelices inueniuntur. Hic si iubet ad dominum Martinum per festiuitatem suam, quam vndecima die facit Nouember, ipsos mittat: & ibi si audent aliquid præsumant, vbi cæcos hodie illuminari conspiciamus, vbi surdos auditum, & mutos sanitatem recipere. Nam quid dicam de leprosis, aut de aliis quamplurimis, qui quantacumque debilitate percussifunt, ibidem per singulos annos alii & alii sanantur? Fortasse dicunt, confingunt vel cæcos, qui cæci a natiuitate esse videntur. Quid dicam, cum inde illuminatos conspiciamus, & ad propria, Deo miserante, sanos reuerti videmus? Nam quid dicam adhuc de domino Germano, Hilario vel Lupo episcopis? vbi tanta mirabilia hodie apparēt, quantum nec dicere verbis valeo: vbi tribulantes, id est, dæmonia habentes, in aera suspensi torquentur, & dominos quos dixi esse confitentur? Numquid in ecclesiis eorum sic faciunt? Non faciunt, quia Deum & dominos sanctos ibi habitare non sentiunt. Dæmon dæmonem non exorcizat. Nam vbi sancti habitant, dæmon vagari non dimittitur. ideo fit vt locus vbi Deus est, ostendatur. Quid de domino Remigio & domino Medardo episcopis, quos tu, credo, vidisti? Non possumus tanta exponere, quanta mirabilia per illos Deum videmus facere. Audisti ab auia tua, domina bonæ memoriæ Rodhilde, qualiter in Franciam venerit, quomodo dominum Chlodoueam ad legem catholicam adduxerit; & cum esset homo astutissimus, noluit acquiescere, antequam vera agnosceret. Cum ista quæ supra dixi, probata cognouit, humilis ad domini Martini limina cecidit, & baptizari se sine mora permisit. Qui baptizatus quanta in hæreticos, Alaricum vel Gundobaldum reges, fecerit, audisti; qualia bona ipse vel filii eius in sæculo possederunt, non ignoratis. Talis ornatus, talis vir, qualis Alboinus rex esse dicitur, talis fama, quem mundus sic præponit, quare non conuertitur, aut quare tardus ad requirendam viam salutis apparet? Deus bone, qui es sanctorum gloria & omnium salus, tu te in illum mitte. Et tu domina Chlodofuinda, cum verbum facis, solatium tribue, vt omnes de tali stella, de tali gem-

ma sic gaudeamus, qualiter Deo placere possimus. Saluto tantum quantum valeo. deprecor vt otiosa non sis: incessanter clama, incessanter canta. Audisti dictum: *Salua- 1. Cor. 7.*
bitur vir infidelis per mulierem fidelem. Nam scias, prima salus, prima remissio est, qui conuerti fecerit peccatorem ab errore suo. Vigila, vigila, quia Deum propitium habes. rogo vt sic agas, vt & gentem Longobardorum fortem super inimicos facias, & nos de salute tua vel viri tui gaudere concedas.

Anno Domini 565.

ANNO
CHRISTI
565.

^a CONCILIVM ^b BRACARENSE I.

^c ANNO III. ARIAMIRI REGIS

celebratum die Kalendarum Maiarum.

^d CVM Galliciae prouinciae episcopi, Lucretius, Andreas, Martinus, Cottus, * Ildericus, Lucentius, Timotheus, Maliosus, ex praeepto praefati gloriosissimi Ariamiri regis in metropolitana eiusdem prouinciae Bracarensis ecclesia conuenissent; confidentibus simul episcopis, praesentibus quoque presbyteris, adstantibusque ministris, vel vniuerso clero, Lucretius memoratae metropolitanae ecclesiae episcopus dixit.

* Gildericus,

Diu est, sanctissimi fratres, quod secundum instituta venerabilium Canonum, & decreta catholicae & apostolicae disciplinae, desiderabamus sacerdotalem inter nos fieri debere conuentum; * qui non solum ecclesiasticis regulis & ordinibus * opportunus est, sed etiam stabilem semper efficit caritatis fraternae concordiam: dum congregati simul in nomine Domini sacerdotes ea inter se salutifera collatione requirunt, quae secundum doctrinam apostolicam, vnitatem spiritus in vinculo pacis obtineant. Nunc igitur, quoniam optatum nobis huius congregationis diem gloriosissimus atque piissimus filius noster, aspirante sibi Domino, regali praeepto concessit, & simul positi * confidemus, prius si placet, de * statutis fidei catholicae perquiramus: tunc deinde sanctorum patrum instituta, recensitis Canonibus, innotescant: postremo quaedam etiam, quae ad obsequium Dei, vel officium pertinent clericale, diligentius pertractentur: vt si qua fortasse per

* quia

* opportunum

* vt
* confidentem
* statu

Ephes. 4.

ignorantiæ defidiam, vel per longi temporis incuriam, aut varia inter nos habentur, aut dubia, ad vnam, sicut decet, rationis aut veritatis formulam reuocentur. ANNO
CHRISTI
563.

Omnes episcopi dixerunt: Prosecutio tuæ beatitudinis iusta est: ea namque de causa conuenimus, vt aliqua nobis ecclesiasticæ constructionis vtilitas commodetur.

Lucretius episcopus dixit: Prius ergo de statutis fidei, sicut superius dictum est, conferamus. Nam licet iam olim * Priscillianæ hæresis contagio in Hispaniarum prouinciis detecta sit & damnata; ne quis tamen aut per ignorantiam, aut aliquibus, vt assolet, scripturis deceptus apocryphis, aliqua adhuc ipsius erroris pestilentia sit infectus, manifestius ignaris hominibus declaretur; qui in ipsa extremitate mundi, & vltimis huius prouinciæ regionibus constituti, aut exigua, aut pene nullam rectæ eruditionis notitiam contigerunt. Credo autem vestræ beatitudinis fraternitatem nosse, quia eo tempore, quo in his regionibus nefandissima Priscillianæ sectæ venena ferpebant, beatissimus papa vrbis Romæ Leo, qui quadragesimus fere extitit apostoli Petri successor, per^r Turribium notarium sedis suæ, ad Synodum Galliciæ, contra impiam Priscilliani sectam, scripta sua direxit. Cuius etiam præcepto Tarraconenses & Carthaginenses episcopi, Lusitani quoque & Bætici, facto inter se Concilio, regulam fidei contra Priscillianam hæresim cum aliquibus capitulis conscribentes, ad Balconium tunc huius Bracarensis ecclesiæ præfulem direxerunt. Vnde, quia & ipsum præscriptæ fidei exemplar cum suis capitulis præmanibus hic habemus, pro instructione ignorantium, si vestræ placet reuerentiæ, recitetur.

Omnes episcopi dixerunt: Valde necessaria horum capitulorum est lectio: vt dum simplicioribus quibusque pristina sanctorum patrum statuta panduntur, abominata iam olim a sede beatissimi Petri apostoli, & damnata * Priscilliani hæresis fragmenta cognoscant. * Priscil-
lianæ

LECTUM EST EXEMPLAR FIDEI CUM CAPITULIS SUI: QUÆ NE PROLIXITATEM FACERENT, HIS GESTIS MINIME SUNT INSERTA.

Post lectionem capitulorum, omnes episcopi dixerunt: * Licet horum capitulorum lectio necessaria recensita sit, tamen euidentius & simplicius ea quæ sunt execrabilia, * licet le-
ctio ne-
cessarie
recensita
sit,

Vide Conc.
Tolet. II.
epist. Mon-
tani episc.
ad Theori-
bium. Nam
de illo hic
fit mentio.
De hac re-
gula fidei
vide quæ
notata sunt
in primo
Toletano.
De his in
Concil. I.
Tolet. post
descriptio-
nem XX.
capit. eius-
dem Conc.

ANNO
CHRISTI
569.
*positis

bilia, ita * præpositis etiam capitulis modo declarentur, ut qui minus est eruditus, intelligat; & sic sub anathematis sententia explosa iam olim Priscilliani erroris figmenta damnentur. Ut quisquis clericus, vel monachus, siue laicus, tale aliquid sentire adhuc vel defendere fuerit deprehensus, tamquam vere putre membrum continuo de corpore abscindatur catholice ecclesie: * ne aut societas eius maculam suæ prauitatis recte credentibus ingerat, aut amplius de permixtione talium aliquod orthodoxis reputetur opprobrium.

* ne aut
societa-
tis aut
prauita-
tis eius
maculata
recte cre-
dentibus
de per-
mixtione

Proposita contra Priscillianam hæresem capitula, & relecta, continentur hæc.

I.

Si quis Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum non confitetur tres personas vnius substantiæ, & virtutis, ac potestatis, sicut catholica & apostolica ecclesia docet, sed vnam tantum dicit & solitariam esse personam; ita ut ipse sit Pater, qui Filius, ipse etiam sit paracletus Spiritus, sicut Sabellius & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

II.

* ipsa di-
uinitas
fit Trini-
tas, sicut

Si quis extra sanctam Trinitatem alia nescio quæ diuinitatis nomina introducit; dicens, quod * in ipsa diuinitate sit Trinitas Trinitatis, sicut Gnostici & Priscilliani dixerunt, anathema sit.

III.

Si quis Filium Dei Dominum nostrum, antequam ex Virgine nasceretur, non fuisse, sicut Paulus Samosatenus & Photinus & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

IV.

* Priscil-
lianus di-
xerunt,

Si quis natalem Christi secundum carnem non bene honorat, sed honorare se simulat, ieiunans in eodem die, & in dominico; quia Christum in vera hominis natura natum esse non credit, sicut Cerdon, Marcion, Manichæus & * Priscillianus; anathema sit.

V.

Si quis animas humanas, vel angelos, ex Dei credit substantia extitisse, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

VI.

Si quis animas humanas dicit prius in caelesti habita-

Concil. Tom. 12.

Cccc

tionem peccasse, & pro hoc in corpora humana, in terram deiectas, sicut Priscillianus dixit, anathema sit.

VII.

Si quis dicit, diabolus non fuisse prius bonum angelum a Deo factum, nec Dei opificium fuisse naturam eius; sed dicit, eum * ex chao & tenebris emeruisse, nec aliquem sui habere auctorem, sed ipsum * esse principium, atque substantiam mali, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

VIII.

Si quis credit, quia aliquantas in mundo creaturas diabolus fecerit, & tonitrua, & fulgura, & tempestates, & ficitates ipse diabolus sua auctoritate faciat, sicut Priscillianus dixit, anathema sit.

IX.

Si quis animas & corpora humana * fatalibus stellis credit astringi, sicut pagani & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

X.

Si qui duodecim * signa, quæ mathematici observare solent, per singula animæ vel corporis membra disposita credunt, & nominibus patriarcharum adscripta dicunt, sicut Priscillianus dixit, anathema sit.

XI.

Si quis coniugia humana damnat, & procreationem nascentium perhorrescit, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

XII.

Si quis plasmationem humani corporis diaboli dicit esse figmentum, & conceptiones in utero matrum operibus dicit dæmonum figurari; propter quod & resurrectionem carnis non credit, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt; anathema sit.

XIII.

Si quis dicit creationem universæ carnis, non opificium Dei, sed * malignorum esse angelorum, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

XIV.

Si quis immundos putat cibos carniū, * quos Deus in usus hominum dedit; & non propter afflictionem corporis, sed quasi immunditiam putans, ita absteineat ab eis, ut

ANNO
CHRISTI
563. nec olera cocta cum carnibus prægustet, sicut Manichæus & Priscillianus dixerunt, anathema sit.

XV.

Si quis clericorum vel monachorum præter matrem, aut germanam, vel thiam, * vel proximam sibi consanguineam iunguntur, aliasque aliquas adoptiuas feminas secum retinent, & cum ipsis cohabitant, sicut Priscilliani secta docuit, anathema sit.

Concil. Eliber. Can. 27. & Concil. Tolet. Can. 15.

XVI.

* vocatur Si quis quinta feria paschali, quæ * est cœna Domini, hora legitima, post nonam ieiunus in ecclesia missas non tenet, sed secundum sectam Priscilliani, festiuitatem ipsius diei, ab hora tertia, per missas defunctorum, solutio ieiunio colit, anathema sit.

XVII.

Si quis scripturas, quas Priscillianus secundum suum deprauauit errorem, vel tractatus Dictinii (quos ipse Dictinius antequam conuerteretur, scripsit, vel quæcumque hæreticorum scripta sub nomine patriarcharum, prophetarum, vel apostolorum, * suo errori consona * confixerunt) legit, & impia eorum figmenta sequitur, aut defendit, anathema sit.

Propositis his capitulis, & relectis, Lucretius episcopus dixit:

* abominata sunt & damnata, Quoniam ea quæ a catholicis * abominanda sunt & damnanda, manifestius & apertius etiam ignorantibus declarata sunt, necessarium post hoc arbitror, si vestræ fraternitati videtur, vt instituta nobis sanctorum patrum, recensitis antiquis Canonibus, innotescant. Quæ etsi non omnia, certe vel pauca quædam, quæ ad instructionem clericalis disciplinæ pertinent, relegantur.

* hoc edictum, & Omnes episcopi dixerunt: Placet * quod dictum est, & congrua res est, vt quibus fortasse per incuriam abolita sunt ecclesiastica constituta, audiant sanctorum Canonum regulam, & obseruent.

Relecti ex codice coram Concilio tam generalium Synodorum Canones, quam localium.

Post quorum lectionem Lucretius episcopus dixit: Ecce ex ipsa Canonum lectione agnoscat sancta fraternitas vestra, non solum in generalibus Conciliis, sed etiam in

Concil. Tom. 12.

Cccc ij

localibus congregatos simul sacerdotes, vno consensu
ea quæ ecclesiastico conueniebant ordini statuiffe, & se-
cundum quod vniuscuiusque rei * exhibebat ratio, pro-
spexisse; sequentes sententiam doctrinæ apostolicæ di-
centis: *Probate quæ bona sunt, & tenete.* Si ergo placet ca-
ritati vestræ, quia sunt aliqua ecclesiasticæ institutionis
obsequia, quæ in huius præsertim extremitate prouin-
ciæ, non per contentionem (quod absit) sed magis, sicut
præfati sumus, * per incuriam aut per ignorantiam va-
riantur, constituamus quædam inter nos capitula; vt quæ
non vno modo tenentur a nobis, ad vnam omnimodo
formulam reuocentur.

Omnes episcopi dixerunt: Necessarium, & valde hoc
utile arbitramur, vt ea quæ apud vnumquemque no-
strum varia & inordinata consuetudine retinentur, vnito
inter nos, per Dei gratiam, * quo per concordiam cele-
brentur, officio. Et idcirco si quid illud est magnum vel
paruum, in * quibus variari videmur, ad vnam, sicut di-
ctum est, formulam præfixis rationabiliter capitulis * re-
uocentur. Præcipue cum & de ceteris quibusdam causis
instructionem apud nos sedis apostolicæ habeamus, quæ
ad * interrogationem quondam venerandæ memoriæ
prædecessoris tui * Profuturi, ab ipsa beatissimi Petri ca-
thedra directæ est.

Lucretius episcopus dixit: Recte vestra fraternitas pro
auctoritate sedis apostolicæ * reminiscita est: quæ licet
eodem tempore innotuerit, quo directæ est, tamen pro
firmitate testimonii, & instructione multorum, si vestræ
vnanimitati complacet, quia præ manibus est, coram his
omnibus relegatur.

Omnes episcopi dixerunt: Iustum est, vt quia mentio
ipsius auctoritatis est habita, quæ sit eius doctrina, a cir-
cumstantibus audiatur.

Relecta est auctoritas sedis apostolicæ ad quondam
Profuturum directæ episcopum, quæ propter prolixita-
tem his gestis minima est inserta. Post cuius lectionem
Lucretius episcopus dixit:

Manifestius patet, apostolicam nobis opitulari doctri-
nam. Et ideo sicut fraternitas vestra prædixit, si quid per
ignorantiam apud quosdam * variū habeatur, ad vni-

ANNO
CHRISTI
563.
* astringatur.

formem concordiae regulam, perscriptis inter nos capitulis, * adiungatur.

Proposita sunt igitur capitula & relecta, quae continent haec.

CAPITVLA.

I.

Placuit omnibus communi consensu, vt vnus atque idem psallendi ordo in matutinis vel vespertinis officiis teneatur; & non diuersae, ac priuatae, neque monasteriorum consuetudines * cum ecclesiastica regula sint permixtae.

* contra ecclesiasticas regulas sint permixtae.

Dist. 20.
Placuit omnibus. &
Concil.
Tol. IV. c. 1.

II.

Item placuit, vt per solennium dierum vigiliis vel Missas, omnes easdem & non diuersas lectiones in ecclesia legant.

III.

Item placuit, vt non aliter episcopi, & aliter presbyteri populum, sed vno modo salutent, dicentes: * Dominus sit vobiscum: sicut in libro Ruth legitur; & vt respondeatur a populo: Et cum spiritu tuo; sicut & ab ipsis apostolis traditum omnis retinet oriens, & non sicut Priscilliana prauitas permutauit.

Ruth. 2.

IV.

Item placuit, vt eodem ordine Missae celebrentur ab omnibus, * quem Profuturus quondam huius metropolitanae ecclesiae episcopus ab ipsa apostolica sedis auctoritate suscepit scriptum.

* quomodo

V.

Item placuit, vt nullus eum baptizandi ordinem praetermittat, quem & antea tenuit metropolitana Bracarensis ecclesia, & pro amputanda aliquorum

Cccc iij

dubietate, prædictus Profuturus episcopus scriptum sibi & directum a sede beatissimi apostoli Petri suscepit.

ANNO
CHRISTI
563.

VI.

Item placuit, vt conseruato metropolitani episcopi primatu, ceteri episcoporum, secundum suæ ordinationis tempus, alius alio sedendi deferat locum.

VII.

Item placuit, vt de rebus ecclesiasticis tres æquæ fiant portiones; id est, episcopi vna, alia clericorum, tertia in * recuperatione vel in luminariis ecclesiæ: de qua parte siue archipresbyter, siue archidiaconus, illam administrans, episcopo faciat rationem.

* recuperatione

VIII.

Vide quæ
diximus
Concil.
Tol. XIII.
c. II.

Item placuit, vt nullus episcopus clericum alterius ordinare præsumat, sicut & antiqui Canones vetuerunt; nisi forte signata ipsius episcopi scripta suscepit.

IX.

Item placuit, vt quia in aliquantis huius prouinciæ ecclesiis diacones absconsis infra tunicam vtuntur orariis, ita vt nihil differre a subdiacono videantur, de cetero superposito scapulæ (sicut decet) vtantur orario.

X.

23. distin.
Non liceat
cui libet.

Item placuit, vt non liceat cuilibet ex lectoribus sacra altaris vasa portare, nisi his qui ab episcopo subdiaconi fuerint ordinati.

XI.

Item placuit, vt lectores in ecclesia, in habitu

ANNO
CHRISTI
563.

sæculari ornati, non psallant, neque^h granos gentili
ritu dimittant.

XII.

* vt veto-
ris testa-
menti ni-
hil poeti-
ce com-
positum

Item placuit, * vt extra psalmos, vel canonicarum
scripturarum noui & veteris testamenti, nihil poe-
tice compositum in ecclesia psallatur; sicut &ⁱ san-
cti præcipiunt Canones.

Hoc Augu-
stinus epist.
119. in Do-
natistis im-
probat.

XIII.

Item placuit, vt intra^k sanctuarium altaris ingredi
ad communicandum non liceat laicis, viris vel mu-
lieribus, nisi tantum clericis; sicut &^l antiquis Ca-
nonibus statutum est.

XIV.

Item placuit, vt quicumque in clero^m cibo car-
nium non vtuntur, pro amputanda suspitione Pri-
scillianæ hæresis, vel olera cocta cum carnibus tan-
tum prægustare cogantur. Quod si contempserint,
secundum quod de his talibus sancti patres antiqui-
tus statuerunt, necesse est, eos, pro suspitione hæ-
resis huius, officio, excommunicatos, omnibus
modis remoueri.

XV.

Item placuit, vt hi qui pro hæresi, aut pro crimi-
ne aliquo excommunicantur, nullus eis communi-
care præsumat, sicut & antiqua Canonum conti-
nent statuta: quæ si quis spernit, voluntarie seipsum
* alienæ damnationi tradet.

* alienum
a commu-
nitione fa-
cit.

XVI.

Item placuit, vt hi qui sibiipfis aut per ferrum,
aut per venenum, aut per præcipitium, aut suspen-
dium, vel quolibet modo * violentam inferunt mor-
tem, nulla pro illis in oblatione commemoratio fiat,

* violentæ

23. q. 5. Pla-
cuit vt hi
qui.

neque cum psalmis ad sepulturam eorum cadauera deducantur: multi enim sibi hoc per ignorantiam * vsurpauerunt. Similiter & de his * placuit, ⁿ qui * vsur-
pro suis sceleribus puniuntur. ^{pant.} ^{* placuit} ^{fieri,}

XVII.

Item placuit, vt ° catechumenis sine redemptione baptismi defunctis, simili modo, neque oblationis commemoratio, neque psallendi impendatur officium: nam & hoc per ignorantiam vsurpatum est.

XVIII.

Item placuit, vt corpora defunctorum nullo modo * in basilica sanctorum sepeliantur; sed si necesse est, ^p de foris circa murum basilicæ vsque adeo non abhorret. ^q Nam si firmissimum hoc priuilegium vsque nunc * manet ciuitates, vt nullo modo intra ambitus murorum cuiuslibet defuncti corpus humetur, quanto magis hoc venerabilium martyrum debet reuerentia * obtinere?

Burch. lib.
33. cap. 157.
Iuo. p. 3. c.
110.

XIX.

Item placuit, si quis presbyter, post hoc interdictum, ausus fuerit ^r chrisma benedicere, aut ecclesiam, aut altarium consecrare, a suo officio depnatur: nam & antiqui hoc Canones vetuerunt.

XX.

Item placuit, vt ex laico ad gradum sacerdotii ante nemo veniat, nisi prius anno integro in officio * lectorati vel subdiaconati disciplinam ecclesiasticam discat; & sic per singulos gradus prædictus ad sacerdotiū veniat. Nam satis reprehensibile est, vt qui necdum didicit, iam docere præsumat; dum & antiquis hoc patrum institutionibus interdictum sit.

XXI.

XXI.

Item placuit, vt si quid ex collatione fidelium, aut per festiuitates martyrum, aut per commemorationem defunctorum offertur, apud vnum clericorum fideliter colligatur, & constituto tempore, aut semel, aut bis in anno, inter omnes clericos diuidatur: nam non modica ex ipsa inæqualitate discordia generatur, si vnusquisque in sua septimana quod oblatum fuerit, sibi defendat.

XXII.

Item placuit, vt quæcumque præcepta antiquorū Canonū modo in Concilio recitata sunt, nullus audeat præterire. Si quis autem quasi contumax transgreditur, ille necesse est vt de suo degradetur officio.

Relectis capitulis, Lucretius episcopus dixit: Quia opitulante nobis Domino, ea quæ ad firmitatem catholicæ & orthodoxæ fidei, vel quæ ad officium ordinis ecclesiastici pertinebant, vnanimi (sicut oportebat) collatione decreuimus; restat nunc, vt ex omnibus his quæ * fidei gratia salubriter statuta sunt, propriam vnusquisque nostrum studeat docere atque informare diocesim. Si quis autem ex nobis in parochiis suis, post agnita huius Concilii statuta, aut clericum, aut monachum sanæ huic doctrinæ resistentem inuenerit, aut in aliquo adhuc Priscillianæ sectæ errore latitare persenserit, & non continuo illum excommunicatum & anathematizatum ab ecclesia foras eiecerit; ita vt cum huiusmodi homine nec cibum aliquis fidelium sumere, nec communicare præsumat; nouerit se is, qui talem receperit, & fraternæ esse excommunicationi obnoxium, & diuinæ procul dubio sententiæ reum.

Omnes episcopi dixerunt: Quæcumque a nobis * per Dei gratiam communi consensu decreta sunt, peruigili necesse est vt cum omni sollicitudine obseruentur. Quæ vt stabilem placitæ constitutionis obtineant firmitatem, propria vnusquisque his gestis manu sua subscribat. Et post episcoporum subscriptio subsecuta est.

Concil. Tom. 12.

Dddd

- * Gildeticus * Ildericus episcopus subscripsi. * Martinus episcopus subscripsi. ANNO
CHRIST.
563.
* Andreas episcopus subscripsi. * Timotheus episcopus subscripsi.
* Lucentius episcopus subscripsi. * Cottus episcopus subscripsi.
* Maliosus episcopus subscripsi.

NOTÆ.

Causa
Concilii.

^a *Concilium.*] Dum Iustinianus imperator in oriente a catholica fide deficiens orthodoxos insequitur, prout supra in notis ad vitam Iohannis tertii recensui, admirabili diuina prouidentia contigit, in occidente Theodomirum, qui fuerat hæreticus, ad fidem Christianam conuerti, cuius hortatu orthodoxi episcopi congregati, habitis Conciliis, hæreses omnes cum suis auctoribus condemnarent.

Hoc Concilium idem princeps celebrari curauit anno tertio regni sui. Ante omnia in eo secundum præscriptum sedis apostolicæ damnata est hæresis Priscillianistarum, & aliorum hæreticorum errores. Baronius ann. 563. num. 14. & 15.

Locus
Concilii.

^b *Bracarense.*] Sic dictum a Bracara, quæ est totius Gallæciæ ciuitas metropolis non procul a Minio fluuio. Ptolem. lib. 2. cap. 6. Bracaros inter Gallæcos enumerat, eorumque metropolim Bracaram Augustam vocat. Plinius lib. 3. c. 3. Bracari sunt populi Hispaniæ Tarraconensis. Vide Abrahamum Ortelium.

Theodomi-
rus an Ari-
mirus Con-
cilium con-
uocauerit.

^c *Anno tertio Ariamiri.*] Sic omnes codices manuscripti constanter habent, & excusi. Verum historici nostri, Theodomirum non Ariamirum regem Sueuorum congregasse hoc Concilium affirmant: de cuius mirabili ab errore & impietate Ariana conuersione agit Gregorius Turonensis lib. 5. capp. 11. & 37. sed existimo, idem esse Ariamirum & Theodomirum. Vassæus aliter: secundum Bracarense tempore Theodomiri coactum existimat: primum vero anno Theudi tertio, 536. Domini: sed in re dubia editis & omnibus codicibus manuscriptis demere fidem non ausim. *Hæc Garfia.* Adde. Illustrissimus cardinalis Baronius a Garfia dissentit primum in tempore. nam auctore Garfia celebratum fuit hoc Concilium anno Domini nostri Iesu Christi 561. æra 599. Ex sententia autem Baronii illud habitum fuisse ponitur anno Christi nati 563. cum quo annus tertius Theodomiri coincidit. Secundo discrepat ab eodem Garfia, quod existimet hanc Synodum sub Theodomiro, non autem sub Ariamiro celebratam fuisse, quodque nomen Ariamiri per errorem in acta Concilii illapsum sit. Commune, inquit, fuisse reperitur tam patri quam filio, ut Miro vterque nominaretur: sed pater Theodo, Aria filio prænomen fuisse cognoscitur. Et licet apud Gregorium Turonensem idem qui Theodomirus, Charrarius etiam nuncupatus inueniatur: eundem tamen esse cum ipso Mironis parente, ex eodem auctore probatur. Hæc Baronius anno 560. num. 6. item ann. 563.

^d *Cum Gallæcia.*] In prouincia Gallæciæ duos contineri metropolitas, patet ex secundo Bracar. nimirum Bracarensem, & Lucensem.

^e *Priscillianæ hæresis contagio.*] Damnata fuit hæresis Priscilliani

ANNO
CHRISTI
563.

Concilio nationali Hispaniæ, vbi capitula contra eum sunt edita, transmissaque ad Balconium Bracaræ episcopum. De hac re vide Seuerum in historia, Isidorum lib. 8. etymolog. cap. de hæresibus, & quæ diximus supra. *Garfias*.

^f *Turibium*.] Quomodo Turibius Asturicensis episcopus hoc loco appelletur notarius S. Leonis, dixi supra in notis ad epist. Leonis 93.

^g *Dominus vobiscum*.] Salutatio hæc sacerdotalis ad populum antiquissima est, ab apostolisque fluxit. eius meminit sanctus Dionysius de ecclesiast. hierarch. & Soter papa apud Gratianum de consecrat. dist. 1. Can. Hoc quoque: & Burchard. lib. 3. cap. 34. Iuo parte 2. cap. 127. Alcuinus lib. de diuinis officiis, cap. de celebratione Missæ, Hugo de sacramentis. Et Petrus Damianus librum inscripsit, *Dominus vobiscum*; qui floruit anno Domini 1050. Neque in hoc capite reiiicitur pontificalis episcopalisque salutatio, *Pax vobis*, quæ antiquissima etiam est, & solis episcopis tributa: eaque forma vsi sunt sanctus Iacobus & Basilius in liturgiis, & D. Ambrosius lib. de dignitate sacerdotali cap. 5. & Chrysostomus homil. 3. ad Coloss. sed aduersus Priscillianum figmentum, qui vsum salutandi in Missa permutauit, decernitur, episcopum posse vti etiam sacerdotali salutatione. nam in Missis priuatis, & in solennioribus prima vice episcopus salutatur hac forma: *Pax vobis*; postea dicitur: *Dominus vobiscum*; sicuti sacerdos: quod Priscillianus negabat, affirmans esse, *Pax vobis*, tantum ab episcopo dicendum semper, a sacerdote vero, *Dominus vobiscum*. Hæc *Garfias*, & sequentia.

Cap. 3.
Dominus
vobiscum,
est sacerdo-
talis saluta-
tio.

^h *Neque granos gentili ritu demittant*.] Excusi, gradus: lego granos, vt est in manuscripto. De iis Isidorus lib. 19. etymolog. cap. 23. Nonnulla etiam gentes non solum in vestibus, sed & in corpore aliqua sibi propria quasi insignia vendicant; vt videmus cirros Germanorum, granos & cinnabar Gothorum. Existimo esse genus laicæ vestis oblongæ. Hodie gramalla murice tincta magistrorum Barcinonis insigne est. Apud eosdem populos dicitur etiam gramalla, genus vestis luctuosæ, pullæ, quæ a Castellanis loba de luto dicitur, cum capirote.

Cap. 11.
Granus
quid.

ⁱ *Sancti precipiunt Canones*.] Sic enim Concilio Laodic. cap. 59. statutum est, vt in ecclesia non legantur nisi volumina noui & veteris testamenti, nihilque a plebe editum: & Carthag. III. cap. 23. & 47. Sub nomine diuinarum scripturarum nulla preces vel orationes legantur, nisi sint in Synodo approbate, vel a prudentibus tractate. Mileuitano cap. 12. legi permittuntur martyrum passionibus, cum eorum anniuersariæ dies celebrantur: & Carthag. III. c. 47. doctorum orthodoxorum hymni: & Tolet. IV. c. 13.

Cap. 12.
Quid in ec-
clesia legi
debeat.

^k *Sanctuarium altaris*.] Sanctuarium, velum intelligitur, quo distinguebatur locus altaris, & tegebatur, ne omni populo esset conspicuus. hoc constat ex Gregorio in epist. 30. ad Constantiā August. lib. 3. Vocatur & Brandeum; ex quo, cum a S. Leone papa forcipibus incideretur, sanguis effluxit. alibi appellatur velamen.

Cap. 13.
Sanctuariū
altaris quid.

^l *Antiquis Canonibus*.] Sacerdotibus & Leuitis dabatur communicatio ante altare, clero in choro, populo extra chorum. Id constat

Cap. 14.
Communicatio
a triplici lo-

eo triplici-
ter nomina-
ta.

ex Concilio Toletano IV. cap. 18. Hinc a locorum diuisione vocatur laica communio, & peregrina, & sacerdotalis. De qua re diximus Concil. Ilerd. c. 16. Laodic. c. 19. sic legitur: *Solis autem ministris altaris liceat ingredi ad altare, & ibidem communicare.*

Cap. 14.
Esum car-
nis Eusta-
thiani abo-
minantur
quare.

^m *Cibo carnum non utuntur.*] Carnibus vesci noluerunt Eustathiani, eo quod immundas ducerent: ideoque in Concilio Gangrensi damnati sunt. De hac re etiam decretum est Can. 14. Concilii Ancy-rani, iisdem pene verbis. *Qui in clero sunt, presbyteros, vel diaconos a carnibus abstinentes, visum est eas attingere, & sic, si velint, ab eis abstinere: si autem nolint olera, quæ cum carnibus apponuntur, comedere, & Canoni non cedant, ab ordine cessare.*

Cap. 16.

ⁿ *Qui pro suis sceleribus puniuntur.*] Contrarium videtur decernere Concilium Aurelianense II. cap. 14. his verbis: *Oblationem defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere censemus; si tamen non ipsi sibi mortem probentur propriis manibus intulisse.*

Cap. 17.
Catechu-
menus quis.

^o *Catechumenus.*] Catechumenus is est qui audiens a patribus appellatur: nam de fide, quæ ex auditu est, teste Paulo, instruebatur. Augustinus lib. de fide & operibus cap. 6. Instituebantur autem catechumeni ab episcopo & sacerdotibus. Nicolaus papa. Triburiense cap. 6. Isidorus lib. 2. de offic. eccles. cap. 20.

Cap. 18.
Defuncto-
rum corpo-
ra olim in
ecclesiis se-
pelire illicitum fuit.

^p *Deforis circa murum.*] Idem statuit Concilium Triburiense cap. 17. de laicis, vt non in ecclesia, sed in communi cœmeterio seu dormitorio sepeliantur: additur tamen: *Nemo enim in ecclesia sepeliatur; nisi forte talis sit persona sacerdotis, aut cuiuslibet iusti hominis, qui per vite meritum talem viuendo suo corpori defuncto locum acquisiuit.* Concilium Moguntinum cap. 52. excipit episcopos, abbates, & dignos presbyteros. Pelagius II. sic statuit, vt inter alia eius decreta legi in libro manuscripto bibliothecæ diui Laurentii: *Item placuit, vt corpora defunctorum nullo modo intra basilicam sepeliantur; sed si necesse est, foris circa murum basilicæ.* Hunc morem antiqui Christiani religiose seruauerunt, vt in capellis, aut in muro ecclesiæ, & non intra ecclesiam humarentur, quamuis essent proceres & principes viri: vt obseruatum est in multis basilicis Hispaniæ. Nunc vero tanta omnes homines ambitio & fastus cepit, vt lacera corpora, trunci artus, putres formæ, prope Christi Dei veri sacramentum, adhibitis marmoreis imaginibus, superbe collocentur. Superbiam & luxum inanem damnamus, non pietatem; modumque profanis sepulcris adhibendum suademus. Vide quæ supra notauimus in calce Concilii Valentini.

In sepeliendis vero sanctorum martyrum corporibus alia erat ratio & conditio. Nam in illis condiendis, & in templis struendis ad eorum cultum, effusæ erant impensæ Christianorum; vt auctor est Tertullianus in apologet. & Prudentius, & Gregorius Nyssenus in oratione de funere Meletii, & Nazianzenus epistola 18. ad Sophronium.

^q *Nam si firmissimum hoc.*] Duodecim tabularum lege interdictum erat intra Urbem mortuos sepeliri: vnde in viis sepeliebatur Romani.

ANNO
CHRISTI
565.

ANNO
CHRISTI
563.

¹ *Chrisma.*] Nullus presbyter chrisma potest conficere, vt statuit Siluester papa actione prima Concilii Romani cap. 5. & II. Carthaginense cap. 3. & III. Carthaginense cap. 36. & primum Toletanum cap. 20. & in epistola Montani ad Theoribium: id enim munus solius episcopi est. Innocentius papa epistola quinta. Estque Cyprianus auctor, id a Christi saluatoris Domini nostri facto emanasse, in opusculo de vnctione chrismatis, & aliis sacramentis.

Cap. 19.
Quis mini-
ster chris-
matis con-
secrandi.

² *Aut altarium.*] Presbyter non debet consecrare altare: nam id etiam episcopo reseruatum est. Concil. Agathen. cap. 43. Vide etiam Concilium II. Hispalense cap. 7. De eo etiam Felix papa IV. in epist. decretal. cap. 1. & Concilium Toletanum VIII. cap. 7. & Vvormatienense cap. 8.

A quo alta-
ria conse-
crari de-
beant.

³ *Semel aut bis.*] Hæc diuisio erat oblationum. Idem dicitur II. Bracarense cap. 6. At I. Aurelianensi cap. 16. dimidia pars assignatur clero, dimidia episcopo: & cap. 13. dicitur, tertiam partem esse episcopi, clericorum vero duas alteras. Vide decretum Damasi papæ apud Gratianum 10. quæst. 1. c. Hanc consuetudinem: & Concilium IV. Toletanum, c. 32.

Cap. 21.
Diuisio ob-
lationum.

⁴ *Lucretius.*] Fuit episcopus primæ sedis Bracaræ ecclesiæ, successit Profuturo, & præcessit Martinum eiusdem ecclesiæ episcopum.

⁵ *Andreas.*] Fuit Iriensis.

⁶ *Lucentius.*] Conimbricensis.

⁷ *Martinus.*] De sancto Martino episcopo Dumienfi hæc accipe. Fuit enim Dumienfis monasterii episcopus, de quo sic Isidorus libello de viris illustribus: *Martinus Dumienfis monasterii sanctissimus pontifex, ex orientis partibus nauigans Galliciam venit: ibique conuersus ab Ariana impietate ad fidem catholicam Sueuorum populis, regulam fidei & sanctæ religionis constituit, ecclesiasticos informauit, monasteria condidit, copiosaque præcepta piæ institutionis composuit. Cuius equidem ego ipse legi librum de differentiis quatuor virtutum, & aliud volumen epistolarum: in quibus hortatur vitæ emendationem & conuersationem fidei, orationis instantiam, eleemosynarum distributionem, & super omnia cultum virtutum omnium & pietatem. Floruit regnante Theodomiro rege Sueuorum, temporibus illis quibus Iustinianus in republica, & Athanagildus in Hispaniis imperium tenuere. De eo etiam Concilio Toletano X. Construxit primo ecclesiam Dumiensem, deinde est pontifex Bracarenfis factus, qui scripsit de differentiis virtutum ad Mironem, & epistolas varias, & tractatum de castigatione rusticorum: in compendium contraxit Concilia orientalia, & Nitigefio episcopo Lucensi metropolitano misit.*

Martinus
Dumienfis
quis.

Scripta
Martini
Dumienfis
quæ.

⁸ *Cottus.*] Empuritanæ ecclesiæ, vt ex subscriptionibus secundæ Synodi Bracarenfis constat. *Hæc omnia Carsias.*

^a CONCILIVM SANTONENSE,
IN QVO HERACLIVS PRESBYTER

ANNO
CHARIBERTI
563.

episcopus Santonenſis creatus eſt, remoto Emerio, qui Clotharii regis imperio contra Canones fuerat ordinatus, ſub annum Chriſti D L X I I I. Ioannis I I I. papæ I V. Chariberti regis I I.

SYNODI huius auctor fuit Leontius metropolitanus Burdigalensis cum episcopis comprouincialibus. Iuſta autem depellendi ab episcopatu Emerii cauſa videbatur, quod is non a clero & populo electus, ſed regis voluntate cathedram adeptus, ac ſine metropolitani conſenſu fuerat ordinatus; quorum utrumque contra eccleſiaſticam diſciplinam in proxima nuper Synodo Pariſienſi confirmatam actum fuiſſe dubium non erat. Attamen Chariberto regi Clotharii patris decretum retineri placuit. Quare & Heraclium a Synodo electum male accepit, & Emerium reſtitui iuſſit, multa etiam episcopis Synodi auctoribus impoſita, ut Gregorius Turonenſis docet libro quarto hiſtoriæ Francorum, cap. 26. Apud urbem, inquit, Santonicam ^b Leontius, congregatis prouinciæ ſuæ episcopis, Emerium ab episcopatu depulit, aſſerens non canonicè fuiſſe hoc honore donatum. Decretum enim regis Clotharii habuerat, ut abſque metropolitani conſilio benediceretur, qui non erat præſens. Quo eiecto, conſenſum fecere in Heraclium tunc Burdigalenſis eccleſiæ preſbyterum: quod regi Chariberto, ſubſcriptum propriis manibus, per nuncupatum preſbyterum tranſmiſerunt. Qui veniens Turones, rem geſtam beato Euphronio pandit, deprecans hoc ut conſenſum ſubſcribere dignaretur. Quod vir Dei manifeſte reſpuit. Igitur poſtquam preſbyter Pariſiacæ urbis portas ingreſſus, regis præſentiam adiit, hæc effatus eſt: Salue rex glorioſe: ſedes enim apoſtolica eminentiæ tuæ ſalutem mittit vberriſſimam. Cui ille: Numquid, ait, Turonicam adiſti urbem, ut papæ illius nobis ſalutem deferas? Pater, inquit preſbyter, Leontius tuus cum comprouincialibus episcopis ſalutem tibi mittit, indicans Æmilium, (ſic enim vocitare conſueuit Emerium ab infantia ſua) eiectum ab episcopatu, pro eo quod prætermiſſa Canonum

ANNO
CHRISTI
563.

sanctione, vrbis Santonicae episcopatum ambiuit. Ideoque consensum ad te direxerunt, vt alius in eius locum substituatur; quo fiat vt dum transgressores Canonum regulariter arguuntur, regni vestri potentia auis prolixioribus propagetur. Hoc eo dicente, frendens rex eum a suis conspectibus extrahi iussit, & plauastro spinis suppleto imponi desuper, & in exilium protrudi praecipit, dicens: Putasne quod non est super quisquam de filiis Clotharii regis, qui patris facta custodiat, quod hi episcopum, quem eius voluntas elegit, absque nostro iudicio proiecerunt? Et statim directis viris religiosis, episcopum in loco restituit: dirigens etiam quosdam de camerariis suis, qui exactis a Leontio episcopo mille aureis, reliquos iuxta possibilitatem condemnarent episcopos. Et sic patris est vltus iniuriam.

NOTÆ SEVERINI BINII.

* *Concilium.*] Cum in Concilio Parisiensi tertio supra constitutum fuisset, ad episcopatum admittendum esse, non quem regis auctoritas absque canonica electione intrusisset, sed quem clerus elegeret, & episcopi prouinciales vna cum metropolitano probassent: Leontius Burdigalensis episcopus, collecto collegarum suorum Concilio Santonis, post alia decreta, Emerium episcopum Santonensem a Clothario rege eo modo in episcopatum regia auctoritate intrusum, sede priuauit. Quod cum Chariberto regi nuntiatum esset, ira fremens nuntium presbyterum a suis conspectibus extrahi iussit, & plauastro spinis suppleto imponi desuper, & in exilium protrudi praecipit; conuocatoque aliorum religiosorum conuentu, Emerium vi iterum intrusit. Rem in Concilio gestam prolixius describit Gregorius Turonensis lib. 4. cap. 26. his verbis: *Apud urbem Santonicam Leontius, congregatis prouincia sua episcopis, Emerium ab episcopatu depulit, asserens non canonice fuisse hoc honore donatum. Decretum enim regis Clotharii habuerat, vt absque metropolitani consilio benediceretur, qui non erat praesens. Quo electo, consilium fecerunt in Heraclium Burdigalensis ecclesiae presbyterum: quod regi Chariberto, subscriptum propriis manibus, per nuncupatum presbyterum transmiserunt. Qui veniens Turonos, rem gestam beato Euphronio pandit, deprecans hoc, vt consensum subscribere dignaretur. Quod vir Dei manifeste respuit. Igitur postquam presbyter Parisiaca vrbis portas ingressus, regis praesentiam adiit, hac effatus est: Salue rex gloriose: sedes enim apostolica (ita Turonensis & Burdigalensis ecclesiae nominantur, non quod ab apostolis fuerint institutae, sed quod apostolica auctoritas per pallium a sede Petri concessa, illis inesset) eminentiae tuae salutem mittit vberissimam. Cui ille: Numquid Turonicam adisti urbem, vt papa*

Causa & acta Concil.

Clotharii factum et dele.

illius nobis salutem deferat? Pater (inquit presbyter) Leontius tuus cum comprouincialibus episcopis salutem tibi mittit, indicans Æmilium (sic enim vocitare consuevit Emerium ab infantia sua) electum ab episcopatu, pro eo quod prætermissa Canonum sanctione, urbis Santonica episcopatum ambiuit: ideoque consensum ad te direxerunt, ut alius in locum eius substituatur: quo fiat, ut dum transgressores Canonum regulariter arguuntur, regni vestri potentia aus prolixioribus propagetur. Hoc eo dicente, fremens rex eum a suis conspectibus extrahi iussit, & planstro spinis suppleto imponi desuper, & in exilium protrudi præcepit, dicens: Putasne, quod non est super quisquam de filiis Clotharii regis, qui patris facta custodiat, quod hi episcopum, quem voluntas regis elegit, absque nostro iudicio proiecerunt? & statim electis viris religiosis, episcopum loco restituit. Permansisse Emerium deinceps in Santonenli episcopatu, eundemque reconciliatum fuisse Leontio, ex his quæ scribit Venantius Fortunatus in carmine de basilica sancti Bibiani, intelligi potest.

Emerius
penitentia
egit.

Leontius
Burdigalen-
sis episco-
pus.

^b Leontius.] Hic Leontius XIII. numeratur a Fortunato Burdigalensis episcopus; qui nobilissimo genere ortus, diuitiisque pollens, & egregiis animi virtutibus exornatus, coniugatus licet, inuitus ad eius ecclesiæ episcopatum assumptus fuit. Nomen coniugis fuerat Placidina, ex imperatorio stemmate procreata: quæ optimis composita moribus, etsi a sancto viro suo corpore diuisa foret, bonis tamen operibus ipsi comes indiuidua inhaesit. Archima soror Placidinae, & vxor Apollinaris, etiam indulgit viro suo, ut episcopus crearetur, ipsaque diuinis templis erigendis vacaret. Gregorius Turo-nensis de gloria martyrum cap. 65. Fortunatus lib. 1. carm. in laud. Leontii. Baron. ann. 566. num. 19. & 20.

^a CONCILIVM ^b LVGDVNENSE II. GVNTRAMNI REGIS IVSSV IN IPSIVS

ANNO
CHRISTI
567.

regno celebratum, * anno Christi DLXVII. indictione xv. Ioannis III. papæ anno VIII. Chariberti, Guntramni, Chilperici & Sigeberti fratrum regum VI.

* anno
Christi
DLXVII. ut
notat Li-
nar.

TITVLI CANONVM.

I. De controuersis episcoporum per metropolitanos componendis.	nicatus, ab omnibus episcopis excommunicatus habeatur.
II. Ut rata sint donationes episcoporum & clericorum, ecclesiæ vel aliis factæ.	V. Ut quæ ab episcopo alicui in-vsum aut proprietatem donata sunt, ab eius successoribus non auferantur.
III. De iis qui aliquos per vim & nefas captiuos tenent, excom-municandis, nisi restituant.	VI. De litanis prima Nouembris hebdomada in omni ecclesia ce-lebrandis.
IV. Ut ab uno episcopo excommu-	

PRÆ-

P R A E F A T I O.

CVM in nomine Domini in Lugdunensi vrbe ad synodale Concilium venissemus, tam pro renouandis sanctorum patrum institutis, quæ præsentis temporis necessario fecit opportunitas iterari, quam his quæ assurgentibus vndecumque querelarum materiis, recentis definitionis ordo poposcit institui, tractantes quid saluti populi vtilius competeret, vel quid ecclesiasticus ordo obseruaret.

C A N O N E S.

I.
Primo in loco vnitatem sacerdotum, quam & Dominus diligit, & scriptura commendat, & concordia caritatis exposcit, conuenit ab omnibus custodiri; ita vt in omni tractatu vel definitione, vno spiritu, vna sententia, sacerdotum constantia perseueret. Et si quid inter fratres, id est coepiscopos nostros, contentionis ortum fuerit; si de vna prouincia sunt, metropolitani cum comprouincialibus suis iudicio sint contenti. Si vero diuersæ prouinciæ duo fuerint sacerdotes, inter quos aliqua disceptatio oriatur, conuenientibus in vnum metropolitanis ipsorum, omnis eorum actio illorum iudicio terminetur: ita vt si vnus ex episcopis ab alio episcopo, aut a quacumque persona inique fuerit aggrauatus, communi fratrum studio cum Dei solatio defensetur. Quod si quis se ab hac conditione quacumque calliditate subtraxerit, tribus mensibus se a caritate fratrum nouerit esse sequestratum.

II.
Secundo loco, quia multæ tergiuersationes in
Concil. Tom. 12.

E e e e

fidelium ecclesiam quærunt collatis priuare donariis, id conuenit inuiolabiliter obseruari, vt testamenta, quæ episcopi, presbyteri, seu inferioris ordinis clerici, vel donationes, aut quæcumque instrumenta propria voluntate confecerint, quibus aliquid ecclesiæ, aut quibuscumque conferre videantur, omni stabilitate subsistant. Id specialiter statuentes, vt etiam si quorumcumque religiosorum voluntas, aut necessitate, aut simplicitate, aliquid a legum sæcularium ordine visa fuerit discrepare, voluntas tamen defunctorum debeat inconcussa manere, & in omnibus Deo propitio custodiri. De quibus rebus si quis animæ suæ contemptor aliquid alienare præsumpserit, vsque ad emendationis suæ, vel restitutionis rei ablatae tempus, a consortio ecclesiastico, vel omnium Christianorum conuiuio habeatur alienus.

III.

Et quia peccatis facientibus multi in perniciem animæ suæ ita conati sunt, aut conantur assurgere, vt animas longa temporis quiete sine vlla status sui competitione viuentes, nunc improba proditione atque traditione, aut captiuauerint, aut captiuare conentur, si iuxta præceptum domini regis emendare distulerint, quousque hos quos abduxerunt, in loco in quo longum tempus quiete vixerint, restaurare debeant, ecclesiæ communionem priuentur.

IV.

11. qu. 3. Si
quis a pro-
prio.

Illud etiam quod sancti patres salubriter ordinarunt, placuit iterari, vt si quicumque episcopus

ANNO
CHRISTI
587.

pro reatu aliquo quemquam a communione sus-
penderit, apud omnes sacerdotes eatenus a com-
munionem habeatur alienus, usquequo eius iudicio
debeat recipi, a quo meruerat pro reatu suo a ca-
ritate ecclesiæ sequestrari.

V.

Et quia multa sunt ecclesiæ membra, quæ di-
uerso genere, pro vitæ suæ qualitate, vel discretio-
ne sacerdotali, aut oblectari conuenit, aut distrin-
gi, illud censuimus statuendum, ut quascumque
munificentias clericis, aut seruientibus, siue de re-
bus ecclesiæ in usum, aut de propriis in proprie-
tatem, præcedentes dederint sacerdotes, subse-
quentes pontifices nullatenus auferre præsumant.
Si quid tamen culpæ extiterit, pro qualitate per-
sonarum, vel regula Canonum præcedentium,
in persona habeatur, non in facultate districtio.

VI.

Placuit etiam vniuersis fratribus, ut in prima
hebdomada noni mensis, hoc est, ante diem do-
minicam, quæ prima in ipso mense illuxerit, lita-
niæ, sicut ante ascensionem Domini sancti patres
fieri decreuerunt, deinceps ab omnibus ecclesiis,
seu parochiis celebrentur.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Philippus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Viennensis, consti-
tutionibus nostris subscripsi.

Nicetius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Lugdunensis, consti-
tutionibus nostris subscripsi.

Agricola in Christi nomine episcopus ecclesiæ Cabilonensis, consti-
tutionibus nostris subscripsi.

Vincentius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Belicensis, con-
stitutionibus nostris subscripsi.

Concil. Tom. 12.

Eccc ij

Syagrius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Æduorum, constitutionibus nostris subscripsi.

ANNO
CHRISTI
567.

Æoladius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Neuernensis, subscripsi.

Salonius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Genauensis, subscripsi.

Chelidonius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Matiscensis, subscripsi.

Valesius presbyter directus a domino meo Syagrio episcopo ecclesiæ Gratianopolitanæ, subscripsi.

Vincentius presbyter directus a domino meo Lucretio episcopo ecclesiæ Deensis, subscripsi.

Eusebius presbyter directus a domino meo Victore episcopo ecclesiæ Tricastinorum, subscripsi.

Piolus presbyter directus a domino meo Tetrico episcopo ecclesiæ Lingonicæ, subscripsi.

Cæsarius presbyter directus a domino meo Tetradio episcopo ecclesiæ Velsonensis, subscripsi.

Abstemius diaconus directus a domino meo Maximo episcopo ecclesiæ Valentianæ, subscripsi.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Indictione XV.*] In vulgatis editionibus appositæ est temporis nota, *Anno VI. regni gloriosissimi Guntramni regis, indictione III.* quam notam competere putant anno Christi DLXX. Et vero de indictione certum est eo Christi anno tertiam fuisse. At Guntramni & fratrum eius annus hic erat non sextus, sed nonus. In Synodo enim IV. Parisiensi annus XII. Sigeberti & fratrum eius comparatur cum indictione VI. quæ fuit anno Christi DLXXXIII. Quare nono illorum anno tertia fuit indictio, & sexto eorundem anno, cum habitum dicitur hoc Concilium, indictio fuit non III. sed XV. anno Christi DLXVII. Sic ergo ex coniectura correximus, cum exemplaribus antiquis in hac Synodo careremus.

² *Secundo loco.*] Et Canonem hunc, & alios ex hac Synodo usurparunt collectiones antiquæ, Andegauensis, Diuionensis, &c.

NOTÆ SEVERINI BINII.

¹ *Concilium.*] Ad euitandum scandalum, quod a quibusdam malæ vitæ episcopis ecclesiæ Lugdunensi illatum fuerat, per se suosque legatos quatuordecim episcopi conuenerunt, statueruntque sex dumtaxat Canones, quibus ecclesiasticæ paci atque indemnitati consultitur. Quænam autem fuerint ista allegata scandala, ex Gregorio Turonensi accipe.

Lugdunum
Galliæ describitur.

² *Lugdunense.*] Sic dictuma Lugduno, de quo hæc in theatro vrbium. *Lugdunum, vulgo Lyon, ante Christi natiuitatem anno 23.*

ANNO
CHRISTI
567.

a Numantio Plamitio Romano proconsule sub Cesare Augusto extructum. Vrbis sita est in monte, ubi fluvius Arar miscetur Rhodano, atque ad mare tendit. Fuit antiquitus schola Latina valde celebris; hodie emporium Galliae celeberrimum. Dion scribit, hanc urbem olim, (prout videre est in antiquis marmoribus & numismatibus,) Lugdunum; postea trisyllabicis, sicut apud Tacitum & Plinium reperitur, Lugdunum vocatam fuisse. Paradinus in sua Lugdunensi historia, quam Gallica lingua edidit, docet a Livio & Plutarcho Insulā; in vetustis inscriptionibus civitatem Sequanorum, a Sidonio Rhodanufiam; in historia S. Lupi archiepiscopi Lugdunensis Arariam nominari; haud dubie a Rhodano & Arare fluminibus eam interfluentibus. Gregorius Turonensis lib. 1. tradit eam quoque nobilissimam nominari, ex eo quod martyr sanguine illustrata fuerit. Plutarchi libellus de fluminibus & montibus scribit, civitatem Lugdolum vocatam, & montem cui insidet, Lugdunum; historiamque fabulosam, & rationes friuolas adducit. Plinius in epistolis hanc urbem ornamentum provinciarum dicit. De huius origine, nominisque ratione, lege historiā, seu potius fabellam apud Plutarchum de montibus in voce Araris. Hæc ex theatro urbium & geographia Ortelii.

DE SALONIO ET SAGITTARIO EPISCOPIS,
qui in eadem Synodo Lugdunensi ob diuersa scelera
damnati, episcopatusque honore priuati sunt.

Ex Gregorio Turonensi lib. v. historiae cap. xx.

CONTRA Salonium, inquit, Sagittariumque episcopos tumultus exoritur. Hi enim a sancto Nicetio Lugdunensi episcopo educati, diaconatus officium sunt sortiti: huiusque tempore Salonius Ebredunensis urbis, Sagittarius Vapingensis ecclesiae sacerdotes statuuntur. Sed assumpto episcopatu, in proprium relati arbitrium, coeperunt in peruationibus, cædibus, homicidiis, adulteriis, diuersisque in sceleribus infano furore grassari: ita ut quodam tempore celebrante Victore Tricastinorum episcopo solennitatem natalitii sui, emissā cohorte, cum gladiis & sagittis irruerent super eum. venientesque sciderunt vestimenta eius, ministros ceciderunt, vasa & omnia ad apparatus prandii auferentes, relinquentes episcopum cum grandi contumelia. Quod cum rex Guntramnus comperisset, congregari Synodum ad urbem Lugdunensem iussit. coniunctique episcopi cum patriarcha Nicetio beato, discussis causis inuenerunt eos de his sceleribus, de quibus accusabantur, valde conuictos: præceperuntque ut qui

Eccc iij

talia commiserant, episcopatus honore priuarentur. At illi, cum adhuc propitium sibi regem nossent, ad eum accedunt, deplorantes se iniuste remotos; sibi que tradi licentiam, ut ad papam urbis Romanæ accedere debeant. Rex vero annuens petitionibus eorum, datis epistolis eos abire permisit. Qui accedentes coram papa Ioanne, exponunt se nullius rationis existentibus causis dimotos. Ille vero epistolas ad regem dirigit, in quibus locis suis eosdem restitui iubet. Quod rex sine mora, castigatis prius illis verbis multis, impleuit. Sed nulla, quod est peius, fuit emendatio subsequuta. Tamen Victoris episcopi pacem petierunt, traditis hominibus quos in seditionem direxerant. Sed ille recordatus præcepti dominici, non debere reddi inimicis mala pro malis, nihil his mali faciens, liberos abire permisit. Vnde in posterum a communione suspensus est, pro eo quod publice accusans, clam inimicis pepercisset absque consilio, quibus accusauerat, fratrum. Sed per fauorem regis iterum in communionem reuocatus est. *Haftenus Gregorius. qui & alia post hæc de iisdem episcopis multa subiicit, quæ propterea omittimus, quod ad Synodum Lugdunensem non pertineant. Quo autem pacto examinata iterum ac discussa horum causa fuerit in altera Synodo Cabilonenfi, suo infra loco videbimus.*

^a CONCILIVM TVRONENSE II.

^b IN CAUSA ECCLESIASTICÆ DISCIPLINÆ reformandæ, in basilica sancti Martini celebratum, sub die xv. Kalendas Decembris, ^c anno Christi dclxvii. Ioannis III. papæ anno viii. Chariberti regis vi.

TITVLI CANONVM.

I. De Synodo bis per singulos annos, aut semel conuocanda.	VI. Vt epistolia soli dent episcopi.
II. De pace inter episcopos conseruanda.	VII. De remotione abbatum, vel archipresbyterorum, sine consilio ab episcopis non facienda.
III. De compositione corporis Dominici super altario.	VIII. Vt episcopus ei quem alter episcopus excommunicauit, non communicet.
IV. Ne laici in ecclesia clericis misceantur.	IX. Vt in Britannia, sine consensu
V. Vt vnaqueque ciuitas pauperes	

ANNO
CHRISTI
597.

- metropolitani, vel comprouincialium, episcopi non ordinentur.*
X. *Vt nullus clericus extraneam mulierem domi habeat.*
XI. *Vt episcopus nullam ignauiam ad distringendum habeat; & si necesse fuerit, ab aliis adiunetur episcopis.*
XII. *Vt episcopus coniugem habeat, vt sororem, & nullam de se suspicionem prebeat.*
XIII. *Vt episcopus qui coniugem non habet, extraneas mulieres domi non habeat.*
XIV. *Ne duo clerici aut monachi in vno stratu recumbant; & vt monachi omnes in communi schola iaceant.*
XV. *De monachis qui coniugia inuicunt, excommunicandis, & auxilio iudicis separandis.*
XVI. *Ne mulier septa monasterii introire permittatur.*
XVII. *De obseruatione ieiuniorum monachis obeunda.*
XVIII. *De obseruatione psallendi.*
XIX. *De archipresbyteris, & aliis clericis coniugatis, qua cautela segregati ab vxoribus viuere debeant.*
XX. *De virginibus, & reliquis castitatem professis, vel viduis, qua post mutatam vestem coniugio copulatae sunt.*
XXI. *De adulterinis vel incestuosis coniunctionibus.*
XXII. *De Kalendis Ianuarii, & cathedra sancti Petri.*
XXIII. *De hymnis recipiendis.*
XXIV. *De iis qui per discordias regum res ecclesiarum aut sacerdotum competunt.*
XXV. *De peruasoribus, seu rectoribus rerum ecclesiasticarum.*
XXVI. *De iudicibus aut potentibus, qui pauperes opprimunt.*
XXVII. *Ne de ordinationibus clericorum premia exigant episcopi.*

PRÆFATIO.

ECCLESIASTICÆ disciplinæ debet esse suffragium congregatio sacerdotum: nec aliud erit suæ sollicitudinis tam peculiare conscribere, quam quod ad fundamentum religionis proficere recognouerit, operari non cesset; vt cum pastoralis cautela propagatur in ouilis custodia, paucorum veneranda decreta sint salutis publicæ documenta. Et quoniā quod omitti non decet, oportet implere; præsertim cum cuius ad animarum intellectualiū, de quibus Deo cura est, forma processit, eius traditionis lex ad pontifices manauit: necesse est vigilantissime prouidere repulso torpore, vt quidquid ab antiquis patribus statutū de tramite canonico, quarumdam personarum temeritate cernitur imminutum, reuocandum est in statum pristinum, vt possint male admissa corrigi, & non admittenda damnari. Magna est enim in ipsa seueritate pietas, per quam tollitur peccandi facultas. Nam vbi insana libertas generat vulnera, sacerdotalis districtio dat medelam. Quapropter Chri-

sto auspice, in Turonica ciuitate Concilio concordante, iuxta conuiuentiam gloriosissimi domini Chariberti regis annuentis, coadunati pro pace & instructione ecclesiæ, opportunum credidimus subterannexa decreta conficere, & subscriptionibus propriis roborare, vt retundantur noxia, propagentur optata: ne taciturnitate silentii vitioforum criminum nutriri videretur licentia, non abscindi; & quæ opportuna erant pro qualitate temporis adiici, non putarentur negligi, sed procurentur impleri.

CANONES.

I.

Placuit itaque sancto Concilio, interposita virtute domini Martini, in sancta basilica sua conscribi, vt bis ad Synodum annis singulis metropolitani & comprouinciales sui, in locum quem deliberatio metropolitani elegerit, Deo propitiante, conueniant; aut si necessitas, sicut hactenus, ineuitabilis præpedierit, vel semel in anno, sine cuiuslibet excusatione personæ, id est regię vel priuatæ, sine cuiuscumque vtilitatis obstaculo, præter infirmitatis certissimæ labore præuentum, nullius occasione velaminis, habeat vnusquisque concursus: sed sicut dictum est, neque per impedimentum ordinationis regię, neque sub occasione vtilitatis, aut causæ propriæ, debeat a Concilio separari, Apostolo prædicante: *Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius?* & reliqua. Non debet spiritali operi etiam regalis præferri præceptio, cum primum in ecclesia sit mandatum: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota virtute tua.* Vnde non debet præce-

Rom. 8.

Deut. 6.

ANNO
CHRISTI
567.

præcepto Domini persona cuiuslibet hominis anteponi, neque debet terrenæ conditionis actio vel persona terrere, quos Christus spe crucis armavit. Si quis episcoporum, ut superius dictum est, ad Synodum venire distulerit, usque ad maiorem Synodum a metropolitano & comprouincialibus maneat excommunicatus: nec ei ex alia prouincia ullus episcopus interea communicare præsumat. Ipse enim suæ diuisionis præparat instrumenta, qui cum suis fratribus in membris ecclesiæ non concordat.

II.

Item decernitur propter illud cæleste mandatum, *Pacem meam do vobis*, ut pontificalis affectus Ioan. 14. inter confacerdotes inuiolabiliter conseruetur. Verum si pro peccatis, ut assolet, ex causa liuor emerferit, ut pendente certamine sibi inuicem reconciliari non possint, electis ab vtraque parte fratribus, id est presbyteris, præponderante dulcedine litis iacula finiant, & vota pacis acquirant. Nam qua fronte festucam de alterius oculo velit eruere, qui in suo trabem non respicit imminentem? aut quid in aliis arguat, a quo magis vitii fons inundat? Si quis autem ab vtraque parte, ut dictum est, electis presbyteris atque mediantibus fratribus, hoc est, suis membris, reconciliari neglexerit, cum ad Synodum venerit, non solum reatum coram coepiscopis se cognoscat incurrere, verum etiam congruæ poenitentiae intelligat vindictam subire. Opportunum namque est illum animaduersione succumbere, qui intelligendo peccauit, & quod docere debuit, in seipso neglexit.

Concil. Tom. 12.

F f f f

III.

‘Vt corpus Domini in altari, non in imaginario ordine, sed sub crucis titulo componatur.

IV.

Vt laici secus altare, quo sancta mysteria celebrantur, inter clericos tam ad vigiliis, quam ad Missas, stare penitus non præsumant: sed pars illa, quæ a cancellis versus altare diuiditur, choris tantum psallentium pateat clericorum. Ad orandum vero & communicandum, laicis & feminis, sicut mos est, pateant sancta sanctorum.

V.

Vt vnaquæque ciuitas pauperes & egenos incolas alimentis congruentibus pascat secundum vires, vt tam vicani presbyteri, quam ciues omnes, suum pauperem pascant: quo fiet vt ipsi pauperes per ciuitates alias non vagentur.

VI.

Vt nullus clericorum vel laicorum, præter episcopos, epistolia facere præsumat.

VII.

Vt episcopus nec abbatem, nec archipresbyterum, sine omnium suorum compresbyterorum & abbatum consilio, de loco suo præsumat eiicere, neque per præmia alium ordinare, nisi facto Concilio tam abbatum quam presbyterorum suorum, quem culpa aut negligentia eiicit, cum omnium presbyterorum consilio refutetur.

VIII.

Quicumque episcopus illum, quem alter episcopus excommunicatum habet, postquam fuerit de

ANNO
CHRISTI
567.

ipſius excommunicatione commonitus, commu-
nicare præſumpſerit, vſque ad Synodum excom-
municatus habeatur.

IX.

Adiicimus etiam, ne quiſ Britannum, aut Ro-
manum, in Armorico, ſine metropolitani aut com-
prouincialium voluntate vel literis, epiſcopum or-
dinare præſumat. Quod ſi quis contraire tentauerit,
ſententiam in anterioribus Canonibus prolatam ob-
ſeruet, & a noſtra caritate vſque ad maiorem Syno-
dum ſe cognoſcat remotum & excommunicatum:
quia merito a caritate noſtra, vel noſtris eccleſiis
ſegregantur, qui patrum ſtatuta contemnunt.

X.

De familiaritatibus mulierum licet crebrius ſit in
Canonibus replicatum, attamen neceſſe eſt, vt ſi ſe-
cta virgulta, quæ male pullulauerant, redeant, rur-
ſus fidei falce ſuccidantur, & iam radicitus eruan-
tur. Nullus ergo deinceps clericorum, pro occa-
ſione neceſſitatis, aut cauſa ordinandæ domus, ex-
traneam mulierem in domo ſua habere præſumat.
Et cum iubeamur victum aut veſtitum artificio-
lo quærere, & manibus propriis laborare, quid opus
eſt in domo ſerpentem includere pro veſte, quæ
multiformem veſtem non propterea deponit vt nu-
detur, ſed vt ſe, dum renouatur, oſtendat clario-
rem? Nullus ergo clericorum, non epiſcopus, non
presbyter, non diaconus, non ſubdiaconus, quaſi
ſanctimonialem, aut viduam, vel ancillam pro-
prium, pro conſeruatiſone rerum in domo ſua ſtabi-
lire præſumat; quæ & ipſa extranea eſt, dum non eſt

mater, aut soror, aut filia: quæ etiam pronior propinquabit ad culpam, dum dignoscitur subiecta dominatui. Si quis episcopus, aut presbyter, seu diaconus, aut subdiaconus, de hac re statuta patrum, vel nostra, temerare præsumpserit, excommunicetur.

XI.

Si quis episcopus ad distringendum eos qui in hac facilitate perdurant, negligens apparuerit, sicut in ipsa sancta basilica est publice recitatum, ex consensu communi atque totius populi, sententiam prædecessorū Canonum se incurrere omnino cognoscat: sic tamen, ut tam metropolitanus suis comprouincialibus, quam comprouinciales metropolitano suo, si resistere aut contemnere episcopum clerici sui præsumpserint, dent omnino solatium. Et quia dixit sancta scriptura, *Frater fratrem adiuuans exaltabitur*; quicumque pro causa Dei fratri suo solatium commonitus dare distulerit, usque ad Synodum remoueatur. Nam si episcopus se contemnentiens, fratres suos in solatium suum non commonuerit, ipse sciat qualiter reddat Domino rationem.

Pron. 18.

XII.

Episcopus coniugem ut sororem habeat, & ita sancta conuersatione gubernet domum omnem, tam ecclesiasticam, quam propriam, ut nulla de eo suspicio quaqua ratione consurgat. Et licet, Deo propitio, clericorum suorum testimonio castus uiuat, quia cum illo tam in cella, quam ubicumque fuerit, sui habitent, eumque presbyteri & diaconi, vel deinceps clericorum turba iunio-

rum, Deo auctore, conseruent: sic tamen, propter
zelotem Deum nostrum, tam longe absint man-
sionis propinquitate diuisi, vt nec hi qui ad spem
recuperandam clericorum seruitute nutriuntur, fa-
mularum propinqua contagione polluantur.

XIII.

Episcopum episcopam non habentem nulla se-
quatur turba mulierum, licet saluetur vir per mu-
lierem fidelem, sicut & mulier per virum fidelem,
vt Apostolus ait. Nam vbi talis custodia necessa-
ria non est, quid necesse est, vt miseria prosequa-
tur, vnde fama confurgat? Habeant ministri ec-
clesiæ, vtique clerici qui episcopo seruiunt, & eum
custodire debent, licentiam extraneas mulieres de
frequentia cohabitationis eiicere.

XIV.

Et ne occasio famam laceret honestatis, quia
aliqui laici, dum diuersa perpetrant adulteria, hoc
quod de se sciunt, in aliis suspicantur, sicut ait Se-
neca, pessimum in eo vitium esse, qui in id quo in-
sanit, ceteros putat furere. Vt ergo ipse sinistra exi-
stimationis aditus amputetur, nullus sacerdotum
ac monachorum colligere alium in lecto suo præ-
sumat. Nec liceat monachis cellulas habere com-
munes, vbi aut bini maneant, aut peculiare repo-
ni possint: sed schola labore communi construa-
tur, vbi omnes iaceant, aut abbate, aut præposito
gubernante; vt dum duo vel tres vicissim legant &
excubent, alii consolentur: vt non solum sit custo-
dia corporum, sed & surgat pro lectione assidua
profectus animarum.

Si qui in monasterio conuersi sunt, aut conuer-
ti voluerint, nullatenus exinde habeant licentiam
euagandi, nec, quod absit, vllus eorum coniugem
ducere, aut extranearum mulierum familiaritatem
habere. Nam si, vt supra dictum est, vxorem du-
xerit, excommunicetur, & de vxoris male sociatæ
consortio etiam iudicis auxilio separetur. Quod si
iudex ad hoc solatium dare noluerit, excommuni-
cetur. Qui infelix monachus tali coniunctione fœ-
datus, si per cuiuscumque patrociniū se conatus
fuerit defensare, & is qui in hac pertinacitate per-
durat, & illi qui eum exceperint ad defensandum,
ab ecclesia segregentur, donec reuertatur ad septa
monasterii, & indictam ab abbate, quamdiu ei
præceptum fuerit, agat pœnitentiam, & post satis-
factionem reuertatur ad gratiam.

Vt mulier intra septa monasterii nullatenus in-
troire permittatur. Si abbas in hac parte, aut præ-
positus negligens apparuerit, qui eam viderit, &
non statim eiecerit, excommunicetur.

De ieiuniis vero antiqua a monachis instituta
seruentur, vt de pascha vsque ad quinquagesimam,
exceptis rogationibus, omni die fratribus pran-
dium præparetur: post quinquagesimam tota heb-
domade ex asse ieiunent. Postea vsque ad Kalen-
das Augusti ter in septimana ieiunent, secunda,
quarta & sexta die, exceptis his qui aliqua infirmi-
tate constricti sunt. In Augusto, quia quotidie Mis-

ANNO
CHRISTI
567.

sæ sanctorum sunt, prandium habeant. In Septem-
bri toto, & Octobri, & Nouembri, sicut prius
dictum est, ter in septimana. De Decembri vsque
ad natale Domini, omni die ieiunent. Et quia in-
ter natale Domini & epiphania omni die festiuita-
tes sunt, itemque prandebunt. Excipitur triduum
illud, quo ad calcandam gentilium consuetudi-
nem, patres nostri statuerunt priuatas in Kalendis
Ianuarii fieri litanias, vt in ecclesiis psallatur, & hora
octaua in ipsis Kalendis circumcisionis Missa Deo
propitio celebretur. Post epiphania vero vsque ad
quadragesimam ter in septimana ieiunent.

XVIII.

Itemque pro reuerentia domini Martini, vel
cultu ac virtute, id statuimus obseruandum, vt
tam in ipsa basilica sancta, quam in ecclesiis nostris,
iste psallendi ordo seruetur. Vt in diebus festis ad
Matutinum sex antiphonæ binis psalmis explicen-
tur: toto Augusto manicationes fiant, quia festiui-
tates sunt & Missæ sanctorum: Septembri septem
antiphonæ explicentur binis psalmis: Octobri octo
ternis psalmis: Nouembri nouem ternis psalmis:
Decembri decem ternis psalmis: Ianuario & Fe-
bruario itidem vsque ad pascha. Sed vt possibilitas
habet, qui facit amplius pro se, & qui minus, vt po-
tuerit. Superest vt vel duodecim psalmi expedian-
tur ad Matutinum: quia patrum statuta præcepe-
runt, vt ad Sextam sex psalmi dicantur cum alle-
luia, & ad Duodecimam duodecim, itemque cum
alleluia. quod etiam angelo ostendente didicerunt.
Si ad Duodecimam duodecim psalmi, cur ad Ma-

tutinum non itemque vel duodecim explicentur?
Quicumque minus quam duodecim psalmos ad
Matutinum dixerit, ieiunet vsque ad vesperam,
panem cum aqua manducet, & non illi sit altera in
illa die vlla refectio. Et qui hoc facere contempse-
rit, vna hebdomada panem cum aqua manducet,
& ieiunet omni die vsque ad vesperam.

XIX.

Archipresbyteri vicani, & diaconi, & subdia-
coni, non quidem omnes, sed plures in hac suspi-
cione tenentur a populo, quod cum coniugibus
suis maneant. Pro qua re hoc placuit obseruare, vt
quotiescumque archipresbyter, seu in vico man-
serit, seu ad villam suam ambulauerit, vnus lector
canonicorum suorum, aut certus aliquis de nume-
ro clericorum cum illo ambulet, & in cella, vbi il-
le iacet, lectum habeat pro testimonio. Septem ta-
men inter subdiaconos & lectores, vel laicos ha-
beat concessos, qui vicissim septimanas suas cum
illo facere omnino procurent: & qui distulerit, fu-
stigetur. Et si in hoc presbyter negligens inuentus
fuerit, quod non hoc sic implere contendat, tri-
ginta diebus communione priuetur, donec poeni-
tentiam agat, & sic reuertatur ad gratiam. Reliqui
presbyteri, & diaconi, & subdiaconi vicani hoc
studio se custodiant, vt mancipiola sua ibi ma-
neant, vbi vxores suæ: illi tamen segregatim soli-
tarii in cella iaceant, & orent, & dormiant. Nam
qui vxores non habent, in parte de mancipiolis suis
habeant cellulas segregatim, vbi & ipsi itidem &
orent segregati, & dormiant. Nam si inuentus fue-
rit

ANNO
CHRISTI
567.

rit presbyter cum sua presbytera, aut diaconus cum sua diaconissa, aut subdiaconus cum sua subdiaconissa, annum integrum excommunicatus habeatur, & depositus ab omni officio clericali, inter laicos se obseruare cognoscat: eo tamen permisso, vt inter lectores in psallentium choro colligatur. Illi vero archipresbyteri, qui talem cautelam super iuniores suos habere noluerint, & non eos habuerint studio distringendi, ab episcopo suo in ciuitate retrudantur in cellam, ibique mense integro panem cum aqua manducant, & pœnitentiam agant pro sibi credito clero: quia nulli clericorum, iuxta sententiam Canonum, cum coniuge sua manere permittitur. Et quia hæresis Nicolaitarum per Nicolai facilitatem surrexit, vbi legitur ista hæresis presbyterorum a quo presbytero primum surrexit? etiam quod nullus potuit æstimare, quod auderet ille qui corpus Domini consecrat, talia perpetrare, nisi tempore nouissimo pro peccatis nostris illa surrexerunt. Si illi diaconi sententia episcoporum damnati sunt, & hæretici reputati; ac si tales diaconi illi subiacent maledictioni, quos patrum statuta pro hac causa damnarunt: quid illi infelices presbyteri, qui tali sunt peccato subiecti, vt alios trahant in præcepsum secum, qui eos tali ordine viuere cernunt; & qui deberent esse forma præcepti, ipsi inueniantur norma peccati? Rectius est vt caput morbidum, si curari non potest, amputetur, quam grex per eundem inficiatur. Talis ergo sacerdos & pastor non debet a populo venerari, sed renui, qui non formam disciplinæ,

Concil. Tom. 12.

Gggg

fed vitii docet, dum seipsum non corrigit.

XX.

ANNO
CHRISTI
167.

Et quia in sententia papæ Innocentii ad Viëtricum episcopum Rothomagensem lata, legitur scriptum de virginibus quæ Christo spiritualiter nupserunt, & velari a sacerdote meruerunt, si postea nupserint, quod vix etiam ad agendam pœnitentiam mereantur accedere; quia sic dicit: *Si enim de omnibus hæc ratio custoditur, ut quæcumque viunte viro alteri nupserit, habeatur adultera; quanto magis & illa damnanda est, quæ ante immortalis sponso se coniunxerat, & postea ad humanas nuptias transmigravit?* Et adiecit: *Hæc vero quæ necdum sacro velamine tectæ sunt, tamen in proposito virginali semper se manere simulauerunt, licet velatæ non sint, si postea nupserint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia est, quia sponsio earum a Deo tenebatur. Nam si inter homines solet bonæ fidei contractus nulla ratione dissolui, quanto magis ista pollicitatio, quam cum Deo pepigerunt, solui sine vindicta non debet?* Post hoc de viduis adiunxit: *Nam si Paulus apostolus, si quæ a proposito viduitatis discesserunt, dixit eas habere damnationem, ubi ait: Quia primam fidem irritam fecerunt, &c.* Quis sacerdotum contra decreta talia, quæ a sede apostolica processerunt, agere præsumat? vel quis, quod peius est, contra sententiam, quam vas electionis Paulus apostolus spiritu sancto ministrante promulgavit, aliud conscribere vlla ratione præsumat, cum dicat ipse per Spiritum sanctum: *Qui prædicauerit præter id quod prædicavi, anathema sit?* Et quorum auctorum valere possit præ-

27. qu. 1.
Quæ Christi.

Cap. 12.

Cap. 13.
27. qu. 1.
Hæc vero.

Galat. 1.

ANNO
CHRISTI
567.

dicatio, nisi quos sedes apostolica semper aut in-
tromisit, aut apocryphos fecit, & patres nostri hoc
semper custodierunt, quod eorum præcepit au-
ctoritas? Nos ergo hoc sequentes, quod vel apo-
stolus Paulus, vel papa Innocentius statuit, in Ca-
nonibus nostris inferentes, statuamus obseruan-
dum, vt nullus sacratam Deo virginem, quæ in ho-
norem Christi vestem mutauit, aut rapere, aut
competere, aut sibi coniugem sociare præsumat:
quia etiam lex Romana constituit, vt quicumque
sacratam Deo virginem, vel viduam fortasse ra-
puerit, si postea eis de coniunctione conuenerit,
capitis sententia feriantur. Item: *Si quis non dicam*
rapere, sed attentare matrimonii iungendi causa sacram
virginem ausus fuerit, capitis sententia feriatur. Cum
etiam in chronicis habeatur de virginibus genti-
lium tempore, quæ se deæ Vestæ sacrauerant, post-
misso proposito, & corrupta virginali gratia, le-
gali sententia viuas in terra fuisse defossas. Si pro-
fana colentes tali sunt sententia condemnata,
quanto magis quæ in honorem redemptoris sui se
veste mutauerint, & perseuerare noluerint, vtique
grauem debent expectare sententiam? Sicut in A-
relatenſi Synodo habetur insertum: *De puellis quæ*
se vouerunt Deo, & præclari nominis decore florue-
runt, si post vigesimum quintum præsertim ætatis suæ
annum ad terrenas nuptias sponte transierint, id custo-
diendum esse decreuimus, vt cum his quibus se alligaue-
runt, communione priuentur: ita vt eis postulantibus
pænitentia non negetur, cuius pænitentiæ communio
multo tempore differatur. Cum etiam id in antiquis

L. i. cod.
Theod. De
raptu vel
matr.

Cod. eod.
l. 2.

Concil. A-
rel. II. c. 32.

Concil. Tom. 12.

Gggg ij

Concil. Mi-
leu. c. 26.

Mileuitanis Canonibus fuerit statutum : *Item placuit, ut quicumque episcoporum necessitate periclitantis pudicitiae virginalis, cum vel petitor potens, vel raptor aliquis formidatur, vel si aliquo etiam mortis scrupulo periculoso compuncta fuerit, ne non velata moriatur, aut exigentibus parentibus, aut his ad quorum curam pertinet, velauerit virginem, seu velauit intra viginti quinque annos ætatis, non ei obsit Concilium, quod de istorum annorum numero constitutum est.* Nos vero quos lex perimi iubet, si cupiunt audire præconem, volumus ut conuertantur ad vitam. Nam perimendi sunt oris gladio, & a communione priuandi, si relictæ sibi decreta seniorum obseruare noluerint, & pastorem suum audire despexerint, & esse separati noluerint. Qui ergo in hac pertinacia durare voluerint, & plus in volutabro malæ conuersationis permanere, quam se de vetito coniugio separare, perenni excommunicatione damnentur. Et quicumque episcoporum, aut presbyterorum, vel diaconorum, aut subdiaconorum, eos communicare præsumpserit, usque ad Synodum ab omnibus episcopis excommunicatus habeatur. Et excludatur excusationis adinuentio, quam modo aliquæ dicere meditantur, quod propterea se veste mutauerint, ne eas inferiores personæ macularent : cum non solum domini gloriosæ memoriæ Childebertus & Clotharius reges constitutionem legum de hac re custodierint & seruauerint, quam nunc dominus Charibertus rex successorum præcepto suo roborauit, ut nullus vllam puellam absque parentum voluntate trahere aut

ANNO
CHRISTI
567.

ANNO
CHRISTI
567.

accipere præsumat. Quæcumque ergo timet violentiam, & non vult habere maritum, refugiat ad ecclesiam, donec propinqui possint eam principis imperio, aut sacerdotis vel ecclesiæ beneficio liberare & defensare, ac condigno sociare marito. Nam quæ se veste mutauerit, absque dolo in eo proposito quod disposuit, perseverare procuret. Illud vero quod aliqui dicunt; vidua quæ benedicta non fuit, quare non debet maritum accipere? cum omnes sciant quod nunquam in canonicis libris legitur benedictio vidualis: quia solum propositum illi sufficere debet, sicut in Epaonensibus Canonibus a papa Auito, vel omnibus episcopis conscriptum est: *Viduarum consecrationem, quas diaconas vocant, ab omni regione nostra penitus abrogamus.* Et expressius decretum est in Synodo Arelatensi: *Professas viduas, si in incontinentia persistierint, cum raptoribus esse damnandas.* In prophetis legitur, quia de alienigenis contra interdicta Dei Hebræi sortiti vxores, populum Dei a gentibus superatum. post prædicante propheta, quia dimisere vxores & filios, & separauerunt se ab illicitis coniugiis, statim victoriam fuisse secutam. Quicumque ergo de laicis ingenuus cum talibus excommunicatis communicare præsumpserit, excommunicatum se esse cognoscat.

Conc. E.
paon. c. 21.

Conc. Arel.
II. c. 46.

XXI.

^d De incestis vero coniunctionibus censuimus statuta Canonum vetera non irrumpi. Satis enim facimus, si in hac parte statuta prisca seruemus. Sed propterea fuit iterare necessarium, quia dicunt plu-

Gggg iij

res quasi illud per prædecessorum negligentiam sacerdotum illis non fuisset apertum. Sed reuera mentiuntur, cum sciamus tales ac tantos viros nullatenus huic negligentia subiacuisse, sed hoc quod scripturæ sanctæ testantur, assidue prædicasse. Propterea placuit etiam de voluminibus librorum pauca perstringere, & Canonibus inferere, ut excepta lectio de aliis libris in vnum, recitetur ad populum.

Leuit. 18.

Sic enim Dominus locutus est: *Custodite leges meas atque iudicia, quæ faciens homo viuet in eis. Ego Dominus. Turpitudinem patris tui, & turpitudinem matris tuæ non discooperies: mater tua est, non reuelabis turpitudinem eius. Turpitudinem uxoris patris tui non discooperies: turpitudinem enim patris tui est. Turpitudinem sororis tuæ ex patre, siue ex matre, quæ domi vel foris genita est, non reuelabis. Turpitudinem filia filii tui, vel neptis ex filia, non reuelabis, quia turpitudinem tua est. Turpitudinem filia uxoris patris tui, quam peperit patri tuo, & est soror tua, non reuelabis. Turpitudinem sororis patris tui non discooperies, quia caro est patris tui. Turpitudinem sororis matris tuæ non reuelabis, eo quod sit caro matris tuæ. Turpitudinem patris tui non reuelabis, nec accedes ad uxorem eius, quia tibi affinitate coniungitur. Turpitudinem nurus tuæ non reuelabis, quia uxor filii tui est, nec discooperies ignominiam eius. Turpitudinem uxoris fratris tui non reuelabis, quia turpitudinem fratris tui est. Turpitudinem sororis tuæ & filia eius non reuelabis. Filiam filia eius, & filiam filia illius non sumes, ut reueles ignominiam eius, quia caro illius sunt, & talis coitus incestus est. Sororem uxoris tuæ in pel-*

ANNO
CHRISTI
567.

ANNO
CHRISTI
567.

licatum illius non accipies, nec reuelabis turpitudinem eius. Cum uxore proximi tui non coibis, nec seminis commixtione maculaberis. Maledictus homo qui faciet sculptile & conflatile, abominationem Domino, opus manuum artificum, ponetque illud in abscondito. & respondebit omnis populus, & dicet: Amen. Maledictus qui non honorat patrem suum, & matrem suam. & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui transfert terminos proximi sui. & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui errare facit cæcum in itinere. & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui peruertit iudicium aduenæ, pupilli ac viduæ. & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui dormit cum uxore patris sui, & reuelat operimentum lectuli eius. & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui dormit cum sorore sua, filia patris sui, siue matris suæ. & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui dormit cum socru sua. & dicet omnis populus: Amen. Maledictus qui clam percusserit proximum suum. & dicet omnis populus: Amen. Itemque ait sacra sententia legum, quæ in hac explanatione omni homini, tam docto quam indocto aperta est, ut quisquis aut sororis, aut fratris filiam, aut certe gradu consobrinam, aut fratris uxorem, sceleratis sibi nuptiis iunxerit, huic poenæ subiaceat, ut de tali consortio separetur; & reliqua. Item alia: Quæcumque mulier sororis suæ maritum post mortem illius acceperit, vel si quis ex viris mortua uxore sororem eius aliis nuptiis sibi coniunxerit, nouerit tali consortio se esse notabilem. In Synodo Aurelianensi, quam inuictissimus

Deuter. 27.

Cod.
Theod.
De incestis
nupt. l. 3.Cod. cod.
l. 4.

Conc. Au-
rel. l. c. 18.rex Clodoveus fieri supplicavit, sic decretum est: ANNO
CHRISTI
567.Conc.
Epaon.
c. 30.

Ne superstes frater torum defuncti fratris præsumat ascendere, neve sibi quisquam amissæ uxoris sororem audeat sociare: quod si fecerint, ecclesiastica districtione feriantur. In Epaonensibus Canonibus a papa Auito, vel reliquis episcopis, constitutum est: Incestis coniunctionibus nihil prorsus veniæ reservamus, nisi cum adulterium separatione sanauerint. Incestos vero, nec ullo coniugii nomine præuolandos, præter illos, quos vel nominare funestum est, hos esse censuimus. Ut si quis relictam fratris, quæ pene prius soror extiterat, carnali coniunctione violauerit: si quis insuper germanam uxoris suæ acceperit: si quis nouercam duxerit: si quis consobrinæ sobrinæve se societ, ab ecclesia segregetur. Quod ut a præsentis tempore prohibemus, ita ea quæ sunt antè instituta non soluimus. Si quis relictæ auunculi misceatur aut patrui, vel priuignæ concubitu polluat. Sane quibus coniunctio illicita interdicitur, habebunt ineundi melioris coniugii facultatem. In Canonibus etiam Aruernensibus a beatissimis patribus sic habetur insertum: Si quis relictam fratris, sororem uxoris, priuignam, consobrinam, sobrinamve, vel relictam patrui vel auunculi, carnalis contagii crediderit consortio violandam, & ausu sacrilego auctoritatem diuinæ legis ac iura naturæ perruperit, & cui caritatis ac pii affectus solatia exhibere debuerat, suorum hostis ac pudicitie expugnator, vim inferre tentauerit, apostolicæ constitutionis sententia feriat; & quamdiu in tanto versatur scelere, a Christiano cœtu atque conuiuio, & ecclesiæ communione priuabitur. Nos hoc quod patres nostri

statue-

ANNO
CHRISTI
567.

statuerunt, in omnibus roboramus: quia præcepto Domini, Apostolo prædicante, docemur, ut a nobis filii nostri seueritate potius corrigantur, quam ignaua tepiditate ad perpetranda grauiora laxentur, vbi ait: *Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in caritate & spiritu mansuetudinis?* ^{1. Cor. 4.} *Omni- no auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qua- lis nec inter gentes; ita ut uxorem patris sui aliquis ha- beat. Et vos inflati estis, & non magis luctum habui- stis, ut tollatur de medio vestrum qui opus hoc fecerit. Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu, iam iudicaui ut præsens, eum qui sic operatus est, in nomi- ne Domini nostri Iesu Christi. Ergo quia dixit Apo- stolus; Imitatores mei estote, sicut & ego Christi;* ^{1. Cor. 11.} non nos præsumptiosos existimet homo, si sequen- tes Apostolum, quemquam ab ecclesia segregamus, donec reminiscatur, & reuertatur ad vitam, quam per Dominum Iesum Christum & baptismum meruit habere perpetuam, ne iam peccato facien- te, ac diabolo persuadente, perdat & baptismi gra- tiam & vitam æternam.

XXII.

Enimuero quoniam cognouimus nonnullos in- ueniri sequipedas erroris antiqui, qui Kalendas Ia- nuarii colunt, cum Ianus homo gentilis fuerit: rex quidem, sed deus esse non potuit. Quisquis ergo v- num Deum Patrem regnantem cum Filio & Spiritu sancto credit, certe hic non potest integer Christia- nus dici, qui aliqua de gentilitate custodit. Sunt e- tiam qui in festiuitate cathedræ domni Petri apostoli cibos mortuis offerunt, & post Missas redeuntes ad

Concil. Tom. 12.

H h h h

domos proprias, ad gentilium reuertuntur errores, & post corpus Domini, sacratas dæmoni escas accipiunt. Contestamur illam sollicitudinem tam pastores quam presbyteros gerere, vt quemcumque in hac fatuitate persistere viderint, vel ad nescio quas petras, aut arbores, aut ad fontes, designata loca gentilium, perpetrare quæ ad ecclesiæ rationem non pertinent, eos ab ecclesia sancta auctoritate repellant, nec participare sancto altario permittant, qui gentilium obseruationes custodiunt. Quid enim dæmonibus cum Christo commune, cum magis sumendo iudicium delicta videatur adde-
dere quam purgare?

XXIII.

Licet hymnos Ambrosianos habeamus in Canone, tamen quoniam reliquorum sunt aliqui, qui digni sunt forma cantari, volumus libenter amplecti eos præterea, quorum auctorum nomina fuerint in limine prænotata: quoniam quæ fide constiterint, dicendi ratione non obstant.

XXIV.

Illud quoque quamquam priorum Canonum sit auctoritate præfixum, quod dum inter se sæuiunt domini nostri, ac malorum hominum stimulo concitantur, & alter alterius res rapida cupiditate per-
uadit, ne ista caduca actione, qua inter se aguntur, ecclesiastica rura contingere aut contaminare præsumant, inuiolabiliter obseruandum censemus, vt quicumque tam ecclesiæ quam episcopi res proprias, quæ & ipsæ ecclesiæ noscuntur esse, quas pontifex actoribus ecclesiæ dignoscitur assignasse, vel

ANNO
CHRISTI
567.

abbatum, aut monasteriorum, siue presbyterorum, quaquā temeritate peruadere, competere, vel confiscare præsumpserit, tunc reseruato correctionis loco adhuc a presbytero eiusdem ecclesiæ, cuius interest, peruasorem conuenit admoneri: & si restitutionem distulerit, adhuc quasi filius ab omnibus fratribus ad reddendum missis epistolis compellatur. Quod si pertinaciter in peruatione persistiterit, & se tollere post tertiam commonitionem de re illa, aut ecclesiæ, aut propria noluerit, conuenit ut omnes omnino vna conuiuentia, simul cum nostris abbatibus ac presbyteris, vel clero, qui stipendiis ex ipso alimento pascuntur, quia arma nobis non sunt alia, auxiliante Christo, circumsepto clericali choro, necatori pauperum, qui res peruadit ecclesiæ, psalmus CVIII. dicatur, ut veniat super eum illa maledictio quæ super Iudam venit, qui dum loculos faceret, subtrahebat pauperum alimenta: ⁸ ut non solum excommunicatus, sed etiam anathematizatus moriatur, & cælesti gladio feriat, qui in despectu Dei, & ecclesiæ, & pontificum, in hac peruatione præsumat assurgere. Illud etiam annecti placuit, ut qui de fratribus ad dandum solatium venire pro certa infirmitatis necessitate non potuerit, abbates & presbyteros in vice sua transmittat. Qui si præter certam infirmitatis excusationem commonitus, aut venire, aut transmittere noluerit, remotum se a fratrum caritate esse cognoscat. Nam, quod quidem non credimus, si quis contra decreta nostra tali temeratori communicare præsumpserit, in se causam excommunicationis transformet, & cum

Concil. Tom. 12.

Hhhh ij

eodem se a caritate omnium sacerdotum cognoscat esse remotum.

ANNO
CHRISTI
567.

XXV.

Conc. Parif.
III. c. 1.

Placet itaque, ac omnibus modis conuenit obseruare, vt quia nonnulli memores sui per quaslibet scripturas pro captu animi de facultatibus suis ecclesiis aliquid contulisse probantur, quod a diuersis Deum minus timentibus, eatenus mortifera calliditate tenetur, vt aliorum oblatio illis pertineat ad ruinam; nec intueri corde possint diem iudicii, dum nimiae cupiditatis delectantur ardore. Quicumque ergo immemor interitus sui, res ecclesiis, vt supra diximus, delegatas iniuste possidens praesumpserit retinere, & veritate comperta res Dei seruis eius dissimulauerit reformare, ab omnibus ecclesiis segregatus, a sancta communione habeatur extraneus: nec aliud mereatur habere remedium, nisi cum culpam propriam rerum emendatione purgauerit. Indigne enim ad altare Domini properare permittitur, qui res ecclesiasticas & audet rapere, & iniuste possidere iniqua defensione perdurat. Necatores enim pauperum iudicandi sunt, qui eorum taliter alimenta subtraxerint. Sacerdotalis tamen debet esse prouisio, vt vindictam admonitio manifesta praecedat, vt res usurpatas iniuste qui abstulit, adhibita aequitate restituat. Quod si neglexerit, & necessitas compulerit, postea praedonem sacerdotalis districtio maturata percellat. Neque quisquam per interregna res Dei nitatur defensare: quia Dei potentia cunctorum regnorum terminos singulari dominatione concludit.

XXVI.

Vt iudices aut potentes qui pauperes opprimunt, si commoniti a pontifice suo se non emendauerint, excommunicentur.

XXVII.

Nullus episcoporum de ordinationibus clericorum præmia præsumat exigere, quia non solum sacrilegum, sed & hæreticum est, sicut^s in dogmatibus ecclesiasticis habetur insertum, ad ordinandum clericum per ambitionem, ad imaginem Simonis magi, pecuniam offerre sacerdoti; quia dicitur: *Gratis accepistis, gratis date*. Et cum talis sit qui gratiam Dei a sacerdote æstimat precio comparari, qualis ille qui vendit, vterque vsque ad Synodum ab ecclesia segregetur. Cauta est enim in salutem prouisio ad effugiendam culpam delicti, aditum delinquendi repellere.

Dogm. eccl. c. 72.

Matth. 10.

SVBSCRIPTIONES EPISCOPORVM.

Euphronius Turonicæ ciuitatis episcopus has constitutiones nostras relegi & subscripsi. Notauit sub die XV. Kalendas Decembris, anno VI. regni domni nostri Chariberti gloriosissimi regis.

^h Prætextatus, etsi peccator, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Rothomagensis, hunc consensum nostrum secundum patrum statuta relegi, consensi, & subscripsi, sub die XV. Kalendas Decembris, Turonus.

Germanus peccator episcopus ecclesiæ Parisiæ consensi & subscripsi.

Felix peccator episcopus ecclesiæ Namneticæ consensi & subscripsi.
Chaletricus peccator episcopus ecclesiæ Carnotensis consensi & subscripsi.

Domitianus peccator episcopus ecclesiæ Andegauensis consensi & subscripsi.

Victorius peccator episcopus ecclesiæ Rhedonicæ consensi & subscripsi.

Domnulus peccator episcopus ecclesiæ Cenomanensis consensi & subscripsi.

Leudebaudis peccator episcopus ecclesiæ Sagensis cōsensi & subscr.

H h h h iij

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.ANNO
CHRISTI
567.

¹ *Anno Christi DLXVII.*] Ex iis quæ proxime dicta sunt in Synodo Lugdunensi, statuendum est Clotharii filios regnare cœpisse anno Christi DLXII. Hinc autem sequitur Concilium Turonense, quod, ut eius subscriptio testatur, sexto Chariberti regis anno, mense Nouembri celebratum est, ad annum Christi DLXVII. referri necessario debere.

Can. 3. ² *Non in imaginario.*] Codex Bellouacensis & collectio Bonæuallis, omisissis præpositionibus, *non imaginario ordine, sed crucis titulo componatur.*

Can. 10. ³ *Vt se, dum renouatur, ostendat clariorem.*] Codex Bonæuallis: *ut se gratiorem, dum renouatur, ostendat.*

Can. 21. ⁴ *Vt excepta lectio.*] Codex Bellouacensis, *ut scarpse lectio.* Sic & a libi collectio Andegauensis: *Scarpsum de epistola Leonis ad Rusticum.*

Can. 22. ⁵ *Cibos mortuis offerunt.*] Codex Bellouacensis, *in trinitas mortuis offerunt.*

Can. 24. ⁶ *De re illa aut ecclesia.*] Idem codex: *de reicula ecclesia.*

⁷ *Non solum excommunicatus, sed & anathematizatus.*] Bellouacensis, *non solum excommunis, sed etiam anathema moriatur.* & supra idem idem, *excommunis.*

Can. 27. ⁸ *In dogmatibus ecclesiasticis.*] Tituli huiusce libellum intelligit a Gennadio, ut ferunt, scriptum presbytero Massiliensi; in cuius capite 35. quod nunc est in vulgatis editionibus 72. eorum genera enumerans, qui clerici ordinari non debent, ultimo demum loco, *nec illum, ait, qui per ambitionem ad imaginem Simonis magi pecuniam offert.*

NOTÆ SEVERINI BINII.

Causa Concilii. ^a *Concilium.*] Cum multorum temeritate sacri Canones in Gallia proculcarentur, sanctissimi patres Galliæ ex aduerso confurgentes, pro muro se domui Israel opposuere, atque viginti octo Canones antehac constitutos, stabili firmitate corroborarunt, quibus ecclesiastica disciplina collapsa resurgeret, pristinoque nitore splenderet. Octo tantum episcopi huic Concilio interfuisse leguntur, ex quibus sanctitate celebres sunt quatuor hi: Prætextatus Rothomagensis, Germanus Parisiensis, Domitianus Catalaunensis, & Domnulus Cenomanensis. Series episcoporum intercisâ & minime integra esse videtur, ex eo quod sanctus Euphronius, hoc tempore Turonensis episcopus, neque per se, neque per vicarium subscripsisse reperiatur.

Tempus Concilii. ^b *In causa, &c.*] Hac de causa patres Concilii conuenisse indicat ipsa præfatiuncula actis synodalibus præfixa.

Successores Clotharii qui. ^c *Anno Christi.*] Anno sexto Chariberti regis hanc Synodum celebratam fuisse, habent acta Concilii circa finem. Cum igitur auctoritate Gregorii Turonensis lib. 4. cap. 21. historiæ Francorum

ANNO
CHRISTI
567.

aperte constet, quod post obitum Clotharii regis (qui contigit anno 51. post mortem Clodouei, postque natum Christum 565.) Francia regnum inter quatuor eius filios hosce, Charibertum, Chilpericum, Gunteramnum & Sigebertum, diuisum fuerit, concedere oportet annum sextum Chariberti cum 570. Christi nati concurrere, eodemque tempore hanc Synodum celebratam esse.

^d *Vt corpus Domini in altari, &c.*] Prohibetur ne corpus Domini inter sacras imagines super altari poni solitas ponatur, sed potius collocetur sub ipsa cruce, quæ in meditullio ipsius altaris poni consuevit. His temporibus corpus Domini intra columbam argenteam conseruabatur. Legitur enim in actis sancti Basilii, quæ Amphilochoii nomine inscripta habentur, isto sæculo sacram eucharistiam intra columbas argenteas repositam fuisse. Has a Seuerio furtim sublatas fuisse, monachi Antiocheni in libello quem quintæ Synodo obtulerunt, conqueruntur. Hic asseruandi modus a Synodo prohibitus esse videtur, dum præcipit, ne in ordine imaginario collocetur. Probabile est quod occasione illius prohibitionis Felix episcopus Bituricensis, cuius nomen huic Synodo subscriptum est, ad sacratissimam eucharistiam asseruandam, curauerit fieri instar turris vas aureum perelegans illud, quod Venantius Fortunatus celebrauit & descripsit subsequente epigrammate, cui talem inscriptionem præfixit.

Can. 3.
Corpus Do-
mini in ec-
clesia con-
seruari soli-
tum.

Felix Bitu-
ricensis eu-
charistiam
in turri au-
rea asserua-
uit.

AD FELICEM BITVRICENSEM,
in turrim eius.

*Quam bene iuncta decent sacrati vt corporis agni
Margaritum ingens aurea dona ferant !
Cedant chrysolithis Salomonica vasa metallis,
Ista placere magis ars facit atque fides.
Quæ data Christe tibi Felicis munere sic sint,
Qualia tunc tribuit de grege pastor Abel.
Et cuius tu corda vides, pietate corquas,
Par viduae merito quæ dedit ara duo.*

Hæc Venantius de Felicis aurea turri. Commendatur a sancto Hieronymo epistola quarta sanctus Exuperius Tolosanus episcopus, qui tempore exundantium barbarorum, ne istiusmodi aurea sacra vasa illorum rapinæ cederent, ipsa in vsum pauperum conflarat, canistro vimineo & vitreo calice corpus Domini portans. Non nisi de asseruata in ecclesia eucharistia intelligi potest illud execrandum scelus Donatistarum, quod ab Optato breuiter describitur his verbis: *Iusserunt eucharistiam canibus fundi, non sine signo diuini iudicii. nam iidem canes accensirabie ipsos dominos suos, quasi latrones sancti corporis reos, dente vindice tamquam ignotos & inimicos laniauerrunt.* Cyrillus Alexandrinus redarguit hunc primum emergentem errorem illorum, qui putabant eucharistiam in sequentem diem non esse seruandam. Nam ad Calosyrium episcopum Arsomotem scribens, sic ait: *Porro alios etiam esse audio, qui mysticam benedictionem nihil ad sanctificationem proficere dicant, si quid ex ea fiat reliqui in alium diem.*

Insaniunt vero qui hæc asserunt: neque enim alteratur Christus, neque sanctum eius corpus immutatur; sed benedictionis vis & facultas & vivificans gratia perpetuo in ipso existit. Videant & cognoscant ex his novatores hæretici, novum non esse, quod extra summptionem, in ecclesia catholica sacrosanctum corpus Christi in altari asseruetur.

Cap. 21.
Chariberti
incestus
causa hic
Canon est
constitutus.

^e *De incestis vero coniunctionibus.*] Sanctissimi patres huius Concilii hunc Canonem statuissent videntur ad corrigendum ipsum regem Charibertum incestus crimine labefactatum; utpote qui Marcouesam coniugis suæ Meroflendis sororem sibi nefarie copulasset. Sed cum huius Canonis auctoritate apud eum nihil aut parum effectum fuisset, sanctus Germanus Parisiensis episcopus eundem excommunicavit, cum ad poenitentiam agendam monitus, peccare non desisteret. *Post hæc*, inquit Gregorius Turonensis lib. 4. cap. 26. hist. Franc. *Marcouesam Meroflendis scilicet sororem coniugio copulavit; pro qua re a sancto Germano episcopo excommunicatus est uterque: sed cum eam rex relinquere nollet, primum illa percussa iudicio Dei obiit: nec multo post & ipse rex post eam decessit Charibertus.* Hæc de incestu regis Chariberti Gregorius.

Cap. 23.
Occasio
Canonis.

^f *Quoniam reliquorum sunt aliqui, qui digni sunt forma cantari.*] Huius Canonis faciendi causam dedisse videntur hymni illi, quos Venantius Fortunatus haud pridem de cruce cecinerat, quique ab ecclesia recepti, hætenus pie sancteque concini consueverunt.

Cap. 24.
Causa legis.

^g *Quod dum inter se sciunt domini nostri.*] His verbis insinuat, qua occasione hæc constitutio, de bonis ecclesiæ non inuadendis, hic repetita fuerit: nimirum, quod cum regis ærarium frequentia bellorum civilium euacuatum esset, milites inuasissent bona ecclesiæ, atque inde sibiipsis stipendia persoluerint.

Pœna sacrilegorum.

^h *Vt non solum excommunicatus, sed etiam anathematizatus moriatur.*] Hoc loco patres Concilii temporalem pœnam imprecantur direptoribus bonorum ecclesiasticorum. Ea pœna sacrilegium puniri Deo gratum fuisse, plura exempla declarant. De quodam diacono, qui relicta ecclesia filico se publice iunxerat, narrat Gregorius Turonensis libro de gloria martyrum cap. 17. quod cum is aliquando usurpasset de gregibus sub nomine martyris Iuliani, & inclamantibus pastoribus eos esse sancti martyris Iuliani, & ille irridens respondisset, *putasne quia Iulianus comedit arietes?* post multos dies cum non religione, sed casu transiens ante sepulcrum beati martyris ibi obdormisset, tanta tamque ardenti febre corripere, ut clamaret se incendi per martyrem, & crimen confiteretur: cumque deprecaretur quanta maxima posset voce, iactari super se aquam, tamquam de fornace, ita fumus egrediebatur de corpore. Interea miseri artus combusti in nigredinem conuertuntur; unde tantus procedebat fœtor, ut tolerari vix posset: atque ita spiritum exhalauit. De rege Chariberto narrat idem Gregorius lib. 1. de miraculis S. martyris. quod cum loco sacro, qui fuerat in honorem sancti Martini consecratus, stabulum erexisset, omnium eorum illuc introductorum iacturam fecerit; monitusque redde-

Chariberti
sacrilegiū.

re

ANNO
CHRISTI
567.

re, quod iniuste occupabat, responderit: *Sive iuste, sive iniuste reddi debeat, me regnante hanc basilicam non habebit.* Quo sacrilegio cum haud dubie diuinum numen grauissime offendisset, paulo post regno simul & vita iussu Dei vindicis exutus fuit.

Prætextatus. De Prætextato, Germano, Felice, Domitiano & Domnulo hic subscriptis episcopis, vide quæ dixi supra, &c.

EPISTOLA
EPISCOPORVM PROVINCIÆ
TVRONICÆ AD PLEBEM MISSA
post Synodum superscriptam.

Hortantur vt imminentem cladem auertere studeant: ideoque nuptialia vota differant, rerum omnium decimas persoluant, cum inimicis redeant in gratiam; mancipiorum etiam decimas offerant, & qui mancipiis carent, pro singulis filiis singulos dent tremisses. incestas denique coniunctiones dissoluant.

PONTIFICALIS est ordinis, ad suam sollicitudinem infatigabiliter reuocare, quidquid ad correctionem populorum, imo magis filiorum spiritualium, quantum est fas intelligere, cognouerit pertinere; & non, quod absit, cum suo periculo alienæ spei per suam negligentiam facere detrimentum, si quod ad generalis salutis spectat compendium, sedulo necesse est prouidere tractatu. Denique pastor cum lupo videtur conniuentiam facere, si permittit rapere, cum possit obstare: præsertim cum sermone prophetico animæ commissæ plebis requirantur ad singula de manibus sacerdotis. Vnde quantæ culpæ teneatur reatu dominante subiectus, qui cessat alicui poculum sanitatis porrigere, quod cum non dederit alteri, se facit extinguere, & in se vindictam videtur excipere, de qua crimen alter admisit, cum vix quisque sufficiat sua flendo facta purgare? Sed ne alieni facinoris teneamur adstricti, ecce oris nostri buccina ad aures omnium personamus: neque se deinceps excusabit non monitum, qui quod sequi debeat tam verbis, quam literis edocetur. Sed sicut nos incessabiliter dicere, ita vos decet libenter audire: vt nec nos semen in spinosam segetem videamur effundere, nec vos patiamini sterili agri culpa damnari: sed commune sit gaudium, quod a nobis panditur, & a vobis impletur; vt cum dominus vniuersæ mellis aduene-

Exalt. 3.

rit, & terra de fecunditate, & mereatur agricola gloriari de fruge. Itaque, filii carissimi, qui estis partus diuinæ gratiæ, beatæ fructus ecclesiæ, regeneratio baptismi, possessio cæli, membra Christi, redhibitio regni, vestra palma, nobis corona, salubri admonitione opportunum duximus admonere, quoniam peccatorum nostrorum in præcipiti mole crescente, videtur cladis grauissimæ necessitas imminere, nec alibi refugium inuenire, nisi ad illius præcepta recurrere, qui vitam nostram sua morte voluit reparare: vt si qui ex vobis sunt in sponsali pactione deuincti, nec adhuc in matrimonii fœdere copulati, nuptiarum suarum etsi definitum iam tempus sit, licet Apostolo vota nuptialia permittente; nos tamen consilium dantes hortamur, vt iusto moderamine debeant ad præsens differre, duplici conditione compulsi, vt aut ira Domini per castimoniam corporis, & sinceritatem cordis, oratione assidua valeat mitigari; & cum tranquillitas obtineri meruerit, tunc sine suspitione interitus possint vota celebrari festiua: aut certe si hoc illi de nobis placuerit qui condidit, vt quoscunque iusserit, de corpore cogantur migrare, vel sit iustæ consolationis cautela, vt anima de sæculo non abripiatur immunda, nec grauior esse incipiat mors futura, quam erat præsentis de funere, si postmodum pro crimine non pœna fœuaret. nam istud admitteretur facillime, si nos post casum requies inuitaret. Illud vero instantissime commoneamus, vt Abrahæ documenta sequentes, decimas ex omni facultate non pigeat Deo pro reliquis, quæ possidetis, conseruandis offerre: ne sibi ipse inopiam generet, qui parua non tribuit, vt plura retentet; & quod dicendum est verius, suum persoluat precium, ne se trahi videat peccato dominante captiuum: quia certe vltterius mercatorem suæ ereptionis non inuenit, qui hic redemptori resistit, cuius vox satis intonat dicens: *Eleemosyna extinguit peccatum.*

Genes. 14. Item: *Date eleemosynam, & omnia vobis munda erunt.* Quare autem illi de suis non offeras, quod cum dare videris, non amittas? Faciat se vnusquisque de rebus alienis gratuitum, ne cum nihil habeat proprium, nec alium præparet inimicum. Ergo si quis in Abrahæ conlocari vult gremio, eiusdem non repugnet exemplo: & soluat eleemosynæ precium, quisquis optat regnare cum Christo. Illud etiam re-

Eccles. 3.

Luce. 11.

ANNO
CHRISTI
567.

petita voce monentes hortamur, vt si quis alterius caritatis offensam (quod absit) incurrit, odium vice mutua relaxantes, in amplexu veræ concordia festinent iam celerime conuenire. Quid enim in vacuum dimitti sibi peccatum desiderat, qui inimici delicta dimittere non exoptat; cum prima sit eleemosyna non querere de peccante vindictam, sed contra reddere beneficia pro querela? Et licet superius dictum sit, ad exemplum Abrahæ decimas offerri debere: attamen propter cladem quæ imminet, hortamur, vt etiam vnusquisque de suis mancipiis decimas persolvere non recuset: quia dicitur in illa infirmitate ad diuisionem nescio quam venire personas, quasi nouem auferat, decimam vt relinquat. Vnde satis congruet cum mercede animæ vnum soluere, vt nouem non possit amittere, quam cum peccati crimine & reliquos perdere, & quem dare noluit, non habere. Quod si mancipia non sint, & fuerint aliqui habentes binos aut ternos filios, per vnumquemque singulos tremisses in episcopi manu contradat, aut quem suo loco pontifex elegerit, assignare non dilatet, quod possit in captiuorum redemptionem conferri: vt cum sic agitur, & præsentis iræ remotio, & merces proficiat in futuro. Si qui vero incesta se coniunctione visi sunt copulasse, in quantum ratio admittit, hortamur etiam, & pro salute vestra rogamus, vt iuxta Canonum statuta vsque ad maiorem Synodum separentur: ne si voluntate implere distulerint, cælesti (quod absit) facere incipiant ultione. Quæ congrua monita, sicut decet, ab spiritualibus filiis admonemus in omnibus recipi salubriter & impleri: quatenus qui ad bonum opus mentis deuote respicit, ipse quod rogatur repenset.

In Christi nomine Euphronius episcopus plurimum saluto.

In Christi nomine Felix episcopus plurimum saluto.

In Christi nomine Domitianus episcopus plurimum saluto.

In Christi nomine Domnolus episcopus plurimum saluto.

NOTA IACOBI SIRMONTI

SOCIETATIS IESV.

¹ *Epistola episcoporum.*] Nunc primum edita ex aliquot manuscriptis, sed mendosis. Pertinere autem ad Synodum Turonensem argumento sunt episcopi, qui subscribunt.

Concil. Tom. 12.

Iiii ij

EPISTOLA
SANTÆ RADEGVNDIS
AD EPISCOPOS.

Hanc initio institutæ congregationis suæ, pro eius tutela
& stabilitate scripsit, Concilioque Turonensi
confirmandam absens obtulit.

*Dominis sanctis, & apostolica sede dignissimis in Christo patribus,
omnibus episcopis Radegundis peccatrix.*

Greg. Tur.
lib. 9. c. 42.

CONGRVÆ prouisionis tunc roboraliter ad effectum
tendit exordium, cum generalibus patribus, medi-
cis, ac pastoribus, ouilis sibi commissi causa auribus tra-
ditur, eorumque sensibus commendatur, quorum parti-
cipatio de caritate consilium, de potestate suffragium,
de oratione ministrare poterit interuentum. Et quoniam
olim vinclis laicalibus absoluta, diuina prouidente & in-
spirante clementia, ad religionis normam visa sum volun-
tarie duce Christo translata; ac pronæ mentis studio cogi-
tans etiam de aliarum profectibus, vt annuente Domino
mea desideria efficerentur reliquis profutura, instituyente
atque remunerante præcellentissimo domino rege Clo-
thario, monasterium puellarum Piætava vrbe constitui,
conditumque, quantum mihi munificentia regalis est lar-
gita, facta donatione dotaui. Insuper congregationi per
me Christo præstante collectæ regulam, sub qua sancta
Cæsaria deguit, quam sollicitudo beati Cæsarii antistitis
Arelatensis ex institutione sanctorum patrum conuenien-
ter collegit, adsciui. Cui consentientibus beatissimis & hu-
ius ciuitatis, & reliquis pontificibus, electione etiam no-
stræ congregationis, domnam & sororem meam Agne-
tem, quam ab ineunte ætate loco filia colui & eduxi, ab-
batissam institui, ac me post Deum eius ordinationi regu-
lariter obedituram commisi. Cuique formam apostoli-
cam obseruantes, tam ego, quam sorores, de substantia
terrena quæ possidere videbamus, factis chartis tradidi-
mus, metu Anania & Sapphira, in monasterio posita ni-
hil proprium reseruantes. Sed quoniam incerta sunt hu-
manæ conditionis momenta vel tempora, quippe mundo

ANNO
CHRISTI
567.

in finem currente, cum aliqui magis propria quam diuina cupiant voluntati seruire, zelo ducta Dei, hanc suggestionis meae paginam heredibus apostolatus vestri in Christi nomine superstes porrigo vel deuota; & quia praesens non valui, quasi vestris prouoluta vestigiis, epistola viciarietate prosternor: coniurans per Patrem & Filium & Spiritum sanctum, ac diem tremendi iudicii, (sic representatos vos non tyrannus oppugnet, sed legitimus rex coronet) ut si casu post meum obitum quaecumque persona, vel loci eiusdem pontifex, seu potestas principis, vel alius aliquis, quod nec fieri credimus, congregationem vel suasu maleuolo, vel impulsu iudiciario perturbare tentauerit, aut regulam frangere, seu abbatissam alteram, quam sororem meam Agnetem, quam beatissimi Germani, praesentibus suis fratribus, benedictio consecrauit; aut ipsa congregatio, quod fieri non potest, habita murmuratione mutare contenderit; vel quasdam dominationes in monasterio, vel rebus monasterii, quaecumque persona, vel pontifex loci, praeter quas antecessores episcopi, aut alii me superstitum habuerunt, nouo priuilegio quicumque affectare voluerit, aut extra regulam exinde regredi quis tentauerit, seu de rebus, quas in me praecellentissimus dominus Clotharius, vel praecellentissimi domni reges filii sui contulerunt, & ego ex eius praecceptionis permisso monasterio tradidi possidendum, & per auctoritates praecellentissimorum domnorum regum Chariberti, Guntramni, Chilperici, & Sigeberti, cum sacramentali interpositione, & suarum manuum subscriptionibus obtinui confirmari: aut ex iis quae alii pro animarum suarum remedio, vel sorores ibidem de rebus propriis contulerunt, aliquis princeps, aut pontifex, aut potens, aut de sororibus cuiuslibet persona, aut minuire, aut sibi met ad proprietatem reuocare sacrilego voto contenderit: ita vestram sanctitatem, successorumque vestrorum post Deum pro mea supplicatione, & Christi voluntate, offendens incurrat, ut sicut praedo & spoliator pauperum extra gratiam vestram habeatur, & nunquam de nostra regula, vel de rebus monasterii obsistentibus vobis imminuere valeat aliquid, aut mutare. Hoc etiam deprecans, ut cum Deus praedictam domnam sororem

Iiii iij

nostram Agnetem de sæculo migrare voluerit, illa in loco eius abbatissa de nostra congregatione debeat ordinari, quæ Deo & ipsi placuerit, custodiens regulam, & nihil de proposito sanctitatis imminuat, & nunquam propria, aut cuiuscumque voluntas hoc præcipiat. Quod si, quod absit, contra Dei mandatum, & auctoritatem regum, aliquis de superscriptis conditionibus, vobis coram Domino & sanctis eius precabiliter commendatis, agere, aut de persona, aut substantia minuere voluerit, aut memoratæ sorori meæ Agneti abbatissæ molestias aliquas inferre tentauerit, Dei & sanctæ crucis, & beatæ Mariæ incurrat iudicium, & beatos confessores Hilarium & Martinum, quibus post Deum sorores meas tradidi defendendas, ipsos habeat contradictores & persecutores. Te quoque, beate pontifex, successoresque vestros coniuro & deprecor, ut vos, quos patronos in causa Dei diligenter adscisco, si quis, quod absit, extiterit, qui contra hæc aliquid moliri tentauerit, pro repellendo & confutando Dei hoste non pigeat ad regem, ad quem eo tempore locus iste respexerit, vel ad Pictauam ciuitatem, pro re vobis ante Dominum commendata percurrere, & contra aliorum iniustitiam executores & defensores iustitiæ elaborare, ut tale nefas nullomodo suis admitti temporibus rex patiatur catholicus, nec conuelli permittat, quod Dei, & mea, & regum ipsorum voluntate firmatum est. Simul etiam principes, quos Deus pro gubernatione populi post decessum meum superesse præceperit, coniuro per regem cuius regni non erit finis, & ad cuius nutum regna consistunt, qui eis donauit ipsum viuere vel regnare, ut monasterium quod ex permisso & solatio domnorum regum, patris vel aui eorum, construxisse visa sum, & ordinasse regulariter vel dotasse, sub sua tuitione & sermone vna cum Agnete abbatissa iubeant gubernare, & a nullo neque supradictam abbatissam nostram, neque aliquid ad nostrum monasterium pertinens, molestari aut inquietari, vel exinde imminui, aut aliquid mutari permittant: sed magis pro Dei intuitu, vna cum dominis episcopis, ipsi me supplicante coram redemptore gentium, sicut eis commendo, defensari iubeant & muniri: ut in cuius honore Dei famulas protegent, cum defen-

ANNO
CHRISTI
567.

re pauperum, & sponſo virginum perpetualiter æterno ſocientur regno. Illud quoque vos ſanctos pontifices, & præcellentiſſimos domnos reges, & vniuerſum populum Chriſtianum coniuro per fidem catholicam, in qua baptizati eſtis, & eccleſias conſeruatis, vt in baſilica, quam in ſanctæ Mariæ dominicæ genitricis honorem cœpimus ædificare, vbi etiam multæ ſorores noſtræ conditæ ſunt in requie, ſiue perfectæ, ſiue imperfectæ, cum me Deus de hac luce migrare præceperit, corpusculum meum ibi debeat ſepeliri. Quod ſi quis aliud inde voluerit, aut fieri tentauerit, obtinente cruce Chriſti, & beata Maria, diuinam vltionem incurrat: & vobis intercurrentibus, in loco ipſius baſilicæ merear cum ſorum congregatione obtinere loculum ſepulturæ. Et vt hæc ſupplicatio mea, quam manu propria ſubſcripſi, in vniuerſalis eccleſiæ archiuo ſeruetur, effuſis cum lacrymis deprecor: quatenus ſi contra improbos aliquos neceſſitas exegerit, vt veſtra deſenſione ſoror mea Agnes abbatiffa, vel congregatio eius, ſuccurri ſibi popoſcerint, veſtræ miſericordiæ pia conſolatio opem paſtorali ſolicitudine ſubminiſtret: nec de me deſtitutas ſe proclament, quibus Deus præſidium veſtræ gratiæ præparauit. Illud vobis in omnibus ante oculos reuocantes, per ipſum qui de cruce glorioſa Virginem ſuam genitricem beato Ioanni apoſtolo commendauit, vt qualiter ab illo completum eſt Domini mandatum, ſic ſit apud vos, indigna & humilis domnis meis eccleſiæ patribus & viris apoſtolicis quod commendo: quod cum dignanter ſeruaueritis deſcriptum, meritis participes, cuius impletis mandatum, apoſtolicum digne reparetis exemplum.

SVBSCRIPTIO.

Ego Radegundis peccatrix huic institutioni a me factæ manu propria ſubſcripſi.

NOTÆ IACOBI SIRMONTI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Epistola ſanctæ Radegundis.*] Non video quod tempus huic epiſtolæ aptius congruat, quam Concilii II. Turonenſis. Cum enim ſcripta ſit ad epiſcopos illos ipſos, (quod ex illorum reſcripto patet) qui Concilio Turonenſi adfuerunt, verifiſimile eſt tum ad eos miſſam,

cum vna essent in eo Concilio congregati. Qui hanc in longiora tempora differunt, & post annos 20. paulo ante obitum a sancta Radegunde scriptam volunt, præterquam quod a Gregorio Turonensi refelluntur, qui initio institutæ ab ea congregationis editam docet lib. 9. cap. 39. hoc etiam non animaduertunt, Euphronium episcopum (vt de ceteris qui vna rescribunt nihil dicam) ea tempora non attigisse, totoque amplius decennio sanctæ Radegundis obitum præuertisse.

² *Sub qua sancta Casaria deguit.*] Soror sancti Cæsarii; aut certe iunior altera, si *deguit* legas. Duæ siquidem eiusdem nominis & muneris Casariæ fuerunt. Vna sancti Cæsarii germana, quam Cæsarius frater condito a se monasterio abbatissam præfecit, eique regulam, sub qua cum suis viueret, instituit. Posterior altera, quæ priori, superstitæ adhuc Cæsario defunctæ, in abbatissæ munere successit, vt auctor est Cyprianus in vita sancti Cæsarii, quam Casariæ huius rogatu composuit. Ab hac eadem Radegundis regulam Cæsarii, quam monasterio suo traderet, expetiit.

DECRETVM EPISCOPORVM, QVOD SVSCEPTA BEATÆ RADEGVNDIS epistola conscripserunt.

Dominae beatissimæ, & in Christo ecclesiæ filiæ Radegundi, Euphronius, Prætextatus, Germanus, Felix, Domitianus, Victorius, & Dominolus, episcopi.

Gregor.
Tur. lib. 9.
c. 39.

SOLICITA sunt iugiter circa genus humanum immensa diuinitatis prouisura remedia, nec ab assiduitate beneficiorum suorum quocumque loco vel tempore videntur aliquando seiuncta; cum pius rerum arbiter tales in hereditate culturæ ecclesiasticæ personas vbique disseminat, quibus agrum eius intenta operatione fidei rastro colentibus, ad felicem centeni numeri redditum diuina temperie Christi seges valeat peruenire. Tantum igitur benignitatis eius se passim dispensatio profutura diffundit, vt illud nusquam deneget, quod prodesse multis agnoscit: quarum personarum exemplo sanctissimo, cum iudicaturus aduenerit, habeat in plurimis quod coronet. Itaque cum ipso catholicæ religionis exortu cœpissent Gallicanis in finibus venerandæ fidei primordia respirare, & adhuc ad paucorum notitiam tunc ineffabilia peruenissent Trinitatis dominicæ sacramenta; ne quid hic minus acquireret, quam in orbis circulo prædicantibus

ANNO
CHRISTI
567.

cantibus apostolis obtineret, beatum Martinum peregrina de stirpe ad inlumptionem patriæ dignatus est dirigere misericordia consulente. Qui licet apostolorum tempore non fuerit, tamen apostolicam gratiam non effugit. Nam quod defuit in ordine, suppletum est in mercede: quoniam sequens gradus illi nihil subtrahit, qui meritis antecellit. Huius quoque, reuerentissima filia, in vobis gratulamur rediuiua surgere supernæ dilectionis exempla propitiatione diuina. Nam declinante tempore sæculi vetustate, vestri sensus certamine fides reuirescit in flore; & quod veterno tepuerat algore senectæ, tandem feruentis animi rursus incalescit ardore. Sed cum pene eadem veneritis ex parte, qua B. Martinum huc didicimus accessisse; non est mirum si illum imitari videaris in opere, quem tibi ducem credimus itineris extitisse: vt cuius es secuta vestigia, felici voto compleas & exempla; & beatissimum virum in tantum tibi facias esse socium, in quantum partem refugis habere de mundo. Cuius opinionis radio præmicante, ita reddis audientium pectora cælesti fulgore suffusa, vt passim prouocati puellarum animi, diuini ignis scintilla succensi, raptim festinent auide in caritate Christi fonte vestri pectoris inrigari; & relictis parentibus te sibi magis eligant, quam matrem. Fecit hoc gratia, non natura. Igitur huius studii vota videntes, gratias clementiæ supernæ referimus, qui voluntates hominum suæ facit voluntati connecti; quoniam confidimus, quas apud vos iubet colligi, suo vult complexu seruari. Et quia quasdam comperimus, diuinitate propitia, de nostris territoriis ad institutionem vestræ regulæ desiderabiliter conuolasse; inspicientes etiam vestræ petitionis epistolam libenter a nobis exceptam, hoc Christo auctore & remediatores firmamus, vt licet omnes æqualiter quæ ibi conueniunt, in Domini caritate mansuræ, debeant inuiolabiliter custodire, quod videntur libenti semel animo suscepisse: quoniam contaminari non debet Christo fides calo teste promissa, vbi non leue scelus est templum Dei, quod absit, pollui, vt ab eo possit ira succendente disperdi. Tamen specialiter definimus, si qua, sicut dictum est, de locis sacerdotaliter nostræ gubernationi Domino prouidente commissis, in Pictaua ciuitate vestro monasterio meruerit so-

Concil. Tom. 12.

Kkkk

ciari, secundum beatæ memoriæ domni Cæsarii Arelatensis episcopi constituta, nulli sit ulterius discedendi licentia, quæ, sicut continet regula, voluntate prodita videtur ingressa: ne vnius turpi dedecore ducatur in crimen, quod apud omnes emicat in honore. Et ideo si (quod auertat Deus) aliqua insanæ mentis inlicitatione succensa, ad tanti opprobrii maculam præcipitare suam voluerit disciplinam, gloriam & coronam, vt inimici consilio, sicut Eua eiecta de paradiso, per qualemcumque locum de claustris ipsius monasterii, imo de cæli regno, exire pertulerit, mergenda & conculcanda vili platearum in luto, separata a communione nostra, diri anathematis vulnere feriatur. Ita vt si fortassis, Christo relicto, homini voluerit nubere, diabolo captiuante, non solum ipsa quæ refugit, sed etiam ille qui ei coniunctus est, turpis adulter, & potius sacrilegus quam maritus, vel quisquis, vt hoc fieret, venenum magis quam consilium ministrauit, simili ultione, sicut de illa dictum est, cælesti iudicio nobis optantibus percellatur: donec separatione facta per competentem execrandi criminis pœnitentiam, a loco, quo egressa fuerat, recipi meruerit & adnecti. Adiicientes etiam, vt eorum qui nobis quandoque successuri sunt sacerdotes, similis condemnationis teneantur adstrictæ reatu: & si, quod non credimus, aliquid ipsi voluerint aliter, quam nostra deliberatio continet, relaxare, nouerint se nobiscum æterno definiente iudice causaturos: quia communis est salutis instructio, si quod Christo promittitur, inuiolabiliter obseruetur. Quod nostræ determinationis decretum, pro firmitatis intuitu, propriæ manus subscriptione credidimus roborandum perpetualiter a nobis Christo auspice duraturum.

ANNO
CHRISTI
569.

CONCILIVM APVD LVCVM
A THEODOMIRO PRINCIPE

Habitu æra DCVII.

TEMPORE Sueuorum, sub æra 607. die Kalendarum Ianuarii, Theodomirus, princeps idem Sueuorum, Concilium in ciuitate Luco fieri præcepit, ad confirmandam fidem catholicam, vel pro diuersis ecclesiæ causis. Postquam peregerunt quidquid se Concilio ingerebat, direxit idem rex epistolam suam ad episcopos qui ibidem erant congregati, continentem hæc:

CVPPIO, sanctissimi patres, vt prouida utilitate decernatis in prouincia regni nostri, quia in tota Gallæciæ regione spatiosæ satis diœceses a paucis episcopis tenentur; ita vt aliquantæ ecclesiæ per singulos annos vix possint a suo episcopo visitari: insuper tantæ prouinciæ vnus tantummodo metropolitanus episcopus est, & de extremis quibusque parochiis longum est singulis annis ad Concilium conuenire.

Dum hanc epistolam episcopi legerunt, elegerunt in Synodo, vt sedes Lucensis esset metropolitana, sicut & Bracara: quia ibi erat terminus de confinitimis episcopis, & ad ipsum locum Lucensem grandis semper erat coniunctio Sueuorum: etiam in ipso Concilio alias sedes elegerunt, vbi episcopi ordinarentur. Sicque post hæc pro vnaquaque cathedra diœceses & parochias diuiserunt, ne inter episcopos contentio aliquatenus fieret; id est:

Ad cathedram Bracarensis ecclesiæ, quæ in vicino sunt, Centumcellas, Coetos, Lenetos, Aquaste, Milia, Ciliolis ad postam, Ailio, Carandonis, Tausis, Ciliotao, Getanio, Oculis, Cerecis, Petroneto, Equirie ad Saltum: item pagi, Pannonias, Ledera, Vergancia, Astiastico, Tureco, Cuneco, Cherobio, Berese, Palanticio, Celo, Supelegio, & Senesquio.

Ad sedem Portugalensem in Castronouo, ecclesias quæ in vicino sunt, Villa noua, Betaonia, Visea, Mentuno,

Concil. Tom. 12.

Kkkk ij

Torebia, Baubaste, Benzoaste, Lumbo, Nescis, Flap-
ler, Curmiano, Caguesto, Leporeto, Melga, Tangobia,
Villagomedeia, Tauuase. Item pagi, Labrencio, Aliobio,
Vallacia, Truluco, Cepis, Flandolas, & Palentiaca. II.

Ad Lameco, Lamecum, Tuentica, Atauoca, Canta-
biano, Omnia, & Camianos. III.

III. V. & VI.
Conciliis
Toletanis
subscribit
seruus Dei
episcopus
Caliabrien-
sis.

Ad Conimbriensem, Conebrei, Eminio, Lutbine, In-
sula, Antunane, & Portucale castrum antiquum. IV.

Ad Veseuse, Veseo, Rodomiro, Submontio, Subuer-
beno, Cosonia, Ouellione, Totela, & Caliabrica, quæ
apud Gothos postea sedes fuit. V.

† Sic vocat
monasteriū
Dumense.
In Itacio
Ouetsensi
est. Ad se-
dem Du-
mensem
familia re-
gia.

Ad Dumio† familia seruorum. VI.

Ad Egitanensem, tota Egitania, Mene, Cipio, &
Francos. VII.

Ad Lucensem, Luco ciuitas cum adiacentia sua, quam
tenent comites. XI. vna cum Cairoga, Lemos, & Ca-
uarcos. VIII.

Ad Auriensem, Palla, Auna, Verugio, Bebalos, Ce-
poros, Tennes, Pinca, Sassaui, Verecanoe, Senabia, &
Calapages maiores. IX.

Ad Asturiensem, Astorica, Legio, Bergido, Petra,
Speranti, Comanea, Ventosa, Maurellos superiorum
& inferiorum, Senuire, Francelloe, & Peficoe. X.

Ad Iriensem, Mortacio, Salinienſe, Centenoe, Celo-
noe, Medienſe, Pestamarcos. XI.

Ad Tudensem ecclesias in vicino, Turedo, Tabolela,
Locoparre, Aureas, Tabulela, Longetude, Carifiano,
Martiliana, Turonio, Celeſtantes, Turuea. Item pagi,
Aunone, Sacria, Erbilone, Gauda, Obinia, & Cor-
teſe. XII.

Ad sedem Britonorum, ecclesiæ quæ sunt intro
Britonnes, vna cum monasterio Maximi: & quæ in Astu-
riis sunt. XIII.

NOTÆ GARSIAE LOAISÆ.

De Theo-
domiro re-
ge, Garſiæ
& Baronii
diuerſe ſen-
tentia.

* *ATheodomiro.*] Is fuit ſeptimus rex Sueuorum, qui in Gallæ-
cia imperium obtinuit, hoc ordine: Hermericus, Rechila, Reccia-
rius, Maldra, Frumarius, Remismundus, qui hæreſi infectus eſt cum
vniuerſa Sueuorum gente; & eadem labes per annos fere centum eſt
propagata, vſque ad Theodomirum, ſiue Ariamirum, catholicum
& optimum principem, qui totam gentem ſancti Martini epiſcopi

ANNO
CHRISTI
569.

Dumiensis, postea Bracarenfis, studio & labore ad veram sinceram-
que ecclesiæ catholicæ fidem reduxit: resque ecclesiasticæ, institu-
taque iam fere antiquata, mirum in modum amplificata, auctaque
sunt. Idem indixit hoc Concilium Lucense: ad quod, & ad Niti-
gesium Lucensem sanctus Martinus Dumiensis transmissit opuscu-
lum orientalium Conciliorum, quod magno studio in compendium
reduxerat. *Hæc Garfias*: a cuius sententia discrepat Baronius in an-
nalibus; tum quod Theodomirum Ariamiri patrem fuisse recte sen-
tiat, tum etiam quod opusculum illud orientalium Conciliorum ad
Lucensem II. Synodum a sancto Martino Dumiensi transmissum
fuisse non male existimet. Vide quæ dicam infra in notis Concilii
Lucensis II. De hoc Concilio Lucensi sic scribit Ioannes Vafæus li-
bro chronicorum Hispaniæ, tomo posteriori, anno Domini 564.
*Hoc Concilium Lucense circa hunc annum celebratum est Kalendis Ia-
nuariis sub Theodomiro rege Sueuorum, sub quo & Bracarense, ad con-
firmendam fidem catholicam, & constituendum ecclesiæ statum. In eo
Concilio ecclesiæ Bracarenfi metropolitana, & aliis Gallaciæ ecclesiis ca-
thedralibus sui cuique fines assignati sunt, quos ne excederent. Ex ar-
chiuio ecclesiæ Bracarenfis, ubi pro Nitigesio Lucensi episcopo, legitur Ne-
tigio. Meminit huius rei Lucas Tudensis in rege Vvamba, & dicit, A-
daulphum episcopum Legionensem huic interfuisse Concilio. Hæc ex an-
nalibus Vafæi.*

Hæc sequē-
tia omnia
vsque ad fi-
nem sunt
Ioannis
Garfias.

Ego vero accepi hoc Lucense Concilium a D. Ioanne Ruizio e-
piscopo meritissimo Lucensi, studio sapientiæ & religione claro,
qui illud mihi rescripsit, se descripsisse ex codice manuscripto ec-
clesiæ Lucensis perantiquo.

Hæreo in exordio Concilii, an legendum sit: *Tempore Sueuorum
sub æra 600. septimo die Kalendarum*: an, *sub æra 607. die Kalendarum
Ianuarii*: & quamvis mihi prior lectio magis placeat, tamen poste-
riorem, propter auctoritatem Ambrosii Mori & Ioannis Vafæi,
sequor.

Ponuntur in hoc Concilio XIII. sedes prouinciæ Gallaciæ: Bra-
cara prima sedes, Portucal, Lameco, Conimbrica, Veseo, Du-
mio, Egítania, Luco prima sedes, Auria, Asturia, Iria, Tude, Bri-
tona.

Opportunus hic se offert locus ad differendum de diuisione se-
dium episcopatum Hispaniæ, de qua multa scripta sunt ab histori-
cis nostris: & in re ita obscura, & fere iam antiquata, nihil consul-
tius faciendum existimati, quam ipsos fontes veteres & recondi-
tos, ex quibus illi rem hanc hauserunt, emendatos & puros edere;
vt ex libris manuscriptis ecclesiæ Toletanæ & D. Laurentii corre-
ctioribus & vetustioribus elicere potui, & ex codice ecclesiæ Oue-
tensis, qui inscribitur Itacius.

Est in bibliotheca ecclesiæ Toletanæ processus quidam & acta
in causa ecclesiæ Valentinæ. nam quam primum expugnabatur
a Iacobo Aragonum rege, strenuo Maurorum domitore, & in
deditionem venit, primas Toletanus ad suam iurisdictionem iu-

K k k iij

re antiquo pertinere dicebat. In quibus actis hæc habentur.

ANNO
CHRISTI
369.

Cæsar Constantinus imperii sui quarto anno, cum esset in Hispania, conuocatis eius episcopis, totam provinciam in sex archiepiscopatus partitus est, decreuitque omnes peculiaribus diocæsesibus & finibus contineri.

Prima sedes est Narbo, secunda Tarraco, tertia Bracara, quarta est Spalis, quinta Emerita, sexta Toletum, quæ habet sibi subdita hæc opida: Oretum, hoc est Calana; Baecia, hoc est Baeça; Mentefa, hoc est Iden; Acci, hoc est Guadix; Vrgi, hoc est Almeria; Bagastris, hoc est Albarracin, aut Biluestre; Illici, hoc est Elche; Setabis, hoc est Xatrua; Denia, Valencia, Valeria prope Quoncam; Secobria, id est Sogorbe; Arcobrica, hoc est Arcos; Complutum, hoc est Guadalaxara, siue Alcala; Segoncia, hoc est Siguença; Oxoma, hoc est Osma; Secobia, hoc est, Segouia; & Palencia.

Et infra. Postmodum quatuor libros Arabicos in iudicio nobis exhibitos inspeximus, & fecimus legi in libris illis per vnum Iudæum & alium Saracenum: & ipsi legentes in dictis libris, scilicet in libro Rasis, qui multos libros fecerat de physica, vt Saracenus dicebat; & in libro Abiba Cacahabi, qui peritus fuerat in lege eorum; & in duobus aliis libris, quorum auctores non erant; dixerunt nobis, quod in dictis libris continebatur, quod inter sex diuisiones dictas, factas a Constantino imperatore in Hispania, erat ciuitas Valentia sub ciuitate Toletum. *Hæc ibi.*

In codice Hispalensi diui Laurentii, qui anno Domini 962. scriptus est, sic inuenio:

DIVISIO PROVINCIARVM HISPANIÆ, ET EARVM SEDIVM.

PROVINCIA GALLÆCIÆ.

Bracara metropolis.	Dumio.
Portucale.	Auriense.
Conimbria.	Tude.
Eguitania.	Luco.
Veseo.	Iria.
Lameco.	Britona.
Vetica.	Astora.

PROVINCIA GALLIÆ.

Narbona metropolis.	Luteba.
Caucoliberi.	Magalona.
Carcassona.	Nemis.
Biterris.	Enemaso.
Agatha.	Elena.

PROVINCIA LVSITANIÆ.

Emerita metropolis.	Auela.
---------------------	--------

IOANNES
P. III.

LVCENSE.

IUSTINVS IVNIOR IMPERATOR
THEODOM. SVEV. R. IN HISP. 631

ANNO
CHRISTI
569.

Salmantica.
Elbora.
Caurio.

Exonoba.
Olisibona.

PROVINCIA CARTHAGINIS.

Toleto metropolis.
Compluto.
Segontia.
Oxoma.
Palentia.
Valeria.
Oreto.
Valentia.

Diano.
Setabi.
Carthago.
Basti.
Mentefa.
Acci.
Biacia.

PROVINCIA BÆTICÆ.

Spalis metropolis.
Italica.
Elipa.
Astigis.
Corduba.

Egabro.
Eliberi.
Malacha.
Asidona.

PROVINCIA TARRACONENSIS.

Tarracona metropolis.
Dertosa.
Cæsaraugusta.
Tyrafona.
Calaguris.
Auca.
Pampilona.
Osca.

Elerda.
Barcinona.
Egara.
Aufona.
Gerunda.
Impurias.
Orgello.

*In Concilio Emeritensi, Canone VIII. dicitur, Recce suinithum regem
prouinciæ Lusitaniæ terminos episcopis & parochis diuississe, & iuxta pri-
scorum Canonum sententias in antiquam formam reduxisse. Ibi que Egi-
tania ad prouinciā Lusitaniæ est attributa.*

*In codice manuscripto literis Gothicis ecclesiæ Ouetensis in principio sic
scriptum est.*

IN NOMINE DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI,
INCIPIT NUMERVS SEDIVM HISPANIENSIVM:
& vniuscuiusque prouinciæ sedes suo metropolitano subscriptæ,
vsque in Rhodanum amnem, id est:

METROPOLI TOLETO SVBDITÆ.

Oreto.
Beatia.
Mentefa.
Acci.

Basti.
Vrgi.
Bagastri.
Illici.

Setabis.
Dianium.
Valeria.
Valentia.
Secobriga.
Arcabrica.

Compluto.
Segontia.
Oxoma.
Secobia.
Palentia.

Sub vno viginti.

METROPOLI SPALI SVBDITÆ.

Italica.
Asidona.
Elepla.
Malaga.
Elberris.

Astigi.
Corduba.
Egabro.
Tuccis.

Sub vno decem.

MERITÆ METROPOLI SVBDITÆ.

Merita.
Pace.
Olixibona.
Exonoba.
Egitania.
Conimbria.
Viseo.

Lamego.
Caliabria.
Cauria.
Elbora.
Abela.
Salmantica.
Numantia, id est, Camora.

Sub vno tredecim.

BRACARÆ METROPOLI SVBDITÆ.

Bracara.
Dumio.
Portucale.
Tude.
Auria.

Iria.
Lugo.
Britonia.
Astorica.

Sub vno nouem.

TARRACONÆ METROPOLI SVBDITÆ.

Tarracona.
Barcinona.
Egara.
Gerunda.
Empurias.
Aulona.
Vrgello.
Lerita.

Ictosa.
Tortosa.
Cæsaraugusta.
Osca.
Pampilona.
Calaforra.
Tirafona.
Auca.

Sub vno quindecim.

NARBONA METROPOLIS.

Narbona.

Biterris.

Agatha.

Agatha.
Magalona.
Nemauso.
Luteba.

Carcassona.
Tolosa.
Elna.

Sub vno nouem.

Et sub vno sedes Hispanienses, absque prouincia Tingitania vsque ad mare Oceani, qui eas circumdat, sedes 82. exceptis Legione & Oucto, quæ nulli vnquam metropoli fuerunt subditæ.

DIVISIO TERMINORVM DIOECESIVM

& parochiarum Hispaniæ a Vvamba rege facta, ex libris manuscriptis ecclesiæ Toletanæ, & ecclesiæ Ouetensis, cuius titulus est Itacius; in quo historia regum Vandalorum & Alanorum in Gallæcia, & postea Sueuorum, & demum Gothorum, scribitur.

AERA DCCIV. post Reccesuindum Vvamba rex Gothorum regnum nouem annos obtinuit. Hic Toletum ea hora qua vnctus est in regem, cum quadam euaporatione visa est apud cunctis qui aderant, ex capite eius exire & ad cælos volare. Hoc signum factum est a Domino, vt futuras victorias nuntiaret de inimicis per eum, & dulcedinem pacis quam habuit erga suos. Astures & Vascones in finibus Cantabriæ crebro rebellantes edomuit, & suo imperio subiugauit: ciuitatem quæ Cartua vocabatur, & Pampilonem ampliavit, quam Vvambæ Lunam vocauit: prouinciam quoque Galliæ, quæ Hispania citerior dicitur, sibi rebellantem, multis agminibus Francorum interceptis, subiugauit, & Paulum perfidum Galliæ tyrannum cepit, ei que oculos euellere præcepit; & ad urbem Toletanam cum triumpho magno reuersus, discordesque pontifices, eo quod alii aliorum parochias inuadebant, ad concordiam studuit reuocare. Fecit & chronicas regum priorum coram se legere, vt facilius posset terminos parochiarum diuidere, sicut antiquitas denotaret, & exigeret iuris censura, & iura propria quælibet ecclesia possideret, sicut subiecta denotat scriptura.

Concedimus & confirmamus, quod, sicut Gundericus, Gensericus, Hunericus, Guntamundus, Isforis & Guimel, reges Vandalorum ciuitatem Lucum successiue dotauerunt, teneat pacifice & quiete terminos, qui inferius subscribentur:

Totas Asturias per Pyrenæos montes, & per flumen magnum Oue, & per totum litus maris Oceani vsque Biscaiam, per Summumrostrum, & per Summumcabrium, per portas de sancta Agatha, per Poçasalem, per Limbam de Folios, vna cum campo Erbolio, Gordon vsque ad illam arborem de Quadros, per Riulum de Humana. Lunam, Vandabiam, vsque ad Pyrenæos montes, Coyanzam villam, Quexidam, per Coniaquelam, Montosam vsque ad flumen Vrбетum in Gallæcia, Suernam, Vallem longam, Veram, Flamofam, totam Sarriam, Paramum vsque ad flumen Mineum. Totam Lemos, Vinyso, Verosmo, & Semmanorum, & Froiam vsque ad flumen Silum. Totam Lumiam, cum ecclesiis de

Itacius de
Luco Au-
strum intel-
ligit.

Concil. Tom. 12.

LIII

Petraio, quæ ædificatæ sunt, vel fuerint, inter Arnoyū flumen & Silum. A termino montis Buron, & per aquam Zore, vsque in fundum Arnoyi, & per ipsum* discessum vsque in flumen Mineum, Iueza vsque Portelam de Vanati, & ecclesias de Sallaz, inter Arnoyū & Silum, cum ecclesiis de Barcofo, Castellam, Cunsancam, Barnantes, & Auion, Asmam, Carabam, Amancam, sicut dictam ecclesiam Lucensem reges Vandali dotaue-
runt.*

Legio, quam condiderunt Romanæ legiones, quæ antiquitus Flos fuit vocata, & per Romanum papam gaudet perpetua libertate, & * extat sedes regia, atque alicui metropoli nunquam fuit subdita, teneat per suos terminos antiquos, sicut eam dotaucrunt Hermericus, Rechila, Reccarius, Maldra, Frumarius, Remismundus, Theodomundus, Sueuorum reges, & Theodomirus.

Legio teneat per Pyrenæos montes, & per Pennam rubeam, vna cum Medialeuaca, Ceruera, Petras nigras. Anion vsque ad flumen Carrionem, per villam Sernam, per Riulū siccū, vsque ad villam Ardegam. Per Ceresinos, vsque in castrum Pepi. Per villam Manam vsque in arborem de Quadros.

*Supra fines terræ Gallæciæ, tria castella, Turtures, Datineus, *Castellatum, & Nauiam.

Legio ciuitas sacerdotalis & regia, & Lucus, quam Vandali ædificauerunt in Asturiis, teneant per suos terminos antiquos, sicut eis diuisit rex Theodomirus. Hæ nulli subdantur archiepiscopo vel primati.

Sedes etiam Portucaliæ permaneat in sua diuisione, sicut ei diuisit rex Theodomirus, cum his etiam quæ nos ei adiecimus.

Bracara metropolis teneat Centumcellas, Gentis millia, Laineto, Giliolis, Adoneste, Aportis, Aylo, Ceutendonis, Laubis, Cilio-
to, Letania, Ceresis, Petroneyo, Equis ad saltum: item pagi, Panoias, Leta, Bregantia, Astiatigo, Tarego, Aunego, Metrobio, Berese, Palatufico, Celo, & Senequumio, sub vno XXX.

Ad sedem Dumiensem familia regia.

Egitanienſis teneat totam Egitaniam, Mene, Cipio, & Francos.

Portugalenſis teneat in Castronouo ecclesias quæ in vicino sunt, scilicet, Villanoua, Betaonia, Vefea, Menturio, Torebia, Bramaste, Pongoaste, Lumbo, Nestis, Napoli, Curmano, Magneto, Leporeto, Melga, Tangobria, Villagomedi, Tanuatta. Item pagi, Lambrencio, Aliobrio, Valericia, Turlango, Ceris, & Mendolis, & Palentia. Sub vno XXV.

Lamecum teneat ipsum Lamegum, Tuencia, Arauca, Cantabriana, Omnia, & Ceminus. Sub vno VI.

Conimbrienſis sedes teneat ipsam Conimbriam, Eminio, Selio, Bime, Insula, Astrucione, & Portugaliæ castrum antiquum. Sub vno VII.

Vefensis teneat ipsum Vefeo, Rodomiro, Submoncia, Suberbe-

Hanc histo-
ria genera-
lis Hispaniæ vocat
Lucernam.

In diuisione
Theodomi
supra
dicitur: Ad
Dumio fa-
milia seruo-
rum, quam
hic vocat
regiam; in-
telligit de
monachis
qui Deo
seruiunt:
& ei serui-
re, regnare
est.

ANNO
CHRISTI
569
discutit

* Itaque
addit: &
dixerunt
omnes:
Placet,
placet
omni-
bus.

ANNO
CHRISTI
569.
* Calia-
brica, I-
racini.
* de Cal-
des de
ere.
* Azuma-
ra, Ita-
cins.

no, Ofania, Ouelione, Tutella, Goleia, & * Caliabria, quæ apud Gothos postea sedes fuit. Sub vno VII.

Idem supra
in Concilio
Lucensi.

Iriensis teneat ipsam Iriam, de Issum vsque Cufancaro, & * de Caldas de Rege vsque in oram maris Oceani.

Lucensis teneat ipsam ciuitatem cum adiacentibus suis, cum Cantouia, Somes, Carabarcos, Montenigro, Parraga, Latra, * Azamana, Segios, Triauada, Pogonti, Saluatera, Monterrofo, Doira, Deça, Colea. Sub vno XVI.

Auriensis teneat Vesugio, Ruuale, Teporos, Sedifos, Pincia, Cafauio, Verenganos, Sanabria, & Calabazas maiores. Sub vno X.

Astoricensis teneat ipsam Astoricam, Legionem super Urbico, Berifo, Petra Speranti, Antiribis, Caldelas, Marellos superiorem & inferiorem, Senure, Frogelos, & Pericos. Sub vno XI.

Britonacensis teneat ecclesias quæ in vicino sunt intro Britones, vna cum monasterio Maximi vsque in flumen Ouæ.

Tudensis teneat ipsam Tudem cum ecclesiis quæ in vicino sunt, Torelo, Torobera, Ludo, Patre, Agnoue, Sagra, Erbilione, Aureas, Langetue, Carafino, Toruca. Item pagi, Cauda, Ouinia, & Cartasse. Sub vno XV.

TOLETO METROPOLI SVBIACEANT

hæ sedes.

* Pinta,
Itacins.

Oretum hæc teneat: de Galla vsque * Eciga, de Betra vsque Campaniam.

Beatia.

Mentefa hæc teneat: de Eciga vsque Securam, de Lila vsque Pulixena.

Acci hæc teneat: de Secura vsque Montaneam, de Arcatel vsque Carachuel.

Basti hæc teneat: de Montanea vsque Egestam, de Rauca vsque

* Rustia.

* Fufitam.

Vrgi hæc teneat: de Egesta vsque Carthaginem, de Gastri vsque Mundam.

Bigastrum hæc teneat: de Pugilla vsque Nisdomiam, de Serta

* Lumbã. vsque * in Babam.

Illici hæc teneat: per terminos Bagastri & Setabis, & Denia.

Setabis hæc teneat: de Custo vsque ad Moletam, de Togola vsque ad Intam.

Denia hæc teneat: de Sofa vsque in Intam, de Silua vsque Gil.

Valentia teneat de Silua vsque Musuetum, de mari vsque Alpont.

Valeria hæc teneat: de Alpont vsque in Terrabelam, de Stizero-la vsque Ninar.

Secobrica hæc teneat: de Tarabella vsque Obuiam, de Toga vsque Brecam.

Arcabrica hæc teneat: de Alcont vsque ad Obuiam, de Mora vsque

* Lustria.

que * Bastram.

Concil. Tom. 12.

LIII ij

Complutum hæc teneat: de Alcont vsque ad Cortem, de Gufia vsque ad Costem. ANNO
CHRISTI
569.

Segontia hæc teneat: de Coste vsque Fuscā, de Godol vsque Pinam.

Oxoma hæc teneat: de Fusca vsque Arlanzon, quomodo currit in camino sancti Petri, qui vadit ad sanctum Iacobum, de Garafe vsque Hermitas.

Secobia hæc teneat: de * Almet vsque Mambellam, de Montel * Alho-
vsque Vasodoto. mer

Palentia hæc teneat: de Mambella vsque Caltam, de Valbona vsque Fortosam. *

* In Itacio
est: Hæ sunt
sedes xx. di-
uise episco-
pales de
Toledo a
mari vsque
in caminum
sancti Petri,
qui vadit ad
sanctum
Iacobum.

TARRACONENSI METROPOLI

subiaceant hæ sedes.

Barcinona hæc teneat: de Mina vsque Pagellam, de Vsa vsque Bordel.

* Egara hæc teneat: de Bordel vsque Paladera, de Montesa vsque * Exu-
Portellam. a

Gerunda hæc teneat: de Palada vsque Iustemate, de Alofa vsque Pinna.

Empuriæ hæc teneant: de Iustamate vsque Bercam, de Ventosa vsque Giluam.

Aufona hæc teneat: de Borga vsque Auratam, de Bulga vsque Mentiam.

Vigela hæc teneat: de Aurata vsque Nafonam, de Murela vsque Valam.

Lerita hæc teneat: de Nafona vsque ad fontem Salam, de Lora vsque Matam.

Ictosa hæc teneat: de Font Salla vsque Portellam, de Morale vsque Tormelam.

Tortosa hæc teneat: de Portella vsque Deniam, de Tormogavfque Catenam.

Cæsaraugusta hæc teneat: de * Moouia vsque Splanam, de Ribas * Deni-
montes vsque Gordoro. a

Osca hæc teneat: de Splanam vsque Cobello, de Speflem vsque Riberam.

Pampilona hæc teneat: de Cobello vsque Mustelam, de Lotica vsque Tallam, de Mustela vsque Nampiam, de Sparga vsque Ostrual.

Calaforra hæc teneat: de Nampia vsque Spargam, de Mustela vsque Lacalam.

Tirafona hæc teneat: de Sparga vsque Platenam, de Altomonte vsque Millefam.

Auca hæc teneat: de Planta vsque Amayam, de Villainferno vsque Pedem Moram.

Insulæ Balcares, Maioricam, Minoricam, Formenteram, Vseti-
cam.

ANNO
CHRISTI
569.

SPALI METROPOLITANÆ SVBIACEANT
hæ sedes.

Italica hæc teneat: de Vlea vsque Busam, de Asa vsque Iamolam.
Asidona hæc teneat: de Busa vsque ad Senam, de Lorefa vsque
viam latam.

Elepla hæc teneat: de Sena vsque Datam, de Abifa vsque Cortesam.

Malaca hæc teneat: de Data vsque Malexcam, de Temia vsque
sedes campo.

* Elberri * Eliberis hæc teneat: de † Maleoca vsque Sotellam, de Almica vsque Sedille.

† Maleoca,
pro mala
loca forte
hodie, Mæ-
lagon.

Astigi hæc teneat: de Sotella vsque Parietem, de Luca vsque
Raucam.

Corduba hæc teneat: de Pariete vsque ad Vbetam, de la Galla
vsque Ranam.

Egabro hæc teneat: de Vbeta vsque ad Malam Sayam, de Gasta
vsque Suetam.

Tucci hæc teneat: de Malafaya vsque ad Balagar, de Gigara vsque
Calonam.

BRACARÆ METROPOLI SVBIACEANT
hæ sedes.

Dumio hæc teneat: de Duma vsque Albiam, de Rianteca vsque
Adasam.

Portucale hæc teneat: de Ibdia vsque Lofolā, de Olmos vsque Solā.

Tude hæc teneat: de Lofola vsque Lagunam, de Monte albo
vsque Fetosam.

Auria hæc teneat: de Cusanca vsque Silum, de Vereganos vsque
Calabaças maiores.

* de Cal- Iria hæc teneat: de Iso vsque Cusacam, * de Caldas de ære vsque in
das de oram maris Oceani.
rege

Luco hæc teneat: de Laguna vsque Bussam, de Monte foro vsque
Quintanam.

Britonia: de Bussa vsque Torrentes, de Octoba vsque Tobellam
& vsque ad Ouem.

Astolica hæc teneat: per oram vallis Carcer, & per fluuios, Hu-
maria scilicet, & Vbigo, per Berco & Tauara.

EMERITÆ METROPOLI SVBIACEANT
hæ sedes.

Pace hæc teneat: de Balagar vsque ad Crocam, ad Montem de
Olla vsque Marabal.

Olisibona hæc teneat: de Darca vsque Ambiam, de Olla vsque
Matam.

Elbora hæc teneat: de Sotobra vsque Petram, de Rucella vsque
Paratam.

* Oxono- * Exonoba hæc teneat: de Ambia vsque Salam, de ipsa vsq; Turrem.
ba LIII iij

Egeditania hæc teneat : de Sala vsque Nauam , de Sena vsque Muriellam. ANNO
CHRISTI
569.

Conimbria hæc teneat : de Naua vsque Bergam , de Torrente vsque Loram.

Veseum hæc teneat : de Borga vsque Sortam , de Bonella vsque Ventosam.

Lamecum hæc teneat : de Sorta vsque Petram , de Tara vsque Ortosam.

Caliabria hæc teneat : de Sorta vsque Albeniam , de Soto vsque Faram.

Salmantica hæc teneat : de Albenia vsque Sotobram , de Russa vsque Siberam.

Numantia hæc teneat : de Peñagodisse vsque ad Tormem super illos Balneos , de Valle de Rege vsque Dorium. De Villalalle vsque Oterum de Fumus ; secus Riuulum siccum vsque Breto , de Tauara vsque Dorium.

Abula hæc teneat : de Petra vsque Villam , de Viasio vsque Torrero.

Cauria hæc teneat : de Villa vsque * Tagum , de Asa vsque Pumar. * Dorium,

*NARBONÆ METROPOLI SVBIACEANT
hæ sedes.*

Beterris hæc teneat : de Staleth vsque Barcinona , de Macai vsque Ribafora.

Agatha hæc teneat : de Nufa vsque Riberam , de Gallar vsque Mirlam.

Magalona hæc teneat : de Nufa vsque Ribogar , de Castello milia vsque Angoram.

Nemauso hæc teneat : de Bufa vsque Angoram , de Castello vsque Sambiam.

Luteba hæc teneat : de Samba vsque Rabaua , de Anges vsque montem Rufum.

Carcassona hæc teneat : de monte Rufo vsque Angeram , de Angosa , vsque Montaña.

Elna hæc teneat : de Angera vsque Rosinola , de Laterosa vsque Lamufam.

Hæ sunt sedes harum duarum Hispaniarum octoginta , sub dominio Gothorum , tam archiepiscopales quam episcopales , per quas nobis ministratur verbum Dei , quæ a Romano pontifice accipiunt communionem catholicæ veritatis ; vt secundum traditionem & doctrinam sanctorum patrum , animas sibi commissas valeant gubernare. Hæc igitur nostra institutio , quæ assensu omnium archiepiscoporum & episcoporum dictarum sedium , auctore Deo , facta est , firma permaneat in æternum. Hæc omnia superscripta legit gloriosus rex Vvamba in Concilio Toletano , vbi omnes archiepiscopi & episcopi conuenerant ; quæ subscriptione omnium confirmata sunt , Quiriaco Toletano archiepiscopo primatiæ dignitate & fide catholica consistente.

ANNO
CHRISTI
569.

Statutum est præterea in dicto Concilio, vt omnes clerici viuerent secundum regulam sanctissimi patris Isidori, prout continetur in libro eiusdem de honestate clericorum. Et quicumque archiepiscopus, episcopus, abbas claustralis, vel sæcularis, pro dignitate, vel ordine, aut aliquo ecclesiastico beneficio, minam daret regi, siue aliquæ aliæ personæ, ille excommunicatione perpetui anathematis innodetur.

Erat ulterius scriptum in dicto codice manuscripto.

Diuisio prouinciarum secundum Plinium lib. 3. cap. 3. Hispaniæ citerioris : & diuiditur in septem conuentus. Primus Carthaginensis, secundus Tarraconensis, tertius Cæsaraugustanus, quartus Cluniensis, quintus Asturiensis, sextus Lucensis, septimus Bracarenfis.

In Carthaginensi conueniunt populi quadraginta duo, exceptis insularum incolis. Ex colonia Accitana Gemellenses & Libisofona cognomine Foraugustana: quibus duobus ius Italiæ datum. Ex colonia Salariensi opidani Latii veteris Castalorienfes, qui Cæsari Venales appellantur. Setabitani, qui Augustani Valerientes, stipendiariorum celeberrimi. Babarrenses, Bastitani, Consaburenfes, Dianenses, Celestani, Iloricitani, Laminiani, Mentefani, qui & Ornitani; Mentifani, qui & *Bastriani; Oretani, qui & Germani cognominantur, caputque Celtiberiæ, Segobrienses, Carpetani, Toletani Tago flumini impositi, dein Beacienses & Vrgilientes.

*Bastuli,

Diuisio prouinciarum secundum imperatorem, hoc modo: Cæsar Constantinus anno 4. imperii sui, sex archiepiscopos, vt diuiderent Hispaniam in sex partes seu prouincias, iussit, ita quod vnusquisque haberet terminos suos, quos nullo modo quis excedere attemptaret.

Narbonæ subsint, Piteus, Tolosa, Cazlora, Albi, Magalona, Nemis, Carcaffona.

Bracaræ subsint, Dumia, Portucal, Tude, Auria, Iria, Luco, Britona, Astorica.

Tarraconæ Barcinona, Egara, Gerunda, Empuriæ, Ausona, Lerita, Ictosa, Tortosa, Cæsaraugusta, Osca, Pampilona, Calaforra, Tyrafona, Auca.

Toleto subsint, Secobia, Arcabrica, Segoncia, Valentia, Vrgi, Bagastri, Diania, Segorue, Complutum, Oxoma, Valeria, Oretum, Satiua, Beacia, Illici, Mentefa, Acci, Basta, Palentia.

Meridæ subsint, Pace, Oxonoba, Olisipona, Egitania, Caliabria, Lamego, Viseo, Salmantica, Coria, Elbora, Abela, Numantia.

Spali subsint, Italica, Asidona, Elepla, Malaga, Elberis, Astigi, Corduba, Egabro, Tucci.

DIVISIO PROVINCIARVM HISPANIARVM

secundum regem Vvambam, facta tempore Quirici primatis & archiepiscopi Toletani. Cum inter prelatos Hispaniarum magna fuisset exorta discordia, eo quod unusquisque inuaderet terminos diocesanos, rex Vvamba Synodum celebrari praecepit Toleti, conuocatis & congregatis archiepiscopis & suffraganeis suis. Praesentato in medio numero ciuitatum & diocesum, taliter diffinitur ibidem.

PROVINCIÆ Carthaginensis, vel Carpetaniæ metropolis, regia vrbs Toletum.

Toleto subsint, Oretum, Beacia, Mentefa, Acci, Astigi, Vrgum, vel Almeria, Bagastri, Illici, Setabia, Denia, Valentia, Valeria, Segobria, Arcabrica, Iplicea, Segontia, Oxoma, Segobia, Palentia.

Tarraconæ subsint Barcinona, Gerunda, Egara, Empurias, Aufona, Vrgelo, Ilerda, Ictosa, Tortosa, Cæsaraugusta, Osca, Pampilona, Auca, Calagurra, Tyrafona.

Narbonæ subsint Caucolibium, vel Tolosa, Carcassona, Biterris, Agatha, Luteba, Magalona, Neumafum, Elena, vel Elna.

Spali subsint Italica, vel Italia, Astigis, Corduba, Egabra, Tucci, Eliberi, vel Eliberis, Asidona, & Malaga.

Emeritæ subsint Pace, Olisbona, Oxonoba, Egitania, Caliabria, Viseo, Lamego, Cauria, Salmantica, Abela, Elbora.

Bracaræ subsint Dumium, Festabole, vel Portuale, Tude, Auria, Luco, Astorica, Iria, vel Vria, Ouetum, vel Britonia, exempta a Gallæciæ Bracara.

Acta sunt hæc Toleto in Concilio generali, omnibus vna voce dicentibus; Placet, placet: præsentibus ac subscribentibus inuicto ac ferenissimo rege Vuamba, & Quirico archiepiscopo Toletano, Hispaniarum primate, ceterisque archiepiscopis, cum suis suffraganeis diocesum prædictarum, in ecclesia sanctæ Leocadiæ, æra DCCX. per manum Petri de sancta Leocadia. Vixit autem plus hic rex Vuamba annis quinque, & mortuus est.

Hæc omnia exscripta sunt ex codice antiquo ecclesiæ Toletanæ, & ex codice Ouetensi qui dicitur Itacius, & a me, ut potui, melius emendata. Placuit etiam addere aliam diuisionem inter Oxomensensem & Aucensem episcopos, in Concilio prouinciali factam, regnante Adefonso sexto, & præsidente Ricardo legato sedis apostolicæ, & Bernardo Toletano: quam ex archiuis ecclesiæ Burgenfis habui.

DIVISIO OXOMENSIS ET AVCENSIS
episcopatum.

ANNO ab incarnatione Domini millesimo octogesimo octauo, æra MCXXXVI. regnante gloriosissimo Adefonso imperatore in Toleto, Legione, Gallæcia, Castella, & Nagara, facta est Synodus in ecclesia sanctæ Mariæ de Fusellis, apud castrum Montloy, præsidente domino Ricardo vicario sanctæ Dei Romanæ ecclesiæ,

ANNO
CHRISTI
569.

clesia, praesente cum eo domino Bernardo archiepiscopo Toletano, & archiepiscopo domino Petro Aquensi, residentibus cunctis episcopis regni ipsius gloriosissimi regis, videlicet Dumienſi episcopo Gundisaluo, Aderico Tudensi episcopo, Arriano Ouetensi episcopo, Osmundo Asturicensi episcopo, Raimundo Palentino episcopo, Petro Legionensi episcopo, nec non electis in ministerium episcopi, Petro in ecclesia beati Iacobi, Martino in ecclesia Coimbriensi, Sigefredo in ecclesia Nagarensi, Petro in ecclesia Oriensi; praesentibus itidem abbatibus, Fortunio in monasterio Exiliensi, Vincentio in monasterio Anſilance, Didaco in monasterio sancti Facundi; electis etiam in abbazia Reginensi, Ioanne in monasterio Oriensi, Petro in coenobio sancti Petri Caradignae; cum consilio & consensu supradicti catholici regis, & episcoporum, abbatum, principum, & procerum ipsius regni, nec non totius Concilii, facta est diuisio inter Oxomenſem & Aucensem episcopatum, qui nouiter Burgis translatus est. Et quia Oxomenſis episcopatus prius a Saracenis inuasus, quotidie per misericordiam Dei redintegratur, quoniam confinia eorum, & termini incerti habebantur, & quia iugis contentio erat inter Bernardum Toletanum archiepiscopum, ad quem Oxomenſis ecclesia metropolitano iure pertinet, & Gomizonem Aucensem, seu Burgenſem episcopum, assentiente videlicet vtraque parte visum est, saniori consilio, sic determinare parochias eorum, vt a fine Canatanazor, & de Muriello, & Argança, & castri quod dicitur Messella, & castri quod dicitur Espaga, & a villis quae dicuntur Congosto & Buezo, & sicut aqua ipsa currit & labitur in Arandam, aqua quae discurrit per Cluniam, & pertransit ipsam Cluniam, vsque ad Peñam de Aranda, donec labitur in fluuium Dorium, & omnes villae ex hac parte fluminis Arandae, in quibus currit Sayo de Clunia, nec non trans fluuium Dorium castrum Materiolum, & Vociquellas, & vsque ad ciuitatem Septempublicensem, & quidquid vltra continetur, decerneretur esse Oxomenſis ecclesiae: illa vero quae citra sunt terminum praenotatum, versus septentrionalem plagam, Aucensis ecclesia iure perpetuo possideat. Sane si quis archiepiscopus, episcopus, rex, comes, princeps, aut aliqua potestas, seu quaelibet ecclesiastica secularisve persona definitionis huius paginam pertinaci audacia violare, vel in aliquo infirmare tentauerit, reum se de perpetrata iniquitate cognoscat, & a sacratissimo corpore & sanguine Dei & Domini redemptoris nostri Iesu Christi alienus fiat, atque in extremo examine cum sinistris deputatus, districtae ultioni subiaceat.

SVBSCRIPTIONES.

Ego Adefonsus, diuina praordinante gratia, Hispaniarum rex supra notatam diuisionem fieri volui, manuque propria firmaui.

Ego Ricardus sanctae Dei Romanae ecclesiae vicarius huic Concilio praesidens laudo, manuque propria confirmo.

Ego Bernardus Toletanus archiepiscopus, finium Oxomenſis ecclesiae
Concil. Tom. 12. M m m m

fiæ defensor, & inuestigator, suprascriptam diuisionem laudo, manuque propria corrobore. ANNO CHRISTI 569.

Ego Petrus Aquensis archiepiscopus confirmo.
Ego Gomeffanus Burgenfis episcopus confirmo.
Ego Gundifaluus Dumienfis episcopus confirmo.
Ego Adericus Tudenfis episcopus confirmo.
Ego Arrianus Ouetenfis episcopus confirmo.
Ego Osmundus Astoricensis episcopus confirmo.
Ego Raimundus Palentinus confirmo.
Ego Petrus Legionensis episcopus confirmo.
Ego Petrus in ecclesia beati Iacobi electus confirmo.
Ego Martinus in ecclesia Conimbriensi electus confirmo.
Ego Sigefredus in ecclesia Nagarenfi electus confirmo.
Ego Petrus in ecclesia Oriensi electus confirmo.
Ego Fortunio Exiliensis abbas confirmo.
Ego Vincentius sancti Petri Asilicensis abbas confirmo.
Ego Didacus monasterii sancti Facundi abbas confirmo.
Ego Ioannes in monasterio Oniensi electus confirmo.
Ego Petrus in monasterio sancti Petri Caradignæ electus confirmo.
Ego Garfias Nagarenfis comes confirmo.
Ego Petrus comes de Carrion confirmo.
Ego Ferdinandus comes confirmo.
Ego Martinus comes confirmo.
Ego Rodericus Ordoñez princeps confirmo.
Ego Gundifaluus Nuñez princeps confirmo.
Ego Rodericus Gonfaluez princeps confirmo.
Ego Aluarus Diaz princeps confirmo.
Ego Lope Sanchez princeps confirmo.
Ego Didacus Sanchez princeps confirmo.
Ego Bermudo Rodriguez princeps confirmo.
Ego Petrus Alvarez princeps confirmo.

Silos.
Sahagun.
Omnia.
Cardenna.

Ad exactiorem harum diuisionum intelligentiam, nomina antiqua cum neotericis episcopatum Hispaniæ & Galliæ Narbonensis coniunxi, secutus in hac interpretatione sedium diuisionem codicum manuscriptorum superius positam. Prouinciam vero Carthaginis primo enodare constitui, propter eius dignitatem, breuitati studeo potius quam labori prolixæ inquisitionis.

PROVINCIA CARTHAGINIS.

1. Toletum, hodie Toledo. Plinius: *Caput Carpetaniæ Toletani, Tago flumini impositi*. Vnde Liuius Carpetanorum vrbs, colonia Romanorum, vt ex numis constat: insignis religionis cultu metropolis, & Hispaniæ primas.

2. Complutum, hodie *Alcala de Henares*, martyrio Iusti & Pastoris conspicua. Prudentius:

*Sanguinem Iusti, cui Pastor heret,
Ferculum duplex geminumque donum*

Ferre Complutum gremio iuuabit,

Membra duorum.

Est nunc sub Toletano præfule, illustrisque omnium bonarum artium academia, & doctissimorum hominum magistra.

3. Oxoma, Orofio; Plinio Vxama, & Ptolemæo Οὐξαμα, in Arcuacis: hodie *Osma*; ruina potius cognita, quam antiqua maiestate. ecclesia cathedralis in vicum translata, qui *el Burgo de Osma* dicitur. Alii scribunt Vxfama per S. Florus lib. 3. cap. 1. Auxima. episcopus est Toletano suffraganeus.

4. Pallentia, hodie *Palencia*; episcopatus insignis, suffraganeus præfulis Toletani: scribitur duplici ll. apud Ptolemæum & Appianum.

5. Valeria, ciuitas antiqua prope Quoncam, a Mauris destructa, imposita fluuio Guadiela. Postea cum rex Adefonsus nonus Quoncam munitissimum castellum Mauris eripuisset, nouemque mensium obsidione expugnasset, urbem in eo ædificauit, & cathedram episcopalem plenissimam posuit, attribuitque ei auctoritate Lucii III. pontificis maximi, Valerensem & Arcabricensem antiquas sedes, Ioanne Iannez primo in ea confirmato episcopo. Extat nunc pusillus pagus, qui Arcas dicitur, quem quidam Arcabricā veterem existimant. De Quonca Rodericus Toletan. lib. 7. c. 26. est Toletano suffraganea.

6. Segontia: nunc *Sigüenza*. Per V. & T. habet Liuius, & Plinius, Saguntia, ponitque eam in Arcuacis cum Vxama: recte. nam parum vtraque distat. Antoninus inter Cæsaraugustam & Complutum ponit. De Segontia in Bætica alia est ratio. Episcopus est in spiritualibus & temporalibus vrbs dominus, suffraganeus Toletano.

7. Secobia, nunc *Segonia*: sic etiā Plinius, estque in Arcuacis aquæ ductu, lanificio, & populi frequentia insignis, Toletano suffraganea.

8. Arcabrica: fuit olim episcopalis sedes, nunc prope Quoncam, tenue magnæ quondam vrbs vestigium, *Arcas* vocatur: fuitque, vt diximus, Quonquensis episcopatus ab Adefonso nono olim vnita, sub Lucio III. Pontifice maximo, vt ex eius diplomate constat, quod in archiuo Quonquensis ecclesiæ asseruatur. Aliud est Arcobrica & Arcobricenses apud Plinium, Methymnæ pagus. Quam Antoninus inter Segontiam & Bilbilim ponit Arcobricam, ea est, quæ nunc Arcos in itinere Hortæ, in finibus Aragoniæ distat a Quonca viginti & quinque leucas Hispaniæ: Arcas vero tantum duas vel tres.

9. Oretum: vnde Oretani, quos Plinius inter stipendiarios connumerat: *Oretani*, inquit, *qui Germani cognominantur*. Strabo & Ptolemæus in Tarraconensi Hispania collocant: Ambrosio de Morales rude solum prope Almagro & Granatulam: aliis *Calatrava*. Hæc nunc episcopo caret, sed habet cœnobium insigne religionis militiæ Calatrauæ sub regula sancti Benedicti.

10. Valentia, nunc *Valencia*, Contestanorum in Hispania Tarracoenfis vrbs est Ptolemæo. Plinius, *Valentia*, inquit, *Colonia III. M. P. a mari remota*. Romam ante vocatam scribit Beutherus. Hæc a Mauris capta, per multos annos in seruitute iacuit, donec tandem a Cidio Roderico Bibar expugnata, Christiano cultui restituitur: sed

Concil. Tom. 12.

M m m m ij

eodem vita functo, iterum in potestatem Saracenorum devenit: usque dum Iaimus inclytus Aragonum rex secundo eam recepit, & in ipsa præfulem Iaimum de Ferrera de sancto Martino constituit. Hæc summorum pontificum altrix ab Innocentio VIII. ad petitionem Roderici Borgiæ episcopi cardinalis Valentini, & deum pontificis maximi in metropolitanam fuit erecta, anno 1492. eidemque suffraganei Maioricensis & Carthaginensis episcopi dati. Sunt & alia eiusdem nominis parva opida in Hispania, in quibus episcopalis sedes nunquam fuit.

11. Dianio, *Denia* hodie, apud Plinium Dianium & Lucentum Latinorum stipendiarium: Lucentum hodie *Luchento* prope Valentiam, sicut Dianium in maris ora versus occidentem; caretque episcopo, & est in Valentina diœcesi. Florianus scribit idem esse cum Ferrariæ promontorio Melæ; quod verisimile est. nam, ut Strabo ait, bonæ ibi fiunt secturæ ferri.

12. Setabis, hodie *Xativa*. Scribitur fere cum diphthongo Sætabis, prope Valentiam. Episcopo caret. Inde Sætabitani, apud Plinium, qui Augustani. hanc Silius Italicus in lib. 3. in arce excelsa sitam indicat.

13. Carthago, hodie *Carthagera*: portum habet insignem & multarum navium atque triremium capacem. Plinius: *Tarraco, Scipionum opus, sicut Carthago Pœnorum*. Isidorus lib. 15. originum: *Afri sub Annibale maritima Hispania occupantes, Carthaginem Spartariam construxerunt, quæ a Romanis capta & colonia facta, nomen etiam provinciæ dedit: nunc autem a Gothis subversa, atque in desolationem redacta est*. Hæc Isidorus. Habet episcopum, Toletano præfili suffraganeum; antiqua Gothorum sedes, ab eaque tota Toletana provinciæ Carthaginensis fuit cognominata. Carthaginem Silius Italicus lib. 3. Teucro fundatori tribuit:

Dat Carthago viros Teucro fundata vetusto.

Fuit conuentus vnus ex septem, qui a Plinio memorantur. Vetus inscriptio ibidem inuenta:

IMP. CÆSARI. ÆLIO. HADRIANO. ANTONINO. AVG. PIO. PP. COS. IIII. PONT. MAX. TRIB. POTEST. CONVENTVS. CARTHAG. CYRANTE. POSTHVMI. CLARANO. FLAMINE.

14. Basti. Inde Bastitani & Bastitania: cum B. scribo. hodie *Baça* in colonia Salariensi. Plinius inter stipendiarios celeberrimos Bastitanos connumerat. caret episcopo, estque in diœcesi Accitania; quamvis archiepiscopus Toletanus iuris aliquid in ea habeat. Qua de re vide quæ Aluarus Gomezius scribit in Ximenio.

15. Mentefa. De hac quod affirmem nihil certi habeo: & nostri historici in varias distrahuntur sententias. Vide longam & eruditam commentationem, quam Hispano idiomate Ambrosius Morales hac ipsa de re edidit. Cui, cum ob ipsius singularem doctrinam, tum ob nostram in Complutensi olim Academia amicitiam initam, lubens acquiesco. A Mauris ita hæc vrbs penitus destructa fuit, ut hinc nullum diuinandi certi aliquid vestigium relictum sit. Plinio Oreta-

ANNO
CHRISTI
569.

ni, Bastuli, & Mentefani, iidem sunt lib. 3. cap. 3. *Mentefani*, inquit, *qui & Oretani: Mentefani, qui & Bastuli*. Bastulos ponit Ptolemæus in Hispania Bætica ad fretum Gaditanum, quos etiam Poenos vocat. Nam teste Plinio lib. 3. cap. 1. & Pomponio Mela lib. 2. cap. 6. ab utraque freti parte Poeni habitaverunt. ad quod allusisse videri potest Horatius, ubi ait:

*Latius regnes, avidum domando
Spiritus, quam si Libyam remotis
Gadibus iungas, & uterque Pænus
Serniat vni.*

16 Acci, hodie *Guadix*, Arabico idiomate: inde Accitanus. Episcopum habet Granatensi archiepiscopo suffraganeum. In hac ciuitate sanctus Torquatus, Pauli apostoli discipulus, prima Christianæ religionis fundamenta iecit: & Camerinus tempore Constantini magni Concilio Eliberitano interfuit.

17 Beatia, hodie *Baeça*. Alii scribunt *Biacia*, antiqui Beatia. Inde episcopus Beatiensis, ut habent Concilia. Ptolemæus Beatiam ponit in Oretanis, eo loco, quo Liuius libro 26. ponit Lapidem Atros in Aufetanis, ut Glareano placuit, inter Illiturgim & Mentefam, ubi Asdrubal castra habebat: estque in episcopatu Gienienti versus septentrionem. Beatiam autem per T. efferendum esse constat ex antiqua lapidis inscriptione:

Q. VALERIO. POSTHYMO. BEATIANO. Q. VALERII. CASTVLI. F. QVI. VIXIT. ANN. XXXII. ANTONIA. AVR. EX. TESTAM. B. M. P. Lego, *Antonia Aurelia*.

In vetustiori partitione Carthaginensis metropolis, non plures his XVII. ecclesiæ erant attributæ: postea aliæ sunt adiectæ, ut ex Conciliis & recentioribus diuisionibus colligimus; ut sunt quæ sequuntur.

Segobrica: hodie *Segorbe*, in regno Valentiae. Inde episcopus Segobricensis, suffraganeus archiepiscopi Valentini. Sunt qui legant ex nummo, Sigobrica; Ambrosius aliter. Hoc certum, episcopum Segobricensem sub Toletano fuisse. Vnde in antiqua diuisione, inter alios suffraganeos ponitur Segorbe: & in Concilio Toletano, sub Gundemaro rege, iam tunc adiecta Toletano præsuli: nam ibi primo subscribit Poscarius episcopus Segobricensis.

Castulo: hodie *Cazlona*, in Bætica prope urbem Beatiam. Plinius Castulonenses Cæsari Venales vocari ait. Silius Italicus & ipse Hispanus lib. 3.

Fulget præcipuis Parnasia Castulo signis.

Liuius de bello Punico: *Castulo urbs valida & nobilis Hispaniae, adeo coniuncta societate & amicitia Pænis, ut inde uxor Annibali esset*. Idem Plutarch. in vita Sertorii. In antiquo lapide cū aspiratione scribitur. VALERIE CIPATINÆ TVCCITANÆ SACRVM COLONIE PATRICIÆ CORDVBENSIS FLAMINICÆ COLONIE AVG. GEMELLA TVCCITANÆ FLAMINICÆ SIVE SACERDOTI MVNICIP. CHASTVLONENSIS.

Episcopum non habet.

M m m m iij

Bigastrum. In Concilio Toletano, in quo tantum episcopi suffraganei Toletani præsulis conuenerunt, subscribit Bigitinus episcopus Bigastrensis. Erat prope Illicem & nouam Carthaginem, vt ex diuisione Vvambæ patet: non habet episcopum, neque locum nunc certum. Aliis Biluestre in finibus Portugaliæ, opidum ditionis Rui Velazquez auunculi Infantium de Lara, ex historia antiqua.

Illicis. Hanc Plinius prope Carthaginem nouam ponit. *Prope flumen Tader*, ait, *colonia immunis Illicis, unde Illicitanus sinus*. Idem Mela. Nonnulli ex nostratibus Alicante portum maris Mediterranei, alii Elche opidum nobile prope Carthaginem, non procul a mari, existimant. Verum cum Plinius Illicem prope flumen Tader collocet, hæreo hac in re; præsertim cum Florianus & Naugerius Tader flumen Seguram esse dicant. Et forte ea fuit Illicis, quæ nunc Origuela supra Seguram posita prope oram maris. Nunc habet episcopum suffraganeum archiepiscopatus Valentini, a Carthaginensi diocesi his temporibus disiunctum auctoritate Pauli IV. pontificis maximi.

Astigi: hodie *Ecija*. Mela urbium de mediterraneis hanc clarissimam in Bætica appellat, cum Hispali & Corduba. Nunc caret episcopo, estque in diocesi Hispalensi. Hanc coloniam fuisse, & Augustam Firmam cognominatam, scribit Plinius.

Elotona. In Concilio Toletano sub Gundemaro rege æra 648. quod coactum fuit ex solis episcopis prouinciæ Carthaginis, subscribit Sanabilis ecclesiæ Elotonæ episcopus; forte Eliocrotæ, sicut in Eliberitano subscribit Successus Eliocrotæ episcopus. Eliocrota in itineralio Antonini ponitur a Carthagine Spartaria viginti quinque millibus passuum distans: forte euerfa a Gothis, sicut Isidorus Carthaginem fuisse tradit. Sunt tamen qui dicant esse Lorcam supra Carthaginem, septemtrionem versus. Et fortassis episcopus qui hic subscribit, aliunde fuit, & vel exul, vel negotiorum causa, Gothorum curiam sequens, Concilio huic interfuit. nam tales in Conciliis admittebantur, seruato loco & voce.

PROVINCIA GALLÆCIÆ.

1. Bracara metropolis, hodie *Braga*. A Plinio ponitur conuentus ciuitatum viginti quatuor: vocatur Augusta Bracarum. Habet nunc archiepiscopum & suffraganeos.

2. Portucale: hodie *el Puerto*, ad ostium Durii fluuii sita in ora maris Oceani, habet amplum portum: Cale ab Antonino appellatur; sicque adiecta voce portu, nunc Portucale. Festabole quoque appellabatur. Cale autem appellatio multarum ciuitatum, vt est in Campaniæ, Flaminia, & in Gallia. Vide Seruium ad illud 7. *Æneidos*, *Quique Cales linquunt*. habet episcopum.

3. Conimbria: nunc *Coimbra* in Lusitania. Alii scribunt Conimbri-ca; alii ex marmorum inscriptionibus, Conimbriga. Refendius & Barrerius Lusitani docti putant esse Condexam veterem, non Coimbra, vt multi putant nominis allusione decepti. Coimbra nunc

ANNO
CHRISTI
569.

episcopatum habet, & insignem academiam supra Mondega fluuium sitam.

4. Egítania, vel rectius, vt antiqua monumenta habent, Igéditania, & Igéditani, vt in veteri pontis Alcantaræ inscriptione est; nunc vicus obscurus *Eidania* dictus. Episcopalis sedes in Guardiam translata est. In Concilio Emeritensi Igédita in prouincia Lusitaniæ ponitur, Canone octauo.

5. Viseo, siue Viseus, nunc *Viseo* in Lusitania. Ptolemæus in Hispania Tarraconensi Visontium collocat. Quem locum Varrerius Lusitanus in sua chorographia a Viseo multis leucis distare erudite docet. Hodie & sedis episcopalis antiquam dignitatem & nomen retinet, parum a fluuio Mondega versus septentrionem distans.

6. Lameco, vel Lameca, nunc *Lamego*, in Lusitania ad Durium amnem sita, sedem episcopalem habet.

7. Vescitica: a Vescitonibus, qui Plinio, Linio & Cæsari Hispaniæ populi sunt in Extramaduræ tractu. Ptolemæo etiam Vettones Lusitaniæ populi, quorum meminere Appianus, Strabo, Plinius, Prudentius, & alii. Vide Refendium in epistola ad Vascum scripta. Prudentius Emeritam coloniam Vettoniæ appellat lib. Περὶ τερφύων, de martyrio sanctæ Eulaliæ.

Nunc locus Emerita est tumulo,

Clara colonia Vettonia;

Quam memorabilis amnis Ana

Præterit, & viridante rapax

Gurgite mœnia pulcra lauat.

8. Dumio, monasterium prope Bracaram singularis obseruantiae, in Hispania a Martino ædificatum, & cuius ipse fuit primus abbas & episcopus, & ob eius honorem in episcopalem sedem erectum. Hodie templum extat miræ antiquitatis, de quo abunde ab historicis nostris scriptum. Attribuitur ei tantum familia regia, hoc est regimen sanctorum monachorum. nam ipsi sunt ex regia familia: & alibi dicitur familia seruorum, qui Christo regi summo dicati, studium omne in cultu religionis & pietatis collocant.

9. Auria: hodie *Orense* ad amnem Minium sita. Inde Aurienfis episcopus: agnoscit nunc pro metropolitano Compostellanum archiepiscopum.

10. Tude: hodie *Tuy*, episcopalis sedes Compostellano suffraganea, ad Minium sita, prope litus maris Oceani, vbi confluit Ana fluuius. Ab Antonino inter Bracaram & Astoricam collocatur: forte hæc quam Silius Italicus lib. 3. Ætolan Tydem appellat.

11. Luco: hodie *Lugo*, olim Sueuorum tempore sedes metropolitana, post Bracaram. Nunc episcopatum habet agnoscentem metropolitane Compostellæ. Apud Plinium, Lucensis conuentus populorum est xvi.

12. Iria: hodie *el Padron*, in regno Gallaciæ, vbi cum primo corpus D. Iacobi quieuisset, postea Compostellam translatum. In Iria autem dicitur verbum Dei primum annuntiasse. Episcopalis sedes

Compostellam traducta, ad altiore dignitatem ob honorem sanctissimi apostoli erecta, pietate & deuotione Alfonsi Casti Legionensis regis.

ANNO
CHRISTI
569.

13. Britonia, vel *Britania*, vel *Britinia*, seu *Britonium*. Tempore Alfonsi Casti Legionensis, anno Domini 873. in consecratione ecclesiæ Compostellanæ ab ipso magnifice ædificatæ, inter alios decem & septem episcopos interfuit Theodorindus episcopus Britoniensis. Sunt qui dicant, esse *Mondoñedo* in Gallæcia vel prope eam. Alii, vt Valæus, ex sententia Resendii, ciuitatem in Portugalia Interamni, prope Vianam, quæ dicitur *de Camigna*, cuius etiam nunc vestigia extare Resendius affirmat. Verum in antiquo codice manuscripto in diuisione episcopatum legitur: *Onetum, hoc est, Britonia, exempta a Gallæciæ Bracara*. In IV. Tolet. subscribit Metopius Britaniensis episcopus, & in VII. & VIII. Tolet. Sona seu Sonanus, & in III. Bracarenfi, Bela Britaniensis episcopus. Nunc exempta nullum Hispaniæ recognoscit archiepiscopum. Habuit aliquando concessione Ioannis VIII. pontificis maximi ius metropolitanum.

14. Asturica: *Astorga* hodie. Plinius in transmontanis eam ponit, & ait esse urbem magnificam. hodie dignitatem retinet episcopalem; insignior sacerdotum copia, quam ciuium multitudine: sequitur Compostellæ metropolim. In antiqua partitione ecclesiarum Hispaniæ, quam in Alueldensi codice videre licet, in prouincia Gallæcia non ponuntur plures quam hæ quatuordecim. Verum ex diuisione Vuambæ, & Conciliorum prouincialium subscriptionibus, additur Caladonia, seu Caladunum, quæ Callaicorum Bracaronum vrbs est apud Ptolemæum; & ab Antonino ponitur inter Asturicam & Bracaram.

PROVINCIA LVSTITANIÆ.

1. Emerita metropolis: dicta *Emerita* Augusta a militibus emeritis Augusti, vt Isidorus habet lib. 15. cap. 1. originum: nunc *Merida*, Anæ fluuio imposita, omnique auctoritate expoliata atque destructa, nihil præter ruinas & magnæ antiquitatis vestigia retinet; estque militiæ diui Iacobi in spiritualibus attributa, nullum episcopum agnoscens. Ius autem metropolitanum in Compostellanam ecclesiam translatum a Callisto II. papa maximo est. Ex hac vrbe diua Eulalia martyr fuit, de qua Prudentius in ipsius hymno.

*Carmine nobilis Eulalia,
Mortis & indole nobilior:
Emeritam sacra virgo suam,
Cuius ab ubere progenita est,
Osibus ornat, amore colit.*

2. Aucla, nunc *Auila*: forte scribendum Abella. Est eiusdem nominis vrbs in Aprutio, & altera in Campania. De posteriori Ambrosius Leo, cuius est patria, tres libros composuit; sicque dictam affirmat a Græca voce *ἀελλα*, eo quod ventorum flatibus sit valde obnoxia. Quæ nominis ratio & nostræ Abellæ valde qua-

ANNO
CHRISTI
569.

quadrat, quippe quæ & ipsa immoderatis ventis valde vexetur. Episcopum habet Compostellano archiepiscopo suffraganeum.

3. Salmantica, hodie *Salamanca*, vrbs omnium literarum gymnasium & frequentia, antiquaque nobilitate ciuium admodum clara. Episcopum habet Compostellano suffraganeum.

4. Elbora. Huius fere nominis quinque sunt opida in Hispania. Eborā ab Antonino Liberalitas Iulia appellatur: a Mela Eborā alia, castellum in litore maris, in sinu Gaditano: alia in magno promontorio in Lusitania. Idem Strabo & Stephanus. Eborā est apud Ptolemæum in Turdulis in Bætica, sed interius, versus mediterranea. Hanc Strabo & Plinius Eburam Cerealem nominant. Eburā alia ab Eborā, est etiam apud Ptolemæum in Lusitania. Et Eborā in Heditanis. Concilia manuscripta habent Elbora, & episcopus Elborensis. Refendius Lusitanus, & Quebedius Toletanæ ecclesiæ portionarius de hac re contendunt: alter Eboram in Lusitania, alter Talaueram in regno Toletano, nobile opidum, Elboram esse affirmant. Scripsit de Eborā in Lusitania antiquitate & dignitate atque nobilitate Refendius eruditum commentarium: quæ archiepiscopum habet. Talabrica sine episcopo, sub ditione archiepiscopi Toletani est, de qua Marianus noster lib. 4. cap. 13.

5. Caurio, hodie *Coria* Lusitaniæ opidum Ptolemæo. Caurienses apud Plinium. Episcopum habet Compostellano subditum.

6. Pace. Nostri quidam non mali auctores pacem Iuliam & pacem Augustam distinguunt; vt pax Augusta sit, quæ nunc *Badajoz*, quæ habet episcopalem sedem, posita ad Anam fluuium, Compostellani suffraganea; & inde Pacensis colonia, & Pacensis conuentus, apud Plinium. Pax autem Iulia, quæ hodie *Beja* in Lusitania, cuius meminit Ptolemæus: & in ea etiam nunc extant huius rei nota argumenta, vt colligitur ex inscriptionibus ipsius, atque ruinis: distat octo leucis a *Badajoz*.

7. Exonoba. Plinius: *A flumine Ana*, inquit, *litore Oceani opidum Ossonoba Lusitania cognominatum*. Plinius in Lusitaniæ cuneo ponit Myrtilē, Balsam, & Ossonobam, quæ nunc *Stombar*; alii *Syluis* putant: vtræque est iuxta maris oram. Verum Syluis episcopum habet, cui Ossonobensis ecclesia antiqua est subdita: Stombar vero in eius est dioecesi.

8. Olisibona. Olysippo est apud Plinium & Melam, pro Vlyssippo. Plinius lib. 4. cap. 21. *A Tago, in ora Olysippo, equarum e Fauonio vento conceptu nobilis: estque Tagi ostium, amnis aurum gemmasque generantis*. Apud Ptolemæum Ὀλυσσίου Ἰππῶν. Hanc Plinius tradit postea Felicitatem Iuliam dictam. Nunc *Lisboa* archiepiscopum habet, & est caput regni Lusitaniæ, & mercium peregrinarum receptaculum celebre. De ea Isidorus sic ait: *Vlyssippona ab Vlysse condita & nuncupata*. quo loco sicut historiographi dicunt, cælum a terra, & maria distinguuntur a terris. Qui locus desum-

Concil. Tom. 12.

Nnnn

ptus est ex Plinio lib. 4. cap. 20. *Olyssippo enim, inquit, ab opido terras, maria, calum, determinans.* In diuisione Vuambæ adiectæ sunt Lusitanæ metropoli aliæ ecclesiæ ex Bracarensi metropoli, de quibus in Concilio Emeritenfi diximus; nimirum Egitaniam, Conimbria, Veseum, Lamecum: quas Bracarensi metropoli codex manuscriptus attribuit. Verum alias duas ponit Vuamba, nimirum Caliabriam & Numantiam. Inter Lusitaniam & Gallæciam prouincias, graues lites atque continuæ intercesserunt frequenter de numero episcopatum, vt constat ex Concilio Emeritenfi, & ex epistola summi pontificis, quam eidem adiunximus. Vnde non mirum si in partitione Vuambæ adiectæ sunt metropoli Lusitanæ Egitaniam, Conimbria, Veseum, Lamecum: in hac vero quam ex codice manuscripto posuimus, Bracarensi metropoli adiudicantur. Quin & in partitione Vuambæ alii duo episcopatus prouinciæ Lusitanæ adduntur; scilicet, Caliabria & Numantia, de quibus dicemus.

Caliabria. Hanc hodie dicunt esse *Montanges*. In sexto & septimo Concilio Toletano subscribit Seruusdei episcopus Caliabriensis, & non Colimbriensis.

Numantia. Plinius lib. 4. cap. 20. de ea sic ait: *Durius amnis ex maximis Hispaniæ, ortus in Pelendonibus, & iuxta Numantiam.* Contendunt multi ex nostris docti ex loco Plinii, Numantiam esse Soriā: alii contra, esse *Zamoram*: vtrique nobilis vrbs. Soria est in episcopatu Oxomenfi. Zamora episcopum habet ex primis Hispaniæ. Verum cum Soria non distet ab ortu Durii, sic distingo locum Plinii: *Durius amnis ex maximis Hispaniæ, ortus in Pelendonibus, & iuxta Numantiam lapsus: deinde per Areuacos, &c.* & lib. 3. cap. 3. *Pelendones Celtiberorum quatuor populis, quorum Numantini fuere, clari.* Vnde *Numantini sunt inter Pelendones, ubi est ortus Durii.* Mela in Tarraconensi eam collocat: *In Tarraconensi, inquit, clarissimi fuerunt Pallentia & Numantia.* Zamora, Pœnum nomen, Alfonso VI. oratore, Callisto II. Romano pontifice, circa annum Domini 1119. in episcopatum erecta; ciuitas nobilis, Durio imposita, Compostellano suffraganea.

PROVINCIA BÆTICÆ.

1. Spalis metropolis. Sicque constanter Gothi scribunt, vt Spania. Verum Romani, Hispalis. Nunc *Seuilla*, metropolis insignis, vrbis-que opulentissima auri & argenti, merciumque Indicarum. A Mela dicitur clarissima in Bætica. Plinius: *Hispalis colonia cognomine Romulensis.* Idemque vnum ex quatuor conuentibus iuridicis Hispalensem esse dicit. Isidorus nomen eius deducit a situ, eo quod in solo palustri, suffixis in profundo palis, locata sit.

2. Italica. Hodie non extat. Conspiciuntur tantum eius ruinae prope Hispalim: appellatur Hispalis vetus, ab Hispali sex passuum millibus distita. Plinius in conuentu Hispalensi eam collocat, vocatque Ilipam cognomento Italicam. Onuphrius inter colonias Ro-

ANNO
CHRISTI
569.

manas connumerat ex loco Gellii, cap. 13. lib. 16.

3. Elipa : apud Plinium est *Ilipa* Italica , in conuentu Hispalensi : quæ vocatur maior a Ptolemæo , & Ilipula minor , cum simplici , aut geminato , L , in conuentu Astigitano . Et existimo diminutivum esse ab Elipa . Inde episcopus Elipensis frequenter in Conciliis nostris subscribit . Dicunt esse hodie *Niebla* : alii aliter . Non habet cathedram episcopalem .

4. Astigis : hodie *Eciia* . A Mela in Bætica ponitur Astigi , Hispalis , & Corduba . A Plinio , vt diximus , & conuentus iuridicus & colonia Astigitana , cognomine Augusta firma , appellatur . Non habet episcopum , sed est in diœcesi Hispalensi .

5. Corduba & Cordoba . Plinius : *Et dextra Corduba colonia patricia cognominata , inde primum nauigabili Bati* . Hodie episcopum habet ex primis Hispaniæ . Vrbs nobilitate & multitudine ciuium insignis , & archiepiscopo Toletano suffraganea .

6. Egabro . Sunt qui scribunt *Ægabro* . Hodie *Cabra* , vbi situs est Baucade episcopus Egabrienfis , milliaribus sex & viginti a Corduba distita . Plinius in Bætica Baream ponit ; pro quo in emendationibus Iacobi Dalecampii Vbeda repositum . Verum Morales legendum existimat Egabro . Non habet nunc sedem episcopalem . Gratianus 16. quæst. 3. cap. prima actione , *Ægabrensem* urbem nominat : & in codice Gregoriano , *Agabrensis* scribitur , ex Concilio Hispalensi II. cap. 1.

7. Eliberi , hodie *Granada* : de ea diximus in Concilio Eliberitano . Cauco Illiberis ad prouinciam Narbonensem spectabat , nunc per syncopam *Colibre* ; hæc vero ad Bæticiam & Hispalensem : est metropolis magna vrbs , Maurorum imperio & diuitiis olim conspicua , nunc Christiana pietate & religionis cultu clarior .

8. Malaca : hodie *Malaga* . Episcopum habet suffraganeum archiepiscopo Hispalensi .

9. Asidonia . Plinius , Asido quæ Cæsariana . Hodie *Medina Sidi-
nia* . Inde episcopus Asidonensis in Conciliis subscribit . Nunc non habet episcopum .

10. Tucci in diuisione Vuambæ ponitur . Hodie est *Martos* . Non habet episcopum . Tuccitanus episcopus in Conciliis antiquis subscribit . Scribendum cum duplici cc. Augustam Gemellam Plinius cognominari dicit , & in veteri marmore : Gemella Tuccitana . & in alio : Respublica Tuccillanorum .

IMP. CÆSARI. M. AVRELIO ANTONINO AVG. DIVI SEPTIMI. SEVERI. PII PERTINACIS. AVG. ARABICI. ADIABENICI. PARTHICI. MAXIMI. PACATORIS ORBIS FILIO. DD. RESPUBLICA TVCCILLANORVM.

Est etiā Tucci vetus apud eundē Plin. Bastetanix vergētis ad mare.

PROVINCIA TARRACONENSIS.

1. Tarracona metropolis . Plinius eam ponit in regione Cossletania : forte legendum , Sedetania : *Flumen* , inquit , *Subi colonia* Concil. Tom. 12. Nnn ij

Tarraco. Scipionum opus. Alii Tarracon scribunt. Hanc Prudentius genitricem piorum appellat hymno de 18. martyribus Cæsaraugustanis: ab ea pars vna Hispaniæ, Tarraconensis appellata. In lapide antiquo est; COL. I. V. TARRACO. Colonia immunis, vel, Iulia, victrix Tarraco. Archiepiscopum habet, qui de primatu olim cum Toletano contendit.

2. Dertosa: hodie *Tortosa*. Plinius inter Tarraconenses connumerat Dertufanos. Est hæc vrbs ad Iberum fluuium prope mare, nobilis in primis. Habet episcopum Tarraconensi suffraganeum.

3. Cæsaraugusta. Apud Ptolemæum Cæsarea Augusta. Hodie *çaragoça*. de ea sic Plinius: *Cæsaraugusta colonia immunis, amne. Ibero affusa, vbi opidum ante vocabatur Salduba, regionis Sedetania.* In veteri inscriptione: COL. CÆSAREA AVG. SALDVBA. De ea sic Prudentius hymno de decem & octo martyribus Cæsaraugustanis.

*Tu decem sanctos reuehes & octo,
Cæsaraugusta studiosa Christi,
Verticem flauis oleis reuineta,
Pacis honore.*

4. Tyraßona. Apud Plinium Turiaso & Turiasonenses. Hodie *Taraçona*. Episcopum habet suffraganeum archiepiscopo Cæsaraugustano.

5. Calaguris. Plinius: *Calaguritanos*, ait, *qui Fibularenfes cognominantur.* Hodie *Calahorra*: vocabatur prius Calaguris Nalci-ca, & postea a Iulio Cæsare Calaguris Iulia. Episcopum habet archiepiscopo Burgenfi suffraganeum. Est vrbs celeberrima ciue M. Fabio Quintiliano, & Prudentio, vt ipse inquit: *Nos Vasco Iberus diuidit.* Habet duas sedes cathedrales; nimirum Calagurim, & D. Dominicum de la Calçada; & duas collegiatis, Locronium & Victoriam.

6. Auca siue Oca nunc non extat. Olim enim in vastatione Hispaniæ a Mauris est diruta; verum iterum ab ipsis erecta: pietate Vrracæ & Eluiræ feminarum regio sanguine Ferdinandi primi procreatarum, ad opidum Gamonal sub inuocatione diuæ Mariæ, anno 1074. translata & erecta, & episcopo Simeoni data est, Cidio Ruderico Diez confirmante. Demum Alfonsus sextus rex Hispaniarum, Fernandi magni filius, vrbe Burgenfi iam ædificata, a Gamonal, ad eius amplificationem, Aucensem ecclesiam Burgos transtulit, concessa regia episcopo Simeoni, & in basilica D. Laurentii cathedra collocata, anno D. 1075. multis attributis opidis, villis & prædiis. Quin & regio decreto sanxit, vt in Castella esset honorabilior omnibus aliis; clericisque in ea degentibus maiorem & ampliorem dignitatem inter ceteros totius regni habere concessit, (adeo antiqui illi reges ad pietatem fuere propensi.) Quam erectionem & translationem Vrbanus secundus diplomate apostolico confirmauit, exemitque eam ab omni metropolitano, cum an-

ANNO
CHRISTI
569.

tea Tarraconensi subdita fuisset, eamque immediate Romanæ sedi subiecit, Bernardo Toletano archiepiscopo refragante. In templo D. Laurentii mansit, usque dum Mauricius anno Domini 1222. ea specie & forma augusta, quæ nunc est, alterum extruxit, quod Alfonso Burgensis turribus miro opere ædificatis exornauit, Francisco Pacieco episcopo viro optimo & prudenti a Philippo secundo id flagitante. Archiepiscopali hæc sedes dignitate aucta est, Gregorio XIII. Romano pontifice, attributis illi suffraganeis duobus, Pampilonensi & Calaguritano.

7. Pampilona, opus Pompeii, ut D. Hieronymus est auctor ad Vigilantium. Hodie *Pamplona*, a rege Vuamba instaurata, & Vuambæ luna appellata. Apud Plinium inter foederatos ponuntur Pompælonenses, & inde Pompælon. Est hodie caput regni Nauarræ: habet conuentum iuridicum, & episcopum suffraganeum archiepiscopo Burgenfi. Martuam olim vocatam sunt qui dicunt.

8. Osca, Ilergerum, in Tarraconensi prouincia vrbs. Etosia a Paterculo dicitur, vbi Sertorium interemptum scribit. Hodie *Huesca*. Hoscenses sunt apud Cæsarem lib. 1. de bello ciuili, & Plinium. Habet nunc episcopum Cæsaraugustano suffraganeum.

9. Elerda. Plinius: *Ilerdenses Surdaonum gentis, iuxta quos Sicoris fluiuius*. sic apud Cæsarem lib. 1. de bello ciuili. Hodie *Lerida*, & fluiuius Segre, supra quem est imposita. Episcopum habet & gymnasium literarum vniuersale Cathalonix gentis.

10. Barcinona. Plinio est Barcino: sic enim ait: *In ora autem colonia Barcino, cognomine Fauentia*. In Galbæ numo sic est scriptum. COL. BARCINO. FAVENTIA. Vrbs est amplissima, caput Cathalonix, ad mare mediterraneum. Episcopum habet suffraganeum Tarraconensi.

11. Egara. Extat Concilium Egarense antiquum. In IV. Toletano subscribit Eugenius Egarenfis episcopus; in XIII. & XVI. Ioannes. Verba Concilii Egarenfis hæc sunt: *Conuenientes in vnum episcopi prouincie Tarraconensis in locum Egara*. In episcopatum limitibus in manuscripto inuenio Exaram non Egaram appellatam: forte *Gea de los caualleros*, prope Cæsaraugustam.

12. Ausona. Apud Ptolemæum est Aufa. Hinc Ausetani, hodie *Vich*. Episcopus Ausonenfis est in subscriptionibus Conciliorum. Episcopum habet suffraganeum archiepiscopo Tarraconensi.

13. Gerunda, hodie *Girona*. Apud Plinium Gerundenfes. Vrbs nota in Cathalonix, episcopum habet Tarraconensi archiepiscopo suffraganeum.

14. Empurias, Emporiæ. Plinius: *Opus Phocensium*. est nunc Tarraconensis prouinciæ, vrbs maritima, vulgo *Ampurias*: Episcopum habet suffraganeum Tarraconensi archiepiscopo. In subscriptionibus Conciliorum est: Empuritanæ episcopus.

15. Orgello, siue Orgellum, aut Vrgella: hodie *Vrgel*. Episcopum habet suffraganeum Cæsaraugustano archiepiscopo.

PROVINCIA GALLIÆ.

ANNO
CHRISTI
569.

1. Narbona. Narbonensis prouincia, Bracata ante dicta, qui Celtæ sunt. Hodie *Languedoc, Prouence, & Dauphiné* continet. Dicebatur postea & Gothica, quia a Gothis possessa; sub Hispanorum erat ditio, & sub primatu Toletano.

2. Caucoliberi, seu Caucoliberis, Hispaniæ versus Galliam limes. Hodie *Colibre*. Episcopum non habet, verum attributa est Alnensi episcopo. In subscriptionibus Conciliorum pro Caucoliberi ponitur Liberitanus. Est alia Eliberis in Bætica, nomine & situ longe ab hac distans, ut ostendimus in Concilio Eliberitano.

3. Carcassona. Olim Carcassum, aut Carcasio, Galliæ Narbonensis opidum apud Plinium. Hodie *Carcassone*. Episcopum habet.

4. Biterris, siue Bituris, Vasconum vrbs.

5. Agatha Galliæ Narbonensis insula & vrbs est, ut placet Plinio, Straboni, & Ptolemæo; nunc *Agde*: appellatur etiam ciuitas nigra. Sunt qui Agatham montem Pessulum esse volunt. Sed hæc in continente est; ubi Ptolemæus quoque Agatham habet.

6. Lutuua. Inde Luteuani, qui & Foroneronienfes. Plinio, Galliæ Narbonensis populi sunt. Hos Pinetus *Lodene* vertit in suo Plinio Gallico. In libro prouinciarum legitur: *Lutunensium ciuitas, id est Lutana castrum*. In subscriptionibus Conciliorum, Luthonensis episcopus.

7. Magalona. In libro notitiarum est: *Magalonensium ciuitas montis Pessulani*. olim sedes episcopalis, nunc domus tantum cum templo, in mediis stagnis sita, suffraganea Narbonensi archiepiscopo, ut ex multis subscriptionibus Conciliorum constat.

8. Nemaso, siue Nemasus. Apud Ausonium in descriptione Burgalæ Nemasus Colonia Augusta. Nemasus legit Goltzius ex veteri inscriptione. Hodie *Nismes*. Libellus extat de eius vrbs antiquitatibus idiomate Gallico. In Concil. III. Toletano subscribit Nemasensis episcopus.

Elena. Hellenes vrbs Callaicorum in Hispania Tarraconensi. est apud Strabonem. Hodie *Elna*. Quam dicunt Helenam Constantini magni matrem, vel Constantem in honorem auæ condidisse. Vbi etiam mortuus est Constans, ut post D. Hieronymum scribunt Eutropius & Orosius. Dignitatem episcopalem retinet, Tarraconensi archiepiscopo suffraganea.

Atque hæc quidem de sedibus episcoporum antiquis delibauimus, ut nota sint nomina vrbiū vetera & neoterica lectori, earumque situs; intelliganturque inscriptiones Conciliorum, & cui sedi primæ quisque episcopus subiacebat.

In Concilio Eliberitano aliæ veterum vrbiū subscriptiones sunt, de quibus & hæc adiicienda duximus, propter Concilii illius antiquitatem.

Acci. Inde Felix Accitanus, qui subscribit. De hac vide quæ annotauimus.

ANNO
CHRISTI
569.

Corduba. Ex hac Ofusille Cordubensis. vide supra.

Spalis : supra.

Tucci, vrbs Turdulorum in Bætica, quam Plinius Augustam Gemellam cognominari ait. In veteri marmore est : Gemella Tuccitana, & Colonia Augusta Gemella. Est apud Plinium altera Tucci vetus in Bastitania, vergens ad mare : quibusdam est Almeria, aliis Murcia. vide quid dicat de ea Resendius.

Epagra. Inde Sanagius Epagrensis : forte hic episcopus fuit Græcus, & causa fidei relegatus. Nomen certe Sanagii Græcam originem sapere videtur. Epagris autem insula est Ægæi maris, prima inter Cycladas, teste Callimacho, qui eam Lasiam, Nonagriam, Hydrußam & Epagrin dictam affirmat. Hæc eadem Andros est. In alio codice est, Bigerrensis, & Bigertensis. Bigerra, est Bogarra hodie prope Alcaraz, in montibus Securæ. Ptolemæus eam ponit in Bastitanis : vnde non est Beiar quæ est in Lusitania, aut Vettonia.

Castulo : supra. Hinc Secundinus Castulonensis.

Mentesa : supra. Hinc Pardus Mentefanus.

Eliberis : supra. Hinc Flavius Eliberitanus.

Corfica siue Corfis. Inde Conantius Corsicanus : maris mediterranei insula, Genuensibus hodie parens. Therapne ab Ouidio appellatur. In alio codice manuscripto, Vrcitanus. De Vrci diximus supra.

Legio. Inde Decentius Legionensis. Hæc est legio septima Germanica siue Gemina. In Tarraconensi Hispania iuxta Astures a Ptolemæo ponitur. Hodie *Leon*, caput regni, & dignitate episcopali celebris a temporibus Gothorum : tantum apostolicæ sedi subiecta, & metropolitanum nullum Hispaniæ episcopum agnoscens.

Vide quid scribat Vassæus de legione VII. Germanica vel Gemina, ex sententia sua & Resendii Lusitani, tom. post. chron.

Toletum. Inde Melanthius Toletanus supra.

Salaria. Inde Ianuarius episcopus de Salaria : colonia in Tarraconensi Hispania : vnde in veteri inscriptione. COL. IVL. SALARIENSIS : nunc prope Cazorlam. Est & alia Salaria in Oretanis.

Ossonoba. Inde Vincentius Ossonobensis. De ea supra.

Elbora, vel Ebor. Inde Quintianus Elborensis supra.

Eliocrota : in Antonino manuscripto est Eliocrota. Inde Successus episcopus de Eliocrota. fuit olim sedes episcopalis : dicitur nunc *Lorca*. Habuit templum D. Patricio dicatum, in quo erat episcopalis cathedra, quæ in Carthaginensem abiit. Meminit Eliocrotæ Antoninus, & xxv. millia passuum a Carthagine Spartaria ponit.

Basta. Inde Eutyechianus Bastitanus episcopus : de qua supra.

Malaca. Inde Patricius Malacitanus. De hac supra.

In monasterio Parassès, in quo antiquitus vita canonicorum regularium sancte floruit, nunc obseruantia D. Hieronymi, dum Philippus II. ibi moratur, incidi in librum manuscriptum in pelle pergaminea, in quo scriptum est.

ISTÆ SVNT INTERPRETATIONES
ciuitatum in Hispania, quarum fuerunt nomina mutata
tempore Saracenorum.

ANNO
CHRISTI
569.

Ispalis, id est	Senilla.
Affidona	Sidonia.
Eliberi	Granada.
Astigi	Berga, quæ nunc dicitur Ecyja.
Egabro	Capta, quæ nunc dicitur Cepta.
Tuccis	Xerez.
Pace	Bocalgaze, quæ nunc dicitur Ba- dajoz.
Exonoba	Seduma.
Aguitania	Lucena.
Caliabria	Montanges.
Oreto	Calatraua.
Beacia	Baeça.
Mentefa	Iaen.
Acepridani	Guadix.
Basti	Baza.
Vrci	Almeria.
Acarta	Bagastri. Hic iacet Tieftis epi- scopus Bergaræ.
Illia	Belsa.
Setabis	Xatiua.
Valeria	Valentia.
Compluto	Guadalfajara.
Vrci, quæ modo Almeria vocatur: inde versus:	
Insistens operi venit Indalecius Vrci,	
Quæ post mutata fuit Almeria vocata.	

^a CONCILIVM ^b BRACARENSE II.

ANNO
CHRISTI
574.

SVB MIRONE SVEVORVM REGE, ANNO
Domini DLXXII. post obitum Ioannis Papæ III. tem-
pore interregni pontificii celebratum.

TITVLI CAPITVLORVM.

Innocent.
II Lin epist.
ad Compos-
tellanum
archiepisco-
pum de Cõ-
cilio Braca-
rensi II. in-
quit: De
quo non du-
bitatur quin
sit authent-
icum.

- I. Vt episcopus ambulet per diæce-
sim suam, & ante triginta dies
paschæ catechumeni doceantur
symbolum.
- II. Vt episcopus per diæcesim am-
bulans, duos solidos tantum
accipiat, neque tertiam partem
- de oblationibus quærat: & cle-
rici non agantur more seruili.
- III. Vt episcopus in ordinatione
clericorum commodum nullum
accipiat.
- IV. Vt pro chrisma episcopus nihil
accipiat.

v. Vt

ANNO
CHRISTI
572.

V. *Vt pro constitutione basilica
episcopus nihil exigat.*

VI. *Vt qui oratorium pro quatuor
suo in terra propria fecerit, non
consecratur.*

* f. acci-
piatur

VII. *Vt de baptizatis nullum * ac-
cipiat premium.*

VIII. *Vt qui clericum accusauerit, &
id non probauerit, excommunicetur.*

IX. *Vt per singulos annos a me-
tropolitano episcopo pascha pro-
nuntietur.*

X. *Vt presbyter post cibum non
teneat Missam pro mortuis.*

* Atria-
miri,
* die 18.
Kalenda-
rum Iu-
nariarum;
* Braca-
rensis ec-
clesia
conuenit
sent,
* Nitigis-
* Lucen-
tius,
* Adori-
cus,
* Vecti-
met,
* Anila,

REGNANTE Domino nostro Iesu Christo, curren-
te æra 610.º anno secundo regis^d * Mironis, * die
Kalendarum Iuniarum, cum Gallaciæ prouinciæ epi-
scopi, tam ex Bracarensi, quam ex Lucensi Synodo,
cum suis metropolitanis, præcepto præfati regis simul
in metropolitana * Bracarensi, episcopi conuenissent, id
est, Martinus * Nitigisius, Remisol, Andreas, * Lu-
cretius, * Adorius, * Vvittimer, Sardinarius, Viator,
* Auila, Polemius, Maylocus; confidentibus his simul
episcopis, atque vniuerso clero præsentem, Martinus Bra-
carensis sedis episcopus dixit: Inspiratione hoc Dei cre-
dimus prouenisse, sanctissimi fratres, vt per ordinatio-
nem domini gloriosissimi filii nostri regis, ex vtroque
Concilio conueniremus in vnum, vt non solum de vi-
sione * alterutra gratulemur, sed etiam ea quæ ad ordi-
nationem & disciplinam ecclesiasticam pertinent, pa-
riter conloquamur. Scriptum est enim in * euangelis,
dicente Domino: *Vbicumque fuerint duo vel tres con-
gregati in nomine meo, ibi ero in medio eorum.* Nitigisius
ecclesiæ Lucensis episcopus dixit: Nec aliud potest
credi, nisi ea quæ ad vtilitatem nostrarum pertinent
animarum, diuina inspiratione & inchoari & per-
fici * posse. Et ideo vnanimis, atque idipsum in Domi-
no sentientes, quæcumque ad instructionem nostram
pertinent, in medium prolata desideramus agnosce-
re.

* alteru-
trum

* euan-
gelio,

* oportet.

Erat Braca-
rensis anti-
quior Lucen-
si, vnde
primum lo-
cum obti-
nebat. Is
etiam I. Concilio
interfuit, nondum
episco-
pus Braca-
rensis. Ni-
tigisius vero
erat episco-
pus Lucen-
sis: vnde
secundum
dicendi te-
nuit locum.

Matth. 18.

Martinus episcopus dixit: Arbitramur vestram bea-
titudinem recordari, quia cum primum in ecclesia Bra-
carensi episcoporum Concilium congregatum est, post
multa quæ ad concordiam rectæ fidei fuerant roborata,
aliqua etiam quæ regularem sanctorum Canonum
continent discretionem, firmavimus; quorum vtilitas vt
possit euidentius in memoriam reuocari, ipsa (si vobis

Concil. Tom. 12.

Oooo

placet) epistola in vestra praesentia relegatur.

Omnes episcopi dixerunt: Oportet * omnibus modis, ^{ANNO CHRISTI 572. * omni- modo} ut in omnium auribus qui hic * adstant, recitetur. Recita- ^{* assistant} tis ergo capitulis *, quæ ne prolixitatem facerent, his ge- ^{* suppetio- ris Con- ciliis, quæ} stis minime sunt inserta, Martinus episcopus dixit: Hæc ergo quæ modo sunt recitata, quæ nobis tunc aut va- ^{* innuoli- biliter} ria, aut dubia, aut inordinata sunt visa, auxiliante Deo, directa sunt, & suam * immobiliter obtinent firmitatem: quæ autem tunc in memoriam non venerunt, aut one- rosum fuit in primo illo Concilio multa simul ingere- re, necessarium videtur modo ad notitiam sanctæ ve- stræ caritatis deferri, in eo specialiter prospectu, ut spi- rituali ventilata examine purgentur. Sancti enim pa- tres ac præcessores nostri, aut generales Synodos vndi- que * collecti, pro vnitæ rectæ fidei fecerunt; sicut in ^{* colligi} Nicæa contra Arium trecenti decem & octo, & in Con- stantinopoli contra Macedonium centum quinquaginta, & in Epheso contra Nestorium ducenti, & in Calchedo- ne contra Eutychen sexcenti triginta: aut certe speciales Synodos per suas vnusquisque prouincias, pro * secandis ^{* refec- dis} contentionibus, vel emendandis aliquorum negligentiis collegerunt; & prout euentus culparum aut qualif- cumque excessus exegit, per singulas quoque diffinitas Canonum sententias, mediante inter eos Dei spiritu, conscripserunt: quas oportet nos * legere, & intelligere, ^{* relige- re} & tenere. Et quia, opitulante Christi gratia, de vnitæ ¹¹ & rectitudine fidei in hac prouincia nihil est dubium, * illud nobis specialius est agendum, ut si quid fortasse ^{* mola} extra apostolicam disciplinam per ignorantiam, aut per negligentiam, reprehensibile inuenitur in nobis, recur- rentes ad testimonia sacrarum scripturarum, vel anti- quorum Canonum instituta, adhibito communi con- sensu, omnia quæ displicuerint, rationabili iudicio cor- rigamus. Et primum, si placet, relectis beati apostoli Pe- tri præceptis, quæ pro regula sacerdotum in sua epistola euidenter adscripsit, quidquid non eodem tenore, sicut princeps apostolorum edocuit, agi videtur a nobis, si- ne vlla cunctatione ad emendationem ducere festine- mus; ne fortasse dum aliis prædicamus, ipsi reprobi effe- cti, diuino illo condemnemur eloquio dicente: *Tu vero*

1. Cor. 9.

Psal. 49.

ANNO
CHRISTI
572.

odisti disciplinam, & proiecisti sermones meos post te. Omnes
episcopi dixerunt: Cupimus memoratam apostoli Pe-
tri epistolam ad locum ipsum, vbi sacerdotes docet, au-
dire. Tunc allato libro, hæc ex eadem epistola recitata
sunt: *Seniores obsecro consenior, pascite qui est in vobis gregem Dei,* i. Pet. 5.
providentes non coacte, sed spontanee, secundum Deum: neque tur-
pis lucri gratia, sed voluntarie; nec ut dominantes in deris, sed * for-
ma facti * gregis ex animo: ut cum apparuerit princeps pastorum, Et est apud
recipiat immarcescibilem gloriæ coronam. His relectis, omnes Apostolum,
episcopi dixerunt: Cognitis his quæ ex epistola B. Petri Percipietis.
apostoli recitata sunt, desideramus, auxiliante Dei gra- Apud Pe-
tia, diuinis obedire præceptis, & apostolicæ epistolæ qua trum, Perci-
nobis recitata est, * in omnibus formulam imitari: ne forte piatis: Exc.
in aliquibus inordinate ambulantes, diuino (quod absit)
iudicio condemnemur; sed ut sanctorum patrum vesti-
gia subsequentes, in ipsorum requie mereamur esse par-
ticipes, & immarcescibilem illam gloriæ coronam, quæ
repromissa est, cum ipsis * accipere mereamur. Ob hoc
ergo tuam simul omnes deposcimus caritatem, ut has
omnes causas singulis capitulis breuiter comprehensas,
* vel qua- * qualiter corrigi debeant, his gestis subter annectas:
liter quæ cum studiosius relecta, & in notitiam omnium
nostrorum euidenter fuerint perducta, propria vnusquis-
que manu pro eorum emendatione & confirmatione
subscribat; ut non solum nobis, sed etiam successoribus
nostris, hæc ad perfectionem episcopalis officii decreta
proficiant.

CANONES.

I.

Placuit omnibus episcopis, atque conuenit, ut
per singulas ecclesias episcopi * per dioceses am-
bulantes, primum discutiant clericos, quomodo
ordinem baptismi teneant, vel Missarum, &
* quæcumque officia in ecclesia peraguntur. De conf.
Et si recte quidem inuenerint, Deo gratias a- distinct. 4.
gant: si autem minime, docere * debeant ignaros. Antè vigin-
ti dies.

Concil. Tom. 12.

Oooo ij

& hoc modis omnibus præcipere, vt sicut antiqui ^{ANNO} Canones iubent, ante viginti dies baptismi, ad pur- ^{CHRISTI} gationem exorcismi catechumeni currant: in qui- ^{572.} bus viginti diebus omnino catechumeni symbolum, quod est, Credo in Deum Patrem omnipotentem, specialiter doceantur. Postquam ergo in his suos clericos discusserint, vel docuerint episcopi, alia die, conuocata plebe ipsius ecclesiæ, doceant illos, vt errores fugiant idolorum, vel diuersa crimina (id est) homicidium, adulterium, periurium, falsum testimonium, & reliqua peccata mortifera; aut quod nolunt sibi fieri, non faciant alteri: & vt credant resurrectionem omnium hominum, & diem iudicii; in quo vnusquisque secundum sua opera recepturus est. Et sic postea episcopus de ecclesia illa proficiscatur ad aliam.

II.

Placuit, vt nullus episcoporum, cum * per dice- ^{* per ecclesias} ceses suas ambulant, præter honorem cathedræ suæ, id est, duos solidos, aliquid aliud per ecclesias tollat: neque tertiam partem ex quacumque oblatione populi in ecclesiis parochialibus * re- <sup>* facti-
bi vlti-
per, sed
ecclesiæ
reparatio-
ni serue-
tur, & in
singulis
annis epi-
scopo tri-
tio fiat.
* & sum-
recta</sup> quirat; sed illa tertia pars pro luminariis ecclesiæ, vel recuperatione seruetur, & singulis annis episcopo inde ratio fiat. Nam si tertiam partem illam episcopus tollat, ^s lumen * & sacra abstulit ecclesiæ. Similiter & vt parochiales clerici, seruilimore in aliquibus operibus, episcopis seruire non cogantur; quia scriptum est: *Neque vt dominantes in * clero.* ^{* clerici}

1. Pet. 5.

ANNO
CHRISTI
572.

III.

Placuit, vt de ordinationibus clericorum episcopi munera nulla suscipiant, sed, sicut scriptum est, quod gratis donante Deo accipiunt, gratis dent. Et non aliquo precio gratia Dei & impositio manuum venundetur: quia^h antiqua definitio patrum ita de ecclesiasticis ordinationibus statuit, dicens: Anathema sit danti, & accipienti. Propterea, quia aliquanti multis sceleribus^{*} obruti, sancto altario indigne ministrantes, non hoc testimonio bonorum actuum, sed profusione munerum obtinent: oportet ergo non per gratiam munerum, sed per diligentem prius discussionem, deinde per multorum testimonium, clericos ordinare.

IV.

Placuit, vt modicum balsami, quod benedictum pro baptismi sacramento per ecclesias datur, quia^{*} singuli tremisses pro ipso exigi solent, nihil ulterius¹ exigatur: ne forte quod pro salute animarum per inuocationem sancti Spiritus consecratur, sicut Simon magus donum Dei pecunia^{*} emere, ita nos venundare damnabiliter videamur.

1. qu. 1. Placuit, vt nullus. Materia chrismatis est balsamum cum oleo. Ita Gregorius papa exponens illud Cantici: Botrus Cypri. Act. 8.

V.

Placuit, vt quotiens ab aliquo fidelium ad consecrandas ecclesias episcopi inuitantur, non quasi ex debito munus aliquod a fundatore requirant; sed si ipsi quidem aliquid ex suo voto obtulerint, non respuatur. Si vero aut paupertas illum, aut necessitas retinet, nihil exigatur ab illo. Hoc tantum vnusquisque episcoporum meminerit vt non prius dediceret^{*} ecclesiam aut basilicam,^k nisi antea dotem

* sed ipse fundator siquidem aliquid ex voto suo obtulerit,

* ecclesia, nisi

O o o o iij

basilicæ, & obsequium ipsius per * donationem chartulæ confirmatum accipiat. nam non levis est ista temeritas, si sine luminariis, vel sine * sustentatione eorum qui ibidem seruituri sunt, tamquam domus priuata, ita consecretur ecclesia.

ANNO
CHRISTI571.
* ordina-
tionem* substan-
tiali sus-
tentatio-
ne.

V I.

De consecr.
distinct. 1.
Si quis ba-
silicam.

Placuit, vt si quis basilicam, non pro deuotione fidei, sed pro quæstu cupiditatis ædificat, vt quidquid ibidem de oblatione populi colligitur, medium cum clericis diuidat; eo quod basilicam in terra sua ipse * condiderit: quod in aliquibus locis vsque modo dicitur fieri. Hoc ergo de cetero obseruari debet, vt nullus episcoporum tam abominabili voto consentiat, vt basilicam, quæ non pro sanctorum patrocinio, sed magis * tributaria conditione est condita, audeat consecrare.

* quæstus
causa co-
diderit* sub tri-
butaria

V I I.

1. qu. 1. Pla-
cuit, vt v-
nusquisque.
Decr. luon.
p. 1. cap. 74.
† An liceat
sponte ob-
latum reci-
pere in ad-
ministratio-
ne sacramen-
torum, dixi-
mus Conc.
II. c. 8.

Placeat, vt vnusquisque episcopus per ecclesias suas hoc præcipiat, vt hi qui infantes suos ad baptismum offerunt, † si quid voluntarie pro suo offerunt voto, suscipiatur ab eis; si vero per necessitatem paupertatis aliquid non habent quod offerant, nullum illis pignus violenter tollatur a clericis. Nam multi pauperes hoc timentes, filios suos a baptismo retrahunt. * Quod si forte dum differunt, sine gratia baptismi de hac vita recesso-
runt, necesse est, vt ab illis eorum perditio requiratur, quorum * expolia pertimescentes, a baptismi se gratia retraxerunt.

* Qui si
forte dū
differun-
tur.

* spolia

V I I I.

2. qu. 5. Pla-
cuit, vt si

Placuit, vt si quis clericorum aliquem in accu-

ANNO
CHRISTI
572.

satione fornicationis impetit, secundum præceptum Pauli apostoli, duo vel tria testimonia requirantur ab illo: quod si non potuerit datis testimoniis approbare quæ dixit, * excommunicationem accusati accusator excipiat.

* accusa-
tionem

quisaliquē.
Burch. li. 2.
cap. 202.
Iuo p. 6.
cap. 276.

IX.

Placuit, ut postquam omnia in Concilio sacerdotum fuerint ordinata, illud omnibus modis obseruetur, ut * superuenturum ipsius anni pascha, quoto Kalendarum die, vel quota luna debet suscipi, a metropolitano episcopo * nuntietur. Quod ceteri episcopi, vel reliquus clerus, breuiculo subnotantes, vnusquisque in sua ecclesia, adueniente natalis die Domini, adstanti populo, post lectionem euangelicam nuntient, ut introitum quadragesimæ nullus ignoret: in cuius principio conuenientes in vnum vicinæ ecclesiæ, per triduum cum psalmis per sanctorum basilicas ambulantes, celebrent litanias. Tertio autem die, celebratis hora nona siue decima Missis, dimisso populo, præcipiant quadragesimæ seruare ieiunia, & mediante quadragesima, ex diebus viginti baptizandos infantes ad exorcismi purgationem offerre.

* super-
uenturi

* intimetur.

De consecr.
distinct. 3.
Placuit, ut
postquam.
De pascha-
tis celebra-
tione dixi-
mus Conc.
Tol. X. c. 1.

Sic institu-
tum est Cō-
cil. Tol. V.
cap. 1. &
Tol. VI. c. 2.

X.

Placuit, ut quia per stultitiam præsumpti nuper erroris, aut certe ex veteris Priscillianæ adhuc hæresis foetore, * corruptos cognouimus quosdam presbyteros in huius præsumptionis audacia detineri, ut * in Missa mortuorum etiam post acceptum merum, oblationem ausi sunt consecrare, ideoque hoc præfixe euidentis sententiæ admoni-

* corru-
pto

* missas
mortuo-
rum

De missa a
ieiunis cele-
branda diximus Con-
cil. Tolet.
VII. cap. 2.

tione seruetur, vt si quis presbyter post hoc edi-
ctum nostrum amplius in hac vesania fuerit depre-
hensus, id est, vt non ieiunus, sed quocumque iam
cibo præsumpto, oblationem * consecrauerit, con-
tinuo ab officio suo priuatus, a proprio depona-
tur episcopo.

* conse-
crauerit
in altari,
continuo

His * itaque gestis, placuit omnibus pro confirmanda
horum obseruantia, propria vnumquemque manu sub-
scribere; * eo placito facto, vt si quis horum capitulo-
rum terminum transgressus, ad inordinatas consuetudi-
nes reuerti voluerit, totius Concilii * increpatione cor-
reptus, * seuerissimam sibi de sui ordinis inclinatione no-
uerit imminere sententiam.

* ita
eorum
placitorū
excom-
munica-
tione
verissi-
mam

SVBSCRIPTIONES.

^m Martinus Bracarensis metropolitanae ecclesiae episcopus, his
gestis subscripsi.

Remisol Vifensis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

* Lucetius Conimbriensis episcopus, his gestis subscripsi.

* Adorius Egitanæ ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

Sardinarius Lamecenis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

Viator Magnetensis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

* Lucen-
tius Co-
nimbrici-
ensis
* Adori-
cus

ITEM EX SYNODO LUCENSI.

ⁿ * Nitigisius Lucensis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

Andreas Iriensis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

* Vuitimer * Auriensis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

* Auila Tudensis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

Polemius * Asturiensis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

Mailoc * Britonenis ecclesiae episcopus, his gestis subscripsi.

* Nitigis
Lucensis
metro-
politanae
ecclesiae
* Vuiti-
mer
* Cauri-
sis
* Auila
* Asturi-
censis
* Briti-
norum

NOTÆ.

^a *Concilium.*] In hoc Concilio statuti sunt Canones decem ad ec-
clesiasticam disciplinam pertinentes. Obseruandum, in hac enume-
ratis quatuor œcumenicis Conciliis, quintam Synodum omitti,
quod in illis de fide, in hac de personis dumtaxat actum fuerit. Vide
quæ dixi supra in notis quintæ Synodi verbo *approbatum*. Baronius
anno 572. num. 13.

^b *Bracarense.*] Ad ea quæ supra dixi de hac vrbe, adde quæ se-
quuntur: *Augusta Bracarum*, inquit Ortelius, *Plinio: Bracar Au-*
gusta Ptolemæo, citerioris Hispaniæ vrbs est, quæ hodie *Braga*, *Am-*
brofio Morali. Pro *Bracar* apud Ptolemæum *Breacar* scribendum suspi-
cor,

ANNO
CHRISTI
572.

cor, cum gentis illius caput sit, quam Strabo & Ptolemæus Brecarios nominant.

^c Anno secundo.] Dicitur in excusis, hoc Concilium sub Honorio papa I. fuisse coactum, sed perperam; cum ex æræ supputatione constet, Honorium primum, septuagesimum nonum a Petro Romanam sedem rexisse, anno Domini 623. temporibus Sisebuti regis: Concilium vero Bracarense II. anno Domini 572. fuit gestum, forte sub Ioanne IV. temporibus Leouegildi Gothorum regis. Neque etiam prouinciale fuit stricte, cum a duobus metropolitanis totius prouinciæ Gallæciæ fuerit celebratum. Garfias.

De tēpore
Concilii.

Forte sub
Ioanne III.
legendum.

^d Mironis.] Idem Theodominus qui æra 607. congregauit Concilium Lucense. sic enim inuenio scriptum: *Ego Theodominus rex cognomento etiam Mirus, Gallæciæ totius prouinciæ rex, &c. & infra. His itaque determinationibus, seu definitionibus, a me Nitigio nutu Dei Lucensis sedis episcopo diligentissime exquisitis, per antiquorum virorum scientiam, seu scripturarum seriem vetustarum, studiosissime prius peractam Bracarensem Synodum secundam ibidem in diebus gloriosissimi domini Mironis regis, sub æra DC X. in præsentia ipsius regis & omnium catholicorum magnatum totius Gallæciæ. Hæc ibi. Vnde constat Theodominum & Mironem eundem esse regem, qui huic Synodo interfuit. Garfias.*

Sub quo re-
ge Sueuorū
Bracar. II.
Concilium
habitu sit.

Hanc Synodum celebratam esse anno secundo Ariamiri regis, qui cum æra 610. Christique nati 572. coincidit, acta Concilii aperte testantur. Hæc tempora Theodominus ante biennium defunctus attingere non potuit: utpote qui, teste Ambrosio Morali, non nisi decem annis regnauerit, quorum primum cepit anno Christi 560. vltimum anno eiusdem Christi Domini nostri 570. compleuit, consecutus heredem & successorem regni illum filium, quem sancti Gregorii Turonensis auctoritate per sancti Martini reliquias miraculose a morbo curatum supra recensui. Cum itaque hæc Synodus celebrata fuerit æra 610. quam Theodominus rex æra 608. defunctus attingisse non potuit, nullo pacto defendi potest quod ait Garfias, eundem Theodominum vtrumque Bracarense Concilium conuocasse. In constitutionem regiam, cuius auctoritate Garfias nititur, mendum irrepsisse probat Baronius anno 572. num. 12. Hæc Synodus mense Decembri prædicti anni celebrata, post Ioannem mense Iulio defunctum, habita fuit tempore interregni pontificii.

^e Cum suis metropolitanis.] Ecclesia Lucensis facta est metropolitana, ut supra diximus, æra 609. in Concilio Lucensi tempore Theodomiri regis Sueuorum celebrato. De quo Ambrosius Morales diligens nostrarum rerum indagator, post Vassæum lib. II. chronici generalis cap. 59. affirmat se in tabulis archiui ecclesiæ Lucensis legisse sic scriptum: *Tempore Sueuorum sub æra DCVII. die Kalendarum Januarii, Theodominus princeps Sueuorum Concilium in ciuitate Lucensi fieri præcepit, ad confirmandam fidem catholicam, vel pro diuersis ecclesiæ causis. In eo, inquit, Concilio facta est metropolitana Lucensis ecclesia; ecclesiæ tamen Bracarensi subiecta. Oppositum le-*

Acta Lu-
censis pri-
mæ Synodi.

Concil. Tom. 12.

PPP

go in Concilio Lucensi. Hinc est quod ecclesia Bracarenfis hac ratione innixa, primatus Hispaniæ nomen sibi arroget. *Garfias.*

Cap. 1.
Catechu-
menus quis.

^f *Catechumeni symbolum.*] Sic Concilium Laodicense cap. 46. *Baptizatos oportet fidei symbolum discere, & quinta feria ultima septimana, vel episcopo, vel presbytero reddere.* Idem Concilio VI. generali, cap. 78. Gregorius papa lib. 3. epistola quarta. Et nomen suum dabant quadraginta dies, vel eo amplius ante, & exorcismis, quotidianisque orationibus & ieiuniis expiabantur, ut illa apostolica in illis impleretur præceptio: *Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio*, 1. ad Corinth. 5. Id constat ex epistola Siricii papæ ad Himerium episcopum Tarraconensem, & Cælestini papæ primi ad episcopos Gallæciæ, cap. 12. Et cum ventum erat ad baptismi gratiam suscipiendam, illud reddebant. Ambrosius libro secundo de sacramentis, cap. 7. *Interrogatus es*, inquit, *Credis in Deum Patrem omnipotentem? & dixisti; Credo, & mersisti?* Idem Hieronymus in 2. cap. Prouerbiorum, & Augustinus libro de fide & operibus cap. 12. & his antiquior sanctus Dionysius Areopagita, de ecclesiastica hierarchia cap. ultimo. *Garfias.*

Cap. 2.
Vfus lumi-
narium in
ecclesia an-
tiquus.

^g *Lumen & sacra.*] Lumen & luminaria ecclesiæ, ab origine nascentis ecclesiæ, semper fidelibus magno in honore ad cultum Dei habita, ingentique cura obseruata. Vnde narrat Eusebius lib. 6. cap. 7. & Nicephorus lib. 5. cap. 9. quod cum oleum deesset luminaribus in die solenni vigiliarum paschæ in ecclesia Hierosolymitana, Narcissus Hierosolymitanus episcopus aquam imperauit deferri, eamque benedixit, & infundi lampadibus: *tunc*, ait Eusebius, *repente, miro & sæculis inaudito genere virtutis, natura aquæ in olei pinguedinem versa, splendorem luminum etiam solito reddit clariorem.* Simile miraculum commemorat Gregorius lib. 1. dialogorum cap. 5. & lib. 3. cap. 30. lampades immisso diuinitus lumine accensas fuisse. *Garfias.*

Cap. 3.
Ordines
gratis con-
ferendi.

^h *Antiqua definitio.*] Gratis ordines esse conferendos, ne Spiritui sancto contumelia irrogetur, dum eius donum precio temporali aestimatur & traditur, (vile enim est omne quod in humanam æstimationem cadit) id docuit primo Hormisdas papa in epistola ad episcopos Hispaniæ cap. 2. & Concilium Aurelianense II. cap. 3. & II. Turonense cap. 28. & Toletanum IV. cap. 18. & VIII. Toletanum cap. 3. & Tolet. XI. cap. 8. & 9. nouissime sancta & vniuersalis Synodus Tridentina sess. 21. cap. 1. *Garfias.*

Cap. 4.

ⁱ *Exigatur.*] Chrisma ut gratis detur, statutum est ab Eugenio II. papa cap. 20. & Alexandro papa III. cap. 10. & in Concilio Cabilonensi, tempore Caroli magni, cap. 16. *Garfias.*

Cap. 5.
Ad conse-
crandam ec-
clesiam duo
necessaria.
Dose eccle-
siæ.

^k *Nisi antea dotem basilicæ.*] Post extructam basilicam, duo ex antiquis decretis ecclesiæ sunt necessaria ad rem diuinam in ea agendam: vnum est dos, alterum consecratio. Dos opus est, ut sacerdotum victui & vestitui aptius consuleretur, eorumque rationibus prouideretur. In Concilio Tolet. III. c. 15. *Episcopis interdicitur ecclesiam consecrare, nisi prius dotem chartula confirmatam habuerint.* Sanctus

ANNO
CHRISTI
572.

Chrysostomus homilia 18. in Acta: *Quasi*, inquit, *ducta uxore, vel sponsa, vel data virgine, sic erga ecclesiam affectus sis: dotem inscribe illi; ita tibi benedictionis pradium multiplicabitur.* De consecr. distinct. 1. cap. Nemo. & Can. Cum sicut. Formulam huius chartæ legi in archiuis ecclesiæ Toletanæ, in dote quam ei inscripsit Adefonsus sextus rex liberali munificentia. *Ego rex* (inquit) *Adefonsus constituo chartam dotis beate Mariæ virginis, & omnibus sacerdotibus caste & pie vitam agentibus, &c.* Consecratio vero ecclesiæ ab apostolis fluxit: ipsi a Domino eam acceperunt, & nobis tradiderunt. Clemens epistola secunda ad Iacobum fratrem Domini, & epistola 3. & Canon. Ecclesiast. 16. quæst. 7. & Canon. Ecclesias, & omnes. de consecr. distinct. 1. Athanasius ab Arianis accusatus, quod synaxem in ecclesia nondum consecrata celebrasset, ipse respondit in epistola ad Constantinum imperatorem, frequentia populi & necessitate, & periculi metu coactum fuisse. *Garfias.*

Cōsecratio
ecclesiæ
quid.

¹ *Missa mortuorum.*] Pro viuis & defunctis esse Missas celebrandas, antiquus ecclesiæ catholicæ retinet mos, vt ex Gregorii II. papæ epistola octaua constat, & ex Concilio Tribur. sub Arnulfo imperatore cap. 15. & ex Concilio Toletano XVII. & ex Augustino lib. de cura pro mortuis agenda, capite primo & quarto, & lib. de ciuitate Dei 20. cap. 9. & in enchiridio, cap. 100. & ex Chrysostomo sermone tertio in epistolam ad Philippenfes, & ex Cypriano martyre, libro primo epist. 9. & Concilio Cabilonensi cap. 39. *Garfias.*

Cap. 10.
Oratio pro
defunctis
antiqua.

^m *Martinus.*] Martinus ex Dumienfi abbate creatus est episcopus Bracarenfis. Erat metropolitani. & antiquior Nitigisio Lucenfi, qui erat etiam metropolitani. nam, vt diximus, in prouincia Gallæciæ duo metropolitani continebantur. Successit Martinus Lucretio, Remisol Vifensis, Lucentius, & non Lucretius Conimbriensis, Adorius Egitanæ, Sardinarius Lamecensis, Viator Magnetenfis. *Garfias.*

ⁿ *Nitigisius.*] Nitigisius primæ sedis Lucensis ecclesiæ episcopus, Andreas Iriensis, qui subscribit in primo Bracarenfi; Vuitimer Auriensis, Auila Tudenfis, Polemius Asturicensis, Mailoc Britonenfis. Hinc colliges in prouincia Gallæciæ fuisse duodecim cathedrales sedes, nimirum. *Garfias.*

In Bracarenfi metropoli.

In Lucenfi.

Viseo.

Iria.

Conimbria.

Auria.

Egitania.

Tude.

Lameco.

Asturica.

Magneto.

Britona.

Hæ omnes ciuitates, extincto Sueuorum imperio, ad Bracaram sunt redactæ sub Gothis. *Garfias.*

Concil. Tom. 12.

Pppp ij

FRAGMENTA QVÆ CITANTVR
EX CONCILIIS BRACARENSIBVS,
& eis non extant, per Garfiam Loaisam.

EX CONCILIO BRACARENSI.

CAP. III.

Burch. lib.
4. cap. 8.

HOC omnimodis præcipimus, & antiqui Canones præcipiunt, vt ante baptisum, viginti dies ad purgationem exorcismi catechumeni veniant, & in illis viginti diebus iuxta canonicum præceptum & erudiantur & consecrentur.

EX CONCILIO BRACARENSI.

CAP. XXII.

Burch. lib.
10. cap. 21.

Si in alicuius presbyteri parochia infideles aut faculas incenderint, aut arbores, aut fontes, aut saxa venerantur; si hoc eruere neglexerit, sacrilegium se fecisse cognoscat præsumptor aut hortator rei ipsius: si admonitus hoc emendare neglexerit, communione priuetur.

EX CONCILIO BRACARENSI.

CAP. XXXI.

Burch. lib.
3. cap. 180.

Quicumque presbyter de iure tituli sui quolibet modo aurum, argentum vel gemmas, vestes quoque si sunt, vel si acceperint aliqua mobilia ad ornamenta diuina, aliquid in perpetuum alienare tentauerit, donator, alienator, ac venditor honoris sui amissione mulctetur.

EX EODEM.

CAP. LXXX.

Burch. lib.
10. cap. 39.

Si quis balationes ante ecclesias sanctorum fecerit, seu qui faciem suam transformauerit in habitu muliebri, & mulier in habitu viri, emendatione pollicita tres annos pœniteat.

EX CONCILIO BRACARENSI III.

CAP. VIII.

Gratianus
12. qu. 4.

Quicumque sub hoc neglectu res diuinas laborare distulerit, speciali placito distringendus est; vt si de rebus

ANNO
CHRISTI
572.

vel augmentis ecclesiæ quæstum laboris suis proprie auxit, & ex hoc ecclesiasticis rebus aut neglectum laboris exhibuit, aut minorationem vel perditionem induxit, quidquid in rebus ecclesiæ minuit, ille restituat, ex cuius rebus atque suffragiis suos conuictus fuerit ampliasse labores. Quod si aliquid pro vtilitatibus ecclesiæ, aut substantiæ expendit, aut dispendii vel perditionis quippiam pertulerit; si hoc comprobare potuerit, totum illi a rebus ecclesiæ eiusdem reformabitur, pro cuius vtilitate id expendisse probatur. Si vero de rebus ecclesiæ tantummodo aliqua acquisisse noscuntur, & ad nomen ecclesiæ instrumenta debent componere, nec aliquibus poterunt illa donare.

* CONCILIVM LVCENSE II.

ANNO DOMINI DLXXII. CELEBRATVM
post obitum Ioannis III. tempore
interregni pontificii.

NOTA.

* *Concilium.*] Hoc Concilium Lucense II. (vt videre est ex constitutione regis, quæ est apud Ambrosium Moralem lib. II. c. 26.) habitum fuit æra 610. anno secundo Ariamiri regis, paulo post quam Bracarense secundum absolutum fuisset. Ab illo ergo Lucensi diuersum esse apparet, quod celebratum est sub Theodomiro parente, æra 607. In constitutione regis, quæ prædicto loco apud Moralem habetur, Theodominus hanc Synodum conuocasse legitur; sed mendose. Canones antiquorum Conciliorum auctore sancto Martino Dumienſe & Bracarenſe episcopo collecti, ad hanc Lucensem Synodum missi fuerunt. Baron. ann. 572. num. 10. 11. 12. item ann. 569. num. 2.

Duo Lucen-
ſia Concilia
habita fue-
runt.

Pppp iij

CAPITVLA COLLECTA A MARTINO EPISCOPO BRACARENSI.

Martinus Bracarenſis epiſcopus capitula edidit Synodo-
rum Græcarum, quæ citantur a Gratiano, cap. Propter
eccleſiaſt. diſt. 18. Erat Græcus, & hæc capitula Græca
Latina fecit: vocatur liber capitulorum Martini. Hic
cum eſſet Græcus ad vtilitatem eccleſiarum Hiſpaniæ,
hæc capitula Græca Latina fecit, & alia quædam ex La-
tinis addidit, & a Græcis aliqua detraxit, vt eſt in cap.
Propter eccleſiaſt. quod deſumptum eſt ex Concil.
Antioch. c. 20. Alia etiam ex Toleranis Conciliis po-
ſuit Græcus homo, & ad mores noſtrorum hominum
Græcos ritus ſancte & prudenter accommodauit.
Garſias.

*Episcopos
erat Lucen-
ſis metropo-
litanus.*

*Domino beatissimo, atque apoſtolicæ ſedis honore * ſuſcipiendo
in Chriſto fratri, * Nitigeſio epiſcopo, vel vniuerſo Concilio
Lucenſis eccleſiæ, Martinus * epiſcopus.*

** E. ſuſpi-
cienda,
* Niri,
* epiſcopu
ſalutem.*

SANCTI Canones, qui in partibus orientis ab antiquis
patribus conſtituti ſunt, Græco prius ſermone conſcri-
pti ſunt; poſtea autem ſuccedenti tempore, in Latina lin-
gua tranſlati ſunt. Et quia difficile eſt, vt ſimplicius aliquid
ex alia lingua transferatur in alteram, ſimulque & illud
accidit, vt in tantis temporibus ſcriptores, aut non in-
telligentes, aut dormitantes, multa prætermittant, &
propterea in ipſos Canones aliqua apud ſimpliciores vi-
deantur obſcura; ideoque viſum eſt, vt cum omni dili-
gentia, & ea quæ per tranſlatoreſ obſcurius dicta ſunt,
& ea quæ per ſcriptoreſ ſunt immutata, ſimplicius & e-
mendatius * reſtaurarem; hoc ſimul obſeruans, vt illa
quæ ad epiſcopoſ, vel vniuerſum pertinent clerum, vna
parte conſcripta ſint; ſimiliter & quæ ad laicoſ pertinent,
ſimul ſint adunata: vt de quo capitulo aliquiſ ſcire volu-
erit, poſſit celerius inuenire.

** reſtaur-
rem.*

TITVLI CAPITVLORVM.

- I. De electione epiſcopi.
- II. De ordinatione epiſcopi.

- III. De euacuanda ordinatione, qua
abſente metropolitano fuerit facta.

- IV. De primatu metropolitani.
 V. De eo qui per ambitionem de inferiori ciuitate ad maiorem transire vult.
 VI. De non mutanda parochia.
 VII. De presumptione aliena diocesis.
 VIII. De non constituendo episcopo successore.
 IX. De irruptione vacantis ecclesie.
 X. De episcopo per necessitatem vagante.
 XI. De contemptore episcopo.
 XII. De seditioso episcopo.
 XIII. De *diffensione iudicii.
 XIV. De presumptione episcopi in rebus ecclesie.
 XV. De rebus ecclesiasticis gubernandis.
 XVI. De rebus ecclesie dispensandis.
 XVII. De his qui de ministerio ecclesie aliquid vendiderint.
 XVIII. De Synodo facienda.
 XIX. De episcopo qui noluerit venire ad Synodum.
 XX. De legitima etate ordinandi presbyteros.
 XXI. De eunuchis qui ab aliis fiunt, & qui sibiipsis naturalia abscindunt.
 XXII. De neophytis.
 XXIII. De penitente non admit-
 tendo ad clerum.
 XXIV. De his qui indiscussi aut presbyteri aut diacones ordinati sunt.
 XXV. De presbyteris aut diaconibus, qui post ordinationem denotantur.
 XXVI. De his qui viduas aut dimissas ducunt.
 XXVII. De fornicatoribus clericis.
 XXVIII. De his, quorum uxores machantur.
 XXIX. De viduis clericorum.
 XXX. De filia episcopi, vel presby-

- teri, qua fuerit deuota, & peccauerit.
 XXXI. De deuota peccante, vel qua se maritarit.
 XXXII. De subintroductis adoptiuis mulieribus.
 XXXIII. De non recipiendis clericis, & de infirmanda ordinatione eius qui sine consensu episcopi sui ab alio episcopo ordinatus est.
 XXXIV. De clericis desertoribus.
 XXXV. De importunis clericis.
 XXXVI. De purganda opinione heresis.
 XXXVII. De clericis excommunicatis.
 XXXVIII. De presbyteris, ut in secundis nuptiis non vadant.
 XXXIX. De his qui ad diaconatum eliguntur.
 XL. De eo, quod non licet diaconum non iussum sedere.
 XLI. De eo, quod non liceat quemlibet, ut ministeria tangat.
 XLII. Ut mulieres in sacrario non intrent.
 XLIII. Si lector alterius viduam duxerit.
 XLIV. Si subdiaconus secundam duxerit uxorem.
 XLV. Ut non ascendat in pulpitum nisi lector.
 XLVI. De conditionalibus non ordinandis, nisi cum consensu patronorum.
 XLVII. De non suscipiendis seruis alienis.
 XLVIII. De non celebrandis natalitiis martyrum in quadragesima.
 XLIX. Non suscipi debere infantes ad baptismum, nisi ante tres septimanas pasche.
 L. De non soluendo ieiunio in quinta feria pasche.
 LI. De chrisma consocienda.

* diffen-
sionibus

- LII. Non liceat presbytero, praesente episcopo, chrismare.
 LIII. Quod non licet presbytero ante episcopum in baptisterio introire.
 LIV. De pregnantibus baptizandis.
 LV. Quid in altario offerre oportet.
 LVI. De presbyteris forasticis.
 LVII. De non ieiunando die dominica, nec genu flectendo, similiter, ut in quinquagesima.
 LVIII. De praeiustandis carnibus, & non execrandis.
 LIX. De eo, quod non licet sacerdotibus vel clericis incantaturas, & contrarias ligaturas facere.
 LX. De eo, quod non liceat sacerdotibus vel clericis spectaculis interesse.
 LXI. De eo, quod non liceat coniunia facere de confertis.
 LXII. De usuris vel negotiorum lucris.
 LXIII. De clericis, qui ad matutinum vel vespertinum officium non conueniunt.
 LXIV. De eo, quod non liceat clericos dominico ab ecclesia absentari.
 LXV. De eo, quod non liceat clericos ante horam tertiam prandere.
 LXVI. De attondenda coma clericorum, vel habitu ordinato.
 LXVII. De eo, quod non liceat psalmos poeticos in ecclesia dicere, vel libros apocryphos legere.
 LXVIII. De eo, quod non liceat super monumenta mortuorum Missam tenere.

TITVLI CAPITVLORVM

ad laicos pertinentium.

- LXIX. De eo, quod non liceat Christianis prandia ad monumenta portare.
 LXX. De eo, quod non liceat clericis, siue laicis catholicis, ab haereticis eulogias accipere, aut cum ipsis vel schismaticis orare.
 LXXI. De eo, quod non liceat Christianis obseruationes diuersas attendere.
 LXXII. De eo, quod non liceat Christianis tenere traditiones gentilium, & obseruare luna & stellarum cursus.
 LXXIII. De eo, quod non liceat Kalendas obseruare.
 LXXIV. De eo, quod non liceat herbas medicinales cum aliqua obseruatione colligere.
 LXXV. De eo, quod non liceat mulieres Christianas in lanificiis aliquid obseruare.
 LXXVI. De adulteris.
 LXXVII. De mulieribus fornicariis & abortum facientibus.
 LXXVIII. De homicidio voluntario, vel non voluntario.
 LXXIX. De muliere qua duos fratres coniugio, vel viro qui duas sorores habuerit.
 LXXX. De his qui nuptiis inruunt.
 LXXXI. De his qui se animalibus commiscuerunt.
 LXXXII. De his qui usque ad finem vite in peccatis perdurant, & in exitu communionem accipiunt.
 LXXXIII. De his qui intrantes ecclesiam, per nimiam luxuriam sacramento se abstinent.
 LXXXIV. De excommunicatis.

CANO-

CANONES.

I.

* al. fa-
cere eo-
rum, qui
* promo-
uentur,
Non liceat populo electionem * facere, qui ad
sacerdotium * prouocantur; sed iudicium sit epi-
scoporum; vt ipsi eum qui ordinandus est, pro-
bent, si in sermone, & fide, & in spiritali vita
edoctus est.

II.

Episcopum oportet maxime quidem ab omni
Concilio constitui: sed si hoc aut pro neces-
sitate, aut pro longinquitate itineris, difficile fu-
erit, ex omnibus tres colligantur, & omnium
præsentium, vel absentium subscriptiones tenean-
tur, & sic postea ordinatio fiat. Huius autem rei
potestas in omni prouincia ad metropolitanum
pertineat episcopum.

Dist. 63. cap.
Non licet.
& dist. 24.
Episcopus.
& dist. 64. c.
Episcopum.
Burch. lib. 1.
cap. 10. Iud.
p. 5. c. 64.
ex Nicæn.
Conc. c. 4.

III.

Non debet ordinari episcopus absque consi-
lio & præsentia metropolitani episcopi. Adesse
autem oportet omnes qui sunt in prouincia sa-
cerdotes, quos per suam debet epistolam con-
uocare. Et si quidem omnes occurrerint, melius:
* plures si autem hoc difficile fuerit, * plures oportet
occurrere. Qui autem non venerint, præsentiam
sui per suas epistolas faciant: & sic omnium facto
consensu, ordinationem episcopi fieri oportet. Si
autem aliter, præter quod a nobis terminatum est,
fuerit factum, talem ordinationem nihil præua-
lere decernimus. Si autem secundum Canones or-
dinatio episcopi fuerit facta, & aliquis * contra, sua

Dist. 65. c.
Non debet
ex Concil.
Antioch.
Can. 19.

Concil. Tom. 12.

Q999

malitia in aliquo contradixerit, plurimorum consensus obtineat.

IV.

9. q. 3. Per
singulas
prouincias.

Per singulas prouincias oportet episcopum cognoscere primatum metropolitani episcopi; & ipsum curam suscipere, nihil autem agere reliquos episcopos præter eum, secundum quod antiquitus a patribus nostris constitutum continetur in Canone. Propter quod & metropolitanus nihil sibi præsumptiue assumat absque consilio ceterorum.

V.

Si quis in parte alicuius fuerit ambitiosior inuentus, siue episcopus, siue presbyter, vel diaconus, de inferiori ciuitate non transeat ad maiorem. Quod si quis contra hæc magni Concilii constituta importunus extiterit, omnimodis euacuetur huiusmodi factum; & suæ iterum restauretur ecclesiæ, cuius episcopus, aut presbyter, aut diaconus prius fuerit constitutus.

VI.

Episcopum a propria parochia non liceat transire in aliam, neque sua sponte introire, neque inuitatus, neque ab episcopo coactus; sed permaneat in loco, in quo a Deo est ordinatus, & in eam quam fortiuit ecclesiam secundum antiquum Canonum institutum.

VII.

Si quis episcopus non per scripta metropolitani episcopi, aut qui cum eo sunt, rogatus, de alia prouincia in aliam venerit, sed præsumptiue irruens, ad ordinationem & constitutionem clerico-

rum, qui ad illum non pertinent, importunus existat, vacua sint & inania, quæ ab eo fuerint ordinata. Ipse autem * digna excommunicatione censeatur, & * abominetur a sancto Concilio.

* f. dignus
* al. alienetur

VIII.

Episcopum non liceat ante finem vitæ alium in loco suo constituere successorem. Si quis autem hoc usurpare tentauerit, talis constitutio irrita erit. Non ergo aliter fieri oportet, nisi cum consilio & iudicatu episcoporum, qui post exitum præcessoris potestatem habent, quem dignum elegerint.

8. q. 1. Burchar. lib. 1. c. 187. luo p. 5. c. 303.

IX.

Si quis episcopus vacans in ecclesiam non habentem episcopum, subripiens populos, sine consilio integri ordinis, intruerit; etiam si populus, quem seduxit, desideret illum; alienum eum ab ecclesia esse oportet. Integrum autem & perfectum Concilium dicimus illud, in quo metropolitanus episcopus fuerit.

Dist. 91. c. Si quis episcopus vacans.

X.

Si quis episcopus ordinatus, * pro contemptione populi, aut pro aliqua alia ratione, & non pro sua culpa, in parochia quæ ei fuerit data, * non læsit, hunc oportet honorem sacerdotum tantummodo contingere; & de rebus ecclesiæ, in qua conuenit, nihil sibi præsumat. Sustineat autem quid de eo sanctum Concilium iudicare voluerit.

* per contentionem populi,
* al. non ierit,

XI.

Si quis episcopus ab episcopis ordinatus non

Concil. Tom. 12.

Q999 ij

luit agere sacerdotium, neque consenserit in sibi commissa ecclesia ambulare, statim talem excommunicari oportet. Quod si coactus contempserit, sanctum Concilium, quod placet, de eodem terminet.

XII.

Si quis episcopus ordinatus fuerit, & non vult ipsam parochiam suscipere, in qua nominatus est, sed alibi vult ordinare, & vim facit, & seditiones concitat contra eos qui illum ordinauerunt, hunc ab honore oportet remoueri. Si autem in pristino honore presbyterii vult stare, non vitetur, ut gradum quem habuit, retineat. Quod si reluctatus fuerit, etiam de honore presbyterii, ab honore proprio deponatur.

XIII.

6. q. 4. Si quis episcopus in. Vbi dicitur, & in alio ex Concilio Martini papæ.

Si quis episcopus in aliquibus iudicatur, & viderit ipsos episcopos qui in provincia sunt, inter se in iudicio discrepare; ut alii videantur eum qui iudicatur, iustificare, alii condemnare; pro definitione huius dissensionis, hoc placuit sancto Concilio, ut de vicina provincia alter metropolitani conuocetur episcopus, ut per eum confirmetur, quod secundum rectum placuerit Canonem.

XIV.

10. q. 3. Si quis episcopus nulla. Burch. lib. 1. c. 215. & lib. 3. c. 181. Iuo p. 3. ca. 192. & 242. & p. 5. c. 329.

Si quis episcopus nulla ecclesiasticæ rationis necessitate compulsus, in scio clero, aut ubi forte non est presbyter, de rebus ecclesiasticis aliquid præsumpserit vendere, res ipsas ecclesiæ propriæ restaurare cogatur, & in iudicio episcoporum deiiciatur auditus, & tamquam furti aut latrocinii reus a suo priuetur honore.

* aliquibus causationibus
* provincia sunt
* in suo
* auditus & conuictus

XV.

Quæ sunt ecclesiæ, conseruari cum omni diligentia & bona conscientia & fide Dei, qui omnia videt & iudicat, gubernari ergo oportet cum iudicio & potestate episcopi, cui etiam omnis populus & congregatio commissa est animarum. Manifesta autem debent esse quæ ad ecclesiam pertinent, in conscientia eorum qui circa episcopos sunt, presbyteros & diaconos, vt hi omnes sciant quæ sunt ecclesiæ propria: vt, si episcopo contingerit transitus, nihil eos latere possit ex his quæ ad ecclesiam pertinent, vt nullo modo possint minui & perire. Neque res propriæ episcopi debent importunitatem pro rebus ecclesiæ pati. Dignum re vera, & iustum est apud Deum & homines, vt ea quæ episcopi propria sunt, cui voluerit, derelinquat, & neque ecclesiam perpeti damnum, neque episcopum pro rebus ecclesiæ condemnari, aut post eius obitum in causas quæ ad eum non pertinent, aut in maledictum incidere.

12. qu. 1. C.
manifesta,
ex Can. 4.
Concilii
Antioch.

XVI.

Episcopus habeat potestatem in rebus ecclesiæ, vt dispenset necessitatem habentibus cum omni reuerentia & timore Dei: participare etiam eum oportet quæ necessaria sunt; si tamen ipse, aut qui cum eo sunt fratres, indiguerint aliquid; vt necessitatem nullo modo patiantur, secundum sanctum Apostolum dicentem: *Victu & tegumento, his contenti sumus.* Si autem res ecclesiasticas episcopi in suas voluntates vsurpare voluerint, & * lucra ecclesiæ, vel fructus agrorum, non cum presbytero -

Ex Concil.
Antioch.
Can. 25.

1. Tim. 6.

* loca

Qqqq iij

rum, vel diaconorum consilio * intaminauerint, ^{* contra-} aut fratribus, vel filiis, vel quibuscumque propin- ^{minauerit,} quis suis dederint potestatem, vt per eos latenter res lædantur ecclesiæ, hos oportet obnoxios esse Concilio. * Similiter id, si episcopus, vel qui cum ^{* Sin au-} eo sunt presbyteri aut diaconi accusentur, vt quæ ex reditu, vel ex quolibet † actu ecclesiæ veniunt, in suo sinu colligunt, & pauperes fraudant, & fame conficiuntur, hos corripi oportet, secundum quod ordinatum fuerit a sancto Concilio.

† Hæc vox in simili significatio-
ne vsurpatur 2. qu. 2.
Vulterranæ.
Vide notam
Gregorianam.

XVII.

Distinct. 50.
Si quis.
Iuo p. 3. c.
173. Burch.
lib. 3. c. 179.

Si quis presbyter aut diaconus inuentus fuerit aliquid de * vasis ministerii ecclesiæ venundasse; ^{* elemo-} quia sacrilegium commisit, placuit eum in ordina- ^{synis} tione ecclesiastica non haberi; in iudicio tamen episcopi dimittendum esse, siue dignus sit, siue indignus, in suo recipi * gradu: quia simul toties pro hoc ipso, quod de sacrosancto altario intaminauerint, id cum episcopi potestate dimissum est. <sup>* vt de-
beargan-
du:</sup>

XVIII.

Ex Concil.
Antioch.
Can. 20.
Habetur
distinct. 18.
cap. Pro-
pter eccle-
siasticas.

Propter ecclesiasticas curas, & altercationum solutiones, bene placuit, per singulas prouincias bis in anno Concilium fieri, conuocante metropolitano episcopo omnes prouinciæ episcopos; ita vt in his Conciliis prodeant omnes presbyteri, diaconi, vel hi quorum in Concilio causæ examinatæ ad iustum iudicium prodantur. Et qui manifeste episcopi vel presbyteri aut diaconi inuenti fuerint in offensa, secundum rationem excommunicentur, quamdiu communi consensu de his placuit dare sententiam. Nulli autem episcopo liceat

^{* f. eccle-} propria apud semetipsum Concilia facere, præter
^{fix.} eos qui sunt metropolis * creditæ.

XIX.

Non liceat ad Concilium conuocatos episco-
pos continere, sed ire, & ea quæ ad vtilitatem ec-
clesiæ vel ceterorum pertinent, aut docere, si nouit;
aut doceri, si nescit. Nam si extra ægritudinem
contempserit ire, reus erit fraterni Concilii.

XX.

Si quis triginta ætatis suæ non impleuerit an-
nos, nullo modo presbyter ordinetur, etsi valde
sit dignus: quia ipse Dominus tricesimo anno ba-
ptizatus est, & sic cœpit docere. Oportet ergo
eum qui ordinandus est, vsque ad hanc ætatem le-
gitimam conseruari.

Afferitur
distinct. 78.
cap. Si quis
triginta.
Tribut. Bo-
nifacio pa-
pæ, verum
ex Neocæ-
sariensi Can.
11.
Luc. 3.

XXI.

Si quis pro causa ægritudinis naturalia a medi-
cis habuerit secta, similiter & qui a barbaris, aut a
dominis stultis fuerint castrati, & moribus digni
fuerint visi, hos Canon admittit ad clericatus of-
ficium promoueri. Si quis autem sanus non per di-
sciplinam religionis & abstinentiæ, sed per abscis-
sionem plasmatis a Deo corporis, existimans a se
posse carnales concupiscentias amputari, castraue-
rit se, non eum admitti decernimus ad aliquod cle-
ricatus officium. Quod si iam ante fuerat promotus
ad clerum, prohibitus a suo ministerio deponatur.

Distinct. 55.
c. Si quis
pro ægritu-
dine.
Iuo p. 6. c.
374.

XXII.

Qui nuper baptizati fuerint, iam ætate legiti-
ma, non continuo liceat eos ad ecclesiasticum or-
dinem promoueri: quia oportet illum prius doce-

ri quod possit docere, quo multo tempore baptismum possit probare: ut bene probatus veniat ad clerum, secundum præceptum Apostoli dicentis:

1. Tim. 6.

Non neophytum; ne in superbiam elatus, in iudicium incidat & laqueum diaboli. Si succedenti tempore in aliquo graui peccato a duobus vel tribus testibus fuerit conuictus, depositus de gradu suo cesset a clero. Si quis contra hanc regulam facere præsumperit, quasi contrarius magni Concilii, proiiciatur a clero.

XXIII.

Pœnitens tantum, si necessitas aut vsus exegerit, inter ostiarios prius deputetur, vel inter lectores; ita ut euangelia vel epistolam non legat. Si qui autem ante ordinati sunt, inter subdiaconos habeantur: ita ut manum non imponant, aut sacra non contingant. Ex pœnitente enim dicimus, ideo quod post baptismum pro homicidio, aut pro diuersis criminibus, aut grauissimis peccatis, publicam pœnitentiam gerens, diuino fuerit reconciliatus altario.

XXIV.

Dist. 25. c. Si quis presbyter.

Si quis presbyter aut diaconus sine aliqua examinatione ordinati sunt, aut certe cum discuterentur, criminosa peccata sua * celauerunt, & post ordinationem ab aliis sunt detecti; abiiciantur a clero. Similiter & de vniuerso ordine cleri seruetur. Nam hoc sibi, quod irreprehensibile est, sancta & catholica defendit ecclesia.

* confessi sunt, alia legatur confessi non sunt,

XXV.

16. qu. 1. c. Si quis presbyter. & Neocæsar.

Si quis presbyter ante ordinationem peccauerit, & post ordinationem confessus fuerit, qui antea

tea

tea errauit, non offerat; sed tantum pro religione
nomen presbyteri portet. * Similiter & de diaconi-
bus seruandum est, vt si ipse confessus fuerit, ordi-
nem subdiaconatus accipiat.

XXVI.

Si quis viduam aut ab alio dimissam duxerit,
non admittatur ad clerum; aut si obrepserit, reii-
ciatur: similiter si homicidii, aut facti, aut præce-
pto, aut consilio, aut † assensione post baptismum
consciens fuerit, & per aliquam subreptionem ad
clericatum venerit, deiiciatur, & in finem vitæ suæ
communione non recipiat.

XXVII.

Si quis presbyter aut diaconus fuerit fornica-
tus aut mœchatus, proiiciatur, & agat pœniten-
tiam.

XXVIII.

Si alicuius laici vxor in adulterio fuerit depre-
hensa, hic talis ad ministerium ecclesiasticum nul-
lo modo adducatur. Si autem post ordinationem,
alicuius clerici vxor adultera fuerit, dimittat eam:
si autem cum ipsa voluerit permanere, a ministerio
alienus sit.

XXIX.

Si qua vidua episcopi vel presbyteri aut diaco-
ni maritum acceperit, nullus clericus, nulla * re-
ligiosa cum ea conuiuium sumat, nunquam com-
municet; morienti * tantum ei sacramenta subue-
niant.

XXX.

Si deuota fuerit, & maritum duxerit; si eam pa-
ter vel mater in affectum receperint, a communio-

Concil. Tom. 12.

Rrrr

* In alia
editione
hæc infer-
ta sunt.
Sin autē
non ipse
cōfessus,
sed ab al-
io publi-
ce fuerit
cōuictus,
nec hoc
ipsum ha-
beat, vt
nomen
presbyte-
ri portet.
Simili-
ter, &c.

Can. 9. &
10.
Burch. lib.
2. c. 48. luo
p. 6. c. 149.

† defensio-
ne est apud
Gratianum:
verum Gre-
goriana no-
ta videtur
probare hæc
lectionem,
& Conciliū
Tribur. c. 11.
Hieronym.
epist. 128. ad
Fabiolam,
sic interpre-
tatur viduā
eiectam &
meretricē:
Vidua, in-
quit, est, cu-
ius maritus
est mortuus;
eiecta est,
quæ a mari-
to viuente
proicitur;
meretrix,
quæ multo-
rum libidini
patet.
Dist. 34. cap.
Si laici. &
dicitur, ex
Concilio
Martini pa-
pæ.

Dist. 18. Si
qua vidua.
ex Concilio
Toler. I.
cap. 18.

* religio-
sa perso-
na

* tamen

ne habeantur alieni. Pater vero causas in Concilio se nouerit præstaturum; mulier vero non admittatur ad communionem, nisi marito defuncto egerit poenitentiam. Si autem viuente eo recesserit & poenituerit, communionem in ultimo vitæ deficiens accipiat.

XXXI.

Deuotam peccantem non recipiendam in ecclesia, nisi peccare desierit, & desinens egerit aptam poenitentiam decem annis; & recipiat communionem. Prius autem quam in ecclesia admittatur ad orationem, ad nullius conuiuium Christianæ mulieris accedat. Quod si admissa fuerit, etiam ea quæ illam receperit, habeatur abstenta. Corruptorem etiam par poena constringat. Quæ autem maritum acceperit, non admittatur ad poenitentiam, nisi adhuc viuente ipso marito, caste vixerit, aut post ipse de hac vita discesserit.

XXXII.

Nullus episcopus, neque presbyter, neque diaconus, neque omnino aliquis ex clero licentiam habeat intromittendi ad se quasi adoptiuam aliquam mulierem, quasi in loco * filiæ, aut matris, nisi forte * filie, aut sororis, aut matris, sororem veram ex germanitate, aut sororem vel matris vel patris, & illas solas personas quæ ab omni mala suspicione alienæ sunt. Similiter & religiosi feminis laicorum alienorum familiaritatem & consortium prohibemus, & eorum qui nec in Dei timore subiecti sunt, nec continentiæ retinent disciplinam.

XXXIII.

Si quis in contemptu positus presbyter vel dia-

conus, vel quicumque ex clero recefferit ab ecclesia, nullo modo in alia suscipiatur ecclesia, sed omni modo compellatur, vt ad suam reuertatur ecclesiam: si autem permanferit in superbia, & reuer-
 ti noluerit, excommunicetur & proiciatur. Si quis
 * *al. cum* autem episcopus ausus fuerit in * sua ecclesia ordi-
 in sua ec-
 cl. ordi-
 nare,
 nare, non consentiente episcopo suo a quo re-
 cessit, ordinatio eius vacua deputetur.

XXXIV.

Si quis presbyter aut diaconus, aut aliquis de clero, propriam ecclesiam derelinquens, ad alteram ecclesiam vadit, & ibi multo tempore demoratur, omnino nunquam ministret in clero: & si admonuerit eum episcopus suus, vt ad suam redeat parochiam, & redire noluerit, vbi est, ibi de suo officio deponatur; ita vt nunquam in suo reuertatur gradu propter dissolutionis peccatum. Si autem episcopus alter illum susceperit, qui de reatu eius est conscius, oportet ipsum episcopum sine increpatione in communi Concilio non admitti, vt ecclesiasticum Canonem vltra non soluat.

XXXV.

Si quis episcopus, presbyter aut diaconus excommunicatus, in Concilio iniuste sequeritur condemnatum, ad maius episcoporum Concilium reuertatur; & eorum inquisitionem & iudicium expectans, si quas se iustas causas habere putat, exponat. Si autem contempserit, & * importans se palatio, aures principum inquietare voluerit, hic ad nullam veniam poterit peruenire, neque spem futuræ reconciliationis habebit.

* importans
 aliat, im-
 portans
 palatio

21. q. 4. Si
 quis episco-
 pus. ex Cōc.
 Antioch.
 Can. 11.

1. qu. 7. Si
quis episco-
pus.

Si quis episcopus, siue alicuius episcopi presbyter aut diaconus in alicuius hæresis opinionem offenderit, & ob hanc causam fuerit excommunicatus; nullus episcopus eum in communionem recipiat, nisi prius in communi Concilio, porrecto fidei suæ libello, satisfaciat omnibus, & ita liberam teneat suam purgationem. Hoc idem & de fidelibus laicis sit decretum, si in * aliquam hæresis opinionem fuerint nominati.

* aliqua
hæresis
opinio

11. qu. 3. Si
quis episco-
pus in. ex
Can. 5. Cōc.
Antioch.

Si quis episcopus in Concilio excommunicatus fuerit, siue presbyter, siue * diaconus, facere oblationem, vel matutinum, vel vespertinum sacrificium, quasi in officio suo agere sicut prius non liceat ei, nec in alio Concilio spem reconciliationis habere, nec ultra * recolligi; sed etiam eos qui ei communicauerint, omnes ab ecclesia respui, maxime eos qui sciebant eum esse * deletum. Si autem permanserit turbans & concitans ecclesiam, per * forasticam potestatem oportet eum sicut seditionarium ab omni plebe expelli.

* diaconus a suo episcopo, & post excommunicationem præsumptum, siue episcopus, ille aut presbyter, aut diaconus facere oblationem
* recolligunt
* deiectionem
* forasticam. Græc. τὸν ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας.

* In Canone Concilii Antioch. est hæc sententia, quod Dionysius vertit, per potestates externas. forastici, Can. 56.

Presbyterum ad secundas nuptias conuiuiam fieri non oportet, propterea quod hi qui ad secundas nuptias veniunt, pœnitentiam postulant. Quomodo potest presbyter esse, qui propter conuiuium interest tali coniugio?

Si quis ad ministerium diaconatus eligitur, si contestatus fuerit pro accipiendo matrimonio,

& dixerit non posse in castitate permanere, hic non ordinetur. Quod si in ordinatione tacuerit, & ordinatus fuerit, & postea matrimonium desiderauerit, alienus sit a ministerio, & vacet a clero.

XL.

Non licet diaconum ante presbyterum sedere, nisi cum iussione presbyteri.

XLI.

Non liceat quemlibet ministeria tangere, nisi subdiacono aut acolyto in secretario tangere vasa dominica.

Dist. 24. c. Non liceat cuiuslibet.

XLII.

Non liceat mulieres in sacrario ingredi.

XLIII.

Lector si viduam alterius uxorem acceperit, in lectoratu permaneat: aut si forte necessitas sit, subdiaconus fiat, nihil autem supra: similiter & si bigamus fuerit.

Dist. 34. cap. Lector. & in Conc. Tol. I. cap. 3.

XLIV.

Si subdiaconus secundam duxerit uxorem, inter lectores vel ostiarios habeatur; ita ut Apostolum non legat.

D. 34. c. Si subdiaconus. & in Conc. Tol. I. c. 4.

XLV.

Non liceat in pulpito psallere, aut legere, nisi qui ab episcopo lector est ordinatus.

Dist. 29. c. Non liceat in pulpito.

XLVI.

* al. est tributo

Si quis obligatus tributo serui, vel aliqua conditione, vel patrocinio cuiuslibet domus, non est ordinandus clericus, nisi probanda vitæ fuerit, & patroni concessus accesserit.

Dist. 53. Si quis obligatus est tributo. ex Conc. Tol. I. cap. 10.

* al. probatur

* consensu

XLVII.

Si quis seruum alienum causa religionis doceat

17. q. 4. Si quis seruus

alienum.
Burch. l. 8.
c. 25. luo p.
7. c. 43. idem
in Conc.
Gang. c. 3.

contemnere dominum suum, & recedere a seruitio eius, durissime in omnibus arguatur.

XLVIII.

33. q. 4. Non
licet. Bur.
lib. 13. cap.
10. luo. p. 4.
ca. 34.

Non liceat in quadagesima natales martyrum celebrare, sed tantum sabbato & dominico pro commemoratione eorum oblationes offerri: sed nec natalitia, neque nuptias liceat in quadagesima celebrare.

XLIX.

De consecr.
dist. 4. Non
liceat ante.

Non liceat ante duas septimanas paschæ, sed ante tres ad baptismum suscipere aliquem. Oportet autem in ipsis diebus, ut hi qui baptizandi sunt, symbolum discant, & quinta feria nouissimæ septimanæ episcopo vel presbytero reddant.

L.

De consecr.
dist. 5. Non
liceat quin-
ta.

Non liceat quinta feria nouissimæ septimanæ ieiunium soluere, & omnem exhonorare quadagesimam, sed sincere abstinentes totam quadagesimam * perexire.

* al. per
agere.

LI.

Omni tempore episcopis liceat chrisma conficere, & per suas dioceses destinare; ita ut ad dirigendum chrisma diaconus aut subdiaconus ante diem paschæ de singulis ecclesiis ad episcopum destinentur.

LII.

Dist. 95. c.
Presbyter.
de consecr.
dist. 4. cap.
Omni tem-
pore.

Presbyter, præsentem episcopo, non signet infantes, nisi forte ab episcopo fuerit illi præceptum.

LIII.

Non liceat presbytero prius ab episcopo in ba-

ptisterium introire, sed cum episcopo; nisi forte aut absens fuerit, aut ægrotus.

LIV.

Si qua mulier prægnans desiderauerit gratiam baptismi percipere, quando voluerit, habeat potestatem: nam nihil in hoc participat mater infanti qui nascitur, propterea quod unicuique propria posse voluntas in confessione monstretur.

De consecr.
dist. 4. Si
qua mulier præ-
gnans.
Ex Concil.
Neocæs.
Cap. 6.

LV.

* sacra-
mento

Non oportet aliquid aliud in * sanctuario offerri, præter panem & vinum & aquam, quæ in typo Christi benedicuntur: quia dum in cruce penderet, de corpore eius effluxit sanguis & aqua: hæc tria vnum sunt in Christo Iesu; hæc hostia & oblatio Dei in odorem suauitatis.

De consecr.
dist. 2. Non
oportet.

LVI.

Forasticis presbyteris, præsentem episcopo vel presbytero ciuitatis, offerre non liceat, nec ministrare in populo, nisi forte illis absentibus.

Alio nomine presbyteri ruris, ut dicitur dist. 95. cap. Presbyteri ruris, ex Concil. Neocæs.

LVII.

† Si quis presbyter propter publicam poenitentiam a sacerdote acceptam, aut aliqua necessitate, die dominica pro quadam religione ieiunauerit, sicut Manichæi, anathema sit. Similiter & quod ab apostolis traditum Canon tenet antiquus, placuit, tam per omnes dominicas, quam per omnes dies paschæ usque ad quinquagesimam, non prostrati, nec humiliati, sed erecto vultu ad Dominum orationum fungamur officio: quia in his diebus gaudium resurrectionis dominicæ celebramus.

Dist. 30. c. Si quis presbyter.
Buc. lib. 13. cap. 20. Iuo part. 4. c. 52.
† Citat Burcardus & Iuo similem Canonem ex Conc. Turon. his verbis: Si quis propter publicam poenitentiam a sacerdote acceptam, aut pro aliqua necessitate.

Si quis non pro abstinencia, sed pro execratione escarū, abstinet, placuit sancto Concilio, vt prægustet; & sic si vult, abstineat: si autē spernit, ita vt olera cocta cum carnibus non degustet, iste non obediens, neque suspicionem hæresis a se remouens, deponatur de ordine clericatus. LIX.

Isid. lib. o.
rig. 8. cap.
de Magis:
Incantato-
res (inquit)
dicti sunt,
qui artem
verbis pera-
gunt.

Non liceat clericis incantatores esse, & ligaturas facere, quod est conligatio animarū. Si quis hæc facit, de ecclesia proiciatur. LX.

Non liceat sacerdotibus vel clericis aliqua spectacula in nuptiis vel in conuiuio spectare: sed oportet, antequam ingrediantur ipsa spectacula, surgere, & recedere inde. LXI.

Dist. 44.
cap. Non li-
ceat sacer-
dotes.

Non liceat sacerdotibus vel clericis, sed nec religiosi laicis, conuiuia facere de confertis.

LXII.

14. q. Siquis
oblitus.

Psal. 14.

† Nicænum
intelligit, ex
cuius Can.
17. hanc sen-
tentiam
sumpsit, &
habetur. 14.
quest. 14.
cap. Quo-
aiam.

Si quis oblitus timorē Domini, & sanctam scripturā quæ dicit: *Pecuniam suam non dedit ad usuram*: post hanc cognitionem † magni Concilii feneruerit, & centesimas exegerit, aut ex quolibet negotio turpia lucra quæsierit, aut per diuersas species vini vel frugis, vel cuiuslibet rei, emendo & vendendo * incrementa suscepit, depositus de gradu suo, alienus habeatur a clero. LXIII.

* aliqua
incre-
menta

Dist. 92.
cap. Si quis
presbyter.
ex Tolet. 1.
cap. 5.

Si quis presbyter vel diaconus, vel quilibet clericus ecclesiæ deputatus, si intra ciuitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo ecclesia est; & ad quotidianum psallendi sacrificium matutinis vel vespertinis horis ad ecclesiam non conuenit, deponatur a clero; si tamen castigatus, veniam ab episcopo

scopo per satisfactionem noluerit promereri.

LXIV.

Non liceat quemlibet clericum die dominico ab ecclesia absentem esse, sed Missarum solennibus interesse.

LXV.

Non oportet clericos vel laicos religiosos ante sacram horam diei tertiam inire conuiuia, neque aliquando clericos, nisi hymno dicto, edere panem; & post cibos gratias auctori Deo deferre.

Dist. 44. c.
Non liceat
sacerdote.
Bur. l. 2. c.
165. luo p. 6.
c. 256.

LXVI.

Non oportet clericos comam nutrire, & sic ministrare, sed attonso capite, patentibus auribus; & secundum Aaron, talarem vestem induere, ut sint in habitu ordinato.

LXVII.

Non oportet psalmos compositos & vulgares in ecclesia dicere, neque libros qui sunt extra Canonem, legere, nisi solos canonicos noui & veteris testamenti.

LXVIII.

Non oportet clericos ignaros & presumptores super monumenta in campo ministeria portare, aut distribuere sacramenta; sed aut in ecclesia, aut in basilica, ubi martyrum reliquiae sunt depositae, ibi pro defunctis oblationem offerre.

De consecr.
dist. 1. Non
oportet.

CAPITVLA AD LAICOS PERTINENTIA.

LXIX.

Non liceat Christianis prandia ad defunctorum sepulcra deferre, & sacrificare de re mortuorum.

De consecr.
dist. 2. Non
liceat.
Burc. lib. 10.
cap. 38. luo
p. 11. c. 63.

Concil. Tom. 12.

ssff

LXX.

1. q. 1. Non
liceat cleri-
cis

Non liceat clericis, vel laicis catholicis, ab hæreticis eulogias accipere; quia maledictiones sunt magis, quam benedictiones: neque licet aut cum hæreticis, aut cum schismaticis orare.

LXXI.

26. q. 5.
Non liceat
Christian.
Bur. lib. 10.
cap. 6. Iuo
p. 11. c. 34.

Si quis paganorum consuetudinem sequens, diuinos & fortilegos in domo sua introduxerit, quasi vt malum foras mittant, aut maleficia inueniant, vel lustrationes paganorum faciant; quinque annis pœnitentiam * agant.

* agat.

LXXII.

26. q. 6. Non
liceat. Bur.
lib. 10. c. 3.
Iuo p. 11. c.
40.

Non liceat Christianis tenere traditiones gentiliū, & obseruare vel colere elementa, aut lunæ aut stellarum cursum, aut inanem signorum fallaciam, pro domo * facienda. Scriptum est enim:

Coloss. 3.

Omnia quæ facitis, aut in verbo, aut in opere, omnia in nomine Domini nostri Iesu Christi facite, gratias agentes Deo.

* facien-
da, aut
propter
legem
vel arbo-
res plan-
tandas,
vel con-
iugiu
cienda.

LXXIII.

26. quest. 7.
Non licet.
Bur. lib. 10.
cap. 15. Iuo
part. 11. cap.
42.

Non liceat iniquas obseruationes agere Kalendarum, & otiis vacare gentilibus, neque lauro aut viriditate arborum cingere domos. Omnis hæc obseruatio paganismi est.

LXXIV.

26. q. 5.
Non liceat.
Bur. lib. 10.
cap. 20. Iuo
p. 11. c. 47.

Non liceat in collectione herbarum quæ medicinales sunt, aliquas obseruationes aut incantationes attendere nisi tantum cum symbolo diuino, aut oratione dominica, aut tantum, Deus creator omnium, & Dominus honoretur.

LXXV.

Non liceat mulieres Christianas aliquam vanitatem in suis lanificiis obseruare, sed Deum inuocent adiutorem, qui eis sapientiam texendi donauit.

Dist. 50. c. Si quis voluntarie. luo p. 10. c. 39.

LXXVI.

Si cuius vxor adulteriū fecerit, aut vir in alienam vxorem intruerit, septem annis pœnitentiam agat.

LXXVII.

Si qua mulier fornicauerit, & infantem qui exinde fuerit natus, occiderit; & quæ studuerit abortum facere, & quod conceptum est necare; aut certe, vt non concipiat, elaborat, siue ex adulterio, siue ex legitimo coniugio; has tales mulieres nec in morte recipere communionem priores Canones decreuerunt. Nos tamen pro misericordia, siue tales mulieres, siue conscias scelerum ipsarum, decem annis agere pœnitentiam iudicamus.

LXXVIII.

Si quis voluntarie homicidium fecerit, ad ianuam ecclesiæ catholicæ semper subiaceat, & communionem in exitu vitæ suæ recipiat. Si autem non voluntarie, sed casu aliquod homicidium fuerit factum, prior Canon septem annis agi pœnitentiam iussit, secundus Canon quinque mandauit.

Dist. 50. c. Si quis voluntarie. luo p. 10. c. 39.

LXXIX.

Si quæ mulier duos fratres, aut si quis vir duas sorores habuerit, a communione abstineantur vsq; ad mortem; in morte autem eis communio pro misericordia detur. Si autem superuixerint communionem accepta, & de infirmitate conualuerint, agant plenam pœnitentiam tempore constituto.

Concil. Tom. 12.

Slss ij

LXXX.

31. q. 7. Si
quis fuerit.
Burr. lib. 9.
cap. 63.
Iuo. part. 8.
179. cx
Conc. Neo-
cxl. c. 3.

Si quis multis nuptiis fuerit copulatus, pœnitentiam agat: conuersatio autem & fides pœnitentis compendiat tempus.

LXXXI.

Si quis ante viginti annos in cuiuslibet animalis commistionem peccauerit, quindecim annis in humilitate subiaceat ad ecclesiæ ianuam; & post hos aliis quinque annis in orationis tantum communione receptus, pœnitentiam agat, & sic gratiam sacramenti suscipiat. Interrogentur autem alii de eo, qualem vitam in pœnitentia egerit: & sic communionis misericordiam consequatur. Si quis autem post viginti annos habens vxorem huic peccato inruerit, viginti quinque annos * humilitate subiaceat, & quinque annis orationibus tantum communicans, postea recipiat sacramentum. Quod si & hanc mensuram aliquis transgressus fuerit, sacramentum * in exitu consequatur: oportet enim tales inter dæmoniosos ordinare.

* f. in ho-
militate.
et. humi-
litati

* nec in
exitu

LXXXII.

26. q. 6. Si
quis de cor-
pore.

Si quis de corpore exiens nouissimum & necessarium communionis viaticum expetit, non ei denegetur. Quod si in desperatione positus, post perceptam communionem iterum sanus fuerit factus, tantum * orationis particeps sit: * nam non accipiat sacramentum, donec constitutum pœnitentiæ impleat tempus. Qui ergo in exitu mortis sunt, & desiderant accipere sacramentum, cum consideratione & probatione episcopi accipere * debeant.

* oratio-
ne
* sacra-
mentum
vero non
accipiat,

* de-
bent,

* scriptu-
ras audit,

Si quis intrat ecclesiam Dei, & sacras * scriptu-
ras non audit, & pro luxuria sua auertit se a com-
munionem sacramenti, & in obseruandis mysteriis
declinat constitutam regulam disciplinæ, istum ta-
lem proiciendum de ecclesia catholica esse de-
cernimus, donec pœnitentiam agat, & ostendat
fructum pœnitentiæ suæ; vt possit * communio-
nem percepta indulgentia promereri.

De consecr.
dist. 2. Si
quis intrat,
ex Concil.
Antioch.
Can. 2.* commu-
nionem
percepta
indulgentia
promereri.
Græce
est, &
ἡ μυστήριον
τῆς ἐκκλησίας
ἀπολαμβάνει
τὴν ἐκκλησίαν
ἀποβάλλει.

Non liceat communicare excommunicatis, ne-
que in domos eorum introire, neque orare cum
eis; neque liceat, vt in alia ecclesia segregentur.
Si autem aliquis episcopus aut presbyter aut dia-
conus, aut quilibet ecclesiasticus excommunicato
communicauerit, quasi perturbans omnem disci-
plinam ecclesiasticam, excommunicetur.

ANNO
CHRISTI
573.

EPISTOLA ET DECRETA BENEDICTI PAPÆ I.

Ex libro pontificali.

BENEDICTVS natione Romanus ex patre Bonifacio,
sedet annos quatuor, mensem vnum, dies viginti o-
cto. Eiusdem tempore gens Longobardorum inuasit to-
tam Italiam, simulque & fames nimia, vt etiam multitu-
do castrorum se traderet Longobardis, vt temperare pos-
set inopiam famis. Quod dum cognouisset Iustinus piissi-
mus imperator, quia Roma periclitaretur fame & mor-
talitate, misit in Ægyptum, & oneravit naues frumento,
& transmisit Romam. Et sic misertus est Deus Italiæ. In
istis laboribus & afflictionibus positus sanctissimus Bene-
dictus papa mortuus est. Qui sepultus est in basilica beati

Ssss iij

Petri apostoli in secretario, pridie Kalendas Augusti. Hic fecit ordinationem vnam per mensem Decembrem, presbyteros quindecim, diacones tres, episcopos per diuersa loca numero viginti vnum. Et cessauit episcopatus menses tres, dies decem.

NOTÆ.

Benedictus
papa factus
quando.
Longobar-
dorum per-
secutio.

¶ *Benedictus.*] Cum Romana sedes ob tumultus bellicos vacasset
mensēs decem & tres dies, Benedictus, quem Græci Bonosum no-
minant, creatus est pontifex decimo sexto Maii, anno Christi re-
demptoris 573. Huius tempore Longobardi maxima ex parte ido-
lorum cultores, ecclesiam dira persecutione vexarunt, loca sacra ef-
fossis sanctorum martyrum sepulcris profanarunt, ædificia in subur-
biis Romæ diruerunt, sanctum Cerbonium episcopum cum suis cle-
ricis in exilium fugarunt, octoginta rusticos, quorum quadraginta
immolantias carnes comedere, alii caput capræ adorare recusabant,
supplicio mortis affecerunt. Hac persecutione ea miracula conti-
gerunt, quæ in libris dialogorum recensentur apud eundem Gre-
gorium de sancto Cerbonio episcopo, Santulo, aliisque presbyteris.
Iustinus imperator Anastasium Antiochenum, ob quædam crimina
illi obiecta depositum, relegavit. Qua re cum magnam apud Deum
offensam merito incurrisset, omnia illi deinceps in peius ruere cœ-
perunt. Persæ magna strage exercitum eius prostraverunt. Cuius rei
nuntium dum ad ipsum imperatorem perlatum esset, mente abal-
ienatus fuit, dilucidis interdum intervallicis ad modicum dumtaxat
temporis spatium resipiscens. Ab hoc malo corporis liberatus est,
quando ad conciliandum sibi diuinum numen templum extruxit
Dei genitrici Mariæ, quæ ei tantum sanctitatis præstitit, vt dili-
cido intervallo potitus, cunctis recte dispositis, statum reipublicæ in
tuto collocaret. Ex miscell. hist.

Benedictus
quamdiu
federit.

^b *Sedit annos tres.*] Annis quatuor, mense vno & viginti octo diebus sedem pontificiam tenuit. Obiit enim anno redemptoris nostri 577. pride Kalendas Augusti.

^c *Eiusdem temporis gens Longobardorum.*] Quo tempore Longobardi in Italiam venerint, supra dixi in notis ad vitam Ioannis. Hæc Anastasii fortasse intelligenda sunt de eorundem grassatione illa, quam sanctus Gregorius inter sævas ecclesiæ persecutiones annumerat.

EPISTOLA
BENEDICTI PAPÆ I.
AD DAVID EPISCOPVM.

Probat ex sacris literis, summam Trinitatem
vnitatem esse.

*Reuerendissimo fratri episcopo David, Benedictus salutem
in Domino.*

RESPONDERE literis vestris plenius cogitavi: sed cum hoc meditarer, tantus me dolor tetigit, vt magis flere quam aliquid dicere, delectatus sim. Sed ne funditus remaneret, pauca vobis rescribere curavi, ad potiora vos tempora congrue inuitans. Quod autem literæ tuæ testes sunt, quosdam intra prouinciam Baticam esse, qui dicerent, neminem veraciter posse probare, Trinitatem vnitatem fieri, cum neque tres vnum, neque vnum in tribus posse quemquam proprie approbare: quas ob causas, dilectissime fili, consulta tibi apostolicæ sedis misimus, vt aut his eos ad rectam fidem conuerti facias, aut ab ecclesia, antequam pestis hæc latius diuulgetur, repellas. His (frater) scripturarum testimoniis vnitatem Trinitatis agnosce, & desine Arianorum prauitatem sequi, vt ab eadem possis peccatorum indulgentiam promereri, Isaia propheta dicente: *Vidi Dominum sabaoth sedentem super* Isa. 6. *thronum excelsum, & seraphim stabant in circuitu eius: sex alæ uni, & sex alæ alteri. Duabus velabant faciem eius, duabus autem velabant pedes eius, & duabus volabant. Et clamabant ad alterutrum, dicentes: Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus sabaoth.* Si Trinitas non est, quare tertio, sanctus, dixerunt? Et si vnitas non est, quare sub trina repetitione vnum Deum ac Dominum intimarunt? Si Trinitas non est, cur in Geneseos dicitur: *Dixit Deus, fecit* Genes. 1. *Deus, & benedixit Deus?* Si vero vnitas non est, quare tertio dixit, Deus, & non deos pluraliter commendauit? Et si Trinitas non est, quare in Exodo dictum est tertio: *Domine, Domine, Domine, miserator & misericors?* Exod. 34. Si vnitas non est, quare dum tertio diceret, Domine, postea miserator sin-

gulariter dixit, & non, miseratores, vt plures ostenderet, intimauit? Si Trinitas non est, cur Abraham ad ilicem Mambre sedens, tribusque occurrens, vni, *Domine*, dixit; & non (vt viderat) tribus salutationis obsequium reddidit? Si vnitas non est, quare cum Mofi, *Deus Abraham*, & *Deus Isaac*, & *Deus Iacob*, tertio diceret, vnitatem ostendens, *Hoc mihi nomen est*, dixit; & non, Hæc sunt nostra nomina, designauit? Si Trinitas non est, quare Dauid tertio dixit: *Benedicat nos Deus, Deus noster, benedicat nos Deus*? Si vnitas non est, quare cum, *Deus*, tertio nominasset, *benedicat*, & non, benedicant, adiunxit? Si Trinitas non est, cur Isaias denuo dixit: *Domine Deus sabaoth, Deus Israel, qui sedes super cherubim*? Si vnitas non est, quare: *qui sedes*, dixit, & non, *qui sedetis*, * & adiunxit? Si Trinitas non est, quare in Regnorum libro dicitur: *Domine Deus omnipotens, Deus Israel, sermones tui fideles sunt*? Si vnitas non est, quare *tui* dicitur, & non, *vestri*, potius intimatur? Si Trinitas non est, cur in psalmo 58. cantatur: *Domine Deus virtutum, Deus Israel, intende ad visitandas omnes gentes*? Si vnitas non est, quare *intende* posuit, & non, *intendite*, vt prædicatus est, intimauit? Si Trinitas non est, quare in Apocalypsi tertio dixit: *Sanctus, sanctus, sanctus, Dominus Deus omnipotens, qui est, & qui erat*? Si vnitas non est, quare non, qui sunt, pluraliter, sed, *qui erat*, designauit? Si Trinitas non est, quare in Deuteronomio dictum est: *Dominus Deus tuus, Deus misericors est, & audiet vocem tuam*? Si vnitas non est, quare *audiet* posuit, & non, *audient*, intimauit? Si Trinitas non est, quare in Iesu Naue dicitur libro: *Dominus Deus deorum est*? Si vnitas non est, quare, *est*, dixit, & non, *sunt*, more locutionis induxit? Si Trinitas non est, quare Elias orando, *Domine, Domine, Domine, Deus Israel, ostende quia tu es Deus meus*, dixit? Si vnitas non est, quare, *ostende*, & non, *ostendite*, posuit? Si Trinitas non est, cur Mardocheus orando, *Domine, Domine Deus omnipotens, omnia in potestate tua sunt*, dixit? Si vnitas non est, quare *in tua* posuit, & non, *in vestra*, signauit? Si Trinitas non est, cur etiam Iudith orando dixit: *Domine Deus omnium virtutum, respice in orationem meam*? Si vnitas non est, quare, *respice*, posuit, & non, *respicite*, designauit? Si Trinitas non est, quare in Ieremia dicitur,

Dominus

* additu-
xit?

Dominus Deus vester Deus verax est? Si vnitas non est, quare, *verax est*, dixit, & non, veraces, potius intimaui? Si Trinitas non est, quare in Apocalypsi scriptum est: *Dominus Deus & spiritus prophetarum misit angelum suum*, ostendere seruis suis quæ oportet fieri cito? Si vnitas non est, quare cum Patrem & Filium & Spiritum nominasset, *misit Dominus*, dixit, & non, miserunt, sub prætextu trium personarum & nominum introduxit? Si Trinitas non est, quare in Deuteronomio dicitur: *Dominus Deus vester hic est Deus?* Si vnitas non est, quare, *Hic est*, dixit, & non, hi sunt, plurali numero designauit? Si Trinitas non est, quare in eodem dicitur libro: *Dominus Deus tuus*, *Deus magnus & potens est?* Si vnitas non est, quare, *magnus & potens*, & non pluraliter nominatur? Si Trinitas non est, cur Tobias filium suum cum in Rages ciuitatem cum Raphael angelo mitteret, benedicens eos, ita dixisse docetur: *Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Iacob, ipse impleat benedictionem suam in vobis?* Si vnitas non est, quare, *ipse impleat*, dixit, & non ipsi impleant, intimaui? Postremo, si Trinitas non est, quare Dominus discipulos suos in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti vniuersas gentes misit baptizare? Si vnitas non est, quare, *in nomine*, dixit, & non, in nominibus, præcipiendo perdocuit? Si Trinitas non est, quare apostolus Paulus ait: *Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia?* Si vnitas non est, quare, *ex ipso*, posuit, & non, ex ipsis, adstruxit? Si enim certo certius volueris vnitatem Trinitatis agnoscere, a sæpe dicto doctore gentium Apostolo poteris vniuersa condiscere, & sequi catholicam fidem, & Arianorum prauitatem respuere. *Gratia Domini nostri Iesu Christi*, inquit, *& caritas Dei, & communicatio sancti Spiritus. Ipsa est Patris, & Filii, & Spiritus sancti.* Quomodo autem in Trinitate vnum sunt? quia natura atque ab inuicem separari non possunt. Ceterum, frater carissime, quæ tua continebant scripta, ex subiectis sententiis maxime omnia poteris colligere. Necessè est, frater carissime, adesse diuinum, vbi humanum cessat auxilium. Et vt iuxta apostolum Paulum dicamus, licet verba replicemus, quæ ipse Timotheo scribit dicens: *Ecclesia Dei viui, columna & firmamentum est veritatis. Et manifeste ma-*

Concil. Tom. 12.

T t t t

gnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est in gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria. Spiritus autem manifeste dicit, quia in nouissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris & doctrinis dæmoniorum in hypocrisis loquentium mendacium, & cauteriatam habentium suam conscientiam, prohibentium nubere, abstinere a cibis quos Deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione, fidelibus, & his qui cognouerunt veritatem, quia omnis creatura Dei bona est, & nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipitur. Sanctificatur enim per verbum Dei & orationem. Hæc proponens fratribus, bonus eris minister Christi Jesu, enutritus verbo fidei & bonæ doctrinæ, quam assecutus es. Ineptas autem & inanes fabulas deuota, & exerce te ipsum ad pietatem. Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est. Pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ quæ nunc est, & futuræ. Fidelis sermo & omni acceptione dignus. In hoc enim laboramus & maledicimur, quia speramus in Deum viuum, qui est saluator omnium hominum, maximeque fidelium. Præcipe hæc & doce. Nemo adolescentiam tuam contemnat, sed exemplum esto fidelium in verbo, in conuersatione, in caritate, in fide, in castitate. Dum venio, attende lectioni, exhortationi, doctrinæ. Noli negligere gratiam quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterii. Hæc meditare, in his esto, ut profectus tuus manifestus sit omnibus. Attende tibi & doctrinæ, insta in illis. Hoc enim faciens, & te ipsum saluum facies, & eos qui te audiunt. Fame enim nimis affligitur populus Romanus, qua clade atque aliis anxietatibus vexatus, longam epistolam minime scribere valui. Tempore congruo denuo (si necesse fuerit) mitte, & ea quæ desideraueris, sume. Deuste incolumem custodiat, frater carissime. Amen. Data quarto Nonas Aprilis, Iustino & Libio viris clarissimis consulibus.

ANNO
CHRISTI
573.

CONCILIVM PARISIENSE IV.

IN QVO PAPPOLI EPISCOPI CARNOTENSIS
causa suscepta est aduersus Promotum, qui in castro
Dunensi episcopus fuerat constitutus, celebratum in
sancti Petri basilica, sub die ^a III. Idus Septembris, in-
dictione VI. anno Christi DLXXIII. Benedicti papæ I.
Chilperici & fratrum regum XII.

TENOR SVGGESTIONIS LIBELLI
SYNODO OBLATI A PAPPOLO EPISCOPO.

*Domnis semper suis, atque apostolica dignitate colendis, omnibus
episcopis qui in sancta Synodo nunc Parisius conuenerunt,
Pappolus Carnotinæ ciuitatis episcopus
humilis vester.*

IT A nos canonica institutio admonet, vt quotiens aliquæ
Lexortæ fuerint in ecclesia causæ, synodali hoc conuen-
tu debeat publicari. Ideo, piissimi domni, in vestræ pieta-
tis notitia hæc quæ contra nos gesta sunt, per præsentis li-
belli nostri tenorem studuimus deferendum. Ergo cum
me ante aliquod temporis clericorum vel ciuium Car-
notinæ ciuitatis voluntas per consensum, cum conniuen-
tia etiam metropolitani mei, fieri episcopum elegisset,
quod annuente Domino factum est, post aliquot dies,
quidam ex ipsius ciuitatis Carnotinæ territorio presbyter,
nomine Promotus, qui reliquerat sine literis antecessoris
mei cellulam suam, inlicita præsumptione parochiam
meam, cui vocabulum est Duno, quasi sub nomine epi-
scopatus visus est peruasisse. Etiam & facultaticulam ec-
clesiæ, cui præesse videor, quantum in ipso pago esse con-
stat, nescio per cuius ordinationem, simili conditione per-
uasit. Pro qua re supplex vester sanctitati vestræ suggero,
& per Spiritum sanctum, qui in vobis habitat, & diem iu-
dicii futurum, & per remissionem peccatorum, vobis
domnis meis coniuro, vt hoc ita, qualiter vobis fieri non
vultis, emendari iubeatis: quatenus nec per callidam præ-
sumptionem quis audeat in postmodum per tumorem su-
perbiæ similia perpetrare, & simultas ecclesiæ, vestro stu-

Concil. Tom. 12.

Tttt ij

dio & ordinatione, iam Christo propitio conquiescat.

Cuius suggestionem Synodus sancta, spiritali fauore & canonico ritu respondens, hæc contra temerarios scripsit oblata.

ANNO
CHRISTI
573.

CONSTITVTIO SYNODI

AD ÆGIDIUM EPISCOPVM RHEMENSEM,

qui Promotum in Dunensi castro episcopum
temere consecrat.

Domino suo, atque beatissimo & meritis apostolico fratri, Aegidio episcopo, Philippus, Sapaudus, Priscus, Constitutus, Laban, Felix, Germanus, Lucretius, item Felix, Clementinus, Syagrius, Optatus, Gallomagnus, Salonijs, Quinidius, item Salonijs, Sagittarius, Promotus, Genesius, Polemius, Amacharius, Hesychius, Palladius, Silvester, Victor, Pappolus, Claudianus, Heraclius, Tetradius, Licerius, Leudobaudis, & Desiderius, episcopi, nec non Launoneus presbyter.

DVM pro causis publicis, priuatorumque querelis Parisius moraremur, vir apostolicus frater noster dominus Pappolus episcopus mediocritati nostræ detulit in querelam, in castro Dunensi, parochia denique Carnotina, quod castrum nec ad territorium ciuitatis vestræ, nec ad vestram prouinciam manifestum est pertinere, a vobis contra omnem rationem & contra canonicam disciplinam episcopum consecratum. Et licet secundum prisca beatissimorum patrum decreta potuit huiusmodi excessus in vestra iniuria acerbius coerceri; sed nos caritatis iura seruantes, beatitudini vestræ indicamus, vt presbyterum ipsum, nomine Promotum, qui omiſsa seueritate canonica a vobis dicitur tam temere consecratus, vt iuste debeat de gradus ipsius dignitate deponi, sicut Canonum constituta sanxerunt, ad vos euocetis, vel vobiscum retineatis, vt iniuriam nec ecclesiæ, nec sacerdoti suo vltius debeat inrogare. Et quia a fratre vestro domino Germano episcopo, ad petitionem domni Constituti metropolitani, vt ad Synodum venire deberet, est præsentanea inuitatione commonitus, quod quoque dominum Constitutum, & dominum Germanum constat in Synodum retulisse, & ad Synodum venire distulit. Idcirco nouerit beatitudo vestra, hoc apud vniuersum præſenti tempore

ANNO
CHRISTI
573.

Concilium constitutum, vt si memoratus presbyter, aut propria contumacia, aut cuiuscumque potestatis assentatione, in prædicta Dunensi ecclesia præsumpserit sub huius subrepti honoris argumentatione ulterius residere, vel res ecclesiæ ipsius amplius vsurpare, aut altaria benedicere, infantes confirmare, vel ordinationes per quascumque parochias facere, aut episcopo suo fratri vestro domno Pappolo resistere praua intentione præsumpserit, ab omni cœtu episcoporum, vel a communionis consortio, perpetuo anathemate feriat: & frater noster domnus Pappolus episcopus, vel ecclesia Carnotina, parochias quas hucusque habuit sub sua ordinatione, debeat auxiliante Domino gubernare. Statuentes etiam, vt quicumque de populo illo benedictionem memorati Promoti presbyteri, post hoc editum manifestatum vel publicatum, aut expetierit, aut accipere contentus fuerit, a communionis consortio, vel ab ecclesiæ liminibus arceatur. Data constitutio die III. Iduum Septembrium, anno XII. regum domnorum nostrorum, indictione VI. Parisius.

SVBSCRIPTIONES.

Philippus in Christi nomine Viennensis ecclesiæ episcopus hanc constitutionem nostram subscripsi.
Sapaudus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Arelatensis hanc constitutionem nostram relegi & subscripsi.
Priscus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Lugdunensis constitutionem nostram relegi & subscripsi.
Constitutus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Senonicæ constitutionem nostram relegi & subscripsi.
Laban peccator ecclesiæ Elofanæ consensi.
Felix in Christi nomine episcopus ecclesiæ Bituricæ constitutionem nostram subscripsi.
Germanus peccator, etsi indignus, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Parisiacæ, constitutionem nostram relegi & subscripsi.
Lucretius, ac si peccator, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Deensis constitutionem nostram subscripsi.
Item Felix, ac si peccator, in Christi nomine episcopus ecclesiæ Namneticæ constitutionem nostram subscripsi.
Clementinus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Aptensis constitutionem nostram subscripsi.
Syagrius in Christi nomine Æduorum episcopus constitutionem nostram subscripsi.

T t t t iij

- Optatus in Christi nomine Antipolitanæ ecclesiæ episcopus constitutionem nostram subscripsi.
- Gallomagnus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Treassinæ constitutionem nostram subscripsi.
- Salonius in Christi nomine episcopus ciuitatis Genauenſium constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Quinidius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Vafenſis constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Item Salonius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Ebredunenſis constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Sagittarius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Vappicenſis constitutionem nostram subscripsi.
- Promotus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Glannatinæ constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Genesius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Segestericæ constitutionem nostram subscripsi.
- Polemius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Agennenſis constitutionem nostram subscripsi.
- Aunacharius in Dei nomine episcopus ecclesiæ Autifiodorenſis constitutionem nostram subscripsi.
- Hesychius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Gratianopolitanæ constitutionem nostram subscripsi.
- Palladius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Sanctonicæ constitutionem nostram subscripsi.
- Silueſter in Christi nomine episcopus ciuitatis ecclesiæ Vefontienſis constitutionem nostram subscripsi.
- Victor in Christi nomine episcopus ecclesiæ Tricastinæ constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Pappolus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Lingonicæ constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Claudianus in Christi nomine episcopus ecclesiæ Regenſis constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Heraclius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Dinienſis constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Tetradius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Vendascenſis constitutionem nostram subscripsi.
- Licerius in Christi nomine episcopus ecclesiæ Eloronenſis constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Leudobaudis peccator ecclesiæ Sagenſis subscripsi.
- Deſiderius episcopus ecclesiæ Telonenſis constitutionem nostram relegi & subscripsi.
- Launoueus presbyter, in vicem Ricomeri Aurelianorum episcopi, constitutionem nostram subscripsi.
- Subſcripta constitutio in basilica domni Petri, indictione supraſcripta, Parisius.*

EPISTOLA SYNODI EIVSDEM

AD SIGIBERTVM REGEM,
vt Promoti causam non defendat.

Domino gloriosissimo, atque sanctæ ecclesiæ catholicæ filio, Sigiberto regi, Sapaudus, Philippus, Priscus, Constitutus, Laban, Felix, item Felix, Germanus, Lucretius, Clementinus, Syagrius, Gallomagnus, Optatus, Salonius, item Salonius, Quinidus, Promotus, Silvester, Genesius, Polemius, Palladius, Victor, Sagittarius, Amacharius, Hefychius, Claudianus, Desiderius, Heraclius, Tetradius, Pappolus, Licerius, & Leudobaudis, episcopi.

QUANTVM ineffabili gaudio synodali Concilio nuntiatur, quandoquidem a catholico principe res nova pro dilectione Christi concipitur; tantum lamentabile execrandumque censetur, cum in ecclesia sancta contra Deum, & contra Canonum disciplinam dissensio generatur. Nuper etenim non absque conniuentia gloriæ vestræ, sicut credimus, euocati Parisius venientes, novam inauditamque ordinationem in castro Dunensi, parochia denique Carnotina, factam fuisse cognouimus. Quam rem licet vix credere possumus cum consensu gloriæ vestræ fieri potuisse; tamen si cuiuscumque praua suggestionem præuerti, in hac tam obscœna & ecclesiæ vniuersæ contraria consensistis, ab huiusmodi scandali defensione sinceritatis vestræ conscientiam expietis: quia satius est, vt ille qui ambitionis instinctu rem tam nefariam dolosa ambitione competiit, per satisfactionem poenitentiae reatum suum abluere compellatur, quam vestra puritas (quod auertat diuinitas) huius facinoris contagione maculetur. Et quia nobis necesse fuit, vt iuxta Canonum constituta personæ temerariæ deberet præsumptio coerceri; ideo salutis obsequium digno in Christo officiositatis & reuerentiæ cultu præbentes, poscimus, vt vos, quos Deus & culmine præcipuos, & sinceritate præclaros esse præcepit, non quocumque, aut quorumcumque temerario consilio ad defendenda huiusmodi scandala misceatis: quia Deum sufficit nosse, nos nequaquam penitus velle contra vos diuinam iracundiam promoueri. Annis

multis gloriam regni vestri potentia diuina cum omni felicitate conferuet, domne gloriosissime, & præcellen-
tissime domne.

ANNO
CHRISTI
575

SVBSCRIPTIONES.

Venerator vester Sapaudus episcopus salutare præsumo.
Humilis vester Philippus reuerenter audeo salutare.
Humilis vester Priscus reuerenter audeo salutare.
Humilis vester Constitutus reuerenter salutare præsumo.
Laban peccator salutare præsumo.
Humilis vester Felix audeo salutare.
Item Felix humilis vester audeo salutare.
Germanus peccator, proprius vester, etsi præsumptiosus, audeo salutare, & supplico, vt non despicias suggestionem sacerdotum.
Lucretius venerator vester humiliter saluto.
Clementinus venerator vester humiliter saluto.
Syagrius humilis vester reuerenter salutare præsumo.
Gallomagnus humilis vester reuerenter salutare præsumo.
Optatus humilis vester reuerenter saluto.
Salonius vester reuerenter saluto.
Item Salonius humilis vester debita reuerentia salutare præsumo.
Quinidius humilis vester saluto.
Promotus humilis vester seruienter saluto.
Siluester humilis vester reuerenter saluto.
Genesius humilis vester reuerenter saluto.
Polemius peccator, & humilis vester, reuerenter saluto.
Palladius peccator reuerenter saluto.
Victor peccator reuerenter salutare præsumo.
Sagittarius humilis vester reuerenter saluto.
Aunacharius humilis vester reuerenter saluto.
Hefychius cliens & humilis vester reuerenter audeo salutare.
Claudianus episcopus humilis vester salutare præsumo.
Desiderius episcopus humilis vester salutare præsumo.
Pappolus humilis vester salutare præsumo.
Heraclius peccator humilis vester salutare præsumo.
Tetradius peccator reuerenter salutare præsumo.
Licerius peccator reuerenter saluto.
Leudobaudis peccator subscripsi.

Data epistola sub die III. Iduum Septembrium, anno XII. regum domnorum nostrorum, Parisius.

NOTÆ IACOBI SIRMONDI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Concilium Parisense.*] Id ipsum videtur, cuius a Gregorio Turonensi lib. 4. cap. 41. fit mentio his verbis: *Cum autem*, inquit,

con-

ANNO
CHRISTI
573.

contentio inter Guntramnum & Sigebertum reges verteretur, Guntram-
nus rex apud Parisios omnes episcopos regni sui congregat, ut inter utros-
que, quid veritas haberet, edicerent. &c.

² III. Idus Septembris, indictione VI.] Anno Christi 573. Indictio-
num olim apud Romanos, & apud Gallos, diuersum fuit exor-
dium. Romani enim cum reliqua Italia, sicut & Græci, nouas
indictiones inchoabant a Calendis Septembris, quod in Gregorii
magni, Ioannis VIII. & Gregorii VII. epistolis obseruare est. Verbi
gratia, Gregorii VII. epistola 19. lib. 1. Rodulfo Duci Sueuiæ da-
ta dicitur *Capua Kalendis Septembris, indictione incipiente 12.* &
apud Paulum diaconum de gestis Longobardorum capite 25. *Al-
boinus Italiam ingressus indictione ingrediente 3. tertio Nonas Se-
ptembris.* Galli vero priscam & veram, ut fama est, indictionum ori-
ginem retinentes, earum exordium ducebant ex die 8. Kalendas
Octobris. Vnde in capitularibus Caroli Calui, coronatus is dici-
tur Metis in regno Lotharii 5. Idus Septembris, anno Christi 869.
indictione 2. nondum mutata scilicet indictione, quæ alioqui nu-
meranda erat 3. si ex Kalendis Septembris Romano more fuisset
inchoata. Eodemque modo Ludouici Balbi extat diploma pro Hu-
gone abbate sancti Martini, Trevis datum anno 878. Nonis Septem-
bris, indictione 11. non 12. Sicigitur & hoc loco, indictio 6. quæ Idus
Septembres antecedit, more Gallico intelligenda est, non noua, sed
cuius pauci adhuc restabant dies, vsque ad 8. Kalendas Octobris, an-
no Christi 573. Alioqui si ad methodum Romanam examinetur indi-
ctio, congruet sextæ initium anno 572. Verum hic regum annus erit
non 12. ut est in Synodi subscriptione, sed 11.

³ Anno 12. regum nostrorum.] Clotarii regis filiorum, Guntram-
ni, Chilperici, & Sigeberti, Chariberto fratrum maximo iam de-
functo. Horum regni annum 12. congruere anno Christi 573. ex
indictionis 6. nota proxime ostensum est. Idem ex Sigeberti quo-
que regis annis conficitur, quem Gregorius Turonensis lib. 4. ex-
tremo scribit obiisse anno regni 14. eiusque successorem Childe-
bertum filium die natalis coronatum tradit lib. 5. cap. 1. Christi au-
tem annum hunc fuisse 575. ex aliis eiusdem Gregorii locis liqui-
do comprobatur: tum quod cap. 16. eiusdem libri, anno Childeber-
ti secundo pascha narrat die 16. Kalendas Maias celebratum, quod
sine dubio congruit anno 577. tum quod libro 6. cap. 25. idem au-
ctor est, anno Childeberti octauo, pridie Kalendas Februarias diem
incidisse dominicum, quod perinde congruit anno 583. Quare si, ut
ex his patet, anno Christi 575. regum istorum decimus quartus labe-
batur, reliquum est ut duodecimum eorum annum anno 573. com-
petere, regni que eorum exordium ex anno 562. coepisse statuamus,
ut dictum est.

⁴ Tenor suggestionis.] In vetere libro scriptum *suggestionis.* atque
ita etiam in epistola Synodi Aruernicæ ad Theodobertum regem:
Deo placente suggestionem consulimus. & in Concilio V. Aurelianensi
capite 7. *plurimorum suggestionem comperimus.*

Concil. Tom. 12.

Vuuu

NOTA SEVERINI BINII.

ANNO
CHRISTI
573.Clades Gal-
liae sub Chil-
perico illa-
ta.

^a *Concilium.*] Cum in Gallia bellum civile recrudesceret, Guntramnus rex procurauerat vt Parisiis Concilium celebraretur, si forte per sanctissimos episcopos res absque bello componi posset. Verum vbi semel res armis agi coepta fuit, ecclesiasticae leges omnino filuerunt. Ait enim Gregorius de gestis Francorum lib. 4. cap. 47. & 48. his temporibus accidisse, vt Chilpericus per filium suum Theodobertum Turonensibus, Pictauiensibus, atque aliarum ciuitatum ecclesiis magnam cladem intulerit. Hanc ille paucis perstringens, sic ait: *Vastat, euertit, ecclesias incendit, ministeria detrahitis, clericos interficit, monasteria virorum deiicit, puellas deludit, & cuncta deuastat: fuitque illo tempore peior in ecclesiis gemitus, quam tempore persecutoris Diocletiani.* Vide Baronium anno 576.

EPISTOLA SANCTI GERMANI
EPISCOPI PARISIORVM

AD BRVNICHILDEM REGINAM.

Vt Sigebertum regem reuocet a consilio belli, quod fratri suo inferebat.

*Dominæ clementissimæ atque præcellentissimæ, & nobis semper piissimæ dominæ, & in Christo sanctæ ecclesiæ filiæ,
Brunechildi reginæ Germanus peccator.*

2. Cor. 6.

QUIA caritas congaudet veritati, & omnia sustinet, & nunquam excidit; propterea ex contribulato corde, & ex intima animi dilectione audemus vobis suggerere. Quia eo tempore, quando minor erat numerus populi Christiani, & cum Dei auxilio licebat residere quietum, cum apostolis dicebant: *Eccenunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* Nunc e contrario tam funestos & luctuosos ante oculos habentes dies, flenter dicimus: Ecce dies tribulationis & perditionis nostræ adueniunt. Væ nobis, quia peccauimus. Si nos istæ non conterruissent amaritudines & tribulationes, & corpori exhibuissent infirmitatem, per nosmetipsos vestræ debuimus occurrere pietati. Quia si fas dici est, singulariter & vestri dilectionem in nostro gestamus pectore, & vnice de vestra præsentia spiritali desiderio sitiētes, sicut cultores & peculiare filii Dei, ambien-

ANNO
CHRISTI
573.

tissime vos viuere atque proficere in omnibus pie optamus. Sed quicumque hominem in anima diligit, si minus oculis carnalibus eum valet intueri, quæ ad animæ & corporis prosperitatem pertinent & salutem, omnimodis literario officio reticere non debet. Vulgi verba iterantes, quæ nos maxime terrent, vestræ pietati in notitiam depouimus, quæ ita disseminata loquentium ore detrahunt, quasi vestro voto, consilio & instigatione dominus gloriosissimus Sigebertus rex tam ardue hanc velit perdere regionem. Non propterea hæc dicimus, quasi a nobis credatur: sed supplicamus, vt nulla occasio tribuatur dicendi, vnde vobis tam maximum & periculosum generetur blasphemium. Licet hæc regio iam caruisse felicitatē, & perditionis nostræ concludamus terminum: sed de misericordia non desperabamus diuina, adhuc vltionis suspendendi manum, dum emendationis expectatur remedium, si non dominaretur intentio, quæ mortem operatur; cupiditas, quæ radix est omnium malorum; iracundia, quæ sensum aufert prudentiæ. Saluator noster perspicuens suæ passionis imminere tempus, dixit: *Væ homini per quem scandalū venit.* Matth. 18.

Quod ore proprio detestatus est, impune non posse manere credimus: omnibus clamamus, omnes conscientiæ suæ cogitationes & actiones considerent, & caueant ne cum Iuda proditore huius cōdemnationis fortiantur iudicium. Deo sufficit nosse, optabam aut pro ipsis mori, vt illi viuerent; aut ante eorum interitum quocumque casu vitam finire, vt nec eorum, nec regionis cerneremus interitum. Sed alter ab alterutro excusatione vtitur, & nullus ex ipsis ante oculos Dei ponit iudicium: neque aliquid Dei reseruat potestati iudicandum, nec credunt se iam sub Dei esse notitia. Quia a nullo audiri meremur, vobis & ideo supplicamus: quia si illi regnum perdiderint, nec vos, nec filii vestri magnum possidebitis triumphum. Ad hoc vos hæc regio suscepisse gratuletur, vt per vos salutem, non interitum, percipere videatur. In hoc populi restinguitis verba, si mitigatis furorem, si Dei facitis expectare iudicium. In veritate suggero, si meam humilem despicitis supplicationem, adhuc de votorum vestrorum gaudeamus plenitudine. Propterea hæc dolens scribo, quia video qualiter præcipitantur & reges & populi, vt Dei incurrant

Concil. Tom. 12.

Vuuu ij

Isa. 58.

Gen. 4.

Gen. 37.

1. Reg. 18.

2. Reg. 13.

Psal. 36.

1. Ioan. 3.

Matth. 5.

Ioan. 14.

Esth. 8.

offensam. Ita legimus: Quicumque in brachii sui fortitudine sperauit, antea confusionem quam victoriam promeruit. Quicumque adminiculo gentis sibi adiuuari posse confidit, antea periculum mortis quam salutem promeruit. Quicumque propter copiam auri & argenti eleuatur in superbiam, antea desolationis opprobrium sustinebit, quam suæ cupiditatis consulisset auerit. Ipse iudex æternus nunc iudicat, perpetuam iudiciariam possidet potestatem: non corrumpitur præmiis, aut adspicit ad vota impiorum, sed considerat cogitationes cordium, & reddet unicuique secundum opera sua. In honesta victoria est fratrem vincere, domesticas domos humiliare, & possessionem a parentibus constructam euertere. Contra semetipsos pugnant, suamque felicitatem exterminant; de sua perditione gaudet accelerans inimicus. Qua fide, & ex quo animo, qua deuotione hæc scribimus, Deo sufficit nosse, vt vobis bona futura præparetis, & nos cum Deo absolutos esse vel paululum sentiamus. Sed quia sacerdotibus præceptum est, *Vt tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo opera eorum*: ergo piissima domina intelligite mysterium, & cauete exemplum. In principio duobus fratribus commissus erat mundus. Vnus ex ipsis Cain fratricidium perpetravit, & vsque septuplum punitionis sententiam suscepit. Ioseph fratres sui per inuidiam vendiderunt, & postea seruituti ipsius subiugati sunt. Saül sanctum Dauid per inuidiam nitebatur occidere: ipse postea in eum misericordiam exercuit. Absalom fratrem interfecit, patrem e regno voluit remouere; & qualem suscepit interitum, nulli habetur incognitum. Præcipue quoque Dauid propheta dicente: *Quoniam qui nequiter agunt, exterminabuntur: qui vero expectant Dominum, ipsi hereditabunt terram*. Apostolus clamat: *Qui odit fratrem suum, homicida est, & in tenebris ambulat, & nescit quo vadat*. Saluator denuntiat: *Beati pacifici, quoniam filii Dei vocabuntur. Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*. Vbi est pax & caritas, ibidem est Dei pietas. Legimus per Esther reginam populo fuisse concessam salutem. In hac parte & vestram ostendite prudentiam, & fidei vestræ salubritatem atque perfectionem; vt & dominum regem a Dei reuocetis offensa, & populum a parte sua viuere liceat quietum, donec iudex æternus consuetam

ANNO
CHRISTI
573.

discernat iustitiā. Quia euidentissime omnibus patet, quia caritatem fraternam postponit, despicit consortium, non acquiescit veritati, omnes prophetae contra ipsum loquuntur, omnes apostoli ipsum detestantur, & Deus omnipotens ipse quod constituit, iudicabit. Præmissio salutationis obsequio supplicamus, ut latorem præsentium seruum vestrum Gundulfum commendatum habeatis, & quæ per eundem verbo mandamus, absque hæsitacione credentes recipiatis, & implere non despiciatis, & elaboretis qualiter de vestra salute nobis gaudia præparetis. Illud petimus, ut per vestrapietatis rescriptum ex omnibus iocundari mereamur.

NOTA IACOBI SIRMONTI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Epistola S. Germani ad Brunichildem.*] Scriptam coniicimus quo tempore Sigebertus bellum aduersus Chilpericum fratrem comparabat, de quo Gregorius Turonensis post Synodi superioris mentionem agit lib. 4. cap. 44.

ANNO
CHRISTI
577.

¹ **CONCILIVM PARISIENSE,**
IN QVO PRÆTEXTATI EPISCOPI
Rothomagensis causa, Chilperico rege accusante,
discussa est, anno Christi DLXXVII. Benedicti papæ V.
Chilperici eiusdem regis XVI.

INFENSVS iam antea Prætextato Rothomagensi episcopo rex Chilpericus, quod Meroneum ipsius filium cum Brunichilde regina, post Sigeberti mortem, matrimonio copulasset, cum alio etiam nomine delatus fuisset, hominem accersit, detinuitque, quoad in publica Synodi audientia examinaretur. Conuenere igitur Parisiis in S. Petri basilica episcopi XLV. Quid porro actum in hoc conuentu, & quo pacto circumuentus Prætextatus, ad falsam confessionem inductus, atque in exilium a rege sit eiectus, exponit his verbis Gregorius Turonensis lib. 5. historiæ cap. 19. Audiens, inquit, Chilpericus, quod Prætextatus Rothomagensis episcopus contra vtilitatem suam populis munera daret, eum ad se arcessiri præcepit. Quo discussso, reperit cum eodem res Brunichildis reginæ commendatas: ipsisque ablatis, eum in exilio usque ad sacerdotalem audientiam retineri præcepit. Coniuncto autem Concilio exhibitus est. Erant autem episcopi qui aduenierant apud Parisios in basilica S. Petri apostoli. Cui rex ait:

Concil. Tom. 12.

Vuuu iij

Prætextatus
accusatus a
rege, suam
causam
agit.

Quid tibi visum est, o episcopo, vt inimicum meum Merouechum, qui filius esse debuerat, cum amita sua, id est patru sui vxore, coniungeres? An ignarus eras quæ pro hac causâ Canonum statuta sanxissent? Etiam non hic solum excessisse probaris, sed etiam cum illo egisti datis muneribus, vt ego interficerer: hostem autem filium patri fecisti, seduxisti pecunia plebem, vt nullus mecum fidem habitam custodiret: voluisti que regnum meum in manu alterius tradere. Hæc eo dicente, infremuit multitudo Francorum, voluitque ostia basilicæ irrumperere, quasi vt extractum sacerdotem lapidibus vrgeret: sed rex hoc prohibuit fieri. Cumque Prætextatus episcopus ea quæ rex dixerat, facta negaret, aduenerunt falsi testes, qui ostendebant species aliquas, dicentes: Hæc & hæc nobis dedisti, vt Merouecho fidem promittere deberemus. Ad hæc ille dicebat: Verum enim dicitis, vos a me sæpius muneratos: sed non hæc causâ extitit, vt rex eiiceretur a regno. Nam & cum vos mihi & equos optimos, & res alias præberetis, numquid poteram aliud facere, nisi & ego vos simili sorte remunerarem?

Actii archidiaconi
instigatio.

Recedente vero rege ad metatum suum, nos collecti in vnum sedebamus in secretario basilicæ B. Petri. Confabulantibusque nobis, subito aduenit Aëtius archidiaconus Parisiæ ecclesiæ, salutatisque nobis ait: Audite me, o sacerdotes Domini, qui in vnum collecti estis. Aut enim hoc tempore exaltabitis nomen vestrum, & bonæ famæ gratia refulgebitis: aut certe nullus vos amodo pro Dei sacerdotibus est habiturus, si personas vestras sagaciter non erigitis, aut fratrem perire permittitis. Hæc eo dicente, nullus sacerdotum ei quidquam respondit. Timebant enim reginæ furorem, cuius instinctu hæc agebantur. Quibus intentis, & ora digito comprimantibus, ego aio: Attenti estote, quæso, sermonibus meis, o sanctissimi sacerdotes Dei, & præsertim vos, qui familiariores esse regi videmini: adhibete ei consilium sanctum atque sacerdotale, ne exardescens in ministrum Dei, pereat ab ira eius, & regnum perdat & gloriam. Hæc me dicente, filebant omnes. Illis vero silentibus, adieci: Mementote, domini mei sacerdotes, verbi prophetici quod ait: *Si viderit speculator iniquitatem hominis, & non dixerit, reus erit animæ*

Exzech. 33.

ANNO
CHRISTI
577.

pereuntis. Ergo nolite flere, sed prædicare, & ponite ante oculos regis peccata eius, ne forte ei aliquid mali contingat, & vos rei sitis pro anima eius. An ignoratis quid nouo gestum fuerit tempore? quomodo apprehensum Sigismundum Clodomeris retrusit in carcerem; dixitque ei Auitus Dei sacerdos: Ne iniicias manum in eum, & cum Burgundiam petieris, victoriam obtinebis. Ille vero abnuens quæ ei a sacerdote dicta fuerant, abiit, ipsumque cum vxore & filiis interemit, petiitque Burgundiam; ibique oppressus, & ab exercitu interemptus est. Quid Maximus imperator? nonne cum beatum Martinum compulisset communicare cuidam homicidæ episcopo, & ille, quo facilius addictos mortiliberaret, regi impio consensisset, prosequente regis æterni iudicio, ab imperio depulsus Maximus, morte pessima condemnatus est? Hæc me dicente, non respondit vllus quidquam: sed erant omnes intenti, stupentes.

Duo tamen adulescentes ex ipsis (quod de episcopis dici dolendum est) nuntiauerunt regi dicentes, quia nullum inimicum maiorem in suis causis quam me haberet. Illico vnus ex aulicis cursu rapido ad me representandum dirigitur. Cumque venissem, stabat rex iuxta tabernaculum ex ramis factum, & ad dexteram eius Berthramnus episcopus, ad laeuam vero Ragnemodus stabat: & erat ante eos scamnum pane desuper plenum cum diuersis ferculis. Visoque me rex ait: O episcope, iustitiam cunctis largiri debes, & ecce ego iustitiam a te non accipio: sed vt video, consentis iniquitati, & impletur in te prouerbum illud, quod coruus oculum corui non eruit. Ad hæc ego: Si quis de nobis, o rex, iustitiæ tramitem transcendere voluerit, a te corrigi potest: si vero tu excesseris, quis te corripiet? Loquimur enim tibi; sed si volueris, audis: si autem nolueris, quis te condemnabit, nisi is qui se pronuntiauit esse iustitiam? Ad hæc ille, vt erat ab adulato-ribus contra me accensus, ait: Cum omnibus enim inueni iustitiam, & tecum inuenire non possum. Sed scio quid faciam, vt noteris in populis, & iniustum te esse omnibus perpatescat. Conuocabo enim populum Turonicum, & dicam eis: Vociferamini contra Gregorium, quod sit iniustus, & nulli hominum iustitiam præstet. Illis quoque

Vuuu iiij

hæc clamantibus respondebo: Ego qui rex sum, iustitiam cum eodem inuenire non possum: & vos qui minores estis, inuenietis? Ad hæc ego: Quod sim iniustus, tu nescis: scit ille conscientiam meam, cui occulta cordis sunt manifesta. Quod vero falso clamore populus te insultante vociferatur, nihil est, quia sciunt omnes hæc a te emissa. Ideoque non ego, sed potius tu in acclamatione notaberis. Sed quid plura? Habes legem & Canones. hæc te diligenter rimari oportet: & tunc quæ præceperint, si non obseruaueris, noueris tibi Dei iudicium imminere. At ille quasi me demulcens, quod dolose faciens putabat me non intelligere, conuersus ad iuscellum quod coram erat positum, ait: Propter te hæc iuscella paraui, in quibus nihil aliud præter volatilia & parumper ciceris continetur. Ad hæc ego cognoscens adulationes eius dixi: Noster cibus esse debet facere voluntatem Dei, & non his deliciis delectari, ut ea quæ præcipit nullo casu prætermittamus. Tu vero, qui alios de iustitia culpas, pollicere prius, quod legem & Canones non omittas; & tunc credimus quod iustitiam prosequaris. Ille vero porrecta dextera iurauit per omnipotentem Deum, quod ea quæ lex & Canones edocebant, nullo prætermitteret pacto. Post hæc accepto pane, hausto etiam vino, discessi.

Tonatur
Gregorius a
Fredegunde
regina.

Ea vero nocte decantatis nocturnalibus hymnis, ostium mansionis nostræ grauibus audio verberibus cogi: missoque puero nuntios Fredegundis reginæ adstare cognosco. Quibus introductis, salutationem reginæ suscipio. Deinde precantur pueri, ut in eius causis contrarius non existam: simulque ducentas argenti promittunt libras, si Prætextatus me impugnante opprimeretur. Dicebant enim: Iam omnium episcoporum promissionem habemus, tantum tu aduersus non incedas. Quibus ego: Si mihi mille libras auri argentique donetis, numquid aliud facere possum, nisi quod Dominus agi præcepit? Vnum tantum polliceor, quod ea quæ ceteri secundum Canonum statuta consenserint, sequar. & illi non intelligentes quæ dicebam, gratias agentes discesserunt. Mane factum autem, aliqui de episcopis ad me venerunt, simile mandatum ferentes: quibus ego similia respondi.

Conuenientibus autem nobis in basilica sancti Petri

ANNO
CHRISTI
577.

mane rex adfuit, dixitque: Episcopus enim in furtis de-
prehensus ab episcopali officio vt auellatur, Canonum au-
thoritas sanxit. Nobis quoque respondentibus, quis ille
sacerdos esset, cui furti crimen irrogaretur, respondit rex:
Vidistis enim species quas nobis furto abstulit. Ostende-
rat enim nobis ante diem tertiam rex duo volucra specie-
bus & diuersis ornamentis referta, quæ appreciabantur
amplius quam tria millia solidorum. Sed & sacculum
cum numismatis auri pondere tenentem quasi millia duo.
Hæc enim dicebat rex sibi ab episcopo fuisse furata. Qui
respondit: Recolere vos credo, discedente ab vrbe Ro-
thomagensi Brunichilde regina quod venerim ad vos:
dixique vobis quia res eius, id est, quinque sarcinas com-
mendatas haberem; & frequentius aduenire pueros eius
ad me, vt ea redderem: & nolui sine consilio vestro. Tu
autem dixisti mihi: O rex, eiice hæc a te, & reuertantur
ad mulierem res suæ, ne inimicitia inter me & Childeber-
tum nepotem meum pro his rebus debeat pullulare. Re-
uersus ergo ad urbem, vnum volucrum tradidi pueris:
non enim valebant amplius ferre. Reuersi iterum requi-
rebant alia. Iterum consului magnificentiam vestram. Tu
autem præcepisti dicens: Eiice, eiice hæc a te, o sacer-
dos, ne faciat scandalum hæc causa. Iterum tradidi eis duo
ex his: duo autem alia remanserunt mecum. Tu autem
quid nunc calumniaris, & me furti arguis, cum hæc cau-
sa non ad furtum, sed ad custodiam debeat deputari? Ad
hæc rex: Si hoc depositum penes te habebatur ad custo-
diendum, cur soluisti vnum ex his, & limbum aureis con-
textum filis in partes dissecasti, & dedisti per viros qui me
a regno deiicerent? Prætextatus episcopus respondit: Iam
dixi tibi superius, quia munera eorum acceperam: ideo-
que cum non haberem de præsentis quod darem, hinc
præsumpsi, & eis vicissitudinem munerum tribui. Pro-
prium mihi esse videbatur, quod filio meo Merouecho
erat, quem de lauacro regenerationis excepi. Videns au-
tem rex Chilpericus quod eum his calumniis superare ne-
quirit, attonitus valde, ac conscientia confusus, discessit
a nobis; vocauitque quosdam de adulatoribus suis, & ait:
Victum me verbis episcopi fateor, & vera esse quæ dicit,
scio: quid nunc faciam vt reginæ de eo voluntas adim-

Agiō Pari-
sienſis Sy-
nodi ſecun-
da.

pleatur? Et ait: Ite, & accedentes ad eum dicite, quasi consilium ex vobismetipsis dantes: Nosti quod sit rex Chilpericus pius atque compunctus, & cito flectatur ad misericordiam: humiliare sub eo, & dicito ab eo obiecta, a te perpetrata fuisse: tunc nos prostrati omnes coram pedibus eius, dare tibi veniam impetramus. His seductus Prætextatus episcopus pollicitus est se ita facturum.

Mane autem factō conuenimus ad consuetum locum, adueniensque rex ait ad episcopum: Si munera pro muneribus his hominibus es largitus, cur sacramenta postulasti, vt fidem Merouecho seruarent? Respondit episcopus: Petii, fateor, amicitias eorum haberi cum eo: & non solum hominem, sed, si fas fuisset, angelum de cælo euocassem, qui esset adiutor eius. Filius enim mihi erat, vt sæpe dixi, spiritalis ex lauacro. Cumque hæc altercatio altius tolleretur, Prætextatus episcopus prostratus solo ait: Peccaui in cælum & coram te, o rex misericordissime, ego sum homicida nefandus: ego te interficere volui, & filium tuum in solio tuo erigere. Hæc eo dicente, prosternitur rex coram pedibus sacerdotum, dicens: Audite, o piissimi sacerdotes, reum crimen execrabile confitentem. Cumque nos flentes regem eleuassemus a solo, iussit eum basilicam egredi. Ipse vero ad metatum discessit, transmittens librum Canonum, in quo erat quaternio nouus adnexus, habens Canones quasi apostolicos continentes hæc: Episcopus in homicidio, adulterio & periurio deprehensus, a sacerdotio diuellatur. His ita lectis, cum Prætextatus staret stupens, Berthramnus episcopus ait: Audi, o frater & coepiscope, quia regis gratiam non habes, ideoque nec nostra caritate vti poteris, priusquam regis indulgentiam merearis. His ita gestis, petiit rex, vt aut tunica eius scinderetur, aut centesimus octauus psalmus, qui maledictiones Ischarioticas continet, super caput eius recitaretur: aut certe iudicium contra eum scriberetur, ne in perpetuum communicaret. Quibus conditionibus ego restiti, iuxta promissum regis, vt nihil extra Canones gereretur. Tunc Prætextatus a nostris oculis raptus in custodiam positus est. De qua fugere tentans nocte, grauissime cæsus, in insulam maris, quod adiacet ciuitati Constantinæ, in exilium est detrusus.

ANNO
CHRISTI
577.NOTA IACOBI SIRMONTI
SOCIETATIS IESV.

¹ *Concilium in causa Prætextati.*] Anno 2. Childeberti celebratum fuisse auctor est idem Gregorius lib. 4. cap. 44. proinde Christi anno 577. adscriptimus, quia Childeberti anni exurgunt, ut dictum est, ex fine anni 575. Verno tempore habitum & alia indicant, & Gregorius ipse, qui Synodi huius narrationem pene coniungit cum mentione paschatis, de quo fuit illo anno controuersia. Sed cum episcopos adfuisse dicat quinque & quadraginta, tres dumtaxat nominantur, in quibus Ragnemodus Parisiensis, qui sancto Germano superiore anno successerat.

NOTA SEVERINI BINII.

¹ *Concilium.*] Cum Meroueus maior natu Chilperici filius Brunichildem Sigeberti regis ac patru sui relictam vxorem (quam Chilpericus apud Rothomagum exulare iusserat) sibi in matrimonium copulasset, patrem Chilpericum acerrime offendit, & ad arma contra filium capeffenda commouit. Hic victum & captum prælio filium tonsurari & presbyterum ordinari curauit. Post aliquot tempora veste sæculari indutus inde fugiens, ad basilicam sancti Martini profugit; ibique communionem a Gregorio per minas, (quod dolendum est in viro alioquin sanctissimo,) excucullatus apostata extorsit. Ut e basilica eiiceretur filius apostata, rex Chilpericus a Gregorio postulauit: sed non fuit exauditus, propterea quod confugientes ad ecclesiam ab ea per vim non sint eiiciendi. Interea Meroueus præsidio ecclesiæ non diutius confidens, ab ea fugit, & ad Brunichildem reginam peruenit. Factum filii turpissimum, instantia reginæ Fredegundis datum est crimini Prætextato Rothomagensi episcopo; quasi is cum filio rebeli & incestuoso contra regem rebellasset. Cum accusatus de obiectis calumniis se plene purgasset, dolo tandem regis inductus est, ut se reum profiteretur, & peteret veniam, quam rex sua clementia daturus esset. Damnatus iuxta propriam confessionem, in exilium actus est. Acta Concilii extant apud Gregorium Turonensem lib. 5. histor. Franc. cap. 18.

CausaCon-
cili.

Constitutio eadem [Anno 1227] Childeberti celebratum
fuit: cuius et eadem Gregorius lib. 4. cap. 4. proinde Christi anno
1227. adscriptum: quia Childeberti anni exstiterunt, ut dictum est.
et tunc anni 1227. Vnde tempore d. huius et alii indicant, et Gregorius
propter ista quae synodice habuerunt rationem: quod eodem anno in
hisce partibus, de quibus ille anno commemorat, sed cum quibus
potest adhibere dicitur quod Gregorius, et alii indicant nonnulli
tunc in quibus Regemodius Parisiensis, qui sancto Germano in
notis suis indicat.

NOTA SEVERINI EPISCOPI

[Cassiodorus] Cum Monachus in nostram Childeberti filium Brunum
Childeberti Sigeberti regis ac patris sui Sigeberti (quod Childeberti
patris apud Rothomagensium exultat) filium in monachum
copularet: patrem Childebertum accitit, et eum coram
suis capientibus commisit. Hic visum et scriptum quod illud
regnum et quod regni etiam curiam, sed quod non
ad seculari iudicio inde iudicet, sed ad ecclesiam, unde Martinus
episcopus: idque commendat a Gregorio per litteras (quod Childeberti
est in viro et quod in sanctis) excommunicat quod excommunicat. Vnde
episcopus in litteris suis ad Gregorium: et a Childeberti Gregorius
litteras: sed non tunc excommunicat, propter quod contingeret ad
ecclesiam per vim non tunc excommunicat. In litteris Monachi
hio ecclesiam non dicitur contingeret, sed excommunicat, et ad
regnum pertinet. Tunc in litteris, unde in litteris, unde
quod dicitur: et Childeberti Rex excommunicat, unde Gregorius
in litteris illis rebelli et in litteris illis contra regem rebellis. Cum
litteris de obsequio calumniae se quod per litteras, unde Gregorius
dicitur: et ut se regem per litteras, unde Gregorius, unde rex
litteris clementer daturus esset. Damianus in litteris contra
litteras, in litteris ad litteras. Acta Concilii exstant apud Gregorium
reventem lib. 4. histor. lib. 4. cap. 12.

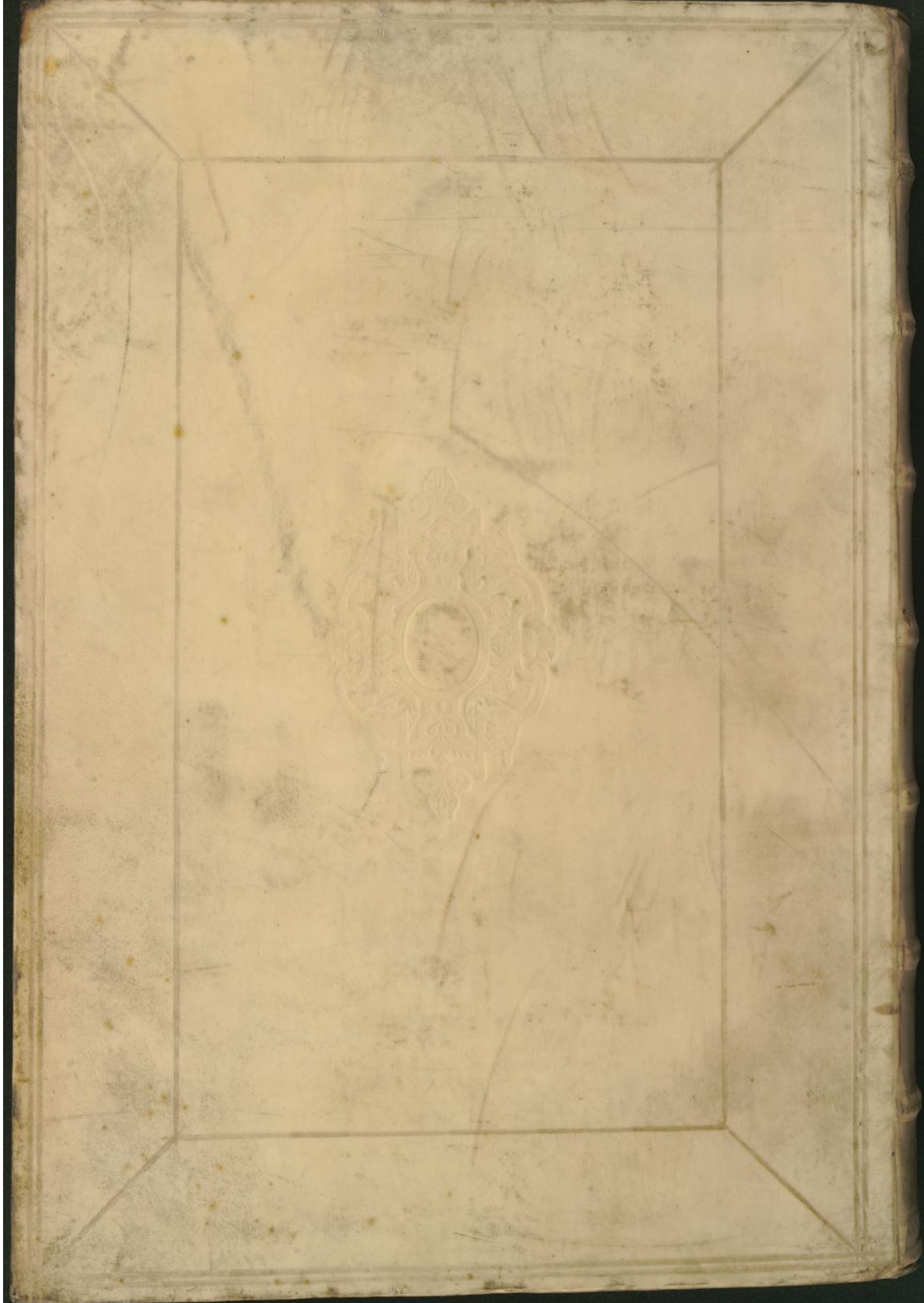

CONCILI-
ORUM.
TOM.XII.

Th K.
1001a